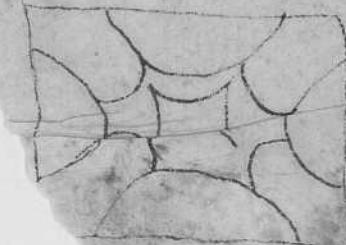
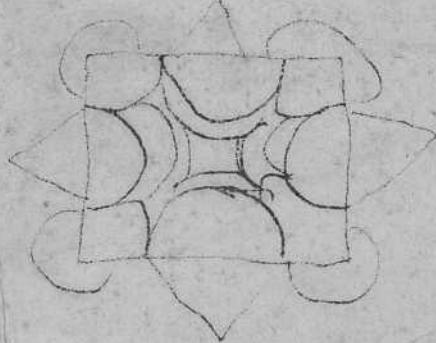

a somn	49 ^s
al nithus	5.9 ^s
ab ecasit	2.9 ^s
al sellas	49 ^s
a y m r d y e y m a r	2849 ^s
	4 39 ^s

C. Este conuento de la Anacle Baltazar
que es de limosna clara moral es herma
no de villa viudez =

2351

1165 (I-II)

REVERENDI
PATRIS FRATRIS PHI-
lippi Diez Lusitani, ordinis Minorum, Prouin-
ciæ Sancti Iacobi,

QUADRIVPLICIVM CONCIONVM SVPER EVAN-
gelia. que in Iesu Christi Salvatoris nostri, & inseparabili Virginis matris eius san-
ctorumq[ue] omnium à Festo Sancti Matthei Apostoli Usq[ue] ad Sacratissimum
ipius Domini Adventum proprijs solennitatibus decan-
tantur in duas partes diuisi,

TOMI TERTII PRIMA PARS.

EDITIO SECUNDA NVNC DENO PER EVNDEM
authorem à quam plurimis, quibus scatet, mendis repurgata, ac pristinæ ve-
ritati, atque integrati r. f. coram.

Cum Priuilegio,
SALMANTICÆ,
Excudebat Ioannes Ferdinandus.
M. D. LXXXV.

EL REY.

Or quanto por parte de vos Fray Philippe Diez, predicador del Conuento de señor S. Francisco, de la ciudad de salamanca, nos ha sido fecha relación diciédo q vos auiaades cópuesto un libro en Latin, de quatro sermones de cada una de las fiestas de nuestro Señor y de nuestra Señora, y de los Santos que ay des de S. Mathias al Aduiento, y de todos los comunes de los Santos correspóndientes alas quattro. Qualesmasly quattro Aduentos el qual era muy útil y prouechoso y con licencia nuestra lo hauiaades imprepresso juntamente co las erratas en el apuntadas para cada un libro de los que assi fueron impressos, suplicandonos os mandassemos dar Privilegio, para que por tiempo de veinte años, vos y no otra persona alguna lo pudiesedes imprimir y vender, o como la nuestra merced fuelle lo qual visto por los del nuestro Consejo y como por nuestro mandado se hizo en el dicho libro, la diligencia quella prematica por nos hecha sobre ello dispone, fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra cedula, para vos en la dicha razon, e nos traumaslo por bié, y por la presente vos damos licencia y facultad: para q por tiempo de diez años, primeros siguientes: q corren, y le cuente, desde el dia de la data desta, vos, o lo persona q el vuestro poder ouiere podays imprimir, y vender el dicho libro q de suyo se haze mencion en estos nuestros reynos, y mandamos: que durante el dicho tiempo, persona alguna sin vuestral licencia, no lo pueda imprimir ni vender sopena q el q le imprime, y vendiere, aya perdido, y pierda, todos y qualesquier libros, y moldes q del tuviere, y vendiere en estos nuestros reynos, e incurra en pena de cincuenta mil maravedis, la tercia parte para el denunciador, y la otra tercia parte, para la nuestra camara, y la otra tercia parte, para el juez que lo sententiare, y mandamos a los del nuestro Consejo, presidente, y oydores, alcaldes, alguaziles, dela nuestra casa y corte, y chácillerias, y atodos los corregidores, asistente, gobernadores, alcaldes mayores y ordinarios, y otros juezes, e justicias qualquier de todas las ciudades, Villas, y lugares, de los nuestros reynos, y señorios, atsi a los que agora son, como a los que feran de aqui adelante, que vos guarden y cumplan esta nuestra cedula y merced, que assi vos hazemos, y contra el tenor y forma dello, no vayan ni pasien en manera alguna, sopena de la nuestra merced, y de diez mil maravedis para la nuestra camara, fecha en Sant Lorenzo, a diez dias del mes de Julio, de mil, y quinientos, y ochenta, y quattro años.

Yo el Rey.

Por mandado de su Magestad.

Antonio de
Eraso.

TASSA.

YO Miguel de Ondarça caual, escriuano de camara de su Magestad, de los que residen en su consejo, soy se que por los señores del, fue visto, un libro en dos cuerpos intitula do sermonarios de Sanctis compuesto por fray Philippe Diez, predicador de la orden de señor sant Francisco de la ciudad de Salamica, los quales tassaron el pliego del dicho libro a tres maravedis y mandaron que no se pueda vender a mas, y que esta tassa se ponga, al principio del, y para que de ello conste de la presente, en Madrid, a siete dias del mes de Agosto, de mil, y quinientos y ochenta y quattro años.

Miguel de Ondar-
ça caual.

*S. Ondarça
E. D. Agosto*

EL REY.

ON Phelipe por la gracia

de Dios Rey de Castilla, de Leon, de Aragon, de las dos Sicilias , de Hierusalem , de Portugal, de Navarra , de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorcias , de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua , de Corcega, de Murcia, de Iaen , de los Algarues , de Algezira, de Gibraltar, de las Islas de Canaria, de las Indias orientales, y occidentales, Islas e tierra firme del mar Oceano , archiduque de Austria, duque de Borgoña, de Brabante, y de Milá , conde de Auspurg, de Flandes, y de Tirol, señor de Vizcaya , y de Molina, &c. Por quanto por parte de vos fray Phelipe Diaz prædicator del Conuento de señor Sant Francisco de la ciudad de Salamanca nos ha sido hecha relacion que vos auiajades compuesto vn libro en Latin de quatro sermones de cada vna de las fiestas de nuestro señor y denustra Señora y de los sanctos que ay desde Sát Matthias al Aduiento y de todos los comunes de los sanctos correspondientes a las quatro Quaresmas y quattro Aduientos el qual era muy vtil y prouechoso y nos pedistes y suplicastes os mandassemos dar Licencia y facultad para le poder imprimir, y vender por tiempo de veinte años o como la nuestra merced fuese lo qual visto por los del nuestro Cōsejo, y cernio por su mando se hizieron las diligencias que la prematica por nos nueuamente hecha sobre la impresion de los libros dispone fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra carta para vos en la dicha razon, e nostuuimos lo por bien y por la presente vos damos licencia y facultad para que por esta vez podays imprimir el dicho libro que de suo se haze mencion por el original que en el nuestro Cōsejo se vio, que va rubricado y firmado al fin del de Miguel de Ondargacauala , nuestro escriuano de camara de los que en el nuestro Cōsejo residen para que se corrija con el y se ostasse el precio que por cada volumen ouieredes de auer

só pena de caer e incurir en las penas contenidas en la dicha pre-
matica e leyes de nuestros reynos, de lo qual mandamos dar e di-
mos esta nuestra carta sellada con nuestro sello e librada por los
del nuestro Consejo en la Villa de Madrid à veinte y dos dias del
mes de Julio de mil e quinientos y ochenta y tres años.

*El Conde de
Barajas.*

*El licenciado
Ioan Thomas*

*El licenciado don Fernan-
do Niño de Guenara.*

*El licenciado Chuma-
cero de Sotomayor.*   *El licenciado Nuñez
de Boorques.*   *El licenciado don
Ioan de Lincocaya.*

R A T E R F R A N C I S C U S

Burgos Prouincia sancti Iacobi Ordinis
Minorum minister Provincialis admodum
Reuerendo patri fratri Philippo Diez no-
stri cōuentus Salmanticensis prædicatori salutem. Cū
iam duos concionum libros assiduis lucubrationibus
elaboratos in lucem edideris, tuaq̄ inextinguibili com-
munis prouentus siti adhuc tertium volumen de Sancto
rum solennitatib⁹ in lucem proferre coneris, & mu-
nus pastoralis officij exigat, ut ijs, alijsq; quibus poteri-
mus, rationibus Christianæ reipublicæ faueamus, nec
liber iste paruo emolumento illi futurus sit, eum post ip-
sius correctionem, adeptamq; regij senatus facultatem,
imprimendi, per præsentes literas tibi concedimus fa-
cilitatem. Datum in nostro Cœnobio Salmanticensi. se-
primo idus Iulij Anne Domini. 1583.

Frater Franciscus Burgos,
Minister provincialis.

¶ 3

C

Approbatio Reuerendi admodum & Do-

ctissimi patris Magistri Fratris Dominici Bañes, primariæ
theologorum Cathedræ, in Academia Salman-
tina præfecti.

VM Hoc de Sanctis sermones reverendi patris Fratris Philip-
pi Die Ordinis Minorū attente legerim, præclaræ multa, &
scitu dignissima ad sacra scriptura recondita mysteria elu-
cidanda, ad verbi diuini concionatores locuplet andos, moresq;
hominum componendos, ac deniq; quasi multigenam spiritua-
lum diuinarum supellecilem in eis confertam reperio. Quibus omnibus in di-
uina bonitatis considerationem, in eiusdemque amoris quandam ardorem ve-
hementer Christianorum animi ascenduntur, ac conseruentur. Quapropter
si alias conciones de tempore dignas indicaueram, quæ omnium saecularis do-
ctrinae sectatorum nocte, dieq; manibus contræstantur, has certè iure opti-
mo dignissimas existimo, quæ ad communem utilitatem in lucem prodeant,
omniumq; cordibus insculpantur figurantur, atque exarentur. In cuius rei te-
stimonium manu propria subscripti in conuenienti sancii Stephani Salmani
censo die nona Iulij anno Domini, 1583.

Frater Dominicus
Bañes.

F R A T E R D I D A-
cus Caro de Barros conciona-
tor ordinis Minorum Prouinciae Sancti
Iacobi Christiano lectori
S. & P. D. F.

V M Primum auctor quisq; (Christiane lector) animum ad scribendum appulit, si vocalissimi ac procaciissimi vulgi linguis pertimesceret, nullus non scribebat, nullus laboraret: in lucem opus ali quod proditurus distaret nullus: tanta est huius temporis vel inuidia vel iniquitas, vt omnia vitio vertant homines, licet bona fide, aut recta intentione siant: scribentem temeritatis & audaciae, non scribentem pusillanimitatis & incitiae damnent. Haud mirum cum nec huius labis caruerit antiquitas, passim enim etiam apud probatissimos autores alij aliorum opera irrident. Quod si queras, unde haec vetustissima ac recentissima pestis ingruerit, respondeo quosdam liuore seu quadam nativa peruersitate, quosdam vero, quorum praeclarasunt in genia, aut honesto quodam emulacionis impetu, aut in dagaude veritatis ardore fecisse. Huic periculo reuerendus admodum pater Frater Philippus Diez Euangelicæ legis affecta obseruantissimus & præco insignis sano, & clarissimo ingenio paraphrases super Euangelia totius anni tam omnium festorum, quam Domini carum & feriarum in medium adducens, quibus Christiani rhetores ad populum concionari solent unico, dum taxat, charitatis scuto protectus, & pio animarum zelo ductus se exposuit. Fremant sane, si qui sunt, aduersarij, eum insulsum appellant, & tanquam in sermonum flosculis carentem stomachentur: cum ille in concionatore nihil aliud quam scripturæ syncretatem, & spiritus feruorem exoptet. Nam & Platone, non discrete & electe disputasse dixerunt multi. Aristotelem quoque ut nimis obscurum lacerarunt, Demosthenem putidum, Marcum Tullium Romanæ eloquentiæ lumen elumbem vocauerunt & Asianum: Zeuxis pictor alio-

alioquin diligentissimus in capitibus & articulis grandior deprehensus est. Ita sumus omnes in aliorum operibus probandis fastidiosi, in quibus non tam quid laudari debeat quam quid reprehendi possit, exquirimus. Nil horum igitur aut curans, aut pertimescēs doctissimus pater, ac sanè pius huic tertio volumini, quod de satētis inscribitur vlijam manum imposuit. Omnia enim tempus habent, & suis spatijs transeunt vniuersa sub cœlo, rerumq; omnium est certa periodus, & quidam terminus: tempus, & res omnes demolitur & parit, nihilque est tam arduum tamque difficile, quod temporis diuturnitate non molliatur. Difficile quidem fuit tam magnam prouinciam aggredi, sed animarum zelus, qui illum hucusque perduxit, diuino sibi assistente præsidio citissimè quartum volumen ediderit. Perlege ergo pie lector iterum atq; iterum hæc opera, eis die nocteque inuigila, & quantæ sint vtilitatis, tuo iudicio relinquimus, quauius non nihil corundem, emolumenti & frugis testes sumus oculati, quippè qui indices, licet non tam copiosos, ut operum vbertas, expostulabat, tamen secundum temporis opportunitatem dicensinus. Hactenus, nè nobis, si uolumen cuique pulchrum esse dicemus. Vale.

• RUP: MULIERUM IN ALIORUM OPERIBUS PROBANDIS FASTIDIOSI, IN QUIBUS NON TAM QUID LAUDARI DEBEAT QUAM QUID REPREHENDIDI POSSIT, EXQUIRIMUS. NIL HORUM Igitur aut curans, aut pertimescēs doctissimus pater, ac sanè pius huic tertio volumini, quod de satētis inscribitur vlijam manum imposuit. OMNIA ENIM TEMPUS HABENT, & SUIS SPATIJS TRANSEUNT VNIUERSA SUB CŒLO, RERUMQ; OMNIVM EST CERTA PERIODUS, & QIDAM TERMINUS: TEMPUS, & RES OMNES DEMOLITUR & PARIT, NILHQ; EST TAM ARDUUM TAMQUE DIFFICILE, QUOD TEMPORIS DIUTURNITATE NON MOLLIATUR. DIFFICILE QUIDEM FUIT TAM MAGNAM PROUINCIAM AGGREDI, SED ANIMARVM ZELUS, QUI ILLUM HUCUSQUE PERDUXIT, DIVINO SIBI ASSISTENTE PRÆSIDIO CITISSIMÈ QUARTUM VOLUMEN EDIDERIT. PERLEGE ERGO PIE LEITOR ITERUM ATQ; ITERUM HÆC OPERA, EIS DIE NOCTEQUE INUIGILA, & QUANTÆ SINT V UTILITATIS, TUO JUDICIO RELINQUIMUS, QUAIUS NON NILH CORUNDEM, EMOLUMENTI & FRUGIS TESTES SUMUS OCULATI, QUIPPÈ QUI INDICES, LICET NON TAM COPIOOSOS, UT OPERUM VBERTAS, EXPOSTULABAT, Tamen secundum temporis opportunitatem dicensinus. Hactenus, nè nobis, si uolumen cuique pulchrum esse dicemus. **Vale.**

INFESTO S. MATTHIAE APOSTOLI CONCIO PRIMA.

Tu Domine qui corda nosti omnium, ostende quem elegaris. Act. i.

V M Ageret Propheta Isaías de timore diuino, diuitiæ (inquit) salutis, sapientia & scientia, timor Domini ipse est thesaurus eius. Diuinum timorem hæc omnia esse ait, quia iter est ad ea consequenda. Mundi diuitiæ infirmitatis diuitiæ sunt; quia in hominum animis plures solent miserias congerere: diuitiæ vero, quæ diuino hoc timore acquiruntur, diuitiæ sunt salutis; quia animam sanam & perfectam efficiunt. Sanctum hunc timorem laudavit etiam Iob, qui cum in sterquilinio sedens de sapientia multa dixisset, concludit his verbis. Ecce timor Domini, ipsa est sapientia: quo significauit animam Dei timore ad suauissimam diuinæ suæ Maiestatis cognitionem consequendam disponi. Sapiens etiam ille Salomon cùm dixisset omnia se inuestigasse, vt quanam in re hominis felicitas consisteret, inueniret; illud tandem Ecclesiastes statuit: Finem loquendi omnes pariter audiamus, Deum time, & mandata eius obserua, hoc est enim omnishomo: siue vt septuaginta interpretes translulerunt, in hoc consistit omnis homo: hoc est, vera hominis felicitas, ad quam est conditus in hoc Domini timore posita est: quo etiam significare voluit Dei timorem viam homini esse ad eam felicitatem, ad quam creatus fuit. Et vt hanc pronunciaret sententiam, quæ est illius libri conclusio, attentionem sibi petit, vt quanti momenti res ea esset, exaggeraret. Vbi nos legimus Deum Israel

Isai. 33.

Iob. 28.

Eccle. VIII.

n.o.

Sancti pars. A p̄fædi

Isai. 29.

prædicabunt, septuaginta interpres translulerunt, Deum Israel timebunt: quo significatur Deum timere, esse etiam ad infinitam eius bonitatem & iustitiam verbis & virtutibus prædicandam. Quæ cum ita sint omni cura & studio dilectissimi diuinorum hunc timorem acquirere studeamus, ut acquisierat David,

Psal. 118. qui idèo aiebat: Confige timore tuo carnes meas, à iudicij enim tuis timui: quasi diceret, iudiciorum tuorum consideratione tuus ô Domine timor mihi in anima natus est, sed rogo te, ut eo

Basilii in Psalm. 33. carnum quoque mean corrigas: quod beneficium à Deo impre- trasse fatetur; cùm dixit: Non est sanitas in carne mea à facie iræ

D. Basilii. tui, sive ut Diuus Basilius legit, à facie rugitus tui. Beatus ille qui carnem suam Dei iræ & rugitus timore afflictam & infirmam habet. Cùm igitur verum sit ex diuinorum iudiciorum consideratione sanctum hunc timorem in anima nasci, hodierna epistola horibile quoddam Dei iudicium proponit ob oculos, & rem tam iustis quam iniustis timendam: illius, scilicet, condemnatio- nem, qui ex eorum numero erat, quos sibi Apostolos ex omnibus Deus eleg erat.

Ait igitur sacratus textus: *In diebus illis exurgens Petrus in medijs fratrum, dixit, &c.* Primus iurisdictionis actus, quem Diuus Petrus exercuit, fuit hæc diuini Mathiae electio, eò quod eius curæ universalis Ecclesia commissa esset. Cùm igitur decreuisset Diuus Pe- trus vnius Apostoli electionem fieri debere, ab oratione duxerunt initium: *Et orantes dixerunt, &c.* Visitatum hoc semper fuit, ut Dei serui priusquam arduam aliquam rem aggrederentur, à Deo fauorem & auxilium oratione peterent. Et ita Rex Iosaphat aiebat:

2. Paralip. 10. 20. Cùm ignoremus quid agere debeamus hoc solum habemus refu- gij, ut oculos nostros dirigamus ad te. Et cùm Patriarcha Iacob fra-

Gene. 32. tris sui Esau timeret occursum, orauit ad dominum dicens: Domi- ne qui dixisti mihi, reuertere in terram tuam, erue me de manu fra- tris mei. Judith ante quām opus illud arduum aggrederetur, omnes

Indith. 8. vt pro se Deum orarent, incitauit, dicens: Nolo vt aliud fiat, nisi ora- tio pro me ad Dominum Deum nostrum: quasi humanas vires re- cufaret, coelestes tantum peteret & diuinias. Quin etiam ante quām

Ibid. 10. vinceret orasse etiam dicitur, cùm proficeretur, cùm staret, cùm euaginatum gladium teneret, semper & ubique orabat. Nam de ea sic dicitur: Factum est autem cùm cessasset clamare ad Domi- num, surrexit de loco, in quo iacuerat prostrata. Et inferius: Ju-

6 dith verò orans Domino transiuit per portas . Et infra , exibat no-
tibus in vallem Bethulie , & orabat ad Dominum Deum Israel ;
vt dirigeret viam eius : & alibi . Stetitque Iudith ante lectum orans
cum lachrymis & labiorum motu in silentio , dicens : Confirm a-
me Domine Deus Israel , cùmque euaginasset gladium apprehen-
dit comam capitii eius , (scilicet Holophernis) & ait : Confirm a-
me Domine in hac hora , & percussit bis in ccrucem eius , & ab-
scidit caput eius . O spiritum mulieris vehementissimum , quæ
virium suarum imbecillitatem agnoscens , diuinum in omnibus
implorabat auxilium . Praeclara haec historia est & digna , quam
semper ob oculos considerationis habere mus , vt nihil , si fieri pos-
set , susciperemus , nisi prius eleuato in Deum spiru , vt nos in om-
nibus nostris actionibus regeret , humiliter peteremus . De Danie-

7 le etiam legitur : Cùm Nabuchodonosor somni interpretationē
ab eo peteret , noluisse statim respondere , sed rogasse Regem vt tem-
pus sibi daret ad solutionem indicandam , & ingressus domum
suam Ananiæ Misaeli , & Azariæ socij suis indicauit negotium ,
vt quererent misericordiam à facie Dei cæli super sacramento il-
lo : plurimū enim potest à pluribus facta oratio . Nam quemadmo-
dum ea fila , quæ per se singula magnum aliquem lapidem moue-
re non possent , coniuncta & in funem cōtorta mouebunt ; ita quod
singulorum oratio per se impetrare non potest , multorum amo-
ris & charitatis vinculis iuncta oratio fortasse impetrabit . Hoc idem
Diuus Paulus docet , dicens : Obsecro primum omnium fieri ob-
secrations , orationes , postulationes , & gratiarum actiones : vbi
primum omnium ad omnia quæ facienda sunt , referri potest ,

8 quæ obsecrat Beatus Apostolus vt orationes præcedant , & vna
etiam gratiarum actiones , vt docuerat quoque alibi , dicens : Petitio-
nes vestræ cum gratiarum actione innotescant apud Deum : nam
qui se ob accepta beneficia gratum ostendit , se ad noua disponit .
Quare vbi nos legimus : Laudans inuocabo Dominum , & ab ini-
micis meis saluus ero , Diuus Hieronymus transtulit : Laudatum
inuocabo Domiaum : est enim optimus modus inuocandi Domi-
num ipsum prius laudare . Sed quanvis ad omnia oratio nece-
ssaria sit , maximè tamen ad eorum hominum electionem nece-
ssaria esse videtur , quibus animarum regimen dandum est , quia
cum res tanti momenti sit , non solum optimum sibi finem
habere propositum , sed necesse etiam est à Deo petere , vt

Ibid. 12.

Ibid. 13.

Dan. 2.

simile.

1. Tim. 2

Philip. 4.

Psalm. 17.

D. Hiero.

intellectus ab eo illustratus in electione non erret. Ex quo patet quam grauter peccent illi, qui huiusmodi negotia non modo diuinæ prouidentiæ non commendant, sed affectibus se regi s-

D. Thom. 1.2. q. 13. nunt tanquam animalia rationis expertia. Diuus Thomas, electionem ait, pertinere ad homines, non ad bruta, quia appetitus art. 2. et sensitius ad vnum tantum particulae determinatus est, voluntas verò bonum commune spectat: quare qui eligere debent, non bonum particulae, vt bruta, sed commune Reipublicæ bonum, tanquam homines propositum sibi habere æquum est. Resert glossa ordinaria, quod cum Alexander cognomine Magnus morti proximus esset, querentibus, quemnam sibi vellet in imperio succedere, respondit; dignorem, qui in eo inueniretur, & tamen filium habebat Herculem vocatum, & fratrem Ariden, & vxor eius Rodeante grauida erat; sed scelus esse existimauit, eorum ali-¹⁰ quem in regno succedere, si eo esset indignus. Quod verò ibi sacra Scriptura ait, diuisisse illis regnum, hoc non quod ipsem et diuiserit, intelligendum est, sed quod tradiderit illis diuidendum: ab dicauit se regno viuens, & vt ab illis diuidetur, reliquit. Quanta hac plurimorum deberet esse confusio, qui cum Christianam religionem profiteantur, nullam virtutis & meritorum, vt Ethnicus iste, rationem habent: ille tamen in inferno perpetuis poenis torquendus versatur: hi verò cum eo deteriores fortasse sint, coelestem gloriam se consequenturos esse existimant. Nolite quæso fratres tam cæci esse, & erga animas proximorum ita crudeles, vt eas eorum curæ tradatis, qui neque alios regere, neque se ipsos sciant. Tolle Iosue filium Nun virum in quo est spiritus Dei: dixit Deus ad Mosem, & pone manum tuam super eum, vt audiat eum omnis synagoga filiorum Israel: populi sui ducem esse Deus vult virum in quo erat spiritus Dei. Cur igitur vos eum populi caput esse vultis, in quo Sathanæ spiritum esse opera & vita testantur, non aliam ob causam, nisi ob amicitiam, quæ vobis cum eo est, aut utilitatis alicuius & lucri spe? O iniquitas detestanda & aternis 3. Reg. 5. punienda supplicijs. Noluit Salomon neque vnam quidem trahem ex suis sylvis in domo Domini apponi, sed è monte Libano, qui alterius regis erat, deduci ligna iussit: nunc verò domus Domini dignitates ijs, qui sunt affinitate & familiaritate coniunctiores dantur, cum tamen illi, neque plus orationis, devotionis, & scientiæ quam alij habeant, immo ita his omnibus rebus destituti sint,

Concio Prima.

5

¶ 2 sicut, ut satis in electione erratum fuisse pateat. Voluit Deus ut ille summus Sacerdos pronuntiaretur, cuius virga floreret; cumq; *Num. 17.* virgæ plurimæ in tabernaculo ponerentur, Aaron tantum virga germinasse inuenta est: nam turgentibus gemmis eruperant flores, qui folijs dilatatis in amygdalas deformati sunt. Quia in re significare Deus voluit eum eligi debere prælatum, cuius vita flora, flores habeat & fructus. Per folia significantur verba, scientia, & doctrina, per flores bona existimatio, per fructus bona opera. Scientiam necessariam esse patet, quia cum Beatus Paulus, diuersa Ecclesiæ ministeria referret, sic ait: Ipse dedit quosdam Apo-
stolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Euangelistas, alios autem Pastores & Doctores ad consummationem Sanctorum in opus ministerij in ædificationem corporis Christi: attendite solos Pastores, Doctores etiam vocasse, quia ut notat Diuus Hieronymus, Pastor, Doctoretiam esse debet, & magister: & ideo nō *Ephes. 4.* dixit Sanctus Apostolus, dedit alios Pastores, alios Doctores, sed alios Pastores & Doctores. Hac de causa Dominus summum Sa-
cerdotem in pectore scriptum habere iussit, doctrina & veritas, *Exod. 28.* & profectò prælatus absq; literis, est tanquam auis absq; pennis, nauis absq; gubernaculo, horologium absq; ponderibus. Diuus Cyrus ait: in Leuitico ideo nullam, cum de peccatis prælati agi *D. Cyrus.* tur, ignorantia mentionem fieri, quia tanquam certum ponitur, *li. 2. cōmē.* nullam in eo ignorantiam esse, quandoquidem fuit ut ceteros *sup. Leuit.* erudiret, eleitus: & ita loquens Spiritus Sanctus cum iis præcipue *psal. 3.* qui ceteri presunt, ait: Erudimini qui iudicatis terram: ideo dignitates vocantur magistratus, quia qui in iis positi sunt, magistri esse debent.

Cum igitur Sancti Apostolinon errare in hac electione optarent ad orationem confugiunt, dicentes: Tu Domine qui corda nosti omnium, ostende quem elegitis, ex his duobus unum accipere locum ministe-
rii huius & apostolatus, de quo prænarratus est Iudas. Quisnam existi-
masset Apostolum ab ipsomet Deo electum, esse tam ignomi-
niose casurum? Et quod maiorem parit admirationem est, quod
cum Dominus dixit: Aīnē dico vobis, quod vos qui sequuti estis *Matt. 19.*
me in regeneratione, cum federit filios hominis in sede maiestatis lux, fedebitis & vos super sedes duodecim: unus ex duode-
cim, cui hoc dictum est fuit infelix hic Iudas: & tamen nihil hæc
ei promissa profuerunt, ut intelligatis tunc Dei promissa pro-
Sanct. J. pars A. 3 futura

6 In Feste S. Mathiae Apostoli

futura cum nos ei non deerimus, sed in virtute perseverabimus.¹⁵

Mirum est quanti momenti sit perseverantie virtus, ita ut di-

D. Isidorus lib. de summo bono.
Lucas. 19.

cat Beatus Isidorus: Salus solum perseverantibus datur, non enim beatus erit, qui bonum facit, sed qui perseveranter facit. Ideo aiebat Dominus: Memores estote vxoris Loth, quæ

cò quod tetro respexit à Deo severissime punita est. O Deus maiestatis infinitæ, cur eos qui è Sodoma egredierentur, ne post se resipicerent, imperasti? contrarium imperandum erat, vt qui peccatorum testes fuerant, supplicij etiam & ultionis testes essent: cur sequissimam mortem & horrendum incendium, à quo eos eripueras, spectare vetuisti? Difficile omnino præceptum infirmæ presertim mulieri: ardent omnia à tergo, fulgurant nubes, ignes erumpunt & fulmina, ruunt & disficia, vrbes magno cù fratre decidunt: puluere omnia fumo & sulphure miscentur, & in tanto strepitu patriæ suæ ruinæ respicere prohibentur, & ea que præcepto non paruit, tanto affecta est supplicio, vt in statuam salis mutata sit. O admirabile spectaculum in quo magnum includitur mysterium, hoc enim supplicium factum est, vt aliorū exemplo diuinam iustitiam pertimescere disceremus: ad nos enim dilectissimi casus iste pertinet, quos Deus ex tot infidelitate & abominationum incendijs creptos, in hac sancta Ecclesia collocauit. Nam nisi ille nos diuina sua misericordia præuenisset, & divina Sacra menta gratia & sanctificationis plena præparasset & nos in sua hac Ecclesia posuisset, ubi illud Psalmi dice-

re possumus: Statuisti pedes meos in loco spacio, omnes infideles esse mus & cæci. Illi verò potissimum hoc ab eo beneficium acceperunt & è Sodoma egressi sunt, qui diuina gratia plurimis se peccatis & malis liberos vident, quæ inter Christianos esse solent. At sciat qui huiusmodi à Deo beneficia accepit, si post terrum, quanuis solo desiderio & voluntate respiciat, eandem sibi penam seruari, vt nimis statua fiat sine anima & corde, & statua salis vt eum in hac vita Abyssi bestiæ lambant, cù post mortem in inferno deuoratur: cù autem molliter Dæmonū lingualambit, cuius virtus & pietas paulatim diabolis tentationibus consumitur. Cautete igitur dilectissimi, nolite seculi vanitates & abominationes respicere & Deum tanta iniuria afficere, vt eum hanc rerum causa deseratis, & illius mulieris supplicium ad eorum exemplum fuisse intelligite, qui ab incepto virtutis itinere reuo-

Concio Prima.

7

¶ Revocantur. Hæc perseverantiae virtus misero huic Apostolo defuit, & ita ab eo statu, in quo eum Deus posuerat ignominiose decidit. Sed o Christe æterni patris sapientia, si eum perseveraturum non esse sciebas, cur eum ad Apostolatus dignitatem vocasti? cur inter sanctissimas illas oves hunc lupum admisisti? nonne scis Domine quod qui acetum vino miscet, vinum corruptit, neque ideo acetum melius efficit, & qui lutum farina conspergit, farinæ quidem damnum, luto vero nullam assert utilitatem? Cur igitur hunc hominem dilectis tuis discipulis milles qui nihil ipse proficiens ceteros corruptet? sed non recte iudicatis, nonne vinum & fæces in eodem vase vidistis, & tamen vinum à facibus non corrupti, immo potius conservari? rosas nonne inter spinas sine ullo detimento versari vidistis?

¶ Ita etiam sæpè iustis contingere solet, qui inter peccatores ver-
santur. Pictores interrogate, cur imperfectos colores perfectioribus interponant? vt, scilicet, plus perfectiores emineant, & oculos feriant: ita etiam bonorum virtutes malorum vitij con-
iunctæ, videntur ipsa collatione & comparatione illustriores. Præterea intelligi Deus hoc exemplo voluit nullam esse in hæ
vita securitatem, neque ullum esse locum quanvis religiosum & sanctum, ubi tui esse à peccandi periculo possimus, & ideo re-
ligiosus in monasterio tutum se esse ne putet, quandoquidem in
sanctissima illa Apostolorum congregacione infelix hic Iu-
das damnatus est: & ita quemadmodum non ideo Christi Re-
demptoris nostri Apostolorum & discipulorum suorum san-
ctitas minoris æstimatur, ob Iudæ & aliquorum discipulorum

malitiam, de quibus dixit: Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis: nam, si fuissent ex nobis, permanissent utique nobis-
cum, sed vt manifesti sint, quoniam non sunt omnes ex nobis,
supple, ideo prodierunt ex nobis: ita etiam sacer religiosoru
ventus, non ideo minoris debet æstimari, si ex eo mali aliqui reli-
giosi exirent, immo optimi stomachi signum est malos cibos, qui
concoqui non possunt, ejuscere: quare dixit Dominus Iudæ: Quod
facis, fac citius: & cum exisset, dixit Jesus: Nunc clarificatus est fi-
lius hominis, & Deus clarificatus est in eo: ita vt magnam ex ea
discensione lætitiam capere videretur, quo significauit, quo citius
mali à bonorum congregacione recedunt, eo melius esse. Sed cur
¶ Domine quandoquidem in sanctam illam Apostolorum so-

1. Io AN. 2.

IoAN. 13.

cietatem eum admittere voluisti, cur (inquam) pecunia ei curata demandasti, quæ ex piorum eleemosynis colligebatur? non ne fure cum esse sciebas? quia nimis, ait Dominus, offendere volui, quoniam parui facerem pecuniam. Animam quam præ ceteris rebus omnibus amabam, patri quæ plus omnibus diligo, commendau, dicens: Pater in manus tuas commendabo spiritum meum. Post animam quod plus diligo, Ecclesia est, quæ meo discipulo D. Petro commendau, qui plus me quam cæteri omnes discipuli amauit. Matrem meam sanctissimam, quam tanto perè amabam, dilecto meo discipulo Ioanni commendau: pecuniam vero quanti faciam videre vultis? cui eius curam commiserim, attendite, homini, scilicet, perditissimo & proditori? & hinc intelligere potestis vii. inæ rei causa tantum hominum multitudinem damnari & cœlestia bona amittere. Ex ijs qui bona temporalia possident coniçere post testis, quoniam parui ea: astimet Deus, quandoquidem cœmuntur peccatores & illi, quos Deus odit, his bonis abundant.

Isai. 49.

Dixerunt præterea: Ut abiret in locum suum. Quo significatur si himet suæ condemnationis fuisse causam. Ieremia dixit: Sion, dñe liquit me Dominus, & Dominus oblitus est mei: Dominus autem respondet, nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, ut non misericordatur filio utriusque suæ? illa obliterata fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. Benedictus sit & glorificatus talis Deus, qui filios Adam tanto amore prosequitur qui tamen nulla huius amoris habita ratione ad interitum ruunt voluntarium. Abiit infelix Iudas, & quod peius est, nonquam redire voluit. O infelix Iudas quisisti, quemadmodum post peccatum Phariseos conueneristi, dicens: Tradidi sanguinem iustum, Iesum Christum salutis fontem! sauisimum conueneristi, quamvis ad columnam aligatus vel cruci suffixus esset, te tamen magno cum amore exceptisset. Adeste ne quisquam hic fratres qui à cœlestis patris obedientia discesserit? sciat Deum se non tam eum discessisse, quoniam renerti nolle conqueri: quare per Hieremiam clamat. Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me, dicit Dominus, & ego suscipiam te. Et paulò inferius: Frons mulieris meretricis facta est tibi, nolasti erubescere. Eia fratres erubescite, & ad piissimum hunc Dominum salutis vestræ amantissimum quam primum reuertimini. O quot media, quot artificia, ut ad se miserum hunc proditorem conuertaret excogitauit,

Matt. 27.

nunc.

Hier. 3.

24 nunc quidē timore dicens: melius esset ei si natus nō fuisset homo
 ille, nunc amore sese ad eius pedes lauandos tanta cū humilitate *Marc. 14.*
 demittens, cibū ei propria manu ex patina porrigenus, amicū eum
 appellans: & tamē nihil horum duro & obstinato animo profuit,
 itō, ut ait D. Matthæus, tunc abiit unus de dno decim, qui dicitur
 Iudas, ad principes fācerdotū, & ait illis, quid vultis mihi dare
 & ego eum vobis tradam? ponderate obsecro vnumquodq; ver-
 bum, tunc scilicet, post eum diem, in quo Dominus Lazarum à
 mortuis resuscitauerat: tunc postquam tot ac tanta miracula fa-
 cere vidisset, tunc cum Lazarus mira de alia vita narrabat: tunc
 abiit non persuasus, non coactus, sed sua propria malitia, non
 magno aliquo p̄tēmō sibi oblato adductus, quandoquidem ait:
 quid vultis mihi dare? & si pharisei vilis illi p̄tēmō obtulisse-
 sent, viliori etiam vendidisset, nam qui cœlestia prius gustauit &
 à sanctitatis statu in peccati miserian decidit, quodnam malum
 patrare non audebit? Deum ipsum minimo quoque p̄tēmō ven-
 det & ad poenitentiam magna cū difficultate reuocabitur, quin
 etiam impossibile hoc esse dixit D. Paulus his verbis: impossibile
 est eos, qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam donum cœ-
 leste & participes facti sunt Spiritus sancti, & prolapso sunt rur-
 sus, renouari ad poenitentiam, id est, per poenitentiam: dicit impos-
 sibile, nam moraliter loquendo, id quod difficile est, impossibile
 appellamus, & hæc difficultas non ex parte Dei est, sed ex parte
 hominis, qui ad obstinationem deuenit. Nam quemadmodum, *Heb. 6.*
 qui robusta corporis habitudine sunt, & aliquot annis abiq; mor-
 bo aliquo vixerūt, si in aliquē morbum incident in maiori vitæ
 26 periculo versantur, & omnia fere remedia inutilia sunt, quia mor-
 bus qui tantas vires frangere & prosternere potuit, validus necel-
 fario esse debet & fortis, cui neq; natura neq; medicinæ auxiliare
 sistere possunt: ita de eo dicendum est, qui cum animæ naturam
 virtutibus & gratia corroboratam habet & concupiscentias ali-
 quo modo extintas, in magnum aliquod peccatum prolabitur:
 morbus enim est, qui tāta difficultate curatur ut exaggerationis
 causa S. Apostolus impossibile hoc esse dicit, ut in hoc misero
 Apostolo accidit, qui cum ex sublimissilla apostolatus dignitate
 decidisset, nullam ex diuinâ illius medici remedijs percepti vtilita-
 tem, quominus periret: & sic abiaret in locum suum. O verbi extimes-
 cendum, in locum suum audi peccator, tuus locus infernus est, for-
 simus

Simile.

dium locus est sterquilinium, lapidis locus est centrum: quare cū² te in lapidem peccato mutaueris ad terræ centrum nisi maturè te corrigit, peruenies in horrendū illud inferni centrum vbi semper pitemus horror inhabitat: vbi nulla lux est, & si aliqua est maioris tormenti causa est, vt scilicet damnati suas inuicem poenas videre possiat. *Vt abiret in locum suum.* O quam diuersus est ille locus ab eo, quem mali in hac vita habere solent! Sed cum minus cogitabunt veniet mors, & vnumquenq; proprio in loco collocabit. *Accidit sèpè cum duo latrunculis ludere volant, hoc est [Al axes]* ut eorum alter ludi ignarus non eo quo conuenit ordine suam aciem instruat, sed in Regis quidem loco peditē. *Regē* verò in peditis loco ponat: quod cum alter animaduertit, tolle, tolle; inquit, non enim rectus locorū ordo seruatur: & ita in suo quidq; loco constituit. *O mundo mundo!* quam malus es Iusor, quo nam² in loco Iulium Cèsarem & Neronem posuisti in Romani imperij sede: Diuum vero Petrum in carcere & in cruce: at cum mors aduenit immutatus est ordo, & Nero quidem in inferno, Diuus verò Petrus in supremo gloria throno collocatus est. O quot nunc in honoribus & dignitatibus positi sunt! qui illis sunt prorsus indigni, quot vero in paupertate versantur, qui si meritorum ratio haberetur sublimi essent loco dignissimi. Sed veniet, veniet mors, & unusquisque in suum locum abibit. Finita sanctorum Apostolorum oratione duobus illis, quot elegerant sortes dedecunt, Et cecidit fors super Mathiam, & annumeratus est cum undecim Apostolis. Qui postea sanctissime diuinū apostolatus munus exercuit: & ita gratia plenus assequutus est gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem festo S. Mathiæ Concio secunda.

Confiteor tibi pater Domine cœli & terre. Matth. 11.

Psalm. 6.

3 Reg. 18
G. 22.

ONEITEOR tibi, id est, laudo te: sic in Psalmo: in inferno autem quis confitebitur tibi? hoc est, nullus est in inferno, qui te Domine laudet & benedicat. Prudentes autem hoc loco & sapientes, legis Doctores vocat nō quia re vera ita essent, sed quia vulgo ita existimarentur; ita solet sacra

Concio Secunda.

11

- ¶ sacra scriptura ministros Baal, Prophetas Baal appellare, nō quia Prophetæ essent sed quia ab idololatriis vt Prophetæ habetur. In hoc sensu plurima sacra scriptura loca explicata sunt, que difficili aidentur: vt est illud Ezechielis. Ecce ego ad te & ei: cā gladiū *Ezecl. 22* meū de vagina sua, & occidā in te iustū & in pū: iustū eo loco vocat hypocrītā qui pro iusto habetur. Vocatur etiā à Moysè virtus *Genes. 19*. Angeli, qui subuerterūt Sodomā: & summaveritas dixit: si ego te simoniū perhibeo de me ipso testimoniu meū non est verū, hoc *Ioan. 5*. est à Pharisæis nō recipiunt ut verū, nā alibi secundū rei veritatē loquēs dixit, & si ego testimoniu perhibeo de me ipso, verū est te *Ioan. 8*. simoniū meū. Agit igitur hoc loco Dñs gratias æternæ Patri eo q̄ sancti Euangeli mysteria Scribarū & Phariseorū superbiae occultauerit, qui sapientes se & prudentes existimatāt & humilibus.
- ¶ ea regnauerit, qui parvuli sua opinione erant: causam assert cur ita factū sit, dicens: Ita pater quoniā sic fuit placitū ante te. Pro quorū verborū intelligētia notandū est dona esse nōnulla & beneficia, quæ vt homō consequatur nihil ex sua parte facit, sed omnia à Deo sunt. Alia sunt quibus aliquid homini faciendū est, quanuis præcipuū Deus præxit: cū quis in peccato versatus cū ex eo statu educere & iussicare donū Dei est: sed ita tamen ut homini necessariō aliquid ex sua parte faciendū sit. Cū gloriā quoq; Deus dat, bona opera à te diuinæ suæ gratiæ auxilio facta presupponit. Alia sunt beneficia, quæ à sola Dei voluntate nascuntur, ut est prædestinationis donū de quo D. Paulus ait: cū enim nōdū ha *Roma. 9*. ti fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali ut secundū electionē *Exodi. 33*. propositū Dei maneret, nō ex operibus, sed ex vocāte dictū est *D. August.* ei, quia maior seruiet minori, sicut scriptum est, Jacob dilexi, Esau *super illud* autē odio habui. Videtis ut fatetur D. Paulus diuinā prædestinatio *Ioan. 6. ne-* tionē nō ex meritis dari: quod cōfirmat eo q̄ Deus dixit Moysi: mo pōt ve- miserebor cui m̄s̄ertus sum & misericordiam præstabo cui misere- *n̄end me.* reb̄. Et ita concludit dicens: igitur non volētis neq; currētis sed idē sub alijs miseren̄tis est Dei. Vocatio etiam ad sanctū Euangeliū merū est verbis aſſe- Dei donū. Itaq; si quereritis cur Deus Hispanis Boāgeliū reuelauit in libr. de & non Scythis, quid respondeā nescio, nisi, Quia sic fuit pl̄icitum corrept. & ante te: num enim meliores erant cum eos Deus vocavit? mini *gratia. ca-* mē: cōr ergo vocavit? quia voluit, & nihil aliud responderi potest *8. & lib. de* nec debet. Ita D. Augustus p̄spōdet de duobus illis pueris, quorū al bono perse- ter ante baptismū mortuus est, alter vero baptizatus. Quare hūc *cap. 8.* traxit,

12 In Feste S. Mathiae Apostoli

traxit, illū autem dimisit: noli iudicare si non vis errare, voluntas
Dei est quæ licet occulta iniusta tamen minime. Quod vero ego
hortor & moneo est, nè singulare hoc Dei beneficium, quod in
nos ineffabilis sua misericordia contulit, abutatur, sed pro eo ma-
gnas quotidie gratias agamus redemptoris nostri imitatione, qui
ait: Confiteor tibi pater: Ordinarium hoc est iustorum exercitium,
qui non solum pro scipis gratias agunt, sed etiā pro ceteris: & ita

Ephe. 1.

passim. D. Paulus in suis epistolis ait, gratias ago Deo meo pro

1. ad Thes.
Sal. 1.

vobis: & ad Ephesios, non cesso, inquit, gratias agere pro vobis
memoriā vestri faciens in orationibus meis: & alibi, gratias agi-
mus Deo semper pro omnibus vobis, memoriam vestri faciens

in orationibus nostris sine intermissione. Attendite perseveran-
tiam & proximorum amorem, quo sancti Apostoli pectus arde-
bat, & frigiditatis vestrae pudeat qui non modo pro vestrīs pro-

Luc. 11.

6 ximis gratias Deo nō agitis sed neque pro ijs beneficijs quæ vos

ipſi quotidiē à Deo accipitis. Gratiarum actio ita diuinæ maiesta-
ti debetur, vt prima eius orationis verba, quam Christus Redem-
ptor noster nos docuit sint: Pater noster qui es in cœlis sanctib[us]ce

tur nomen tuum, hoc est, laudatum & glorificatum sit nomen
tuum, vt intelligeremus orationes nostras à Dei laudibus & gra-

tierum actionibus debere initium sumere: & sacrum missæ sacri-
ficiū vocat sancta ecclesia hoc sacrificium laudis, quia ad hoc in

ter alia vt Deum laudemus in slitutum est. Et profecto tanta sunt
Dei beneficia vt si minimam aliquam gratitudinis partem habe-
remus, publica eum voce & præconio laudare deberemus. Me-

Dan. 4.

Memor Nabuchodonosor eius beneficij, quod à Deo accepérat, è

phrenesi illa horribili liberatus aiebat: num igitur ego Nabuchon-
donosor laudo & magnifico & glorifico Regem celi, quia omnia

opera eius vera & omnes viæ eius iudicia & gradientes in super-
bia potest humiliare: & tandem saluatus est, vt ait D. Augustinus

D. Augu. q.

post innumerās impietates Nabuchodonosor.

27.6.4.

Sed cum intelligeret Christus Redemptor noster dignas nos

æternō Patri gratias agere nō posse pro tam singulari beneficio,
vt fuit fidei mysteriorum reuelatio, ipse met præuenire voluit &

ei pro nobis gratias agere dicens: Confiteor tibi Pater, & mox cūgra-
tias vt homo & inferior patre egisset, vt quo ad diuinitatē Patri
se equalē esse intelligeretur, duo addidit, quibus & diuine sue

personæ dignitatē & æqualitatē quā cum Patre habet declarauit
dicens:

8 dicens: *omnia mihi tradita sunt à patre meo, & nemo nouit filium nisi pater, &c.* D. August. doctrina est, &c. Greg. quod cum veræ humili tatis magister & amator interdum se laudabat, hoc faciebat, vt nos in fide spe & charitate corroboraret, & ita David, virtutem, inquit, operum suorum annuntiauit populo suo, ut det illis hæreditatem gentium. Notandum præterea ex eodem D. August. est super hoc Euangelium quod quoties Deus suam aliquam excellentiam & per fectionem nobis declarat, illius perfectionis & excellentiae nomine quid nobis faciendum sit, declarat: nam cum se patrem vocat, honorari se & amari velle significat: cùm se Dominū vocat, timeri vult, cum Deum se vocat, adorari vult: cum se iudicem vocat, est vt intel ligas ante eius tribunal eiusti tibi esse iudicium subeundum: cùm se magistrum vocat, est vt ab eo discas: nunc verò cum omnes vniuersaliter ad quietem vocare vellet, prius infinitos sapientiae lux thesauros ostendit, vt ita animati eum sequeremur alacrius. Si Rex pri uatim alicuius personam suscipiens nobili alicui diceret vt sius es set œconomus indignatus nobilis ille responderet, egone diues & nobilis priuato seruam? quod si Rex Regem se esse declararet, tunc ei seruire nō ignominiae sed honori maximo sibi esse existimaret. O supreme cœli & terræ imperator Iesu Christe, qui in hunc mundum pauper & ignotus venisti, vt te homines libenter sequerentur, omnipotentiæ tuæ diuitias ostendisti admirabilibus operibus quæ fecisti & altissima doctrina, quam prædicasti. Quarè cùm dixisset, *omnia mihi tradita sunt à patre meo, ne existimaremus sibi soli ea bona velle, addidit: venite ad me omnes qui laboratis & oneratis estis, & ego reficiam vos.* O liberalitatem infinitam, omnes vocat, 10 Turcas, Arabes, Barbaros, Hebraeos, omnes recipiet, si ipsi se dispor nere velint. Discant hinc sacerduli potentes & diuites, qui sibi tantum suas diuitias volunt, vt scilicet, post hac pauperes earum participes faciant. Sed heu dolor non modo pauperi necessitatibus non opere ferunt, neque solum eo quod possident contenti sunt, sed aliena etiam usurpant.

Brachium fascia alligatum non modo sanguinem suum in cætera membra non distribuit sed cæterorum etiam sanguinem tam bonum quam malum ad locum, qui fascia premitur attrahit, & ideo qui sanguinem eliciunt, hac solent industria vti, vt prius brachium fascia deuinciant & cùm sanguine intumuit, lanceola vulnerant: & ita exilit sanguis, ibi verò nihil præter vulnus remanet.

Diuus

D. Chrys. Diuus Chrysostomus ait, quod avaritia ligat hominem avarum, qui pecuniae seruit. O diues auare, tui es brachium avaritiae fascia deuinctum, & ita non solum sanguinem tuum, idest, bona tua temporalia retines, sed aliorum membrorum sanguinem ad te ipsum per fas & nefas attrahis, quia quacumque ratione potes pauperum sanguinem suggere curas. Sed moneo ut caueas, nam tunc cum plus sanguinis habebis Deus te mortis lancea vulnerabit & tam proprio quam alieno sanguine terelinquet exhaustum: & nihil praeter peccati vulnus remanebit: itaque tu qui alios praedabaris tunc mortis & diaboli praeda eris: ut minatur per Isaiam Deus, dicens: *vñ* qui praedaris non ne & ipse praedaberis? quem locum septuaginta interpretes sic transtulerunt: *vñ* qui vos miserros faciunt, vos enim nemo facit miserros? quos communis translatio vocat praedatores, hos septuaginta vocant miserros dicentes: *vñ* qui vos miserros faciunt, hoc est *vñ* vobis qui vos miserros facitis, & seruos vos avaritiae & cupiditatis efficitis, vos enim nemo facit miserros, supple, nisi vos metipsi. Idem vos dilectissimi moneo, sponte & propria voluntate efficite id quod postea vi sine villa utilitate faciendum est: tot bona que accumulata habetis, in pauperes distribuite, recordamini quod cum Christus Dei filius discedere ex hoc mundo vellet, ad patrem dixit: accipite & comedite hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur. Quod si vereissimum & certissimum est & vos firmiter creditis, cur quesonon pudet nolle vos quod superest, pauperi dare, qui in suis pauperibus tanquam in membris, fame perit, cum se ipsum vobis in cibum dederit? maioris autem pudoris occasio est, eò quod humanæ gloriæ causâ liberales, erga Redemptorem vestrum & eius pauperes avari estis. Hoc plurimum ponderat Diuus Cyprianus dicens: quid non efficiunt homines Daemonis causa? quid immanius eo quod dixit David: immolauerunt filios suos & filias suas demoniis: profecto quid plus admirer, nescio, an propter Daemonis gloriam res tam difficiles nos præstare velle an pro veri Dei gloria res tam faciles recusare.

D. Cypri. Ait igitur liberalissimus Christus: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis.* Quamuis omnes ad se vocat eorum tamen potissimum mentionem facit, qui in laboribus & tribulationibus vivunt: nullo enim tempore peccator facilius conuerti potest quam in aduersitate aliqua positus, & ideo tunc solet nos Deus vocare tan-

sup. Matt.

Isai. 30.

Matt. 26

Serm. de eleemosy.

Psal. 105.

¹¹

¹²

¹³

- 14 tanquam agricola prudens, qui sua tempora opportuna expectat Simila.
 vt sementem suam efficiat: si enim triticum Iulij aut Augusti mense
 seminaret, cum omnia aestuis caloribus ardent, inutilis esset la-
 bor, autum autem tempus cum decidunt imbres sementi opportunū
 est: ita etiam peccator cum fano & robusto est corpore, diuitijs abū-
 dat, voluptatibus affluit & honore superbit, tempus hoc minime
 opportunum videtur vt cum eo de morte & iudicio agatur, omnia
 enim quæ dicuntur contēnunt dicentes, vt illi : pepigimus foedus
 cum morte, & cum inferno fecimus pactum, at vero cum infortu-
 nia, morbi, damnatione, ignominia & huiusmodi aduersitates pluerent
 incipiunt, tunc terra animæ est ad diuini verbi seimen recipiendum
 magis idonea, vt affirmat David dicens: imple facies eorum igno- Psalm. 61
 minia, & quærent nomen tuum domine. Cum filius ille prodigus
 è patris sui domo pecunia oneratus insolenti leuissimorum adoles-
 centium turba septus exibat: si quis eum de vita breuitate & diuini
 iudicij rigore monuisset, quidnam obsecro responderet: abi cum
 tuis istis admonitionibus, discede hinc cito hypocrita, hoc scili-
 et, cogitabam, cum hanc pecuniam ex mea portione collegi, sine
 me meum iter prosequi, sine sine eo ire quo eum cupiditas præcipi-
 tem rapit, expecta paululum, insumetur pecunia, veniet famæ,
 tunc præcepta illa, quæ antea respuebat libenter initis & docilisfa-
 ctus audiet, dolor statim & poenitentia consequetur, hinc illæ lacry-
 ma, hinc piæ illæ voces, peccavi in coelum & coram te, non sum
 dignus vocati filius tuus. Merito igitur Propheta Isaïas, dixit: in an- Iсаі. 26.
 gustia requisierunt te, non solum quæsierunt, sed requisierunt,
 quia angustia mouet homines vt Deum non semel tantum sed se-
 15 prius quarant. Hac de causa dixit potissimum Dominus: Venite ad
 me omnes qui laboratis. Addit præterea, et onerati es. Plurimi in hoc
 mundo grauissimis oneribus onerati vix tamen onerum graui-
 tatem sentiunt, ita eos affectus & cupiditates insensibiles redundunt.
 In libro Isaiae plurimorum onerum mentio fit, quæ diuersis genti- Iсаі. a. r. e.
 bus imponenda erant, ea tamen nullus præter prophetam videbat,
 & sentiebat, qui in vrbe Hierusalem versabatur, quia in re mirabili- Ys. ad. 23
 ter præsens huius mundi miseria expressa est. Primum onus Ba- Iсаі. 13.
 bylonis est de quo dicitur: onus Babylonis, quod vidit Isaïas
 filius Amos: mira profecto res: onus Babylonis Isaïas in Hie-
 rum Jerusalem videbat, qui vero in Babylone verabantur minime vide-
 bant. Idem prorsus hodiernæ die accidit, mundi enim nobiles & po-
 tentes

tentes onerati sunt onere Babylonis, hoc est, confusione, subditis, 17
 seruis, domesticis, pompa & fastu, vanis & inutilibus impensis &
 huiusmodi alijs grauissimis oneribus, quæ tamen ipsi non sentiunt:
 iustus verò, qui in Hierusalem, id est, in sanctæ vita pace & quiete
 versatur, hic onus Babylonis videt, & admiratur quonam modo
 facili potentes onus illud ferre possint. Secundum onus, quod vi-
 dit fuit onus Moab, id est, onus patris, quo eorum onus significa-
 tur, quia animalium cura habet & tamen ita insensibiles sunt, vt no-
 uas semper dignitatum onera optent, & curent. Tertium onus est
 Damasci, id est, onus sanguinis eliciendi, quo significantur iudi-
 cum onera, quorum est munus delicta sanguinis poena, cum opus
 est, punire, & tamen ita omnes huiusmodi officia ambiunt, vt nul-
 lum esse onus videatur. Vedit præterea Propheta onus in Arabia,
 idest, callida suè insidiatrix, quo mercatorum onera significantur, 18
 qui suis calliditatibus & artificijs die noctuq; laborant vt diuitias si-
 bi congerat. Vedit præterea onus deserti maris, quo litigantiū one-
 ra significantur, qui in mari quodā amarissimo aduocatorū, testium,
 notariorū, & iudicū versantur. Vedit præterea onus vallis visionis,
 quo eorum onera significantur, qui ab officijs & muneribus vacui
 aliorum vitas & mores considerant, qui quidē si in sublimi aliquo
 mōte hoc est in dignitate aliqua constituti essent commodè omnia
 diligenter inspicerent. Sed vt in humili & infima valle positi om-
 nia spectare & reprehendere velint, hoc sine magna molestia &
 perturbatione fieri non potest. Vedit præterea onus Ægypti, qui
 tenebras significat, hoc autē mortalia omnia peccata vniuersaliter
 significantur, quod onus est adeō graue vt cum spiritualis anima sit
 sua natura leuis & ad ascendendū disposita & inclinata, hoc onere 19
 ad inferni centrū deprimatur. Hæc omnia onera vt dixi, Propheta
 in Hierusalem existēs videbat, cæteri vero neq; in Ægypto, neq; in
 Babylone, neq; in Damasco videbant, quod etiā peccatoribus acci-
 dit qui post grauissima peccata cōmissa ridēt, comedūt, ludūt, &
 suis voluptatibus operā dant, ac si nihil æternis gehennæ supplicijs
 dignum cōmisissent. Vix filij Iacob in cisternā fratrē suum Ioseph
 demiserant, vt eum ibi fame necarent, cum statim federunt vt co-
 mederent, vt sacra scriptura ait. Hebrai etiam cum Christum

Gene. 37. Redemptorem nostrum crucifixissent ad pascha celebrandum
 profecti sunt ac si nihil malificissent. O infelices homines, quos
 sic Dæmon peruerit, vt æternis poenis secundum præsentem iu-
 stitiam

20 stitiam damnati nibilo plus sentiatis quam si vere omnia quae si-
 des praedicit somnium esse crederetis: soli iusti, qui in spiritu
 quiete, & pace viuunt, quam grauia haec onera sunt, intelligent.
 Hos igitur, qui sic onerati sunt, vocat ad se dominus dicens: *Veni-*
te ad me omnes qui laboratis, & onerati esitis. Quod etiam antea per
 eundem Prophetam Isaiam dixerat his verbis: *Omnes sitiens-* Isai. 55
tes venite ad aquas: vbi in Hebreo est interiectione quedam, qua-
ffectum, quo Deus ad se homines vocat, ostendit hoc modo, o
omnes sitientes venite ad aquas, quo in loco Diuus Augustinus D. Aug. 5.
ait, Dominum eos peccatores vocare, qui peccata sua agnoscen-
tes ad eum conuerione redire cupiunt, hoc enim desiderium ea
est sitis. Eia igitur sitientes ad infinita misericordiae fontem ac-
currete, vbi & loti & refecti eritis: infelices illi qui peccatis suis
 21 contenti salutem suam non sitiunt, beati vero illi, qui hac siti &
 peccatorum suorum dolore festinant. Per eundem Prophetam Do-
 minus dixerat: *Si reuertamini & quiescatis salui eritis: vbi septua-* Isai. 30
ginta interpretes transtulerunt, cum reuersus ingemueris, tunc
fatuus eris: nunc vero non solum ait, eos qui ad se reuertuntur sal-
uos foris, sed reficiam (inquit) vos: ineffabiles sunt spirituales de-
liciae, quibus solet Deus suos in hac etiam vita recreare. In vitiis In vitiis Pat.
Patrum de Diuo Onuphrio legitur per septuaginta annos in re-
mota solitudine degentem nullum unquam hominem vidisse, 1.p.fol.57.
 & nihil hominis manu coctum comedisse: quod cum Abbas Pa-
 phunitius admiraretur, verbis (inquit Diuus Onuphrius) expli-
 cari non potest suauitas & solatium, quo Deus seruos suos refice-
 re, & recreare solet. Sed quidnam obsecro domine ihs faciemus
 22 est, quos ad te vocas? *Tollite, inquit, lugum munum super vos, & dis-*
cite a me quia misericordia tua & humilis corde. Has duas virtutes preci-
 pue hoc loco ponit, in quibus cum nos imitari vult: mansuetu-
 do virtus est adeo praestans ut non solum Deo, sed hominibus
 etiam nos gratos efficiat, vt affirmat Ecclesiastes dicens, fili in man-
 suetudine opera tua perfice, & super gloriam hominum dilige-
 ris: quod ita verum est, vt catulos ipsos, aut quocunque aliud
 animal homines ad sui amorem mansuetudine allicere videamus:
 ita enim haec virtus hominibus grata est, vt eius etiam imaginem,
 quam in ipsis bestijs vident, ament. Hac de causa Prophetæ &
 Evangelistæ Spiritu sancto moti Christum Redemptorem no-
 strum agnum vocauerunt, vt eius mansuetudinem denotarent:
Eccle. 13.
 Sancti pars. B mundi

mundi regum insignia solent esse Leones, Aquilæ, Tigres, Dra-²³
 cones, & huiusmodi animalia ferocia, ut potentiam suam, & for-
 titudinem ostendant, & timorem inquit: cœlestis vero Regis
 insignis est agnus ut sua mansuetudine nos ad amorem allicit.
 Et præterea ut eum in hac virtute omnes imitemur. Humilita-
 tis etiam virtus Deo gratissima est, & animam perficit, quæ san-
 citatis ut plurimum socia est: ita ut vnius ex sanctis patribus in-
 terrogatus quisnam esset sanctus responderit, humilis, & qui san-
 ctior? Humilior, & qui sanctissimus? humillimus, & qui se om-
 nium minimum existimat, hic enim nihil sibi ipsi confidens,
 omnem suam fiduciam, & spem in Deo collocatam habet. Ad
 hunc humilitatis gradum deuenerat David, qui cum dixisset, Do-
 mine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, ne
 que ambulaui in magnis, neque in mirabilibus super me, subdi-²⁴
 dit, sicut ablaetatus est super matrem suam, ita retributio in ani-
 ma mea: pro quo alij verterunt, quasi ablaetatus est erga matrem
 suam talis in me anima mea: quibus verbis quam humiliter de se-
 ipso Propheta sentire declaravit, idèo enim animam suam puerō
 elegantissime comparauit, qui ab ubere matris uulsus & ablaetata
 rus omnem suam spem in matris suæ pietate positam habet, quia
 per secum sibi querere nō potest. Inter plurima sanctorum exé-
 plaque nos ad humilitatis & mansuetudinis virtutem mouere pos-
 sunt, omnium efficacissimum est Iesu Christi Redemptoris no-
 stri exemplum, & idèo se omnibus imitandum proponit dicens:
*Discite a me, quia misericordia sum & humilis corde, & inuenietis requiem ani-
 mabus vestris.* Hoc optime gloriosus hic Apostolus D. Mathias edi-
 dicit assidua humilitatis & mansuetudinis exercitatione, & idèo²⁵
 plurimam in hac vita gratiam consequitus est & mox per-
 petuam requiem & quietem in gloria, Ad quam
 Iesus Mariæ filius nos perducat,
 Amen. •

In

In Incarnatione Domini

Concio Prima.

Misus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem G^alilæe. Lucæ. i.

VAGNVS ille Rex & Propheta Dauid magno *Psal. 9* cum affectu à Deo petebat, Constitue Domine legislatorem super eos, vt sciant gentes quoniam homines sunt. Legislator est Christus, de quo Iosias *1sa. 33.* dicit: Dominus legifer noster. Et Iacobus unus est *Jacob. 4*

legislator, & iudex qui potest perdere & liberare: quare petebat eo loco Dauid, vt Deus filium suum hominem factum mitteret, qui hominibus amoris legem daret, vt scirent gentes quoniam homines sunt, hoc est bruta animalia non esse, sed homines rationis participes tanti valoris, & pretij vt Dei filius homo, eorum causa fiat, hac enim dignitate cognita fore, vt præstantissimam naturam peccati sorde foedare fortasse puderet. Hac etiam de causa idem Dauid aiebat: Confiteantur mirabilia eius (scilicet, Domini) filiis hominum, quia mirabilia, quæ Deus hominum causa operatus est, quidnam homines sint, declarant, nam quod ex le obscrum est, non potest nisi possum in luce videri: ita hominis dignitas, non potuit nisi in Deo humanato perspicue videri. Felix istum locum *Psal. 106* sic verit, vt sciant gentes, quia viles & miseri sunt: quam translationem si sequamur, hic erit sensus, mitte Domine filium tuum, vt se homines viles & miseros esse cognoscant. Nam cum diuini huius legislatoris imitatores se esse debere intelligent, quam longe ab eo distent animaduertent. Plurimum autem notandus est eo loco hic loquendi modus, constitue legislatorem super eos, vbi in dictione illa, super eos protectio significatur, qua nos diuinus hic legislator tuetur ac protegit. De Helia, Eliseo, & Dino Paulo in sacra scriptura narratur solitos esse mortuorum, quos resuscitare volebant corporibus superimponere, & ea suis quasi corporibus metiri, vt

3. Reg. 17.

4. Reg. 4.

Acto. 20.

Simile.

Ephes. 3

Ephes. 1

de Helia dicitur, expandit se atque mensus est super puerum tribus vicibus, & de Eliseo, ascendit & incubuit super puerum posuitque os suum super os eius, & oculo; suos super oculos eius, & manus suas super manus eius, & incurvauit se super eum: & de D. Paulo, Sublatus est mortuus, ad quem cum descendisset Paulus incubuit super eum. Quid obsecro hac in re latet mysterij? Hoc ut intelligatur notandum est, quod vir iustus optime Dei erga seipsum amorem & voluntatem cognoscit & ipsi oculis aspici ab eo solere nouit, qua fiducia praeditus cadaueri incubens Deum sic alloquitur: mortuum me Domine, esse existima, ipsis oculis hoc cadauer aspice, quibus me seruum tuum soles aspicere, & idem quod me mortuo praestares, illi praesta. Cum pater filium suum verberare vult adest interdum amicus aliquis, qui puerum corpore suo a patris ira tuetur, quia seipsum a verberibus tutum esse, optime nouit, & tunc pater a verberibus cessans, hoc inquit, nostro huic amico debes. Iratus erat Deus hominibus, ideo clamat David, constitue Domine legillatorem super eos, da nobis tuum filium qui nos a tua ira & furore defendat. Hoc ineffabile beneficium hodierna die factum est in qua unigenitus Dei filius humanae naturae vnitur in qua homines eiusdem humanae naturae particeps protectionis suorum auxilio & auore suscepit. Quod si Deus vitam defuncto tribuebat, quem sancti corpore coniectum videbat quid faciet humanam naturam filio suo vnitam aspiciens? o beatos illos quibus maximum hoc beneficium non erit inutile, qui ab illo utilitatem sciunt elicere. Infinitae enim diuitiae sunt, quas nobis aduentu suo caelestis hic legislator attulit, de quibus sic ait D. Paulus: Mihi autem omnium sanctorum minimo data est hec gratia in gentibus euangelizare inuestigabiles diuitias Christi, vel ut alii legunt imperuestigabiles. Quod si eas Diuus Paulus sic vocat cui eas praedicandi & declarandi gratia data est, quis eas declarare, & explicare poterit? In eadem epistola narrare eas incipit his verbis, Benedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in caelestibus in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate: ex quibus verbis & alijs que sequuntur, colligitur vita eternam, & omnia que ad eam consequendam pertinent per Christum nobis fuisse donata: quod enim bonum ad salutem nobis

7 nobis deficere poterat, cùm ipse met salutis fons ad nos venerit? Sponsus quem in India viuentem à dilecta sua sponsa diuisum maxima locorum detinent interualla, literis & muneribus eius amorem sibi conseruare studet: at verò cùm ipse met ad patriam redit suas omnes diuitias secum adducit: ita Dei filius à gloriæ coelestis Indijs plurima solebat sponsæ suæ dona mittere, fidelium, scilicet, congregatioi, vt eam ad se amandū magis ac magis alliceret: sed cum ipse met eam humana hac carne induitus visit, omnes secum thesauros adduxit.

Ineffabile hoc beneficium ita D. Lucas exorditur, *Missus est Angelus Gabriel à Deo.* Gabriel idem est quod fortitudo Dñi, huic autem incarnationis diuini verbi nuntius commissus fuit conuenientissimè, quia in ea non solum infinitam suam sapientiam, sed 8 etiam omnipotentiam Deus ostendit: quare David petebat, se- *Psal. 78.* cundum magnitudinem brachij tui posside filios mortificatorum. Et de victoria loquens quam de dæmonibus reportauit ait, in brachio virtutis tuæ dispersisti inimicos tuos: & sanctissima virgo de hoc mysterio loquens dixit: fecit potentiam in brachio suo. Ea, quæ exigua vites requirunt digitis solemus efficer, vt si palea ex humo tollenda est, digitis tollitur, trabs verò brachio ponderis causa tollenda est: cætera omnia Dei opera huic comparata vocantur exigua, & ideo de ijs loquens David ait: *Psalm. 8.* quoniam videbo coelos tuos opera digitorum tuorum, Lunam, & stellas, quæ tu fundasti: at redemptionis opus ait sanctissima virgo brachij diuini opus fuisse. Sed vna cum potentia Dei etiam bonitas & pietas manifestatur, vnde D. Paulus inquit: *Lucas 1.* Manifestum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est 1. Tim. 3. in carne: quem locum sic alij verterunt, Deus manifestatus est in carne: sed quomodo manifestatus est Deus in carne? imò dicere potuisset, occultatus in carne & absconditus vt *Isaias 45.* es Deus absconditus: sed utrumque factum fuisse dico: nam diuinitas humanitate est abscondita & eius sapientia, potentia, & misericordia manifestata operibus & miraculis, quæ verbum humanatum præstítit,

Missus fuit hic Angelus ad ciuitatem Galilee, cui nomen Nazareth: Quæ rebatur aliquando Romæ quid nam esset ciuitas, & Publius Cornelius ciuium esse vnitatem respondit: ideo voluit dominus in ciuitate concipi, vt significaret in ea familia, societate, &

republica Deum non concipi, vbi non est animorum in amore 10

Rom. 13. & charitate unitas, quam D. Paulus, plurimum nobis commendat dicens: reddite omnibus debita cui tributum tributum cui vestigial vestigal, cui timore timore, cui honoré honoré, nemini quicquá debetis nisi vt iniurie diligatis, qui enim diligit proximum legem impluit. O cœlestis doctrina, curate (inquit Apostolus) ut omnia quæ debetis persoluatis, præterquam hoc quod semper vos debere volo vt scilicet, quisq; existimet amorem perpetuó proximo suo debere, perpetuum hoc esse tributum volo à quo nūquā iniuntes vos esse existimetis, sed semper debere. Hoc si nostris his temporibus servaremus profecto tot proximis nostris iniuriæ nō fierent, quorū crimina & delicta quanuis antiqua & iā sopita rursum excitamus, vt domū nostrā aut fundū magna cū proximi ignominia tueamur. Aliud fecisse legimus Sanctum illum Ioseph, qui cū in carcere vincitus detineretur, vt Regiū pincernā ad pietatem cōmoueret vt libertatem à Rege impetraret, nō fratrum suorum crimen à quibus venditus nefariè erat narravit, sed tantū dixit, memēto mei cum tibi bene fuerit, & facies mecum misericordiā, vt

Genes. 40. suggeras Pharaoni vt educat me de isto carcere, qafurtim sublatus sum de terra Hebreorum, & hic innocens in lacū missus sum. Quod si dicitis, quomodo meum honorē & existimationē tueri possum & inimico qui mihi quaerūq; potest castigare necet, bene facere? Respōdeo Deum qui hoc iubet esse omnibus creaturis anteponendū. Siquis me euaginato gladio verberaret, gladio ne a hominī irasci deberet certū est gladiū culpa carere, quia hominis manu, mouetur: existimate inimicū vestrū qui vobis nōcet nihil aliud esse quā Sathan gladiū, qui eo tanquam instrumento vitritur 12

1. Cor. 11. vt de Iuda dixit Ioannes. Cum diabolus misisset in cor, vt Iudas traderet eum, & de omnibus peccatoribus D. Paulus, Scitis quoniam cū gentes essetis ad simulacra muta prout ducebamini cunctes: quare mirum non est si quis vos à diabolo agitatus persequitur. Considerandū etiā vobis est inimicos Dei tortores aliquando esse, & ministros & vos in peccatorū vestrorū poenā sāpētor

Tobie. 3. quere. Sanctus Tobias persequitionē illā qua Salmanasar in Niniue persequebatur Hebreos nō tyroni illi ira tribuit sed orās ad Deū dixit, quia pettauitus tibi & mādatis tuis nō obediuiimus, ideo traditis sumus in manū inimicorū nostrorū. Esther quoq; cū

Ester. 4. scelus Amā audiuit, cōfugit ad dñm, vt patet. Cumq; depositisset vultus

13 vestes regias & provnguētis cinere & stercore caput implueisset
corā Deo prostrata dixit, peccauimus in cōspectu tuo & idcirco
tradidisti nos in manib⁹ inimicorū nostrorum. Iustus tu es dñe.
Idē & vobis dilectissimi faciendū est vt odij & iracūdij affectib⁹
superatis Deū in cordibus vestrīs cōcipere polsitis. ¶ Ait præter
ea, *Ad virginē despōsatā viro cui nomē erat Ioseph:* Prius spōsi, quā spō
se nomē posuit, quanuis sponsa tantæ esset nobilitatis & dignita
tis vt doceret semper mariti nomē & honorē præcedere debere,
vt sanctissima etiā virgo docuit, cum dixit, ecce patertuus & ego
dolētes quærebamus te. Plurimū ad pacis cōseruationē cōfert vt
vixor quāvis nobilissima sit, se tamen marito indignā existimet,
nō enim scipiam laudare debet sed ab eo laudari. Quare cū spon
sa dicat nigra sum, sponsus de ea ait pulchra vt Luna electa vt Sol

Lucas. 2.

¶ ecce vt spōsa se humiliat & à sposo exaltatur. *Et nomen Virginis*
Maria. Post Sanctissimum nomen Iesu hoc Marie nomen ceterorū
omnium præstantissimum est. Quinq; mulierum mentio in Sa
cra scriptura fit, quæ præ ceteris singularibus virtutibus ornatæ
fuerunt, ex vniuerscuiusque nomine prima litera desumitur, & ex
illis sanctissimum hoc Mariæ nomen conficitur, quasi in ea una
omnes illæ virtutes inueniantur inclusæ, quæ in singulis diuisæ
erāt. Prima est Michol filia Saul, amore & fidelitate erga maritū
suum David illustris. Secunda Abigail, quæ prudentia & iudi
cio floruit. Tertia Rachel quæ pulchritudine præstítit. Quarta
Judith, quæ fortitudine cláruit. Quinta Abisach, quæ puritate &
virginitate eluxit, ex Michol desumitur. M. ex Abigail. A. ex
Rachel. R. ex Judith. L. ex Abisach ultima. A. Ex quibus om

¶ nibus Maria nomen componitur. Est hoc nomen Deo & Ange
lis grātum, & hominibus vtile quia hæc quinq; literæ quinq; ti
tulos significat propter quos coelestis hæc Regina suū nobis de
bet auxiliū. M. misericordiæ matrem esse significat vt miseriæ
nostræ succurrat. A. aduocatam esse peccatorum. R. Reginam
esse cœlorum vt à diaboli nos tueatur insidijs. L. inuentricem
esse gratiæ vt eā Adæ filijs, qui eam amiserunt restituat. A. admi
nistratrix diuinorū omnium honorū quia (vt D. Bernardus ait) *D. Berhard.*
omnia per eius sanctissimas manus ad nos transmittuntar. Et
sicut nomen eius ita & laus eius: tanta huic nomini reverentia
debetur vt mulieres omnes, quæ Maria vocantur puras se &
immaculatas conservare deberent, nō nomē hoc sanctissimum
voluerūt.

Bent. 1. p. iniuria afficerent. Beuther refert Alfonsum sextum huius nomi.
bif. Hisp. 16. Regem, qui Toletum expugnauit, cùm mortua vxore, Mau-
cap. 34. ram Hispalis Regis filiam vxorem duceret, quæ D. Zaida voca-
batur, Mariam in baptismo appellari prohibuit dicens: nolle se
vxorem quæ venerabile hoc nomea haberet maxima puritate,
& integritate dignum.

Et ingressus Angelus ad eam. Sanctissimam hanc virginem eius
parentes, cum tertium ætatis annum ageret, Deo ad templi ser-
uitium dicauerunt vbi clausa & custodita vixit donec Ioseph de
sponsata est: sed tum etiam domi se clausam continebat, & ideo
Matth. 8. ait: *Ingressus Angelus ad eam.* Verum dici eius parentibus posse vi-
detur, quod Dominus dixit discipulos suos reprehendens mar-
ris tempestate deterritos: quid timidi estis modicæ fidei: quasi
diceret, non né hic adsum vobiscum? quod nam periculum me 17
presente timetis? Idem sanctis eius paréribus Ioachim & Anna
dici aliquo modo posset, cur puellam hanc sanctissimam templo
Psalm. 45. includitis? quid timetis, quādoquidem de ea scriptum est: Deus
in medio eius, non commouebitur? confirmata est in gratia, pe-
nititari non potest, quāuis extra templum vivat. Sed ita Deum
decreuisse credendum est ut hoc exemplo doceret, quanta cum
Simile. diligentia virgines custodiendæ sint. Cūm prouidus & prudens
dux naues & triremes suas omnium rerum quæ ad bellum ne-
cessaria sunt præsidio egere videt & hostium periculum immin-
nere nouit, quāuis nauis in qua ipse est omnibus rebus instruc-
ta sit ita ut hostiū in impetu timere nō debeat, nihilominus tamen
tuto se portu claudit ut ceteræ periculum intelligent, & omnes
ad portum configiant, & ibi reparētur. Humana natura, dilectis. 18
simi, corrupta & depravata est, vbiq; pericula, vbiq; peccandi
occasionses occurruant, & ideo voluit Deus ut quæ eius mater
futura erat, à pueritia ab omni sciuncta periculo in templo vi-
ueret & ut desponsata etiam clausa domi contineretur, ut intel-
ligeremus quanto & quius sit ut hoc præstent, qui in magno pec-
candi periculo versantur: quod quanvis omnibus hoc necessa-
rium est, plus tamen mulieribus. Qua de causa quanvis iussit
Deus tribus temporibus anni: apparebit omne masculinum
Exodi. 34. tuum in conspectu omnipotentis domini Dei Israel nunquam
tamen hoc mulieribus iussisse legitur eo quod periculum quod
in huiusmodi festivitatibus esse solet optimè intelligebat. Hinc
fororcs

1. sorores meæ charissimæ vos, quæ innuptæ & virgines estis disci-
 te domi vestræ vos plurimū continere, ibi orate & ad Ecclesiæ
 illis diebus cùm Ecclesia iubet conuenite, vel cùm necessitas po-
 stulat, virgines enim quo plus absconditæ sunt cò magis earum
 famam publicari intelligent. Descendit quis in campum ad pu-
 gnam, & quo magis occultare conatur ut quis nam sit ignoretur
 eo magis eorum qui adsunt desiderium excitatur, & quisnam
 sit ardenter seire optant. Ita etiam quò magis se virgines celant
 eo magis expeti ad nuptias solent. Non sunt virgines vt vestes
 vt nisi promantur, tinea abrodantur, imo cùm clausæ afferuan-
 tur à tineis securiores sunt. Dina enim filia Iacob nunquam nec
 sibi, nec alijs tot damna attulisset, si se domi continuisset. Sit vir-
 go tāquam, o, vndiq; clausa vt pluribus, ô, digna sit, quisq; enim
 2. dicit: o quam modesta, o quam honesta, o quam obediens, o quam
 humilis: clausura plurimæ virgines vitam potius, quam virginis-
 tatis suæ thesaurum amittere didicerūt, & cùm anteā virgines es-
 sent, mox virgines & martyres factæ sunt. Si clausa domi manes,
 falli non poteris, vt pluri mæ alia matrimonij spe ad peccandū in-
 ductæ. In Isaia vbi nos legimus effeminati dominabuntur eis,
 Septuaginta interpres, & Theodocion verterunt, illusores do-
 minabuntur eis. Quo denotatur hominē carnalem & illusorem
 idem esse, quia communiter huiusmodi homines effeminati &
 carnales simplices virgines decipere solent. Fcl es vt mures venen
 tur eos ad foramen patienter expectant, mox cùm captum te-
 nent, eo se diu oblectant. Idem adolescentes plurimi præstare
 solent, nam ante quā virgo libidini suæ morem gerat, ianuam
 2. illi diu & noctu obsident: mox vero desiderij sui compotes facti,
 eam inter socios & amicos suos irrident. O homines scelesti quo
 nā maximo huic dāno satisfacere vos posse existimatis? Cauete
 cœte obsecro virgines ab huiusmodi felibus, qui vestrum vo-
 bishonorem deprædabuntur, & mox infamatas relinquent. O
 virgo sanctissima honestatis & clausuræ magistra, fœlix illa &
 beata virgo, quæ te imitabitur. Clausa domi manebat cum Deo
 iustans, tanquā alter Iacob, & tā diu est iustata donec Deus se illi
 iustum dedit: assiduis suspirijs coelum die ac nocte rompebat:
 terram perenni lachrymarum flumine rigabat: Deum pro homi-
 num salute vehementissimis precibus rogabat. O sancta Esther
 quæ supremum coeli & terræ imperatorē in amorem tuum attra-
 simile, Isaiæ. 30.

xisti, & ut seueram illam sententiā reuocaret effecisti & veniā misericordiā
 seris peccatoribus impetrasti: ô quam verè dicere tibi possumus
 Genes. 32. quod Angelus dixit Patriarchæ Iacob: Si cōtra Deū fortis fuisti,
 quanto magis cōtra homines praeualebis? Eia peccatores, posuit
 illa in cordibus vestris tantū, ut vos eius manus superatos diuinæ
 obediētiæ dedatis. ¶ Et ingressus Angelus ad eā dixit: Ave gratia plena,
 Salve virgo, aue virgo absque vacua, omni enim vacua quod in omni
 creatura est, tu sola caras, nullū in te culpæ & peccati vacua, sed gra-
 tia plena es, & quicquid in te est gratia perfecta est absq; vlo vacua.
 In te est corporis pulchritudo, & nullū in anima maledictionis
 vacua: in anima gratiæ habes, & nullū in corpore malæ inclinationis
 vacua: sacra scriptura scientiæ habes, absq; vlo estimationis propriæ
 vacua: Regij sanguinis in te nobilitas est, sed nullum superbiæ vacua: in
 te clausura & modestia sine vlo hypocritæ vacua, puella es sine vlo
 levitatis vacua: desponsata es, & nullū in te est audacia & disso-
 lutionis vacua: desponsata es cū fabro lignario, & nullū auditum est
 querelæ vacua. Ave gratia plena. O verbum magni solatij: cūm vas
 aliquod liquore plenū est, si pondus aliquod immittitur, necessaria
 Regis illius pars, quæ redundat vndiq; effundetur. De coe-
 Eccles. 43. lesti hac Regina verba illa Ecclesiastici dici possunt, vas admirabile, opus excelsi. Quicquid est à minimo vermiculo usque ad
 sublimiorē seraphinē, Dei opus est, de quo igitur Dei opero lo-
 quitur eo loco sapiens? Dico quāvis omnia Dei opera sunt, sin-
 gulari tamen ratione opus excelsi, sic absolute dictum de hac san-
 ctissima virgine intelligi posse: nihil enim præstantius præter
 sanctissimam salvatoris nostri humanitatem diuina maiestas ef-
 fecit, & hoc opus excelsi est vas admirabile, non solum homini-
 bus verum etiam Angelis. Hoc vas Angelus gratia plenum in-
 uenit, & ideo dixit: Ave gratia plena, mox vero divina illa petra
 (de qua D. Paulus petra autem erat Christus) in hoc vas immis-
 sa fuit & ita statim Angelis lætitia, hominibus fauor & auxi-
 lium effusum est, & qui hunc vas erit deuotione, amore, & imi-
 tatione propinquior, maiorem cœlestis huius liquoris partem
 habebit. Que cūm audisset turbata est. Non Angelus aspectu turbata
 est; non enim nouum illi erat Angelos videre, sed turbatio nis
 causam Evangelista declarat dicens: In sermone eius. Nam cūm es-
 set humiliissima cūm ab Angelo laudari se audiret turbata est,
 ut nos ē contra quia nos plurimi aestimamus, ideo cūm lauda-
 mur

- 25 mur tanquam illud nobis iure debeatur, non turbamur, imo nisi laudamur turbari solemus, iniuriam nobis fieri existimantes. D. Ambro. Ambrosius, grauius, ait, & molestius esse humili cùm laudatur, quā superbo cū vituperatur. Quanto dolore affectū fuisse Luciferū existimatis tunc cùm factū illud est, quod Dominus ait: videbam Sathanam sicut fulgur de cœlo cadentem: superbissimus erat & ideo explicari non potest quātum ignominiam illā sensit, cùm se à sublimi, & foelici statu ad infimum, & infelicissimum demissum esse vidit, quare inter optimā tentationum remedia illud est eum tanquam rem vilissimam silentio ipso & taciturnitate contemnere, magna enim superbo iniuria sit ei nihil respondere: ita enim, se despici putat, & ita iratus discedit. Cùm itaq; verū illud sit quod D. Ambrosius ait: granus esse humili laudari, quam superbo ignominia affici, quā graue & molestum sanctissimae virginī fuisse dicemus cum ab Angelo se laudari audiuit merito igitur ait sanctus Euangelista, Turbata est in sermone eius. Qui per loca humilia & infima incedere consuevit simile. Si ad sublimia ducitur, turbari solet & deterret, at vero qui huiusmodi locis assueti iam sunt ut domorum structores, nullum solent timorem concipere, hac de causa cùm humilissima hæc virgo in profundo humilitatis assidue versaretur, dum se hodie ab angelo ad altissimum tantarum laudum culmen extolli videt, turbatur: quod nobis cōtingere non solet, quia per superbiam culmina solemus ascendere, imo laudari gaudemus ignorantes dāna quæ ex humanis laudibus cōsequuntur, si cū superbia & ina nī gloria recipientur: & quā grauiter vanitates huiusmodi Deus 26 punire soleat, patet in Actibus. vii dicitur, statuto autem die He Actu. 12. rodes vestitus veste regia sedet pro tribunal & cōcionabatur ad eos, populus autem acclamabat, Dei voces & nō hominis: confessum autē percussit eū Angelus dñi eo quod non dedit honorem Deo & consumptus à vermbus expitabit. O stupendum Dei iudicium, quis tam ferreus erit, qui repentium hoc supplicium audiens non contremiscat? Et quod maximè ponderari hoc loco debet est, quod cū paulò ante in foelix hic Rex Diuī Iacobum occidi imperasset & Diuum Petru carcere incidi, vt eadem morte necaret, ob tātē crudelitatis criminē statim punitus à Deo nō est, ob superbiam autē & ambitionem, qua populi planus illos & laudes recepit, severissimo illo supplicio affectus est: tantum

tantum est malum gloriam & honorem Deo debitum usurpare. 28

Turbata est in sermone eius & cogitabat qualis esset ista salutatio. In-
Genes. 3. *gressus Diabolus ad virginem Euam dixit: Cur præcepit vobis*
Deus ut nō comederetis ex omni ligno paradisi? neq; tamen tur-
bata est Diabolus per serpentem loqui audiens: si enim maga-
dii fuisset, timere tamē debuisset, verba examinare, & non teme-
rē & impudenter respondere, nē forte moreremur: nā cūm Dia-
bolus illud nē forte tāta cū audacia dictū audiuit, factus est auda-
cior. Hæc verò prudētissima virgo magna cū modestia & matu-
ritate, Turbata est in sermone eius & cogitabat qualis esset ista salutatio.

Iust. 40. *O singularē doctrinā! quam etiā Isaia seruasse legimus, nam cūm*
diceret illi Deus, clama: respōdit, quid clamabo? Antequā loque-
retur quid illi loquendū esset, scire voluit: tu verò impudens ho-
mo quicquid in os venit statim temerē loqueris, quāuis turbatus
sis & ita sexcentas ineptias loqueris. Sanctus etiam Propheta Da-
vid aiebat, turbatus sum, & nō sum loquutus. Hinc igitur fratres
ab his Prophetis & potissimum à Prophetarū domina discite ea 29
quæ occurruit antea mature exāminare, nē mox temeritatis po-
niteat. Sostulit Angelus omnem dubitationis & turbationis cau-
sam nūtij sui declarans mysteriū: quare cū intelligeret virgo con-
cipere se integra virginitate posse, assensa est dicens: Ecce ancilla
Dñi siat mihi secundū verbum tuum, & in eodē instanti diuinum ver-
bū in ea carnē assump̄it, vt nos carnalibus & terrenis rebus exu-
ti ad gratiam recipiendam disponeremur, qua acquiritur gloria
ad quam nos perducat idem Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Incarnatione Dñi Concio Secunda.

Missus est Angelus Gabriel à Deo, &c. Lucx. I.

Simile.

Æ P E olim Deum cū hominib⁹, vt cum Abraham,
 cū Iacob, cum Moyse, & alijs familiariter loquu-
 tun: esse sacra testatur historia: quod si quis quære-
 ret quid sibi cum hominibus tanta familiaritas vellet?
 responderi hac similitudine posset: videmus s̄pē deuotum ali-
 quē adolescentē monasteriū aliquod frequētare, s̄pē religiosos
 alloqui,

- alloqui, & eorum familiaritate delectari: quid ex hac familiaritate coniuci potest, nisi eum paucos post dies religiosum futurum esse? & ita accedit: nam cum minus hoc cogitas, religionis illius habitu indutum vides. Similis diuinæ illius familiaritatis finis fuit, & id ea significare voluit, imo iuramento id se facturum esse promisit, vt Sanctus Zacharias ait, Iustarandum quod iuravit ad Abraham patrem nostrum, & David: Iurauit Dominus David veritatem, & non frustrabitur eum, de fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Hinc verba illa Diui Pauli intellige-
Lucas. 1
Psal. 137
tis, nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est, testificata à lege & Prophetis: Christi Redemptoris nostri aduentum, & ipsummet Christum & gratiæ legem quam dedit, hoc omne iustiam eo loco vocat Apostolus, duas ob causas. Primum ab efficiet, iusta venit ut peccatores iustificaret, & ita idem dixit: qui factus est nobis iustitia sanctificatio & redemptio, ut qui gloria-
Rom. 3
1 Cor. 1
tur, in Domino gloriatur: quare cum poenitentes recipit, Dei vocatur iustitia: quia iustum est ut quos vocat, recipiat, & si reijice-
ret, iniustitia esset, quæ in Deo esse non potuit: & hæc iustitia sine lege est, quia iustificantur homines sine Mosaycæ legis auxilio. Secundo iustitia vocatur, quia hoc iuramento promiserat: promissa autem præstare iustitia est. Huius aduentus, & iustitiae testimonium admirabile est, à Moysis lege & Prophetis, tot annis ante fuisse prædictam: & ideo addidit, manifestata est, testificata à lege & Prophetis. Certa est veritas ut Diuus Augustinus ait, quod in rebus per tempus ortis nulla maior gratia quam quod Deus fieret homo & homo Deus. Tanta est gratia, ut eam nunquam homines ante quam Deus eam polliceretur, petierint, neq; enim in humanum intellectum cadere potuit, ut Deus aternus hominem se & mortalem vellet efficere, & ideo hoc petere temerarium omnino fuisset, quod hoc exemplo intelligetis. Quæ enim obsecro, temeritas, quæ tam rustica, & rudis audacia esset ut vicus aliquis infini & obscuri nominis in sterili aliqua & de-
D. August.
simile.
ferta rupe positus nuncios Regi, & literas mitteret, quibus rogareret ut filium suum vnigenitum regni vniuersalem hæredem eò mitteret, ut inter eos vili & rusticō panno vestitus vineret, & ligone vel aratro ut illi sudaret? A maiori sine villa comparatione fuisset audacia si humanum genus vnigenitum Dei filium petijisset, ut vilissimam hanc carnis vestem indueret, & tot huius vi-

tæ labores susciperet. Sed postea quam Deus se hoc velle hominibus reuelauit, & hoc iuramento promisit, ausi homines sunt, id ab eo assiduis lachrymis & suspirijs petere. Hac de causa quod Diuus Augustinus ineffabilem gratiam vocat hoc D. Paulus vocat iustitiam. Neque solum hac reuelatione & hoc iuramento Deus contentus est, sed quisnam carnem esset assumpturus declarare voluit, vt in Isaia dicitur : accessi ad prophetissam, quæ concepit & peperit filium, & dixit Dominus ad me: Voca nomen eius ecclera, spolia, detrahe, festina, prædare, ò verba mysterij plena: quæ nam hæc prophetissa est nisi sanctissima virgo quæ plurima Spiritu sancto plena prædixit? Prædixit honorem qui ei a posteris habendus erat dicens: beatam me dicent omnes generationes, prædixit Iudæorum ruinam & gentilium conuersionem dicens: Deposuit potentes de sede & exaltavit humiles. Ait autem Dominus ad prophetam, Voca nomen eius accelerata, spolia, &c. De Mele sia loquens tanquam si iam natus esset ob rei certitudinem. Sed cur Domine diuinum hunc redemptorem non nominibus vt alij, sed verbis appellari iubes? cur non ais, voca nomen eius, accelerator, spoliator, prædator, sed, accelerata, spolia, prædare? Quia nimurum verbum tantum incarnari debebat non autem pater aut Spiritus sanctus, & ideo verbis non nominibus appellari voluit, & verbis quidem pluribus, non uno, vt plures & admirabiles effectus quo operaturus erat significaret: in instanti incarnatus est, in instanti morbos curabat, in instanti peccatores iustificabat, & ideo voca, inquit, nomen eius festina: mortem suam, & resurrectionem acceleravit, & ideo, inquit, accelerata: spoliauit, & prædatus est infernum, & ideo spolia, detrahe, prædare. O Christe cordium prædator: operare obsecro in nobis ob infinitam tuam clementiam hos admirabiles effectus, vt iam non Sathanæ, sed tibi, cui tantum deberimus, pareamus.

Vt hoc promissum hominibus factum & iuramento confirmatum adimpleretur, *M^{is}s^{is}us est Angelus Gabriel à Deo.* Quo in loco notandum est, quod potuisse et Deum humanitatem nostram in purissimovirginis vtero assumere quamvis illa repugnaret, quin etiā ea ignorantie, ita vt cum minus id cogitaret, se grauidam videret, sed noluit tantum in eam conferre beneficium, nisi prius illa certior de eo facta suum præberet assensum, quod & maioris illi esset solatijs & meriti causa. Abrahæ seruus ad sponsam Dñi sui filij,

- 8 Ilo querendam profectus esse legitur, & ideo ut bene Domino suo succederet his verbis rogasse Deum, Domine Deus fac misericordiam cum Domino meo Abraham. O singularis fidelitatis, & amoris seruus? qui Domini sui negotia Deo tanto cum affectu commendat, (quam paucos nostris his temporibus huiusmodi inueniemus,) & tandem virginem ei fecit occurrere quae lis sanctum illum Patriarcham Isaac decebat, quae fuit Rebecca, eam a parentibus petiit, qui responderunt, vocemus puellam, & queramus ipsius voluntatem: cumque vocata venisset sciscitati sunt: vis ire cum homine isto? quae ait, vadam, & illi eam dimiserunt imprecantes prospera ei, & dicentes: crescas in mille millia, & possideat semen tuum portas inimicorum suorum. Videtis hic huius mysterij quod hodie celebramus figuram? noui enim spiritus sanctus in sponsam sibi recipere, neque verbum diuinum in matrem sanctissimam hanc virginem, nisi ipsam et assentiaatur: ut intelligent homines ea tantum seruitia recipere, qua sponte, & voluntarie sunt, nemini Deus vim facit, & ideo dixit: si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam & sequatur me. Hinc intelligitis quantopere errent illi, qui per vim filias suas in uxores ijs tradunt, quos ipsae nollent, vel qui eas monasterijs includunt ut religiose sint, quamvis ipsae repugnant, quandoquidem ut virginis peteretur consensus, *missus est Angelus Gabriel à Deo, &c.* *Ad virginem desponsatam.* D. Thomas ait: *D. Tho. 3 p.* humanam naturam omnem in hominibus & mulieribus co-sistere: quare cum Deus se hominem fecit, & ē muliere desponsata & virgine carnem assumpsit vniuersa natura nobilitata remansit.
- 9 ritus sanctus in sponsam sibi recipere, neque verbum diuinum in matrem sanctissimam hanc virginem, nisi ipsam et assentiaatur: ut intelligent homines ea tantum seruitia recipere, qua sponte, & voluntarie sunt, nemini Deus vim facit, & ideo dixit: si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam & sequatur me. Hinc intelligitis quantopere errent illi, qui per vim filias suas in uxores ijs tradunt, quos ipsae nollent, vel qui eas monasterijs includunt ut religiose sint, quamvis ipsae repugnant, quandoquidem ut virginis peteretur consensus, *missus est Angelus Gabriel à Deo, &c.* *Ad virginem desponsatam.* D. Thomas ait: *D. Tho. 3 p.* humanam naturam omnem in hominibus & mulieribus co-sistere: quare cum Deus se hominem fecit, & ē muliere desponsata & virgine carnem assumpsit vniuersa natura nobilitata remansit.
- 10 Cū sancta illa mulier Judith victoriam de Holopherne reportasset, benedixerunt illam omnes una voce dicentes, Tu gloria Hierusalem, tu latitia Israel, tu honorificentia populi nostri: æquius dicere hoc de cælesti hac imperatrice possumus, quæ virginum statum virgo existes, nuptiarum statum desponsata, matrum statum mater, statum religiosarum suo voto & clausura, & vniuersum humanum genus Deum hominem factum in se ipsa concipiens honorauit. Merito igitur de te, o virgo sacrata, dicere possumus, tu honorificentia populi nostri. Conuenientissimum fuit ut verbum diuinum virginem matrem eligeret, quia eius incarnationis finis fuit corruptionem nostram tollere: indecens autem fuisset ad corruptionem tollendam nasci, & matrem suam corru-

Canti. 7.

corruptam relinquere. Singulare hoc priuilegium notauit Spiritus sanctus dicens: venter tuus sicut aceruuſ tritici vallatus lilijs: appositissima enim similitudine duas virginis & matris excellentias declarat: dum enim ventrem tritici aceruo comparat, maternitatis fecunditatem significat, dum lilijs vallari & muniti ait, virginitatis florem denotat. Vbi septuaginta interpretes tranſtulerunt, ante Luciferum genui te. D. Hieron. & alij vertierunt de vulua orietur tibi ros adolescentiae, quibus verbis elegan-
tissime Redemptoris nostri conceptus & ortus declaratur. Nam quemadmodum terrae vapor celi virtute excitatus manu conge-
latur in rorem, quo terra levata & fertilis redditur: ita purissimus
beatissimae virginis sanguis Spiritus sancti vi eleuatus fuit, & ex
eo pretiosissimum Iesu Christi corpus formatum, qui pro nostra
salute natus est. 12

*Pſal. 110.
D. Hier.**Simile.**I. Cor. 7.**Simile.**I. Cor. 7.*

Ad virginem desponsatam: Præstat virginem esse quam nuptam & tamen nubere malunt multæ: in rebus enim temporalibus non bono tantum contenti sumus, sed optimum querimus, in virtute vero sumus quacunq; mediocritate contenti, & in status electio-
ne, non perfectiorem elginus: sed eum, qui minus perfectus est. D. Paulus ait: si acceperis vxorem, non peccasti, & si nupse
rit virgo non peccauit: tribulationem tamen carnis habebunt
huiusmodi. O sancte Deus quot tribulationes, quot molestias,
quot labores vxor, filii, familia, afferre solent, quæm quieteviunt
continentes, & tamen omnes anhelant ad nuptias. Fingite pluri-
mos milites armis & committatu oneratos ducem suum magno
cum labore sequi, si dux iuberet ut eorum unus omnium onera
humeris suis solus fusciperet quantus eius esset labor? merito de-
duce queri posset, qui rem omnino iniquam imperaret, ut scili-
cket, qui vix proprium pondus ferre posset aliena gestaret. Utinam
hoc exemplo differentiam intelligeretis, quæ est inter matrimonio
& continentia statum, nuptus enim ille est, qui omnium fa-
miliae sua onera perfert, & ita se ijs interdum oppressum sentit
ut vix tempus ad unum saltem Pater noster, quiete dicendum
ei superesse videatur: virgo vero onus suum sibi sola gestat, &
ideo cogitat quæ domini sunt, ut sit sancta corpore & spiritu.
Sed cum virginitas matrimonio præstantior sit cœlorum tamen
Regina utrumq; coniungens minori virtute, scilicet, matrimo-
nio maiorem nempe virginitatem occultat: hoc nobis etiam
facient- 13

14 faciendum esset ut quamvis externa opera virtutis speciem haberent, interior tamen virtus perfectior esset, vt si verba humilia sunt, animæ humilitas maior sit, si charitatem prætefers, maior in corde lateat, & sic de singulis virtutibus: non enim æquum est ut præ longo viduitatis ornatu & de manu calculis dependentibus animæ sceleræ & abominationes occultare velis. Hoc verba illa sponsi ad sponsam significant: murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento: quid hoc est domine? non est mundi consuetudo auro argentum superimponere, sed è contra argentum auro subiicitur. At non ita domini meæ, inquit Deus, faciendum est sed sint murenule aureæ vermiculatae argento, perfectior virtus imperfectori occultetur.

Cant. I.

15 Etingressus Angelus ad eam, Ingredi eo poterat Angeli, quo homines non admittebantur: quæ hominum conuersationem fugit, ad Angelorum visitationem disponitur: nollem virgines esse loquaces, nollem lepidas & facetas, nollem tandem aulicos mores redolere, vellem in eis silentium, timorem, modestiam, & pudorem ingenuu[m] videre, sed heu dolor quibus næ verbis hoc dicā. O tempora ò mores, virgines iam & puellæ matribus ipsis loquaciores sunt & impudentiores, & si quæ modestior est rusticæ existimatur: quæ suos amatores non habet marito existimatur in digna: ita vt si ad nuptiarum thalamum casto & puro corpore perueniunt paucissimæ castum eò vsque desiderium conseruat. In illa hora legebat fortasse sanctissima virgo prophetiæ illâ Isaïæ 15a.7. eccè virgo cōcipiet, & pariet filiū & vocabitur nomen eius Emmanuel, & vehementissimo spiritus affectu abstractâ pijs lachrymis madefactâ hęc secū dicere existimatim: ò te, quęcūq[ue]; eris virgo, beatā & ò me etiam fælicem si te videre tantum mihi à Deo concederetur, vt tuo obsequio me totā dedicarē. Et cum hęc secū voluntaret ab Angelo salutata est. Nā si D. Ioannis conceptio ab hoc eccl. Angelo Zachariæ nuntiata est, dum in téplo sacrificiū offerebat incensi, credendum est sanctissimam virginem tūc sublimi fuisse & calesti contéplatione, occupatā, cum tanti mysterij omnium quotquot fuerunt maximi ei allatus est nūtius: studeamus igitur omnes si diuinorum munérum participes esse volumus, eam in clausura, in oratione & contemplatione quam maximè possimus imitari. Vitreum vas nè frangatur, optimum remedium est illud theca recondere. Cum autem nullum sit vas vitreum adeò

Sanct. I. pars.

C

fragile

fragile ut homo est, singulare remedium est clausura, quæ si diffici¹⁷lis videbitur, cogita te plurimos ob minora fortasse delicta obsecurissimis carceribus in etos detineri, alios in purgatorio, alios etiā in inferno, qui ab hæ vita pauciorib⁹ fortasse peccatis quā tu nūc habes, discesserūt, & tamē illis nunquā à teterimis illis gehē næ carceribus exire dabitur. De iherusalem curare debet quām maximē potest ut sit tanquam arca testamenti, quæ nunquam ab interiori & secretiori templi parte exhibat, & cum per desertum gestabatur, quam plurimis integumētis & inuolucris occultabatur: ita cum te necelitas extra domum cōpellet sint timor & pudor sensuum tuorum integumenta ne distrahantur. Misit Rex Salomon^o & vocavit Semei dixitque ei: ædifica tibi domum Hierusalē & habita ibi & non egredieris inde huc atq; illuc, quacumq; autē die egressus fueris & transieris torrentem Cedron, scito te interfisiendū. Probauit hoc & recepit Semei, sed vicitus leuisima occasione egressus est: nam ut paulò post eo in loco dicitur: strauit Semeia asinum suum iuitque ad querendum seruos suos, qui fugerant ab eo, & ita in præscriptam sibi pœnam incidit. Idem continet quam plurimis, quorum sensus ea sequuntur, quibus ipsi delectantur, oculi pulchritudinem, aures suaves cantus, & sic de alijs, sensuī verò infelix cor sequitur & secum asinum, id est, corpus

Genes. 49. adducit & ita spirituali morte poenas dat. Quare fálices illi, qui cordi suo frænum imponere sciunt & sensuum ianuas claudere. Dixit Patriarcha Iacob filio suo Ruben: effusus es sicut aqua, nō crescas: quod de omnibus dissolutis dici meritò potest, qui sicut aqua effunduntur, & ideo nunquam virtute proficiunt.

Psal. 112. Anima autem, quæ à mundi strepitu semota intra seipsum continentur, quamvis antea sterilis fuerit sit diuina gratia fœcunda & fertilis, quod spiritus sanctus significare voluit cùm dixit: qui habitare facit sterilem in domo matrē filiorum lætantem, id est, fœcundam reddit clausura sterilem cum cordis & spiritus lætitia. Sacrorum etiam librorum lectioni vacare vos velle ad imitationem huius purissimæ virginis: quia ea anima diuino amo

2. Timot. 4. re inflammat, & ideo monens Diuus Paulus discipulum suum Timotheum quomodo se gerere deberet, ait, nemo adolescens tuam contemnat, sed exemplum esto fidelium in verbo, in conuersatione, in charitate, in fide, in castitate: & statim subdidit, dum venio attende lectioni, quia reuera sancta

&

et spiritualis lectio potissimum est medium ad ea omnia consequenda.

Et ingressus Angelus ad eam dixit, Ave gratia plena. Hoc verbum gratia duas habet in Latina lingua significationes, una est, gratum esse: eos enim gratiosos latinè appellant, qui favore hominum & gratia possunt, & tandem qui grati sunt omnibus: altera est cum gratitudinem significat, hinc dicere solemus, cum beneficium ab aliquo accipimus, plurimastibi gratias ago: has duas ob causas dominum illud spirituale quod animam iustificat, gratiam appellamus, quia hos duos effectus in anima operatur. Primo enim animam Deo gratam facit, quia dum homo in peccato versatur est ira & indignationis filius Deo inimicus. Secundo quia hominem facit ob accepta beneficia gratum: merito igitur Maria haec sat cratissima appellatur gratia plena, quia Deo omnium creaturarum gratissima fuit, & plures ab eo favores & munera accepit: & præterea qui gratam se illi ob accepta beneficia omnium maximè præbuit, & ita ab Ecclesia laudatur verbis illis sapientiae, ludens coram eo omnitempore, hoc est, semper correspondit diuinæ voluntati [Siempre baylo al sen que Dios le hizo,] quia nimis omnibus beneficijs, quæ à diuina manu, accepit semper gratitudine respondit. Ex quo duo colligimus posse, scilicet, nos magna cum fiducia eam nobis aduocatam & patronam apud Deum constituere, quia quæ tantum illi grata est facile nobis remedium & salutem ab eo impetrabit. Alterum est, quod cum tanta in ea sit gratitudo, quodcunque illi seruatum quamvis vile & exiguum præstabilimus, plurimi aestimabit. Veruntamen si verbum quod in Graeco originali hoc loco ponitur interpretari volumus: ita dicendum erit [Dios te salve acariciada y regalada del Señor] Graecum enim verbum est, charitomeni, à verbo charitome, quo maximus Dei amor significatur erga sanctissimam hanc virginem. Dominus tecum, hoc est, Deus in te perpetuo manet, à te nunquam recedit. Quod si sol cum creatura limitata sit & finita supra terram tanta cum celeritate excurrens, eam tamen ita fertilem reddit, & foris quidem fructibus ornatam, intus vero preciosissimis metallis grauidam relinquit, quænam & quanta in hac purissima virgine sol ille infinitæ potentiae Deus operaretur non celeriter excurrens, sed perpetuò in ea manens-

Sapiente. 8.

? simile.

nens? O quam verè dixit ei Angelus: *Gratia plena, quādoquidem dominus tecum, & ideo addidit statim, Benedicta tu in mulieribus,* vbi in Hebræo est Berucah, quod donum & beneficium significat: quasi diceret, maximis à Deo inter omnes mulieres beneficijs ornata, benedictionem enim beneficium significare patet
 1. Reg. 25. 1. Regum vbi Abigail dona quædam offerens David, ait: fuscis pe benedictionem hanc. Et Naaman Syrus cùm à lepra curatus, quædam Eliseo daret, obsecro (inquit) ut accipias benedictionem à seruo tuo.

Quæ cū audisset turbata est in sermone eius. His verbis virginalis eius pudor significatur, & maxima eius humilitas, qua Dei matrem esse admirabili quadam congruitate meruit, quæ præstantissima est humilitatis laus. Quod vt melius intelligatur notandum est, quod in rationalium creaturarum ordine homo infima omnium est, & inter homines mulier infima. Seraphim autem omnibus sublimior est: attendite igitur humilitatis præstantiam propter quam humiliissima virgo ex infimo statu ad omnium altissimum ascendit, qui est matrem Dei esse: Seraphim autem à sublimiori statu ad infimum propter superbiam descendit, qui est omnium Dæmonum infelicissimus: vt hinc diuersos superbias & humilitatis effectus intelligatis: sed quamvis humilitas sanctissimæ virginis tantam utilitatem attulerit, Lucifer vero tanti fuerit detrimenti superbia, nihilominus tamen plures hic habet imitatores. O miseri Adæ filij! cur non animaduertitis, quod ait David, quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat & humilia respicit in cælo & in terra? Quem sequimini miseri, quem sequimini? Nonnè vidistis Sathanam sicut fulgor de cælo cadentem? nihil ne hæc vos superbias poena deterret?

Psal. 112.

Luc. 16.

specitate Mariam, quæ oblato Dei nomine honore turbatur; nos verò hominum nomine oblato honore nō modo non turbamur, sed magnam ex eo lætitiam capimus, quod malum omnino argumentum est: nam cùm pueros aut mulieres terram magna cum cupiditate comedere videmus, cibos verò viles fastidire statim stomachum malis humoribus corruptum esse conjuncimus, quandoquidem re tam noxia & humanæ naturæ contraria delectatur: ita etiam cum homines rerum terrenarum desiderio teneri videmus, honores & dignitates appetere, ambire & oblatas magno cùm gaudio recipere, res verò spirituales

& hu-

26 & humilitatis opera fastidire meritò conscientias corruptas & depravatas esse coniici potest.

Et cogitabat qualis esset ista salutatio. O quot mala ex considerationis defectu nascuntur, nam si cū quis suaib[us] vos verbis alloquatur, quid inde sequi potest consideraretis, plurimæ Dei iniuriæ euitarentur. Dixit Deus Gedeoni ut eos tantum ad bellum duceret, qui manibus tantum aquam haurirent, eos vero quise pronos demitterent, reijceret, qua in re significare voluit Deus non temere nos debere sine vlla consideratione ad terrena abiijcere: quia quemadmodum in aqua nonnulla animalia venenosa latet, quæ necare homines solent, nisi cauti sint & eā manibus hauriat: ita etiam s̄pē delebili rerum specie fraudes & pericula occulti solent: & ideo qui cautelam adhibet & maturam deliberatio nem, hic ad victoriā in spirituali bello consequendā idoneus est.

27 *Et ait Angelus i, ne timeas Maria inuenisti enim gratiam apud Deum.*

Timeant qui inuenierunt gratiā apud homines, quia in magno diuinam gratiam amittendi periculo versantur, vel forte iam amiserunt. Nam D. Paulus si adhuc, inquit, hominibus placerem Christi seruus non essem: neque solum spiritualia damna, sed temporalia etiam timere possunt, quia huiusmodi homines qui principiū gratiæ innituntur, ijs comparare soleo, qui ex sublimi aliqua arte fructus decerpere volunt, quos vt assequi possint alienos humeros ascendunt, & ita ramos facile apprehendunt: sed cum minus cogitant, confringitur ramus, illi vero ridicule cadunt: cōfringitur ramus, cum Rex moritur aut princeps, quem apprehēsum, vt fructus decerpere posse, tenebas, à quo magnam sperabas uitilitatem: eo mortuo quite humeris sustinebant propriæ etiam uitilitatis spe statim te cadere sinunt, & te lucri spe deficiente contemnunt: ex quo patet merito illis timendum esse, qui gratiam eoram hominibus inueniunt: tibi vero sanctissima virgo timendum non est, Inuenisti enim gratiam apud Dominum, ecce cōcipes in re eo paries filium, & vocabis nomen eius Iesum. Cūm hic quidem Angelus in somnis apparuit Ioseph, nominis huius causam at-

Gala. 1.

simile.

tulit dicens: ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum: curò Angele beate hanc causam hoc loco reticuisti? si hic esset Angelus hoc credo respōderet: legi in libro vita purissimæ hujus virginis priuilegia, & tantæ puritatis eam esse intelligo vt coram ea peccatum neq; nominandum sit, Ioseph enim quā Sanct. 1. pars. C 3 uis

Math. 1.

uis iustus vir sit, anteà peccator fuit, & ita eius aures non ita peccati nomen offendit, & præterea quia hæc sanctissima virgo sapientissima est & incarnationis finem optime nouit, esse, scilicet, ut homo à peccato redimatur. Tandem cum posse se salua virginitate concipere intellexit profunda humilitate & obedientia dixit: Ecce ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum, Quibus verbis fidei etiam suæ præstantiam manifestauit: promissiones quæ Dei nomine Zacharia factæ sunt & Ezechiaz, & Gedeoni,
Luc. 1.
4 Reg. 20. non ita difficiles erant, & tamen ad exiguae fidei solarium signa à Deo petierunt: Maria vero nullum petit signum ad rem hanc
Iudi. 6.
Gene. 7. omnium difficultiam confirmandam. Cum promisit Deus Abrahæ filium cum & ipse senex & mulier sterilis esset, fideliter credidit, & ei reputatum est ad iustitiam, quam fidem exaggerans
Roma. 4. Diuus Paulus ait, & non est infirmatus fide neque considerauit corpus suum emortuum cum fere centum esset annorum neque mortuam vulvam Saræ, in re promissione etiam Dei non habuit diffidentia, sed confortatus est fide dans gloriam Deo, plenissime sciens quia quæcumque promisit Deus potens est facere: ideo & reputatum est illi ad iustitiam. Quod si tot laudibus Abrahæ fides celebratur quibus laudibus sanctissimæ virginis fidem celebrabimus, quæ & maior est & in re difficultiori, ut est æternum verbum incarnari, virginem concipere, & sine corruptione parere? Sed cum nullis hoc verbis exaggerari possit, rem silentio prætereuntes & rei nouitatem admirantes huius & cæterorum omnium honorum datorem Deum laudemus & plenissimæ huius ancillæ serui esse curemus, cui omnia seruiunt, eam sequamur, eam imitemur ut apud Deum nostra sit aduocata & hic gratiam nobis impetrat, qua acquiritur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadē Incarnatione Dñi

Concio Tertia:

Misssus est Angelus Gabriel à Deo. Luc. 1.

Quatuor

V A M V I S homo perfectioris sit naturæ, quā ceteræ omnes visibles & corporales, nihilominus tamen nulla creatura post creationem maiori necessitate remansit quā homo, qui solus nondū ad id perfectio-
nis culmen ascenderat, quā habere poterat, quia eius perfectione nō in naturali animæ & corporis esse cōsistit, non hoc solo contētus est hominē, scilicet, esse, sed maioris pfectiōnis est capax, hoc est.
(Mas cabia en el hōbre, que ser hōbre) quā tunc recepit cum verbū caro
factum est: tunc enim hominis humanitatem Deus impleuit cū diuinum illi esse dedit, quod vnum ad eius perfectionem deerat.
O ineffabilis Dei charitas! qui ita se ut hominem sublimaret ab Philip. 2.
iecit. Cum de hac humiliatione agere D. Paulus vellet verba illi
deesse videntur, & ita de altissimo Dei filio loquens ait: qui cum
in forma Dei esset non rapinam arbitratus est esse se æqualē Deo,
sed semet ipsum exinanivit formam serui accipiens in similitudi-
nem hominum factus & habitu inuentus ut homo: vtitur hic san-
ctus A postolus eo loquendi modo quo homines vt solent, cū alio
cuius nobilitatem aut scientiā laudare volunt. Nihil illi principi,
aiunt, vir iste detrahit, vel hic sapiēs illi doctori si se illi in nobilita-
te aut scientia æqualē dicat: ita hoc loco, dū ait nō rapinā arbitra-
tus est esse se æqualē Deo, perinde est acsi diceret, nihil honoris si
lius patri detrahit, si se illi æqualē dicat: quandoquidem vnum &
idē cū Deo est, & hic quidē qui æqualis est patri semet ipsum exi-
nanivit, hoc est, nihil se quodāmodo fecit formā serui accipiens.
Omnia enim Deo cōparata sunt, ut ait Isaias, quasi nō sint, om-
nes (inquit) gētes quasi non sint sic sunt coram eo, & quasi nihili-
lum & inane reputatæ sunt ei. Et hanc à creatura ad creatorem
distantiam notauit etiam Diuus Paulus his verbis: nusquam Isa. 46.
Angelos apprehendit, sed se men Abraham apprehendit: non ait Hebr. 2.
assumpsit ut significaret tam humanam quam Angelicam natu-
ram à Deo infinito quodam interuallo esse remotam, quare illud
apprehendere est tanquam vi, id est, potentia infinita rem adeq-
vilem ut est humana natura ad se quasi fugientem trahere & si-
bi vnire, cuius vilitatem exaggerauit etiam Isaias dicens: egredie-
tur virga de radice Iesse, ubi in Hebræo habetur de truncō Iesse
ut eam tanquam vilem & rudem hoc nomine diminueret. Tem-
pore autem in quo Deus admirabile hoc opus effecit bonū, quod
inde consequutum erat ostendit. Nam cum Hebræos voluit

Exod. 12.

Ægyptia seruitute liberare, dixit, mensis iste vobis principium 4
 mensium, primus erit in mensibus anni. Certum autem est pri-
 mū Hebræorum mensem à nova luna duxisse initium, quæ eti-
 uo equinoctio propinquior esset, vel ante equinoctiū vel postea,
 ex quo patet illi mensē Martiū plus respondere quam vilum
 alium. Eo autem tempore eos liberare voluit, cum sol nobis
 appropinquare & dies maiores esse incipiunt: quo gratiæ legis
 tempus significatum est: in eodem enim mense Dei filius in-
 carnatus est & crucifixus, ut ex omnibus partibus veritati fi-
 gura responderet, sol enim iustitiae qui tanto intervallo in ve-
 teri lege distabat nobis hoc tempore propinquior factus homi-
 num corda calefacere & culpæ & ignorantiae tenebras incipit
 expellere, loquens autem eo in loco de agno, quem Hebræi sa-
 crificaturi erant non sine magno mysterio ait: immolabitque 5
 eum vniuersa multitudo filiorum Israel, vbi omnes agnum im-
 molare iubet, quia quamuis vnaquæque familia suum sibi ag-
 num immolare, omnes tamen vnum tantum agnum Iesum
 Christum significabant, & ideo agnum dixit non agnos. Hoc eo-
 dem die in quo verbum diuinum incarnatū est, peccauit Adam,
 mortuus est Abel, Abraham sacrificauit, Diuus Ioannes Baptista
 decollatus fuit, Diuus Iacobus occisus, Diuus Petrus vinculis ab
 Angelo ereptus.

simile.

Ait igitur sanctum Euangelium, *Missus est Angelus Gabriel à Deo.* 6
 Iuris regula est, per quascunq; causas nascitur contractus per eas-
 dem dissolui: si culpæ inuestigamus originē sermonem illū fuisse
 inueniemus, qui inter Angelum malum & virginem Euam ha-
 bitus est. Nam quemadmodum qui vult ramū ex arbore aliqua
 euellere debiliorem non robustiorem partem apprehēdit, quam
 ad se trahēs à trunco in quo fixus erat ramus reuelliit, ita etiam Sa-
 thanas cum vniuersi humani generis dannum ab Adæ culpa
 emanaturum esse intelligeret, ideo eum à Deo cui fixum inhæ-
 rere videbat euellere decreuit, sed cum forti & virili animo eum
 esse animaduerteret, eū primo aggredi ausus non est, sed mulierē
 rāquā debiliorē partē apprehēdit vt hæc cadēs virū secū in ima tra-
 heret vt revera factū est, quare vt maledicti illi? Angeli colloquiū
 perditionis nostræ iter aperuit: ita etiā sanctissimi hui? Angeli cū
 purissima hac virgine colloquiū redēptionis nostræ iter patefecit
 & ita per eandē portā ingressa est vita per quā mors erat ingressa.

Hoc

7 Hoc iubet Deus, ut per eandem viam ab infelici peccatorum ve-
storum statu egredi a mortali, per quam eo ingressi estis. In publi- simile.
cistaurorum agitationibus videre est, taurum saepe ad eam por-
tam per quam ingressus est, redire, quia naturali instinctu do-
cetur, eam quem malorum suorum causa fuit, salutis etiam causam fu-
turam. O infelix peccator tanquam taurum tot peccatorum te-
lis confessum, a carne & diabolo agitatum, & appetitum tuoru-
m pugna defatigatum te video, ad portam per quam ingressus es con-
fugias, quia per quascumque causas nascitur contractus, per eas-
dem dissolvitur: voluntatis consensu malorum tuorum causa fuit,
eiusdem igitur odium salutis erit causa, malorum familiaritas,
otium, in rebus diuinis pigritia & negligentia, perditionis tuæ
porta fuerunt, bonorum conuersatio, virtutum exercitatio salu-
tis & remedij tui porta erunt.

Missus, igitur, est Angelus Gabriel à Deo. In hoc magna cum Deo
Divi Gabrielis familiaritas cognoscitur, cui talis nuntius & grauis
simum hoc redemptionis negotium commissum est. O admirabi-
lis Dei sapientia! qui redemptione mundi eius ruinæ mirabiliter
ex omni parte respōdere facit. Primus ille Angelus Lucifer cum
præuideret (vt grauissimi Doctores affirmant) Deum hominē sie-
ri aliquando debere, inuidia motus primum hominem ad peccan-
dū inducere voluit, vt ne Deus homo fieret, impediret. Optimum
enim sibi ad hoc medium visum est, si vestem, qua est natura hu-
mana peccati sorde foedaret, ne eam Deus indiceret, sed tamen ni-
hil hoc Dei consilium impedire potuit: & ita quemadmodum qui
primos illos parentes decepit, omnium Angelorum, qui cecide-
runt, maximus erat: ita etiam qui de salutis nostræ negotio agit,
vnum est ex maioribus qui remanserunt. Hic quidem Angelus
Hebreos Aegypti seruitute liberavit, per desertum dux illis fuit,
legem Dei nomine dedit. Moysi in rubro apparuit, tres pueros in Daniel. 8:
Babylonis fornace seruauit incolumes, Loth è Sodomæ incen-
dio, Danielem ē lacu leonum eripuit, hic Redemptori nostro in
horro oranti apparuit confortans eum, & ita virtus Dei vocatur:
hic Dei secreta iustis reuelabat, & hac de causa Daniel Propheta
eum togat, dicens: Gabriel fac intelligere istam visionem: hic
Iohannis Baptiste conceptionem & ortum nunciauit, hic pasto-
ribus & Orientis Magis apparuit, hic resurrectionis gloriam &
cætera omnia Redemptoris nostri mysteria declaravit, cum cæ-
teri

qui quererent, quis est iste qui venit de Edom, & tandem in vlti.^{ro}
mo iudicij die Dei tuba erit, & qui nunc missus à Deo est, tunc
diuinum iudicem præcedet & eos, qui eum puro cordis affectu
honorant, defendet. Notandum autem est, quod hoc loco Ange-
lus est nomen officij, quare missus est Angelus Gabriel, signifi-
cat Gabriel missus à Deo fuit nūtius, quia Angelus Græcè idem

Psalm. 103.

est quod Latinè nuntius, & ita usurpatur in Psalmo: qui facis An-
gelos tuos spiritus, id est, qui facis spiritus Angelos tuos, id est,
nuncios: ponderat autē Diuus Bernardus, cum ait, hoc loco Evan-
gelista, à Deo, significat Angelum ē supremis esse & immediate
ad Deo missum fuisse, nam, si, vt ceteri Angeli communiter mit-
tuntur, Gabriel missus fuisset, cur opus erat addere, à Deo, si om-
nes à Deo mittuntur? & Diuus Gregorius, Summum Angelum
venire dignum fuerat, qui summū omnium nūtiabat. Missus est ad
D. Bernar-
dus epist. 77.
ad Hugo. de
S. Vito.
Grego. homi-
lia. 34. ante
med. illius.
Iso. 7.

Virginem. Virgo esse debebat, ita enim Iaia Dei nomine promi-
serat, vbi sanctus Propheta Regi Achab dixit: Pete tibi signum à
Domino Deo tuo in profundum inferni, sive in excelsum su-
pra, vbi Diuus Bernardus ait, dedisse Deum sui amoris signum,
quandoquidem se usque in profundum inferni demisit, & post
sanctissimam suam resurrectionem in excelsum cœli ascendit.
Ephes. 4. Hinc Diuus Paulus inquit: Qui autem ascēdit, quid est, nisi quia
& descēdit primum in inferiores partes terræ, qui descendit ipse
est, & qui ascendit super omnes cœlos, vt adimpleret omnia: hoc
signum est, quod magnam nobis fiduciam præbere debet, scili-
cket, scire quod qui ita nos attinuit, vt in infernum nostra causa de-
scenderit, ad dexteram patris frater & aduocatus noster sedet.
Cum igitur diceret Iaia Regi Achab, vt signum peteret, respon-
dit: non petam, & non tentabo Dominum: erat enim Rex ille
idololatrus, & si signum peteret, quod Deus illi daret, obligare se
videbatur, vt eum idola sua relinquendo veneraretur, quod ne
faceret se sacræ Scripturæ authoritate male intellecta tuebatur,
Deut. 6. ex Deuteronomio: Non tentabis Dominum Deum tuum. Idem
prosperus his temporibus accidit; nam si peccatori alicui dicimus,
frater cogita Deum in te magna beneficia conferre velle, pete ab
eo signa, scilicet, vt tuū tibi cor vulneret & incendat, & te tuis af-
fectibus liberum ad se trahat, responderet, non petā, & nō tentabo
Dominum, indignus sum huiusmodi beneficijs. Ah scelestē non
humilitatis causa hoc dicas, sed quia tua tibi Idola deserenda
sunt

13 sunt, tuꝝ delectationes & voluptates, tuꝝ cupiditates, quibus
 inseruis, quas ne deseras, signum à Deo petere recusas. Septua-
 ginta interpres hunc locum sic verterunt, non petam, & non
 glorificabo Dominum, in quo expressius quod diximus, decla-
 ratur. Huic homini tam depravato, qui Idois suis potius quam
 Deo honorem dare volebat, huic homini & eius populo vniuer-
 so ait eo loco Sanctus Propheta: Audite domus David, nunquid
 parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis &
 Deo meo? O detestandam malitiam! Dei seruis & ipsimet Deo
 molestiam asserre: sed quanam in re Prophetis molesti erant?
 num quia cibum denegabant? nunquid quia debito honore non
 afficiebant? num de hoc solo Deus conqueritur? Minime, sed
 præcipua molestia erat, eò quod ea quæ Prophetæ prædicabant,
 14 non faciebant. O quot huiusmodi hodie inueniuntur, qui Dei
 seruis & ipsimet Deo molesti sunt, nam quamvis eos verbis ho-
 norant, ea tamen quæ prædicant, contemnunt. Verum tanta est
 Dei misericordia, vt addat Propheta, propter hoc dabit Domi-
 nus ipse vobis signum: Ecce Virgo concipiet & pariet filium. O
 miram Dei clementiam! qui omnium beneficiorum maximum
 tunc cum homines eo maximè indigni erant, pollicetur: & ait,
 propter hoc, scilicet, propter hanc ingratitudinem vt vos pudeat
 & pudore saltem à malo recedatis, o miseros peccatores! quam
 digni æterna damnatione eritis, si diuina hac misericordia abu-
 tinzii. Ait absolute, ecce Virgo concipiet, quo eius virginitatis
 singularitas denotatur, cuius comparatione omnis virginitas cor-
 ruptio potius videtur: cæteris enim virginibus satis est si corpore
 15 incorrupto sint, qui enim virgo vñquam fuit, quæ carnis impetus
 & stimulos in se ipsa non senserit? non parua gloria illis est, si se
 ab ijs superari non sinunt. At verò Maria tota est vndequaq; vir-
 go, virgo carne, virgo mente & spiritu, virgo cogitatione, virgo af-
 fectu, virgo sermone, virgo opere, virgo sensu, virgo quæ hoc tan-
 quā priuilegiū habuit, vt omnes qui eam aspicerent virginēs ali-
 quomodo faceret: admirabile donum, vt tata pulchritudine præ-
 stans nō solum nō ad libidinē, sed ad puritatē ceteros prouocaret.
 Tandem id quod de ea sentio, paucis dicam, sanctissimum eius
 corpus, quamvis ē vera carne constabat; ita tamen à prauis carnis
 affectibus alienum erat, acsi ex auro aut cry stalllo confectū esset.
 Virgo remanens concipiet, & pariet filium, butyrum, & mel co-
 mæder,

medet, vt sciat reprobare malum, & eligere bonum : hoc est, ve-
rus erit puer parentis voluntati, vt cæteri omnes subiectus, eius
cibus erit puerorum cibus, lac scilicet, & mel, hæc vt cæteri co-
medet, & quæ cæteri respuunt & reprobant, reprobabit, vt sunt
amara & acerba: quod exaggerandum non esset, si puer tantum
esset; sed cum Deus sit, puerum fieri & pueriles cibos comedere
hoc magna admiratione dignum est, & hunc legitimum horum
verborum sensum esse existimo.

Et ingressus Angelus ad eam. His verbis sanctissimæ Virginis
clausura denotatur, quæ res est omnibus necessaria, quia expe-
rientialia videmus, quod cum autem numi libra expenduntur, si
plurimum manibus contrectati sunt, debito solent pondere ca-
rare, colore solent esse dilutio, & imaginem habere detritam: at
verò qui ex arca promuntur suum habent pôdus, & integrum ad 17
huc seruant splendorem, ita etiam cum homines in diuinæ iusti-
tiae libra expenduntur illi, qui hic illuc vanis & inutilibus rebus
occupati vagantur, inueniuntur (vt Daniel dixit Balthasar) mi-
nus habentes, appensus (inquit) es in slatera, & inuentus es mi-
nus habens. Et quamvis omnibus clausura necessaria sit iuuen-
tis præcipue necessaria est, quæ teneræ sunt, & cuimscunq[ue] rei
impressionem facile recipiunt, & hac de causa, virgo Hebraicè
vocatur alma, quasi abscondita, ita, vt ipsamet vox qualis esse de
beat, moneat. Cum sponsus sponsæ delicias faceret, soror inquit,
nostra parua & vbera non habet, quid faciemus sorori nostre? In
die qua alloquenda est? quo loco docet Spiritus sanctus marito
sororem uxoris, sororis loco esse debere, ita autem eius curam
gerere debere, vt inter ipsas delicias & voluptates eius obliuisci 18
non beat: vbi etiam plurimum ponderandum est verbum il-
lud alloquenda cum nuptias significare veller, quia nimis nup-
tiæ aliqua loquendi libertas virginis, est concedenda: tunc, scili-
cet, cum matrimonij illi est datus assensus, ante nuptiarum diem
non. Subdit sponsus: Si murus est ædificemus super eum pro-
pugnacula argétea, quasi diceret, vt nubat optimum remedium
est, eam aliquo muro aut turri includere, & muro firmissima su-
peraddere propugnacula, ne cui patet ingressus: & si hostium est,
compingamus illud tabulis cedrinis, hoc est, si in ea turri aut mu-
ro est ostium, muniamus illud tabulis cedrinis, quæ firmissimæ
sunt, & hoc omne vt diligentius seruetur ad nuptias. O nostro-
rua

simile.

Daniel.2.

Cant. 8.

Verum temporum miseriam, in quibus adolescentulæ nō clauduntur, nisi cum sanctissimo missæ sacrificio interesse debent: theatra verò, publica spectacula, & huiusmodi res profanæ quanta cum libertate visuntur? Diligenter obsecro fratres, hæc vobis cum considerate, & intelligite, quod si sponsus sponsæ suæ sororem tanto cum rigore asseruari iubet, maiorem omnino hac in re curam eius fratribus & parentibus adhibendam esse.

Et ingressus Angelus ad eam, dixit: Aue gratia plena. Cur, o Angelæ beate, eam proprio nomine non appellas, dicens: Aue Maria, gratia plena. Ut nimis Virginis huius præstantia tanquam per antonomasiā intelligeretur; ut cum dicitur Sapiens, Solomon intelligitur, qui in sapientia præstítuit; ita cum dicitur, gratia plena, Maria intelligitur, quæ quidem excellentia omnium maxima est, scilicet, supra omnes creaturas gratam Deo esse. Possuimus etiam dicere, gratia quoque & pulchritudine corporis plenam fuisse: quare Dionysius Cartusianus refert, quod cum Dionysius sanctissimam Virginem vidit, exclamauit, Nisi vnam tantum diuinitatem esse crederem, hanc mulierem diuinam esse dicerem: quare eam cælestè prodigium & sacratissimum monstru appellauit. Et merito eam ab hominum familiaritate remotam

viuere affirmauit, aliter enim homines in magno idololatriæ periculo fuissent, tanta erat illius maiestas. Verum nolite existimare, quod quia Deus tot dona illi communicavit: ideo immēsi potentiaz suæ thesauri exhausti sunt; sed, si nunc beneficia ab eius liberalissima manu non accipimus, negligentia nostra est causa,

quia nō ad ea recipienda disponimur. Loquens Deus cum populo Hebræo, dilata, inquit, ostuum, & implebo illud: quo signifi-

Psalm. 80.

cavit necessarium esse, ut si diuinis muneribus impleri volumus, corda nostra euacuemus, & vehementissimis dilatemos desiderijs. Sanctos viros quonam modo sanctos fuisse existimatis? dicit quis, quia Deus eos sanctos facere voluit. Verum quidem est, hoc fundamentum fuisse: sed cum hoc dispositio etiam vniuersaliter concurrit: omnes enim Deus sanctos esse vult, ut Diuus Paulus affirmat, dicens: Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vera. Sed si omnes sancti non sumus, hoc est ex nostræ dispositio- nis defectu: Nam si cum Deus nos vocat, eius diuinæ vocationi unusquisque responderet, & à peccatis recedens, veram eorum poenitentiam faceret, diuinorum verò benefiorum memorem

1. Timo. 4.

se præberet, statim Deus noua cōgereret beneficia, & magis quo 22
tidie, ac magis in virtute proficeretis: per hanc enim viam sancti
omnes ad virtutis culmen ascenderunt. Et hoc est dilatare os, ut
Deus illud impleat. Nonne audiuitis quod de paupere illa vi-
dua narratur, cui Eliseus persuasit, ut cum æte alieno premere-
tur, peteret mutuò ab omnibus vicinis vasa vacua, non paucæ;
mox domum ingredieretur vna cum filijs suis, & clauso ostio
oleum, quod domi habebat in omnia illa vasa effunderet. Quod
cum fecisset mulier omnia, quæ illi vasa à filijs offerebantur im-
plebat, cumq; omnia essent plena, nec plura esse vasa filij respon-
dissent, stetit (inquit textus) oleum. Res omnino admiratione di-
gna, ut deficientibus vasis oleum quoq; defecerit: quo significatū
est, quod si Deus gratiam suam hominibus non cōmunicat est,
quia vacua vasa non habent, sed immunditæ, & vanitatis plena. 23

Vbertinus li. Que cum audisset turbata est in sermone eius. Non ex Angelii aspectu
turbatam esse crediderim, quæ Angelorum conuersationi assue-
ta erat, & ita Vbertinus verba illa Sancti Dionysij paulò ante ci-
de vita sal-
Chrysost. tata referens, addidit: tunc Diuum Dionysium eam infinita An-
gelorum multitudine septam vidisse: quare turbata est laudari
in opere im-
Matt. homil. se audiens, quia ut Diuus Chrysostomus ait: Iustus cum lauda
perfec. super inuenisti enim gratiam apud Deum. Timeat qui apud homines gratiam
inuenierunt, de quibus illud Apostoli Iude in sua Canonica di-
27. tom. 2. ci potest, nubes esse sine aqua, quæ à ventis circumferuntur. Nu-
Iud. ni Ca-
nes fit ex vapore à terra caloris virtute excitato, quæ ita in aere
non.
extenditur, ut cælum contegar, & vix aliud præter eam videatur:
sed nunquam in eodem loco permanet, & huc illic à ventis cir- 24
cunfertur, & tandem paulatim consumitur. O Deus incommu-
tabilis, quam verè humanarum dignitatum sublimitas in nube
repræsentatur! Videre enim est aliquos è terra puluere humani
fauoris vi ad tantam dignitatum altitudinem excitatos, vt cætera
omnia occultare, & obscurare videntur: sed nunquam possunt in
eodem statu quiescere; inuidiæ, odio, inimicitijs, & alijs molestijjs
agitati inquieti vagantur, & tandem ad terram, ex qua excitati
sunt, miserere revertuntur. Hos igitur timere et quum est, non te, ô
Virgo sanctissima, quæ, Inuenisti gratiam apud Deum. Sed cù timor
domum sit diuinum, cur, ô Angele beate timorem ab ea expelle-
Eccles. 27. re vis? Et Dei timor adeo necessarius, ut dicat Ecclesiasticus: Si

non

25 non in timore Domini tenueris te instanter, citò subuertetur domus tua. Tanti æstimat Deus huc timorem, ut quicquid eius causa facimus cum timore fieri velit. Quare David ait: Seruite Dño *Psal. 2.*
 in timore. Nam cum alicui placere optatis timere soletis, an quæ eius causa præstatis grata illi futura sint, ut Sanctus ille Iob, qui
 hac de causa aiebat, Verebar omnia opera mea: & ipsemet David *Iob. 9.*
 magistrum se omnium profitetur, dicens: Venite filij audite me, *Psal. 33.*
 timorem Domini docebo vos. Inter cætera argumenta, ex quibus an Deus in anima habitet coniisci potest, est timor, qui extre-
 riores sensus, & potentias regit. Nam cum in domo aliqua ianito-
 rem cautè ianuas custodi dire videmus indicium est dominum domi *Simile:*
 esse: at verò cum patent ianuæ, & nullus adest ianitor optimè cōij-
 ci potest abesse Dominum: ita etiam cū timor, qui animæ est qua-
 si ianitor ianuas, id est, sensus & potentias diligenter custodit, sig-
 num est Deum in anima habitare: at verò cum nullus est timor,
 & omnibus patet aditus rectè Dominum inde abesse coniisci po-
 test. Quæ cum ita sint, cur ait Angelus: Ne timeas Maria? Respon-
 deo, non sanctum ab ea timor expellere voluisse, qui preciosissi-
 sum est Deidonus, sed alius est timor, qui, vt ait D. Damasce *D. Damascen.*
 nus, vocatur agonia: & est perplexitas quædam, quæ in arduis ne-
 gotijs animū mysterij, quod offertur sublimitate extollit, & stu-
 pidū reddit, & de hoc timore loquitur. Addit: *Ecce concipies & pa-*
ries filium, &c. Hic erit magnus. Quæ hæc laus est, o Angele sapien-
 tissime, quando quidē de D. etiā Ioanne dixisti, erit magnus? Cū *simile:*
 Rex & comes aliquis magni tirulo laudatur, hæc inter vtriūque
 laudē differētia est, quod hic quidē, vt magnus comes, ille vero ve-
 27 Rex magnus laudatur: magna enim inter magnū comitē & mag-
 nū regē differētia est: ita etiā D. Ioan. vt magnus sanctus ab Ange-
 lo laudatur, Christus verò vt magnus Deus, & quantū ad huma-
 nitatem magnus homo, magnus Rex, & magnus Redemptor.

Et regnabit in domo Jacob in maternū, Domus Jacob hoc loco militan-
 tem Ecclesiā significat, ex veris Israelitis congregati, id est, ex il-
 lis, qui fidē Jacob conseruāt: quia si Israélita ille est, qui ex genere
 Israel carne descendit, cur non etiam erit Israélita, qui spiritū & fi-
 dem Israel habet? Hoc significauit D. Paulus, dicēs: Videte Israël *1. Cor. 10.*
 secundum carnē, quas si res sit vili, & parui pretij. Idē significauit
 Christus Redemptor noster, cū de Nathanaele dixit: Ecce verus Is-*1. Cor. 10.*
 raelita, in quo dolus non est. Nam quemadmodū D. Dominici, & simile,
Djui.

Divisi Francisci filij illi potius vocari debet, qui eorum mores imitantur cuiuscunq; status sint, quam illi, qui eius regulam tantum verbis & habitu profitentur, ita etiam verius Israelitæ illi appellari possunt, qui Israëlis spiritum & fidem sequuntur, quam illi qui ab eo per carnem descendunt. Et regni eius non erit finis. Superfluum hoc videtur, cum antea dictum sit. Regnabit in domo Iacob in æternum. Sed respondeo, æternum ad tempus esse referendum, hoc est perpetuò eius regnum esse duraturum, illud autem: regni eius non erit finis, Loci amplitudinem & extensionem significat, quas diceret: Eius regnum nullis terminis definitur: quia ubique terrarum electi, & prædestinati futuri sunt, vbiq; ille solus erit Redemptor & Rex. Et ita ubi nos legimus: Ego Dominus, & non est alius, septuaginta interpres transtulerunt: Ego Dominus, & non est ultra. Et ita ait Divus Paulus: Iesus Christus heri, & hodie ipse & in sæcula. Quo in loco notant sacri Doctores sacræ Scripturæ familiarem esse loquendi modum, vt, heri omne tempus præteritum, hodie vero præsens, cras futura sæcula significet, quare Christus heri & hodie & in sæcula significat, nullus alius Christus expectandus est, quia ipse regnabit in æternum, & regni eius non erit finis.

Cum audisset sanctissima Virgo, posse se illæsa virginitate cōcipere, magna cū humilitate dixit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Merito se ancillam vocat, quandoquidem omni libertate carere voluit, & in omnibus se diuinæ voluntati subiecit. Et quemadmodum filius secundum iura matris conditione sequitur, ita, quia ipsa ancilla est, ita filius seruus natus est, Psalm. 115. de quo dicitur: Ego seruus tuus, & filius ancillæ tuæ. Quare rectè se incarnationis tempore ancillam nominat, quia filius, quem partitura erat, mundi seruus futurus erat. Hæc cum dixisset, statim in eodem temporis instanti diuinum verbum in eius purissimo ventre incarnatum est. Et quemadmodum posuit David in funda lapidem, vt ex ea egressus Gigantem prosterneret: ita etiam petra Christus in hac virginalium viscerum funda positus fuit, vt inde ad Dæmones prosternendos egrederetur. Cuius lingua explicare posset, qualisnam verbi diuini prægnans remanseris? Tu ipsa hoc dicas, o Angelorum Regina, quidnam cælesti illo li quore irrigata sentires? quenā suavitatis esset ipsum met suavitatis fonte vêtre inclusum gestare? quam admirabile incēdium esset,

cæle-

Iſai. 45.

Hebr. 13.

Pſalm. 115.

I. Reg. 17.

3r cælestem illam ignem visceribus continere? quænāti amoris
scintillæ inde exilirent? quinam radij à lucidissimo illo sole car-
nis nube velato manarent? Dic ô virginum flos, quibusnam viri
bus tantarum voluptatum impetum ferre potuisti? ô arca Deife-
ra cælesti plena thesauro, ô admirabile vas preciosissimo illo
balsamo refertum, quibusnam verbis te laudabimis? Omnia
enim à laudum tuarum dignitate superantur. Per altissima, quæ
in te hodiea die Deus operatus est, mysteria à te humiliter pe-
timus, vt nostra sis apud Deum patrona, & gratiam nobis impe-
tres, quaproficiisci detur ad gloriam: ad quam nos perducat Ie-
sus tuus filius. Amen.

In eadem Incarnatione Dñi

Concio Quarta.

Missus est Angelus Gabriel, &c. Lucæ.1.

LORI OS VS Apostolus Diuus Paulus hæc *Gala.4*
verba scribit magnæ consolationis plena: Vbi ve-
nit plenitudo temporis, misit Deus filium suum
factum ex muliere. Meritò omne illud tempus
quod Christi Redemptoris nostri Incarnationem

- 2r præcessit vacuum appellari potest, siquidem solus ipse Christus verus Deus, & homo adimpleuit omnia, & animas ad perfectionem ducit, quia Deum hominem fieri fuit maiorem
sui communicationem facere, quam fieri vñquam potuisset.
Quemadmodum si quis cùm sèpius diuicias suas distribuisset,
tandem cùm summum suæ liberalitatis vellet ostendere, arcā
ipsam omnibus refertam thesauris daret: dederat enim Deus
res omnes visibiles & corporales ad corpus alendum, quin etiam
Angelos etiam inuisibiles & spirituales, vt nobis seruirent, sed
vt amoris sui & liberalitatis culmen ostenderet, arcā ipsam de-
dit, id est, vñigenitum filium suum humanatum, in quo sunt om-
nes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi. Et hæc est causa

Coloss.2.

Sanct. j. pars, D inter

50 In Incarnatione Domini

inter alias cur gratia legis tempus; plenitudo temporis appellatur.

*Psal. 143.
Simile.*

Hac etiam de causa Dei filius patris manus appellatur: quia quemadmodum manu res distribui solent: ita etiam per filium aeternus Pater celestia dona largitus est. Hæc est illa manus, quam tanto cum affectu petebat David, dicens: Emitte manum tuam de alto. Accidit aliquando, cum viæ cœno sordidae sunt, dum mulier aliqua eleganter compra & ornata incedit, ut quis eam pedibus inconsideratè fœdet, qui pudore suffusus negligenter suæ veniam petens: Tergat, inquit, manus quod pes fœdavit: certum enim est, quod si eodem pede quo fœdavit, tergere vellet, nihil proficeret. Quare cum se David hominis pedibus, id est, ad affectionibus fœdatus videret, clamat: Miserere mei Domine, quoniam concubauit me homo. Homo inconsideratus, qui non se solvit, sed me etiam & vniuersum humana num genus peccati labe fœdavit. Quare quandoquidem pedes me fœdarunt, miserere mei, & mitte manum tuam de alto, quia pedes, qui me fœdarunt, tergere me, & mundare non possunt, nisi tua manus de caelo dilapsa aduenit, id est, virginitus tuus filius. Ad hoc igitur hodierna die: *Missus est Angelus Gabriel ad Virginem.* Per mulierem virginem malum in mundum ingressum est, & per aliam virginem mulierem hodierna die bonum ingreditur. Solent pueri auiculas captandi cupidi artificium quoddam ad costæ similitudinem retibus instruere esca apposita: ita ut demittente se ad escam auicula, decidat costa, & retibus auem includat. Hoc ipsum fuit diaboli artificium, ut homines irretiret: & ita conquerebatur David: Laqueum parauerunt pedibus meis, & incuruauerunt animam meam. Quisnam laqueus fuit iste? dicam, Nonne à mulieribus sape dici audiuitis, cur nam homo mulieri equari debeat, cum ille ex terra limo, mulier vero ex costa Adæ formata sit? Et profectò rectè dicunt mulierem ex Adæ costa fuisse formatam. Hanc igitur costam diabolus verborum suorum laqueis instruxit, dicens, Nequaquam moriemini, diuinitatis spe tanquam esca apposita, dicens: Eritis sicut dij, decidit costa & auem, id est, primum hominem irretiuit. Et quot aues hodierna die hac costa, quæ est mulier decipit? Quapropter cauti estote dilectissimi, & eiūs familiaritatem fugite, ut vobis instructas enitetis infidias. Itaque quemadmodum malus angelus cum muliere loquens tot malorum causa fuit; ita etiam diuina

Psal. 53.

Gene. 1.

*obicit dum my ibi:
simile.*

Psal. 56.

sapientia

6 sapientia decretum est, ut sanctus hic Angelus cum sapietissima Virginloquens, iter ad mundi salutem aperiret.

Ecce missus est ad virginem desponsatam viro, cuius nomen erat Ioseph de domo David. De solo David mentionem hoc loco facit Sanctus Euangelista, vt Diuus Paulus dicens, quod antea promiserat per Prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo, qui factus est ex semine David secundum carnem: vbi probat Diuus Paulus: Mysteriorum Iesu Christi veritatem ab antiquitate, quia ab exordio mundi promissa fuerunt. Quare idem ait: Fidem electorum, quæ in spem vitæ æternæ est, esse quam promisit, qui non mentitur Deus ante tempora sæcularia: manifestauit autem temporibus verbum suum: magnum enim est testimonium videre, vt promissionibus antea factis, dona respondent. Sed quæro, quoniammodo potuit Deus hoc beneficium polliceri ante tempora sæcularia, cum ante sæcula nulla esset creatura, cui hoc promitti posset? Respondeo, promissionē eo loco à Divo Paulo, diuinum illud, & firmissimum propositum appellari, quod Deus ab æterno habuit, hoc beneficium conferendi. Ex quo omnes illæ promissiones per Prophetas factæ originem habuerunt: quibus hanc veritatem reuelauit, & tantam authoritatem sua virtute tribuit, vt post sanctorum Apostolorum autoritatem nulla sit maior, vt Diuus Paulus affirmat, dicens: Posuit Deus in Ecclesia, primum Apostolos: secundò Prophetas scientia, & sanctitatem illustres. Sed quæri hoc loco merito potest, cur Sanctus Euangelista nullam hic Abrahæ mentionem fecerit: cur etiam Diuus Paulus non dixerit: Ex semine Abrahæ, cum præsertim ipse Dominus dixerit: Abraham pater vester, vidi diem meum, quæ est phrasis Hebraica, quæ significat vidisse Abrahæ prosperum Christi Redemptoris nostri statum, qui cum filius Dei esset eius filium se facturus erat, & mundum sua morte redempturus? Sed respondeo non sine mysterio Iohannes David mentionem à duobus his sanctis fieri: quia, nimirum docere nos volebant filii Dei aduentum in carne futurum esse, vt peccatoribus ignosceret: & ideo non Abrahæ, qui iustus fuit, sed David peccatoris mentionem faciunt.

Ingressus igitur Angelus ad sanctissimam Virginem, cum turbari eam altissima illa salutatione vidisset, dixit. *Necimeas Maria, innensi enim gratiam apud Deum. Ut tuor omnis humanus*

amittatur sufficiens hæc causa est inuenisse, scilicet, gratiam apud Deum: iustus enim nulla re, quæ accidere illi in hac vita posset deterretur: non paupertas, non vxoris, mariti aut filiorum mors, aut aliquod aliud infortunium animam, quæ in Deo suam habet spem collocatam, turbare potest. Si aurum, gemmæ, pecunia, & vester omnis thesaurus in uno es-
set cubiculo inclusus: in altero vero nihil præter paleas esset, si illud tutum esset, quāmuis hoc omnibus pateret, nulla vo-
bis esset molestia: ita etiam si spiritualis thesauri vestri di-
uitias in celo positas haberetis, temporalia damna molesta non essent, nisi virtuti nocerent.

Prover. 12 Quare Spiritus sanctus, Non contristabit, inquit, iustum quicquid acciderit ei, impij autem replebuntur malo. Humana omnia iustus quasi paleas con-
temnit, mali autem leuissima quaque re turbantur: & ita, ne amici in se odium concident eum sexcentis mendacijs fallunt.

Isa. 29 Quia, quemadmodum iudicium perturbatum habent, & rationem: ita etiam ijs lingua, & cæteri sensus turbantur, quia radice turbata, mirum non est ramos quoque turbari. Quare, vbi nos legimus: Et erit quasi Pythonis de terra vox tua, & de humo eloquium tuum inussitabit: septuaginta interpretes translulerunt: Et erit sicut loquentium de terra vox tua, & usque ad pavimentum vox tua infirmabit: hoc est, cum in terra cor fixum habeas, tua omnia verba de terra sunt, &

Psal. 118. nihil triste loqueris, nisi ob terrestrium, & humanarum rerum damna. De iustis vero ait David, Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum. Hoc ipsum ea Domini verba significant: Omnis qui audit verba mea, & facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui ædificavit dominum suam supra petram: descendit pluvia, & flauerunt verti, & non cecidit. Hæc firmitas ex eo oritur, quia in Deo, ut dixi, iustus spem suam omnem collocatam habet: illud tamen hac in re admirationem parit, quod peccatores, qui tantum temporalia damna timent, vix tamen sciunt, quidnam sit Deum timere. O rem vere timendam, si aliquem mundi

Matth. 7 Principem inimicum habes, timor te quiescere non finit, Deum vero Principem potentissimum, quem ad iram tot sce-
leribus irritasti non times? Num o infelix eius manus effuge-
re te posse existimas: scias te non posse. Audi quid Prophe-
ta

Amos. 9
 12 ta Amos dicat: Non erit fuga eis, & qui fugerit ex eis non saluat
 bitur. Si descenderint usque ad infernum, inde manus mea edu-
 cet eos: & si ascenderint usque in cælum, inde detraham eos. Etsi
 absconditi fuerint in vertice Carmeli, inde scrutans auferam eos;
 & si celauerint se ab oculis meis in profundo maris, ibi mandabo
 serpenti & mordebit eos. Et si abiuerint in captiuitatem eorum in
 misis suis, ibi mandabo gladio & occidet eos: & ponam oculos
 meos super eos in malum, & non in bonum. O quanta haec est
 exaggeratio? qua significatur, quam impossibile creatura sit crea-
 toris manus effugere. Quonobrem timete, obsecro, dilectissimi,
 non dama temporalia, sed æterna, & diuinæ iustitiae iram vera
 penitentia placare curate.

Ait igitur Angelus ad Virginem: Ne timens Mariam inuenisti enim
 gratiam apud Deum, ecce concipies in utero. (Quia in mente iam con-
 cepisti.) Et paries filium, &c. Dixit autem Moses ad Angelum. Quo
 modo fieri istud, quoniam virum non cognoscet? O singularis virtus, o
 puritas inaudita. Audit Virgo fabri lignarii sponsa, Dei omnipot-
 entis matrem futuram esse, & querit: Quomodo fieri istud, quoniam vi-
 rum non cognoscet? Num forte non equum erat, ut virginitatem cum
 tam sublimi dignitate cōmutaret, & precipue cum diuinæ etiam
 voluntatis consensu concurreret? Profectò hæc omnia nostru-
 sententia suisset, sed alia purissimæ Virginis videbatur. Ita enim
 puritatem & virginitatem amabat, ut si quis ab ea petijasset, ve-
 lelet ne potius virginem esset, & non Dei matrem, an vero matrem
 Dei esse amissa virginitatem, respōsum suisse crediderim, illas
 sam se malle virginitatem. Quisquidem virginitate constar-
 tia adeò grata Deo fuit, ut si dignitas libamarem, scilicet, Dei esse

virtutum meritis, acquiri potuisset, lac sola virtute Virgo san-
 ctissima acquisiūt̄. Ex quo patet quanto per carnales repro-
 bendum diuit, qui tam vili pretio virginitatis thesaurum vendunt:
 O stulti, o inepti, qui belluarum delectationem, rei preciosissi-
 mis anteponitis, quam cleuum Reginarantur etiam. Exod. 9
 regnos. Idem hoc loco est, ac si dixisset: non cognoscet, neque co-
 gnoscam. Est enim facte Scriptura phasis, ita præsentis tem-
 potis vero, ut alijs plando usurpare, ut si euum etiam significet
 ut cum plurimis in eis dicitur, non vobis paleas, quid eant
 dem vim habet, ut in eis trahatur, neclaborata etiam solum
 nūdigiendū, nūdigiendū, plenitudo agri, ut vobis libabit, respon-
 Sanct. j. pars. D 3 deri

Carmina deri solet; vinum non bibo, hoc est, vinum bibere non soleo, neque bibam: ita hoc loco intelligendum est, virum non cognosco, hoc est, nūquam cognoscam. Ex his verbis sancti Patres, An-

August. lib. gustinus, Bernardus, & Beda colligunt beatissimā Mariam non de Virgi. c. 1. solum virginitatem cōseruasse, verū etiam promisisse: quia tunc Bernar. ser. semper virginē fuisse fides catholica firmiter asseueret, ex eo in amo. 4. in Cū. nifeste sequitur perfectissimum virginitatis statum habuisse, & *Beda sup. Lu.* talem qualis Dei matrem decebat! Status autem firmitatem, & constantiam significat, maior autem omnium est voti constan-

tia. Et in hoc inter cetera boniā mali differunt, quod si boni alii aliquod committere aliquādō statuunt, illud ita faciūt, vt facile ab eo reuocari possint: quia illud non toto cordis asseverūt, & tu faciunt: ad bonum autem, quia ex toto cordefaciunt votis, & iuramentis se obligare gaudent, quod efficacissimum remedium est ut à malo recedere, in bono vero perseverare possimus.

Cū aliquando quinque ex antiquis illis eremī patribus conuenissent, & familiariter vna de rebus spiritualibus loquerentur (huiusmodi enim debent esse Christianorum colloquia, & familiariitates) illud inter eos agebatur, quidnam eorum quisque præstataret, vt diaboli tentationes superarent. Eorum vnum dixit plurimum sibi prodesse huiusmodi considerationem. Assiduum mortis memoriam iacens, dicebat, in lectulo, in sepulchro iace-rem mihi persuadeo: cum ex somno excitor tempus illud cogito, cum ē mortis somno excitatus rationem in iudicio iudicire redditurus sum, quem fallere nulla ratione potero. Alter dixit, tentationibus sēpe non assentiri statuo: quia pudet ab infelicitissima, & infirma creatura, qualis est diabolus superari, qui eos tantum vincit, qui se vinci volunt. Alter dixit: semper se gehennae portas in animo habere impressas, & ita à peccando deterri. Alter se non peccare dixit, quia peccatorum fines, & exitus amari solent esse & tristes. Alter, à peccatis, dixit, abstineo, quia bona omnia peccando amittuntur, & mala omnia bonis succedunt.

Alter tandem se Davidis remedio uti dixit, qui ne peccaret, luraui, inquit, & statui custodire iudicia iustitiae tuæ. Quodquidem remedium optimum est & singulare, cū, scilicet, quis se vehementissimo aliquo affectu torquerit, promittere, & iurare se eo die peccatum illud in sanctissimæ Trinitatis honorem commissurum non esse, & sequenti die idem in sanctissimæ Redem-

ptoris

ptoris nostri humanitatis honorem polliceri: idem sequenti die,
 in Dei matris Mariæ honorem, alio die in honorem Angeli cu-
 stodis: & ita facile à peccando abstinere poterimus diuino fauen-
 te auxilio, quod omnibus paratum est. Vtinam Deus sanctum
 hoc exercitum in cordibus vestris imprimet, quo vobis ve-
 strarum temptationum daretur victoria. Nam quemadmodum, *Simila-*
 cùm fur ad ianuam furandi animo accedit priùs seram tentat,
 quam si firmiter hæcere comperit, spem furandi amittit: ita etiam
 diabolus priùs seram tentat, id est, quod quisque non peccandi
 propositum habeat, quod si firmum & constans inuenit tanquā
 pusillanimus, & timidus ab incepto fortasse desistet. Et hac de
 causa iusti firmissimum in bono perseverādi propositum habere
 student: mali verò è contra in virtute tam frigidi & lenti sunt,
 vt facile ab ea desistant. Ad vitia verò ita feruidi sunt, vt se votis
 19 etiam, & iuramentis ad ea patranda deuinciant, vt illi, qui deuo-
 uerunt se dicentes: Neque manducaturos, neque bibituros do-
 nec Paulum occiderent, & nefaria illa Iezabel, quæ cùm He-
 liam vniuersos Prophetas Baal occidisse audiuisset, misit nunciū
 adeum, dicens: Hæc mihi faciant Dij, & hæc addant, nisi hac
 hora eras posuero animam tuam, sicut animam vnius ex illis.
 Auerat a nobis Deus dilectissimi tantam in peccando obsti-
 nationem, vt quis non solum malum committat, verum etiam
 voto se cōmissurum esse promittat. Iustos vos imitamini, & de
 rebus sanctis vestra sint vota, quæ semel Deo promissa firmiter
 obseruentur, quia magna Deo sit iniuria, si promissa nō præstan-
 tur. Baruch sanctus Propheta, qui fuit Ieremiæ scriba, cùm lite-
 ras ad populum Israel mitteret, qui captiui in Babylonie detine-
 bantur, eis in memoriam reuocat differentiam, quæ est inter Deū
 Israel & Babyloniorum Deos, dicens: Videbitis in Babylonie
 Deos aureos, & argenteos, & lapideos, & ligneos: si quis illis vo-
 tum voterit, & non reddiderit, neq; hoc requiri cūt. Quasi diceret,
 Deus Israel, Deus viuēs & omnipotēs, promissa qua: sibi fiunt,
 exigit. Vt tibi Christiane, vt tibi sacerdos, vt tibi religiose, nisi
 quod promisisti seruabis: scilicet verò & beati qui quod pollici-
 ti sunt, præstant: ijs enim Deus fideliter quæ promisit, præmia
 dabit. Quare interrogans Isaias: *Quis poterit habitare de vo- 1 *Isai. 31**
 bis cum igne deiiorante? aut quis habitabit ex vobis cum ardori-
 bus sempiternis? (vbi ad literam de Beatis, qui in cælo habitare
 debent,

debent loquitor in amoris illius sempiterni ardoribus una cum 21
Deo, qui ignis est deuorans, & consumens responderet, quod ibi
habitabit, qui habitat in iudicij, & loquitur veritatem. Vbi septua-
ginta interpres translulerunt: Quia ambulat in iustitia, & lo-
quitur rectam viam: vbi deuotatur iustum seipsum iudicare de-
bere, & iustitiam executi Deo proximo, & sibi quod debet per
soluens. Quamobrem cum sanctissima Virgo perpetuan vocem
rit virginitatem (vt Doctores paulo ante citatu affirmant) ex hoc
infertur, quod cum illa rei huius praestantissima fuerit inuen-
trix, vt est virginitatem Deo vocere, ihsu etiam opem fecerit, qui
eam haec in re imitari volunt. Notari etiam hoc loco debet sterili-
tatem fuisse in veteri testamento ignominiosam. Etita dixit
Rachel cum post diutinam sterilitatem peperisset. Abstulit
Deus opprobrium meum. Et Sara, inuenis Tobiae vxoris orans, 22
dicebat: Obsecro Domine, vt de vinculo improperi huius ab-
solvias me. Phenena etiam ob sterilitatem persequebatur An-
nam, Affligebat eam emula eius in tantum, vt exprobraret,
quod Dominus conclusisset vultum eius. Hac de causa Diuus
Bernardus ait, quod quia sanctissima Virgo Deo virginita-
tem vocens, sterilitatis ignominiam perferre voluerit; Deus
non soluens affici eam noluit ignominia, sed supra omnes etiam
mulieres honorarifecit. Ius sit Deus Abraham, vt e terra sua exi-
ret, sed aliam illi meliorem dedit: iussit, vt cognatos & affines
nos relinqueret, sed statim eum plurimarum gentium patrem
facturum esse pollicetur, & quod plus est se ipsum eius cognati
futurum esse dicens: Benedicentur in semine tuo omnes
gentes terrae. O magna Dei liberalitas, qui tot ac tantis praemis 23
quicquid eius causa sit, remunerat.

Sanctissimae Virginis interrogatori respondit Angelus: sp-
ritis sancti superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi. Quasi
diceret, quæris, o Virgo, quomodo hoc fieri illæ sa virginitate
possit? Modus hic erit: etas ad concipiendum idonea tibi non de
est, opus viri deest, sed Deus infinita omnipotentia sine virtute
mariti vices geret: hoc enim significat: virtus altissimi obumbrabit
tibi. Vbi illud, obumbrare, umbras, id est, protectionem signifi-
cat, quia maritus suam tegit & fecundat uxorem. Itaque Deus
omnipotens sua, ut sine viri ope concipias, efficiet. Hinc sanctus
Propheta Zacharias cum dixisset: Ecce Rex tuus veniet tibi
iussus,

24 iustus, & saluator, subdidit paulo post, Exhibit ut fulgur iaculum eius. Dei iaculum est unigenitus eius filius, quod ut hominum corda amore vulneraret iaculatus est. Exiit autem, ut fulgur: quia fulgur tam subtilis & tenuis naturae est, ut gladij vaginam penetrat, & sine ulla eius laetione excat: ita etiam Dei filius in sanctissimae virginis utero conceptus, ex ea sine ulla virginitati, corruptione prodidit. O iaculum diuinum quod fidelium corda penetras? O felices illos, qui corda tua à te vulnerati non finiunt aeternis enim Gehennæ vulneribus inuiti configetur. Alia etiam, horum verborum declaratio afferri solet. *Virtus altissimi obumbrabit tibi.* Id est tantum hoc erit a Deo in te collatum beneficium, ut illud homines perceptari non sint. Quemadmodum quod in simile, vmbra est videri & cognosci bene non potest: ita etiam dignitas, quam Deus matre sua comunicavit, tanta est, ut quasi tenebris, & vmbra ossusa comprehendendi non possit. Haec enim sublimis maternitas respectum dicit ad Deum: & hoc extremum est infinitum & tam hominibus, quam Angelis incomprehensibile: & ideo maternitatis etiam relatio, quix est in sanctissima virgine incomprehensibilis est. Quare, ut Deus quia comprehendendi non potest habitare in nebula, & in tenebris dicitur: Posuit tenebras *Psal. 17.* latibulum suum: ita etiam Maria, quia ad tantam dignitatem ascendit, ut comprehendendi non possit, ideo in vmbra & caligine versari dicitur, & altissimi virtutem eam obumbrare.

Dixit autem Maria, Ecce ancilla Domini. Communis opinio est notis initio Angelum cum virginē loquutum esse, & in libro Sapientiae dicitur: Cum quietum silentium continerent omnia, & nox in suo cursu iter haberet, omnipotens sermo tuus Domine, exiliens de caelo à regalibus sedibus durus debellator in medianam exterminij terram prosiliuit. Ex quo patet media nocte sanctissimam virginem assensum praebusse, & verbum diuinum conceperisse, ab initio autem noctis usque ad diuinum torum illud tempus in suauissima haec colloquia insomnium frumentata & tam singulari prudentia in suis actionibus prudenter issima virgo vtebatur. Ait, *Ecce ancilla Domini.* Quia haec est iustorum consuetudo, ut se tunc, cum plus extolluntur humilient. Dicit Saul ad David velle, ut suam sibi filiam uxorem duceret: humilis autem David respondit: *Quis ego sum, aut que est vita mea, aut logatio patris mei in Israël,* ut siam gener Regis. Et cun prudenter *1. Reg. 18.*

dens' Abigail David vxorē se esse audiret, eius seruis humi pro-²⁷
strata respondit: Ecce famula tua sit in ancillam, ut lauet pedes
scrutorum Domini mei. His etiam verbis cordis sui fiduciam vir-
go ostendit. Dicere enim Angelo potuisse, Nonne vides me pa-
rentes habere, cum quibus hoc comunicandum est? & quid spē-
sus meus Joseph dicet, cum me grauidam sentiet: cui si Spiritus
sancti hoc opus esse dixerit, cur mihi fidem præstare debet? Cum
Deus iussit Samueli, ut David vngereret in Regem, mortis timore
prophetarespondit, Audiet hoc Saul, & interficiet me. Et Anna-
nias, cum ad Saulum proficieti Deus iuberet, respondit: Domi-
ne audiui de viro hoc, quanta mala fecerit sanctus tuus. Magnani-
ma verò hæc virgo non vitat, non ignominiae periculo deterrita
diuinæ se prouidentiæ humiliter subiecit: solam virginitatem
illæsam cōseruare voluit, cætera omnia contempsit. Et ideo cum
ea illæsa matrem se esse posse audiuit, respondit: ecce ancilla Do-
mini. Affirmant Doctores nonnulli, quorum sententiam probo,
inter cætera, quibus illa maxime ineruit, hoc fuisse, nimirū assen-
tiri, ut Dei fieret mater. Erat enim sapientissima, & in sacris scri-
pturis maxime versata, ex quibus totum Messiam passum esse tor-
menta didicerat, ut Isaías, & alij Prophetæ prædixerant: & per-
consequēs eius matrem dolorum futuram esse partipem, quos
omnes tunc, cum præbuit assensum acceptauit: quod tantæ virtu-
tis fuit, ut nullā aliam, nisi ijsdem, quibus illa gratijs fuisset orna-
ta, hoc recepturā fuisse crediderim. **Cer. discessit ab illa Angelus.**
Discedis o Angele beatissime tā inurbane, & eam tam cito relin-
quis? Hæcne est celestis aulæ urbanitas? Imo quia cæli aulicus
erat, ideo ita discessit: quia nimirū cum cælorū Dns ad sponsam
suā sanctissimā ingressus esset, & in secretiori purissimorū vilce-
rū cubiculo includeretur, discessit statim, ut modestissima virgo
libere amoribus suis frui posset. **Aequū etiā est,** ut nos humanis
omnibus negotijs expediamus, ut quiete diuina mysteria & libe-
re cōtemplare possimus, ut ita gratijs participes facti proficiamur
ad gloriā: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In festo Sancti Joseph

Concio Vnica.

Cū effet despōsatamater Iesu Maria Joseph. Mat. i

Cum

1. Reg. 25.

Acto. 9.

8. Iun.

8. Iun.

V M ageret Sanctus Iob de peccatoris stultitia, Cunctis, inquit, diebus suis in pious superbit, & numerus annorum incertus est tyannidis eius. Admira tur peccatoris stultitiam, qui vitam incertam habes audeat tamen superbire. Annorum autem in certitudinem ponit: quia si stultitia est peccare cum ne vnumquidem vita annum habeamus certum, quanto maior stultitia erit peccare, cum ne vnumquidem diem, immo neque horam certam habeamus? Sed quod hoc loco animaduersione dignum est, & ad rem nostram facit, est vitam peccatoris ab eo vocari tyrannidem: & hoc quidem plurimas ob causas. Nam tyrannis est quod debemus non solvere, proximis famam, Deo amorem, & obedientiam, quae illi debetur auferre. Sed vna ex potissimum causis cur tyrannus appelletur haec est, quia in iudiciis temerarius est, de proximi male iudicat, & quicquid videt malo prescribit; quae perniciofissima tyrani est. Nam si Galliae Rex in Hispanie regno iudicare vellet, & Regis nostri iurisdictionem usurpare, magna profecto tyrannis esset, & iniuria Regi nostro fieret. Salomon ait cum Deo loquens: Tu solus nosti corda filiorum hominum: quare hominum cogitationes diuinae tantum iurisdictionis sunt: & qui hominum cogitationes perserunt, & iudicare vult Dei officium usurpat, & in alieno regno magna cum Regis iniuria iudicat. Et ideo nos D. Paulus admonet: Nolite ante tempus iudicare, quoadusque veniat Dominus, qui & illuminabit absconditatem ebrarum, & manifestabit consilia cordium. Communis hic hominum, error esse solet, res in deteriori partem accipere, & falli ut plurimum solent: quemadmodum illi de quibus ait David, Multi dicunt animæ meæ, non est salus ipsi in Deo eius: qui quæto in errore versarentur declarat dicens: Tu autem, susceptor meus es; gloria mea, & exaltans caput meum. Hoc plurimi imitari solent, qui cum aliquem in aduersitatibus, & tribulationibus constitutum vident statim hoc peccatorum suorum poenam esse coniiciunt, Sola Dei iudicia sunt recta & iusta, hominū vero sepe iniqua & falsa: ita etiam sepe decipimus, cum eos, qui bonis temporalibus afflunt, beatos existimamus, vt illi, qui beatum dicunt populum cui haec sunt. Sed quamvis hoc verum sit, scilicet, respere iudicandum non esse, animi tamen recti, & pari est peccatum timore, & si aliquæ coniecture sum proximos moe-

2. Para. 6.

1. Cor. 4.

Psal. 43.

Tobi. 2.

1. Thes. 5.

Ruth. 3.

D. Amb. ho-

mil. sup. hoc

euangelium

ep. 1. 1. 1. 1.

Matth. 10.

Matth. 19.

Et sanctus ille senex Tobias, qui cum balantis hœdi vocem au-
disserit, nè eum vxor à fure aliquo emissem, neque debitam
diligentiam dominum requiriendi adhibuisset. Quare, videte, in
quit, ne furius sit, reddite eum Dominis suis, quia non licet no-
bis aut edere ex furto aliquid, aut contingere. Tanta erat sancti vi-
ti paupertas, ut hœdum ab uxore emptum esse tanquam rem
nouam admiraretur, & ideo paruo prelio à fure emptum esse con-
iiceret. Neque solum vult Deus ne temere alios iudicemus, ve-
num etiam nè alijs judicadi occasionem præbeamus. Hoc D. Pau-
lus his verbis significat: Ab omni specie mali abstinetе vos. Et
ideo non solum à malo abstinentum est, sed caute etiam viuen-
dam, nè mali etiam suspicio derur. Cum dormiret Booz in area,

media nocte venit secretò Ruth, & discoerto pallio se ad eius
pēdes proiecit. Nobilis vir non modo ab ea abstinuit, verum etiā
surrexit antequam homines se cognoscerent mutuo, hoc est, an-
tequam illucesceret, & eam monuit dicens: Caeue ne quis noue-
rit quòd huc veneris, scilicet, ne aliqua dare error suspicio. Hac etiā
de causa voluit Deus, vt sanctissima virgo cum verbum diuinum
concepit, esset deponata: quia non solum secreta tantum virtu-
te, contentus fuit, sed etiam bona exterins apparere voluit. Qua-

re, vt Dñns Ambrosius ait, maluit Dominus aliquos de suo or-
bita, sup. hoc tu, quam de matris pudore dubitare: nec putauit ortus sui fidem
matris inurijs adstruendam. Ita est Deus erga amicos suos fide-
lis, vt eorum potius estimationem & famam, quam propriam
consenuare volit. Si sanctissima virgo non deponata peperisset,
adulterij nota fuisset infamis: si deponata peperisset, vt vere pe-
perit, cuius quidem fama tuta & illa sa remanebat: sed Dei filius
Joseph filius esse existimari poterat, vt vere existimat est. Ma-
luit tamen Christus Redemptor noster Joseph filium existimari,
& despici, quam matrem appellari adulteram. Benedictus fit
talis Dominus, qui seruorum suorum famam, & estimationem
tanti estimat. Quod adeo verum est, vt nunquam in sacra scri-
ptura suadeat, vt quis eius causa honorum amittat. Dixit enim
Qui perdidit animam suā propter me, inueniet eam: & alibi:

Omnis qui reliquerit dominum, aut fratres, aut sorores, aut patrem
aut matrem, aut uxorē, aut filios, aut agros propter non unum meū
centuplum accipiet, & vitam eternam possidebit. Nunquam ta-
men ab eo dici iuvetis, qui honorem suum propter me perdi-
derit.

- 7 derit, quia nūquām homō honorem propter Iesum Christum amisit, neque amittere potest. Sed dices, si quis me verberat ego autem patienter me verberari sīno, nonne ignominia afficitur nō nē honorem me perdidisse clamāt omnes, nisi vlciscor inūriam? Respondeo: omnes, qui hoc dicunt falli. Dicite enim, obsecro, si quis vinculis & catenis manus, & pedes vincitus detinetur, & alius eum verberaret, num dicendum est eum, qui ita vincitus verberatur honorem perdidisse, nisi eam vlciscatur inūriam? minime. Imō potius alterius ignominia est qui eum tunc cum se defendere non poterat affectit inūria. Vt inām fratres hoc exemplo vnuſquisque vestrum quanto in errore versetur intelligeret. Quid enim Christianus est, nisi homo diuinorum præceptorum vinculis deuinctus? De quibus dicitur, Vincula illius alli- Eccles. 6.
- 8 gatura salutis. His vinculis vincitus tenetur ut manus à malis operibus, lingua à vanis & inutilibus verbis, voluntas à prauis cogitationibus abstineant. Igitur nulla ignominia est, si quis ita vincitus se non vlciscitur, imō, is, qui inūriam facit ille infamis remanet. O Christe supreme hominum magister, nostros, quāſo, intellectus ob infinitam tuam clementiam illumina, & hunc errorem hominibus eripe, qui honorem in vltione positum esse existimant. Hoc ipsum petebat David dicens: Amputa opprobrium meum, quod suspicatus sum, hoc est, hunc inīhi errorem, ô Domine eripe: opprobrium enim mihi, & ignominiam esse existimo, nisi inūriam vlciscar, tua autem præcepta nemini ignominiae causa sunt, imo honoris, nisi falsa haec opinio impediret. Hoc etiam Spiritus sanctus confirmat per Isaiam, vbi pro eo quod nos legimus: Quis suscitauit ab oriente iustum, vocauit 1ſai. 41. eum, vt sequeretur se, septuaginta interpretes trastulerint. Quis suscitauit ab oriente iustitiam, vocauit eam ad perdendos suos? Quasi diceret, quonam modo fieri potest, vt Deus, qui iustum tam singularem in mundo excitauit, vt est eis viijenitus filius Iesus Christus, qui mundum iustitia & sanctitate impletuit, hoc fecerit, vt suos perderet? impossibile omnino est. Quapropter dilectissimi huius iustitiae præcepta sequimini, neque ullum erit ignominiae, & infamiae periculum.

Ex his etiam verbis, *cum esset desponsata*, Alia pia consideratio inferri potest, noluisse Deum hoc beneficium in homines conferre cum sanctissimae virginis ignominia. Quo docemur nun-

quam

quam vni beneficiendum esse alterius damno. Magnus enim aliquorum error esse solet, qui pectinia ex usuris & illicitis lucris collecta pia legata in testamento relinquunt. Qui quidem Hebraeorum sacerdotibus deteriores sunt: quos, cum Iudas proditoris pretium restituisset, dixisse legimus. Non licet eos mittere in corbonam, quia pretium sanguinis est. Corbona locus erat, in quo oblationes serubabantur ad templi restorationem, & ad alia cultui diuino necessaria. Quare iniustum eis esse visum est, ut pretium sanguinis in res sacras insuaueretur. Tibi vero, o Christiane fas esse videtur, cum plurima tuis subditis debeas, vel iniustis, & inquis negotiationibus, & lucris magnas tibi diuitias cogerteris, in testamento legare, ut quod pauperibus ablatum est Deo offeratur. Idem hoc est, ac si quis principis alicuius filio pellem detraheret, & eam pati tanquam præclarum aliquod munus offerret, num gratum illi hoc donum esset? Idem prorsus presentant, qui pauperibus bona detracta Deo offerunt, ut affirmat Ecclesiasticus dicens: Qui offert Deo sacrificium de substantia pauperis, quasi qui victimat filium in conspectu patris. Num clarius dici poterat? Magnum fuit Dei beneficium, vñigenitum suum filium hominibus dare, sed hoc sine ullius detimento fieri voluit. Cum esset igitur sponsata Maria Ioseph, Qui faber erat lignarius. O altitudo scientie & sapientiae Dei quam incomprehensibilia sunt iudicia eius: quot nam excogitauit artificia, ut superbiam nostram euerteret? Hinc nostrorum temporum virgines discant, quae ita superbae sunt, ut ociosis quibusdam iuuenibus quamvis pauperes sint, dummodo nullam artem exerceant nubere malint, quam alijs qui artifices sunt, sed neque paupertate laborant, neque otiose viuunt; ex qua superbia & vanitate tot miseriae nascuntur, quas passim in huiusmodi familijs videamus, quas parentes alere non possunt. Maria vero nobilissimo, & Regali genere orta fabri lignarij paupertatem non contempsit. Mala est etiam nonnullorum regnorum consuetudo, in quibus homines artes exercere, ut sibi victimum querant ignominiosum esse existimant: nam ipse quoque Ioseph regali turpe oriundus erat, & tamen hac arte paupertatem suam meliori, quo poterat modo alebat.

Ait præterea sanctum euangelium, Antequam conuenirent inventæ est in Vero habens de spiritu sancto. Illud, antequam conuenirent,

Matt. 27.

Eccle. 34

13 rent, non significat postea conuenisse. Ut cum dicimus, publicus ^{D. Hiero. cō-}
ille peccator mortuus est, antequam peccata sua confiteretur, nō ^{traEluidum}
significat, postea confessum esse, sed sine confessione mortuum
fuisse; ita hoc loco antequam conuenirent significat virginis san-^{lib. de perpe-}
ctissimæ sponsum eam grauidam inuenisse, quamvis sanctissi-^{tua virginit.}
mū eius corpus non violasset. ^{Mar. D. Tho.} Joseph autem vir eius cum esset iustus: 3 p. q. 28. nr.
& nolle eam traducere, voluit occulte dimittere eam. Hoc viri nomine ^{o. 2. 3. ad. 2.}

sancto Iosephi singulari ratione conuenit, vir enim dicitur à vi,
quia vim infert sibi aggrediendo fortia, sustinendo aduersa, absti-
nendo à sensualibus. Sumus enim tanquam aduerso vento con-
tra fluminis impetum nauigantes, qui si remigare cessant statim
in contraria partem impelluntur. Hac de causa meritò vir ap-
pellatur ille, qui nunquam aduersus seipsum pugnando defatigat-

14 tur, semper in virtute crescens. Quia si natura tam sollicita est, ut Simile.

corpus eo tempore, quod ad hoc illa prescrispsit in debitam ma-
gnitudinem excrescat, & in hoc die ac nocte occupatur, ut scilicet
cibum conficiat, concoquat, & in membra distribuat cur in
corporis utilitatem vigilante natura, ratio in rebus spiritualibus
domitabit? Hos, qui vere viri appellari debent, & sunt de sua sa-
lute solliciti hos violentos Dominus vocavit dicens: Regnum cœ-
lorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Talis erat sanctissi-
ma virginis sponsus, qui vir eius appellatur, non eò quod viri
cum ea opus præstiterit, sed quod eius sponsus existens sancto
eiuseruntio maxime addiquis, & dicatus erat. Ait autem, cum
esset iustus. Ut D. Hieronymus notat ad sanctissimæ virginis pu-
ritatem significandæ eo quod quanvis grauidâ eam esse sciens dis-
similares nihilominus tamen iustus esset. Iniquum enim viro iti-

sto visum est, vt adulteram accusare, quia tot de eius sanctitate,
& piritate testimonia habebat, vt ipsum oculorum testimo-
nio, qui eam grauidam videbant, maiora essent. O virgo purissima,
cur sponsum tuum cuius animum tanta molestia torque-
ri vides non consolaris? cur, o Spiritus sancti secretaria regni veri-
tatem non manifestas? Huiusmodi, inquit illa, negotium to-
tum Dei est, ille quod ei melius videbitur expedire præstabit.
O quam securè iusti viuit, qui spem suam omnem, & fiduciam
in Deo collocatam habent, & merito cum David dicere possunt:
Deus noster refugium, & virtus, adiutor in tribulationibus que in-
uenierunt nos nimis. Quamvis humano iudicio timendum ho-
nestis.

^{Math. 11.}

^{D. Hiero. ho-}
^{mil. sup. hoc}
^{Euangelium}

^{Psal. 45.}

nestissimæ puellæ fuisse videtur, ne à viro suo Ioseph notaretur ¹⁶
infamia, nō hoc tamen metuit, sed sūt tantum sponsi molestiam
sentit: se enim ipsam conscientiæ suæ securitate consolatur, quæ
in huiusmodi angustijs magni solet esse solatij. Plus sentit iustus
aliorum dolorem, quām proprium: se enim ipsum Deo obtulit
is sacrificium. Cūm alter ille Ioseph carcere in Aegypto vin-
ctus detineretur, propriæ afflictionis oblitus alios vincetos conso-
labatur: quare duobus illis Pharaonis eunuchis dixisse legitur:
Cur tristior est hodie solito facies vestra? Cūm enim quædam vi-
dissent in somnijs tristitiam ex eo conceperant: quia homines de
prauatæ conscientiæ quacumque re terrentur. Terrebit eos so-
nitus folij sonantis, dicitur de ijs. Iustus verò Ioseph, nihil sibi
conscius, vt eos sominiorum interpretatione consolaretur: Num
quid (inquit) non est Dei interpretatio? Diuus etiam Paulus aie-
bat: Benedictus Deus pater domini nostri Iesu Christi, pater mi-
sericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos
in omni tribulatione nostra, vt possimus & ipsi cōsolari eos, cui
in omni pressura sunt. Cur igitur, o afflictorum consolatrix, non
idem tu facis, & sponsum tuum afflictum consolaris? Quia nini-
rum res graues & magni momenti cum nobis secreto manfe-
stantur, quamuis nulla silentij lex imponatur, nihilominus pu-
blicare eas non debemus. Et hac de causa cūm Angelus secreto
cum ea de verbi diuini Incarnatione egisset, secretum seruire
tenebatur, donec aliud sibi diuinatus reuelaretur. Hoc verbi illa
Canticorum significant, Mel & lac sub lingua tua? Per lac, &
mel, diuinitas & humanitas Iesu Christi Redemptoris rostri
significantur, quæ in hypostatica, & personali vniione coniun-
ctæ sunt: & hoc mysteriu nō in lingua tua, sed sub lingua, hoc est
spōsa illud nō publicabit, sed secretū sub lingua seruabit. C mira
humilitas? Quæna puella imperatori alicui, aut Regi desponsata
tacere hoc posset, & non quam primum affines & amicos per li-
teras certos facere gestiret? O cælestis imperatrix, Deo despon-
sata, Deo grauida, in Dei matrem electa, cuinam hoc manife-
stasti? Nemo vñquā hoc à te audiuit. Propheta Isaías plurimum
exaggerat secretum, quod iusti de illis rebus seruare debet, quas
Deus cum illis communicare solet. A finibus (inquit) terra lau-
des audiuius, gloriam iusti, & dixi: Secretum meum mihi, se-
cretum meum mihi, Reuelauit mihi Deus glorian iusti, hoc est,
laudes

Gene. 40

Leuit. 26

2. Cor. 1.

Canticorum

Ibai. 24

19 laudes, quæ per vniuersum terrarum orbem filio suo humana-
 to tribui debent: & firmiter statui nulli hoc secretum manifesta-
 re, donec aliud Deus iubeat. Quem locum septuaginta inter-
 pretes tanstulerunt, Ab aliis terra portenta audiuimus, spes ius-
 to, & dicet mysterium meum mihi. Portentum vocat admirabili-
 lia Dei filij humanati opera, quæ sunt spes iusto, & dicet, my-
 sterium meum mihi. Mysterium vocat quod nostra translatio,
 secretum: in quo significatum est non solum secretū fuisse quod
 illi manifestatum est, verum etiam magnum beneficium, illud ei
 manifestare fuisse. Hoc ipsum in merito sanctissimam virgo dicere po-
 tuisset: & ideo tacebat, eius rei curam diuinæ prouidentia relin-
 quens. Considerare etiam hoc loco possumus, si sanctissimum il-
 lud matrimonium tot ac tantis afflictionibus & molestijs plenum
 20 fuit, quid erit in alijs mundi matrimonij: quot curæ? quot mole-
 stiæ: quot afflictiones? Ex quo nupti magnorum ad hæc omnia fe-
 renda solatium percipere possunt. Ecclesiastici vero qui se huius-
 modi curis liberos vident, gratias Deo agant, & ea, qua frui pos-
 sunt quiete illi omni studio inserviant: quia qui sine uxore est so-
 licitus est, quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo, ait D. Pau-
 lus: cum antea dixisset, volo autem vos sine solicitudine esse, Pa- *1. Cor. 7.*
 ter quidam ex sanctis illis eremii patribus dicere solebat, ex statu,
 in quo Deus nos constituit posse vnumquemq; Dei in se amorem
 colligere. Quia quemadmodum qui ex diuersis metallis numeros simile,
 habet, aureos quidem in loculos abscondit, & in secretiorem
 crumenæ partem includit, æreos vero per amplas crumenæ
 partes liberos vagare sinit: ita etiam Deus eos, quos tanquam au-
 21 reos numeros æstimat, sacris religionum monasterijs includere, &
 diuersis votorum vinculis deuincire solet, cæteros vero tan-
 quam æreos, liberos & laxos in mundo sinit diuinæ tantum le-
 gis præceptis obligatos. Ex hac comparatione intelligent reli-
 giosi quantum Deo ob tantum & tam singulare beneficium
 debeant, cui datum fidem non seruare nefas omnino esset. Cum
 pugnarent Hebrei, terga hostibus præ timore vetterunt, Iosue ve *Ies. 7.*
 ro scidit vestimenta sua, & pronus cecidit in terra coram arca Do-
 mini, vsque ad vesperam dicens: Mi Domine Deus, quid dicam,
 videns Israel hostibus suis terga vertentem? Tantum ex militum
 suorum fuga dolorem optimus ille dux capiebat: nos vero ex tur-
 pi fuga, qua quotidie in spirituali pugna affectibus nostris super-
 Sanct. 1. pars. E rati

rati Deo terga vertimus, quemnam obsecro dolorem percipi-²²
mus? Ploremus dilectissimi rem hanc lachrymis dignissimam,
& scindamus, non vestimenta, ut Iosue, sed corda nostra præ ni-
mia tristitia.

Hac autem eo cogitante, ecce Angelus Domini in somnis apparuit ei
dicens: &c. O ineffabilis Dei misericordia: qui iustis tunc ma-
xime adesse solet cum minus id illi cogitant. Merito sponsa ait,
Ego dormio & cor meum vigilat. Quæ verba duos habent sensus. Unus est, domiens Deum meum somnio, eum vigilans co-
gito, eum domiens somnio, quod vehementissimi est amoris
indictum. Alter sensus plus ad rem nostram facit: amantiū enim
consuetudo est, eos quos amant cor suum appellare: & ita ani-
ma Dei amore incensa meum (inquit) cor, id est, amatus meus
sponsus me dormiente vigilat. O iusti confidite, Deum enim ²³
habetis, qui nunquam veltri obliuiscitur. Sancto Iacob Angelos &
Deum videre datum non est dum in parentis sui domo lat-
tam, & prosperam vitam ageret, sed in monte cum fratribus sui
Esau furorem fuderet. Et rursus, cum timore plenus rediret in
patriam, ita eum Dominus solatus est, ut dixerit. Vidi Domi-
num facie ad faciem, & salua facta est anima mea. Ita iustum
Ioseph inter tot angustias magno hoc solatio recreauit: attendi-
te enim doloris & molestiae finem scire se sponsum virginis esse
& custodem, quæ mater Dei erat. Excipiamus igitur dilec-
tissimi, læto, & libenti animo aduersitates, quæ quidem bre-
ues erunt, quod vero succedit solarium diuturnum. Hoc verba
illa significant Messiæ nomine dicta, Spiritus domini super me,
eo quod vnxerit me ad annuntiadum mansuetis misit me, ut ²⁴
prædicarem annum placabilem Domino, & diem ultionis Deo
nistro. Dies est tribulationis & poenarum quamvis integravnius
hominis vita, quin etiam breve potius momentū si anno illi æter-
nitatis præmij comparetur. Hoc idem exaggerat Deus dicens:
In momento indignationis abscondi faciem meam parumper
à te, & in misericordia sempiterna misertus sum tui. Quid igitur
nos deterrere poterit, si laborum breuitatem, præmij vero diu-
turnitatem consideramus? Nolite Hebreos illos imitari, qui
cum Gigantes quosdam terræ promissionis ingressum impe-
dire audirent, dicere præ timore coeperunt: Utinam mortui esse
mus in Aegypto: constituamus nobis ducem & reuertamur in A-
gyptum,

Cant. 5.

Gene. 28.

Gene. 32.

Isa. 61.

Isa. 45.

Num. 14.

25 gyptum. O timidi & pusillanimi, qui diuino muniti præsidio non tamen timorem à se abijere dicerant. Eorum tamen timor animos nobis addere debet, qui non Moysem, sed Iesum Christum mortis & inferni triumphatorem habemus ducē. Leo ille Sampsonis antequam ab eo occideretur aspectu ipso deterrebat: occisus verò mellis fauum habebat in ore, & apum examen. Tentationes & labores nunquam in hac vita deerunt: sed postea quam Christus Redemptor noster Dæmonem & eius artes superauit, tentationes, quæ ante à tanquam viui leonis dentes erant, nunc quasi apes factæ sunt consolationum melle munitæ, quas Deus dum patienter tolerantur communicare solet: & ideo nos verbis illis horratur, Confidite, quia ego vici mundum. O Ioan.16.
 Christe vere, & potentissime Dux, o fortissime inferni debelator: benedicta sit tua illa lingua amoris plena, qua nobis suauissima hæc verba dixisti, quibus infirmitatem nostram duas ob causas confirmas. Primo, quia qui aduersus hostem victum iam, & profligatum pugnat, animosè & fortiter meritò pugnare potest. Secundo, quia qui Duxis victoris signa sequitur, magnam victoriæ spem habere debet.

Ait præterea Angelus, Quod enim in ea natum est. Cùm Zachariæ apparuit dixit: Pariet tibi filium, hoc est, à te genitum: hic verò absolute inquit, Pariet filium, quia nihil hic sanctus Ioseph operatus est. Ex his etiam verbis, Mariam coniugem tuam, & quod in ea natum est, de spiritu sancto est, duæ causæ inferuntur, propter quas glorioſus iste vir Redemptoris nostri patet appellatur. Prima, quia si quis in alieno horto ferit arborem, illius est & vocatur arbor, qui est horti dominus. O sanctissima virgo, tu es hortus conclusus, & soli Deo seruatus ita sponsus Cant.4. vocavit dicens, Hortus conclusus soror mea sponsa. Hortus conclusus tam corporis quam animæ virginitatem significans. Cum igitur spiritus sanctus in hoc horto, cuius sanctus Ioseph dominus erat, cœlestem hanc arborem Iesum Christum fenerit meritò arbor etiam ipsius Ioseph appellatur. Secunda quia iubebat Deus quod si quis mortuus fuisset absque liberis, defuncti frater, fratri vxorem duceret, ut fratris sui semen suscitaret, & primogenitum ex ea filium nomine illius appellaret. Sanctus hic vir Ioseph actoī omni sensuali & carnali mortaus erat: de iussis enim Divus Paulus ait, Mortui estis & vita vestra Glos.5.

x. Cor. 6.

abscondita est cum Christo. Frater autem & propinquior sancti 28
huius desancti cognatus est spiritus sanctus: quia, ut idem Paulus ait: qui adhaeret Domino unus spiritus est, scilicet, cum eo. O magna iustorum dignitas; qui tantam cum Deo affinitatem ha-
bent. Itaque diuinus spiritus desancti Ioseph frater generatio-
nem suam in eius purissima sponsa suscitauit, quia. Quod incarna-
tum est de spiritu Sancto est. Merito igitur filius Ioseph appellatur,
ut lex iubebat. O titulum inter ceteros omnes hominum titu-
los singularem. Ceteri enim omnes, ut Apostoli, Euangeli-
stae, Prophetae, Patriarchae, omnes seruorum sunt tituli, qui Le-
su Christo Redemptori nostro subiecti sunt: hoc vero patris no-
men dominij nomen est, qui in ipsummet dominum Iesum Chri-
stum dominium & imperium habet. O beate vir? cui qui om-
nia sibi habet subiecta se subiucere voluit. Iussit Deus Moysi vt 29

Exod. 25.

duos Cherubines supra propiciatorium poneret: quod quidem Redemptorem nostrum significabat, quia ut ait Diuus Ioan-
nes ipse propitiatio pro peccatis nostris. Duo autem Cherubi-
nes supra illud positifuerunt, sanctus Ioseph & virgo sanctissima Cherubines puritate & coelesti contemplatione: nullus un-
quam filius adeo fuit parentum suorum voluntati obediens ut Io-

Iosue, 10.

seph & Maria Christus, Redemptor noster. Cum sol Iosue oran-
d. Hierony. testetit ut rem nouam sacra scriptura, exaggeraret dixit: obe-
Contra Elui diente Deo voci hominis: Christus autem verus Deus & ve-
din de Virgi- rushomo semper dum vixit in hac mortali vita sancto huic vi-
nit. perpetua ro obtemperauit: plurimi namque Doctores sancti passionis

D. Maria.

suæ sanctissimæ tempore viuum adhuc fuisse affirmant: ut
D. August. Diuus Hieronymus, Diuus Augustinus, Diuus Ambrosius, D. 30

Sermo. 8t. de Chrysostomus, & Diuus Cyprianus.

Causa autem cur in cruce tempore Amb. ce matrem suam sanctissimam dilecto discipulo commendauer-
li. 2. in lucâ, rit, fuit ut Diuus Iohannes qui iuuenis erat ei & sancto eius spon-
so li. de in- so vna seruiret. Quod si in hac vita tanto eum honore affectit,

s. vir. Chry

quanto in coelesti gloria affectisse credemus? Si Christus dixit:
 s. s. Homil. Quicunque potum dederit vni ex ministris istis calicem aquæ

sup. Matth.

frigidæ tantum in nomine discipuli, amen dicovobis: non perdet

Cyprianus.

mercedem suam, quoniam præmio eum remunerabit qui tot annos vite

sermone de

illi alimenta proprio sudore suppeditauit: si ipsem et eodem in lo-

Pass. Christi

co dixit: qui recipit iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet,

Matth. 10.

qui iustorum dominum tanto cum amore recepit quamam mercede

dignus

Fdignus erit: quapropter cum tantum sanctus hic vir in celo possit, humiliter nos eius patrocinio dedamus, ut diuinam nobis gratiam impetreret qua tandem proficiamur ad gloriam ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius: Amen.

In Feste S.S. Apost. Phili. & Iac.

Concio Prima.

Dixit Iesus discipulis suis, Non turbetur cor vestrum.

Ioan. 14.

OC Euangelium pars est suauissimi illius sermonis, quo cœlestis ille cōcionator Iesus Christus in vltima illa ecclæa discipulos suos ob eius discessum tristes consolari voluit, cum enim citò discessurum se esse dixisset ad patrem & tristi hoc nuntio turbari eos vidisser, longum sermonem instituit ut mœrem illam ex eorum animis tolleret, qui spiritualibus exercitijs magno interdum solet esse impedimento. Primum autem quod illis dixit hoc fuit, *Creditis in Deum & in me credite, Quia verus sum Deus.* Ex quibus verbis infertur fidem magnas animis nostris vires addere. Quare D. Paulus, Sancti, inquit, per fidem vice sunt regna, operati sunt iustitiam, ad eperi-
tis sunt reprobationes. Vbi D. Paulus, per totū caput probat san- Apoc. 12.
tos omnes tam prospera, quam aduersa per fidem superesse: hæc enim duo Dæmonis arma sunt, quibus cum hominibus pugnare solet. Et hoc verba illa significant, Proiectus est Draco ille magnus accusator fratrū nostrorum, qui accusabit illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte. Per diē prospera per noctem aduersa significantur. Quia quemadmodū die quis quisque sit cognoscitur, noctu vero minime ita etiā in prosperitatibus die omnibus noti sumus, omnes tamen & stolidi & honore afficiunt: si vero aduersitatis nox aduenit tunc tanquam ignoti contemnimur. A censare autem Simile. Dæmonem a nos die ac nocte, est tamē prosperis, quam aduersis nos tentare: & quamvis aduersitatis tentatio fortior sit, est tamen pro-

Sancti. J. pars.

E 3

speri-

simile.
simile.
Ioan. 1.
Cant. 5.

speritatis altera periculosior. Primo quia in his minorem sole-
mus cautelam adhibere. De leone narrant naturales Historici
cum mustela ludere interdum solere: & cum nihil tam exiguum
animal posse sibi nocere credat, & incautius eam contemnat re-
pit illa paulatim, & cum minus id improvidus leo cogitat, eum
per nares ingressa enecat: ita etiam prosperitates & voluptates, in
quibus stutus sibi & securus esse homo videtur per sensus sibi adi-
tum ad animam querunt, cui mortem infelicissimam inferunt.
Secundo, huiusmodi tentationes periculosiores sunt, quia ami-
cos in nobis ipsi habent, qui aditum libeter illis præbere soleant.
Si Dux aliquis exiguis copijs magnam aliquam vibem oppug-
nat, & ab eo queratas causam eam esse respondebit: eo quod virbis
prefectus, & portatum custodes eius amici sint, & qua esse causa
videtur, & militum multitudo inutilis & superflua foret: eodem
modo quamvis prosperæ, & secundæ res non magnas habere vi-
res videantur, & exiguis copijs animæ arcem oppugnare, scien-
dum tamen est latè intus insidias & arcis custodes esse exter-
nis hostibus amicitia, & familiaritate coniunctos. Inter oculos
enim & pulchritudinem, inter aures, & turpia lascivaque verba,
int̄ corpus, & voluptates magna amicitia est: quarè periculo-
sum est nè hostes prodita fide admittant. Has ob causas iusti-
tam aduersitatum, quam prospexitum temptationes fides supera-
re conantur, ut ait eo loco Diuus Paulus Moysis exemplo appo-
fito dicens: Fide Moyses grandis factus negavit se esse filium fi-
liæ Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei quam tem-
poralis peccati habere iucunditatem. Hac etiam de causa de fide
loquens Diuus Ioannes ait. Hæc est victoria quæ vincit mun-
dum fidem nostram. Non gladium aut ensim, quo ad victoriam
consequendam pugnamus, sed ipsam met victoriam fidem ap-
pellat: ut significet, si quis viuam fidem habet, certam esse vi-
ctoriam. Quamobrem dilectissimi in aduersitatibus, quæ passim in
hac vita occurunt non turbetur cor vestrum neque formidet, sed
hoc remedium adhibete.

Creditis in Deum & in me credite. Plurimum enim ad cordis
turbationem confert, credere vos Deum habere, & Deum esse
Iesum Christum, qui Deus existens una etiam homo est. Cuius
quidem rationem non ita facile fortasse intelligeris, sed dili-
genter consideranda est, & exemplo declarari potest. Nam qui
Domini

¶ Dominum habet regem & ab eo amari firmiter credit, huius rei consideratio magnam illi in aduersitatibus fiduciam praebet. Et quemadmodum thesaurus absconditus magnam homini laetitiam affert, si magnum illi aliquod rei familiaris damnum contingit cum scilicet, eo thesauro posse se aduersitati suæ mederi recordatur: ita etiam & multo magis laetatur in aduersitatibus iustus, Deum se habere cogitans Regem infinitæ potentiaz, & amoris, thesaurum inestimabilem, & præsidium in huius vitæ miserijs firmissimum: Quarè, vbi nos legimus: Ego sum dominus faciens omnia, septuaginta interpretes translulerunt: Ego sum Dominus, qui compleo omnia. Hac consideratione se incitabat David cùm dicebat: Quare tristis es *psalm.41.* anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei & Deus meus. O verba spei, & fiduciaz plena, ea, quæso, fratres, in animis vestris imprimite cogitantes aduersitates omnes & tribulationes à Deo immitti, qui infinitæ potentiaz, infinitæ bonitatis & sapientiaz Deus est. Quare cùm infinitæ potentiaz sit, posset quidem rerum ordinem mutare: ita, ut aduersa nulla succedent. Et cùm infinitæ sapientiaz sit, quod cuique conuenit optimè nouit. Cum infinitæ bonitatis sit, & infinitè vos amet, plurima tamen vobis infortunia succedere permittat: prouidubio hoc vobis maximè conuenire credendum est, neque ab eius voluntate villa in re discedendum: quod si hoc non fiat maxima in cordibus vestris turbatio consequetur. Videre est quosdam, qui plurima in suis negotijs machinantur, & similes desiderijs suis, sibi fabricantur euentus: qui si secus ac cogitauerint succedunt, anguntur, turbantur, & conqueruntur: & ita miseram degunt vitam, eò quod propriæ sunt voluntatis amatores. Quare si quiete viuere quis optat se suaque omnia diuinæ voluntati committat, quicquid evenit, siue prosperum siue aduersum tanquam si diuina prouidentia decretum lato & libertati animo excipiens. Hoc Diuus Petrus monet, dicens, *1. petr.5.* miliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis omnem solitudinem projicientes in eum quoniam ipsi cura est de vobis. Hoc etiam intelligebat David cùm aiebat, *psalm.61.* Nonne Deo subiecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meū. Nunquam quietus viues, nisi dominum tuum quasi bestia per

- montem & planitem onerata, & sine ullo onere eadem semper animi alacritate sequeris. O sanctissime Rex David, quem
- psalm. 70.* Deus ita suæ voluntati deditum habebat, ut dices, Ut iumentum factus sum apud te, & ero semper tecum. Quanam pena dura illa Hebræorum cœrui à diuina iustitia punita fuit, qui toties diuinæ voluntatis imperio tanquam indomitæ belluæ tanta cum animi pertinacia repugnabant? Nam ex sexcentis hominibus millibus, qui ex Ægypto, terra sibi promissæ fruenda spe & desiderio egressi sunt, duos tantum hac de causa in eam ingressos fuisse sacra testatur historia. Ex his etiam verbis, quibus Dominus discipulos suis monet ne eorum corda turbentur: sed in eum qui verus est Deus constans me credant, patet, quam verè Diuus Paulus fidem appellauerit scutum dicens: In omnibus sustinentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Nam quemadmodum scutum duas præcipias corporis partes cor, scilicet, & caput defendit, ita etiam vius fides rationem & voluntatem, ne peccati turbatio ingrediatur defendit. Plurimum ad hanc rem faciunt verbâ illa gloriose Baptista proleta: Qui credit in filium Dei, habet vitam æternam: qui autem incredulus est filio non videbit vitam: sed ira Dei manet super eum. Magna enim sit æterno patri iniuria, si filio eius Iesu Christo fides non præstatur: ut ipse met ponderauit dicens: Quem pater sanctificauit, & misit in mundum vos dicitis, quia blasphemat: quia dixi, filius Dei sum. Quam obrem fratres creditis in Deum & in Christum creditis, qui est verus Deus.
- Secunda ratio quam attulit, ne eius discipuli eius absentia turbarentur est, In domo patris mei mansones multæ sunt. Quasi dicceret, plures & varij in celo gradus gloriæ sunt: & qui plura in hac vita mea causa tolerabit, plures gloriæ gradus consequetur: quarè maioris præmij spes ad maiora toleranda vos incitare debet. Quemadmodum de fide diximus, ea tam aduersa, quam prospera superare, idem de spe dicimus. Primo enim spe humanæ voluptates & gaudia superantur, ne cornostrium turbare possint, ut David fecisse legimus, quiaiebat: Sioblytus fuero tui Hierusalem, obliuioni detur dextera mea: adhæreat lingua mea fauicibus meis si non meminero tui: si non posuero Hierusalem in principio lætitiae meæ. Siue, ut alius inter

12 pres verit: Si non faciam ascendere Hierusalem super caput la-
 titiae meæ, hoc est, si præcipuum meum gaudium non posuero
 in recordatione Hierusalem, illius gloriam meditando, illius
 æternam pacem & quietem contemplando, ad illam terram omnibus
 spretis omni affectu, studio, & cogitatione aspirando.
 O beatos illos, qui si humana aliqua se se offert oblatione & vo-
 luptas, quæ breuis ea futura sit, cogitat; & animum a cœlesti glo-
 riæ perpetuæ duraturam contemplandam extitat; ita enim tur-
 bationem, quam terrena voluptates & prosperitates in corde
 causare solent, facile superabunt. Superantur præterea spe aduer-
 sitatum perturbationes. Quare Diuus Augustinus: Mater, in-
 quiruit, Hierusalem ciuitas sancta Dei, te amat cor meum: pulchritu-
 dinem tuam nimirum desiderat mens mea. Et cum plura dixisset,
 13 verba illa subdidit, quæ in memoria hæcre perpetuæ deberent;
 Ibi sit mens, & hic erit requies: id est, si amorem omnem, curam,
 & desiderium in cœlestibus bonis collocatum habebimus, terre-
 na omnia vilissima videbuntur. Abiçe rerum humanarum amo-
 rem, & nihil te perturbare poterit: nam quia hæc plurimum ama-
 mus, ideo in quiete viuimus. Ideo nos torquent iniuriæ, ideo nos
 parentum & filiorum mors angit, ideo nosrei familiaris damna
 perturbant. Hinc illud est quod dixit Diuus Paulus Hebreis,
 qui crediderant: Rapinam bonorum vestrorum cum gaudio su-
 scepistis, cognoscentes vobis habere meliorem, & manentem sub-
 stantiam. Hi illud ipsum Diuini Augustini experti sunt, ibi sit
 mens, & hic erit requies: quia enim ipsam suam omnem in cœle-
 stibus collocatam habebant, facile illis fuit terrena despiceret. O
 14 magna Christianorum confusio, homines paulò ante ad Christi
 fidem conuersi, ita æterna cœli bona amabant, ut cum propria
 bona diripi viderent, non solum nullum ex eo dolorem, verum
 etiâ magnâ lætitia perciperent. Nos vero, quorum iam fides sen-
 scit, qua animi molestia, qua impatientia, quo dolore, aduersita-
 tes excipimus? Excitate obsecro, excitate, fratres, animos ad cœ-
 lestem patriam, ubi breui, & exiguo labore preparata sunt pæ-
 tria sempiterna. Cum Diuus Paulus corporum resurrectionem
 firmissimis rationibus comprobasset, hæc verba subdidit: Itaq;
 fratres, stabiles estote abundantes in omni opere Domini, scientes
 quod labor vester non est inanis in Domino. Quæ cum ita sint:
 Non turbetur cor vestrum neque formidet. Non enim erit labor vester
 inanis

D. Augu. in

Hebr. 10.

I. Cor. 15.

Psalm. 16. inanis in Domino, sed præmio & mercede plenus. Et hoc est quod dixit David: Satiabor cum apparuerit gloria tua, ubi alia translatio habet: satietas lætitiarum est cum vultu tuo. Ideò præmium illud diurnum denarium appellatur, quia denarius, numerum omnem in se continet, ut hoc nomine bona omnia in æterno illo præmio inclusa esse intelligeremus.

Ait præterea Dominus: si quominus dixi semper vobis. Hoc est, si hoc verum non esset non affirmarem: sed certissimum est, quia vado parare vobis locum, in cruce pro humani generis redēptione mortiens. Et si absero, & preparauero vobis locum, iterum veniam & accipiam vos ad meipsum, ut ibi ego sum, & vos sitis. O verba suauissima, & solatij plena! Pollicetur hic fratres, clementissimus Iesus suorum mortis esse adsuturum. Dixit Moyses populo Hebræo: Tu transgredieris hodie Iordanem, ut possideas nationes maximas, & fortiori res te ciuitates ingentes, & ad celum usque muratas, populum magnum atque sublimem filios Enachim, id est Gigantes. Et quia iter erat periculosum, & Gigantes terræ promissionis ingressum erat impedituri, ut populum incitaret, addidit: scies ergo hodie, quod Dñs Deus tuus ipse transibit ante te, ignis deuorâs, atque consumâs, qui cōterat eos. Mortis transitus Iordanis est transitu periculosior, per quod ad cœlestis patriæ possessionem datur nobis aditus, ubi socij nostri & amici viuunt, Angeli nimirū, & sancti nationes maiores & fortiores illis, quas Hebræi possessuri erat, ibi aliae ciuitates his sine villa cōparatione maiores, māsiones sublimes & cœlestes, de quibus loquitur hoc loco Dominus. In eo transitu dæmones nos expectant, & laqueos nobis parant, & instruunt, ut fallere nos &

Deut. 9.

Psalm. 55. irretire possint, ut affirmat David his verbis: Aduersum me omnes cogitationes eorum in malum, ipsi calcaneum meum obseruantur. Calcanei nomine, quæ est ultima corporis pars mors significatur. Et quemadmodum venator in angusto aliquo transiit retia, ut sit præda securior, ita etiam dæmones in angustissimo illo mortis transitu magni iustis insidias parare conantur, quia si tunc elabuntur incolumes, nulla iam reliqua spes est. Verum quemadmodum Moyses populo Hebræo Dei nomine dixit, ne Iordanis transitum timeret, Scies ergo hodie, quia Dominus Deus tuus ipse transibit ante te: ita nunc Saluator ipse ad suos inquit: Iterum veniam, & accipiam vos ad meipsum, ut ibi ego sum et vos sis. O singulare & diuinum auxilium! Hoc duce quis transitum illum

8 illum quamvis periculose extimescat? Si consistant aduersum Psal. 26.
 me castra non timebit cor meum, aiebat David, cum antea dixisset: Dominus illuminatio mea, & salus mea, & Dominus protector vitae meæ. Et quamvis hoc loco cum discipulis suis præcepè loquatur (ex quo colligunt Doctores sacræ Christum Redemptorem nostrum illorū vniuersitatisq; morti interfuisse) nihilominus ramen ideò fideles omnes eum in sanctissimo Eucharistia sacramento mortis tempore recipiunt, ut eius ope & auxilio securi ab hostiis infidijs ad aliam vitam transire possint. Cum autem moriturum se esse, ut ad patrem iret, antea dixisset, addidit: Et quo ego vado scitis, & niam scitis. Illi vero doloris affectu impediti quid sibi vellet non perceperunt. Quare D. Thomas: Domine, inquit, ne scimus quò vadis, & quomodo possumus viam scire? Dicit Iesus: Ego sum via, veritas, & vita nemo venit ad Patrem, nisi per me: Quærit D. Augustinus, cur vocans se Christus viam, vna etiam veritatem se & vitam vocarit. Non sine causa hoc dixit, ut intelligatis hanc viam nō esse, ut alias vias, per quas incedere mors est. Mendacia quoque per vias serui & nasci solent, & ideo ea appellare soletis nuntia viatica: hæc vero via, non solum via est, sed veritas, & vita. Quare haec tria coniunxit, ut leti & alacres hanc viam aggrederemur: Quianemo de nit ad Patrem, nisi per me. Hoc est, per meam imitationem, vel per me, id est, per mea merita. Solebant antiqui statuarij ante quam statuas vulgo ostenderent, eas prius diligenter inspicere, & si qua essent vitia attentè examinare: quod si nulla inuenirent in humili aliquo & infimo loco collocare, ut inde omnes earum perfectio ne exactè contemplari possent. Quod si nonnullæ essent imperfæctiones, quas facile qui eas propè insiperet, deprehendere possent; tunc eas in sublimi aliqua colûna statuebant, ut procul inspectæ quod in ijs esset imperfectum nō appareret. De nostris omnibus operibus quamvis iustis dixit I saias: Quasi pânus mēstruat vniuer sit iustitiae nostræ: indigna enim sunt, ut diuine maiestati grata & accepta sint. Quare necesse est, ut illorum artificum vtamur indu stria, & in sublimi illa colûna Iesu Christo Redéptore nostro ea collocemus, ut suis meritis alicuius esse valoris, & meriti æterni patri videatur. O Christe misericordiæ nostræ reparator, quibus te laudibus effemeris obtam singulare beneficium in nos his verbis collatum. Ego sum via, veritas, & vita. Excita Domine corda nostra, ut ad patrem per veram tuâ imitationem magna cum cura & dili-

& diligentia proficiisci incipiamus. Attendit autem dilectissimi
mari horum verborum ordinem: prius enim viam, mox veritatem,
in fine vero vitam posuit, ut diceret neminem vitam aesse qui
posse, nisi prius per veritatem transeat. Si Christianos omnes quid
querant interrogaretis, vitam se querere responderent, quam
per veritatem inuenient, si eam serio & diligenter quaerunt.
Dic, obsecro, religiose quid queritis? quero vitam: bene facis; sed
quamnam viam elegisti? Christi; inquieris, vitam elegi, ideo san-
cta religionis habitum recepi. Optimè, sed transitum verita-
tem esse scias, ut nimirum verus sis religiosus, Iesu Christi ex em-
plum intuere paupertatis, obedientiae, & castitatis: verum eius es-
se imitatorem stude. Religiosum dixerunt aliqui dici à verbo re-
linquere, & illud religiosum appellari, quod est à rebus profanis
ab eis sanctitatem separatum. Monachus autem hominem so- 22
litarium significat, & à seculari conuersatione remotum; & hoc

*D. Hiero. in L*ib. Hieronymus alludit, cum ad Heliодorum scribēs: Si es,
epist. ad He- inquit, monachus, quid agis in urbe? Si igitur tu solitarius es, ve-
rus es monachus: si rerum omnium humanarum affectum reli-
quisti, verus es religiosus; & ita per veritatem transiens, ad vitam
qua sine caret, peruenies. Tu vero Ecclesiastice quid queritis?
Quero, inquieris, vitam per viam incedens regiam, qua est Iesus
Christus, eius doctrina & exemplo. Optima quidem via, si per veri-
tatem transis, si vere Iesu Christi vestigia imitaris. Summus enim
hic Sacerdos secundū ordinē Melchisedech, eleemosynas quidem
recipiebat, sed non, ut maioratus institueret, non, ut affines suos
dataret, non, ut voluptatibus, & delicijs se dederet, sed in maxima
semper puritate, & sanctitate vixit. Quare si vos cum quantum 23
in vobis est, imitamini, facile, & tutè per veritatem peruenietis
ad vitam. O patres sacerdotes per reverentiam altissimi illius Do-
mini, quem vestris manibus quotidie tenetis, & ore recipitis ad-
vertito, obsecro, quodcunque officium, & munus in domo Dei,
quamvis ex se infinitum videatur, magnum tamen esse, & subli-
me, & ab hominibus electis præstari et quom est. Dixit Deus Io-
sus: Elige duodecim viros singulos per singulas tribus, & præ-
cipe eis, ut tollant de medio Iordanis alueo duodecim doris-
simos lapides. Quid refert Domine viros electos esse, ut lapides
de flumine tollant? Nonne si baiulihoc præstitissent, satis erat?
Hoc iussisse dico, ut significaret, quodcunque officium, quamvis

Iosue. 4.

vile

- 24 *vile & infimum, dummodo eius servitium sit electos homines
requirere, ut septem diaconi Spiritu sancto & sapientia pleni cle-
atis sunt, ut ministrarent mensis. Quid si ad tam infima officia
in domo Dei exercenda homines eligere necessarium erat, quan-
to magis eligere opus erit ad sacerdotij munus, & ad sacra sanctora
Ecclesiae sacramenta administranda? Tu vero Iurisperite quid
quæris? quæro, inquieres, vitam, ideo Salmantice tot annos literis
operam dedi, & per viam quæ Jesus Christus est incedere velle.
At opus est te per veritatem transire, & eam te omnibus viribus
declarare sequi, & à mendacij & violentiæ viribus tueri: sed heu
dolor, quam pauci hanc veritatem sequuntur. Equos aliquos vi- simile.
dere est, quorum ea est natura, ut ante quam fluminis aquam bi-
bant, eam pedibus turbant, cum ex se perspicua esset & lucida:
25 eadem solet esse adiutorum & iurisperitorum proprietas, qui
bus si litem aliquam aqua clariorem committitis, ita eam argu-
mentorum & legum suarum ambagibus obscurant & turbant,
ut vix decem aut viginti annorum spatio clara & dilucida fieri
possit. A quam turbant, ut eam sibi soli bibant, lucrum enim &
utilitas illorum est, litigantium vero labor saepe inutilis. Væ vo- LUC. II.
bis legisperiti, quia tulistis clavem scientiæ, ipsi non introistis, &
eos qui introibant, prohibuistis, dixit Dominus. O quot Iuris-
periti causa sunt, ut rudes & simplices condementur. Tu vero
nobilis, quid quæris? vitam (in quiete) nonne me quærere vides?
quam in re die ac nocte occupor, nisi latam & delicatam vi-
tam in molli lectulo, in delicatis cibis, in omni voluptatum &
deliciarum genere quærens? aliam post aliam voluptatem quæ-
ro, & ita aliam vitam, quam beati vivunt, consequeturum esse
spero. Recede, recede frater ab hac via, quæ te ad inferni vi-
tam ducet, veritatis viam cape, quæ est Jesus Christus & ita ad
beatam vitam dabitur peruenire: verus esto nobilis, & ea quæ
nobilem decent præsta, animi scilicet, virtutem, & fortitudinem
in prauis affectibus edomandis exercens: via enim per quam
ad interitum tuis non nobilis, immo nechominis, sed bellus potius
via est. Sicut appellat etiam Aristoteles: vita voluptuosa, est Aristot. I.
vita pecudum, non hominum. Et Boetius: Si voluptates beatos ethic. ca. I.
efficere posseant: nihil causæ esset quin pecudes quoque beatæ fo Boet. 3. de co-
re dicantur. Denique quotquot hic adestis, qui Christianos vos sol. prosa. 7.
esse profitemini, & æternam vitam optatis, & quæritis, veritatis
quælo*

quaeso viam ut eam assequamini, eligit; id est, veros esse Christi

*Gala. 5. 27
1. Reg. 19.* Iustianos curate illorum verborum memores quae ait Diuus Paulus: Qui Christi sunt caro em suam crucifixerunt cum vitijs &

concupiscentijs. Cum milites Saul quaererent Davidem eius le-
Apolo, non inuenerunt, sed inuentum est simulacrum. Magna
profectio Christianorum confusio ut in Christi lecto, id est, san-
cta eius Ecclesia tot simulacra inueniantur, tot scilicet, Christiani
in gratia & spiritu destituti, eo quod per hanc veritatis viam non
transeant, & mortua tantum fide & exteriori quadam virtutis
specie contenti sint. Gentilium historiae narrant quod cum Gen-
tiles templo sua dedicabant veros homines idolis sacrificabant,
postea vero temporis progressu hominum simulacra offerebant,
Idem aliquo modo in Dei Ecclesia factum esse dici potest: na-
scetis enim Ecclesia in initio Deo se offerebat veri homines Chri-
stiani, scilicet, veri & solidi gratia & spiritu vivi: nunc vero sta-
tuæ plurimi sunt & simulacra, figuram tantum & speciem san-
ctitatis habent, existentiam vero ferè nullam. Pudeat igitur, di-
lectissimi, statuas esse & simulacra, & veram tandem, & solidam
virtutem serio amplectimini, & in ea constantissime persevera-
te, donec ad æternam vitam peruenire detur: nam sine perseve-
rantiæ virtute parum incepisse proficiet. De dæmonieait Christus
Redemptor noster: In veritate non stetit, quia non est veri-
tas in eo. Optimè quidem incepit infelix; sed in ea, quā incepit,
veritate non perseverauit mendacij & falsitatis amator. Non hec
Ioan. 8. vobis, dilectissimi, via terenda est; sed ea, de qua David sic ait:

Ipsal. 118. Legem pone mihi Domine viam mandatorum tuorum, & ex-
quiram eam semper. Semper, inquit, quia quamvis longius qui:
per hanc viam progressus sit, plus tamen viæ illi reliquum est: &
quia ante quam ad mortis metam perueniatur, nunquam confi-
stendum est. Quare de iusto ait Spiritus sanctus: Cùm consumma-
uerit homo, tunc incipiet. Per hanc viam duo hi Apostoli, quo-
rum festivitas hodierno die celebratur, tanta cum perseverantia
ambulauerunt, ut vita prius priuari voluerint, quam ne mini-
mum quidem punctum reuocari potuerint. Neque solum hanc
ipsi viam sequuti sunt, verum etiam cæteros omnes, ut eam se-
quentur, & verbis & exemplo docuerunt. Cum filios Israel nu-
merari Deus iussisset, qui viginti annos excedebarant, & ad arma
idonei erant, compertum est fuisse sexcenta tria milia virorum

Ecole. 18. quingenti

Nam. 1.

30 quingenti quinquaginta: quæ quidē multitudo opibus, viribus
& armis portissima exigua omnino terram & angustam, quæ
Palæstine angulus erat, acquisivit, & eam magno cum labore:
& tamen Deus potentiam suā in ea ostendisse dicitur. At quan-
to verius dici poterit, Deum potentiam suam in suis Apostolis ostē-
disse, qui numero tam pauci, viribus tam infirmi, verbis tantum
de vniuerso terrarum orbe triumpharunt, & res adeò difficiles, ut
sunt sacrosancta fidei mysteria, ita hominibus persuaserunt, ut
pluissimi corpus diversis tormentorum generibus obijcere mal-
let, quam à semel suscepta veritate deficere. Ita, ut meritò D. Pau-
lus dixerit: Infirma mundi elegit Deus, ut fortia quæque confun-
dat. Ab eo igitur, qui tātam infirmis fortitudinem præbet, humili-
ter, & deuotè petamus, ut eam nobis quoq; præbere velit: ita enim
31 per veritatis viā perueniemus tandem ad æternæ vitæ gloriām:
ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem festo S.S. Aposto- lorum Philippi & Iacobi Concio Secunda.

*Dixit Iesus discipulis suis: Non turbetur cor ve-
strum. Ioannis.14.*

O Q V E N S Dominus cum muliere illa Samari-
tanā iuxta puteū spiritualē aquā, quæ gratia est
& humanarum rerum sitim extinguit, plurimum
commendabat. Illa vero rudis adhuc & spiritualiū
rerum ignara de hac aqua terrena loqui cum existi-
mabat, quare obstupefacta dicebat: Domine neq; in quo haurias
habes & puteus altus est: vnde ergo habes aquā viuā? Mox vero
dixit: Domine da mihi hanc aquam, vt non sitiam, neq; veniam
huc haurire. Idem inter Christum Redemptorem nostrū, & suos
discipulos in toto hoc Euangeliō accidisse videtur. Nam cum de
via, id est, de morte, per quam ad æternum Patrem profecturus
erat, loqueretur, vt homines adhuc rudes de via aliqua corporali
cum

cum loqui existimabant. In quo plurimum cælestis Domini benignitas elucet, qui cum hominibus tam ignaris & insipidis tantum cum patientia & suavitate loquebatur, quod mundi sapientes scientiæ opinione inflati nequaquam præstiterunt. Et ut hoc clarius intelligatis verba ipsa Redemptoris animaduertite, quibus eos consolabatur, dicens: Non turbetur cor vestrum, neque formidet: creditis in Deum, & in me credite. Nam cum ipse, qui tanto vos amore prosequor Deus sim, quidnā vobis nocere poterit? Quam uis autem nunc à vobis per aliquod temporis spatium discedo, hoc non sine causa esse, scitote, neque sine magna vestrum omnium utilitate: quia, In domo patris mei mansiones multæ sunt. Neque vestrum aut iustorū aliquis in eas admitti poterit, nisi ipse præibo. Hoc significauit David eius nomine dicens: Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo; me expectant iusti Donec retribuas mihi. Quamobrē, Non turbetur cor vestrum, quia uado parare vobis locum. Hæc omnia cùm de via aliqua terrena dici existimarent discipuli, Dicit ei Thomas, Domine nescimus quo uadi, & quomodo possumus viam scire? Et quoniam his verbis, tam terminum viæ, quam viam ipsam quærebant, vt vtrique quæstiōni responderet, dixit se & viam esse, & viæ terminum: quia cum in eo duæ sint naturæ, diuina & humana, quoad humanam via est, quoad diuinam finis æternus, quoad humanam via est, quoad diuinam vita: quia per eius meritā, si debita dispositio præcedat, gratia nobis communicatur ad veram vitam consequendam. Et ideo addit: Nemo uenit ad patrem, nisi per me. Prima igitur ratio, qua eos, ne turbarentur animare voluit, fuit: Creditis in Deum, & in me credite. Quia salutis, iustificationis, & fortitudinis 4 nostræ in aduersitatibus initium in fide consistit. Quod, vt intelligatis, notate ex Diuo Paulo dicente: fidem esse rerum sperandarum substantiā, hoc est, totius ædificij spiritualis fundamen-tum & radicem. Ex quo infertur, quemadmodum agricultæ arborum radices magna cum cura excolunt, quia inde in arborem omnis emanat utilitas; ita etiā cum fide sit radix, hæc plurimum bonorum operum exercitatione alenda, & colenda est. Nam, vt

Hebr. 11.

Simile.

1. Timot. 3.

Iacob. 2.

idem Diuus Paulus ait: Habebimus mysterium fidei in conscientia pura, quæ non solum consistit in fide, sed etiam in opere, secus enim, vt ait Diuus Iacobus, dæmones credunt, & contremiscunt. Tu credis in filium Dei? bene facis; sed plus præstant dæmones, qui

- 5 qui non solum credunt, sed etiam contremiscunt. Tu vero quan-
uis credas in Deum, non solum eum non times, verum etiam de-
spicis, & contemnis. Quò igitur nomine, ò infelix, appellandus
eris, ipsissimè dæmonibus aliquo modo deterior es? Utinā ratio-
nis huius vim intelligeretis, profectò ea fide, quam profitemi-
ni tales esse puderet. Fides itaque fundamentum est. Quare quē-
admodum qui ædificium aliquod euertere vult, à te opus ag-
greditur, mox ad parietes, & tandem ad fundamentum deuenit:
ita etiam diabolus, vt spirituale animæ ædificium euerat, priùs
virtutes & spiritualia dona tollere nützt, vt tandem fundamen-
tum, quæ est fides tollat. Quare cautè, dilectissimi, vitæ ratio-
nem attendite: morum enim, & vitæ depravatio ad impietatem, *psal. 136*
& infidelitatem via esse solet. Verba illa, quibus Iudæi Baby-
lonios ad vrbis Hierusalem euerzionem hortabantur, scilicet,
Exinanite, exinanite usque ad fundamentum in ea, de dæmo-
nibus explicari possunt mutuò se ad animæ euerzionem inci-
tantibus, quasi dicant: Non gratiam tantum amittat, & merita
sed donec fundamentum quæ est fides amittat, eam persequimi-
ni. Hieremias etiam de Hebreis quibusdam, qui fidem in pecca-
torum suorum poenam amiserant, sic ait: Qui oblitus est mei po-
pulus meus impingentes in vijs suis, & in semitis sæculi, vt am-
bularent per eas in itinere non trito. Attendite vt dicat, in vijs of-
fendisse, in quibus nati & educati erant, quas semitas seculi vo-
cat, id est, antiquas, patrum & maiorū suorum vestigij, impres-
fas. In ijs autem offendisse, ait, & in itinere non trito ambulan-
se, nouas sibi opiniones excogitantes, vt nostris temporibus
7 quām plurimis contigisse videmus, qui antiquis Ecclesiæ san-
ctæ semitis relictis nouas fecuti sunt dæboli fraude decepti. Ma-
xiimum hoc Dei supplicium est, vt quistantam in se vim, & fa-
cilitatem ad fidem mendacijs, & erroribus præstandam sentiat,
ac si certissimæ essent veritates. De hoc supplicio idem Prophe-
ta Hieremias: Ecce peruenit gladius usque ad animam. Suppli-
cia, quibus corpora puniuntur facilia sunt, quin sepe etiā ani-
mæ utilia: ea verò supplicia, quæ usque ad animam perueniunt
à nobis, quæso, Deus auertat. Peruenire gladium usque ad ani-
mam, Diuus Hieronymus declarat esse cum virtus in ea nulla re *D. Hierony.*
linquitur, neque solum charitate, verum etiam spe, & fide de-
stituitur. Quam ob causam in moribus vestris emendandis cau-
Sanct. j. pars, F u

82 In festo S S. Apost. Phil. & Iaco.

ti obsecro estote dilectissimi, ne in seuerissimam hanc poenam,
quis vestrum incurrat. Magna enim profecto stultitia est, hac,
quam profitemur, fide, ita, ut viuimus vivere. Nihil mirum est
si quis in præcipitum aliquod decidat, eò quôd illud in tene-
bris constitutus videre minime posset: sed illud videre, & spon-
te se eo projicere, hoc admirationem parit. O amentia diabolica!
Verbis quotidie fatentur omnes hoc cœli iter esse, illud vero ge-
hennæ: omnes cœlum optant & petunt, & tamen sponte ad in-
teritum ruunt: quidnam tantæ amentia addi potest? O quam
vere Dauid aiebat: Bonitatem, & disciplinam, & scientiam do-
ce me: quia mandatis tuis credidi. Fidei præmium hoc loco à
Deo Propheta petit, quasi diceret: Domine credidi, persolue
mercedem, quæ fidei meæ valorem, & estimationem tribuat.
Idem & nobis, fratres, petendum est, vt quandoquidem in eum
iam credidimus, id nobis det quod fidem perficit. Alieno exem-
plo discamus, & aliorum supplicium cautiiores nos faciat. In He
bræo textu Prouerbiorum sic legitur: Derisorem percuties, &
simplex ingeniabitur: hoc est, cum bonus supplicij alicuius
exemplum videt statim ingenia, vt sibi caueat excogitare so-
let. Quam igitur æquum eslet, vt nunc tot supplicijs, quibus di-
uina iustitia varias afficit nationes cautiiores nos redderemur, ne
idem nobis aliquando contingat? Hoc igitur posito fidem totius
ædificij spiritualis fundamentum esse facile intelligetis. Quare
Diuit Paulus dixit: Iustificati gratis per gratiam ipsius, per Re-
demptionem, que est in Christo Iesu, quem propoluit Deus pro-
pitiatorem per fidem in sanguine ipsius. Fidem prius posuit. Pri-
mùm, vt Iesu Christi sanguinem, quo à peccatis nostris loti fu-
imus honoraret. Secundò, quia fides iustificationis est fundamen-
tum, & origo: nam ex fidei lumine, nisi nostra culpa, & arbitrij
nostrî libertate impediatur, cætera omnia quæ ad illam necessaria
sunt vt cunque nascuntur. Dum docet Christum Dei filium
suo, nos sanguine redemisse, & suorum meritorum nos fecisse
participes, pios omnes motus, qui ad iustificationem requirun-
tur, in anima excitat, nisi nos ipsi diuinæ huic luci repugnamus.
Excitat amorem, quo eum, vt Redemptorem nostrum ame-
mus: excitat fletum & dolorem, quo commissa peccata deplo-
remus: excitat firmum & stabilem, nunquam postea peccandi
propositum. Et his omnibus quasi condimentis, quæ fides se-

Psal. 118.

Prover. 19

Roma. 3

cum

- 11 cum non impedita adducit, impetramus iustificationem. Nam *simile*
 quemadmodum nonnulli sunt cibi, qui quamuis ex se utiles
 sint, debent tamen quibusdam condimentis gustui grati effici:
 ita etiam fides, quamuis informis, & sine gratia Dei donum sit,
 debet tamen spe, charitate, & alijs poenitentiae virtutibus quo-
 dammodo condiri, vt & animae utilis, & Deo grata sit. Hac de
 causa primum, quod in hoc Euangelio Redemptor noster pro-
 ponit, est: *Creditis in Deum, & in me credite.* Qui verus homo
 existens, verus etiam Deus sum: & ita, vt homo, sum via, quia
 propter mea merita iustificationem gratiis recipitis. At vero
 vt Deus, & idem Deus cum Patre vita sum: qua, si per verita-
 tem, quæ est diuinæ legis obseruantia, transitis, in æternum per-
 fruemini. Est præterea Christus Iesus via ad Patrem, quia no-
 12 bis Patris præbuit cognitionem, vt ipse affirmat, dicens: Pater
 manifestaui nomen tuum hominibus. Est etiam via ad Patrem,
 quia nos docuit viam, per quam ad Patrem proficeremur,
 quod beneficium promiserat Deus per Iсаiam, dicens: Erunt
 oculi tui videntes præceptorem tuum, & aures tuæ audient ver-
 bum post tergum monentis: hæc est via, ambulate in ea, & non
 declinetis, neque ad dexteram, neque ad sinistram. Et hoc mu-
 nere per suos ministros semper fungetur Ecclesia, donec fiat
 quod Dnius Paulus ait: Cùm tradiderit regnum Deo, & Pa-
 tri, cum euacauerit omnem principatum, & potestatem, &
 virtutem: oportet autem illum regnare, hoc est, cùm electi
 omnes salui erunt. Hinc intelligitis quonam deuotionis, &
 venerationis affectu concionatores Euangelici audiendi sint,
 13 cùm per eos ipsemet Iesus Christus verus Deus loquatur.
 Hinc etiam colligere possunt, quonam spiritu ipsumet con-
 cionatores loqui debeant, quandoquidem talem, ac tantam
 sustinent personam. Quare ea verba Iсаiae, quæ ad literam
 de Christo Redemptore nostro dicuntur: Dominus dedit mi-
 hi linguam eruditam, vt sciām sustentare eum, qui lapsus *Iса. 50.*
 est verbo, de prædicatoribus etiam dici possunt: qui ver-
 bis tali, ac tanto amoris igne incensis, & tanta sapientia ple-
 nis prædicare debent, vt de illis dicere auditores possint, Deus
 per eos loquitur, & appareat in pulpita ascendere, non, vt
 eruditio, & eloquentiae opinionem Dei verbo acquirant,
 sed, vt sustentent eos, qui lapsi sunt verbo. Ait præterea Iсаias:

Erigit manè, manè erigit mihi aurem, vt audiam quasi magistrū. 14
 Cur bis idem verbum repetit? (Nihil enim à Spiritu sancto temere, & sine causa dici credendum est) nimirum, vt vehementissimam concionatoris à rebus humanis ad contemplationis sublimitatem significet eleuationem. Solet enim sacra Scriptura verba iterare, vt plus rem, de qua agit, commendet. Quare cogitare concionator debet hæc sibi à Deo verba dici: Surge, surge o concionator mane, & concionandum hodie tibi esse cogita. Recordare quoniam pretio meus filius Iesu Christus has animas emerit. Attende curam & diligentiam, qua vti solet agricola, quām mature surgit cum vineam fodere debet, aut arbores serere, aut terram arare & colere. Surgit mane, vt vasculum suum aqua impletat, & ligonem & aratrum ad opus præparet: tu vero non surges, vt cortuum ad grauissimum hoc prædicationis opus 15 disponas, & amore & deuotione orando impleas? O supreme & cælestis concionator Iesu Christe, per sublimem illam charitatē, qua homines viam ad patrem docuisti, rogamus te, vt Ecclesiæ tuae tanti spiritus & efficaciaz prædicatores concedas, vt eorū verbis, & exemplo animæ ad te conuersæ per diuinæ legis viam incedant. Itaque vna ex causis, propter quas Redemptor noster via appellatur, est ab effectu, quia legem nobis dedit, per quam ad patrem proficeremur.

Vincentius. Antea vero dixerat, *In domo patris mei mansiones multæ sunt.* Vt nos maiori cum diligentia per hanc viam incederemus. Et vt hoc intelligatis, notate cæli regnū domum patris appellari, cuius tanta est amplitudo, vt D. Vincentius dicat, vnumquenque beatorum plus spatij in cælo habiturū esse: quām inter Orientē & Occidentem interponitur. Cæli enim stellati tanta est magnitudo, vt ad totum circulum conficiendum, quem luna viginti & octo dierum spatio conficit triginta & sex annorum millibus opus esset, hoc vero cælū Empyreō cōparatum, est tanquam angustissima aliqua semita: tantum autem à terra distat, vt si molaris aliqua rotā inde demitteretur, per mille & quingentos annos huc peruenire minime posse nonnulli affirment. O amplitudo admirabilis, quam habent beati in cælesti illo domicilio. Deduc nos obsecro Domine ex terra huius angustijs ad latos illos, & spatiōs cæli campos. Est enim, dilectissimi, mundus hic noster adeò angustus, vt meritò angusto pauperis alicuius lectulo comparari

17 parari possit, in quo plurimi iacere solent. Hic stragulum ab altero sibi eripi conqueritur, ille linteum rapi & nudum se relinquat: alter dum incaute voluntur socium expellit: & ita perpetua pugna est, & perturbatio. Eodem modo fora & auditoria querelis implemus, mutuo de dote, de maioratu, de legitima, de hereditate, & huiusmodi rebus litigantes. Reges vero, ut regna sibi mutuo rapiant quantum laborant: quia nimis hominum animis & desiderijs, vniuersus terrarum orbis angustissimus est. In amplissimo igitur illo beatorum domicilio diuersae mansiones sunt, id est, diuersi gloriarum gradus. De his mansionibus loqueatur David, dicens: Quam dilecta tabernacula tua Domine viratum, concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. Hoc est, extra se ipsam mansionum illarum desiderio rapitur anima mea, & sola cogitatione liquefit. Vtinam eas nobis aliquando videre concedatur: tunc enim eos, qui de beatitudine illa loquuntur sunt, minus quam re ipsa est, dixisse intelligemus. Quamuis autem diuersae sint mansiones, & varijs gloriarum gradus, ut eleganter demonstrant Sancti Patres, Augustinus & Gregorius: nihilominus tamen suis quisque gradibus contentus est, & quo ad desiderium omnes aequales sunt: quia nemo maiorem ea, quam habet sancta Virgo gloria, optat. Sed ut Diuus Augustinus ait: Beatus habet quietatem. ca. 26 quid vult. Ex verbis illis Divi Pauli: Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit quae preparauit Deus in Iohannem ante ligentibus: nobis autem reuelauit Deus per Spiritum sanctum: medium. tom. spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda Dei, ex his in- 9. Gregor. li. quā, verbis duo inferuntur. Primū beatorū letitiae aequalitas, quē bro. 4. mōra ex eo procedit. Quia cum quisque gloriarum gradus maius sit bo- c. 42. num, quam quilibet cogitare aut optare possit, sequitur unum Augusti. 13 quemque beatorum quocumque gloriarum gradū acquiescere. Di- detrini. c. 5. tuus Antoninus Florenti Archiepiscopus refert in quodam Di- c. 6. ui Basiliū monasterio monachum fuisse, qui à Deo assiduis preci- 1. Cor. 2. bus petebat, ut in hac vita aliquani vel minimam coelestium vo- D. Antoni. luptatum partem sibi prægustare liceret. Impetravit hoc tamen à Deo vir sanctus, & ab Angelo monitus, ut in deserti solitudinem se conferret, paruit. Cumq; ibi magno deuotionis affectu oraret, auem quandam pulcherrimam suauissimè ex arbore ad coelestis musicæ similitudinem canentem audiebat: & rei nouitatem extra seipsum arreptus vix canere incepisse illi visa est, cū Sancti, pars. F 3 iam

iam siluit. Quia de causa tanta in eius animo tristitia consequitata est, ut lachrymans in monasterium reuersus sit: quo cum peruenisset nullum ex ijs quos discedens reliquerat monachum invenerit. Quare religiosorum librum consulens, ceterum & sexaginta annos à monasterio se absuisse comperit. Ut coelestis musicæ suavitatem intelligatis, quæ si ita animos nostros tanta voluptate perfundit, quid faciet ipsam Dei visio, & eiusdem dilectionis in qua beatitudo consistit? Secundum, quod ex verbis illis Domini Pauli infertur, est, hanc esse causam, cur res sit tā difficilis hominibus persuadere, ne huius vita bona, vera esse bona existiment, quia cum humana ratio & naturæ lumen maiora bona ostendere, nec sciat, nec possit, semper in hac opinione perseverant, hæc bona præstantissima esse & optima cogitantes. Et hinc fit quod oculos suos statuerunt declinare in terram, ut ait Regius²¹

Psaltes: Quia eo usque eos ratio docet, & naturale lumen, & eo magis, quia diabolus res nobis temporales proponit, & in sensu litatis speculo, quod maiores eas repræsentat, ostendit: gloriæ autem bona non fidei speculo, sed humano appetitu nos spectare vult. Si enim coelestia, & terrena per speculum fidei contemplaremur, illa maxima, hæc exigua repræsentari videremus. Hac de causa dilectissimi, hoc fidei speculum ante oculos semper vos habere vellem, ut bonis his visibilibus contemptis, inuisibilia quæ reretis, magnam ea asequendi spem habere conantes: hæc enim magnam animo vim præbet, ne in aduersitatibus perturbetur, & per virtutis viam magna cum alacritate excurrat. Hoc mirificè declarat David, bona enim quæ à spe emanabant, fatetur his verbis: Anima mea in manibus meis semper, & legem tuam nō sum oblitus, id est, anima mea in magno semper periculo versatur, & tamen nunquam legis tue obliuisci possum: neque solum meam infirmitatem supero, verum etiam dæmonis fraudes, & quas mihi peccatores eius persuasione tendunt, insidiias. Et ideo posuerunt, inquit, peccatores laqueum mihi, & de mandatis suis non errauit: neque hoc solum, verum hæreditate acquisiui testimoniata in æternum, quia exultatio cordis meis sunt. Hoc est, tantum me in legis tue præceptis exercui, ut ea tanquam perpetuam quandam hæreditatem habeam, quia ita sunt exercitatio suavia, ut cor meum maxima lætitia & voluptate perfundant. Sed quisnam, o vir sanctissime, tantorum honorum fons?

Psal. 16,

Psal. 118.

Ipse me

23 Ipse met fontem indicat, cum ait: Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in aeternum, propter retributionem. Retributionis & premij spem fontem esse affirmat, nam de gloriae premio & retributione loqui ex Diuini Hieronymi translatione patet, quae sic habet, propter aeternam retributionem. Ospeim suauissimam, o spem amabilem, fœlix anima illa & beata, quam tot ac tantis bonis exornas. Verum enumerans Diuus Paulus ad Romanos Spiritus sancti dona, inter ea spem recenset, dicens: Spe gaudentes: quo significat donum esse spem, ex quo gaudium in tribulationibus nascitur. Quamobrem, si spem habere volumus, necessario petenda est a diuino hoc spiritu, qui eam deuotis suis fidelibus communicare solet. Hinc intelligetis quanto cum artificio agens Redemptor nos 24 ster de cœli via, diuersas in coelo mansiones esse, id est, diuersos gloriarum gradus manifestarit, ut, scilicet, eam asequendi spe per hanc viam festinaremus, ex illis mansionibus nobiliores & possitissimas aequi contendentes.

Cum toties Dominus de patre loquutus esset, dicit ei Philippus: Domine ostende nobis Patrem & sufficit nobis Dicit ei Iesus: Tantotempore vobiscum sum, & non cognovisti me? Philippe qui videt me, videt & Patrem meum. Hoc est, si pater meus humanam carnem, ut ego assumeret, cum unus vnius essentiae, vnius intellectus & vnius voluntatis Deus simus, nihil plus corporeis oculis videtur, quia nunc videtis: quia quicquid ipse facio, quicquid dico, ipse etiam prestat, & diceret: ita natus essem, ita vixisset, ita mortuus essem, ut ego moriturus sum. Existimate, cum me videtis, Patrem etiam hominem factum videre: Quia ego in Patre, & Pater in me es. Hoc est, unius substantiae, unius intellectus, & voluntatis sumus, quauis simus personæ distinctæ: & hoc ita essem, Propter opera ipsa credite, Admirabile hoc testimonium est, quo haec veritas certissime in me, & indubitate probatur. Fingite quod Christum in cruce possum, & iam iam morientem quis vestrum videns, & quinam essem ignorans ab eo quereret, dicens: O homoto tortorum generibus lacerare, quid in hac cruce positus cogitas? Ipse vero haec responderet: Cogito rerum, quae paulo post subsequi debet, mutationem, & me quem nunc deceptorem, & plebis seductorem existimant tanquam verum Deum adoraturos esse. Cogito milii faciendum esse, ut homines tanta opinionum

& religionum diuersitatem vnica Euangelij lege recepta ab iij.²⁶
ciant. Cogito persuasorum me hominibus esse illud, quod tan-
quam bonum approbant & sequuntur, vt sunt voluptates, vltio-
nes, diuitiae, & cætera huiusmodi contēnant, quodverò vt malū
fugiunt paupertatem, scilicet, famam, cōtemptum, & alia poeni-
tentia operā in posterum amplectantur. Cogito hominibus me
persuasorum esse, vt res adeò difficiles, vt sunt sanctissimæ Tri-
nitatis mysterium, verbi diuini incarnatio, sanctissimum altaris
Sacramentum, & alia Christianæ religionis mysteria constan-
tissimè credant. Cogito duodecim me tantum hominibus rudi-
bus & simplicibus, imperatoribus bellum esse & regibus illatu-
rum. Et quamuis nunc mortis timore deterriti omnes me reli-
eto aufugerint, ijs tamen tantam fortitudinem, & constantiam
præbebo, vt nūversum terrarum orbem mihi subiecturi sint. Im²⁷
peratores verò & Reges fœlices se & beatos existimabunt, cūm
vel minimam vestium, quibus corpora sua contexerunt, partem
habebunt. Cogito crucem hāc, quæ hucusque ignominiosa fuit,
post hac esse in tanto honore futuram, vt cam Reges & Pontifi-
ces capitibus suis imponant, & tanquam salutis vestræ instru-
mentum adorent. Cogito non modo viros fortes & prudentes,
sed senes quam plurimos infirmos, teneras virgines, & pueros
magna esse constantia crudelissima mortis genera profidei con-
fessione subituros. Hāc omnia nulla est hominum potētia, quæ
præstare possit, imo nec ipsi beatissimi & Angelicis spiritus, sed
vnustantum Deus. Et quoniam Christum crucifixum hoc præ-
stare potuisse videmus: sequitur hoc certissimum diuinitatis suę
fuisse testimonium. Et ita quamuis per opera, quæ antea fece-²⁸
rat, merito dicere poterat, propter opera ipsa credite, idem etiā
dici potest propter opera, quæ postea fecit. D. Philippus hanc
veritatem ita creditit, vt postquā eam diu prædicauit, lapidari-
se, crucifigi, & occidi, vt eius testimoniū præberet, per-
misit. Quare Redemptoris nostri imitatione per
crucem: transiuit ad gloriam, ad quam nos
perducat idem Iesus Marīa si-
lius, Amen.

In festo Inventionis S. Crucis.

Concio Prima.

*Erat homo ex Pharisæis Nicodemus nomine, princeps
Iudaorum: hic venit ad Iesum nocte. Ioan. 3.*

DV M noctu & secretò ad Dominū Nicodemus venit, publicū se esse eius discipulū pudere ostē dit. Qua in re plurimos hodie habet imitatores. Nonnullos enim videbitis Euangelicæ vitæ amatores, sed humano quodā timore impediri, & pudore quodā reprehensione digno. Sanctis charitatis, & humilitatis exercitijs, cū possunt occupantur, sed videri pudet. Hi nocte veniūt ad Iesum, cūm die, id est, publicè venire non audeant. **O** hominū effeminata infirmitas, quos bonos esse pudet. Iniurias optant ignoscere & ne timidi existimentur non audent. Parci & moderati in victu & in vestitu esse cupiunt, & avaritiae opinione formidant. Diuina sacramenta frequentare vellent, sed hypocritæ appellari nollent. Inter præcipua artifacia quibus Diabolus ad animarū expugnationē vti solet, illud est, quo vsus est Holophernes ad ciuitatem Bethuliam expugnandam: de quo dicitur. Porro Holophernes reperit, quod fons qui influebat aquæ ductū, extra ciuitatem dirigeret: & incidi præcipit, ne aqua, qua **Iudith. 7.** se in urbe sustentabant, eō ingredereetur: quare Bethulia ciues aquæ penuria laborantes cogitare de deditione cæperūt. Aqua quæ animæ nostræ ciuitatē sustentat, est gratia diuina: canales vero, & aquæ ductus, per quos hæc aqua deriuatur sunt ecclesiæ sacramenta. Hos aquæ ductus conatur Dæmon incidere, & dicere: his quidē, ne in ea credat persuadens, vt hereticis: alijs verò ne saltem ijs vel depravatione, vel pudore vt tantur, ita enim facile se hanc urbem expugnaturū existimat. Qua propter cautio obsecro estote dilectissimi, nè vos Sathanas fallat. Publicos Iesu Christi discipulos & seruos esse ne pudeat Diuū Paulum imitantes, qui ad Romanos, Non erubesco (inquit) euangeliū: virtus, **Rom. 13.** enim Dei est in salute omni credenti. Et quemadmodum publice

¶ Pet. 2.

blice Euangelium praedicare , & profiteri non erubescere , ita 4
 nec eius praecpta feruare . Hoc Diuus Petrus monet , dicens :
 Charissimi , obsecro vos tanquam aduenas , & peregrinos , ab-
 stinere vos à carnalibus desiderijs , quæ militant aduersus ani-
 mam , conuersationem vestram inter gentes habentes bonam ,
 ut in eo quod detractant de vobis , tanquam de malefactoribus ,
 ex bonis operibus vos considerantes , glorificant Deum in
 die visitationis . O si hæc verba in cordibus vestris imprimen-
 tur : profecto qui deuotos vos humiles & veros Dei seruos vi-
 derent , vestram potius admirarentur virtutem , quam vitupera-
 rent . Et dicerent : Nonne vides hominem illum , qui lascivus ,
 superbus , & insolens erat , quam mutatus sit ? quam humilius
 quam castus ? Nonne vides mulierem illam , quæ antea impudica , & profana erat , quam honesta , quam modesta , quam pu-
 dicatis ? Benedictus & glorificatus sit Deus , qui tales in animis
 hominum operatur effectus . Magna profectò confusio , vt ma-
 los , malos esse , & videri non pudeat , boni verò Deo seruire ,
 & in virtute exerceri erubescant . Qui me erubuerit , ait sum-
 ma veritas , & meos sermones , hunc filius hominis erubescet ,
 cum venerit in maiestate sua . Non erat ex hoc numero sanctus
 ille Propheta Dauid , qui dicebat : In medio Ecclesiæ laudabo
 te . Cum Deus iussit Moysi , vt ex vniuersa illa multitudine
 septuaginta viros sibi coadiutores eligeret , Congrega , dixit ,
 septuaginta senes , quos tu nosti quod senes sint . In quo aperte
 se velle ostendit , vt viri essent boni , & boni exteriori etiam
 exemplo existimarentur . Neque solum gloriosum nobis esse
 existimare debemus externa virtutum exempla præbere , ve-
 rum etiam iniurias & aduersitates publicè Dei amore perferre .

Nullus vñquam Imperator tantum sceptro , & corona super
 biuit , vt gloriolus Apostolus Diuus Paulus catherinis se vindictū
 esse , pro Iesu Christi confessione gloriabatur . Quare in Actis
 dixit : Propter spem enim Israel catherina hac circundatus sum .
 Et ad Ephesios : Ego Paulus vindictus Christi Iesu , Et alibi , Obse-
 cro vos ego vindictus in Domino . Et ad Timoth . Noli erubescere
 testimonium Domini nostri , nec me vindictū eius . Hac de causa
 Diuus Ioannes refert , cū Angeli quidam terram vastare vellēt ,
 alterum scilicet Angelum vidi se , hæc verba dicente : Nolite noce-
 re terræ , & mari , neque arboribus , quo ad usque signemus ser- 6

Luc. 9.

Psal. 21.

Num. 11.

Act. 28.

Ephes. 3.

C. 4.

2. Tim. 1.

Apoc. 7.

uos

7 uos Deinostri in frontibus eorum. Attendite mysterium: seruos Dei in frontibus signatos ait esse debere :: non in simu, sed in fronde & publice, sanctissimum crucis signum apparere debet. Quod si ex publicis operibus in anis interdum gloria existere solet, pugnate viriliter eorum gloriam Deo dieberi considerantes: qui & voluntatem excitat, ut incipiantur, & vires praebet ut persicantur. Si vulgaris aliquis sacrificia sacris induitus vestibus, & crucem manibus gestans, Simile, eo quod humi omnes prostratos crucem venerari videret, ideo inani gloria inflatus cum sibi honorem adscriberet, nonne meritò existimaretur ineptus? Ita profectò: quia cruci, & non ipsi sacrificiæ honor præstatur, quod verum esse ex eo intelligetur, si crucem & ornamenta deponat. At maior profectò itultitia est honore, qui bonis operibus præstatur, superbire: cum præcipuum, quod in illis est, Deo debeatur: qui si sufficientia vos priuaret & gratia, nihil omnino gloria dignum facheretis. Quare nihil est cur animus inani gloria infletur: sed potius cum Diuo Paulo dicendum: Regi seculorum 1. Tim. 1. immortali & inuisibili, soli Deo honor & gloria in secula seculorum, Amen.

8 Venit igitur Pharisæus ad Iesum nocte, dicens: Rabbi scimus. quia à Deo venisti Magister: nemo enim potest hæc signa facere quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. Quibus verbis exiguum fidem ostendit, cum nihil plus illi tribueret, quam homini alicui iusto & sancto. Quare reprehendi inerito à Domino poterat: & tandem eum verbis suauissimis & amore plenis exceptit, occasionem ex parua illa dispositione sumens, ut eum paulatim Euangeli doctrina illustraret. Hoc ipsum quotidie præstare solet: imperfectiones enim quam plurimas dissimulans, quod cumque bonum, vel exiguum, quod in nobis videat accipit, ut animas nostras paulatim perficiat. Hoc sponsa illa adeò occlusa significabat. Nam cum clausa esset ianua, dilectus misit manum suam per foramen: quo significatur per minimum quodque foramen & dispositionem, quam Deus in anima inueniat, diuini sui fauoris manum immittere, ut anima hoc auxilio corroborata aditum facilius illi præbere possit. Quod cum ita sit dilectissimi, qui ita vos ad malum pronus videtis, & tam altas in peccatis egisse radices,

Canti. 5.

vt nulla salutis vestræ viâ vobis esse videatur, ex intimo fal-^o
tem cordis emittite interdum magno cum dolore suspiria: hęc
enim solent esse foramina, per quę manum Deus immittit, &
exigua hac dispositione vos paulatim peccatorum vinculis li-
berabit. Hoc pr̄terea docet nos, vt alter alteri⁹ imperfectiones
patienter perferamus, & si quid reprehensione dignum est,
magna cum mansuetudine reprehendendum esse, & non sta-
tim, vt multi solent, verborum & iniuriarum strepitu ful-
minandum. Quod etiam Diuus Paulus admonethis verbis,
Fratres, si p̄eoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos
qui spirituales es̄tis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, con-
siderans te ipsum, ne & tu tenteris: hoc est, recordare vel si-
mile quid fecisse, vel certe facere aliquando posse. Et Eccle.
Gala.6.

Eccle. 8. dicit: Non incendas carbones peccatorū arguens eos: & ne¹ in-
cēdaris flāma ignis peccatorū illorū. Quo in loco monemur
quod qui propter proximi peccata iracundię flammis incen-
ditur, quos conuertere debet, ira eos quoq; & indignatione ac-
cendens pr̄auerit. Pr̄terea cūm ait Spiritus sanctus: Non
incendas carbones, opportunitatem ad peccata corrīgenda ne-
cessariō seruandam esse docet. Nam quemadmodum, cūm pō-
tio aliqua, si suo tempore detur v̄tilis est: si verò aut temporis
ratio non seruaretur, aut infirmi vires excederet morbum auge-
re, vel etiam insanabilem reddere posset: ita etiam reprehensio,
& correctio, nisi opportuno tempore fiat, aut nimis asperasit,
nocet potius quam prodest. Exploratores à Moysē ad Promis-
sionis tertam explorandam misi, reuersi dixerunt: Terra, quā
lustrauimus, deuorat habitatores suos: ibi vidimus monstra quę¹²
dam filiorum Enach, de genere Gigantō, quibus comparati

quasi locustae videbamur. Quę cum audirent Hebræi flere &
de Moysē & Aaron conqueri cäperunt dicētes: Constituamus
nobis ducem & reuertamur in AEgyptū: Moyses verò & Aarō
ceciderunt proī in terram coram omni multitudine filiorum
Israel. Potuissent quidem sancti viri seditionem turbam seuerē
reprehendere, sed cūm ira & furore incitatam, animaduerterent
precibus potius excitatos signes sedare, quam minis accendere
voluerunt.

Respondit Iesus & dixit ei: Amen, Amē dico tibi nisi quis renatus fue-
rit dehinc non potest videre regnum Dei: Quasi diceret, ab eo quod pe-
tis,

13 ris, ita abes, vt ne dum quidem ad ianuam peruerteris, quæ baptismus est. Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo renasci cū sit senex? Respondebat Iesus, Amen, amē dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Hoc est, renasci iterum nemo debet, quia ex muliere Dei inimicus nascitur, inferni ciuii, pluribus miserijs subiectus, quarum maxima est peccatum: quare aliud nascendi genus querendum est, quod nulla in re priori sit simile. O Christe vere hominū redemptor, quod nam nascēdi genus inueniri poterit ad tot miseriarum remediū? Nascetur, inquit Dominus, ex aqua: quandoquidem fōrdidus ē muliere nascitur, & ē Spiritu sancto, qui tot malis mederi poterit. Et ita, Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei: quia quod natum est ex carne caro est, & quod

14 natū est ex spiritu, spiritus est. Notate fratres vnam ex rebus timendis, quæ in sacra Scriptura inueniuntur, illam esse, de qua Zacharias dicit: perpendicularum extendetur super Hierusalem: hoc est, regulam quandam & perpendicularum constitutam, quo ciues omnes Hierusalem commensurari debent, vt eorum æqualitas & in æqualitas appareat. Diuīs Augustinus de verbis Domini, ait: Inter cetera quæ magis mortales decipere solent, illud esse, quod ut errores suos excusent eorum, qui boni sunt virtute metiri se nolunt, sed eorum, qui se ipsis deteriores sunt moribus, ita ut sati satis illis sit, si non tam mali sint. A uariis se maiori alterius auaritia metitur: superbus & luxuriosus, alterius superbiam & luxuriam cum sua confert, non ut se corrigat, sed ut alterum se existimet deteriorem. Cū Deus dixit: Iustificata est Sodoma in conse-

15 stu Samariae, num forte non ideo Sodomam punit, quia ea erat Samaria deterior? Minime. At ita etiam non ideo tu impunitus abibis, quamvis non ita sis depravatus, ut alter: ergo eo tantum perpendicularo nos metiri debemus, quod Deus nobis dedit eius, scilicet, filio unigenito. Et hoc perpendicularū significatur his verbis, Perpendicularum extendetur super Hierusalem, quasi antea nullum in mundo perpendicularum inueniretur, ad quod hominum actiones, & mores dirigi possent. Et ita per Isaiah aiebat: Interpretes tuū præuaricati sunt in me: vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Principes vestri iniquè gerunt in me. Ex quo duo colliguntur. Primum eos, qui in Republica interpretes, & præceptores sunt, existimari & honorari debere, ut Principes. Secundo

Isa. 43

94 In festo Inventionis S. Crucis.

Secundò, eos quos Deus in tanta dignitate collocauerat ingratos fuisse, & cum magnis iniurijs affecisse, & ideo de his potissimum conqueritur, & præterea ob plurima damna, quæ huiusmodi homines vitiorum suorum ex ēplo afferre solent. Nam si regula illa & perpendiculum, ad quod cæterorum mores dirigi debent, ad malum deflectitur, quis non videt, quāta inde in Republica depravatio consequatur? Hoc significauit Dominus per eundem Prophetam his verbis: Erit vobis iniquitas hæc sicut interruptio cadens, & requisita in muro excelsō: ubi septuaginta interpretes transstulerunt: Erit vobis iniquitas hæc sicut interruptio muri altissimi, qui longam traxit ruinam: difficile instaurari potest, & pristinum decorum recipiet. Huiusmodi damna Principes, & qui presenti omnes afferre solent, cùm peccant: plurimos enim secūtrahunt: & ideo hæc ruina & lapsus difficile restauratur. O regula cælestis, & perpendiculum à cælo in terras demissum: tu, scilicet Christe Redemptor noster, de quo D. Paulus dixit: Quos prædestinavit, conformes fieri imaginis filii sui? Quod si hoc perpendiculo opera nostra examinata non erunt, ea Pater aeternus tantum ad fiducium inæquale & detortum euertet. O rem omnino timendam, si cogitaremus opera nostra hoc perpendiculo probanda esse, & examinanda. O bone Iesu, o Angelorum gloria, mea vita cum tua collata quam deprauata apparebit, quam sordida, puritas & mundities, quam iracunda mansuetudo, quam superba humilitas, quam viles, & insimil meæ omnes virtutes videbuntur. Sed non sine causa aeternus pater vitam nostram vitæ autoris vita expendi vult: quia nostra etiam gloria eius gloriæ similis esse debet, & configurata, ut ait Diuus Paulus his verbis:

Philip. 3.

Saluatorem expectamus Dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ. Quod si dicitis, quomodo rem adeò difficultem nobis imperat, cum abyssus misericordia & inabecillitatis simus, & Deus gloriæ, & potentia abyssus? ut etiā Diuus Paulus ad Ephesios, clarioribus verbis, quam Zacharias: Imitatores, inquit, Dei estote sicut filii charissimi: quis ad tantæ puritatis imitationem se poterit excitare? Dico per se quidem hominem non posse, sed diuini spiritus virtute, qui ad hoc datus hominibus fuit, ut vitam diuinam eius possent virtute vivere, & non hominum, sed Dei potius opera præstarent, Dei spiritum habentes. Res enim non

Ephes. 5.

14

obligatae

Isai. 30

Rom. 8

17

18

19 non esset impossibilis loqui aliquem ut Platonem, & disputare, vt Aristotlem, si ipsummet Platonis spiritum haberet: ita etiam impossibile non est hominem suo modo Dei virtutem & vitam imitari, si Dei spiritum habeat. Non est nouum alias res aliarum naturam participare cum una copulantur: & ita cibos in sifidos sale condiri, melle suaues, aromatibus bene olentes fieri videmus: ita etiam non est impossibile hominem diuinum fieri, si diuini spiritus particeps fiat. Vtrumque Redemptor noster his verbis significat: Quod natum est ex carne, caro est, & quod natum est de spiritu, spiritus est. Vbi aperte declarauit, carnem se solam plus quam carnem esse non posse, spiritum autem fieri diuini spiritus praesentia, & fauore posse. Quare ne mireris, quia ego dixi tibi, oportet vos nasci denuo, ut diuini spiritus virtutem recipiatis.

Respondit Nicodemus, & dixit ei: Quomodo possunt haec fieri? Respondebat Iesus. Tu es magister in Israel, & haec ignoras? Quid hoc Domine restam sublimes & occultas loqueris, & statim intelligi vis? Quā uis enim magister sit, non ideo tamen scire omnia potest. Nullus ignorans coargui potest, eo quod id, quod sciri non potest, ignorat, vel certe ad eius munus & officium non pertinet. Sed cum eum Redemptor noster reprehendat vere hic inferre possumus ea, neq; impossibile fuisse intelligere, neq; excusabile ignorare. Loquebatur de Baptismi regeneratione, cuius mysterij figuræ quā plurimæ, & testimonia in veteri testamēto præcesserat, quæ Doctores & magistri scire debebāt: & ideo meritò eius ignorantia reprehēditur. Quare cum ei Dns initio dixit: Nisi quis renatus fuie rit denuo non potest videre regnum Dei, Nicodemus autem respondit, Quomodo potest homo renasci cū sit senex? tunc cum non reprehēdit, neq; ei magistri nomine exprobrauit, sed viā illi aperuit: vt si sacrā Scripturā intelligeret paulatim in regenerationis illius cognitionē venire posset. Sed cū in sua harere euā ignorātia videret, & quomodo possunt haec fieri quereret, tunc eum reprehēdit, quā si diceret, ita hoc declarauit ut si aliquando hoc intellexisset, vt magistri inimicus, quo fungeris postulat, utiq; in memoria redijisset. Quomodo illud Ezechielis intelligis: Effundam super vos aquā mundā, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris: & dabo vobisc or nouum, & spiritum nouum ponam in medio vestri: vbi reuera Deus de his ipsis mysterijs loquutus est.

Ezech. 36.

Plus

Plus dico, quod, *Nemo ascēdit in cælum, nisi qui descendit de cælo;*²² *filius hominis, qui est in cælo.* Opiissime Iesu, quænā verba hęc sunt tam tristia? Si nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, ergo vae nobis; quorum nemo eo ascendet. Huic dubitationi

Augus. sup. ita Diuus Augustinus super hunc locum respōdit: *Si quis de ali Ioā. Vide D.* quo monte nudus descendit, & vestitus ascendit: idem est qui aſthom. 3. p. q. cedit, & descendit: quare cum iusti omnes Redemptoris no-
57. artic. 2. stri vestes & ornamenti vocentur, cum ad cælum ascendunt, in
ad. 2. omnibus illis ipſem Dei filius eo ascendere dicitur, qui inde
descendit. Loquens æternus Pater cum sancta Ecclesia, ait: *Vi-*

Iſai. 49. *uio ego, dicit Dominus, quia his omnibus velut ornamento ve-*
ſtigeris & circundabis tibi eos quasi sponsa. Cum autem Ecclesia
Christi corpus sit, ergo omnes iusti eius vestes & ornamenti sunt,
qua singulare est iustorum priuilegium. His enim verbis signifi-
catur, quod quemadmodum sponsa pretiosas suas vestes, & orna-
menta plurimi facit, Principes etiam, & Reges vestes se dignas
habere gloriantur: ita etiam sancta Ecclesia, & quod plus est Re-
gum Rex Iesus Christus Dei filius plurimi aſtimat, iustos suas
esse vestes, & ornamenti. Quapropter quanta nobis cura adhi-
benda eſſet, ne nos rerū humanarum fōribus foedaremus: quan-
doquidem tanti Regis vestes sumus, qui vt nos à peccatorum ma-
culis lauaret, tot, ac tanta paſſus eſt, vt hoc loco significat, dicens:

Et ſicut Moysē exaltauit ſerpentē in deſerto, ita exaltari oportet filium
hominis, ut omnis qui credit in ipſum non pereat, ſed habeat vitam aet-
nam. Quod vt intelligatur notandum eſt, quod eò quod filii Israel
contra Dominum, & Moysē murmurarunt, dicentes: *Cur edu-*
xisti nos de Aegypto, ut moreremur in ſolitudine? miſit Domi-
nus in populum ignitos ſerpentes, qui cum morsibus enecabant.²⁴
Nam quemadmodum Aegyptij ob hoc quod Hebræorum pue-
ros aquis demersos occidebant, eos etiam maris rubri aquis obrui-
tos mori voluit: ita hos ſerpentum morsibus mori permisit, qui
Moysē vitam & famam inuidiæ, & murmurationis morsibus
lacerarunt, vt à ſerpentibus torquerentur, qui vt ſerpentes mor-
debat. Nam Ecclesiasticus dicit: *Sicut mordent ſerpentes in fi-*
lentio, ſic qui fratri ſuo occulte detrahit. Si hoc nunc supplicio
Deus murmuratores puniret, tanta eſt illorum multitudine, vt om-
nia eſſent ſerpentibus referta. Hebrei illi vulneratos ſe videntes
veniam & misericordiā implorare coepérunt. Cūmīque clemen-
tissimus

Num. 21

Eccle. 10

25 tissimus vir Moyses pro illis oraret, respondit Dominus: Fas ser-
 pentem æneum pro signo, qui percussus aspiceret eum viuet.
 Cui hoc mirum non videbitur? quis quamvis ignarus, & rudis
 mysterium hic latere non crederet? Sed à te prius ô Domine quæ-
 ram, cur hoc iubeas? Nonne facilius tibi fuisset serpentes tollere,
 ne mordere possent? Quod si serpentibus murmuratores deterre-
 ri volebas, ut corrigerentur, quid hoc remediu significat? Aeneus
 serpens in ligno positus, vnde curandi virtutem habet? Non à
 metallo, non à serpentis figura: quid igitur serpentem aspicere
 proderit? O admirabilem Dei potentiam, ô sapientiam ineffabi-
 lem. Qui cùm mysteria sua occultare vult, ita ea occultat, ut oc-
 cultando reuelet. Quia cum eius infinita sapientia sit, & nihil ter-
 meret & sine causa imperet, cum aliquid imperat quod ad rem mi-
 26 nime facere videtur, & sine causa imperari (cum hoc in Deum cade-
 re nulla ratione possit) tunc magna ibi occultari docet mysteria.
 Serpentis itaque imagine peccator, non verus, sed apprens signifi-
 catur; ut verus peccator vero & viuo serpente significatur.
 Quis autem huiusmodi fuit, nisi Iesus Christus Redemptor no-
 ster? quem (vt ait Diuus Paulus) Misit Deus in similitudinem Roma 8.
 carnis peccati. Hic autem est, qui nos à peccati mortuū sanat. Qui
 percussus aspiceret eum, viuet; ait eo loco Dominus: quæ pro-
 phetia potius est, quam figura, quæ sanctissimæ crucis virtutem
 prædicta. Quid autem sit diuinum hunc serpentem aspicere, ipse
 met declarat, dicens: Ut omnis qui credit in ipsum, non pereat;
 sed habeat vitam æternam. Credere autem esse debet, vt Diuus
 Paulus ait ad Romanos: Iustus ex fide viuit. Quod Diuus Ber- Roma 1.
 27 nardus declarat his verbis: Iustus ex fide viuit vtque, si viuat, & D. Berna.
 ipsa fides, aliter quomodo vitam dabit si mortua est? Fides in sa-
 cræ Scripturæ vsu, & in Christianorum etiam exercitio viua est
 & formata, quæ charitate viuit, & præstantissimis operibus oc-
 cupatur. Et quemadmodum mea mihi anima dat esse: ita, vt si am-
 bulo, si video, si audio, si tango, hæc omnes operationes animæ tri-
 buendæ sint: ita cum fides cum charitate coniungitur, & virtutu
 operationes exercet, omnia illa opera charitati potissimum, vt
 animæ motus omnes debentur. Et de hac fide ait Apostolus: Ju-
 stus ex fide viuit: quia quod mortuū est, vitâ dare nulla ratione
 potest. Quare si viuere, ait, iustū de hac fide viua loqui certū est,
 non de ea, quæ sine charitate in vita est. In eundē sensum, inquit
 Sanct. i. pars. G Divus

Augusti. Diuus Augustinus, quod non est habendum pro eodem credere 28
 tract. 29. in Deo, & credere Deum, & credere in Deū: nam credere in Deum,
 Ioan. & ser est credendo diligere, & credendo amare, & in eo spem nostram
 mo. 61. de & amorem collocare. Eia igitur fratres, quandoquidē Iesus Christus
 verbis dom. Stus in cruce pro vestra salute exaltatus est, & omnes venenosis af
 & serm. 1. fectuum nostrorum mortibus vulnerati sumus, eum via fide &
 in Vigilia p̄ ardentiſſimo amore aspiciamus. Eadem etiam Christi Redemptoris
 nostri exaltatio significata est in Leuitico. Vbi iubebat Deus,
 ut cum sibi messium sacrificium facturi essent, manipulum ex ijs
 conficerent, & eum eleuarent: ita enim iram suam eos esse placatu
 tos. Ex omnibus messibus vnum tantum fasciculum postula
 bat; quia ex vniuerso hominum genere, solus Iesus Christus eum
 placaturus erat. Ipse est fasciculus, in quo diuinitas cum anima &
 corpore in solibili vinculo vnitā est, qui in cruce eleuatus ēterno 29
 Patris iram placauit, vt peccata nobis ignoscatur, & gratiā nobis, si
 nos ad eam recipiendam disponeremus, daret, qua perueniremus
 ad gloriam: ad quā nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Feste Inventionis S.

Crucis Concio Secunda.

Erath homo ex Pharisæis Nicodemus nomine Princeps Iudeorum: hic venit ad Iesum nocte. Ioan.3.

Ioan.3.

Ium huius Pharisæi desideriū, quo Christū Redem
 ptorem nostrū conuenit, ab eo querens, quid sibi fa
 ciendū esset, vt vitam consequeretur ēternam, mag
 na sibi fidei nostræ mysteria reuelari meruit. Est
 enim Deus misericordiæ Pater, & ad eum nos in no
 stris necessitatibus accurrere gaudet: quod tanti estimat, vt per
 Isiam conqueratur, dicens: Et os meum non interrogasti ha
 bentes fiduciā in umbra Ægypti. Et quia Rex Ochozias Dæmo
 nē in quadā necessitate consuluit per Prophetā Heliam ei dixit.
 Nunquid noa est Deus in Israel, vt eatis ad consulendum Beelze
 bub Deam Acharon: Quamobrē h̄c dicit Dñs: Delectulo, sup
 per quē ascendisti non descendes sed morte morieris. Discamus
 igitur fratres a Nicodemo cæli viā à Deo in oratione petere: & in
 telli-

Isa.30.

4. Reg.1.

intelligite eum etiam consulere, cu[m] sanctissimam eius legem consulimus,
 vt eam consequamur Duce, quemadmodum faciebat David, qui aie-
 bat: Consiliu[m] meum iustificationes tuas. Et quemadmodum Nico-
 demus iste noctu venit, vt Dominu[m] consulere, ita nos etiam ad hec ^{psalm. 118.}
 spiritualia consilia opportunum tempus querere debemus, & li-
 beru[m], vt est nocturnu[m]; quia in die mandauit Dominus misericor-
 dia suam, & nocte canticum eius. Neque hoc solu[m] contenti esse de ^{psalm. 41;}
 bemos, sed etiam viros sanctos, & prudentes consulere: quia per
 eos tanquam per os Deus loquitur & operatur. Nam sicut per
 oscib[us] in corpus immittuntur; ita etiam iusti & sapientes instru-
 mentum sunt, quo peccatores conuertuntur, & diuino vniuentur
 amore. Cum vero alij consultores non aderunt, res utilis est pro-
 prios seruos, si prudentes sunt, & virtute praediti consulere. Cum
 3 Saul asinas frustra querendo defatigatus patris domu[m] reuerti de-
 creuisset, puer quidam, qui cu[m] eo erat dixit: Ecce vir Dei est in ciui-
 tate hac, omne quod loquitur sine ambiguitate venit: nunc ergo
 eamus illuc, si forte indicet nobis de via nostra, per quam venimus.
 Paruit Saul pueri sui consilio, & cum sanctum illum viru[m] consuluisse-
 set, certior de eo quod querrebat factus est, & vnetus ab eo est in
 Regem. De Naaman, qui Regis Syriæ militiæ princeps erat, legi-
 tur captiuu[m] cuiusdam Hebreu[m], quam domi habebat, consilio Pro 4. Reg. 5.
 pheram Eliseum conuenisse: à quo cum Iordanis aquis lauari ius-
 sus esset, iratus recedebat. Cumq[ue] vertisset se, & abiret indignans,
 accesserunt ad eum serui sui, & loquuti sunt ei. Pater & si rem grā-
 dem dixisset tibi Propheta, certè facere debueras, quanto magis,
 quia nunc dixit tibi, lauare & mundaberis. Quorum consilio cum
 4 paruisset lepra mundatus est, & veri Dei illustratus est fide. Quis-
 nam omnia se scire dicet, & nullius egere consilio? quandoquidē
 D. Hieron[u]m illud Pauli declarans, vt innotescat principatibus &
 potestatibus in cœlestibus per Ecclesiam multiformis sapientia ^{D. Hieron[u]m.} sup. Epistola.
 Dei, quā fecit in Christo Iesu, statuit ipso met Angelos, qui Dei ^{ad Ephes.}
 perfruuntur aspectu, usq[ue] ad Apostolorum prædicationem pluri-
 ma Christi Redemptoris nostri ignorasse mysteria. Quot igitur
 & quanta homines ignorabunt, nisi in querendo & consulendo
 humiles sunt? Magister erat Nicodemus, & tamen quod ignorat,
 interrogat. In quo maxime reprehendendi sunt nonnulli, quorū
 tanta superbia est, vt quod illis utile & necessarium est, ignorare
 malint, quam se interrogando ignoros fatentur.

Erat homo. Ait de hoc Pharisæo Sanctus Euangelista: & merito eum hominem vocat, quandoquidem, vt homo rationis & consilij capax, quod sibi maximè conueniebat, tanta cum diligentia conquisiuit. O quam pauci hodie huic similes inueniuntur: ita, vt merito cum Sancto Hieremia plorare possimus, & dicere: Nullus est qui agat pœnitentiam super peccato suo, dicens: Quid feci? Omnes conuersi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens in prælium, quasi bestiæ omnes quodam, quasi furore & impetu ad iateritum ruunt. O vos infœlices, respicite ali quâdo, & ad salutis vestræ fontem, qui Deus est, conuersi reuertimini. Ait igitur Nicodemus: Rabbi scimus, quia à Deo venisti magister: nemo enim potest haec signa facere, que tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. Signa & miracula, quæ à Domino Pharisæus præstari viderat, vt eū conueniret & consuleret, impulerunt. O quot ac quanta, Deus operatus est & operatur, quæ nos ad eius amorem impellere, & incitare deberent. Protogenes egregius pictor Apelle ex una tantum linea cognovisse dicitur: cum linea subtilitatem admiratus, non nisi Appellis opus esse posse, coniiceret; & eius operis præstantia motus eum diligenter quæsiuit, vt eius & aspectu, & amicitia frueretur: nos verò si Deum ex operu præstantia cognoscimus; cur non eius desiderio tenemur? Cur non ad eum quærendum mouemur? Diuus Augustinus super Psalmos, duo ait nos in Dei cognitionem & amorem deducere, scilicet scripturâ, & creaturam. Nicephorus libro undecimo refert, Diaum Antonium interrogatum, quo nam modo sine libris in deserto viviſtor. c. 43. uere posset, respondisse: naturam ipsam rerum creatarum sibi librum esse, in quo Dei oracula & excellentias cum opuserat, 7 legebat. Verum quemadmodum illi, qui specillis vtuntur, non ideo illis vtuntur, vt ibi visu immoretur, sed vt vterius progrediantur, & per ea alia videre possint obiecta; ita nos quoq; creaturarum contemplatione vti debemus, non vt in illis immoretur, sed vt per eas ad diuinæ omnipotentiæ, bonitatis, & sapientiæ contemplationem, & amorem progrediamur. Præterea, vt homines fidei luce illustrati admirabilia opera considerantes, quæ hic ipse Deus homo factus operatus est, ita ea admirari debemus, ac si ea proprijs oculis spectaremus: fides enim ipsomet visu certior est. Quod si vel unum tantum miraculum, quod homines videant eos stupidos, & attonitos reddit, ita vt hac de causa

Hierc. 8.

D. Augn.

Nicephor.

li. 11. Eccl.

histor. c. 43.

simile.

miracu-

8 miraculum appetetur, quia animos rapit, & magna quadam ad miratione suspendit, ut Diuo Petro contigisse dicitur: Stuporcir cundederat eum, &c. Quanta igitur nos admiratione rapi debere mus, qui tot ac tanta miracula non oculis quidem videimus, sed si de credimus, quæ (ut dixi) oculis certior est.

Respondit Iesu, & dixit ei: Amen, Amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit, &c. Agit hoc loco Dominus de noua hominis regeneratione, quahomo aliud esse (scilicet Christiani) recipit: noua enim per Baptismū creatura fit, quæ oculis quidem non appetet, sed intus latet, noua, scilicet, lux, nouæ cogitationes, noua desideria, nouus spiritus, qui est ipsius animæ anima, ut anima est corporis anima. O ineffabilis Dei bonitas, ut hominum desideria benefaciendo præuenit, & præcurrat: nihil enim horum Pharisæus interrogauerat; neque quid sibi faciendum esset, dixerat, ut Deum videre, & in regnum cælorum ingredi posset: sed ipsemet Dominus rem tanti momenti, & quam tantoperè optabat, proposuit. Tanto enim se suamque gloriam communicandi tenetur desiderio, ut nos præueniat, & antequam de salute nostra nos ipsi agamus, quid nobis, ut eam assequamur agendum sit, doceat. Quanta igitur cum causa Sanctus Isaias humani generis nomine magnam hanc misericordiam à Deo petebat, dicens: Rorate cæli I/ai.45.

desuper & nubes pluant iustum: aperiatur terra & germinet Salvatorem, & iustitia oriatur simul. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Lætetur cælum desuper, & nubes spargant iustitiam, germinet terra, & oriatur misericordia, & iustitiam germet simul. Hoc omne Dei filij aduentu adimpletum est: nam cælestis omnis curia hominum salute gauisa est. Et quemadmodum pluvia terra fertilis redditur & fœcunda; ita animas misericordia & iustitia, quæ tanquam pluvia eas irrigarunt, fertiles & fœcundas fecerunt, cùm, scilicet, eas Dei filius docuit, illuminauit & iustificauit. Sed ô clementissime hominum Redemptor, quomodo hoc sermone cum Nicodemo habitu sermones nostros, & colloquia, quæ potius Gentilium & barbarorum, quam Christianorum sunt, facitē reprehendis? Nam cum una conuenimus, quibusnam de rebus agimus, nisi aut de proximorum moribus & vita, de lascivis rebus & obscenis, de caducis, & temporalibus bonis? Hinc, hinc, obsecro fratres, discite qualia debent esse colloquia de cælestibus, scilicet, rebus & diuinis, quæ sit cæli via:

quid nobis faciendum sit ut Deum aliquando videre possemus. 11
 Verum cum ea Nicodemus non intelligeret, ait Dominus: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto non possit intrare in regnum Dei: quod natum est ex carne caro est, & quod natum est ex spiritu spiritus est.* Nam quemadmodum, quod ex leone generatur, leonis animos & ferocitatem habet: & quod ex equo generatur equus est: ita quod ex Dei spiritu generatur spiritualis sit, & diuinæ nanciscitur inclinationes, ut Diuus Petrus affirmat his verbis:
Vt per hoc efficiamini diuinæ consortes naturæ, fugientes eius, quæ in mundo est concupiscentiæ corruptionem. De his intellegendum est illud Diuini Ioannis, *Qui ex Deo est verba Dei audiunt: quia diuinæ gratiæ virtute eorum unusquisque promptior ad virtutis exercitia remanet.* Et *quod natum est ex carne caro est:* Hinc Diuus Paulus, *Animalis,* inquit, homo non percipit ea, quæ 12
 spiritus Dei sunt: stultitia enim est illi: spiritualis autem iudicat omnia, *Quod facilius hoc exemplo intelliges: spiritus ubi vult spirat, & decem eius audis, sed nescis unde veniet, aut quod datur: Sic est omnis, qui natus est ex spiritu.* Diuus Chrysost. & Græci omnes interpres a iunct hæc verba, *Spiritus ubi vult spirat, non spiritum sanctum, sed auram, & ventum significare, cui spiritus sanctus com-*
D. Tho. 1. p. paratur. Nam quemadmodum, *ventus magno impetu quocunque vult, fertur nullis humanis legibus obstrictus, & quamvis oculis videri non poscit, eius tamen vis & effectus percipitur cum arbores euellit, tresses & ædificia euerit: sonus etiam auditor & strepitus: ita etiam quamvis spiritus sanctus oculis non appareat apparent tamen effectus.* Eo enim cupiditates in animis nostris insitæ euelluntur, vanæ & superbae cogitationum tresses 13
prosternuntur, & præterea eius sonus & vox suauissima tanquam auræ sibilus in interiori animæ parte aliquando auditur. O admirabilis similitudo, qua Spiritus sancti vis optimè declaratur. *Quot enim & quatos in animis nostris operatur effectus, quamvis corporeis oculis non appareat.* Qui ante libidini deditus erat & rerum humanarum amatör diuino hoc spiritu flante, mutatum se prorsus cognoscit: quod antea amabat, nunc odio prosequitur, & carnis effectus sibi subiectos habet. *Qui vestium, exteriori cultus, & ornatus superbia intumescebat, diuini huius spiritus aura tactus ea omnia tanquam res vilissimas, & nullius momenti contemnit.* Plurimos tandem videbitis qui cum non vni tan-

74 tum vitio, sed pluribus dediti essent, ludis, venationibus, conuiuijs, luxuriæ, superbizæ, & alij, cœlesti huius spiritus virtute in alios prorsus esse mutatos: ita ut verè illud Diuini vatis dicere possint: Hæc mutatio dextera excolsi.

Cum tamen nondum ista Nicodemus perciperet subdidit *Psalm. 76.*
Dominus, si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixerim vobis cœlestia credetis? O Christe vere terrenarum rerum contemptor, quid hoc est Dominus? Quando tenebas res homines docuisti: quos semper ad earum contemptum & cœlestium rerum amorem inflammasisti? Nunquam profectò, sed terrena hoc loco moralis philosophizæ præcepta appellat: quia ea homo naturalis rationis lumine assequitur. Quare horum verborum sensus hic est: cum ea vobis præcepta tradebam, quæ rationi adeò convenientia sunt, & naturali lumine ea assequi potestis, nulla mihi fides præstabatur. Nam cum de anaritia & bonorum temporalium cupiditate agerem, Pharisæi, qui erant auari, me & meam doctrinam irridebant: quomodo ergo si cœlestia, quæ humana rationem excedunt, dixerim vobis, credetis? Huiusmodi erant, de quibus tunc cum Nicodemo agebat, scilicet, de hominis regeneratione per Spiritus sancti infusionem, quæ difficillima sunt, & ab ijs, qui ea minus tractant, facilius percipiuntur. Quare in Apocalypsi dicitur: Vincenti daho manna absconditum, & nomen nouum, quod nemo scit, nisi qui accipit. Vbi nomen nouum, nouam vitam, & nouum esse significat: quod esse quanti valoris, quantæ puritatis, dignitatis, & felicitatis sit, nemo scit nisi qui accipit, quin etiam neque hic perfecit in hac vita sciens. Et nemo ascendit in cœlum nisi qui descendit de cœlo, filius hominis, qui est in cœlo. Hæc dictio, &c, cum ijs quæ præcesserant sequentia coniungit, scilicet, cum his: Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Quia ad id, quod ut Pharisæo responderet omiserat redit, cum enim pharisæus ea interpellauerat, Quomodo possunt haec fieri? Ex quo vera lumen loci declaratio hec esse videtur. Nam ad alicuius nobilitatem declarandam dicere solimus: ille est Austriae familia, vel ex Gotorum sanguine vel &c. descendit. Ita ait hoc loco Dominus unumquemque iustorum ex cœlo descendere, & Dei filium esse. Cui declarationi optimè ea conueniunt: Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, hoc est, Qui natus est ex spiritu, filius hominis qui est in cœlo, Idest, ille, qui

philip. 3.

Simele.

Ezech. 1.

quamvis homo est, ex carne & osibus compositus, spiritu tamen 17
 versatur in cælis, ut Diuus Paulus qui ait: Nostra conuersatio in
 cælis est. Hic igitur, qui nunc in cælo spiritu & conuersatione ver-
 atur qui descendit de cœlo, hoc est, qui ex Deo est, eo post mor-
 tem, ut Deo in æternum perficiatur, ascendet; non autem ille,
 qui nunquam ad cælestia consideratione excitatur, sed humi-
 tanquam bestia repit, terrena spectat, & optat. O verba omnibus
 metuenda! Quomodo enim, o peccator, hæc audiens, non per-
 horrescis, qui nunquam de cælo te cogitare optimè nosti? Cùm
 Romam, Hispalim, aut ad aliam aliquam urbe in profecturus es,
 semper ea hæret in animo, de ea passim loqueris, & quid in ea fa-
 sturus sis, cogitas. Quod si eo profecturus non es, nunquam fere
 eius recordaris. O quam certum est signum te ad cæli gloriam
 profectorum non esse, quia, scilicet, nulla ferè tibi est de ea cura, 18
 nulla cogitatio. Ex his etiam verbis infertur, si quis contempla-
 tioni deditus sit, signum hoc esse non obscurum, cum ex Spiritu
 sancto natum esse. Est autem hoc adeò necessarium, ut sine eo
 Deus amari magna cum difficultate possit. Quia, quemadmo-
 dum duo equi, qui currui iuncti sunt, se se in passibus æquant, ita
 ut alter alterum præire, nec subsequi possit: ita voluntas nostra
 mouere se minimè potest in amoris cursu, nisi simul etiam eam
 intellectus consideratione & contemplatione concomitetur, aut
 saltem antea hanc viam illi præmonstrauerit. Et ideo, ut Pharaon-
 ii voluntas erat, ut filii Israel, vel semper in Ægypto viuerent,
 vel saltem non longè recederent; è contra Dei voluntas est, ut vel
 ei semper adhæreamus, actuali amore & consideratione, vel sal-
 tem, ut non longè à sancto hoc exercitio recedamus, ut redditus fa- 19
 cilior sit. Animalia illa Ezechielis, ibant, & reuertebantur in si-
 militudinem fulguris coruscantis; quia nimis iusti magna cele-
 ritate à pīz actionis studio & cura ad diuinę contemplationis
 exercitium reuertuntur.

Et quoniā omnes hos diuinos effectus, quos Spiritus san-
 ctus in hominibus operatur, Christus Redemptor noster sua san-
 ctissima morte meruit: ideo cum de ijs loquutus esset, statim de ea
 agit, dicens: Et sicut Moyses exaltauit serpentes in deserto, ita exaltat
 opertum filium hominis. Res admiratione digna est id, quod perfidi
 Hebræi, ut Iesum Christum de hominum memoria tollerent,
 præstiterunt: hoc Deus tanquam medio usus est, ut cum exalta-
 get

20 ret & sublimaret. Hieremie vnde decimo maligni illi dixisse refertur: Mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viuentium, & nomen eius non memoretur amplius. Christi panis, est doctrina, qua homines cibauit, & aliuit. Mittamus, inquit, lignum crucis in eius doctrinam, eum crucifigamus, vt eius doctrina una cum memoria pereat. Sed contra ium omnino contigit, quia patientia, qua mortem suam tolerauit, eam, quam prae*dicauerat* doctrinam, confirmauit; scilicet, qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus: neque eius nomen morte obliuioni traditum est, immo maiori cum gloria & honore exaltatum. Et ita, vbi nos legimus: In die illa radix Iesse, qui stat in signum populorum, ipsu*m* gentes deprecabuntur, & erit sepulchrum eius gloriosum, septuaginta interpretes translulerunt. Erit 1/4*i. 11.*
 21 in die illa radix Iesse, & qui consurget, ut Princeps sit gentium, in ipsum gentes sperabunt, & erit requies eius honor: vbi in Hebreo pro honore legitur, gloria, & erit requies eius gloria. Quasi dicere, & erit mors eius gloria, quia impletum est illud, quod ipse met Salvator deprecatus est, dicens: Pater glorifica me gloria, I*an. 17.*
 quam habui priusquam mundus fieret, id est, per mortem meam ostende me verum Deum esse. Possunt etiam hanc Hieremie verba alio modo intelligi, scilicet, vt panis nomine sanctissimum eius corpus intelligamus, ut ipsemet dixit: Ego sum panis viuus. Mit-
 tamus, inquit, crucis lignum in eius corpus, & ita peribit nomen eius: quia qui eum crucifixum videbunt, peccatorem esse existimabunt. Non dixerunt, mittamus eius corpus in lignum, quod magis proprium erat, quia Spiritus sanctus, ita eos loqui voluit,
 22 ut quidam Doctor affirmat, ad significandum mysterium quod hic factum est. Quod ut intelligatur, notate sacratissimum Redemptoris nostri corpus virtutem habuisse, quae a diuinitatis unione manabat; at vero crux eam a corpore sanctissimo sibi affixa receptura erat: & quia arbor ut fructum afferat, prius humili plantari debet, hinc est, quod crucis arbor prius in sacro sancto Iesu Christi corpore poni debebat, quam virtutem ab eo recipere. Mittamus igitur, inquit, lignum in corpore, & non corpus in lignum, ut dici solet: mittamus, aut plantemus arborem in terra, & non e contra terram in arbore, ut, scilicet, hanc crux, & hanc mors a persona infinita illius qui patitur infinitum valorem, & virtutem recipiat. Gloriosissima hanc Saluatoris mors

omnes martyrum mortes peperit, omnes confessorum, & sancto 23
 rum omnium mortificationes & virtutes: hinc etiam omnia no-
 stra opera virtutem & valorem receperunt. Exiguus riulus nun-
 quam perse ad mare perueniret, sed antea aresceret: quod si in ma-
 gnum aliquod flumen ingreditur, conseruatur, & simul in mare
 influit: ita etiam nunquam opera nostra in cælum peruenirent,
 nisi in maximum illud Redemptoris nostri flumen ingrederen-
 tur. Hoc crucis beneficiū mirè D. Paulus exaggerat, dicens: Et vos
 cum mortui essetis in delictis in præputio carnis vestrae, id est, in
 gentilitate, & idolatria vestra, conuiuificauit, scilicet, Deus Pa-
 ter, cum illo, scilicet, Christo filio suo, donans vobis omnia deli-
 eta, delens quod erat contrarium nobis, scilicet, peccatum, & ip-
 sum tulit de medio affigens illud cruci. Hoc est, peccatum, quod
 erat chirographum & obligatio, quahomo tenebatur ad peccatum 24
 aeternam, & erat medium dividens inter Deum & homines, illud
 deleuit in cruce, hoc est, in virtute mortis Christi. Quo significa-
 tur Redemptorem nostrum quod sibi faciendum erat fecisse, ut
 hominum peccata delereatur, si illi tanto & tam singulari benefi-
 cio vti voluerint. Hoc Propheta David in spiritu præuidens, gra-
 tias Deo assidue agebat, dicens: Confitabor tibi Domine in toto
 corde meo, narrabo omnia mirabilia tua, laetabor & exultabo in
 te, psallam nomini tuo altissime. Cur sancte viri tot laudandi, &
 gratias agendi verba iteras? Ipsaem paulò post causam affert, di-
 cens: Quoniam fecisti iudicium meum: & causam meam: sedisti
 super thronum qui iudicas iustitiam. Hoc est, tot ac tatas tibi gra-
 tias ago, o hominum Redemptor, quia tu quicunq; iustus es, ut etiā 25
 in hominum iustitia, quod iudicari & condemnari possit, inue-
 nis: in regali tuo throno sedisti iudex, & quantum ex te est, fi-
 ne meæ causæ imposuisti. O verba referta mysterijs; quis ná thro-
 nus iste est, nisi sancta haec Crux? O thronum gloriofissi-
 um, o thronum beatum, in quo tu o Angelorum gloria spinis
 coronatus, sanguine fecundatus iater latrones sedisti. Ibi fecisti cau-
 sam meam, & non tuam; quia nullum ibi negotium tibi agen-
 dum erat, quod ad te pertineret: sed pro meis & totius humani
 generis peccatis sanguinis tui pretium, quo ad sufficientiam per
 soluisti: propria enim peccata, neque habebas, neque habere po-
 teras. De hoc ipso throno, & redēptionis nostræ instrumento
 dicitur: Apparebit signum filij hominis in cælo: maiori autem
 fulgo-

Coloss. 2.

Psalm. 9.

- 26 fulgore coruscans apparebit, quam omnes planetæ ad bonorum solatium, & confusionem malorum. Et meritò cum cæli clavis sit, clavis autem in ianua posita remanere sæpè soleat; ea etiam ibi collocanda est, vt eam iusti perpetuò videre possint. Decet etiam glorioissimum Redemptoris nostri triumphum, vt san-
ctissima Crux tanquam ensis, quo tenebrarum principem su-
perauit in sublimi, & illustri loco ad æternam huius victoriae memoriam collocetur. In cuius rei figuram gladius, quo David Gigantem superauit in sacro loco collocatus fuit. Et ita diuinus Imperator & Dux Iesus Christus crucem suam eadem à nobis, qua ipse adoratur adoratione honorari voluit: quia omnis honor qui illi præstatur, ipsius est Domino, qui in ea passus est, tribuitur: quare sublimiori & digniori adorationis genere eam venera-
27 mur quam sanctissimam Virginem. Hanc enim cælestem Re-
ginam ea adoratione quæ hyperdulia à Theologis vocatur, ve-
neramus; quæ dulia maiore est, qua sanctos reueremur: crucem vero latris, quæ soli Deo debetur, adoramus. Et sic tanti aestima-
batur apud veteres Christianos minima particula Crucis, in qua Christus pependit(sicut egregiè tradunt multi sancti Doctores) ut eam omnibus mundi thesauris pretiosiorem habuerint. Quod si cruci tantus honor præstatur, eò quod Redemptoris nostri membris decorata fuit: cur igitur labores & tormenta non ala-
cri, & libenti animo amplestemur; quæ non solum sanctissimum Christi corpus tetigerunt, verū eius etiam animam penetrarunt, & vulnerarūt? Magnus profectò ijs etiā honor debetur, dilectissimi Christus fit mihi; excipi magna cum animi constantia, & tolerari debent, vt ca-
pitio nostro Iesu Christo, quoad fieri potest, assimilemur; &
ita meritis & gratia ornati cælesti gloria tandem perfruamur: ad quam nos perducat
idem Iesus Mariæ filius, Amen.

Id

In eodem Feste Inuentio- nis Sanctæ Crucis Concio Tertia.

*Erat homo ex Pharisæis Nicodemus nomine Prin-
ceps Iudeorum: hic venit ad Iesum nocte. Ioan.3.*

O L V I T Spiritus sanctus tot de hoc homine particularia à Santo Euangelista hoc loco apponi, vt significaret raro accidere, vt huiusmodi homines ex Republicæ optimatibus ad Deum convertantur. Et ita Diuus Paulus: Videte, inquit, vocationem vestram fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles, sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, vt confundat sapientes; & infirma mundi elegit Deus, vt confundat fortia, & ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus; & ea quæ non sunt, vt ea quæ sunt destrueret. Quo significauit, non solum elegisse Deum viles, & infimos homines, vt conversionis peccatorum instrumenta essent, vt in ijs potentia sua clariū eluceret: verum etiam vt sapientes, fortia & ea quæ sunt confunderet, eos scilicet, qui quamvis maiora à Deo beneficia acceperint, difficilius tamen, quam rudes, & pauperes conuertuntur, & diuitijs, sapientia & potentia abutuntur, vt duriores sint. Hoc etiam de nobilibus & potentibus mundi dicit David: In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur. Ideò tenuit eos superbia, operti sunt iniquitate & impietate sua, prodij quasi ex adipe iniquitas eorum: hoc est, quia non laborant, vt pauperes; ideo superbia inflantur, & ex eorum prosperitate, quasi ex adipe prodit iniquitas, quia eo quod diuites sunt, ideo libidini dediti, ideo iracundi, ideo superbi. O peruersitas diabolica, vt eò horum malitia, & depravatio deueniat, vt Dei beneficijs tanquam telis quibusdam, & sagittis ipsummet benefactorem suum vulnerent. O quātum seuerissimum, quod eis hac de causa debetur, supplicium timendum illis est. Superbos & delicatos homines Babylonis his minis Isaías deterreret:

x. Cor. 1.

y. psalm. 72.

- 4 terret: Descende, sede in puluere virgo filia Babylon, sede in terra: non est solium filiæ Chaldæorum, quia ultra non vocaberis mollis & tenera. Tolle molam, & mole farinam. Mulieris molilis & delicata nomine Babylonis homines alloquitur. Aliquando (inquit Dominus) de solio tuo descendes, & tāquam serua molam versabis; ut re vera illis, de quibus eo loco Dominus loquebatur, accidit. Quod si eos, qui Gentiles erant tanto puniuit supplicio, quoniam & quanto Christianos afficiet, quorum similis vita est, immo etiam fortasse deterior? Efficax profectò ratio nisi homines ratione carerent, nec peccandi ebrietate delirarent. Considera, considera o' insane, quamuis diutij polleas, & dignitate præstes, nihilominus tamen morte omnia esse immutanda. Hæc est mutatio illa, de qua Job ait: Cunctis diebus, quibus nunc mihi, expecto donec veniat immutatio mea. Tunc enim pauperis labor patienter toleratus, in æternam quietem mutabitur: brevis verò peccatoris quies, & voluptas in æterna supplicia. Tunc qui in hac vita tam molliter & delicate vivis, qui in superbia tuæ folio inflatus sedes, tunc, inquam, tanquam vilissimus seruus vindictus æterna illa Gehennæ rota versaberis. Antiqua consuetudo est, & in omni ætate visitata, ut mundi diuites, & potentes vitijs etiam & malitia cæteris præstant. Et ita, vbi nos legimus: Ite Angeli veloces ad gentem conuulsam, & dilaceratam, ad populum horribilem: septuaginta interpres transtulerunt: Ad gemitum excelsam, & peregrinum populum & pessimum: quasi gens exelta, hoc est, magnates sit gens conuulta, scilicet, à Deo, & dilacera ta in moribus, & tandem populus horribilis & pessimus. O sancte Deus quomodo qui in excelsè loco positi sunt, cum in tanto periculo versari se videant, non contremiscunt.
- 5 6 Ait præterea sanctum Euangelium, hunc Iudæorum Principem venisse ad Iesum nocte. Sunt inter homines nonnulli, qui noctu bonis operibus occupantur, sed hi pauci sunt. Iustitiae ministri noctu vagantur, & ira fieri necesse est, ut Reipublicæ malis medeantur. Nicodemus iste domo sua noctu egressus est, ut Iesum quereret, nunc verò qui noctu per urbem errant, communiter diabolum querunt. Sacra illa Passionis nocte dormiebant Apostoli omnes: solus Iudas præceptoris sui mortem, vigilans machinabatur: ita etiam nunc quam plurimi noctu machinatur, vt iterum Redemptorem suum occidant, & tradant, Nam Di-

Isa. 57.

Job. 14.

Isa. 18.

uuus

Hebr. 6.

uus Paulus de ijs, qui post conuersionem ad peccatum redeunt 7
ait: Rursum crucifigentes sibi met ipsis filium Dei. Erverè ita est,
quia mortis suæ causam quæ peccatum fuit, peccando renouant,
& quantum in illis est infinitam eius misericordiam, ut mortem
iterum pro illis subire velit obligare quodammodo videntur, nisi
pro omnibus peccatis, non solum præteritis, sed futuris priori
morte persoluisset: quia, vt ait idem Apostolus ad Hebraeos, una
oblatione consummauit in sempiternum sanctificatos. In Leuiti
co vespertilio, qui noctu tantum volat pro immundo habetur;
ita etiam hoc hominum genus, qui nocte à Deo ad quietem &
somnum creata est, ad sua scelera occultanda abutuntur, immu-
di coram Deo habebuntur.

Hebr. 10.

Leuit. 11.

Roma. 13.

Math. 5.

Gene. 18.

Psalm. 54.

Venit igitur Nicodemus no[n]tē: quia fortasse Dei discipulum
haberi pudebat, vt plurimi his temporibus publicè in virtutibus 8
exerceri nolunt, ne hypocritæ existimentur. Sed vt in noctu
saltem Iesum Christum conueniremus: assiduitas enim metum
nobis paulatim tolleret, & pudorem, ita, vt postea publice eius
nos esse seruos profiteremur. Ad hoc Romanos Diu[n]s Paulus hor-
tabatur dicens: Induimini Dominū Iesum Christū: quod est nō
solum eu[m] in corde per amorē & gratiam habere, verū etiam
exteriorū & palam ostendere: ita vt, quite videt Iesum Christum
videat. Et quia hoc solius hominis opus non est, non ait, indui-
te vos, sed, induimini dominum Iesum Christum, idest, obse-
cro vos, vt Iesu Christo indui vos sinatis; nam quod præcipuum
est ipse præstabit. Itaque non tantum bonos nos esse vult Deus,
sed viderietiam. Quare ipse dixit: Sic luceat lux vestra coram
hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificant patrem
vestrum, qui in cælis est. Et cum Patriarcha Abraham, vt Sodo-
ma ignorare vellet, rogabat, respondit: Si inuenero Sodomis
quinquaginta iustos in medio ciuitatis dimittam omni loco pro-
pter eos. Vbi plurimum ponderanda sunt verba illa, in medio
ciuitatis: quasi non tantum iustos eos esse veller, verum etiam, vt
tales cognosci & haberi & publicè eos iustos esse: hoc enim signi-
ficat in medio ciuitatis. Sed quemadmodum publica virtus diui-
na est maiestati gratissima, ita etiam publica peccata! maximè
odit ob damnum, quod inde consequi solet. Hoc ergo sic exag-
gerauit Regius psalter dicens: Veniat mors super illos, & descen-
dant in infernum viuentes: quia nequitia in tabernaculis eorum,

in me-

io in medio eorum . Hoc est , hoc publice peccatores merentur , ut quandoquidem eorum peccata sunt publica (hoc enim significat nequitia in medio eorum) ut eos tanquam Dathan & Abiron viuos terra deuoret , ut publicum quoque sit supplicium . Quod si hoc non sit , sed ad penitentiam expectantur , infinita hoc Dei misericordia acceptum referri debet .

Quamuis hoc virtutis pudore & exigua fide ad Dominum Nicodemus accederet , non ideo tamen ab eo reiectus est , sed amanter exceptus : nam paulatim eum illustrauit , cœli viam & portam magna cum assabilitate demonstrans , quamvis subobscuris verbis , ut eius animum attentione suspensus teneret , & ut non omnia se scire intelligeret . Et hac de causa ait : *Nisi quis renatus fuerit denuo & ex alto* . Et paulò inferius se magis explicans , quomodo renascendum esset , docet , sacri scilicet , baptismi aqua & Spiritus sancti virtute . O admirabile Dei beneficium , coelestem nobis baptismi fontem dedisse , in quo vetus Adam demersus nouus in Christo homo Spiritus sancti gratia renatus resurget . Ex sanctissimo illo sanguine in cruce nostra causa effuso fons iste manauit , & hoc Isaia his verbis petebat : *Vt in ambo dirumperes cœlos , & descenderes , à facie tua mones desfluerent . Membra enim Redemptoris nostri cœli appellati conuenientissimè possunt : cœli enim à cœlando dicuntur , ea autem verbi diuinitatem cœlabant . Quarè , Vt in ambo (inquit prophetas) factus homo descenderes , & cœlos , id est , tua membra flagellis , clavis , lancea , spinis , & cruce dirumperes , & te ad tantam ignominiam demitteres , ut nos ad cœli gloriam diuina gratia nobis passionis tuæ virtute communicata ascenderemus . Hoc etiam plurimum Diuus Paulus exaggerat ad Ephesios , dicens : *Christus dilexit ecclasiam , & seipsum tradidit pro ea , ut illam sanctificaret , mundans eam lauacro aquæ in verbo vite : ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam , non habetem maculam aut rugam , aut aliquid huiusmodi , ut sit sancta & immaculata . Et cum de altissimis his mysterijs loquutus esset , & admirabilibus Spiritus sancti effectibus , quos in hominum animis invisibiliter operatur , subdividit , dicens : Nemo ascendit in cœlum , nisi qui descendit de cœlo filius hominis , qui est in cœlo : Quasi dicceret , solus ipse , & nō aliud de coelestibus rebus loqui potest , quia nullus aliud eo ascendit , ita ut à se vobis narrare possit . Ego vero de cœlo homo factus descendens**

Isa. 64.

Ephe. 5.

descendi, & in cælo adhuc sum quoad diuinitatem; quare de cælo- 13
stibus loqui possum, tanquam qui ea optimè noui & vidi. Et quo-
niā de cælo descendit, vt eō nos per sanctissimam suam mortem
duderet, idē statim de ea agit, dicens : *Et sicut Moyses exaltavit,*
&c. O Deus incomparabilis, & quām incomprehensibilia sunt
iudicia eius. Serpente vslus est diabolus tanquam instrumento, vt
hominem falleret: Serpente etiam illo in deserto à Moysi ad He-
bræorum salutem excitato, mundi salus & remedium (vt ait hic
Dominus) præfiguratum est. Quis vñquam cogitasset serpente,
qui diaboli fuit instrumentum filij Dei figuram esse? Hoc factū
est, vt intelligatur Dcū mutare homines posse, vt qui nunc dæ-
monis instrumenta sunt, mox sint virtutis, & sanctitatis exem-
plum, & qui antea yenenosi quasi serpentes erant, mox absque
veneno tanquam æneus serpens in ligno crucifixi sint. 14

Gene. 3.

Ioan. 8.

Psal. 143.

Izai. 43.

Plurimum autem norandum est, quod cum Dominus de sua
morte loquitur, exaltationem eam appellare solet. Cum exalta-
tus, inquit, fuerit filius hominis, tunc cognoscetis, quia ego sum.
Et hoc loco ait: *Oportet filium hominis exaltari.* O Christe supreme
cælorum Imperator, & beatorum gloria; cur crucem tuam, in qua
tot iniurias, tot ignominias, & tormenta passus es, exaltationem
appellas? vt nimitem comitum iam & receptam hominū sen-
tentiam euenteret, qui eum, qui diuitijs sanitatis, & cæteris cor-
poris, & fortunæ bonis abundare vident, beatum vocare solent.

Et beatum dixerunt populum, cui hæc sunt, miserum vero, & in
felicem eum appellant, cui aduersa succedunt. Si quis verbera-
tus & vulceratus patienter iniuriari tolerat, infamis existima-
tur. Si quis non modo sibi illatas ferre non potest, sed alijs etiam 15
insolenter infert: hic fortis, hic animosus habetur. Vt hanc igi-
tur opinionem tolleret, crucem, vbi tot affectus est iniurijs, exal-
tationem vocat, vt intelligatis iniurias quæ Dei amore toleran-
tur exaltationem esse, nō abiectionem. Quare vbi nos legimus:
In Domino iustificabitur omne semen Israel: septuaginta inter-
pretes transtulerūt; In Dcō glorificabitur. Vbi nos spiritus san-
ctus docet ea tantum, quibus homines iustificantur, aut spiritua-
li aliqua gratia ornantur, veram gloriam & honorem existima-
ri debere. Cū autem tribulationes patienter tolerantæ, via sint
ad hoc consequendum, & quum est, vt eas exaltationem appelle-
mus, & gloriam. ¶ Vocat præterea crucem suam exaltationem,

quia

16 quia in ea tanquam in sublimi aliquo loco infinita Dei bonitas,
 & misericordia hominibus demonstrata est, Cceli enarrat gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum, ait David. Magni sunt diuinæ gloriæ præcones, cceli voces edunt, quæ per vniuersum terrarum orbem exaudiuntur: sed plus etiā, & altius, quam coeli, sol, luna, & stellæ Dei gloriam sacrum hoc crucis vexillum extollit. Nam ea omnia vno tantū verbo Deus erexit: in cruce vero rerum omnium autor hominū amore mortuus est. Quis nam tam surdis auribus erit, vt has voces, quibus crux Redemptorem nostrum exaltat, non audiat? Quis tam ingratus, qui tam singularib[us] beneficio attractus non festinet? Si quis filium suum Turcarum captiuum haberet, quem illi grauissimis deuinctum catenis, tetrico carcere inclusum detinerent, ipse vero pater omnibus suis bonis venditis à patria, vt cum redimeret, discederet: sed vix Turcarum regnum ingressus, & male à Barbaris acceptus magnis afficeretur iniurijs, nihilominus tandem amor vinceret omnia, & ad filij captivi carcerem deuenies in hæc verba prorumperet, Fili quot, & quanta, vt huc venirem passus sum, quot vulnera, quot verbera, quot iniurias, sed omnia læto & libenti animo tolerau[er]i, vt te his vinculis exemptum in patriam reducerem, iam redemptionis pretium solutum est, veniam fili mi, mea lux, mea vita bonorum meorum omnium hæres, mater te plorans expectat, iam latos tibi parat amplexus, veni, quid moraris? hæc vero cum diceret pater, ita filius respondebat: domum pater reuertere, nihil enim omnia ista, quæ dicis, estimo, quid mea si verberibus es, & iniurijs affectus? quid mea gis! mater plorat? labores tuos contemno, matris lachrymas despicio, tua bona recuso, libertatem nolo, Turcis seruire malo, carcere & catenas patriæ & libertati antepono, quanta obsecro hæc filij ingratitudo videretur? Quis nō has voces inhumanitate plenas detestaretur? Ita ne, ô fili, filii nomine indigne amantissimo patri respondes? has gratias pro labore tua causa suscepito refers? ita paterno respondes amori? Verum mirum ne hoc vobis videretur? Nolite hoc quod nunquam contigisse credo admirari: hoc quod quotidie contingit admiremur. Filius enim captivus peccator est, qui tot depinctus catenis in diaboli potestate est, quot peccata commisit. Et ita Diuus Paulus ait, vt per suaderet peccatori ib⁹ resipiscere à laqueis diaboli, à quo captiui

2. Tim. 2.
Psal. 18.
Simile.

Sancti j. pars. H tenet-

tenentur. Eos verò diabolus captiuos facit, vt captiuari solent.
 Los negros de Guineas.) Quibus res quasdā pueriles ostendūt, scilicet. (Vnos bonetes colorados, vnos siluatos, vnos cintos dorados) & alia huiusmodi, quibus allectos nauibus per fraudē imponūt, mox vero vela explicantes à littore recedunt & captiuos secū adducunt. O cæci filij Adæ, quid nā stultitiae vestrae similius afferri potest, quos diabolus seculi huius vanitatibus deceptos in seruitutem redigit? Diuinus vates populi sui captiuitatem deplorabat, dicens: Vendidisti populum tuum sine pretio, quasi admirans quonammodo cum Deus captiuum fieri permisisset, sed statim respondet, dicens: Et non fuit multitudo in commutationibus eorum. Id est, nullo pretio Domine vendidisti populum tuum, tam vilis & abieclus faciūs est in conspectu tuo, & merito: nam te prius ipse contempserat, & sepius tanquam rem nullius pretij viderat. Attendite exaggerationem. Non fuit, inquit, multitudo, hoc est, non fuit numerus in commutationibus eorum, quia non fuit numerus. Tanquam si publicè se in foro venales exposuissent, ita se vnicuique vitio nullo pretio vendebant, ambitioni, avaritia, luxuria, ira, omnibus tandem vitijs se tanquam seruostra debant: & ideo non fuit multitudo in commutationibus eorum. Quare si se adeò viles, & abiectos existimabant, vt se nullo pretio venderent, merito viles etiam à Deo habitis sunt: & ita vendidit populum suum sine pretio. Id ē nos etiam facimus, nam minimo quoque lucro, & utilitate proposita, minima quaque voluptate à vitijs nos & affectibus rapi simus. Es itaq;, o peccator, diaboli captiuus, & in hoc infeliciſſimo seruitutis ſtatu verfaris. Sed Pater ille clementissimus Iesu Christ⁹, vt te redimeret à beatissima illa cœli patria in terrā hāc miserię plenā descēdit, & vix in ea ingressus male à fame, frigore, paupertate, & ceteris hui⁹ vitijs acceptus est. Infurgūt nō multò post, Sathan⁹ ministri rapiūt, verberant, maledicunt, cruci tandē affigūt, in qua pretiosissimū ſuū sanguinē venis sacri corporis vndiq; patētibus emanantē tanquā pretiū redēptionis persoluit. Cogita autē, o peccator, cūm sacerdos sanctissimā hostiā in facrosancto missæ mysterio ſupra caput eleuatam oculis tuis ostendit, cogita, inquam, te ipsum met Iesum Christum Patrem tuum cruci durissimis clavis affixū proprio sanguine mafactum videre. Quāuis enim gloriosus ibi realiter adſit, verē

tamen

22 tamē eius crux, passio, & mors, ita tunc ibi repræsentatur, ac
 cūm in Caluariæ monte accidit. Has autem pīssimas ab eo vo-
 ces audire existimā: Amor in te meus huc me dilecta mea addu-
 xit: pro te hos omnes labores suscepit: iam redēptionis tuæ pre-
 tium solui. Exi iam exi ex infelicitissima hac seruitute in patriā,
 libertate recepta reuertere. Lachrymans te mater Ecclesia ex-
 peccat, reditu tuo omnis aula cœlestis latabitur, quia gaudiū est
 in cœlo super vno peccatore pœnitentiam agente. Amici tei
 Angeli expectant, fratres tui sancti exoptant. Abi te iam cathe-
 nas & vincula: en mea viscera, en vulnera, quibus te tāquam na-
 ui in securum illum cœlestis gloriæ portū suauissima Spiritus
 sancti aura spirante deducam. Cogita æterno igne puniēda esse
 peccata: vtter salutari hoc crucis remedio, dunt tempus, & op-
 23 portunitas datur. His patris tui vocibus, quid, o infelix, respon-
 des, quid aī? num patri rem tam et quam & tibi vtilem denega-
 bis? Sed heu dolor, haec à te audire mihi videor: quid mea de tuo
 o pater, aduentu? quid mea de cruce, de spinis, de clavis, de san-
 guine, de morte? quid mea de matris meæ Ecclesiæ lachrymis?
 quid mea de regni tui hæreditate? quid mea de Angelorum &
 sanctorū gaudio, & desiderio? Sathanæ malo esse captiuus: liber-
 tatē, & qua promittis, omnia recuso. O ingratitudinē inauditā.
 Sed, quid dico ingratitudinē? Parū hoc est, neq; ullum nomē ad
 rei grauitatē exaggerandā idonē inueniri potest. Ore & lingua
 neminē esse qui haec dicat, fatebor. Plurimos verò corde & ope-
 rib⁹ dicere negādū nō est: quādō quidē ne ab infelici, in quover-
 santur, statu discedat, Deo parere recusant, & misericordiā, qua
 24 eos inuitat, impudētissimē renūt. Nollē dilectissimivo sex hoc
 numero esse: sed si qui Sathanę captivi sunt, liberatoris sui voces
 audiāt, seruitutis sue infelicitatē considerent: haec enim ipsa eos
 arguit, & increpat, vt Propheta Hiero. peccatoribus quibusdā di-
 xit: Nūc quid tibi vis in via AEgypti, vt bibas aquā turbidā? &
 quid tibi cūvia Assyriorū, vt bibas aquā fluminis? Arguet te ma-
 litia tua, & auersio tua increpat te cito. Et vide qā malū, & ama-
 rū est reliquise te Dñm Deū tuū, & nō esse timorē ei⁹ apud te.
 Tu amet peccata, o peccator, clamāt, & on⁹ se esse grauiissimū fa-
 tēt: nā si tāillū voluptatis & delectatiōis habēt, doloris & mole-
 stiē cēno ita miscetur, vt amara poti⁹, quam suavia dici possint.
 Tu verò obstinatus quid tibi vis in via AEgypti? O furde, q has

Hier. 2.

voces non audis: o cæce, qui hæc mala non vides. Illuminet te, Deus, ut rei veritatem intelligas, ut infœlici hac Sathanæ servituteliberalis dulcissima hic gratia, & postea gloria libertate fruari: ad quam nos perducat Iesus Mariz filius, Amen.

In eodem Festo Inuentio- nis Sanctæ Crucis

Concio quarta.

*Erat homo ex Pharisæis Nicodemus nomine Princeps
Iudeorum, hic venit ad Iesum nocte. Ioan. 3.*

Prouer. 17.
Eccl. 19.

Gene. 39.

A&T. 6.

Ioan. 12.

PIRITVS Sanctisententia est: Infacie prudenter lucet sapientia. Et ecclesiast. Ab occurso faciei cognoscitursensatus. Quibus verbis nos docet viri iusti esse, interna, & exterioris sanctitate præditum esse, & ita viuere, vt vultu ipso & asperitu virtutem præferat. De sancto Ioseph legitur, cum Duci sillius Putiphar seruus esset, ita tamen vixisse, ut ipse met Dominus qui idololatra erat, Dei tamen amicum eum esse cognosceret. Et ita ait sacratus Textus: Habitauit in domo Domini sui, qui optimè nouerat Dominum esse cum eo. De sancto Loth ait Diuus Petrus: Aspectu & auditu iustus erat, habitans apud eos, qui de die in diem animam iustum iniquis operibus cruciabant. De Diuino Stephano dicitur: Intuentes eum omnes, qui sedebant in concilio viderunt faciem eius, tanquam faciem Angeli. Ad hunc virtutis & sanctitatis gradum nondum Pharisæus iste peruererat, quandoquidem Iesu Christi discipulum videri erubesceret: & ideo venit ad eum nocte. Cum de plurimorum Hebræorum conversione Diuus Ioannes ageret, ex Principiis, inquit, multi crediderunt in eum: sed propter Pharisæos non confitebantur, ut de Synagoga non ejicerentur: dilexerunt enim gloriam hominum, magis quam gloriam Dei. Auertat Deus humusmodi pusillanimitatem, ut hominum timore Deo parere nos pudeat.

3 pudeat, quamvis & rei familiaris, & vita periculum subeundū sit. Neque tamen hac de causa hoc fecisse Nicodemum credidimus: eo enim tempore nondum decretum erat, vt qui eius se discipulum esse profiteretur ē Synagoga eijsceretur.

Sed secreto & noctu venit ad Iesum fortasse, ne affines, & amicos suos offendere, qui Dominum odio prosequerantur. Matth. 6. ed quod vitiorum suorum reprehensor esset acerrimus. Itaque Redēptoris discipulus esse volebat, taliter tamē, vt amicos sibi suos conseruaret. Quod quidē nostris his temporibus vītatiſſi mū est: plurimi enim sunt, qui Deo seruire vellent, & tamen mū di amicitia non deserere. Nemo potest, dilectissimi, duobus dominis seruire. Iam scitis ex præcipuis hostibus, quos habemus esse mundū: hic vobis deserendus est, si Deo placere vultis.

4 Et qui publica exercetis officia, caute obsecro, ne affines, & amici vos à muneric vestri integritate detorqueant. Nam si rem iniquā petunt Deo nos magis debere, quā illis respondendum est: & si vos verè amant, cur condemnationem vestrā inquis rogationibus optare, & curare videntur? Quod si dicant alij, hoc ipsum, quod petimus, præstiterunt, ridiculum hoc argumentum est: per humane tamen respondere potestis, & comiter hoc modo, vultis ne intelligere optare me desiderio yestro morem gerere? Consulamus doctos, & sanctos viros, & si hoc conscientiae puritate fieri potest, libentissime præstabō, fin minus moriar potius, quā Deo debitam fidem violare. Quod si hac animi fortitudine præditos vos non esse intelligitis, deponite officium & dignitatem: animæ enim

5 æternas salus bonis temporalibus anteponenda est. Inter cætera, quæ in sacra Scriptura ſepiſſimè repetuntur, est vis vehe-
mentissima, qua Dei spiritus iustorum animas ad mira, & ſu-
pra humanas vires præſtanda impellit. Et ideo vocat eum Iſaias Iſai. 4:
spiritum iudicij, & spiritum ardoris, iudicij, id est, pruden-
tia, qua bonum à malo dijudicat. Ardoris, quia animam in-
cendit, corroborat, & penetrat, ita, vt omni infirmitate depo-
ſita, dicat cum regio Psalte: Omnia ossa mea dicent, Domine,
quis ſimilis tibi? Ita me tuus diuinus spiritus penetrat, eius vires,
& vim ita ſentio, vt minimæ tam corporis, quā animæ po-
tentia ineffabilem tuam potentiam clament. Hoc Christus
Redemptor noster significauit, dicens: Putatis, quia pacē veni
Luc. 12.

dare in terram? non dico vobis, sed separationem. Erunt enim ex hoc quinque in domo una diuisi, tres in duos, & duo in tres: dividetur pater in filium, & filius in patrem suum, mater in filiam, & filia in matrem. Id est, quamuis vos a vestris uxoribus & filiis non separem, plus tamē meus amor in anima potest, quam uxoris lachrymæ, & filiorum amor: haec enim omnia homines & mulieres deserent, ut me sequantur. O verba timenda, quibus quam frigidè & lente Deum amemus, declaratur: quandoquidem quacunque re exigua, & pueriliter deterrimus, & hominibus magis morem gerere volumus, quam Deum publicè profiteri.

In hac infelicitate Phariseus iste versabatur, qui ne amicis suis & affinibus, ut dixi, displiceret, venit ad Iesum nocte. Sed tanta est Dei clementia, ut nullahuius imperfectionis habitatione eum sacrosancti fidei mysterijs erudire coepit. Primū

D. Augu.
in Ioan.

autem fuit sancti baptismi mysteriū, de quo agit his verbis: *Nisi quis renatus fuerit, non erit.* Quo in loco Diuus Augustinus ait, quod quemadmodum paterna hereditate is tantum fruitur, qui ex eius uxore, cuius hereditas est, natus est: ita etiam nemo cœlesti hereditate perfruetur, nisi prius ex Ecclesiæ visceribus, quæ Iesu Christi sponsa est, nascatur. Hinc intelligetis quam graue sit earum mulierum peccatum, quæ elegantia causa vestes habent, ita angustas & aptas, ut infantes, quos utero gestant, sapissime suffocent, & compressos elidant: & ita sacri Baptismi beneficio priuantur. Plus etiam peccant, quæ eos ex industria enecant, ut scelus suum novo scelere occultent. Has ideò Hiberdense concilium sanctissimæ Eucharistie sacramento per septem annorum spatium privat. Et quoniam Baptismi Sacramentum, ut omnia gratiae legis sacramenta à Redemptoris nostri Passione & morte virtutem habet, cum de Baptismo loquuntur esset mox de sua passione loquitur, dicens: *Et sicut Moyses exaltavit serpem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis.* Ut inde lauacrum illud emanaret, de quo Divus Paulus ait, fecisse nos Deum saluos per lauacrum regenerationis, & renovationis Spiritus sancti, quem effudit in nos abunde per Iesum Christum Salvatorem nostrum, ut iustificat gratia ipsius heredes simus, secundum spem vitæ æternæ. Et addit statim: Fidelis sermo est, beneficij magnitudinem significans. Accidit aliquæ morbo Gallico labore, vel alio quo

Concil. Eli-
ber. c. 2.

Ad Tit. 3.

Simple.

his morbo contagioso, omnia autem remedia inutilia illi esse, donec se lignia aqua curet, quam vulgo (Aqua del palo) appellant. Idem humano generi contigit. Nam cum contagioso culpæ morbo laboraret, quamvis antiqua Moysis lex plurima ei remedia dederit, plurima, scilicet, sacrificia & ceremonias, quæ in capræ cipiebantur, nunquam tamen sanitatem recuperare potuit: ita, ut ecclæ gloriam ingredi, & Dei frui posset aspectu, donec ligni sanctissimæ Crucis aqua curatus est. Nā cùm in ligno crucis & e demptor noster affixus esset, aquam tantæ virtutis effudit, id est, tantam vittutem & gratiam, ut omnem culpæ morbum la uare & sanare possit, si tamen qui hoc morbo laborant, ea ut par est, lauentur. Et ideo ait, oportet filium hominis exaltari, ut, scilicet, divinum hunc haberemus lāuacrum, & fontem perennem

Simile.
ex quo morbi nostri medicina manaret. Cùm Reges aurum, argentum, & pretiosa domus ornamenta vulgi oculis in magnis festiuitatibus ostendi iubent, quāvis aspectus ipse gratus est, omnia tamē illa apud Regē remanent: cæteris vero nullam afferūt vtilitatem. Si magna præbent conuiua regni sui Principibus, si vestes donat seruis suis, si erga familiares suos liberales sunt, ciuitatis & regni pauperes nullā ex hac liberalitate vtilitatē percipiunt. Quā obrem illud vulgo, & plebi gratum & vtile esse solet cū scilicet, iubet Rex fontem in foro publicè collocari, ex quo præstantissimum vinum quisque haurire possit. Omnipotēs cœli, & terra Rex in mundi creatione pretiosa hæc elementorum ornamenta explicauit, & omnibus spectanda apposuit: in quibus tot creaturarum genera miro cuni artificio depicta, omnium oculos in se rāpere, & in admirationē trahere videntur. Mēsam etiā pulcherrimis vasis ornatam apposuit, cœlum scilicet, sole, luna, & stellis decoratum, vestes etiam diuersas seruis suis Angelis dedit, id est, varios gratiæ, & gloriæ gradus. Lautū omnibus suis familiaribus & domesticis conuiuiū præbuit, beatis, scilicet omnibus spiritibus, diuinæ suæ essentiae visione & fruitione eos pascens, qui cœli cibus est suauissimus. Verū in quamnam vtilitatem ex his omnibus rebus miseri peccatores percipiēbāt, quia ea omnia apud Dominum suum remanebant, cū homo mortiens nihil secum adduceret? Si erga seruos, & familiares suos liberalisfuit, Angelorum, & beatorum fuit vtilitas: nos enim pauperes, nudi & inopes, aspectu tantum harum rerum stuibamur.

Zach. 13.

Itaque maioris solatij, & gaudij causa fuit, cum Deus præstitit quod per Prophetam Zachariam promiserat dicens: In die illa erit fons patens domui Dauid, & habitantibus Hierusalem, in ablutionem peccatoris & menstruatæ. Fons iste Iesus Christus est in cruce positus, tot vulneribus confossum, ex quibus sanctissimus eius sanguis ad animarum remedium emanauit. Ad hunc fontem dilectissimi accurrite, & tam singulare beneficium frustra vobis datum esse nolite permettere.

Oportebat etiam filium hominis ex altari, ut non solum Dei misericordia, verum etiam iustitia manifestaretur, quæ nulla in re tantopere apparuit, vt in proprio filio tanta pœnarum gravitate puniendo. Nam quotquot supplicia Deus tam de Angelis, quam de hominibus iustitiam suam manifestando desumptis omnia de puris tantum creaturis desumpta sunt: at verò proprium filium ob aliena castigasse peccata, hoc mirè eius iustitiam extollit, & timorem magnum incutit: quia vt ipse Dei filius dixit: si in viridi ligno hoc faciunt, quid in arido fieri? O quantopere errant qui posteaquam peccauerunt cœlestem gloriam aſſequuturos ſe eſſe existimant, quamvis nullum labore, nullam afflictionem ferant. Christus redemit nos, ait Diuus Paulus de maledicto legis factus pro nobis maledictum, pro quorum verborum intelligentia notandum est ex Diuo Augusto.

Luc. 13.

Gala. 3.

Aug. li. 14.

Contra Fan-

Hum. cap. 3.

C. 4. 10. 6.

D. Tho. 3.

p. q. 46. art.

q. ad. 3.

Rom. 8.

Laet. Fir. lib.

de ira Dei.

cap. 13.

1. Reg. 17.

Judith. 13.

Ephe. 2.

contra Faultum, peccatum maledictum esse: & per consequens mors & pœnalitas, quæ ex peccato proueniunt dicentur maledictum. Et ita quisquis supplicio aliquo, aut poena à Deo puniatur, dici potest maledictus à Deo, quia quemadmodum Deus tunc benedicere dicitur, cum alicui benefacit, ita maledicere aliquid ceterum facilius fuisse dicitur: hoc est, plurimis pœnarum malis oneratum fuisse: vt per maledictum pœnalitatis, maledictio culpæ tolleretur. Et ad Romanos idem Apostolus ait, de peccato damnauit peccatum. Quemadmodum ex viperæ veneno (vt refert Laetantius) medicina fit, qua ipsiusmet viperæ mortis curantur: ita Dominus ex pœnis peccati, ipsius peccati remedium fecit, vt Dauid Goliath ipsiusmet gladio necauit: & Judith lophernis caput ense, quem ipsemet gestabat, necauit. Ad Ephefios ait: Ipse est pax nostra, qui fecit ut traque unum: per crucem inter-

15 interficiens inimicitias in semetipso. Plurimum ponderandum hoc loco est, non dixisse Apostolum inimicos suos interfecisse, sed inimicitias. Quia Redemptor noster non interfecit peccatores, qui Dei inimici sunt: immo vitam illis dedit pro ijs in cruce moriens: sed interfecit inimicitias, quia noscum patre reconciliauit. Secundum non nulli faciunt, qui inimicos interficiunt, & viuas conseruant inimicitias. Alij in confessione inimicitias tepido quodam inimicis se suis reconciliadis proposito vulnerat: sed non interficiunt: & ita quacunque opportunitate suas iniurias vleiscuntur, ac si nunquam ignoscendi propositum habuissent. Christus vero Redemptor noster non vulnerauit, sed interfecit inimicitias: quia quae semel eius meritis ignoscuntur peccata, nunquam reuiscunt, neque redeunt, nisi tanquam circumstantia aggrauiantur.

16 Quod si dicitis omnibus his locis aperte dicere Apostolum Redemptoris nostri morte a peccato nos esse redemptos, igiturn nihil esse nobis laborandum. Verum si hoc esset, nunquam idem Apostolus dixisset, per multas tribulationes oportet nos intraire in regnum Dei, neque Diuus Petrus, Christus passus est, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius: neque Diuus Iohannes, qui dicit se in Christo manere, debet sicut ipse ambulauit, & ipse ambulare. Quin etiam inter ceteras causas praecipuas, propter quas oportebat filium hominis exaltati hunc fuit ut patientiam nobis in laboribus doceret, & alias virtutes quam plurimas. Quare Diuus Augustinus, Lignum, inquit, ubi fixa fuerunt membrapatientis, etiam cathedrali Magistri docentis. Ibi enim nos patientiam docuit, patrem pro perseguitoribus suis rogans: ibi nos charitatem docuit, pro ijs ipsis moriens, qui vita illum priuabant: ibi humilitatem docuit, tanquam latro inter latrones positus. Quidnam hominum superbiam confundere plus potest quam videre ipsummet Christum usque ad crucis mortem humiliatum? Quidnam superbus esse audebit Dei sublimitatem, ita suo amore demissam contemplans, & si hic Dei finis fuit superbiam nostram cruce euertere, vt quid adhuc superbis terra & cibis? Cum sit verbum diuinum patri æquale, formam tamen serui accepit: tu vero homo vilissimus vermis existens formam Dei accipere vis: & tanquam Deum honorari? Regnare adhuc in te superbiam non pudet? Quidnam Deus ut eam euertaret plus prestare potuisset? O cœlū, o terra, o

Act. 14.

1. Pet. 2.

1. Ioh. 2.

D. August.
tract. 119, in
Iean. parvus

a princip.

to. 9.

bus suis rogans: ibi nos charitatem docuit, pro ijs ipsis moriens, qui vita illum priuabant: ibi humilitatem docuit, tanquam latro inter latrones positus. Quidnam hominum superbiam confundere plus potest quam videre ipsummet Christum usque ad crucis mortem humiliatum? Quidnam superbus esse audebit Dei sublimitatem, ita suo amore demissam contemplans, & si hic Dei finis fuit superbiam nostram cruce euertere, vt quid adhuc superbis terra & cibis? Cum sit verbum diuinum patri æquale, formam tamen serui accepit: tu vero homo vilissimus vermis existens formam Dei accipere vis: & tanquam Deum honorari? Regnare adhuc in te superbiam non pudet? Quidnam Deus ut eam euertaret plus prestare potuisset? O cœlū, o terra, o

122 In Feste Inventionis S. Crucis

V. 53.

insensibiles creature, filiorum Adæ cœcitatè obstupescite; qui ex diuinis beneficijs tā exigua vtilitatē capiūt. Sanctus Isaia ait: Desiderauimus eum despectum, & nouissimum virorum vi rum dolorum, & sciētem infirmitatem. Ita eum desiderauimus, vt nostra postulabat necessitas, vt nimirum nos humilitatē do ceret. Venit qualem desiderabamus, & tam ē eadem durat malitia, ac si nunquā virtutis nobis præbuisset exemplū. Itaq; obse cro vos dilectissimi, per piissimam illam Iesu Christi crucifixi visce ra, vt eum tanquam magistrū & doctorē in crucis cathedra positi um contemplemini, & tanquam discipuli discendi cupidi bis saltem in die mane, & vesperi eius lectiones audiatis. Quomodo enim in Theologia, in Philosophia, aut in quavis aliascientia peritus esse poterit, qui nunquam eius lectiones audit, neque ihs diligenter studet? ita etiam quis in Evangelica Philosophia peritus erit, si nunquam de ea cogitat? In Isaia vbi nos legimus: Qui portamini à meo vtero, qui gestamini à mea vulva, vsq; ad senem etiam, ego ipse, & vsque ad canos ego portabo, septuaginta inter pretes transtulerunt: Qui portamini de vtero meo erudimini à parvulo vsque ad senectutem: quibus verbis declaratur desiderium quo Deustenetur, vt ab ipsa pueritia vsque ad senectutem eius doctrinæ magna cum cura, & studio operam demus. O quā assiduus huius doctoris auditor erat Diuus Paulus qui dicebat:

I. Cor. 2.

Non iudicaui me aliquid scire inter vos, nisi Iesum Christum & hunc crucifixum. Fidei, spei, & charitatis, quæ sciebas mysteria; nonne o sanctissime Apostole, scientia erat præstantissima? cur igitur nihil te scire ais, nisi Christum crucifixum? Hoc nimirum significare voluit quicquid humilitatis, obedientiæ, fidei charitatis, & cæterarum omnium virtutum lecio, omne in Iesu Christo crucifixo includitur, idèò non iudicaui me aliquid scire, nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum. Tanto sanctissimus Apostolus crucis ardebat amore, vt ad Galatas dicat: Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Intelligens enim quanto cum labore homines gloriari in humanis rebus quererent, Ab sit, inquit, mihi in huiusmodi rebus gloriari in voluptatibus, in dignitatibus, in diuinitijs, sed tantum in Iesu Christi cruce gloria bor. Suam quoque crucem huius seculi filii habent, & in illa gloriantur: sed crux est Sathanæ, vita, licet profana, & depravata.

Gala. 6.

123

3. In hac cruce tribus sunt clavis confixi, qui quidem tria illa sunt,
 de quibus Diuus Iohannes ait: Omne quod est in mundo, est con- Ioh. i. Ca
no. 2.
 cupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ.
 Primus clavis est concupiscentia carnis, molliter, scilicet, & de-
 liecate viuere optimis cibis, pretiosis vestibus vti, & tādem curā
 omnem in voluptate ponere. Secundus clavis est, concupiscen-
 tia oculorum, quæ hominem incitat ad pauperum sanguinem
 suggēdum. O infelix, qui quicquid vides, concupiscis, & id tā-
 dé quod fraudulenter rapisti, hic manebit, tu verò æternis Ge Similes
 hennę tormentis pendebis improbe pœnas. Cum in aqua piscis
 versatur vorat escam, neque hamum latere percipit: at verò cum
 pescator ex aqua eum extrahit, tunc fraudem & dolum animad-
 uertit. Heu filij Adam, credite obsecro in lucris istis illicitis la-
 tere hamum, & mortem, sed voluptatis, quæ ex ijs perecipitur, do-
 lus non animaduertitur, qui tunc cum vos Deus ex huius mun-
 di aqua extrahet, apparebit: sed sero, quia tūc nihil proderit.
 Tertius clavis est superbia vitæ. O quot mala homines cōmit-
 tunt hac superbia moti: hæc iniurias vlciscit: hæc omnes con-
 temnit & despicit: hæc diuitijs & honoribus inflata in omnes in-
 iuriosa est. Nemo explicare potest dolores & tormenta, quæ in
 hac vita patiuntur, qui his clavis confixi sunt. Et ita vbi nos legi-
 mus in Isaia: Audite viri illusores, septuaginta interpretes tran-
 stulerunt: Audite viri tribulati. Viri illusores sunt peccatores, Iesi. 28.
 qui suis moribus & vita Dei legem irrident: & isti vocantur tri-
 bulati ob afflictionem, quæ peccatum concomitati solet. Bono
 rum crux est vita recta, & integra: in hac manus & pedes confi-
 xos habent. Animæ manus sunt intellectus & voluntas, intelle-
 ctum fidei clavo fixum habēt, quia ex libertate intellectus, qui
 Ecclesia sanctæ parere recusat, errores nascuntur. Voluntatem
 amoris clavo confixam habent, vt non quidquid vult, sed Deū
 tantuam amet, & cætera omnia ita amet, vt ad ipsius Dei referan-
 tur amorem. Pedes sunt duo illi præcipui affectus, irascibilis, sci-
 licet, & concupisibilis: hos timore fixos habent, ne appetat, nisi
 quod eos cū Deo coniungit, neque fugiat nisi quod eos à Deo
 separat. Fœlices illi, qui ita crucifixi sunt: quamuis enim crucis
 nomen habeat, dulcis tamen est & suavis. Experientia, & vsu
 comprobatum est, si vas aliquod ex cera noua, & pura in mare
 proieciantur optimè vndique clausum, aquam, quæ per poros in-
Similes
 greditur,

greditur, quamvis ex se amarissima sit, dulcem tamen fieri. Christi Redemptoris nostri corpus vas est è cera purissima: quia quæ admodum cera ex ape & floribus fit, ita sanctissimum eius corpus Spiritus sancti virtute tanquam apis in beatæ Virginis uero, tanquam in flore generatum fuit. Vas istud nouum sine uilla peccati vetustate, & malitiae omnino clausum, poros habet quæ plurimos, pretiosissima, scilicet, vulnera, quæ nostra causa excepit: & tribulationes omnes, quæ sunt aquæ amarissimæ per hos poros, & vulnera deuota & pia meditatione penetrantes suauissimæ fuent. Et ita ait Diuus Paulus: Recogitate eum, qui tales sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem ut non fatigemini animis vestris deficientes. Et ita ait vnuquisque iustorum cum Diuo Paulo: Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Poderate obsecro ultimahæc verba. Pro quorum explicatione notandum est, plurimos esse, qui neque mundo crucifixi sunt, neque ipsis mundus: eos enim mundus honorat & amat, & ipsis mundum, ut sunt adolescentes vitij dediti. Alij sunt his deteriores, qui quidem mundo crucifixi sunt, mundus vero ipsis crucifixus non est, quia mundus eos nihil stimat, ipsis vero mundum sequuntur & amant. Huiusmodi sunt senes aliqui amatores, lusores, & ambitiosi: qui quamvis mundus repudijs libellum ad eos miserit, eum tamen nolunt deserere. Alij sunt, quibus mundus crucifixus est, sed illi non sunt crucifixi mundo: illi enim mundum fugiunt, eos vero mundus querit, & ex ipsis met monasterijs & desertis ad honores & dignitates extrahuntur. Ehi quidem boni sunt, sed non securi omnino viuunt: quia, vt ait Diuus Bernardus: Periculosem est inter spinas versari & non pungi. Alij tandem sunt, vt Diuus Paulus: qui crucifixi sunt mundo, & mundus illi crucifixus est: mundus enim eos odit, & ipsis mundum: & hi securius vivunt. Ex his esse vos dilectissimi vellem, vt ita crucifixi diuinæ gratiæ auxilio perfici possimus gloria: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius,

Amen.

Hebr. 1.1.

D.Bern.

IN ASCENSIONE DOMINICON-

cio Prima.

*Recumbentibus undecim discipulis apparuit illis Iesus, & exprobrauit incredulitatem eorum.
Marc. vltimo.*

GENS gloriosus Apostolus Diuus Paulus de admirabili Redēptoris nostri Ascēsione, quæ hodierna die celebratur, ait: Ephes. 4. Qui descendit, ipse est, & qui ascēdit super omnes cœlos, ut adimpleret omnia. Quibus verbis quæ sit via, quæ in cœlū nos ducere possit: ostēditur: hæc autē est prius descendere & eius imitatione humiliari. Sapiens ille Salomō altissimas quasdā quæstiones propo-
suit, & insolutas reliquit, scilicet, Quis ascendit in cœlū, atq; de-
scendit? quis continuit spiritū in manibus suis? quis colligauit aquas quasi in vestimēto: quis suscitauit omnes terminos terræ. O difficillimas quæstiones, quis nā illis respōdere posset, nisi ip-
sem̄ Dei filius in mundū veniens, lucē mētibus nostris attulis-
set? A secūda ducemus initium: primā verò in vltimū locum diffe-
remus. Quis cōtinuit spiritū manibus suis? Spiritus aliquādo co-
gitationem significat, quæ inquietissima esse solet, & ita de ea di-
cipotest. Quis potest continere eam in manibus suis? Solet enim
huc illuc vagari, & difficillimē vni tātū reiaddicta detinetur. Au-
dis concionantem attentus, & cum minus hoc cogitas, distrahi-
tur animus, & paulatim laxatur imaginatio: & du concionator
tria aut quatuor verba loquitur, tu vniuersum terrarum orbem,
ter aut quater i[n] imaginatione peragasti. Oras attentissime, & re-
pentē in varias & diuersas cogitationes animū diuisum esse ani-
maduertis: ita, vt tanta sit perturbatio, tanta cogitationum va-
rietas & strepitus, vt te ipsum vix intelligas. Puro, & nūtido spi-
ritu.

ritu orare cœpisti: & te nolēte exit spiritus immundus vana, sci
 lic et, & immūda cogitatio, qua te perturbat: & ideo merito que
 ri potest, quis cōtinuit spiritum in manibus suis: hoc est quis est
 suarum cogitationum Dominus: magnum enim hoc Dei bene
 ficiūm est & donum. Hinc intelligetis, quid significet commu
 nis ille loquendi modus, quo vt vulgo soletis. Nam cum quis in
 extremitate laborat, si quis querit, quo nam modo se habeat respō
 dere soletis, (*Esta en las manos de Dios.*) Quid, nū antea in manibus
 diaboli versabatur? quid hoc sibi vult? Quia scilicet, cum sanus
 erat spiritu & animo varijs erat cogitationibus distractus: nunc
 autem morti proximus, omnes suas cogitationes & spiritum
 suum omnem in Dei manibus collocatum habet. Et quamvis
 optime hoc dici possit, nihilominus tamen non hoc querere
 Salomonem dico cum ait, *Quis cōtinuit spiritum in manibus* 5
suis? Sed re vera in hac questione diuinorum personarū & qualitatē
 indicat: quia spiritū diuinū, qui pater est, continere non po
 test, ideo, cōprehēdere, nisi spiritus diuinus, qui est filius & etiā
 Spiritus sanctus, & ē cōtra. Et quanvis sancti cōprehensorēs vo
 cātur non ideo hoc eis nomen tribuitur eo quod Deū compre
 hēdant, sed quia consequunti iam sunt & possident quod nun
 quā amissuri sunt, scilicet, perpetuam illam & sempiternam glo
 riā. Hoc illud est quod D. Paulus ait de Christo R edemptore
 nostro loquens, *Qui solus habet immortalitatem & lucem habi*
tat inaccessibilem, quem nullus hominum vidit, sed nec videre
poteſt. Quæ quidem verba magnæ moleſtia cauſa nobis essent,
 niſi ea intelligeremus, vt decet. Primum Deum solum ait esse
 immortalem: quod si verum est, ergo anima mortalis est & vna 6
 cum corpore moritur. Et ita si in hac vita tantum in Christo
 spem collocatam habemus, nos Christiani omnibus hominibus
 miseriſſiores sumus, vt idem D. Paulus ait. At non ita est: sed
 verè animæ immortales sunt, & de iustis dicitur, *Spes illorum*
immortalitate plena est. Neque solum animæ immortales sunt:
 sed etiam corpora ipsa resurgent immortalia: quare idem Apo
 stolus inquit, *Cum mortale hoc induerit immortalitatem, tunc*
fiet sermo, qui scriptus est, Absorta est mors in victoria. Quid
 igitur sibi vult cū ait hoc loco iolum Deum immortalitatem
 habere? Quia nimirum solus Deus ex se & ex propria natura im
 mortalis est, solus ipse esse habet necessarium: creaturarum enim
 esse

1. Tim. 6.

1. Cor. 15.

1. Cor. 15.

7 esse contingens est, & annihilaripotest. Velsolus Deus est immortalis, quia in eo nihil moritur, neque mori potest: eandem enim sapientiam, eandem bonitatem, eandem charitatem, quam ab æterno habet in æternum habebit. Nam in Angelis quidein, & in anima hominis sapientia, bonitas & charitas accidentia sunt, quæ adesse, & abesse absque subiecti corruptione possunt: at verò in Deo hæc omnes perfectiones cum ipsam et essentia identificantur: ita ut quemadmodum essentia est immortalis, ita & ipsæ immortales sint, quam immortalitatem, vt dixi, neque Angeli neque animæ nostræ habent. Durum prætere illud videri potest, quod subdit dicens. Quæ nullus hominū vidit neque videre potest: quia si Deum nemo videre potest inanis est spes nostra. Verum plurimum nos con-

8 solatur quod Diuus Ioannes ait, Scimus quod cum apparuerit 1. Ioan. 3.

similes ei erimus, & videbimus eum, sicuti est. Nam Diuus Paulus videri posse negat, scilicet, ut comprehendatur, quod id est cum eo quod Redemptor noster dixit, Nemo nouit filium nisi pater, nec patrem quis nouit, nisi filius? Iusit Deus Moy-Matth. 15.
si, vt in tabernaculo duos Cherubines collocaret, qui extensis alis propiciatorum tegerent. Singulare hoc fuit mysterium: nam propiciatorum Deum repræsentabat, Cherubines ve-Exod. 15.
rò duas naturas intellectuales, scilicet, angelicam & huma-
nam, alia autem cognitionem, quam de Deo habent significant. Mysterium autem est quod quo magis alas extendunt eo magis propiciatorum velant, id est, quo magis intellectua-
les creaturæ cognitionis suæ alas, vt Deum cognoscant exten-
dunt tanto magis absconditur: quia quo magis Deus intelligi-

9 tur eo magis incomprehensibilis esse cognoscitur: quia vt ait Psal. 52.

Dauid. Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus. Ille plus Deum intelligit, qui intelligi Deum omnino non posse in-
telligit, & ita optimè explicatum est quoniam modo intelligen-
dū sit, Deum nemo videre potest. Altera quæstio est, quis colli-
gauit aquas quasi investimentū? Altissima profecto quæstio, quis
nā vestibus aquas omnes colligere potuerit. De filio Dei ait D. Philip. 2.
Paul. p̄fuit habitu inuētus vt homo. In hoc habitu & ueste in
sanctissima, scilicet, humanitate omnes aquas, id est, omnia pecca-
ta collegit, vt pro ijs solueret: & ita ei nomine dixit Dauid Saluū
me fac De⁹, quoniam intrauerūtaque ysq; ad animā meā. Si aqua Psal. 68.
pecca

peccata sunt, quoniammodo agni immaculati animam innocentissimam intrare potuerunt? Eodem, scilicet, modo, quo vulgo vti solemus. Nam cum aliquid audimus narrari de aliquo quem amamus, triste & molestum dicere solemus, (Legame at alma:) Ita etiam Dei filius ait, hominum peccata, quibus a ternum Patrem offendebant intrare animam suam, hoc est, magnum ex ijs dolorem concipere, eò quod plurimum patrem suum amet & homines, quos in tot ac tantos errores incidisse dolet. Hasigitur aquas, scilicet, peccata nostra ipse solus colligere in vestimento potuit, vt pro ijs satisfaceret. Quarta quæstio est, Quis suscitauit omnes terminos terræ? Terminus est finis, & est secundum Aristotelem optimum rei. Optimum harum rerum vniuersitatis, quæ in mundo sunt est homo, qui est finis, & terminus, propter quem omnia creata sunt. Itaque termini terræ sunt homines, qui omnes culpa ceciderant, & eorum præcipui, qui a quius termini terræ vocari poterat, scilicet, Adam & cæteri omnes Patriarchæ & Prophetæ in eam inferni partem, quæ limbis vocatur, propter culpam ceciderunt. Solus autem Dei filius eos suscitare potuit, & cæteros omnes, quantum in eo est a culpe lapsu. Huic quæstioni optime verba illa conueniunt, quæ dicuntur de diuino hoc Salvatore, scilicet, De torrente in viabibit, propterea ex altauit caput: hoc est, in via vita suæ bibil de torrente passionis, propter ea exaltauit caput totius generis humani, scilicet, Ad a culpe lapsu. Altera quæstio a Salomone proposita, prima in ordine est, Quis ascendit in cœlum, aut descendit? Huic autem quæstioni respondet Ditus Paulus, verbis initio propositis, dicens: Qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnes cœlos. 12 Ex his omnibus quæstionibus hoc argumentum efficacissimum colligi potest. Si ille, qui a ternum Patrem comprehendit, qui redimere homines potuit, & eos a culpe lapsu suscitare, animas autem sanctorum a dæmonis potestate eripere, quamuis tantâ haberet potentiam, vt cœlum ascenderet, prius tamen tantâ voluit humilitate descendere, quoniammodo miseri homines eo se superbia elatos ascensuros esse existimant? Errant, errant qui se eius imitatione humiliari nolunt. Et quoniam priorū peccatorum cognitio via est ad humilitatem, & reprehensio plurimū ad hanc cognitionem confert, ideo Redemptor noster ante quā in cœlum ascenderet, discipulos suos seuere reprehēdit, vt in misericordia

Psal. 109.

seriæ

13 seriae suæ cognitionem venirent. Diuus Lucas in Actibus Apo-
stolorum ait, quod post resurrectionem suam per dies quadra-
ginta apparuit eis, loquens de regno Dei, id est, de statu Ecclesie
militantis, quoniammodo regenda & gubernanda esset. Res pro-
fecto animaduersione digna: quod cum per tres tantum dies in
morbo illo infidelitatis fuissent, voluit Dominus eos per qua-
draginta dies curare, ut intelligeretur, quanta cum difficultate
spirituales morbi curarentur, & quantopere decipientur, qui
eos tanquam leues contemnunt. Si quis per triduum tantum fe-
bri laborat, vix mense conualescit, & ne in morbum rursus incis-
dat, diligentissime cauet. Si quis vero per plurimos menses in
peccato perseverat (vitam menses essent, & non aliquando anni,) si vel una tantum hora in conscientia examinationem, &
14 confessionem insumatus, nihil iam reliquum esse videtur: quia
nimur non intelligit infelix, quia corrupta natura, & debi-
litata remaneat: neque cogitat poenarum multitudinem, & ma-
gnitudinem, quæ illi in purgatorio seruantur, eò quod peniten-
tia tanti, ut æquum est, valoris non fuerit. Alter fecisse legimus
Dauid qui aiebat: Lauabo per singulas noctes lectum meum, &
lachrymus meis stratum meum rigabo. Nam vel unum tantum
mortale peccatum in omni vita commisum, quotidie tamē mag-
no esset cum dolore deplorandum: at quanto magis, tot, ac tan-
ta, quæ passim comittuntur? Huc accedit, quod de venia certi
esse non possumus: & quamvis hoc nobis Deus revelasset, nihili
ominus tamen sufficiens est doloris, & lachrymarum causa Deu-
à quo tot accepimus beneficia, ita offendisse.

15 Cùm itaque Dominus Christus discipulis suis apparuisset, tan-
dem iam cœlos ascensurus hodierna die apparuit, dum illi accu-
berent: ut intelligamus in cibo temperantiam & pietatem ma-
gnam esse dispositionem, ut Deum socium & coniuicium habeas-
suis. Ante quam comedam, inquit Iob, suspiro, & quasi inun-
dantes aque, sic rugitus meus. O beatum illum, qui comedens
sanctum hunc virum imitatur secum ipse dicens: Quot sunt, qui
Deo maiori cum diligentia seruiunt, & tamen nec pane quidem
se nutrit possunt, ego vero tot cibis abundo, qui terra hiatu vi-
vus absorberi ob mea peccata misererer. Hac consideratione cor-
de suspirans, & plorans Deo pro tanto beneficio gratias agit, &
vitam scilicet in posterum emendare constituit. Ex hac etiam cōside-

Simile

ratio hec ibo huius moderatio sequitur, ut ad pauperum cleemosy¹⁶
 nas supersine hoc enim corpus facile ad ea, quae volumus trahi-
 tur. Si sceni manipulum in leporis pelle in injicis nihil iam am-
 plius expere posse videtur, & tamen si secundum, tertium, & qua-
 tum manipulum in farcis recipiet: ita etiam humanum corpus,
 uno tantum cibo contentum esse videtur, & tamen si plures in
 farcis recipier: sed quidquid illi supra necessitatem das non mo-
 donullius est utilitatis verum etiam & corpori & animo maxi-
 midetimenti. In epistola ad Corinth. monet nos Diuus Paulus
 his verbis, Situe manducatis, siue bibitis, vel aliud quid facitis, om-
 nia in gloriam Dei facite. Vbi plurimum pōderatione dignum
 est, quod cum iuberet sanctus Apostolus, ut omnia in gloriam
 Dei fierent, cibi & potis potissimum mentionem fecit, quia ex
 his rebus plurima solempnē Dei offensiones nasci, nisi parce & mo-
 deraberintur, & è contra, si hæc moderatio & temperantia adhibea-
 tur, & hictantū sit finis propositus, ut Deo seruire possimur, ma-
 xiima inde bona consequuntur.

Ereprobatur inter dulitatem rerum. O Christe mundi Redēptor
 qui agnus soles esse mansuetissimus, cur te nunc in discessu tam
 severum ostendis? Euangelij prædicationē ijs hominibus cōmis-
 satis relinquis, & tamen eos tam aspera reprehensione offendis?
 Hac in re Euangelij sui veritatem maxime confirmavit, eo quod
 corruptis testibus non indigeat. Nam fidei veritatem vita sua,
 & mortis innocētia, & miraculorum potentia: ita corroborau-
 rat, ut opus non esset ijs qui eam prædicare debebant alementari,
 immo eos ob incredulitatem se aciliat in reprehendi, nunc vero
 qui filios habent & seruos, reprehendere eorum vitia non au-
 dent, eo quod illis deteriores sint, & vitorum exempla præ-
 beant: & ita rie se foris infamia, & ignominia afficiant fernis
 suis assentantur: & si quæ reprehensione digna animaduertunt
 dissimulant. Maxime profectō necessaria est conscientia puri-
 tas, ut quis reprehendere possit, In libris Regum legitur, quod
 cum dux ille Iacob Regem suum David iraci facile posse intel-
 ligerebat, & eum tanquam inexpertum ducem reprehenderet,
 eo quod in viris cuiusdam Ammonitarum obſidione pluri-
 mos milites mortis periculo exposuisset, nuntio, qui hec Re-
 gi relaturn erat, insit, ut si Regem videret iratum, tunc di-
 cere, etiam seruis tuis Vilas Ethens occubuit. Paruit nuntius
 & cūp

2. Reg. II

29 & cum irasci Regem videret, & dueis reineritatem reprehenderet, statim Vnde mortem nuncianit: quam cum Rex audiuit & eius se fuisse causam sibi conscius esset reprehendere absus non est, sed nuntio statim dixit, Hæc dices Iob, Non te frangat ista res, varius enim euentus est belli. Videbis igitur ut prævia conscientia impedit quatinus iij, qui præsumit suos reprehendere posint, ex quo maxima in rebus publicis de prævaratio consequitur, cum quisque peccandi habeat iuripunitionem.

Reprehendit igitur Dominus discipulos suos, & mox dicens, Euntes in mundum & noster sum prædicare Evangelium omniscratu-
ra, &c. Post reprehensionem eos tam sublimi dignitate solatur. Quequidem Dei solet esse consuetudo, prius affigere, mox con-
solari, mundus verò contra, prius consolatur & postea affligit,
& ita virtutum principia aspera sunt, finis vero suavis. Hoc Di-
nus Paulus significauit dicens: Indumenti Domini Iesum Christum. Nam quemadmodum vestes initio quidem angustæ vi-
dentur ante quam vsu laxiores siant: ita etiam cum primum Iesum Christum vera penitentia, & virtutum exercitatione indui-
mus initio quidem tñrquetur, & affligimur. Durum videtur
icauium, difficilis clausura, humilitas, & obedientia, sed patien-
ter, o Dei serue paulisper sustine, paulatim enim progresiu-
tem poris vestis ista, quam nunc ferre non potes suauissima erit.
Vitium è contrâ initio suavitate affectat, sed mox amara suc-
cedunt. Et ita dicitur, Est via, quæ videtur homini iusta, nouis
fama autem eius descendunt ad mortem. Hac de causa iusti spiritu
ritu sancto ducti virtutis, & vitij caudam apprehendere solent,
hoc est, utriusque finem respiceret. Quare cum vitij finis ama-
rus sit virtutis autem suavis, ille malo odium, hic autem boni
amorem causat. Et ita ubi nos legimus in Isaia cum de iustis loquitur, Miserator eorum regit eos, & ad fontes aquarum po-
tabit eos, & ponam omnes montes in viam; & semi-
ra mea exaltabuntur, septuaginta interpres translulerunt,
Per fontes aquarum deducet illos, & ponam omnem mon-
tem in viam: & omnem semitam in pascua eis. Quibus ver-
bis tam primæ, quam secundæ translationis signat canthirina
teinæ animi voluptates: & consolationes, quas fideibus suis
Deus communicat, qui asperos montes, & angustas deinceps

Rom. 13.

Prover. 14.

Isai. 49.

22

tas, per quæ vice spiritualis difficultates intelligi debent, in sua-
uissima; & amoenissima pascua commutat. Malo vero non
caudam, sed caput vitij, & virtutis accipiunt: ex quo virtutis
odium, cuius initium amarum est, vitij vero amor consequitur,
cuius initium delectabile. Sed heu quanto per errasse se aliquæ
do intelligent: quia ut in eodem proverbiorum capitulo dicitur.
Risus dolore miserebitur, & extrema gaudij lucis occupat. Quæ
cum ita sint, dilectissimi iustorum industrias imitamini, &
quem tandem finem humanæ voluptates habituræ sint, diligenter
attendite.

*Et Dominus quidem Iesus postquam loqueuse est eis, assumptus est in
celum, & sedet a dextris Dei. Plurimum notandum est, quod quam
uis in sacro sancto Euangelio sepius ab Evangelistis sanctissi-
mum nomine Iesus nominatum est, nunquam tamen cum eo hoc
verbum, Dominus, appositum est, sed simpliciter, Iesus, venit
Iesus. Respondit Iesus, &c. Hoc vero loco cum ageret D. Mar-
cus de glorioissima eius Ascensione, ait: Et Dominus quidem
Iesus. Qua quidem in re Christianitatem reprehenduntur: qui
cum sanctissimi huius capituli membra se esse profiteantur, titu-
list tamen illustrissimis nominari volunt, & passim domini ap-
pellari, quin etiam supra Domini nomen, aliud Domini nomē
apponi, vt *El señor Don Pedro, el señor Don Juan, &c.* Quæ quidem
magna est vanitas, & potissimum in monialibus, quæ se tanquam
sponsas humiliissimo Iesu dicauerunt. Cum autem in auro va-
se quod cōflat loca quædā vacua, & cinanaria relinquit, signum est
geminis ibi esse includendas: secus autem, si nulla sint vacua, si-
gnum est gemmis ornandum nō esse. Vna quæque religiosa au-
reum est vas, quod religionis fornace cōflatur: quare cum mona-
sterium ingreditur æquum est, vt si antea vocabatur, *Doña Marga-
rita, quite aquel Don, & vacuū ibi relinquerat*, vt tunc cum in morte
perficiendum hoc vas erit, gēma in vacuo illo possit includi, san-
cta, scilicet, nomen, & ab omnibus appellari possit, *santa Mar-
garita*. Quod si monasterium ingressa dominæ nomen retinet
vanitatem & superbiam, signum est vas istud gemmis ornandum
non esse, quandoquidem nulla in eo vacuarelinquuntur, vt sci-
licet, sanctæ nomen apponatur. Non enim bene hæc duo nomi-
na conueniunt, *santa Doña Margarita*. Hoc est sanctitatis, & va-
nitatis tituli non bene conueniunt. Quare varijs hos titulos tol-
lite,*

Simile.

25 lite, forores charissimæ, & multò magis cordis superbiam, & iā-
stantiani: nolite in hac vita dominæ vocali, sed seruæ: nam tunc
cum cælos ascendere dabitur vñâ cum cælesti sponso verum do-
minium consequemini.

Postquam loquutus est eis, assumptus est in cælum. Res animaduer-
sione digna hoc loco occurrit, eo quod cum Euangeliste de Redē
ptoris nostri morte scribunt: iniurias illi illatas & ignominias lon-
gissima oratione prosequuntur: at verò Ascensionem eius glorio-
fissimam duo quidē silentio prætermittunt: alij verò duo breuissime
narrant. Diuus quidem Lucas his verbis: Videntibus illis eleua-
tus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Diuus vero Mar-
cus brevius etiam perstrinxit, dicens: Postquam loquutus est eis
assumptus est in cælum. At verò hæc omnia Spiritui sancto, quo
26 spirante scribabant, tribuenda esse dubitandum non est: qui qui-
dem in laboribus & iniurijs narrandis breues eos esse noluit, vt
significaret pro hominibus pati Redemptori nostro gloriosissi-
mum fuisse triumphum. Et quoniam tanta cum ignominia pati
utilitas nostra fuit, tanta vero cum gloria ascendere eius maiestas
& dignitas, ideo voluit, vt quod tantoperè ad nos pertinebat lon-
gissima oratione referretur, vt ad maiorem amorem & gratitudi-
nem nos inuitaret: & præterea, quia per eius mortem & passio-
nem corporis sui sacratissimi glorificationem meruit, vt ait Di-
mus Paulus ad Philip. Humiliauit semetipsum usque ad mortem: Philip. 2
propter quod & Deus exaltavit illum. In his meritis longiores
Euangelistæ fuerunt, honorem verò & gloriam breuiter perstrin-
ixerunt, vt significarent de operibus meritoris præcipue agendū,
27 & loquendum nobis esse: si hæc enim adsunt certa erit gloria,
quaे talis & tanta erit, vt verbis explicari non possit. Quod si de
iustorum gloria dicitur: Neque oculus vidit, neque auris audiuit
quaे præparauit Deus diligentibus se: quid dicendum erit de iu-
storum iusti Iesu Christi gloria, per quem cæteri omnes iusti iu-
stitiam recipiunt?

Et sedet à dextris Dei. O mutatio admirabilis! attendite dolo-
rum & iniuriarū finem humilissimi Iesu: quis eum vidit in præ-
sepio iacentem, in Aegypto profugum, in deserto ieunantem,
per vias defatigatum, & tandem cruci inter latrones affixum: ita
vt hæc in spiritu præuidens Prophetæ Isai. dixerit: Quis creditit
auditui nostro? Ascendet sicut virgultum coram eo, & sicut ra-

Isai. 53

dix de terra sitienti! Elegans imma est metaphora! Erit, inquit, 28
 tanta eius paupertas & solitudo, vt virgulto comparari possit,
 quod in arida & sterili terra natum, nulla foliorum coma orna-
 tur, nullo virore, nulla pulchritudine, aridum, sterile, & triste.
 At quā diuersus erit aspectus, dum in tanta gloria ad dexteram
 Dei Patris sedens aspicitur? Discite, discite fratres mundi contem-
 ptus, & iniurias contemnere, & patienter tolerare: nam quo magis
 vos mundus contemnet, eo pluris vos estimabit Deus: & è
 simile. contra, quō pluris vos mundus estimabit, tunc magis ne vos Deus
 contemnat, caute. Si quis plures numos numerare vult, ad nu-
 merorum notas æreos interdum numos, vel etiam lapillos adhibere solet. Dum ratiocinatio datur, non materia, sed locus tantu
 spectatur, in quo lapillus, vel æreus numus à ratiocinatore ponit-
 tur: nam hoc quidem in loco centum nota sunt, & signa, in alio 29
 mille, in alio centum millium. Quare accedit sæpe, vt lapillus ali-
 quo in loco centum, vel mille nota sit: aureus verò numus vnius
 tantum numi valorem habeat. At verò perfecta iam ratiocinatio
 ne aurei numi asseruantur in arca, lapilli verò huc illuc projiciun-
 tur: & sæpe dum domus mūdatur, in sterquilinium exportantur.
 Mūdus hic fratres charissimi, huic ratiocinatori, vulgo, *Contador*,
 similis est: nam dum in huius vitæ mensa versatur, non vnius-
 cuiusque valorem spectat, an aureus numus sit, id est, charitatem
 habeat, & virtutem, an lapis peccato & malitia durus, loci tatum
 rationem habet, in quo collocatus est, dignitatis, scilicet, & offi-
 cij. Et ita accedit, vt aliquando peccator magni alicuius numeri
 nota sit: quia nimirum in Comitis, Ducas, aut Principis loco po-
 fitus est: iusti verò, quia aureus est numus, eo quod in infimo loco 30
 sit, nulla ratio habeatur: sed cum sæculi huius ratiocationi finis
 imponetur lapides in foedissimum inferni sterquilinium pro-
 ijcientur: aurei verò numi in cæli thesauris perpetuo asseruandi
 collocabuntur. Quapropter, qui in hac vita viles vos omnibus
 esse videmini, æquo & libenti animo huius ratiocationis fine
 expectate: tunc enim gratia abundantes ex hac misera, & infeli-
 ci vita ad cælestem gloriam consequendam euolabitis: qua
 perfrui æternum dabitur vna cum hoc cælesti
 Redemptore Iesu Maria filio,
 Amen.

In eadem Ascēsione Domini

Concio Secunda.

*Recumbentibus undecim discipulis apparuit illis
Iesus, & exprobravit incredulitatem eorum.
Marc. vltimo.*

V M iniatur Deus per Isaiam Regi Sēnache *Isaias. 57.*
rib, mystice minatus est diabolo. Ponam, in-
quit, circulum in naribustuis, & reducam te in
via, per quam venisti. Comitunis hic esse solet
loquendi modus. Nam cum quis importunum
aliquem à se reijcere vult, dicere vulgo solet,
*An
dad en hora mala, bolued por el camino por donde venistes.* Et quanuis
hiis verbis impatentia nostra declaretur, cūm tamen ea à Deo di-
cuntur, infinita eius misericordia & iustitia declaratur. Ne sic su-
perbias, ô Sathana, eò quòd mundum tibi obtemperare videoas:
reducam enim te in via, per quam venisti, ponam circulum in na-
ribustuis. *Quisnam circulus est iste? vita, scilicet, sanctissimi Re-*
depositoris nostri. Circinus, vulgo, *Compas*, duos habet pedes, qui *similes*
mutuo coniunguntur, & si alter fixus hæreat, alter extenditur,
quo magis extenditur, maior circulus efficitur: qui quidem cum
pes ad idem punctum à quo linea ducta est reddit, perfectus est.
3 Conuenientissime hæc omnia Redemptori nostro conueniunt,
qui suo exemplo & doctrina hominum corda commensura-
uit, & ordinavit: & infelix est ille, qui circini huius mensu-
ram, & ordinem transgreditur. Duoshic circinus habet pedes, di-
uinitatem, scilicet, & humanitatem in hypostatica, & personali
vnione vñitas. Diuinitatis pes immutabilis est, & invariabilis:
eius enim nomine Propheta *Hiere.* ait: Cēlum & terram ego im-
pleo: quare cum vbiq̄ sit, quo ibit? Alter humanitatis pes ex-
tensus est in hac vita per itinera, per predicationes, per labores,
& dolores. Circulum autem, qui sanctissima eius vita fuit, con-
fecit ad idem punctum reuersus à quo exierat, & ita *Ioh. Exi-*
ui, inquit, à patre, & eveni in mundum: iterum relinqit inūdum,
Iohann. 16.

& vado ad Patrem. Quæ verba de sanctissima eius humanitate intelligi possunt, quæ à Deo exiuit, quia ab eo accepit esse quod habet, & diuinitate plena in hunc mundum venit, id est, coepit esse in mundo, iterum ad Patrem rediit in admirabili eius Ascensione. Hunc igitur circulum mystice intelligit Deus cùm ait: *Ponam circulum in naribus tuis.* Quod si dicas, num Dæmō habet nares? Respondeo, nares esse instrumentum, quo res olfacimus: per eas enim aer ingreditur odoris subiectum: & ita metaphorice diaboli nares sunt eius astutæ & sagacitates: his enim hominum inclinationes odoratur, vt eos decipere possit. Canis venaticus septem millies circuit feræ odorans vestigia, & tandem eam inuenientam insectatur & occidit. Diabolus est tanquam canis venatus, & hominum inclinationes sagacissime odoratur: omnes viant, vt vniuersusque naturam inuestigent, mox vero ut hoc cognovit tunc vrget & feram insequitur. Nam si auarum me esse cognovit sexcenta proponit, quæ ad auaritiam me incitare possunt: ambitioso & luxurioso, ambitionis & luxuriae irritamenta obijcit. Has igitur astutias, & sagacitates dæmonis nares esse dico, quibus posuit Deus circulum: qui quidem vt dixi, est sanctissima filij sui vita, vt has Dæmonis astutias comprehenderet: huius enim vitæ merita, & doctrina quam docuit plurimum hominibus prosunt, ne se his artibus falli finant. Ait præterea. Et frænum in labijs tuis. Habes equum, qui regi non potest, & ideo eum non audes ascendere, nisi frænum imponas durissimum, vt eo in quamcunque partem equum torquere possis: ita Dæmonem, qui bellua erat indomita, & omnes prosternebat, Deus imposito fræno domauit. Frænum autem fuit p. ecclissima Iesu Christi mors, qua dæmonis potentia, ita debilitata est, vt dicat de eo Diuus Gregorius: *Debilis est hostis, qui non vincit, nisi volentem.* Sed notare debetis, quòd equus dum frænum in ore habet, quamuis res duras, vt est hordeum, comedere non potest: non tamen impeditur, quominus bibere possit: & ita, si pœnitentia durus & rigidus es, Sathanæ cibus esse non poteris: quia frænum impedimento est, quò minns res mandere possit tantæ resistenter, vt est homo virtuosus: quod si, vt aqua effusi es, delicijs, scilicet, & voluptatibus dediti, facilime vos potare poterit, & frænum nullo erit impedimento. Et reducam te in via, per quam venisti. Via, per quam diabolus mundi possessionem

Simile.

*Gregori. in
Moralib.
Simile.*

7 sessionem acquisivit, fuit arboris fructus & mulier: per eam dem viam, eandem possessionem amisit, per arborem, scilicet, sanctissimam Crucis, & fructum preciosissimum, qui in hac arbore pendit, & per mulierem, scilicet, sanctissimam Virginem, quem nobis admirabilem hunc fructum dedit. Quod si dicitis: quid igitur nobis timendum est, si diabolus est a mundi possessione depulsus? dico depulsum fuisse, ut Principem: & ita Redemptor noster dixit: Nunc Princeps mundi huius ejus cietur foras, quia principatus, & imperium quod habebat, ablatum illi fuit: verum remansit adhuc in mundo, ut Sathanas, id est, ut tentator. Iohann. 12

Ex quo pia quædam querela nasci videtur. Possent enim fidelium animæ dicere: O Christe sponsæ dulcissime, cur cum diabolus in mundo, ut Sathanas, & tentator remanserit, & tot fautor res habeat, & ministros, tot, scilicet, tyrannos, tantam infidelium & hereticorum multitudinem, cur nos discedens in tanto periculo deseris? Hic ne amor est, quo Ecclesiam tuam amas, cuius causa tot labores suscepisti? Cur, o cælestis seminator, triticum inter tot errorum zizaniam relinquis? cur teneras plantas inter tot tyrranorum spinas: cur o piissime pastor, agnos deseris inter lupos? Nonne vides quod inuadent gregem tuum lupi rapaces? Sed respödet, corporali tantum aspectu recedere voluisse ad maiorem credentium utilitatē, ut esset fides præstantior. Nam quanuus, si inter nos versaretur diuinitas in humanitate abscondita, credenda esset, fides tam enanti tanti meriti non esset, neque in ea tantopere Dei gloria manifestaretur. Dicite enim obsecro, quanam in re plus Iesu Christi gratia elucet? num, si præfens ad se homines attraheret, an verò dum absens hoc præstat, ut in eum tanta cum constantia credant, & vitam potius quam fidem amittere velint? Certum est, in hoc magis elucidere. Nā si præfens esset vim aliquo modo præsentia sua facere videretur, ut illum coacti quodammodo sequerentur: neque benedictione illa digni essemus, quam ipsem Dominus dedit, dicens: Beati qui non viderunt, & crediderunt: & præterea cælum plurimum dignitatis & authoritatis amitteret. Quomodo enim tanta fuisset martyrum multitudo, si Dominus glriosus in hoc mundo, & visibilis omnibus remansisset? Plus dicam: ascendit in cælum, ut nobis propinquior esset: ascendit humanitas, & recessit, ut propinquior diuinitas fieret. Hinc D. Leo Papa in sermone Ascensionis Domini: Ineffabili, Iohann. 21 Leao.

inquit modo coepit esse diuinitate præsentior, qui factus est humanitate longinquier: quia absente forma, in qua minor est pater illam, in qua æqualis est, liberius contemplatur. Quia nimirum pulchritudinem illam corporis, & gloriam tantopere admiraremus, & amaremus, ut quasi ebrii facti insolita, & noua voluptate nunquam ad diuinitatis contemplationem ascenderemus: absente vero corpore diuinitatem præcipue contemplatur.

2. Cor. 5

Quare discipulis suis dixit, Expedit vobis, vt ego vadam, scilicet vt carnalis hic amor quo me amatis in spiritualem commutetur amorem. Hac de re Diuus Paulus gloriabatur his verbis, Et si cognouimus secundum carnem Christum, sed nunc iam non nouimus. Vetera transferunt, ecce facta sunt omnia noua: hoc est, totus iam carnis amor in spiritualem conuersus est. Nolite enim existimare, quod quamuis a sponsa sua ecclesia aspectu recesserit, ideo eius oblitus sit. Nam, vt siuum exaggeraret amorem hac

Isai. 49

Deus comparatione vtitur. Nunquid obliuisci poterit mulier infantem siuum, vt non misereatur filio vteri sui? Et si illa oblieta fuerit, egotamen non obliuiscar tui. Ecce in manibus meis descripsi te: muri tui coram oculis meis semper. O verba amabilissima: quis nam tam ferreus erit, qui ea audiens commoueri se ad amorem non sentiat? Non obliuiscetur tui diuinus hic sponsus, o anima Christiana, qui in manibus te inscriptam, & impresam habet: vulnera sunt literæ, clavi calami fuerunt, sanguis vero atramentum: tui autem muri, præsidium, scilicet, quo te tueritur & protegit coram oculis suis semper, quia semper oculos in te defixos habet, vt cum opus est accurrat. Quanuis aquila, vt

Simile.

cibum filijs, & alimenta querat ascendit nunquam tamen oculos à nido dimouet, spectans nequis pullis suis noceat. Dete, o Christe vere fidelium amator, dicitur, Sicut aquila prouocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas. Haec igitur aquila hodierna die ad tantam altitudinem volavit, vt supra cælos omnes ascenderit. Quod quidem unum ex ijs fuisse dici potest, quæ difficilia fibi videri Salomon dixit, dum ait, Tria sunt difficilia mihi, & quartum penitus ignoroviam aquilæ in cælo, viam colubri super petram, viam nauis in medio mari, & viam viri in adolescentia: vel vt Pagninus translatis, viam viri in virgine: vel vt septuaginta interpretes, viam viri in adolescentula. Quæ quidem verba nonnulli de quatuor

Deute. 32

Proverb. 30

præcicis.

13 præcipuis Redemptoris nostræ mysterijs explicant. Quasi diceret Salomon, intelligere se non posse admirabile incarnationis mysterium, quo nam modo verus homo factus illæsa matris virginitate natus est. Et ideo ait, Penitus ignoror viam viri in adolescentula. Difficilia etiam illi videbantur passionis Redemptoris nostri mysteria: quo nam modo tanquam nauis tot virtutibus gratijs, & miraculis onusta per tot tribulationum, & tormentorum fluctus nullum impatientia, nullum culpæ vestigium relinquentis transiit: & hoc significat via nauis in medio mari. Difficile etiam sanctissimæ resurrectionis mysterium videbatur: quo nam modo serpens ille cœlestis, qui triginta trium annorum spatio per huius vitae miserias, quasi serpens resperat, è petra sepulchri, cum clausa & signata esset, egressus sit: & hoc est via columbri super petram. Et tandem ascensionis etiam mysterium obscurum illi, & difficile videbatur: volatus ille sublimis, quo aquila diuina ascendit super Cherubim, & volavit super pennas vento runi: & ideo ait, via aquilæ in cælo. Quod quidem mysterium particulari quadam ratione quandam in seipso admirationem habere videtur: & hæc de causa, cum cætera mysteria sancta ab Ecclesia vocentur, hoc admirabile appellatur. Nam postquam dixit, per mysterium sanctæ Incarnationis tuæ, per sanctam Resurrectionem tuam, mox subdit, per admirabilem Ascensionem tuam. Volat igitur cœlestis hæc aquila, & cælos ascendit, ut Spiritum sanctum qui animarum est cibus Christianis, qui sunt eius quasi pulli in hoc Ecclesiæ nido immitteret. Nihilominus tamen inde nos spectat, ut cum opus sit, opem ferat, & nos

14 ab hostiis nostrorum tueatur iniurijs: & vt ait Diuus Paulus *Hebre. 9.*
introiuit in ipsum cælum, vt appareat vultui Dei pro nobis.
Ait igitur sanctum Euangelium, quod ante glorioissimam hæc Ascensionem, recumbentibus undecim discipulis apparuit illis Iesu, & exprobrauit incredulitatem eorum. Ex hoc colligitur, quanti momenti sit reprehensio, quandoquidem hoc tempore, & huiusmodi opportunitate voluit Dominus suos reprehendere, non leuiter, sed seuerè, & aspere eorum incredulitatem exprobrans. Ita enim cum necessitas postulat faciendum est: imo etiam verbis sapientiam addenda est pena, si pena sumenda au-

thoritatem habeamus. In libris Regum legitur, quod cum sacerdos Heli filiorum suorum scelera audiret, his verbis reprehendit: *I. Reg. 2.*

Quare

Quare facitis res huiuscmodi, quas ego audio res pessimas ab 16
omni populo? Nolite filij, non enim est bona fama, quam ego
audio, ut transgredi faciatis populum Domini: Si peccauerit vir
in virum, placari ei potest Deus, si autem in Deum peccauerit
vir, quis orabit pro eo? Et cum eos ita reprehendisset, ultraius in
3. cap. ait Deus: Suscitabo aduersum Heli omnia, quæ loquu-
tus sum super dominum eius, eò quod nouerat indigne agere filios
suos, & non corripuerit eos. O rem patribus extimescendam.
Reprehenderat antea sacerdos filios suos: & tamen eò quod eos
non corripiisset terribiles has Dei minas audiuit: quia filiorum
crimina, non tantum reprehensione, sed poena etiam digna erat.
Quid igitur dicendum erit de ijs, qui non solum neq; verbis pro-
ximi sui peccata reprehendunt, neque cum opus est puniunt, immo
potius illi assentantur? Medicorum est regula, omne dulce esse 17
oppilatum, quia stomachus, ita eo delectatur, ut in se ipso re-
tineat, neque in alia membra distribuat, ex quo oppilatio conse-
quitur: amarum è contra statim rejicit antequam concoquatur:
& ita communiter medicinæ, quibus corporis nostri superflui-
ties expelluntur, amaræ sunt. Assentatio cibus est dulcis, & ma-
gna cum delectatione recipitur, & recepta detinetur: & ideo
plurimum afferit damnum, quia culpæ magnitudinis cognitio-
nem tollit, & per consequens eius etiam correctionem. Ideo Bea-
tus Gregorius ait, de illa loquens: Nihil est, quod tam facile cor-
rumpat mentes hominum: veritas vero, & reprehensio amara
est, & ideo utilis. Hoc significare Deus voluisse videtur, cum
ad sacrificium sal, non mel adhiberi iussit. Quapropter obse-
cro vos dilectissimi, ut quisque vestrum ab hoc assentationis 18
vitio abhorreat, sed magno cum amore mutuo vitia reprehen-
dantur. Concionatores vero, qui publice in concionibus popu-
lum reprehendunt, Diuum Petrum imitantur, qui cum He-
breos in concione severè reprehendisset his verbis: Deus pa-
trum nostrorum glorificauit filium suum Iesum, quem vos qui
dem tradidistis, & negastis ante faciem Pilati iudicante illo, di-
mitti: vos autem sanctum & iustum negastis, & petistis virum
homicidam donari vobis, autorem vero vitæ interfecistis, post
hanc reprehensionem ad clementiam, & suavitatem reddit, di-
cens: Et nunc fratres scio, quia per ignorantiam fecistis, sicut &
Principes vestri: Deus autem, qui prænuntiauit per os omnium

*Simile.**B. Gregor. ho-**mil. 2. super**Ezechielem.**Prophe-*

- 19 Prophetarum pat̄ Christum suum, sic impleuit. Poenitentiā
igitur, & conuertimini, vt deleantur peccata vestra. Et vt eos ad
poenitentiam attraheret, ait: *Vos estis filij Prophetarum, vobis*
primum Deus suscitans filium suum misit eum benedicentem
vobis, vt conuertat se unusquisque à nequitia sua. Quemā hæc
verba ad poenitentiam non attrahent? Cuiam veniae spem, &
fiduciam non præbebunt? Huiusmodi artificio ut in concioni-
bus patres debetis, & peccatores reprehensione deterritos man-
suetudinis suavitate allicere. Hoc hodierna die Redemptor no-
ster docuit, qui postquam discipulos suos reprehēdit una statim
accubuit, & conuescens præcepit eis, ne ab Hierosolymis disce-
derent, sed exspectarent promissionem patris. O Dei clemētiam
ð mansuetudinem ineffabilem? Attende, vt exemplo nos do.
20 ceat, quid postreprehensionem, & correctionem faciendum sit,
ne odiū & indignatio superfit. Sed heu dolor, quām diuersi sunt
hominū mores, quām vere illud Isaiae dicere possumus: *Vbi est* Acto. 1
litteratus? siue *vt Beatus Hieronymus transtulit: Vbi est* 1sa. 33
legis verba ponderans? *vbi doctor parvulorum?* Quem locum septuagin-
ta interpretetur an stulerunt: *Vbi sunt Gramatici?* *vbi consiliato-*
res? *vbi est qui numerat eos, qui nutrunt?* Hoc est: vix inuenies
hominem, qui verborum vim sciat, quibus admonendus est, &
reprehendendus proximus. Vix inuenies inter eos, qui præsunt,
qui curam habeat, quotnam sint qui carnaliter viuunt, & quo-
rum finis est se nutritre, vt eos reprehendat.
- Recumbentibus igitur illis, apparuit Iesus. Si temperāter, & mode-
rate, vt Apostoli māducamus, sperare dilectissimi possumus, vt
21 nos etiam Dominus diuinis suis favoribus & gratijs visitet. Cor-
pus & anima esse inter se mihi videntur, vt princeps, & subditus.
Accidit euim aliquando, vt subditus quotannis offerat domino simile
suo munera quanuis iure nihil debeat: quōd si hoc aliquando
non præstet ob inueteratam consuetudinem indignatur domi-
nus, & solita munera vel ab inuitu exigit. Huiusmodi est cor-
pus: cui si quotidie cibos præbes, quām plurimos, & delicatos, si
aliquando illi denegantur, insurgit: & quasi sibi debitos poscit.
Hinc mare, & terra lustratur, vt corporis desiderijs diuersis vo-
luptatum, & deliciarum generibus morem geramus. Hoc sapient
admiratur, dicens: Labor hominis in ore eius, sed anima eius non
implebitur bonis. Orem miserabilem? omnis omniam laborin
cibus

cibis exquirendis collocatur: & quo plus vorat corpus eo est anima inanior: quia non implebitur anima bonis corporis: immo à corpore pleno & pingui torquetur. Quam obcausam ait David: Filia Babylonis misera, beatus qui retribuet tibi retributionem, quam retribuisti nobis. Filia Babylonis, hoc est, confusio, mystica diei potest caro. Quāta, bone Deus, confusio in ea est. Os quidem, & gustus ciborum & murmurationum quo habet appetitus? aures quantam ad fabulas, & res vanas audiendas inclinationem? Oculi quo pulchritudinis desiderio tenentur: vnuisquisque sensus suus habet inclinationes. Fœlix igitur, & beatus ille, qui ita se habet aduersus depravatas carnis cupiditates, vt se habet caro aduersus spiritum, & eam ieiunijs & alijs pœnitentijs operibus affligit, & torquet: ita vt cum David dicere posset iuxta interpretationem septuaginta interpretum: Caro mea immutata est propter oleum. Quem locum sic interpretatur D. Hieronymus: Caro raca immutata est absque oleo: id est, mea caro infirma ieiunio facta est: quia nomine olei pinguedo, aut humor succulentus intelligitur. Qui ita corpus suum affliget, & moderatus in cibo erit Apostolorum imitatione, hic vt antea dixi, disponitur: vt Christū Redemptorem nostrum habere coniuiam possit.

Et postquam locutus est eis, aſſumptus est in celum. Sublata iam mensa cum discessum suum illis antea manifestasset, credendum est sanctos Apostolos humi prostratos veniam errorum suorum humiliiter postulasse: & quemadmodum in ultima illa coena cum pedes lauerat: ita etiam in hac coena illi ad eius pedes deuoluti eos suis lachrymis lauisse crediderim. Vos etiam animæ deuotæ, accedite, & idem in huius mysterij memoriam humili, & sancta contemplatione efficite: & quando quidē tunc corporibus adfesse non licuit, adeste mente & consideratione. Contemplamini, vt una cum iis ad montem Olivetum ascenderit, vt ultimos ibi daret amplexus. Et quemadmodum, quod plus amatut in ultimum locum seruari solet: ita etiam matrem suam sanctissimam post ceteros omnes ad amplexus vocauit: quae lachrymis fortasse, vt una secum sibi proficisci liccret orabat, rem esse duram, dicens in hoc infelicissimo exilio solū deserit. Cuius precibus haec Dominum respodisse, dicere possumus: Non ignoras, mater dulcissima, labores, quos pro Ecclesia toleravi, & quanti referat, vt in ea per aliquid temporis spatium ad credentium solatium remaneas.

25 neas: & quoniam nondum ascendere debes cor mili saltum tuum da: hoc enim tecum vna ascendet, quia ubi est thesaurus tuus, ibi oportet, quod sit cor tuum. Si igitur tuus ipse hercules sum, et equum est, ut me cor tuum sequatur. Et dum haec diceret eleuatis manibus benedixit eis. Manus eleuauit, ut earum puritatem, & innocentiam omnibus ostenderet. Summus enim Pontifex fuit sine villa simoni x labo: Rex regum, & tamen populo tributis, & vestigalibus non onerauit: mercator fuit, & non exegit usuras. *Mox benedixit eis.* Quemadmodum in creatione cum omnibus creaturis benedixit, generandi; & multiplicandi virtutem dedit, ita hoc loco cuius benedixit Apostolis virtutem illis dat spirituales filios generandi, & fidelium multitudinem multiplicandi.

26 *Beda.* Et evidentibus illis eleuatus est. Non enim ascendit in instanti, sed paulatim se eorum oculis subtrahebat, ad sanctis imæ matris suæ solatiū (ut venerabilis Beda notat) & vniuersitate suæ familiæ nequetamen plurimum in aere se detinuit, ne illorum animas auelleret. Quia, quemadmodum magnes supra horologium sole positus attrahendi virtute, ita ferrum quod sub vitro latet ad scissum raperet, ut confacto vitro, sibi exitum quereret: ita si diu Redemptor noster suspensus in aere immoratus fuisset spectantium animas tanta ad se virtute attraxisset, vt corpora ipsa amoris vi confacta, & exanimata reliquissent. Et nubes suscepit eum. Hanc nubem lucidam fuisse dicunt splendorem & lumen, quod ab ipso meret Domino emanabat. Vos quoque dilectissimi nubes vobis potestis efficere, quæ vos in cælum tollant, si ex cordibus vestris virtutum splendor emicet: qui vos ad æternam beatitudinem nubis in star euehet. Et cum intuerentur in cælum euntem illum, ecce duo viri asitterunt iuxta illos in vestibus albis, qui & dixerunt: Viri Galilei, quid statis aspicientes in cælum? hic Iesus, qui assumptus est a vobis in cælum, sic veniet et quemadmodum vidistis eum eunte in cælum. Misit Dominus hos Angelos, quia omnes gloriosissimi ascensus contemplatione arrepti ita hebet8.21.8

rebat, ut sui prope oblieti diu in ea suavitate immoti periretissent, quare per Angelos ut discederent, monuit, & interim de iudicio etiam eos certiores fieri voluit, ut homines Christianam fidem, maiori, qua possent celeritate docerent: quandoquidem in huius modi iudicio rationem vitæ suæ reddituri erant. Ascensus folis & descensus

simile.

descensus in terra fructibus, diuersos operantur effectus. Nam ²⁸ dum ascendit, scilicet, vsque ad mensem Iunij fructus maturantur & crescunt: cum vero descendit tempus est fruendi iam maturis fructibus. Ita etiam diuinus hic Sol in cælum ascendit, vt noster ibi esset patronus, & dum ibi pro nobis apud Patrem intercedit tempus est, vt nostrorum operum fructus formentur, & crescant, ad hoc enim plurimum infinita eius merita conferunt. In huius autem Solis iustitiae descensu, cum omnium iudex descendet, fruendi tantum tempus erit maturis iam fructibus? Sed heu, & millies heu, siquidem qui nullum eo vsque fructum attulerint, æternis tunc supplicijs sterilitatis suæ poenas dabunt. Et quamvis Evangelistæ glorioissimum Redemptoris triumphū, quo celos ingressus est silentio præterire videantur, ex his tamen verbis: Sic veniet quemadmodum vidisti eum euntem in cæ- ²⁹ lum, colligi potest. Ipse metu Dominus dixerat: Cum venerit filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suæ. Quare, si quemadmodum ascendit, venturus est, ergo ascendit in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo. Cum Salomon singulare illud templi opus septem annorum spatio perfecisset, dedicationis diem magna cum totius regni Letitia, & opulentissimis sacrificijs colebant, in quo centum millia ouium, & viginti duo millia boum occisa sunt. Quod si templi huius terreni dedicatio tanta cum latitia celebrata est: quanta nam celebrari equum erat diem illum, in quo post redemptionis opus perfectum, corpus Redemptoris nostri sanctissimum in calo collocatum est, tanta animarum multitudine comitante? Cum Dauid superatis Amalechitis opimis spolijs onustus vicit est a bello reuersus, magno captiuoru numero præente, milites, qui eum in bello sequuntur erant, militari plausu clamabant: Hæc est præda Dauid. Redeunti hodie na die potentissimo duci Iesu Christo, tot amoris sui captiuos, & spolia tam opima secum adducenti, quanta cum latitia cælestes illos milites applausisse credimus, quoties has inter se voces proferebant, Hæc est præda, hæc est præda Domini Iesu? O cælestis cordium raptor, rape nos Domine, & trahe post te, vt & nobis aliquando ad hanc cali gloriam detur ascendere: ad quam

nos perducat idem Iesus Mariz filius,

Amen.

Marth. 25.

3. Reg. 8.

1. Reg. 30.

In

In eadem Ascensione Domini

Concio Tertia.

*Recumbentibus vndeclim discipulis apparuit illis
Iesus, & exprobravit incredulitatem illorum
Marc. ultmo.*

V m plus de corpore, minus verò de anima sancti discipuli cogitare videbantur, tunc apparuit illis Iesus. Nec tamen mirum videri debet, eos hoc tempore visitasse: nam quanuis recumberent, recumbabant ut iusti: quandoquidem te quoque o peccator diuersis inspirationibus visitat, dum cum actualiter offendis. O ineffabilis Dei bonitas, quæ hac in re vnà cum admirabili patientia, & amore eluet. Si seruus aliquis literas scriberet, in *Simile.* quibus domino suo mortem machinaretur, dominus autem candelæ ei luceret, & quæ de se ibi scribuntur legeret, quanta esset serui illius audacia, si animaduertens quod scribit à domino legi, nihilominus tamen non desisteret à scribendo? quanta verò domini misericordia & patientia, qui hoc intelligens serui sui in gratitudinem patienter ferret? Idem propè accedit inter Deum & peccatorem. Dum enim Deus te conseruat, & illuminat tu coram eo in mente & cogitatione scribis, quoniammodo eum possis, quantum in te est, grauiter peccando occidere. Videt hoc Deus minus, nec solum patienter fert, sed sæpe etiam te diuinis inspirationibus, & pijs vocibus ad pœnitentiam vocat; & dum in lectulo peccatis oneratus dormis, vigilat Deus, Deus ille quem toties offendisti, vigilat inquam, & te sopitum custodit, mortem & dæmones à lecto repellens, qui te ad Gehennæ supplicia, quam primum rapere vellent. Profecto, nisi lapides essemus, hec sola consideratio ad pium amoris affectum nos mouere deberet. Hac de re grauiter Deus conquerebatur per Isaiam, Hebræos severissimi deterrens supplicijs, & omnes Hebræorum imitatores. Numerabo, (inquit,) vos in gladio, & omnes in cæde corruptis, pro eo quod vocaui, & non respondistis, loquutus sum & non audi-

Sanct. i. pars.

K

sis,

ris, & faciebatis malum in oculis meis. O impudentiam horribilem; dum actualiter peccas vocat te Deus conscientiae stimulis pungens, & hoc certò scis, & credis, & tamen eius voces & oculos contemnens à peccando timore saltem deterritus non cessas. Et quoniam hæc maxima sunt diuinæ maiestatis iniuria easdem querelas & minas repetit capitu. sequenti dicens: Quæ timebant adducam eis, quia vocauī & non erat qui responderet, loquutus sum, & non audierunt, feceruntque malum in oculis meis. Statim verò à præscitis orationem ad electos conuertens, Audite, inquit, verbum Domini qui tremitis ad verbum eius; qua si diceret: Quandoquidem minæ istæ præscitis inutiles sunt, vobis saltem proflint, quibus viscera ad hæc recipienda sunt præparata. Voluit Dominus discipulorum interesse conuiuio, & sua diuina præsentia illud honorare; quia edulium temperatum erat, solum ad corporalem sustentationem desumptum non autem, ut appetitui morem gererent: vt hoc nos doceret exemplo, quantum diuinæ maiestatis gratum hæc sobrietas, quamque spiritui utilis sit. Non vos latet fratres, quanto cum vita periculo domus vetustæ minantes ruinam inhabitentur. De quo periculo Christus Redemptor noster apud Sanctum Matthæum egit loquens de illo stulto viro, qui ædificauit domum suam super arenam, & descendit pluvia, & venerunt flumina, & irruerunt in domum illam; & cecidit, & fuit ruina eius magna.

Iob. 4. At verò homo prudens hæc formidans trabibus reparat ædificium ne cadat. Cum ageret Sanctus Iob quomodo in Angelis suis reperit Deus prauitatem ait; Quanto magishi, qui habitant domos luteas, qui terrenum habent fundamentum consumentur? Hinc Diuus Paulus vix aliud periculum, quam istud pertimescebat. Vnde Corinthij sua infortunia nuntians admirabilis spiritu dixit: in laboribus plurimis, in carceribus abundantiis, in plagiis supra modum. Ter virgis cæsus sum, semell lapidatus sum, ter naufragium feci. Periculis fluminum, periculis latronum &c. Quæ omnia postquam enumeravit inquit: Si gloriari oportet, quæ infirmitatis meæ sunt gloriabor. Et sequenti capite ait, Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabiter in me virtus Christi. Propter quod placebo mihi in infirmitatibus meis, in contumelij, in necessitatibus, in persecutionibus.

Roma. 7. Et sua pericula Romanis annuntians ait: Infelix homo

7 mo quis me liberabit de corpore mortis huius? Quid hoc vir
sancte, tam magnanimum te prædicas, vt inter latrones securus
dormire te iactes maris terræque pericula calcas, & te ipsum
horres, te ipsum pertimescis, te miserum ingemiscis, quod à tuo
corpore sis obseßus? Vere in hoc planè ostenditur quanto plus
seipsum homo, quam hostes externos expauescere debet. Ideo
cum in Litanij dicimus; Ab insidijs diaboli libera nos Domine,
videtur etiam iure dici posse; à nobis metipsis libera nos
Domine. Multi dæmonia vicerunt, quales illi, quos Domi-
nus dicturos prædixit: Nonne in nomine tuo dæmonia cieci-
mus? Alij gigantes vicerunt, vt Dauid. Alij Philistæos vt Sam-
son, qui omnes à seipsis victi fuerunt, & inter debiles & ruinosos
parietes sui corporis corruerunt. Nam de omni, qui mortaliter
8 offendit dici potest corruisse parietes, & oppressisse eum, & in
super occidisse. Etiam in peccatis spiritualibus contingit, quia
per sensus corporeos intrat id, quo peccatum committitur. Ne
ergo parietes hi corruant vna ex præcipuis trabibus, quibus adiu-
uati possunt, abstinentia, sobrietasque sunt. Quin etiam ad san-
ctè, iusteque viendum necessaria est sobrietas, & vt prospera
valetudine fruamur: nam contrarium tollit salutem, & vitam bre-
uiat. Ideo Spiritus sanctus per Ecclesiasticum dicit: Omnis potē Eccles.10.
tarus brevis vita: quod, vt in plurimum à ciborum varietate qua-
vescuntur prouenit.

Ait ergo Sanctū Euangeliū: Recumbentibus undecim discipulis.
Duodecim quidem elegerat Dominus, sed unus deerat Iudas. In
fœlix ille, qui laqueo se suspendit. Orē auditu dictuq; horribilē,
9 quod quē Deus in Apostolū elegerat ex sua malitia diabolus sit
factus? Sic enim Dominus ait: Nonne ego vos duodecim elegi, &
ex vobis unus diabolus est? O humanam, miseramq; vitam, quæ
mare es mille periculis plenum, nec aliquis saltem portus securus
in te est: non tritemis non scapha, non nauis securam in te sedem
inuenient; nec coniugatus, clericus, religiosus, nec etiam Apo-
stolus in te securus viuit. Apostolus siquidem Iudas erat, & ab
apostolatu cecidit: magnus propheta erat David, sapientissi-
mus Salomon, & ceciderunt: ideo Apostolus monet: Qui 1. Cor.10.
stat videat ne cadat. O serui Dei, ne vos securos esse putetis
dicentes, Ecclesiastici sumus; religiosam vitam professi sumus;
in coenobio vivimus. Nam cum diabolus in Christi collegium

intrare aūsus fit, etiam in conuentum intrare vestrum non for-¹⁰
midabit : qui sicut ex Apostolo ipso consentiente diabo-
lum fecit, caute ne vos seducat, qui Apostoli non estis, &
vix quicquam aliud, timete ne solum habitum exteriorem re-
linquat, quæ magna miseria esset. Quo dolore, quanta amari-
tudine Sanctus Iacob tunicam filij sui Ioseph, sibi oblatam aspi-
ciebat dicens, Tunica filij mei est, fera pessima comedit eum,
bestia deuoradit Iosephi. O Deus infinitæ misericordiæ non
me latet, Domine, quod si cor tuum tristitia capax esset im-
mensa tristitia afficereris, videns aliquem monachali veste in-
dutum & hunc feram pessimam deuorasse. Et quid in religioso
plus quam monachalis vestis reperitur, cuius ambitio voravit hu-
militatem, cupiditas paupertatem spiritus deglutiuit ; sensuali-
tas munditiam castimoniamque abstulit. Ideo qui haetenus re-¹¹
missi fuisti respicite modo, & nouo quodam spiritu cum David

Gene. 37. *Psalm. 118.* proclamate: portio mea domine dixi custodire legem tuam. O
gloriosum religiosis verbum. Suas quique secuti homines diui-
tias amplectantur, suis fruantur prædijs, & possessionibus, tan-
tum hæc sit portio mea diu noctuque innigilare quomodo me-
lius Deo seruiam, quaque via ex vngibus diaboli me eripiam.

Num. 18. Cum Deus Moysi modum assignauit, quo vellet à filijs Israel
sibi seruiri ait: Filijs Leui dedi omnes decimas Israelis in posse-
sionem pro ministerio, quo seruunt mihi in tabernaculo foede-
ris &c. Solis filijs Leui in tabernaculo mihi seruientibus. O viri
religiosi, hæc vobis dicuntur, quibus vniuersus mundus suis diui-
tij & laboribus inferuit, & Deo ita placet, ut vos totos diuino
obsequio addicti sitis; ingens malum dira ingratitudo esset nisi ¹²
sic à vobis fieret,

Eccles. 3. *simile.* Et exprobrait increditatem eorum, & duritiam cordis. Inter ea quæ
magna increpatione digna sunt vnum est, cordis durities & pec-
catoris obstinatio. Hæc est quæ in malis nos detinet, & in
qua dæmoni sibi nos assimilare fatagit: ipse namque in malo indu-
ratus remansit. Cordurum male habebit in nouissimo, Spiritus
sanctus ait. Dicite rogo, si lapidem modo haberem in manu, &
extendens manum finerem cadere, quo lapis iret iste? In altum
ascenderet? minimè. Plane deorsum descendere debet. In scelis,
cuius anima tot diebus in peccato indurata manet, cum veniet
mors, quo versus cadet, cum instar lapidis grauis è manu caden-
tis

13 tis sic animata exeat è corpore? Nunquid cœlum ascendet? ne
credas. Magna amentia est existimare lapidem durum, & graue
deorsum nō ferri debere: & maior est amentia existimare animā
tuam peccatis grauatam in infernum non fore descensuram. O te
infelicem, quem tanto tempore in peccato permanentem, nec con-
ciones sacræ emolliunt, nec inspirationes satis mouent, nec labo-
res deterrent: & cū socios tuos, & vicinos obire videas, qui simul
tecum peccauerunt, ita quietus & latus viuis, tanquam si salutis
tuæ certitudinem haberet. Vis aliud signum adhuc, obstinatio-
nis tuæ perspicuum videre? Ecce, quia ista, quæ dico quæ iustos
trepidare faciunt nec te mouent, nec aliquem in corde tuo operan-
tur effectum ac si lapis es. Quamvis sæpe digitus contingat la- Simile.

pidem, nullum signum, nullum vestigium in eo relinquit, inter
14 rationes, propter quas Spiritus Sanctus digitus vocatur una est,
quia digito tangimus, & tactus cordis inspirationesque Spiritui
Sæcto attribuuntur, tanquam opera pietatis, & clementia: huius
vero diuini digitæ tactus, quod nullum vestigium relinquat, aut
signum efficiat in cor tuum prouenit, quia saxeum quidem est.
Quid ergo de te miser sperari potest, nisi quod tanquam lapis, dū
Deus erit in infernum arsurus descendes? Postquam sacra scriptu-
ra de duritate Pharaonis multa verba fecit, postea de eo & suis sub Exod. 15.
ditis, qui similes illi erant loquitur dicens, Descenderunt in pro-
fundum quasi lapis. Quidnam lapides, quam descendere habe-
bant? Similiter tu descendes, nisi remedium citò adhibueris. Et
est notabile, quia vbi nos legimus in Isaï. Audite me duro corde,
septuaginta transtulerunt: Audite me qui perdidistis cor, & men- Isaï. 46.

25 tem; ex quo deducitur duritiae cordis prouenire eò quod cor amissum
sit & in creaturarum affectione sic tenaciter inhæsit, vt vix
ab eis dimoueri possit. Et vbi nos legimus eodem capite: Redite
præuaricatores ad cor, septuaginta transtulerunt, Agite poeniten-
tiam qui erratis. Hoc est unicum & singulare remedium, ex animo
penitente à Deo enixe postulando, vt cor lapideum à te remoueat,
& tenerum blandumque concedat, sicut vere penitentibus per Ezechielem promisit dicens: Auferam à vobis cor lapideum, & Ezech. 11.
dabo vobis cor carneum.

*Et dixit eis, cunctes in mundum uniuersum. Domine quo discipulos
tuos mitris anuqid venari in montibus cum venaticis canibus?
nūquid, vt opes sibi comparent, voluptates inquirat, aut corpori*

Sancti. pars.

K 3

bus

bus ut indulgeant? O quantus dolor est considerare, in quibus 16
nōnulli ex vñctis Domini in odore exercent. Non mitto eos, di-
cit Dominus, ad ista, quae non se compatiuntur cum Ecclesiasti-
ca perfectionis statu: quod eis præcipio est, ite, prædicate: Ex
quo sit manifestum præcipuum munus prælatorum esse animas

D. Amb. i. instruere, sicut Diuus Ambrosius pertractat. Vnde moris est, cū
off. c. i. episcopus consecratur, ut consecratus humeris à tergo superimpo-
nat Missale dicens: Vade, & prædica ouibus tibi commissis. Hinc
Sancti Apostoli in episcopos electi dixerunt. Act. 6. Non est
æquum nos relinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Ad
quod elegerunt septem viros plenos Spiritu sancto & sapientia,
ipſique dixerunt: Nos verò orationi & ministerio verbi Dei in-
simile. stantes erimus. Experimento cōperimus in illis regionibus, apud
quas messes & oliueta aquis irriguis nascuntur, quamvis illis 17
aquis aliqualiter fructifcent, manere tamen immunita: verun-
tamen si abundanteaqua è cœlo pluat, qua saturetur terra fata
etiam vberimum fructum afferunt, quia irrigatio illa naturalis
est, & quamvis artificiali vtilior. Sic possumus dicere etiam si do-
ctrina, & cōciones eorum, qui non sunt prælati animabus sint uti-
les multò magis prælatorum doctrinam esse, qui vitæ exēplo, &
verbis efficacia, & spiritu plenis ouibus suis prædicant. Horum
namq; doctrina instar aquæ naturalis è cœlo dimanans est, alio-
rum verò doctrina, quasi quodam artificio ducta videtur. Moram

Exod. 32. faciente Moyse descendendi de monte cōgregatus populus ad-
uersus Aron dixit: Surge, fac nobis deos, qui nos præcedant. Ex
hoc loco sit manifestum, quām necessarium sit verbum Dei, quā
doquidē Hebræi cum per quadraginta tantum dierum spatiū 18
relieti fuissent absque concione pastoris sui, statim in idolatriā
inciderunt. Quid de illis erit, qui per totius anni curriculum
conciōni non assistunt, sed fugiunt ab ea quasi pestis esset? Ecce in
quem errorem isti sunt prolapsi, qui dicebant: Fac nobis deos,
qui nos præcedant. Cum Deus omnium factor esset, Deum fa-
ctum petebant, nec uno duntaxat contenti plures sibi fieri po-
stulabant. O diram cætitatem, qui proprijs oculis igneam co-
lumnam, & nubem, quibus illos Deus ducebatur cernentes, his om-
nibus ita stupidi remanebant, ut alios deos poscerent, qui eos pre-
cederent. O domini Ecclesiastici per Dei charitatem oculos ve-
stros aperite: damna, quæ subditis vestris prouenient perpendiculari-

19 dite, nisi omnem curam adhibebitis, ut necessitatē eorum feratis
 opem. Attende, vt conqueritur Dominus per Ezechiēlem. Di-
 spersæ sunt (inquit) oves meæ eo quod nō est pastor, & factæ sunt
 in dehortationē omnium bestiarum agri, & non erat qui require-
 ret. Heu quanta super hæc lugendi ratio suppetit. O Deus infini-
 tæ maiestatis, per tuam imminensam te deprecor clementiam, in re-
 tanti ponderis, vt vere digna loquar mihi spiritum tribuas. Agré-
 dolendum est, fratres, tot cernere publicos peccatores, quorum
 animas publice rapit dæmon, & non esse qui requirat. *No ay mese*
quiera que diga Dæmonio daca esas almas, suelta esos peccadores. O bea-
 tissime Paule, quanta vis spiritus, qua vigilantia tuum munus
 exercebas: vnde Romanis dicere solitus eras: Accepimus gra-
 tiam, & apostolatum. Vbi illa dictio, Et, declarativa est, qua-
 si dicat: Accepimus gratiam, idest, apostolatum, ad obedientium
 fidei in omnibus gentibus. Nō inquā accepimus, vt nobis indul-
 geamus, neque vt iniquis morem geramus eorum peccata palliæ-
 tes sed vt virili animo agamus, vt omnes Deo seruant studentes.
 Sic eos, facere oportet, qui talibus onerari innumeribus passi sunt.
Prædicate Euangeliū omnī creature. O miram Dei potentiam. Per
 pendite fratres, quibus mundi debellationem committit, pau-
 perculis, inquā, idiotis. Ezechieli Dominus ait: Fili hominis spe-
 culatorem dedi te filijs Israel. Si dicente me ad impium, Morte mo-
 rieris, non annuntiaueris ei, sanguinem eius de manu tua requirā.
 Et infra: Ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis, & lin-
 guam tuam adhætere faciā palato tuo, & eris mutus. Quū autē lo-
 cutus fuero aperiam ostium. Res mira, quod præcipiens illi Domi-
 nus prædicare ligat manus pedesq; eius, & linguam palato adhæ-
 rere facit: vt denotaret, scilicet, sapientiam & eloquentiam per lin-
 guā significata, potētiā per manus, pedibus diligentia hæc omnia
 a diuina pēdēre prouidētia. Vnde quanuis sancti Apostoli ex se
 minus idonei erant ad tantum munus exercendū, Dominus, qui
 illos elegit, sine lingua, manibus, & sine pedibus, sufficientiam eis
 tribuit necessariam. Et postquam locutus est eis, assumptus est in cælum.
 Admirabile est quod ascensum tam mirificum tamque dulcem
 digressum cum tanta breuitate peritansat Euangelista. Sed qui-
 dem non deerat, quod scribi posset in hac rem. Quinimo copio
 sus sermo texi poterat de his, quæ in hoc discessu interfiliū Dei, &
 sanctissimā eius matrem acta sunt, & de copiosissimis lachrymis,

Ezech. 34

Ezech. 3.

& suspirijs, quibus hæc sanctissima virgo, & illa pia familia vlti-²²
mū vale audierūt. Sed hæc sanctus Euāgelista consultò sub silen-
tio præteriit, denotans hęc altissima mysteria magis mēte euoloi,
& corde premeditari posse, quām lingua enarrari, aut calamo scri-

Zec. 24. bi. Beatus Lucas inquit: Eduxit eos foras in Bethaniam. Itaque
postquam cum illis epulatus est, eduxit illos in montem oliva-
rum. Et inde in cœlum ascendit; vt doceret nos, quod si in miseri-
cordia exercitati fuerimus, iure nos præparare possumus, vt se-

Simile. quamur eum euntem in cœlum. Quoniam sit te Toletum profi-
ciscente ibi te aliquis amicus inuitaret, & hospitio te recipere,
magna ingratitudo & vilitas reputaretur, si ille in ciuitatem veni-
ret tuam, & non illum inuitares, & similiter in tuam domum ex-
ciperes. Numquid huiusmodi vilitas in illo Dominō ingenuę no-
bilitatis inueniri potest? O Christe vere familiaris noster, quam ²³
secure sperare possumus, quod si te in pauperibus tuis recipimus
in vrbe mundi huius à te recipiendos esse, quando in tuam ciuita-

3. Reg. 6. tem perueniemus. Admirabile est, quod cum templum illud Sa-
lomonis tam mirifico artificio esset fabricatum (nam, vt refert sa-
cer textus, Omnes parietes templi per circuitum varijs cælaturis,
sed & pavimentum domus texit auro intrinsecus & extrinsecus)
nihilominus (vt ibi dicitur) in ingressu oraculi fecit duo ostiola
de lignis oliuarum, quæ arbor nodosa & foeda est. Quare ergo
operitam eximio non apposuit portas ex alio ligno pulchri-
ori, & magis precioso? Mysterium huius fuit docere nos in sericor-
diam, & pietatem, quæ per oliuam significantur ianuas esse, per

Marth. 5. quas cœlum intramus. Nam dixit Dominus, Beati misericordes
quoniam ipsi misericordiam consequentur. Et notabile est quod ²⁴
super hoc Diui Hieronymi Scholiastes in epitaphio Paulæ scri-
psit, scilicet, quod etiam temporibus Diui Hieronymi postrema
Domini vestigia signata & impressa apparebat sicut Diuus Hie-
ronymus in suis scriptis affirmat. Et hoc non sine magno miracu-
lo. Quoniam cum fideles quotidie, venerabilem terram loci illius
raderent, & pro magna reliquia portarent, adhuc vestigia in-
tegra, & formata manerent. Aliud refert Diuus Hieronymus mi-
raculum. Quia cum in illo loco Ecclesia ædificaretur nusquam te-
stum operire potuerunt è vestigio loci illius, quo Dominus ascen-
dit: vt perpetuum maneret testimonium illac Dominum ascen-
disse in cœlum. Quibus & tam stupendis miraculis æquū fuit, vt

tam

25 tam ineffabilis filij Dei in cœlum ascensio illustraretur. Hoc
 vnum fratres mili persuasum habeo, si pedes affectionum ve-
 stratum in monte Oliveti verè collocatis, nempe si perseveran-
 ter in misericordia vos exerceatis, sine impedimento vlo via cœ
 li vobis patebit. Deinde notare oportet, quod sicut pro nobis,
 & pro utilitate nostra Deus mortuus est, ita resurrexit, & in cœ-
 lum ascendit pro salute nostra. Hoc est quod deprecabatur San-
 ctus David dicens, Exurge Domine in præcepto, quod manda- Psalm. 7.
 sti, & Synagoga populorum circumdabit te, & propter hanc in
 altum regredere. Super quod Diuus Basilius ait: Mysterium re-
 surrectionis orat David. Præceptum, quod mandauit Christus
 filius Dei, præceptum est charitatis, quod tam peculiari modo
 nobis commendauit dicens, Mandatum nouum do vobis, vt di-
 ligatis inuicem. Ait modo David: Propter hunc amorem, quem
 docuisti nos Domine, Te deprecor, vt exurgas. Nam quid no-
 bis prodestis mortuus, nisi resurrexisse? Et tua domine resur-
 rectione Synagoga populorum circumdabit te: nam innumer-
 abiles populorum nationes ad tuam fidem conuertentur. Et pro-
 pter hanc, scilicet, congregationem populorum, quæ modo ap-
 pellatur Ecclesia, in altum regredere, vt sis aduocatus noster: &
 etiam, quia te ascendentे simul corda nostra tecum ascendent,
 & rapieatur, qui thesaurus noster es. Hoc etiam enixe postula- Cant. 8.
 bat sponsa dicens: Fuge dilecte mi, & assimilare capræ hinnu-
 loque ceruorum super montes aromatum. Et est valde notan-
 dum, quod in quinto capite petierat sponsa à dilecto suo in- Cant. 5.
 quiens, veniat dilectus meus in hortum suum, vt comedat fru-
 27 tus pomorum suorum. Et in cap. sexto iam descendisse fatetur:
 dilectus (inquit) meus descēdit in hortum suum, vt lilia colligat.
 Et modo illi dicit: Fuge dilecte mi. In quibus locis manife-
 ostenduntur sponsa Ecclesiæ desideria, orationes, & suspiria,
 quibus sponsi sui aduentum in hunc mundum postulauit. Et
 quomodo venit? vt homo fieret, & lilia colligeret, scilicet, innu-
 merabilem multitudinem martyrum, virginum & confessorum,
 & aliorum plurimorum sanctorum, quos ex horto Ecclesiæ suæ
 collegit, & quotidie colligit. In hoc vero, quod illi spōsa dicit, vt
 fugiat, & ascendat super montes aromatum, idest, super Angeloi-
 rum Hierarchias, significatur illud, quod ait Dominus: expedit Iohann. 16.
 vobis, vt ego vadam. Sed aduertite quid dicat, Fuge & assimila-
K. 5
recapræ

te capere hinnuloque ceruorum, qui fugiens retro faciem ver²⁸tit. Taliter petit, ut fugiat dilectus dummodo faciem non auer-
tat à nobis : sed quod à dextris Dei patris ubi sedet nos aspiciat.
Vnde hic admirabilis Domini ascensus ad duo nos inuitat. Al-
tegum est, ut firmam spē habeamus, quod si huius diuini capit²⁹
membra viua sumus, tandem cum ipso copulabimur, & conglori-
ficabimur. Hoc præcinit David dicens, Quam dilecta taberna-
cula tua domine virtutum; concupiscit, & deficit anima mea in
atria domini. Concupiscit desiderio, sed deficit merito : verunta-
men spem non amitto quin immo viuam teneo. Et quare vir san-
cte? Etenim passer inuenit sibi domum & tutur nidum, ubi re-
ponat pullos suos. Quis nam est passer, nisi ille solitarius, & sin-
gularis Iesus? & quæ est tutur, nisi sancta Ecclesia gemebun-
da, & castitatis exemplar, quæ in hac lachrymarum valle habi-
rat? Nidus cœlum est, & receptaculum filiorum huius sanctæ
turturis : quem nidum inuenit postquam in cœlum ascendit.

Hebr. 4. Hinc nos hortatur Diuus Paulus: Habentes ergo Pontificem
magnum, qui penetrauit cœlos Iesum filium Dei adeamus cum
fiducia ad thronū gratiæ eius, ut misericordiam consequamur,
& gratiam inueniamus in auxilio opportuno: id est, Pontificem
& aduocatum habemus cuicunque negotio, quod nobis se obtu-
lerit. Alterum, ad quod nos inuitat est, quod siquidem thesaurum
nostrum habemus in cœlo, studeamus corda nostra à terra leua-
re, & ibi collocare, in hoc enim veri quique huius coelestis sponsi
amatores dignoscuntur. Filii Israël erant in Ægypto simul cum
Ægyptijs, alij tanquam incole, alij vero tanquam peregrini. Vni,
scilicet, Ægyptij sua forte contenti ibi permanere cupientes, alij,
scilicet, Hebrei afflitti & inde exire exoptantes. Vbi Ægyptij
ibi tenebrae erant, & ubi Israelitæ claritas erat. En vobis discrimen
inter filios Dei, & filios dæmonis. Omnes viuunt in hoc mundo:
sed mali in tenebris culpæ sunt tanquam terræ incolæ, optantes
hic viuere semper: iusti vero luce, & amore pleni, & suim et cog-
nitione, viuunt tanquam peregrini, & captivi assidue desideran-
tes à tam misera Ægypti seruitute liberari, diuites tamen gratia, &
suo coelesti capiti associari cupientes in gloria: ad quam nos per-
ducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In

In eadem Ascensione Domini
Concio Quarta.

Recumbentibus undecim discipulis apparuit illis Ies-
sus, & exprobrauit incredulitatem eorum & di-
ritiam cordis. Mar. vltimo.

V O D Præcinit olim Regius David adimple- Psalm. 17.
tum videmus. nempe, Intonuit de celo Domi-
nus, & altissimus dedit vocem suam, grandes &
carbones ignis . Misit sagittas suas, & dissipavit
eos, fulgura multiplicauit, & conturbauit eos, &
apparuerunt fontes aquarum ; & reuelata sunt fundamenta orbis
terrarum ab increpatione tua Domine. Verbum Dei è celo suæ
humanitatis intonuit ; dedit vocem suam tanquam grandinem,
tanquam carbones ignis , tanquam sagittas , tanquam fulgura,
& tonitrua: hoc est : locutus est verba aspera, duritiam disci-
pulorum suorum increpans. Vnde sacer textus inquit: Expro-
brauit incredulitatem illorum . Et apparuerunt fontes aqua-
rum ; quenam illi sancti viri lachrymarum fontem effude-
runt , culpam suam agnoscentes ? Et ibi manifestatum est qua-
les illi erant , quos tanquam fundamenta orbis terrarum Deus
elegerat: quam patientes se ostenderunt, quandoquidem incre-
3 pationem tam asperam æquo animo tolerauerunt . Hoc sig-
num est prædestinationis , scilicet , patienter reprehensionem
ferre. Vnde Ecclesiasticus, Eccles. 20. Quam bonum est correptum manife-
stare poenitentiam ; sic enim effugies voluntarium peccatum . Et
Sanctus Ioannes Climacus in huius confirmationem ait: Tunc
certus eris Spiritum Sanctum inuisibiliter in anima tua habitare,
si à patre tuo spirituali increpatus cùm fueris , maiori dilectione
et affectus. Vult in hoc dicere sanctus vir: hoc signum esse valde
manifestum Spiritum Sanctum in illo habitare: è contra vero mag-
næ depravationis est signū indignanter ferre correctionē . Et ita Eccles. 21.
idem Ecclesiasticus ait: Qui odit correctionē vestigium est pec-
catoris: & qui timet Deum conuertetur ad cor suum, scilicet per
corre-

simile. correctionem. Siquis in medio maris iactaretur fluctibus, & alter 4
 è naui funem mitteret, vt apprehendens illum periclitans salua-
 retur, si miserum hunc ira percitum videres contra illum, qui mi-
 sit funem nonne mentecaptum hunc iudicares? Quantò maior
 amentia illius dicenda est, qui charitativè à prælato, patre, siue
 magistro corruptus molestè fert? periculosus enim est in pecca-
 to esse, quām in medij maris fluctibus periclitari. Tu verò mi-
 ser in tanto periculo qui versaris ad Gehennam æterni ignis dam-
 natus, ita , vt si in hoc misero statu cederes in æternum perires;
 & cum proximus tuus è naui studiosè vitæ mittat tibi corre-
 ctionis funem, vt resipiscas, & salueris contra illum irasceris tan-
 to beneficio affectus? O amens tuimet hostis, aperi oculos tuos,
 & cognosce bonum, & utilitatem, quam hi tibi impendunt, &
 dum tempus & occasio suppetunt vtere eis. Notandum est præ-
 terea non exprobrasse illis, cùm primum illis omnibus apparuit,
 sed modo: in quo docet tempus & occasionem debere obserua-
Simile. ri, ne forte reprehensio noceat. Cum aliquis acuta febri laborat,
 in eius feroce non datur illi manducare, quoniam esset irritare
 ignem & magis accendere febrim. Similiter, cùm quis naufragia la-
 borat, non datur illi potio, quia prouocaret ad vomitum. Expe-
 cteate (inquit medicus) donec recedat febris aut mitigetur ardor,
 & tunc date illi cibum. Expectate donec stomachus sedetur, &
 cùm primum quieuerit date illi potionem. Sic fratres, vt proxi-
 mum corrigatis tempus & occasio vobis est obseruanda. Ne acce-
 datis cum ita febre laborat, non quando frenesi alicuius passionis
 est alienatus: quoniam amplius indignabitur, & sanctum à se con-
 filium expellet. Expectate donec furor ille pertranscat, & tunc 6
 accedite & arguite illum.

Ezech. Et duritiam cordis. Quamuis apud sacrum eloquium cordis du-
 ritia plurimum reprehendatur, & exprobretur; vnde pro singu-
 lari beneficio per Ezechiel promisit Deus dicens: Auferam
 à vobis torlapideum, tamen quidam Doctor grauissimus pa-
 riter & præsul dicit: aliud sibi cor deterius lapideo videri, & hoc
 aqueum esse. Quid? num modo cor aqueum inuenitur? Maxime,
simile. (hic ait doctor) cor aqueum est ab effectu. Si, verbigratia, lineas
 ducis in aqua, facile cedit, non resistit, facile scinditur: at sta-
 tim, vt illud, quo diuiditur pertransit clauditur aqua; sicut prius
 erat nullo prorsus vestigio remanente. Sic homines aqueos
 videas

- 7 videoas mollia corda habentes; frillos arguas facile cedunt: caput inclinant, singulis verbis respondent (*Teneys razón, que soy gran peccador.*) Si audiunt concionem lacrymantur, & corda illorum, quædam nativa teneritudine mollificantur: sed finita concione statim clauduntur tanquam aqua, & in eis nullum omnino correctionis vestigium reperias. Quod si millies reprehendantur idem semper faciunt. Et hoc ille docto peius esse dicebat, quam si induratum cor haberent, quia si sic haberent, tandem crebris reprehensionibus frangi posset. Veluti turris, quantumvis fortis, si bellicis simile machinis sepe oppugnetur paulatim corruet; & si lapidem vel vnico i^ttu ferias partem saltem aliquam franges, aut signum aliquod relinques: quod si culcitram lana refertam ferias nullum omnino in ea vestigium remanet: similiter peccatori contingit,
- 8 cuius cor induratum est, tot huiusmodi reprehensionibus impeti & oppugnari potest, ut tandem frangatur & verè peneiteat: non item ille, qui lentum habet cor, & laneum, quem antequam obiurgare incipias se accusat. Quid tibi restat ei dicendum? quibus rationibus illum conuincere potes, quandoquidem omnes rationes, quibus illum mollire posses, iam nouit, sibique proponit, se peccatorem arguit; vnde fit ut ostuum obstruat, ne quid amplius dicere possis & tandem remanet sicut ante acsi nihil dictum ei fuisset. Hæc dixi, ut peccatores, quibus nativa quædam cordis tenerudo inest, & nihilominus nunquam corriguntur, vereantur maximum sibi periculum imminere, & quantocunque poterū studio inuigilent ne forte illos mors in tanta miseria proiectos inueniat.
- 9 Postquam Dominus increpauit discipulos tandem conuescens consolatus est eos. Si in ultima cena cum mortis memoria tantum illum angebat, sic cum illo admirabili & suauissimo sermone discipulos est consolatus, quæ vox, quæ lingua sufficiet verba illatam dulcia referre, quibus in hoc sancto hodiernæ diei edulio illis prædicaret & exhortaretur antequam in cælam ascenderet? Quod sanctum Euangelium refert Dominum illis dixisse est. Euntes in mundum iniuersum, prædictate Euangelium omni creatura. O ineffabilis Dei bonitas, quæ in hoc singulari beneficio eluet. Magnum Dei donum fuit lex, quam Hebreis Dominus dedit; sed homines hoc tanto beneficio tam inique usi sunt, vt dicat Diuus Paulus: Lex subintravit, ut abundaret delictum. Qui-

Roma.5.
bus

bus verbis ostendit legi medicamento adeo non fuisse concu-
piscentiæ, & peccati incendium extinctum, vt etiam fuerit cu-
mulatum. Vnde rursus ait: Cum venisset mandatum peccatum
reuxit. Mirares. Mandatum ideo datum est vt peccatum extin-
gueret: quod tamen adeò non extinguit, vt etiam viuacius, &
potentius redderet. Vnde subdit: Et inuentum est mandatum,
quod erat ad vitam mihi esse ad mortem. Cur ita tandem? Pri-
Pron. 9.
mum, quia prohibitio legis cupiditatem irritauit, & auxit. Ideo
illa meretrix ad inco[n]cessas voluptates invitans inquit: A qua
fuerint dulciores sunt, & panis absconditus suauior. Deinde
multarum rerum prohibitione, quæ seclusa lege peccata non
erant, nouæ delinquendi occasionses infirmis mentibus additæ
fuerunt. Tum præterea peccatorum grauitas lata lege aucta est.
His igitur rationibus diuinus Apostolus ita legem deprimit, vt
1. Cor. 15.
2. Cor. 3. quod mirabile est, eam stimulum peccati, & ministerium mor-
tis atque damnationis ibidem appelle[re]. Quod ideo facit, vt Dei
gratiam, & redemptionis & passionis dominicæ beneficium, &
necessitatem extollat, & morti nostri magnitudinem ostendat,
quod tantis à Deo remedijs adhibitis non modo non sublatus, sed
etiam fuerit auctus. Et addit, vt fiat supra modum peccans pecca-
tum per mandatum: hoc est, vt appareat quanta sit illius naturæ
corruptionis, & concupiscentiæ vis, quæ medicamenta vertit in
venena, dum carnis appetitio mādati prohibitione irritata opera-
ta est in omnem concupiscentiam. At verò sanctum Euangeliū,
Act. 20. quod vñigenitus Dei filius humanatus præcipit, vt per vñiuersum
mundum prædicetur Divus Paulus appellat Euangeliū
gratia Dei, & ad Romanos de ipso dicit: Lex enim spiritus vita
in Christo Iesu, quia plenum est quā plurimis diuinis fauoribus,
& ineffabilibus sacramentis scatet: quæ singulatia sunt medica-
menta & remedia miserijs humanis. Quod si Hebræi fueuntrepre-
hensione digni, eò quod illa lege non bene vñi sunt, quæ tam gra-
uiss erat, & tam parum consolationis, & fauoris animabus contra
suas passiones, & affectiones conferebat, quanto magis nos repre-
hensibiles erimus, & maioribus digni supplicijs, si hoc tanto be-
neficio non bene vñimur? O Deus infinitæ maiestatis, per tuam te-
Domine deprecamur clementiam, nos illumines ne tantum bo-
num ob ingratisudinē nostram in malum nostrum vertatur. Eu-
angeliū in vñiuersum mundum. Siquidem pro omnibus mortuus sum, nū
tiate

13 tiate Euangelium hoc omnibus. (Pues mori por todos, dad estas buenas
 nucas a todos) Iudæis, & Gētibus. Adimpleatur quod de me Isaías
 prophetauit. Dedi te in lucem Gentium , vt sis salus mea usque **I. 49.**
 ad extreum terræ. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus,
 qui salutem animarum suam propriam appellat , quia tantum
 eam retribuendo lætatur, ac si ipse sibi reciperet. Quem locum se
 ptuaginta interpretes sic translulerunt : Ecce posui te in testa-
 mentum generis, in lucem gentium. In testamentum generis, id-
 est, vt dares testamentum, & legem vniuerso generi humano. S.
 Lucas ait, quod dum conuescēs dominus promitteret se missurū
 ei Spiritum sanctum: qui conuenerant interrogabant eum dicen-
 tes: Domine si intēpore hoc restitus regnū Israhel? Dixit q; eis:
 Non est vestrū nosse tempora vel momenta, quæ pater posuit in
 sua potestate. O singularis doctrina, quā nobis hic diuinus magi-
 ster cōmendat: ne simus, scilicet, mysteriū diuinorum scrutato-
 res, nec curiose inuestigare velimus illa quæ ad nos minimè atti-
 nent. Magna quorundam amentia est, qui totum ferē tempus re-
 bus parum utilibus operā dantes student . Quot magna ingenia
 deprauata videoas tot vanis studijs addicta: vnde fit, vt necessario
 tempus eis desit ad bene operandum, & rebus necessarijs incum-
 bendum: quandoquidē omne tēpus in rebus tam inutilibus con-
 terunt. Obsecro te Christiane, sis cœli possessor, & non scrutator.
 Motus cœlorum nouisti, & cordis tui motus ignoras? No etu diu-
 que de stellarum influentijs differis, & passionum tuarum & affe-
 ctionum influentias nescis? Quanto tibi utilior, & adeptu facilior
 scientia tui ipsius esset, quam cœlorum scientia. Quanto citius, &
 15 vitiorum ortus, & quam amaros fines habeant inuestigare posses,
 & inuenire quām syderum coelestium ortus, & occasus inquire-
 re. Sapientius faceres multo, si ex aspectu motuum tuarum depraua-
 ræ vitæ, & corruptorum morum, tuarum venturæ damnationis in-
 dicia conjectares , quam ex vano syderum aspectu tuarum aduersa-
 aut secundæ fortunæ iudicia prænuntiare . Omitte frater, omit-
 te, quæ futura supersunt. A spice in præsens , ex quo salus tua
 dependet . Noli iudicia, quæ æternus Pater in sua posuit pote-
 state scrutari: noli humanæ fragilitatis fines excedere . Nolite, **Rom. 13.**
 inquit Diuus Paul. sapere plusquam oportet sapere, sed sape-
 re ad sobrietatem : non enim homines astris conditi sunt, sed
 astra hominibus . Te Deus liberum creauit & posuit in ma-
 nu con-

Eccles. 15.

nu consilij tui, vt ait Ecclesiasticus: seruum autem constellationū 16
tu te facis? Hac non est scientia, sed inscītia: nechuismodi stu-
dijs alijs prodes quinimo obes valde. Vnde per Isaiam ironicē
Spiritū Sanctus ait; Stent & saluent te augures cœli, qui contem-
plabantur sydera, & supputabant menses, vt ex eis annuntiarent
venturatibi. Vbi septuaginta transtulerunt: Stent, & saluam te fa-
ciant astrologi cœli.

Ipsalm. 67.

Et postquam locutus est eis Assumptus est in cœlum. Quam brevi epi-
logo triumphum tam nobilem & gloriosum comprehendit: ad
cuius laudes vniuersum mūdum regius David inuitabat dicens:
Regna terræ cantate Deo, psallite Domino, psallite Deo, qui ascē-
dit super cœlum cœli ad orientem. Et notabile est cernere quo-
ties reperit Sanctus Propheta hoc verbum, psallite domino, &
alia his similia in hoc psalmo: in quo ad literam de ineffabili hac 17
ascensione fit sermo? Antea enim dixerat: Cantate Deo, psalmū
dicite nomini eius: iter facite ei, qui ascendit super occasum, do-
minus &c. Vbi de morte loquitur in verbo, Occasum, hoc est:
(De lacayo day baxaque dia en tantas miseras, se levanto a tanta gloria y
honra,) O triumphator nobilissime quām despectum & humilia-
tum, (I quan caydo,) Te viderunt homines, & quā excelsum te nūc
contemplantur beati Angeli. Iter facite ei; scilicet, in puritate cor-
dis per obedientiā: nā hoc modo illū, quo est se qui possumus. Et
ideo inferius addit: Deus in loco sancto suo, vt denotaret circum-
stantiā cœli empyrei in omnibus beatis quoddā singulare gaudiū
causare accidentale, scilicet. A lia circumstantia est: Deus qui inha-
bitare facit, vnius moris in domo: vbi differentiam assignat, quali-
ter rex ille potentissimus Christus regnat in Ecclesia triumphan- 18
ti, & in hac militati. Hic enim plures in peccatis cadere permittit,
& varijs desiderijs duci & quod vni vnum, alij aliud sentiant;
quod etiā inter iustos cōtingit, vt patet ex Diuo Paulo, qui de se
ipso inquit: Cū venisset Petrus Antiochiam in faciem ei restiti,
quiā reprehēsibilis erat. At verò in ecclesiī Ecclesia omnes eadē
fentiūt. Qui habitare facit vnius moris in domo, idest, in nihilo à
diuina voluntate deuiantes. Vnde D. Paulus: Cū tradiderit reg-
nū Deo & patri, oportet ipsum regnare; omnia enim subiecit sub
pedibus eius. Cum autem subiecta fuerint illi omnia, tunc & ip-
se filius subiectus erit illi, qui subiecit sibi omnia, vt sit Deus om-
nia in omnibus. Vbi Diuus Paulus planè ostendit uniformita-
tem ani-

Gala. 2.

1. Cor. 15.

19 tem animorum inter beatos, & Deum. Et quid subsecutum fuit ex hoc admirabili ascensiū ulterius declarat, dicens: Deus cūm egredereris in cōspectu populi tui, id quod Diuinus Lucas hic ait: Videntibus illis eleuatus est. Cum pertransieris in deserto, id est, cum dixisti: Ite in mundum vniuersum, & prædicate Euangelium omni creaturæ: quo significare voluisti ad gentilitatē transire te velle, totius boni desertum. Tunc terra mota est, id est, homines terreni moti sunt ad fidem, & conuersi. Etenim cæli distilauerunt, id est, Spiritus sanctus aduenit, per quem multi hominum conuersi sunt. Pluuiam voluntariam appellat Spiritus sancti aduentum: quia non fuit datus nobis propter merita nostra. Hinc Diauis Petrus in Actibus dixit: Hūc Iesum suscitauit Deus cuius nos omnes testes sumus. Dextera igitur Dei exaltatus, & promissione Spiritus sancti à Patre accepta effudit hoc donum, quod vos vidistis, & audistis: vbi donum, gratis datum dicit. Et quoniam hic manifestata fuerunt ineffabilia huius diuini Redemptoris merita addit: Rex virtutum, id est, Pater, qui est Rex virtutum Christi. Dilecti, dilecti. Ex cuius verbi geminata inculcatione singularem amorem, quo illum diligit, ostendit. Huic ergo tam dilecto, Pater aeternus donauit speciositatem tam magnam illam gloriae, diuidendi spolia, quæ ex inferno tulit, tribunes vnicuique suam sedem & locum. Mos est curialibus, vt omnes Simile equites, & principes Regem comitentur in regium palatum: quòd cūm peruererint omnes hinc inde discedunt singuli in domos suas. Non sic in hac cælesti comitiua factum est: sed hic cælestis Rex singulos comitabatur: quousque in sua sede & habitaculo eos relinqueret. Ad chorūm primum enim Angelorū perueniens, ibi puerorū multitudinē copiosam reliquit, qui fusce pto remedio contra originale peccatum discesserunt ē vita. Ad chorūm Archangelorum perueniens, reliquit cum eis illos, qui gratia Dei præuenti appetitibus suis dominati sunt. Ad tertium chorūm, qui est Principatum perueniens, ibi bonos coniugatos reliquit, qui bene familiā remque gesserunt, & pacificam vitam agentes sibi iniucem seruauerunt fidem. Ad quartum chorūm perueniens, qui est Potestatum, reliquit ibi bonos iudices, rectores, & gubernatores Reipublice, & ciuitatum. Ad quintum chorūm, qui est Virtutum perueniens, reliquit ibi eos, quos tyranni in hac vita persecuti sunt, vsque ad sanguinis effusionem, & qui

æquo animo labores pro Dei amore perpetui sunt. Ad sextū choru²², qui est Dominationum perueniens, ibi Reges, Principes, & Patriarchas reliquit, qui recte munera sua exercuerunt. In septimo choro, qui est Thronorum, hic sanctos sacerdotes, qui Dei sedes fuerunt, reliquit. Ad octauū choru²³, qui est Cherubim perueniens, ibi sapientes, & doctores reliquit, qui in hac vita verbo, & exemplo homines docuerūt. In nono, qui Seraphim dicitur, hic omnes charitate perfectos reliquit, quibus omnibus in suis proprijs sedibus relictis ultra Dñs ascendit. Ascendit super Cherubim, & volavit, ut ad aeterni Patris dexterā federet. Et hæc est speciositas diuisionis spoliorum: de quibus hic loquitur David. Et inferius exactius declarat mirabilem huius Ascensionis glorioſæ modū di cens: Currus Dei decē millibus multiplex, millia letantiū. Considerate, dilectissimi, illos tam Angelorū, quām sanctorum innumeros exercitus Dominū in hoc ascēsu comitantes: quos hic David per denariū enumerat, ut multitudinē eorū denotaret: denariū siquidē numerus omnīū supremus est: nam statim, ut peruenimus ad decē statim ab uno & duo resumimus: nā vnde decim, decem & vnū sunt, &c. Considerate etiā singulos illorum beatorū micantes sicut sol. Nam sicut scriptū est, fulgebunt iusti sicut sol. Omnes vero iustorū exercitus simul, tanquā veri Dei & heminis Iesu Christi currus erāt, qui tanquā triūphator Dux ineffabili nōtore super illos vehebatur. Quid ergo esset talē ac tantum triumphatorē, & curruin cernere? Quantus splēdor ac pulchritudo ex tot solibus redundaret? O terq; quaterq; beati, qui huic admirabili comitatu interesse meruerūt. Quonā pretio, dicite fratres, quicunq; illorum beatorū, quæ pertulit non pertulisse nollēt, & quæ p̄fūlūt non p̄fūlīsse, propter quæ tanti boni pariceps factus est? O dilectissimi, si hæc p̄fūlūt toto animo euolueremus, vt q; in eorum amorem raperemur, & ad perpetuum obsequium tantū ac boni Dei incitaremur, qui sic seruitia sibi exhibita remunerare nouit. Sed heu dolor, qui transacto iam festo, aliud aduenit festum: & his solemitatibus, nec horam quidem impeditus in meditatione mysteriorum, quæ in illis sancta proponit Ecclesia: ideoque viuimus cum tanta frigiditate, & animi remissione. Ne ita fiat dilectissimi, obsecro. Solet lanipas, quæ in Ecclesia est, ut lucernæ, & cerei accendantur à summo ad inum demitti: postea vero sursum leuat, ut prius erat. Regius David sic deprecari so lius

simile.

25 litus erat. Domine inclina cælos tuos & descende. Iuxta quæ ver- *Psal. 146*
 ba magna virgin difficultates. Prima est, Deum descendere:
 nam teste Philosopho, illa quæ optimo modo se habent, non in *Aristo. 2. de*
 diger motu. Cum ergo Deus sit infinitè bonus, & habeat se opti *cælo.*
 mo modo non indiget motu, neque potest moueri, quia immu-
 tabilis est: neque quo descendat habet, neque quo ascendat: quia
 omnia replet. Cum ergo David alias sapientissimus sit, quomodo
 illum descendere petit? Secunda difficultas est, quia cælos des-
 cendere postulat: si ergo descendenter, quidnam illos capere po-
 terit? Nam teste Ptolomæo in Centilogio, quælibet stella ma-
 jor est tota terra: quid erit cælum? Credite mihi Astrologia magis peritum Davidem Ptolomæo esse, nec ignorabat cælos si des-
 cendissent capere eos terram non posse, sed fatendum est hic de
 26 cælis materialibus non fuisse locutum. Qualiter ergo hæc debet
 intelligi? dicam vobis. Cum ab Hispanis Francoru[m] Rex fuit ca-
 ptus vulgo ferebatur, Gran baxa ha dado *L. anciano*, y quando se saqueo
Roma de Zir, gran baxa ha dado Roma. Quid hoc? nūquid Gallia
 descendit? Montes idem, saltus idem, sicut antea remanserunt:
 similiter Roma cum suis ædificijs, muris & turribus remansit.
Querian de Zir en esto, que Francia y Roma auian dado gran baxa en la
 estimay reputacion. A suo enim pristino statu & cum honoris iac-
 etura defecerant, & eorum quasi inclinata dominia erant. Hoc
 est quod postulabat David, ut manens Deus tam excelsus, su-
 blimis, & infinitus sicut antea erat, inclinaret cælos, id est, suas
 excellentias, & perfectiones, suam bonitatem, sapientiam, &
 misericordiam in hominum reputatione, & factus homo in tan-
 27 tam ignominiam, & pusillitatem pro nobis descendenter, si qui-
 dem cum iniquis reputatus est. Hic ergo descensus huius cælestis
 lampadis fuit, ut animarum nostrarum lucernas extinetas accen-
 deret. Vnde idem Dominus ait: Ignem veni mittere in terram, & *Luce. 12.*
 quid volo, nisi ut accendatur? Propterea operatus est, passus est,
 & docuit quodcumque Sacra scriptura refert. Postquam vero
 cuncta, quæ necessaria erant, ut hoc diuino igne accenderemur
 perfecit, iterum in altum tollitur lampas, scilicet, ad dexteram
 Dei Patris in cælum. Quidnam dilectissimi, si postquam uni-
 genitus Dei filius haec omnia iam perfecerit, omnemque ad-
 hibuerit diligentiam, ut lampades cordis nostri accendantur,
 penè extinti, & emortui remanferimus, sicut antea eramus?

Videns Deus homines, ita erga res terreas affectos esse, ait: Volo 28
 terra fieri, ut siquidem homines res terreas ita affectant, & diligunt
 me terrā factum diligent. Postquam ergo vidit homines affectare
 illam terram, hoc est, humanitatem, quā sibi vniuit, ascendit in
 cælum. Ideo dilectissimi, sursum corda, sursum corda. Terram
 amatis? terra in cælum ascendit, verbo Dei vniata: ut per hanc nōs
 attracti præcipue illum diligamus, tanquam summum bonū & ori
 ginem, à quo gratia dimanat, cum qua adipiscitur gloria: ad quā
 nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

IN DIE SANCTO Pentecostes Con- cio Prima.

Si quis diligit me, sermonē meum seruabit. Ioan. 14

DMIRABILIS Saluatoris nostri A scen-
 fionis veneranda solennitas Ecclesiæ triūphantī
 lœta, & iucunda fuit: huius similiter diei sancta
 festivitas Ecclesiæ triūphantī non minus grata
 & iucunda extitit. Quod si in illa die ob illam san-
 ctissimā humanitatis reparatoris nostri exalta-
 tionem sic beati exultauerunt: nobis, qui in terris sumus, maiorra
 tio gaudij adest, propter aduentum Spiritus sancti in hunc mun-
 dum: ut ilior siquidem Spiritus sancti in Ecclesiam militantem
 aduentus fuit, quam Iesu Christi filij Dei in Ecclesiam triūphan-
 tem ascensus. Nam & si illa gloriosa humanitas in Ecclesiam triū-
 phanteum non ascenderet, nihil, quod ad suum statum, & essen-
 tiam gloriam attinet, Angelis deerat: quanuis accidentale gau-
 dium illis accumulante. Veruntamen si Spiritus sanctus super
 Apostolos cum illa superuenientis gratiæ plenitudine non des-
 cendisset, fides & charitas, quæ Ecclesiæ huic statui maxime
 necessaria sunt, periclitarentur. Ad tormenta bellica priusquam
 ignis applicetur, etiam puer intrepide accedunt, & plastra hinc
 inde rotant: at vero quando ignis apponitur omnes fugiunt, nul-
 lus

Simile.

- 3 Ius accedere audet, præterquam, El artillero, qui ignem admouet.
 Ad sanctos Apostolos, qui vera tormenta bellica Dei fuerūt, an-
 tequam Spiritus sanctus tanquā *verdadero artillero*, ignē sui amo-
 ris & virtutis illorum cordibus applicaret, nullus non ad ipsos ac
 cedere præsumebat, & hinc inde rotare. Perpendite vti puella sic
 D. Petrum enierit, vt vnicū suum magistrū negaret: at post quā
 Spiritus sancti gratia plenus fuit, primo iētu animarum tria mil-
 lia solo æquauit, vnicā & singulari cōcione à sua infidelitate eie-
 cit, & suauī iugo fidei Christi submisit: vt patet in Actis Apo-
 stolorū, ubi dicitur: In illa & eadē hora (scilicet, qua Spiritus san-
 ctus cum illa admirabili gratiæ plenitudine superuenit) stans Pe-
 trus cum vndecim, eleuauit vocem suā corā populi multitudine,
 habuitq; egregiā, de qua nōnulla ibi recitat̄ur, concionē. Et tandem
 4 concludit D. Lucas, alijs etiā verbis plurimis testificatus est, & ex
 hortabatur eos, dicens: Saluamini à generatione ista prava. Qui
 ergo receperūt sermonē eius baptizati sunt: & appositæ sunt in
 die illa animæ circiter tria millia. Ecce quantum beneficium hoc
 fuerit mundo conducibile. Et quāuis sacratissima hæc solennitas
 propria Apostolorū videatur, super quos diuinus ille spiritus de-
 scendit, nihilominus nostra etiā dicetur, cùm super illos hoc cèle-
 ste donum ita descenderit, vt in mūdo remāserit, vt infideliū cor-
 dibus donec seculū hoc perdurabit residueat. Et hoc est, quod in
 symbolo canitur, & quotidie cōfitemur, dicētes: Credo sanctam
 Ecclesiā, & sanctorū communionē: quibus verbis in mundo hāc
 sanctam Catholicorum communionē esse cōfitemur, inter quos
 sunt multi iusti, qui huius diuini spiritus donū participāt. Moy-
 se holocaustum in deserto offerente, ignis de cælo super illud def-
 cedit: quem in posterū Hebræi consertauerunt, vsq; in Babylō-
 ni, & captiuitatis tēpus, superimponētes, & applicantes ligna, qui
 postea quā extinctus fuit, mirifice reuixit, vt in libris Macha. di-
 citur. Et ille ignis, in quo holocausta cremabantur, huius diuini
 ignis, qui corda sanctorū Apostolorū accēdit, typus erat. Et sicut
 oīlū nullū sacrificiorū, quod igne illo nō cōbureretur, Deo acce-
 pta erat: ita modo, si huius diuini ignis desit virtus, nullū Deo ob-
 sequiū gratū fit. Et sicut ille ignis perduravit, dū lex antiqua ad
 uxit: humiliiter hic diuinus ignis nobiscū permanebit in hoc mun-
 do, dū lex gratiæ manebit, videlicet, vsq; ad vniuersale iudicium.
 Et quāuis modo Spiritus sanctus visibiliter non appareret, sicut in

Acto. 28

2. Macha. 1

Simile.

die Pentecostes: non ob id sius inuisibilis descensus inutilis dicendus est, quin potius vtilis valde. Eædē vñæ, quæ in autuno colliguntur folijs & pāpinis vestitæ, solēt in hyeme vendi sine frondibus & pāpinis: & ob id non minus vtiles, & grati saporis sunt. Ita in primitiuæ Ecclesiæ, sicut in vere & autumno, pomū illud ē celo cū folijs & pāpinis afferebatur, videlicet, in signis visibilibus, quibus Spiritus sanctus dabatur. Nunc verò idē diuinus spiritus absq; signis exterioribus in fidelium corda descendit, & tamē vtilissimus, & iucundissimus est illis, quibus se cōmunicat.

Greg. homil. 30. in Euāg. circa princi. D. Tho. 1.p. q.37.arti.1. Et quoniam hodierno die amoris festum celebramus, Spiritus nanq; sanctus, vt D. Gregorius in homil. Pent. ait: amor est: ideo hoc nobis hodie proponitur Euangeliū, in quo de amore agitur: vbi diuina & absoluta bonitas Christus Redemptor noster ait. si quis diligit me seruabit. Amor res est, cū qua rationa lis creatura suo creatori potest correspondere, & debitum soluere 7 quāuis non æquialenter, saltim quadam similitudine. Si Deus homini remittit, nequit similiter homo Deo remittere, quia non habet quid illi remittat: si Deus erga hominem misericors est, nequit homo Dei misereri, quia Deus miser nō est: at vero si Deus hominē amat, etiā homo Deū amare potest. Nec mirum videbitur, q Pyginæus, seu nanus minus quā Gigas currat, inter quos tanta est differentia: nec proinde dicetur nō currere nanus, imò currit, et si passibus inæqualibus Minus mirari oportet, q creatura non ita diligit sicut creator, inter quos infinita est distantia: nihilominus, si amor creatoris, amor dicitur, etiam amor creaturæ amor dicitur. Et hoc singulare beneficium fuit, quod Deus humanae naturæ cōtulit, scilicet, q posset illum diligere. Et quāuis in rebus temporalibus, quarū possessio vana est, imò illas nō possidere conducit, nos fecit inæquales: quosdam enim Deus diuites fecit, alios vero pauperes & egenos: quosdā formosos, alios deformes: quosdam proceros, alios paruos: tamen in re necessaria omnes æquales fecit, scilicet, in potestate diligendi illum: quam facultate omnes cū habeamus, verbū ignominiosum valde nobis est, quod Dominus proponit, dicens: Si quis diligit me. O Deus bonditatis immensæ, pulchritudinis infinitæ, quid hoc Domine in dubium vocas? Videris cū metu loqui, quasi q nullus sit forte, quo te diligat. Si te nō diligunt, quæ diligant? O quam merito loquitur Dominus hoc modo de amore creaturarum erga illum, quia semper ini-

quum

Simile

¶ quoniam ei amoris pretium persolverunt. De temporibus illis ait David: Dns de celo prospexit super filios hominum, ut videat si est intellegens aut requires Deum, & videt, quoniam declinauerunt simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. Et existimo ferè idem modo agi, aut paulo minus. Mēsura amoris est memoria. Quem multum diligimus, semper obculos habemus: semi per illius recordamur. Et siquidem vix, aut nunquam Dei recordamur, haec oblitio signum est pusilli amoris, quo illum diligimus. Per Hieron. conqueritur Dns, dicens: Nunquid obliuiscetur virgo ornamēti sui, aut sponsa fasciae pectoralis sua? Populus vero meus oblitus est mei diebus innumeris. O magna & terribilis confusio filiorum Adæ. O quam exaggeratione de sui obliuione hic contigitur Dns dicens, quod nihil sit in mundo, etiam nullius momenti, cuius non sit memoria, præterquam illius tantum. Quādō obliterata est virgo ornamētū sui? quādō si aliquādō non se ornat, sicut desiderat: die altera se per politē componit: at populus meus non die una tantum, non hebdomada una, non mense uno, sed diebus innumeris oblitus est mei. Quodnam igitur efficacius argumentum nostri pusilli amoris inueniri potest? Insuper ad cognoscendum quantus sit amor, quo aliquā rem diligimus, in hoc plane dignoscetur, si carentia illius tristitia affert. Pulsus amoris, est dolor, qui sensibilior amore est. Incubis rei familiarī nimis, & amas diuitias ardenter? cum eas amittis, sit planum. Certe compertum est, quām modice Sanctus Iob diuitias amabat, quas cum amississet, & nūtius unus, alter & plures, ut iacturas & infortunia illi nuntiarent, superuenirent, quousque tamen de morte filiorum nuntiatum fuit ille nunquam tristatus est. Tunc enim surrexit Iob, & scidit vestimenta sua, ut inquit sacer textus. O nostri pusilli amoris erga Deum signum manifestum, cum illum amittere tam parum dolemus. Ipsa die qua miser homo mortaliter peccat, ridet, manducat, dormit, lasciuit, tāto gustu ac delectatione, ac si amittere Deum esset corrigiā calciamenti perdere. Et dicere videtur illud Eccles. Peccavi, & quid mihi accidit triste? O miser homo in quantum insensibilitate tua te peccata prouixerūt. Hinc videre licet, quām meritò dixit Dominus: si quis diligit me. At vero inferius de amoris dese-
ctu loquens, non dixit conditionaliter: Si quis non diligit me, quo nū apud homines semper huius maximum defestū inuenit.
Ait ergo Dns: si quis diligit me, seruonem regni seruabit. In qui-

bus verbis nos docet necessarium esse, quod manifestetur amor,¹²
 & bonis operibus comitetur. Nam bona opera sine amore non

Psal. 65

sufficiunt, unde cecinit Dauid: Holocausta medullata offeram
 tibi, id est, holocausta amoris vacua, & deuotionis expertia tibi

Simile.

non offeram, sed medullata, hoc est, amoris plena, affectus & bo
 na voluntatis. Medulla namque boni operis amor est. Et sicut ex

1. Cor. 3

ossibus corrosis, & sine medullis, aut ex nucibus cassis, & crustis
 auellanarū magno principi oblatum munus minus gratū eset:

simile.

ita opera, quae Deo sine amore offeruntur, minus grata, neque ac
 cepta sunt. Hoc est, quod Apostolus asseuerabat: Si distribuero,

inquit, in cibos pauperum ornae facultates meas, & si tradi
 dero corpus meum, ita, ut ardeat, charitatem autem non habue
 ro, nihil mihi prodest. Similiter dilectio sine operibus non suffi
 cit, si operandi facultas adsit: quo suos saeculi amantes amores¹³

agunt, eodem modo debemus nos cum Deo agere. Si quis enim
 nobilis puellam ardenter amat, nihil est, quod ipsa amanti pre
 cipiat, quoniam opere praestet: mittit ad illum seruum. Et dic, inquit,

equiti illi, quod noui illum cum tali vel tali inimicitias gerere, si me
 amat supplex oro, ne illi noceat, quoniam protinus parcat & reconcili
 etur ei. Nec solum contentus est illius obedire mandatis, sed idē
 tidem considerat, in quo illi complacere possit. Si enim gratum

hoc illi fore intelligit, circuit domū, perambulat vicū tota die si
 ne mora, sine lassitudine, & defatigatione instar horologij. Si mu
 nicipula petit, quo gaudio afficitur: qua cum latititia ea mittit? &

similiter etiam cor? Ludicra certamina parat, arundinibus ludit, can
 tilenis noctu applaudit, musica aures demulet. Haec, & alia his

similia facit, ut ostendat quoniam ardenter illam amet. O filij homi
 num, si creaturarum amor in Dei amorem transiret, quantum lu
 cri vobis fieret: & si ea, quae pro vilissimi vermiculi amore facitis,

pro illius infinita maiestatis amore facietis. Agite dilectionisimi
 oculos vestros aperite: aggredimini obseruare in diuino amore

eadē leges, quas in seculi amore obseruatis, nec iota vnum, nec
 apicē à Dei beneplacito trasgrediamini. Nūciat vobis per vnum

mandatorum fuerū: Diligite inimicos vestros, bencfacite his qui
 oderunt vos, caput inclinate dicentes: Grauitate offensus sum: at

vero quia Deus præcipit patiēter ferā, & quoniam iter tolerabo: nec
 tantū hoc, sed id omne, quod sibi placere nostis, sicut in suis præ
 ceptis mandauit. Id ē, eadē affectione & prōptitudine facite, qua

Matth. 5

facerē

¶; facere cernitis illum, qui amore seculi captus est. Mittite ad illum munera, quæ à vobis petit, per manus pauperū, & cū illis cor verstrū. Circuite portā, lustrate domum eius, quæ est sancta eius Ecclesia. Maxima cum deuotione, suauis orationis feruida modulo psallite illi. Hasta pro sui amoris obsequio fortiter frangite, Dæmonis tentationibus & insultibus resistētes iacula repellite, victoriāq; ex his omnibus reportare pro gloria tāti Dei satagite. ¶ Hic valde notādū est, q; loquens Dñs de sua diuina lege, quā ille, qui illū diligit, debet obseruare, sermonē illā appellat, dicens: si quis diligēt me, sermōnē mēū seruabit. Cū vero de illo, qui nō diligit loquitur, ait: Qui nō diligēt me, sermones meos: nō seruat. Nō dicit sermonē in singulari. In quibus verbis inter ipsum, qui non diligit, & qui diligit, vñā discrimē ex præcipuis assignat. Nam ei, qui diligit to

16 tales, vñā verbū videtur, & vñā tantum præceptū: quia hæc est proprietas amoris facere omnia suavia. Vnde sacra Scriptura, de Moyse & Aarō maximis Dei familiaribus verba faciēs, ait: Custodiebāt testimonia eius, & præceptum, quod dedit illis. Et Regius David de seipso ait: Quomodo dilexit legētuā Dñe: tota die meditatio mea est: super inimicos meos prudentē me fecisti mādato tuo. Sexcenta, & tredecim præcepta secundū Galatinū, aut secundū Guil. & Burg. tot quot dies in anno, vnum præceptū, & vñā verbū appellat: mira res. Sancti etiā Prophetæ, quacunq; à Deo eis præcipiebātur, vnicū verbū dicebant, vt in principio sua rū visionū patet, cū dicitur: Factū est verbū Dñi ad Ionā. Verbū Dñi, quod factū est ad Michēā, & sic de alijs. In his docet nos Spiritus sanctus, quē ad modū diuinus amor facit omnia suavia, & faciliā. O felices, terq; quaterq; beati, qui tantū, ac tam singularem

Dñm diligūt, qui quāvis multa præcipiat, & in se nimis aspera, difficiliāq; appareant: faret tamē, & auxiliū præstat, ita, vt faciliū mo quisq; negotio illa possit operari. Cū Leuitæ arcā fœderis super humeros asportarēt, quæ propter ligna Setim & cælaturā aurū solidi extrinsecus, & intrinsecus, ex quibus fabricata erat, admodum erat grauis, sed auxiliū præstitit eis Deus, vt leuiter asportarent illā. Vnde sacer textus subdit: Cūque adiuuisset Deus Leuitas, qui portabāt arcā fœderis Dñi, immolabantur septē tauri, & septē arletes. Vbi Lyranotat Hebræos dicere, q; diuina virtute area portabat seipsum, id est, q; sic portabatur, vt Leuitæ nullum pōdus sustinere sibi videretur: pro quo miraculo, immolatio illa

Psal. 98.

Galat. lib. 11

de arcan. ca-

tho. fid. c. 4.

Guil. l. par.

libr. de fide,

& legibus.

Burg. libr. 1.

scrutinij. d.

8. cap. 9.

Ion. 1.

Mich. 1.

1. Par. 15

septem taurorum, & totidem arietum siebat. Eundem omnino 18
Deum, quem illi auxiliatorē habebant, habemus & nos. Hunc
si vere diligimus, quāuis quā p̄cipit, vt super humeros porte
mus grauiā videantur, leuissima apparebunt, & maxima cū leti-
tia & suauitate feremus. Quodnam onus, obsecro, dicite mihi,
Beatus Laurentius sentiebat, dum in craticula superpositus v̄re-
tur ad imp̄issimū tyrannū dicens: Assatum est, versa & māduca?

*Acto. 5.
Psal. 83.*

Quodnā: Beati Apostoli onus sentiebant, de quibus dicitur, ibāt
Apostoli gaudentes à conspectu concilij: Huc usque sanctus Da-
vid peruererat, cum dicebat: Cor meum, & caro mea exultauen-
runt in Deum viuum. Deum viuum appellat, quia hāc viuacita-
tem diuinā in homine operatur, ex quā prouenit gaudiū internū
corporis, & animæ. Et subdit statim rationē sui gaudiū dicēs. Ete-
nim passer inuenit sibi domū, & turtur nidū. Passer volitans est 19
cor: hic passer domū & requie tunc inuenit, cū efficaciter in amo-
rem ingreditur. Et turtur, vt ait glossa hic, est caro domita, & sub-
iecta, quā omnia sua studia in rebus, quā amori deseruiunt, col-
locat. Ecōtra verò ei, qui Deū non diligit, omne graue videtur, &
vnum p̄ceptum plura existimat. Propterea inquit, qui nō dili-
git me sermones meos non seruat. Hi similes Eūx videntur quā
respondens quāstionī, quā serpens illi proposuit, ait: De fructu
ligni, quod est in medio paradiſi, p̄cepit nobis Deus ne come-
deremus, & ne tangeremus illud. Nō vtiq; dixerat hoc Deus, sed
tantū ne comedere de fructu illo, cui visum est duas res p̄cepis-
se, duoq; p̄cepta imposuisse. Mos est inter peccatores valde v̄fi-
tatuſ cōqueri, quod multa eis p̄cipiātur, eaque maxime diffici-
lia. Stellæ cæli quāuis perlucidæ sint, sape tamen contingit, vt 20
mane consurgens videoas, eo q̄ aer vaporibus obnubilatus & de-
turbatus sit, sanguineo colore tintet. Cuius rei nouitate obstupe-
factus interrogas: Quid hoc prodigiū, stellas video sanguine su-
perfusas. Non sunt veræ, vapores interpositi faciunt, vt sic sanguine
neæ appareant. O peccator: ciuium stella est perfulgida: Ele-
emosyna stella est pulcherrima, cōdonare iniuriā astrum est cæle-
ste: his coronat Deus iustorum animas. Et sic ait B. Ioānes, signū

Gene. 3.

magnū apparuit in cælo, mulier amicta sole, & in capite eius co-
rona duodecim stellarū. Nunquid stellæ deseruiunt loco corone?
Vtiq; nā animæ suis meritis coronātur, & virtutibus. At malis af-
fectibus, honoris ambitu, cupiditatibus indecētibus, quā ex sen-
tuali

Simile.

Apoc. 12.

- 21 suali appetitu cōsurgunt, adeo intellectus, & ratio cōturbatur: vt hæc tam eximiæ, & perlucidæ stellæ ei sanguineæ videātur, id est, illud, quod iustis est in honore, & pro gloria & requie summa re putat, peccatoribus dolor videtur, ignominia & labor. Cum ex- Num. 13.
ploratores, quos Moyses misit venirēt in Hebron ciuitatē, ex his, qui probi erant, illuc venerunt, vt Deum in illa ciuitate adoraret, vbi sepulchra sanctorū patrum Abrahā, Isaac & Iacob sita erant. Improbi vero tantum venerunt Deo permittēte, vt viderent Gi gantes & timore corriperētur. Et ita vna & eadē ciuitas, quæ maximum solatium bonis fuit, terror fuit malis: adeo, vt postea po pulo nuntiātes dicerēt: Ibi vidimus mōstra quedā filiorū Enach de genere gigātæo, quibus comparati quasi locustæ videbamur. Hoc ipsum re vera hodie contingit, nēpe ex vna & eadē peregrinatione, & processione, inde iustus deuotionē simul, & meritum depromit, & iniquus condēnationē. E adē virtus, quæ bonos con solatur malos deterret. Et notate prēmium, quod hic liberalissi mus dominus ei, qui diligit, & suis obtēperat præceptis, hic assig nat: Et pater meus diligit eum, & ad eum venimus. Tota scilicet, bea tissima Trinitas, Et mansiōne apud eum faciemus. At si Deus venit, Angeli vbi manebunt? Et si Deus venit, simul & cælestis curia cum ipso, qualis anima illa remanebit? Vtiq; alterum empyreū cælum anima illa videbitur. O glorificatus sit talis Deus. O dñe, tua lingua sit benedicta: benedicētum sit os tuum, quo tā sanctum verbum pronuntiasisti, & tam gloriosum rāque ineffabile bonum promisisti. Quanto potiora dilectissimi dona, & promissa sunt, quæ magnus hic Deus Christianæ fecit Ecclesiar, quā illa, quę populo Hebreorum cōtulit. Quondā dixit populo illi: Nō adorabis Deos Amor theorū, & Chananaeorum, vt benedicā panibustuis Exo. 23.
& aquis tuis, & auferā infirmitatē de medio tui. Nō erit infēcūda nec sterilis in terra tua, numerū dicrum tuorū implebo. In quibus verbis primo notādum occurrit, quæ nā fuit, aut esse potuit ratio, ob quā Hebrei illi ita ad idolatriā propensi erāt, vt passim in sa crascriptura de hoc tam execrādo vitio illos redarguat, & ab hac iniquitatis via reducere studeat, & hec est ratio: quia cūm omnes boni esse optemus, sin dexas de ser lo q̄ somos, Hoce est, vt nostra libidinis affectus exequi simul liceret, & bonos esse, aliud cōueniētius excogitari nō poterat, quā ex peccatis, & inordinatis affectib⁹ actus religionis facere, & sacrificiorū titulo, quæ Deo libantur

ea nūcupari. Propterea populus ille idolatriæ vitio nīmis incurrēbat, quia diabolus idololatriis persuasit dijs placere in exequē. dis suis obscenis affectibus. Secundō, quod notandum occurrit, est: omne id quod illis Dñs hic pollicebatur, ne essent idololatramē. porale esse, quia carnales erāt, instar puerorū qui plus & stimat̄ po mū, quā gēmas & aurū. Et sicut pater filiū iam adultū non placat pomis, nisi ingentem primogeniturā tribuat: sic Deus erga popu lū Christianū aliter se habet, quā erga populū Hebreorū, qui veluti pueri nærias & puerilia diligebāt. Per panē & aquam, hīc sa cra scriptura omnes cibos temporales intelligit. Vbi non dicit: Da bō panē, sed, Benedicā panibus: vt sciamus, quia panis non saturat, nisi cū benedictione Dei, de qua dicitur: Benedictio Dñi diuities facit. Deinde dicit: Numerū dierū tuorū implebo: id est, vita tua nō breuiabitur peste, bello, aut fame: sed laudabilem senectū tē consequeris. Hinc sacra scripture de sanctis patribus ait: q̄ moriebantur pleni dierū, & in senectute bona. At vero patribus nouaz legis nō terrera, nō dierū longitudine protrahit: siquidē martyria, & eorū passiones ad maiorem sui gloriā & trophaeum vitā eis ademerūt. Quod nobis ergo promittit, est: *Ad eum veniemus, & mansiō apud eum faciemus.* Mirabile quidē est, quia loquente Dño de ille, qui amat, statim ponit illius amoris præmiū: at vero cum loquitur de illo, qui non amat, non posuit peccati poenam. Quid est hoc, o Angelorū gloria, tam parū malū est te nō amari, vt nullā huic peccato poenā statuas? Quin immo fratres tam grāde malū est hoc summū bonum non diligere, vt dato quod gehena ignis nō esset, suavitate & dulcedine istius diuini amoris abtaxat carere, sit grauissimū suppliciū. Vnde Dominus de populo Israel ait: Voca nomen eius, nō populus meus, quia ego nō ero vester. Hac est terribilis, & maxima poena, nempe in iūis peccatis illos Deus relinqueret. Propter hoc malū Isaías Propheta dolebat, dicens: Abscondisti faciē tuā à nobis, & allisisti nos in manu iniquitatis nostrę. O admirabilis verbi exaggeratio: siquidē, ab aliquibus peccatoribus propter iniquitates suas, peculiaria auxilia sua Dē auferre, dicit hic sanctus Propheta esse quasi allidere illos lapidis bus, & confringere. Absit fratres pro diuina pietate tam crudelis, & impia manus, qualis est iniquitas nostra. Quod si dicatis: Age pater, peccatores ex sua propria voluntate in peccato coimorari volunt, nec Deum diligere, quomodo supplicium id dicas? Dico, quod

Simile.

Proner. 10

Ofe. 1.

Iſai. 64.

27 quod punit illos Deus permittens, ut in peccato permanere velint. Vnde in illo Isaiae, vbi legimus: Nisi credideritis non permanebitis in Hebreo habetur, Amathathi: hoc est, si non credideritis, non credetis. In hoc, o peccator, te Deus punit. Non vis crede re? ne credas: & nolle credere: graue supplicium est pro peccatis praeteritis infictum. Vnde Dominus Salomonis ait: Si auerstione auersi fueritis, auferam Israel de superficie terrae, quam dedi eis: & templum quod sanctificaui nomini meo projiciam a conspe- 3. Reg. 9
ctu meo. Auferre Dominum ab illis terram, vtique poena peccati videtur: sed hoc, quod minaris templum ab eis auferendum, hoc est, quod illi & volunt, & optant: nam ut dijs alienis libent, templum nolunt. Hoc est rigidum nimis flagellum. Flagellabo illos cum iniquitate, quam diligunt, ut tam singulare beneficium, & refugium, quale est templum, in quo me a futurum in necessitatibus inuocatura promisi, ab eis auferatur, & quod illud non sentiant. Et sicut datur pro poena nolentibus templum, quod non & credere nolentibus, ne credant: similiter dari diligere nolentibus ne diligent supplicium grauissimum est. Agite ergo dilectissimi, & cum hoc ita se habeat, diligenter studeamus, ne incidamus in haec supplicia, sed tanquam rationabiles, & lumine fidei illustrati, totis viribus cordis nostri ad summum bonum hoc diligendum incitemur. Nam sic dispositi suscipiemus illum in hac vita per gratiam, & in futura per gloriam: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem die S. Pentecostes.

Concio Secunda.

Si quis diligit me sermonem meum seruabit. Ioā. 14.

ERBA. Ista magis ignominiosa sunt, quam reliqua omnia, quae in toto sacro Euangelio continentur, quod de dilectione conditionaliter, & tam in singulare Dominus loquatur. O pulcherrime, liberalissime, rectissime, sapientissime animarum response, ut quid loqueris Domine dubitanter, dicens: Si quis diligit

Simile.

igit me? Si te non diligunt, quem diliger? Mirabile est, quo im
petu capitalis fluuius currat quousque intrat in mare. Quanuis
enim retinacula, lapidibus consita circumponantur, ne fluat,
quacunque prorumpit querens locum, ut labatur & ad finem,
quo tendit perueniat: neque aliquod humaanum artificium ex-
cogitari potest quo detineatur, & a suo cōtinuo cursu cesseret. At
vero maiorem inclinationem anima: ad beatitudinem habent,
quam flumina ad currēdum in mare: & tamen quæcumq; nenia
est magnū impedimentum, quod eas detinet ne currant ad Deū,
qui est mare infinitæ dulcedinis, in quo summa beatitudo consi-
lit. Hoc significat responsum, quod dedit sp̄sa dilecto, cū illā
vocabat ad ostium, dicens: Expoliaui me tunica mea, quomodo
induar illa? Lauji pedes meos quomodo inquinabo illos? O inge-
tem miseriā, quia cum te peccator, inuitet Deus, cui tantū debes,
vt illū diligas, excusationes affers. Quafnā? Restā parui momēti
opponēs, videlicet quod inquinabis pedes. Vt dæmoni ostium
aperias te mille periculis, & difficultatibus exponis, rei familiaris
cum iactura, honoris cūm periculo, vita: cū dispendio: & ad ape-
riendū Deo pigrescis, vt tunicā induas. Ecce quam pueriles res no-
bis impedimentoa sunt. Quis capitalem fluuium multo tēporere
tentum videns non obstupescet? Obstupescēdum magis nobis
est, videre homines in rebus adeo puerilibus, quales sunt res hu-
ius saeculi, detentos. Singulare beneficium nobis contulit Deus
rem tam facilē qualis est amor à nobis poscēs. Ad amandū enim
nullus est pauper, nullus debilis, nullus inscius: tantum enim po-
test diligere Deum insipiens, quantum sapiens, pauper ac diues.
Nobis Deus nubes ascendere, tranare maria, mundū circuire, vt
illi gratum faceremus non iussit: sed rem tam facilem, quale no-
bis præcepit, eam facere nolimus, magna cōfusio nostra est. Quā
ergo excusationem in illo tremendo iudicij magni die afferre po-
terimus? Hoc per Isaïā Dominus effert dicens: Non me inuoca-
sti Iacob, nec laborasti in me Israel? Non obtulisti mihi arietē ho-
locausti tui, & victimis tuis non glorificasti me: nō te seruire feci
in oblatione, nec labore tibi præbui in thure: id est: Non diffici-
lia, aut cara, nec sumptuosa tibi præcepi, sed facillima: verū tamē
me seruire fecisti in peccatis tuis; præbuisti mihi labore in ini-
quitatibus tuis. O efficacissimum argumentum. Propter peccata
tua, inquit, laborau iisque ad mortē: propter quod debueras non
solum

Isai. 43

- 5 solum me diligere; verū etiā si difficillima præcepissem obediē:
sed totum hoc nō est sufficiēs, vt me diligas te mouere. O dirā in
gratitudinē æternis supplicijs puniendā? Obsecro fratres, dicite
mihi: quid sentiret Agricola, qui in toto anno pernoctans labo-
rauit, pigneras ut emat triticū ad seminandū, & postquā suā
uerit multū colendo agrū, & in seminātū laborans, quo tēpore labo-
rum suorū fructū percipere sperat, loco tritici tribulos, & spinas
germinasse inuenit? Quanta afflictione, dolore, & amaritudine
afficeretur vidēs, q̄ omnes sui labores & vigiliae inanēs exierunt,
rē & operā perdens? O Christe vitę reparator, qui in Bethlehe-
mico stabulo hyemali tēpore iacuisti, ex quo tot tantosq; labores
cœpisti pati, nec requie vllam per triginta triū annorū spatiū ha-
buisti, adeo, ut sanguineū humorē in horto Gethsemani sudares:
quid æterne Deus agis? Ignē semino. Ignem veni mittere in ter-
ram, & quid volonili vt accendatur? Vbi D. Hierony. legit: Ignē *Luc. 12*
veni mittere in terrā, quā volo, vt ardeat. Nam, Ti, idest, quid, vel
quam significat vehementiam, vt apud Matthæū: Quā angusta *Matth. 6*
est porta, quae ducit ad vitam. Et subdidit statim dicens: Baptis-
mo habeo baptizari, & quomodo coarctator vsque dum perficiat-
tur. In quibus verbis ostendit, quanti stetit illi facere hanc semen-
tem, & desideriū, quo angebatur, vsque dum perficeret illam. At
post hos omnes labores, & diligentias, vt tandem ex cordibus no-
stris, in quibus tam singularibus beneficijs amoris ignem semi-
nauit, spinas, & tribulos colligat, qualia sunt peccata nostra, ma-
gna miseria est. Et hæc sufficiēs erat occasio, ob quam, si diuinus
hic sator, nunc dolere, & tristari posset, in summo gradu doleret,
& tristaretur. Dixit Dominus Moysi: Tu & Aaron, frater tuus *Num. 20*
loquimini ad petram, & illa dabit aquas. Quidnam hoc Domi-
ne, à petra iubes aquam peti? Vt tique, & illa dabit aquas in abun-
dantia, vt confundantur homines: & intelligent, quod omnes
creatura, etiam quā nō habent intellectū, nec sensum, quod ab
eis postulatur, quanuis ex senō habeant, suo creatori tribuūt. So-
lus homo est inter has res visibiles, rebellis, pertinax, solus qui
suo Creatori denerat, quod ab eo postulat amorem, scilicet. Ex
quo manifester ostenditur cor petra durius habere: siquidē dū opus
fui? & Deus præcepit aquā illa dedit, ab homine vero ob eius ma-
gna dolitię, nec la hymā quidem exhaustias. Attende, quia sine
Dei amore nūquā faciēt Dei videbitus. Forte multi sunt in celo qui
ele-

eleemosynam non dederunt, & plurimi qui non ieunauerunt, 8
 & alij quamplurimi, qui sanguinem suum non fuderunt, nec
 labores pro amore Dei passi sunt: veruntamen adulorum nullus
 ibi est, qui Deum non amauerit: quoniam si non dilexissent, cae-
 lum nunquam intrassent. Christus Redemptor noster hac homi-
 num tam communem frigiditatē agnoscens, ait: *si quis diligit me.*

Et quid debeat facere, qui illum diligit, subdit, dicens, *sermo-*
nem meum seruabit: Hoc est, obedire mihi debet, quoniam ipse est
 singularis verique amoris effectus. Vnde verba illa sponsi intel-
 ligentur, videlicet: Fortis est, ut mors dilectio. In qua sententia
 duo continentur. Primum est, quod dilectio fortis est, & hoc est
 manifestum. Vnde Beatus Apostolus inquit: *Charitas oinnia*

suffert, omnia sustinet: & Beatus Augustinus: *Omnia sua, &*
grauiam facilia, & propenihil facit amor. Et sic mos erat Lacedae-
monibus in suis bellis, antequam aggredierentur hostes amori sa-
cificare: quia putabant ex pugnantium amore omnis penè victo-
riæ successum pendere. Secundum est, quod ibi dicitur, scilicet,
 Fortis est, ut mors dilectio: & hoc difficilius apparet, quoniam
 ibi sponsus loquitur de diuino amore. Prius enim dixerat: *Pone*
me ut signaculum super cortuum, id est: sim ego ò sponsa, tan-
*quam scopus, in quem omnium tuarum cogitationum, deside-
 riorum, verborum, & operum sagitta dirigantur.* Vel aliter: *Pone*
me, &c. Id est, sim ego cordistui sigillum. Solet aliquid sigil-
 lari alicuius sigillo ad denotandum, quod illa res tantum illius
 propria est, qui ponit sigillum suum: & ita vult Deus tui cordis
 sigillum esse, ne alterius quam suum et cor tuum sit, nee alius eius
 particeps sit nisi ipse solus. Et pone me, ut signaculum super bra- 10
 chium tuum, ut nemo sit particeps operum tuorum præter me,

quasi dicat: Dilige me ex toto corde tuo, & ex omnibus viribus
 tuis, quæ per brachium intelliguntur. Et subdit rationem quare
 hanc dilectionem petit, dicens: *Quia fortis est, ut mors dilectio.*
 Hinc tota difficultas horum verborum oritur. Quoniam, si de
 amore carnali, & obsceno loqueretur, videtur morti congrue co-
 paratum, qui facit homines tristes incedere, sine colore, & deco-
 re, insuper occidit animas, & in profundum inferni ducit. At ve-
 rò, quod amor diuinus morti coparetur, hoc mirabile est. Quid,
 ô Salomon sapientissime, in diuino inuenisti amore, quod illum
 morti compares? Nam ni fallor, qui hunc diuinum amorem de-
 pingeré

Cant. 8.

1. Cor. 13

August. ser

mo. 10. post

Epiphantam

11 pingere vellet sic debebat effingere: in curru triumphali residen-
 tem, quoniam hic est, qui triumphat, & victoriam de omnibus
 reportat: in manu sceptrum: in capite auream coronam gestantem,
 tanquam regem: ipse est enim, qui corda & regit & gubernat, &
 cui omnes nostri affectus, ut obedient aequum est. Et cum alis
 velocissimi: quia ipse est, qui facit animas velociter pertransire
 per omnia, nec quiescere donec perueniat ad suum dilectum, qui
 Deus est. Effigendus erat præterea, non puer nudus, veluti Pro-
 pertius, Marcellus, & Faustus amorem profanum depinxerunt,
 nec cæcus, sed speciosus valde, recte compositus, oculis pulcher-
 rimis, quoniam hic diuinus amor est animæ pulchritudo, qua
 cum supremæ Dei celstudini placet: & ipse est qui componit,
 ornat, & illustrat mentem, ut quid facere ei oporteat, videat &
 12 cognoscat. Et effigendus erat laetus valde, & iucundus, pacifi-
 cus, & ætatis prouectus: quoniam ipse laetitia vera, & iucundi-
 tascordis est, & ne inueteretur anima in peccato efficit. Igitur
 quid morti cum rem eximia & excellenti? Fingite in illo parie
 te duas imagines depictas esse, amoris alteram qualiter vobis hic
 depinxi, mortis alteram sicut à pictoribus pingi solet, nudatum,
 scilicet, osibus, carne extutis, visceribus & intestinis propatulis,
 oculis euulsis, naribus & auriculis abscisis. Si has modo imagi-
 nes in uicem conferamus, quid magis distans esse potest? quid
 huic, & illi imagini inter se? Dissonum insciuumque videtur dice-
 re, hæc imago amoris mortis imagini assimilatur. Quomodo er-
 go dicit: Fortis est, ut mors dilectio? O admirabile arcanum. Re-
 fæsanctus Job ait: Trahitur sapientia de occultis. Si hæc in super
 13 ficie attendantur, vere nullam conuenientiam inter has res esse
 videtur, sed maximum discrimen. At vero, si una quæque earum
 recte consideretur, & intrinsecus perspiciat, maximam esse
 conuenientiam inueniemus, ut inter eas cōparatio fiat. Mortem
 etenim, ut experimēto compertum est, nullus vincere haec tenus
 potuit: viuierfa natura si aduersus illam insurgeret vi-
 toriam de illa reportare minime posset. Nec solum à nemine
 vinci potest, verum, quod maius est, ipsa vincit omnes. Nec tan-
 tum sua magna fortitudo in hoc elucet, omnia vincēs, sed etiam
 omnia confundit, & dissoluit: visum, auditum & omnes similiter
 sensus corporeos. In hac ergo fortitudine morti assimilatur amor
 qui efficit, ut anima, in qua residet, vincat mundum, dæmonem,
simile.
10b, 28

& carnem: & licet sensus corporei viui sint, mortificati appa-¹⁴reant, tanquam si mortui essent, insuper, quod ipsa anima carnis oppressa imperio perfecta cum obedientia sese diuinæ voluntati submittat: unde Beatus pater noster Franciscus dicere solitus erat, quod perfectus obediens instar cadaueris debet esse. Cadauer enim nihilo resistit, quod in illo fiat, nec quicquam sentit: & ita dilectionem fortein esse sicut mors, est in anima perfectam obedientiam operari.

Ideò dicit Dominus: *si quis diligit me, sermonem meum scrupabit.*

Ita sancti patres antiqui dilexerunt illum. Ille Abraham Patriarcha singulare affectione omnino deditus, omnino subiectus erat diuinæ voluntati. De quo Diuus Paulus inquit, quod quando Deus illi præcepit, ut de terra sua egredetur, exiit nesciens quòd iret: *Quo tendis Patriarcha sanctissime?* Nescio prorsus, Deus præcipit: quòd diuinæ voluntati placuerit, sine aliqua contradictione illuc abibo. Vnde sic legitur in sacra scriptura, Septuaginta quinque annorum erat Abrahā cùm exiret de Haran. Et cum tam grandius esset non se excusauit ab illo tam difficultate, & gravi præcepto. Deinde cum illi Deus rem tam arduam præcipieret, qualis erat filium suum immolare, nec verbum quidem respondisse legitur, ut patet in sacro textu: sed de nocte confusus strauit asinum suum. Vbi glossa ordinaria præponderat dicens: Noluit Deus, quod statim Isaac filium suum sacrificareret, sed quod prius duceret illum in montem valde remotum, itinerarium dierum: quia dicit ibi: Die autem tertio eleiatis oculis vidit locum procul. Et hoc Deus præordinauit, ut in illo tam longo itinere magis ac magis sancti Patriarchæ obedientia perficere tuerit: qui quidem dormiebat, & epulabatur diebus illis cum filio suo Isaac, sciens illum mox à se ipso sacrificandum, ut magis dolor augeretur, & meritum magis accresceret. Vbi etiam ostenditur sancti viri ingenua fortitudo, qui illam tam magnam tristitiam illis tribus diebus ita nouit dissimulare, quod nec Isaac filius simis, nec serui, qui illum comitabantur in vultu dignoscere rem potuerunt. Etiam perfectus Moysi amor in sua perfecta obedientia patuit. Cui cù præciperet Deus, vlciscere prius Israel de Madianitis, & sic colligeris ad populū tuū, idest postquam perfectis iudicium hoc statim morieris, non animaduertit sanctus vir quod illi amplius vita non cōcedebatur, quam usq; dū vindictā illam

Hebre. 11.

Gene. 12.

Gene. 22.

Glossa.

Num. 31.

17 illam faceret, sed solum aduertit, quid illi fieri mādabatur, vt sine mora exequeretur. Vnde dicitur ibi, Statimq; Moyses, Arimate, inquit, ex vobis viros ad pugnā, qui possint vltionē Domini expetere de Madianitis. Attēde Moyses sanēte, quod finito bello, vita quoq; tua statim finietur. Nihil mea, obedire magis Deo oportet, & plus mihi lucri cōparo prōpte obediēdo, quā iacturæ mihi cōtinget vita priuari. Ita debet esse, quod seruus Dei omne cōmodū debet postponere, vt protinus exequatur quod à Deo illipræcipitur. Quid vobis fratres videtur de amore, & fidelitate horū tam piorum virorum? Quare non confundimur, cūm videamus nos ab eis tam longe distare? O Deus bonitatis infinitæ, illumina Domine cordis nostri oculos, vt nōos cognoscimus defectus, & toto animo humiliemur sub tuo diuino beneplacito.

18 Et est valde notandum, quod dicturus Dñs illū, qui diligit debet resuā legē obseruare, sic ait: *Sermonē meum seruabit.* Ut facilitatē illius demonstraret, quia in vno verbo cōtinetur, sicut D. Paulus *Rēstia. 13* significauit dicens: Qui diligit proximū legē impleuit. Nam, nō acutlerabis, nō occides, nō furaberis, non falsum testimonium dicces, non cōcupisces: & si quod est aliud mandatum in hoc verbo instauratur, Diliges proximū tuū sicut te ipsum. Dilectio proximi malū nō operatur: plenitudo ergo legis est dilectio. Et cū lex Dei tā suavis, & facilis sit, & quod diabolus seruis suis præcipit, & suadet nimis difficile, & onerosum, ea est hominū peruersitas, quod magis dæmoni obtemperare volūt, quam Deo. O rem stu pendā, & assiduis cordis lachrymis deplorandam. Vnde Dominus pro pena ante actorum delictorum per Hieremiam peccatori bus dicit: Seruietis dijs, qui non dabūt vobis requiem die nec nocte. His sunt dæmones, quibus tanquam dijs obediūt. Hoc olim Dominus insinuavit, quando diabolo in serpentis specie maledicens ait: Super pectus tuum gradieris, & terram comedes omnibus diebus vitæ tuæ: vbi gradī dæmonem supra pectus est, suum cibū opprimere. Et siquidē cibus suus terra est, & homini Deus dixit: Terra es & in terram ibis, & tunc propriūs homo terra es, quando inordinate res terreas affectat, tunc enim transformata in illam, ergo omnis peccator cibus est diaboli. Et gradī dæmonem supra pectus suum, est op̄cessos habere suos, adeo conculcatos, vt ne per vnius quidem temporis momentum, vix respirare possint: quia semper repit, & super illos se volitat. *Hiere. 16*

19 *Genes. 3*

Et hoc, inquit, omnibus diebus vita^m sue faciet. Quod intelligi-²⁰
tur usque ad finale iudicium: tunc enim aliqualiter ei vita finie-
tur, quando definet tentare homines, & nocere. Haec est enim
malorum vita, obesse, scilicet, quod nisi malefaciant, videtur sibi
vivere non posse. Hoc ita Deus permisit, ut cum homines se op-
pressos, & defatigatos cernunt, saltim hac via tam miseram serui-
tutem omittant, & reuertantur ad ipsum. Quēadmodum Deus
protoparētes nostros, in aliqua speciosa, & placabili figura à Dæ-
mone tentari non permisit, sed in forma serpentis turpi, & odibi-
li, & sic loqueretur ut obstupecerent, execrarentur illum, & tan-
quam suspe^ctum haberent & formidarent, (propter quod illo-
rum culpa maior fuit, nam si in Angeli lucis figuram se trāfor-
masset excusationem aliquam viderentur habere) ita eidem dæ-
moni fuit permisum ab idololatria sanguinē humanum, qui se-²¹
des animæ est, postulare, ut idola execrarentur, tanquam naturæ
humanæ vastatores. His tamen, et si adeò difficilia præciperen-
t, sacrificabant. Ex quo manifeste ostenditur, quām propensi ho-
mines sunt sathanicæ voluntati obtēperare. O cælum, o terra, in
tam ingenti mortaliū peruersitate obstupecite. O fratres saltina
vestri miseremini, obsecro, atq; à tam crudeli captiuitate redimi-
te: & Dominus vos, & favore, & indulgentia inuitat, quin etiam,
si illum diligitis pater suus diligit vos.

Augusti. 5.
de Tini.

I. 1047. 4.

Ait enim: *Et pater meus diligit eum.* Nunquid Deus modo ali-
quē diligere incipiet? Diuus Augustinus ait: Absit dicere Deum
aliquem diligere, quasi noua dilectione, quæ anteā in ipso non
erat. Quomodo ergo hic dicit: Pater meus diligit eum, quasi an-
teā non dilexerit? Præterea Diuus Ioannes inquit: In hoc est cha-
ritas Dei, non quasi nos dilexerimus, sed quoniam ipse prior di-
lexit nos, & misit filium suū propitiationē pro peccatis nostris.
Si ergo Deus prior dilexit nos, quomodo hic dicit: quod si dilexe-
rimus eum diligit nos? Ad hoc respōdetur, Deum ab ēterno suos
filios dilexisse, ad quam dilectionem habendam nullum ille-
cū. Tum habuit, ad hoc, ut illum diligemus necne: sicut pater
resp̄et filium diligere, etiam si ab eo nullum obsequium rece-
naturaliter. Cæterō amore Beatus Ioannes in sua canonica lo-
perit: & de hoc. At vero p̄stquam pater diligit filium: si filius bene mo-
rigeratus, & obedientis euadit ex hoc se præparat, ut inulta bona
pater illi conferat. Similiter ille, quem Deus ab ēterno dilexit, per

23 pér suam obedientiam & charitatem se disponit ad hoc, vt multa bona Deus ei cōmunicet. Et hanc Christus Redemptor noster hīc dilectionem vocat dicens: Pater meus diligit eum. Hoc est: Pater meus, quā plurimiis beneficijs illum afficiet. Vnde D. Bo. *S. Bonavent.*
nauentura ait, quod amor Dei potius est effectus, quā affectus.

Hac lequutus sum vobis, apud vos manēs, Paracletus autē spiritus san-
ctus quē mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia. In nomine
meo. Ideſt, ad gloriam meam, & mei ipsius manifestationē. Ab *Sinuile.*
hac ciuitate ad Indos quidam dux forte discessit: literas huc inde
mittit, quomodo illuc peruenit, & prospera, qua vtitur valeru-
dine, & quanta cum opulentia viuit, significans. Plurimum
hanc veritatem confirmat, si dux hic dona pretiosa mittat, & tam
eximia, vt nullibi reperiantur, nisi apud Indos. Christus verus
dux verus animarum sponsus, ab Iridis gloriæ ad Ecclesiam

suam, epistolam mittit, quē Sanctum Euangeliū est, in qua
certiore facit illam, quemadmodum assumptus est in cœlum,
& sedet à dextris virtutis Dei. Plurimum hanc fidei veritatem
stabilit, dona ineffabilia misisse, & tam singularia, vt nullibi, quā
ibi inueniantur. Hæc sunt dona, quē per aduentum Spiritus san-
cti sancta Ecclesia recepit, de quibus Regius David prædictit: *Psal. 67.*
Ascendiſti in altum, cepisti captiuitatem, accepisti dona in ho-
minibus. Et Diuus Paulus hæc verba referens, ait: Ascendiſti in *Ephes. 4.*
altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus.
Captiuitatem appellat illos sanctos Patres, quia captiuati fue-
rant. Quemadmodum si dux catholicum rem infidelium ce *Simile*

perit, in qua multi Christiani concaptiui erant, dici solet, Tulit
25 omnes captiuos secum. Nunquid qui captiui erant ante liberinō
fiunt? Utique, sed, quia anteā captiui fuerant captiuos appel-
lamus illos. Similiter illi sancti patres soluti, & liberi erant, at ve-
ro, quia anteā captiui extiterant captiuos vocat illos. Dedit dona
hominibus: quē dona pluuiam voluntariam hic vocat di-
cens, Pluuiam voluntariam segregabis Deus hereditati tuæ, &
infirmata est, tu vero perfecisti eam. Pluuiam dona vocantur ob-
vnum singulare mysterium, quod in pluvia latet. Mirum qui-
dem est, nubem aqua onustam cernere, & hanc aquam permi-
nitissimas guttulas à se expellat, & hinc inde disperiat. Hoc hu-
manam effugit rationem. At mirabilius multo videbitur, quod
Spiritus sanctus tot donis cū sit refervit guttatim, minutissimq; illa

hominibus disperiat: cuius ratio est quia imparatos nōs inuenit:
 quod si parati essēmus magis ac magis impertiret. Voluntaria
 hæc pluuiia dicitur ob illam voluntatem bonam, & ineffabilem,
 qua sua dona communicat Deus. Vnde Sanctus Isaías de modo,
 loquens ait: Et requiescat super eum spiritus Domini. Nunquid
 Spiritus sanctus ante lassatus erat, quia requiescat? Dico sum-
 mam, & incomparabilem voluntatem communicandi se nimirum
 Spiritui sancto inesse: & hæc (si sic dici fas est) sua defatigatio
 erat: cuius requies fuit tantam ac talem inuenisse dispositionem,
 qualē in anima sanctissima Christi Redēptoris nostri inuenit,
 vt nimirum se communicaret illi. Hac pluuiia voluntaria inquit hæ-
 rreditatem Domini infirmatam esse, de qua infirmitate sponsa
 dicit. Amore langueo: quia vniuersa illa sancta familia quodam
 tenero amore affecta, & perfecta remansit. Opera fictilia quan-
 uis singulari artificio elaborata fabrefactaque sint, adhuc ad suæ
 perfectionis complementum in fornacem mittantur opus est,
 vt ibi decocta splendorē firmitateque recipiant. Ita sancti
 Apostoli, in quibus Dominus tanto labore docimēta posuerat,
 eosq; virtutibus ornauerat, opus fuit, vt tandem in illo igne, qui
 est Spiritus sanctus splendorē reciperent, & fortificarentur. Et
 quia hoc omne factū est, vt Christum verū esse Deum mundus
 cognosceret, & proinde diligenter, & parerent ei; ideo inquit,
 In nomine meo, hoc est, ad gloriam meam manifestandam.

Præterea subdit, ille vos docebit omnia, & suggesteret vobis omnia
 quecumque dixerim vobis. Ideo: intrinsecus clarificabit, & illuminabit
 mentes vestras, vt quæ dixi, & dicturus sum vobis intelliga-
 tis Figuræ, quæ sunt in vitro depictæ, & colores eius, si sol non
 irradiet lituræ, & repecij videntur: at vero, si sol irradiet, colores
 & pulchritudo eius appetat. Ita discipuli, in quorum cordibus al-
 tissima mysteria depinxerat Dominus, quia erāt obtenebrati,
 nullus satis illa dignoscebatur: ideo venit Spiritus sanctus illos illi
 minare, vt sic figure, & colores discernerentur, & sic viri sancti
 intelligerent mysteria, doctrinas & earum sensum, pulchritudi-
 nem, & profunditatem eaque homines docerent. Sanctus Lucas
 in Actibus Apostolorum hunc Spiritus sancti mirabilem descē-
 sum enarrans ait. Et apparuerunt illis disperitæ linguae, tanquam
 ignis. Seditque supra singulos eorum. Quid hoc Domine, linguas
 mittis

I. S. 11.

Cant. 5.
simile.

simile.

Acto. 2.

29 mittis in mundum? Satis linguarum in mundo est. Non habet homo plusquam vnam linguam, & hanc diuinis legibus ligata, & ore tanquam carcere inclusam & sic tot facit strages, & plures quam leo furens: quid si duas habeat? Leo carcere inclusus dominus manet: at linguam duplice carcere inclusam nullus domare potest. Et ita Beatus Iacobus ait: Omnis natura bestiarum, & ^{1ac.3.} volucrum, & serpentium domantur, & domita sunt à natura humana, linguam autem nullus hominum domare potest: inquietum enim malum plena veneno mortifero. Ideoq; Spiritus sanctus in linguis igneis apparuit, ut labē linguarum nostrarum toleraret, easq; reformaret. Non hic specificat sanctus Euanglista, an super capita Apostolorū, vel super humeros, ora vè Spiritus sanctus resederit, dum in linguis igneis descendit: sed tātum dicit:

30 Sedit supra singulos eorū. Sed ex rei fine planum videtur super linguas eorū resedisse, producēs ex ore cuiusq; linguā igneā sine eorū lēsione, aut a duſtione. Itaque supra ipsum naturale instiūmētum ad loquēdūm (ſaluo meliori iudicio) posuit Spiritus sanctus supernaturale: ſicut sancto Hieremias fecit. Vnde ipſe de se ^{Hier. 2.} ait: Misit Dominus manū suā, & tetigit os meū. Hoc modo Spiritus sanctus posuit linguas super ora Apostolorū, ut loquerentur diuina mysteria, hominesque operari docerent. ^{Et repleti sunt omnes spiritu sancto.} Ideo: nō remansit angulus, nec ſinus aliquistam intellectus, quam voluntatis, memoriarū, irascibilis, & concupisibilis, qui refertus maneret, & ad illud munus exercendum idoneus. Et hoc Diuus Paulus docuit dicens. Qui fecit nos idoneos ministros noui testamēti. Quo diuino ministerioſi recte vtemur dabit nobis ſuam gratiam, cum quaadipſicetur gloria: ad quam nos perducat Iesu Mariae filius. A men.

^{2. Cor. 3.}

In eodem die S. Pentecostes

Concio Tertia.

Siquis diligit me, sermonem meum ſeruabit.

Ioannis.14.

T. Intelligatur cur Dominus hæc verba dixit, notare oportet, paulo ante discipulis illum dixisse: *Ego rogabo patrem & alium paracletum dabit vobis, ut maneat vobis cum in æternum, quem mundus non potest accipere: quia non videt eum, neque scit eum, vos autem cognoscetis quia apud vos manebit, & in vobis erit.* In his sacratissimis verbis magna sunt recondita mysteria. Primum, quod ex eis colligitur, est Apostolorū confirmatio, ibi: *Vt maneat vobis in æternū.* Et si quidē Spiritus sanctus cum eis in æternū mansit, ex quo illa superna gratiæ plenitudine illis fuit cōmunicatus, igitur in gratia cōfirmati remāserūt. Secundū quod ex eis colligitur est. Spiritū sanctū etiā à filio procedere: quia dicitur ibi: *Spiritu veritatis.* Cuius veritatis? filij, qui dixit: *Ego sum veritas.* Et hoc D. Pauli testimoniū cōfirmatur, qui ait, *Misit Dns spiritū filij sui in corda nostra clamantē, Abba pater.* Et ita vbiq; de missione Spiritus sancti, siue à patre siue à filio mentio fit, Patris & filij fit cōmemoratio, vt cū dicitur: *Quem mittet Pater, additur in nomine meo:* & iterū: *Quem ego mittam vobis à patre, & hic: Rogabo patrem, & dabit vobis spiritū veritatis: & hoc ad denotandū processionē Spiritus sancti à patre, & filio esse, quia missio hæc processionē præsupponit.* Unde si pater humānā naturā assumeret non diceretur mitti, quia ab alio nō procedit. Filius vero missus dicitur, quia à patre procedit: & etiā Spiritus sanctus mitti dicitur, quia procedit à patre & filio. Deinde ait: *Quem mūndus nō potest accipere: quia non videt eum, nec scit eum.* Quasi dicat: *Quia nescit eum, ideo non accipit illum: quia quod nescimus non estimamus, quod nō estimamus non cōcupiscimus: quod nō cōcupiscimus non inquirimus, vt habemus: & quod nō inquirimus cura, & sollicitudine nō inuenimus.* Ergo necessum est illū cognoscamus, vt habeamus. Et quomodo cognoscemus? sicut cognoverūt Apostoli, quibus infra Dns ait: *Vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit.* Idest ex sua diuinā missione, & operatione in vobis cognoscetis eum. Nec esse potest in hac vita cognitio alia magis efficax, certior, aut utilior Spiritus sancti, quam hæc. Sicut nullus est, qui virtutē mellis aut ignis melius cognoscet, ac ille, qui experitur: ita solus ille virtutē & efficientiā diuini spiritus probe nouit, qui frequenter vim virtutis eius expertus est. Hæc cognitio ad recipiendū sanctū spiritum vñā aperit magis, quam illa cognitio, quæ per lectionē, contem-

4 tēplationē vel sermonē habetur. Sed dicet quis, Si spiritū sanctū recipere nō possum, nisi experimento cognoscam illum: & hoc modo illum cognoscere non possum, nisi illum habeā intra me: ergo antequam Spiritum sanctum accipiā, intra me illum debeo habere. Et quomodo temere possum, nisi accipiam? Hanc quæ- *Ioan. 14.*
 sitionem Diuus Augustinus super illa Domini verba agens, pro *D. Aug. tra-*
 ponit: Si diligitis me mādata mea seruate: & ego rogabo patrem, *Ita. in Ioan.*
 & alium Paracletum dabit vobis. Vbi ait: Quomodo in hoc lo- *tom. 9.*
 co Dominus dicit, Spiritum sanctum his esse dandum, qui Chri-
 stum diligent, & mādata eius custodian, cūm si pē Spiritu san-
 ctō, neque Christum diligere, neque mādata eius seruare possi-
 mus? Quomodo ergo diligemus, aut eum accipiemus, quem ni-
 si habeamus diligere non valemus? aut quomodo in mādata eius
 5 seruabimus, vt eum accipiamus, quem nisi acceperimus mādata
 eius custodire non possumus? Restat ergo, Spiritum sanctū habe-
 re qui diligit, & habendo mereri, vt plus habeat, & plus habēdo
 plus diligit. Itaq; iam habebant Spiritū sanctum discipuli, quem
 Dominus promittebat, nec tamen eum habebat sicut Dominus
 promittebat. Hęc Beatus Augustinus. Hoc ergo modo Spiritum
 sanctū intra nos habere necessarium est: vt cognoscamus illū: & co-
 gnoscēdo illū vberiorē gratiā eius recipiamus. Ex quo intellige-
 tis, quod proprio loquēdo, Spiritus sanctus nec abire dicitur, nec
 reuerti: quia ubiq; est. Sicut anima est tota in toto, & tota in qua
 libet parte corporis: ideo non dicitur à capite ad pedes, à manu
 ad stomachū abire: sed est in omnibus illis locis: sic Spiritus san-
 ctus est ubique. At sacra scriptura eum vadere, aut venire dicit, vt
 6 nostro loquendi stylo se cōformet. Venire dicitur, cum in anima
 peculiariē effectū operatur: & missurum se dicit illis qui eum iam
 habebat: quia mirificos alios effectus in eis erat operatur. Vnde
 sic debet intelligi, quod quanuis verū sit, Spiritum sanctū ubique
 esse, iustis tamen inest, per quendā peculiariē illapsum. Veluti ani-
 ma, quæ vna cum sit, indiuisibilis, & tota in toto, totaque in qua-
 libet parte corporis, nihilominus in uno mēbro magis operatur,
 quam in alio: in digito enim operatur vitam, & motū cōtribuēs:
 in oculo vitam, motum, & illuminationem: in capite vero am-
 plius operatur: quia super vitam & motum, auditum, visum, &
 reliquias sensus tribuit: similiter Deus omnibus rebus inest eas
 sustentans: & gubernās. At vero iustis inest clarificans adornans
simile.
 illas

Simile.

illos, suis donis coelestibus : & quo magis cum illis donis disponuntur, eò amplius ad illos venire dicitur: quia magis eis se comunicat. Quantò enim vapor magis à terra extollitur per virtutem solis, tanto magis ab ipso sole clarificatur, & condecoratur. Similiter iustorum animæ, quantò plus affectus desideriaque sua à terra eleuant, tantò magis disponuntur ad maiora dona splendoresque cœlestes. Quod amplius infra Dominus manifestauit dicens: *Qui diligit me dilgetur à Patre meo: & ego diligā eum, & manifestabo ei me ipsum.* Et cum dixisset Dominus hęc omnia, sanctus Iudas Thaddæus interrogauit: Domine, quid factū est, quia manifestatus es nobis te ipsum, & non mundo: idest: quæ sunt merita nostra ut huiusmodi beneficijs nos afficias, & alijs mundi hominibus nos præferas? Corde humilis quò maiora dona à Deo recipit, eò magis indignum se eorum iudicat. Sic Beata Elisabeth cùm sanctissima virgo Domina nostra eam visitauit dixit: Et vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me? Et etiam hic sanctus Apostolus, vt erat humiliis corde, admiratus quòd illi suisque socijs tam singulare donum conferretur hæc dixit. Vel forte proposuit hanc quæstionem profunditatis iudiciorum Dei obstupefactus, videns Isaïa dixisse, Reuelabitur gloria Domini, siue, vt septuaginta transflerunt: Apparebit gloria Domini, & videbit omnis caro salutare Dei: Et etiam Christum Dominum dixisse: Si exaltatus fuero à terra omnia traham ad me ipsum. Ex quibus colligitur Deum omnibus in generali se manifestaturum esse. Vnde meritò iste sanctus Apostolus modò demiratur dixisse Dominum illis tantum, & non mundo manifestandum: & ita ait: *Quid factum est, quia manifestatus es te ipsum nobis? ac si diceret: Quamobrem Domine te alijs plusquam alijs manifestas?* Quare sanctū Euangelium alibi prædicatur, & alibi secta Lutheri, & alibi Alchoranus Mahomet? Quare in uno Regno iter, quo in cœlum ascendi tur prædicatur, & in alio via inferni lata docetur? His diuinus Magister hic respondet dicens: *siquis diligit me sermonem meum serua bit, & Pater meus diligit eū: & ad eum veniemus, & mansioē apud eum faciemus.* Ac si diceret: Ratio, ob quam maioribus beneficijs, maioribus fauoribus præ cæteris vos afficiam est, quia me amat, & legem meam custoditis. Et ratio ob quam his & similibus beneficijs alios non dono, est quia nec me diligunt: nec manda ta mea

Lnc. 1.

Isaï. 40.

Ioan. 12.

8

9

ta mea

10 ta mea custodiunt. Priusquam Deus homines deferat ab ipsis deseretur. Vnde dominus ait: Manete in me, & ego in vobis: hoc est, si à me non discedetis, nec ego à vobis discedam. Cum enim frangitur amicitia inter nos, & Deum, non ipse est primus, qui dividere eam incipit, sed nos proprijs peccatis. Hinc Isaías ait: Iniquitates vestræ diuiserunt inter vos, & Deum vestrum; & peccata vestra absconderunt faciē eius à vobis. Itaq; ex his verbis domini planè colligitur, in omnibus dispositionem requiri ad hoc, vt sua diuina cellitudo nobis sua dona cōmunicet. Quin etiam ean dēmet dispositionē suo auxilio fieri constat. Ipse enim est, qui voluntatē mouet & excitat, cum illaç; cōcurrit, vt se p̄paret & disponat. Vnde, B. Apostolus ait: Deus enim, qui operatur in nobis & velle & perficere pro bona voluntate. Agit ergo dile-

*Isai. 59.**Philip. 2.*

11 Etissimi hunc tam magnū Deū diligere incipiamus: siquidē tale auxiliū habemus, diligamus, in quā, illū, cui tantū debemus: ad hoc enim omnes nos inuitant creaturæ. Illi namq; tres pueri in *Dan. 3.*
psal. 8.
camino ignis dicebant: Benedicite omnia opera Domini Domino: & Regius David: Celi enarrat gloriā Dei. Dicitis fortasse, quo modo creaturæ insensibiles Deum benedicere & glorificare possunt? Hoc in quā debet intelligi ab effectu; quoniam hæ creaturæ, quanuis insensibiles sint tot habent excellētias, & perfectiones, vt homines stimulent, & moueāt, vt simul cū illis suū laudent cōditorē, qui vnico verbo cuncta sic perfecta, pulchraq; creavit. Et hæ creature, quæ sua magnitudine, suaque pulchritudine nos mouent, vt Deū conditorē laudemus, similiter vt illū diligamus nos *D. Augu. iii*
Medita.

12 sunt, omnia mihi dicūt, vt diligā te. Quasi diceret: Omnes creature lingue quedam sunt, quæ clamant ad me dicētes: Deum dili ge, Deum dili ge, Deū dilige. Et quidē quod plus vociferatur vt Deū diligat, cor suū esse potest homo affirmare. Os conuulsum & à proprio loco separatum ingenti dolore egrotum afficit, nec *simile.* quiescere illum sinit, donec in proprium locum redat: sumiliter cor, siā Deo sit semotum, tantam in peccatore inquietem, & afflictionem efficit, vt non sinat illum quiescere, donec in proprio loco, qui Deus est collocetur. Ergo, o surdi, cur tam que efficiaces voces non auditis, quibus corda vestra vos incitant, vt in Deo illa collocetis. Timete fratres, ne fortē corda vestra lassentur vociferari, & peccatorum assiduitatē obdormiat nec sentiā tom

nino afflictiones has: quin immo peccatis oblectentur, qui terribili lapsus est, & iter inferni. Ecce quid per Isiam Dominus com-

Ezai. 28.

minatur. Et nunc nolite illudere, ne forte constringatur vincula vestra. Vbi septuaginta interp. transtulerunt: Et vos nolite lamentari, nec confortetur vincula vestra. In quibus ostenditur, quod peccatores suis lamentari peccatis, & non se affligere est occasio diu in illis perseuerandi, & tandem moriatur, & in infernum mittantur. Et ad eum veniemus. O singulare Dei promissum. Attende dilectissimi, quamam celitudinem ille, qui diligit, & Dei preceptis obedit, pertingat: qui habitaculum sanctissimae Trinitatis effectus manet. & deificatus per diuinæ gratiæ participationem. Quando mundum Deus creauit antequam hominem conderet, omne genus naturarum singulis quibusque creaturis dispersit. Vitam corpoream planis, arboribus, lapidibus dedit. Animalem vero vitam dedit anima tibus, bestijs, aquibus, piscibus: spiritualē Angelis impertivit. Hominiverò quid superest, quid Dñe daturus es? Dabo, inquit Dominas, ei libertatem, ut quodcumque sibi placuerit fiat. Et hoc est illud Ecclesiastici elogium: Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilij sui. Et paulo inferius: Apposuit tibi aquam & ignem, ad quodcumque volueris porrige manum tuam. Ante hominem vita & mors, bonum & malum: quod placuerit ei, dabitur illi. Si voluerit terreis tantum frui bonis & sustentari, sicut arbor sustentatur, erit arbori similis ad ignem tantum vtilis. Si sensualibus delectationibus se velit committere, erit tamquam brutum. Quod si contemplationi rerum spiritualium superexarum operam dederit, Angelus vtcunque dicetur. Vnde apud sacram scripturam similibus nominibus homines appellatur. Nam arbores apud Isiam peccatores dicuntur. Dies Domini exercituum super omnes cedros Libani sublimes, & super omnes quercus Balan. Vbi cedros sublimes superbos vocat: quercus vero, quæ in terræ visceribus harent auaros appellat. Bestias, carnales dicit apud Hieremiam: Equi amatores in foeminas, & emissarij facti sunt: unusquisque ad uxorem proximi sui hiniebat. Etiam Angelos vocat eos, qui Angelicis operibus se occupant. Vnde Malachias ait: Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requiriunt ex ore eius: quia Angelus Domini exercituum est. Et alibi, Ecce ego mitto Angelum meum, qui preparabit viam ante faciem meam. Nec tantum hoc diuinæ maiestati placuit tribuere homini libertatem:

Eccle. 15,

et reliquit illum in manu consilij sui. Et paulo inferius: Apposuit tibi aquam & ignem, ad quodcumque volueris porrige manum tuam. Ante hominem vita & mors, bonum & malum: quod placuerit ei, dabitur illi. Si voluerit terreis tantum frui bonis & sustentari, sicut arbor sustentatur, erit arbori similis ad ignem tantum utilis. Si sensualibus delectationibus se velit committere, erit tamquam brutum. Quod si contemplationi rerum spiritualium superexarum operam dederit, Angelus vtcunque dicetur. Vnde apud sacram scripturam similibus nominibus homines appellatur. Nam arbores apud Isiam peccatores dicuntur. Dies Domini exercituum super omnes cedros Libani sublimes, & super omnes quercus Balan. Vbi cedros sublimes superbos vocat: quercus vero, quæ in terræ visceribus harent auaros appellat. Bestias, carnales dicit apud Hieremiam: Equi amatores in foeminas, & emissarij facti sunt: unusquisque ad uxorem proximi sui hiniebat. Etiam Angelos vocat eos, qui Angelicis operibus se occupant. Vnde Malachias ait: Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requiriunt ex ore eius: quia Angelus Domini exercituum est. Et alibi, Ecce ego mitto Angelum meum, qui preparabit viam ante faciem meam. Nec tantum hoc diuinæ maiestati placuit tribuere homini libertatem:

Ezai. 2.

apud Isiam peccatores dicuntur. Dies Domini exercituum super omnes cedros Libani sublimes, & super omnes quercus Balan. Vbi cedros sublimes superbos vocat: quercus vero, quæ in terræ visceribus harent auaros appellat. Bestias, carnales dicit apud Hieremiam: Equi amatores in foeminas, & emissarij facti sunt: unusquisque ad uxorem proximi sui hiniebat. Etiam Angelos vocat eos, qui Angelicis operibus se occupant. Vnde Malachias ait: Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requiriunt ex ore eius: quia Angelus Domini exercituum est. Et alibi, Ecce ego mitto Angelum meum, qui preparabit viam ante faciem meam. Nec tantum hoc diuinæ maiestati placuit tribuere homini libertatem:

Hiere. 5.

apud Isiam peccatores dicuntur. Dies Domini exercituum super omnes cedros Libani sublimes, & super omnes quercus Balan. Vbi cedros sublimes superbos vocat: quercus vero, quæ in terræ visceribus harent auaros appellat. Bestias, carnales dicit apud Hieremiam: Equi amatores in foeminas, & emissarij facti sunt: unusquisque ad uxorem proximi sui hiniebat. Etiam Angelos vocat eos, qui Angelicis operibus se occupant. Vnde Malachias ait: Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requiriunt ex ore eius: quia Angelus Domini exercituum est. Et alibi, Ecce ego mitto Angelum meum, qui preparabit viam ante faciem meam. Nec tantum hoc diuinæ maiestati placuit tribuere homini libertatem:

Mala. 2.

apud Isiam peccatores dicuntur. Dies Domini exercituum super omnes cedros Libani sublimes, & super omnes quercus Balan. Vbi cedros sublimes superbos vocat: quercus vero, quæ in terræ visceribus harent auaros appellat. Bestias, carnales dicit apud Hieremiam: Equi amatores in foeminas, & emissarij facti sunt: unusquisque ad uxorem proximi sui hiniebat. Etiam Angelos vocat eos, qui Angelicis operibus se occupant. Vnde Malachias ait: Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requiriunt ex ore eius: quia Angelus Domini exercituum est. Et alibi, Ecce ego mitto Angelum meum, qui preparabit viam ante faciem meam. Nec tantum hoc diuinæ maiestati placuit tribuere homini libertatem:

C. 3.

vt cum

16 vt cum vellet Angelus diceretur, & fieret aliqualiter: sed, quod maius est & modo ait, si illum diliget, si ei obtemperabit deifica turum illum, ad eum veniens, & deificans illum. Quia, vt Apo- I. Cor. 6.
stolus inquit. Qui adhæret Deo unus spiritus est, scilicet, cū eo.
O benedictus talis Deus sit. Talis liberalitas fit glorificata: cui ita placuit tam vili, & abiecto vermiculo, qualis homo est se coniungere. Et subdit præterea dicens: Et mansionem apud eum faciemus. In quo ostenditur, Quan de absentio, In suis Deus inhabitat: & quod, quantum in se est, ita ad illos venit, vt nunquam ab eis recedat, nisi illum à se repellant. Vnde Diuus Paulus nobis Colo. 3.
charitatem commendans, ut illam habere studeamus, rationem reddit dicens: Super omnia charitatem habete, quod vinculum est perfectionis. Est phrasis Hebraica: quia superlatiuis caret, lo-

17 co superlatiuum genituum ponere: vt illud psalmi, Virga direc- Psal. 44.
tionis virga regni tui. Directionis, hoc est, directissima: & hic, vinculum perfectionis, id est perfectissimum. O quā ligati sunt cum Deo iusti: siquidem vita multari, dilacerari que patientur ante quam separantur à Deo. Hinc Diuus Paulus nomine sui, & ipsorum ait, Quis nos separabit à charitate Christi? Et infra: certius sum enim, quia nec mors, neque vita, neque creatura alia, &c. poterit nos separare à charitate Dei. O quam magna confusio nobis est hæc audire: quandoquidem non tantum metus amittendi vitam, sed quantumvis minima occasio, seu voluptas, vt grauiter contra Deum peccemus efficit: quod signum est vinculum illud perfectissimum, quod sic animas fortiter cum Deo ligat, nō habere. Et quoniam dixerat antea: si quis diligit me sermo-

18 nem meū seruabit, Ait modo, Et sermonē, quem audistis, non est meus, sed eius, qui misit me parvis. Quasi diceret: Ne putetis legem Euāgē- lij mei, aliquod hominum figmentum esse, qui proprio ducuntur arbitrio: sed rem magni consilij esse existimate, rem, inquam, à patre meo ordinatam, id est, à tota beatissima Trinitate constitutam. Hoc enim Dominus dicit quatenus homo, & patrem appellat sanctissimam Trinitatem. Quod ita fatur, vt cognoscamus, quanta obligatione constringimur ad huius sanctissimæ legis obseruantia. Et subdit: Hæc loquuntur sum vobis apud vos manes; Paracletus autem spiritus sanctus, quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & sugg eret vobis omnia querūq; dixerat vobis. Id est quoniamvis, o discipuli, hæc, quæ locutus sum vobis, & quæ dictu-

simile.

rus sum modo non intelligatis, ita plene & dilucide: sicut opor*19*
tet, Spiritus sanctus mentes vestras clarificabit, & illuminabit,
ut perfecte illa cognoscatis. Quæcunque in papyro cum mali
citri succo scribuntur quamvis maxime conducibilia sint, nec
legi nec intelligi possunt: at si scriptura illa ad ignem applice-
tur statim litteræ apparent, & scriptura recte legitur: Sic diuina
mysteria, quæ cœlestis ille magister in cordibus discipulorum
non citrei mali succo, sed sua ineffabili charitate scripsit, quam
uis maxime conducibilia, maxime necessaria erant, ipsimet
discipuli nec intelligere, nec legere poterant: quoniam ruditis,
& hebetis ingenij erant, quoisque Spiritus sanctus super il-
los in specie ignis descendit: qui mox animas illorum pertin-
gens, ita illos clarificauit, ut diuina mysteria, quæ fuis cœle-
stis magister illos docuerat, intellexerint. Et haec est ratio in-
ter alias, quare Spiritus sanctus in forma ignis apparuit. Hunc
diuinum descensum Sanctus Lucas sic refert dicens: Dum com-
plerentur dies Pentecostes, erant omnes discipuli pariter in eo-
dem loco. Venit Spiritus sanctus, quando simul congregati erat
ad denotandum, quod non descendit super illos, qui ira, inimici-
tia, & simultatibus diuisi sunt. Vnde Diuus Augustinus, ad fra-
tres in eremo de pace inquit: Sicut spiritus humanus nunquam
vitiificat membra, nisi fuerint vñita: sic nec Spiritus sanctus nos
vitiificat, nisi in pace vñti fuerimus? Et factus est repente de
cælo sonus. Cum aliqui musicam nocte agere volunt, prius ma-
gnus fit strepitus, ut qui dormiunt euigilent, & post hæc mu-
tica subsequitur: ita sonus factus est ad excitandum corda dis-
cipulorum, ut suavitatem & melodiam Spiritus sancti audirent. *21*

*Acto. 2.**Aug. Ser. 2.*

Simile.

Et repleuit totam domum ubi erant sedentes. In nostro communi-
modo loquendi, sedentes, idem significat, quod quieti, & tran-
quilli: & cùl quasi dicat: Non hinc inde inquieti percurrebant.
Et ideo Dominus cælos ascendens eis præceperat: Sedete hic,
dicens, in ciuitate, donec in diuini virtute ex alto, Noluit di-
cere, quod federent secundum corporis dispositionem, sed ut
quiescerent animo, & interius sedarentur. Hæc enim magna
præparatio est ad hoc, ut Spiritus sanctus descendat. Plinius ait,
apes inquieta loca fugere, & quieta ad melia fabricanda qua-
rere. Hoc etiam Spiritus sanctus in cordibus, in quibus opera-
tus est, requirit, Vnde per Iサiam inquit, Super quem requies-
cet

*Plinius.**Iサai. 66.*

22 cet spiritus meus, nisi super humilem & quietum? Et hoc secundum translationem septuaginta interpretum. Et Aristotel. ait. Aris. 7. ph. 7.
tex. 49. 20.

Anima sedendo, & quiescendo fit sapiens. *Et apparuerunt illis dispersitæ linguae tanquam ignis.* Dispersitæ, diuersæque linguae apparuerunt eis, ad insinuandum diuersa remedia, quæ Euangelici verbi diuini præcones auditoribus debent applicare: super his militatatem præcipientes, gulosis abstinentiam, auaros liberalitatem, & pietatem, &c. quia non esset chirurgus bonus, qui uno pharmaco diuersa vulnera curare vellet. Et erant ignites ad insinuandum, ut ex charitate & diuini ardoris amore, quem in cordibus verbi diuini præcones habere debent: linguas ignitas habeat, ut efficacia verba, & spiritu plena loquatur. O quam efficaces, & igneæ lingue hodie in illis sanctissimis viris remanserunt: quan-

23 tum cum eis fructum in fidelium cordibus operati sunt. O si modo Ecclesia Dei instar illarum multis linguis abundaret: utique in christianorum reformatione appareret. Frigidæ lingue verba ignita loqui non possunt: & quoniam multorum concionatorum corda igne diuini spiritus non sunt adusta, inde sit, ut auditorum corda minime inflammarintur. Etiam dispersitæ linguae secundum aliquos significant linguas non confusas, sed discretas. Hinc sit, quod Spiritus sancti idioma, & sermo, quem docet, discretus compositusque est, sed itque *supra singulos eorum.* Ut denotaret, quod super illos descendebat, *De absentia*, ut illos in sua gratia confirmaret. Etiam sedit: quia sessionem, quietam, & consolationem eis dedit: ideoque Paracletus dicitur, id est consolator.

Omnis homines consolationem querunt propriam, & in omnibus, quæ agunt inuenire eam vellent: non solum in his quæ ad corpus, verum etiam ad spiritum attinent. Adeo enim amoris proprij iaculo vulnerati sumus, ut in omnibus, quæ tractamus, consolationem inuenire velimus: in missa, in oratione, in concione, quæ si desit facile à scriptis desistimus. Hinc est quod illum concionatorem libenter audimus, qui misericordiam prædicat, non item iudicium, gelidam ignis, & minas Dei. Et quod magis dolendū est quod illud quod instituit Deus ad animæ nostræ amaritudinem & dolorem pro satisfactione scelerum nostrorum, in hoc etiā solatium querimus, nimirum in sacramento poenitentie, & in cōfessione: quod sacramentum cum potio & medicamentū sit contra delectationē, quā peccata nobis attulerunt, ibi dulcedine

& sapore quærimus. Quod si prudēs confessor amaricantū ver-²⁵
borum quibus nos reprehendit, reubarbū miscet, poenitentiam
peccatorum grauitati congruā imponens conquerimur dicen-
tes, quod angit nos & quod scrupulosus rigidusque est. O cæci-
tatem execranda, o te miserum. Nunquid ex sacramento, quod
ad amaritudinem institutum est, vis statim consolationem dedu-
cere? Si crimen læse maiestatis commisisses, propter quod debe-
res mori: dato omnia bona tua publicarentur, non iniustiam,
aut rigiditatē nimiam existimes, sed magnam misericordianā
tecum fieri putares, si vita non multareris cum alias morte dig-
nus es: & cum tota crimina contra Deum admiseris, & pro singu-
ulis gehennæ igni dignus sis, si iuberis centum aureos erogare,
corpus ieiunijs, & disciplinis affligere poenitentiarium rigidum
insciunque appellas? Quare talia cogitare, nedum ore proferre²⁶
nō confunderis? Et quæris poenitentiariū piūm, vel, ut melius di-
cam, remissum, qui tibi poenitentiā imponat, duos, scilicet, ieiuniū
dies, & sint ex his, quos ieiunat Ecclesia. Non est solatiū hoc
Spiritus sancti, sed spiritus proprij amoris. Agedum frater, si qui
dem tantū Deum & tam grauiter offendisti: afflige te, & maxi-
ma cum humilitate accipe poenitentiā, quanvis rigidior & quo vi-
deatur, eamq; & quo animo adimple in vita puritate perseuerās,
& videbis internam Spiritus sancti consolationem: quam tibi co-
municabit, sedens in anima tua per gratiam.

FERIA SECVN- da in Pentecoste Con- cio Prima.

*Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigeni-
tum daret. Ioannis. 3.*

Leuit. 6.

GN Leuitico præceperat Deus: dicens: Ignis in altari
semper ardeat: quoniam volebat, ut igne illo altaris,
qui cœlestis erat, omne sacrificium combureretur.
Spiritus autem & veritas illius umbra est, quod vult
Deus

- 5 Deus, ut corda nostra sacrificiū verum, amoris igne combusta, illi offeramus. Et prunæ, in quibus debent comburi, sunt hæc diuina verba, ex illo sacratissimo altari, qui Christus est desumpta, in quo amoris ignis semper exarsit. Singula horum verba sanctissima, calculi quidam igniti, & efficaces sunt, ad quodcunque humum cor inflammandum, quantumuis frigidum existat: & omnia simul paterna Dei viscera ergano manifestant. Et ut vim illo rum intelligatis, nosse opus est, quo fine illa Dominus dixerit. Propositum ergo fuit, quod loquens cum Nicodemo de sua sacra tissima morte, dicens: sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, subdidit: Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium suum vnigenitum daret: hoc est, quia hucusque amor Dei peruenit. Vbi diuinus Magister affirmat ex infinito Patris amore processisse hoc, scilicet, ut nobis filium suū vnigenitum daret. Vnumquodque horum verborum valde mysteriosum est. Vbi ponderandum est vobis, quis est qui diligit, quis est quem diligit, & quomodo diligit. Qui diligit Deus est: tanto preciosior amor est, quantum ille, qui diligit est maior. Si Princeps vos diligit, plus æstimatis, quam si à plebeio diligere mihi: quod si Rex vos diligit plus multò æstimatur: quanto ergo plus æstimari debet ab illo magno Deo diligi, maiestatis & boni tatis infinitæ: Et quem diligit mundum. O ineffabilem Dei clementiam; & cuinam suum amorem communicat. Quod Angelos diligat non mirum: sunt etenim, sicut dicit David: Minitri *Psalm. 102.* eius, qui faciunt voluntatem eius. Quod iustos diligat, nihil mirum, quandoquidem ab ipsis diligitur, sicut sponsa ait: Recti dili *Cant. 1.* gunte. Quod si dixisset illum, creaturas irrationales diligere, & insensibiles etiam, non esset mirum; siquidem omnes diuino subiacent nutui, ut cecinit David, dicens: Quoniam omnia ser- *Psalm. 118.* uiunt tibi. Sed quod diligat mundum, proditionem, rebellem, suis non obtemperantem præceptis, ac suæ diuinæ voluntati resistentem, de quo Diuus Ioannes: Et mundus eum non cognoscit, iustorum persecutorem: hoc est, quod maximam admirationem parit, si quis profundè id considerare voluerit: quod dilexit Deus peccatores, & modum quæsiuit, ut traheret illos in suorum peccatorum cognitionem, & sic iustificaret eos. Et quomodo diligit sic. Et quomodo sic: Expende nobis Euangelista san- *Act. Iani* dixi, amplius dici non potest, sic. Sunt aliqua, de quibus *Sanct. I. pars.* N magis

simile.

Ioan. 1.

Ioan. 4.

Luc. 2.

Marc.

magis dicitur tacendo, quām si sermone explicare ista velimus. 5
 Velut rusticus, qui Reginam cum ingenti apparatu, pompa, &
 comitatu intuitus est, quem si alij sui ruri interrogent, qualiter
 Regina incedebat, hæret, & sic attonitus loqui nescit, & vnicō
 verbo comprehendit, dicens: T anquam Regina ibat. Hac loquen-
 di norma Sanctus Ioannes vsus est, dicens: Vidi m̄s gloriam eius.
 Quam gloriam nescio prorsus illam specificare. Gloriam quasi
 vñigeniti à Patre, Gloria como h̄ijo de quien es, como gloria de vñigenito
 h̄ijo de D̄os.) Ita in hoc loco dicendo sic: infinitum Dei amorem ex-
 pliuit, Phrasis est sacræ Scripturæ mysterij fecunditatem hoc
 verbo comprehendere. Sic magnam diuini Salvatoris fatigatio-
 niem supra puteum sedentis explicat Diuus Ioannes, dicens: Se-
 debat sic. Sacratissimæ Angelorum Reginæ dolorem quando filiū
 suum misit in comitatu explicat Diuus Lucas, dicens: Fi-
 li quid fecisti nobis sic. Et Diuus Marcus modum, quo mundi Re-
 demptor expiravit, exaggerat inquiens: Videns Centurio, quod
 sic clamans expirasset. Similiter hic magnam emphasis & pon-
 dus, sic, habet. Sic Deus dilexit mundum. Sic tam vere, tam fideliter,
 tam sine termino, & modo, sic, tantoperè demonstrans. Ex om-
 ni parte amor hic est infinitus, quia in se infinitus est, & donum
 similiter, quod per ipsum nobis impertivit infinitum, & finis,
 propter quem nobis ipsum donauit, infinitus, scilicet, vt nobis vi-
 tam gloriosam infinitæ durationis impenderet. Quicquid ergo
 cum hac dilectione nobis impertiret maximæ estimationis, &
 pretij esset, ex eo quod à tam magnifica manu, & amore eximio
 procederet. At æternus Pater non solum contentus est calum
 creasse, vt esset cubiculum nostrum, mundum condidisse utilita-
 ti nostræ, Angelos ad nostrum ministerium dedisse: sed vt infini-
 tum suum amorem erga nos ostenderet, vnicum filium suum no-
 bis dedit. O benedictus glorificatusque sit talis Deus. Laudent te
 Domine omnes cælestes Hierarchiæ pro nobis vermiculis, qui
 rudes sumus, vt pro tanto beneficio gratias tibi debitas exhibe-
 mus. Dato quod plures tibi essent filij, & vnu illorū nobis dedi-
 ses, adhuc linguae seraphicæ, nedū humanae possent tantū benefi-
 ciū effere. At vero filius vnicus cum tibi esset, ex tua substantia
 genitus, & tam tuus, vt sit idem tecū, & hunc dare nobis voluisse,
 hoc est, quod magnâ admiratione parit, mentēque alienat. Quod
 si nobis illū dedisset & hoc solū, vt oculis illū cerneremus, nimis
 quidem

8 quidem esset: hoc enim duntaxat contentus erat David cum imprecaretur, dicens: Ostē de facie tuā, & salvi erimus. Facies Patris *psalm. 79.*
 filius suus unigenitus est: quia per faciem hanc fuit ipse mundo manifestatus. Et magis esset misericordia illū visitare nos tantū, sicut Iacob misit filium suum Ioseph, ut viseret fratres suos dicens: Vade *Gene. 37.*
 & vide si cuncta prospera sint erga fratres tuos. Veruntamen totū hoc Patri aeterno secundū amoris sui immensitatē parum visum est: & ideo omnimode nobis dedit illū dicēs: Accipite vobis illū (*Tomalda alla.*) Fruimini illo; in omnibus vestris necessitatibus auxiliatorem habete. Ignorantiā enim nostram videns, magistrum, & praeceptorem nobis dedit illū: & videns militiam esse vitā hominis super terram, ducem dedit nobis illū. Vnde Isaías ait: Dūcem & praeceptorem dedi eum gentibus. Captiuitatē nostrā vidēs Redemptorem nobis dedit illum. Imbecillitatem nostram videns, cibum dedit illum nobis. Infirmitatem nostram videns, me dicum nobis dedit illum. Quid amplius dicam, nisi quod videns nos in malorum abyssum projectos hunc, bonorum omnium abyssum nobis donauit, ut ab omnibus malis nos eriperet. Et hoc nobis totum cum dederit quid non donabit nobis? Hoc Diuinus Paulus viiūt argumento dicens: Qui etiam proprio filio suo non percipit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiā cum illo omnia nobis donauit? Sic enim Deus dilexit mundum. Condidit Deus mundum, & illius emblema (*El es malte del.*) praecepit; eius pulchritudo fuit homo. Et sic ultimo, & postremo loco conditus est. (*Como es malte, y cosa que concluye, y remata la perfection del universo, la clausa del.*) Et postquam creatus est, inquit sacerdos: Vedit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona. Priusquam hominē Deus cōderet, ait, quod vidit Deus cuncta, quæ fecit: & de qualibet re creata dicit, quod erat bona: sed postquam hominem creavit, vidit quod erant valde bona, propter hominis excelletiā, qui iam inter res conditas erat. Sed propter peccatum obscuratum est hoc emblema, & mundi pulchritudo deperit. At Pater aeternus dans nobis filium suum reparauit hominem, restituit mundum. Et ideo ait: sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret. Nō vēdidi illum, quia inestimabilis est, acc proinde nos, quo illum emeremus posidebamus; & hæc Iudei proditoris iniquitas fuit, qui vendidit quod pretio comparari non poterat: vendidit quod Pater aeternus gratis donauit. Mittit aliquis *spiritu.*

familiatis ad vos literas, & iniquus tabellarius ponit mercedē pro ^{ix} vestura. (Pone porre) Sic Pater æternus privilegium, & literas redēptionis nostrę ad nos gratis misit, qui est Christ⁹, & impius tabellarius Iuda triginta denarios mercedem pro vestura posuit. Hęc magna iniuria fuit Patri æterno illata. Hunc miserū hominē imitantur simoniaci, qui taxant & appretiant Christum, & denarijs vendant, cūm sit inæstimabilis. Cūm Eliseus Propheta magno beneficio Naaman Syrum affecisset, quia salutem illi impetravit de lepra, qua laborabat, eius puer Giezi appretiavit illud, numos & vestes à Naaman accipiens. Cui Sanctus Propheta ait : Accepisti argentum, & accepisti vestes, lepra Naaman adhæredit tibi ; & seminituo vsque in sempiternum : & egressus est quasi nix ab eo, leprosus. O si sic hodie Deus simoniacos puniret, quantile- 12 profi in Ecclesia apparerent. Sed ne fallantur huiusmodi existimātes se impunē id facturos; quia modo Deus dissimulat, nec eos punit, nisi enim verè citoque poeniteant, maiores poenas dabunt, ac ille Giezi, quia in æternum peribunt. Nec etiam ait Patrem eternum mutuò dedisse nobis filium suum, (No nos lo dio emprestado.) sicut mundus, qui mutuò dat, vt auferat repente, & vt vni det, alteri auferet : veluti sacrifista facit qui vestem ab una imagine tollit, vt alteram ornet. O miseros illos, qui sic propter bona tempora- lia se afflidunt, innumerabiles labores tolerantes, quibus inopina- 13 tus superueniet interitus: & quando minus cogitant mors ab eis bona cuncta toller. De quibus illud O sex dici potest : Ephraim quasi columba seducta, non habens cor dicitur columbam non ha- bere cor quia solū est intenta cibo, quem ei apponunt, & non que- rit cibum aliunde, nec incauta nouit se inescari, vt vita mulce- tur, aut pullis suis priueretur. Caue tibi peccator, ne mundus bonorum temporalium esca te fallat, & vitiorum cibo te inescer, quo niam his vitam anima, quæ est gratia à te tollere studet: & pi- gnora filiosque tuos, qui sunt merita deprædari: quæ omnia per culpā amittis, & posthac res quibus frueris à te toller. O quam verè illud Hieremias tunc dicere poteris: Vere mendaces erant colles, & multitudo montium, verè in Domino Deo nostro sa- lus Israel: sicut iniquo peccatori solet euenire, qui totam vitam viuendo luxuriose consumpsit, tandem in hora mortis oculi men- tis suæ aperiuntur, & fraudes detegit. Quanta verborum vi ex lecto, vbi iacet, habens candelam in manu, suum prædicat dolu- suum

4. Reg. 5.

Hier. 3.

Simile.

14 suam cætitatem detestatur. (De alli predica con efficacia su engaño
y desengaño.) Quanta vi & efficacia vitia damnat, & contumelij
afficit, dicens; quòd vanitas vanitatum & omnia vanitas sunt. (Or
dinariamente los mayores infamadores del mundo, son los que mas se han da-
do.) Tanquam oculati testes, qui fuerunt suorum criminum.
Et utinam id talibus circumstantijs ab eis fiat, ut proficit eis ad salu-
tem. Ideò fratres cautius erit, modò oculos aperire, & videre quæ
sinem omnes mundi res sint habituæ, & hæc omnia relinquere
ante quam ab eis deseratimi. Nolite diligere mundum, ait Bea-
tus Ioannes, neq; ea quæ in mundo sunt. Et inferius rationem hu-
i us reddit, dicens. Et mundus transiit, & concupiscentia eius. Nō 1. Ioan. 2.
sic donavit nobis Deus hoc summum bonum mutuatum, sed do-
natum. Ut filium suum vnigenitum daret sed ex hac: quia ineffa-
bili Dei liberalitate ita abuli sunt homines, ut ex filio Dei vnige-
nito, quod eis placuit, fecerint. Et hoc est quod Beatus Lucas de il-
lo iniquo iudice Pilato annotauit, dicens: Iesum flagellatum tra-
didit voluntati eorum, scilicet, Iudeorum. O summa Dei boni-
tas, & quo propter hominem peruenire voluisti?

Ex his verbis: sic Deus dilexit mundum, ut filium suum vnigenitum
daret. Colligitur, quòd omnia, quæ Deus nobis impertit amore
donat. Quod si quando ab hoste offenderis soles magis malitiā,
quam offendam pensare, et quius est, ut in omnibus, quæ à Deo
recipis plus amorem eius, quam opus penses. Et similiter quan-
do aliquam aduersitatem ad te mittit, crede, quòd eodem amore
aduersa ac secunda donat: velut chirurgus, qui filium cauterizat
eodem amore, quo aliâs si nudas est, vestit. Vnde Beatus Iob ait: Iob. 2.
16 Si bona suscepimus de manu Domini, mala autem quare non su-
stineamus? Eequum est etiam super hæc verba consideretis, ut
cum verum sit, quòd pro singulis quibusque à Deo beneficijs ac
ceptis amorem & seruitum ei debemus, qua dilectione, quo ob-
sequio soluemus illi, nobis vnigenitum dedisse filium? Inter alia
nomina, quibus olim homines Deum nuncupare solebant, ut
apud sacram Scripturam inuenitur duo peculiaria maximè erat,
quibus illum vocabant. Vnum erat Heli, id est, Deus iustitiae.
Vnde Christus Redemptor noster in cruce, quia opus illud sum-
mæ iustitiae erat, exclamauit, dicens: Heli, Heli. Alterum nomen
erat Iehoua, hoc est, Deus misericordia. Et est valde notandum,
quòd cum crearet Deus hæc omnia ad seruitum hominis, sem-
Sanct. j. pars.

Gene. I.

per sacra scripta iusta illū ibi nominat Heliō quādō dicit: *Dixit Deus,*¹⁷ fiat lux, *Dixit Deus, fiat firmamentū.* In omnibus illis locis de creatione ubi dicitur, *Dixit Deus, est in Hebræo Heliō, idest, Deus iustitiae.* Sed videtur æquius debere dici, *Dixit Iehoua, idest, Deus misericordiae:* quandoquidem tantam misericordiam hominibus impendebat, cœlum, terram maria & omnia illis creando: & non dicit, nisi Heliō, idest, Deus iustitiae. *Quod non vacat mysterio.* Nam dicitur ad denotandum, quod ille Deus, qui tot tantaque beneficia hominibus conferebat, strictam aliquando cum eis rationem positurus erat, nisi bene vñ illis inuenirentur, & ea qua decebat gratitudine non correspondet. Si ergo tam rigide, & strictim de his rebus temporalibus, quas nobis donauit, rationē est à nobis posciturus, pro tam infabili dono, qualis est filius suus, quam rationem depositet? O¹⁸ quantum terorem hoc tam efficax argumentum nobis incutere deberet, ne tantum bonum in grande malum, culpa nostra verteretur. Obscro, dilectissimi, hoc animis vestris considerate, pijsque cordibus aduertite: quia lingua deest, verba non sufficiunt, quibus huius rei necessitas exaggerari possit. In his etiam verbis docemur, ut sicut omnia beneficia, quæ nobis donat Deus, amore facit, similiter & nos, quicquid fecerimus, amore Dei faciat. *Hoc est enim, quod suæ diuinæ maiestati magis placet.* *Quod etiam sponsus significauit dicens: Vulnerasti cor meum in uno crine colli tui.* Quasi diceret: *Quantum uis exiguum sit opus, quod homo facit, dummodo à charitate procedat, mihi placet: nam collum est animæ.* Vnde non dixit, in uno crine capitis tui, sed colli tui. Dicit etiam: *Vulnerasti cor meum.* Qui facit vulnus in corde carneo, facit fontem, per quem humor eiusdem cordis dimanat. Per hunc ergo tam singularem dicendi modum voluit Deus significare, quod bonum opus, quantum uis minimum, si in charitate fiat, est veluti sagitta, quæ vulnerat cor eius, & fonte perennem in eo facit, ex quo humor suæ diuinæ gratiæ emanet. O mirifica verba, quod saxum est adeo durum, ut haec audiens non emolliatur, firmiterque proponat, Deum diligere! Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret. O quā confusa hic nostra ingratitudo manet. Nescit homo Deo tribuere aliud, quam quod abieciunt, & vilius omnibus est, & quod bonū est diabolo. Domū aliquam intrabitis, &

Cant. 4.

simile.

zōtis, & statim videbitis, quod penē nihil loqui sciunt omnes: quin omnia diabolo voleant. Hi sunt vestri matutini: hæc est vestra prima: hæc sunt vesperæ: nocte, scilicet, mane, & vespere semper omnia vestra diabolo vouere & dare. Magis datis illi, quam quod à vobis petit: quandoquidem maritum, filios, seruos, & ancillas illi datis: & dando illi hæc etiam animam vestram illi datis. Nam quotiescumque hæc ex animo dicitis, & ex corde irato optantes illa euenire, mortaliter peccatis. Pater (dicet aliquis) statim hæc indignatio subita recedit. Dico, quod quamuis statim recedat ira peccatis quando id dixistis. Ideo pro tanto malo peccitemini, & quantum in vobis est, tam depravatam consuetudinem tollere studeite. Pater eternus dat tibi, ô peccator unicum filium, quem habet, & tu omnes filios, quos habes diabolo das? Quid tibi videtur: quomodo Deo tuo correspondes? Quod si aliquando eleemosynam facis de viliori, quod domi habes, facis: itaque quod melius est Sathanæ offers. Hoc malum conqueritur Dominus per Hieremiam dicens: Nonne vides quid isti faciunt in ciuitatibus Iuda? Fili colligunt ligna, & patres succendent ignem, & mulieres conspergunt adipem, ut faciant placetas reginæ coeli, & me ad iracundiam prouocent. Adeps est satinæ flos, ex quo panes delicatos subigebant, ut Luna, quam ut cœli regnam colebant, & Deam esse existimabant, libarent. Sic omnes nunc faciunt, qui occupati sunt in optimis sui temporis & vita, rei familiaris, primitisque dæmoni offerendis. At verò Dei pauperibus subuculam ruptam, & tunicam repeciatam erogant: panem durum diuidunt egenis. Tandem tandem omne id, quod nihil illis prodest, potest Deo dant. Vnde per Malachiam dicit Dominus: Maledictus dolosus, qui habet in grege suo masculum & virginem faciens immolat debilem Domino: quia rex magnus ego, dicit Dominus exercituum: & nomen meum honorabile in gentibus. O verba stupenda, & gladio ancipiti penetrabiliora: singula eorum perpendite fratres. Maledictus, & dolosus (inquit) est ille, qui debilius Deo offert. Non sic sanctus Patriarcha Abraham faciebat: qui peregrinos illos inuitans cucurrit ad armentum, & tulit inde vitulum tenerimum & optimum: tulit quoque butyrum & lac, & dixit uxori: Tria sata simila comisce. Simila est farinæ flosculus. Itaque cū optimo quoque rei familiaris sue Deo in pauperibus ministrabat. Sic vos dilecti

Hier. 7.

Mal. 1:3

Gene. 12.

etissimi facere debetis, ut in aliquo saltim liberalitati, & beneficentia eius respondeatis: quia, ut ipse de se inquit, Rex est magnus, & nomen eius honorabile.

Finis vero, ob quem filium suum unigenitum dedit mundo. Simile est: ut Omnis qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam eternam. Si in hac civitate taberna esset, in qua vita venalis haberetur, per dies, menses, & annos, quis non iret emere? Credo profectò, quod maior pars rei familiaris ab hominibus impenderetur, ut rem tantam que prius solam emerent. Quanto plus ergo vita eterna à nobis est inquirenda, ut à Gehennæ damnatione crepticum Deo in æternum gloriemur? Quo verò pretio eam debemus comp̄rare hic Dominus specificat, dicens: Ut omnis, qui credit in illum non pereat. O benedictus sis Domine, benedicta sit tua lingua, qui verbo isto tuo adeò consolatus es nos: quoniam si per fidem vita eterna acquiritur, omnes obtinebimus, quia omnes credimus. Aduertite fratres, quid hic Dominus dicat, ne fallamini. Diuus Augustinus enim patrem exponit differentiam, quæ est inter credere Deo, & credere in Deum. Credere Deo est, dicitis eius fidem habere: & hoc etiam iniqui faciunt. Credere in Deum est, credendo in eum ire, eum amare, & ei adhærente. Ideò summa veritas hīc non dixit, qui credit ei; sed, qui credit in eum.

1. Ioan. 3.

Roma. 3.

Gene. 2.

Vnde Diuus Iohannes ait: Qui nō diligit, manet in morte. Quod si apud sacram Scripturam repertas, fidem iustificationem nostram esse, ut Romanis dicit Apostolus: Arbitramur iustificari hominem per fidem, intelligendum est fundamentaliter: quia fides fundamentum nostræ iustificationis est; ut olim dixit Adā de Euia loquens: Hoc nūc os ex ossibus meis. Noluit dicere, quod tota Euia esset os, sed quia fundamentum formationis Euæ fuit os; ideo os vocat illam. Propterea fratres, ne seducamini existimantes per solam fidem saluandos vos esse: sed, ut fides vestra via sit, & charitate formata satagite, ut vitam sempiternam consequamini. Vt ictum, quod notandum restat est, quod cum sancta mater Ecclesia de admirabili Spiritu Sancti aduentu ageret, hoc proponit Euangelium, in quo agitur de ineffabili filii Dei aduentu in hunc mundum, deque sine aduentus iphius, ut doceret homines quænam esset causa meritoria, & finalis aduentus Spiritus sancti. Quoniam præcisa causa, ob quam Pater æternus dedit nobis Spintum Sanctum est, dedisse nobis filium suum, qui

qui homo factus hoc tam singulare beneficium hominibus meruit. Nūc verò Spiritus sanctus venit disponere nos, vt suis fructemur meritis, & tandem, vt opera, quæ diuinus mundi reparator cooperat, perficeret. Venit filius Dei in mundum, vt filius hominum, filios Dei & sui regni participes efficeret. Sic Diuus Ioan- Iohann. 1.
nes ait: Dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine eius; qui non ex sanguinibus, nec ex voluntate carnis, nec ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Ac si diceret, filius Dei, qui est verbum, caro factum est, vt homo fieret Deus. Hæc diuina generatio ortum habuit à Christo filio Dei. Ex quo Apostoli discipulique Domini tanquam oua remanserunt, & quasi cælestè seminarium, in nido Ecclesiæ huius, ex quibus noua quædam germina pullularent. Et venit Spiritus Sanctus, vt se ouis his super imponeret, & illa viuisaret, vt calore recepto nouella sanctitas germina ex se producerent. Sicut ex sanctissima Virgine Maria per virtutem sancti Spiritus filius Dei, & conceptus, & natus est: sic ex Ecclesia virgine, & per Spiritus Sancti virtutem hæc sanctageneratio producta est. Et illud coenaculum, in quo omnes pariter erant congregati, fuit tanquam vterus sanctæ Ecclesiæ, in quo ex veteribus hominibus subito noua generatio forma ta fuit. Cuius rei demiratus ille Sanctus Isaias dicebat: Quis audiuit vñquam tale, & quis vidit huic simile? nunquid parturiet terra in die vna, aut parturieturgens simul, quia parturiuit, & peperit Sion filios suos? Nunquid ego qui alios parere facio ipse non pariam, dicit Dominus? De hac etiam generatione Regius David Isaiah. 66.
Psalm. 103.
loquitur, dicens: Emittite spiritu tuum & creabuntur: id est, regenerabuntur. O quales illi viri sancti remanserunt, quam accesi, quam immutati, qui vix seipso cognoscabant. Ea est Spiritus sancti virtus, quam in anima operatur, vt anima aliqualiter Spiritus Sanctus appareat: adeò, vt si forte aliquis posset animam intueri Spiritu Sancto plenam vix cognoscere posset, aut discernere animam esse, necne. Tanquam ferrum ignitum in fornace positum, quod anagis signis, quam ferrum appetat: sic anima in fornace diuini ignis posita, magis Deus quam anima videtur: quæ ita diuino nutui subiecta manet, vt propria voluntate carere videatur. Hoc Diuus Paulus significauit, dicens: Quicunq; spiritu Dei aguntur hi sunt filii Dei, id est servi Dei, quanvis liberum arbitriū habeat, Roma. 8.

*S. Iulie.**Abac. 3.**2. Cor. 3.**Roma. I.*

vt sunt per Spiritū Sanctū regenerati taliter operantur, tanquam, 25
 si à Deo solo mouerentur. Sicut equum bene domitū, quo cunq;
 vult eques maxima cū facilitate vertit. Vnde sancta Scriptura iu-
 stos equos Dei appellat, vt in illo Abacuch: Qui ascendis super
 equos tuos. Et quoniam Spiritus sanctus descendit, vt virtutem
 sancte Ecclesie impertiret, ad hanc diuinam generationem pro-
 pagandam, & vt homines filii Dei essent; ideo in specie ignis de-
 scendit, qui natura sua semper ascendit. Nam qui sunt filii Dei
 mentes, desideriaq; sua in altū tollūt, desiderijs & cupiditatibus
 mūdi in ipsis cōbustis. Hoc etiā D. Paulus in illo significauit: Vbi
 spiritus, ibi libertas. Nam de peccatoribus alibi dixi: Tradidit il-
 los Deus in desideria cordis eorū: hoc est, quod ita sunt detenti, &
 traditi in manibus cupiditatū, & desideriorum suorum, vt vix co-
 gitare, aut desiderare cælestia possint. Tamen Spiritus sanctus ab 30
 hoc vinculo & captiuitate homines soluit, vt ab ipsa liberati facil-
 limè mentes, desideriaque sua ad verum cælestēm que Patrē tol-
 lant. Eia peccatores, qui vestris affectibus, & desiderijs captiui
 estis: hunc diuinum de precamini spiritum, vt sua admirabilis po-
 tentia soluat vos, & à tam misera seruitute redimat: vt sic sua gra-
 tia eripi currere possitis usque ad gloriam, quam mihi & vobis
 donare dignetur Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadē Feria. II. in Pentecoste

Concio Secunda.

**Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum unigenitum
 daret.** Ioannis. 3.

ON Verba hominum, non Angelorum linguae
 sufficiunt horum verborum singularitatem expri-
 mere: etenim efficacissima sunt, & valde sufficien-
 tia ad quocunque emolliendum cor, & amoris
 igne illud accendere. Multi ex antiquis Philoso-
 phis, (Platonici præcipue) asseuerabant tam seniorem, quam
 juniorē deorū amore esse: quo loquēdi modo insinuare volebant
 omnia Dei opera, tā noua quā vetera amore fieri, & facta esse. Vn
 de

de Plato in libro, quē conuiuiū Socratis inscripsit, in oratione Ari
stophanica vocat amorē diuinū, potens, singulare, & vnicum mū
di beneficium. Et hoc manifestè verba ista ostendunt, quæ docēt
nos quousq; diuinus peruenit amor, scilicet, vt non solum propter
ipsum mundum Deus creauerit, verū etiā vni genitum filium
suum dederit redemptionem ipsiusmet mudi. O singularem Dei
charitatē, qui, vt nobis donaret, proprio filio suo non pepercit, vt
nobis misericors fieret, sibi factus est (si sic fas est dicere) immitis,
& crudelis. Illā Abrahā charitatem adeo Deus ponderauit, filio,
scilicet, suo pro sui amore non parcere, & tam trebris prēconijs il
lam extulit, vt ore proprio iurauerit per se ipsum illū multarū
gentium patrem futurum esse. vt patet in sacro textu, ubi dicitur:

Per me met ipsum iuraui, dicit Dñs, quia fecisti hanc rē, & nō pe
percisti filio tuo vni genito: benedicā tibi, & multiplicabo semen
tuū sicut stellas cæli, & velut atenam, quæ est in littore maris. Et Gene. 22,

3 benedicentur in semine tuo omnes gētes terræ, quia obedisti vo
ci meæ. Ecce quanti illā Abrahā obedientiā & amorē Deus æssi
mauit. Tu vero, o homo, hanc Dei charitatē immensam, quā erga
te habet in tui intellectus statera non pensas, nec estimas? Quid
erat Abrahā cū Deo comparatus? & quid erat Isaacum suo vni
genito filio Iesu Christo? Et tāde in Abraham non occidit filium
Iūum Isaac: at Pater æternus verē executus est quod dicit Isaia: I. ad. 53,

Propter scelus populi mei percussi eū: vere namq; filius Dei mor
tuis est. Sic Deus dilexit mundum, Id est, hucusq; amor Dei pemenit.

Omne amoris experimentū hominibus Deus fecerat, nec aliud,

quā hoc faciendū deerat, vt nihil omnino deesset, & illud Isaiae di

4 ci posset: Quid est, quod debui ultra facere vineæ meæ, & non fe
ci ei? Et quamvis potentia Dei hoc necessarium minimè fuit, nec
sapientia, cui non debeat multa alia media, quibus nos redime
ret: attamen necessarium erat (vt ita dicam) ipsi amori: quia qnū
non erat, vt homines Deum in amando vincerent. Nam ex huma
nis historijs constat nobiles Romanos in genua altercatione con
tendisse, vt se propter patriæ libertatem tutandam mortis pericu
lo expoterent. Hoc est supremum & efficacissimum amoris argu
mentū, aliquem scilicet pro alio mori: & qui huc nondum perue
nit amoris metu nondum pertingit. Et cum homines huc perue
nerint, Deus, qui est amor infinitus non perueniret: utq; perue
nit, & plus ultra transcedit. Nam homines propter amicum, ad

summum

Roma. 5.

summum se mortis periculo exponunt: quem si absque vita sua discrimine eripere possent, tali periculo non se exponerent: at vero Deus cum posset alia via homines redimere, mori voluit; & non tantum propter amicos, sed etiam propter inimicos. Quod Diuus Paulus exaggerat, dicens: Commendat autem charitatem suam Deus in nobis; quoniam, cum inimici essemus, pro nobis mortuus est. O miram verbi exaggerationem. Cum inimici essemus, ait. Nusquam Deus inimicus noster fuit; nos inimici eius eramus. Ille offensus, ille exosus a nobis fuit: sed ab aeterno ipse dilexit nos; & tamen post hanc nostram ingratitudinem, sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret. Cum Jacob Patriarcha tot liberos haberet, & gerebat, quod filium suum Beniamin tollerent, & pro redemptione fratris, qui captiuus remanserat in Aegyptum ferrent: at tu Pater infinitae misericordiae unicum filium, quem habes morti tradis, ut nos ab hostibus eripias. Sic Deus dilexit mundum: & non mundum, sed immundum & foetidum. Vnde illud: Facti sumus immundi omnes. Hunc ergo mundum dilexit Deus, ut sanguine suo pretiosissimo lauaret illum. Hoc est, quod sponsa dilectum querens, & signa illius ostendens exaggerat, dicens: Dilectus meus, candidus & rubicundus, electus ex millibus. Caput eius aurum optimum. Ut vero haec, & alia signa dedit, subdidit: Talis est dilectus meus, & ipse est amicus meus filii Hierusalem. Id est, tam magnus cum sit, tam potens, tam misericors, & ego paupercula, meam vilitatem, & paupertatem non despicit, sed singulari me amore diligit: quare ergo non queram illum, & pro illo moriar? O ars artium, o scientiarum scientia, vera digna Deo.

Cant. 5.

7
vt filium suum unigenitum daret. Quantum est in se omnibusredit, quia omnes illo cgebant: omnes peccauerunt, & egent gloria Dei: inquit Apostolus. Gloria Dei est unigenitus filius suus Jesus Christus. O miserum illum, qui existimat se Christo non regere, nec curat opem ab illo impetrare, quem Pater mediatorem dedit, in infirmitatibus medicum, in peccatis iustificationem. Un-

Roma. 3.

Psalm. 30. de multis retro seculis dicebat David: In iustitia tua libera me. Quam iustitiam postulabat David, nisi illam Dei homo facti, in quo erat premium operum David, & antiquorum Parrum, & subsequentium usque ad finem mundi? Propter quod in Apocalypsi dicitur: Agnus, qui occisus est ab origine mundi.

Apoc. 12.

Et

- 8 Et dedit nobis filium suum, voluntate deliberata relinques il-
lum nobiscum usquequaque. Et ita vixit, mortuus est, & resur-
rexit, in celumque ascendit tanquam noster: quia nunc in illa ce-
lesti magna curia noster fidelissimus est aduocatus. O quanta cum
emphasi hoc Diuus Paulus significauit, dicens: Christus Iesus Roma. 8.
qui mortuus est, immo qui resurrexit, qui est ad dexteram Dei,
qui etiam interpellat pro nobis. O felicem diem, in quatalis dona-
tio facta est, quando aeternus Pater tantis laboribus, tamq; igno-
nominios morti, & impiorum Iudeis illum tradidit: quem Iudei
extra ciuitatem eiecerunt, quasi indignum existimantes, ut inter
homines habitaret, aut tanquam si esset abortiuus partus, qui ca-
nibus proiecitur. O pulcher inter filios hominum, & qualiter
propter scelera mea deformis factus es. A planta pedis, usque ad
9 verticem capitis immersus es in profundo passionum, & totum
hoc, ut animam meam laetitia adimpleres. O peccatoribus mira-
spei spectaculum, si tanto bono uti voluerint. Cum filij Israel 4. Reg. 3.
quandam ciuitatem ob siderent, & eiusdem urbis Rex, cum in
magna angustia positum se cerneret, arripiens filium suum pri-
mogenitum, qui regnaturus erat pro eo, obtulit illum in holocau-
stum super murum, & facta est magna indignatio in Israel, sta-
tinque recesserunt ab eo. Forte dixerunt hi: Rex, qui iram & in-
dignationem deorum suorum, ut sedaret, proprium filium sa-
crificauit, quid non pro seruis suis faciet? Hoc argumento equius
possimus nos formare: Quid non dabit nobis, qui filium suum uni-
genitum tam crudeli tradidit morti in sacrificium pro nobis? Ec-
quid non faciendum est nobis pro obsequio illius, qui sic dilexit
10 nos? O filiorum Adam ingratitudinem, quia tanta beneficia aeti-
mare nesciunt. Tres illi iuuenes Darii Regis custodes deposue- 3. Esdr. 3.
runt: quoniam mundi res fortior esset. Et unus scripsit: Forte est
vinum. Alius: Fortior est Rex. Tertius vero: Fortiores sunt mu-
lieres, super omnia autem vincit veritas: & haec sententia iudicio
omnium verior fuit, & melior. Ego vero aliud fortius inueniri di-
cerem: amorem, scilicet, qui inuincibilem Deum vicit, & in
mundum traxit. Quod si amoris vires, dilectissimi fratres, tantae
sunt, quam iusta erit amoris querela, quod illa consequentia, quam
Angelus Dei Jacob fecit in seipso non teneat? Legitur enim,
quod rediens Jacob in patriam suam meticulous, in via lucta-
tus est Angelus cum eo. A quo merito, ut auferret (Dandose por-
tencido,)

renido) dixit: Si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines praeualebis? Hæc est; fratres, amoris querela, quod in Iacob teneat hæc consequentia & in ipso non. Quod amor tam fortis sit, ut Deum in hunc mundum ligatum trahat hominem factum, & homines ab ipso vinci non patientur, sicut Deus. Est malum hoc tam abominabile, ut verba ad debitam exaggerationem desint. Singulari amore dicit Deus. Deliciae meæ esse cum filijs hominum. Delestatio secundum Auicennam est ex coniunctione conuenientis cum conuenienti. Ex quo colligitur perinde esse in his verbis ac si diceret, Plurimum est mihi conueniens esse cum filijs hominū, ita ut si gloria mea crescere posset in hoc cresceret. O miram exaggerationem ineffabilis Dei charitatis reuelatricem. Et quare, o vermiculi putridi, hæc audientes non confundimini? Quod dicat Deus: Deliciae meæ esse cum filijs hominum, vobis autem graue nimis amarumque videtur cum Deo conuersari, cùm res adeo conducibilis vobis sit? Totum hoc defectus amoris signum est manifestum. Attendite, quia hoc præ-

Simile. cipue à nobis Deus postulat, quia amore amor rependitur. Si nobilis quidam ingenuam puellam amaret, cui illa diceret in præmium amoris tui erga me faciam te regis domesticum & cum hoc pariter multa dona tribuam: si vere hic amat dicet utique, (*Que no quiere bienes, ni priuanças*) sed redamari vult. Nam communare amorem pro alijs rebus est quasi, qui commutaret auti puri monetam pro vili ære. Confunditur enim amor quoties in non amorem commutatur. Ista est etiam Dei consuetudo, qui vult amorem suum, quæ erga nos habet, amore rependi, & omnia quæcumque pro eius facimus obsequio in hoc amore fundari, ut sint illi gratia & accepta. Unde infertur, quæ sit facilis diuina lex, quando quidē præcipuum, quod in ea nobis præcipitur, & à nobis postulatur est illud, quod in nostra manu est. *Quid magis in potestate hominis est, quam sua voluntas?* & quæ via magis plana esse potest, quæ bonū diligere? O quā durum erit, cū Deus dixerit peccatori, Dicito mihi, o infelix, ut rē familiarē relinquētes, & sic expoliatus, nudus, discalciatusq; in sylvas & campos te conferres, & herbis crudis vescereris, aut sub dio dormires, nunquid tibi præcepī? Hoc & amplius si tibi præcepisse parū esset tolerare obpremiū quod de me sperabas. Sed quod poposci est tantū, ut eleemosynā mihi faceres de illo, quod magis tuum erat, qualis est tua voluntas

14 luntas. Dicito mihi quid tunc respondebis cum suam iustitiam tam planam, & tuam condemnationem tam evidentem aspiceris? Quia do Naaman regis Syriæ præpositus ad Eliseum se contulit, & vidit sanctum Prophetam illi non occuruisse, sed quod iussit illi dici, Vade & lauare septies in Jordane, & recipiet sanitatem caro tua, atque mundaberis: iratus Naaman reuertebatur in terram suam, & accesserunt ad eum serui sui, & locuti sunt ei: Pater, & si rem grandem tibi dixisset Propheta, certè facere debueras, quanto magis quia nunc dixit tibi: Lauare & mundaberis. Rem ergo tam facile quare non facies? Hac ratione serui illi dominum suum conuicerunt. O Deus insitum & maiestatis pro tua clementia oro domine, des nunc verbis meis istis efficaciam, ut hac eadem ratione hostuosos deles conuincam. Dicite fratres quid intenditis? Quid intenditis, 15 cœlum adipisci? Et quid homo deberet facere ut cœlum obtinet? Quamuis enim ibi per unius tantum dicis spatiū se futurum speraret pro illo, si suum esset, datus erat uniuersum, & nihil dari, quia omne autum in cōparatione illius arena est exigua. Quare ergo rem tam facilem qualis est amor non donatis? O faxo duoremo, qui hac ratione non conuincitur.

Et ut magis Dominus ad hoc nos excitaret, subdidit statim finem, propter quem Pater suus misit illum dicens. Ut omnis, qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam. Quasi diceret. Ne putetis, quod Pater æternus misit filium suum in mundum, sic diligens illum, ut hominibus facultatem concederet, ut secundum suum appetitum viuerent: sed misit illum, ut tam ineffabili dono inuitati, in illum crederent: credendo diligenter & 16 obedirent: & sic non perirent, sed vitam æternam haberent. Quod si peccator tam durus es, ut te tam ingens Dei amor non moueat, moueat te saltuum, ut habeas vitam æternam. De eodem Salvato re dicit Diuus Paulus: Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta. Statue ante oculos animæ tuæ vitam illam æternam tot gaudijs plenam, & sic quantumvis frigidus remissusque sis, ad relinquenda peccata, & virtutera seständam excitaberis, & etiam ad resistendum difficultatibus, & obstaculis, quæ in hac misera vita passim sese offerunt. Ob cuius considerationis defectum quamplurimi in vitijs suis consepulti iacent: de quibus illud Hieremiæ iure dici potest: Sordes eius in pedibus eius, & non est recordata finis sui. Vbi illa dictio, 17
Hebr. 52.
Thren. 1.
& caus.

& causalis esse potest, ut sit sensus: quia homo oblitus est gloria, ¹⁷
ad quam fuit conditus, hinc sit, ut in sordibus affectionum rerū
temporalium positos habeat pedes. Quis tam stupidus erit, ut

Simile. propter ientaculum alliorum & ceparum, opiparum amittat
conuiuum? Omnes sæculi deliciae ientaculum sunt ceparum &
alliorum, respectu illius lautissimi cælestis conuiuij, vbi totum
bonum præsens, & sine successione est. In conuiuio, vbi multa

simile. fercula ministrantur, unusquisque cibus per se suum habet saporem, & gustum. Quod si conuiuum multum durat, plores gustus successivè conuinare recipit, quia diuersitas ciborum diuersos sapores efficit. At si fieri posset, ut statim ac conuiuæ recumbunt in priori buccella omnium ferculorum sapores, quæ apponenda essent, degustarent, certum est, quod illa buccella tantum delectaret, ac omne conuiuum, & tempus durationis illius. Hac ru- ¹⁸
di similitudine aliquo modo explicari potest illa magnitudo dulcedinis, quæ in cælesti gloria degustatur, quæ cibus est illius lautissimi conuiuij. Non ibi successio gaudiorum est, modo unum,

Psalm. 16. mox aliud: sed omne id quod in æternitate recipietur, in priori instanti recipitur, & ita bonis innumeris simul fruentur. Hoc

D. Augu. Regius David præcinit, dicens: Satiabor cum apparuerit gloria tua. Vbi alia translatio habet: Satietas letitiarum est cum vulnu tuo. Quis ergo in huius tanti boni amorem non fertur? quis ad illum non rapitur? Quis ita amens existit, ut nullies motu non proponat, antequam hoc summo bono priuari? Hoc egregie Diuus Augustinus nouerat cum dixit: Si quotidie nos opteret tormenta preferre, si ipsam gehennam longo tempore tolerate, ut Christum in gloria sua videre possemus, & sanctorum eius numero associari, nonne dignum esset pati omne, quod triste est, ut tanti boni, tantæque gloriae participes habemur?

Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut iudicet mundum: sed, ut saluetur mundus per ipsum. Ac si dicetet. Peccata erant in mundo in abundantia, & ratio sufficiens satis erat, ut mundum condemnaret Deus propter scelera sua nimia: veruntamen hoc diuina pie-

Ibai. 2. rias non quererebat, sed mundum tantum à suis peccatis cripare & salvare. Dicit quis: Quomodo hic Dominus ait, se non venisse, ut iudicet mundum, cum Isaías ad literam de ipso loquens, dicit: De Sion exhibit lex, & verbum Domini de Hierusalem: & iudicabit

20 iudicabit gentes, & arguet populos multos, & Dominus in Euan
gelio: Nunc iudicium est mundi? Ad huius difficultatis expla-
nationem notare oportet: duplex esse iudicium, alterum perso-
narum, alterum operum: Erita s&pè contingit quod opera iudi-
camus dicentes: Hoc opus bonum, aut malum est; absque eo,
quod notemus personam: nonnunquam verò personam iudica-
mus. Secundum hoc quæstioni respondetur: quod in priori ad-
uentu filius Dei mala opera condemnauit, & personas saluauit,
quia in suo sanctissimo Euangelio docuit opera, quæ homines,
tanquam nimis perniciosa fugere debebant. At in secundo ad-
uentu iudicabit homines, qui iudicium prioris aduentus acci-
pere noluerunt. Suo namque sacratissimo exemplo, omnem
pompā, ambitum, delectationem, cupiditatem, vindictam & hu-
iustmodi alia damnauit, suoque diuino ore protulit dicens: V&e
vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis, & flebitis: v&e vobis diu-
tibus, qui habetis consolationem vestram, v&e vobis qui saturi
estis, quia esurietis. Quod si hæc diuinus magister ita minatur
quæ vix homines illicita esse reputant, quid erit de adulterijs, fur-
tis, homicidijs &c. O miseros illos, qui hoc iudicio vti noluerint,
quia in iudicio vniuersali in æternum peribunt. Obsecro dile-
ctissimi pro ineffabili pietate, qua modo hic diuinus iudex in-
dulgentiam, & remedium offert, vt acceptetis illud, nec tantū bo-
num præterire patiamini. Forte hoc sacrosanctum Euangelium
in hodierna solennitate legitur, huius verbi causa, quod bonus
Iesus ait, scilicet, quod milit illum pater suus, vt saluetur mun-
dus per ipsum: id est, vt faciat ea quæ sunt necessaria ad mundi sa-
22 lutem. Postremum verò, quod faciendum deerat, Spiritus San-
cti erat missio. Quia semine humi iacto solet prudens hortula-
nus sata copiosa aqua irrigare, vt vberimum fructum afferant.
Hic diuinus hortulanus in Ecclesiæ sue horto, cœlestè illud si-
dei semen seminauerat: & opus erat, vt Spiritus Sancti aduentu,
qui fluuius est perennis, & copiosus, irrigaretur. De quo Ioan-
nes dicit, ostensem esse ei fluuium aquæ viuæ, splendidum tan-
quam crystallum, procedentem de sede Dei & agni. Dicitur Spi-
ritus sanctus fluuius aquæ viuæ ab effectu, quia vitam anima-
bus tribuit. Dæmon est lacus aquæ emortuæ, quam si quis biberit
hydropisias in anima generatur: aqua, inquam, corrupta, quæ bi-
bentem inficit. Miser illi, qui satanicos sequuntur insultus: hi
Sanct. I. pars. O enim

Ioh. 12.

Luc. 6.

Apoc. 22.

enim sunt, qui illius fetidam aquā imbibunt. Dicit deinde quod est cœlestis fluuius splendidus tanquam crystallum, etiam ab effectu, quia clarificat, & illuminat animas, in quibus habitat; & cuius fauore tenebrae ignorantia expelluntur. Et procedit, (inquit) quia semper procedit & currit. De sede Dei & agni. Sedes voluntas est: quia sicut in sella quiescit, ita in voluntate requies ponitur. Cum enim aliquid secundum beneplacitum voluntatis sit, communiter dici solet. Nunc quiesco. Dei, & agni; quia Spiritus Sanctus procedit à voluntate patris & filii. Quem etiam Redemptor noster aquam vocavit: dicitur enim in die magno festivitatis stabat Iesus, & clamabat dicens: Siquis sit et veniat ad me & bibat; Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de ventre eius fluent aquæ viua. Et subdit Diuus Ioannes: Hoc autem dixit de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. O vox pietatis, & misericordiae plena. O vere digna vox, quæ semper in auribus resonet nostris, & corda nostra in desiderium superni doni huius erigat. O Christe præco diuine, & quomodo hanc aquam negabis petenti ex animo, qui ingenti clamore ad illam inuitas? Eia fratres mei, qui sitit currat, ut bibat, ut bibat, inquam, tantū bonū, de quo Ieremia dicit: Omnes sitiens venite ad aquam: emite absq; argento, & absq; villa commutatione. Sed quare dicitur, gratis dari? Quia in Canticis dicitur: Si dederit homo omnem substâtiā eius pro dilectione, quasi nihilum despiciet eā. Idest, Omne diligētiā si adhibeat homo ex se, ut hanc pretiosissimā aquam obtineat, nihil erit in comparatione inestimabilis pretij illius. Ecce aquā, quam ille diuinus sator misit, ut sui horti coeleste seminarium germinaret, fructificaretq; Sed interrogo, quare Diuus Ioannes inquit; hunc fluuium aquæ viua esse cum Daniel Propheta hunc eundem fluuium igneū esse dicat, inquiens: Fluuius igneus, rapidusque egrediebatur à facie eius, nempe Dei. Si igneus est, quomodo aqueus? Huic respondeo, proprietates diuinatum personarum plures esse: vnde explicari nequeunt per viam rem tantum, sed pluribus & diuersis. Sic sacra scriptura Christum Redemptorem nostrū Leonem appellat, ut eius fortitudo dinem denoter: vocat similiter agnū, ut eius mansuetudinē ostendat. Similiter Spiritū sanctū Aquā appellat, quia concupiscentiæ ardores extinguit: animāq; refrigerat, & fructificare facit diuinū semen, quod in ea seminatur. Ignis vero dicitur; quia purificat, &

inflam-

Ioan. 7.

Ier. 55.

Cant. 8.

Dan. 7.

et inflamat. In lege præcipiebat Deus, postquam agnus immola *Exod. 12.*
 retur, reliquæ ne perderentur ex eo, sed, ut igne comburerentur,
 his verbis: Siquid residuum fuerit igne comburetis. Veritas vnu-
 bræ huius hodie completa est; quia immolato paschali agno
 Christo, & in ara crucis mortuo, suscitato deinde, & in cœlum
 ascenso, ex hoc cœlesti agno reliquiæ remanserunt sancti, scili-
 cer, Apostoli, & discipuli, qui hodie combusti fuerunt hoc cœle-
 sti igne Spiritus Sancti; ut sic combusti mundum comburerent,
 & charitatis igne accederent. Agamus ergo dilectissimi ingentes
 gratias Deo pro tam singulari dono, quod super Apostolos mi-
 sit: siquidem in commodum nostrum redundauit: quia ab ipsis
 fides, & omne bonum nobis prouenit. Hoc est enim, quod Bea-
 tus Apostolus ait: Omnia vestra sunt, siue Paulus, siue Apol-
 lo, siue Cephas: idest: omnia ad vestram salutem instituta sunt.
 Tanquam nobilis pater multa dona magistro seu pædagogo
 impertit, ut maiori studio filium eius instruat: & in hoc filium
 suum honore afficit & maximum erga illum amorem habere
 ostendit: similiter Apostolos tot afficiens Deus beneficj, tot
 illis distribuens dona, ut essent doctores mundique magistri,
 nos omnes horum donorum debitores fecit. Et quia si ut opor-
 tet nos disponemus etiam communicabit se nobis idemmet spi-
 ritus in hac vita per gratiam in futura per gloriam: ad quam nos
 perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

*i. Cor. 3.**simile.*

In eadē Feria. II. in Pentecoste

Concio Tertia.

*Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigeni-
 tum daret.* *Ioannis. 3.*

 Anctus Propheta David Psalmo septuagesimo se- *Psalm. 72.*
 cundo ait: Quam bonus Israel Deus his, qui recto
 sunt corde. His Israel datius causus est, ut habetur in
 Græco & in Hebreo: & est sensus: Quā bonus est
 Deus Israeli, idest, his qui recto sunt corde. Itaque
 posterior hec pars prioris est expositio. Et quare dicit his bonum
 esse?

Thren. 3. esse? Nūquid Deus aliquibus malus est? minime: nec esse potest.
Simile est hoc, quod dicit David illius Hieremias: Bonus est Deus
minus sperantibus in eum, animæ quærenti illum. Quare dicit
animæ quærenti illum: nunquid animæ non quærenti illum ma-
lus est? Dico naturam boni esse diffusuum sui ipsius, & communi-
catium. Quod si hic dicit, Bonū esse, id est, (*Dadino y liberal*) Bo-
nis tantum est: quia mali impedimentoa sunt, ne Deus sua vitatur
natura, nempe communicare se. Et alibi loquens David in perso-

Psalm. 15. na Christi ait: Sanctis, qui sunt in terra eius mirificauit omnes vo-
luntates meas in eis. Vbi Hebraica lectio sic habet: Sanctis, qui
sunt in terra, & admirabilibus omnis voluntas mea in eis. Omnia
hæc sacræ scripturæ loca peccatoribus maximè doloris causa
sunt & tristitia: in quibus omnis ratio de iustis habetur, & solum
fit eorum relatio. At verò hæc dulcissima verba, quibus Hodier-
num Euangeliū exorditur, non solum iustis consolationem af-
ferunt, sed etiam peccatoribus: in eis siquidem Deum diligere mu-
dū, summa veritas dicit: hoc est, tam iustos, quam peccatores. Et
patris æterni amorem eo usq; peruenisse, ut filium suum in genitum
daret. Non Angeli, non dæmones, ut in cruce moreretur fecerūt,
sed homines. Pulchra illa Rachel obiit ex partu Beniamini: itaq;
matris mors vita filij fuit: & vita filij tam desiderati mors fuit ma-
tris. Et ideo imminentia morte vocauit nomen filij sui, Beno-
ni, id est, filius doloris mei. O benoni, o Christiane, fili incompara-
biliū Christi filij Dei dolorum, ne tanti amoris obliuiscaris ob-
secro. Te sapiens hortatur dicens: Gemitus matris tuæ ne obliu-
iscaris. Id ipsum tibi dico peccator, ne sis adeo ingratuus, ut gemitus
in enarrabiliū dolorum illius agni sacratissimi, quem pater
æternus tam crudeli morti pro te quoque amore tradidit imme-
moris. Propheta Isaías hoc beneficium, quod mundo Deus col-
Eccles. 7. latus erat, prædicens, ait, Vocabitur Emanuel, id est, nobiscum
Deus. Vbi est valde notandum, quod vocari noluit: Nos cum
Deo, sed nobiscum Deus: ut intelligatur, ita nos diligere, ut quan-
tum in se est semper nobiscum velit esse: & si deest, nostra cul-
pa est, qui tanquam ingratia ab illo fugimus. Verecundemur di-
lectissimi, & confundamur tam grandem abominationem de no-
bis dici; incipiamus iam diligere illum, cui omnis amor debe-
tur. Et sicut in Deo ex amore ipsius prouenit benefacere nobis:
ita in nobis ex amore, quo illum debemus diligere, debet proce-
dere,

Gene. 35.

Eccles. 7.

Isai. 7.

dere, ut illi seruitia exhibeamus, & proximos diligamus. Doctores Theologi dicunt, quod in cognitione, à creaturis ad creatorē Rom. i. ascendimus: sicut etiam Diuus Paulus affirmat dicens: Inuisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta cō spiciuntur: sempiterna quoque eius virtus & diuinitas. In dilectione verò è contra: quia ab amore Dei descēdimus ad amorem creaturam. Vnde qui proximum diligit propter Deum principaliter Deum diligit: & ita signum est qui proximum diligit à Dei dilectione descendere.

Sic Deus dilexit mundum. Quomodo, sic quemadmodum nostra postulabat durities ut mollieretur. Per Isaiam Dominus dixerat: Išai. 48.

Scio, quia durus es tu, & nerus ferreus ceruix tua, & transgressorem ex utero vocauit te. Ad tantam ergo duritiem emolliendam tam magno igne opus erat, qualis, scilicet, Deum hominem factum mori; ex tunc enim homines mollificari domarique cœperunt & Deo subiici. Sic enim de eo prædixerat Dauid: Mandu-

cauerunt, & adorauerunt omnes pingue terræ: in conspectu eius cadent omnes, qui descendunt in terram. Pro eo autem, quod subditur: Et anima mea illi viuet, in Hebreo habetur: & anima eius non viuet. Et secundum hanc lectionem sensus est: Quod pingue terræ, id est, potentes, & diuites terræ, qui vitam suam in voluptatibus degebant, omnes etiam mundi nationes, debent Christum verum Deum, verumque hominem adorare, & humiliter suæ diuinæ subiici voluntati. Et huius obedientiæ, & humilitatis

rationem reddit dicens: Et anima eius non viuet, id est: quia propter ipsos animam suam morti exposuit, & mori dilexit, ut ipsi vita viuerent. Quod apertius Isaias dixit: Si posuerit pro peccato Išai. 53.

animam suam, videbit semen longævum. Et iterum ibi: Pro eo, quod laboravit, anima eius, videbit & saturabitur. Videbit enim patrem fidelibus suis multa dona communicare, per merita sanctissimæ passionis sue.

Vt omnis, qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam. Super hęc verba notare oportet, quod cum sacra scriptura absolute de fide loquitur, de fide viua, & charitate formata debet intelligi: ut cū hominem vidisse quis dicit hominem viuum, & non pictum, vidisse intelligendum est, nec mortuum: quia regula dialektorum est: Analogum per se sumptum stat pro famosi significato. Similiter hic est intelligendum ad vitam æternam

Ioan. 5.

consequendam opus esse, credere in filium Dei amore & charitate. Vnde quod inferius dicit: Qui non credit iam iudicatus est: quia non credit in nomine virginis filii Dei, non solum deber intelligi de illo, qui non habet fidem, sed etiam de illo, qui quam uis habeat, emortua peccato lethali illa habet: & illud, iam iudicatus est, id est: iam condemnatus est, ut apud D. Ioannem: proceder, qui bona fecerunt in resurrectione vite, qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicij, id est, condemnationis. Ita hic: Iam iudicatus est, id est, Iam in se habet rationem & causam suæ damnationis, scilicet, fidem non habere, aur lethali peccato extinctam. O te miserum, & infelicem peccatorem, quomodo non obstupescis rem tremendam audiens? Qui forte hic sedes sanus, pati pingois & maxima cum autoritate, es apud sanctissimam Trinitatis tribunal secundum presentem iustitiam ad ignem eternum condemnatus: ne te magis mouent haec, quam si ea non cederes. Et hoc inquit Dominus hic circumstantiam esse, quæ nimis tuum aggrauat peccatum, ne rupes lucem habuisse, & harum rerum cognitionem, ex quo ipse Dominus in mundum venit, ve ea doceret, & nolle eis vti. Vnde ait: Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem erant enim eorum mala opera. O terribile abominationem, quod sunt homines ad peccandum adeò propensi, ut cum filius Dei virginis in mundum venerit factus homo, & peccatorum grauitatem docuerit, & tam singulare lumen circa hoc ostenderit: & mortuus cum sit, ut à peccatis nos eriperet, post hæc omnia peccet homo eadem, qua antea libertate peccabat: sic avarus, turpis, immundus superbusq; existat, ac si virginis filius nec in mundu venisset, nec illum illuminasset. Hoc est iudicium, id est, hæc erit una circumstantia, quæ grauiter iudicium, & condemnationem hominum aggrauabit. Est etiam iusta Dei permisso, ne tanta luce fruantur in poenam suorum delictorum. Ideo subdidit: Erant enim opera eorum mala. Et in verbis, quæ paulo inferius sequuntur, quam corruptus, & vitiatus hodie sit mundus, plane ostenditor. Ait enim: Omnis enim, qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur opera eius. O Christe lux vera, quid ait Domine? omnes, scilicet, qui male agunt odisse lucem. Ecce, quia iam homines non fugiunt lucem, ut maleficiant: iam publicè peccare se iactant. Ecce quam corruptus sit mundus. Olim

vsuræ

si usuræ exercebantur: tyrannides siebant: turpitudines: & scele-
 ra multa patabantur: at vero modi quærebantur, quibus occul-
 tè fierent, nec intelligerentur ab hominibus: fugiebant lucem, ve
 non arguerentur opera eorum. Iam verò non puderet, non con-
 funduntur homines: quinimo se iastant peccatores esse: publi-
 ce usuram exercent: turpes, tyrannos, superbos, ambitiososque
 se ostentant. Quod olim Sanctus Isaías deplorabat, hodie adim Isa. 3.
 pleri plenius, crediderim. Ait enim, Agnitus vultus eorum re-
 spondebit eis, & peccatum suum quasi Sodoma prædicauerunt,
 neque absconderunt, vñ animæ eorum. Pensate fratres verbum
 illud, Agnitus vultus eorum respondebit eis: hoc est: Peccata
 sua in facie scripta ferunt, & in fronte: facies ipsa loquitur pecca-
 tores esse: ea est vultus eorum profanitas, & dissoletio. O rem
52 sanguineis lachrymis deplorandam, & quæ mouet nos non se-
 mel aut bis sed millies, ut dicamus: Vñ animæ illorum. Ecce com-
 modum, & utilitatem, quam perditissimi quique homines rece-
 perunt ex illo tam ineffabili Dei beneficio mundo exhibito, sci-
 licet, filium suum unigenitum dedisse. Amplius nostra ingratia-
 do sit manifesta ex eo, quod Pater æternus non solum contentus
 est nobis donasse quod ex suo intellectu procedit, qui est filius,
 sed quod procedit ex voluntate, scilicet, Spiritum Sanctum. Simile.
 Velut pia mater, quæ deliciosum filiolum habet, quem laetat, cui
 ubere exhausto aliud suggédum tribuit: sic Pater æternus, post-
 quam populo suo visceribus maternis pectus suum, idest, unicum
 filium dedit, eodem amore donauit Spiritum sanctum. O glori-
 ficata sit talis liberalitas. Eze. 17. Quis tam durus hæc audiens non emol-
13 lietur, ut hunc Deum diligat? Pensate, ò filij hominum, quanta
 obligatione sitis adstricti, his diuinis vberibus frui, quæ no-
 bis Deus dedit, ut gratiam, & benedictionem suggamus. Hoc illa
 extima Ezechielis verba significant: Et sumam ego de medul-
 li cedi sublimis, & ponam de vertice ramorum eius tenerum di-
 stringam, & plantabo super montem excelsum euc. & erumpet
 in germen & faciet fructum. Beatus Thom. in opusculo de sacra-
 mento hæc verba sic exponit: Cedrus sublimis cœlestem patre,
 vertex autem cedri, idest, (*El pimpollo*) unigenitum, qui à patre pro-
 cedit, medalla vero intra cedrum conditæ, Spiritum sanctum desig-
 nat, qui intimus patris, & filij amor est: & virumq; plantauit æter-
 nus Pater in móte Ecclesiæ, mitteans nobis filium & Spiritus sanctum, ut

virtute vtriusq; personæ, homines in terris vitam coelestem vivent,
 & fructus spirituales redderent. Quia, quamvis verum est,
 Dæmonem nec intrare, nec tangere animam posse, Deo tamen
 permittente, & ipsa volente tot mala in ea efficere potest, vt de
 Psalm. 48. peccatore, illud Davidicum dici possit, Comparatus est iumentis
 insipientibus, & similis factus est illis: sicut etiam Nabuchodonosor dixit: Et cum bestijs erit habitatio tua. Vbi interpretes lo-
 Dan. 4. ci huius dicunt, hominem hunc superbum sub forma & figura ho-
 minis cor brutum habuisse: de quo infra dicitur: Cor eius ab hu-
 mano commutetur, & cor feræ detur ei. Hoc modo remanet pec-
 cator, qui instar brutorum ab impetu, & vi suorum motuum fer-
 ri se patitur, & tanquam animal rationis expers præter ea, quæ ad
 corporis sustentationem pertinent non curat. Si ergo dæmon, qui 15
 animam hominis attingere nequit, tot strages in ea facere potest,
 quid poterit Deus efficere, cù sit causa infinita, qui tangit ipsam
 animam, eam penetrat, in ea habitat, suaq; dona ei communicat?
 Vnde Theologi hæc Dei dona habitus appellant: vel quia habi-
 les nos reddunt ad bene operandum, vel quia tanquam habitus
 quidam animas nostras & vires eius ornant & componunt, fortifi-
 cātq; , vt sic vitâ supernaturalē Deo gratâ viuamus. Sed, heu do-
 lor, nā adūtu filij Dei nō fruentes, nec etiā Spiritus sancti ineffa-
 bili descensu fruimur. Obscurò dilectissimi per immensam Dei
 pietatē, ne vobis ipsis hostes sitis. Hoc tā singulari remedio vtimi-
 ni: date locū huic diuino spiritui: & sicut Nabuchodonosor in for-
 ma hominis cor feræ habebat, vos in forma humana mentē diu-
 nūq; numē habebitis. Locū date ei, cōscientias vestras à labe pec-
 cati mūdantes, quod impedimentū est, ne eas inhabiter. Mos an- 16
 tiq; fuit corpora imperatorum combureret mortua. Refert au-
 tem Suetonius Tranq. de Germione. C. Caligula patre, cùm
 post mortem eum comburerent, cor eius illæsum remansisse. Et
 cum de huius rei causa consultarent, inuenierunt cor plenū vene-
 no: & id è ignis penetrare non poterat: sed cum iuxta theriacam
 apposuissent, venenum expulit, & ita combustum est. Similiter
 Spiritus sanctus, quāvis ignis infinitè actiuitatis sit, corda nostra
 minimè cōburet, nisi prius peccati venenum, cum theriaca poenitentiae expellamus. Nec solū curare debemus à peccati labo mun-
 dari, sed insuper cōquā erit alijs spiritualibus exercitijs inuigilare,
 instar sanctorum Apostolorum, quoniam quātō maiorem curā
 adhuc

17 adhibebimus tanto maiori cum plenitudine illū accipiemus. De
Apostolis enim B. Lucas ait: Dū complerentur dies Pentecostes *Acto. 2.*
erāt omnes discipuli pariter in eodem loco. Concordia, & recolle-
ctio, quæ in his verbis denotantur, res sunt Spiritui sancto valde
gratæ, & acceptæ: quin etiā gētiles vitæ moralis studiosi hoc cog-
nouerūt. De recollectione ait Seneca: Primū argumentū mentis *Seneca.*
compositæ est secū morari: A postoli etiam in hac concordia erāt
perseuerantes in oratione. Ex quibus verbis perditorum hominū
sententia confutatur, qui dicunt. Si Deus iam decreuit cœlum,
aut infernū mihi dare, non potest mutare consilium, volo lau-
te, libereq; viuere, volo mihi indulgere. Non vtique sancti Apo-
stoli dixerunt: Magister noster nobis promisit semel & sèpius
ante suum obitum: Mittam vobis, dicens, spiritum veritatis. Et
18 post resurrectionem suam: Vos autem baptizabimini Spiritu
sancto, non post multos hos dies: & cum veritas Dei infallibilis
sit, bene possumus dormire in utramque aurem, quia vtcumque
sit, mittet ad nos quod promisit. Non quidem hoc dixerunt: sed,
vt æquum erat, erant perseuerantes enixe die noctuq; in oratio-
ne: quia decreuerat Deus per hæc media mittere illum, scilicet,
per orationem Apostolorū, & præcipue meritis & intercessione
vnigeniti filij sui Christi Domini nostri. Ideò fratres ne seduca-
mini: quid Apostolus dicat attendite: Quæ enim seminauerit ho-
mo hæc & metet. Quoniam si seminat in carne sua de carne & me-
tet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet
vitam æternam: bonum autē facientes non deficiamus, tempore
enim suo metemus non deficientes. O quam dulcia, quāq; ama-
19 ra verba: bonis dulcia, quia cum multa bona opera seminēt, vtq;
sperare possunt cito magni fructum ex ipsis esse reportatu-*Gala. 6.*
ros. Quanto gaudio afficit agricola vidē tritici acerū in area pul-
uere, & palea purgatū: iam laborum oblitus præteriorum, frigo-
ris, quo seminauit, imbrium, quibus terram coluit, caumatum,
quibus messuit & triuit: sed quid hoc cū illo gaudio, quo iustus
afficitur, quando propter bona opera rerum cœlestium posses-
sor sit? Quoniam pretio, dicite mihi, nollet ille, quæ operatus est
non fecisse, aut quæ passus est non perpessus esse? O si hoc iden-
tidem nobiscum consideraremus, vtique aliter, quam, vt mo-
do viuimus studeremus viuere. Malis amara sunt, qui totam
vitam consumunt Deum offendendo. Quid miseri homines

ext rot inimicijs, odijs, simulatibus turpitudinibus, cupiditati-²⁶
busque, quas in vita vestra leminastiis quam ignem æternū me-
tere speratis? Omittite, omittite iam tam iniquam fementem: se-
minate in benedictionibus veram pœnitentiam, & colligetis glo-
riæ fructus. Est valde notandum, quod postquam Beati Apostoli Sā
Etati spiritum receperunt, cum hac dispositione, qua diximus,
statim foras exierunt publice prædicantes, quod Spiritus san-
ctus dabant eloqui eis. Non in angulis prædicabant, sed publice, &
coram omnibus. Quando aliquis doctrinam nouam vos occulte
docuerit, dicite illi, ut publice illam prædicet, ut norint omnes, &
discant, quod si noluerit eam, nisi in angulis prædicare, scitote,
spiritum coelestem non adducere, sed falsitatis, & dolii: quia qui
spiritum Dei afficerunt, publice in vijs, in testisque prædicant, ut
omnes coelestem doctrinam recipient: quam opere exequentes
gratiam hic obtineant, gloriam in futuro: ad quam nos perducat
Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadē Feria.II.in Pentecoste

Concio Quarta.

*Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigeni-
tum daret. Ioannis.3.*

Hристus Redempter noster de sua sanctissima mor-
te cum Nicodemo agens, eiusq; rationē & causam
reddens inquit. *sic Deus dilexit mundū.* Hoc est, quia
hucusq; amor, quem erga mundum habebat Deus
peruenit. Si Nicodemus diceret: Dissonū videtur
Deū mori pro homine: ad hoc ei respōdet: Minime: sed vis amo-
ris hanc est. Quid si amorem cæcum depingunt ac si rationis lu-
ce priuatus sit, talis amor profanus est. At diuinus amor non sic
effungi debet, sed oculis per quam lucidis, & acutissimi visur:
quia quicquid agit et si iudicio hominum aliquando deviūm à
ratione videatur, nunquam tamen est, immo rationi maxime con-
sentaneum. Itaq; amor hic cæcus non est, sed infinitus: & quia ta-
lis effectus, ut pater æternus donum tribueret infinitū. O ineffabi-
lem

- 2 lem Dei magnificentiam. *Vt filium suum unigenitum daret.* Huius consideratione mota sponsa ait: *Oleū effusum nomen tuū.* Quasi prodigum vocat sponsum: quasi dicat: O superne cœlestisque spōse tam magnificus es, vt iure oleum effusum dicaris. Ea est tua magna liberalitas, vt qui eius origine ignoraret quæ à bonitate immensa emanat. (*Pensaria que erades in manirroto.*) Te prodigum iudicaret. Oleum effusum nomen tuum: hoc est, videris aliquiliter bonorum tuorum dissipator. O benedictus & gloriosus sit tam liberalis Deus, qui talem charitatem, rei tam vili & abiecta exhibuit, qualis est mundus dans illi filium suum, vt pro eo moriatur. Omnia beneficia alia, quæ nobis Deus confert etiā ob amorem confert, & ad illum amandum illis inuitat. At verò cum hoc beneficio non solū inuitat ad illum amandum verum etiam aliquo modo cōpellit sicut Dībus Paulus exaggerat dicens. *Charitas Christi vrget nos cōstimentes hoc: quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt: & pro omnibus mortuus est Christus, vt & qui vivunt iam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit.* Perpendite verbum illud, vrget nos: quod denotat aliqualem violentiam: quod si charitas Christi, quatenus homo, vrget nos quanto magis charitas Dei? Sponsa ait: *Introduxit me rex in cellam vinariam, ordinavit in me charitatem.* Hoc est, ostendit mihi amorem suum erga me, & cum hoc docuit me ordinare charitatem. Ordo charitatis postulat, vt illud, quod super omne est, super omnia diligatur, omni dilectione possibili. Et alia translatio habet: *Introduxit me rex in cellam vinariam: cuius vexillum erga me charitas: quæ lectio ad hunc locum misericordie facit.* Quod perinde est, ac si sponsa diceret: Sicut in bello milites signum militare sequuntur, nec aliquomodo ab ipso oculos auertunt: sic ego tanquam signum habeo charitatem illam in mensam, quam mihi spōsus ostendit habere. Hac ducor, hanc sequor, hac feror rapiorque: in ipsa mētis meæ oculos fixos habeo, in hac semper cogito: de hac omnibus mundi rebus posthabitis assiduus mihi sermo est.

Sic Deus dilexit mundū, vt filiū suū unigenitū daret. Nūc intelligetis ob quā rationē D. Paul⁹ Christū filiū Dei bonū nostrū appellat *Roma. 12.* dices: Non ergo blasphemetur bonū nostrū. Certè hic bonū nostrū Christū Redēptorē nostrū vocat: quia pater etern⁹ nobis dedit illum. Et tunc blasphematur bonū hoc nostrū, quoties minoris

æstimatur, quām res huius mundi, & post habetur & contem-
natur, ut illas adipiscamur quasi meliores æstimantes. Et quia
hoc voluntate sit, quamvis intellectus aliter sentiat, dicitur blas-
phemia voluntatis: sicut blasphemia intellectus diceretur, aut
oris, si tale aut crederetur: aut ore proferretur. O miserum pecca-
torem, quis te ad aurem alloqueretur, quotiescumque pro turpi
delectatione, & alia quavis creatura vilissima hoc sumnum com-
mutas bonum, & diceret: quid miser cæcutiens agis? Non miser
vides te hoc summū bonum, quod tibi æternus pater sic donavit
blasphemare? Sic tā singulari gratus es beneficio? sic tanti æstimas
donū? O si scires donū Dei: o si donū hoc scires pensare. O si nos-
ses quā magnus thesaurus, & qualis paradisus traditus tibi fuit,
quando Christus Dei filius tibi fuit datus: famelicus, sitiens, ar-
dens, amans, vtiq; te illi dedisses. O quam lætus es & in ipso
transformatus, dicesq;: Parum est me has viles & abieetas vo-
luptates relinquere, vt tantum bonum habeam. Quid mihi diui-
tias quætere, cum tanto conscientiæ periculo: quandoquidē Do-
minus meus Iesus Christus nudus pro me in cruce pependit? Qua-
re tristor videns homines mihi ingratos extitisse, quandoquidem
hoc eodem pretio remuneratus est bonus meus Iesus? Si ab hosti-
bus meis proditus sum, quare æquo animo non feram: siquidem
Dominus meus, ac bonum meum Iesus traditus est?

Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vñigenitum daret. Profectō
xquum est, vt secundum possibilitatem nostram huic magno
Deo parpari, vt possumus referamus. Et quęcūq; fecerimus amo-
Ios. 2. re fiant, amoreq; donentur. Dixit Raab exploratoribus, Nunc er-
go iurate mihi per Dominum, vt quomodo ego misericordiam fe-
ci vobiscum: ita & vos faciatis cum domo patris mei. Äquin: pro-
fecto erit, vt omni nostra possibilitate rebus, quas pro nobis Deus
fecit respondeamus: & in omnibus operibus nostris oculos no-
stro tantum in sua bonitate collocemus: quia, vt inquit Beatus

D. Bern. Bernardus: verus amor, id est, perfectus de spe vires non sumit, &
tamen diffidentiæ damna non sentit. Hunc amoris gradum Re-
gius David habere ostendit, cum dicebat: Voluntarie sacrificabo

Psalm. 53. tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est:
Quasi diceret, Tua bonitas Domine sic me v̄get, & stimulat, vt
tibi seruiam: vt dato, nullum p̄m̄ium interesser eius diu taxat
respectu tibi obtemperarem.

8 Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut iudicer mundum. Sicut Thomas exponens illa verba Marc. ultimi: Dominus Iesus assumptus est in celum, & sedet a dextris Dei, dicit, hanc sessionem tria denotare. Primum est, quandam aequalitatis dignitatem. Secundum mirabilem quandam firmitatem. Tertium iudicium denotat. Et secundum hanc expositionem, si quis interrogaret, A quid filius Dei venit in hunc mundum? posset illi responderi, venit, ut dominaretur malis. Et quare in celum ascendit? ut iudex esset inter bonos. Quid nam est hoc? Videtur ordinem commutare: quoniam quis dominari debet, bonorum videatur & non malorum dominum esse oportere, ut gaudium & latitiam cum dominio suo fortietur. Similiter qui futurus est iudex, inter malos iudex debet esse, ut suo munere fungatur erga ipsos, puniens eos: nam si iudex inter bonos constituantur vix suum munus exercere poterit. O ineffabilem Dei clementiam: quod misit Deus filium suum in mundum, ut Dominus esset malorum & non iudex. Nam si ut iudicaret illos venisset, omnes fere in infernum misisset, sed venit, ut dominaretur eis, eorum corda, & voluntates sibi plurimis maximisq; beneficijs deuinciens, & pietate maxima eorum peccatis indulgens. Et hoc Regius Daud in spiritu loquens cum Christo Redemptore nostro significauit, dicens: Sa p/alm. 44.
 gitæ tuæ acutæ, populi sub te cadent in corda inimicorum regis. Quasi dicat: Sagittæ tuæ o Redemptor, tua mira sunt opera, & verba coelestia. Hæc corda inimicorum pertingunt, & populos, ut tuæ subfint obedientiæ efficiunt. Ecce quomodo venit, ut dominaretur malis. Ad secundum vero cum dicitur: Iudex ut esset
 9 inter bonos ascendisse, quibus iudicis non est opus responderetur, hoc fecisse, quia sic iudex inter eos positus tot utrinque intercessores habeat, & suæ diuinæ iustitiae rigorem moderetur. Et ideo dicit: Non misit Deus filium suum, ut iudicet mundum, sed ut saluetur mundus per ipsum: Id est: ut faciat omnia necessaria ad salutem. O suauissima verba, & omni consolatione plena. Non quidem posset in festo amoris magis amatorium (*Mas amoroso*), Euangelium recitari. Et aequum erat, in aduentu Spiritus sancti, qui ipse amor est, tam magnum amoris experimentum enarrari. Hic adventus divini huius spiritus deerat ut vere dici posset filium Dei (quantum in se erat) omnia necessaria ad mundi salutem fecisse, quia opus fuit, ut omne quod hic coelestis magister & docuit, & fecit pro omnium

omnium salute, per vniuersum mundum prædicaretur. Ad hoc et
autem necessarium fuit venisse spiritum sanctum, ut discipuli

Simile. Domini fortificarentur, & sic suum possent ministerium exer-
cere. Cum ignem ascendere vultis subitus stipulas paleasque po-
nitis, deinde ligna minuta, deinde maiora; & sic paulatim unum
ab altero accenditur, & ignis fit. Hoc artificio Deus uestus est, qui,
ut igne sui amoris accenderet ligna maiora, id est, reges, & impe-
ratores mundi; Monarchas, & summos illos mundi sapientes
prius stipulas, minutissimamq; paleas coepit accendere struemque
minutam inflammare. Misit enim spiritu suum in figuram ignis, qui
illam sanctam familiam congregatam accenderet, congeriem, in
quam, hominum abiectorum & pauperum: ut hi succensi mun-
dum succenderent, atque conuerterent. Hodie illud Isaiae vatici-
nium adimpletum est: Consolabitur Dominus Sion, & consola-
bitur omnes ruinas eius: & ponent desertum eius quasi delicias, &
solitudinem eius quasi hortum Domini: gaudium, & latitudo in-
uenietur in ea, gratiarum actio & vox laudis. Et subdit statim, bo-
num illud inde vniuerso mundo communicandum. Attendite
(ait) ad me populus meus, & tribus mea me audite: quia lex a me
exiit & iudicium meum in lucem populorum requiescit. Vbi septua-
ginta interpretes translulerunt: Consolabitur Dominus Sion,
& omnia deserta eius ponet quasi paradisum Domini. Exulta-
tionem, & latitudinem inuenient in ea, confessionem & vocem laur-
dis. Perpendite dilectissimi quas consolationes Spiritus sanctus

Simile. suis communicat: siquidem hic paradiſus Domini vocatur. Clas-
sis magnis mercibus onusta, opus habet secundo vento, ut a por-
tu discedat, vnde nautæ expectant secundum ventum & maxi-
mis precibus a Deo efflagitant. Sancti discipuli classis erant coele-
stibus donis, & mercibus onusta, fide, scilicet, & Euangelicis my-
sterijs, factisque Christi, potestate absoluendi a peccatis, & diuina
sacramenta administrandaues onustæ erant. Nunquam ante a
huius merces in terra visa sunt. Erant in illo sacro coenaculo cen-
tum vigintianum, tanquam centum & viginti naues in portu, locu-
pletior classis quæ vñquam visa est, quam, ut eius Dominus Iesus
Christus exemplis, virtutibus fide, spe, & charitate patientiaque
oneraret, vitam ipsam, & sanguinem amisit. Sed ut merces tam
preciosæ, & eximæ mundo prodeſſent opus erat eis secundo ven-
to, qui naues illas e portu educeret. Vnde in Actibus Apostolo-
rum

14 stolorum dicitur, quod erant persecuerantes vnam in oratione postulantes. Emitte spiritum tuum & creabuntur. Tua Domine classis est, tu & sunt merces, mitte ergo secundum ventum, qui eas feliciter tranare faciat. Vnde Dominus ab eis discedens præcepit, ne sine hoc vento discederent. Et conuescens præcepit eis ab Hierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris, scilicet, aduentum Spiritus sancti: quia namis, quæ sine secundo vento discedit in periculo versatur, &c. eius iter minime proderit. Et ideo multi concionatores, multæque conciones perduntur ob huius secundi venti penuriam: qui gratia est sancti Spiritus, & auxilium, quod illi sancti viri hodie copiosissime receperunt, à quo motu tanquam à validissimo & secundo vento per mare huius mundi nauigauerunt, fructumque uberrimum, quæ hodie nostris oculis cernimus, fecerunt. Quando quis aqua suffocatur, id est suffocatur, quia aqua, quam imbibit est impedimento ne aer vitalis intret, ut respiret, qua respiratione vivit. Peccata aquæ sunt quæ animam intrantia, impediunt ne Spiritus sanctus, qui aer viuisficus eorum est intret in eas: vnde huius aeris defectu pereunt. Et siquidem omnes hoc diuino spiritu vivimus, & illo egemus, magna instantia postulemus illum, nullum dantes locum his aquis execrandis, quæ eius ingressum impediunt. Clamemus cum David. Psalm. 103: Emitte spiritum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ. Et notate, quia, ut significaret sanctus propheta illud, quod est impedimento, ne hic diuinus spiritus superueniat, & ut doceret nos, summis precibus à Deo postulare, ut suo auxilio illud obstatulum à nobis auferat, præmisit dicens: Auferes spiritum eorum & deficient, & in paluere suum reuertentur. Duo Reges non ita bene regnum gubernant, sed vni tantum, nec duo gubernatores rem publicam: similiter in regno animæ duo spiritus non se compatiuntur: alter spiritus carnis, Dei alter. Sed si volamus, ut spiritus Dei iatret, carnis spiritus extra mittatur necesse est: quia dixit Dominus: Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est. Ille caro dicitur, cuius anima carni subiecta est. Contingit vas preciosi vieni apponi: & quia sapit lignum, hoc est, (sabe a la madera,) bibi non potest. Anima nostra carne inclusa est tanquam vinum cuppa, quæ quando rebus carneis indecenter affecta est, carnem sapit, nec Deus illam degustare potest: quia caro est.

Gene. 6:
 Simile.

est. Vnde David ait: Aus eres spiritum eorum. Hoc est: Sucurre Domine, illis auxilium praesta, ut hunc carnem a se expellant spiritum: & deficient, id est, definent malos esse: sicut eodem psalmo dixit: Deficient peccatores a terra, & iniquitatem, ut non sint, scilicet, peccatores. Et addit: Et in puluerem suum reuertentur.

Simile. Non nulli sunt, qui in puluerem alienum conuertuntur. Cum videtis proximum, aut vicinum e vita discedere, miramini: & sic ob stupefacti deinde bene vivere decernitis, tunc in alienum puluerem conuertimini: at, quia vestram mortem non meditamini,

Simile. sed alienam tantum, hoc bonum propositum statim deperit. Contingit vobis sicut auiculis solet euenire, quae garrietes in viridi arbore consident, superuenit auceps, soluit arcum & forte occidit unam, reliquæ vero exterritæ inde volitant, aerem circundant: sed mox oblitæ redeunt & sicut ante consident, & garrire incipiunt. Non secus multis contingit, qui in rerum humanarum delicijs consident: soluit Deus arcum mortis, mittit sagittam, occidit unum, reliqui sodales exterrii a malo statu surgunt. Sed hic volatus parum durat: nasi mortis mox obliuiscuntur, & vicini mortui: & tanquam si nihil vidissent ad priora malare uertuntur. Et hoc ita euenit, quia efficaciter in puluerem suum non fuerunt conuersi, suam metipsorum mortem non premeditantes, quod sicut ille heri ipsi hodie aut cras obire possunt: & si mors in malo statu aduenit ibunt in supplicium aeternaliter puniendi. Alij sunt, qui nec etiam in puluerem alienum conuertuntur, nec morte aliena terrentur. Sæpe contingit, ut cum latro ad furcam ducitur præco clamat: Sic fit facienti, (*Quoniam taliter que taliter paget:*)

Simile. Alius est contra clamat, vae mihi, quia crumenam cum aureis quinq[ue] aginta mihi seauerunt. Quam magna audacia, & temeritas furis, qui quo tempore in furcam alterducitur ipse furatur burfam. De hoc miramini, & recte, sed mirari magis te ipsum oportet, qui idem fecisti agis. Quando proximus tuus moritur, aut vicinus executio est penæ pro Adæ furto inflata; quia mors poena est peccati: & quo tempore Ecclesiastici responsoria cantant, & funeralibus exequijs pro defuncto Deum orant, tunc in ea, quæ non decent oculos tendis corde concupiscens, & cum foris funeralis loquens deiéras ab illo, qui tali vel tali iniuria te afflictit vindictam laturum, & alia huiusmodi garriens. O diaboli canit peruersitatem: o diram impudentiam: o minimum Deitatem:

20 rem: nam quo tempore pro peccato poena proximo tuo infligi-
 tur, tu denuo diuinam celsitudinem offendis, qui nec in pulue-
 rem alienum conuerteris, ideoque prioribus peior es. Si ergo nos
 præparare volumus, ut Spiritum sanctum recipiamus, in pulue-
 rem nostrum debemus conuerti, nostrum obitum memoria reco-
 lentes. Memento homo, qui nunc prospera valetudine affectus
 & latus me audis: veniet tempus, & sit ne hodie, an cras igno-
 ras, quando videas te in lecto iacere, hinc inde protensus, & in
 manu cereum, rigidum mortis iaculum expectans: quando dua-
 rum vna tibi fors continget, vel gloria perennis, vel æternus ign-
 nis. Quæ si profunde consideres (estò saxeum habetas pectus) diui-
 no tamen fauore adiutus, qui nunquam deest, peccatorum tuo-
 rum dolorem & penitentia firmissimum propositum conci-
 21 pies; & hoc erit, in puluerem tuum conuerti. Quicunque ergo hoc
 feceritis, quæ sequuntur, confidenter dicere poteritis: Emitte spi-
 ritum tuum, & creabuntur. Dicetis: Nonne creati sumus? Dico,
 quod creare secundum Theologos, est ex nihilo aliquid facere:
 & cum in peccato estis, nihil estis: quemadmodum Diuus Pau-
 lus affirmat, dicens: Si charitatem non habuero nihil sum. Vn-
 de recipiendo Spiritum sanctum homo esse gratuitum recipit; & D. Tho. 1. p.
 ita qui in peccato erat, cum nihil esset, recipiendo gratiam mul-
 tum est in diuina acceptatione. Ex quo subdit: Et renouabis fa-
 ciem terræ. Quis unquam terram cum facie vidit? Ad hoc notan-
 dum est, quod sicut facies est, in qua pulchritudo hominis magis
 ostenditur, & eius perfectio amplius relucet, ita illud, in quo mu-
 22 homi-
 nis est in peccato. Qualiter qui-
 diuinus pulchritudo magis ostenditur, homo est: & ideo dicitur clarat Ma-
 gis. in. 2. d.
 homo terræ, mundique facies. Et dicere: Renouabis faciem terre,
 est quasi diceret: renouabis hominem dando illi spiritum tuum, 35. & Diuus
 facies illum nouam creaturam, qui ante senex, rugosus, decrepi-
 tus, macilentusque peccatis erat: hæc enim animæ senectus sunt.
 Nulla est decrepita senectus, quæ ira faciem ruget, & deformet,
 corpusque debilitet, ac peccatum animam ipsam. Hæc est igitur
 deprecatio, qua Patrem misericordiarum profundè, & deuotè pre-
 cati debeamus, ut nobis suum diuinum spiritum impertiat, & sua
 nos gratia adimpluat, cum qua gloria acquiritur: ad quam nos per-
 ducat Iesus Mariae filius, Amen.

Feria. III. in Pentecoste

Concio Prima.

*Dixit Iesu Phariseis: Amen, amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ouile ouum, sed ascen-
dit aliunde, ille fur est & latro. Ioan. 10.*

V. **A**R **I** Solet ratio, ob quam primam foemina m
ex costa arcuata & retorta, non item ex osse recto
Deus formauit. Cui responderi potest, vt in illo fa-
cto ostenderetur malum, & bonum, quod ex fo-
mina erat nobis prouenturum. Nam formans illam
Deus ex osse arcuato, in hoc denotavit hominem occasione fo-
Ecclesiast. minæ à Deo retorquendum. Fecit Deus hominem rectum in-
quit Ecclesiasticus. At verò sicut virgula recta, quæ suam origi-
nem habet in terra, aliam verò extremitatem versus cælum, si
magno pondere prematur, instar costæ arcuatur, duabus extre-
mitatibus versus terram aspicientibus: simili ter homo rectitudine originalis iustitiae (habens originem in terra, de qua sum-
ptus est) alteram extremitatem versus cælum habebat: quia abs-
que eo, quod in terra moreretur in cælum transferendus erat.
Iaque statim, vt in terra esse desineret, in cælo statim esse inci-
peret. Sed peccati pondere oppressus arcuatus est, instar costæ,
ambabus extremitatibus in terra defixis manens: qui de terra
formatus est, in terram moriens conuersus fuit. Omnesque
propter illam culpam protoparentis taliter relicti sumus, vt de
psalm. 77. nobis illud Davidicum iure dici possit: Conueristi sunt in arcum
prauum; quia è terra nascimur, & in terram imus per mortem,
scilicet: & quia mulier in causa fuit, vt sic torquaretur homo, hu-
ius facti prognosticum Deus ostendens, illam ex costa forma-
uit. Etiam formauit illam ex costa Adæ, vt bonum, quod ex
ipsa prouenturum nobis erat, prænuntius esset. Ex ipsa nam-
que iusti; & prædestinati nascituri erant: quorum quisque ar-
sus est triumphalis, & cæli quedam porta: illa namque costa
fuit

fuit tanquam cymbriae, & lignei arcus, quos arcuarij facere so- ^{simile.}
 lent, ut super ipsos veros & triumphales arcus fabricentur. Et in ^{Hiere. 2.}
 hoc sensu verba illa Hieremias intelligi possunt: Obstupesci-
 te cæli super hoc, & portæ eius desolamini vehementer. In qui-
 bus verbis cum cæli habitatoribus, qui erant Angeli conquerre-
 batur, vbi ait: Obstupescite cæli. Quia si dicerem ego: Obstupe-
 scite ciuitas, idem esset, ac si dicerem: Habitatores huius ciuitatis
 obstupescite. Etiam cum iustis terre conquerebatur de iniuria
 magna, quam illi peccatores faciebant, in illo: Et portæ eius de-
 solamini vehementer: id est, tristamini, & afflictione cordis ve-
 stri vehementissima in terram cadite. Itaque hic Dominus iu-
 stos portas cæli vocat: quemadmodum apud Matthæum pec- ^{Matt. 13.}
 catores inferni portas nuncupavit; vbi de firmitate Ecclesiæ
 suæ loquens, ait: Et portæ inferi non præualebunt aduersus
 eam. Planum quidem est infernum nec ferreas, nec ligneas por-
 tas habere: sed portas hic iniquos homines appellat, tam hæ-
 reticos, & infideles, quam peccatores, qui non sunt contem-
 ti mali sibi solis esse, sed alios euertunt, hæretici quidem suis
 falsis doctrinis, infideles suis erroribus, peccatores suis pecca-
 tis. Ideo quasi portæ quædam sunt, per quas peruersi in
 infernum intrant. O infelices, & crudeles homines in tan-
 tam corruptionem deuenientes, ut summum bonum (cui
 summus amor & obedientia debetur) non solum offendere
 non formident, sed alios secum euertant, ut misere eos
 perdant: & quod peius est, nec considerant, neque sentiunt
 quid mali faciunt, ut remedium possint adhibere. De hoc
 per Hieremiam grauissimè Dominus conqueritur, dicens: Fa- ^{Hiere. 3.}
 cilitate fornicationis sui contaminavit terram. Pensate verbum
 illud facilitate, id est, sic peccant, ac si non peccarent, & tanquam
 si Deus non esset: unde prouenit homines se inuicem inficere,
 & terram immundam relinquere. De his portis dicit Dominus,
 quod non præualebunt aduersus Ecclesiæ. Similiter boni por-
 tæ dicuntur, qui Deo famulari non contenti, toto conatu stu-
 dent, ut saluentur omnes, & Deo seruant. De Magnete lapide ^{simile.}
 dicitur, non solum ferrum ad se trahere, sed etiam ipsum fer-
 rum eius contactu recipere virtutem, & trahere aliud ferrum.
 Ita diuinus ille magnes Iesus Christus non solum suos sanctos
 discipulos ad se traxit, verum etiam suo cælesti contactu clo-

qui, & conuersationis, talem virtutem eis impressit, vt hac virtute sibi communicata innumeros secum homines attraxerint, in Deicognitionem & amorem. Hzc est seruorum Dei efficacia, & signum valde manifestum ab illo superno & cælesti magnete Christo Iesu tactos esse, videlicet, famam, sitimque insatiablem habere, vt omnes sua sequantur vestigia in obsequiū summæ celitudinis. O quam magnificè quamque ardenter! Diuinus Paulus hoc desiderio se teneri ostendit, dicens: Testis enim mihi est Deus, quomodo cupiam omnes vos esse in visceribus Iesu Christi, & hoc oro vt charitas vestra magis ac magis abundet in omni scientia, & in omni sensu, vt probetis potiora, vt sitis sinceri, & sine offensa in diem Christi, repleti fructu iustitiae per Iesum Christum in gloriam, & laudem Dei. O mirabilia verba spiritu & efficacia plena. Obsecro fratres hanc sancti Apostoli exaggerationem notetis, qui ait: A mare illos in visceribus Christi, id est, aliquo modo cum illis visceribus, quibus illos Christus dilexit. Agite dilectissimi, ab isto Sancto Apostolo, & ab omnibus viris tam bonis, quam pījs, qui in hac sancta Ecclesia vixerunt, discite, qui ardentiissimo desiderio utilitatis proximorum exarserunt. Deumque deprecamini, det vobis linguam, & os, & efficaciam, vt proximis vestris prodesse positis, quia omne hoc donum suum est, vt Sanctus Isaías ait: Dominus dedit mihi linguam eruditam, vt sciam sustentare eum, qui lapsus est lingua. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Dominus dat mihi linguam disciplinæ, vt sciam quomodo oportet me loqui verbum. In eo, quod dicit: Dat, assistentiam Dei continuam denotat, quod nunquam fatigatur dare, sed semper dat, semper impertit, si homines bonis suis vti volunt. Nullo modo Respublica possit conseruari, si unusquisque sibi soli laboraret. Si sartor sibi tantum vestem insueret, si tutor sibi tantum calceos ficeret, si negotiator sibi tantum mercaretur; si agricultor sibi soli seminaret: ideo necesse est ad Reipub. conseruationem, vt alij alij sibi que laborent. Idem in Reipub. Christianæ conseruatione circa spiritualia fieri oportet, vt unusquisque ita sibi laboreat, quod simul alij prodesse studeat. Quoniam, si vt contingit, artifex datur alij laborando, multò magis in spiritualibus, anima ditor fit, utilitati proximorum studens: Et vos, qui in vittutis studio nouelli, & tyrones testis semel & milles oro, & notias Dei vobis

vobis commēdoviris sanctis, & studiosis adhērente curetis: quia lingua
 deest, verba non sufficiunt, quibus commoda, spiritualeq;
 diuitia, quæ ex sancta cōversatione & pio colloquio solent cō-
 parari. De Sancto Bernardino nostri ordinis fratre, lumine, &
 decoro legitur, materteram. & amitam habuisse. Mater tera hūc
 piūm virtutum puerum & orphanum educauit: & hæc deuotissi-
 ma erat sanctissimæ Virginis Mariæ matris Dei, à qua etiam
 puer deuotionem erga piissimam cœli Reginam habere didi-
 cit, cuius intercesione plurima dona à Deo impetravit. Altera
 ram habebat amitam viduam sanctissimam octogenariam, po-
 dagra laborantem, cui sanctus & pius iuuenis obsequium pre-
 stit in sua infirmitate usque ad mortem. Et hæc venerabilis ma-
 trona deuotissima erat nominis sacratissimi Iesu. Iuueni vero
 tantam deuotionem in hoc altissimum nomen pia fœmina im-
 pressit, quod merito deuotus valde fuit huius sanctissimi nomi-
 nis inter omnes, quos multo tempore habuit Ecclesia. Videte
 quales, quantasque deuotiones pius vir ab istis deuotis fœminis
 hæreditauit: ut intelligatis bonorum consortium, eorumque de
 uota conuersatio quantum prodest. Quod si unusquisque horum
 virorum porta cœli dicitur, quanto potiori iure titulus hic Christi
 seruatori nostro aptabitur, per quem omnes iusti tanquam per
 ostium cœlum intrant? Optimè ergo in hoc sacrosanto Euāge-
 lio cū magna affirmatione dicit: Amen, amen dico vobis, quia
 ego sum ostium. Pro quo netandum vobis est, necessum esse
 unumquemque fidelium nosse, quod quæcumque bona possidet, &
 possidere sperat per hunc diuinū Redemptorem sibi aduenisse,
 & intimam ex hoc gratitudinem concipiat, in veroque amore se
 inflammet illius, per quem tot beneficia recepit. Nam, sicut om-
 nes fide tenemus, omne bonum gratiam & gloriam à beatissima
 Trinitate nobis prouenit, tanquam ab origine & fonte, à quo cū-
 eta bona procedunt: & ostium per quod hæc bona exeunt, Christus
 Redemptor noster est. Ideoque aspice Christiane unupræ-
 miorum, quod Pater & ternus filio suo dilecto pro munere ille-
 rum triginta trium annorum seruitij, & laborum sibi oblatorum
 donauit, & in præmium magni thesauri, quem tibi comparauit
 est, ut illi hanc coronam, gloriamque tribuas, agnoscens omnia
 bona pro suis meritis tibi obtigisse. Vnde quoties peccatorum
 absolutio tibi impenditur, & cum lenti gratia Dei pignorahab-
 atur.

S.Bernar.

bere, vel quando aliquo gustu, & spirituali consolatione afficeris, aut quo quis alio beneficio: vult pater æternus, vt magna cum gratiatum actione ante faciem eius procidas, & reuerenter coram illo humilieris: quia ipse est filius omnium bonorum: simulque gratias agas: quia hunc tibi nobilissimum redemptorem donauit, qui ostium est, per quod cuncta bona transiuntur: illumque adores, & tu talutis autorem agnoscas, quam suo precioso sudore laboreque in sua sanctissima morte, & vita acquisiuit. Et illi homines, qui hanc veritatem in suis visceribus non plantant, nimis ingratidicendi sunt, qui auferunt à bono Iesu coronam, quam Pater æternus ei dedit, vt Diuus Paulus fatetur dicens: humiliavit semetipsum Dominus noster Jesus Christus factus obediens usque ad mortem mortem autem Crucis. Propter quod & Deus exaltavit illum & donauit illi nomen, quod est super omne nomen, vt in nomine Iesu omne genu fleatur celestium, terrestrium, & infernum. Ne ergo dilectissimi hanc coronam, & honorem, quem pater æternus illi donauit, ab eo auferatis. O Benedic te Angeli bonum nostrum, iustitia nostra: gratias flagellis tuis, gratias spinis, gratias clavis tuis, Crucifixæ gratias, mortitute gratias, tibi gratias agamus, qui tam magno amore omnium passus es, vt Patri obedires in redemptiōem vermiculorum terræ. Et quid mirum, o mi Rex, o mi Domine, quod Pater æternus hanc tibi dederit coronam, o peccatorum solatium?

Philip.2.

Si Pharaon gentilis & peccator cum esset adeo gratus extitit erga Sanctum Ioseph, cuius consilio regnum Aegypti, in maxima quadam sterilitate saluatum est: (Nam, vt legitur, Pharaon Ioseph dixit: Ecce constituire super viuēsam terram Aegypti: tulitque annulum demanu lua, & dedit eum in manu eius, vestiuitque eum stola bysina, & collo torquem auream circumposuit, fecitque ascendere super currum suum clamante præcone, vt omnes coram eo genu fletarent, & præpositum esse sicut terræ Aegypti:) si hoc fecit gentilis homo cum alio homine, quid mirum, o dulcis amor animarum, postquam veneris cum fame & paupertate tua, & nostram famem & paupertatem abstuleris, tuisque meritis tam copiosam, & superabundantem attuleris gratiam: quid, inquam, mirum, si aeternus pater hanc tibi gloriam, & coronam voluerit

Gene.41.

5

16 luerit rependere, vt omnes credant, diligent, & confiteantur te
 verum Dei filium, adeo dilectum & nostri totius boni cau-
 fam esse? Nunquid mirum pie pater, si omnibus tuis concio-
 natoribus iubeas, vt prædicens hoc, & manifestent homini-
 bus, hunc cœlestem Ioseph nostri totius boni autorem esse, &
 quod in nomine eius omne genu flectatur? Laudent te ergo
 aeternæ Pater millies centies millies omnes cœlestes Hierar-
 chia pro amore, quo dilexisti nos dans nobis filium tuum: si-
 quidem nos rustici, & elingues te laudare sicut nescimus.
 Hunc etiam diuinum redemptorem collaudent, à quo tot bo-
 na nobis promanauerunt & futura prouenire speramus. Hoc
 Regius David recte insinuauit, ubi pro eo, quod nos legimus,
 Exaltabit mansuetos in salutē, Diuus Hieronymus vertit: Exal Psalm. 149
 17 tabit mansuetos in Iesu, quia per Iesum est omnis nostra exalta-
 tio. Et Diuus Paulus de ipso loquens ait: Quem proposuit Deus Rom. 3.
 propitiatorem, siue, vt alia lectio habet: Quem proposuit Deus
 propitiatorium scilicet, pro peccatis nostris. Et credite, dilecti
 simi, si mundus hunc propitiatorem coram Patre aeterno non
 haberet, forsitan sape deisolatus faillit. Nam, dicite fratres,
 quanto grauius peccant nunc homines, quam illi, qui ante dilu-
 uium extiterunt? Et tunc vires dæmonis nondum erant ener-
 uatae per Christi redemptoris nostri potentiam, nec dum ianua
 cœlestis patuerat, nec sacramenta legis gratia instituta, nec dum
 spiritus sanctus e cœlo missus, neccum exempla cœlestis magi-
 stri, martyrumque, & sanctorum floruerant, quibus homines ad
 pietatem, & virtutem sectandam incitarerunt. Et quod magis ob-
 18 stupescendum est, adhuc Deus in cruce mortuus non fuerat, nec
 tam dilucide amorem suum erga homines demonstrauerat, &
 quanto odio peccatum prosequeretur: & tamen hodie tot
 committuntur tyrannides, tot turpitudines tot iræ, tot cupi-
 ditates. Quare ergo Deus non destruit nos, qui post tot be-
 neficia accepta tam abominabiles euasimus? Certe per hoc pro-
 piciatorium, quod ait at cora beatissima Trinitate diuina iusti-
 tia nos patitur, & longanimitate quadam ad poenitentiam
 vocat.

Ecce quo iure Dñs dicat: *Ego sum ostium.* Et eos qui per ostium
 hoc sanctam Ecclesiam non intrant fures appellat. Illi autem non
 intrant per ostium hoc, qui ad magistratus, præfulatusq; aspi-
rant,

rant, munus prædicationis exercent, sacramenta administrant, non vocati, sed ambitu, & alijs motiuis indecentibus ducti. Vn de inferius subdit, dicens: *Omnes, quotquot ante me venerunt, fures fuerunt & latrones.* Nūquid Domine, Moyses & alijs sancti Prophetæ ante te non venerunt: at hi non fures, sed sanctissimi viri extiterunt, quomodo ergo dicis, *Quotquot ante me venerūt fures fuerunt & latrones?* Dico omnes, qui ante me venerunt absq; eo quod misissem eos, sed ipsi proprio spiritu ducti venerunt, latrones esse. De quibus per Hieremiam dixit: Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant, non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant. At Moyses & reliqui Prophetæ, nō suo spiritu proprio ducti venerūt, sed à Deo missi & destinati. Et illos modo per ostium intrare dicentur, qui gloriam Dei zelantes, & animarum salutis desiderio feruentes, hæc sacra munera exercent, in quibus per 20 maiorum obedientiā sunt constituti, aut canonica electione promoti. Hi nimirum tanquam viri imitatores summi pastoris Iesu Christi, omni cura & solicitudine super ouium salutem debet inuigilare, & quid Dominus hic dicat attendere: scilicet, *Ego veni, vt vitam habeant, & abundantius habeant.* O benedictus glorificatus que sit talis Pastor, qui non vt unque contentus est vitam ouibus suis tribuere, sed abundantius vt haberent, curauit. Et ideo pro eis mori, & in cibum suum sacratissimum dedisse corpus, non satis ei fait, sed insuper suum diuinū spiritum cum plenitudine donorum eis misit, quibus naturæ nostræ damna mirificè repararētur. Quod multis retro seculis prophetauit Baruch, dicens: *Sicut enim fuit sensus vester, vt erraretis à Deo, sic decies tantum conuertentes quæretis eum.* O mirificum promissum, quod tam copiose hodie impletum est. Si aliquis attente voluerit considerare, quanta cum affectione & cura, quanto cum feroce & diligentia huius seculi homines ad honores anhelant, dicitias quærent, voluptates affectant, ad regna aspirant, & imperia, potestates, & dominationes ambinant: si in memoriam voluerit reuocare illos Annibales, Cæsares, Alexandros, & reliquos mundi Principes, & Monarchs, quot labores perpepsi sunt, quibus se periculis exposuerunt, vt seculi res obtinerent, ei forsitan sufficiere videbitur, si aliquis Deum quereret illo ardore, cura, solicitudine & animianxietate. At Sanctus Propheta nobis decies tantum, scilicet, feroce quæremus Deum dices:

Decies

Hier. 23.

Baruch. 4.

22 Decies tantum conuertentes requiretis, nempe dona cœlestia illorumque datorem. Eum dicit, id est, Deum. Ea est diuini spiritus vis, & virtus, ut ita clarificet, inflammet, fortificet, accendatque in rerum supernaram amorem cor, in quo habitat, quod supereret, & multis numeris excedat omnes ambitiosos, avaros, voluptatum amatores, omnes denique amore seculi ebrios.

Quæ nam (dicite mihi) cupiditas, aut diligentia hominis cuiuscunque mundani æquari potest cum illo Dini Pauli seruore? Quisnam vitæ, honoris, voluptatis ita audius fuit, ac unus Laurentius, Vincentius, & alij Martires quam plurimi mortem concupierunt? Quam sitim Sanctus Ignatius habebat, cum ad bestias damnatus dilacerandus ab eis dicebat: Ofclces bestias, quæ preparantur mihi, quando venient? Quando

S. Ignat.

23 emittentur? quando eis licebit frui carnibus meis? quas ego opto ac riores fieri, ne forte, ut in nonnullis fecerunt, timeant contingere corpus meum: quin et si cunctabuntur ego vim faciam, ego me ingeram. O admirabilem martyris fortitudinem, & aliorum similiter, qui in Ecclesia sancta fuerunt. Et unde tanta vis in cordibus carnis, nisi ab hoc diaino spiritu promanasset? Ideoque in vehementis specie venti se dedit, ut in hoc significaret quantam vim in humanis cordibus inferre debet, & ea rapere, & in amorem pietatis iustitiaeque tollere. Etiam dicitur in hoc admirabili aduentu repletos omnes fuisse Spiritu sancto, quod maxime necessarium fuit: nam ad nauigandum contra aquæ cursum, opus est vento vela adimpleri, ut rapido aquæ motui possint resistere nauigantes. Et quoniam

Simile.

24 Sancti Apostoli mundi mare contra cursum sensualium motuum nauigaturi erant, necessum fuit suæ voluntatis vela hoc diuino aere adimplerentur. Accipiter quando soluitur, ut prædam capiat, forte ita satur dimitti poterit, ut nunquam ad aequalis manum revertatur. Volens Deus spiritus sanctorum Apostolorum ab amore mundi timoreque dissoluere, suo diuino spiritu ita eos refecit, & gustibus spiritualibus saturos dimisit, ut nunquam ad mundi manum redirent. Vas si tunc si

Simile.

vacuum ad ignem applicetur, facile frangitur, non item si plenum sit, imo conseruatur. Similiter, quia vas haec Apostolica ad ignem tribulationum erant applicanda, repletisunt omnes Spiritu sancto, ne impatientia frangerentur. Tot siquidem

effectus hoc diuinum donum operatur, assidue à Domino pō-²⁵
stulemus, nobis impertiat illud: nos autem corda nostra pra-
paremus per veram pœnitentiam ad illud recipiendum, ut hoc
spiritu ditati indies abundemus in virtute & gratia, quo usque
perueniamus ad gloriam: ad quam nos perducat IesuS Mariae
tilius, Amen.

In eadē Feria.III. in Pentecote

ste Concio secunda.

Amen, amen dico vobis, ego sum ostium. Ioan.10.

I/ai. 33.

ANCT VS Propheta Isaias de mundi repara-
tione loquens, postquā singularia dona, quibus
sancta Ecclesia ditanda erat, enumerauit: huius
rationem reddit, dicens: Dominus enim iudex
noster, Dominus legifer noster, Dominus Rex
noster, ipse saluabit nos. Vbi septuaginta interpretes transtul-
erūt: Dominus Iudex noster, Princeps noster, Dominus ipse sal-
uabit nos. Tot nominibus sanctus Propheta Christum Redem-
ptorem nostrum appellans Spiritu sancto illustratus in hoc signi-
ficare voluit, ipsum ostium futurum, per quod omnia bona ad
nos debebāt intrare. Et alibi idem Sanctus Propheta, ubi nos le-
gimus: Brachia mea populos iudicabuat, i septuaginta interpre-
tum translatio habet: In brachio meo gentes sperabunt. Bra-
chium eterni Patris suus unigenitus est filius, in cuius meritis,
spes gentis saluandæ fundatur. Si quis ab Hispaniā ad Salucar in na-
uicula per terram transire vellet, quanvis optimos haberet re-
mos, frustra esset, quia nauicula super terram sita nulla vi posset
moueri: at si nauicula in aquam mitteretur, prospero vento, vi-
velo, & remis facile finem optatum ille consequeretur. Omnes
ad illam coelestē ciuitatem peruenire optamus. Nauicula ergo,
qua vehi debemus, bonū opus est, remi, quibus remigare debe-
mus sancti affectus, bonaque desideria sunt. Quod si nauicula
hac in terra sittitur, hoc est, si opus hoc solū in humana virtute
& pro

I/ai. 51.

Simile.

3 & proprio merito innititur, nullo modo illuc peruenire possumus. At nauicula hæc boni operis in flumine meritorum Christi innixa, & flante aura diuini spiritus (sua inquam gratia) voluntatis velo, cum sanctis desiderijs, & deuotis affectibus remigantes, facili negotio hunc beatum finem consequi possumus. Ideo ait: In brachio meo gentes sperabunt. Hoc ipsum idem Propheta significauit alibi, dicens: In umbra manus suæ protexit me: ubi septuaginta interpretes plus declarant, qui trastulerunt, sub protectione manus suæ abscondit me. In quo denotatur, quemadmodum per meritum huius diuinæ manus (qui filius est) contra potestatem daemonum protegimur, virtutemque adipiscimur, cum qua ex omnibus adueris, quæ nobis in huius vita via se offerunt victoriā reportamus.

4 Ex quo infertur quanto iure hic summa veritas dicat: Ego sum ostium: & infra, Per me si quis introierit saluabitur, & ingredietur, & egredietur, & Pascua inueniet. O fœlices illos, qui nunc intrant per ostium hoc tide, charitate, & obedientia, quia hi pascua inuenient, postquam interius clara diuinitatis visione, & fructuōne intrauerint, & exterius exēuntes, quod est humanitas Christi, in qua singulare, ac cœleste gaudium accidentale reperient. De quolibet horum ecclesiasticus inquit: Omnem domum illius implebit generationibus, & receptacula à thesauris illius, scilicet, sapientiæ. Tanquam Pater cum filio coniugato rebus necessariis & utensilibus domum adornat, qui etiam angulos, & receptacula eius, supellecstile adimplere vellet, & postquam omnia referta habet, ubi amplius reponat, quærit: sic æternus misericordiarum Pater domum bonis refertam instruit iustis in cœlis: & optat (si dici potest) aliquid esse vacuū meritorum capax, quod magis ac magis recipere. Obsecro fratres per immēsam Dei bonitatē cōsideretis, quā è diuerso miseris dānatō in inferno positis cōtinget, qui quoquo se veritātē, circūdatos tormentis & dæmonibus se inuenient. O misera sortem, o miserum statum, liberet nos à te Deus, pro sua infinita clemētia Studeam⁹ ergo dilectissimi per illud vitæ ostium intrare, quia modo patet, & ut intremus, invitamus. Ne forte sicut virginib⁹ fatuis nobis etiam claudatur, timeamus, & cū pulsaterrimus nobis etiam sicut eis respondeatur: Nescio vos. Existimo, quod propter hæc verba, Ego sum ostium, hodie sancta ecclesia nobis hoc

Isai. 49.

Eccl. 1.

Simile.

I/ai. 6.

hoc Euangelium proponit, vt nobis significaret, si Spiritus sanctus hodie super fideles descendit, fuisse propter merita huius coelestis Redemptoris: ille namque ostium fuit, per quod etiam hoc ineffabile donum nobis fuit communicatum. Cum sanctus Iesaias tot reuelationes a Deo receperisset, ait: Vnde mihi, quia tacui, quia vir pollatus labijs ego sum. Quasi in hoc significare volens, se idoneum non esse ad loquendum tam profunda mysteria. Ad quem Seraphim descendit, qui calcu lo ignito, quem ex altari forcipibus tulerat labia eius mundavit: qui postquam mundatus est igne illo, statim se Deo ob tutulit, dicens: Ecce ego, mitte me. In hoc figuratum est, hoc altissimum mysterium, quod in hac sanctissima festiuitate celebramus. Nam cum sancti Apostoli magnas reuelationes ex ore diuini præceptoris sui receperissent, & cum minus idonei essent ad illa hominibus prædicandum, calculus signitus charitate (qui est Spiritus sanctus) venit forcipibus apprehensus qui combussit illos ab imperfectionibus mundans, eosque præparauit, & ministros idoneos fecit sui sancti Euangeli, vt illud per mundum uniuscum prædicarent. Haec forcipes sacratissima Christi humanitas sunt, ex corpore & anima composita. Hic calculus his forcipibus allatus est: quia propter merita huius sanctissimæ humanitatis Spiritus sanctus descendit, vt mirabilia in hominibus operaretur, & tantam in verbis efficaciam haberent, vt tot millia animarum ad fidem sancti Euangeli converterent. Inter eos, qui apud sacram scripturam Christum Redemptorem nostrum clarius figurasse leguntur, unus est Iosue, qui in operibus, & etiam in nomine Christum Dominum figurauit. Hic enim primus esse legitur, qui Iesu nomine appellatus est: qui etiam populum Israel in terram promissionis introduxit: Jordane in sicco pede transiit. A chæc Hierico ciuitate ingressum impediens, mirabili modo eam expugnauit. Non machinis muralibus, non tormentis bellicis, non munitionibus, non vi & armis, sed clangore buccinarum, strepituq; hominum solo equata fuit, & muri Hiericuntini ceciderunt. Vbi etiam Iosue sub graubus pœnis & censuris iussit, vt nullus aliquid ex Hierico spolijs attingere auderet. Orem mirabilem, quam dilucide mysteria Saluatoris nostri Iesu Christi hic figuratae apparerunt. Hic namque diuinus dux populum suum per Jordane vitæ huius traduxit

traduxit pede sicco, absque eo, quod delicijs, voluptatibus, honoribus, cupiditatibus, negotiationibus huius seculi intingetur. Vnde Apostolus dicebat: Hoc itaque dico fratres, tempus breue est: reliquum est, ut qui habent uxores, tanquam non habentes sint; & qui emunt, tanquam non ementes sint; & qui vivunt hoc mundo, tanquam non vivantur: id est, quod in medio aquarum quasi in sicco sint absque eo, quod inquinatur, aut mandiantur. Hinc Regius David: In flumine pertransibunt pede, ibi *psalm. 65.* lætabimur in ipso. Per flumen viræ huius veri ducis Christi milites transiunt pede sicco. At ibi, id est, in vita futura lætabimur in ipso, in illo infinitæ dulcedinis mari immergemur. O immensæ suavitatis pelagus, quando erit, ut lætemur, refocilemur, & immergamur in terra; ibi lætabimur in ipso. Illa vero victoria, quæ ab Hierico reportata est, eo quod ingressum terræ promissionis impiedebat, planè significauit victoriam ex demonis monarchia adeptam, quæ non armis nec gladiis consecuta est, sed præconijs, & vociferationibus dininis, quas Sancti Apostoli ediderunt, quasi tubæ vehementes per totum vniuersum resonantes. Muri Hierico ceciderunt, id est, Imperatores, Reges, Principesque terræ; coram arca fœderis: quæ sanctissima Christi humitas est: vnde solo æqua idololatria remansit, vanitas occubuit, & pompa mundana, & omni Christiano interdum est, ne quid spoliorum Hierico sibi seruet. Cauete dilectissimi, ne quod Dominus prohibuit ab hoc sæculo desumi vobis usurpetis, cuiusmodi sunt iniuriarum vindicta, delectatio carnalis, & turpis, & reliqua quæ in præceptis Euangelicis sub æternæ damnationis poena sunt interdicta. Ecce quo pacto mundus debellatus videlicet fuit. O rem mirabilem, quod cum Sancti Apostoli testimoniis difficiles docerent, tanta affectione omnes illorum doctrinam receperunt, ut pro illatum rerum fide & amore multi lapidati, alij adulti, alij vero trucidati sint, innumerebiles vero innumeris affecti supplicijs, quæ cum magno gudio, & cordis lætitia persessi sunt: talis ac tantus amor crucifixi in animabus suis accensus erat. Recetè David: Dominus dabit verbum Euangelizantibus virtute multa. Nusquam tot hominum conuerterentur, nec talis imputatio in eis fieret, nisi Spiritus sanctus per os illorum sanctorum loqueretur, & audientium corda intus moueret atque disponeret. Recetè quod per Hieremiam: Dominus dixit hic ad impletum

Mire. 17.

impletum est: Perdix souer, quæ non peperit, fecit diuitias & nō in iudicio, in dimidio dierum suorum perder eas, & in nouissimo erit inspiens. De perdice dicitur, ita proliſ habendæ audam esse, quod oua aliena furatur, & fouēdo ea filios excludit adulterinos, qui ē crux ad volandum educti, propriæ matris vocem audiētes aliena relicta ad ipsam cōfugiant. Similiter dæmoni, & Christo vero animatū Patri contingit. Dæmon tanquam perdiſ dolosa, oua quæ nō peperit in nido Paradisi terrestris inueniens furtive tulit, & à proprio Domino depreſdatus est. Vnde per Isaïā mystice gloriabatur nomine Aſſur dicens: In fortitudine manus meæ feci, & in sapientia mea intellexi, & abſtuli terminos populorū, & principes eorū depreſdatus sum, & inuenit quasi nidi manus mea, & ſicut colliguntur oua, quæ derelicta ſunt, ſic vniuersam terrā congregauī &c. Ecce quod ſuū nō erat arripuit, & cōgregavit diuitias, led nō in iudicio: quia proditorie fecit. At verō post quā gentes veræ matris vocem audierunt per os apostolorū, statim furerelicto ad verū creatorem ſe receperunt hostis tyranni-decognita. Sic etiā Regius prædixerat David dicens: Reminiscētur, & conuertentur ad Dominum vniuersi fines terræ, & adorabunt in conſpectu eius vniuersæ familiæ gentiū: ideſt ad ſe reuertentur, quia anteā extra ſe alienati vagabantur: & à proprio ſenſu ſeducti, ſed illuminati rufipuerunt, & ad verum Deum conuerſi ſunt. Reliquum est, fratres, conſideretis quales ſitis, qualiter dæmon ſub aliis obedientiæ ſuæ captos voſtenet. Et ſiquidem legitimæ matris vocem (nempe sanctissimæ humanitatis Christi, per orationes concionatorum emittam) auditis, ne patiamini in hoc ab aribus vinci, quæ ad propria matrē confugiant. Ab hac misera ſeruitute vos eripite. Conſiderate, quia dæmon poſt hanc vitam aliam mercedē, quā vobis reddat non habet, quā pœnas æternas. Summisq; precibus à Patre misericordiarū alſidue petamus, vt iſtis forcipib; hoc eſt, per merita illius sanctissimæ humanitatis, mitiat nobis calculū illū ignitum, qui ſuus eſt diuinus ſpiritus, qui in cordibus noſtriſ efficiat quod ignis materialis in cōbuſtibilibus. Propriū ignis eſt in ſe conuertere omne id, in quod potest opera ri: illud verō in quod operari nō potest foras mittit: vt experientia patet: n̄ viridi ligno, n̄ ad ignē applicato tota ligni ſubſtantia in ignē conuertitur: at verō illā ligni humiditatē, quā ignis in te nequit conuertere extra mittit. Vnde lignū ad ignē admodū ſillat aquam,

Iſai. 10.

Psalm. 21.

Simile.

is aquam, quo humore expulso manet ignitum & prima factum. Si militer diuinus ignis, qui est Spiritus sanctus efficit nam hominem in se conuerit taliter, quod deificatus maneat per diuinæ gratiæ participationem, ex pulso prius peccati humore, quod cum Deo minime compatitur. O utinam sic combusti fuisset, ut nihil, quod deificatum non esset in nobis remaneret. Iam vobis contingit attente solis tadios, qui per vitrum exirent contemplari. Hi radij, quia nimium in oculis se immittunt, efficiunt, ut omnino quod postea aspicitis eiusdem coloris appareat. Si radij per vitrum egredientes rubicundi sunt, aut virides, omne, quod cernitur viride, siue rubicundum apparet. Similiter iustis contingit, qui ita insinuati, & submersi in Deo sunt, & transformati, ut in omnibus Deum cernere sibi videantur. Si comedunt, ibi cogitant in illa coelesti refectio: si vestem exiunt, ibi meditantur, quando erit, ut exuatur ab hac mortalitate: si se induunt, ibi cogitant, quando habitu gloriæ induentur: si vigilant cogitant in Deo: si dormiunt Deum somniant: si loquuntur de Deo loquuntur. Tandem omne, quod vident, viride videtur, quia in omnibus Deum contemplantur. Hoc ita Apostolus fatebatur dicens: Vnu iam non ego, viuit vero in me Christus. Haec est ratio, ob quam Spiritus sanctus hodierna die in figura ignis se fidelibus dedit, ut de notaret, idem se in spiritibus operari, quod ignis in combustibilibus. Et sicut res illæ, quæ igne examinari solent, ut sunt metallæ nulla alia re nisi igne à ferragine, & scoria mundari possunt: ita animæ purificari nequeunt à simo & scoria suarum imperfectionum, nisi huius efficacissimi diuinique ignis virtute. Vnde Dominus populo per Isaiam dicit: Conuertam manum meam I/41.10 ad te, & excoquam ad purum scoriæ tuam, & auferam omne stannum tuum. Post haec vocaberis ciuitas iusti, vrbs fidelis. Ecce quia animæ purificare Dei opus sit, ipse facietur. Ex his omnibus infertur quantum nobis opus sit disponere nos, ut hoc coeleste donum nobis communicetur. Et quæ nam preparatio sit necessaria Propheta Zacharias mirificis verbis ostendit. Qui postquam prophetauit aquas viuas exire de Hierusalem debere, ad mare orientale, & ad mare nouissimum, idest, occidentale (vbi per aquas gratiæ euangelij intellexit, quæ per omnem mundum ampliada erat) paulò post addidit: Et omnes, qui reliqui fuerint de viuenter gentibus, qui venerunt, ut adorent regem Domini.

exercituum, & celebrent festiuitatem tabernaculorum. Et erit 18
qui non ascenderit de familijs terræ ad Hierusalem, vt adorent
Regem Dominum exercituum, non erit super eos imber. Mira
lex, nec minus mira eius comminatio videri debet. Quasi vide-
tur enim velle Dominum legis antiquæ cæremonias reuiuisce-
re, quæ iam per aduentum filij Dei abrogatae sunt. Deinde mi-
tum est, quod omnibus antiquis festiuitatibus relictis, unam tan-
tum integrum remanere velit, festum, scilicet, tabernaculorum.
Hoc argumento planè docet nos Sanctus Propheta literam oc-
cidentem fugere: litera enim occidit, spiritus vivificat. Festum

Exod.23.

tabernaculorum, vt in Exodo patet, fuit institutum, vt filii Is-
rael memoriam facerent de illis quadraginta annis, quibus per
desertum peregrinati sunt, sine domibus, & locis proprijs in ten-
torijs habitantes. Et festū hoc(cum reliquis, quæ sepulta & abo- 19
lita sunt quantum ad literam) vult Dominus, quod secundum
spiritualem sensum à fidelibus celebretur: vt quemadmodum
quadraginta annis peregrinati sunt; ita & nos per totius præsen-
tis vitæ tempus peregrinemur, vsque ad illam cælestem patriam,
& cognoscamus natos non fuisse in hoc mundo, vt corda nostra
hic figeremus, sed tantum vt in cælum faceremus iter. Ad hoc vi-
ta, mors, & omnes creature nos inuitant, quæ excellentiam sui
creatoris docent, vt illum solum queramus. Et cum verum sit
Spiritum sanctum pluuiam dici; & ita David vocat eum dicens:
Pluuiam voluntariam segregabis Deus hæreditati tuæ, dicit mo-

Psalm.67.

dö Propheta Zacharias super illos, qui ita non viuunt, nec festum
hoc tabernaculorum in spiritu celebrant, sed eistantum res ter-
renæ curæ sunt, hæc cælestis pluvia non descendet, quæ fertilem 20
reddit animam, & siue malorum affectionum extinguit. Non
erit(ait)super eos imber. O terribilem comminationem, & seue-
rissimam, legis huius transgressoribus inflamam poenam: quia si-
ne Spiritu sancti gratia, quid aliud anima erit, quam vitiorum lu-
cus? Propter quod nomine sanctissimæ Trinitatis adiuro vos fra-
tres omni studio & efficacia, corda vestra à deordinato rerum ter-
renarum amore dimouere studeatis, & tanquam peregrinos hic
viuere, illud semper A postoli dictum memoria recolentes: Non
habemus hic ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus.
Vbi ponderate debitis verbam, inquirimus, in quo denotatur
cura & sollicitudo nimis, cum quaream adeo necessaria debet
causus

Hebr.13.

2 rmus aggredi: qua dispositione p̄paratis p̄m habeamus super nos hanc Spiritus sancti pluiam descensuram, quæ est sua diuina gratia, cum qua adipiscemur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

IN FESTO SAN-

ctissimæ Trinitatis Con-

cio Prima.

Data est mihi omnis potestas in cœlo , & in terra.

Euntes ergo docete omnes gentes , baptizantes eos in nomine Patris & filii, & Spiritus sancti.
Matth. 28.

Y S T E R I A Fidei nostræ sanctissimæ sunt adeò excelsa, recondita, & à lumine nostri naturalis intellectus ita semota, tāque secundum Dei mensurā præscripta, quod absq; vlla proportione humanam facile facultatē superant. Propter quod lumen supernaturale Deus in anima plantaret necessariū fuit, quo dignoscere, ppor tionariq; tātis mysterijs posset nostraſq; volūtates afficere, quo etiā intellectus captiuaretur in obsequiū fidei, illorū, quæ nulla tenus proprijs viribus adipisci potest. Vnde Apostolus de hoc supernaturali dono loquēsait: Deus, qui dixit de tenebris lucē splēdescere, ipse illuxit in cordib⁹ nostris ad illuminationē sc̄tiæ claritatis Dei in facie Christi Iesu. Ideſt, ille omnipotēs De⁹ qui solo verbo dicēs, fiat lux, effecit, vt in medio tenebrarū, in quibus mūdus situs erat, lux oriretur, has tenebras fugās, dans creaturis distinctas formas, cui libet secundū suam naturā, idē ip se Deus suam infinita potentia aliam excellentiorem lucem produxit, nempe fidem, vt hac fidei luce mentes nostras illustraret

Sancti, pars.

Q

ret

- Heb. 11. leg.* ret, & diuina mysteria perciperent, quæ lumine naturali conse- 3
Chrys. homi- qui nō possunt. Et alibi fidē definiens ait: Fides est substātia rerū
defide spe & sperandarū, argumentū nō apparētiū. Hoc est, fides est lux, si-
charitate to- gulare Spiritus sancti donū in anima infusum: quæ lux ita intel-
4. cyrillum lectu illustrat, ut sine miraculo, auct humana ratione, omnibus,
lib. 4. quæ à Deo reuelata, & ab Ecclesia proposita sunt ad credendū
Thys. a. c. 91 ascētice faciat. Et donū hoc inter alia Spiritus sancti primū est:
Simile. quod tāta efficacia, & firmitate hic diuinus spiritus in anima fi-
deli imprimit, vt quāuis propter peccatū reliquias virtutis habitus
perdātur fides & spes remanere solēt. V eluti si à radice arboris
nonella germina tollantur, iterū atq; iterum germinat: sed toties
mutilati potest, vt exicetur penitus, nec amplius germet; si-
militer quāuis alia virtutes remel & sepius ab anima depereat
ipsa tamen fide illustrata remanet. At toties contra id, quod lex 4
principiū homo facere poterit, vt in pœnam suorum delictorum
contingat illam Deum à peccatore auferre. Hoc supplicium mi-
*natus est Moyses Hebreis dicens: Cau ne obliuiscaris pacti Dñi
Dei tui, quia derelinquet te Deus ut seruias dijs, qui hominum
manufabricatis sunt ligno, & lapide. Nos ergo ne simus pœnā in
curramus formidemus. Hoc tamen fidei donū cœlestē maximē
faciam⁹, per quod (vt dixi) noster intellect⁹ preparatur, & ad di-
uinā mysteria credēda adiuuatur: quorū omniū sanctissimę Tri-
nitatis arcānū fundamētū est: quomodo Deus cū in essentia sim-

Math. 11. plicissimus sit in Personis sit Trinus, Vnde Dñs ait: Nemo no-
*uit filiū nisi pater, neq; patrē quis nouit nisi filius, & cui uolue-
 rit filius reuelare? Ex quo sit manifestū, mysterium hoc, scilicet,
 Deū esse Patrē, Deū esse filiū, Deū esse Spiritū sanctū, à nem- 5
 ne cognosci posse proprio ingenio, nisi per diuinā reuelationē.
Rom. 1. Non dixit: Nemo nouit Deū, nisi Pater, quoniā naturali lumi-
 ne Deū esse homo adipiscitur: quod D. Pauli testimonio cōpro-
 batur: dicitem, inuisibilia ipsius à creatura mudi per ea, quæ
 facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoq; eius virtus.
Sap. 13. & diuinitas. Et Sapientia ait: A magnitudine speciei & creature co-
 gnoscibiliter poterit eorū creator videri. Idest, ex omni visibili
 creatura scala sit, per quā in unius Dei cognitionē ascēditur. Ad
 hoc notandum vobis est, quadruplicē esse creaturā. Quādā crea-
 turarū solum habent esse: alia esse & uiuere: alia esse uiuere, &
 sentire: alia vero esse, uiuere, sentire, & intelligere. Ecce quadru-
 plex.**

6 plex scalæ gradus. Prioris ordinis sunt lapides, metalla, Planetæ corpora & celestia &c. Secundi gradus sunt plantæ, herbae, arbores. Tertiij generis sunt animalia. Quarti & vltimi sunt homines. Nunc ergo dicite, quis harū creaturarū naturas ita limitauit, vt ab uno ad alium gradū transire non possent? Et quisnam hæc tria inter se tā discrepantia, nēpe esse lapidis, viuere plātarū, sentire brutorū in tanta conformitate vniuit in homine? Nunquid homo quod habet sibi ipsi dedit? Seipsum aliquibus creaturis superiore fecit? Minime. Sed planū est aliū sui opificem & gubernatorē habere, & rerū omniū etiā cōditorē, qui summa prouidētia cuncta gubernat. Hunc verò omniū opificē, vnū & nō plures esse constat. Quoniā & si creaturæ multæ diuersæ q; sint, omnes tamē de minore ad maius ascēdūt vnicō ordine: quia omnes
7 ad vnitatē tēdunt: quæ vnitas ordinis, vnicū ordinatore esse demonstrat. Nā vti fieri posset res adeo inter se cōtrarias, cuiusmodi sunt ignis & aqua, calidū, & frigidū in vnu copulari, & summo pacis fēdere cohabitare, nisi hoc ab uno ordinatore, simul & cōditore promanaasset: Illud verò vnu ad quod isthęc omnia ordinatur est homo. Ergo nō cōuenit, vt cū natura rerū creatarū (cū sint diuersæ) ad vñā naturā meliorē, qualis est humana tendat, vt ista, quæ melior est, tēdat ad plures naturas perfectiores, tanquā ad diuersos fines. Omnes nāq; creature ad vnitatē tendūt, & homo ad diuersitatē (quod est peius) tendere deberet? Minime genitiū. Nātēdere ad vnitatē est tēdere adesse bonū, perfectū, & cōseruatiū: sed tēdere ad diuersitatē est tēdere ad diuisionē & destructionē. Ergo solavna natura est, scilicet, creatoris, ad quā homo tēdit. Hoc est, q; gradatim per creature ascēdēdo adipisci-
8 tur Tullius Cicero de Nat. Deorū refert tyrānū quē dā Sicilianū Cicer. i. de Hieronē nomine à Simonide Grēcię sapiēte quæsiuisse, Quid- nat. deorū. nā esset Deus? A quo Philosophus tres dies postulauit, vt rē decerneret. Quo termino finito, triginta amplius postulauit, deinde sexaginta, & sic numerū in terminis multiplicabat. Ad quē tyranus indignatus ait, quare ei illuderet? Cui Simonides: Nō vt decipiā facio, ὅ Hierō, sed, quia Deus res tā magna sit, vt quo plus in ipsum, de ipso cogito: minus mihi menti, quod de illo dicam suppetit. Et Pythagoras dicebat de Deo loqui sine Deo non posse: innuīs in hoc dēre tam eximia absque suo peculiari auxilio, & numine agi nō posse. Ex quo patet quātā Philosophi de Deo

Simile.

cognitionē habuerint. Sed inquit Apostolus ibi: Cūm Deū cog
nouissent, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt:
sed obscuratum est insipiens cor eorum. Euenit illis (Lo que suele
acontecer a los que juegan a la gallina ciega.) V nus eorum velatos ha
bet oculos, alter manibus i niuicem explosis strepitum facit. Cu
ius strepitu & fono cæcutiens velatus hinc inde vagatur, & gy
rat non inueniens v bisonus fuit factus. Similiter Gentiles illi re
ctè vocem audierunt, v niuersalem quæ rerum conditorem noue
runt: sed quia illum sicut decere cognoverunt, nec dilexerūt, nec
glorificauerunt, ob cæcitus fuit intellectus eorum, suis passioni
bus affecti, qua cæcitate vacillantes in diuersa ferebantur. Alij
ad solem ibant existimantes illum esse Deum, alij lunam Deam
confitebātur, alij astra &c. hoc in poenam suorum peccatorum:
quia non sicut Deum illum glorificauerunt, aut gratias egerunt,
Quod autem ratione naturali (sicut diximus) obtineri non po
telt est, hunc vnum Deū Trinum esse in personis. Vnde Diuus

**Dio. de diu.
nom. c. I.** Dionysius lib. de diuinis nominibus ait: Impossibile est nobis
lucere diuinum radium, nisi in veritate sacrorum voluminum
circumuelatorum. Hoc est, impossibile est nos habere notitiam
in Deo esse processiones, nisi per sacram scripturā edoctos, vbi
ha veritates velatae sunt cognoscendæ. Dicit diuinum radium
ad denotandum, vnum inter ea, quæ mysteriū sanctissimæ Tri
nitatis magis repræsentant, solem esse in sui radij productione.

**Damaf. li. I
ort. fi. c. 9.** Et Beatus Damascenus lib. I. orthodoxæ fidei illū igni compa
rat in lucis productione, & caloris, qui est soli valde similis. Et
**Dio. li. 3. de
cal. Hier.** idem Dionysius de coelesti Hierarchia ait, inter omnes visibiles
creaturas solem esse, in quo Deus magis reluet, & ostenditur. **II**

Manifestatur enim in sole Dei, immensitas, cum omnia sol re
pleat lumine, omnia circuit, & visitat. Ostenditur Dei æterni
tas visa duratione solis, qui post tot annorum millia ab īque vlla
alteratione idem permanet. Et sicut sol generat ex se radium, ita
pater henerat filium. Et sicut sol producēdo radiū non est prior
radio: ita pater producendo filium nō est prior filio. Et sicut sol
semper generat radium semper queradius est genitus, similiter fi
lius à patre est genitus, & filium semper pater generat. Et sicut
sol nunquam à radio separatur, nec radius à sole: ita nūquam à fi
lio pater separatur, nec à patre filius. Et sicut à sole & radio pro
ducitur calor ita à patre & filio procedit Spiritus sanctus. Ecce ex
go, de

12 go, de quo radio D. Dionysius loquitur in his verbis dicens. Impos-
sibile est lucere nobis diuinum radium. &c. præterea inquit, Huius
diuini radij cognitione habere non possumus, nisi per doctrinam
reuelatam sacre scripture, & hoc sub fiduci velamine. Et quod D.
Dionysius velu dicit D. Paulus speculum appellat dicens: vide-
mus nunc per speculum. Quando quis visum obtusum habet, vt scri-
ptura ex minutis characteribus perlegat, cōspicilia ponit, quæ vi-
sum iuuat, & literas cōspicuas reddit; & sic recte legitur scriptu-
ra, quæ ante ab illo legi nō poterat. Sacra scriptura maximis my-
sterijs est referta; visus autem animæ nostræ ad illa intelligenda
nimis debilis est: necessaria interim est fides, quæ instar speculi,
& conspiciliij visum animæ iuuet fortificetque, vt ea, consequa-
tur. Vnde Isaías secundum translationem Septuaginta interpre-
tum ait; Sinon credideritis non intelligetis. Sed notandum tres
esse speculorum differentias. Quædam sunt specula, quæ turpi-
teres repræsentant; qualia sunt specula ferrea, aut ex chalibe
(De a zero). Alias sunt, quæ plures facies repræsentant, cùm re
vera vna tantum sit. Aliares sicut sunt repræsentant. Similiter
tres sunt credendi differentiae. Hæreticorum modus credendi est
instar speculferrei (De a zero) quod repræsentat illis Deū ruditer,
& non sicut ille est. Quidam enim illorū credunt, quod sicut in
Deo nō est amplius, quam vna essentia, ita nec amplius, quam vna
persona. Alij existimant, quod sicut in diuinis tres sunt personæ
ita tres sunt essentiæ. Alij credunt Spiritū sanctum non esse Deū
sed creaturā. Alij quanvis Deum esse fateantur, tamen à filio pro-
cedere negat, sed soluā patre. Alij putant Christum verū corpus
14 nō habuisse, sed phantasticū. Quidam purū hominē & nō Deū
esse dicunt. Ecce quām ruditer diuina mysteria his miseriis homi-
nibus repræsentantur. Hi per speculum (De a zero) vident. Specu-
lum vero quod plures facies representat cùm non sint plures quā
vna, est modus credendi genilius, quibus representat plures Deos
i.e. scilicet unus sit tantum. At vero speculum, quod res sicut sunt repræ-
sentat, est fides sancte Ecclesie catholice, quæ nobis Deū sicut est
representat. Hoc speculo arte animæ nostræ oculos positio cerni-
mus in sacris literis huius diuini radij mysteria. Lumen naturæ
credeat pescatur, quod Deus ipse self, & intelligit, & quod amat;
acquaintelligere ac amare per se, rationes quædam sunt. Perfectio-
nes autem omnium creaturarum sunt in Deo. Etiā lumen nature
1. Cor. 13.
Simile.
15ai.7.

cognoscitur, intelligere, & amare Dei non esse sicut nostrum: nam in nobis est accidens quoddam extrinsecum: quia cum volumus nunc operari, modo non operari possumus: cæterum in Deo nullum est accidens. Vnde suum intelligere, suum amare, & sua essentia idem sunt: quia propter non potest non fieri per intelligere, non semper amare, &c. Etiam lumine naturæ adi piceatur, quod illud, quod producitur differt ab eo qui producit illud. Et ipso facto, quo aliquid producitur, à reproducente quodammodo differt, atque opponitur. Super hęc ergo principia que lumine naturali obtinentur, lumen fidei ascendit, creditque quod intelligendo seipsum Deus format in suo intellectu: quā dana suimet imaginem. Sicut vobis contingit, quoties rem aliquā consideratis imaginem intra vos illius rei cognitę formatis: similiter Deus intelligendo se, suimet imaginem format. Et quia intellectus Dei est infinitus, & sua essentia infinita, illam intellectum essentiam quantum potest intelligi. Et quandoquidem illa infinitè potest intelligi, eam sic infinite intelligit: vnde notitiam infinitam producit. Quia notitia infinita est substantia: & cum sit infinita substantia, est intellectualis. Et cum sit substantia infinita, & intellectualis est persona: cum vero sit persona à patre producta, est à patre distincta. Et hæc persona à patre distincta per intellectum producta dicitur filius. Hic pater, & hic filius cùm eiusdem essentiæ sint, habent unam & eandem infinitam voluntatem; & illam infinitam essentiam diligunt quantum ipsa diligi potest. Illa amari potest infinite; & ita illam infinite amant, & amorem producunt infinitum; qui amor cùm sit infinitus est essentia. Essentia cùm sit infinita est intellectualis; & cum sit essentia, infinita, intellectualis est persona, & hæc persona à patre & filio est distincta: quia illam produxerunt. Et hæc persona per voluntatem producta dicitur Spiritus Sanctus. Vnde Dñnus Paulus, Flecto genua ad patrem Domini nostri Iesu Christi, ut det vobis secundum dignitas glorie suę, vt impleamini in omnem plenitudinem Dei. In his verbis Sanctus Apostolus pro Ephesijs à Deo postulabat, vt illostraret in plenam sui cognitionem. In omnem plenitudinem Dei, idest, in cognitionem pleni & obsoleti Dei; quia Deus, qui se ipsum nō cognosceret, Deus diminutus, Deus inops & mendicus esset, & non Deus verus & plenus ergo

18 ergo ipsa notitia & imago, quam pater concepit, & genuit ex
 se ipso, est filius. Et ita Diuus Paulus illum vocat: imago Dei
 inuisibilis. Deinde quod pater filium infinita perfectionis genui-
 rit: & pater hunc filium, filius similiter hunc patrem non amet.
 Deus mendicus & diminutus esset magis quam perfectus & ple-
 nus. Actu igitur amandi quo pater diligit esse filij, & filius diligit
 esse patris, quod id est esse, producitur Spiritus sanctus. Et hoc
 est Dei plenitudo, quā D. Paulus, ut fideles cognoscerent opta-
 bat, & nos habere tenemur. Et in hodiernę dicti festinitate sancta
 Ecclesia hoc proponit Euangeliū, in quo summa veritas Christus
 tam perspicuē de Trinitate diuinorum personarū & essentiæ uni-
 tate agit, præcipiens discipulis, ut baptizent credentes, *In nomine
 patris & filii & spiritus sancti.* In nomine, dixit, significans unaria
 esse potentia, maiestatē & autoritatē omnium trium personarū di-
 uinarū. Et siquidē illos gentiles (ut D. Paulus dixit, Qui cū Deū
 cognouissent nō sicut Deū glorificauerūt, aut gratias egerūt) pro-
 pterea tradidit Deus in desideria cordis eorum nos, qui maiorem
 lucem, & cognitionē diuinorum mysteriorū receperimus, grauius
 punire formidemus; si instar illorum ingrati extiterimus. Ideoq;
 has diuinas personas assidue glorificemus cordibus, & linguis di-
 centes: Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. Gloria inquam,
 patri, magnorum patri, & patri parvolorum, & orphanorum pa-
 tri, gloria patri luminum, & lumini patrum nostrorum. Gloriam patri
 iustorum, & peccatorum patri sit gloria eorum, qui efficaciter vo-
 lunt iustificari. Gloria patri, qui proprio filio non pepercit, ut pa-
 ter fieret eorum, qui filii sui esse noluerunt. Gloria patri, à quo
 20 omne quod habemus receperimus, & à quo speramus quod deest
 nobis. Gloria patri, qui nos diligit tanquam filios, & tanquam patres
 suffert. Gloria patri patrum nostrorum, patri fratrum nostrorum, &
 patri omnium patrem habentium. Et gloria sit filio huius tanti
 patris. Gloria filio, qui tanti patris nos filios effecit. Gloria sit Fi-
 lio, qui est gloria patris, & Ecclesia pater. Gloria filio, qui non
 est minor, nec posterior Patre. Gloria filio, qui obediens fuit
 Patri usque ad mortem, & per ipsam dedit vitam filijs Patris
 sui. Gloria filio qui pater est matris suæ. Et gloria Spiritui sancto
 qui lumen est omnis creaturæ. Gloria Spiritui sancto, qui dat spi-
 ritum, replet Spiritu omnes, quos replere sibi placet. Gloria
 Spiritui Sancto, cuius linguæ ignæ sunt, ex igne, qui illuminat,

nat, sed non vrit: splendor sed non denigrat, nec fuligine inficit: 12
 ignis malum consumens, fortificans, & coagulans bonum.
 Gloria Spiritui sancto, qui desolatorum est solarium & viuisca-
 tor cordium, quæ illi se submittunt. Id est, gloria patri magni-
 rū & humilium & orphanorum. Gloria sit patri lumen, & pa-
 trum nostrorum lumen. Gloria sit patri iustorum & patri pecca-
 torum, qui voluntate efficaci ab eo iustificari desiderant. Gloria
 sit patri qui etiam proprio filio non pepercit ut posset esse pater
 eorum, cuius noluerunt esse filij. Gloria sit patri à quo omne
 quod habemus accepimus & à quo omne etiam quod nobis desi-
 cit, speramus. Gloria sit patri qui nostanquam filios diligit, &
 nos tāquam patres susserit. Gloria sit patri nostrorum parentum,
 & patri fratrum nostrorum, & patri eorum, qui patrem habent.
 Gloria etiam sit filio tam boni parentis, gloria sit filio, qui fecit 22
 nos esse filios tanti parentis, gloria filio, qui est patris gloria, &
 pater Ecclesiæ. Gloria sit filio, qui nō minor nec patre posterior
 est. Gloria sit filio, qui fuit obediens patri usq; ad mortem & per
 ipsam filijs sui patris vitam tribuit. Gloria sit filio, qui est pater
 matris sua. Gloria sit etiam Spiritui sancto, qui est omnis creatu-
 re lumen. Gloria sit Spiritui sancto, qui spiritum tribuit, & om-
 nes sibi gratos sacro flamine compleat. Gloria sit Spiritui sancto,
 cuius linguae sunt ignis, qui illuminat non tamen comburit, eni-
 cat nihilominus non foedat, ignis tandem, qui malum cōsumit,
 & corroborat & auget bonum. Gloria sit Spiritui sancto, qui
 consolatur desolatos, & corda sibi submittentia viuiscitat. Hoc
 modo dilectissimi has diuinæ personas assidue laudemus cum
 amore, quandoquidem tanta obligatione ad hoc cōstringimur. 23

Dicit modò sanctū Euāgeliū, quod post sanctā resurrectionē
 suam Christus Redēptor noster discipulis apparet dixit eis: *Data
 est mihi omnis potestas in cælo & in terra: Eūte ergo docete omnes ḡetes.*
&c. O benedictus & glorificatus sit talis Dñs, qui sua potestate
 non vult nocere sed potius prodesse. Quanta res est potestate in
 bonitatem cadere, sicut in reperatore nostro. Cū sacratissima vir-
 go Māriā in suo cātico dixisset de Deo loquens: *Quia potes est,*
statim addidit; Et sanctū nōm̄ eius, omnipotētia sanctitati in-
 iungēt. Et Regius David: *Cōsiteātur nomini tuo magno, quoniam*
terribile, & sanctū est. Ecce qualiter sanctitatē cū potentia copu-
 lat, Beati illi, qui hāc cōiunctionē semper facere student, ne forte
 poten-

42 potentia in tyrānidē conuertatur. Absit à nobis dilectissimi potentiā super malitia fundata: quia non solum propriæ conscientiæ, verum etiam rei publicæ nocet. Sacra Scriptura de illo vniuersali diluuo rationem reddes ait: Gigantes autem erant super terrā diebus illis. Ecce quomodo malitia humana omne etiā bonū in malum conuertit. His Gigantibus vires corporeas, vt laborarent, & terram colerent dederat Deus; & etiam, vt minus potentibus prodessent. Illi autem sua fortitudine abutentes vires suas collocauerunt tyrannidem exercendo: quod aliqua ex parte in causa fuit, vt in mundum Deus aqua deleret. Quod si malū hoc ibi finem sumeret non ciset adeo lachrymabile. Sed, quod peius est, modo in lege gratiæ quam plures sunt horum Gigantum imitatores, qui suas tyrannides exercentes mundū solo æquatū habēt.

Gene. 6.

25 O rem sanguinis lachrymis deplorandam, quod præcipiebat Deus in lege, vt nullius animalis mater, sive illa bos sive ovis esset, immolaretur, cum foetibus suis, ne homines immites erga animalia videretur: nunc vero laceruli potentes in puncto volunt omnia destruere, & nec parentes, nec filios relinquere. Reuerata potentia accepisse videntur, non ad aliud, quā, vt debilibus noceant. O vos in fociles, quā stricte ab illo porrectissimo Dño puniendi estis, qui iniurias paruulis illatas tanquā sibi factas reputat, & puniendas suscipit. Vnde sapiēs ait: Potētes potenter tormēta patientur. Nō enim subtrahet personā cuiusquam Deus, nec verebitur magnitudinē cuiusquam: fortioribus autem fortior instat cruciatio. O tremenda verba, quodnā est saxum, quod hæc audiens non conuertatur: Quādo Hebræi cum Medianitis sceminiis peccaterint,

Lem. 22.

Sap. 6.

Nm. 25.

26 dixit Moy si Deus: Tolle cunctos principes populi, & suspende eos contra solem in patibulis, vt auferatur furor meus ab Israël. Multi alii præter hos principes in populo peccauerant: sed a quibus magis Deus offendit erat, principes erant: quia maiori obligatione ad stricti erant bono exemplo minores ædificare. O simodo Deus hæc supplicia exequeretur, quot patibulis opus esset: siquidem magis maior pars adeo carnalis & profana est ut in huius confederatione frangatur cor. Si ergo malitia cum potentiam obuiet, quacunq; passionē malam atque vitiosam excitat nos, qui absit potentia humana uiuimus, occasionem habemus Deum pro hoc glorificare. Nam quantuus male affecti sumus ad malum ut propensi, tandem peccata nostra in lolo deli-

Q. 5. de-

¶ Reg. 23

derio finem accipient, & facilius corrigentur: at potens non so-
lum, quo suos appetitus exequatur habet, sed multos etiam fau-
tores, qui illa exequi iuuabunt. Legitur aquam de illa cisterna
Bethlehemita Dauid concipiisse, & pro illa suspirasse. Et mi-
rabile est, quod homo alioqui prudens, pro illa aqua suspirasset,
quam hostibus obsessam esse nouerat, neque sine magno vita-
dispendio afferri posse. Veruntamen Rege dicente: O si quis mi-
hi daret potum aquæ de cisterna, quæ est in Bethlehem iuxta
portam, non defuit ex suis, qui cum vita periculo voluit regis de-
siderium implere. Et subdit facet textus: Itruperunt ergo tres for-
tes castra Philistinorum, & hauserunt aquam de cisterna Beth-
lehem, & attulerunt ad Dauid. Ecce quantum formidare debent
maiores, & cauere, ne subditis suis delideria sua aperiant, ne forte
quod hi fecerunt, illi faciant. Quod si forte fortuna, ut ministri
dominorum appetitus compleant, ipsi ministri, dominorum
subditos in aliquo offendent offerentes dominis non aquam,
sed gallinas, capones, hoedos, vitulos, &c. Cauent illa recipient,
nec comedant ea, quia sunt illicite usurpata. Sed sicut Dauid fu-
dit aquam eam gustare nolens: ita domini per veram restitutio-
nem has res a se expellant. O Christe caeli terreneque imperator.
Qui accipiens potestate in terra quatenus homo, vis cum illa
vniuerso mundo benefacere.

Euseb. 24

Vnde discipulis dicens: Euntes ergo docete omnes gentes. Videte
mansuetissimum agnum, quæ sine vlla indignatione de omnibus
sibi iniurijs illatis remansit: qui mox ut à crudelissima morte, quæ
ei dederunt resurrexit statim discipulis suis inquit: Euntes docete
omnes gentes. Et apud D. Lucam addidit: Incipientibus ab Hiero 23
solyma. Ac si diceret, Hinc incipiatur misericordia & indulgentia,
vbi magis offensus fuim, (Entraos por sus puertas.) Ego eis parco, &
pro mihi illatis iniurijs indulgentia offerte eis. O Dñe cum adhuc
lapides Caluarij móti tuo sanguine (Que aun en las piedras del mío
calvario no está tu sangre enxuta.) Madefiāt vis, ut hominibus tā
ti sceleris reis pacē & amoris recōciliationē p̄dicemus: Expecta
Dñe, quoq; ipsi veniā petāt. Nolo, sed illis veniā nomine meo
offerte, vt misericordia mea nota fiat, & discant homines iniurias
condonare nec respōdeant cum ab eis venia postulatur, culpa est
adeo recēs, videtur valde temerariū, Y q̄ es grande atremiēto. Tam
cito venuā postulare. Considerate, ò milien quid vobiscum quoti-
die

30 die Deus facit, & pudeat vos talia respōdere. Cū Rex Achab, vt
 vineā Naboth possideret abiret audiuit per os Eliā minas Dei, 3. Reg. 21.
 propter quas poenituit; & hæc fuit magna Dei misericordia. Et
 quoties tu peccator actualiter peccas, & inferni timore, remor-
 det te cōscientia, cognosce hanc Dei vocē esse: qui sic affatur, vt te
 cū clementer agat, & tu dicas iniuriam recentē esse: nec remittere
 velle? O pater (dicitis) ne talia milu dicas: nā statim vt aliqua in-
 iuria afficior, & post aliquor dies, ita cōnotus maneo, vt si inimi-
 cum dilacerare mordicuſq; consumere possem minimē parcerem.
 Quomodo indulgebo? Ita ne? Caue ergo ne intra dētes iustitiae
 sui rapiat te Deus, & aternis soluas tormentis. Vt autem nosca-
 tis, quanto odio id prosequatur Deus, illa verba tremenda, quæ
 sua altissima celitudo per Prophetā Amos dicit notate: Super
 31 tribus sceleribus Damasci, & super quatuor non conuertā cū. Eo
 quod triturauerit in plaustris ferreis Galaad. Ecce quam terribi-
 lis communatio, quam Dominus his facit, quia cum hostes habe-
 rent, (Los trillaron con trillos de hierro) Vere enim tribulos ferreos
 cuspidibus quam acutis fecerunt & triturauerunt Galaaditas. Ido-
 lolatra quidem, auari, & carnales hi erant: verum crudelitas ni-
 mia in hostes exercita, ait Dominus; fuisse quasi sigillum sio-
 rum scelerum. Quis talia audiens non formidabit? & quis non
 remittit, vtili remittatur? Moueat vos dilectissimi, & illuminet
 Deus vt ita facatis.

Deinde dicit: p̄t̄ c̄ates eos in nomine patris & filii, & spiritus san-
 cti. Venetijs super aquam edificatur, quibus mos est, vt tres publica
 hoc est, La ſenoria, fundamētorū ſumptus ſoluat, reliquā vero edī-
 ſicij impēlis Domini illius fit. In hac sancta Ecclesia ſpirituale edi-
 ſiciū ſuper baptiſmi aquam edificatur: fundamenta vero fidei,
 ſpei, & charitatis Beatissima Trinitas ponit, illa, in qua aeterna
 Dominatio. Postea vero edificio coepio vñlquiq; ad armoſ di-
 ſcretionis perueniens debet edificare ſuper imponere, & mereri.
 Quanuis non eſt ſicut Venetijs. In hoc enim ſpirituali edificio
 non ſolum placet Deo fundamenta iecifile, ſed ſempre ſuggerit,
 ſempre operi fert nobis, vt coeptum perficiamus edificium: ſi
 ibi enī Dñrus Paulus affirmat dicens: Deus eſt enim, qui operatur
 in vobis & velle & perficere pro bona voluntate. Ne ergo pigi-
 limus, ſed fruamur hiſ diuinis fauorib; ut dimitis gratia per
 iſu ſuam gloria, ad quā nos perducat Iesu Marie filius. Arien.
 In

Amos. 33.

Philip. 2.

In eodē Festo sanctissimę Tri- nitatis Concio Secunda.

*Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. En-
tes ergo docete omnes gentes, baptizates eos in no-
mine patris, & filij & Spiritus sancti. Mat. 28.*

2. Cor. 13.

Es notatu dignissima est, quòd Paulus diuinarum personarum beatissimam Trinitatis mentionem faciens, non seruat hūc ordinē, quē hic Christus summa veritas eas enumerando obseruat. Sic enim ait: *Gratia Domini nostri Iesu Christi, & charitas Dei, & cōmunicatio Sancti spiritus sit cū omnibus vobis, amen.* Vbi prius filij mentionem facit, qui est secundā persona sanctissimae Trinitatis. Quod sic facit, ut intelligamus propterea in cognitione aliarū personarū nos deuenisse, quia filius Dei secundā Trinitatis persona carnē assumpsit. Secundo notādū valde est, quod hic Apostolus gratiā secundā personę tribuit. O sancte vir, eximieq; theologe, quid hoc denotat, ut gratiā Christo tribuas? Hoc fecit, vt in memoriā reuocaret quātum Dei filius pro nobis fecit, quia homo factus mortuus est, vt nos suscitaret. Hęc gratiā humano generi sublimiori modo, quā excogitari potest, suis collata. Gratia sublimis dicitur, beneficiū, quod alicui fit, nullis precedentibus meritis; & sublimior dicetur, si demerita precesserint. Huiusmodi fuit mors filij Dei. Et hoc est, quod Apostolus implorat, vt hac gratia perfruamur, quā solus filius fecit: quia in quātū homo mortuus est, & nō pater nec Spūs fact⁹. Etyvacat secundā personā Dñm nostrū, nō tantū, quia nos creauit, & gubernat similiū cū parte & Spiritu sancto, sed etiā, quia nos preciosissimo sanguine suo redemit: qui titulus secundē personę p̄ prius est. Vnde loquens David de diuinis tribus personis addidit dicens: *Benedicat nos Deus Deus noster, benedicat nos De⁹.* Quia Deus trinus est in personister dicit, Deus, & secundō addidit, Noster, quia secundā persona nostra suscepit naturā. Et vt demonstraret tres illas personas unū Deum esse subdit: Metuāt eū. Et quia hōc filius Dei ex sua bona gratia fecit,

fecit, non autem propter merita nostra ait: **Gratia Domini nostri Iesu Christi.** Implorat etiam sanctus Apostolus charitatem Dei dicens: **Et charitas Dei.** Et certum est Apostolum hic loqui de persona patris quam Deum vocat absq; eō, quod aliud quod uis nomen addat: cū veritas infallibilis sit quamlibet aliarū personarum Deum esse. Sed quia à persona patris prouenit, vt aliae duæ personæ Deus sint, ideo personam patris Deum appellat, alias duas personas diuersis alijs nominibus nuncupans. Per charitatem verò Dei intelligit Diuus Paulus amorem, quem pater æternus mundo ostendit habere, dans nobis filium suum, & mortis supplicio pro salute nostra illum tradens. Vnde Dominus ait: **Ipsé pater amat vos, qui vos me amastis, & credidistis,** quia à Deo exiui, Magnam enim pater æternus sibi gloriam trubui reputat, si credamus Iesum Christum filium suum esse, quē cū ita ineffabiliter amaret, dedit illum, vt pro nobis moreretur. Hæc quidem immensa fuit charitas. Hanc ergo implorat Apostolus charitatem nobiscū esse, hoc est, vt illabene vti sciamus. Implorat etiam communicationem Spiritus sancti. Ad cuius intelligentiam sciamus oportet, veritatem catholicam esse Spiritum sanctum à patre filioque procedere, Itaque pater, & filius cōmunicant in spiratione actiuam Spiritus sancti, & pater non communicat alij personæ generationem actiuam filij, sola spiratio communis est, ideo communicatio Spiritui sancto competit. Vnde fit quod patris & filij cōcordia vocetur quia in eius spiratione ita concordant, vt quamvis duæ personæ distinctæ sint, ambæ Spiritum sanctum tanquam vnicum principium spiringant, quia per quandam virtutem spiratiuā filio à patre communicatā est spiratus Spiritus sanctus. Modo vult dicere D. Paulus quod ex illo summo mysterio, per quod Spiritus sanctus communis est alijs diuinis personis, redūdet in nobis, vt simus cōmunes eisdem personis, idest, quod omnibus tribus seruiamus, & illas adoremus vniuersaliter, vt non demus nos taliter vni personæ, quod alias relinquamus. Implorat etiam nobis sanctus Apostolus Spiritus sancti communicationem, exoptans illum ita nobis communicari, quod efficiat nos communes, nè simus partiales, neue ita commodum nostrum curemus, vt alieni obliviscamur. Nā vnuis ex præcipuis effectibus, quos solet Spiritus sanctus in hominibus operari, est, vt in uicem communicetur libera

Ieron. 16.

2. Cor. 3.

beralesq; sint, quia, ut id est Apostolus ibidem ait: Vbi spiritus sibi
bertas, & ubi ista sancta libertas, ibi etiam liberalitas. Auaritiam

Psalm. 75.

vocavit enim Apostolus idolorum seruitutem, & David viros
diuitiarum avaros appellat, quia servi sunt, & mancipia diuitia
rum suarum. Et sicut Spiritus sanctus ab hac misera seruitute cor

Simile.

da hominum eripit, & libera reddit: ita magnifica liberaliaq; fa
cit. Nucamentum vulgo, Pinna, quod nucleos crustis incarcera
toshabet, si ad ignem applicetur & torreatur statim se inditur,
enucleatur, & fructum cōmunicat. Ita avarus, si ab Spiritu san
cti igne calesiat, & cremetur, statim eius p̄cordia instar nuca
menti seinduntur: manus & crumenā aperiuntur: & se ipsum sua

Iob. 31.

que bona alijs communicat. Non utique communis dicendus
est, qui bona sua propter vanitatem duntaxat expendit, & in
pauperes parcus est. Non sic faciebat sanctus Iob cum dicere solitus erat: Si despexi pereunte, eo quod non habuerit indumen
tū, si, id est, non. Et alij transtulerunt: Si despexi p̄xter eunte, eo
quod non habuerit in dumentū: & sic etiā legit Beatus Grego
rius. In quo denotatur, quod nullū pauperem legitimū siue peregrinū despiciebat, quin opitularetur eis. Etiam dici potest tria
nobis hic Apostolū imprecari, quæ maxime necessaria nobis
sunt. Primū peccatorū remissionē, ne inimici Dei simus: & hæc
datur à Christo gratis per gratiā ipsam, in hoc sensu: quia ipse solus, & non pater, non Spiritus sanctus eā nobis meruit. Unde D.
Paulus ait: Iustificati gratias per sanguinē ipsius. Ideoque dicit:

Roma. 3.

Gratia Domini nostri Iesu Christi sit cū omnibus vobis. Dein
deremissione peccatorum per gratiam facta, indigemus charita
te, ut Deo copulemur, quia idem Apostolus inquit: Charitas est

Coloff. 3.

vinculum perfectionis. Vinculum illam vocās ostendit duo ex
tremavnta esse, scilicet, Deum & hominē per vinculum charita
tis. Hæc charitas patri tribuitur, quia patris est amorem erga fi
lios ostendere. Et ideo dicit: Et charitas Dei. Ad hæc necessaria
nobis sunt alia plura dona, ad augmentum, & conseruationemcharitatis: & hæc omnia operatur unus atque idem Spiritus diui
dens singulis prout vult. Ideo ait: Et communicatio Sancti spiri
tus. De tribus vero personis mentionē faciens non dicit sūt, sed

D. Amb. su

fit, ut Diuus Ambrosius notat, quod ad essentiae unitatem refer
per hunc loc.tur. Et quod primum super hæc verba adnotauimus, est: Diuū
Paulum prius in eis mentionem facere de Christo filio Dei,

qui

10 qui est secunda sanctissimæ Trinitatis persona, quam de patre,
 qui prima persona est, à quo filius procedit. Et hoc (vt dixi) fecit
 quia ex eo, quod secunda persona carnē assumptis, in aliarū per
 sonarū cognitionē venimus: sicut ex discursu historiarum Euān-
 gelicarum constat: ubi verbum incarnatum toties de suo æterno
 patre & Spiritu sancto loquitur: & in Euāngelio quod nobis ho-
 die proponit Ecclesia peculiariter. In quo dicitur Dominū post
 suā gloriosam resurrectionem discipulis apparuisse, eisq; dixisse:
 Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Euntes ergo docete
 omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris &c. Qualiter potesta-
 tē habētes ea vt debent nēpe vtilitati proximorum incumbē-
 tes, hic dominus docet, scilicet, ad suimet imitationem, qui suā
 potestatem in totius mundi vtilitatem collocavit. Vnde disci-
 pulis præcipit, vt abeant & suam omnibus potestatem prædi-
 cent, vt properantes omnes animabus suis cōmodū obtineāt. O
 seculi potētes, quam è diuerso nūc à vobis fit. Certe quòd olim
 sanctus Amos plangebat, possumus & nos deplorare, & cū illo
 dicere, Vx vobis, qui opulentī estis in Siō: optimates, capitapo Amos. 6.
 pulorum, ingrediētes pompatice domum Israēl. Et inferiūs, qui
 dormitis in lectis eburneis, & lasciuitis in stratis vestris. Et pau-
 li inferiūs: & nihil patiebantur super contritione Ioseph. Vbi
 Spiritus sanctus cōqueritur, eò quòd omnia bona, que diuitibus
 & seculi potentibus donat, luxuriose viuēdo consumūt, paupe-
 rū laboribus, & ærūnis non cōpatientes. Ideo seuere illis cōmi-
 natū dicēs: Quapropter nūc migrabūt in capite trāsmigrantū
 & aufererunt factio lasciuientiū, iurauit Deus in anima sua. O ter-
 rabilia Dei verba: quare non tremitis ea audientes, qui in eadem
 damnatione estis? Quòd si sic Dñs conqueritur, eò quod paupe-
 rū afflictionibus non cōpatiamini, o potētes, quid si non tantū
 erga illos immites estis, verū etiā vestra potentia eos affligitis, at
 que destruitis? O dirā crudelitatē, & quibus supplicijs punieris:
 Vx Assur (ait Dñs) virga furoris mei, & bacul' ipse est, in mani I/adi. 10.
 busei indignatio mea. Et septuaginta interp. trāstulerunt. Vx
 Assyrijs. Ex quo plane constat illud, vñ, super Assur, & Assy-
 rios cadere hoc est, super Rege, & super subditos tuos: & quod
 etiā illis Dñs minatur: quanuis (vt Hebraeos propter scelerā sua
 puniat) illos tanquā virgā furoris sui assumit, quos postea seuere
 puniturus erat: sicut pater, qui postquā filios virga percussit, in Similem
 ignem.

ignē cāmitit. Hoc formidādū vobis est, qui virgē furoris Dei, 13
estis. Nā quāuis pauperes à vobis lādi modō Deus permittat, tē
pus erit quādo debitas stricte soluatis poenas. Tā varijs modis

Mich. 3.

potētes affligūt pauperes, vt propterea id Deus diuersis nomini
bus appelle, & declareret. Aliquando dicit, quod ex coriant illos:

I/ai. 3.

vt apud Michæā: Violenter tollitis pelles eorum de super eis, &
carnē eorū despicerisib[us] eorū. Aliquādo dicit, quod depascū
tur illos, vt apud Isaiā: Vos depasti estis vincā meam, & rapina
pauperis in domo vestra. Quare atteritis populū meū, & facies

Eccles. 13.

pauperum commolitis? Non nunquam verò dicit, qnod come-
dunt eos: vt apud Ecclesiasticum: Venatio leonis onager in cre-
mo: sic pascua diuitum sunt pauperes. Quām feras crudelitates

inuicem homines committunt, cūm diuina sapientia talibus ac
tam varijs nominibus illas discernat. O furibundæ bestiæ, si ra- 14
tionis expertes essetis, quid faceretis amplius? Quod leo leonē

non occidat, lupus lupum: at vero homo hominem viuum deuo-
ret. Per viscera pietatis vos obsecro fratres, à tam immani bestia
litate abstineatis, & homines ratione præditos vos esse remini-
scamini, Christianos fide insignitos, & stricte teneri vestrū cœ-
lestem magistrum imitari: qui suam potestatem apud homines

Psalm. 58.

recte administravit ad eorum utilitatemque gescit. Sic Regius
David faciebat cūm dixit: Fortitudinem meam ad te custodiā.
Id est, viribus meis, & fortitudine mea non vtar, vt proximis no-
ceam: sed vt tibi domine seruiam, & illis prosim. Et alibi, Quis

Psal. 54.

dabit mihi pennas, sicut columbæ. Hoc est: vt sint alæ meæ po-
tentiae, non vtaquilæ tyrannæ, sed pennas habeam columbæ si-
ne amaritudinis felle, ne alicui amarus, sanguisq[ue] sim. Aquila quā- 5
tuis auium Regina dicitur: at quia vnguibus rapacibus præualet
audet eas arripere, & dilaceratas vorare. Sic scæculi potentes, qui
bus potentiam Deus donauit, vt cum illa paruulos protegerent,
& tanquam reges eorum essent, vt se cum fortibus vnguibus cer-
nunt, nec aliis in republica sit, qui eis valeat resistere, illos dilace-
rare, & mordicūs consumere non verentur.

Euntes ergò docete omnes gentes, baptizantes eos. Prius illis præci-
pit, vt doceant homines quid credere, quid operari debeant: &
postquam instructi, edocti que fuerint baptizentur. Ethic mos
in sancta ecclesia usque hodie cum adultis obseruatur: qui ante
quam baptizentur in rebus ad fidem necessarijs recte instrou-
tur

16 tur. Sed cum parvulis hoc non obseruatur, & merito: sed paren-
tes, & conatres eorum debent pueros docere, cum primum ad
etatem differentionis peruerenterint. Ideò tu qui pater spiritualis es,
id est, *Padrino*, ne sis remissus, & negligens; sed parenti pueri dic:
Heus cōpater, quanta obligatione tenemur hunc edocendi pue-
rum aspice. Si id facere negligis, dicio mihi, & ego maxima, qua
potero diligentia, sicut debo, perficiam. Qui quanuis se factu-
rum promittat, securius & magis piū erit, vos à puero petatis,
& quid sapiat, quidve ignorat; inquiratis, et si ignorat remedium
adhibeatis. Hugo de Sancto Victore dicit: hoc nomen, quod vul- *Hugo de san-*
go dicimus, *Padrino*, esse idem ac pater diuino, quod nomen ho- *cto Victore,*
mo fortuit, quia illum hominem Deo genererit, quatenus mini- *libr. 2. de sa-*
ster illius sacramenti, in quo gratia puero collata est, per quam *cra. p. 6.c. 12*

17 filius Dei effectus manet. Et siquidem pater diuinus es munus
tuum, diuinitus exercere cura. O quot parentes, & patres: spiri-
tuales in infernum mittentur, eo quod his obligationibus debi-
tam curam non adhibuerint. Nam sicut verbis exprimi nequit,
quanta utilitas in catechizandis, & benemorigerandis pueris
comparatur, si lingua deficit ad exprimendum, quantum dam-
num subsequatur in suis primordijs pueros indoctrinatos relin-
quere. Vnde Diuus Anselmus inquit, quod quemadmodum re- *D. Ansel. li-*
cens vas, si semel liquore aliquo imbuatur diu seruat illius fra- *bro de simili*
grantiam, & saporem: similiter cum pueris facere debetis illos *th. c. 14*

edocendo, ut virtutem secentur, & ament & perseuerent. Quia *Prouer. 22*

18 omittit. Asparagi, id est, *Los asparagos*, si teneri sint saporosi, &
vtiles sunt: quod si inspicari & indurari sinantur, cum eos col-
ligere acceditis spinis innatis pungunt, & vix frangi possunt.
Idem erga pueros euenerire solet: vnde præcipua parentum cura
in hoc se exercere debet: nempe remedium his necessitatibus ad-
hibere. Mirabile est videre illam efficaciam, cum qua Regius Da- *2. Reg. 18.*

uid clavicibus contra Absalon filium suum in bellum exētibus,
eo quod rebellasset contra eum, cuncto populo audiente dice-
bat: Seruate milia puerum Absalon. Et forte pater hoc fecit, ne si
puer in letali peccato discederet è vita, qui postea tam ama-
te mortem eius lamentatus est, ut inferius ibi dicitur: Porro Rex
operuit caput suum, & clamabat voce magna: Filiui Absalon.

Et antea dixerat, Quis mihi tribuat, vt ego moriar pro te. Et cre- 19
dibile est sic lux iste filium suum, quia in peccato mortali filius
eius mortuus est. Hoc etiam parentes de filiis debent formi-
dare.

Baptizantes eos, in nomine Patris, & Filii, & spiritus sancti. O
Christe animarum vere sponse, cur, ut in nomine tuo baptizent
homines non dicas? Quare non sic præcipis, Baptizantes eos in
nomine Iesu Christi? Pater pro nobis mortuus non est, nec Spi-
simile.
ritus Sanctus, si ergo tu solus pro nostra salute passus es, & quum
erit, ut baptismus in nomine tuo detur. Dum quis facellum
ædificat, ibi stemmata sua, ibi nomina ponit: ibi encomia, ibi
arma figit. Et si quis librum in lucem edit suum in eo nomen
inscribit. O superne cælestisque salvator, baptismus, quem
tu instituisti nominis tuo consecrari non vis? Cui respondeo gra-
20
tiam in sacro baptismatis fonte collatam à tota beatissima Trini-
tate procedere, quanvis Christus reparator noster nobis eam pro
meruit. Vnde eidem met sanctissimæ Trinitati tribuenda est glo-
ria. Ideò sanctis Apostolis præcepit, ut baptizent in nomine
Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Discite fratres ab hoc cæle-
sti magistro vestrorum operum bonorum gloriam præcipio ea
rum auctori referre, qui beatissima Trinitas, unus Deus est, à quo
auxilium & virtus, quibus ea operamini prouenit. Cum Ioab
2. Reg. 12.
dux Regis David obsecram quandam ciuitatem haberet misit
literas ad Daudem dicens: Dimicau aduersus Rabbath, & ca-
pienda est vrbs aquarum, nunc igitur cōgrega reliquam partem
populi, obside ciuitatem, & cape eam, ne cum ame vastata fuerit
vrbs, nomini meo adscribatur victoria. Videte boni ducis fideli-
21
tatem, qui, ut vidit ciuitatē copijs, pecunij, signisq; Regis milita-
ribus ita oppressam, ut nullo modo euadere posset, quin se daret
vrbs illa, petiit regem præsto esse, ut primus intraret ciuitatem,
& illi soli victoria tribueretur. Sic bonus quisque miles Christia-
nus debet facere. Dæmonem in aliqua tentatione vicisti? proprias
debellasti passiones? ad bonum opus te excitasti? Mitte Episto-
lam ad Deū: Altissime Domine, hæc à dæmonे victoriā tuli: hæc
2. Cor. 15.
bona opera feci: gloria & honor sit tibi quādo te duce, te auxilia-
tore factū est hoc. Sic D. Paulus faciebat: vnde dicebat ipse: gra-
tia Dei sum id quod sum. Cae ne tibi boni quod egeris gloriam
adscribas, qui diuinā celitudinē iniuria afficies, & tibi nocebis.

Vide

22 Vide dæmonis astutiam, qui si bona opera, vt facias prohibere non posit, vt tamen vanitate, & præsumptione meritum eorum amittas inuigilat. Qua solent cauti lusores astutia vtere. *simile.*
 Cūm enim cum aliquo minus cauto imperitoq; ludunt in principio ludi consultò se ipsos vinci permittant. *Y que les gane algunas manos, para que se engolofine, y cene.* Et inopinato. *Hazense del ojo.* Et sic nutantes, *Arman el naype,* Et ita miserum expoliant, & perdunt: nam consultò amissum recuperant, aduersario deuicto. Similiter Dæmon, vt vafer callidusque primis aggressibus cūm nos tentat se à nobis vinci patitur, vt ob nōstram sanctitatem coeptam aliquo vano gaudio afficiantur, & sic nos per superbiam deiicit, quod non tantum, vt perdamus efficit, quod in illo actu fueramus lucrati, sed quod per totam vitam acquisiuimus. Ne
 23 in tam magnam confusionem incidatis, dilectissimi, caute.

Sed vt mos est inhabitibus hospitibus meliora cubilia concedere, vt in eis hospitentur, sibi autem angulos domus & deteriora receptacula seruant: sic faciendum vobis est tanquam veri humilitatis sectatores. Quicquid boni vestris animabus inest hospiti Deo tribuite, omnia suæ bonitati, suæque magnificenzia adscribentes. Omne verò imperfectum, & iniquum, quod in vobis inuenieritis, vobis adscribite, qui tanquam miseri talia operati estis. Attendite, quam terribiliter comminatus est Dominus Pharaoni, dicens: Ecce ego ad te Pharaon draco magne, qui *Ezech. 12.* cubas in medio fluminum tuorum, & dicis, meus est fluius, ego feci me metipsum. O diram peruersitatem, & audaciam, hominem dicere, Ego feci me metipsum. Et tu quoq; superbe, qui

24 operum tuorum gloriam tibi tribuis, quanvis hæc ore non proferas, corde tamen dicis. A spice quid Pharaoni illi Dominus dixerit. Bestijs terrę, & volatilibus cæli dedi te ad deuorandum. Te quoq; superbe bestijs infernalibus deuorandum externaliter tradet, nisi cor elatum humiliaueris, veramque egeris poenitētiā. Attende etiam vt paukas quid Dominus Assyriorum Regi fecerit: cui per *Isai. 10.* Isaiam cominatus est dicens: Visitabo super fructum magnifici cordis Regis Assur, id est, super opera superbi cordis sui, & super gloriam altitudinis oculoru eius. Dicit enim: In fortitudine manus meæ feci: & in sapientia mea intellexi. Liberet nos Deus à tam graui peccati huius abominatione. Ab hoc crimine. S. Iob Se immunit fatetur esse, dum inquit: Si vidi solem cùm fulgeret,

& Lunam incedenter clare, & osculatus sum manum meam, 25
 quod est peccatum grande, & negatio contra Deum altissimum.
 Hoc secundum literam de illis dicitur, qui honorem Soli & Lu-
 ne tribuebant, & in dedecus, & vituperium Dei altissimi, & ve-
 ri illa adorabant. Sed in sensu spirituali in eos dicitur, qui ex suis
 tam spiritualibus, quam corporis bonis sibi, & non Deo gra-
 tias referunt, quod est peccatum grande, & negatio cōtra Deum
 altissimum. Ecce quantum malum sit superbia, quam peccatum
 grande vocat: & Regius David delictum maximum eam appellat,
 dicens: Si mei non fuerint dominati tunc immaculatus ero,
 & emundabor à delicto maximo. Quod autem de superbia hic
 loquatur versio Diuī Hieronymi ex Hebræo declarat: qui pro
 eo, quod nos legimus in versu præcedenti: Ab occultis meis mū-
 da me: vertit ipse: A superbis quoque libera seruum tuū. Et sta- 26
 tim subdidit: Si mei non fuerint dominati emundabor à delicto
 maximo, id est, ab hoc peccato superbiae. Et secundum nostram
 translationem dicitur, Ab occultis, quia superbia est incognita
 possidenti eam. Et, vt sciatis, quam Deo sit odibile osculari ho-
 minem propriam manum, & de operibus suis superbire, audite
 euentum, quem Sanctus Ioannes Aegyptius, unus ex illis anti-
 quis patribus, perquam celebris eremita refert. Erat (inquit san-
 ctus vir) quidam monachus, qui prope nos in eremo habitabat,
 vir egregiæ notæ, qui specum pro cella habebat, vir etiam sum-
 mæ abstinentiæ, qui vietum propria manu comparabat, die, no-
 etiique sanctæ orationis studio incumbens, omni denique vir-
 tute clarus euasit: qui propter bonam fortē elatus cœpit de suis
 bonis operibus, & diligentia confidere, nec omnia Deo autori- 27
 tribuebat. Hanc tentator superbiam intuitus opportunum satis
 tempus expectauit, quò illum turbaret, animamque eius lucra-
 retur. Qui in forma speciosæ puellæ apprens se illi obtulit, dissi-
 mulans se in illo deserto aberrasse, & ante ostium specus proci-
 dens ab illo opem postulabat, ne nocte illa à bestijs forte dificer-
 peretur, vellet remedium aliquid sibi tribuere. Tandem preci-
 bus & pietate ductus illam intromisit, & paulatim vtrō citroq;
 sermonibus habitis illam ardenter amare cœpit, qui cum vellet
 suum turpe desiderium opere compleret, tunc illa terribilem, tri-
 stemque fremitum emisit. Et cum esset umbra, & corpus phan-
 tasicum è manibus cuius elapsa est. Tunc dæmones quam plu-
 rimi,

Psal. 18

S. Ioannes
Aegyptius.

28 rimi, qui ad spectaculum desuper in aere conuenerant; exclamare, & illudere coepерunt, dicentes. O monache, monache, qui superbiebas, & in calum vsque te atollebas, quomodo vsque ad infernum te abiecisti: disce, quia qui se exaltat, humiliabitur. Tunc infelix monachus v̄erēcundiam ferre non valens, & illius facti dolum, amplius deinceps se seduxit, quam fuerat à dāme-
ne deceptus. Quia cūm superbiani suā, & peccatum deplora-
re deberet, & sic se à lapsu reparare, hoc non curauit: sed tanquam desperatus tradidit semetipsum (vt inquit Diuus Paulus) omni impudicitiae & iniquitati, & tandem ad seculum redijt dāme-
num pr̄dactus. Hęc ille. Ex quo manifeste colligitur, quan-
tum malum sit superbia spiritualis. Propter quod Diuus Pau-
lus nos admonet, dicens: Qui se existimat aliquid esse, cum ni-
hil sit, ipse se seducit. Humiliemur ergo nos fratres coram be-
atissima trinitate, illam fontem & originem bonorum omnium
esse confidentes, à qua omnis nostra sufficientia dimanat, vt be-
ne operemur per merita sacratissimæ humanitatis Christi Iesu,
vt sicut nos cūm vera humilitate pr̄parantes abundantiorem gra-
tiā tribuat, vt maioris glorię participes sumus: ad quam nos per-
ducat Iesus Mariæ filius, Amen.

ephe. 4

Galat. 6.

In eodem festo Sanctissimæ Trinitatis, Concio Tertia.

*Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos
in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.
Matthæi. 28.*

M N I S Fidelis Christianus erga mysteria diui-
na fidei vtitur, quanto magis erga hoc beatissimæ
Trinitatis ineffabile mysterium. Fide in quam vi-
tutur tanquam ratione efficacissima, quia nec ratio-
ne vti, nec mente vult comprehendere, quod om-
nium rationem, & mentem facile superat. Nam fides, vt Diuus
Sancti. i. pars. R. 3 Paulus

Hebre. II.

Paulus diffinit, & sperandarum rerum substantia, argumentum non apparentiu. Id est, fides est fundamentum: cui spes rerum cælestium innititur; quia nullus sperat, nisi quod futurum esse credit. Et est argumentum non apparentium: id est, lumen fidei à Deo mentibus nostris infusum argumenti vice nobis est. Quod quidem lumen absq; vllø humanae rationis argumento, res, quas nobis Deus ex se reuelauit, facit nos firmius, certiusque credere, quam quod vllum argumentum aut humana ratio suadere posset. Nam certius multo debet existimari illud, quod diuina veritas affirmsat, quam id, quod rationibus mathematicis quantumvis efficacissimis concludi potest. Quod si plerisque fidem adhibemus firmissimam, & hoc solum, quia ab hominibus dicta sunt, quanto magis adlibenda est fides, si à Deo ista dicantur? Hoc D.

Ioan. 5.

Ioannes vtitur arguento, dicens: Si te testimonium hominum accipimus, testimonium Dei maius est, quod testificatus est de filio suo: Qui credit in filium Dei habet testimonium Dei in se: id est, Deum habet fidei sua testem, cuius veritas sine vlla comparatione quacunq; alia veritate certior est. De Pythagora multi referunt autores, quod sic discipulos docere solitus erat, ut primis septem annis tantum audirent: nec ratione in aliquam illorum que discabant, querere fas erat, sed quod tantum dictis magistris crederent, quo usque omne, quod ab eis discendum erat, audirent. Vnde cautum erat inter discipulos illius Philosophi, vt si ab altero alter propositi rationem postulabat, interrogatus respondebat: ipse dixit. Itaq; in hoc probus Philosophus fide preparabat discipulos, vt discerent. Ad rerum misericordiam intelligentiam plus nos hæc facere oportet: quod id quidem Spiritus sanctus nobis per Iсаiam dicit: Nisi credideritis, non intelligetis. Et ita nos in hac fidei simplicitate, & syncretitate radicati divino nupiine adiuti, de hoc ineffabili altissimoque mysterio non nihil dicemus. Et quod primo notandum occurrit est hoc,

*D. Th. 1. 9.**g. 2. art. 1.**D. Hieron. ad**paulin.**Augustin.**lib. 8. de ciui**estate Dicit. 9.*

vnus, scilicet, Deum esse, vt ait Sanctus Thomas lumine naturali constare. Et ita credidit fuit Plato, & Aristoteles. Et Diuus Hieronymus ad Paulinam scribens, ait Pythagoram Philosophum ab Athenis in exilium relegatum fuisse ex eo, quod tantum unum Deum esse affirmauit. Et Diuus Augustinus ait: Socratem credidi Te unum Deum esse bonum & verum, & propter hoc fuisse accusatum, & capite plexum. Idem fertur de

Ana-

- 5 Anaxagora, hoc etiam ex multis locis suorum scriptorum constat, quos collegit Augustinus Eugubinus. Hoc ratione lumine *Anaxagorae*
que naturali consequentur. Nam si Deus est, summum bonum
debet esse, & omnipotens, quod si duo sunt dij necessario, duas
debent habere voluntates distinctas, & velle possunt res contra-
rias & diuersas. Demus alterum illorum Angelum velle creare,
alterum verò nolle. Ergo si contra alterius voluntatem hic creat,
ille Deus non est: siquidem non est omnipotens. Ergo hic solus,
qui contra alterius voluntatem potuit Angelum creare Deus di-
cendus est. Quod si Angelum hic creare vult, & non potest, ex-
eo non est omnipotens: & per consequens non est Deus, sed, *Eugubinus. lii*
ille tantum qui obstat potuit. Quod si hic velle cogitur quod, *bro. 5. propositio.*
vult alter, iam libero arbitrio carceret: unde homine inferior esset. *Evang. c. 10.*
- 6 Quod si liberum arbitriu habeat, at verò alterius nutui subia-
cerit, sequitur illo inferiorem esse. *Quæratio* sic etiam formari po-
test. Dato plures essent dij, aut essent concordes, aut discordes. *Leg. Damasci.*
Si discordes, ordo vniuersi vnius non esset, nec mundus ita or-
dinatus esset, sicuti est. Si verò concordes essent, vel virus sine *theo. fidei. c. 5*
alio in creaturarum gubernatione operari posset, vel quilibet per *et D. Thom.*
se posset quantum ambo simul. Si quilibet per se sufficiens non *1. p. q. ii. ar. 3*
erat, manifestum alterum alio indigere, quod magna est imper-
fectio. Quod si quisque per se solus ad creationem, & guber-
nationem vniuersi sat esset, alter esset superfluus. Et hæc veritas
adeò perspicua est, quod dicit David: *Dixit insipiens in corde suo,* *psal. 13.*
non est Deus. Non est ausus id ore proferre: nam lapides
in illum insurgerent. Et una horum verborum dilucidatio est,
scilicet: Non est Deus, cui res huius saeculi curæ sint: & cum
7 hac falsa opinione corrupti sunt, & abominabiles facti sunt, ut
ibi sequitur. Et translatio Chaldaica ad hanc expositionem
alludit: ait enim, *Dixit insipiens in corde suo,* non est pote-
stas Dei in terra. Hoc suis præuis operibus mali fatentur, ut
Diuus Paulus affirmat, dicendo: *Conscientur se nolle Deum,*
factis autem negant: quandoquidem viviunt, ac si Deus non
esset, vel tanquam si Deus non cerneret quod ipsi faciunt. O
summam perueritatem, ut sic homines à suo passionibus se
excæcari patientur. Et cùm tam singulare donum qualis est fa-
des, acceperint, in hoc infidelibus detinores sint. Et quidem tristis
Christianorum in hoc gentilius peiores sunt. Nam, ut dixi
modi.

mus, multi illorum hanc veritatem cognoverūt, vnum, scilicet, tantum Deum esse: & multi Christianorum plures deos cohabit, sicut Diuus Paulus deplorabat, dicens: Multi enim ambulant, quos sepe dicebam vobis, &c. quorum Deus venter est. Et alibi carnales, & auaros idololatras appellat, dicens: Omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod est idolorum seruitus, non habet hereditatem in regno Christi & Dei. O miserabillos, qui tale audiunt, & cum in his abominationibus iaceat, ab eis exire non curant, nec tam horribili comminatione terrentur. Ne ita fiat dilectissimi vos obsecro: sed cum Apostolo dicamus: Nam, et si sunt qui dicantur dij, siue in cælo, siue in terra, siquidem sunt dij multi, & domini multi, nobis tamē unus Deus Pater, ex quo omnia, & unus Dominus Iesus Christus. Sunt qui dicantur dij in cælo, inquit, sicut Sol, Luna, & Stellæ, quæ omnia tanquam Deos homines colebant: & in terra sicut Iupiter, & Bacchus, & alij perditissimi homines, qui venerabantur sicut dij. Præterea venter, auaritia, & luxuria, quibus mundus scatet, nō obstatamen unus est Deus, & unus Dominus. Hunc ergo Deum & Domini amplectamur, & toto conatu viribusque die & nocte serviamus, ore laudemus: quoniā ipse solus est unus & unus Deus, & erga quem summa obligatione tenemur. Hucusque dilectissimi de vnitate æterni Dei nostri agentes iuxta oras maritimæ nauigauimus: nunc littora omittentes sinus, & profunda huius diuinæ maris Oceanj, excelsaque petamus. Nam haec tenus ea propositumus, quæ naturali lumine haberi possunt. Et sicut Abrahā Patriarcha, qui ascensurus in montem ut oraret ad calcem eius seruos reliquit, assumpto secum Isaac filio suo: ita nosrationem infra relinquentes, ubi locum habere solet, sola fide comitati celsitudinem mysticæ huius adeamus: quandoquidem humana ratio hue peruenire nequit. Quod figuratum est in illa visione Heliae Prophetæ. Vedit enim Spiritum grandem, & fortè sub uertentem montes, & conterentem petras: postea terræmotum magnum: deinde ignem, tandem sibilum auræ tenuis. Quod cum audisset Helias operuit vultum suum pallio. Mirare, quod Helias terræmotum, turbinem, & ignem videns, nec vultum suum, neque oculos operuit, sed ad auram tenuem & subtilem. Ad denotandum Dei omnipotentiam per turbinem, & sapientia suam infinitam per commotionem significata, suamque boni-

philip. 3.

Ephes. 5.

1. Cor. 8.

3. Reg. 19.

xi bonitatem figuratam per ignem, haec omnia per naturalem rationem posse obtinemus? At vero subtile & delicatum, cuiusmodi sunt altissima sanctissimae Trinitatis arcana: nempe quod unus Deus cum sit, tres sint personae: & quomodo cum Pater sit, filius principium non est prior ipso filio: & cum filius tam potens sit ac Pater, non producat alium filium, sicut Pater: & cum Spiritus sanctus tam sit omnipotens ac Pater, & filius, alium filium non generet, sicut Pater, nec alium spireret Spiritum sanctum, sicut Pater & filius, ad haec vultum operire, & oculos velare debet homo, ingenue fatendo haec naturali lumine adipisci minime posse, sed fide tahtum. Nec proinde angi debemus ex eo, quod haec altissima arcana penetrare non possimus: quandoquidem, ut ea intelligamus nobis non præcipitur, sed tantum, ut credamus.

Fide tamen præsupposita ad hanc fidem stabilendam non defundunt aliquæ rationes congruae. Non, inquam, ita fortes & peregrinatores, ut commincant: nam stultus dicendus esset ille, qui humanisrationibus has incomprehensibiles veritates conuincere hominibus studeret. Cum visum esset Eliphaz Themanitas serete loquitum Dei sortem defendendo, post haec de illo dixit Deus ipsi Iob: Quis est iste inuoluens sententias sermonibus impetrans? Ac si diceret: Quisnam est iste stultus, qui suorudi, & inculto sermone, & suis minus sufficientibus rationibus inuincibiliter mea mysteria studet comprobare? Ratio igitur est. Quandoquidem lumine naturali constat unum esse Deum, in ipso bonitatem confiteri debemus, & ex consequenti amorem sive charitatem ei inesse: & proinde hanc bonitatem & charitatem Dei

xii nimis excellere humanam bonitatem & charitatem. Vnde Dionysius inquit, quod omnes perfectiones quæ de Deo ex cogitari possunt, potius negari quam affirmari possunt. Nam

D. Diony. de
caelest. Hier.

quicquid de ipso dici potest nihil est in comparatione illius, quod in rei veritate est. Nam etiam si sapientes, quiq; mentes ingeniac; sua attollant, & bonitatem, iustitiam, misericordiam & charitatem Dei contemplentur, omne id remoueri potius, & negari de Deo potest, quam affirmari. Et hoc significat illud Ecclesiastici:

Eccle. 43

Glorificate Dominum quantum potestis superualebit adhuc: Benedicentes Dominum superexaltate illum, quantum potueritis: maior est enim omni laude. Ne laboreatis, non enim comprehendetis. Hinc etiam Regius Dauidaiebat: Confitebor tibi,

R. 5 quia

qui a terribiliter magnificatus es. Et si quidem in Deo charitatem ¹⁴ confitemur, charitas autem est amor gratuitus tendens in alium, ergo debet esse in Deo alia persona quam amet: & haec persona debet esse Deus. Nam si creatura esset oportet in tempore cœpisse: ergo antequam haec creatura esset Deus non amabat: & sic non habebat bonitatem, nec proinde erat Deus. Igitur sicut Deus est eternus, ita debemus in illo bonitatem & amorem aeternum posse: ergo eadem ratione in Deo debet esse alia persona aeterna, & tam aeternam, quam ipse Deus, quaque aeternaliter amat. Præte ea cum oporteat ad hoc, ut Deus bonus sit, in ipso diuis personas esse: ita ad hoc, ut Deus perfectus sit requiritur, quod sint tres personæ. Amor imperfectus non admittit consortium. Si aliquem sensu aliter amat, & græ fertis ab alio, quam à vobis illum diligis: singulares nāque in amore esse vultis. At verò si Sancto Ioanni Baptista, ¹⁵ aut Euangelistæ deuoti essent, velleris omnes illis esse deuotos: similiter qui Deum diligit omnes ut illū diligenter vellent. Ecce amoris spiritualis excellentia, qui ipsa re, quia ipse fructus, quam que ipse participat, veller omnes & participare, & frui. Et quoniam amor, qui in Deo est, summe perfectus est (nam alias Deus non esset,) in amore, quo unam personam diligit debet admittere consortium. Quapropter, sicut Deus aeternaliter bonus est & perfectus: similiter debet alia persona esse, quam aeternaliter diligit, ut sit bonus, & alia tercia persona, ut sit perfectus: unde ista tres personæ testimonium prohibent bonitatis, & perfectionis, quæ in Deo est. Et hoc est, quod Diuus Ioannes in sua Canonica affirmat: Tres sunt (inquit) qui testimonium dant in calo, Pater, verbum, & spiritus sanctus: & hi tres unū sunt. Nam si sicut tres sunt ¹⁶ personæ, tres similiter essent essentiae, essent tres Dii, quod (sicut dixi) est impossibile, & implicat. D. Ambrosius unitatem essentiae triū personarum sic probat. Nam alias Regnum Dei, sūque esse dissolueretur: quia omne regnum in se diuisum desolabitur. Si enim tres essent essentiae, tres haberet voluntates, & totidē intellectus, & sapientias: unde posset una volūtas ab alia dissentire. Multa sunt, & perspicua in veteri lege testimonia, quæ hanc ineffabilem veritatem confirmant. Primum est illud Genesios: Vbi cū Deus voluit hominem creare dixit, Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostrā. Si dicatis quod loquebatur cum Angelis, probo quod non, quia homo non fuit creatus ad imaginem & similitudinem

I. Ioann. 5.

D. Amb. li.
I. de fide. S.
Trin. c. 2.

Gen. 2

Ange-

- 17 Angelorū. Præterea Angeli non debebat concurrere cū Deo ad hominis creationē, ergo frustra fuisset dicere, Faciamus hominē. Planū ergo videtur vñā ex diuinis personis alias allocutā fuisse. Et dices, Ad imaginē & similiudinē nostrā, & nō, Ad imagines & similiudines nostras, declarat essentia & unitatē. Et Regius David clarū reddit huius veritatis testimoniu dicēs: Sedes tua Deiis in seculū seculi. Et paulo post: Præterea vnxit te Deus, Deus tuus. Vbi Deū appellat eū, qui vngit, & vñctū etiā. Quarū prior vox est vocatiū casus: quasi dicat, o Deus, Deus tuus (scilicet pater) vnxit te in quantū homo. Vbi patrē Deū filij appellat quatenus filius est homo. Itē est clarū testimonium Christi Redēptoris nostri, q̄ ex Psal. apud Matthēū recitauit ad probandā suā deitatem. Phariseos nanq; cū interrogaret: Quid vobis videtur de Chri *Math. 22*
- 18 Sto, cuius filius est? dicū ei: David. Ait illis. Quomodo ergo David in spiritu vocat eū Dñm, dicēs: Dixit Dñs Dño meo, sedeā de dextris meis. Si ergo David vocat eū Dñm: quomodo filius eius est? Ex quib; manifeste deducitur Christum (qui in quantū homo filius est David) naturā etiā diuinā habere per quam Dñs est ipsiusmet David. Etiā Ecclesiasticus testimoniu huius veritatis reddit dicens: Invocauit Dñm patrē Dñi mei: vbi Messiā filium *Eccles. 51*. Dei appellat. Et Iohannes ait. Et vocabitur Deus fortis. Et alibi in *Ioh. 9. 48* personabilis. Antequā sierent, ibi crā, & nunc Dominus Deus mihi *Zacharia 2,* spiritus eius. Et Prophetā Zacharias postquā, in persona eiusdem mundi salvatoris dixerat: Ego venio & habitabo in me dñm ait Dñs: latim addidit: Et scies, quia Dominus exercitū m̄ si me ad te. Vbi tā ille, qui mittit, quā ille, qui mittitur Domi
- 19 nus dicitur. In his locis ieuera sanctissimā Trinitatis mysticū reuelatum fuit, quanvis non verbis ita perlucidis ac in nostro testamento. Nam patre æterno volēte tam singulari beneficio mūlum insigire, quale erat filium suū humanæ vniū mortalitatē, necessariū fuit explicare, & distincte reuelari, in diuina essentia distinctionem esse personarum. At quanvis hoc ita sit, nos adū tamē est, contineat fere scripturæ sermonem in hoc tendere, ut bea ficia hominibus à Deo exhibita cōmemoret, vt erga suū diuinū amictū nos inflāmet de his vero, quē ad incoprehēibiliem Sæcūlissimam Trinitatis celitudinē pertinet, raro loquitur: Nā *Lege D. Hie* B. Ioā, Euāgelista qui præ omnibus hac rem tractādam suscepit *ro. descripto.* n̄cē de Christi reparatoriis nostri diuinitate aduersus quā plures *Ecclesia.* hanc.

hæreticos Hebionitas nomine: qui illis temporibus insurterunt 20
 Christi diuinitatē abnegantes. Hoc tamen in principio sui Euā
 gelij breuibus verbis perstrinxit; dicens: In principio erat verbum,
 & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Idque ma-
 xima, qua potuit breuitate pertransiens, mox de diuinis operi-
 bus, & beneficijs, quæ pro nobis Deus fecit, diffusæ agere coepit,
 ad ostendendam Christi reparatoris nostri diuinitatem. Vnde
 statim subdidit: Omnia per ipsum facta sunt, & verbum caro
 factum est, & habitauit in nobis: & vidimus gloriam eius, glo-
 riā quasi vñigeniti à Patre. Vbi gloriam Christi filii Dei, mi-
 racula eiusdem Christi appellauit nomen causa effectui aptans.
 Quoniam Apostoli in hacyita essentiam verbi diuini non vide-
 runt, sed effectum, miracula, scilicet, quibus in cognitionem
 causa (qui Deus est) deueuerunt. Quod autem per gloriam hic 21
 diuinitatem non intellexerit, sed tantum miracula patet ex illo,
 quod infra ait: Hoc fecit initium signorum suorum Iesus in Cha-
 na Galilææ, & manifestauit gloriam suam. Non vtique ibi diuini-
 tatem suam manifestauit: ita, vt oculis cerneretur. Sed idem
 est, ac si diceret, quod miraculo illo gloriam, id est, omnipoten-
 tiā suam manifestauit. Gloriam quasi vñigeniti à Patre: hoc
 est, fecit opera, quasi tanti parentis filius, & quasi vñigenitus
 tanti patris. Agendo vero de operibus, quæ pro nobis fecit vo-
 luit nos erga suum amorem inflammare. In calo enim reuelat
 Deus suam gloriam, vt cernentes iusti beati sint: in terra vero
 opera bonitatis, & misericordiæ suæ manifestat vt ardentissimo
 amore à nobis diligatur. Hinc Diuus Augustinus ait: Cognoui
 te, nō sicut tibi es, sed cognoui, sicut mihi es, & nō sine te, quia tu 22
 es lux quæ illuminasti me. Id est, tu quidē in te ipso ineffabilis,
 & incomprehensibilis es, in me autem benignus, & suavis, & mi-
 sericors: & ideo ex te cognosco quid es erga me, quanvis non co-
 gnoscam, quid es in te. Noni quantū debo te diligere: thronū au-
 tem tuæ celstitudinis non obtineo, nec pro suis penetro. Vnde no-
 men, quo Christus salus nostra voluit, vt illū in terris cognoscere-
 mus, nō fuit ex illa paterni intellectus emanatione, aut equalita-
 te desumptū, sed ex suis nobis beneficijs collatis, & ex debito, quo
 illi seruire tenemur. Hinc S. Hieremias ait: Hoc est nomen, quod
 vocabunt eum, Dns iustus noster, id est, justificator noster: Do-
 minus sanctitatis & iustitie nostræ, ac proinde felicitatis nostræ
 autor

Ioan. I.

D. Agust.
in solilo-
quij.

Hier. 23

23 auror. O benedictus & glōrificatus sit talis Deus, qui huiusmodi nomine vult vocari. Magis vult cognosci, inquit Diuus Augustinus, per illud quod in nobis est, quam per id, quod est in te. Igitur omnem vim, omnēque animum, ut illum diligamus colo-
loceamus, magis quam, ut illum cognoscamus: quia maius meri-
tum nobis accrescit animo illum, quam intelligendo. In his etiā
docemur, ut de diuinis altissimisque mysterijs reuerenter loqua-
mur, & parum. Ideò Sapiens ait: Ne sis velox ad proferendum Eccle. 5.
sermonem coram Deo: Deus enim in cælo, & tu super terram:
idcirco sint pauci sermones tui. Idest, Deus est infinitus, tu vero
terrenus: ideoque de suis mysterijs loquere reuerenter. In aman-
do autem, & operando studenimis largus & prodigus esse, nam
fere omne, quod credimus hoc nos docet. Vnde in sacro sancto
24 Euangeli, quod sancta hodie proponit Ecclesia præcipiens Do-
minus suis discipulis, ut irent per vniuersum ad docendū omnes
gentes, eosque baptizarent, statim addidit: *Docentes eos seruare om-
nia quecumq[ue] mandavi vobis.* O quam decepti nonnulli viuunt, qui-
bus actum esse cum Deo videtur: eò tamen, quod rem sacram au-
diunt. Horas canonicas recitant, vnum erogant dipondium, neq[ue]
aliud esse reliquum faciendū putant. O carci non cernitis Domini-
num suis præcipere concionatoribus, ut doceant vos seruare non
vnum tantum, aut quatuor, sed cuncta quæ obligant?

Docentes, inquit, eos seruare omnia quecumq[ue] mandavi vobis. Ideò ne
seducamini, sed obseruare curate omnia diuina præcepta, quæ
vobis suo nomine annuntiata sunt. Non vos latet, quibus titulis,
hic amor & hæc obedientia ei debeat, qui vos creauit, rede-
25 nit, & conseruat. Hoc Regius David significauit, quoties in suis
psalmis de Deo loquens nomine, Dominus, geminat, ut in illo psal-
mo, Dñe Dominus noster. Et alibi, Domini, Dñi exitus mor-
tis. Pro cuius intelligentia norate Hebræos superlatius carere
vnde ut superlatiu[m] vim æquent geminare, inculcareque verba
solent. Et sic Cantica Canticorum, Canticum excellentissimum
significant, Sabbathum Sabbathorum, id est, festiuitas solennissi-
ma. Sabbathum enim septem dies continebat, quorum unus
letissimus, iucundissimusq[ue], illis erat, & hunc die Sabbathum Sab-
bathorum dicere soliti erant. Et similiter Sancta Sanctorū, id est,
locus sanctissimus, ubi Arca foederis sita erat. Ita Domine Domi-
nus noster, id est, *My señor nuestro*, qui supra nos magnam habet
Psal. 8.
Psal. 67.
domina-

dominationē, & cui maximā obedientiā debemus. Quapropter, 26
 et si difficultia, & laboriosa nimis nobis praecepisset magna cū ani-
 mi promptitudine & alacritate deberemus excipi. Veruntamē
 cū levia & facilia nobis imperauerit, adhuc tamen hæc operari
 nolimus? O diram peruersitatē. Vt cōfundamini dilectissimi no-
 tabilē rem volo vobis enarrare. Cū magna famēs per vniuersam
 terrā præualeret, solus Iosephi magnā frumenticopiam cōgrega-
 tā habebat. Quapropter omnis Aegyptus afflicta ad illū venit, &
 ante ipsum omnes Aegyptij procidetes humiliter deprecati sunt
 illū dicētes: Salus nostra in manu tua est: tantummodo respiciat nos
 Dñs noster, & læti seruiemus Regi. Quid fecit Aegyptios ante
 Ioseph procedere, nisi: quia intellexerūt eorum salutē, & vitā ab
 eo pēdere? Nūc fratres dicite, Nūquid nō creditis Christū Iesum
 nō solum verū Dēū esse, qui vos & creauit, & cōseruat, & verum 27
 esse reparatōrē, qui vos redemit? Nec tantum hoc, sed in ipso refre-
 gationē nostrā sitam esse: in ipso remediu nostrū collocatū, ab ip-
 so salutē nostrā pendere, extra quē omnia famēs, omnia miseria
 sunt? Quare ergo (necessitate saltē duci) adipsum nō cōfigimus,
 & corā illo procubentes dicimus: Salus nostra in manu tua est: tā
 tu modo respiciat nos Dñs noster, & læti seruiemus tibi? O Christe
 Angelorū gloria, oculis clementiā tuā respice in nos, vt nihil
 aliud à te queramus, nihil aliud, quā te diligamus, nemini, quam
 tibi seruiamus. Quare dilectissimi hunc pīssimū Deum non sic
 alloquimini? Ecce quo affectu Sāctus Dauid canebat: In mani-
 bus tuis fortes mea. O Deus maiestatis immensae: in manibus
 tuis orane bonū meū situm est. Illæ tā dispare sortes, quæ mihi
 contingere possunt, infernus, scilicet, aut gloria: ecce in manibus 28
 tuis sunt. In manibus siquidē tuis claves vita, & mortis sunt. Po-
 tens es me condēnare & potens es me saluum facere. O quā vti-
 lis, & proficia consideratio. Vtinam dies noctesq; in ea collocare
 mus: vtiq; excitaremur ad obediendū tāto Domino. Idē Regius
 Dauid dicebat: Nonne Deo subiecta erit anima mea? Et subdit

causam, ab ipso enim salutare meum. Hoc vnuquisq; idētiderū
 consideret, & dicat: Quare anima mea Deo meo, & Domino sub-
 iecta non erit: ab ipso enim salutare meum: quæcūq; posideo ab
 ipso posideo: & quæcunq; spero, ab ipso spero. Poenitentiam si
 egero, gratiam spero, cum qua adipiscitur gloria, Ad quam nos
 perducat Iesus Mariae filius, Amen.

Gene. 47

Psal. 30.

Psal. 61.

I.

In eodem festo S. Trinitatis.

Concio Quarta.

Data est mihi omnis potestas in celo & in terra.

Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos, in nomine Patris, & filij, & Spiritus sancti.

Matthæi. 28

EA T V S Apostolus Paulus ad Romanos scribens, ait: Nō est potestas, nisi à Deo. Et in Proverbiis diuina Sapientia: Per me Reges regnant: per me Principes imperant. Et quādō hoc ita est, omnem, scilicet, potentiam, quam saceruli potentes habent, à Deo esse sibi datā, maxima obligatione tenentur, secundū ipsiusmet Dei voluntatem ea vti, & in cōmodum, & vtilitatem proximorum eam collocare: non autem, vt eos perdant: tamque prudentes existant: vt magnam fidem erga ipsos habeant subditi. Ideo Iſaias ait: Princeps ea, quæ digna sunt principe, cogitat, & ipſe super duces stabit. Id est, Principum cogitationes, & opera munerum suorum debito ita correponeant, vt à subditis in hac opinione habeantur: sic enim cum suavitate obedient. Et, vt intelligatis quantum hæc fides in eo, qui gubernat, requiratur: notate argumentum, quod volo formare. Cūm adeo superbia, pompa, & vanitas hominum Deo sit odibilis, vt propterea Regibus Hebræorum ne multos equos haberent, neq; magnas diuitias, sine theſauros congregarent Deus prohiberet, vt patet in Deuterono, ubi dicitur: Cūm fuerit constitutus scilicet, Rex, non multiplicabit ſibi equos, nec argenti, & aurum immensa pondera, ni hilominus, cūm ſacra ſcriptura agit de electione Saulis, omne ius, quod regibus tribuit in pompa, & apparatu refoluitur. Deinde cum Salomon Sapientiam à Deo postulauit ad Reg. 3. bene gubernandum regnum respondit ei Deus: Quia hoc magis placuit cordi tuo, & non postulasti diuitias, & ſubſtantiam, & gloriam: petiſi autem Sapientiam, & Scientiam, vt iudicare possis populum meum, ſuper quem conſtitui te Regem, Sapientia & Scientia data ſunt tibi: diuitias autem, & ſubſtan-

2

Roma. 13
Prover. 6

3

Deut. 37

4

Reg. 3.
2. Para. 5

& substantia, & gloria dabo tibi; ita ut nullus in regibus, nec ante te, nec post te fuerit similis tui. Verè loci isti inter se contrariari vi-

D.Tho.lib.2 de regi.prin.cipu.cap.7 dentur: quia in uno loco pompa, fastus, & gloria principibus interdictitur, in alijs vero locis haec permittit. At vero D. Tho. hos locos concordat, dicens: Quod id quod non licet propriæ gloriae aut famæ aliquius, necessarium est ad status decetiam, & adiuuandum respectum & venerationem, in quibus æquum necessarium inquit est, ut principes habeantur: & hoc ad bonam subditorum gubernationem, & ut subditi obediatur. Hinc argumentum fabricemus: Si veneratio subditorum, erga superiores propter pompam exteriorē tantum prodest ad optimam populorum gubernationem, adeò, ut propter hoc illam pompam Deus concedat quanto plus, utilior erit respectus, & venerationis propter bonitatem, & virtutem maiorum eis exhibita, ad hoc, ut subditi cum suauitate dominis suis obediatur, & ut discant ab eis quales debeant esse? O quam efficax haec ratio est: eam diuinus spiritus in cordibus omnium, qui potestate exercent super terram imprimat, ut cognoscant bonum, vel malum subditorum, ut in plurimum à probitate vel improbitate superiorum pendere. In Iona legitur, priorem, qui pœnitere coepit, Regem Ninius fuisse, & qui indutus est sacco, & seddit in cinere. Coepit Rex, quem statim omnes subditi secuti sunt. Huic vero contrarium legimus in Daniele, priorem, scilicet, qui vasa templi profanavit Regem Balthasar fuisse, & post illum optimates eius, vxoresque eius, & contubinæ. Referens Isaia.

Iona.3.

Daniele.5

Isaias.23.

Tyri vastationem interim ait: Erubesc Sidon, ait mare. Hic, mare, non pro aquatico sumitur, sed pro Tyro ciuitate, quæ supra mare fundata erat, & cum omnes merces, & negotiationem ad hanc ciuitatem appellerent, & inde in Sidonem. Itaque in Sidone nihil mercium veniebat, nihil contractus siebat, quam quod à Tyro descenderet. Postquam vero ciuitas Tyri vastata fuit, modo Propheta nomine Tyri Sidonem alloquitur, dicens. Vnde tibi Sidon, Pente de lodo ciudat de sidon, Vnde tibi, quia in magnâ paupertate, indigentia & confusione deuenies, quoniam me deficiente non erunt in te merces, non negotiaciones. Hoc subditus predicari potest, postquam maiores & prelati corrupti & cotaninati vitijs fucrint; *Pente de lodo, ay de vosotros subditos.* Vnde vobis, in magna enim virtutum indigentia incidetis, vestris principibus labefactatis, in quibus tamen si viget sanctitas, virtus, & bonitas eximile per bonum exemplum in subditos prouidentia copiosa defecderet.

O quam

7 O quām latus hic patet campus, quanta opportunitas, quā magna se offert occasio lachrymandi copiose (in quam) si talem, quam Christianos decet charitatem habemus. Nam quis erit ille verus Christianus, qui si oculos aperiat, & modum viuendi quorundam saeculi maiorum cernat non ægreferas. Videntur enim magnitudinem, gloriam, & dignitatem simul & bona temporalia, non accepisse magis, quām, ut Deum offendant, & proximis noceant, & ut tyrannide omnes opprimant. Nam, ut suos appetitus compleat, nihil sua, si totus mēdus depereat. Misit Ochōzias Rex ministrum, & quinquagenarium ut Heliam Prophetam captum adducerent: & ignis descendit de celo, qui omnes consumpsit. Quod cum Regi innotuisset totidem homines misit cum alio ministro, quos similiter ignis vorauit. Tertiò vero 8 alios misit. Considerate pertinaciam diabolicam, & quām parū dolebat pro subditorum iactura, nihil aliud intendēs, quam, ut suo appetitu morem gereret. O diram crudelitatem. Quāti huius iniqui regis sectatores hodie sunt in mundo, qui ratione ludī, & ad luxuriosē profaneque viuendum alios vita priuant, eorum bona consumentes, quibus alebantur, quibus consumptis alios vorant, & disperdunt, absque eo; quod sceleribus suis fine imponant: quo usq; Deus diebus suis finem præscribit. Merito quidem per ironiam eis dicere possumus quod sanctus Isaias Babyloniae dixit: Denuda turpitudinem tuam: discooperi humerum: reuela crura. Vbi septuaginta transtulerūt: reuela operimentum tuum: denuda canos: discooperi tibias. Quia omnes tam fenes, quām iuuenes gloriabantur turpes esse, immundos, superbos, iniquos: & videbantur, quasi consulto suas turpitudines & abominationes discooperire, ut ab omnibus viderentur. Et hinc prouenit, quod infra subsequitur: Nequaquam vocaberis ultra Dominam regnum. Vbi septuaginta interp. transtulerunt: Nequaquam vocaberis ultra fortitudo regni. Ex quibus plane colligitur, quod quādo potentes, & maiores boni sunt, fortitudo sunt Reipublicæ, quia suo bono exemplo efficiunt, ut subditi quadā animi simili fortitudine etiam suis dominentur passionibus. Qui cum in officio non sunt, nec tales se ostendunt, quales debuerant, offendendi occasionem subditis tribuunt: qui forte dicēt, Quid mirum, si nos hæc eadē faciamus? Vident enim eos, quos meliores decebat esse: siquidem potiora beneficia à Deo receperunt.

Sanct. i. pars.

S

runt

4. Reg. x.

I.ii. 47.

gunt, plus delinquare, & in peccatis versari. O Christe coeli & terreni imperator summe te omnes coelestes collaudet hierarchic quando quidem hanc tibi potestate in datam erga hominum utatem collucere voluisti.

Vnde postquam dixit: Data est mihi omnis potestas in celo & in terra Statim subdidit, Etes ergo docete omnes gentes. Scilicet, ut mea potestate fruantur. Discite o temporales domini, discite & vos Ecclesiæ praelati ab hoc diuino magistro, quomodo vestris dominis & potestatibus uti debatis. Ab arbore humili non amplius desideratur, quam, ut tempore suodet parum fructus. At vero ex celsa arbor æquum est, ut frigidis ligna tribuat, lassatis umbram suggerat, famelicis poma donet. Similiter priuates huius seculi victuni famelicis parare debent: auxilium & protectionem afflitis impertire: & ligna boni exempli, quibus frigidi in peccatis calefiant, & accedantur charitatis igne præbere: quæ quidem à plebejis & inferioribus hominibus non expectatur. Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. Apud. S. Luc. a hic piissimus Dns dixit, Oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam. Et existimo ibi, gloriam suam nuncupare, diligi scilicet, & obediri ab hominibus: & ut tanquam Dominum illum haberent homines. Quod idem est cum illo, quod hic ait, nempe: Data est mihi omnis potestas, &c. Et etiam D. Paulus ad Philippenses ait: Huius militiauit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis. Propter quod & Deus exaltauit illum. &c. Sicut amor interfecit eum, ita pro satisfactione amoris & mortis suæ voluit ab hominibus diligi. Hinc cernere licet, quam diuersam laborum suorum mercedem postulat ab ea, quam nobis tribuit ob labores nostros. Accipit enim pro mercede protegere nos, & gubernare tanquam Dominus. Et est maximum animæ solatium sub tanti Domini, qui adeo eam diligit, potestate esse. Et ut mundus hanc ei obedientiam praestet ait discipulis.

Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & filii & spiritus sancti. Non dixit, Baptizates eos in nomine meo, quæ uis ille sua morte nobis gratiam promeruit, quæ in baptismō, & in reliquis sacramentis confertur. Sed, quoniā haec gratia a beatissima Trinitate originatur, vult, ut in nomine trium personarum diuinarum baptizentur homines; docens nos propriam gloriam

Simile.

Lnc. 24.

Philip. 2.

gloriā ex operibus nostris non quærere, sed tantum Dei. Ideò
 cœlestis sponsus in Canticis sponsam hoc nomine vocat, hortus
 conclusus, à quo nullus alius p̄ter ipsum, fructum colligit, Vn
 de sponsa alibi inquit: Veniat dilectus meus in hortum suum, vt
 comedat fructum pomorum suorum. In quibus verbis fatetur om
 ne bonum, quod habet in se, sponsi esse, & gloria sua referendū,
 cuius gratia omne illud bonum sit. O vere fœlicem illam ani
 mam, quæ ita hoc ex animo fatetur: nec sibi aliud, quam imper
 fectiones tribuit. Operibus enim, quæ cum hac humilitate non
 sunt non inuidet Sathanas. Hinc D. Ambrosius ait: Hostis no
 ster tantum à superbia lucrum reportat: vt non moleste ferat ho
 minem esse pudicum, modo superbū reddat. Scit enim origi
 nem malorum superbiam esse: & hanc bona opera, quæ cum il
 la sunt inficere. Qua propter fratres, omni cura satagit e mentes
 vestras à superbia & vanitatis scoria & ferrugine mundare, in so
 lam Dei gloriā opera, intentionesque dirigentes, secundū huius
 diuinī magistri exemplum, qui tam ex animo semper Patris sui Ioh. 8.
 gloriā quaesuit. Vnde dicebat: Ego honorifico patrem meū.
 Et paulo in inferis: Ego non quaero gloriam meam. Docentes eos ser
 uare omnia quecumque mandauit vobis. O admirabile beneficium,
 ostendere Deum hominibus, in quo vult ab eis sibi seruirī.
 Exaggerat Moyses, quod quanuis multis beneficijs Hebreos
 Deus affectisset, nullum eorum excellensita fuit, sicut legem
 eis p̄cebere, & suum eis ostendere beneplacitum dicens: Hæc
 est vestra sapientia, & intellectus coram populis, vt audiens
 testiuiersa præcepta hæc dicant: En populus sapiens, & in
 telligens, gens magna. Nec est alia natio tam grandis, quæ ha
 beat Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cum
 eti obsecrationibus nostris. Si ergo legem tam grauem eis de
 disse tam magnum fuit beneficium, quanto maiori beneficio
 nos affectit ab isto tam graui onere eripiens nos, legē tam suauē
 facilēque nobis donans. Benedic te Angeli Domine pro hoc
 tā exiinto dono, quo nos affectisti: quandoquidē nos ruflici &
 elingues, dignas tibi gratias soluere nescimus. Sed aduertite, q̄
 cū Moyses legis libri absoluit, inquit sacer text⁹ Moysen Levi
 tis dixisse, Tollite librum istū, & ponite illum in latere arce fœderis. Dene. 31.
 Dñi Dei vestri, vt sit ibi cōtra te in testimoniu. Hoc dixit quia
 quāuis in Prover. dicit: Mādatū incerna est, & lex lux, viꝝ tuꝝ. Pro. 6.

Cant. 4.
Cant. 5.

D. Amb.

Dene. 4.

Dene. 31.

Ioan. 5.

hoc intelligitur, obsequētibus legi, sed negligētibus illam iudex 16
 est & testis. Vnde dominus Iudæis dixit, Et Moyse, qui accusat vos in quo v̄os speratis. Ex quo sequitur legem Euangelicam
 terribilem fore testem contra nos, si eam non obseruauerimus, si
 quidem maius beneficium fuit quam alia lex. De his diebus di-
 xerat Deus: Ecce dies venient, & dabo legem meam in visceri-
 bus eorum, & in corde eorum scribam eam, & ero eis in Deum,
 & ipsi erunt mihi in populum. Noluit in hoc dicere eos legē me-
 moria tenere, sed quod maximo amore erga illam afficiēdi erāt.
 O quā mācris hāc reprehensio nobis est. In his enim verbis Do-
 minus insinuare voluit beneficia, quā hominibus erat collatu-
 rus, tā magna fore, & quā suauis lex futura erat, quā eis datus
 erat, vt cum hoc non solum illos inuitaret, sed etiam aliquo mo-
 do cogeret, vt ingenti promptitudine & animi alacritate, & dili-
 gerent eum, & ei obedirent. Quā omnia postquam Deus tam
 plenē abundeque peregit, nos itā obdurati permanemus, & for-
 tē amplius, quā in ante illi fuerant. Cur ergo fratres in Christo
 Iesu non confundimur & talia audientes non pudet nos, cum
 ita in culpa simus? Per immensam Dei bonitatem adiuro vos, si
 quidē quotidie ea, in quibus diuinę maiestatisibi seruiri, & obe-
 diri magis placet vos docemus, modo saltim cum omni animi
 feroore ea exequi studeatis: & vnuſquisque quod psallebat re-
 gius David dicat. Confitebor tibi in directione cordis. Quando
 coramat quod amare debet, & quod odiſſe oportet odio habet,

Pſal. 118.

tunc rectitudinem habere dicitur, & qui itā correſtum habet dis-
 positus est, vt quod Deus prēcipit opere perficiat. Hoc sacrosan-
 ctum Euangelium hodie sancta Ecclesia nobis proponit: quo-
 niam mysterium sanctissimae Trinitatis perlucide Christus Re-
 demptor noster in eo manifestauit: & sat est summam veritatē
 hoc dixisse, vt infallibiliter ita esse credamus. Illa sancta ac my-
 steriosa quatuor animalia, quā per firmamentum volando ince-
 debant, inquit sacer textus, quod facta voce stabant & submitte-
 bant alas suas. In quo significatum est omnem creaturam ad vo-
 cem Dei alas sui intellectus debere submittere. Cum homo lo-
 quitur, quatenus homo, fas est verba eius rationesque pensare.
 Loquatur mihi Aristoteles, loquatur & Plato, eorum verba &
 rationes examinare mihi licet, si fides eis debetur nec ne. At ve-
 ro cum Deus loquitur, omnes tenentur alas suas submittere, &
 captiu-

Ezech. 10.

19 captiuare intellectū in obsequiū fidei, & quod satis sibi sit Deū
 dixisse. Nam fidei mysteria idcirco res fidei dicuntur, quoniā fi-
 nes nostri intellectus trāscendūt. Aristotelis intellectus (de quo
 Diuus Hieronymus ait: Magnum miraculum & prodigium in
 natura) per pauca de diuinis nouit, & hæc generalia & errori-
 bus plena. Vnde omnes illi decepti sunt, qui in vasculo sui intel-
 lectus illud pelagus inexhaustum diuinæ celitudinis, & myste-
 rīa comprehendere tentauerunt. O cæci an ignoratis, quod si
 Deus ab humano intellectu posset apprehendi iam Deus non
 esset? Quomodo ignoras (inquit Sapiens) quæ sit via spiritus, & Eccle., 11.
 quæ ratione compingantur olla in ventre prægnantis, sic ne-
 scis opera Dei, qui fabricator est omniū. Quasi dicat, Te ipsum
 non cognoscis, & quomodo Deum vis intelligere? Ergo miser
 humilia te, captiuā intellectum in obsequium fidei: credē nobis
 à Deo reuelari, quæ illi placent. Quod h̄i in omnibus fidei articu-
 lis & erga omnes fidei propositiones hanc obedientiam diuinæ
 reuelationi humana ratio debet præstare, quanto magis ac securius,
 erga altissimum hoc, & ineffabile Beatisimæ Trinitatis
 mysterium? Inquit Salomon: Tria sunt difficultia mihi: via
 aquilæ in cœlo, via colubri super terram, via nauis in medio Prove. 30.
 mari. Hæc Sapienti difficultia videbantur: quia dato, quod oculis
 cernantur, nullum prorsus vestigium ex se relinquunt. Verbi di-
 uini à patre procedentis viam, & Spiritus sancti à patre filio-
 que, quam intellectus non cernit, nec in creaturis vestigium satis
 expressum inuenitur, quomodo intellectus cognoscet? Quod
 Deus intelligat, in creaturis ratione vtentibus vestigium inueni-
 tur: si enim in speculo te aspicias quandam tui imaginem ita ad
 viuum expressam in illo cernes, ut nullus pictor, quantumuis
 ingeniosus inueniri posse, qui sic eam depingeret qualiter in
 speculo apparet. Alterum est naturale speculum, huic artifi-
 ciali simile: & hoc in tuo intellectu habes, in quo illius, quem
 amas, imaginem expressam tenes, per quam illius reminisceris,
 quamvis sit absens, tanquam si præsentem haberet. Igitur,
 quod Deus se ipsum intelligens, producat conceptum in mente,
 in quo illud, quod respicit, & contemplatur, expressum maneat:
 de hoc vestigium est in hoc exemplo de imagine hominis men-
 te concepta. Et quod Deus amet se, & hunc amorem non esse ac
 eidens aliquod, quoniam Deus accidentium subiectum non
 est.

est, hoc indagando reā è inquirit ratio. At verò conceptum hūc
& ipsum etiam amorem personas esse, hoc nec intellectus pene-
trat, nec vestigium in creaturis inuenitur. Cæterum quanvis
mysteria hæc omnem rationem superent sunt tamen eidem ra-
tioni maximè consentanea. Pro quo est notandum, Sanctum

D. Diony. Dionysium de diuinis nominibus dicere, naturalissimum esse
de diuinis no omnibus viuentibus perfectissimis generate sibi simile. Et veri
mi. id ā Ari quique sapientes quascunq[ue] perfectiones in creaturis confide-
sto. 1. de ge-
nerat. 51. omnes ab ipso promanauerint. Si aqua riuuli eò quod à fon-
tisimile,
te manat, dulcis est, vtique dulcior in fonte inuenietur. Si stel-
lae, & planetæ, lumen à Sole recipiunt, lux in ipso Sole perfe-
ctior inuenietur. Si locus igni circumstans calidus est, quia igni
propinquus perfectius multò calor in igne erit. O summa
& consummata bonitas. Opelagus à quo cunctæ creaturarum
perfectiones dimanat, quanto iure affirmare possumus omnes
illas in te Domino Deo nostro, per quam eminenter existere.
Quod si perfectionem esse dicimus creaturam gignere nempe

I/ai. xl. generare sibi simile, potiori iure hanc perfectionem in Deo po-
nemus. Vnde ipse per Isaiam inquit: Nunquid ego, qui alios pa-
rere facio, ipse non pariam? dicit Dominus. Si ego, qui gene-
rationem cæteris tribuo sterilis ero? ait Dominus Deus tuus.

P/sal. 109. Et idem Dominus filium suum vnigenitum alloquens dicit,
In splendoribus sanctorum ex vtero ante Luciferum genui te.
Vbilitera Hebræa habet, in splendoribus sanctitatum. Si in Pa-
tre filium producente vnicum duntaxat attributum, quod splen-
deret, aut vna tantum sanctitatis esset. In splendore aut in sancti-
tate genuite, dixisset. At verò quia in patre infinitæ perfe-
ctiones, infinitæ sanctitatis sunt (quanvis omnia vnicarint esse
ntia) & omnes illæ sanctitatis sunt perfulgentes, & aeternus
pater ab aeterno suas contemplatus est perfectiones, suoque di-
uino intellectui splenduerunt, ideo filium suum producit non
tantum ex apprehensione sive essentiæ, sed etiam ex cognitio-
ne suarum perfectionum. Ideo dixit: in splendoribus sanctorum,
sive sanctitatum ex vtero genui te. Vterum hic suam me-
moriā fecundam appellat, suum, scilicet, intellectum, qui
nam diuinam essentiam contemplatur, ex quo vtero, aeternus
diuinusque hic filius nascitur. Hanc ergo beatissimam Tri-

agnitatē laudemus, & gloriificemus, &c. charitatis visceribus di-
 ligamus, cui ita placuit, se nobis renelate. Et, vt grata obsequia
 faciamus illi exhibere, à Sancto Abraham patriarcha discamus,
 cui (sicut in sacra scriptura legitur) beatissima Trinitas in for-
 ma visibili apparuit. Dicit enim, Apparuit ei Dominus in con-
 ualle Mambre, sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso feruore
 diei. Cūmque eleuasset oculos apparuerunt tres viri stan-
 tes prope eum. Et cum tres essent dixit eis, Domine, si inueni
 gratiam in oculis tuis, ne transeas seruum tuum. In quibus sig-
 nificatur, quanvis tres sint diuinæ personæ tamen omnes unum
 tantum Deum esse & Dominum. O quo ritu siue apparatu
 hic sanctus ac venerabilis senex Deum exceptit: longe qui-
 dem diuerso ab apparatu, quo Reges & principes terrena suscipi
 solent. Cum enim Rex in aliquam venit ciuitatem, in turres ho-
 mines ascendunt, colles, & montium cacumina petunt. At verò
 Sanctus Abraham stabat in conualle Mambre. Cūm Rex venit
 in ciuitatem extra illam ciues illi occurrunt: Abraham verò stās
 in limine ostii Regi adueniente ita omnes occupati, sollicitique
 versantur, vt vix sedendi tempus vacet: at verò Deo adueniente
 sedens Abraham innenitur. Regem manè vel sero excipere ho-
 mines solent, quia in ęstu non sit iter, Abraham verò in feruore
 diei excipit Dominum. A duentante Rege omnes in eum inten-
 dunt, oculos ab eo non remouent: veruntamen Deo aduentante
 Abraham oculos in coelum tollit. Quid noui hoc est, vir san-
 ctissime, quo titu Deum excipis? Dico has ceremonias, & ritus,
 modum & præparationem repreſentare, qua sanctissimam Tri-
 nitatem excipere, revereri, & adorare debemus. Prima præpara-
 tio est, vt in valle humilitatis esse studeamus: in ipsa namque di-
 sponitur anima, vt diuinæ veritates reuelatae magis perspicue &
 pulchiores ei sint. Dicunt perspectivi, quod si quis in profundū
 descēdat puteū & ab imo coelum aspiciat, etiā si meridies sit stellas
 tanquā si nox esset, videbit. Nam ratio, ob quam die stellas non
 cernimus nō est, quia nō fulgeant, sed quia claritas diei disgregat
 visum, & à maiori lumine occupantur oculi: at verò in putei pro-
 fundo existēti nō disgregatur visus. Veritates fidei stellæ perful-
 gitæ sunt, quæ ab his, qui in profundo humilitatis iacet, melius
 intelliguntur. Vnde S. David ait: Credidi, propter quod locutus
 sum: ego autem humiliatus sum nimis. In quibus verbis sanctus

Gen. 28,

Simile.

P. al. 1.

vir fatetur, profunda quadā humilitate se disposuisse ad hoc, vt²⁸ fides sua viua, feruida, & honoris Dei proximorumq; utilitatis amulatrix esset. In Genesi habetur Rachelem à Lia sorore sua Mandragoras, vt eas olfaceret petuisse, & secundum Beatum Cyprianum super hunc locum Mandragoræ illæ lilia erant, quas, vt conciperet Rachel olfecit, quia sterilis erat. Sic vere humilibus contingit, quibus fidei veritates stelle perfulgidæ apparent: etiam odor feralilia sunt eis, quibus sancta desideria cōcipiunt, magnisque partus edūnt. Secunda præparatio est, vt tranquillitas, & quietem cordis habere studeamus, & vt noster spiritus considerat laboremus: hoc enim maxime decet ad hoc, vt anima in virtute crescat, & Deo sit grata. Tertia præparatio est, vt sumus ad osium tabernaculi. Qui ad osium & in limine eius est, nec foris nec intus stare dicitur. In quo nobis significatur, ita nos²⁹ debere animæ conformari, vt corporis non obliuiscamur: & similiter corpori ita morem geramus, vt animæ non obliuiscamur. Quarta præparatio est in feroore diei, quod amore in feruidum, & iugulare studium denotat, quo diuinæ maiestati debemus famulari. Et sicut ollacum feruet spumam & alia excremen ta foras expellit, sic feruidus amor quam plures imperfectiones ab anima extra mittit. Quinta præparatio est oculos in cœlum leuare. Cumque subleuasset oculos &c. Inter nobiles, & viles volucres hoc est discriminis, quod viles, cuiusmodi sunt milii, oculos versus terram super pullos inclinant, nec leuare oculos in ardorem sciunt: at vero aves nobiles quales sunt accipites, aquila, & aliae prædis assuetæ, oculos in altum tollunt, & ardorem, quæ versus cœlum volat intuentur. Hoc etiam inter iustos & peccatores interest. De peccatorib⁹ inquit David, Oculos suos statuerunt declinare in terram. De iustis vero ait: Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ: ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri. Ergo fratres à terra oculos nostros erigamus, nec appetamus terrena, sed mentes, affectusque nostros in cœlum leuemus, ubi thesaurus est noster, qui Deus est: assidue deprecantes, vt à mensa libertatis misericordię suæ nobis gratiam impertiat, cum qua acquiritur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Gen. 3.

Simile.

Simile.

Psal. 16.

IN

INFESTO SACRO

sancti Eucharistiae sacramentis Concio Prima.

Caro mea veræ est cibus. Ioan. 6.

N L I B R O Sapientiae de divina sapientia dicitur, Attingit à fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter.

Sapien. 8.

Attingit à fine usque ad finem fortiter, id est: omnia comprehendit, & potens est cum omnibus, quæ sic apprehendit finem pertingere, & quodcumque volueri. opere complere. Et disponit omnia suaviter, scilicet, quæcumque facere decernit. Quia propter quantum natura sua Deus sit spiritus inuisibilis, quia tamē tecundū cuiuscumque naturam creaturarū, eas gubernat & regit, ideo sub rerū visibilium specie cū nos reuerteri, & adorare voluit: quia homines ex quo ratione iunari coeperūt inter has res visibiles degentes ab eis quæcumque adepti sunt, didicerūt. Ideo humana fragilitati cōdescendens, sub rerū corporearū specie voluit ab hominibus coli: & hoc modo cū hominibus ab origine mundi se gessit, tam in legem naturæ, & scriptæ, quam in lege gratiæ. Inuenietis siquidem in lege naturæ ab hominibus sub rerum visibilium specie Deum colinèc proinde res illas adorabant, sed Deum tantum, in quibus representabatur. Sanctus Abraham, qui exprimitur, quos Deus est alloquitus, informavisibili se illi manifestauit, & sub hac forma illum adoravit, ut ex sacro textu patet: & deinde tres illos vi Gene. 12. dit viros, in quibus Deum veneratus est. Etiam Iacob in illa scala Gene. 18. la, quam vidit, Deum adoravit dicens, Dominus est in loco isto: Gene. 28. in qua visione se Deo vovit, ei que seruare promisit. Moysi quoque in rubro se manifestauit: ibique Moyses illum adoravit. Postea in lege scripta idem inuenimus. In Exodo enim præcepit Deus, dicens: Facient mihi sanctuarium, & habi- Exod. 25. tabe

tabo in medio eorum, iuxta omnem similitudinem tabernaculi, quod ostendam tibi. Vbi Deus colebatur ab Hebreis. Et plenum est arcum, Cherubim, propiciatorium, & reliqua tabernaculi illos non adorare, sed Deum tantum, quem illa representabant, & quibus mediabitibus Deus loquebatur ad illos. Etiam prophetis sub corporeis visionibus se Deus manifestabat. Vnde Isaia ait, vidi Dominum sedentem super solium excelsum, & eleuatum. Et Ieremias: Misit Dominus manum suam, & tetigit os meum. Et sanctus propheta Ezechiel, postquam in priori capite quandam sibi ostensam admirabilem visionem enarravit, inquit. Haec visio similitudinis gloriae Domini: & vidi, & cecidi in faciem meam. Alijs etiam prophetis in visibilibus signis se ostendit: quem admodum per Oscarum affirmat dicens: Visionem multiplicaui & in manu prophetarum assimilatus sum. Haec, vsq; ad vniuersalis misericordiaz tempus perdurarunt, cum Deus ex celo in terram carne indutus descendit, vt Baruch prædictum. Hic est Deus noster (ait:) & paulo inferius, in terris visus est, & cù hominibus conuersatus est. Qui postquam in forma visibili & corporea sui sacratissimi aduentus mysterijs sine imposuit, transiurus de

Leg. Ireneū hoc mundo ad patrem, & iā prope ultimum vale mundo dieturus, lib. 4. contra voluit eundem modum in lege gratia obseruare, quæ in lege natu**Valen.** Hie turæ & scriptæ obseruauerat, modum, inquam, statuens, quo in re in **Malach.** bus visibilibus & corporeis illū coleremus, Quapropter hoc in **Cypr. li. co-** effabile sacramentū instituit, vt sub panis & vini speciebus illū tra*Iudeos. c.* coleremus, sub quibus vere & realiter ad animarum nostrarum **16. Aug. li.** commodum & utilitatem voluit remanere. Ex quo magnum di **28. de Civit.** scrimen esse ostenditur inter beneficia, quæ modo nobis contulit **Dei. c. 35.** & illa quæ in seculis antiquis fecit. Quia quanvis res visibiles, in **& lib. 19. c.** quibus illum adorarent Deus donauit, non inerat ipsis Deus **23. Theodor.** quemadmodum sub his accidentibus inest: sub his enim vere & in **Malachi.** realiter Christi Redemptoris nostri caro est, & anima eius sanctis **Dansas. lib.** siua per veram concomitantiam, & verbum diuinum per viaio- **4. orth. fid.** nem hypostaticam, & Pater & spiritus sanctus non per cōcomi- **cap. 14.** tantiam, sed per unitatem essentiae, Quia ego in Patre, & pater **10an. 14.** in me est, vt idem dominus ait. Vnde si thesanum, qui sub hoc diuino sacramento latet, nobis Deus vellet ostendere, omnem Dei maiestatē ibi cerneremus. Nunc verba, quæ Dominus hic proponit intelligetis. Caro mea vere est cibus. Idest, Plura de me di- cuntur

7 cuntur, non per naturam, sed per similitudinem. Lapis angularis dico, quia utrumque populum vincit a lege, singulari amore una petra fundamentali coniuxi, supra quam Ecclesia edificium fabricatum est. Ipso summo angulari lapide Christo Iesu (inquit Apostolus) Eph. 2.º in quo omnis edificatio constructa crescit in te plus sanctum in Dominum. Nec proinde lapis sum per naturam. Etiam agnus vocor: non quia illa brutalitate fortior, sed quia tamquam agnus patientissime mortem toleravi. Leonem cupor, & alij huiusmodi nominibus appellor, quorum similitudinem duntaxat gero. Ceterum in toto rigor sermonis loquendo dico vere & non figuratiu[m], Carnem meam verum cibum esse. Caro mea vere est cibus. Non figura, non similitudo, non metaphora illa hic est: sed verborum proprietas, & sermonis rigor. Quod si quis obijciat Christum Redemptorem nostrum de

8 seipso dixisse: Ego sum vitis vera nec proinde vitis naturalis est, Iohann. 15.º

sed per quamdam similitudinem: igitur quanu[m] sic carnem suam verum cibum esse dixerit, similitudinarie, & non vere debet intelligi, ad hoc respondeo ex antecedentibus & subsequentibus verum sacram scripturam sensum deduci. Modo quando Dominus inquit: Ego sum vitis vera subdidit: Et pater meus agricultor est, & paulo inferius ait: Ego sum vitis & vos palmites. In quibus significatur, eo modo Christum vitam esse, quo homines palmites sunt. At vero homines non vere, & realiter, sed figuratiu[m] & per similitudinem palmites sunt. Veruntam cum hoc sacrosanctum sacramentum instituit, ait: Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur. Et certum est, corpus suum verum & non figuratiuum traditum fuisse, & pro nobis crucifixum, nec magis perspicuis & lucidioribus verbis dici posset. Et de sanguine preciosissimo inquit: Qui pro vobis effundetur. Si ergo sanguinem nobis dedit, qui pro nobis effusus est, sine dubio sequitur sanguinem suum verum nobis diffidere: quoniam ille vere effusus est. Et alibi Dominus ait: Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Vbi alia lectio habet: Panis, quem ego dabo caro mea est, quam ego dabo pro mundi vita. Vbi plane Deus promisit carnem suam in sanctissimo sacramento daturum, non mystice, aut figuratiu[m], sed illa, quam pro mundi totius vita daturus erat. Haec veritas roboratur per illa D. Pauli verba: Quicunque manducauerit panem, & biberit calicem domini indignus reus erit corporis, & sanguinis Domini. Ex quibus verbis validissimum argumentum colligitur. Quia, si in hoc sacramento

Iohann. 6.

1. Cor. 11.

aihil

nihil aliud, quam panis esset, quomodo qui in peccato mandu-¹⁰
caret peccaret mortaliter? Propter bucellam panis in peccato
sumptam Deus animam perderet, & in Gehennam mitteret? Si
quis forte dicat, quod ex eo, quod mundi Redemptor in eo figu-
ratur peccat, qui in peccato sumit, respondeo agnum paschalem
similiter figuram Christi gessisse, nec proinde peccabat, qui in
peccato illum comedebat. Ergo firmissime tenetum est, vera Chri-
sti Redemptoris nostri carnem hic propriè existere, & cum ipsa eius
animam eiusq; diuinitatē. Unde Deus hic nobis tribuit quicquid
tribuere potest, siquid nobis seipsum donat, & quantū ab eo po-
statare possimus. Nec Deus amplius quod tribuat habet, nec
amplius homo quod petat. Cum Esau cederet, ut benedictio-
nem à patre suo Isaac reciperet, & venerabilis senex respon-
dit: et iam benedictionem fratri suo Iacob impetrasse, ait Esau: *¶*
Nunquid non referuasti mihi benedictionem? Cui Isaac: Fru-
mento & vino stabiliui eum, & tibi post hæc fili mi ultra quid fa-
ciam? Dicito Patriarcha sancte, nunquid omnes diuinitas tuæ in
panis, & vini summam rediguntur? Hoc sanctum Isaac dixisse
reor, ut mysterium & figuram huius sacramenti denotaret: quia
donans te nobis Dominus sub accidentibus panis & vini quic-
quid dare potuit donavit. Tantum enim hominibus in terra
tribuit quantum Angelis in celo, quanvis diversimode. Ve-
rantamen quod sic velatum se nobis dedit non ob id benefi-
cium minuitur, sed potius efficit, ut ita nobis utilius esset maiori-
rem meriti occasionem tribuens. Contingit, nobilem ac diuini-
tem sponsum, scrinolum aureum vulgo, *Cofre*, preciosis cum mu-
nusculis, torquibus, annulis, & murenlis aureis sponsæ suæ mitti-
tere, & hoc scrinolum foris apprimè elaboratum ex latura mi-
rifica, sera preciosa obseratum. Quo dono suscepto sponsa ait:
Monilia quidem, & que intus continentur, valde preciosas sunt,
& preciosum etiam est scrinolum, in quo hæc continentur. O
ineffabile mysterium: cœlestis siquidem sponsus Jesus Christus
Ecclesiæ sponsæ suæ hoc diuinum sacramentum donavit, in
quo preciosissimum est quod intus latet, & preciosum est etiam
quod foris est. Volo dicere quod non tantum fidelis gratiam
recipit per virtutem sacramenti ex opere operato, quam fons
perennis gratiæ Christus, qui realiter in ipso continetur, illi com-
municat: sed etiam meretur & gratiam recipit, credens sub illis

Gene. 27.

Simile.

acci-

¹³ accidentibus tantum ac ineffabile bonum existere. Itaque tam id, quod intus latet, quam quod foris cernitur dignus sum est utile est. Et voluit Dominus sic velatum se dare nobis, non solum maioris meriti gratia, sed etiam, ut modus vita nostra conseruatetur. Pro quo est notandum, quod in hac vita quædam possumus, quæ tam nolumus, alia verò volumus, quæ impetrare, vel exequi non possumus. Ethoc velle & tam non posse, pœna est alterius posse & nolle. Ea quæ possumus cum Dei auxilio, & tamen nolumus sunt in vita spirituali proficere, comparare virtutes, debellare vitia, & in bono cœpto perseverare, quæ si obtinere vellemus possemus utique. Si vellemus, inquam, voluntate efficiaci, sed reuera nolumus, ex quo fit, ut merito illis priuemur.

Vnde disolutus, & remissus ille, qui ait: Velle quidem sed malam vitam relinquere non possum, non verum loquitur: nā utique posset mediante Dei auxilio, qui nunquam deest illi, qui efficaci voluntate vult cōuerti. Et ita verba illa Ezechiae Regis dicta: Domine vim patior, responde pro me de peccatore dici possunt, qui ait: à peccato velle exire, sed minime posse. Ah domine, vim patior, responde pro me: auxiliare domine, quia bonus esse volo, nec tam possum, sed cogore esse malus. Et talis meritum addere potest: Quid respōdebit mihi cū ipse fecerit? Ideo, iam auxiliū mihi Deus præstítit, nec tamen donis & auxilijs eius uti volo. In culpa ego sum, quia non possum, quoniā nolo: nā si vellem utique; bonus esse possem. Id autem quod volumus, & optimus, & tamen nō possumus, est vitam quietam cū gaudio, & iucunditate viuere. Hoc tamen obtainere nō possumus. Nam iusto

¹⁵ Dei iudicio factū est, postquā homo peccauit, quia quod potuit (scilicet in bono perseverare) noluit: quod requiem habere, gaudio frui, & lætitia potiri velit, id tamen obtainere minime posset; sed, quod hæc misera vita humana cum hoc afflictionis censu ei concederetur, ut nihil vita huius penitus ei placeret. Nā ei, qui mœstus est omnia fere præsentia molesta videtur. Si noceat est diē exoptat, si die nocte precatur, si domi est in agru exire desiderat: si in agro, in domū reuerti satagit. Si solus eis comitē ad esse implorat: si adest, molesta ei videtur cōuersatio. Hæc enim afflictio tristitiaque efficiunt, ut homo in te præsenti, quam videt, solatio & quiete frui nō possit. Ideoq; vt vita humana a maiitudinibus, & afflictionibus plena esset diuinaprouidentia præordi-

ordinauit, nē requiem in his rebus homines quārerent, sed tan-¹⁶
quā peregrini, & ad uenā hic viuerent, & corda sua in cœlū lena
rēt. Ecce vita nostra modus. Igitur si vita, & bonū nostrū Chri-
stus, in forma visibili, & glorioſa nobiscum mansisset, ita ut pro
prijs oculis illū cerneremus, tāto gaudio tantaq; afficeremur leti-
tia, vt vix vñquā ē sacerculo hoc vellemus exire. Nā si B. Petrus vi-
so Dño transfigurato humanae redēptionis oblitus ait: Dñe
bonū est nos hic esse. Quid nos miseri & imperfetti faceremus
cū tantus A. postolus præsentī latitia alienatus generis huma-
ni redēptionis oblitus fuit? Ne ergo huiusmodi latitia obliuiscē-
remur patrīz cœlestis ideò Dñs sic velatus, & occultus nobiscū
manere voluit. Et etiā, vt & credēdo cū illa nativa querela & an-
xietate viueremus, scilicet, quia quod credimus nō possum⁹ adi-
pisci, & ex hac naturali anxietate in volūtate subsequeretur tri-
tūtia: ex hac verò tristitia sanctū odium erga res huius saceruli, &
quædā preparatio ad amandū Deū pullularet. Hinc sanctus ceci-
nit David: Parasti cibū illorum, quoniam ita est præparatio ei⁹.
Idest, Non solū cibū congruētem hominibus dedisti, sed etiam
eo modo, quo magis illis cōueniebat illū dedisti. O. Benedictus,
& glorificatus sit talis Deus. Obsecro vos fratres hunc liberalissi-
mū Dominum, qui tot modis animas nostras ditare studet, die
noctuque totis viribus collaudetis.

Psal. 64.

Ait ergo Dñs: Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus
qui māducat mā carnem & bibit meum sanguinem in me manet, &
ego in illo. Resnotatu dignissima est, in Lexitico Dñm dixisse, Sā-
guinē omnis animalis nō sumetis in cibo. Omnis anima, que ede-
rit sanguinē peribit de populis suis. In hodierna verò lectione¹⁷
Euāgelica nō solū Deus permittit sanguinē suū à nobis bibi sed
infra subdit: Nisi manducaueris carnē filij hominis, & biberitis eius san-
guinem nō habebitis vitam in vobis. Res mira quod in lege antiqua,
ne sanguis comedetur, sub mortis suppicio præcipiebat: nūc
verò sub eadē, vt bibatur præcipitur. Quid hoc mysterij? Respō-
deo, id in lege antiqua Deū inhibuissē, vt doceret homines bestia
lē vitā fugere, sanguis enim, vt à Philosophis dicitur sedes est ani-
mæ, seu vitæ, & cū noluit De⁹ sanguinē bestiarū bibi, ne bestiarū
mores in hominib⁹ resideret, prohibuit. Nūc verò sanguinē suū
vult vt bibamus, vt vitā cœlestē suā vitā similē agamus. Super
hac verba alia quæstio valde necessaria se offert. Quarè, cum
verum

Luis. 7.

19 Verū sit fide q; tenendū, ita sub accidētibus vīni in calice Christū
 esse quēadmodū sub accidētibus panis est in hostia cōfērata, si
 ergo sub quolibethorū accidentiū integer est, quid sub bina spe
 cie esse oportuit? Respondeo hoc fecisse, vt viuū & integrū sui
 amoris memoriale nobis relinqueret, & vt quantū p nobis fece
 rat ostēderet. Pro quo notare oportet ex vi verborū sacramēta
 liū hostiæ, tantū verū Christi corpus ibi esse. At vero quia cor
 pus est viuū, sanguinē & animā habet: & hoc corpus & anima
 verbo vñita sunt: & Verbū est cū Patre & Spiritu sancto. Hæc
 omnia modo supra dicto ibi sunt. Similiter ex vi verborū cōse
 crationis calicis tātū est ibi sanguis Christi Redēptoris nostri:
 sed quia sanguis viuus est, debet in venis esse, venę in corpore,
 & corporuhabet animā. Et cū corpus & anima Christi sint debēt
 esse vñita verbo, & verbū est cū Patre & Spiritu sancto; que om
 nia in calice cōtinētur. Vnde si quis ex Dni discipulis (postquā
 in cruce Dns expirauit) cōfērare attentaret sub hostia, nō am
 plius quā Christi corpus mortuū esset, quāuis verbo vnitū, & in
 calice cōfērato sanguinis mortuus & à corpore separatus etiā
 diuinitati vñitus. Itaq; ex vi verborū sub hostia tātū est Christi
 corpus sacratissimū, & sanguis eius preciosissimus sub accidēti
 bus vini. Et sub vtraq; specie hoc sacrosanctū mysteriū Dns in
 stituit, vt viuū & integrū nobis relinqueret exēplar, & memo
 riale, qapropter nimia sui Charitatē erga nos corpus suū exāgue
 voluit remanere, sanguine suo preciosissimo pro nobis in terrā
 super Caluarię mōtē effuso. Vnde fratres dū sacerdos hostiā per
 seleuat, deinde calicē, illū singularē amorē, quo iste cœlestis spō
 sus vos dilexit memoria recolite, qui omnē suū sanguinē effun
 dere voluit, quod per illam hostiæ & calicis eleuationē disiūcta
 significatur, cō quod in cruce totalis separatio sanguinis à corpo
 re sit facta. O filios Adam saxis durores, quorū corda tā singu
 lari beneficio, tāq; eximio Dei amore non emolliuntur: & post
 quam sēpissime hoc sacramento vñsumus, vix aliquod vtilita
 tis incrementum, aut deuotionis vestigium in nobis appetet.
 Hic summaveritate dicente. Qui manducat meam carnem in me ma
 net & ego in illo. In me manet quasi gutta aquę, cū intrat in mare.
 Et ego in illo tanquam columnā ferrea in arundine debili inclu
 sa, quam fortificat. Gutta aquę si per se existat tenui vento, aut
 modico calore facile siccatur: at vero si mittatur in mare con
 serua

Simile.

seruatur ibi: quod si mare totum vinum esset illa gutta aquæ in 22
vinum conuerteretur. O anima Christiana: quæ sola per te exi-
stens instar guttulae aquæ es, quæ quantumuis minima re offen-

Sapien. 11. deris, & leuisima occasione destrueris. Nec si te guttam aquæ
dixerim mireris, cum sapiens de toto vihiuso inquit: Ante te or-
bis terrarum tanquam gutta roris antelucani, quæ descendit in
terram.) At verò si dignè hoc recipis sacramentum in Christo, qui
mare vini amoris est, remanebis, in quo deificata & in eius amo-
rem transformata conseruaberis. Quod si fieri posset, ut fortisci-
ma columna ferrea in arundine, quantumuis debili includere-
tur illam fortificaret & muniret. O homo, per te solus arundo
quædam debilis, vacua, & vento agitata es. Sic peccatorē Isaías
appellauit. Vbi de Messialoquens ait: Arundinem quas latam

non confringet. At, si dignè ad hoc sacramentum accedas, colū 23
nā inflexibilis fortitudinis tibi copulas & intrate recipis quæ sic
te fortificabit ne iaculis tentationū dæmonis succubas. Ideoq;
hic Dominus ait: Qui manducat meam carnem in me manet. Tan-
quam gutta aquæ in mari Oceano. Et ego in illo, Tanquam colūna
fortis in fragili arundine. In primitiua Ecclesia mos erat fidel-
bus quotidie co mmunicare: vnde in Actibus Apostolorū dici-
tur: Erāt perseverantes in doctrina Apostolorum, & cōmuni ca-
tione fractionis panis & orationibus: ex quo tanta illis fortitudo
proueniebat, ut nec Regū, Imperatorū, aut dæmonū potentiaz
succiberent. Quin imo sacer textus subdit, Fiebat autem omni

Act. 2.

Iob. 17.

animæ timor. Sanctus Iob dicere solitus erat: Pone me domine
iuxta te, & cuiusvis manus pugnet contra me. Si sanctus Iob (dū
modo iuxta Deum esset) vniuersum mundum non formidabat; 24
qui quotidie hoc diuinum frequentat sacramentum, quem ani-
mum quamque fortitudinem habeat & quum est cum in se Deū
recipiat & Deus illum?

In memanet, & ego in illo. Vnde credendum est fidelem illum
qui dignè accedit, & manducat dæmonibus horrorem esse, ab
eo quæ tanquam a crucis aspectu fugere. Ratio verò Diui Thomæ
est, qui ait: Hoc mirabile sacramentum signum esse, quod in me-
moriam reuocat sacratissimam Iesu Christi Domini nostri mor-
tem, quæ magna cōfusio dæmonibus fuit, qua misere victi sunt.
Vnde viso hoc signo infidelibus, tertore afficiuntur. Hinc san-
ctus Gregorius Nazianzenus in oratione, quam habuit ad po-
pulum

25 pulum. Cum reuerteretur ex agro post ea, quæ gesta sunt contra
 Maximum, inquit, quòd tria sunt inuincibilia. Deus omnipo- *Nazian.*
 tens, Angelus beatus, & in terra Philosophus Christianus. Nam *Gregorius*
 verus Christianus, qui crucis philosophiam didicit, & spe, quam
 fides & charitas illi suggerunt, viuit, & simul cum hoc sacro ei-
 bo, qui in hoc sacramento ei ministratur fortificatus manet, hu-
 iusmodi tot Spiritus sancti munitionibus obfessus est, ut penè in
 uincibilis videatur. Qui quoties se tribulatum, fatigatumque cer-
 nit, considerat quantam gloriam ille gloriae princeps nobis lu-
 cratus est, & per easdem poenitentes, & ærumnas nobis acqui-
 sicut: illas omnes amplectitur, & diligit: & adiungens confide-
 rationem hanc auxilijs, quæ Deus animæ communicare solet,
 peculiariter in huius facio sancti sacramenti perceptione, ita for-
 26 tificatus iustus manet, ut inuincibilis ab isto sancto Doctore no-
 minetur. Sed heu dolor, quām raro in hominibus hodie hanc
 fortitudinem cernimus? Quot videoas homines mane commu-
 nicare, & in sero ad anteacta vitia reuerti? O diabolicam per-
 uersitatem, quòd sic homo diuinam gratiam à se tam citò repel-
 lat. Et quidem præsumere poterit ille, qui tam citò se malis im-
 miscuit, propter suam indispositionem, effectus huius sacra-
 menti non accepisse. quorum unus fortitudo est, ex qua perseue-
 rantia oritur, & hæc perseverantia per cordis munditiam acqui-
 ritur. Et sic, vbi nos legimus apud Sanctum Iob: Mundis ma- *Iob. 17.*
 nibus addet fortitudinem, textus Græcus, & paraphrasis Chal-
 daica habent: Mundus manibus addet fortitudinem. In quo de-
 notatur, quòd quanvis Deus communicat hominibus fortitudi-
 nem, requirit tamen in eis dispositionem, ut illam accipient,
 scilicet, munditiam bonorum operum. Et ut Spiritus sanctus
 honorem iusto tribueret, inquit, eum esse, qui suis bonis ope-
 ribus vitae suæ fortitudinem addit. Vnde cùm nostra versio di-
 cat: hanc iusti fortitudinem à Deo esse, aliae lectiones habent:
 Mundus manibus addet fortitudinem. Quòd si propter cordis
 munditiam solet Deus fortitudinem communicare: amplius ei
 communicabit illam, qui cum cordis munditia hoc altissimum
 sacramentum recipit. Et siquidem hi miseri homines tam ener-
 uati, & sine fortitudine remanserunt: verendum est eos non
 receperisse hoc sacramentum, sicut decebat. Et quod magis mi-
 randam illud est, quia cum hi tam debiles, & inconstantes in

Sanct. j. pars.

T bono

Psal. 7

bono sint, in malo nimis fortes sunt, & cōstantes. Quod per Prophētam David spiritus sanctus significauit. Quia vbi nos legimus: Parturit iniustitiam, alij trāstulerunt, Parturit iniustitiam. Et sic est in Greco, & etiam sic legit Beatus Augustinus. Et in Chaldaica paraphrasi habetur: Parturiet iniustitiam. In quibus varijs lectionibus ostenditur non satis esse peccatori iam pecaſſe de præterito, sed quod etiam de præſenti peccat, & in futu‐ro peccabit. A bſitā nobis talis perseuerantia. Obſcro vos fratres per infinitam Dei charitatem, tantum bonum in malum conuertinē pariamini; & vnde vobis vita prouenire posset ne inde mortem, & condemnationem hauriatis. Nam in omnibus legis gratiæ sacramentis vniuersale est, vt quemadmodum digneſumentibus ſunt valde utilia: ita indigneſumentibus maxi‐mi damni occaſionem prabent. Sicut Sol, aqua, & ventus germinare, & crescere plantas faciunt: ſitamen in terra ſunt radicatæ, ſin minus ab eisdeminet causis, & influentijs citius exſiccantur, & putrefiunt: ita sanctissimum hoc sacramentum animas, quæ in charitate radicatæ ſunt, crescere facit. Quæ vero ſic non ſunt diſpofitæ, quò magis accipiunt, eō plus excæcantur, indurantur, & deteriores fiunt, non ob sacramenti defectum ſed propter ſuam indispositionem. Ideoque opera p̄cium erit, omnem curam, omne ſtudium adhibere, vt ad illud dignefuſci‐piendum nos præparemus: ſicut Diuus Paulus nos admonet di‐cens: Habentes itaque fratres fiduciam in fanguine Christi, acce‐damus, cum vero corde in plenitudine fidei aspersi corda à con‐ſcientia mala, & abluti corpus aqua munda. O mirifica, ſingula‐riaque verba, quis horum ſingula opere exequetur quantum ſpi‐ritualis commodi ſibi comparabit. O Deus infinitæ maiestatis, pro tua Domine clementia in cordibus horum fratrum meorū ea ingeras, vt per ea ſe gubernare ſciant. Notetis, obſcro, quia non ſolum accedere debemus, vt ipſe Apoſtolus inquit, vero corde, ſine ſigmento, aut hypocriſi, & aspersi à conſcientia ma‐la, hoc eſt, ſaltim à labे culpæ mortalis mundi, & abluti corpus aqua munda, ſcilicet, bonum exemplum exhibentes, abſtinen‐tes corpus ab omni occaſione mali: ſed etiam inquit, quod debe‐mus accedere in plenitudine fidei. Fides vacua eſt, quæ charitate non comitatur nec alias virtutes & opera bona ſecū portat: fides plena, quæ illis eſt cōiuncta. Hoc ergo modo præparati accedere
debe.

ſimile.

Hebrei. 10.

31 debemus. Quæ ergo fratres in vero corde tâquam ad fonte*in* si-
nitæ virtutis accedatis assiduè, ut hoc sacramentū vestros cōcupis-
centiæ ardore extinguat illum accipite cum illo anhelio deside-
rio, quo lassatus & sitiens ad frigidum fontem properat: & in-
star cuiusdam famelici, qui ad arborem dulcibus pomis onustam
peruenit properate. Quomodo manus parat attendite: laciniam *simile*
vestimenti qualiter supponit, quanta cum efficacia, & vi ab illo,
qui supra in arbore residet, importunis precibus sibi poma dari
efflagitat. Sic vos præparate, & visceribus apertis coram sancto
altari procidite, & sic ad Deum exclamate. O Angelorum glo-
ria, o iustorum vita: o peccatorum iustificator. Qui fidelibus tuis
dona mittere soles, nobis domine impertire, & gratia tuæ poma
suavitatis plena mitte. Agite fratres accedite, & sicut pecunia

32 auidus ad ingentem thesaurum ditandi se gratia properaret, festi-
nate. Toto conatu accedite: & instar cuiusdam mulieris coni-
gatae, quæ plures filios habens, maximis necessitudinibus, &
zrumnis obsessa coniugem suum ab Indis reuersurum expectat
vt illum cum ingenti gaudio excipiat, à quo solatum, protectio-
nem, remedium, honorem, & omnia sperat: si forte illum per
ostium intrantem cerneret, quanto affectu properaret optatis
amplexibus frui procumbens è collo eius lacrymas gaudio mis-
cens. Cur ergo fratres ardentiori desiderio illius dulcissimi spon-
si amplexus non concupiscitis, qui ab illa cœlesti India ad vos
descendit, vt honore vos afficiat, diuites faciat, & consoletur? Ex-
tendite fratres vlnas vestras: præcordia referate: ardenter illum
suscipite: toto affectu illum amplectimini: amore & gra-

33 tia & postea gloria perfruemini. Ad quam
nos perducat Iesus Mariæ filius

Amen.

T a In

In eodem festo Sacrosancti

Eucharistiae Sacramenti

Concio Secunda.

Caro mea vere est cibus, &c. Ioan. 6.

Psal. 100

A N C T V S Propheta David psalmo centesimo, amore flagrans cœpit, dicens: Confitebor tibi Domine in toto corde meo. Nec ego solus te Domine laudabo, sed etiam inuitabo iustos ut mecum concinant. Ideò subdit: In conilio iustorum, & congregatione. Cuius rationem reddit, inquiens: Magna opera Domini exquisita in omnes voluntates eius. Opera enim, quæ pro mundi reparatione Deus facturus erat, præuidit, & ideo ait: In congregacione iustorum illum se laudaturum. Sed quare dicit, In omnes voluntates eius? Nunquid Deo plures voluntates sunt? minimè. Sed hic voluntates opera diuinæ placita voluntati significant: quæ quia voluit operatus est. Vnde hic dicere vult, opera redemptionis inter omnia, quæ diuina voluntas operata est, & quæ in hoc mundo operabitur singularia, & eximia esse. Quorum unum tanquam singulare inter omnia, quod tenuerimi amoris signum in se continet, statim specificat, dicens: Confessio & magnificencia opus eius. Hoc vero tam singulare, tam plenum magnificencia, tam dignum laude, & confessione opus huius altissimi sacramenti institutio fuit. Vnde in Canticis Sponsa de dilecto, ait: Manus illius aurea plena hyacinthis, hyacinthus color caruleus est. Modo Sponsa inquit: Cuncta opera Sponsi mei, quæ per manus significantur, sunt aurea hyacinthina, & charitatis opera & cœlestia. Ceterum hunc diuinum Sponsum dare se in cibum hominibus, hoc opus quandam singularis amoris tenueritudinem in se continet. Dum quis ægrotat filius non tantum mater iubet lectum suum iuxta illum sterni, sed etiam medicus si familiaris infirmi est propè illum dormit, ei semper adhæret, ut quam primum ægrotus, heu dixerit, opem ei ferat. O Pater piissime, o mater amantissima, o medice dulcissime, & amice deliciissime

Canti. 5.

simile.

4 delissime per quam familiaris noster Iesu Christe, quam ligatum
 est noster amor tenet, quam propinquus factus es mihi, ut quam
 primum, heu, cor meum dixerit, mihi succurras & auxilieris: si
 quidem in panis accidentibus ibi lectum habes, ibi propinquus
 infirmo es. O miram amoris teneritudinem: ecquis tam durus
 est, qui hac saltim consideratione non liquefiat? Ad hæc non
 solum nobiscum voluit manere, sed etiam nostrum medicamen-
 tum, noster cibus voluit esse, ut illum & manducaremus, & p̄-
 cordijs insertum haberemus. Non ut ipse in nos, sed nos in illum
 conuerteremur. Ita Diuus Augustinus audiuit vocem dicentem
 sibi: Augustine, Augustine, cibus sum grandium, cresce & man-
 ducabis me. Non tu me mutabis in te, sed tu mutaberis in me.
 Rectè ergo ait: Confessio & magnificētia opus eius. Vnde Moy-
 ses merito dixit: Quis similis tui, magnificus in sanctitate. O filij Exod. 15.
 saeculi huius, cur hæc audientes non confundimini. Qui non di-
 gnamini instar Dei vestri magnifici in sanctitate esse: sed vestra
 gloria est magnificos in vanitate, impietate, & in turpitudine
 esse. O quam miseros, parclos, & egenos erga Dei opera, & mise-
 ricordiæ se homines ostendunt: nō sic erga vanitatem, pompam
 & multos famulos alendos. Dixit Deus Moyſi: Ecce vocavi ex Exod. 31.
 nomine Besleel: & impleui eum intelligentia & scientia in om-
 ni opere, ad excogitandum quicquid fabrefieri potest ex auro
 & argento, & ex ære, marmore, & gemmis, & diuersitate lignorum.
 Quare Domine ad opera tā diuersa sanctuarij, qualia sunt
 aurea, argentea, ferrea, lapidea, marmorea, & lignea vnum tan-
 tum artificem eligis? Hoc Dominum fecisse reor, vt saeculi ma-
 gnatum pompam condemnaret, quibus suo statui honorique ia-
 ctura fieri videtur, nisi famulis abundant, & etiam ad quamlibet
 naniam exequendam assignatos famulos singulis quibusq; fer-
 uitij shabeat, videlicet, ab aure, à libellis, à pedibus, à calcaribus, à
 pugione, ab scopo, à pilulis, &c. quibus omnibus unus satis esset.
 Et hi famuli, vt sunt oculos magna peccata in Deum committunt:
 Domini vero, vt eos alat ab operibus pietatis, & misericordiæ de-
 fistū: quin etiam in necessitates & penurias ingentes deueniūt, quæ
 maximis iniustitijs iter præbent. O vani homines, maiores Deo
 esse temerari? Qui tantus Deus, ac Dñs cum sit, & tam singularis fa-
 bricæ, qualis erat templi illius, vnicū tantū architectum esse voluit,
 & illo contentus est: vos autem, nisi viginti famulos habeatis eru-

simile.

bescitis. Pauo caput exiguum, & debile cum habeat, caudam habet speciosam & pro longam: sic multos saeculi homines videoe magna eos comitante ceterua, longa saeculorum cauda subsequente, quibus exile caput est. Nam cum propter sapientiam, & prudentiam nullius ponderis, nullius estimationis apud homines sint, saltem propter magnum comitatum estimari volunt. Quid de magnificentijs, ut homines vindictam de sibi illatis iniurijs sumant, & suos exequantur affectus dicam? O Deus infinitus maiestatis, pro tua clementia, tot huiusmodi malis, quibus mundus scatet succurre. O fratres, vestri creatoris imitatores estote, & magnificos in sanctitate, & pietate vos ostendite: non autem in turpitudine, & vanitate. Ut autem intelligeremus quodnam esset opus, de quo loquitur hic Sanctus David, subdidit: Memoriam fecit mirabilem suorum, misericors & miserator Dominus. Ecce quo nomine Sanctus Propheta hoc mirabile sacramentum appellat, memoriale Dei mirabile illum vocans. Cum mercator diues seruum suum ad nundinas mittit, cui multa tradidit negotia: ne forte obliuiscatur libellum, manu propria conscriptum ei praebet, ut per ipsum se gerat. Nam, ut Ecclesiasticus ait: Difficile exuitur negotians a negligentia: Qui memoriale seu libellum quotidie intuens quid fecerit, quid vero ei faciendum deest considerat, & sic facile exuitur a negligentia. Vita praesens emporium quoddam est, & nundinæ. Vnde Dominus ait: Negotia mini dum venio. Ex hac enim vita negotiatione, videbitis quid emolumenti sequatur in altera, *Yada uno die de la feria, comorar in ella.* Peccatores, qui in ea male negotiati sunt, mala in inferno nunciant. De quibus Sapiens ait: scilicet eos dicere: Quid nobis profuit superbia, aut diuinitatum iactantia, quid contulit nobis? Transferunt omnia illa tanquam umbra. Iusti vero, qui bene se gesserunt in hac vita bona nuntiante, beneque de ea loquuntur: quae tanquam instrumentum illis fuit lucrandi quod possident. Vnde illud psalmi canunt: Letati sumus pro diebus, quibus nos humiliasti, annis, quibus vidi misera mala. Et siquidem hius diuini mercatoris exercitores sumus, ut Divinus Paulus affirmit, dicens: Dei enim adiutores sumus, memoriale fecit (hoc, scilicet, diuinum sacramentum) ut memoria tenerius, quid pro eius obsequio nos facere oportet. Ideo inquit: Memoriam fecit mirabilem suorum. Et quemadmodum fidelis seruus, qui diebus

7

g

9

*simile.**Eccle. 26.**Luce. 19.**Sapien. 5**psal. 89.**2. Cor. 3.*

10 bus singulis memoriale Domini sui recolit, aperit, & intuetur, vt
 quid sibi faciendum sit, memoretur: ita fratres cur adum vobis est
 diebus singulis rei sacræ interesse, & quoties sacerdos in altari san
 ctissimam hostiam eleuat, considerate memoriale vobis ostendi,
 in quo scriptū est, quod Deo debetis, & quid pro suo seruitio fa
 cere debeatis. Nam quāuis in ipsa hostia verus Dei filius glorio
 sus, & immortalis sit, etiam ibi representatur mors, quam in cruce
 passus est. Considerate ergo fratres, vos ibi proprijs vestris oculis
 Christū Dominum, & sponsum vestrum cernere crucifixum, eo
 ronatum spinis, duri transfixum clavis, & sic vobiscum loquen
 tem: Ecce o homines quid pro vobis feci, & quantū mihi debeat
 is. O memoriale cælestē, aspicite illud recte fratres, quia in ipso
 vobis dicitur quanta obligatione sitis obstricti peccata fingere, à
 quibus, vt nos filius Dei eriperet tam crudelē mortem passus est.
 Ibi etiam dicitur vobis quantum debeat is pro illius obsequio vi
 tam vestram impendere, qni viam pro vestro amore vitā perdi
 dit, quæ omni vita pretiosior erat. O quām strictū nos manet iu
 dicium, nisi in nundinis his negotiabimur, secundū quod in hoc
 memoriali nobis præscriptum est: Memoriam fecit mirabilium
 suorum. Reliquit etiā hoc memoriale tanquā verus amicus, qui
 quo tempore ab amico discedit, pignus aliquod, reliquit ei, sed hi
 omnes rem sine vita solent relinquere, vt rei viuæ memoriam affe
 rat, quod est mortuū. At verò hic verus amicus hoc nobis memo
 riale reliquit, quod viam est, quia in ipso res viua continetur, vt
 viuum memoriale esset sua mortis, & eximij amoris, quo passus
 11 est, vt apertius intelligeremus, de qua re loqueretur, addidit: Esca
 dedit timentibus se. Timentibus se (inquit) hanc cælestem illum
 dare escam, quia non timetibus eum ipse non dat, sed ipsi potius
 contra eius voluntatem, & in suimet damnationem & iudicium
 accipiunt. O fœlices illos Dei timoratos, quibus tantum hoc cæ
 leste conniuium sit. Optimo iure statim nos admonet David, di
 cens: Seruite Domino cum timore. Vbi in contextu Graco, &
 in paraphrasi Chaldaica legitur: Seruite Domino in timore. In
 quo denotatur non solum obsequium nostrum sociari cum ti
 more debere (vt in nostra translatione significatur) sed etiam
 nos Deo debere seruire in ipso timore immersos, & unde quaque
 eodem obcessos. Hoc est enim seruire Domino in timore. O quis
 hanc vitæ metam pertingeret, vt omnes tam sensus exteriores,

quām interiores potentias, hoc diuino timore reservatas haberet, 13
 quanta cum facilitate se disponeret, ut digne ad hoc pretiosissi-
 mum accederet conuiuum, & escam, quam donat Deus tamen
 tibus se. De qua sanctum dicit Euangeliū: *Caro mea vere est ci- bus.* Sed quero, si cibus hic caro est quomodo in Actibus Apo-
 stolorum D. Lucas panem appellat, vbi dicitur: Erant perseuerā-
 tes in cōmunicatione fractionis panis. Et Beatus Paulus inquit.
Acto. 2.
I. Cor. 10.
Gene. 2.
Exod. 7.
Tob. 12.
Ioan. 6.

Panis, quem frangimus, nōne participatio corporis Domini est?
 Dico illos panem appellasse, quia ex pane fuit conuersus nomē
 causæ tribuentes effectui. Vnde dici solet: Vinum hoc est acetū.
 Vinum acetum dicitis, non quod vere sit vinum, sed quia ex vi-
 no factum est. Hoc loquendi modo sacra scriptura vtitur. Post-
 quam enim Eva fuit formata, dixit Adam: Hoc nunc os ex ossi-
 bus meis: nec proinde os erat, sed mulier ex corpore, & anima 14
 cōposita: sed os vocavit eam, qui ex osse formata fuit. Et in Exo-
 do dicitur, Deuorauit virga Aaron virgas eoru, vbi serpētem vir-
 gam appellat, quia ex virga in colubrum est conuersa.

Ait itaque Dominus: *Caro mea vere est cibus.* Satis compertum
 est nullam creaturarum tam sensibilem, corpoream, quām spiri-
 tualem absque cibo posse viuere. De sensibili planum est, quia
 nativus calor humidū radicale consumit, cum quo vita animalium
 conseruatur, quod necessarium est cibo recuperaria. De spirituali
 etiam patet, quoniam Angeli in cælis diuina gratia aluntur. Vnde
 Raphael Angelus Tobiae dixit: Cūm essem vobiscum per vo-
 luntatem Dei, videbar quidem vobiscum manducare, & biberem:
 sed ego cibo inuisibili vtor. Si ergo tā corporeis sensibilibus, quā
 spiritualibus creaturis cibo opus est, igitur homo, qui corporeus, 15
 & spiritualis est cibo similiter corporeo, & spirituali eget, & pro-
 inde ineffabile Dei beneficium fuit, postquam tot cibos corpo-
 ri suggessit, nobis hunc tandem cælestem anime cibum dona-
 re, quo reficerentur strages, quas concupiscentiae nocivus calor
 in ea operatur, & gratia vita conseruaretur. Vnde idem Domi-
 nus inquit: Amen, amen dico vobis, nisi manducaueritis carnem
 filii hominis non habebitis vitam in vobis. Nec miremini, si tot
 cibos corporibus Dominus creauerit. Vnum vero anime dederit,
 siquidem hic solus valoris est infiniti, & sufficiens mirificos in
 anima operari effectus, & in se ipso illam transformare. Hinc D.
 Thomas ait, quod præcipuus huius sacramenti effectus est pau-

16 latim diuinos, id est, sanctos, innocentes, & puros eos efficere,
 qui illad deuotis, & supplicibus animis frequentant. Et hoc est,
 quod hic ait Dominus: *Qui manducat meam carnem, & bibit meū
 sanguinem in me manet, & ego in illo.* Quid verò ex hac mansio-
 ne sequatur quadam admirabili similitudine declarat statim, di-
 cens: *sicut misit me vivens Pater, & ego vivo propter patrem: & qui
 manducat me, & ipse viset propter me.* Id est: sicut vita mea, eadem
 que Patris est, quia Pater in me est: sic vita eius, in quo ego per-
 mansero, vita mea similis erit: hoc est, puritatis, humilitatis, san-
 ctitatis, iustitiaeque meæ similitudinem quandam habebit. O
 rem æternis laudibus efferendam, & quæ beatos & ignitos Seraphinos in magnam rapit admirationem, quia per hoc diuinum
 sacramentum: ita se anima in Deum transformat tam cælesti vnio
 17 ne, vt Dominus ac Redemptor noster nullam omnino vniōnem
 adiuenerit, cui eam comparare posset, nisi illi vniōni ineffabili,
 quæ inter ipsum & Patrem est. Hoc est vnu ex præcipuis, & ma-
 xime mirabilibus, quæ de anima adhuc in carne mortali viuenti
 dici possunt. O fœlices illos, qui ad tantam dignitatem peruen-
 runt. Si anima rationalis, cum sit creatura tam exigua, corpori, simile:
 quod informat, esse tam pulchrum tribuit, scilicet, oculis perspi-
 ciatatem, vultui elegantiam, denique vniuerso corpori fortitudinem,
 & sensum: quale esse, dicite mihi fratres, erit illud, quod
 Iesus Christus verus Deus dabit homini interiori in hoc sacra-
 mento sumptus? Quam intellectui viuacitatem tribuet: quos af-
 fectus & sancta desideria in volūtate generabit: quam pulchri-
 tudinem in toto rationali spiritu efficiet: Et quemadmodū quidam
 18 sunt cibi, qui non tantum vieti hominis deseruūt, verum etiam
 sunt medicinales, similiter huc diuinus cibus non solū hominem
 interiori alit, sed etiā est salutare medicamentum, quo eius imperfe-
 ctiōnes sanantur. Vnde B. Cyprianus ait: Panis iste substancialis *D. Cyprian.*
 ad totius hominis vitā, salutemq; proficit simul medicamentum, *in sermo. de
 & holocaustum ad sanandas infirmitates, & purgandas iniquitas. Cena Dñi.*
 tes existens. Utique diuinam sic decebat bonitatem, qui singula-
 ri prouidentia tot herbarum genera, & lapidum, corporibus me-
 dendis, vtilia creauit, ne rem tam eximiam sine medela relin-
 queret, qualis est anima, & tam subditā miserijs & languoribus.
 Vnde Propheta Zacharias de aduentu Iesu Christi Redemptoris
 nostri in mundum loquens ait: *Quid enim bonum eius est, aut*

Zacha. 8

quid pulchrum eius, nisi frumentum electorum & vinum ger-
minant virgines? Et quanvis hoc de munditia, & virginitate
corporali intelligatur, qui virus ex præcipuis effectibus sanguini-
nis pretiosissimi Iesu Christi est. (etsi enim materiale vinum &
cupiscentiam carnis accedit, & propterea Diuus Paulus ait:
Nolite inebriari vino, in quo est luxuria, hoc tamen caeleste vinum
quod sanguis Dni est, consumit concupiscentia ardores, & eos
eneruat, & debilitat, & castitatis munditiaeque desideria gene-
rat:) nihilominus possunt verba hæc intelligi de puritate, & spi-
rituali munditia, ita ut in eis Sanctus Propheta dicere velit, san-
ctissimum hoc sacramentum animas mundas purasque redde-
re, omnem scoram omnemque imperfectionem ab eis tollen-
do. Proprium etiam cibi est delectare edentem illum: nam au-
tor simul, & conseruator humanæ vitæ Deus ut homines quo-
tidianam sumerent refectionem, dedit cibis saporem & prouidit,
ut gustu & delectatione sumentem afficerent: quanto plus
ergo æquum erat in cibo hoc spirituali hæc inueniri quando ma-
ior hoc necessitas postulabat: Et ita Beatus Thomas inquit, quod
nemo suavitatem huius diuini sacramenti explicare potest, quia
ibi dulcedo in suo fonte, id est Deo degustatur. Quod si pluri-
mi ex nobis hanc dulcedinem, & suavitatem non sentimus, non
nunquam ex propria culpa prouenit, quia non accedimus sicut
debemus, aliquando vero per diuinam dispensationem quod sic
præordinauit ad maiorem utilitatem, & commodum nostrum.

Simile.

Nam quemadmodum lienicō, vulgo, *Enfermo del baço*, dulcia no-
cent, similiter inflatis superbis spiritualis dulcedo nocet. Et etiam
ab humilibus, & timoratis aliquando hanc abscondit dulcedinem,
secundū quod verba illa Davidis possunt explicari: Quam mag-
na multitudo dulcedinis tuę Dñe, quam abscondisti timetibus te.
Idest: Abscondis hanc dulcedinem ne gustantes superbiant.

Propter hæc omnia inquit Dominus: *Caro mea verè est cibus, &*
sanguis meus verè est potus. Sed opus est ad recipiendū hos admirabiles
effectus vos profunde considerare, non solum ad illū mandu-
candū cibum accedere, sed etiā ab illo manducari, quoniā Domi-
nus vos recipit, & vos Dominū recipitis. Hinc est, quod cōmuni-
care Latinē cōmunio dicitur, ibi namq; ex cōmunicante, & Deo
cōmunicatio quædam cōmuniis vno fit. Et ideo hic dicit: *In me
mane, & ego in eo.* Ut Christus verus Deus cibus Angelorum sit
nulluna

Psal. 30.

- 22 nullum in celo miraculum operatur: at vero, ut cibus hominum fiat in terra mirabilia multa operatur. Primum miraculum est, quia ad hoc, ut cibus tuus fiat, quadam admirabili, & totali panis in verum suum corpus transubstantiatione (postquam verba consecrationis per sacerdotem fuerint debite pronuntiata) sic cedit Christus substantiae panis, quæ anteâ erat, ut huic nos correspondentes conuersioni, in ipsum per amorem transformemur. Et ita deberet esse quod statim ut Sacerdos consecratio- nis verba protulit simul præcordia, & cor post ipsa verba rape- rentur, & omnium deinde circumstantium, & post panis sub- stantiam ad Christum transirent, & in ipsum transformarentur, qui totum bonum est nostrum. Fracta vero hostia non frangitur Christus iustorum vita, sic suscipientes illum aduersis non debet
 23 frangi: solet namque diuinum hoc sacramentum fumentibus illud tantâ viam tantâq; fortitudinem cōmunicare, ut dicat D. Chryso- sto. Tanquā leones ignem spirantes ab illa mēsa recedamus facti diabolo terribiles. Vnde sanctus Cyprianus quandam Ecclesiæ persecutionem imminere videns, Christianū populum in Eccle- siam cōuocauit, quos armavit muniuitq; non armis, non lanceis, nō gladijs, sed, eos hortans ut sanctâ reciperen t cōmunionē, qua fortitudine vimq; reciperen t, ne à fide desicerent, neq; impati- entia frangerentur. Hoc cælesti Domino ab iniquis percepto nihil ei mali aduenit nec te proinde malorum conuersatio debet infi- cere, cùm aliquando ipsa compellente necessitate cum illis fueris conuersatus. Sacramentū hoc suscipientibus bonis, scilicet, vita est, iniquis mors eorum culpa: sic debet quisq; in seipso bona vi- uificare, mala autē mortificare. ¶ In hoc altissimo sacramento est idem Christus in diuersis locis: sic tu debes in omnibus per chari- tatē, adesse etiā si inimici tui sint. Hæc omnia facili negotio ex- quetur ille, qui verè se in Christū trāsformauit, ille, in quā, in quo gloriosum promissum hic factum ab ipsamē veritate cōpletur, qui ait: *sicut misit me viuens pater, &c. & Qui manducat me vivet propter me.* Omnes cibi, quibus vescimur mortui sunt, nos autem viuificamus illos in substantiâ nostram conuerentes. At cælestis hic cibus viuus est, nos vero emortui debemus accedere ad reci- piendum illū, ut in seipsum nos conuerteremus det nobis suam vitā. Ideoq; quamvis cùm accedimus ad hoc ineffabile sacramentum plures sanctas intentiones possumus habere, cæterum precipius finis.

sitis, qui nos debet mouere, est mediante hoc sacratissimo Sacra-²⁵
mento in animabus nostris spiritum Christi recipere, quo media
te, & in ipsum transformati, sicut ille vixit, viuamus, illa, scilicet,
charitate, obedientia, spiritus paupertate, corporis mortifi-
catione, & mundi contemptu.

Galat. 2.

Quemadmodum repperat ille, qui dixit: Viuo iam non ego, viuit vero in me Christus. Ex quo
sequitur aliquam Christi similitudinem requiri ad digne hanc
sacratisimam communionem recipiendum, saltim requiri in
conscientiae puritate similitudinem, videlicet, ut sine peccato le-
thali accedatur. Nam quid subsequi posset ex rerum contraria
coniunctione, quales Christus & peccator sunt, nisi corruptio
vnius ab alia? Quia, quæ sibi similia sunt, facile copulantur ad-
inuicem, ut ferrum ferro, aqua miscetur aquæ. Quæ verò con-
trariantur inter se, ut ignis & aqua nullo modo vniiri possunt,²⁶

quin vnum ab altero corruptatur, nempe à fortiori debilis.

Cum ergo mediante hoc sacramento sanctissimo fiat quædam
vnio homini cum Christo, quid ex hac vniione sperari potest, si
inter se hæ res contiarentur, quæ debilioris corruptio? Ideoq;
requiritur quandam similitudinem esse inter recipientem & ip-
sum Christum, ut fiat in illum transformatio. O Deus infinitæ
magnitatis, per amorem, quo filium tuum in mundum misisti, &
tam ineffabili modo inter nos illum manere voluisti, te depre-
cor, in cordibus horum fratrum meorum hæc imprimere digne-
ris, ut his omnibus, & bene vti, & opere ex eq;ai ea sciant. Libet
fratres finem imponere. Hoc vnum à vobis supplex, & pedibus
cuiuscunq; prouolutus implorans, peto per viscera pietatis il-
lius diuini Redemptoris, qui tam singulari amore intam mira-²⁷
bili mysterio se nobis communicauit, ut vos hodie præparemi-
ni, ut magna cum animi deuotione & reuerentia sanctissimæ
processioni adsit. Hodie nanque sponsus vester Iesus Christus
suam ciuitatem est iustratus, & deambulatus vicos eius, ut
populum suum adimpleat benedictione. Obsecro comitemini
illum maxima cum humilitate, maxima cum deuotione, reue-
rentia & honestate. Ne illum in die tam magnæ misericordie of-
fendatis. Ne in festo tam singularis amoris ex vobis diabolus
triumphet. O Rex glorie, o celi & terre Imperator potentissime,
quam æquum est ut si pro nobis ductus fuisti per vi-
cos Hierusalem, de prætorio in prætorium, à iudice in iudicem.

Deny

28 Denique crucem baiulans in Caluariæ montem, cum tata ignominia & vituperio, mille blasphemias mille conuicta audiens, ut hodie Domine portemus te per vicos, per plateas cum in magno honore & trophæo, & tibi hymnos, tibi canamus gloriam. O quam æquum est, vt omnes hodie Dñides quidam sumus ante diuinam hanc arcam præeentes, cordibus accensis, & quasi à nobis alienati gaudio pleni, latitia exhuberantes, gloriam tata cel. studini deferentes. An putatis, fratres, ab re esse, aut mysterio carere tot musices instrumenta in hac processione adhiberi? minimè. Omnia personat, omnia plaudunt, vt linguarum nostrarum defectum & imperitiam suppleant, quæ mutæ & impotentes sunt ad tantum beneficium efferendum. Hoc nobis recolendum.

29 est quotiescumque harmoniam tot ac diuersorum musices instru. mentorum audimus, quæ quasi lingue quædam sunt, quibus ad laudandum Deum adiuuamur. Sed vœ, vœ, vœ, quam dolendum hoc est: ô diram ingratitudinem. Hodie nanque vnū in. ter beneficia, qua à Deo maiora percepimus, recolimus: & puto hunc inter alios dies esse, in quo plura contra diuinam maiesta tem peccata committuntur. Quando in vrbibus & ciuitatibus minus homines rei sacrae interficiunt, quam hodie? Quando tam viri, quam foeminae sic se ornant & componunt profane, non vt sacratissimam venerentur solennitatem, sed vt sibi iniucem com placeant, ac hodie? Quando tot adulteria mentaliter committuntur, sicut hodie? Hodie turpitudinum pactiones fiunt in viciis & fenestris. O gens ingrata, hæc cine reddis Domino Deo tuo, quia tanquam socii tecum remanserit, cibus, &c medicinae? O lapidi bus duriores, siquidem tanto beneficio non estis mollificati? Ca uete infœlices homines, ne vobis, quod olim Bethesmitibus, cōtingat. Notum satis vobis est, quemadmodum in lege veteri nula maior apud Hebraeos reliqua erat arca foederis. Postquam ergo haec arca fuit capta à Philistis, cum illam dimitterent, Bethesmitæ, qui in valle tritieum metebant, inquit sacer textus, Leuan tes oculos viderunt arcam, & gauii sunt cum vidissent, & conciderunt ligna plaustri, vaccasque imposuerunt super ea holocaustum Domino. Nihilominus subdit sacer textus ibi: Percussit autem Dominus de viris Bethesmitibus, eo quod vidissent arcā Domini, & percussit de populo, id est, de principibus populi, septuaginta viros & quinquaginta millia plebis, luxitq; populus,

I. Reg. 6.

cù quòd Dominus percussisset plebem plaga magna. Quare 31
 des, quæ strages absq; eo, quòd culpa aliqua appareat? quinimò
 dicit textus gauisot esse vasa arca. Quidnam est hoc vltionum
 Deus? quaræ tam severe hos punis & flagellas? Hunc sacri docto-
 res respondent dubio, causam punitonis huius fuisse, quia in-
 triti sunt Bethsamitæ arcam disoopertam, & sine reverentia,
 curioseque volebat enim Deus, vt velata, & papilionibus coo-
 perta maxima cum reverentia, & deuotione aspiceretur. Quid
 vobis fratres videtur de tam magna Dei serueritate, & iudicio?
 Quia tametsi dies festivus & iucundus erat, non ideo impunitos
 hos reliquit pro re humano iudicio, tam facili, & parui momen-
 ti; & existimas tu, quia dies festus, & processionis est, quando ma-
 ior se se occasio offert loquiendi, & male cogitandi, si hoc facias
 quòd impunè feres; planè deciperis. Cave, quia forte Deus per- 32
 mittet, vt hodie insperata morte corruas, aut iurgium aliquod ex-
 citetur, & pugionis iustib; pereas, & inde ad infernum descen-
 das in æternum cremandus. Quæ et si non ita eueniant, ne existi-
 mas Deum surdum, aut cæcum esse, nec proinde hac mala ira-
 punita reliturum, siquidem illos gentiles tam graviter puniuit,
 tantum quia arcam curiose & sine reverentia aspicerunt, te au-
 tem Christianum tot abominationes, & horrenda flagitia com-
 mittentem non coram arca foederis, sed in conspectu diuinæ
 maiestatis tuæ impunitum reliquer? O cæce, & amens, & quo-
 modo te dæmon deceptum trahit, ne res tanti momenti con-
 sideres, & cognoscas O Christelux vera, quæ illuminas omnem
 hominem venientem in hunc mundum: illumina Domine cor- 33
 dis nostri tenebras, vt puritate & amore noscamus, te omni tem-
 pore vitæ nostræ laudare & glorificare, & in hac peculiariter sa-
 cra die, in qua memoriam facimus, tuæ infinitæ charitatis, qua
 voluisti nobiscum permanere in hoc diuino sacramento,

vt sic tuam obtinentes gratiam in æternum in tibi

associatos tua perfruamur gloria:

ad quam nos perducas,

Amen.

In eodem festo Sacrosancti Eucharistiae Sacramenti

Concio Tertia.

*Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est
potus. Ioannis. 6.*

PO STQ V A M Christus Redemptor noster il
lud solēne miraculū de quinque panibus in deser-
to fecit, cūm ex Hebræis quidam ad eum veniret,
illosq; instrueret in fide ipsius, siquidē tam singu-
lare miraculum, quod eis fecisset, viderāt, dixerūt
ei. Quod tu facis signū, vt videamus, & credamus tibi? Maius qui
dem fuit miraculum, quod Moyses fecit, quando fecit māna ē cę
lo pluere, quo per tot annos omnię populum pauit. Patres nostri
manduauerunt māna in deserto, sicut scriptū est: Panem de cęlo
dedit eis māducare. Horum ergo incredulitatis occasione, & pro
nostra in se credētibus vtilitate tot Dominus mira proposuit my-
steria: quēadmodum in illo sermone continētur. Vbi late egit &
conclusit quāto maius beneficiū fuerit mississe Deum filium suū
in mundum cibum vitæ aeternæ. Hæc est enim Dei cōsuetudo ē
malis bonū deducere, & bonū pro maloreddere, vt patet hic, cūm
homines adeò incredulos & sua miracula despicientes tot mirabi-
libus instruit, & illis tot arcana reuelat. Et quoniā psalmi septua-
gesimi septimi verba citauerāt, dixit eis. Amen, amē dico vobis,
non Moyses dedit vobis panē de cęlo vērū, sed Pater meus dat
vobis panē de cęlo verum. Nam si David panē de cęlo māna vo-
cauit, ibi cęlum aerē appellat, vt patet alibi vbi dixit: Volucres
cæli, id est, aeris: & similiter panem Angelorum dixit, non quōd
illo Angeli vescantur, sed quia corū ministerio fuit māna in aere
factum. Et est valde notandum, quia ad huius tam necessarię ve-
ritatis confirmationem iuslurandum addit Dominus, dicens:
Amen, amen. Cūm Deus sit infinitæ autoritatis, vt omnibus,
quæ dicit, fides adhibeat, meretur per suum, dūtaxat, simplex
verbum: nihilominus in rebus arduis, & plurimum conducibili-
bus, non satis sibi videtur simplici verbo affirmare quod dicit:
sed

Hebre. 6

sed etiam iusurandum addere solet, in hoc humanæ fragilitati
condescendens: quia sunt aliqui hominum adeo increduli, ut ipsi
etiam Deo dicenti non credant, nisi iuret. Huius rationem reddit
Diuus Paulus, quare, scilicet, iurejurando Deus fuerit unus in pro-
missione Abrahæ facta, dicens: In quo volens Deus abundan-
tius ostendere pollicitationes haeredibus immobilitatem consilij
sui interposuit iusurandum, ut per duas res immobiles, quibus
impossibile est Deum mentiri fortissimum solatum habeamus.
Pensate verbum illud, haeredibus, in quo denotatur, quia respe-
ctu successorum Abrahæ hanc iurisurandi firmatatem superaddi-
dit. Nam Abrahæ sufficiebat sine iuramento promissio. Erat quip-
pe res grauissima nasci Deum ex Abrahæ stirpe: ideoque iurauit,
dicens: Per me met ipsum iurauit, dicit Dominus, quia non peper-
cisti filio tuo vnigenito, benedicentur in semine tuo omnes gen-
tes terræ. Similiter negotium erat grauissimum, ut veniente filio
Dei in mundum, seipsum offerret in sacrificium, æternusque sacer-
dos pro nobis esset. Et ideo iurejurando Dauidi promisit, ut in
Psalmo dicitur: Iurauit Dominus, & non peccabit eum, tu es sa-
cerdos in æternum. Nec satis illi fuit iurejurando se nobis sacerdo-
tem futurum promisisse, verum etiam iurauit se nobis datum suum so-
cium in ineffabili sacramento altaris, ut sacerdotes in missa eun-
dem Iesum Christum per verum sacrificium possemus offerre.

Gene. 22.

Obsecro fratres mihi attentionem præbeat: quia volo proba-
re, quod quemadmodum Deus iurauit se nobis vnigenitura fi-
lium suum missurum, æternum sacerdotem factum, similiter iu-
rasse nobiscum mansurum in hoc sanctissimo altaris sacramento.
Pro quo sciendum vobis est Hebraicam linguam faciudorem,
& magis compendiosam omnibus esse, quia nullum est verbum
Hebreum, quin plura significata habeat. Et hinc proueniunt tot sa-
cræ scripturæ translationes. Nam alij verba Hebraica in uno sen-
su, alij in alio sumunt, & ferè semper omnes hi sensus in unum &
eandem sententiam tendunt, quāvis diuersis considerationibus.
Vnde pro magno repuratur miraculo, quod evenit quando Pto-
loymæus Ægyptiorum Rex, a sacerdotibus Hierosolymitanis po-
stulauit, ut ad se mitterent quosdam ex Hebreis lingua Græca
peritos (hac enim lingua Ægyptij utabantur) qui etiam legis ve-
ram notitiam haberent, & linguam Hebream recte nouissent,
quoniam legem traduci ex Hebreo in Græcum vellet. Ad que-

septua-

Psal. 109

- 7 septuaginta duos Hebræorum sapientiores, quos inuenire potuerunt miserunt. Quos Ptolomeus Rex cum excepisset, singulis singulas alsignauit mansiones, & unusquisque per se absque eo quod se communicare, aut videre possent maneret, & sic Bibliorum libros ex Hebræo in Græcum sermonem verterent. Res quidem miraculosa: quod cum omnia exemplaria singulorum postea inuicem conferrentur tam in verbis, quam in sententijs uniformia, & in nihilo discrepantia inuenta sunt. Quod argumentum planum fuit Spiritum Sanctum eos duxisse, ut sic uniformiter cōuenirent, & ex quolibet verbo Hebræo unam & eandem significacionem deducere nouissent, cum (sicut dixi) tam varia & diuersa sint cunctibet verbi significata. Hæc omnia dixi, quia Psalm. 131. ubi nostra translatio habet: Viduam eius bene. Psalm. 131.
- 8 dicens benedicam, loco verbis huius; vidua: est in Hebræo ceda, quod verbum quanvis viduam significet, ut communis translatio habet, & Diuus Augustinus, atque alii doctores exponunt, nihilominus, ceda, etiam escam, siue cibum significat. Et Felix in sua translatione dicit, victum, vel cibum viaticum significare, quod propriè significat cibum quo viatores utuntur. Vnde quando Joseph fratres suos dimisit inquit sacer textus, quod dimisit Gene. 42. illos datis cibariis in via: & interpres noster transtulit cibariis in via ex solo illo verbo, ceda, quod est in Hebræo. Et ubi ait Iob: Iob. 38. Quis parabit coruo escam suam in Hebræo habetur: Quis parabit coruo, ceda. Itaque secundum Hebraicam literam possumus hic dicere: Escam viaticam eius benedicens benedicam, pauperes eius saturabo panibus. Et Rabbi Auenza, qui multò ante
- 9 Christi Redemptoris nostri aduentum vixit, absque eo quod mysterium intelligeret sed nudum tantum literæ Hebrææ contextū secutus dixit: ceda, in hoc loco significare cibaria ad viam. Et paulo ante versiculum hunc dicitur. Ioravit Dominus David veritatem, & non frustrabitur eam, de fructu ventris tui ponam super sedem tuam, hoc est, de fructu lumborum tuorum. Nec potest de Salomone hoc intelligi, quia paulo antè deprecatus fuerat David dicens. Propter David seruum tuum non auertas faciem Christi tui. Quod si postulasset, Salomone filium suum in regno locari, dixisset: Non auertas faciem regni à Christo tuo. At vero quia dixit: Non auertas faciem Christi tui, scilicet, à nobis, planum videtur de Messia loqui? Statimque sub hoc iuramen-

to promisit cibum viaticum, Benedicens benedicam, id est; co-¹⁰
 piosa benedictione benedicam. Quasi diceret, efficiam, ut unus
 viatorum cibus duas habeat benedictiones, alteram, quae sit sacra-
 mentum, & alteram, quae sit sacrificium. Ex ea parte qua sacra-
 mentum est, erit benedictio ad saturandum, & reficiendum pau-
 peres panibus, id est, fructibus, quos hic diuinus cibus in eis opera-
 bitur. Ex ea vero parte, qua sacrificium est, patri æterno pro vi-
 uis, & defunctis illud sacerdotes offerent ad satisfactionem cul-
 pæ & poenæ. Ad cuius rei complementum, & ut ministri huius al-
 tissimi mysterij sint, sacerdotes eius induam salutari, id est: dabo
 euangelicis sacerdotibus virtutem ad consecrandum, & offeren-
 dum hoc altissimum sacramentum. Ad huius confirmationem fa-
 cit illud psalmi: Erit firmamentum in terra in summis montium.

Psalm. 71.

Dinus Hier.

Paul. Burg.

Vbi Beatus Hieronymus ex Hebræo sic transfert: Erit memoria ¹¹
 triticum in terra. Et Paulus Burgens. transfert. Erit placentula
 tritici in terra in capitibus sacerdotum. Affirmatque sic haberii in
 Chaldaica translatione, quæ ante Christi Redemptoris nostri ad-
 uatum fuit facta. Ecce quam aperte loquitur de hac sancta hostia
 super capita sacerdotum modo eleuata, ut à populo adoretur. Et
 haec duæ translationes satis conformant in hoc altissimum myste-
 rium. Nam hoc diuinum sacramentum est firmamentum in terra
 ad conseruandam gratiam in anima, quia est nutrimentum præ-
 stans vires animæ. Et sicut frequenter communicare animam for-
 tificat, sic è diuerso nimium protrahere moras in percipienda cō-
 munione, est occasio in mille miseras, & fragilitates incidendi, &
 amplius multò si indignè communicetur.

Hanc fortitudinem hic Dominus significauit quando dixit: *Qui ¹²*
manducat me uiuet propter me. Sed quomodo summa veritas hic di-
 cit: uiuet propter me? Nunquid antea hanc vitam gratiæ nō habe-
 bat, qui digne accessit? maxime. Quid ergo significat, uiuet pro-
 pter me? Significat, quod perseverabit in eo vita gratiæ. Et quan-
 do dixit: Nisi manducaueritis carnem filij hominis non habebitis
 vitam in vobis, intelligitur de vita permanente, id est, non diu
 in gratia permanebitis, nisi frequenter communicabitis. Nam
 quemadmodum corpus, nisi cibo corporali sustentetur, deficit,
 & eneruatur: sic anima si ab eis hinc coelestis tollatur cibus. Vnde
 iure Dauid in psalmo hunc panem firmamentum appellat, quæ
 psalmum ferè omnes Rabbini ad literam de Messia exponunt.

13 Et hic, Montes ad literam sacerdotes significat, de quibus paulo
antè dixerat: Suscipiant montes pacem populo. Et Rabbinorum
translatio non discrepat à Chaldaica: nam quidam eorū transstule
runt: Erit placenta frumenti in capite sacerdotum, alij verò tran-
stulerunt: Erit sacrificium panis in terra in capite montium. No-
tare obsecro amore Dei quā admodū totū hoc mirificè congruit
huic sacramento, scilicet, esse triticum memorabile, idest, in me
mortiam Christi, & esse sacrificium panis, & animæ firmamen-
tum. Et ex eo, quod sit sacrificium, quod offertur pro viuorum &
mortuorū satisfactione, sequitur, sacerdotibus illis qui frequenter
& digne communicant, parum aut nihil superesse, quod in pur-
gatorio soluant, aut satisfaciant. Nam diuinum hoc sacrificium,
ut pro defunctorum debito & pœnis satisfacit, ita pro peccatis il-
14 lius, qui offert. Et quidem hoc magnam sacerdotibus consolatio-
nem affert. Itaque duas benedictiones, quas Dominus huic sa-
cramentissimo cibo se daturum iuravit, sunt duo munera, quæ sacra-
mentum hoc habet in Ecclesia. Alterum est, esse sacramentum,
quatenus illud accipimus, & gratiam confert, vitamque spirita-
lem tribuit amore & charitate accensam, qui est præcipuus eius ef-
fectus secundum Diuum Thomam. Et est sacrificium in quantū D. Tho. 3 p.
illud Deo offerimus. Optimo quidem iure antiqui patres rē ma-
ximè Deo gratam, quā illi offerrent desiderabant. Dixerat enim
per Davidē Deus: Nō accipiam de domo tua vitulos, neq; de gre-
gibus tuis hircos, quoniam meæ sunt omnes feræ syluarum. Si
esuriero non dicam tibi, meus est enim orbis terræ, & plenitudo
eius. Ergò Dauid, si vis sacrificium tuum gratum, & Deo acceptū Psalm. 49.
15 Esse, aliquam rem quære, quæ nō sit Dei; siquidē ipse dicit, omne
quod est in mundo suū esse, nec quicquā illorū sibi fore gratum,
nec acceptum. Quid igitur inueniri potest, quod Dei non sit? Di-
cā vobis. Ipse met Deus nō est suus. Omnes enim creaturæ Dei
sunt: ipse autē Deus, (si sic dicas est,) iā suus non est. O benedi-
ctus sit talis Deus: O glorificatus sit talis dominus: qui pro nobis
se à se ipso alienanit. Quomodo suus dicetur quando per beatum
Ioannem dixerit: Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vni Ioan. 3.
genitum daret? Et Divus Paulus inquit: Dedit semetipsum Gal. 2.
pro me. Et alibi: pro nobis omnibus tradidit illum. Et ita sacri- Roma. 8.
ficium hoc æterno patri offerentes rem nostram illi offerimus
quam ille nobis dedit, vt ei offerremus rem, inquam, tanta

maiestate dignam. Quis ergo fratres dilectissimi amore non lan-¹⁶
guet, & liquefit praedulcedine huius contemplationis? O ingra-
tos filios Adam, quām merita vos manent supplicia si huius tan-
ti beneficij iminuores fueritis.

*E*t hoc quod multis retro saeculis iureiurando Deus promise-
rat, nunc tanquam praesens, & etiam iureiurando nobis promit-
tit dicens: *Amen, amen dico vobis non Moyses dedit vobis panem de celo
sed pater meus dat vobis panem de celo verum.* At quanuis manna
illus, quod Moyses dedit Hebreis panis de celo non erat, hu-
ius tamen celestis, & diuini panis figura fuit. Nam de illo di-
citur: Cūm descenderet nocte super castra ros descendebat pari-
ter & man. Similiter, cūm hoc nostro diuino manna ros celestis,
qui est gratia descendit. Sic eam Beatus Iob appellauit dicens:
Ros morabitur in messe mea. Cūm tempore magna ariditatis,¹⁷
& siccitatis metitur triticum dum messores manipulos apprehe-
dunt, ante quam falce messoria segetes amputentur franguntur
præ nimia ariditate spicarum calami, degranantur spicæ, & tri-
ticum perditur & ad nihilum valet, quām, vt à bestijs pascatur.
At verò si in messe humiditas roris sit segetes, & spicarum cala-
mi humiditate illam imbibunt: vnde quando falx apponitur
manipulique apprehenduntur, nec degranantur spicæ, nec tri-
ticum perditur; quin potius colligitur, totum deinde purgatur &
in horreo collocatur. Nos omnes tanquam messes formosus, tem-
pus autem metendi est cūm ab hac vita per mortis falcem am-
putati discedimus: *Quibusdam verò hæc messis in siccitate pro-
uenit, videlicet, in peccato mortali existenti: vnde discedunt af-
flicti, contracti, quam plurimis conscientiæ morsibus affecti:* vn-¹⁸
de animæ ab ipsorum corporibus exeunt tanquam grana, quæ
ab spicis cadunt in æternum à bestijs infernalibus depascendæ.
Liberet nos Deus à tam grandi calamitate & damno. Iustis verò
sua messis, (scilicet mors,) prouenit cum gratiæ rore: vnde con-
tracti afflictionibus, seu conscientiæ remorsibus impulsi non di-
scendunt: sed absque eo, quod patientia frangantur integri virtute
pleni, in celi denique horreis collocandi. Ideo inquit Iob: Ros
morabitur in messe mea, quia viuam spem habebat suam mor-
tem in gratia futuram. Igitur fratres Deum precemur, vt in mes-
se etiam nostra sit ros. Ideoque hoc diuinum sacramentum fre-
quentemus oportet, quia cum ipso simul hic celestis ros descen-
dit.

Num. II.

Iob 29.

Simile.

29 dicitur. Illud etiam manna non sicut datum populo Israhel quando in
 Aegypto captiuus erat, sed quando in deserto peregrinabatur, &
 postquam fanna quam tulerant de Aegypto consumpta fuit, &
 postquam mare transferunt hostibus in aquis submersis: in qui
 bus figurabatur hunc diuinum panem captiuorum cibum non
 esse, sed filiorum maximè delicatorum. Nec etiam cibus est bea-
 torum, qui in coelesti iam patria regnant: nec eorum, qui tanquam
 si essent incolæ in hoc mundo sua affectantes desideria turpiter
 queres huius seculi inquirentes resident, sed eorum duntaxat,
 qui tanquam per desertum huius mundi peregrinantur: & ideo
 viaticum appellatur, quasi viatorum cibus. Similiter cibus eo-
 rum est quibus farina Aegypti consumpta est. Et hoc summo cum
 studio curare debemus, ut dira hæc Aegypti farina in nobis cōsu-
 20 matur. O amarissima Aegypti farina, ecquisnam hodie te asper-
 sus non est. Omnes tanquam molendinarij farina conspersi in
 cedimus, quæ maxima omnium confusio est. Quid aliud fari-
 na hæc est, nisi cupiditates, odia, inimicitiae, desideria turpia,
 peiora opera? Heu heu & quando erit, ut hac farina careamus.
 Habemus siquidem intra nos molam aquariam, & triticum ad
 molendum. Quæ mola tam rotabilis, & quæ in gyrum ita ve-
 lociter vertatur inueniri potest, ac cor nostrum, quod aquæ tur-
 gidæ variarum cogitationum ita in gyrum voluunt, ut ex quo
 rationis usus à nativitate luceat quoque per mortem adue-
 sperascat nunquam rotare definit, nunquam in gyrum ver-
 ti cesse, neque triticum quod molat usquam defit. Nam ex sen-
 tialitatibus horreo perpetuæ malæ inclinationes, peruersæque pas-
 21 siones dimanant. O miseros, quando erit, ut à tam iniqua farina
 conficienda quiescat? O quanto iure illam comminationem
 quam Babylonie Dominus fecit vobis dici posset. Descende, *Isa. 47.*
 sede in puluere virgo filia Babylon: sede in terra, quia ultra non
 vocaberis mollis, & tenera: tolle molam & mole farinam. O
 quam terribilis comminatio Babylonie hæc fuit, quæ spiri-
 tualiter loquendo in illa infelici anima adimpletur: quæ in-
 terfericos, & aulicos tapetes inter delicatos, & subtile斯 linteos
 cum fuerit educata præsumma teneritudine, delicijs, & animi
 candore, vel iniquam cogitationem, desiderium turpe, siue in
 ordinatum pati non poterat, cui quælibet venialis culpa gra-
 uissimum, & intolerabile pondus videbatur, quæ ita deprava-

ta est & ignominiosas carnis concupiscentias molere assuetā , 22
 vt fere à depravata consuetudine molere constringatur desideria
 luxuriæ quam plurima, cupiditatis superbiæ , &cira . O miseram,
 & infelicem animam , quæ cum inæstimabilia spiritus gau-
 dia degustare coepisset quæ deuotionis incomparabiles thesauros
 posseuderat, & quæ filia Hierusalem antea erat , filia Babylon
 vocatur, & molendina: tam corruptæ farinæ est facta . Existi-
 mo amarissimum hoc illi esse statim , vt pristinum & felicissi-
 mum illum statum, in quo aliquando se collocat am vidi considerauerit . Quemadmodum si Regis filia delicatissima, & pulcher
 rima, regis indumentis spoliaretur , & tanquam vilis serua esset,
 catenis ferreis ligata in mola asinaria molere cogeretur : quanta
 confusione hæc misera afficeretur ? O utinam hac via saltim cog-
 noscant homines , quid est à puritate & perfectione, in qua lo- 23
 cauerat eos spiritus sanctus cecidisse . Ideoque omnis anima,
 que modo coelestis contemplationis dulcedine fruitur, vereatur,
 nè forte propter suam ingratitudinem in hanc incidat poenam,
 & tormentum . Nec solum contemplatiui, verum etiam omnes
 curemus hanc à nobis corruptam farinam excutere, vt ab ipsa ex-
 pediti hoc coelesti cibo fruamur .

Lxx. 7. Et vt etiam intelligeremus, quis panis hic coelestis esset quem
 pater æternus nobis dedit: subdit inferius quod in hoc sacro
 euāgelio cōtinetur, scilicet, *Caro mea verē est cibus, & sanguis meus
 verē est potus.* Magnā parit admirationē cōsiderare, quare Do-
 minus in Leuitico sub mortis supplicio iussit, ne quis filiorum
 Israel sanguinem comedere. Nec tantum ibi prohibuit, sed
 etiam post diluvium cū facultatu vescendi animalium car- 24
 nibus concederet, addidit: Excepto, quod carnem cum sanguine
 non comedetis . O Magne Deus quid in sanguine posuisti,
 vt tanta cum severitate ne comedatur prohibeas? Huic Domi-
 nus in Leuitico respondet rationem assignans, quarē non com-
 ederetur dicens: *Quia ego dedi illum vobis, vt super altare in
 eo expietis pro animabus vestris, & sanguis pro animæ piaci-
 lo sit.* *Quia ergo sibi sanguinem consecrauerat nolebat ab homi-
 nibus comedti, sed quod illum maxime reuererentur:* non quod
 sanguis ille aliquam in se virtutem contineret placandi Deum,
 sed quia sanguinis sacratissimi Iesu Christi umbra erat . Vnde
Gen. 9. *Dimus Paulus inquit: Si enim sanguis hiscorum, & taurorum
 inquit*

25 inquisitos sanctificat ad emundationem carnis , quanto magis sanguis Christi , qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo , emundabit conscientiam nostram 26 operibus mortuis ad seruendum Deo viuenti ? Hinc efficacissimum possumus argumentum colligere . Sic cum tanta reverentia sanguis animalium obseruabatur , quanto maiori cum deuotione sanguis sacratissimus agni immaculati Iesu Christi est colendus ? Propter quod notetis velim verba , quæ dixit sanctus Iob : Terra , ne operias sanguinem meum , nec inueniat in te locum tacendi clamor meus . Quæ verba Philippus presbyter de Christo Redemptore nostro dicta esse refert . Quibus mo^{166. 16.}
 nemur nè ita amor rerum terrenarum nos offuscat ; & tenebras rationi nostræ offundat , ut memoriam tanti beneficij sepeliat : sed

26 quod super omnia est , supremum locum in corde nostro teneat , & taliter vsu huius sacramenti vivamus , ut manifestè fructus spiritualis exeriorius appareat . Et ideo statim hic addit : *In me manet , & ego in illo* : In memanet tanquam arbor in bona terra plantata , & tanto irrigata sanguine , ut æquum sit uberrimum fructum affordat . *Et ego in illo* . Tanquam adamias pretij inæstimabilis in aureo monili , quod ornat & preciosius facit . Nam qui me recipit oportet illum totum amoris aurum esse . Etiam per hunc loquendi modum , scilicet , *In me manet , & ego in illo* , Nos do^{Philip. pref.}
 cere voluit , quia qui illum est recepturus in charitate Dei antea debet esse . Quemadmodum si princeps , aut dominus dicat , Petrus . v. g. domi manebit , reliqui vero dimittantur , signum est , eum loqui de illo , qui ante domi erat : similiter hic : *qui manducat meam carnem in memanet* , Perinde est ac si diceret : Qui in mea est amicitia manducans meam carnem conseruabitur in ea : nam qui manducat sicut oportet ex hoc sumit vires ad perseverandum .

27 *Qui manducat meam carnem in memanet* , Perinde est ac si diceret : Qui in mea est amicitia manducans meam carnem conseruabitur in ea : nam qui manducat sicut oportet ex hoc sumit vires ad perseverandum .

Simile

Insuper addit dicens : *sicut misit me vīus Pater , & ego vīo propter patrem & qui manducat me & ipse vīet propter me* . O profunda , & mira sententia , cœlo , terraque pretiosior ? Vbi Dominus inæstimabilis valoris promissum facit : quasi dicat , Cui verum sit Patrem æternum me misisse , ut suam voluntatem hominibus ostenderem : & ex eo quod huiusmodi opera facerem , quæ feci , dimanabat , ut homines illum glorificarent , & quoniam hoc suus honor suaque gloria erat : ut mihi tam prosperè fœliciter ,

& gloriose eueniret : in redemptionis humanæ negotio quod 28 adorsus sum effecit , sic gloria honorque meus est , vt prosperè illi contingat , qui me in hoc sacramento sanctissimo suscipit . Ideoque propter me & honorem meum maximis illum pater meus beneficijs afficiet , & misericordijs . O superne coeli , terræque imperator , vere hominum amator Christe Iesu fili Dei , ec quis erit qui tali confusus verbo assidue te non recipiat ? Scitore fratres hic agi de honore Christi Redemptoris nostri . Ut recipie-
Simile.
 tibus vobis hoc ineffabile sacramentum benè vobis fit . Fingite medicum famosissimum maximi nominis , & reputationis & hic dicat ægroto quem curat , Heus domine accipe potionem hanc , & confide , quia statim sanus fies : planū est honoris medi-
 ci huius interesse , vt illud , quod promisit ægroto verificetur . Sic ad honorē Christi filij Dei pertinet , vt ille qui communicat ex 29 sanctissimæ communionis receptione valde prouectus euadat . Hunc ergo fauorem tribuit ei , qui recipit illum , & hoc signifi-
 cavit : sicut misit me viuens pater , & ego vivo propter patrem , & qui manducat me , & ipse viuet propter me . In his etiam verbis manife-
 statur , quod quemadmodum qui lucernam ex aliquo lumen
 accedit , & deinde cum illa alias plures , sic illa sacratissima Chri-
 sti humanitas lucerna fuit ex igne diuinitatis accensa , vt nos ac-
 cenderet , & accensos in sua charitate , patientia , humilitate & in
 reliquis omnibus virtutibus relinqueret , ita vt carne illa sanctissima deificata in nostra carne posita iam caro nostra carnem non
 sapiat . Et hoc est : Qui manducat me viuet propter me , Idest , iam car-
 nem non sapiet , sed Christum : Sed proh dolor , quām latus hic
 patet campus ad lacrymas sanguineas fundendum , si confide- 30
 remus quām pauci ex his , qui hoc ineffabile recipiunt sacramen-
 tum hos in se sentiunt effectus . De Mauris , qui in Mecham ciui-
 tatem abeunt gratia videndi (el Zancarron de Mahoma ,) Dicitur ,
 quod postquam vident tam felices tamque beatos se esse exi-
 stitant , vt multi illorum sibi oculos eruant , quāsi eis videatur
 magnum crimen & irreuerentiam esse , si illis oculis , quibus tan-
 tam ac tam mirabilem rem (vt falso credunt) viderunt rem alij
 conspiciant . O quanto potiori iure nos oportet non oculos
 nostros eruere , sed mortificare , cùm reliquis sensibus , si quidem
 tam singulare bonum , quale hoc sanctissimum sacramentum
 est , non solum oculis perspeximus nostris , sed etiam in pectori-
 bus

31 bus recipimus. Sed ea est maxima nostra rebellio, vt ne parum
 quidem hoc efficere velimus. O coelum, o terra, o insensibili-
 les creaturæ, hanc magnam ingratisudinem filiorum Adam
 sentite nobiscum. Vos fratres per viscera Dei p̄issima, obse-
 cro, quod siquidem tantam adhibetis curam in exhibendo ex-
 teriori cultu huic diuino sacramento, n̄e illius, quod præcipuum
 est obliuiscamini. Et quandoquidem vias, per quas hic coele-
 stis Dominus est transiturus, componitis, pavimentum flori-
 bus, rosis, & odoriferis herbis sternentes, tapetibus sericis, & au-
 licis ornamenti parietes cooperientes auro, gemmis, & monili-
 bus altaria ornantes, ita vt nulla cura nulla diligentia amplius
 in hoc exteriori cultu desideretur (& iure optimo) maiorem fra-
 tres mei curam adhibete in ornandis; & componendis corpo-
 reis sensibus, & potentij spiritualibus, n̄e quid in vobis inuenia-
 tur, quod tam maiestatem offendat. Hoc mysteriosum sacra
 mentum suos effectus in anima non operatur, nisi corporaliter
 ore percipiatur. A lia bona opera, si efficaciter illa efficere opta-
 mus, & operandi facultas non adsit, fructum, & meritum ex eis
 colligimus, tanquam, si re vera exequeremur illa: ceterum
 quanvis maximo teneamur desiderio hoc recipiendi sacra-
 mentum nunquam effectus eius recipiemus, quos efficit ex opere
 operato, nisi illum recipiamus. Et siquidem os est ostium, & cor-
 pus est via publica, per quam pertransit, vt hos diuinos effectus
 in anima operetur æquum est, vt os ab omni labe & turpilo-
 quio mundetur, ab omni mendacio, & murmuratione, n̄e de mō
 intret hac via, per quam Deus intrat in nobis. Corpus similiter
 32 ab omni corporali immunditia purgetur, vt sic dispositi glo-
 rificantes hanc diuinam celitudinem exteriori cultu,
 sua gratia particeps efficiamur, cum qua ac-
 quiritur gloria, ad quam nos perducat

Iesus Mariæ filius.

Amen,

V 5

In

In eodem Festo Sacrosancti Eucharistiae sacramenti Concio Quarta.

Ego enim accepi à Domino quod & tradidi vobis,
quoniam Dominus Iesus in qua nocte tradeba-
tur. &c. 1.Cor.ii.

V O D V aigenitus Dei filius diuinum hoc sa-
cramētūm nocte, & tali nocte instituerit, magno
quidē mysterio nō vacat. Nam sponsa inquit, Di-
lectus meus &c. qui pascitur inter lilia, donec aspi-
ret dies, & inclinentur umbræ. Quorū verborum
sensus est: Sponsus meus pascit me, & vsq; in finem & metā pre-
sentis vitæ pascet. Nec miremini, si exposuerim: pascit me, dicen-
te sponsa: pascitur: nam phrasis est sacrae scripturæ, cùm de ali-
quo beneficio hominibus à Deo collato agit, quia illo delesta-
tur, & illud conferre gaudet dicere Deum illud accipere: quemad-
modum per Isaiam dixit: Super quem requiescat spiritus meus,
nisi super humilem, & quietum? Nunquid veniente Domino
ad iustum defessus aut fatigatus venit? Quarè ergò dicit se re-
quiescere super illum? Non vtique defatigatus venit Deus: ve-
runtamen quia per suum aduentum requiescit iustus, & hoc tan-
tum placet Deo ac si ipse requiem illam acciperet, ideo super illū
requiescere dicitur. Et in Apocalypsi: Si quis aperuerit mihi ja-
nuam introibo ad illum, & coenabo cum ipso. Intrante Domino
in animam non coenat; ceterum, quia ipse dat animæ coenam
suā, scilicet, gratiam, adeoque hoc illi placet, ac si ipse coenaret,
ideo se coenaturum cum ipsa promittit. Hic similiter, quia dele-
stat sponsum dilectam pascere, tāquam si se ipsum pascere et, ait:
Qui pascitur. Et quibus pascit illam? Vnus ex præcipuis quibus
animas pascit, est corpus suum sacratissimum, quod in hoc al-
tißimo sacramēto altaris offertur: & hic pascit animā inter lilia,
scilicet, inter Angelorū millia, qui adsunt hic Dñni Deum sū
adorantes. Et quoniā hic pastus duraturus est dum præsentis se-
culi vita manebit, inquit: Qui pascitur inter lilia, donec aspiret

Cant. 2.

fū.

Apoc. 3.

dīc

4 dies, & inclinentur umbræ. Si ergo (ut inquit sponsa) dies nos patit, magis cognitorum videtur hoc sanctissimum sacramentum die, quam nocte institui debuisse: neque, ut sic denotaret duraturum esse, donec vita huius seculi durabit: in nocte vero venturæ vitae ipso non esse nobis fruendum. Respondeo nihilominus conuenienter nocte à domino suis se institutum, ut denotaret, quod quanvis ad omnia sacramenta necessaria est fides, quæ per noctem obscuram significatur: peculiariter tamen ad hoc sacramentum sanctissimum requiritur, in quo maiores difficultates maioraque mysteria clauduntur. Vnde verba illa, quæ Diuus Paulus pronuntiavit ad Corinthios scribens: In captiuitatem redigentes intellectum in obsequium Christi: vnum ex precipuis fidei mysterijs, in quibus debent obseruari est hoc. Cùm princeps urbem aliquam vi,

2.Cor. 10.

simile.

5 & armis expugnat, primum quod facit est, captiuum ducere viris ducem, deinde milites & turbam populi gladio occidit. Similiter hac civitate, quæ est anima expugnata à Deo statim Deus captiuat eius ducem, qui est intellectus in obsequium fidei: alias vero potentias corporeas occidit: hoc est, relinquit eas tanquam mortuas & insensibiles, quia respectu diuinorum mysteriorum manet visus, gustus, odoratus & tactus, ac si essent mortui: intellectus vero in obsequium fidei captiuus manens sincere hoc vitetur beneficio difficultates, quæ circa ipsum offeruntur non inquirens. Cùm Daniel esset in lacu leonum, ad quem misit Dominus Angelum suum, qui capillo capitis à Iudea in Babylonem portaret Habacuc, ut prædium Danieli ministraret, si viso hoc miraculo, scilicet, ut capillo portaretur obstupefactus Daniel

Daniel. 14.

nec de prædio curas: curiose inuestigare hanc difficultatem voluisse et ab Angelo discere, quomodo fieri posset, ut capillo pederet, possetque homo sustineri, & quomodo capillus non frangatur? magna fuisse ametia. Verutamē Daniel sanctus cū esset nō curauit hanc rē inquirere, sed tacē sedit, & cū gratiarum actione assūpsit cibum, & comedit. Similiter tu serue Dei fac, nē disputes, nō inquiras, quomodo hoc fieri possit, sed tace accede & māduca, & Deum glorifica, sicut S. Daniel fecit. Et hoc tecū cōsidera Deum nō esse Deum nisi plus efficere posset, quam tu intelligere. Dixit Dñs Moysi, cùm inuoluerint Aaron, & filij eius sanctuarium, & omnia vas a eius in commotione castrorum, tunc intrabunt filii Caath, ut portent inuoluta, & non tangat vasa sanctuarij nemō iactus.

Num. 4.

riantur. O diuinorum mysteriorum profunditatē. Notabile quidem est Dominum præcepisse ut priūs inuoluerentur vasa sanctuarij pellibus ab ipsis sacerdotibus, & sic inuoluta humeris superimponerent coram, qui erant ea asportaturi. Itaque non videbantur quia pellibus cooperta erant nec proinde tangi poterant, ne morerentur. In quibus figuratur summum sacerdotem filium Dei Iesum Christū dedisse nobis vasa sancta, scilicet, diuinā sacramenta, eaq[ue] fidei operimento velasse, & sic nobis super imposuit, nos admonens, nè curiose tangere, seu inuestigare illa velimus: nā qui corporeis sensibus tagere præsumperint statim per infidelitatē coruēt. Vnde in Proverbijs dicitur: Qui scrutator est maiestatis opprimetur à gloria. In lege præcipiebat Deus, vt quod residuum esset ex agno, eo quod māducari nō posset igne cōbureretur. In quo mirificē mysticēq[ue] docetur, vt quod ex hoc cœlesti agno reliquū fuerit, quod edere nō possimus, igne eōbus ramus: idest, vt id, quod ex hoc altissimo mysterio intelligere, & penetrare nō possimus suæ relinquamus omnipotētię. Si ad ipsiū nō potes, quomodo panis substātia in verū sacratissimum Christi corpus cōuertatur, omittē id omnipotentiae diuinaz. Ita

*Prov. 25.**Exod. 12.**D. Damas.*
*lib. 4.c. 14.**Aristote. 1.
post. sex. 5.**simile.*

Diuus Damascenus inquit: Si verbum Dei fecit omnia, si dixit, fiat lux & facta est lux, fiat firmamentum, & factum est, non potest panem in corpus suum conuertere, & vinum in sanguinem? Plus enim est creare aliquid ex nihilo, quam vnum in aliud conuertere. Præterea, si creaturæ possunt vnum in aliud conuertere, vt patet de calore stomachi, qui panem in carnem conuerit, & vinum in sanguinem, similiter sol suis radijs viscera terræ penetrans ipsam terram in aurum, & lapides pretiosos conuerit, igit̄ nisi etiā lignū in cineres vertit, ergo à fortiori Deus melius hæc efficere potest: quia inquit philosophus. Propter quod vnum quodque tale, & illud magis, idest, quod est causa aliorum, vt fiat talia, illud est magis tale. Si tamen capere non potes, quomodo corpus Christi tā grande cùm sit à tā minima quantitate comprehendatur, & vnum corpus cum sit, in tot & tam diuersis sit locis, & quomodo fracta hostia corpus sacratissimum Christi nō frāgatur, igne cōbure id, diuinaz relinque omnipotētiaz. Quin etiā in creaturis aliqualē huius veritatis similitudinē videbis. Nam in quouis minimo speculo magni montis figura representatur: & quanuis mille specula essent vna in omnibus & eadem figura

appa-

10 appareret, quod si in mille partes speculum frangatur non frangitur imago, sed in singulis frustis integra apparet. Quanuis verum sit, has & omnes similitudines viliiores esse, quam rei dignitas postulat, & huic altissimo mysterio impares valde. Et ideo conuenientius erit, has omnes difficultates, ut diximus, Dei omnipotentiae relinquere: hoc est enim, quod illa verba Exodi nos docent: *Quod residuum fuerit igne comburetis.* (*No son mas las cosas de lo que Dios quiere que sean*). Dixit Deus Moysi: *Quid est quod tenes in manu tua?* Respondit: *virgā.* . Dixitque Dominus: *Proij. Exod. 4. ce eam in terram.* Proiecit, & versa est in colubrum, ita, ut fugeret Moyses. Iussit iterum illi Dominus, ut sumeret illam: exten-
 dit & tenuit versaque est in virgā. Si tunc quereret ab illo Dominus: *Quid est, quod tenes in manu tua?* experientia responde-
 re didicerat, & posset respondere: (*senor lo que vos quereys, que sea esto*) Cūm volueris virgam esse, virga erit, & cum volueris colubrum esse, coluber est. *No son mas las cosas de lo que Dios quiere que sean*) Et siquidem ipse dicit in ipsa hostia verē & realiter suum sanctissimum corpus esse, sic infallibiliter firmiterque tenere debe-
 mus. Etiam in eo, quod præcepit agnī reliquias igne comburi significatur; quod hæc diuina mysteria debent nobis præbere maiorem charitatis materiam, nobiscum considerantibus, adeo magnum esse amorem, quo nos Deus diligit, ut ipse mouerit illum huiusmodi pro salute nostra operari, quæ omnem facile hum-
 manum intellectum superant. Nec ferè minorem admirationem parit homines posse induci ista credere, quam Deum eadem fecisse. Et ita contingit, ut quod infidelibus maioris perfidiae est occa-
 sio, nō creditibus fieri quod ipsi nequeunt adipisci, nobis sit oc-
 casio, & materia maioris amoris in Deū, cum magnitudinem sue liberalitatis contempleremur, qua pro nobis tot mirabilia opera-
 tus est, & quæ ita nostram rationem superant. Vnde in hoc my-
 sterio & charitatis & fidei materiam inuenimus. Et quoniam fi-
 des per noctem obscuram significatur, respectu diei illius claræ
 visionis, quæ est in gloria, ideo hoc sanctissimum sacramentum
 nocte instituit, quodque inter cætera sacramenta sacramentum
 fidei appellatur, in ipso namque sit Deo satisfactio pro quadam si-
 bi iniuria illata.

Offensus enim, & grauiter erat Deus, quia homo dæmoni me-
 dei maiorem fidem præstiterat, quam summæ veritati: credidit enim.

Gene. 3.

Gene. 2.

Ioan. 6.

enim immortalitatem, simul & diuinitatem posse obtinere, si ex 13
fructu vetito comederet. Cum dæmon dixisset: Eritis sicut dij,
scientes bonum & malum. Dicitis verò Dei obtemperare noluit,
qui anteā dixerat: De ligno scientia boni, & mali ne comedas.
In quocunq; enim die comederis ex eo morte morieris. Ait ergò
modo Deus: Volo, vt mihi satisfactio fiat, & pro inobedientia
obedientia, fides pro perfidia compensetur, & quod fides quam
homo dæmoni adhibuit, mihi, qui decipere nequeo, tribuatur. In
cuius præmium dabo ei quandam beatam immortalitatem, quā
diabolus dolose promisit. Et hoc est, quod summa Veritas promi-
sit, vt apud Diuum Ioannem habetur: Qui manducat hunc panem
viuet in æternum. Qua enim via malum aduenit, eadē constituit
Deus bonum intrare. Per aquas diluvij mundus perijt: per aquā
baptismi voluit renasci mundum. Propter somnia fuit Ioseph v̄t 14
ditus & tribulatus: per eadem somnia fuit honoratus, & sublimis
effectus. Per cibum mors introiuit, sicut dixit Deus homini: In
quocunq; die comederis ex eo morte morieris: per cibum simili-
ter vita intravit, cùm dicat ipse Deus: Qui manducat hunc panem
viuet in æternum. Per os mors intravit: per os intrat & vita. Co-
medendo perimus, & comedendo vult, vt saluemur. Ecce ob quā
rationem fidei sacramentum hoc vocetur.

Hinc intelligere vos velim unum circa hoc sacramentum my-
sterium, quia cùm ab Apostolorum temporibus usque hodie
contra nostræ fidei mysteria semper heretici, semper hereses in-
surrexerint, quantum ad hoc sacramentum attinet mille anni, &
plures post Domini passionem preterierunt absque eo quod he-
resis illa contra illud insurgeret, cùm re vera hoc altissimum sa-
cramentum miraculosius omnibus sit, & à quo peruersi homi-
nes propter suam malitiam possunt maiorem quam ex alijs errā-
di ansam sumere ex eo quod plures difficultates & maiora my-
steria in eo sunt recondita, quam in alijs, & quæ humanam ratio-
nem obslupescere faciunt. Et nihilominus tot secula transierunt
absque eo, quod ullus contra hoc error suscitaretur. Cuius ratio-
nem fuisse credo: quia et si temporibus illis fragiles erant homi-
nes: veruntamen non erant tam indeuoti, nec rem sacram tam pa-
rum reuerebantur, sicut his misericordiis temporibus. Et propter haec
deuerentiam & indeuotionem existimo quod Deus homines
cadere permittit in hos errores contra hoc altissimum sacra-
mentum.

16 tum. De sancto Seuerinō Archiepiscopo Coloniæ refert Diony-
sius Carthusianus, quod cum aliás sanctus esset, in Purgatorio de-
tentus, grauiterque punitus fuit, non ob aliud quam quia inter ce-
lebrandam permisit, ut seruus quidam aut factorum minister ac-
cederet tantum alloqui illum. Et certum est, sanctum vitum in
Ecclesia vana, aut superflua non fecisse locutum. O rem auditu, di-
quaque horribilem. Quare fratres hæc audiendo non confundi-
mur, si bene consideramus ea, quæ coram hoc diuino sacramento,
& loquimur & operamur? Cauete fratres ne forte propter hæc
peccata permittat vos Deus circa hoc tantum bonum in aliquem
misere errorem incidere.

Inquit ergo sanctus Apostolus. In qua nocte tradebatur. Nocte,
scilicet, & tali nocte instituisse. O ineffabilem Dei bonitatem. O
17 stupendam inauditamque amoris vicē. Quia inter maiores animi
angustias hic divinus Iesu stāquam sui oblitus tam singulari nos
beneficio donare recordatur. Habens mater puerulum delicatū
contingit hanc pauperculam incipere mori, & à lesto, in quo ja-
cet, interrogare non cessat nutricem, Heus nutrix lastasti puerū?
Puer lactatus est? Iam pia mulier in extremis laborat, iam cereum
in manu tenet, & cura filioli angit illam, nunquid lactatus, nun-
quid cibatus sit? O diuine Redemptor quomodo manifestas quā
tenere nos tanquam proprios filios diligas: quando quidem non
satis fuit tibi per totius vitæ tuæ curriculum nostræ saluti stude-
re, sed iam morti propinquus tam ex proposito discubitis ad præ
parandum nobis cibum, quo vescamur. In Tobia legitur: Cūm
factum esset prandium bonum in domo Tobiae nunciauit ei fr.

18 lius eius vnum ex filiis Israel iugulatum iacere in platea: statim q;
exiliēs de accubitu suo relinquēs prandiū ieiunus peruenit ad cor-
pus. Ille sanctus vir propter mortē proximi relinquīt cōuiuiū: tu
verò dñe sc̄iēs mortē iā imminere tuā tā lautū conuiuiū paras? O
animum ingenuum, & mirificū, quem mortis memoria nō fran-
git, nec eius propinquitas obliuionem generat, quin maximis
suos beneficijs donet. Abrahā Patriarcha fecisse legitur magnum Gene. 21,
conuiuiū in die ablastationis Isaac. Vide te, quo tempore, qua op-
portunitate: nempe cūm mater lāste remouet puerum, cūm
fortè puer plorabat, videns se à dulcedine lactis priuari, tunc san-
ctus Patriarcha conuiuiū parat, tunc vicinos, & cognatos ad gau-
dia vocat. Et hoc fecit fortè, quia rumor fortasse erat Sarā nunquā

simile.

Tobi. 22

pepe-

peperisse, sed quod filium quendam adoptasset, ut sterilitatis suæ ¹⁹ opprobrium tolleretur ac si diceret Abraham: Ita se res habet ego efficaciam, ut sit omnibus veritas rei manifesta. Ablaetetur infans. Plures matres cum filiis suis à mammis pendentibus venient. Factum est ita, & cum venissent, iussit Abraham infantes illos ad ubera Saræ apponi, ut suggesterent lac, & hoc testimonio manifesta fuit veritas scilicet, Saram peperisse Isaac, quandoquidem ab ubi tribus eius lactati sunt infantes. O infinitam Dei sapientiam. O quam recte figura hæc congruit cum hoc mysterio altissimo, quā doquidem in die, in quo verus Isaac Iesus Christus ablactatus est, & ab omni humano solatio separatus à suoque æterno patre derelictus, in die, quo idemmet risus, & Angelorum lætitia lachrymatur, ipso die in ipsa opportunitate tam lautum & solenne conuiuium fuit mundo celebratum, vt pueri non astate, aut sensu sed puritate & candore accedant ad gratiæ hæc in hoc cœlesti sacramento suggendum. In qua nocte tradebatur: Tunc erga homines tam magna virtutur liberalitate, ut doceat nos, quod si ita morti vicinus angustia & amaritudine affectus huiusmodi nos beneficio donauit, quid modo ad patris dexteram sedens efficiet? In qua nocte tradebatur. Cum minus homines illud promerebantur: quando homines modum querebant, ut illum occiderent ille modum querit, per quem nobis vita lucretur. Quantum cogitationes Dei ab hominum cogitationibus distant. Deus tam ea, quæ ad victimum, quam ad vestitum hominisspectant, creans homo versus in diuina offendenda celsitudine pervigilans. O diram ingratitudinem. Ne simus fratres tanquam illi execrandi Hebræi, qui quo tempore Moysi legem dabant Deus, quod maximum beneficium erat, tunc ipsi vitulum fabricabantur, ut tanquam Deum illum adorarent.

In hac sacratissima nocte, Accepit panem & gratias agens. Egit gratias bonus Iesus suo æterno patri quatenus homo propter beneficium hoc, quo illos afficiebat; nam homines per se satis non valebant. Nihilominus obligationem, & debitum non abstulit; quinimo in his docuit nos, & exemplum præbuit, totis viribus pro tanto in nobis collato beneficio ingentes gratias referre. Sanctus Propheta Isaías multis retro seculis, hoc sacrum conuiuium à Deo mundo exhibendum in spiritu cernens, ut sermonem de illo haberet, glorificans & laudans Dñū exorsus est in hunc modum

dum inquietus: Domine Deus meus est tu, & exaltabo te: confi-
 tabor nomini tuo, quoniam fecisti mirabilia, cogitationes anti-
 quas fideles a men. Eusebius Cæsariensis ait, has gratias sanctum Euseb. Cæs.
 Prophetam referre, pro huius sanctissimi Sacramenti institutio forien. libr.
 ne. Nam inferius dicitur faciet Dominus exercitum omnibus i. de demon
 populi in monte hoc coniuicium pinguium, coniuicium vindemiatra. Ange-
 mix, coniuicium pinguium medullatorum viademia defacta lica-
 ta. Et ut denotaret huius coniuij magnificentiam gratiarum
 actionem praemittit his tam dulcibus verbis munientes: Exal-
 tabo te, confitebor nomini tuo propter mirabilia, quæ facis. Co-
 gitationes antiquas, id est, quæ a principio præfinieras, nunc re-
 ipsa præstitisti. Ecce quales cogitationes in lux eternitate Deus
 habuit, scilicet homini in cibū date. Quæ vero mirabilia sunt
 23 hec, exponit, dicens: faciet Dominus exercitum omnibus
 populis in monte hoc coniuicium pinguium. Per montem huc
 sancti Patres Ecclesiam sanctam intelligunt, quæ excelsa est, &
 conuersationem in celis habet. Beatus Cyprianus sic interpre-
 tatur verba ista: Faciet Dominus in monte isto inueniti letitiam,
 quæ letitia gaudium est inessabile quod solet communicari il-
 lis, qui digne ad hanc carlesternem mensam accedunt. Dicitur co-
 uiuiū pinguium, quia hominibus pinguis fit. Sic Datus Cy-
 rillus inquit, per hunc dicendi modum Christianos intelligi, qui
 pingues appellantur propter nimiam doctrinam, qua exube-
 rant. Et hic, ubi nos legimus coniuicium vindemiat, septuaginta
 24 interpretes transluxerunt, coniuicium vini: quod omnes patres
 intelligunt de vino, id est de sacra uitio Christi Redemptoris
 nostri sanguine. Vobis etiam coniuicium pinguium medullato-
 rum, id est, hominum vita pleniorum. Nam ad digne illud recipi-
 endum vita gratia opus est. Si ergo Sanctus Iustus tam retro
 seculis gratia pro hoc beneficio, quo non potuit, egit, quan-
 to potiori inveni illas agamus oporset, quid tanto honore trahimur?
 Vnde hic optime querat quod Sanctus preçinit David: In voce exultationis, & confessionis sonus epulantis. Nam in vox,
 quam laudis, & confessionis non debet audiiri, nec in ore coni-
 parum resonare at tanto Dominop. & tantorum coniunctus. Et in
 Et cum gratias egisset, dicit: Accipere, quoniam misericordia. Hoc est
 quis meum, quod pro vobis tradecit. Hoc facie in mea ostendit superdictum.
 Cum aucepit accepit rem vult dimittere, paulo ante quam abire
 Sancti pars X finit Sipile

finat ex optimâ parte aucupij dat illi fructum, vt illius recordetur, facileque reuertatur in manum aucupis. Volebat filius Dei à suis discipulis discedere, & illos mittere per mundum animas venari in peccatis perditas: & antequam illos mittat, dat eis buc cellam ex optimo, quod in cœlo & in terra est. Accipite, & manducate. Hoc est corpus meum. In ipso etiam est anima mea & diuinitas: nihil est reliquum, quod vobis dari possit. Hoc facite in meam commemorationem. Hoc vobis do, vt mei reminiscamini, vt assidue per viuam memoriam recordemini amoris mei, quo dilexi vos. A Egyptijs, & Romanis summis nominibus & encomijs celebrauerunt amorem, quem Cleopatra erga Marcum Antonium habuit. Cuius experimentum fuit, quia lapidem preciosum dedit ei, in acetum dilutum, in quo lactucam debebat intingere ad manducandum, quem lapidem ferunt autores fuisse majoris precij, quam magnam ciuitatem. Itaque lapis preciosus valde erat, sed in acetum immisus, & dilutus. At Christus verus animarum amator sicutum sacratissimum corpus dedit cœlo, terra que preciosius: ceterum non in aceto, sed in magna dulcedine & suavitate. O liberalissime Domine, te omnes celestes Hierarchiæ benedicat, quia sic terræ vermiculos magnificare voluisti. Verè magnū fuit miraculū, tres illos pueros Ananiā, Azariā, Misaclēm, in camino ignis non comburi: & etiam magnum est miraculum, nos inter tot ignes flamas immisso, & inter tot beneficia ineffabilia positos nō comburi. Veruntamen miraculum illud per Dei omnipotentiam, & virtutem fuit factum: hoc tamen per demonis artificiam & malitiam nostram est fabricatum. Magna exaggeratione, & animi dolore dixit Sanctus Ioānnes: In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognovit. Non tanquam Deum homines glorificauerunt, aut veneratis sunt, quia carne induitū illum viderant. Heu, heu, quād dignū est hoc lachrymis, quia cum sit inter nos hic Deus, nec illum cognoscimus, nec veneramur, quia sub accidentibus panis, & vini velatum cernimus. Eia fratres dilectissimi, attendite quid uester Deus dicat vobis. Accipite, & manducate: hoc est corpus meum. Scindite præcordia vestra, & maximo cū amore & ferventi charitate illam suscipite, quantoque bene fruimini. Quæsuit Dominus a Pharisæis: Dicite mihi, baptismus Ioannis unde erat, & cœlo, an ex hominibus? At illi cogitabant inter

Dan. 3.

Iohann. 3.

Matth. 23.

28 inter se dicentes: Si dixerimus è cœlo, dicet nobis: Quare ergo non credidistis illi, & eius baptismum non recepistis? Si autem dixerimus, ex hominibus, timemus turbam. Vnde responde-re statuerunt: Nescimus. Hanc etiam vobis fratres qua si rationem propono, dicite mihi: hic panis è cœlo descendit, an à terra est? Et hoc hominum figmentum, aut Dei opus? Omnes firmissima mihi fide respondebitis, è cœlo esse, & non è terra. Igitur, si ita cre-ditis de cœlo descendisse, quare illo nō fruimini, quare tūtum bo-num fugitis? O vestimenta hostes, quis vos detinet? quis impedit ne rem tam vobis necessariam participetis? Cæcus ille Timai filius, qui secus viam Hierico eleemosynā petebat, statim, vt ei discipuli dixerant: Animæ quior esto, surge, vocat te, dicit ibi sa-cer textus: quod proiecto vestimento suo exiliens venit ad eum. Idem Dominus ab illa sanctissima hostia te amanter & le-niter vocat, vt det tibi non visum corporeum, in quo misericordi-lis es, sed spiritualem cum alijs plenisque donis cœlestibus, qua-re nō exilis: vestimentū non proiecis, scilicet, ab ipsis negotijs, quibus incolutus es te expediens: Quare cùm cæco nō curris: O cœlum, o terra nobiscum sentite, & cæcitatem omnis ferè popu-li Christiani deplorate. Væ, quia non est nisi filius Timai, qui exiliens ad Christum veram animarum vitam currat. Vix diu-num hoc sacramentum frequentari videbitis, quam à paupercu-lis, & plebeis. Nam Republicæ magnates, & seculipotentes in suis vanitatibus occupati, semel si in anno communicēt satis eis videtur: illi, quos Deus plus honorauit, eum minus honorant. Si Rex in medio plateæ coniunctum faceret, & ipse ad mensam se-den-s, deprecaretur omnes, vt gustare vellent cibum salutiferum & viuificum, quem postquam manducassent adhuc eos se remu-neraturū esse polliceretur, scilicet, Comites, Duces, & Domi-nos magnorum principatuū illos faciēs: quod si homines circū circadeambularēt, beneuola dulciaq; Regis verbatantū audi-en-tes, nec recubere vellēt, nec cibum tangere regiū, quis non dice-ret hos homines Regem, mensam, & cūcta quæ promittit despi-cere? Hoc reuera inter Regē Regū Iesum Christum, & nos con-tingit. Ecce enim ab illa sacra mensa nobis dicit: Accipere, & manducate, hoc est corpus meum. Et hunc cibum, sicut oportet di-gnè manducantes, principes eritis, & ternam gloriæ dominatio-nem obtinebitis, & de his omnibus tam patrum curamus: hac

Simile.

eam vilipendimus, at si misime illa crederemus. O gens rustica,
& inculta, quid inuentis frugibus glande vesci cupimus? Porco-
rum cibum plus quam Angelorum desideramus? Omnes nam-
que res terreæ, propter quas tot angustias, tot patimur afflic-
tiones, porcorum nutrimentum sunt, pro quibus hoc tatum bonū
relinquimus. Inquit Scriptura: Meliora sunt vulnera diligentis,
quam fraudulenta oscula odientis. Eo verò nostra exercitas per-
uerat, ut vulnera odientis recipere malimus; quam dulcia oscu-
la diligentis. Peccata, quæ committis, o miser peccator, vulnera
sunt; quæ tu tibi hostes infligunt: in mensa autem Domini dul-
cia oscula, dulces amplexus tibi dantur. Etsi mundus dulcia tibi
oscula daret, Deus autem cruda verbera impingeret, Deum po-
tius, quam mundum adire debueras: præstat enim cum Deo tie-
re, quam cum mundo gaudere. Virtutamen exercitas nostra tan-
ta est, vt hoc cognoscere non valeamus. O sacra mensa, quam
male te nouerunthomines, & ideo à paucis in precio habita, &

I. Reg. 28. frequētata minus. Cum Saul Pythonissam consulteret super bel-
lum, quod aggredi intendebat, sciens posteradie moritū esse
nihileminus dicēt ipsa: Et nunc ponacorā te bucellam panis,
vt comedas, conualecas, & postis iter agere, sumpsit bucellam
& comedid, crastina die moriturns. O rem tremendam, quod
miser ille comedid, vt posset iter agere, vt altera die moreretur:
ta verò frater, vt in æternū viuas no vis comedere. Magna qui-
dē est tua amētia. Deinde inquit Dominus: Hoc facite in meam
commemorationē. Ecce quāti estimat Deus, q̄ homines memo-
rētur illius, quia pro tā ingēti beneficio, quale fuit dare se nobis
in cibū pro hoc tāto dono memoria, gratitudine & amore cōtē-
tus est. Hinc etiam constat, quantū memoria beneficiorum ac
ceptorum prodest, quamque potest facere homines obediē-
tes, & obseruationi diuinæ legis promptos, quandoquidem hāc
ā nobis petit recordationem, cūm hoc saceramēto vñ fuerimus.
Vnde D̄iūs Paulus subdit, dicens: Quatis cunq̄ue enī manduca-
bitis panem hunc, & calicem bibitis, m̄rem Domini annuntiabitis
donec veniat. Scilicet, vt illius recordemur illā sentiamus, & gra-
tiā pro illa referamus. Si duorū maxime familiarium alter furtū
committeret, pro quo deberet mori, cum autem esset carcere in-
clusus, & ad furo fidam satus, alter p̄z nimio familiaris suū mo-
x̄ se conferret in carcere, & suris induimenta postulans indu-
met. ret illa

Simile.

34 ret illa, suis autem vestibus furem indueret, & solueret illum. Iberumque abire permitteret, dicens: Abi frater mihi: ego enim moriar, ut tu viuas, tandemque suspendetur, dicite minimi, quando alter amicum suum e ligno pendentem cerneret, & hoc profane suoque amore, quidnam sentiret? quas funderet lachrymas, quomodo liqueficeret cor eius? qui si sic non fecisset, saxo durior esset. O utinam hac saltim via cognoscamus quid oporteat nos sentire, dum sanctissimum rei sacræ mysterium celebratur: in quo virginis filij Dei familiaris nostri acerbissima, quam pro nobis passus est, mors representatur. Qui cum genus humanae amicum suum pro furto ligni vetiti in carcerem omnium inferiarum detrusum cerneret, ad æternæ supplicia, & ad inferni furcam damnatum, voluit ipse in eundem carcerem detridi, & fuisse indumenta vestire, quia habitu inuentus est ut homo. Et ita ad crucis supplicium damnatus acceptauit ignominiosam mortem, & ex quo animo tolerauit tantum, ut homo liber evaderet, & à mortis æternis pena eriperetur. Hoc siquidem re vera in mysteriissimo sacrificio missæ nobis representatur cur lachrymis non dissoluimus? cur amore non accendimus huius memoriam recolentes? O marmoribus duriores, qui hujusmodi consideratione non emolliuntur. Quanuis existimò fratres hanc duritatem ex magna obliuione horum promanare, & quia vix horum recordamur. Quapropter vos obsecro per hanc Dei immensam charitatem, ut ruminetis, & haec vobiscum consideretis, & asperdiere colatis, ut sic præparantes corda tantis fruamini beneficijs, & diuinam gratiam consequamini, cum qua acquiritur gloria: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius,

Sanjourne Vol. 1

In eodem festo Sacrosancti Eucharistiae Sacramenti Conecio Quinta.

*Dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit pa-
nem &c. Accipite & manducate, hoc est cor-
pus meum. 1. Corinth. ii.*

ANCTVS Propheta Hieremias amorem, quo erga suos affectus erat, satis ostendit. Nam cum Hierusalem à Chaldais vastata fuisset, & exercitus dux eum secum in Babyloniam veller ducere, & proinde maximis illū muneribus do nare promitteret, potius cum suis sic destructis manere voluit, quamvis iniurias ab eis permultas acceperat, quam abundantibus donis, & diutius in regio palatio frui. Vnum ex argumentis, quibus planè ostēditur nimius amor, quem Christus verus Dei filius erga homines habet, est, quia cū passim ab eis offendatur, talēm, ut cū illis maneret, modum quæsivit. Pro singulari auxilio, & favore Hebreüs promisit Deus: Ponam tabernaculum meum in medio vestri, & non abiiciet vos anima mea: ambulabo inter vos, & ero Deus vester. Veruntamē omne illud huius ineffabilis veritatis umbra erat, hujusque summi beneficij figura, quod in legis gratiæ tempore hominibus contulit. Ita nobis appropinquare volens, ut nō solum inter nos in illa sanctissima hostia velit esse tanquam in tabernaculo, sed insuper facultatem concedit, ut illum comedamus, & in nostris geramus visceribus. Agens Sanctus Job de sua vita innocentia, & quam recte erga seruos suos se gerebat, deque amore, quem erga ipsū habebant, ait: Dixerunt viri tabernaculi mei, quis det de carnis eius, vt saturemū? O mirabilem exaggerationem dilectionis subditorum erga Dominum suum: cui non tantum servire cupiebant, sed suis visceribus includere, & sibimet incorporare. O si ita fieret, aiebāt, vt tam coniunctum nobis esset, quod intra viscera nostra cum habemus. Non utique prestare hoc poterant,

sed

Lxxi. 26.

Job. 31

4 sed sumi desiderii manifestabat, id est, si re ipsa id fieri posset, fe-
cissent. Huc filij Dei amor peruenit, ut eis qui illum diligunt pre-
cipiat, ut illum comedant, in sui amoris erga illos testimonium, &
in spei suæ pignus. Cum deprecaretur Dominum David: Ne longe facias
auxiliū tuum à me, alia translatio habet: Ne longe facias
auxiliū meum à me. Hac mirabilis exaggeratione evolutus Sanctus
Propheta ostendere suam firmissimam spem, quam in Deum ha-
bebat, auxiliū Dei suū appellans tanquam sibi à Deo debitū. Qua-
si diceret: Redde mihi Domine quod debes: auxiliū tuum meum
est, ne longe illum facias à me. O felicissima nostra tempora, in
quibus, quod olim sanctissimo David fuit promissum adimple-
tum cernimus: siquidem auxilium hoc ita nobis appropinquau-
it, ut illud in visceribus habeamus inclusum. Et ideo dixit: Si Psal. 24.
ambulauero in medio umbris mortis, nō timebo mala, quoniam
tu mecum es, Cuius securitatis rationem reddit, dicens: Parasti in
conspicu meo mensam aduersus eos, qui tribulant me, & calix
meus mebrians, quam præclarus est! Hæc quidem est mensa illa
caelestis, quam Dominus posuit nobis cum hoc caelesti cibo, que
vires contra hostes tribuit, & hic similiter est calix maxime illu-
stris sui preciosissimi sanguinis, qui animas amore inebriat. O
rem mirabilem. Quis vñquam mensam ad pugnandum vidit?
Quis vñquam tale audiuit, ut mensa expugnentur hostes, &
victoria ex eis reportetur? Hoc vere ex sacratissima hac mensa ac-
quiritur, quia vires desumimus in ea, ut hostes profligemus, &
vincamus. Etiam hoc diuino sacramento augetur nostra spes.
Iterfacis fortè, nobilissimum equitem offendis, qui te magnifi- Simile
ce inuitat, & per diuersoria impensam soluit, quibus spem ani-
mo concipiens ait: Si, sic per viam tam opipare me inuitat, quid
erit cum in dominum eius peruenero? O Iesu Christe fili Dei re-
gum terræ Princeps, si in vita huius itinere, & in mundi huius
diuersorio sic nos pascis, sic impensam soluis, tam mirifico nos pa-
scens cibo, cum in tuā caelestem domū peruenierimus, quibus nos
donis afficies? Hic nos optimo sercuo pascis: quia in una buccella
tuā nobis, & diuinitatē & humanitatē tribuis. Et hoc est, quod
olim cū Moyse loquēs significare voluisti, dices: Ponies super me Exod. 25
fam panes propositionis, & in Hebræo habetur: Panes faciemur.
Nec singulari mysterio vacat, panes faciemur, & non faciei dixi
se, siquidem hunc caelestem panem significabant, in quo duce-

naturae, scilicet, diuina, & humana sunt. Si ergo nos in hac vita, sic inuitas, iure opimo maiora beneficia sperare in alia possumus. Vnde canit Ecclesia: O sacrum conuiuum in quo futura gloria nobis pignus datur.

Fuiteam hoc mirabile Dei artificium, ut nos in suum obsequium, & amorem inclinaret. Nam medium valde sufficiens est, ut aliquem in vestrum obsequium trahatis, cibare illum. Sic Santos Iacob Patriarcha, postquam illius scalæ mirabilè visionem aspexit, ait: Si dederit mihi Dominus panem ad vescendum, erit mihi Dominus in Deum, & toto tempore, vita mea seruam illi. Nunquid satis non erat illam scalam vidisse, & omnium Dominum in eius summitate, ei que dixisse: Ero custos tuus quoque perrexis, & alia multa promissa fecisse ei, ut illi parent, ei que obediret ex animo, absque eo quod modo addidisse, ei obsequutum se, dummodo panem ad vescendum illi daret? Certè argumentum valde efficax est hoc, quantu homines obligat, ut alii seruant, si viatris eis tribuat. Temporibus clapsis tanta famis in vniuersa Africa præualuit, quod multi ex Saracenis, & Mauris hue pertransierint, ut serui fierent, dummodo a nostris pascerentur. Quidigitur esset, si postquam Deus nos ita cibauit, ei seruire contemneremus? O homines, ne in tam magnanima gratitudine incidatis. Ne patiamini in hoc abestis vinei, quod oquidem experimento compertum est, etiam maximè feroes domari, & hominibus subdi beneficijs affectas, ut de quamplurimis leonibus, & feris legitur. Sed studete potius huius singularis doni recordatione, & teneritudinis amoris, quia vobis donatum est modium semper inquirere, quo magis ac magis Domino qui donauit, seruiatis. Cum Tobias nuenis in dominum patris sui Angeli ministerio & comitatu dines valde, & opulentus redire patu dixit: Pater quiam mercede dabinaus ei, aut quid dignum poterit esse beneficj eius? Meduxit, & redixit sanum: pecuniam à Gabello ipse recepit: vxore ipse me habere fecit, & demonium ab ea ipse compescuit, gaudium parentibus eius fecit, in ipsis à deuoratione piscis eripuit, te quoq; videre fecit lumen cœli, & bonis omnibus peneum repletum sumus. Quid illi ad haec poterimus dignum dare? O quantum cum hoc altissimo mysterio hoc quadrat. O quanto & potiore iure quam Tobias dicere possumus: Quibus verbis, quibus encomijs hoc diuinum

Gene. 28.

Tobias. 12.

sacra-

10 sacramentum collandabimus, & efferemus? Per ipsum siquidem
 bonis omnibus repleti sumus. Ipsum nos comitatur in via vitæ
 huius, hoc à laqueis dæmonis nos eripit, animas nostras ditat, &
 mentes nostras illuminat, melius quām Raphael Tobit fecit.
 Quid ergo retribuenus ei? sed quid erit, si non tantum ingra-
 tos nos ostendi mus, erga hanc incomprehensibilem Dei mis-
 ericordiam: verum etiam nec ipsa vti volumus? Quibus verbis po-
 terit tantum malum ponderari? Vbi fuerit corpus (ait Dominus) Matth 24
 ibi congregabuntur, & aquilæ, quæ à longe per cadauerum
 odorem ducuntur, vt illis vescantur. O confusio magna filio-
 rum Adam. Quod brutis animantibus tam viuaces sensits in-
 fint, vt odor duntaxat cadaueris sufficiat à maxime distantibus
 locis aquilas trahere, vt illo proprio, & naturali cibo vescantur:
 11 corporis vero Christi sacratissimum verus hominis cibas in utero
 virgineo conditus, in ara crucis assatus, nullum homini appeti-
 tum, nullum edendi gustum afficerat. Considerate, o fratres, illum
 verum animarum vestiarum sponsum ab illo sacro altari vobis
 dicere: Accipite & manducate. Hoc est corpus meum. Attendite,
 quanta cum velocitate aquile ad cadaueri tendunt. Vestras asse-
 ctiones à terra leuate, & tanquam aquilæ volate, non ad corpus
 mortuum, sed ad corpus viuum, deificatum, & gloriosum Repa-
 ratoris vestri, in quo omnem curiam caelestem maxima latitia,
 maximoque gaudio afficietis. O quæ latitia Angelis est videre
 agmina fidelium instar columbarum simplicium ad altare acce-
 dere, & communicare oculis demissis, & lachrymosis. Illæ vero
 Angelicæ linguae diuinæ liberalitatis, & magnificencie laudatri
 12 eos, quo iubilo sanctæ congratulantur Ecclesiæ dicentes: O san-
 cta Ecclesia, qui tibi coniuixæ sunt? quām speciosi? quām pul-
 chri? Filii tui sicut nouellæ oliuarum in circuitu mense tuæ. Vo-
 bis autem fratres notum facio, vnum ex præcipuis, quæ ab ho-
 mine in die iudicij debent exigi, esse nolle remedij sibi exhibi-
 tis vti, quorum ex præcipuis vnum est hoc. Si Rex luculentissi-
 mum pauperum, & infirmorum hospitium fabricatis copio-
 sisimis locupletasset munieribus, prouidentiuncta pauperibus,
 & infirmis curandis necessaria, si postquam maximis sumptu-
 bus, & impensis opus consummasset, & magna languidorum
 copia esset, nullus tamen ibi curari vellet, nonne magnum in-
 fortunium, aduersamque sortem hanc Rex existimaret, confi-

derans rem, & operam perdidisse, omnem curam omnem denique laborem, studium, & impensam suam vana esse? Utique. O Deus bonitatis, & gloriae infinitae, si dolere morerereque posses, quam grauiter doleres, & incomparabili moerore afficereris, vi-dens homines tam languidos, tamque miseros esse, & medicamentis remedijsque, quos tanto amore, & tui dispendio illis reliquisti, ut nolle?

Non solum liberalissimus Dominus contentus est suum sacratissimum corpus discipulis dedit, sed insuper dedit eis potestatem idem faciendi addens: Hoc facite in meam commemorationem. Quod autem haec potestas in Ecclesia permaneat usque ad finem saeculi plane hic subdit D. Paulus inquiens: *Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, & calicem bibebitis, mortem Domini annunciatam donec veniat, scilicet, ad iudicium.* Ita que veritas infallibilis est, fidesque catholica usque ad unigeniti filii Dei aduentum ad iudicium universale in Ecclesia militanti hoc ineffabile sacramentum duraturum. Et quomodo possibile esset eo usque perdurare, nisi eo usque etiam in Ecclesia consecrandi autoritas inesset? Ergo infallibiliter illic dedit eam, & haec in sacerdotibus perdurabit usque in finem. O mirificam dignitatem a Deo hominibus communicatam. *Ditus Paulus* hoc virtutur argumento ad probandum Christum in quantum hominem maiorem Angelis esse, inquiens: Tanto melior Angelis effectus, quanto differentius praे illis nomen hereditavit. Cui enī dixit aliquando Angelorum: Filius meus es tu: ego hodie genui te? Simili argumentatione probare possumus Sacerdotes Angelos dignitate excellere. Cui namque Angelorum dixit aliquando Deus: Hoc facite in meam commemorationem, vel: *Quorum remiseritis peccata, remittentur eis? O beatitudinem diuinam.* Quæ sic manifestata est, homines a terra ad tantam dignitatem prouehendo, ut eis dicat, quod Angelis non dixerit, in eorumque manibus suam potentiam, honorem diuitias, denique suam & personam collocet. Exaggerat valde sacra scriptura quemadmodum sanctus ille dux Iosue Solem sisteret fecit obedientem Domino voci hominis. Sed maior obedientia haec dicens est: quādoquidem ibi Dominus, ubi antea erat remansit: hic vero remanens ubi prius erat modum sacramentalem de novo accipit, ubi prius non habebat. *Quis tam velociter, & tanta*

Hebreo. 12.

Iesu. 10..

ab initio

16 animi promptitudine suo superiori obedit, ac Deus sacerdoti?

Hoc ita Dominus statuit, ut nostram abdicaret, & remoueret superbiā: ut confundatur superbus & inobediens, maxime si est sacerdos corā ipso apparere. Quoties ergo aliquid difficile, aut nimis arduū ex diuinis præceptis nobis videbitur, recordenur obediētiae huius immilitatis, & amoris, quo Deus voci horninis obedit, in verbis consecrationis. Aucupis illicet, Et reclamo, ut perdix simik.

audit anhela cītaq; pergit præniūio pulli perdicini, vulgo, Per-

dīgo, amore, & se sub retibus includit: vnde capitulū comeditur-

que. Ita ad illicē sacerdotiūq; vocē Deus humanatus, quasi perdix anhela venit, & sub accidētiūrete se includit, ut capiatur, & mādu-

cetur ab hominibus. Hic sacerdos Dei personā agēs nomine Christi profert verba illa sanctissima. Vnde honor ille, quē Angelis

17 ante suā ineffabilē incarnationē tribuebat, scilicet, ut nomine suo diceret: Ego Dñs, iam ad sacerdotes trāslatus est, qui dicunt: Hoc est corpus meū: Ego te absoluo, in persona Christi redēptoris nostri. Quē lingua explicare posset honoris celitudo, ad quā nos Deus prouochit? Cuius nō liquabitur cor instar Simeonis¹, dū san-

Lhe. 1.

ctorū sanctū manib⁹ cōrectat proprijs: Quicunq; ergo Deū ho-

norare voluerit recordetur honoris huius quē ab illo accepit. Qui

cūnque extra altare cōpositus, & granis incedere optat, recorde-

tur, quā magnifice fuerit sublimatus ibi, quātāq; rē gesserit in sa-

cro altari. Si quis tentatus, & ille cūtus à dæmone & à propria cōcu-

piscientia se viderit, quā suauiter apud sanctū altare exceptus fue-

rit meminerit. Sanctus iuuenis Ioseph dominē suū dicebat: Ecce

Dñs meus non est quicquā quod non tradiderit mihi, quomodo

18 ergo possum hoc malum facere, & peccare in dominum meum?

Similiter dico tu pater sacerdos: Non est quicquam, quod non

tradiderit mihi Dominus in manib⁹ meis: quomodo ergo in-

Gent. 32.

tam magnificum benefactorem peccare potero? Liberum arbitriū habebat Ioseph: sed ita debitorem se nouerat, & erga do-

minum suum ita obligatum, ut modum, quo illi offendam in-

ferret non inueniret. Tantò maiori obligatione obstrictos esse

se nouerint sacerdotes & equum est, quanto maiora Deus in mani-

bis suis posuit, quam Putiphar in manib⁹ Ioseph. O patres mei

felices nos, si honorem hunc, quem à Deo accepimus, & cōstima-

re, & gratificare nouerimus. Sed vñ nobis, si postquam à Deo

tanti habitū sumus, nec nos, nec illū cōstimatorū. Overbū gladio

incipit

Malach. i.

anticipi penetrabilius; quod osim Deus antiquis sacerdotibus ¹⁹ cōminatus est per Malachiam, dicens: Filius honorat patrem, & seruus dominū suum. Si ergo pater ego sum, vbi est honor meus? & si dominus ego sum, vbi est timor meus? dicit Dominus exercituum ad vos, o Sacerdotes, qui despiciatis nōmē meum. Si ita conqueritur Dominus de illis, quibus non ita magna contulerat beneficia, quid erit erga nos, quos tam magnifice sublimauit. Ne simus, o patres, similes illis, qui responderent: In quo despeximus te? Liberet nos Deus à tam graui malo, vt superaddamus peccatis nostris cæcitatem non agnoscentes ea.

Nec tantum sacerdotes D. Paulus monet, sed etiam omnes illos qui ad hoc sanctissimum recipiendum sacramentū accedunt, inferius dices: *Ita q[uod] quicunq[ue] manduauerit panē, & biberit calicē Domini indigne, reus erit corporis & sanguinis Dñi.* Vnde colligitur, quod illud, quod alias vitā impertit bonis, malis est sua culpa maioris dānationis occasio. Cūm filij Israhel à Philistæis exagitarentur, & viatos se cernerent, arcā foederis adduxerūt, existimātestali auxilio victoriā à Philistæis se esse reportatuos. Quod præter opinionē euerit. Nā victoriā, non solū minime reportarūt: verūm maioris ruine occasio illis fuit illud, à quo salutem expectabant: & hoc ob scelerā sua. Similiter sacra cōmunio peccatoribus non solū nō prodest, quinimō obest nimis. Ideoq[ue] D. Paulus proclamat, dicens: Probet autē scipsum homo, & sic de pane illo edat. Et vt hæc probationem faciat, tres testes necessarij sunt. Dominus enim apud Matthæum dixerat: In ore duorum vel trium stare omne verbū. Tres hi testes sunt, contritio, oris confessio, & satisfactio. Cōtritio, vt Theologi definiunt: est dolor de peccatis propter D eum summe dilectū, summum odīum peccatorū conceptum, & firmissimum propositum super omnia mūdi mala peccata vitare. Hanc contritionem debet habere quicunque ad cōmunicandum accedit, & eam à Deo postulare, & insuper omnē diligentiam, omne studium necessarium adhibere, vt eam obtineat. Et hæc cōtritio est quidam austerus & dolor, qui super omnia peccata simul debet cadere tanquā mola aquaria, quæ super omnia simul tritici grana cadit, & super ipsa se vertit & gyrat: & ita perfectè molit simul, ac si singulum per se granum moleret. Vnde non opus est singula grana per se moli. Similiter non requiri tur singulorum peccatorum particularis contritio, sed una suffi-

1. Reg. 4.

Matth. 18.

Simile.

22citat, quæ ad omnia simul peccata se extendat: ita, ut cum Sancto Ezechia Regē dicatur, Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Non dicit, in amaritudinibus, quia vna amaritudo sufficit, cum qua anima mundatur. Aqua maris et si amara, & salsa sit, nihilominus amaritudinem, & saluginem à carnibus tollit. Amaritudinem sacra Scriptura peccatum appellat. Vnde Diuus Petrus peccatori dixit: In felle amaritudinis, &c obligatione peccati video te esse, quæ amaritudo poenitentiae amaritudine tollitur: Secundus testis est oris confessio, quæ pura, integra, & qualificata debet esse. Effunde cor tuum sicut aquam ante conspectum Domini, ait Prophetæ Hieremias. Quibus verbis Spiritus sanctus docet, quemadmodum verus poenitens se gerere debet. Nam aqua inter omnes liquores nullum omnino relinquit sui vestigium, si à vase fundatur, in quo est. Si sanguinem, oleum, aut mel continet vas, & effundantur semper in eorum reliquæ manent, si vinum habet seruat odorem, si mel, aut oleum saporem conseruat, aqua vero neutrum horum relinquit. Hoc modo peccator studere debet omnia peccata fundere, & à corde suo expellere, ut ne vestigium quidem eorum remaneat. Testis tertius est satisfactionis, quæ difficultior esse contingit illis, qui rem alienam furati sunt, aut retentam habent, siue honorem proximi detraherunt. In Genesilegitur: Cum Sichem & omnes Sichim in circuncisi essent, duo tantum filii Jacob ingressi ciuitatem, ut iniuriam sibi illatam vindicarent, omnes illos singulariter. Et ait sacer textus eos hoc die tertio fecisse. Die tertio, quando grauissimus dolor vulnerum est. Itaque non prima die circuncisionis aggressi sunt, sed tertia, quia tunc maior dolor erat. Sic te habet dæmon cum fidelibus in circuncisione spirituali, quæ est poenitentia, quæ tribus constat diebus. Primus, scilicet, est contritio, secundus, oris confessio, tertius, satisfactionis: & in hoc tertio die plus noster hostis nos aggreditur. Quamuis enim pro viribus conetur ne homines poeniteant, nec ore peccata confiteantur, tamen satisfactionem maximè impedire studet, & fuisse hanc aggreditur, & expugnat, quia maioris doloris est dies unde multos homines inueniuntur, quibus dolor maximus est, secundum offendisse, qui & peccata sua confiteruntur: cæterum ad satisfactionem deuenientes ibi succumbunt, ibi pereunt. Nam ei, qui rem alienam detinet, aut furatus est, siue illi, qui honoris proximorum

Isai. 38.

Similes.

Act. 8.

Tren. 2.

Similes.

Gene. 34.

ximorū detraxit, difficile nimis est alienis bonis non frui, aut falsis
si testimonij palinodiā recantare. O vos miseros, nūquid in eter-
nū in inferno cremari difficultius nō est? Nonne pusillū laboris,
aut confusionis hic perpeti plus p̄stat, quā in aeternū labores
perpeti & cōfundiri? Per immēsam Dei charitatē vos obsecro fra-
tres, hæc in statera intellectus vestri recte p̄leatis: & his tribus te-
ribus vestrā partē agere studeatis, & vos cōmēdare, quātū invo-
bis est nō deficiētes. Sic enim diuinū auxiliū vobis nō decriat: &
ita dispositi ad hāc sacratissimā altaris mēsam accedere potestis.

Gene. 35.

Ait ergo sanctus Apostolus, Et sic de pane illo edat & de calice bi-
bat. Cū sanctus Iacob patriarcha sacrificare Deo vellet conuoca-
ta domo sua (inquit sacer textus) ait: Abicite Deos alienos,
qui in medio vestri sunt, & mūdamini, ac mutate vestimenta ve-
stra, surgite, & ascēdamus in Bethel, vt faciamus ibi altare Dño,²⁶
qui exaudiuit me in die tribulationis meæ & socius fuit itineris
mei. Et dicit amplius sacer textus, quod dederūt ei omnes Deos
alienos, quos habebāt, & inaures, quæ erāt in auribus eorū, & ille
infodit eas subter terebinthū. Similiter & nos debemus facere
ante huius diuini sacrificij celebrationē. Exuētes virtia induamur
virtutes, idolaq; nostra, videlicet, passiones, & affectiones subter
terebinthū eas fodiamus, scilicet, subtus pedē crucis. Et sic dig-
ne accedemus ad sacrā cōmunionē. Vna verò ex p̄cipuis vir-
tutibus, quib; nos ornare debemus ad accedendū est humilitas
profunda. Cū David Rex Israel creatus esset, quæfuit nūquid
de domo Saul aliquis remāsisset, vt cū eo bene ageret propter
Ionathā. Cui nūciatū cū esset, filiū Ionathæ Miphiboseth no-
mine remāsse, bon⁹ rex illū vocari iussit, & inter alia beneficia²⁷
quib; illū donauit dixit illi: Tu comedes panē in mēsa mea sem
per. Quod cū audiret Miphiboseth pron⁹ in terrā dixit: Quis
ego sum seruus tuus, quoniā respexisti super canē mortuū simi-
lē mei? Si tāta ergō humilitate beneficiū hoc ille homo accepit,
quanuis Regis nepos, principisq; filius erat, & seipsum despexit
canē mortuū se appellans, quanto plus humiliemur aequū est,
cū ita sublimes & magnificatos videamus nos ad mēsam mag-
ni ac incōprehensibilis Dei sedere iussos? Quam iustum est, ac
dignū vñūquemq; ex animo dicere: Quis ego sum seruus tuus,
quoniā respexisti super canē mortuū similem mei? Vnusquisq;
vestiū fratres mei, oculos in propria utilitate figat, & quantas sit
humili-

s. Reg. 9.

28 humiliandi ratio facile inuenietis, cōsiderātes vos ad tā sublimē statū prouectos, cuiusmodi est cōuius Dei esse. Sanctus Iob humilians se dicebat: Operui cinere carnē meam, & in Hebræo habetur. Operui cinere cornu meū. Et D. Hieronymus, & septuaginta interp̄ trāstulerūt: Operui cinere robur meū. Et Chaldeus vertit: Operui cinere gloriam meam. Hæc omnia significata verbū Hebræi loci huius sortitur, & in omnibus denotatur. Quæcunq; singularia, & præstantia sanctus Iob possidebat, ex quib; gloriari posset, cūcta fragilitatis & miseria humanæ cōsideratione operiebat, ne forte corū amore captus superbiret. O admirabilem serui Dei prudentiam, qui talem humiliandi se modum quæsiuit. Cinere miseria, fragilitatis, mortalitatisq; vestræ fratres, quamcunque excellētem virtutem in vobis inueneritis. ope
29 rite, & sic humiliabimini, & in estimatione tanquam canes mortuos vos reputabitis hac cœlesti mensa indignos.

Concludit sanctus Apostolus inquiens: Qui enim manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit, nō dijudicās corpus Domini. Nō dijudicare corpus Domini est nō discernere inter cibū hūc sacratissimum, & mensam profanam epularū, sed absq; vlla præparatione ad illā accedere. Liberet nos Deus à tā magno malo. Hæc rigida verba horrete fratres: Iudiciū sibi māducat & bibit. Ne iudiciū vobis deppromatis, vnde alij salutem haurire solēt. Lupi cū fame laborant terram comedunt: verū tamen, si postea bonū cibū inueniūt, vt illo vescantur, prius terram euomūt. Si ob nimiam sensualitatis famam terrā vorāstis, si cōscientias vestras, quæ sunt tanquā stomachi animarū tam inquis, & nouis 30 epulis cuiusmodi sunt peccata, onerasti prius quam ad recipiendum hunc cœlestem cibum acceditatis, illa omnia vomite, ne forte in iudicium, & condemnationem vestrā vertatur. Quem post quā hac dispositione receperitis, tantū bonū in vobis conferua eti studete. Per uigil carceri custos, qui magnum principem in sua custodia captum tenet, semper inuigilat super illius custodiā, non quiescit die noctuq; , vt melius custoditū habeat, & ne forte eripiatur, sat agit. Similiter qui summū cœli Imperatore Iesum Christum Dei filium in vinculis, & custodia amoris captū tenet, postquam in hoc diuinio sacramento illum recipit, super hoc debet inuigilare, & omnem curam adhibere, ne sibi elabatur, Age frater, & tam graui studio negocio, cū sponsa dicitō: Tenui

Cap. 3.

Tenui eum, nec dimittam Multa amoris vincula in eum. In iace. 33
 bona opera, orationes, lachrymæ, suspiria, & cuncta sanctitatis exercitia vincula sunt, quibus hic cœlestis, & diuinus sponsus ligatur, ut in bonis, quæ suo aduentu, animæ contulit, perseveret, ut hac perseveratia in dies in virtutibus, & gratia crescas, quo usque ad gloriam perueniatur: ad quam nos perducat Iesus Mariae filius, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

A D. L E C T O R E M.

CIn quatuor concionibus feria quintæ in cena Domini, iuuenies multa notata digna huius diuinis sacramenti, in nostro Quadragesimali, & etiam Dominicæ secunda post pentecosten.

INFESTO NATIONITATIS S. IOANNIS BAPTISTÆ

Concio Prima.

Elisabeth impletum est tempus parendi, & peperit filium. Lue. 1.

Gene. 3.

N. Genesi legitur, Euam protoparentem postquam filium suum Cain peperit, dixisse: Posse di hominem per Deum. In quibus verbis insinuauit, si quodlibet beneficium tanquam Dei donum cum gratiarum actione debet suscipi, multo maiores pro filio suscepto ipsi gratias agi debere. Vnde ita grata Deo extitit, tanquam si natura nihil ibi cooperata fuisset. Nos vero miserit fere semper Deo non tribuimus, neque gratias agimus, nisi pro operibus miraculosis, quasi reliqua omnia opera sua nos essent, quæ ex defectu bone considerationis dimanant. Et quoniam filios dare donum Dei est, maius donum beneficiumque

- 2 ciumque est illos studiosos, virtutis sectatores, probosque tribue
re. Vnde Abrahamo pro singulari beneficio dixit Deus. Faciam te in gentem magnam. Non dixit: Faciam te in gentem multam: nam filiorum multitudine non tam estimanda est, quam eorum sanctitas. Maiori dono illum Deus afficit, cui filium studiosum probumque tribuit, quam cui plures non tales dat. Pro quo notandum est, quod, magnus apud sacram scripturam ut in plurimum, non dicit magnitudinem molis, sed virtutis. Ut apud sanctum LuLuc. 18.
cam; Hic erit magnus, & alibi: Hic puer magnus coram Domino.
Gentem magnam Abraham promittit Deus, quia magna gens cuius Dominus Deus eius. Vnde Sanctus Moses dixit: Non quia cunctas gentes numero vincetis vobis iunctus est Dominus, & eleget vos, cum omnibus sitis populis pauciores sed quia dilexit vos
3 Dominus, & custodivit iuramentum, quod iurauit patribus vestris. Totum hoc in hodierno sacro Euangelio manifestatur. In quo dicitur, quod cum Beata Elisabeth filium sanctum peperisset, Audierunt vicini, & cognati eius, quia magnificauit Dominus misericordiam suam cum illa. Verè talem filium ei tribuens misericordiam suam Deus cum illa magnificauit, & etiam cum universo mundo: nam iustos mittendo misericordiam magnam mundo ostendit. Vnde Heb. 10.
Divus Paulus de sanctis loquens ait: Quibus dignus non erat mundus. Si ergo mundus illis indignus est, Deus autem absque eius meritis dat eis iustos, sequitur manifestè propter suam immensam misericordiam dare illos. Et, ut melius sciatis, quam magna misericordia cum mundo Deus vtitur, dans illi iustos, perpendite quid nam illi Sodomitæ, & aliorum ciuitatum confines darent,
4 vt decem tantum iusti illi essent, quando Deus Abrahamo di- Gen. 18.
xit: si decem iustos in illis ciuitatibus inueniret non interfecer-
tur eos propter ipsos. Cuncta (credo) quæ possidebant libenter impenderent dummodo tales auxiliatores sibi adessent. Et quid esset Ægypto (dicite mihi) in illis septem sterilitatis annis, nisi iustus Ioseph inter eos cohabitaret? Quid populo Israel esset quo- Gene. 41.
ties Deus illis minabatur ruinam, nece in quæ nisi Sanctum Moysem patronum haberent? Hoc Regius David, divino spiritu ex-
posuit dicens, quod statuerat Deus perdere eos: si non Moyses electus eius stetisset in confractione in conspectu eius. Perpen-
dit verbum illud, In confractione: in quo denotatur fidei, amo-
rem, & obedientiam, quæ Deo debebant eos regisse. Et alij lo-
Sanct. 1. pars.

Simile.

cum hunc transtulerunt sic: Si non stetisset in muri ruina, ut repti
meret impetum eius. O miram verbi exaggerationem. Hæc simi-
litudo quædā est eius, quod fortis quiq; duces, & equites patriæ li-
bertatis amore accensi facere solēt, cū hostes tormētis bellicis nau-
ros suos rumpunt, & euerunt qui in illa mutorum scissura, cū vi-
tae suæ discrimine viriliter se opponūt ne illac aggrediantur, & in-
grediātur hostes. Sic S. Moyses fecit cū murus exercitus Hebræo-
rum per illā abominationē, & idolatriā ruptus esset, (nempe) si-
des amor, & obedientia, quæ Deo debebant. Et cū remansissent
ab s̄q; muro, qui illos ab ira Dei defendere posset, S. Moyses tan-
quā murus se opposuit, ut in illa maxima necessitate eis fauereat.
Et quidnā esset populo huic rebelli cum alibi furor Dei accensus

Name. 16.

descendit super illos, magnam stragę in eis faciens, nisi Sanctum
Aaron haberent, qui accepto thuribulo inter viuos & mortuos in-
censa dedit, & sic iram, & indignationem Dei sedauit? Vnde per
Isaiam dixit Deus: protegam ciuitatem istā, ut saluē eam propter
me, & propter David seruum meum. Et nunc mihi persuasum ha-
beo, plures iustos in mundo esse, siquidem tot abominationes, &
iniquitates, quæ quotidie committuntur, Deus sic patitur, nec sua
diuina iustitia nos destruit. Et cum mali bonorum intercessione
tot bona recipient eos persequi nō cessent? O dirā ingratitudinē.
Qui ex vobis steriles, & infecundi estis, & hanc Deus misericor-
diam vobiscū non fecit, dans, scilicet, vobis liberos, ne cōreferatis,
obsecro, nam alia via hoc cōpensare potestis. Si filios nō suscepis-
se vos affligit, eo quod rei familiaris hæredem non habetis, hoc va-
nitas est. Cæterū, si illos habere optatis, ut bonis moribus eos in-
struētes, Deo famularentur, hæredesq; regni cœlorū fierent, hoc
desiderium bonum est. Huius tamen rei defectus hac via suppleri
potest, nēpe, si seruos vestros, proximosq; verbo & exemplo do-
ceatis, filios vestros spirituales illos efficietis, ut salvi fiant, & ita
multo plures filios habebitis, quam possetis gignere. Et tūc illud

Isai. 54.

Isaiæ vaticinium vobis dici poterit: Lauda sterilis, quæ non pa-
ris, quoniam multi filij desertæ magis, quam eius, quæ habebat vi-
rum. O beatos illos honoris gloriæq; Dei feruidos, & proximorū
salutis cupidos: quoniam hi steriles dici non possunt, siquidem tan-
tum fructum in Republica efficiunt, sicut Spiritus sanctus in Pro-
verbijis affirmat dicens: In bonis iustorum exaltabitur ciuitas. Vbi
alij transtulerunt: Exultabit ciuitas. Et paraphrasis Chaldaica, &

Prov. 11.

con-

G contextus Gr̄ecus sic habent: In bonis iustorum laudabiliter egit ciuitas. In quibus denotatur quantam latitudinem & commodū spirituale iusti bono suo exemplo in proximis efficiunt.

Et congratulabantur ci. In his verbis synceritas illorum temporum ostenditur, siquidem vicini, & cognati omnes de bono proximorum gaudebant, & laetabantur. Nunc vero primi, qui se affligunt, qui arguerunt, & intus liuore consumuntur propter vestram secundam felicemque sortem vicini vestri sunt, quia non synceri, non probi sunt, sed omni dolo omnique inuidia pleni. Ait Plutarchus in Themistocle, hunc Themistoclem inter Gr̄ecos maximi nominis principem, pr̄edium suum vendi iussisse, &c, ut pr̄aco simul proclamatet pr̄edium illud optimum vicinū habere; nam existimabat Themistocles (& iure optimo) propter hanc optimi vicini circumstantiam plures emptores esse debere, & hereditatem illam maioris pretij habendam. Verè maximi p̄dendares est probos habere concives, qui bonis vestris secundis congaudeant, & aduersis condoleant. Quos tamen his miseris temporibus raro inuenietis. O vos cœcos, qui sic ab re & absque villa occasione Deum offenditis, & animas vestras occiditis. Piscator Simile, hamum esca cooperit, ut pisces fallat: similiter dæmon honoribus, voluptatibus, vindictis, diuitijsq; homines inescat, ut eos capiat. At vero inuidus sine esca in malum trahitur, absque eo, quod aliqua delectatione, honore, aut diuitijs inuitetur se ipsum offert, siquidem nihil horum per inuidiam consequitur. Ex quo sequitur hominem inuidum cunctis bestijs, seu maris piscibus magis brutū esse: quandoquidem ad hamū sine esca pisces non accedit, ipse vero absq; villa esca à Sathanā haino peccato, scilicet, patitur capi. Obscero ves fratres meos in Domino Iesu Christo, ut hæc attendatis pro eius amore & reverentia, nec patiamini sic stulte à Dæmons falli. Memoramini, quia vera, & perfecta charitas efficit, ut bona, & mala proximorum, ac si nostra essent, estimemus, sentiamusq;. Hoc docere voluit D. Paulus cum ait: Gaudere cum Rom. 12. gaudientibus, & flere cū flentibus. Hoc ipsum Christus Redemptor noster perfectissime adimplevit: nā iniquitates & sceleris nostra in se suscepit, tanquam si illa admisisset, tantum ut pro illis solvet, & tanquam si propria essent, sensit. Vnde Diuus Paulus ver Psalm. 39: bailla David de Christo Redemptore nostro dicta referens ait: Comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui, ut videar.

Exod. 12.

Ide est, tam multæ erant, ut vix eas enumerare, atq; videre possem. ix

Eccè quomodo omnia peccata innocentissimus agnus sua vocat. Hoc figuratum est in illo Exodi, ubi præcipiens Dominus, ut im molaretur agnus, iussit, ut deficiente agno hædus immolaretur. O Deus infinitæ maiestatis, quid his inter se? Agnus siquidem in nocentiam denotat, hædus peccatum significat; quid ergo innocentia cum peccato? Nimirum quidēnā hoc figurauit Christū verū mundi redēptorē, agnū simul hædūque esse: agnū in se, hædum propter nos, quia licet innocens esset propter peccatores mortuus est. Nostrum etiam gaudium nimis optauit, illudq; quæ sicut. Vnde Beatus Paulus ait: Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta. Quodnam gaudium sibi propositū fuit? gaudium, scilicet, quod pater æternus daturus erat iustis in beatitudine propter eiusdem Christi filij sui merita. O benedictus, & glorificatus sit talis Dominus, qui sic bona malaque nostra sensit.

Hebr. 12.

12 Quanto iure propheta Zacharias ait: Ero eis Dominus in iustitia, & veritate. Vbi glossa ait: Non in mendacio: sicut sunt plurimi, proh dolor, qui Domini sunt tantum, ut subditos excoorient, non autem, ut bonis eorum congaudeant, & malis condoleant, nec, ut in necessitatibus eos protegant. Hunc ergo diuinum magistrum dilectissimi, in hac charitate erga proximos nostros imitemur. Ie-

Exod. 18.

tro quanuis rusticus, & Gentilis esset, de eo tamen sic legitur: Lætatus est Ietro super omnibus bonis, quæ fecerat Dominus Israeli, eò quod eruisset eū de manu Ægyptiorū: & ait: Benedictus Dominus, qui eruit populum suum de manu Ægypti. O quam magna confusio Christianis hæc est, ut homo Gentilis eos excellat. Ne huiusmodi rem dilectissimi patiamini, sed diuinam celstitudinem cum cordis lætitia glorificate propter beneficia, quæ proximis vestris confert. Nec tantum propter bona, quibus proximos donat illum laudare, & glorificare debeamus, sed etiam propter excellentiam, & perfectiones, quibus creaturas tam sensibiles, quam insensibiles insigniuit. Hoc enim facere nostrum est, nostroque muneri incumbit, siquidem illæ suum conditorem laudare minime possunt. Venit Rex in vicū, seu rus aliquod, unus ex rusticis, qui magis peritus est, regem alloquitur pro alijs omnibus, qui minus idonei sunt. Similiter homo loco omnium creaturarum, quæ loqui nesciunt, nec suum conditorem collaudare, debet vi- cies gerere, & Deum pro eis glorificare. Dicet quis: Quonodd
creas.

simile.

Et creature irrationalis, & insensibiles Deum laudare nesciunt, tūm Regius David in psalmo, Laudate &c. inuitet omnes illas ad laudem sui conditoris. Et similiter illi tres pueri in fornace Babylo-
nis fecerunt, nam omnes creature ad id inuitabāt. Dico quod est phrasis sacræ scripturæ dicere, quod creature insensibiles, & irra-
tionales benedicunt, & laudant Deum, quoniam suis perfectio-
nibus mouent nos, ut eum laudemus, & glorificemus, qui virtutē
& excellentias ad seruitium, & utilitatem nostram eis communi-
cavit. Vnde postquam illi sancti iuuenes omnes creature ad lau-
daandum Deum in uitarunt (Echaron et sello) Dicentes; Benedicite filij hominum domino laudate & superexaltate eum in secula, tā
quam ei, cui stat vicem creature gerere, quas antea enumera-
verant. Si ergo pro omnibus creature Deum laudare debemus,
35 quid erit illis, qui in tota die vix os aperiunt, nec mentem eleuant
saltim, ut dicant glorificatus Deus sit, nec pro acceptis beneficijs
gratiam referant? O homines brutis animantibus magis ingra-
tos. O pater lumen, illumina illos domine, ut à tam grandi
malo resipiscant, & antequam furor tuus illos absorbeat fibi re-
medium adhibeant.

Et factum est in die octava, venerunt circumcidere puerum. Est hic val-
de ponderandum, quod ambo coniuges in eandem sententiam iu-
diciumque inciderunt. Ambo namque puerum Ioannem vo-
cum subscripterunt: & ratio est, quia eūdem met spiritum habe-
bant, & ideo tā concordes, & vnanimes erant. Si modo eundē spi-
ritū haberetis, tot discordiae, totq; rixæ inter coniuges non essent
quot sunt. Ex rebus præcipue à Deo cōmendatis vna est, scilicet,
36 cōcordia: & inter res magis Deo odibiles vna est, discordia, vt in
discursu sacræ scripturæ patet. Et hinc magnū mysteriū cognosce-
tis. Nā, vt cōstat ex Genesi, de omnibus rebus quas tūc Deus crea-
uit, ibi dicitur: vidit Deus, quod esset bonū, nūl tantū illa, quæ se-
cunda die creauit. Ratio, quæ adduci solet huius est: quia dies se-
cundus, qui numerum binarium continet, prius est, qui ab vni-
tate recedit, quæ vnitas concordiæ & amorem significat, in qui-
bus animæ perfectio consistit: Et etiam, quia diuisionem aquarū
ibi sacer textus refert, his verbis: Diuisitque aquas, quæ erant sub
firmamento ab ijs, quæ erant super firmamentū. In his omnibus
manifestatur quāto odio prosequatur Deus cordium diuisionem,
& animorum discordiā: & euā ostenditur, quantum malū sit dis-

Gene. I.

cordia, & quod malorum plurimorum fons & origo est in illis, 17
 Pro. 106.
 verbis psalmi. Effusa est contentio inter principes, & errare fecit
 eos in inuio, & non in via. Vbi ad literam dicitur, quod conten-
 tio, & discordia fecit eos errare in inuio infidelitatis, ne in viam si-
 dei redire nouissent. Et est valde ponderandum verbum illud, ef-
 fusa, in quo denotatur discordiam esse instar pestiferi liquoris, qui
 per totum hominem dilabitur, tam, scilicet, per potentias interio-
 res, quam exteriores, cumq; omni malo & colluvie adimpleret. No-
 tan dum est etiam aliam translationem habere, contemptio, & sic
 est in contextu Græco, & in paraphraſi Chaldaica: sic etiam Bea-
 tus Hieronymus, & B. August. legunt. In quo denotatur, quod ex
 discordia, & rixa, contemptus vnius ad alterum dimanat, ut
 quotidie experitur. Nam mox, ut aliqui inter se discordes sunt,
 clanculo alter alteri detrahit subsannatq; & non tantum sibi iau-
 ceat vitam demere moluntur, sed etiam honorem famamq; tol-
 lunt. Liberet nos Deus fratres à tam magno malo, cuiusmodi hoc
 est: siquidem tam odibile Deo est, quia tot malorum est causa. Si
 ergo discordiam inter extraneos tam magno odio prosequitur
 Deus, quanto magis si inter coniuges sit, de quibus Deus ait: Erūt
 duo in carne una? Et quemadmodum una caro sunt, una volūtas,
 unusq; amor esse debent. Obsecro fratres Sancti Apostoli nota-
 bilia quidem verba attendatis, quæ ad Ephesios scribens ait, Viri
 debent diligere vxores suas, ut corpora sua. Qui suam uxorem di-
 ligit seipsum diligit: nemo enim unquam carnem suam odio habuit,
 sed eam nutrit & fouet. Ex his verbis planè constat, quā concordia
 inter se coniuges habeant, equum est. Etiam ponderatione dignū
 est quod sanctus Zacharias scripsit dicens, Ioannes est nomen eius. In 19
 quo denotavit nomen hoc à se impositum non esse, sed potius à
 Deo. In eo namque beati, glorioſique pueri magna excellentia
 manifestatur. Quia, siquidem Adam cunctis animantibus, arbori
 busq; secundū cuiusq; naturā nomina imposuit, nā omne, quod
 vocavit Adam ipsum est nomen eius, multò magis nomen, quod
 aliui à Deo imponitur erit secundū ea, quæ in eo sunt, accommoda-
 tum. Quod si per cuncta nomina terreni significare, præ-
 ter sacratissima nomina, Iesus, & Maria, nullū hoc nomine Ioan-
 nes excellentius inueniemus, quod idem significat, ut gratus, dile-
 ctus, priuilegiatus, priuatus, Dei amicus, qui maximus omnium
 titulus est, quos creatura rationalis sortiri potest, nēpe eā gratam,
acceptam.

Gene.

Ephes. 5.

Gene. 2.

do acceptamq; suo Creatori esse. O beatū puerū, qui ex ore altissimi Deitatis excelsum nomen adeptus est. Et sicut de hoc diuino dominio præcinit David: Secundū nomen tuū Deus, sic & laus tua in Psalm. 47. fines terræ: ita aliquatenus huic diuino pueru dicere possumus. Secundū nomen tuū puer, sic & laus tua in fines terræ. Etiam planū sit ex hoc, quod postquam gloriōsus Euangelista natus est, & Ioānē nomine cū vocauerunt, id ratione sancti Ioannis Baptistæ fecisse, quia eius erat cognatus, & Ioannes vocabatur. Nam si prius Euangelista natus esset, quippe nō dicerent hi: Nemo est in cognatione nostra qui vocetur hoc nomine. Et cum pater loqueretur (antea enim mutus fuerat) & mira prophetaret obstupefacti omnes dicebant: Quis putas puer iste erit? Tam mirificus cū puer iste videbatur ut potius hoc diceret & sciret qualis futurus erat, nam in vita sua adeo mirificus fuit, ut sicut in alijs sanctis commendandis testimonijis utimur longe petitis: sic diuino præcursori rationes, & testimonia querere fuit opus (Para de autoriz Carlo): Nam mundi erga ipsum opinio nimia erat: ipsum nanque Messiam esse multi existimabant, ideoque sanctus Euangelista testimonium de illo reddens ait: Non erat ille lux, Quando eximus primusque artifex de novo in aliquam ciuitatem venit, ut sui ingenij ostensionem faciat, opus summa industria, mirifice elaboratum in lucem edit, ex cuius pulchritudine, & perfectione ingenij sui dexteritatem ostendat. Christus Dei filius, summusque artifex, in mundum veniens, ut suæ infinitæ maiestatis, potentiae, scientiæque testimonium praebet, unum Sanctum Ioannem Baptistam fabricauit. Unde, Beatus Euangelista ait. Ille venit in testimonium, ut testimonium per hiberet de lumine. Ecce quā mirificū opus est hoc, cum quo Christus sumamus artifex voluit mortales in admirationem rapere, ut operis magnitudine cōspecta opificis excellentia dignosceretur: & nuntijs præcursorisq; dignitate visa, Regis Dominique post illum venientis dignitas manifestaretur, cuius metatus (apostolus) tam magnus illustrisque erat. Sanctus Dionysius ait, quod ascendentibus nobis sermones contrahunt. Id est: quanto amplius intellectus noster altiora inquirit, minus verba, quibus ea appellat inuenit. Unde libro de diuinis nominibus ait, quod cum rem nominata nomina non adquāt, aut dignitatē eius non satis exprimūt, hoc remedij supereft scilicet: multis nominibus titulisque illam nuncupare, ut unum alterius defectum suppleat. Vnde

10. m. 1.
Simile.

Ioan. I.

Dionys. li. de mystica Theo-
la.

sacra scriptura multis nominibus Deum appellat propter eius in 23
 comprehensibilem essentiam. Eodem stylo utitur erga sanctissi-
 mam virginem Mariam Dominam nostram; quia singula nomi-
 na non sufficiunt eius perfectionem exprimere. Hoc etiam priui
 legio placuit Deo hunc gloriosum infantem propter nimiam eius
 excellentiam insignire, scilicet, ut multis etiā nominibus nuncu-
 paretur. Vocat illū Angelū apud Malachiā: Ecce ego mitto An-
 gelū meum, qui preparabit viam tuā ante te. Nā, sicut Angelus,
 qui est substantia spiritualis, si aliquando corpus phantasticum su-
 mit non manet cum eo ligatus, nec eius curam gerit, ut pascat, nu-
 triat, impinguat, aut ei indulget, nec proinde alias eius passio-
 nes sentit. Ita Beatus Ioannes aliquomodo spiritualizatus erat, ut
 viuens non in phantastico, sed in vero, & mortali corpore, quasi
 videbatur animam non ligata in nec coniunctam illi esse. Tam pa 24
 rum siquidem de corpore curabat, & cum illo sic se gerebat, ac si
 phantasticum corpus esset. Vnde summa veritas eius testimoniū
 reddens ait: Venit Ioannes non manducans, neq; bibens, quod di-
 xit propter eius abstinentiam, & parsimoniam nimiam, quam in
 victu seruabat, quod magis Angelicum, quam humanum erat.
 Quoniam secundum Beatum Hieronymum, in carne præter car-
 nem viuere, non humanum, sed Angelicum est. Nec putatis ex
 eo, quod hic sanctus vir natura Angelus non esset, sed gratia tan-
 tum, ob id minoris honoris esse. Nā Diuus Chrysostomus de lau-
 dibus Sancti Ioannis ait: gloriatus fuit Ioannis: quod cum homo
 esset Angelus vocaretur: quam si illud esset, & nomine & natura.
 Nam dicite, obsecro, quidnam est maius, aliquem esse regem ex
 eo, quod proprijs viribus, insignibusque virtutibus regnum obti-
 nuit: aut regem esse quia à patre regnum hæreditauit? Plauum est
 primum maius esse hoc secundo. Nam regem esse aliquem iure
 hæreditario (*Ni gradus in gratias*). Quia sicut à Rege fuit genitus, ita
 à rustico pastore gigni posset, & tanquam rusticus gregem custo-
 diret. Qui natura Angelus est à Deo illud esse hæreditauit, nec
 suis meritis id obtinuit; Deus enim sua misericordia illum tam
 excellētem, tamq; perfectum volueret. At verò quod Diuus
 Ioannes Angelus sit tanta gratia ornatus, & in virtute tā ex imius,
 hoc certe fuit, quia suis proprijs virtutibus, & heroicis gestis conse-
 cutus est, diuino, in quam suore adiatus, & hoc, maior honor est.
 Præterea dicite, quidnam est maius, arborem pulchram, odorifera

26 ram, pōmiferamque esse; in horto tamen, terraque temperatis-
 sima plantatam, vbi quotidiana cura excolitur, & copiosissi-
 mis aquis irrigatur, quam si alia arbor sit tam viridis, tam foecun-
 da, pulchra, odorifera, tamque fructifera in excelsa tamen terra,
 frigida, sterili, & inculta plantata? Certum est hoc secundum mi-
 rabilius priore esse. Quod Angeli sint arbores virides pulchræ, &
 floribus, frondibus, fructibusque virtutum onustæ, & sanctis desi-
 derijs refertæ, nihil mirum, si quidem in horto paradisi cœlestis
 conditi fuerunt, vbi ab instanti suæ creationis tam abundanter gra-
 tia irrigati, cultique fuerunt. At verò, quod Sanctus Ioannes ar-
 bor fuerit in rupe frigida, sterilique originalis peccati plantata, &
 nihilominus tot perfectionibus, totque virtutibus Angelicis
 27 exuberet, non secus ac ipsi Angeli, hoc certe magnam admiratio-
 nem parit. Vocat etiam illum hominem. Vnde gloriosus Ioā
 nes Euangelista, postquam sicut aquila volauit, abditissima San-
 ctissimæ Trinitatis arcana profunde penetrans, ad inferiora, res-
 que humanas descendens primum, de quo agit est de hoc glorio-
 so Baptista dicens: Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioānnes. Singulariter illum hominem vocat, quia, ex utero materno,
 tanquam si vir perfectus esset, ratione uti cœpit: ex quo mereri
 cœpit, ne impie in illo actu amoris & reuerentiae, quo verbum Dei
 humanatum coluit. Et tanquam homo adhuc puerulus, & tener,
 relicta paternis delicijs se contulit in vastam solitudinem, inter
 bestias absque ullo terrore degens, sine domo, sine foco, sine ig-
 ne, sine lecto, sine socio, caumatibus, soli, atquæ frigori, imbrisbus
 que subiacens, vbi nuda humus eius lectus erat, dies noctesque
 28 in orationis contemplationisque studio insumens. O miraculose
 puer, qui in Natiuitate tua mundo terror fuisti, nunc in deserto
 cœlo Angelisque stupores. Hi nanque obstupefacti, ut rem
 tam prodigiolam spectarent è cœlo descendebant. O quis illom
 in deserto hoc offendideret, interrogaretq; Quid hic diuine puer
 agis, & quisnam rigor hic est? quæ poenitentiae austeritas? Quæ
 nam flagitia commisisti? quæ homicidia? quæ adulteria? quæ fa-
 crilegia? quæ scelerata patraisti, quia tam duram, rigidamque poe-
 nitentiam agis? O sancte puer, qui nondum peccare nouisti &
 iam contemplationi vacare, dolere, & pro Dei amore pati didici-
 sti? O nos miseros peccatores, sub quorum pedibus infernus ar-
 det, & viuis flammis, ut nos absorbeat, expectat, nisi emenda-
 imus. Y 5 bimur.

bimur : Quibus alterutro opus est, aut citò poenitentiam agere, 29
aut in æternum ardere. Vx nobis, qui cum tot peccatis oppressi
simus nolumus vel leuem pati laborem ; diem ieiunij formida-
mus, vigiliae vnam horam, orationem humilem, pusillum frigo-
ris pertimescimus ? O quantæ confusioni nobis puer hic tener, &
delicatus est, qui tanta austерitate vitæ, tot labores patiebatur. Ec-
ce quāto iure homo vocetur adhuc puer : & quam intempestiuus

Simile

homo coepit esse. Cūm aues rete capiuntur, iam magnæ, semper
refugæ manent (*Esquinas y Zaharias*). At si avis in nido paruula
capiatur facile manuescit. Cæteros Apostolos cepit Deus rete
misericordiæ suæ iam grandæuos: & ideo magna cum difficul-
tate (*Perdieron la esquina*). At vero hunc sanctum virum cepit
Deus in nido hoc est in utero matris suæ adhuc pullum & infan-
tem, vnde ab infantia sua fuit mansuetus, & diuina voluntati ob- 30
temperantissimus : semperque in suis operibus tanquam verus
perfectusque homo prudentia & ratione usus est. Vocat etiam il-
lum lucernam. Vnde Dominus de ipso ait : Ille erat lucerna ar-
dens, & lucens. Ut lucerna illuminet debet consumi, & paulatim
liquari. O præclarissime Baptista, qui ut bonæ doctrinæ, & exé-
pli hominibus lucem dares liquatus es, & ex omnibus rebus mun-
danis te exemplisti, omnibus delicijs & voluptatibus seculi renun-
tiasti. Quid ergo erit nobis dilectissimi, nisi in viam lucis lucer-
næ huius ierimus ? Et, nisi eius imitatione à seculi vanitatibus nos
expedire studuerimus mortificantes corpora nostra per veram
poenitentiam ? Obsecro fratres per immensam Dei pietatem,
amodo incipiatis hæc tam conducibilia apprehendere, ut sic gra- 31
tiam obtinentes tandem gloria perfruamini, ad quam nos perdu-
cat Iesus Mariæ filius. Amen.

*Ioan. 5.
Simile.*

In eodem Feste Natiuitatis San- cti Ioannis Baptiste Con- cio Secunda.

*Elisabeth impletum est tempus pariendi, & peperit
filium &c. Luc. 1.*

Sancti

- S**ancti gloriosique Ioannis Baptista dignitas , & excellentia tanta fuit, tamque eius vita mundo prodigiosa extitit, ut omnes sacri Euangelistarum Sancti Euangelijs narrationem ab ea exorsi fuerint. Quos dirus Mahoma imitari volens in sui Alchorani initio huius sancti viri longam mentionem facit, existimans ex hoc sua falsae doctrinae maximam autoritatem accumulati. Et quamvis omnes sacri Euangelistarum de vita miraculosa huius sancti viri egerint, sanctus vero Lucas extensus rem hanc traditam suscepit. Ait enim, fuisse in Iudea sacerdotem honorabilem, Zachariam nomine, nobili matronam Elisabeth matrimonio coniunctum. *Et erant (inquit) iusti ambo ante Deum.* Magna quipperes est, aliquem iustum esse coram Deo, de quo in Proverbiis dicitur: *Spirituū ponderator est Dominus. Iusti coram mundo multi quidem sunt, qui sanctitatem mentiuntur, quales illi erant, de quibus Sanctus Apostolus ait.* Transfigurantes se in Apostolos Christi. *Et nō mirū, ipse enim Sathanas transfiguratus in Angelum lucis, nō inquam mirū, si ministri eius transfigurantur.* Tales illi etiam erant, de quibus Dominus per Zachariam querebatur dicens: *Cum ieunaretis, & plangeretis nunquid ieunium ieunastis mihi? Et cum comedistis & bibistis nunquid non vobis comedistis, & vobis metiis bibistis?* Idest, omnes festivitates, quas celebrastis, & ieunia, quae ieunastis, omnia propter humanos respectus fecistis, absque eo, quod recordaremini aliquod horum operum meæ gloriae, aut honori tribuere. O diram amentiam & abominabilem peruersitatem, ut homines suis operibus alijs placere studeant, & non Deo. *Lignum putridum, & carie confectum nocte relucet, & quasi res pretiosa apparet, die tamen eius vilitas, & corruptio ostenditur.* Modò sumus omnes tanquam in nocte obscura & tenebrosa. *Et quam plurimi cum sint corrupti, & carie peccati confecti, vitiosque plenificis vultibus mentitisque virtutibus micare contendent, boni viventi capientes:* at postquam dies clarus illoxerit, cum ante iudicem apparebimus, tunc quidem reuelabitur quis lignum putridum, & quis non putridum sit. Vnde Diuus Paulus ait: *Nolite ante tempus iudicare, quo ad usque veniat Dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit confilia cordium, & tunc laus erit vnicuique à Deo.* O quæta vultus cōfusio-ne tunc multi afficiens.
- Proh. 16.
2. Cor. 2.
Zacha. 7.
Simile.
1. Cor. 4.

1. Cor. 7.

afficietur, qui sub palliata, factaq; sanctitate tot flagitia committet
bāt. Ideo frates studeamus honoris venerabiles coniuges imitari, qui
erāt ambo iusti ante dominum. Et perpende quod dicit, Ambo:
nā rārō cōtingit, vt inter coniuges vñus sit iustus, alter vero pē-
cator: nā eorum qui iustus est vehementissime peccatorem attra-
hit. Vnde B. Paulus ad Corinthios ait: Quōd, si qua mulier habet
virum infidelem, & hic consentit habitare cū illa, non dimittat vi-
rū. Ecce Apostolus existimat propter cōmūnē amorē coniugum
alterum ab altero conuerti, & proinde cohabitare eos permittit.
Et ideo subdidit dicens: Sanctificatus est enim vir infidelis per mu-
lierem fidelem, & sanctificata est mulier infidelis per virum fide-
lem. Et irā quidam pater concionator Imperatricis, testificatus
est mihi se in Germania vidisse tres nobiles dominas magnis tri-
bus hæreticis coniugatas quæ ut erant catholicæ, ad fidem & obe-
dientiam Sanctissimæ Romane Ecclesiæ illos conuerterunt. 5

2. Cor. 6.

Simile.

Lyc. 11.

Roma. 14.

1. Timo. 6.

Dicit prætereà Sanctum Evāgelium, quod hi ambo iusti, Erāt
incidentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela.
Ex quo infertur, quod ad hoc, vt aliquis sit iustus, non sufficit ali-
quod legis mandatorum custodire, nisi omnia obseruet. Ideo que-
Beatus Apostolus nos admonet dicens: In omnibus exhibea-
mus nosmetip̄sos, sicut Dei ministros. Et postquam magnum ca-
talogum virtutum inseruit, in quibus nos exercere debemus addi-
dit: per arma iustitiae, à dextris & à sinistris; hoc est, vt vndeque aqua;
virtutum armis nos protegamus. Nam quanvis eques omnibus ar-
mis munitus sit, si saltum armorum fragmentum defit (Per sola una
pièce que le falce) Propter illud solet vitam amittere. Similiter con-
tingit, vt ob vnum vitium duntaxat pereat homo, quanvis multis
alijs virtutibus munitus sit. Sicut phariseo oranti in templo eue-
nit, qui, et si multa opera bona, de quibus gloriabatur, operatus es-
set, humilitatis tamen defectu omnia perdidit. O quanti viuunt
decepti, qui aliquibus bonis operibus confisi nō attendunt quod
alijs flagitijs, quæ operantur, ea delent, & labe insciunt.

Et erāt sine querela. Quod duplicitate potest intelligi. Vno modo,
quod viuebat sine querela inter homines, nullū malū exēplū eis
præbentes. Hoc Diuus Paulus tanquam maxime necessariam
nos admonet dicens: Bonum est non manducare carnē, & non bi-
bere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut scandaliza-
tur, aut infirmatur, scilicet, facere. Vnde ad Timotheum scri-
bens

7 bens, seruis catholicis, qui Gentilibus dominis famulabantur nimis commendabat, ut magna diligentia tale servitium exhiberent, ne nomen sanctissimum Iesu Christi blasphemaretur, sic dicens: Quicunque sunt sub iugo servi dominos suos omni honore dignos arbitrentur, ne nomen Domini, & doctrina eius blasphemetur. Vos etiam dilectissimi fratres obsecro ut huic maximam diligentiam ad hibeat, ne vestro malo exemplo occasio nem proximis prebeat, ut iniqui fiant. Sæpe enim contingit, ut alij peruertantur, & iniquitates suas peccatis aliorum excusent. Et ita vbi nos legimus: Desiderium impij monumentum est *Prose. 12.* pessimorum, alia translatio habet: Desiderium impij inunimentum est pessimorum. Vbi plane ostenditur, qualiter malisolent peccata propria aliorum peccatis excusare. Liberet nos Deus ne
 8 ad tantum malum perueniamus, ut, scilicet, desideria nostra talia opera producant, quod tam iniquum effectum in proximis nostris efficiant. Secundus sensus horum verborum, sine quæla, est, quod taliter hi duo coniuges vitam agebant, ut neuter inter se querelam haberet. O quanta confusio est his temporibus tot inter coniuges querelas cerni. Sed cur non conqueretur, & iure maritus, coniugis suæ tantam dissolutionem videns, quæ propter excessivos sumptus pompæ, monilium ornatus, & indumentorum varietatem, facit miserum reptare, & pignoratum semper esse, & illicitis conuentionibus quam plurimis uti? Et cur etiâ mulier non conqueretur, sciens virum suum concubinarium esse, & plus concubinæ impendere, quam sumptus faciat cum tota familia? Non utique huiusmodi querelæ inter hos coniuges erant: quia erant ambo iusti ante Deum. Ex tantis parentibus magnū Baptisato nasci oportebat. Nimirum confert ad unius sanctitatem ex honestis, bonisque parentibus nasci. Eorum namque merita, bonorum morum instructio, doctrina, & disciplina, observantiaque nimium confert, ut filii probi euadant. Vnde Diuus Paulus ait. Si *Rom. 2.* radix sancta, & rami.

De his beatis coniugibus subdit ibi Sanctus Lucas dicens: *Et non erat illis filius, & quod esset Elisabeth sterilis, & ambo processissent in die D. Chrysostomus suis.* In his verbis duplex mysterium denotatur. Alterum *super Matt.* est, quia sicut Diuus Chrysostomus præponderat, haec Beatae Elisabeth sterilitas, similiter aliarum sanctorum feminatum, *Sæcæ, Rebecca, & Rachelis non casu fuit, aut propter earum culpam,*

pam, sed diuina prouidentia id factum est, scilicet, ut mun-¹⁰
dus crederet Christum Redemptorem nostrum ex matre virgi-
ne remanente natum fuisse, ideo prouidit, ut hæ sanctæ fœmi-
næ conciperent, cùm alias essent steriles: & ita mundus crede-
ret, & cor humanum ex vnius fide ad fidem alterius veniret:
Simile.

Quemadmodum saltatori contingit, qui, vt longè profiliat, mag-
numque saltum edat, prius duos, vel tres minores saltus facit.
Inestimabilis fuit saltus, quem Deus dedit transiliens è cœlo,
vt homo fieret, & è virgine matre nasceretur. Antè ergò, quām
sic profiliret, præordinavit, vt Isaac, Iacob, & Ioseph, & glo-
riosus Baptista de parentibus sterilibus nascerentur: quæ res
naturæ facultatem superat, & solus Deus id efficere potest. Ve
homines hoc, quod parum est crederent, & sic disposerentur ad
credendum quod maius est, scilicet, virginem sacratissimam con-¹⁵
cipere, & virgine permanente parere posse. Alterum mysterium
denotatur in illis verbis: Et ambo proceſſerant in diebus suis. Nempe
quod voluit Deus, ut hæc sancta mulier conciperet Baptistam,
cum iam suæ iuuentutis paſſiones exſiccatae erant, ut aliquo mo-
do filius carnis non esſet: hoc est, ex voluptate carnis genitus. Vn-
D. August. de Diuus August. super hunc locum ait: Partus Elisabet non
est ablatus, sed dilatatus, donec transiret opus carnis, paſſio
corporis: reuiuiscit senectus, fides concipit, parit casti-
tas, nascitur maior homo, par Angelis, tuba cœli, præco Christi.
Simile. Fides concipit (ait) quia virtute Dei hi duo coniuges confiſi-
gnerunt, cum tam longæxæ ætatis essent. Quia, sicut ad con-
ſtruendas portas magni ædificij, ligna ſicca, quæruntur, ne si vi-
ridia ſint arcuerint, torqueanturque, & ne putrefiant, aut cariem ¹²
generent, in lunæ decremento ſcinduntur: ſimiliter, quia Beatus
Ioannes portafuit, per quam diuini redemptoris notitia, fidesque
in mundum intravit, *Cvnde Sanctus Euangelista Ioannes de ip-*
Ioan. I. ſo ait: Fuit homo missus à Deo &c. hic venit, ut omnes cre-
derent per illum), maximè oportuit, ut hæc porta fabrefie-
ret, ex lignis ſiccatis, & à labe ſeu voluptate carnis purgatis,
ut illa caro castitate concepta à carnali turpitudine magis libera
effet. Cùm ergò hi duo iuſti crebris orationibus benedictionis
fructum à Deo postulasſent, placuit diuinæ eius celsitudini eo-
rum preces exaudire.

*Et factum est cùm sacerdotio fungeretur Zacharias, sorte exiit, ut in-
censum*

13 censum poneret. Ingressus in templum Demiai , & omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi . Per ineffabilem Dei charitatem hoc dilectissimi notare. Attendite precor qua reverentia illis temporibus loca sacra colebantur , & quisnam cultus mysterijs, rebusque sacris exhibebatur. Quia dum sacerdos incensum in altari Domini offerret populus foris longe segregatus erat . Nunc vero cum altissimum altaris mysterium celebratur, vbi vni genitus Dei filius in sacrificium offertur, non contenti estis, nisi omnes altari sacro adhaeratis , vnuquisque hoc pro maiori honore reputans, quod magis incompositus, immodestusque contra Deum, & diuina eius mysteria se ostendit. O sacrilegam abominationem. Si cum hominibus urbanis & viris mundi illustribus hec politia solet obseruari, ne quis humerum humero adaequet , &

14 contrarium immodestia inurbanitasque reputatur, quid magno Deo maiestatis infinitae debebitur? Cum Christianissimus Imperator Constantinus sanctæ Synodo generali Constantino-
poli celebratae adesset ei, tantum concessum fuit intra cancellos maioris facelli intrare , non , vt interesset diuinis , sed tantum ad offerendum munus. Nec intravit tanquam illo priuilegio gaudens , sed , ne sacerdos , qui rem sacram celebrabat, extra exiret, quod factum videretur contra autoritatem, quam minister in similibus officijs debet obseruare . Et concilium Turonicum decernit , vt nullo modo laici in Ecclesia clericis misceantur. Et cum sanct. Ambrosius Mediolanensis Episcopus esset , & serui Imperatoris Theodosij vellent stratum Imperatoris intra facellum maius Ecclesiae ponere, vbi erat chorus clericorum, sanctus Episcopus id non permisit, sed extra in Ecclesiae corpore sterni iussit, Imperatori dicens : Sacellum , & locum illum non fuisse factum , nisi tantum sacerdotibus, & eorum ministris : secundum antiquum ritum sanctæ Ecclesie. At bonus Imperator Hispaniae nostræ corona , & decus , à qua oriundus erat , illam sanctam correctionem humiliter accepit , tanquam si ab Angelo sibi facta fuisset . Qui postea cum Constantinopoli adesset , & serui similiter vellent stratum intra facelli cancellos sternere iussit foras extrahi, dicens : Quod postea quam Episcopum vidit, qui recte manus suum exercere nouerat, ipse quoq; boni Imperatoris manus exercere didicerat, scilicet in reverentia , quam quisque bonus si delis

Syno. 6. gene
ral. Can. 69.

Coci. Tiro.

2. Can. 3.

D. Ambr.

delis in Ecclesia debet obseruare. Quid vobis dilectissimi vide-¹⁶
tur de zelo illorum sanctorum prælatorum, & de obedientia il-
lius temporis Imperatorum? Et quidem non mirum, ut hæc re-
uerentia haberetur altissimis legis gratiæ mysterijs, quæ in san-
cta Ecclesia celebrantur, quandoquidem legis antiquæ mysteria,
& sacra officia tanta reverètia & obseruantia celebrantur, quæ om-

Iof. 3. *Marr. 2.* nia umbra solum erant eorum, quæ modo administrantur. Quo-
dam filijs Israhel præcepit Deus, vt apud Iosue habetur, vt caue-
rent, nè nimirum appropinquarent arcæ fœderis, cùm iter præ-
bebat eis per aquas Iordanis, sed, vt inter eos, & arcam duum mil-
lium cubitorum spaciū saltim esset, nè forte eos occideret. O
summe Deus, & quomodo hæc audiendo non oblopescimus, &
et iacū videamus, quæ in locis sacris aguntur? Dicitur Christus Re-
dempror noster tantam reverentiam templo habuisse, & ita ab om-
nibus, vt revereretur voluisse vt non sineret quemquam per tem-¹⁷

Simile plū vas transferre. Dicite, si ciuien læse maiestatis quis admis-
set, & regium palatium intraret, vt veniam criminis à Rege po-
stularet, qualiter, & quanta cùm confusione intraret? quantacum
humilitate, & corporis animiq; submissione adiret, vt ante regē
procideret? Quis dies est, in quo diuinam celitudinem non of-
fendamus? Cùm in Ecclesiam venitis, vt ab eo veniam impere-
tis acceditis; quarè ergo cum tanta pompa, & autoritate intra-
tis? Quomodo intrantes angulum statim non queritis, vt confu-
sibiliter à longe stantes tundentes pectora coram tanta celitudi-
ne quam offenditis vsque ad abyssum humiliari cupientes ve-
niunt poscatis? Illuminet vos fratres lux de coelo, vt deinceps sic
faciatis.

Cum ergo Sanctus Zacharias huic ministerio vacaret appar-
uit ei Angelus Domini dicens: Exaudita est deprecatio tua, uxor
tua Elisabeih, pariet tibi filium &c. Erit enim magnus coram Domino, vi-
num, & sacerdotem non bibet: & Spiritu Sancto repletus adhuc ex utero ma-
tris sue. O admirabilis prærogativa, magnum, scilicet, esse coram
Deo. Regius David ait: Et substantia mea tanquam nihil an-
te te. Nec mirum videbitur, si hoc Sanctus David de se pronun-
psalm. 38. tiauerit, cùm Sanctus Isaías dicat: Omnes gentes, quasi non sint,
sic sunt coram eo, & quasi nihil, & inane reputatae sunt ei. Et sa-
Isai. 40. piens ait: Tanquam momentum stateræ, sic est ante te orbister-
Sap. 11. rarum, & tanquam guttaroris antelucani, quæ descendit in ter-
ram.

39. ram. Si Angeli per se considerentur tam excellentes sunt , vt S.

Ioannes Euangelista pronus ceciderit coram Angelo , qui loque-
batur ei, existimans illum Deum esse : at Angelus illum admo-
nuit, dicens: Vide ne feceris, conseruus enim tuus sum . Quasi di-
ceret: Ah Ioannes, Ioannes , magnus tibi videor ? quid si Deum
cerneres? Et fortè Angelus ille ex inferioribus erat, quia superio-
res ad nos mitti non solent . O Christiane, si in cælum ascende-
res, si vias illas stratas cælestis curiæ deambulares , & Angelum
duntaxat offenderes, vtique Deus esse tibi videretur, & viso Ar-
chāgelo, multò magis obstupefceres ; & Thronus in maiorem ad
mirationē te raperet, & Dominatio multo magis . Et si vlt̄riūs
incederes, & vnum ex Seraphim cerneret, quos antea vidisses, in
eius comparatione parum tibi viderentur. Quod si vlt̄riūs trans-
20 cenderes, vt Deum tam excelsum cerneret, vtique videreris tibi
iure optimo dici posse: Omnes quasi non sint sic sunt coram eo.

Et ideo ipse Dominus de se ipso ait: Ego sum qui sum . Omne Exod. 3.
esse in comparatione mei esse nihil est . Vnde Diuus Dionysius D. Dionysius
non vocat esse Dei, esse, sed supra esse: non vitam, sed supra vi- de diu. nom.
tam, non amorem, sed supra amorem . Et vnum ex p̄cipuis mi- & de myst.
raculis, quæ Deus operatur , est eleuare intellectum tam Angeli theolo.ca.2.
cum, quam humanum quodam admirabili artificio, quod lumen
gloriæ Theologi appellant, ad hoc, vt clare, & distinctè illam in
comprehensibilem abyssum lucis diuinæ secundum suam essen-
tiā, & existentiam intelligat . Si ergo hæc ita se habent, quo-
modo ait Angelus, Erit magnus coram Domino? Responsio facilis est.
Non enim dicit, quod in comparatione , seu respectu Dei ma-
21 gnus erit: sed coram Domino, id est, in acceptatione Dei , quod
creature rationalis omnis valor est . Pro quo est notandum, quod
aliqui sunt magni coram hominibus, alij coram se, alij corā Deo .
Magni coram mundo, & hominibus sunt divites, & potentes se-
culi: & hæc magnitudo vana fallax quæ est . Nam sicut cibus, quæ Simile,
non manducas, nec te nutrire, nec impinguare potest : similiter
magnitudo , quæ intrate non est , nec te magnum efficere po-
test . Diuitiæ, familia, primogenitura, res familiaris, hæc omnia
extracte sunt, (Tudo esto por defuerate cæ.) Si propter hæc magnus
diceris, tanquam nanus magnus eris, qui periculis soleis in-
dit, (Quæ andare nō possunt.) Quæ magnitudo est , quam febris solo
et qualiter Fingite magnum Imperatorem in nocte æstatis in lecto Simile,

iacentem; clamitante in, appellante inque seruos. Quidnam velit 24
 interrogatus respondet, culicem illum pungere, & quod ciasiphe
 eum dormire non sinunt. O miseram magnitudinem, quam cu-
 lex inquietat, & formica angit. O vtinam oculos nostros Deus
 aperiret, vt cerneremus quanta sit vanitas, & miseria in his rebus
 mundanis, in quibus tantum confidimus. Cum Diuus Paulus
 iacerum cœlestium contemplationem raptus esset, ita oculos
 perspicuos lucidosque habebat, vt omnes res inferiores non ve-
 raz ei viderentur, sed quasi rerum imagines, & ymbrae. Vnde Co-
 rinthijs dicebat: Qui vtuntur hoc sæculo, tanquam non viventes
 sunt; præterit enim figura huius mundi. Alij sunt magni coram
 se, quibus Sanctus Isaia ait: Vx qui estis magni coram oculis ve-
 stris; iure optimo dicit: Vx, quia contra huiusmodi superbos, &
 elatos solet Deus severitatem sua iustitiae maxime exequi. Et 23
 ita vbi nos legitimus apud Sanctum Iob. Propter superbiam, qua-
 silenam capies me: alij transtulerunt: Propter superbiam, qua-
 silena capies me. In quo denotatur, quod se vertit Deus contra
 superbos, quasi leæna fera. Ideoque Diuus Paulus ait: Si quis exi-
 stimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. Alij vero sunt
 magni coram Domino: & hæc est vera magnitudo, quam ut ha-
 beamus omnes studere debemus.

Et quia Sanctus Zacharias non adhibuit integrum fidem ver-
 bis Angeli, dixit ei Angelus: Ecce eris tacens, & non poteris loqui usq.
 in diem, quo haec fiant, pro eo, quod non credidisti verbis meis, que implebuntur
 in tempore sua. O re stupenda, in hoc siquidem manifestatur, quæ sit Dñs
 ultor criminū, quæq; amentes sint, qui existimant se impunè latu-
 ros, postquam tot flagitia contradiuinā celitudinē admiserint, cum 24
 suo familiari Zachariae, velleue peccatum veniale Deus non dissi-
 mularit, tua mortifera iulta remanere existimas? Et latus valde
 manes, eo quod statim ut peccas æruntæ laboresq; tibi, nō superue-
 niuntur. Erras, erras, & falleris ingenuè: quia tibi dicit Spiritus San-
 ctus: Ne dixeris, peccavi, & quid mihi accidit triste: altissimus
 enim est patiens redditor. Quod si in hac vita non puni, nisi
 poenitueris, in alia æternis supplicijs solues. In hoc se gerit Deus
 cum hominibus, tanquam pater, qui, si filius suus, velleue næniā
 committit, illum punit: at quamvis extraneum, aut alienum filium
 videat multa crimina committentem non tangit illum. Cum Io-
 nes Propheta nauigans diceret: Propter me orta est hæc tempestas,
 1 Cor. 7.
 Isa. 5.
 Job. 10.
 Gal. 6.
 Eccl. 5.
 Simile.
 Job. 1.

et nauis in mare proiecerunt eū, statimq; cessauit tempestas; & illa nauis qua seruus Dei Ionas vehebatur, plena erat idololatriis, & infidelibus, quos tamē protunc Deus nō puniuit, & de inobedientia servi sui Iona vindictā tulit. Ex quo infertur, quāvis nos fideles videamus in tantis periculis positos, & tantis naufragijs laborum immenses, & videamus Māuros, Turcas, & alios infideles in tanta felicitate, & prosperitate viuere, non ob id existimare debere nos in obliuione apud Deū esse, nec proinde animo litigui nos debere, quia in hoc tanquam cū filijs valde dilectis nobiscum se gerit, hac enim inuentione, & iudicio vtitur Deus, vt emendemur, & soluamus hīc quod debemus, ne in æternū puniamur. Vos autem peccatores hēc attendite, & in alieno periculo resipiscite, quia hoc intēdit Deus, vt alij ex aliorū supplicio experimen-

tu sumamus. In Numeris legitur, cūm quidā viri sacerdotij ministerium usurpare attarent, & incensum in altare Domini offerrent, descendisse ignē de celo, & consumpsisse eorum ducentos quinquaginta. Et cū ibi thuribula remanerent præcepit Deus, vt tollerentur thuribula, & in lamas producerentur, & altari affigerentur, vt quoties sacerdotes ad offerendum accederet̄ tanquā signum, & memoriale coram oculis haberent illas, & formidaret̄ valde, ne forte peccati labē infecti ad altare accederent, sed maximū cum puritate, & sanctitate. Ita æquum est, vt discamus nos, & ex diuinis iudicijs, pœnisque alijs inflictis exemplum sumamus, ne in eiusmodi supplicia incidamus propter scelerā nostra.

Sanctus Zacharias mutus permanit, quoque ad impletum fuit quod ei ab Angelo nuntiatum est, scilicet, S. Elisabeth coniugem suam concepturam esse. Et impletum est tempus pariendi, & peperit filium. In cuius circūcisione, postquam Sanctus Zacharias scripsit: Ioannes est nomen eius. Apertum est illico os eius, & loquela sur benedicens Deum. Diuus Ambrosius ait: Vide quā bonus Deus, & facilis indulgere peccatis, non solum ablata restituit, sed etiam insperata concedit, Ile dudum mutus prophetat. Nemo veterum conscius delictorum p̄missa diuina desperet: nouit Dominus mutare sententiam, si tu noueris emendare delictum. Sicut in hoc sancto viro factum ostenditur, qui non solum fecit, vt loqueretur, sed etiam repletus es̄ Spiritu sancto. Quis pietatis huius consideratione motus, quantumvis peccator exillat ad tam bonum Deum non conuerteret. O peccator, miserum statum

Num. 16.

10. Att.

D. Ambro-
sii Homil.
Super hunc lo-

in quo iaces, & mala in qua incurristi, & bona, quæ amisisti pro 28
fundè considera, & quomodo cum venia te inuitat Deus, & in-
super, ut inestabilibus beneficijs te afficere vult, & hæc saltim con-
sideratione mox veram poenitentiam ages. Ideoque Sanctus

Ezechiel loquens de illo, qui verè poenitet, ait: Considerans, &
auertens se ab omnibus iniquitatibus suis, quæs operatus est, vi-
ta viuet, & non morietur. Primum, quod dicit, est: Considerans.
In quo denotatur ex consideratione prouenire, ut quis diuino
fauore adiutus, verè poeniteat, & à peccato discedat. Est etiam
hic valde notandum, quod parentes Sancti Ioannis ambo pro-
phetarunt Spiritu sancto pleni. Sed, ut Diuus Ambrosius ibidē
ponderat, Beata Elisabeth pauca verbalocuta est, & Zacharias
plura, cum nihilominus ambo eundem spiritum haberent, qui,
ut oportebat eorum linguas mouebar, mulieris linguam, ut pau 29
ca loqueretur, nam silentium feminis maximè quadrat, quan-
vis alijs multis virtutibus ornatae sint, viro tamen pulchrum est
(sele assenta bien;) non solum bene operari, sed etiam bene loqui,
& docere. Hic etiam fratres vobis considerandum est, quod statim
ut Sancti Zacharie os apertum est gratias agere Deo coepit
pro beneficio, quod mundo Deus conferebat, dicens, benedictus
Dominus Deus Israel, quia visitauit, & fecit redemptionem plebis sua. Non
tantum dixit, quia hunc filium mihi donauit. Et ita ad eius imita-
tionem primum, quod facere debetis, statim, ut manè è lecto sur-
gitis, si possibile est, non solum gratias agere propter beneficia
a Deo vobis collata, sed etiam propter ea, quæ hominibus con-
fert. Sic Regius David faciebat, cum dixit: Circuiui, & immola-
ui in tabernaculo eius hostiam vociferationis, cantabo, & psal 30
mum dicam Domino. Id est, Circuiui per omnia opera, & bene-
ficia Dei, tam mihi, quam hominibus collata, & sic lustrans ea
inflammatione grati cordis accensus, compulsus sui magnos cla-
mores edere, & in laudes benefactoris erumpere. O si sic quoti-
die cum memoria circuitsemus considerantes, quanta pro nobis
Deus fecit. Et quomodo fieri posset, ut cum maxima animi affe-
ctione illum non laudaremus? Sed dicit quis: Quomodo in na-
tivitate Diuini Ioannis Sanctus Zacharias gratias sic agit, dicens:
Quia visitauit, & fecit redemptionem plebis sua. Nunquid in nativita-
te huius pueri redemit Deus mundum? Hoc dixit, quia redem-
ptio valde propinqua erat. Contingit aliquem ægrotum esse, &

Psalm. 65.

in
faciebat, cum dixit: Circuiui, & immola-
ui in tabernaculo eius hostiam vociferationis, cantabo, & psal 30
mum dicam Domino. Id est, Circuiui per omnia opera, & bene-
ficia Dei, tam mihi, quam hominibus collata, & sic lustrans ea
inflammatione grati cordis accensus, compulsus sui magnos cla-
mores edere, & in laudes benefactoris erumpere. O si sic quoti-
die cum memoria circuitsemus considerantes, quanta pro nobis
Deus fecit. Et quomodo fieri posset, ut cum maxima animi affe-
ctione illum non laudaremus? Sed dicit quis: Quomodo in na-
tivitate Diuini Ioannis Sanctus Zacharias gratias sic agit, dicens:
Quia visitauit, & fecit redemptionem plebis sua. Nunquid in nativita-
te huius pueri redemit Deus mundum? Hoc dixit, quia redem-
ptio valde propinqua erat. Contingit aliquem ægrotum esse, &
in
simile.

31 in nocte perlonga maximis doloribus, maximeque tristio vexari, qui pertensus suspirat, vociferatur, diemque venire implorat, excitat famulum ut surgat, aperiat fenestram, & videat, si forte lucescit. Ait seruus, minimè. Secundò & tertio idem facit: aitque, adhuc non lucescit. Tandem reuertitur, dicens: Domine iam lucescit. In quo vides? Quia Lucifer ortus est, inquit. Quod ergo protinus audiens, ait: O benedictus Deus, quia iam illuminat. Similiter in illa nocte perlonga legis antiquæ, cum propter diem redemptionis mundus suspiria dabat. Bonum nuntiū (aie Sanctus Zacharias) letamini, quia (benedictus Deus) iam illuxit. In quo id cernis Zacharia? quia Lucifer Sanctus Ioannes ortus est. Etiam est hic valde notandum, primum, quod gloriosus Baptista ex ore patris sui audiuit laudes Dei fuisse. Utinam sic modò fieret, ut prima verba, quæ pueri ex ore parentum audiant diuinæ laudes essent. Sed hie dolor, quām è diuerso fit: prius enim pueri maledicere, & dæmonem invocare sciunt, quām dulcissimum nomen Iesu: prius cantilenas turpes discunt, quām Dominicam orationem, & Angelicam salutationem. Confundimini parentes tam iniquos præceptores filiorum vestrorum existere: & cauete nisi forte huic malo remedium adhibeatis, ne grauiter à Deo puniamini.

Et super omnis montana ludae diuulgabantur verba haec: Quibus obstupefacti dicebant ad inuicem: Quis putas puer iste erit? Et siquidē illi non responderunt, interrogavnum quemque vestrum: Quis putas puer iste fuit? Diceris forte, raurorum agitator, arundinum agilis lusor, & quatarum hastarum certator strenuus, maior, quām 32 visus sit: nam in his, & similibus ludis diem sanctum hunc consument homines. O terribilem vanitatem, quod existimemus nostris profanitatibus, & ludis sanctos honorari, cum reuera ludi, & corporeæ festivitates tam nocivæ animabus sint. Vnde hodie depeccamus: Da Ecclesiæ tuæ spiritualium gratiam gaudiorum, non, inquam, agitandi tauros, aut arundinibus ludendi. Et quandoquidem in hoc scopum non attigisti, interrogabo ulterius: Quis putas puer iste erit? Dicer quis, Pater fuit fortè maior herbarius omnium, qui vsq; hodie fuerūt: hodie nanq; herbæ floresq; agri odoriferæ leguntur. O terribilem amentiam eorum, qui putant, propterea quod hodie herbæ colligantur, maiorem virtutem sua neficia esse habitura: & hoc titulo legendi, scilicet, flores & her-

bas turpisima vitia hodie committuntur. Et si quidē nec etiam in 34
 hoc scopum attigistis, vltiū interrogo : Quis putas puer iste
 erit? Dicitis fortè iuuenis omnium, qui fuerunt maximè perpos-
 litus, elegans, laetus, inuentor vestrum, cultus inquisitor, amans,
 vorator, & potator: nam in his peculiariter hodie student homi-
 nes se exercere. Hodie nanque homines ornant, & poliunt: hodie
 lasciviae, hodie spectacula, adulteria mentis; hodie se inuicem spe-
 stant & conceupiscunt amantes, hodie lauta parantur coniuicia. O
 rens sanguineis lachrymis deplorandam, quod in maioribus solē-
 nitatibus, diuina celstudo magis offendatur. Minime certe hunc
 miraculosum virum imitamus, quem, ut sanctitatis exemplar,
 temperantiae, & castitatis speculum nobis proposuit Deus in mu-
 do: Confundamur ergo, dilectissimi, nostram dissolutionem con-
 siderantes, cuiusque vitam gloriosam imitemur, ut sic gratiam &
 tandem gloriam impetremus: ad quam nos perducat Iesus Ma-
 rizæ filius, Amen.

In eodem Festo Natiuitatis

Sancti Ioannis Baptistæ
Concio Tertia.

*Elisabeth impletum est tempus pariendi, & peperit
filium. Luc.r.*

ODIE Sancta Ecclesia singulari fidelium læti-
 tia, & iucunditate gloriose Baptiste Natiuitate ce-
 lebrat: non illam Natiuitatem, qua ad vitam immor-
 talem natus est, sed qua ex visceribus maternis ad
 hanc laboriosam vitam est ortus. Et mirabile est,
 quod Sancta Ecclesia maiori gaudio diem hunc celebrat, in quo
 ad tantos labores perferendos in hanc miseram lachrymarum
 vallem introiit, quam diem illum, in quo per suam mortem san-
 ctissimam ab his omnibus miserijs creptus est. Precepit cùm alio
 rum sanctorum natalitia non soleat obseruare, sed dies illos, in qui
 bus ab hac vita victores discesserunt, eosq; natiuitates eorum ap-
 peller.

3 pellet. Ad hoc tamen respondetur, quod sancta Ecclesia diem
 hunc celebrat, non attendens ad id, quod utilius, gloriofiusque
 eidemmet sancto fuit, sed ad id, quod vniuerso mundo magis
 profuit. Et quia eius Nativitas prænuntia fuit Nativitatis sacra-
 tissimæ Domini nostri ac Salvatoris Iesu Christi, tam hominiv-
 bus desiderata, quam necessaria, ob id eius Nativitas cum tanto
 gaudio celebratur. Et merito quidem eius Nativitas maximo cu-
 gaudio, ut celebretur et quum est, qui tam bonum nuntium attu-
 lit mundo, dicens: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mun. *Iohann. i.*
 di. Et quantum bonum fuit hoc illi, tantum sicut oportet sen-
 tient, qui nuerint quantum malum peccatum sit. Quemadmo-
 dum Regius David senserat, cum ait: Miser factus sum, & curua *Psalm. 37.*
 tus sum, tota die contristatus ingrediebar, afflictus sum & humili-
 4 iatus sum nimis, rugiebam à germitu cordis mei. O miram contriti
 cordis vehementiam. Et quis hunc gradum pertingeret, utique sen-
 tiret quati ponderis sit dicere: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit pec-
 cata mundi. Quod idem est, ac si peccatori diceretur: Ecce malo-
 rum tuorum remedium. Ait ergo sanctum Euangelium: *Elisabeth impletum est tempus pariendi.* Quam potens est Deus, qui ex malis
 nouit bona deducere, siquidem ex sterilitatis opprobrio sua di-
 vina potentia tam sanctum filium eduxit. Non mirum quod ex
 malis poenæ educat Deus bona, quandoquidem tam mirificus
 artifex est, ut ex re tam vili, & ignominiosa, quale est peccatum,
 rem tam nobilem deponat, qualis est propria cognitio, humili-
 tas, & formido, & desiderium martyrij. Mirificus, eximiusque *simile.*
 artifex profectò ille esset, qui purgans argentum ab scoria, non
 solum illam scoriam non perderet, verum etiam vas pulcherrimi-
 num, quo Rex biberet inde fabricaret. Hoc igitur est mirificum
 Dei artificium, qui ex vilitate, & scoria peccati res tam excellen-
 tes, quales recensimus deponit. Nam postquam magnum pec-
 catorem ad veram peccatorum contritionem attrahit, & ad hoc,
 ut ex cordis contriti teneritudine proprijs lachrymis dissolu-
 tur, simul cum lachrymarum fusione solet statim iniungere desi-
 derium fundendi sanguinem pro suo amore. In locis Armeniæ
 sunt quædam ques harpyiæ nomine, quæ vultum humanum ha-
 bent, vincas manus & pallida semper ora fame. Et harpyia ferox *Simile.*
 nimis est, quæ hominem infestat atque occidit, quem post-
 quam occidit ad lavandum in aquam se confert, ubi conspiciens

vultum suum similem esse illi, quem occidit tanto mœstre, & rabiie in se afficitur, quod sui similem occiderit, vt proprijs vngibus se dilaceret. Similiter verè poenitentibus contingit, pro quanto peccatis Christus verus Deus, & homo mortuus est, qui in fonte lachrymarum veræ poenitentia immersi, ibique conspicies se fuisse in causa, vt ille, qui tantam eos diligebat, moreretur; & qualiter pro suo amore, eorum formam accipiens, similem eis fecit; adeò in eis dolor accrescit, vt mori cupiant, vt id boni per poenitentiam recuperent, quod per peccatum amiserunt, effundendique sanguinem desiderio ardent, propter illum, qui cum tanto amore pro illis suum fadit. Hoc ad literam Regius Da

Psalm. 67.

uid præcinit, dicens: Dixit Dominus, ex Basan conuertam, conuertam in profundum maris, vt intingatur pestuus in sanguine. 7
Dixit, id est, dispositus Dominus ab æterno: ex Basan, id est, de turpitudine huius seculi, conuertam peccatores ad me, etiam eos, qui submersi sunt usque in profundum maris, id est, in peccatorum abyssum. Vel, vt alia translatio habet: Conuertam in profundis maris, id est, non solum conuertam eos, qui in uno peccato fuerint submersi, sed etiam eos, qui in plurimis delictis consupulti fuerint. Et ita conuertentur, vt sint pes tuus, ô sancta Ecclesia, vt in sanguine martyrii balneari immergique desideret. Hoc enim significat illud, vt intingatur pestuus in sanguine. Vbi est valde ponderandum illud verbum, pestuus, in quo admirabile Dei artificium denotatur, scilicet, cum ex illo, qui persecutor S. Ecclesiæ fuit faciat pedem, virtute cuius Ecclesia sancta sua currit, vt patet in Divino Paulo, & alijs sanctissimis viris, qui in ea fuerunt. O benedictus & glorificatus sit talis Deus quem talia opera, tanta celitudo, tantaque pietas decent. Pertuam infinitam clementiam te Domine obsecro, vt haec mirabilia hodie in his fratribus meis operari digneris, si forte hic adest aliquis in peccati corruptionem immersus.

Psalm. 144

Et audierunt vicini, & cognati eius, quia magnificauit Dominus misericordiam suam cum illa. De hoc divino Domino ait Sanctus David: Et miserationes eius super omnia opera eius. Id est: nunquam fecit opus, quin misericordia cooperatum fuisset; sed vnum inter omnia, in quo haec Dei misericordia magnificentior ostenditur est, scilicet, aliquibus parentibus filios probos, virtutibusq; insignitos tribuere. Ob idq; maxima obligatione adstricti tenentur huiusmodi

iusmodi parentes, pro tanto beneficio ingentes illi gratias agere,
 & ex animo seruire. Quin etiam diuitias hominibus Deus donat,
 vt bonis tanquam murus sint, & præsidium contra peccata, &
 etiam contra dæmones. Et ita non est auctor dæmon Sanc[u]l Job
 aggredi, videns illum diuina protectione, honoreq[ue] ac diuitijs un-
 dique circunseptum. Vnde loquenscum Deo ait: Nonne tu valla
 sti eum? quasi diceret: Non mirum Domine, si lobis amet, timeat
 que, quandoquidem tot bonis illum affecisti, atque vndiq[ue] valla-
 sti, quod nullum anfractum, seu ritulum inuenio, qua illum ag-
 grediar. Ausp[er] Domine ab eo bona, & cum huiusmodi muris mu-
 nitus non fuerit, nec diuitijs & honore stipatus, tunc audacter illū
 aggrediar, vincamq[ue]. O rem dictu, audituq[ue] horribilem, scilicet,
 eo humanam malitiam peruenisse, vt cum diuitiæ olim murus, &
 præsidium contra dæmones hominibus fuerint, & ad amicitiam
 Dei conseruandam eis valde conduixerint: nunc illis tanquam ar-
 mis muniantur, quibus contra Deū bellum gerant. Quod si diu-
 tias, quæ tam exiguum bonū sunt Deus hominibus impertivit,
 vt cū eis excitentur, & in sui amore conseruarentur; quanto mai-
 ri beneficio æst[ri]cti manebunt, tantum bonum sicut filios probos,
 virtutisq[ue] seculatores accipientes. Ex quo infertur abominabilem
 peruersitatem esse illius qui cum pater filios virtute præditos ha-
 beret, improbus existeret. Regius David ait: Exaltauit mansuetos
 in salutem. In quo denotatur, quod boni ex omnibus beneficijs,
 quæ à Deo recipiunt, ansam sumunt, ut meliores fiant. Et si Deus
 exaltat illos diuitijs, filijs, aut alijs bonis, omnia sunt in salutem,
 hoc est, ad ipsorum commodum, & utilitatem. Vbi alij transtule
 runt: Exaltabit mansuetos in salutem: & sic est in contextu Græ-
 co, & in paraphrasi Chaldaica. In quo designatur, quam assiduus,
 & constans Deus sit, qui non lassatur benefaciendo bonis, cùm
 viderit eos gratos esse. Ideoq[ue] dilectissimi vos obsecro, ut studea-
 tis bene vti omnibus beneficijs, quæ à diuina misericordia accepi-
 stis, præcipue hoc, quo Deus magnificat, hoc est, magnificat mi-
 sericordiam suam vobis ostēdit, dans vobis liberos, studiosos, qui
 loco præceptorum, & concionatorum domi vobis sint, & coram
 diuino conspectu intercessores pro vobis existant. Et congratula-
 bantur ei. Non sic faciunt iniudi, sed propter quocunque bonum,
 aut prosperitatem proximorum, aut cognatorum, etiam fratribus,
 indignantur, & rabie amaritudineq[ue] afficiuntur. Ideoq[ue] illos odio

Job. i.

Psalm. 148.

prosequuntur: sicut filii Jacob evenit, ut in Genesi habetur; vbi 12 dicitur: Israel diligebat Ioseph super omnes filios, fecitque ei tunicam polymitam, id est, manibus artificis mira varietate distinctam. Videntes autem fratres eius quod a patre plus cunctis filiis amaretur oderant eum, neque poterant ei quicquam pacificum loqui. O rem stupēdam, quod in una domo unus solus filius bonus est, & tot mali inuidia, dolusque pleni, & hoc propter unam tunicellam, quam pater magis bene merito donauit. Attendite, dilectissimi, a quo tam leui & imo principiores tam distincte emanauerunt, vbi hominum malitia, Deique potentia, & mira prouidentia reuelata est. Propter tunicam inuidius (ut ita dicā) & etiam venditus fuit, ex quo captiuitas Aegypti consequuta est. Deinde exitus admirabilis Aegypti, Agyptiorumque vastatio. Ex quibus colligitur ex parte malo multa ingentiaque mala ori- 13 ri solere. Ergo dilectissimi die ac nocte instantissime Deum prece-
cemur ut ab hac peste nos eripere dignetur, & corda nostra chari-
tate adimpleat, quo bonis proximorum lætemur. Tempore vero
circumcisionis huius miraculosi pueri, cum adhuc pater eius Zan-
charias mutus permanerer.

Apertum est illico os eius, & lingua eius loquebatur benedicens Deum.
Num. 19. In hoc facilè cernes frater, quisnam os tuum aperiat. Si Deum benedicis, & laudas, Deus aperit os tuum: si mentitis, & iuras diabolus aperit illud, & etiam si proximo detrahis: & efficit, ut tot strages facias. In lege veteri præcipiebat Deus, ut vas, quod sine operamento esset, haberetur immundum. In quo denota-
D. Bern. bat, quod homo, qui os suum non claudit immundus odibilisque suæ diuinæ maiestati erit. Et Divus Bernardus ait: Detractor da-
monium habet in lingua. Et huiusmodi lingua Sathanæ pedicil-
lus est, non ad pingendum sed ad obscurandum, labefactandum
que proximorum famam, & prius oblitus, & deturpat animam
D. Gre. 4. li. eiusdem miseri. Sanctus Gregorius in dialogis quandam reli-
giosem forminam, iam defunctam fuisse refert, quæ et si in vi-
ta sua castissima extitisset, attamen aliorum honori famaque
maxime detrahebat. Cumque sepulta esset, quædam soror inui-
gilans vidi catervam dæmonum, qui illam emortuam effode-
bant, & coram altari per medium secantes, caput & pectus com-
busserunt, reliqua corporis membra relinquentes incombus-
ta in illo facta, denotarent, quod ex illo maledicto pestore di-

¶ ra verba, quæ alijs detrahens loquebatur, procedebant. Quid dicitis ad hoc vos, qui os vestrum vix aperitis, nisi, ut misero mulieris studeatis, quod haec misera exercebat? Quomodo non tremitis & confundimini rem tam horrendam audientes, cum in eadem damnatione sitis, eademque poena digni? O stulti, stulti, stulti, Deus vobis intellectum tribuat, Deus oculos mentis vestre adapteriat, sensus cordaq; illuminet, ut resipiscatis, & in tantorum malorum cognitionem deueniatis. Sanctus Ioannes ait:

Apoc. 16.

Impij commandauerunt linguas suas pra dolore, & blasphemauerunt Deum cœli præ doloribus, & vulneribus suis. Hi forte erant qui mordacibus linguis in hac vita fuerūt, quia propter hoc peccatum peculiariter puniebantur, torquebanturque in eis. Et in Proverbijs dicitur: Domini est gubernare linguam. Ergo di-

Prov. 16.

le etissimi summis precibus à Deo contendamus, ut sicut Beati Zachariæ, sic linguas nostras gubernare, & ora nostra aperire dignetur, ut die nostuq; à suis divinis laudibus, & præconijs non cessemus. Auditis mirabilibus, quæ in circuncisione huius pueri contigerint, omnes adiuvicem dicebant: Quis putas puer iste erit? Et siquidem hi responsum non dederunt id quæramus ab eis, qui nobis respondeant. Possemus certè à sanctis prophetis id quæret, quorum nonnulli, ut Malachias, Isaías, & Hieremias de hoc sancto viro mira prophetarunt, sed, ut breuitati consulamus satis nobis sit id à Sancto Ioanne Euangelista discere, qui de ipso testificatur: Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioan-

Ioan. 10.

nnes, hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Diuus Paulus ait: Vnicuiq;

17 nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. Ephes. 4.

In quibus Apostolus docet, quod quanto ad maiorem dignitatē, & ministerium Deus aliquem designat, tanto potiora dona ei cōmunitat. Et siquidem Beatum Ioannem misit Deus, ut rem tam ardiam mundo persuaderet, qualis erat aduentus filij Dei in carne humana (Parat an grande emprsa) magna autoritate magnoque Dei auxilio opus erat. Sed interrogo unde prouenit hunc articulum adeo esse difficultem? Dico, quod cum Deus res altissima sit, homo autem vilissima, abie etissimaque, facile intellectus humanus feratur, ut rebus altissimis Dei assentiat, & vilissimis hominis. Erè contra, si infima quæq; de Deo loquamur, de homine vero altissima intellectus, difficilimum est creditu. His vero in articulo inear-

natio-

nationis verbi diuini debet fides adhiberi, scilicet, quod Deus ita abiectus fuit, ut homo passibilis fieret, & quod fuit sputis fecundatus, flagellatus, iniurijs laceratus, & cruci affixus: quænam vilia de Deo dici possunt? E contra vero debet fide teneri hunc hominem sic abiectum, & crucifixum, creatorem cœli & terræ esse, principium finemque omnium rerum. Et propterea quod tam vilia, & abiecta de Deo dicuntur, de homine vero tam excelsa verificantur, ideò tam difficultia creditu sunt. Aliud mirabile in hac missione fuit, scilicet, quo medio Diuus Joannes facturus erat, ut hoc altissimum mysterium omnes crederent. Ad rem siquidem tam difficultem commendandam magna miracula patrariopus erat. At vero de isto viro eximio legitur: Ioannes quidem nullum signum fecit. Orem mirabilem, quod mysteria illa fidei, quæ Sancti Apostoli mundo prædicauerunt, vt crederentur miraculis confirmauerunt, ut apud Sanctum Marcum dicitur: Illi autem profecti prædicauerunt, ubique Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis: gloriosus autem Baptista sola autoritate, & sanctitate propria, ut id crederetur, effecit. Hæc est una ex præcipuis laudibus huius sancti viri, ut quicquid Sancti Apostoli medianibus miraculis effecerunt, hic præclarissimus vir sua admirabili vita, & singulari virtute efficerit. Si Rex ignotus huc venisset, & habitu vili indutus incederet sine comitatu, sine pompa vlla, ut nobis per suum esset illum esse Regem, magna autoritate opus erat alius, cui fides adhiberetur. Et si aliquo dicente: Ecce Rex, omnes statim crederent, magna illius testificantis esset autoritas. Hac tanta autoritate placuit Deo magnum Baptistam insignire, ut illi soli absque miraculis fides adhiberetur: ut eo dicente de homine abiecto, pauperculo, & solitario, & qui ibi miracula non fecerat nec gloriam suam operibus manifestauerat: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi, omnes crederent per illum. Vnde meritò hodie sancta Ecclesia illum Isaiae verbis magnificat, dicens: Audite Insulæ, & attendite populi de longe, Dominus ab utero vocavit me, de ventre matris meæ recordatus est nomen meum. Et posuit os meum, quasi gladium acutum. In umbra manus suæ protexit me. Et posuit me quasi sagittam electam, in pharetra sua abscondit me, & dixit mihi, Seruus meus es tu Israel, quia in te gloriabor. Et paulò inferius

Ioan. 10.

Marc. 16.

simile.

Ioan. 1.

Ivi. 49.

21 **inferius:** Hæc dicit Dominus, Formans me ex vtero seruum sibi, Dedi te in lucem gentium, ut sis salutis nra usque ad extreum terræ. Omnis ista verba, & quomodo huic mirabili viro quadrant. Vult Dominus, vt ea non solum Israëlitæ audiant, sed etiam populi de longe. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Attendite gentes. Vnde meritò dicere possumus hunc sanctum virum A postulum vniuersalem fuisse à Deo delegatum, non solum ad unam prouinciam, aut regnum, sed etiam ad uniuersum mundum. Dicit ergo Sanctus Propheta nomine eiusdem Sancti: Dominus ab vtero vocauit me. In his verbis, & in illis: Formans me ex vtero seruum sibi: denotatur id, quod Gabriel Angelus dixit, scilicet, Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris suæ. Arbores vetustæ, si transponantur, simile.

22 non ita tenaces & fortes radices emittunt, ac si nouellæ transponerentur: vnde fit, ut flante vento fortè facile eradicentur. Cæteros Apostolos, quos Deus à seculi statu ad suum seruitium transtulit, iam grandæuos, non statim profundas radices in illo miserunt, quales oportebat; vnde flante vento, procellaque passionis suæ excitata non permanerunt, sed protinus à fidelitate abscessi, era dicati que sunt, vt Sanctus Matthæus affirmit, dicens: Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt. At Sanctus Ioannes Baptista, vt fuit ad gratiæ statum transpositus, cum adhuc tenera esset plantula, ne mpe, ex vtero matris suæ, tam fortes radices in fidelitate quam Deo debebat, misit, vt nullus ventus, procella nulla sufficiens fuerit illum diuellere ab ea. Magna calamitas nostra est, dilectissimi, quod absque illa tempestate qualicunque vento à seruitio Dei diuellimur. In hoc etiam quod loquitur Dominus cum hoc parvulo, adhuc in vtero matris suæ existente denotatur rationis usum anticipatum ei esse: Quibusdam sensus aduenit post decem annos, alijs post quindecim, quibusdam post viagiati, non nullis post triginta. Et alios videas, qui post septuaginta, octogintave nondum sensu prævalent. Vnde videbitis huiusmodi senes octogenarios vanos, perpolitos, puellarum amatores. At verò Diuo Ioanni intempestivè sensus aduenit. In visceribus siquidem maternis nouit Deum, ibi illum adoravit, eiusque voce obediuit.

Matt. 26.

Dicit prætereà: Posuit os meum quasi gladium acutum. O quantum hic gladius acutus opus erat mundo, qui tam durus est,

Siue.

ut nullus sit gladius, qui eum penetrare possit. Sicut his tem- 24
 poribus tormentorum bellicorum varia instrumentorum ge-
 nera reperta suaque sunt ad expugnandum, similiter diuersa
 genera armorum defensiuorum adiuventa denud sunt, etiam ca-
 stella, & arces terriplenæ & opere signino ita constructæ, vt nul-
 la vi tormenti bellici expugnari possint: ita quanvis validissimæ
 rationes denud formentur ad prædicandum, & corda dura emol-
 liendum, sunt corda hominum, dæmonis astutia & homi-
 num malitia, ita obstinata, & noua duritie obdurata, vt nullum
 vestigium in eis diuina verba, & quæque rationes efficacissi-
 ma efficere possint. Ideo dilectissimi humiliter summisque pre-
 cibus à Deo sic postulemus. Deus maiestatis, potentiazque infi-
 nitæ pro tua Domine clementia mitte nobis gladios acutos si-
 miles huic, qui corda nostra penetrent, & tua charitate sau- 25
 cient, & obedientiaz tuæ diuinæ subdita sint. Reddit deinde ratio-
 nem Sanctus Propheta, ob quam gladius acutus fuit dicens: Sub
 umbra manus suæ protexit me. Umbra protectionem, auxilium
 quæ denotat. Et sub umbra alicuius esse est ab eo protegi, & de-
 fendi, velut in umbra eos protegit, qui à solis ardore ad ipsam cōsu-
 giunt. Vnde Iudicum nono dicitur. Si regem me constituistis
 venite, & requiescite sub umbra mea. Et Threnorum quarto,
 Sub umbra illius viuemus inter gentes. Vnde verba hæc: sub
 umbra manus suæ protexit me denotant maximè peculiare au-
 xilium, & protectionem potentiaz Dei, qua hic diuinus vir pro-
 tecitus fuit. Et hoc est etiam, quod sanctus Lucas hic denotat dum
 inquit: Etenim manus Dominici erat cum illo. In libris Regum habe-
 tur, quod Ios Rex Israel misit sagittam, quam saluis vocauit, 26
 & manus Elisei prophetæ adiuvit illum. Similiter Diui Ioan-
 nis verba, vt erant sagittæ acutæ à potenti manu Dei adiu-
 ta (etenim manus Domini erat cum illo) ideo corda hominum
 vulnerabant. O Christe mundi reparator, manus æterni pa-
 tris potentissima, da virtutem verbis meis obsecro, vt sint ho-
 die sagittæ acutæ, quæ corda horum fratrum meorum vulne-
 rent, & amoris tui vulnera sauciata maneat. Nec tantum hujus
 diuini prænuntij verba erant instar sagittæ acutæ, verum etiam
 totus ipse suaque vita erat efficacissima sagitta. Vnde statim
 subdidit: Et posuit me quasi sagittam electam. O maledicta
 anima, quæ tali sagitta non patitur se vulnerari, tali exem-
 plo,

Indic. 9.

Thre. 4.

4. Reg. 13.

27 plo, & sanctitate. Est ne hic homicida aliquis, aut adulter, aut auarus, aut qui proximum suum odio prosequatur? Obscurus frater, quicunque es, tui saltē miserearis: sige oculos mentis in vita gloria huius sancti viri, tanta asperitate plena, tanta abstinentia nuditate, & puritate perfulgente, & erit tibi tanquam sagitta, quæ præcordia tua transfiget, & ad seruitium Dei te convertet.

Et subdit: in pharetra sua abscondit me. Quando aliqua sagitta bona, & probata est, & iactum rectum fecit, pluris eam estimat sagittarius, eam seruat in pharetra, ut cum ea iacula tur sepe. Concionatoris munus quasi sagittæ est, scilicet, vulnerare, & occidere animas Deo. Vnde bonum ei esset, postquam concionatus est, in pharetra lateris sacratissimi filij 28 Dei se abscondere, & pro cunctis statibus deprecari, peculiari ter pro ijs, quibus prædicauit, & fugere conuenticula, & vagationes de domo in domum. O præclarissime Baptista, & quomodo te recipere, & in corde Dei abscondere, postquam populo prædicaueras, solitus eras. Et propterea quod bene suo munere fungeretur dicebat ei Dominus, Seruus meus es tu, quia in te gloriabor. Contingit matrem plures filios habere, & unico 29 Rom. 25. qui voci suæ obtemperat, dicit, ad aliorum confusionem, & ignominiam. Hic est filius meus, & talerum filium habere maxime glorior. Similiter ad confusionem, & ignominiam nostram, quia voluntati Dei parere nescimus, huic sancto viro peculiari ter Deus ait: Seruus meus es tu, & in te gloriabor. O quam pauci modo sunt, in quibus Deus glorificetur, & seruos sibi illos habere honorabile ducat. Quinimò ita vniujus, vt meritò nobis dici poscit, quod Paulus ad Romanos scribens ait: Nomen Dei per vos blasphematur inter gentes. Et concludit Dominus dicens: Dedit e in lucem gestum, ut sis salus mea usque ad extremum terræ. Hæc est lucis peculiari exte- 30 Roma. 25. lentia super omnes alias qualitates corporeas, quod sine impe- dimento qualitatis contraria ab oriente usque ad occidens ve- lociter, & in instanti suum cursum perficit, quod aliæ qualitates non habent. Nam ad hoc, ut calor corpori abhæreat, & in corporetur ei, opus est, ut præijs dispositionibus intret, & hoc propter resistentiam frigiditatis, quam in corpore calor inuenit. Et similiter de frigiditate dici potest: ut expellat calor ab aqua,

simile.

& se

& se ingerat ei paulatim repescit aqua, & tandem frigesit. At vero lux omniam resistentiam in tenebris offendit, sed in instanti totum hemispherium illuminatur solis præsentia. Hæc fuit una ex differentijs inter vitam hujus sanctissimi viri, & nostram misericordia. Nos enim tam ex parte carnis nostræ, quam ex parte mundi quamplurimis contradictionibus impetumur, quæ animabus nostris impedimento sunt, quominus iter rectum ad Deum velociter faciant. Quorum nomine Beatus Paulus ait: Ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato, &c. Non enim quod volo bonum hoc facio, sed quod nolo malum id ago. Huius verò rationem reddit, dicens: Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuanter me in lege peccati. At vero hic spiritualis vir, sic suas deuicit passiones, & ita eis dominabatur, ut quodammodo ei, quasi non inesse videarentur: unde instar lucis velociter per viam virtutum cucurrit. Et est valde notandum, quod salutem spiritualem, quam hæc cælestis lux inter gentes operata est, scilicet, exemplo & doctrina, & quam usque hodie per uniuersum operationem fructumque facit, vocat Deus suam dicens: Ut sis salus mea, quia tantum ei placet illam ab hominibus recipi, quasi (si illa indigeret) eam ipse reciperet. O æterne Domine, te omnes Hierarchiæ cælestes, te omnis terræ iustorum coetus collaudent, qui sic nos amas, & nostro bono congaudes. Hunc ergo dilectissimi tam bonum Deum totis visceribus diligite, & hanc salutem amplectimini, quam sanctitas, & exemplum Sancti Ioannis vobis offert, ut diuina gratia ornati perueniatis ad gloriam, quam mihi & vobis donata est. 38

Re dignetur Iesus Maria

filius. Amen.

In

In eodem festo Natiuitatis
Sancti Joannis Baptiste Con-
cio Quarta.

Quis putas puer iste erit? Lucæ. r.

RE FERT Sanctus Lucas, quod audientibus ha-
bitatoribus montanæ Iudææ mirabilia, quæ in cir-
cuncisione miraculosi pueri Ioannis euenerunt, ob-
stupefacti dicebant: *Quis putas puer iste erit?* **A**di Simeon.
ficia sumptuosa à fundamentis magnitudinem suā
futuram ostendunt: sic Sancti Baptiste primordia designabant
magnum quid illum esse futurum. Et siquidem illi quæsiti de
hac re non responderunt, hanc nos proponamus quæstionem
ijs qui nobis respondeant, quia hunc gloriosum Baptistam tam
homines, quam Angeli adhuc, & ipse Deus laudauerunt. In
quo denotatur amplius de eo dici posse, quam quod homines
possunt explicare. Postquam enim prophetæ laudibus eius si-
nem impoluerunt Angeli cœperunt, & ipsis finientibus cœpit
ipse Deus, *Tome la mano el mesmo Dios,* Integras conciones de
eius laudibus habens. Omissis ergò hominibus, Angelis hanc
quæstionē proponamus: *Quis putas puer iste erit?* Ad quod San-
ctus Gabriel respōdet: *Erit magnus coram Domino.* Viam, per **Luc. i.**
3 quam quisque magnus sit in diuina accepratione summa veritas
Christus ostendit dicens: *Omnis, qui se humiliat exaltabitur.* **Luc. 18.**

Tantam vim humilitas humanis cordibus ingerit, vt pene om-
nium vitiorum generale remedium existat. **Hoc Diuus Chryso-** **D. chrysost.**
stomus ponderat dicens: quod Diuus Paulus studens cupiditatū
diuitium remedium adhibere, non præcepit eis, vt pauperes es-
sent, aut diuitijs renunciarent sive eas contemnerent, sed tantum,
vt essent humiles, quia humilitas sufficiens est, non solū appeti-
tum superbie eradicare, sed etiam cupiditatis. Nec solū pu-
nificat animam à prauis cupiditatibus, sed etiam disponit illam
ad suscipiendum dona Dei, que illam magnificant, & efficit, vt
coram Deo nuda presentetur, & mendica, vt assidue à diuina li-

beralitate illa imploret. Quidam ex sanctis patribus legitur, ma
 ximo & iterato cordis affectu solitus esse dicere. Deus meus, no-
 uerim te, nouerim sic, opribat quidem hic sanctus vir duas luces
 inhabitare in anima sua, una, qua immensitatē Dei, & alterā, qua
 suę misericordię abyssū contemplaretur. Nam ex his duabus notitijs
 amor Dei, & proprius contemptus emanat, & ex his duabus vir-
 tutibus alię quamplures resultant. Et cognoscens anima boni-
 tatis ac liberalitatis Dei magnitudinem, & suarum misericordiarum
 abyssum sine intermissione suspirat remedium illis postulans,
 & hac profunda humilitate, & proprio contemptu quæcum-
 que facit modica esse dicit. Quemadmodum ei, qui res à longe
 contemplatur, quantūvis in se magna sint, parua tamē videtur:
 ita vero humili contingit, qui à suis operibus logismè per amo-
 rē abest, quantūvis magna sint, parua ei apparet: vnde amplius
 operari festinat, quasi sibi parum aut nihil operatus fuisse videa-
 tur: ex quo prouenit, ut ditetur & in diuina acceptatione crescat.
 Huius mirū exemplum in Sancto Job habemus, qui dicebat: Vē
 rebar omnia opera mea, sciens, quod non parceres delinquen-
 ti. *(De todas misobras me recelaua, y de ninguna de llas me fiaua.)* Dic no-
 bis vir egregie, non ne ille es tu, de quo dæmoni Deus dixit: Nū
 quid confiderasti seruum meum Job, quod non sit ei similis in
 terra homo simplex, & rectus, actiniēs Deum & recedēs à malo?
 Quare ergo dicas: Verebar omnia opera mea: Expende nobis: &
 narrā qualia tua opera fuerint? Consurgens dilucido offere-
 bam holocausta per singulos filios meos, dicebam enim: Ne for-
 te peccauerint filii mei: sic faciebam cunctis diebus. O minus
 studium, miram sancti curam, & quanta vigilantia familiam
 suam custodiebat, siquidem propter illud duntaxat: si fortè pec-
 canerint, tot sacrificia, & oblationes faciebat, quid si filios pec-
 casti reuera inueniret? Et præterea quia dicitur ibi: Mittebat ad
 eos Job, & sanctificabat illos, hoc est, sanctas exhortationes, mo-
 nita, & consilia filiis suis mittebat, ut probi euaderent. Adhac
 sancte vir scire desidero, qualiter rem familiarem expenderes,
 & cū proximis quomodo te gereres: *Huius respondet alibi:* Ocu-
 lus fui cæco, & pes claudo, pater eram pauperum. Et alibi: Fle-
 bā super eo, qui afflictus erat, & compaticebatur anima mea pau-
 peri. Et alibi: Foris non mansit peregrinus, ostium meum via-
 tori patuit. Mirabilia quidem excrotia hæc sunt. At nonnulli
 sunt,

Simile.

Job. 9.

.21. v.1

Job. 29.

C. 30.

C. 31.

sunt, qui huinsmodi pietatis operibus se exercent: cæterum
 aliunde rimas habent, per quas omne meritum dilabitur, scilicet,
 quia simul hæc operantes carnales existunt, nec peccati occa-
 siones amittunt. Sed qualiter sancte vir erga passiones carnis te
 gerebas? Ad hoc alibi respondet dicens: pepigi fœdus cū oculis ^{lob. 21.}
 meis, vt ne cogitaté quidē de virginē Hoc est, ne leuem saltem
 prauam cogitationem haberem de eo, quod mihi nocere posset,
 oculos meos claudebam. Nam ex eo, quod homo rem specio-
 sam intuetur, tandem fit ut illam mente contempletur. His ergo
 cunctis perfectionibus, vir egregie quanti te aestimas? Iam di-
 xi: Verebar omnia opera mea, sciens, quia non parceres declin-
 quenti. Hoc intelligendum est, quod ei, qui actualiter peccat
 Deus non parcit, nam qui deliquerit, & postea verè poenitet ab-
 que dubio verè Deus ei remittit. Et quia noui Deum rectissi-
 mum esse vereor semper opera mea, si fortè grata ei sint. Co-
 quis, qui magno principi delicatissimi gustus cibos præparat,
 quanvis in condiendis illis summum studium, summamque so-
 licitudinem adhibeat semper tamen veretur: nunquam sine ti-
 more est, nusquā quiescit, quousq; eius Dominus eos degustat,
 & approbat. Ita viri iusti, quanvis in operibus bonis exequēdis
 peruigilent, semper tamen verentur, quousque sua opera à Deo
 probentur, & grata illi esse nouerint. Et hoc est quod Ecclesi-
 stes ait: Sunt iusti atque sapientes, & opera eorum in manu Dei,
 & tamen nescit homo, vtrum amore, vel odio dignus sit: sed om-
 nia in futurū seruantur incerta. Non loquitur hic de illis, qui scie-
 ter mortaliter peccant, nam hi recte nouerunt secundū fidē, quā
 habēt se in Dei indignatione viuere: sed de histantum, qui om-
 nibus viribus suis Deo studēt famulari. Hi sunt qui cum hoc san-
 ctō timore viuunt, & sancti Iob imitatores sunt, scilicet, in pro-
 funda humilitate, quam his verbis ostendit. Er alibi, vbi pro eo, ^{lob. 10.}
 quod nos legimus, Et opprimas me opus mantuum tuarum, ex
 Hebræo vertitur: Et opprimas pauperem: & sic etiam habetur
 in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur, quomodo sanctus
 Iob cùm alias plenus virtutibus esset, & bonis operibus insuda-
 ret, illis se carere fatebatur, & sicut tanquam mendicus, & pau-
 per se Deo præsentabat, & ita se disponebat ad maiora benefi-
 cia recipienda. Etiam humilitas efficit, vt anima sit grata, humili-
 lis namque nullius rei dignum se existimat. Ideoque nimis gra-

tum se ostendit: gratitudo etenim est velut hamus, quod libera- 10
lis quicunque dominus ad beneficia conferenda trahitur. Nam,
sicut magnes ferrum: ita gratitudo homines attrahit. Et sicut Ari-
Aristo. 9.
Ethico.
stoteles ait: Benefaciens diligit beneficiatum, tanquam proprium
effectum, quia non est artifex, qui non diligit opus suum. Et me-
rito hoc Philosophus asserit, quia statim, ut aliquis beneficijs vos
afficit tanquam opus manuum suarum vos diligit, vnde vulgo
dici solet, *este hombre es heratura de tal señor*, Quia multa beneficia
ab illo recepit. Et cum ille qui beneficium ab aliquo recipit, &
a benefaciente diligitur (si gratum se ostendat) ostium aperit ad
recipiendum maiora beneficia, propterea, quia humilitas facit
animam gratam, est via ad hoc, ut humiliis eoram Deo magnus
sit. Vnde quia gloriosus Baptista humiliissimus fuit tot virtutes,
& dona à diuina manu impetravit, ut merito de eo dici posse, 11
Magnus coram domino. Hanc humilitatem vita, & operibus osten-
dit, præcipue quando miserunt ad eum Iudæi ab Hierosolymis
Sacerdotes & Leuitas, & interrogauerunt eum: propheta es tu?
Math. 16
Vbi Theophilactus, & omnes Græci doctores legunt: propheta
ille es tu? Et idem Theophilactus apud Matthaeum in confes-
sione Petri sic legit. Tu es Christus ille filius Dei viuentis? Qui
humiliter respondit dicens: Non sum dignus, ut soluam corri-
giam calciamenti eius: & in hac profunda humilitate se conser-
uauit usque ad mortem. Vnde cum Dominus, ut baptizaretur
ad illum veniret ait: Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me?
22. Eth. 3.
Super quo quædam glossa dicit: Non audebat sanctus vir tan-
gere sanctum Dei verticem, sed clamat cum tremore. Sanctifica
me Saluator. O profundam viri humilitatem. Aristoteles in Me-
teoris ait: quod in montibus valde sublimibus non flant venti.
Hoc exemplo, & experientia comprobatur, quia in monte Olym-
po quotannis ignis accenditur, & cum iterum homines ascen-
dunt superioris anni cinerem ibi coaceruatum reperiunt in quo
manifeste ostenditur ventos illuc non peruenire. Ita sanctus Ioan-
nes fuit mons sanctitate, ita excelsus, ut venti quatuor passio-
num, scilicet, timoris, spei, doloris, & latitiae nunquam per-
tingere potuerint ad hoc, ut cinerem humilitatis tollerent. Cine-
res sunt reliquæ ignis: sic humilitas effectus quidam est, & reli-
quia ignis charitatis. In nobis vero, ut sumus parvi in virtute, tam
fortiter hi venti passionum perflant, ut cinerem humilitatis à no-
bis.

23 bis auferant. Non sic in S. Baptista fuit, sed potius ob magnitudi-
nē, & perfectionē eius omnisciū humilitatis in p̄so remāsit. Iu-
re quod sapiens admonet hunc coelestē virū implesse cernimus. Eccles. 3.
Ait enim: Quāto magnus es humilia te in omnibus, & corā Deo
inuenies gratiā, quoniam magna potētia Dei solius, & ab humili-
bi shonoratur. Donis naturalibus, & corporeis pulchritudinibus
solent homines enarrare, & etiā dona spiritualia solent aliqui
bus ansam superbi. li tribuere: ideōq; sapiēs hic admonet dīcēs:
Quanto magnus es humilia te in omnibus. Si cū artifex lignū de Simile
dolat, mox lignū accresceret & excrementa stipulēq; denū ori-
etur, semper, vt dedolaret, opus ei esset. Eiusmodi est humana
natura, & miseria, quā etiā semper dedolemus, denū v̄rēscit, &
superbit: quapropter nos eā semper dedolare oportet, saeculis cō-
siderationibus & pietatis exercitijs nos humiliantes & supra mo-
dū fugiētes omnē pompa, & vanitate huius seculi. Recordanini
dilectissimi illius tremende sententiæ: Scrutator maiestatis oppri-
metur à gloria. Quæ verba D. Bern. sic exponit: Qui scrutatur
quomodo maiestatē, & gloriā sacerdotii lucrabitur, eadē gloria va-
na opprimet illum, & constringet cor simul, & animam, illumq;
torquebit: & quando non putat, cum magna sui confusione ab
ea excidet. Ergo dilectissimi huiusmodi magnitudines ne qua-
ratis, quandoquidem tam nocivæ sunt. Et qui in mundo hono-
rificatos, & maximi habitos vos certis, timete valde memoria
recolentes illud, quod Dominus ait, Quod hominibus altum est Lyc. 16.
abominatio est apud Deū. Ideō fingite, & vobiscum ipsi con-
siderate, si forte (quod absit) abominabiles odibilesq; Deo estis,
15 quāuis in mūdi cōsideratione magni sitis quid vobis proderit? O
quā necessaria hæc doctrina est, eā Spiritus sanctus in visceribus
vestris imprimere dignet, vt nunquam eius obliuiscamini.

Nō solū Angelus de B. Ioanne nuntiavit magnū fore corā do-
mino, id est, in Dei acceptatione, sed subdidit: Vnū, & sacerdā nō bi-
bet, Magnā eius abstinentiā tēperantiāq; denotās. O quām pau-
ci huius sancti viri miratores hodie sunt in hac virtute, Maior si
quidē pars hominū in bonū suę vitę tēpus cōsumunt, inquirendo
quomodo impinguabūtur: quomodo corporib⁹ indulgebūt: Ex
quo, heu dolor, multa damna subsequuntur. In Numeris legitur, Num. 2.
quod Israelitæ in deserto gula stimulati gemētes dixerūt: Quis
dabit nobis carnes ad vescendum? Quorū dederūt eorū incōmo-

dum dominus impleuit: nam subdit ibi sacer textus: Quod ad 16
 huic carnes erant in dentibus eorum, & ecce furor Domini conci-
 tatus est in populum suum. Percusit eum plaga magna nimis.
 Et quæ plaga illa fuerit, ibi non explicatur. Ceterum illud hinc
 elicimus quod vsq; in hunc diem Deus plaga magna nimis vo-
 ratitates, intemperantiasq; in cibo, & potu punire consuevit.
 Nunquid, ô miser homo plaga magna nimis non est, quod ex ni-
 mio cibo, & potu proueniat, vt turpis sis, corpus, & quod peius
 est anima iniquines? Nunquid plaga magna nimis non est, mille
 ægritudines, in quas propter nimium esum homines incident?
 Nunquid non est plaga magna nimis, iræ, rixæ, & murmuratio-
 nes, quæ procedunt ex eo q; ex nimio cibo, & potu homines alienati
 sunt? Nunquid no est plaga magna nimis, sumptus, debita,
 & pignoratos vos cernere, humipetasq; a maximo vsq; ad mini-
 mu fere, & hoc propter excessuum potum & cibū? Liberet nos
 Deus à vitio, à quo tot mala procedunt, quæ instar plagarum, &
 flagella, & poena peccati sunt. Vnū, dūtaxat, nos deberet moue-
 re, & hoc sufficere, vt vitiū gulæ fugeremus si profunde id velle-
 mus cōsiderare: nā certe cōsideratione dignū est. Postquā enim
 summus mundi magister Christus Dns de iudicio vniuersali
 egit, & de stricta ratione, quā in die illa reddituri sumus, imme-
 diate subdidit dicēs: Attēdite autē vobis, ne forte grauentur cor-
 da vestra crapula, & ebrietate. Ecce quomodo nos Dns ante om-
 nia, vt gulā tanquā fontem, ex quo tot tamq; innumera dāna di-
 manāt, fugiamus hortatur, ne in illo tremendo iudicio dānemur.
 Per immensam charitatem Iesu Christi salvatoris nostri dilectis
 simi hoc coeleste consilium, per quam necessariū amplectamur, 18
 & deinceps omni possibili temperantia studeamus.

Eze. 2.24. Postquā Angelus de abstinentia, temperantia & sanctitate exi-
 mia S. Ioannis egit, addidit statim: *Et multos filiorum Irael conuer-
 tet ad Dominum Deum ipsorum.* In hoc denotans ad peccatorum cō-
 uersionem, abstinentiam, reformationem, & sanctitatem concio-
 natorum necessariam esse. Præcipiens Dominus Prophetæ Eze-
 chieli, vt Hebrais annuntiaret, quomodo futurum erat, vt ob-
 stinati permanentes non sentirent flagella, quibus illos punitu-
 rūs erat, dixit ei: *Ego tollam à te cras vxorem tuam, & non plan-
 ges illam, neq; fluent lachrymæ tuæ, vt hoc signo eis ostendas,*
& quasi velis dicere: Sicut ego non plango, nec vxoris meæ mor-

19 tēm sentio, similiter & vos non plorabitis, nec luctum facies propter desiderabilia, quae magis amatis, dum à vobis ea Deus aufert. Et alibi iussit illi, vt multis diebus paucō pane, & Eze. 4.6.
 in mensura vesceretur, & illo simo stercoreq; cooperto, & hoc faceret coram populo dicens: Sic comedēt filij Israēl panem suū pollutum inter gentes, ad quas ejiciam eos. Quām graues & molestas ceremonias præcipiebat Deus suis sanctis Prophetis, & quot difficultates faciebat eos pati ad hoc, vt eorum doctrina in cordibus audientium maiorem fructum efficeret. Et insuper, vt in hoc denotaret, quanto cum sui dispendio debet concionator suum munus exercere, quia, siquidem iejunium prædicat, debet ipse iejunare, orationem cōmendat, ipse debet orare, & cum
 20 poenitentiam prædicat, debet ipse poenitentiam agere. Et ita cōuertet multos filiorum hominū ad dominum D̄um ipsorū, ad exemplar glorioſi Baptista, qui tam ex animo poenitētiām suscepit, vt suo exemplo & doctrina peccatores ad Deū cōuerte-
 ret, vt summa veritas dicat: A diebus Ioānis Baptiste usq; nūc Matt. 2. regnū cœlorū vim patitur, & violenti rapiūt illud. Et hæc quæ-
 dā magna prærogatiua, & excellētia, huius præclarissimi viri est. Simile.
 Aliquē honoratū, seu magnū in seculo esse, in hoc solet discerni,
 quod quandoque subsequitur, aliquando ante cedit omnes. In processione ultimus plus solet reuereri, & aestimari. Similiter in processione veteris testamenti patrum ultimus S. Ioannes Bapti Matt. 2. sta fuit. Vnde D̄ns ait: Omnes prophetæ & lex usq; ad Ioannē prophetauerunt, & quia post omnes venit iuxta Hebdomada- simile.
 21 rum Christum, ideo honorifictior est. Et quando ad aliquod castellū, seu arcē scalis cōscenditur aut expugnatur vrbs, primus scalarū consensor reportat honorem, quia in hoc virilitatis ani-
 mi sui signū ostēdit. Et cū D̄ns dicat: a diebus Ioānis Baptista re-
 gnū cœlorū vim patitur, sequitur illū priorē expugnatorē fuisse,
 qui scalaras regni coelestis ascendit unicus & singularis, & om-
 nibus præpositus, qui ante illum fuerunt. Recte vidistis, quid Angelus de isto glorioſo puero nobis annuntiauerit. Verumta-
 men hoc tam singulari testimonio non sat is contenti simus, sed
 insuper quod maius est ab ipso Domino queramus, qui noa-
 tantum in vita, sed in morte amorem suum eximium erga illum
 ostendit: In vita quia priusquam quicquā faceret homo factus
 mundūque intrans illū visitauit. Si potenſissimus Rex in aliquā simile.
 Aa 4 ciuita-

civitatem adueniens, antequam è curru, sive vehiculo descendere 22
ret, amicum ibi comminorantē viseret, nōne magnae amicitiae hoc
signū esset? Christus summus princeps in hunc mūdū intrās, an
te quam è vehiculo virginei ventris sux sacratissimæ matris de-
scenderet, hunc Angelicum virum visitauit quod maximi amo-
ris signuni fuit. In morte quoq; amorem erga illū singularē ostē
dit. Quādō enim Regis familiaris moritur id sentit secundum
amorem, quo illum diligebat: at verò cūm filius eius, aut vxor, si
ue frater è vita discedit, absens fit, & se recipit: in qua absentia
ostendit amorem suum erga illum. Sic Christus Redemptor no-
ster vi. lens, quod sanctus Iōannes interfactus esset tanto moerore,
affactus est, tamq; in ame id persensit, vt discollerit in montes
vt patet Mar. 6. vbi dicitur: Quo audito abiit in desertum locum 23

veruntamen noui semel, & bis, sed pluries illum laudauit summis

que præconijs, & singulairibus vebis illum extulit, atq; com-
mendauit. O quanta gloria, quantaq; excellentia est, cūm ta-

lem, ac tātum laudū suarū, & virtutū præconē habuisse. Sanctus

Hieronymus in vita Hilarionis refert quod cūm Alexander ad

sepulchrum Achillis peruenisset fœlicem illum prædicauit, cō

quod Homerum suorum facinorum præconem habuisset, qui-

tam egregijs, luculentisque carminibus eius gesta retulit. Quātō

fœlicior B. Ioannes Baptista æstimādu: est, qui nō Homerus, sed

filiū Dei suarū virtutū egregiū, & præclarum meruit habere præ

conē: Quātū omnes coelestes Hierarchiæ à laudibus eius usq; ad

finem seculi non cessarent, non tanti ponderis id esset, quanticū

ab ipso Deo laudari. Et est valde notandū, quod S. Matthæus re- 24

fert, dicens: Cœpit Iesus dicere ad turbas de Ioāne. Idest: quod

quātū magnis laudibus illum extulit, nihilominus finem non

imposuit, se l tantum cœpit. Ergo Christe sapientia infinita, &

vere honorificator tuorum fidelium amicorum, qui spatas puer

iste erit? Ad hoc ibi respondet, postquam laudes eius decanta-

uit dicens: Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum

maior Iōanne Baptista. Ex his verbis nonnulli inferunt maiore

esse, qui surrexit inter natos mulierum, Quia Diuus Paulus ait:

alia est claritas Solis alia claritas Lune, & alia claritas stellarum.

Stella enim à stella differt in claritate, sic & resurrectio mortuo-

rum. Ex quo inferunt nullum sanctum in gloria alij æqualē esse

in gloria & claritate. Et siquidē nullus est Iōanne Baptista maior,

& se-

simile.

Marc. 6.

D. Hirr.

Matth. 2.

2. Cor. 15.

25 & secundū horū sententiam non habet æqualē, sequitur omnes
 illo minores esse. Si quis dicat non sequi: Est maior ergo melior:
 nam in domo principis ipse est maior, & tamen non semper est
 melior: quin imò s̄epe contingit, vt in acceptatione Dei eius co-
 quis, aut vetula abiectione sui palatij meliores sint: dico in te
 poralibus ita esse; fieri enim potest, vt multi magni sint: in spiri-
 tualibus verò peiores cunctis, & vereor ne forte cōmuniter ita sit;
 at verò in spiritualibus non sic se res habet: sed ille maior est, qui
 melior Nam coram Deo non est alia majoritas, nisi meliore ali-
 que esse. Vnde dices: Non surrexit maior, vtiq; dixit, nō surrexit
 melior. Et in hoc verbo, surrexit, insinuavit, quomodo sacrifi-
 simam virginem matrem suam excepit, quæ nunquam surre-
 xit, quia in nullam culpam, sive originalem, sive actualē in-
 cedit. Reliqui verò omnes surrexerunt, quia ceciderunt. In sacris
 literis peccatum casus appellatur, vt apud Isaiam: Cecidimus *Isai. 64.*
 quasi folium vniuersi. O quanti huiusmodi casus quotidie in
 mundo eueniunt, & quot h̄c adestis, qui sic misere excidistis,
 nec tamen vestrum miserum casum attenditis, & lutum, in quo
 iacetis. Quibus meritō dicere possumus illud Apocalypsis: Me- *Apoc. 2.*
 mēto vnde excideris. Et quomodo peccator cecidi, qui tā mise-
 rē disceptus exulcerat uiq; es? Aliqui excidūt, veluti artifex, qui *Simile.*
 postquā magnā excelsamq; fabricā extruxit super ambulacrum
 incautē gradiens excidit. Sic nonnulli sunt, qui postquā magnā
 fabricā sp̄itualem extiuxerūt minus cauti per superbiā ex hoc
 excelsō edificio excidūt. Propter quod Diuus Paulus nos ad mo- *1. Cor. 10.*
 net dices: Qui se existimat stare videat ne cadat. O quātus, heu,
 27 dolor est cernere, quā vanē homines perdunt magna merita, quæ
 acquisierāt Ergo, o homo memēto, vnde excideris & quomodo
 excideris. Cadit etiā peccator instar pueri, qui per cancellos sola- *simile.*
 ri, forte cecidit, & mortuus est. O quanti a se ipsis excidunt per
 cancellos, & rimulas sensuum. Exit enim anima eorum per oculos, dum ea, quæ non decet intuetur, & affectat. Exit præterea
 per os & reliquos sensus. Ideo Regius David gratias Deo agebat *Psalm. 114.*
 dicens: Eripuit animam meam de morte, oculos meos à lachry-
 mis, pedes meos à lapsu. Id est: Eripuit me à lachrymis, quas si
 peccasse fundere debebā. Cadit etiā peccator, sicut Regis amic⁹
 ab eius amicitia cadit. Quādo aliquis Regis amicus est nullus au- *simile.*
 det, vel illum alloqui, omnes illum timent, omnesq; reuerentur:

at verò quā primū à Regis amicitia excidit etiam lapides in eum ²⁸ insurgunt tanquam omni præsidio destitutum. Idem homini cōtingit: nam dum in gratia Dei perseverat honoratur ab Angelis, timetur à Diabolis, sed quoties mortaliter peccat, ab illa gratia, & Dei amicitia cadens statim dæmones, vitiaque in eum irruunt: ut patet in psalmo, dicentes: Deus dereliquit eum, persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eripiat. Nullus non eū inuadere audet omnesque præsumunt ab eo reportare victoriā, paucas eius vires agnoscentes: peccator autem pusillanimitate, & ignauia ab omnibus se vinci patitur. Quod plane in Cain figuratū cernimus: qui postquam peccauit Deo dixit: Ecce ejus me hodie, & ero vagus, & profugus in terra. Omnis igitur, qui inuenerit me occidet me. Id est, errabūdus incedam, cuius domini ero qui me voluerit recipere. Hanc Caini pusillanimitatē, & ignauiam communiter peccatores habent, quibus videtur impossibile esse, quin peccant, impossibile esse concubinam relinquere, ludum, ambitus, & cupiditates. O miseros, & infelices: vobis vtq; hoc prouenit, quia à gratia excidistis. Cadit etiā peccator tanquam mercator, qui à fide excidit propria qui cùm bonam fidem apud homines haberet nimium lucrabatur, qua si de amissa parum aut nihil lucratur. O quantam fidē habet homo apud Deum, quāque diues est, quando est in gratia, & quot thesauros sibi lucratur & acquirit, quoties bonū opus facit, etiā ex-indifferentibus operibus si ea in Deū referat meritū depromit. Quia vt D. Paulus ait: Diligētibus Deum omnia cooperātur in bonum: Postquam miles militari signo se subdidit, non solū dum pugnat stipendum facit, sed etiam comedens, bibensque. ³⁹ Similiter iustus non solū meretur ieiunans, orans, poenitens, &c. verum etiam dum comedit, bibit, & dormit, quia omnia in Deum refert. Ceterū cùm peccat, quia ab hac bona fide (*Deste credito*) Excidit, gratiam & gloriam non potest mereri. Et, quod peius est, postquam homo in peccato misere cecidit, non curat surgere Deo manū ci præbente: quod Regius David insinuavit. Vbi pro eo, quod nos legimus: Non resurgunt impij in iudicio ex Hebræo transferri potest: Non cōsurgent impij in iudicio: & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Et iudicium hic significat sententiam & consilium, quod iusti eis præbent nomine Dei, vt surgant. Hoc patet ex illo, quod subsequitur,

Psal. 70.

Gene. 4.

Simile

Roma. 8.

Simile.

Psal. 1.

51 tur. Nec peccatores in consilio iustorum, scilicet, consurgent. Et ex Hebreo potest hic transferri, In concilio iustorum, & sic est in paraphrasi Chaldaica, & etiam Beatus Hieronymus sic legit. Et in consilio iustorum denotat, quod non prodest peccatoribus consilium, quod quilibet iustorum eis dat, Etiam in concilio iustorum, denotat quod nec etiam videntur consilio, quod eis multi iusti dant. O terribilē pertinaciā, o diram caritatiē quod hac via singulari beneficio affecti, & à potenti manu Dei adiuti no lint tāto bono vti. O fratres dilectissimi in Christo Iesu per inef fabiliē Dei misericordiā vos obsecro, si forte cecidisse, & solo equa tos vos intuemini, miserū statū, & periculū, in quo veramini cō siderate, & hac cōgrua opportunitate vtimini, siquidē cū venia vos inuitat Deus. Et quanvis gloriosus Baptista ab hoc lapsu nō surrexit quādoquidē adhuc ex vtero matris suæ sanctificatur, & in gratia cōfirmatus fuit, & ideo mortaliter nunquā peccauit, at verò à peccati originalis lapsu surrexit, sicut omnes filii Adā. Et de omnibus, qui prolapsi sunt Dīs ait Null⁹ surrexit maior Ioāne Baptista. Ille potētissimus Deus, qui hūc sanctū virum tātis virtutibus illustrauit, nobis pro sua clementia auxiliari digne tur, vt illum imitemur; quō sic gratia ditati perfruamur gloria Quam mihi & vobis donare dignetur Iesus Mariæ filius. Amē.

JNFESTOSA NCTO rum Apostolorum Petri, & Pauli Concio Prima.

Venit Iesus in partes Cæsareę Philippi. &c. Matt. 18.

A G N A M Admirationē parit cernere,
 quantum Deo curę sit, & quanti cōstat in
 homines inique de eo loquantur. Hoc cum
 Sanctus Moyses reſte cognouisset pro viri
 bus Deū placare studebat propter irā, & in
 dignationē, quā in Hebreos habebat (quia
 abominabilē idolatriam cōmiserant) illū
 que

Exo. 32.

que inclinare satagebat, ne illos destrueret, hoc ante oculos eius statuēs: Ne queso dicant Aegyptij, Callide eduxit eos, vt interficeret in montibus, & deleret e terra, quiescat ira tua & esto placabilis super iniuriam populi tui. Quasi diceret: Parce eis Dñe, ne forte causentur Aegyptij, & maledictis te lacessant, & te Deū falsum & deceptorem dicant. Et alibi, cūm iterum Deus contra Hebræos indignatione commotus esset (dixerant enim: Constituimus nobis ducem, & reuertamur in Aegyptum) eosque pestilenzia consumere decrevisset, simili ratione sanctus vir Deum placare coepit dicens: Ut audiant Aegyptij, de quorum medio eduxisti populum tuum, & habitatores terra huius, & dicant: Non poterat introducere populū in terrā, pro qua iurauerat, id circa occidit eos in solitudine. Quod si Deus tanti facit (Et que dixerunt,) Cū alias suis honor, suaq; gloria nullū detinētū pati possint, nec decrescere, cur homines non verebuntur, & caute viuere studebūt, nè fortè aliquā occasiōne p̄r̄beant, vt eorū honori alij detrahant? Evidē signū valde manifestum conscientiæ corruptæ hoc est. Non vos latet dilectissimi in p̄ouerbijs scriptum esse: Mors, & vita in manu linguae. Dicit, in manu linguae: nam, vt lingua verba vitæ, & adificationis loquatur debet à diuino amore duci, quo quasi manu illa ducitur. Et quoties verba mortis loquitur à contraria manu, quæ est malitia ducebatur. Et alij interpretes ex Hebræo transtulerunt: Mors & vita in manibus linguae, & sic etiam Venerabilis Beda legit. In quo denotatur, non sufficere ad hoc, vt lingua verba vitæ loquatur, amorem habere, sed insuper ab alijs duabus manibus, scilicet, prudentia, & sapientia duci necellum esse. Nam sine his amortanquam cæcūs erit, nec illo dantaxat lingua, quæ decet loqui sciet. Et lingua illa, quæ à malitia ducitur, si duabus insuper manibus adiuuatur, ira, scilicet, & inuidia, quod malum contra proximū non machinabitur, & loquetur? Nā malitia per se solo non tantū mouet, ac si iræ inuidieque sit coniuncta: ergo, si his superuenit occasio, quam præbes, dum minus cautus incircumspectusque viuis, vtique plus illa lingua commouebitur, vt vēne num suum superte & super honorem tuum effundat. Quapropter, dilectissimi, vt Deum vestrum imitemini, & qualiter viuatis circunspicite, nemini dantes ullam offenditionem. Quod si à me queratis, quare Deus tanti astimet, ne de illo homines

Prov. 18.

scriptum est: Mors, & vita in manu linguae. Dicit, in manu linguae: nam, vt lingua verba vitæ, & adificationis loquatur debet à diuino amore duci, quo quasi manu illa ducitur. Et quoties verba mortis loquitur à contraria manu, quæ est malitia ducebatur. Et alij interpretes ex Hebræo transtulerunt: Mors & vita in manibus linguae, & sic etiam Venerabilis Beda legit. In quo denotatur, non sufficere ad hoc, vt lingua verba vitæ loquatur, amorem habere, sed insuper ab alijs duabus manibus, scilicet, prudentia, & sapientia duci necellum esse. Nam sine his amortanquam cæcūs erit, nec illo dantaxat lingua, quæ decet loqui sciet. Et lingua illa, quæ à malitia ducitur, si duabus insuper manibus adiuuatur, ira, scilicet, & inuidia, quod malum contra proximū non machinabitur, & loquetur? Nā malitia per se solo non tantū mouet, ac si iræ inuidieque sit coniuncta: ergo, si his superuenit occasio, quam præbes, dum minus cautus incircumspectusque viuis, vtique plus illa lingua commouebitur, vt vēne num suum superte & super honorem tuum effundat. Quapropter, dilectissimi, vt Deum vestrum imitemini, & qualiter viuatis circunspicite, nemini dantes ullam offenditionem. Quod si à me queratis, quare Deus tanti astimet, ne de illo homines

3 mines peruerso loquantur, quandoquidem, etiam si omnes crea-
 turæ illum blasphemare eiusque celitudinem maledictis impe-
 tere nunquam cessarent, nullum detrimentum ei posset proue-
 nire: vt vobis respondeam, mihi prius, vt respondeatis velim. In
 terrogo vos, quare Deus à bonis laudari vult, quādoquidem, et si
 æternaliter à cunctis creaturis laudaretur suæ gloriæ sive hono-
 ri nihil accresceret? Et certè mirabile est Regis David studium,
 qui fecerat in omnibus psalmis, vt laudemus Deum nos inuitat.
 Nonnunquam enim dicit: Laudate Dominum de cælis, vbi tam
 cælestes, quam terrestres creaturas ad hoc inuitat. Alibi inquit:
Lauda Hierusalem Dominum. Alibi: Laudate Dominum om-
 nes gentes. Laudate pueri Dominum, &c. Longum esset reci-
 tare loca, quibus, vt D eum laudemus nos inuitat. Et certum est
 6 Sanctum Prophetam vanam aut impertinentia verba non loqui.
 Sed potius, quæcunque loquebatur diuino spiritu dicta erant.
 Et mirabilius multò apparet, quod videtur Deus honoris cupi-
 dus, aut quod in hoc sua res agatur, siquidem per suum sanctum
 Prophetam tam enixè, vt illum laudemus nos iubet. Si magnus
 ac potens imperator maximam solitudinem adhiberet, vt à vi-
 libus, & rusticis pastoribus, à subulcis, & alijs abiectis homi-
 nibus laudaretur, habens in sua curia viros illustres, urbanos, &
 ingenuos abunde satis, qui ei honorem deferrent, eumque lauda-
 rent, nonne hunc stultum, amentem, vanumque esse iudicar-
 etis, qui à tam vilibus sicut illis laudari vellent? Quid ergo te di-
 cemus Deus maiestatis, & gloriæ infinitæ, qui cum tam lucidum
 laudantium numerum, quales sunt cælestes angelicæ Hierar-
 chie in curia tua habeas, in quorum comparatione nos vilitas, &c
 abiectione ipsa sumus, & nihilominus studess, præciasque, vt te
 laudemus? Vt quid hoc Domine? quo fine? qua ratione hoc fa-
 cis? O ineffabilem Dei bonitatem, qui in omnibus, quæ præci-
 pit plus nostro, quam suo cōmodo studet. Vnde, si præcipit, vt il-
 lum laudemus, hoc certe facit, vt ingentes coronas coram sua cel-
 situdine mereamur. Hoc enim unum ex exercitijs est, quod plus
 efficit, vt anima lucretur corā Deo. Quapropter Regius David
 non contentus erat alias solummodo creaturas ad laudem condi-
 toris inuitare, sed etiam se ipsum excitabat dicens: **Lauda anima**
 mea Dominum, laudabo Dominum in vita mea psallam Deo
 xaco quandiu fuerō. **Anima mea,** inquit, quia ille tantum, & ve-
 re di-
simile.
psal. 143

re dicere potest, anima mea, qui à peccato liberam mundatam-
que habet, nec eam alienauit propter appetitum suorum exe-
cutionem. Vnde iniqui, qui per viles, & abieetas mundi res eam
vendunt, non verè dicunt: Anima mea. Et Dominum dicens, de-
notat obedientiam, quā Deo obseruabat. Nā quid tibi prodest,
Deū Dominū esse, nisi dominationem in te exerceat? Quicūq;
demoni obedit, & si Deū tanquam Deū reputet, d̄emonē vero
tanquam Dominum habet. Non sic sanctus hic vir faciebat, sed
potius quadam obedientia, & puritate animam suam excitabat,
vt perpetuo Deum glorificaret: igitur, sicut Deus pluris æsti-
mat, vt homines perpetuò illum collaudent, propter eorum cō-
modum, ita nimis offenditur, si de eo male loquuntur, & blasphe-
misijs iniurijsque illum afficiant propter damnum, quod eis pro-
uenit tam horrenda peccata committentibus.

Vnde in hodierno sacro euangelio Dominus suos sanctos di-
seipulos interrogat. *Quem dicunt homines esse filium hominis?* Non
propterea quod sua aliquid interesset hoc dixit: sed propter vti-
litatē hominum. Quæsiuit, quod sciebat, vt tu interroges, quod
nescis De quodam Rege memini me audisse, qui bene gubernā
di desiderio ardens, mentiri habitum solitus erat, & sic persona-
tus (*Disfarçado*) inter suos incedebat, quæres ab eis, Quid de hoc
Rege dicitur, qualiter gubernat, quid facit, quidve faciendum
relinquit, & sic emendabat se, & vitia corrigebat. Nemo enī
est, qui pauciores in mundo veritates, quā Rex, & princeps noue-
rit. *Quemadmodum hæc misera anima carceri corporis inclusa*
est, & quicquid scit per fenestras sensuum intrat, & hi eam deci-
piunt vnum pro alio repræsentantes. Sicut qui intra templum
nutritus esset, nec solem vñquam vidisset, sed tantum per vitrū
coloribus tintatum transeuntem, putaret quidem solem cœruleū,
viridem, & rubicundum esse, quia sic per vitrum repræsentatur:
similiter cùm omnia per vitreas sensuum fenestras in animam
intrent, tales ei res esse videntur, quales à tintatis sensibus repræ-
sentantur. Ita prorsus fit, vt Rex, aut princeps, quæcumque
scit, per illos tres, siue quatuor amicos, & familiares, qui à la-
tere sunt intrent, quibus sua negotia communicat, hi ad au-
rem ciloquentur, blandiuntur, assentantur, auresque demul-
cent, exaggerant res, in coelum vsq; attollunt, aut si eis libet eis,
ita exteguant, & annihilant, vt varijs coloribus reni appare-
faciant

simile.

simile.

11 faciant, & hoc quia magis sua interest propter suas cupiditates, & ambitus, ex quo incommoda magna iniustitia quam plures, ingentesque tyrannides in regno refluant. Vnde Rex ille prudenter agebat rei veritatem propter commodum Reipublicæ illa via inquirens. Qui hunc Regem in hoc imitari nolunt, saltem verum magistrum Iesum Christum imitentur, interrogantes non adulatores, sed viros Apostolicos, & studiosos. *Quem dicunt homines &c.* Quid de me vulgo circunferatur? Quid in mea gubernatione desideratur? Quod vitium ostenditur? Et hoc in terroget duntaxat zelo proficiendi, & corrigendi defectus. In psalmo ubi nos legimus: Cogitauerunt, & locuti sunt nequi. *Psal. 70.*
 tiam, alij transulerunt ex Hebreo. Locuti sunt in nequitia, & sic est in contextu Graeco. In quo denotatur, quod ex eo, quod ali-
 12 quis in nequitia multo tempore iacet, loquitur nequitia. Ideo huius modi interrogationes non sunt facienda hominibus iniquis.

Et est res notata consideratuque dignissima, quod ad hoc, & summus mundi magister Christus testimonium & fidei confessionem exigeret ab illis, à quibus per uniuersum mundum fides propaganda erat, à Hierusalem & à finibus eius illos eduxit tulit que secum in partes Cæsareæ Philippi inter Gétiles idololatras. Quid oportebat (dicit quis) Dūm segregare illos à loco, ubi nō tuus erat, & in terra Gentiliū illā questionē proponere? Dico illū hoc fecisse ut nos doceret, quod fidem confiteri, ubi omnes credunt nihil mirum. Tuac fides nostra omni laude digna esset, quādo inter infideles eam profiteremur. Quid enim mirum fidem confiteri inter fideles, & paucim operibus negare illam? Christia-
 13 nos ab auis quadrigenitis vos prædicare, longo sanguine censem, & simul concubinarios esse, adulteros, fures, & alieni sanguinis suggestores? Sic ut D. Paulus dicebat: Confitentur se nosse. *Tit. 1.* Deum factis autem negant. O miseros nos, qui fide sola contenti viuimus. Sæpe contingit, vt quis literas regias prætori no- *Simile.*
 tificet, & certò credit Regis chirographum esse, & tanquam talie reueretur: at vero quantum ad executionem decreti ait: Non habet locum. Sic nos facimus, ad quos mittit Deus literas manu propria, & sue infinitæ autoritatis sigillo subscriptas, sacrum, scilicet, Euangeliū, nos autem credimus Dei Euangeliū, & que in eo continentur infallibilem veritatem esse: at vero quantum ad executionem eorum, quæ in eo præcipiuntur dicimus.

dicimus: Non est opportunitas. Scitote fratres, quod Christianos esse, sicut oportet credere ad salutem est castos esse, humiles, charitatiuos, mansuetos & omni virtute ornatos. Ideo per viscera Iesu Christi crucifixi vos obsecro, ut sic fidem profiteamini, & sciatis, quod profitentes eam absque ullo vestri detimento non multum facitis, sed insuper promptos, & paratos vos esse debere, ad reddendum testimonium inter infideles, si forte se offerret occasio, ut autem hoc Christus Redemptor noster doceret, eduxit suum sacrum discipulorum collegium, à loco ubi notus erat, & ubi mirabilia eius homines viderant, & in terram infidelium duxit, ut ibi sacratissimam illam confessionem faceret.

Et interrogabat discipulos suos dicens. *Quem dicunt homines esse filium hominis?* Si modo ego interrogarē: Quid sentiūt homines de Deo, & in qua reputatione apud illos est, equidē respondere possetis, & merito, quod re vera minus de Deo sentire videtur, & eum minoris aestimationis apud illos esse, quam quemlibet hominem etiam mundi abiectissimum, siquidem coram diuino eius conspectu ea facere non formidant, nec verentur, quæ coram vilissimo homine facere nō auderent. Dicito miser turpitudines, & abominationes, quas coram illo tam magno Deo committis, quem magis presentem habes, magisque intimus tibi est, quā tu tibimet, corā homūculo, quātumvis vilissimo auderes committere? Crediderim certe, quod nō: ergo minoris aestimationis ipse Deus apud te est, quām ille homo vilis. O cælum, o terra, o creature insensibiles, vestræ naturæ limites nunc trālcendite, & tantam peruersitatem mortalium nobiscura sentite. Nec solū ¹⁶ miser minoris Deum aestimas, quam homines, verū quantum in te est sub pedibus illum conculcatum habes, o Christe Angeli, & beatarum mentium gloria, quod te (de quo Sanctus Apostolus air: Cum sit splendor patris sedet ad dexteram maiestatis in excelsis) homines sub pedibus conculcatum trahant, sicut idem Sanctus Apostolus alibi affirmat, vbi ponderat maiora supplicia mereri, qui in lege gratiæ peccat, quām qui in lege scripta peccabat, his verbis: Irritam quis faciens legem Moysi sine villa intermissione duobus, vel tribus testibus moritur, quanto magis putatis deteriora mereri supplicia: qui filium Dei conculcauerit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit? Ecce vobis

Hebre. 1.

Hebre. 10.

27 bis ò miseri homines, quanti Deum vestrum estimatis, quandoquidem sub pedibus conculcatum habetis. Nunc ergo dilectissimi confundimini vos obsecro, & veruscundamini nimis, sic tantam maiestatem tam vili modo tractare, quam omnes cælestes potestates collaudant & reverentur, & omni cura inuigilate tam terribilis abominationis pœnitentiam agere.

At illi dixerunt: Alij Ioannem Baptistam, alijs Heliam, &c. Admirabilis quidem sanctitas Beati Ioannis Baptistæ fuit; siquidem antequam Christus Redemptor noster mundo se manifestaret, illum Christum esse homines putabant. Et postquam Christus verus Deus, & homo miris operibus, & signis mundo se manifestauerat Ioannem Christum esse existimabant. Unde Herodes dicit: Quem ego decollavi Ioannem hic surrexit à mortuis. Marc. 6.

28 tanti ponderis hic Regis error, vt in toto suo regno, & extra illud opinio esset summum mundi Dominum Christum Ioannem esse. Ecce quam efficacia tam dicta, quam facta Regum, & principum sunt, ad seminandos errores, & vitia introducenda, & adducendum post se millia millium animarū in infernum. Si enim sunt mendaces, voraces, lusores, turpes, tyranni, omnes illos sequuntur, quia illud vitium esse non putant, aut si putant, vitium regium, & principe dignum estimant. O virtutam verbi diuini præcones, & prælati, quos Deus Ecclesiæ suæ rectores, & priapi posuit in suis verbis, & operibus tantam efficaciam ostenderent, ad ducendum animas in cælum, quantum vim, & energiam isti habent ad ducendum post se eas in infernum. O quam merito per Isaiam peculiariter de eis conqueritur Dominus, dicens:

29 Væ qui consurgitis mane ad ebrietatem festandam, & potandum Isai. 5.
vñque ad vesperam, vt vino æstuatis: cithara, & lyra in conuiujs veltris, & opus Domini non respicatis, nec opera manuum eius consideratis. Propterea dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absque vilo termino, & descenderunt fortis eius & populus eius, & sublimes glorioſique eius ad eum. O quam tremenda verba hæc. Et quodnam est saxum quod hæc audiens timore non frangatur? Attendite virtus illustres, & ingenuum Deus ad vnguem exacteque vitam, virtuaque vestra in capita redacta habeat, qui tam lautè tamque perseveranter vestris voluptatibus operam dat. Quibus vanitatibus dediti, nec opus supererat redemptionis consideratis, nec alia multa opera ad diuinam misericordiam, pars. Bb ricordiam,

ricordiam, & iustitiam spectantia, quae Deus in hoc mundo opere 20
ratus est, quorum memoria efficax est ad separandum homines
ab omni malo, & in bonum trahendum contemplamini. Et hoc ma-
lo excepto efficitis, ut infernus impleatur his, qui vos imitantur.

*Vos autem quem me esse dicitis? Nunquid Domine interrogando:
Quem dicunt homines esse filium hominis? in hac quaestione di-
scipuli tui non comprehenduntur? Nunquid, & ipsi homines non
sunt? Aduertite, quod hoc nomen, homo, aliquando vilitatem de-
notat, & miseriam. Et ita quandoquis grande malum committit
vulgo dici solet: Tandem est homo. Mulum supellestilibus cu-
linæ principis onustum, videlicet, sartaginibus, lebetibus, fuscis,
caldarijs veribusque stragulo mulio cooperit, & ita supelle-
stilium fuligo, nigredoque operitur: sic vulgo dicere, (*Alfinus es
hombre,*) est quasi stragulum desuper sternere, quo omnis miseria 21
humana velatur. In hoc sensu Diuus Paulus ait: Cum enim sit in
ter vos zelus & contetio, nonne carnales estis, & secundum homi-
num ambulatis? nonne homines estis? Non nunquam vero homo,
significat excellentiam. Vnde quando quis heroica facinora pa-
tratus est dici solet: (*Hizo lo como hombre.*) In hoc sensu accipit Eccl
esiastes, cum inquit. Deum time, & mandata eius serua, hoc est
Eccle. 12. omnis homo, id est, perfectus homo. Ecce quomodo etiam bo-
nis, quam malis hoc nomen quadrat, malis vituperium, & igno-
minia est, bonis autem gloria & excellentia. Et ita hic Dominus
discrimen ponit inter homines & discipulos suos, denotans illos
non esse homines, sicut ceteros.*

*Vos autem, quem me esse dicitis? Quasi diceret: Vos, quos eum
eduvi, quos tamen singularibus donis affeci, quid de me sentitis? Ab 22
illis, quos maioribus beneficiis Deus donauit, plus petit. O pa-
tres sacerdotes attendite, quod peculiari à Deo beneficio affecti
estis, & ideo vult Deus, ut in vobis illustrior fidei confessio sit amo-
re, & bonis operibus ornata, quam in alijs plebeijis hominibus. San-
**Dionyfius li.
de cal. Hier.
6.9.** etus Dionyfius significare volens, qua bonitate & perfectione re-
ligiosi clarere debent, quadam exaggeratione & sacerdotum ex-
plo ait. Tam boni ferè religiosi esse tenentur, ac sacerdotes. Cùm
ergo illius ætatis religiosi magis recollecti, & poenitentes essent,
quam huius nostri temporis, heu dolor, & illi sacerdotes debebant im-
pari, ut essent perfecti, quales sacerdotes illius ætatis esse debebant.
O quam magna nimis confusio est hæc consideratu, quando sacer-
doti*

23 dotibus nunc videtur non debere tantam perfectionem; & sanctitatem obseruare, sicut religiosi, quin immo ita aliqui viuunt, ut mala exempla eorum pallium sint, quo alij peccatores operiuntur, & se excusant. Per Hieremiam de Iudea conquerebatur Dominus, quod suis iniuriantibus Samariae occasionem dederat, nem tam abominabiles ei idololatriæ viderentur, in quibus iacebat, si cutre ipsa erant, dicens: Iustificauit animam suam aduersatrix Ier. 3. Israel, comparatione pruaricatrix Iuda. Hoc re vera inter Ecclesiasticos & seculares hodie contingit: quod videntes seculares aliquorum Ecclesiasticorum abominationes, & dissolutiones solent hoc clypeo se protegere, excusantes peccata sua. Ex quo satis apparent damna, quæ in Republicæ inferunt. Hoc tanquam gravissimo flagello orbi Dominus comminatur per Isajam his verbis: Ecce Dominus dissipabit terram, id est, dissipari permittet. Isaia. 24. Et qualiter id fiet? Et erit, ait, sicut populus, sic sacerdos. Poena grauissima Republicæ est propter peccata præterita, quod ad tantam confusione & ignominiam ipsa Respublica perueniat, ut tam iniqui, tam profani & dissoluti Ecclesiastici, ac seculares sint. Liberet nos Deus pro sua infinita clementia, ne in tatum malum incidamus. Et vos fratres mei seculares attendite, quia siquidem fidem Christianam profitemini, maiori proinde obligacione adstricti estis aliam distinctam cognitionem de Deo habere, & virtutem puritate, morumque integritate illum consideri, quam reliqua mundi gentes: nam & peccata vestra maiori suppicio digna erunt, quam eorum. Vnde per Hieremiam dicit Dominus: Hier. 17. Peccatum Iuda scriptum est stylo ferreo in vngue adamantino.

25 In quibus verbis significatur, quod peccata populi à Deo pluribus beneficijs affetti, quales tunc erant Iudei, & nunc sunt Christiani, remissu difficultiora sunt. Sunt peccata ita dura, quæ si semel intrant, & adhærent, vix aut nunquam exirent: & quoniam super tantam ingratitudinem cadunt, iusto Dei iudicio sit, ut ita cordibus imprimantur, ut difficulter ab eis diuelli, & radi possint.

Vos autem, quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus filius Dei. Quasi diceret: Extra hanc congregacionem, extra Ecclesiam hanc Domine, variae opiniones de te vulgo circumferuntur, & omnes falsæ, omnesque erroris sunt. Verum quod hæc fide tenetur, quod omnes uno ore profitemur est: Te Christū filiū Dei naturalē esse. Extra Ecclesiam verò oīs Mauri &

heretici, & Iudei quā plures errores, & falsitates de Christo Dogma credunt. Et in Ecclesia sancta & Catholica solum est vera, pura & infallibilis fidei confessio, vbi Iesum Christum verum Dei filium omnes confitemur esse, & penes ipsam Ecclesiam omnium mirabilium mysteriorum, quae operatus est, fides residet, & eorum quae docuit. Respondens autem Iesus dixit ei: Beatus es Simon Barjona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi sed Pater meus, qui est in celis. Quasi diceret: Hoc non inuenisti in Credo Pharisaeorum, qui me blasphemant, nec aliqua alia persona humana id tibi reuelauit, sed Pater meus. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam meam. O benedictus & glorificatus sit talis Deus. Aduertite dilectissimi, quam gratio Deo seruimus, qui propterea quod dei dicitis, quod in se est, ut sitis, quod antea non eratis, vobis concedit. Nam dicite, quam gratiam quis illi habet, qui ei diceret: Domine oculos habes, nares habes, os habes, manus habes. Quid mea, dicet ille, etiam vel te tacente habeo. O ineffabilem Dei bonitatem, qui propterea quod laudantes illum dicimus: O Domine infinitam potentiam habes, infinitam bonitatem habes, pulchritudinem infinitam, gloriari perennem, hoc enim gratum habet, & efficit, ut simus quod non eramus: nam adaugens nobis gratiam efficit, ut iustiores simus, quam antea eramus. Sed notandum vobis est, quod, ut laudes haec valde meritoriae sint, & diuinæ celitudini acceptæ, debent esse quidam excellentes actus amoris. Nam de quolibet attributo, seu excellentia, quam in Deo laudantes confitemur, debemus magis latrari, quod Deus illam possideat, quam si nos eam haberemus. Vnde, dilectissime, cum lingua profiteris, dicens: O Deus meus infinitus es, omnipotens es, sapiens es, &c. debes complacere, & tecum latrari, quod Deus haec sit magis, quam si per impossibile tu eadem esses. Quod si huc non pertingis saltim hanc habere complacentiam, & gaudium opta. Et ita ubi nos legimus: Exaltabo mane misericordiam tuam, alij transtulerunt: Exultabo mane misericordiam tuam: & sic est in contextu Graeco. Et etiam Beatus Hieronymus sic legit. Et etiam ex Hebreo potest transferri sic: Laudabo mane misericordiam tuam. In quo denotatur gaudium, quo afficitur anima plena amoris laudandi Deum, & quod laudes Dei gaudia spiritus, & cordis sunt. Et ita crediderim, quod cum Diuus Petrus hanc confessionem faciebat, dicens: Tu

Simile.

Psalms. 58.

25 es Christus filius Dei viui, maiori gaudio afficiebatur, quod Christus hoc esset, quam ipse metis esset. Sed omnes miseros nos, quam longe nostrae laudes dissimiles his sunt.

Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam meam. Quando Basilica ædificatur, artifices fodere solent quoque petram, quam primam dicimus iacent. Petra viua, Christus verus Deus, & homo est. Vnde Sanctus Apostolus ait: Fundatum aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus. Et super fundamentum hoc, & petram viuam ponitur in Ecclesiæ ædificio prima petra fundamentalis, que est Sanctus Petrus: ut egregie adnotant sancti Doctores, de quo multa scripserunt. Et super hanc petram, posuit Dominus alios Apostolos tanquam petras fundamentales huius sacri ædificij; sed primum omnium fundamentorum est Diuus Petrus, & caput. Quia quavis Dominus immedietè totius vniuersali prælatos singulos suos sanctos Apostolos constituit: at verò Diuum Petrum omnium prælatum posuit, & voluit, vt hæc vniuersalis potestas in solis Petri successoribus maneret, non autem in successoribus aliorum Apostolorum. Tunc adimpletum est quod quædam sancta scemina præcinit, dicens: Domini enim sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem. Hi sunt sancti Apostoli, super quorum humeros totum mundum, omniumque curam Dominus impoñit. Quæ petra tamen afflcta, & lassata fuerunt? Quam curam & solitudinem adhibuerunt, quot labores perpepsi sunt, vt omnes salvi fierent? Qua charitate nos dilexerunt, sicut Diuus Paulus nomine omnium significat, dicens: Non angustiamini in nobis; angustiamini autem in visceribus vestris, id est, vnumquisque nostrum vos omnes amplissimo charitatis sinu completitur, cum tamen vos amoris huius vicem nobis rependere nolitis. Hunc etiam feruidum amorem ad Philippen scribens significauit, dicens: Coarctor autem è duobus, desiderium habens disoluere, & esse cum Christo, multo magis melius, permanere autem in carne necessarium propter vos, quid eligam, ignoro. Id est, certamen intra meipsum inuenio, quod meum cor constringit, affigitque, cum corpus meum famelicum cerno flagellatum, multis laboribus oppressum, & animam meam sitibundam aspicio disoluendi, & cum Christo dilecto suo esse desiderio affectam. Tum

Basil. de petr.
nit.Ambros. in
Luca. c. 9.Paulin. in
epist. ad Cor.
nerum.Dionys. in
epistol. ad Tr.
mooth.Cyprianus
epist. ad
Quintum.Theoph.
Luc. 2. 2.Epiphanius. in
libr. anchora-
tis.Tertul. li-
bris de pref.D. Chrys.
homil. 55. in
Matth.Cyril. libr. 2. in
Iean. c. 12.

Ier. Isai. 2. verò amor vestri me detinet , & spes uitilitatis , quæ ex vita , & 32
 &c. 16. &c conuersatione mea prouenire potest. His duobus coarctor , quid
 in epistol. ad eligam , ignoro ; duplice pendeo , neutrā eligo ; quia , quan-
 Marcel. &c uis merendi occasionem hic habeam , vellem nihilominus me-
 Matt. 16. Hi litorū frui , in illis scilicet , brachijs dilectissimi Redemptoris mei
 lar. Matth. me cernere . Tandem propter amorem hunc carceribus inclusi
 16. Ambr. fuerunt , & denique gloriosum sanguinem fuderunt . Eodem
 sermo. 47. enim die hi duo Sanctæ Ecclesiæ principes è carcere educti sunt ,
 dcsdpe Petri. præcone clamante : Hæc est iustitia , quæ Imperatoris iussu exer-
 1. Reg. 2. cetur in his duobus hominibus alienæ sectæ innouztoribus , &
 2. Cor. 6. Deorum cultum prohibentibus , &c. O quis cernere dignus esset
 Philip. 1. has geminas Sanctæ Ecclesiæ columnas , binas sanctuarij ianuas ,
 duo mundi lumina , veros Dei Apostolos ferreis catenis circum-
 datos , & militari comitatu obsecros , quibus verbis , quibus lacrymis ,
 33 qua cordis teneritudine ab iniuicii diuisi sunt . Nam , quia
 Diuus Petrus pescator erat , ignobilium supplicio nempè crucis
 etat puniendus . At verò Diuus Paulus , vt nobilis capite truncan-
 dus . Vnde in diuersis locis passi sunt . Quæ lingua explicare pos-
 set , illos dulces amplexus , interioremque animi dolorem , quo vi-
 tium vale sibi dixerunt . Diuus Paulus benedictionem posseens
 à Sancto Petro Pontifice summo , dicebat : O Ecclesiæ Sanctæ
 princeps , ac Domini mei Iesu Christi præcipue vicarie , impen-
 de mihi obsecro tuam benedictionem , & vale , ô pastor egregie .
 E contra Diuus Petrus respondit . O Doctor Gentium , vasele-
 ctionis Dei mei , tuba cœli , & prædicationis sancti Euāgelij dux ,
 Dominus tecum sit in hac vltima hora . Gaude interim , & læta-
 re , quia parum hæc nostra absentia durabit , citò in illa perenni
 34 gloria nos videbimus , conglorificabimus , & simul semper eri-
 mus . Hunc gloriosum discessum Sanctus Dionysius , qui præ-
 sens fuit , refert ad Timotheum scribens . Et cum separarentur ,
 Sanctum Petrum eius discipuli secuti sunt , & similiter Di-
 uum Paulum eius discipuli comitati sunt : cordibus tamen non
 sunt disisi . Cum autem Sanctus Petrus ad locum martyrij per-
 neisset , videns sanctam crucem genu flexo procidit , ministris
 que ait : Obsecro fratres ne me crucifigatis eo modo , quo magi-
 strum meum amantissimum Iudæi cruciferunt , quia non sum
 dignus sic esse . Inclinate crucem , & sic capite versus terram me
 crucifigite , vt melius cœlum intendere possim : & ita illum cru-
 fixe

¶ cōfixerunt. O gloriosissime Princeps, quam luculentum sugger-
stum, quām speciosam cathedram habes, o concionatorum ca-
put. Hinc Sanctus A postolus proclamat, dicens: Filioli mei di-
lectissimi mihi, diligite inuicem, supportate inuicem: in cœlesti
doctrina, quam vobis prædicauimus perseverate. Cito enim labo-
res hi finem accipient, & in æternum cum vestro cœlesti magi-
stro Iesu Christo conglorificabitur. Hæc dicens, sanctissimam
illam animam Deo reddidit. O quis ex alia parte Sanctum Pou-
lum cerneret, qua maxima deuotione potuit genu flectere, qui
horam tam desideratam appropinquare cognoscens, dat collum
sanctissimum gladio, & simul cor & viscera iungens Christo suo
obtulit. A bscisso venerabili capite sapientia pleno, semel prosfir-
liens dixit: I E S V S: & protinus fons inde emanavit. Secundò pro
36 filij, dicens: I E S V S: & fons iterum ibi erupit. Tertiò prosfilij, di-
cens: I E S V S: & fons inde emanavit. In nomine sanctissimæ Tri-
nitatis. O animæ fideles quanti Deo vestro stetitis, qui non con-
tentus est dare animam suam redemptionem pro vobis, sed etiā
ad vestrum exemplum sanctos A postolos, aliosque sanctos quā
plurimos mori permisit. Placeat suæ diuinæ celitudini vobis spi-
xitum impertiri, ut eos imitemini, contradictiones, quæ in vitæ
huius curriculo se se offerunt æquo animo tolerantes, & alijs pijs
operibus intendentes, quibus mercamini gratiam copiosam, &
tandem gloriam adipiscamini: ad quam nos perducat Iesus Ma-
riæ filius. Amen.

In eodem Festo Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli Concio Secunda.

Venit Iesus in partes Casarea Philippi. Matth. 16.

A N C Fandem historiam Diuus Marcus refe-
rens, ait: In via interrogabat discipulos suos, di-
cens: Quem me dicunt esse homines? Christi filij
Dei totius sanctitatis exempli, hic mos erat,
quod iter faciens verbis ædificationis plenis suos
exhortabatur. Non sic hodie Christiani faciunt, sed ut pri-

Marc. 8.

rum faciendi iter se offert occasio, fundere preces omittunt; nec rem sacram audire curant, nec in via verbum salutis Christiana religione dignum loquantur, quibus videtur siquidem iter faciunt ad nihil boni se obligatos esse, ac si iter facere, illos ab omni Christiana religionis opere immunes redderet. O terribilem exercitatem, quod in itineribus, ubi plura inconvenientia solent offerri, & infornitia maxima, D'ni obliuiscamini? Imo tunc plus Dei reminisci debebatis, & cum maiori efficacia eius diuinæ misericordiae vos commendate. In Actibus dicitur de Eunucho Reginæ Candacis, qui venerat adorare in Hierusalem, & reverebatur super cursum suum, legensque Isiam Prophetam. Ecce hic, licet Gentilis esset, exercebat in via lectio sacrae va cans, ex quo illum Deus illuminauit, & in fidei cognitionem ad 3 duxit. Tu vero enim sis Christianus, mille commenta, mille fabulas, & turpiloquia in via misces? Sanctus Lucas eandem historiam referens, ait Dominum quæsiuisse: Quem me dicunt esse turbæ? Vbi Diuus Chrysostomus adnotat, cur non interrogavit Dominus: Quem me dicunt esse Pharise? Ratio est, quia manifesta erat malitia, & odium, quo illi Dominum prosequebantur, & non est ratio habenda de his, quæ ab hominibus dolo, & passione affectis dicuntur. Vnde Diuus Paulus dicebat: Mihi autem pro minimo est, ut à vobis iudicer, aut ab humano die. Et alibi: An quero hominibus placere? Si adhuc hominibus placarem, Christi seruos non essem. Hominibus, id est, peccatoribus, & iniquis: nam huiusmodi homines, nisi sibi similibus non gaudescunt: illosque tantum collaudant. Vnde Seneca ait: Tam triste virtutibus sit tibi laudari à turpibus, quam si ob turpia lauderis. Et ita Dio-

Luc. 9,

1. Cor. 4.

Gala. 1.

Senec. lib. de
virtutibus.

Diogenes Laertius de Philosopho Antistene refert, qui cum ab ho-

Laer. de vita

philoso. li. 6.

et

diceret:

Quare

cruciari,

nonne

vides,

vt te

isti

collaudant?

Philosophus

respondit:

Quid

mali

feci?

Vt

tique

hunc

Philosopho

vi-

debat

ur,

quod

mali

non

nisi

sibi

similes

laudare

sciunt.

Ideo

que

Dominus

interrogat:

Quem

dicunt

turbæ

me

esse?

quasi

dice-

ret:

Gens

syncera

plebis,

sine

dolo,

sine

malitia,

&

sine

inuidia,

quem

me

esse

dicit?

At illi

dixerunt:

Alij

Ioannem

Baptistam.

Hæc

asserentes,

magna

iniuria

Christum

mundi

Saluatorem

afficiebant.

Nam

quāvis

hi

viri

3

4

5 hi viri sanctissimi extitissent, nihilominus comparantes eis Christum, infinitum honorem ab eo auferebant. Et magna calamitas nostra esset, si Sanctum Ioannem Baptistam, Heliam, aut Hieremiam in Deum haberemus. Nam præter errorem, scilicet, Deum existitare illum, qui non erat, Helias tamē bilosus erat, & ignis de cælo, ut descederet faciebat (quauis merito.) Quid flegmatici facerent, si Deum tam cholericum haberent? Hieremias melancholicus erat, semper lachrymis dissoluebatur; quid latens, & iucundis esset, si Deum tam melancholicum haberent? Sanctus Ioannes homo syloctris montanusque erat, pœnitens, non manducans, neque bibens; quid viribus amatores, societatis & colloquij facerent? Bonum profectò nobis esset, si tales dij nobis essent.

(Buenos son para sanctos, pero no para dioses.) Ratio ob quam oculus Similes

6 non habet colorem (inquit Aristoteles) est, quia, si aliquo colore infectus esset, omnia eiusdem coloris sibi apparerent: & quia discernere debet inter colores ideo colorem non habet. Deus nec est bilosus, nec melancholicus, nec sanguineus, nec flegmaticus, nec alijs huiusmodi peregrinis passionibus subiacet. Est infinita bonitas, quæ omnes apprehendit, nobilissimus, qui omnes recipit, tam bilosum, quam flegmaticum. Vnde Sanctus David ait: Ecce alienigenæ, & Tyrus, & populus Aethiopum, si fuerunt illi licet. Omnes Dei domus, & viscera eius capiunt, dummodo ve-
llint homines peccata relinquere, & diuina misericordia vti.

7 Dicit illis Iesus: Vos autem quem me esse dicitis? Quia licet inter homines opinionum, iudiciorumque diuersitas sit: nō sic inter vos debet esse, sed omnes una sententiam tenere, idemque iudicium sequi debet. Vnum inter ea, quæ Republicæ Christianæ maximum documentum afferunt, est disparitas iudiciorum inter concionatores, confessores Theologos, & Iurisperitos, quandoignari sapientibus opponuntur. Contingit aliquem confiteri & confessarius negat absolutionem, quia verē si absoluere posset, peccaret ob indispositionem illius. Statimque consurgit, & ad alium confessarium se confert, qui cum absoluit: Talis quidē confessarius illum perdit, eiique nocet. Petit quis consilium à Iurisperito, Iurisperitus ille subscribit: nequaquam id fieri posse, quod postulat, quia iniustum petit, nec tali contractu ei vti licere. Mox ille alium, & alium adit, quousque imperitum reperit, qui iure id fieri posse, subscribat: cui maiorem fidem præstat, quia

1. Cor. i.

secundum proptium beneplacitum decerat, & subscribit nec ta
men quid loquatur, penitus intelligit. Vnde merito Diuus Pau-
lus affectu quodam efficacissimo dicebat: Obsecro vos fratres
per nomen Domini nostri Iesu Christi, ut id ipsum dicatis om-
nes, & non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti in eodem
sensu, & in eadem scientia. Profecto ingens miseria est non esse
peccatorem, qui quantumuis indispositus ad confessionem acce-
dat, si minus hic, alibi saltim non inueniat poenitentiarium, qui
eum absoluat, & quantumuis illicitum commercium gerat, non
reddat securum, & iure id fieri posse non affirmet. Ne ita fiat pa-
tres, & domini mei per infinitam Dei misericordiam, obsecro,
sed omnes ligare, qui ligandi sunt, omnesque soluere quos ope-
ret parati simus, propter utilitatem tot hominum perditorum,
qui in mundo sunt.

*Vos autem, quem me esse dicitis? Dicite fratres, si forte Dominus
hoc vos interrogaret diceretq;: Vos autem quem me esse dicitis?
quid de me sentitis? quid, obsecro, de illo sentire potestis, qui
nec in oratione, nec in sacratissima communione illum tractatis?
Deus est fons infinitæ suavitatis, & dulcedinis, soletq; animæ co-
municari duabus vijs, seu canalibus, oratione, scilicet, & diui-
norum sacramentorum vñu. Quam ergo de Deo cognitionem
habebitis qui nec per dimidiaz horæ saltim spatiū cū eo agitis
orationi, aut contemplationi vacando, nec diuina sacramenta gra-
tia, & sanctificatione plena frequentatis? Accedite dilectissimi,
accedite, properate ad hos canales, per quos hic diuinus fons se
communicat, & quid in vobis sentieatis experiemini. Id profecto,*

*psalm. 118. quod Regius David sentiebat, cūm dicebat: Deficit in salutare tuū
tuum anima mea: vbi alia translatio habet: deficit in salutare tuū
anima mea, de præsenti, & sic est in contextu Græco: & etiam
Beatus Ambrosius sicut legit. In quo denotatur quod anima, quæ
assidue contemplationi vacat, semper expauet opera diuina vi-
dens. Vnde non debemus contenti esse orationi, & contemplatio-
ni vacasse, sed etiam actualiter huic sancto exercitio, ut plurimū
vacare. Hoc enim denotatur in illo, deficit in salutare tuū ani-
ma mea. Ad hoc etiam idem Sanctus David nos inuitat alibi di-
cens: delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Si*

*cibo, & potu delectaris bruto similis effectus manes: si ludo, mu-
sica & alijs corporalibus exercitijs. Cumsta oscitando finiuntur:*

ix mox enim satiant, fastidium generant, & ad nauseam prouocant. Stude in Deo delectari, cum eo agendo: hoc enim est quod desiderio & petitioni cordis tui satisfacit. Quod enim maximo pere desiderat est, gaudium gustumque verum habere, cum quo quietè vita transigitur. Et ita Diuus Augustinus ait: Angeli Deo D. Aug. lib.
fruentes beati sunt, quo & nos frui desideramus: & quantum in 1. de doctr.
hac vita iam fruimur, vel per speculum, vel in ænigmate, tanto no chri. c. 30.
stram peregrinationem, & tolerabilius sustinemus, & ardentiùs
frui cupimus.

In his etiam verbis: *Vos autem, quem me esse dicitis.* Nos docet diuinus magister, quòd quanto potiora beneficia tam spiritualia, quam temporalia à Deo recepimus, tanto maiori obligatione tenemur excellentiorem, & magis amicabilem confessionem suæ magnitudinis, & maiestatis infinitæ facere. O quanta super hoc lugendi occasio se offert, siquidem, ut plorimum maiores magis Dei oblitos cernimus. Sanctus Hieremias dicebat: Ibo ad optimates, & loquar eis, ipsi enim cognoverunt viam Domini, & iudicium Dei sui. Et ecce magis hi confregerunt iugum, ruperūt vincula. Quod si calamitas hæc ibi finem acciperet, non admodum dolendum esset: sed heu dolor, quia ad usque nostra misera tempora peruenit. Nam dicite obsecro, vbi magis dissolutiones, vbi audaciae in Deum committuntur, quam in domibus regum, & seculi magnatum? Ibi contra Iesu Christi Euangelium coniuratur: ibi foedera sunt: ibi diuinæ illius legis iura franguntur, & diuinorum ipsius præceptorum vincula rumpuntur: & ibi minus de Deo sentitur, quam apud Arabes & Turcas. O ingratii, sic beneficijs, quæ à diuina, & liberalissima Dei manu accepistis retribuitis? Verecundamini fratres, & confundimini pro tanto malo antequam ira Dei vos rapiat; & æternis tormentis soluatis. *Vos autem quem me esse dicitis?* Ad vos ô discipuli, qui mecum agitis, & conuersamini, me vero. Quid de me sentitis? Ah domine, quid respondebunt? Da eis domine, quid respondeant, & tunc scopum attingent. Attendite dilectissimi benigntatem Dei nostri: ipse enim interrogabat eos, & etiam quid deberent respondere intus suggerebat. Vnde interrogans mittit è cœlo fulgur & Diuum Petrum diuino splendore diuinoq; amore imbuit. Sanctus propheta Ezechiel nubem flammigeram vidit, & ibi 1 Ze. x sancta

sancta illa quatuor animalia. Nubes illa sacratissimam Redem-¹⁴
ptoris nostri humanitatem si figurabat imbuta, vnitaque diuinata-
tis igne, quæ venit, vt mundum combuteret. O si per affectionem
intra nubē hanc nosingereremus, & sub umbra illius requiesce-
remus, quos diuinos splendores, quas luces & ardores in nostris
spiritibus reciperemus?

Cum ergo Diuus Petrus singulari amore huic nubi iunctus es-
set, eius meritis fuit illuminatus, & amore accensus, respondit: tu
es Christus filius Dei vivi. Respondens autem Iesus dixit ei: Beatus es Simon
Bariona. O supernam Redemptoris mei bonitatem, te Domine
caelestes Angelorum cœtus, & iusti terræ benedicant; qui non co-
tentus es tuis sacris confessoribus gloriam reseruasse, sed etiam
in hac vita eos præmijs afficis. Vix Diuus Petrus Christum con-
fessus fuerat, cum in eodem instanti retibuit ei dicens: Beatus es

1.Timo.4.

Simon Bariona. Vnde merito Diuus Paulus ait: Pietas ad omnia
veilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ.

Dan.3.

Huius veritatis iustitiamonium reddunt, qui eiusmodi conso-
lationes, quæ exprimi nequeunt, in se experiuntur. Cum illi san-
cti iuuenes in medio fornacis Babylonicae essent, Angelus Do-
mini descendit, & fecit medium fornacis, quasi ventum roris flan-
tem, & non tetigit eos omnino ignis, neque contristauit, nec quic
quam molesti intulit. O quam gratus est Deus, quantum curæ
illi est, suos consolari in hac vita. Quot iustos videbitis flam-
migeris fornacibus inclusos, videlicet, paupertatis, nuditatis,
ægritudinum, persecutionum, jejuniorum, silentij, & alijs quam
plurimis penalitatibus immersos, qui humano iudicio in ma-
gna affectione positi, & cordis amaritudine affecti videntur:
& in medio harum flamarum intrinsecus animas eorum ta-
libus roribus consolationis visitat Deus, vt omnes hos labo-
res superent, & penitentes exteriores vincant, & in medio
eorum cum magna consolatione viuant. Et peccatores in vi-
tis conseptuli, si verum fateri volunt, vtique fatebuntur,
quæ onerosæ, & molestæ voluptrates eis sint, quamque tristes
& infelices fines habeant. O fratres mei, qui in vitis sepulti
estis, perpendite obsecro, quæ copiosæ retribuat Deus in hac vi-
ta, & in futura ejus, qui conuertuntur ad illum. Reliquæ dæmo-
nem, qui vos decepto strahit, & quid vobis donet in hoc sæculo,
nihil habet, nisi amaritudinem, & in futuro ignem æternum.

Quibusdam

17 Quibusdam peccatoribus per Ieremiam dicit Deus: Non confundis eos, quia abstuli pacem meam à populo isto. In quo significatur non esse consolationem veram his, qui sunt in peccato extra pacem Dei. Hic Dominus Diuum Petrum laudans patris eius mentionem facit, dicens: Beatus es Simon Bariona. Et etiā quando summum illum Pontificem creavit, ut patet Ioan. 21. Si mons Ioannis diligis me plus his. Quare o bone Iesu, tali tempore, & occasione mentionem patris illius facis? Quia volo, ut Christianus, quoties ad aliquam dignitatem, & honorem illum proue xero, paupertatis suæ, vilitatis generis sui, & cuius filius sit recordetur, ut hac memoria vinum honoris & dignitatis temperet, nec euaneat. Si hoc quamplurimi considerarent, qui ab infimis primordijs ad maximos honores, & dignitates prouecti sunt, non

18 vtique tantum superbirent, nec honor, aut dignitas illa in dedecus, & ignominiam eorum redundaret, ut re vera propter humilitatis defectū resultat. Vnde in Proverbijs, vbi nos legimus: Stultorum exultatio in ignominia, alia translatio habet: Exaltatio stultorum in ignominia. Et sic est in contextu Græco, in quo significatur, quod superborum lætitia, honor, & dignitas, omnia in eorum incommodum resultant.

Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Quando Nabuchodonosor tempore Ioaquin dominatus est regni Iudeæ, constituit Matthiam patrum eius pro eo, imposuitque ei nomen Sedechiam. Vbi Nicolaus de Lyra ait, 4. Reg. 24. quod hoc nomen ei imposuit, vt iuramenti fidelitatis, quod 1. Par. 26, ab eo depositum recordaretur, ut in Paralipomenone patet, vbi

19 sacra Scriptura commemorat, quod iurare eum fecit vestigial fideliter redditurum, & in memoriam huius iuramenti imposuit ei nomen Sedechias, id est, iustitia Domini: ita ut nomen illum obligaret adimplere quod iurauerat. Ita Christus Redemptor noster Simonem, appellat Petrum, quo tempore filius Dei viuji illum confessus est, ut hoc nomine memoraretur simul obligari in hac confessione fideliter perseverare. Similiter & quū est, ut quilibet Christianus nomen suum adimplere studeat. Tu qui religiosus diceris, tu clericus, tu prædicator, tu index, tu pastor, tu prælatus, id quod nomen denotat esse studeas. De quibusdam peccatoribus Sanctus Iudas in sua Canonica ait, Ind. c. I. quod erant nubes sine aqua, quæ à vento circumferuntur. Nubes

Ioh. 21.

Prov. 3.

4. Reg. 24.

Lyra. sup.

4. Reg. 24.

1. Par. 26.

4. Reg. 24.

In. 22. **Simile.** **bes sine aqua inutilis est, sic sunt homines vacui qui vix aliud quam nomen habent. Nil enim eius quod nomen eorum denotat efficiunt. In hoc etiam quandam fidei firmitatem significauit quam ei in quantum Deus communicabat, & quæ nunquam deficere debebat. Vnde alibi dominus ei dixit: Simon ecce Sathanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum ego autem rogaui pro te Petre ut non deficiat fides tua. Rogavi inquam quatenus homo. Quando purgatur triticum per cribri foramina grana excidunt: at vero paleæ & aceres intus manent. Hoc etiam Sathanas intendit scilicet extra sanctam Ecclesiam bonos pellere & quod mali in ea maneant. At vero Christus redemptor noster ne in tantam calamitatem Diuus Petrus deueniret, scilicet, ut fidem amitteret rogauit pro eo, & ita nunquam perdidit eam. Sed dices, si non amisit fidem, quomodo ergo dominus subdidit: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos? Quia quamuis fidem non amisit negando Christum, nihilominus mortaliter peccauit, & ex toto corde conuersus est. Vnde Beatus Matthæus ait:**

*Matt. 26.**Psalm. 103.**Simile.*

Egressus foras fleuit amare. O quantum robur hoc peccatoribus est & quanta illis occasio spei. Merito quod Sanctus David præcinit hic quadrat: Petra (air) refugium herinacijs. Peccatores herinacijs similes sunt peccatorum spinis pleni. Diuus autem Petrus his herinacijs petra & refugium est. Confidite peccatores quod sicut Deus homini tam ingrato pepert, & qui cum tot beneficiis ab eo receperisset tam grauiter Deum offendit, & ob tam leuem occasionem, etiam vobis parcer si quemadmodum ille ita vos extra exhibitis, & plorabitis. Non nulli sunt qui quanvis sua peccata fleant, extra tamen non excidunt quia peccandi occasionses non adiungunt. Hoc dilectissimi non satis est nisi foras exeat, omnem mali occasionem relinquentes tuac enim fletus & lacrimæ vobis proderunt. Hoc Spiritus Sanctus vos admonet per

*Iere. 4.**Psalm. 68.*

Ieremiam dicens: si reuerteris ad me Israel, ad me conuertere, si abstuleris offendicula tua à facie mea non commoueberis. Ecce quomodo ad hoc ut vere poeniteatmini, & ad Deum conuertamini necessarium est omnia obstatula, impedimenta, & occasionses peccandi tollere. Ideo Regius David sapientissime postulabat dicens: Eripe me de luto ut non infigar, & de profundo aquarum. Nonne iuxta profundas lacunas, luteos anfractus vidisti, desuper limosos & putridos, & quasi induratos, & casu quis perdem

23 dem figit inopinateque cingulo tenus se immergit? Ideo san-
ctus David enixe haec deprecatur a peccatis profundis se eri-
pi in quibus fortissimi quique mergi solent. Et quia ab illis pela-
gis creptus poterat inquinati in luto quod est iuxta oras (scilicet
in occasionibus) ideo non tantum dixit: Eripe me de profundo
a quarum, sed etiam petit dicens: Eripe me de luto ut non insi-
gar. Quia hominem occasione se offerre est peccare, & ab ea
non separari est a peccato non exire. Ergo peccator exi foras,
ut possis cum Diuino Petro amare sibi & veniam sicut & ipse im-
petrabis.

Et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Prius petram
eum fecit & deinde super hac Petram Ecclesiam suam fundauit.
Lutum quod liquidum est ignis indurat & tanquam lapidem
24 vertit, ut patet in lateribus decoctis, qui postea magnum ædifi-
cium sustinent. Et etiam videamus lapides duros igne molliri &
in calcem conuerti. Hic vir egregius in suis primordijs debilis &
miser fuit. At vero postea diuini amoris ignis taliter illum in-
flammavit, combussit, & fortificavit quod in star lapidis durus re-
mansit. Et idem met ignis qui Diuum Petrum fortificauit Diuum
Paulum ita mollificauit ut ille qui tanquam lapis durus percutie-
re solitus erat eos qui sanctissimum nomen Iesu inuocabant, in-
star calcis contabuit & mollificatus est dicens: Domine quid me
vis facere? Et quidem hoc maxime oportebat: nam Deus cum
ædificaturus esset Ecclesiam lapide, & calce ei opus erat. Diuus
Petrus fidei petra solida est: Sanctus vero Paulus doctrinæ calx,
cum qua huius sanctæ Ecclesiæ ædificium ædificatum & or-
25 natum est, & semper ædificabitur & ornabitur. Et sicut il-
li, qui ædificant maiores præcipiosque lapides in fundamen-
to iaciunt, qui maxime ædificium fortificant, & postea in
operis prosecutione non sunt tam magni lapides: sic Deus in
sanctæ Ecclesiæ fundamento sanctos illos, fide, fortitudine
& charitate pliores locauit, & ita nullo modo afferendum
est in prosecutione huius sancti ædificij aliquos iustos fuisse,
qui sanctitate beatos Apostolos æquarent. Et sicut vide-
mus in aliquo magno templo in fundamento & parietibus
maiores potioresque lapides sitos esse & tandem summitas ædi-
ficij seu pinnaculum proteo idest (velata) terminari qui quolibet
vento agitur & absque ulla constantia & firmitate mutatur:

Simile;

Simile;

sic

1. Cor. 10.

sic heu dolor, nostris oculis cernimus in hoc sancte Ecclesie ædificio, quæ tam firma & præcipua fundamenta habuit, & tot, tantisque sanctis illustrata fuit. Nunc verò ut sumus iam, in quos fines sæculorum deuenientur, ut Divus Paulus dicebat: Et sumus tanquam ædificij summitas, & pinnaculum, non nullos videbitis Protheis similes & ipsis mutabiliores, quos quilibet ventus flas post se tollit. Nam quævis minima tentatio, quantumvis leuis occasio, hinc inde miseros vertit, & volat. O magnam populi Christiani calamitatem, ô rem sanguineis lachrymis deplorandam. Quodnam est cor ita durum, ut considerans sanctitatem illam, in qua hæc sancta Ecclesia fundata fuit: charitatem, & fervorem temporum præteritorum: frigiditatem & miseriam praesentium non frangatur, & moerore tabescat? Illis temporibus Divus Paulus sic proclamabat: Quis nos separabit à charitate Christi, tribulatio, an angustia, an famæ, an nuditas, an persecutio, an gladius? Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, nec Angeli, neque Principatus, nec creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro. Hæc fœlicium temporum illorum firmitas erat. Sed his miseris temporibus: proh dolor, ferè omnia immutata sunt, ita ut aliter, & verè interrogare possumus: Quis nos nō separabit à charitate Christi? quæ mundi res quantumvis leuissima erit & minima, quæ in plurimorum Christianorum cordibus hoc non perficiat? quod paruum lucrum, quis minimus honoris ambitus, quæ modica voluptas, quæ exigua vanitas quolibet temporis moemento à Christi charitate nos non separabit? O tempora, ô mores, ô calamitas, ô Christiani nominis ignominia, ô religionis sanctæ dedecus, & vituperium æternis lachrymis deplorandum. Utique quod in Proverbijis dicitur, adimpleri nunc cernimus. Ait enim sapiens: Aures parvulorum interficiet eos; siquidem næniæ & puerilia nos vincunt, & à Christi charitate nos separant.

Rom. 8.

Et siquidem dilectissimi hoc tantum malū, tantamque calamitatem verbis exprimere, nec exaggerare satis possum, illud vobis remitto qui Dei spiritum habetis, ut id ruminetis, & vobiscum consideretis, sentiat, & cordis lachrymis deploretis, considerantes charitatem illam, quam fidei nostræ patres habuerunt, qui tot labores perpepsi sunt, & quam mirabilis Deus in eis se ostendit: & quam in merito illud Psalmi dicere possumus: Elevauerunt flumina

Proh. I.

Psalm. 92.

29 flumina domine, eleuauerunt flumina vocem suam, eleuauerunt
 flumina fluctus suos à vocibus aquarum multarum: mirabiles ela-
 tiones maris, sed mirabilior in altis Dominus, qui tyranorum
 omnium atque totius huius magni maris procellam, in sanctam
 Ecclesiam elatam inuicibili amore & sanctorum illorum patrum
 virtute sedauit. Dicens dominus: super hanc petram ædificabo Eccle-
 siam meam, Sanctam Ecclesiam ædificium, & fideles petras appel-
 lauit, in quo significare voluit opus nobis esse tanquam lapides
 expoliri & ab imperfectionibus nostris mundari ut inuicem con-
 nectamur & conueniamus. Ideo maximæ curæ Deo est tanquam
 singulari artifici, tensionibus, pressuris, malleis & excussorijs, la-
 borum ægritudinum & persecutionum nos dedolare, tundere &
 expolire, ut sic absque cupiditate, ira, luxuria, superbia, & vanita-
 te maneamus. Nam impossibile est his imperfectionibus obsecros
 conformari & fraternitatis fœdere conuenire in pace & amore.
 • Beatus Hieronymus de quodam monacho Ægypti refert qui car-
 nis stimulo agebatur, quod cum Abbatii innotuisset diligentiam
 adhibuit, quo pacto monachus ille externis persecutionibus tri-
 bularetur, vnde die uno apud Abbatem ab aliquo accusabatur,
 die altera ab alio, qua afflictione cùm afficeretur cum tentatio re-
 liquit. Ita ut vix recordaretur an carnem haberet necne, nam vt
 Ecclesiasticus ait: malitia horæ obliuionem facit luxuriæ magnæ. Eccle. 2.
 Malitia idest labor, & sicut labor luxuriam aufert, ita & alias im-
 perfectiones. Hoc sanctus Iob cum recte cognouisset dicebat: in Iob. 9.
 turbine conteret me & multiplicabit flagella mea etiam sine cau-
 sa. Sine causa (inquam) quæ ei innotesceret quia peccati mortife-
 ri scrupulum in se non sentiebat. Rectè enim nouerat Deutn abs-
 que ratione & causa nihil facere. Et inferius de Deo loquens ait:
 anima eius quæcumque voluit fecit, & cum expleuerit volunta-
 tem suam, tot flagellis me afficiens, præstosum ei, idcirco à facie
 eius turbatus sum, & considerans cum timore solicitor, scilicet
 quia judiciorum eius celitudinem intellectus meus non potest
 obtainere. Huius sancti viri timor magnopere securitatem nostrâ
 condemnat quia cum sciret flagella illa non esse propter peccata
 sua, nihilominus iudicia Dei profunda tantopere formidabat.
 Quantò ergo æquius esset ut timeremus nos miseri tot peccatis
 onusti, tot flagellis affetti & in nihilo prorsus emendati? O lapi-
 dibus duriores, illi enim tensionibus & ictibus expoliti quadrati

que manent, & recte inuicem conne^tuntur. Nos verò tā fortissi- 32
 mis iictibus contusi semper cum eisdem imperfectionibus mane-
 mus, & à nostris proximis separati. Ex his verbis B. Iob plane col-
 ligitur, vñā ex vniuersalioribus causis propter quas Deus homi-
 nibus labores mittere solet esse scilicet propter peccata, siquidem
 sanctus vir in se peccatum non sentiens dicebat labores suos sine
 causa esse qua propter dilectissimi cum tribulatos nos viderimus,
 causam propter quam sic nos Deus communiter visitat tollamus.
 Sicut sponsa fecit, nam sponsus stabat ad ostium pulsans magnas
 querimonias proponens & interim dulcia verba miscens. Nem-
 pe: Aperi mihi soror mea amica mea quia caput meum plenū est
 rōre & cincinni mei guttis noctium. Videns autem hæc verba vt
 ei aperiret non sufficere tetendit manum suam & tetigit illam, 33
 & verbis contactum addens statim illa tremens surrexit vt ibi di-
 citur: surrexi vt aperirem dilecto meo. Nam nisi emendabimur,
 Deus in hoc mundo augabit labores & æternaliter in alio puniet,
 quemadmodum Sanctus Propheta Baruch affirmavit dicens:
 Quid est Israel quod in terra inimicorum es? Inueterasti in terra
 aliena, coquinatus es cum mortuis, deputatus es cum descendē-
 tibus in infernum, dereliquisti fontes sapientiae nam si in via Dei
 ambulasses habitasses vtiq; in pace super terram disce- igitur vbi
 sit prudentia, vbi sit virtus, vbi sit intelle^ctus vt scias simul vbi sit
 longiturnitas vitæ, & vbi sit lumen oculoru^m & pax. Quid clariū
 hoc dici poterat? Attendite quomodo Deus illorum labores pro-
 longauit quia illi prolongabat malitiam. Et quomodo etiam san-
 ctus Propheta pacem & gaudium illis promittebat si à peccato
 discederent. Deus nos illuminet vt in uentionibus quas ipse quoz- 34
 rit vti sciamus vt à miserijs nostris nos purificeret & sua gratia nos
 perfectos efficiat cum qua gloria acquiritur. Ad quam nos perda-
 cat Iesus Mariæ filius. Amen.

Cant. 5.

Baruch. 3.

In eodem Feste Sanctorū Apo- stolorum Petri & Pauli Con- cio Tertia.

Venit Iesus in partes Casarea Philippi, &c. Matth. 16.
 P. 11.

Risci Philosophi asseruerunt, omnium quæ excogitati poterant optimam sententiam hanc esse. Homo nosce te ipsum. Quam ut singularem in prolimine templi inscriptam habebat. Ut unusquisque ingressurus templum ut oraret in eam sententiam intenderet, & secum consideraret: quisnam esset, nam ex profunda sui ipsius, & defectuum proprietum cognitione facile quisque; scire poterat, quid conuenies sibi foret postulare: vel forte (quia propriam cognitionem tam necessariam hominibus esse nouerant) hæc verba in templi facie inscripta habebant, ut hi qui ingrediebantur intuentes, memorarentur in oratione hanc propriam cognitionem à diis suis postulata ne re tam necessaria carerent. Iussit Deus ut templi fenestrae obliquæ essent id est ex parte interiori maiores amplioresque. In quo significare voluit quod homines qui verum Dei templum sunt, maiorem claritatem, maioremque suimet cognitionem, quam aliorum habere debent. Hæc enim cognitio propria, magna præparatio ad animarum reformationem est. Vnde Sanctus Apostolus magno spiritu feruore à Deo fidelibus postulabat dicens: Non cessamus pro vobis orantes & postulantes ut impleamini agnitione voluntatis eius (scilicet Dei) in omni sapientia, & intellectu spirituali, ut ambuletis digne, Deo per omnia placentes in omni opere bono fructificantes & crescentes in scientia Dei. In illa particula: in omni sapientia & intellectu spirituali, includitur etiam propria cognitio: nam parum prodesset aliarum rerum scientiam habere, si homo seipsum ignoraret & prius ponit agnitionem Dei & voluntatis eius, nam ex hoc propria cognitio emanat, & prouenit etiam ut in scientia Dei homo crescat, & dicens, scientia Dei, postquam dixit: in omni sapientia in hoc significare voluit aliquam etiam sapientiam quæ non est rerum diuinorum, & harum maxime necessaria est propria cognitio. Unde patet ibi Sanctum Apostolum cognitionem propriam à Deo postulare. Et quanuis verum sit quod propria cognitio Dei donū est, & ut tale Divus Paulus refert ad Romanos scribens, ubi Spiritus sancti dona enumerans ait: Non alta sapientes sed humilibus consentientes, nolite esse prudentes apud vosmetipso, & ita cum maxima instantia à Deo debet postulari, nihilominus tam ex parte nostra aliquid agere debemus & diligentias aliquot adhibere ut id obtineamus.

3. Reg. 6.

Colof. 1.

Rom. 12.

simile.

Psalm. 9.

Ecce una ex præcipuis est, quam diuinus magister Christus in ⁴ hoc die in sacro Euangelio nos docet, discipulos suos interrogas: *Quem dicunt homines esse filium hominis?* Non de alijs, sed de seipso dominus interrogat. Et quamvis ut verus Deus recte nouerat quem illum esse homines dicerent, & quam opinionem de ipso habarent, quæ siuit quod sciebat ut nos doceret interrogare quod nescimus non vitam proximorum sed propriam. Oculi enim quævis res alias vident, tamen seipso, & partes valde sibi coniunctas cernere nequeunt. Sic nos proximorum defectus & imperfectiones peruidemus, nostras vero imperfectiones & peccata difficile intuemur. Hoc Spiritus sanctus significavit, ubi pro eo quod nos legimus: *delicta quis intelligit in contextu Græco & in paraphra si Chaldaica habetur: delicta quis intelliget, defuturo.* In quo denotatur cognitionem proprietatum delictorum in hac vita adeo ⁵ difficilem esse quod nemo adipiscitur nec perfectè adipiscetur absque maximo peculiari Dei auxilio. Et hanc interrogationem unusquisq; debet facere à viris studiosis, & Dei timoratis cum quibus agit, & de quibus sperat verum ei consulturos esse, & quod recte sentiunt dicturos. Etiam dilectissimi, interrogare potestis oculos vestros, & manus, rem familiarem, vestros contractus & negotiaciones, & munus vel trum quid de vobis sentiunt? Quos dicunt vos esse? Ut si forte aliquid horum defectuum in vobis notant maxima cum diligentia remedium adhibeatis. Attendite si forte oculi vestri vobis dicunt quod finitis eos abire ut quæcumque eis libet videant. Si aures dicunt quod laxas habenas eis præbetis ut quæ non decent audiant. Et res familiaris quod sit male parta vobis nuntiat. Et vestri contractus, & negotiaciones illicitas se esse ⁶ vobis dicunt, attendite inquam & omne possibile remedium adhibete. O Deus infinitæ maiestatis pro tua clementia Domine obsecro, hanc doctrinam in cordibus horum fratrum meorum imprimere digneris ut cum maxima affectione rem tam sibi necessariam amplectantur.

*At illi dixerunt: ali⁹ Iohannem Baptistam, ali⁹ autem Heliam. &c. Non referunt discipuli quod sciebant Pharisæos de suo diuino magistro dicere, scilicet: quod erat vorax & homo iniquæ conuerstationis, & contractus ut patet in Matt. quādo dixerunt. Ecce homo vorax & potator vini, publicanorum, & peccatorum amicus. Nā dominus eos interrogauit: *Quem dicunt homines esse filium hominis?**

Et illi

Et illi qui tale assertebant non homines sed diaboli erant. Etiam Sancti Apostoli noluerint hoc referre quia sciebant totum hoc magnum mendacium esse. O quam perniciis doctrina. Discite dilectissimi ab his sanctis viris quod cum auditis proximis vestris detrahere & id mendacium falsumque testimonium esse scientis, ne illud ei dicatis, velut nonnulli faciunt qui sub praetextu amicitiae quod ab alijs audierunt ad eos defecerunt, de quibus id dicendum fuit quanvis omne mendacium esse nouerint, vnde absque villa utilitate illo tristantur & torquent. Imo cum maximo delictime animarum id faciunt quis occasionem eis praebent ut ira, & odio tabescant, & ut sepiissime contingit maximæ discordiæ & inimicitiæ, & alia quam plurima damna inde oriuntur. Hoc Spiritus sanctus manifestauit dicens: lingua tertia multa

^{Ecclesiastes 2.28.}
comovuit, & dispersi filios de gente in gentem, ciuitates muratas divitium destruxit, & domos magnatum effodit, virtutes populorum concidit, & gentes foires dissoluit. O quæa dirum & crudele instrumentum lingua iniqua est, siquidem tot strages facit. Quis ergo haec audiens non refrenabit linguam suam, & studbit detractiones & murmurationes, quibus invicem homines consumunt palliare, ne tot mala, cades, & discordiæ inde oriuntur?

Dixit illis Iesus: vos autem quem me esse dicitis? Nequid Domine dicendo: Quem dicunt homines esse filium hominis discipuli tui ibi non includuntur? Nonne etiam ipsi homines sunt? In hoc dominus velle videretur quod sui fideles amici (siquidem aliquali ter magis vitam diuinam, quam humana vivunt) homines

^{D. Hier. 1.3.}
non appellantur sed dñi. Et ita Diuus Hieronymus super hunc locum ait: Apostolique quam homines sed dñi appellantur. ^{sup. Matth.}

Dixit Deus Moysi: ecce constitui te Deum Pharaonis quasi dñi ceret. Ne timeas Pharaonem quamvis Rex sit, Nam quis fortior est Deus, an Rex? Sit sibi rex quantum voluerit, Deum eius te constitui, nihil tua: nam in minimo etiam tibi nocere non poterit. Te ille, non tu illum timere debes. O misericordiam iustum dignitatem, & quanto eos Deus estimat & honorat qui suam potentiam, virtutem, sapientiam, bonitatem, insuper & non men suum eis communicat. O terque quaterque beati, qui tam bono domino famulantur. Nolite fratres servire Sathanam, siquidem in magnum dedecus & ignominiam, damnumque vestrum re-

Psalm. 138. dundat. Et huic liberalissimo & magnificentissimo Dño seruitero qui eos tā singulariter honorat qui fideliter ei famulantur. Vnde illud Palmi. Nihilis honorificati sunt amici tui Deus nimis confortatus est principatus eorum ex Hebraeo transferri potest. Nihilis honorificatae sunt cogitationes tuæ Deus vbi Emphatice iusti cogitationes Dei dicuntur quia eos semper Deus in suis cogitationibus portat. Et hic confortatus quasi magnificatus & sublimatus significat. Ut in eodem psalmo paulo antea dixerat: Mirabilis facta est scientia tua ex me confortata est & non potero ad eam. Id est, dum contemplor Domine qualiter me creasti, & quid in me posuisti, tuam mirificam scientiam considero & confortata est, id est, valde sublimis efficitur, non possum eam obtainere. Ita hic, Nimis confortatus est principatus eorum. Id est status, & dignitas Dei amicorum est valde sublimis. Super *ix* hoc fratres rem pernecessariam vobis adnoteris velimi. Fuit certe magna dæmonis astutia dare hominibus alios homines perditos & sensuales loco deorum suadens eis ut tanquam deos illos colerent, vt facerent homines quod deos suos fecisse nouerat, & ita turpes essent vt Iuppiter, intemperati vt Bacchus, vltores vt Mars, & etiam modo studet vt illi quos Deus nobis tanquam deos dat, quales sunt eius ministri & familiares, peruertantur, & peccata nonnulla committant vt alia plebis gens videns illos quos omnipotens Deus tanquam deos eis donauit tam misere in peccatis projectos suis malis securitatem sumant, & peccandi ansam & dicant: quid mirum si nos peccemus cum illi tam sublimati & honorati à Deo ita libere delinquant? Ideo vos qui à Deo super nos fauores accepistis, oculos aperite, & cum maxima vigilantia & tremore viuitene forte id quod dæmon intendit ostiuncat & victoriæ ex vobis reportet cum maximo reipublicæ noctumento.

Math. 19. *Luc. 12.* *Ioan. 6.* Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus filius Dei vivi. Quamvis Dominus omnes interrogavit solus Diuus Petrus pro se & omnibus respondit tanquam qui caput omnium futurus erat & sicut patet in discursu sancti euangelij non tantum semel ut hic sed multoties idem fecit ut cùm dixit: Ecce nos reliquimus omnia & sequuti sumus te quid ergo erit nobis? Et alibi cum Dominus parabolam de seruo vigili referret, Diuus Petrus ait: Domine ad nos dicis hanc parabolam an ad omnes? Et quando Dominus ad

¶ ad duodecim ait: Nunquid & vos vultis abire? Diuus Petrus respondebat: Domine ad quem ibimus? Verba vita eternae habes, & nos credimus, & cognovimus quia tu es Christus filius Dei. Respondens autem Iesus dixit ei, Beatus es Simon Bar iona. Et Res notata digna valde est quod etiam Beata Martha dixit. Ego credidi quia tu es Christus filius Dei vixi. Et Nathanael ait: Tu es filius Dei, Iesu. tu es rex Israel, & tamen eos non laudauit sicut hic Diuum Petrum, & huius ratio est quia quemadmodum vitiorum inuentores maiori supplicio sunt digni quam alij ut Adam inobedientiae inventor, Cain homicidij &c. sic virtutum inuentores maiori pre mio digni sunt alijs quia sicut illi exemplum & scandalum malorum relinquunt ita boni exemplum boni & edificationis, unde Diuus Paulus de Abel ait: fide primam hostiam Abel quam *Heb. 2.*

¶ Cain obtulit Deo, per quam testimonium consequutus est iustus, testimonium perhibente muneribus eius Deo, & per illam defunctus adhuc loquitur. Nam per illam suæ vitae innocentiam & seruitij Dei studium singulare, fidem, & patientiam omnia tanquam exemplar & prototypum mundo reliquit & ita virtutes eius semper usque in finem seculi loquentur & docebunt homines ut eas imitentur. Ita secundum Diuum Hieronymum in *D. Hier.* Petruo incepit est confessio fidei explicitæ verbi incarnati simpli citer necessaria ad salutem, & ab illo in mundum deriuata est, & ideo tam magnifice à Domino laudatur. Quemadmodum cum solennissimæ vesperæ in quadam Ecclesia Cathedrali celebrantur, hebdomadarius est quidam venerabilis senex & coepit submissa voce antiphonam intonare & quæ vix aure percipitur. At

¶ statim cantorum chorus modulo vocem eleuat, hymnos personar, & suasi concentu super eo quod hebdomadarius intonuit discutit. Sic venerabilis senex Diuus Petrus tanquam hebdomadarius fidei verbi incarnati confessionem coepit intonare ibi ubi apud eum audita fuit. Et super illam. Sancti Petri confessionem, omnium credentium laudes & confessiones fundatæ sunt. Et dico ut B. Hieronymus asserit, Diuum Petrum primum fuisse, quia et si alij dixerunt: Tu es filius Dei non intelligebat filium Dei per naturam. At vero Sanctus Petrus illum primo confessus est filium Dei naturalem. Et hic articulus reliquorum omnium fundamentum est quia omnes per huac probantur. Nam firmiter cre-

dendo Iesum Christum filium Dei naturalem esse hinc etiam 16
 probatur omne quod dixit & docuit in fallibilem veritatem esse.
 Et ita in quaunque fidei tentatione ad hoc debet recurri dicen-
 do: Dominus meus Iesus Christus est filius Dei naturalis, & idem
 Deus cum patre & Spiritu sancto, ergo omne quod de sacra-
 mentis gratia, degloria, & inferno docuit & dixit, est summa &
 infallibilis veritas. Ille in nihilo decipi potuit quia sapientia sum-
 ma est, nec fallere quemquam potuit quia est summa bonitas. Huc
 fidei defensionis modum Diuus Petrus in sua canonica assignat
 dicens: Aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit
 quareatis quem deuoreti, cui refite fortes in fide.

Hæcigitur estimatio ob quam diuinus Redemptor adeo Diuū
 Petrum collaudat dicens: Beatus es Simon Bar'zona. Et ego dic otibi quia
 tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: Hic do- 17
 minus Sanctam Ecclesiam suam petrarum ædificium appelle-
 lat, ad denotandum quod sicut in materiali ædificio una pe-
 tra sustinet onus alterius petræ, quæ super illam est, & hæc ab
 inferiori sustentatur; nam omnes illi lapides graues sunt & cal-
 terius gravitatem alter sustinet, sola petra viua quæ est præ-
 cipuum fundamentum sustinet onus omnium aliarum ipsa
 vero à nulla sustentatur: sic debet esse in hoc sanctæ militantis
 Ecclesiaz ædificio. Loquens Diuus Petrus cum fidelibus in sua
 canonica ait: Ad quem scilicet Christum accedentes lapidem vi-
 num ab hominibus quidem reprobatum, à Deo autem electum &
 honorificatum & ipsi tanquam lapides viui super ædificati-
 ni domos spirituales. Vnde tanquam lapides inuidem nos fer-
 re debemus. Omnes namque onera & miseras habemus. Et si, 18
 quidem volumus ut alij nostra portent, similiter ut nos
 aliorum onera portemus æquum est. Et cum iniuria afficiimur
 indulgeamus quandoquidem remitti nobis volumus cum alios
 offendimus. Solus Iesus Christus qui est petra viua, & præci-
 puum huius sanctæ Ecclesiaz fundamentum omnes sufficit, om-
 nium onera portat, & nullam necessitatem habuit ab alio sup-
 portari, quia quid supportaretur nō habuit. O benedictus & glo-
 rificatus sit talis dominus. Qui omnibus parcere, omnes tolerare
 vult, nullam occasionem præbens ut illum offendamus imo in-
 numeris beneficijs nos afficiens, quarè ergo proximos nostros
 non

¶ non patiemur? principue quia ut in plurimum si nos esse adiungit
prius nos eis occasionem præbemus. Hoc ad literam Diuus Paulus ad monitum dicens: Alter alterius onera portate & sic adimplebitis legem Christi. Gal. 6.

Dicit præterea dominus: Et portæ inferi non praenalebunt aduersus
eum. O Christe summa veritas quænam portæ hæ sunt? Nun-
quid domine mihi infernas portas ligneas aut ferreas habet? Non
equidem sed inferni portas peccata appellavit, hæreses, hæreti-
cos & peccatores qui suis malis exemplis, aut persuasionibus
alios peruerunt: quia sicut per portam in domum intratur, sic
per peccata, per hæreses, & per malos homines in infernum intra-
tur. O quā latæ inferni portæ Mahoma, Arrius, & Lutherus fue-
runt per quos tot millia animarū intrauerunt & intrabūt in infer-
num? O miseros & infelices peccatores, quibus malos esse non
sat est sed etiam ut alij iniquifiant studetis. Attendite quod no-
men hic vobis Deus imponat inferni portas vos appellans. Sal-
tim vestri miseremini obsecro ne tanti mali causa sitis, aduer-
site quod æternis supplicijs dum Deus erit puniendi eis, non
tantum propter peccata quæ commisistis sed etiam propter
omnia quæ vestra occasione committuntur. O rem dictu, au-
dituque hostibilem quomodo fratres hæc audientes non tre-
anitis? Illuminet vos Deus vt id sentiat. & dum tempus habe-
tis remedium adhibeatis. Dicit ergo dominus: firmabo super te
ô Petre Ecclesiam adeò fortē, quod omnes peccatores, omnes ty-
ranni, omnes hæretici, omnia deniq; mala quæ in eam insurgent
non praenalebunt vt conterant illam. Et quando aliqualiter solo
21 equata esse videbitur, tūc re vera magis erecta erit, & triumphans,
vt contigit cum Reges & imperatores tyranni & iafideles erant
animarum tria millia simul & quadraginta millia per martyrium
in cœlum ascendeant. Et nunc quanuis humano iudicio omne
consummatum est passim multi martyres sunt, vt patet apud Gal.
liani, Angliam, & Germaniam. Nam non in multitudine beatitu-
tudo consistit præstat enim paucos eosque probos esse quam
multos & improbos. Et illi qui nunc in suis erroribus moriun-
tur in poenam suorum delictorum sic terminantur. Nam quan-
uis hæretici alias non essent nihilominus damnandi erant &
hoc Diuus Paulus significauit de Antichristo loquens, quod ve-
nit (inquit) in omni seductione iniquitatis ijs qui pereunt co-
2.7he.2.

quod charitatem veritatis non receperunt ut salui fierent, ideo 22
mittet illis Deus (scilicet permissuē) operationem erroris ut
credant mendacia. O terribilia verba, quomodo fratres hæc au-
diendo non obstupescimus? Timete dilectissimi ne forte pro-
pter delicta vestra in tam magnam calamitatem & pœnam in-
cidatis.

Simile.

Et tibi dabo claves Regni cælorum. &c. O fœlicissimum verbum
beati illi qui tam bonum nuntium audiunt si illo ut scient. O
mira temporum immutatio. Solet faber ferrarius ex frusto gladij
aut cultri rubigine cooperto in fornacem mittens illud claves fa-
bricatae cum quibus preciosissimus thesaurus reseratur. Gla-
dius quem Cherubim in paradiſo terrestri habebat vel ut melius
dicam id quod per gladium illum figurabatur, scilicet, pesulum
& sera cœli iam per ignem qui in fornace diuini pectoris ardet 23
qui est eius amor in claves regni cælorum se conuerit. Et has cla-
ues ad maiorem consolationem nostram in manibus hominum
Deus eas ponit, quod quidem sacerdotij dignitatem vehementer
magnificat. Si Rex alicui ius & potestatem committeret, ut om-
nes sententias contra omnes male factores apud primam sedem
pronuntiantes reuocare posset, & ipso dicente, ego hanc senten-
tiam à Rege latam contrate reuoco, & ipso facto reuocaretur, di-
cite cum quanta diligentia & anxietate, malefactores omnes, ho-
micide, fures, & alij ad mortem damnavi, ad eum properarent, &
quanta cum humilitate & instantia postularent ab eo ut sen-
tentias illas in se illatas reuocare vellet? Notum sit vobis dile-
ctissimi, quod statim ut quis lethaliter peccat in eodem instanti
apud Sanctissimæ Trinitatis tribunal fertur in eum sententia 24
ut aternaliter in inferno crucietur. Et quemadmodum cum la-
ta est sententia contra furem ut suspendatur stant tortores ad
ostium carcoris expectantes ut quam primum malefactor exeat
in eum manus injiciant & illam sententiam exequantur: ita Dei
tortores, qui sunt dæmones expectant ut quam primum misera
anima è corporis carcere exeat illam rapiant & superni iu-
dicii sententiam exequantur. O miserum concubinariū, ô
infelicem turpem & carnalem, ô avarum infelicem, ô miserum
& crudelē tyrannum, ô infelicem iniuriarum vltorem, quia
circa lectos in quibus iacitis in vitramque aurem dormientes, & in
circitu mensuarum in quibus cum maximo gusto splendide co-
me-

25 meditis, & potatis, adsunt dæmones iustitiae Dei ministri ut quā
 primum vestræ miseræ animæ à vestris corporibus exeant in ma-
 nibus rapiant & in profundum inferni ducant ut in eius furca vos
 suspendant. Ideò cito resipiscite remedium adhibentes, siquidem
 Deus talem potestatem suis ministris & sacerdotibus dedit, ut
 sententiam ab eo latam secundum præsentem iustitiam renoca-
 re possint. Curam maximam adhibete ad eorum pedes cum debi-
 ta animi præparatione accedere, cum vero peccatorum dolore,
 & firmissimo correctionis proposito, & sic humiliter confitemi-
 ni peccata vestra & à suo ore audietis quomodo sententiam illatam
 renocat dicens: Egote absoluo ab omnibus peccatis tuis. Hoc est,
 ego renoco sententiam quam Deus contra te tulerat ne æternali-
 26 ter in infernum crucieris, ad hoc siquidem claves dominus reli-
 quit in sua sancta Ecclesia, nempe ad claudendum infernum &
 cœlum referandum. Sed vñ, vñ, vñ, quam latus campus hic patet
 & quanta lugendi occasio se offert cum videamus tam paucos
 esse, qui tanto bono vti velint, & revera ad confessionem non-
 nulli ut coacti accedunt & iam ad finem quadragesimæ. Qui qui-
 dem nec peccatis onustos se cernere, nec magnarum festiuitatum
 totius anni solennitas eos mouet ut in aliqua earum confiteantur.
 Super hæc verba consideratu dignissimum est, quod hunc glo-
 riolum virum & Apostolum quem dominus tot encomijs hic ex-
 tulit, & quem tantum honorificauit, tantisque beneficijs affe-
 cit, & in tam magna potestate constituit, denique tantis labori-
 bus illum commiscerit, & tantis afflictionibus tradiderit ut Diuus D. Chrys.
 Chrysostomus hic ponderat dicens: Quid enim dicam, aut quid serm. de san-
 27 loquar vestras contemplans afflictiones nescio quot carceres dis. Aposto-
 sanctificastis? Quot catenas decorastis? Quot tormenta susti- Petr. & Pan-
 nuistis. Quot maledicta tolerastis? Quomodo Christum por- lo.
 tastis? Quomodo ergo permisit ut illi quos tantum diligebat in
 tantis afflictionibus constituerentur? O mirum Dei artificium
 quo pacto ostendere voluit quid in suis sanctis haberet & quam
 perfecti essent. Qui aureum pretiosissimum ponderat, ab una simili
 statera in aliam transfert, ut viraque statera ostendatur aurei
 pondus integrum esse. Sic Deus efficit, qui fideles amicos
 in statera prosperitatis collocat, & inde in stateram aduersi-
 tatis & afflictionis transfert, ut in utrisque perfectionem &
 amoris

amoris gradus quos iusti habent ostendit. Sanctum Iob in statera secundæ fortunæ posuit, & ibi sanctitatis suæ signa dedit, & deinde in statera aduersæ fortunæ illum transtulit, & patientia plenus in hæc verba prorupit: sicut domino placuit ita factum est sic nomen domini benedictum. Et sacer textus statim addidit dicens: In omnibus his non peccauit Iob in labijs suis. Et de Sancto patriarcha Abraham legitur quod peregrinatus est in Geraris. Magna quidem huius sancti viri patientia fuit, siquidem cum in misera sortem incideret animus eius non fuit deturbatus. Paulò anteā enim ex domesticis & subditis suis exercitum compitauerat cum quo præliatus est contra quatuor illos reges à quibus victoriā reportauit. Et post paululum temporis iuntantam paupertatē deuenit quod baculo in manu versus Geraris peregrinabatur inops & mendicus. Ecce quomodo illum Deus ab una in aliam statera transferebat ut utrobique ostenderet quam vera eius sanctitas esset. Idem omnino cum his duobus sacris Apostolis fecit. Cum Diuo Petro tam mirificam reuelationem ei ostendens, tamque glorioſa verba ad eum loquens, & tam mirabilem potestatem super Ecclesiam suam ei tribuens. Cum Diuo Paulo quia statim in suæ conuerſionis initio usque ad paradisum Dei rapuit illū, & alijs quam plurimis & peculiaribus favorebus illū donauit, & ex hac statera in tot carceres & tribulationes illos transtulit, quæ precius amore perpeſsi sunt. Et in utrisq; statereis satis eorum valor eluxit. Nam Diuus Paulus tantum decus existimabat pro Christo crucifixo pati ut cum mos ei esset in exordio suarum epistolarum Apostolus vocari dicas: Paulus Apostolus Iesu Christi &c. postquam vero propter Euangelij prædicatio nem in vinculis coniectum se cerneret nomen Apostoli consulto tacens, caput vocari. Vinctus in Christo Iesu, gloriōsius sibi reputans pro Christo mundi Redemptore vinci & ligari quam eius Apostolus esse. Sic solent magnates facere qui cum ad maiorem dignitatem promouentur titulum minorem amittunt veluti si dux Nauarchus fiat vel si structor eteconomus erectetur, alter ducis nomen amittit & appellatur Nauarchus, & structoristi D. Chrysostomus super Eph. 4. tulū alter perdit & vocatur eteconomus. Diuus Chrysostomus super illa verba Pauli, obsecro ego vos vinctus in domino sic ait: Vincum esse propter Christum illustrius est quā siue doctore, siue

Iob. 1.

Gen. 20.

Simile.

D. Chrys.

sup.

Eph. 4.

31 sive Euangelistam sive Apostolum esse. Et sic nusquam imperator de torquibus aureis ita gloriatus est quantumvis preciosissimis, sicut Diuus Paulus de ferreis cathenis. Vnde in Actibus pre*Acto. 28.*
 cordis latitudo dicebat: Propter spem enim Israel cathena haec circumdata sum. Regius David in laudem ducis Abner, postquam
 mortuus fuit dicebat: Nequaquam ut mori solent in nauim
 mortuus est Abner, manus tuæ non sunt ligatae & pedes tui non sunt
 compedibus grauati. At vero hodie laudemus hos sanctissimos
 viros, quia vinculis & ferreis cathenis ligati fuerunt, & carceribus inclusi. Quia quanvis in prælijs corporeis ligari & vinciri
 nominia sit, tamen propter Christum ligari summum decus summusque honor est. Et Divi Petri patientia in tolerandis laboribus planè ostenditur, nam cum Herodes sententiam contra eum
 32 tulisset & cum iam nuntiatum esset illum postera die capite ple*Acto. 12.*
 stendum dicitur de eo in Actibus: Erat Petrus ipsa nocte dormiens inter duos milites vincitus catenis duabus, & sicut ibi ostenditur discalciaverat se & vestimentum deposuerat, & in utramque aurem dormiebat, siquidem opus fuit ut Angelus accederet, &
 percussio latere Petri eum excitaret. O quam merito in Proverbij*Prov. 12.*
 dicitur: Non contristabit iustum quicquid acciderit ei. Attende dilectissimi quam tranquillus hic sanctus vir erat cum morti tam propinquus esset. Alius forte si sic esset somnum oculis negaret & per uigil per totam noctem exclamaret dicens: O Deus & quomodo sic fit ut innocens sic iniuste pereat? Nihil horum sanctus vir imprecabatur nec querebatur, sed quiete, pacifice & tranquille omnia tulit. Et ut nos id cerneremus posuit eum do
 33 minus in his duabus stateris ut secundum eius exemplum discamus diuinam celitudinem glorificare tā in prosperis quam in aduersis, nam ita facientes in utroque diuinam gratiam obtinebimus cum qua adipiscitur gloria. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius.
 Amen.

In co-

In eodem Feste sanctorū Apo- stolorum Petri & Pauli, Con- cio Quarta.

Venit Iesus in partes Casare & Philippi. Matth. 16:1

Sanctus & diuinus ille vates David magno cordis
sui affectu D omīnum orabat, dicens: Ne simul tra-
das me cum peccatoribus, & cum iniqua gerētibus
ne perdas me. Et alij interpres translulerunt ex
Hebræo: Ne simul trahas me cum peccatoribus; &
sic est in contextu Græco & in paraphraſi Chaldaica. In quo de-

Psalm. 28.

notatur S. David non tantum postulare hoc, scilicet: Ne me con-
demnes Domine, & cum peccatoribus perdas, sed quod etiā de-
precabatur, scilicet. Ne me permittas Domine cū iniquis agere,
& conuersari: nam hac via in condemnationem deueniam. Et est
quidem magna verbi exaggeratio hæc, nempe dicere: Ne sim-
ul trahas me, quia significare videtur, quasi coacte Deū aliquē
ad iniquorum cōsortium trahere permittens eum in poenam præ-
cedentium delictorum cum hominibus corruptis & sceleratis cō-
uersari: in quo manifestatur quantum malum sit à bonorum con-
sortio aliquem separari, & cum malis agere. S. Isaias se excusans,

Isai. 6.

quod labia immunda haberet, & ad prædicandum divina myste-
ria minus idonea his verbis: vñ mihi, quia tacui, quia vir pollutus
labijs ego sum, addidit statim causam, vnde illud malum sibi pro-
uenerit dicens. Et in medio populi polluta labia habentis ego ha-
bito. Vbi illa particula, Et, est causalis, quæ pollet, vt, Quia. Sicut

Asuth. 10.

Dominus dixit: Veni separate hominem aduersus Patrem suū,
& filiam aduersus matrem suam: & inimici hominis domesti-
ci eius: ibi etiam, Et, causalis est & perinde significat ac si diceret:
Quia inimici hominis domestici eius. Sanctus Isaias tanquam
miraculum refeſit dicens: Habitabit lupus cum agno, & pardus
cum hœdo accubabit, leo, & ouis simul morabuntur. Et ita profe-
cto mihi videtur, quod sicut miraculum effet hæc animalia fer-
cia inter mansueta habitare absque eo, quod illa interficerent, &
vorarent: ita vtcunque miraculum est hominem debilem, miser-
um

Isai. 2.

4 rum & ad malum propensum inter peccatores degere absque eius
damno. Vnde sacra scriptura inquit: Et factum est grande mira- *Num. 26.*
culum, ut Core pereunte filij eius non morerentur. Nam miracu-
losta certe res est, quod filii cum patre iniquo agentes, ut agunt nō
labefactentur, & iniqui fiant. Hæc dixi, quia hodiernum sacram
Euangelium de quadam maximè singulari confessione agit, quā
Diuus Petrus de Christo filio Dei vaigenito fecit, cūm esset in-
ter illam sanctam ac venerabilem Apostolorum societatem. Qui
postea cum in domo Caiphæ impiorum societati ministrorum
Satanæ interesset suum diuinum magistrum non semel tantum,
sed bis, & ter etiam iure iurando negauit: quod præ sagium fuit,
quam plurimos, scilicet, hunc Dominum fore negatos, ex eo,
quod inter corruptorum hominum congeriem se intromittunt,
5 quales illi erant. Quapropter in Christo Iesu dilectissimi vos ob-
secro huiusmodi consortia fugere tanquam pestem, & adhuc am-
plius: nam pestis ad summum corpus interficit, at societas prava
(vt vidistis) occidit animam.

Ait ergo sanctum Euangelium: Interrogabat Iesus discipulos suos:
Quem dicunt homines esse filium hominis? Vnicuiq; nostrum dilectissimi, ita viuere opus est, vt nullus vitæ nostræ aliquam notam
obijcere possit: sicut de illa sancta Judith legitur. Et hæc erat (*in- Iud. 8,*
quit sacer textus) in omnibus famosissima, quoniā timebat Do-
minum valde, neq; erat qui loqueretur de illa verbum malum. Et
multo plus hominibus in dignitate constitutis hoc congruit, qui
nō debent tantū contenti esse cum interiori virtute, sed maxima
obligatione tenentur eam extrinsecus ostendere. Vnde Diuus *1. Tim. 3,*

6 Paulus de quolibet eorum ait, Oportet illū testimonium habere *1. Cor. 2,*
bonum ab his, qui foris sunt. In Leuitico præcipiebatur sic: Om-
nis oblatio, quæ offertur Domino absq; fermento fiat, nec quic-
quam fermeati ac mellis adolebitur in sacrificio Domini. Et ra-
tio ob quam hæc vetabantur est, quia mel & fermentum in igne
simillimantur male olent. Et cū sacrificia cremarentur noluit Deus
vt essent ex male olentibus rebus. In quo significauit nō satis esse
hominem dulcem esse, sicut mel, si alijs male olet: idest, non suf-
ficit bonitas interior, cum malo nomine. Hinc plane colligitur
quantum errat ille, qui ait: Quid mea si de me homines male lo-
quantur & murmurēt: possum detractorum ora claudere? Etiā,
quando aliqua specie male murmurationis occasionem præbes,

Habet

habet innocentissimus Iesus suæ famæ rationem interrogans quæ dicunt homines esse filium hominis? Ut nos doceret de nostro nomine curam habere.

At illi dixerunt: Alij Ioannem Baptistam, alij autem Heliām, &c. Videntur discipuli in hoc adulatores se ostendisse, nam recte noverant Pharisæos dicere solitos esse, eorum magistrum, seductorem, Samaritanum, dæmoniacumq; esse, & in virtute Beelzebub ejus cere dæmonia, & nihil horum ad suum diuinum magistrum detulerunt, sed illud tantum quod honoris & decoris erat. O quam vñitatum est hoc in mundo. Conuersaris cum aliquo apud omnes infimè nōrē, tu verò ne verbum quidem correctionis ei loqui audes, quin imo assentaris ei eius vitam peruersam laudans. De qui busdam diris hominibus, qui populum seducebant dicitur: Ipse ædificabat parietem, illi autem liniebant eum luto absque paleis.

Ezech. 13.

Izai. 39.

Proverb. 15.

Ille parietem ædificat qui malum opus facit, cum quo quasi quodam pariete dividitur & separatur à Deo. Vndē Isaias dicit: Iniquitates vestræ diviserunt inter vos & Deum vestrum. Et adulatores hunc parietem adulatioñis luto linidunt dum dicunt: Quid mirum, parum mali hoc est, non multum est hoc perpetrare quia fragiles sumus, homines sumus & ad malum propensi. Dicit lumen absq; paleis quod non firmiter adhæret parieti, sed cito cadit. Quia adulatio quanvis in principio excæcat, & peccati cognitionem tollit, quandò illud Deus puniet (quod cito erit) planè grauitas culpæ apparet ab omni assentatione exuta. De Magno Alexandro legitur quendam Philosophum à se fuisse dimisum, & ab eius domo cui dixit. Ego tanquam homo erro, tu vero ut sapiens meos defectus meos non cognoscis sequitur quod non es sapiens. Quod si defectus meos nouisti & taces verus amicus non es. O quanta confusio Christianis est, hæc verba ab homine gentili audire, & contrarium in nobis experiri, quin imo mordicus eos consumere volumus qui minimum etiam consilium nobis præstant, quantumvis peccata nostra enormia, manifestaque sint quod quidam nostræ damnationis æternæ magnum prognosticum est. Nam in Proverb. dicitur: Doctrina mala deferentium viam vitæ, qui increpationes odit morietur, quod si etiā dicas: Qui increpationes diligit morietur dico hic, morietur, æternaliter intelligi. Et alia translatio sic habet: Doctrina mala deferten-

renti viam vitæ. Vbi denotatur, quod non solum mali qui à via
 vitæ deuant, malam doctrinam docent: sed vt plurimum cui ma-
 gis imprimitur, est ille, qui deserit viâ vitæ, id est, qui à lege Dei
 separatur, hic est cui magis insedit & quadrat, & sequitur infec-
 rius: Non amat pestilens eum qui se corripit, nec ad sapientes gra-
 ditur. Quis verba hæc audiens non contempscit, agnoscens san-
 ctam monitionem, fraternali[m] correctionem quanto odio pro-
 sequatur? Certe hoc non timere pessimum etiam signum est: ex
 hoc quod tantum diligunt homines laudationem, & tam mole-
 stè ferunt reprehensionem & veritatem prouenit, ut illi qui cum
 eis conuersantur & agunt, eis assententur. Hæc autem A postoli
 nè digna erant? Adulatio in tam præstantibus hominibus in-
 uenienda erat? Dico eos hoc non fecisse ut suo diuino magistro
 adularentur: sed quia nouerat Pharisæos dolo & inuidia plenos, im-
 maculato agno falsissime illa imponere, vnde referre noluerunt
 nisi quod populi turba, syncera & sine dolo sentiebat. Et primū
 quod referunt, est aliquos dicere illum Ioannē Baptistā esse, que
 opinio maioris pôderis alijs opinionibus erat, quia Rex Herodes
 id asseruerat. Solent saeculi magnates, & principes seruos habere
 parum studiosos: & ita parum de Deo sentiunt. Iam Ionæ præ-
 dicatio totam ciuitatem impleuerat, quando ad aures Regis nun-
 tium peruenit. Vnde dicitur ibi, quod prædicat̄ Sancto Prophe-
 ta crediderunt viri Niniuitæ in Domino, & prædicauerunt iei-
 nium, & vestiti sunt saccis à maiore vsque ad minorem, & perie-
 nit verbum ad Regem Niniue. Ecce quomodo vltimus ad quæ
 sermo Ionæ peruenit Rex fuit. Idem Herodi Regi contigit, qui
 anno vltimo quo Christus Redemptor noster prædicauit, quan-
 do iam mundus suis miraculis plenus erat, ait Sanctus Lucas: Au-
 diuit autem Herodes Rex omnia quæ siebant ab eo. Nam qui
 cum eo conuersabantur, ei minime ea nuntiauerant. O mundi
 optimatum ingens calamitas, qui vix aliquem habent, qui eis
 rem bonam nuntiet. Prius enim concionator vitam consumpsit,
 & plebs rudis eius doctrinam accepit, quam multi saeculi prima-
 tes, vel vnicam (duntaxat) eius concione inaudiant, quia non ha-
 bent viros spirituales qui eis id nuntient, sed tantum Sathanæ mi-
 nistros qui eis ea referunt, quæ eorum animas in damnationem
 adducunt. Vix sancta foemina Sara Ægyptum intrauerat cum
 Pharaonis Regis ministri, coram eo illius pulchritudinem lau-
 Sanct. j. pars. Dd daue-

Ion. 3.

Lxx. 9.

Gene. 12.

Gent. 20.

dauerūt. Et postea Regis Geraris Abimelech ministri, idem Regi de Sara nuntiauerunt. Et quanuis infelix hic Herodes mirabilia Domini sero audiuit, si tūc eis v̄ fus esset, huic damnore remedium ad libuiſ let: veruntamen non solum hac bona opportunitate non est v̄sus, sed ansam ex eius miraculis sumpsit, vt in magnum errorem se præcipitaret. Nam dixit: Quia Ioannes Baptista surrexit à mortuis: & propterea virtutes operantur in illo. Et quoniam Rex id asseuerat, ideo gens plebis ita esse credebat: nimis debent aduertere principes magni, & prælati quomodo loquantur. Nam munus, & dignitas in qua constituti sunt eorum verbis autoritate em tribuit, & mox eorum subditi post illos abeunt, quanuis irrationali & fatali loquantur.

Dicit illis Iesus: Non autem quem me esse dicitis: Cui nimirū tribuitur, nimirum ab eo exigitur. Quod si postquā Deus maius ingeniū, maioremq; lucem tibi tribuit, eos qui tot beneficia à Deo non receperunt, virtute non superes eius diuina iustitia te puniet tanquam seruū inutilem, infidelem, & sceleratum. Respondit Diuus Petrus: Tu es Christus filius dei vivi. Hoc est: Tu es verus Messias, Spiritus sancti copiosa vocatione vñctus, & filius Dei vivi, in quo Dei vita ostenditur: siquidem gignereris vitam haberet non posset. Vnde Diuus Paulus ait: Solus habet immortalitatem, & ita Deus essentialiter viuus dici potest. Quemadmodum enim immortalitatem habet ex se: ita vitam quae nunquam incepit, nec finietur. Et dicens: Tu es filius Dei vivi, filium Dei naturalem illum esse confitetur. Cæteri iusti filii Dei vocantur propter dona Dei quae ab eo receperunt, & per adoptionē quod factum est in virtute mortis Iesu Christi: vnde merito filii Dei mortui dici possunt, solus Iesus Christus est filius Dei vivi à Patre genitus vitali actu, tanquam filius eius naturalis. Attende ergo, ò anima Christiana hunc Deum viuum res mortuas nolle.

1 Tim. 6.

Ezech. 16. Apud Ezechielem ait Dominus: Transiens per te vidite cœculatam in sanguine tuo, & dixi tibi: Vnde. In quo denotatur quid ab animabus peccatricibus, & immūdis Deus postulet: nempe, vt conuertantur, & viuat, & quod opera emortua extra tendant. O anima peccatrix (ait Dñs) conuertere ad me, qui sum Deus viuus, viuat in te fides, viuat in te charitas, viuat in te proficiendi seruor, viuat in te honoris mei, & vtilitatis proximorum zelus, negligētia, & remissio procul exulet: in omnibus, & per omnia.

Marc. 6

14

15

6 nia gratia in te regnet, quæ vita tua est, per quam vivam in te, & ad vitam æternam te disponam. O felix anima, quæ huius p̄ij Patris vocibus obtemperauerit. Itaque dicens: Viue, non tantum nos admonet, vt vitam gratiæ habere studeamus, sed etiā, vt accidiam, quæ animam torpere facit, penitus expellamus. Et ita vbi nos legimus: Dormitauit anima mea præ tædio: alia translatio ha Psal. 118 bet: Stillauit anima mea præ tædio: & sic legit etiam Beatus Am brosius. In quo significatur, quod quemadmodum herbe, flores, simile, & lilia, quantumvis excellētissimum colorem, odoremque ha beant, si tamen deſtinentur, & premantur virtutem, colorē, & odorem perdunt, & aridæ absqueulla virtute manent: similiter anima, quæ cum gratia Dei est rosa pulchrior & floribus: accidit tamen destillata, exiccata, indeuotaque manet. O admirabilis metaphora, cum qua exaggeratur damnum, quod pigritia animæ infert. Ideo dicit Deus: Viue, hoc est, stude vitam feruidam, solicitamque agere.

Et Dominus respondit: *Beatus es Simon Bariona, quia caro & san guis non reuelauit tibi, &c.* Quasi diceret: Vnde Simoni Ioannis filio vili, ac pauperculo piscatori prouenit, qui nusquam aliud dicerebat, quām retia reficere, & piscari, tam mirificam cognitionē habere, tamque mirificam confessionem facere? Certe hæc pater tuus, o Petre non te docuit: sed pater meus qui in cælis est. Vnde S. Iacobus in sua Canonica ait: Omne datū optimū, & omne donum perfectū de sursum est, descendens à patre luminum. Patrē luminū Deū appellat, quia ab eo lux emanat, & peculiariter illa, 18 cum qua supernaturalia mysteria cernuntur, quo lux naturalis rationis non peruenit. Ille hoc altissimum mysteriū D. Petro reue lauit, & per suam infinitam misericordiam nos quoq; in lucem, & agnitionem huius infallibilis veritatis traxit, quod quidē inef fabile beneficium est. Nam quanuis naturali lumine obtinetur, unum Deum esse, vnde de illo, qui hoc negaret ait Sanctus Da uid: *Dixit insipiens in corde suo, nō est Deus.* Quasi diceret: Nō lingua id pronuntiare ausus est, quia ab omnibus illuderetur. Si quis per desertum iter faciens, casu domum miro artificio fabricatam offenderet, & sericis, pretiosissimisque tapetibus ornatam, & mensam ibi stramat opiparis epulis refertam, & super testum domus strepitum audiret, & tabulas stridere, & moveri cerneret iure optimo hic dicere posset, certe habitatores

Jacob. 1.

Psal. 13

simile,

huic domui sunt. Vnde nosti? quia id oculis cerno, & auribus percipio, & qui hoc negaret fatuus iudicandus esset. Similiter videns horum ratione præditus hanc domum, quæ est mūdus tam singulari artificio fabricatam, fulgidissimis astris, planetisque ornata, plantis, herbis, & floribus odoriferis confitam, mensam copiosissimam optimisque epalas & viaticis plenam, & vestigiorum strepitum nempe cælorum motus tam singulari ordine, & perseverantia, meritò quidem dicere potest: Sine dubio dominus est huic domui, qui eam gubernat & regit. Quis ergo potest esse, nisi Deus, qui hæc cuncta creauit? veruntamen cognitio hæc est imperfecta. Quia, et si D. Paulus inquit: Inuisibilia ipsius à creatura mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspicuntur, sempiterna quoque eius virtus & diuinitas: tamen, quia omnium rerum perfectiones simul, in comparatione infinitæ perfec-

Rom. 1.

Isai. 6.

Dionysius
Epist. 1.

tionis Dei nihil sunt: ideo notitia Dei, quæ per illas obtinetur, imperfecta est. Et quanvis Sanctus Isaias inquit, illa beata Seraphim, quæ vidit dicere: Plena est omnis terra gloria eius. Nam in omnibus mundi rebus bonitatis Dei gloria relucet, sapientia, & bonitas eius: cæterum hic mundus, hæc terra, & aliae innumeræ siessent omne, quod nobis representarent, parum esset respectu eius, quod in se Deus est. Vnde singulare beneficium illud fuit, quod hic lumen pater nobis contulit, dans nobis aliam perfectiorem cognitionem eius, quod in se est per lumen fidei, quam in intellectibus nostris infudit. Cū qua alia mirifica mysteria adipiscimur, quæ rationis lumine non obtinentur, & omnium fundamentum est. Hunc, scilicet, Deum verum, unicum filium naturalem habere à se æternaliter genitum, & hunc Redemptorem nostrum Iesum Christum esse: quanvis hæc notitia imperfecta est, respectu eius quam in gloria habebimus. Et sic Sanctus Dionysius ait: quod nimium scire de Deo, est cognoscere illum recte comprehendi non posse his verbis: Perfecta eius ignoratio, eius vera cognitione est, quia ipse super omnem mentem, & substantiam noscitur. Hunc ergo piissimum Patrem, dilectissimi, cum maxima instantia deprecemur, ut fidei suæ lumen, quod in cordibus nostris effudit conseruet, & semper adaugeat, & ignorantiae tenebras, & cuiuscunq; erroris ab eis relegat, & quod lumine eius, increatum lumen (quod ipse est) cernere mereamur.

Et

20 Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petrā edificabo Ecclesiam meam. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui tam peculiarem rationem de hominibus gerit, & sic illos honorat postquam homo factus est. Non utiq; Angelos sanctae Ecclesiae sunt, ut fundamenta posuit: quinimo dignum, & honorificum valde ipsi sibi esse reputant coadiutores in hoc sacro edificio se praebere, fidelium saluti consulentes & fauentes. Eam tamen edificat super hominem Petrum nomine. Huic dicit: *Tibi dabo claves regni celorum.* Sed notate interim, quod prius ei Dominus dicit: *Pater meus renelauit tibi.* Quasi diceret: Siquidem Pater meus tibi scientia impertivit, ego claves regni celorum tibi dabo, & Ecclesiae meæ potestatem tibi committam. In quo docuit, quod si dona & sufficientiam alicui Deus non impertit ad aliquid munus ad

23 ministrandum, nullatenus tale munus debet ei committi. Pauper Diuinus Petrus erat, & pescatoris filius, apud homines nullius pondaris, seu estimationis erat: sed per id quod a Deo accepérat Ecclésia sanctæ huius prælatus creatus est. Hoc non ex dotibus carnis & sanguinis, sed ex carli pignoribus quæ habebat, impetravit. Et ita quando Diuinus Pastor Christus voluit ouium curam ei committere, nō interrogauit eum, an nobilis esset, an ingenua prosapia natus: nam generis nobilitas parum sine virtute prodefset, vt quis prælatus crearetur: sed interrogauit eum: Simon Ioannis diligis me plus his? Nam ad huiusmodi munus exercendum magno Dei amore opus est, ob cuius defectum tot mala communiter hant, totque damnata succedunt. Et non dicit ei: *Dō tibi claves,* sed, *dabo tibi.* Dum Christus Redemptor noster in hac vita vixit,

24 noluit curā ouium suarum alteri committere, nec etiā Diuo Petro: ipse nanque usque ad mortem eas pascere voluit. O quā singularis doctrina prælatis, vt discant super curam ouium suarum ipsi metu inuigilare, quantum possibile fuerit, nec de ministris confidant quantumvis optimi videantur.

Tibi dabo claves regni celorum. Claves sunt scientia ad discernendum inter dignos & indignos, & potestas ad aliquos admittendos, alias vero excludendos, ad sanciendas leges, & præcepta statuenda, ad sacramentorum administrationem, & sacram scripturam elucidandam, & tandem ad reliquum omne, quod ad regimētū sanctæ Ecclesie necessariū est. Tempore famis & frumenti penurie dominus, & paterfamilias clavem frumentariam solet

log. 21

simili.

semper secum afferre, nec seruo eam cōmittere audet: at tempore 25
re vbertatis, & copia frumenti facile eam illi cōmittit. Ante Chri-
sti Redēptoris nostri mortem magnā paradisi famē, & bonorū
eius penuria erat: tantum in manib⁹ domini corum clavis inue-
niebatur: at verò post passionem eius sacratissimam, quia maxi-
mæ vberatis tempus est claves seruis sacerdotibus, scilicet, com-
missæ sunt, quorum caput est Diuus Petrus, ne homines vilam
excusationem haberent, dicentes se calum obtinere non posse.
Nam ad impetrandum veniam peccatorum, non ad inuisibiles
substantias, & alterius natura nos misit Deus, aut ad innocētes,
quales sunt Angeli cœli, qui nunquam peccauerunt, sed mittit
te ad Diuum Petru hominem, sicut te peccatorem, & forte ma-
giorem te, qui post tot beneficia à Deo accepta, ter illum, & iure-
jurando negavit. Quid igitur respondebis miser, si hac viam 26
facili veniam impetrare contemnis? Age dilectissime, ne tuimet
tam intimus hostis sis obsecro. Nunc quia claves sunt propera, &
accede ad pedes confessarij, nam postquam in inferno inclusus
fueris, ex eundi locis non erit.

Attende quid Dominus dicat: *Quodcumq; solueris super terram, erit solutum & in cœlo. D*um superfaciem terræ viuis, poeniten-
tiam age: plange peccata tua, ad pedes cōfessoris accede, & pecca-
tua humiliiter confitere, & pete absolutionem. Nunc enim D.
Petri claves tibi proderunt, non autem postquam è vita discesser-
tis. Ieremias ait: Conclusit vias meas lapidibus quadris, semitas
meas subiicit. Hæc verba cuiuscunq; in inferni dicatorum ad-
aptari possunt. Nam fletus, famē, & paupertas, quæ via cœli esse
solebant, in infernum retrorserunt: nam ibi hæc omnia abunde-
sunt: Ibi enim erit fletus, & stridor dentium in quibus, nec vili-
tas, neque merita erit. Inquit Sanctus Iohannes quandam se vi-
disce, qui ei dixit: Ego sum primus, & nouissimus, & habeo cla-
ves mortis & inferni: Hic est Christus Redemptor noster: & has
claves hic cœlestis Dominus non sacerdotibus, non summo Pō-
tifici eas tradidit: nam neque sacrificia sacra, neque indulgentiae,
neque absolutiones daminatis proderunt ad hoc, vt inde exeant.
Super hæc mirabilia beneficia, & alia quāplurima, quibus Euā-
gelium hodiernum plenum est, quæ Dominus Diuus Petro con-
tulit, potest magna consideratio in laudem & gloriam eius fabri-
cari. Diuus Paulus inquit: Nem magnitudine euclationum extollat
me.

Threno. 3

Apoc. I.

2. Cor. 12.

28 me, datus est mihi stimultus carnis meæ, Angelus Sathanæ, qui
 me colaphizet. Vbi Diuus Hieronymus ait, hoc simile fuisse
 consuetudine Romanorum quando triumphabant, quorū lateri
 præco adhaerens de mortalitate eos admonebat, ne superbi ent
 ob victoriæ partam. Ita in Divo Paulo, ille carnis stimulus tan
 quā præco erat, qui eius mortalitatē & fragilitatem prædicabat,
 ne forte tot Dei fauoribus superbiret. Et res quidem mira est, ut
 Diuus Petro in tanta celsitudine, & dignitatis honore constituto
 huiusmodi spiritus non fuerit datus, ad eius humilitatis conser
 vationem, cum restam singularis sit, vt umbra tantum corporis
 sui omnem infirmitatem, omnemque languorem sanaret, quod
 nusquam alicui alteri sancto concessum legimus. Ex quo potest
 colligi, quod, quemadmodum ille diuinus ædificator, & artifex
 tam excelsum ædificium fabricauit, etiam profundissimam hu
 militatem in eo posuit, vnde non fuit opus sicut Diuus Paulo sti
 mulum carnis ei dare, & ita perseuerauit in hoc diuino ministe
 rio singulari cum sanctitate Ecclesiam gubernans, & tot immu
 meras animas ad fidem & obedientiam Christi Domini conuer
 tens, vsque ad sanguinis effusionem: una siquidem & eadem die
 cum eius coapostolo Diuus Paulo gloriosum martyrium com
 pleuit. Quod si olim Roma in signu magnæ gratitudinis Imper
 atorem triumphantem, & è bello reuertentem, cum tanta lati
 tia & trophæo suscipiebat, quanta gloria & trophæo existima
 mus hodie in cælo suscipientur illi, qui tot prouincias & regna
 à demonis imperio, & tyrannide erecta, legitimo Christi Domini
 ni Imperio subiugarunt. Quod si cælum ita lætatur, quid ter
 ora nostra facere debet, quæ vsque hodie vberimo doctrinæ se
 mine eorum, fertilis est, & indies æternæ vitæ fructus producit?
 Quo amore & reuertentia diligere, sequi, & imitari debemus
 hos fidei nostræ patres, vt imitantes eos in virtutibus gra
 tia pleni, cum eis gloria perfruamur, quam mihi
 & vobis donare dignetur Iesus Mariz
 filius, Amen.

IN FESTO VISITATIONIS SACRATISSIMÆ VIRGINIS MARIAE CONCIO

Prima.

Exurgens Maria abiit in montana cum festinatione. Lucæ. i.

Simile.

Canti. 4.

2. Cor. 2.

Cant. 4.

Capitæ.

ES Odoriferæ cōmagis suū odorem communicant, quo plus tractantur. Cāpus floridus, hortus diuersis floribus consitus, nisi aer flans illos moueat, parum odoris emittunt: at si flante aura flores liliaq; moueantur, statim magnam fragrantia, magnumq; odore emitunt. Vnde sponsus in Canticis dicebat: Surge Aquilo, & veni Auster, perfla hortum meum, & fluant aromata illius. Hinc est, quod sicut Sanctorum exēpla odor vocantur (vt D. Paulus ait) Christi bonus odor sumus, alijs odor mortis in mortem, malis, scilicet, qui inuidia, & rabie pleni inuicem se mordent, & inuicem consumuntur, bona iustorum exēpla olfacentes: alijs odor vitæ in vitâ, (bonis, scilicet, qui odore boni exēpli Sanctorum meliores efficiuntur) eo minus proficiunt, quo rarius de eis loquitur, & agitur: tunc verò vberem fructum efficiunt in humanis cordibus quando cogitationeruminantur, mente euoluuntur, & in lectione, sermone, & colloquio de eis agitur. Hortum Deus habebat nimis occultum, de quo in Canticis dicitur: Hortus conclusus soror mea, sponsa hortus cōclusus. Hic hortus purissima Virgo domina nostra est, multo præstantior illo, de quo dicitur: Plantauerat autem Dominus Deus paradisum voluptatis à principio, in quo posuit hominem, quem formaverat. De illo dicitur. In principio respectu temporis: de hoc autem: Ab initio, & ante secula creata sum, respectu perfectionis, & præritatis, in qua ab initio Angelos creauit. In illo voluptatis paradi so, ex costa Adæ formata fuit Eua: in hoc verò paradi so secundus Adam Iesus Christus ex costa Euæ, hoc est, ex purissimis Virginis.

4 ginis sanguinibus fuit formatus. Ex illo paradiſo primus Adam cum ignonimiā, vituperio & tristitia fuit eieclus: in hūc verō paradiſum secundus Adam Deus filius cum magno trophēo, & lētitia, tam hominum quam Angelorum intravit & exiuit. In paradiſo illo quæcunq̄e arbor, secundū genus suum fructum afferebat: pyrus, pyra dabat: malus, mala: nux, nuces: at in hoc horto, arbor fructuum super omne genus, & naturam reddidit: nam pura mulier verum Deum protulit. Ille hortus voluptatis paradiſus dicebatur: hic etiam paradiſus dicitur, id est, pariens risum, nam risum & gaudium terræ, cælorumq; peperit, & fuit primus paradiſus, in quo primo anima Deum vidit, & beatifica eius visione fructa est. Et hæc est vna ex præcipuis Virginis huius sacratissimæ excellentijs. Nam prima anima quæ Deum vidit, & fuit beata anima sacratissima Christi Redemptoris nostri fuit, & hoc primo in virginco utero sanctissimæ feminæ huius factum est. De horto D. Hieronymus ait: Hortus deliciarū, in quo sunt consita vniuersa florū genera, & odoramenta virtutum. Et ad cōmunicandum hos odores, postquam adimpletum est quod Angelus dixit: Spiritus sanctus superueniet in te, tanquā aura, quæ perflat in horto eam concitauit & mouit.

5 Et exurgens Maria abiit in montana cum feſtinatione. O quos odores, & fragrantias illis cōmunicauit, cum quibus egitab eius dominus egressu usque ad redditum? Quod si quis dicat in eodem loco ubi sacra Scriptura hanc sacratissimam Virginem hortum appellat etiam fontenī eam dicere. Vnde postquam dixit: Hortus conclusus, subdidit dicens: Fons signatus. Si ergo est fons, quomodo ascendit? Ad hoc respondeo, quod Aristoteles in Meteo-
ris aliquot causas aſignauit, propter quas aqua ascendit. Prima est, propter grauioris corporis infusionem: si enim in fontem lapis magnus inieciatur, statim aqua ascendit. Secunda causa est, ne detur vacuum in natura: si enim vina fictilis, quæ sit calefacta sumatur, & super aquam frigidam collocetur, statim aquæ guttulae in vnam ascendunt. Et ratio est, quia cum vina illa fictilis sit calida, etiam aer, qui intus est, & quia aer calidus est rarus, & frigiditate adiumente spissatur, & contrahitur, ne detur vacuum ascendi aqua. Propter hanc ergo duplē rationē hodie Virgo sacra sita cum eset fons aſcendit in montana Iudeæ. Primum, propter infusionem corporis grauioris: cecidit enim in

Aristo. 2.

Meteo.

Sime. iii.

- I. Cor. 10** illam lapis ille pergrandis, de quo Diuus Paulus ait: *Petra autem erat Christus: & haec cœlestis petra illam mouit, ascendere quæ fecit.* Vnde sanctus Ambrosius ait: *Quo enim iam Deo ple na, nisi ad superiora ascendere?* Secundo ratio, ob quam aqua **D. Amb. in Homil. sup.** ascendet est, ne detur vacuum: & propter causam hanc hic sa bunc loc. cratissimus fons hodie ascendit. Erat enim anima pueri Ioannis gratia vacua, & originalis peccati labia infecta. Ascendit fons, ne illa anima vacua esset, &c, ut adimpleretur Angeli promisum dicentis: *Et Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero matris sue.* Et sacrum Euangelium ait. *Quod abiit in montana, cum festinatione.* Nam idem Dominus, quem in suis sacratissimis visceribus gestabat, illam mouebat, ut eo modo abiret festinans. **Lc. 1.** In quo ostendebat cum quanta cura, & studio animarum sa luteum operabatur. Regius Dauid ait: *Dominus sollicitus est mei.* Idem Diuus Ioannes asseuerare potuit: nam mox, ut in mundum intravit cum solitudine perrexit, ut illum sanctificaret, & animam eius possideret. Potentissimus ille Rex Assuerus inter omnes Imperij sui vrbes, Susam ciuitatem maxime dilexit, & in maximo honore habuit, propterea quod ciuitas illa prior fuit omnium quæ possederat. Vnde facet textus inquit: *Quando sedit in solio regni sui Susa ciuitas regni eius ex ordium fuit.* Ideoque in ea principibus, & magnis regni sui insuper, & vniuerso populo splendida conuicia fecit. Sanctus etiam Dauid magno amore prosequebatur Sion ciuitatem, quam peculiari priuilegio vrbem suam appellabat, quia prima fuerat, quam sibi adscriperat: Vnde eam honorificauit arcam foederis in ea locans. Nam illam rem, quam plus diligimus, amplioribus beneficijs donamus. Ita prior ciuitas, quam potentissimus, ac cœlestis Imperator Christus postquam in mundum intravit à dæmonis imperio eripiens sibi deuinxit, sancti Ioannis Baptistarum anima feuit: & ita maximo honore illam affectit, maximeque dilexit. In hoc verbo, *Cum festinatione.* Verorum Dei seruorum ingenium denotatur, nempe in rebus ad eius ser uitum pertinentibus sollicitos se ostendere. Vnde Diuus Ambrosius ait: *Nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia.* **Lnc.** Et ita vnuim ex præcipuis signis, quæ sacri doctores assignant prædestinationis alicuius est, curam & solitudinem in eo cer nere in famulando Deo. *Quæ à magnete taeta sunt non quies cunt,*

10 cunt, donec septentrio niale sydus aspiciant, id est, *El norte*, ut patet, *En la aguja de marcar*, & in aqua solaris horologij, quam nunquam quiescunt, donec sydus illud aspiciunt, hoc est, *Hasta que estan en frente del norte*. Sydus nostrum septentrio niale Deus est, & tacti magnete diuinæ prædestinationis eius semper mouentur, & gyitant, semperque in suo famulatu laborant, nec quiescunt, donec coram eius diuinæ celstitudinis conspectu appareat. Et è contra Sanctus I sidorus ait, quod pigritia, & indiespcientiam differre, signum manifestum reprobationis alicuius est. *S. Isidor.*

Exodi, 8. dicitur, *vnam ex deterioribus plagis, quas Aegypto Deus misit, ranas fuisse*. Et ascéderunt ranæ, inquit facer textus, operueruntque terram Aegypti: ita ut tam lecti, quam mensæ, dominus, & reliqua omnia ranis scaterent. Si bibere volebant ranæ

11 in potu apparebant: si edere ranis cibus exuberabat. Cùm autem Pharao à Moysè & Aron postularet, ut plagam illam magnam auferrent, Moyses respondit: Constituc mihi quando deprecet protè, & pro seruistuis, ut abigantur ranæ abste, & tantum in fulmine maneant. Cui Pharao dixit: Cras, O amens sine cōsilio, & sine prudentia quomodo tam graui plaga affectus, & in tam terribili afflictione constitutus dicis. Cras? Quare non dicis deprecamini statim pro me. Pues para luego es tarde? Vidistis vñquam fratres talem hominis cæcitatem? Non admiramini tyranni huius amentiam, qui cum posset statim ab illa afflictione eripi in posterum distulit? Vtique dicitis: Maxime. Quare ergo magis vosmetipso non admiramini, & de vobis obstupecitis, qui die vna, & alia, & pluribus in peccato lethali estis, & cum statim ex

12 ire inde possetis, cunctamini, & in posterum poenitentiam differatis? Quodnam est peius, dicite mihi, ranis circundari, an peccatis, & diabolis obsideri, & ad æterna supplicia damnari? Equidem longe maximum malum hoc est. Admiramini Pharao nem ranis vallatum dicentem, Cras, & vos peccatis, & diabolis obfessos non admiramini nec obstupecitis? Illuminet vos Deus vt relipiscatis, & tantam calamitatem agnoscastis, vt dum tempus habetis remedium adhibeatis, ante quam ira Dei super vos descendat. Ne respondeatis dilectissimi sicut Pharao respondit, Cras, quod verbum reproborum est. In aëribus cùm Apostoli prædicarent, audientes gentes gauisa sunt, & glorificabant verbum Domini, & crediderunt quot quot crant.

præordinati ad vitam æternam. Quid clarius id, de quo agimus, 13
 diciti posset: siquidem prædestinati soli verbo Dei lætabantur, &
 illud glorificabant? Verbum Dei glorificare est opere illud ex-
 equi cura, studio, & feroore. Nam qui negligenter, & tepide ope-
 ratur, videtur verbum Dei contemnere, & iniuria afficere. Nam
 ille, qui sic remisse operatur quasi significare videtur, promissa,
 & minas, quæ in ipso continentur non credere. Etiam illud, g2-
 uisæ sunt, perseverantiam denotat. Nam secundum Philoso-
 phum: Delectatio conseruat operantem in opere. Ea dilectissimi
 oculos vestros aperite, & hunc temporem, & desidiam pro-
 cul à vobis pellite. Incipite nunc vere pœnitentiam agere, nec
 quiescatis donec coram sydere hoc diuino sitis. Hoc Sanctus
 Dauid verbis subobscuris significauit, dicens: Constituite diem
 solennem in condensis, usque ad cornu altaris. Quod celebre- 14
 mus (inquit) solennitates in densitatibus, quæ sunt peccata,
 quæ mox inuicem connexa sylua condensa in anima fiunt. Et
 quomodo in peccatis solennitas celebrari debet? Dico festum
 peccatis celebrare, esse illa flere cum firmissimo proposito de-
 inceps non peccandi. Tunc enim taurorum festum celebratur,
 quando agitantur, & telis confodiuntur: similiter cum pecca-
 ta vestra telis pœnitentia, & lachrymarum cordis confoditis,
 festum eis celebratis: sicut Dominus ait: Gaudium fit in cælo
 Angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente, &c.
 Et hoc festum deberet celebrari usque ad cornu altaris, id est,
 quo usque in cælo cum Christo glorietur homo. Nam ille est
 cornu, & vis altaris, ab ipso nanque vis, & virtus in altare,
 Ecclesiam, sacrificia, & sacramenta descendit. Plorate ergo, & 15
 mortificamini dilectissimi, quo usque ad verum australis sydus,
 qui est Christus vera vita vestra perueniatis. Nam de iustis San-
 ctus Ieremia inquit: Qui sperant in Domino mutabunt fortitu-
 dinem: assument pennas sicut aquilæ, current, & non labora-
 bunt: ambulabunt, & non deficient. Quasi dicat Prius ad ma-
 lum fortes erant, nunc vero ad bonum sine lassitudine volant.
 Nullus dicat, quando iuuenis eram, ieunauit: iam multis bo-
 nis operibus me dedi, & pijs exercitijs incubui, nunc quies-
 cere, nunc mihi indulgere volo. Auertat à nobis Deus dilectissimi,
 ut tale verbum ore proferamus, siquidem ipse nobis præ-
 cipit ne quiescamus, sed quod usque ad cornualtaris curramus.

Vbi

*Aristo.**psal. 117**Simile.**Lact. 15.**Ism. 40*

16 Vbi nos legimus apud sanctum Iob: Non peccavi: & in amari- ^{lob. 17}
tudinibus moratur oculus meus: ex Hebreo transferri potest:
Non peccavi, & in amaritudinibus morabitur oculus meus, de
futuro, & sic est in paraphraſi Chaldaica. Si ergo ille, qui morta-
liter non peccauit, vt hic ipſe affirmat, non ſolum flebat de præ-
fenti, ſed in venturis ſeculis ſibi fore flendum prædixit: quid fa-
ciant æquum eſt hi, qui oculos ſuos in vitam præteritam veren-
tes tantam in multitudinem, & congeriem peccatorum, quæ admi-
ferunt, cernunt? Hæc omnia dixi eius occaſione, quod sanctum
Euangeliū inquit: *Exurgens Maria, abiit in montana cum festinatio-
ne.* Considerate fratres hoc ſacratissimæ Virginis iter, & quomo-
do hæc prior proceſſio ſolēnis fuit, in qua cōrpus Christi ſanctis
ſimum geſtū est, quam non pſallentium, & laudatiū turbæ,
17 ſed Angelorum chori beatissinam Virginem comitantes, & lau-
des Deo decantantes, ornabant.

Et intravit in domum Zacharie, & ſalutauit Elisabeth. Quæ lingua
ſuauiffimam illam Virginis preciosifimæ vocem explicare ſuf-
ſicit? Illud: Salve cognata! Illud, Sanctam Elisabeth cum vene-
rabili eius ſenectute coram cæli Regina genu flectere? Quis etiā
illós dulcissimos amplexus vtriusque exprimere poſſit? Perpen-
dite primū quod Sanctus Euangelista refert, eſſe quomodo ter-
ra cælorumq; Regina ſalutauit Elisabeth, Eia dominæ hanc hu-
militatis lectionem diſcite. Quia dignitate maior non expeſtat,
vt minor eam ſalutet, ſed ipſa illā præuenit, ipſa præit: hu militas
enim & urbanitas gratiā comitantur, & vbi ambitus, vani reſpe-
ctus, inurbanitates, ibi gratiam Dei minime cohabitare ſignum

18 eſt. O quot adiuuentia inurbanitatum, inciuitatumque Satha-
nas adiuuenit, omnia in ſuperbia fundata. Quām plurimæ enim
dominæ mutas eſſe ſe fingunt, cum loquaciores ſint, quām opor-
teat. Nonnullæ verò cæcas ſe eſſe ſimulant, cum lince, aut aquila
acutiorem viſum habeant. Nonnullæ paralyſi, aut podagra labo-
rare videntur, aut ægritudinum occaſiones obijcunt, ne alijs af-
ſurgant: velut, qui pileum in manu continent, antequam alter in-
grediaur, vt eum alloquatur, ne forte caput ei aperciuſſe videa-
tur. O diram vanitatem, in quam plurimaru amicitiarum iactu-
ram introducam, & in charitatis deſtruotionem ſtatutam. Nam,
vt quidam ait: multos conciliat comis, & blanda ſelatatio. Vnde
Diuus Paulus comendat, dicens: Charitatem fraternitatis inui-
cem

vicem diligentes, honore inuicem præuenientes. In quo S. Apo 19
 stolus denotat, quod ad conseruationem charitatis maxime ne-
 cessarium est nos honore inuicem præuenire, comiter, festiuæ, &
 vrbancæ. Et hoc peculiariter cum senioribus, & prouectæ ætatis
 hominibus debet obseruari. Olim apud Gentiles in maxima ve-
 neratione senes habebatur: adeò, vt Petrus Apianus refert, quod
 in Gades insula in fano senectutis, quod quidam Græci Gentil-
 ies illac transeuntes exerentur, ibi senectutem deam colebant,
 vt vitæ magistram, & magnarum rerum reuelatricem, & sensua-
 litatis etiam mortificatricem. Vnde fertur quod illistemporibus,
 sicut modo ad templo sacra malefactores configuiunt: ita delin-
 quentes, & homicidæ, & alij ad senestanquam ad sacrum locum
 fugiebant. Quod si apud Gentiles talis honor senibus defereba-
 tur, quid faciant æquum est hi, qui religionem Christianam co- 20
 lunt? In Leuitico præcipiebat Deus: Honora personam senis.
 Et inter alias iniurias, de quibus S. Hieremias in Babylonios con-
 querebatur cum filios Israel ab Hierusalem in Babylonem ca-
 ptiuos duxerunt una est: Facies (inquit) senum non erubuerunt,
 neque miserti sunt, scilicet, eorum. Et etiam Propheta Baruch,
 de eodem conqueritur, dicens: Eduxit super illos gentem de
 longinquo, gentem improbam, quæ non sunt reueriti senem.
 Et ubi sacra scriptura refert mala, quæ nonnulli peruersi homi-
 nes perpetraturi erant, hoc inter illa assignat dicens. Oppri-
 manus pauperem iustum, non parcamus viduez, nec veterano, nec
 reuereamur canos multi temporis. Ex his omnibus locis pla- 21
 ne colligitur quanta obligatione adstringamur ad senes vene-
 rando, & quanta abominatio coram Deo sit id non facere. Dis-
 camus fratres ab hac cælesti magistra, quæ honore senem præ-
 uenit.

*Et salutauit Elisabeth. Quo salutationis genere, aut quo pacto
 eam salutauerit non legimus, sed pie credi potest, non fuisse salu-
 tatem aliqua harum salutationum, quæ modo visitantur, qua-
 rum etiam Sathanam autorem extiisse crediderim, vt paulatim
 cuncta aboleat obliuio quæ animam in Deum tollere pos-
 sunt, factorem rerum omnium illum fatendo. Quid sibi vult,
~~oso las manos de v. M.~~ Mane, meridie, & vesperi? Præstaret
 quidem, vt sicut olim, sic inuicem vos salutaretis dicentes. Bo-
 na dies frater, Fausta nox vobis sit, Deus det vobis suam pacem,*

aut

Petrus
Apia.

Leuit. 19.
Thren. 4.

Baruch. 4.

sapi. 2

22 aut gratiam, &c. Tandem tandem, vt operamur sic loquimur: & sicut intrinsecus tam parum spiritus Dei habemus, ita exterius id minime communicamus, aut ostendimus: Nam, *Luce. 6* vt summa veritas ait: ex abundantia cordis os loquitur. Eia dilectissimi amore Dei vos obsecro, vt Deum in corde, & in lingua gestare gloriemini, & intus extraque probos esse vos ostendatis.

Et factum est, ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, exultauit infans in utero eius. Super hoc notare licet, quod vox salutationis Beatissimae Virginis fuit quoddam instrumentum, & vehiculum, per quod Christus Iesus emisit Spiritum sanctificationis in Ioannem, sicut cochlear est instrumentum, cum quo liquor medicinalis propinatur ægroto: & Spiritu sanctificatio-

23 nis non solùm à peccati originalis labo fuit mundatus, & in gratia confirmatus, verùm etiam usurrationis intempestiuè præuentus ad Deum cognoscendum, vt communiter tenetur. Et ita Diuus Ioannes prius matre eius Spiritu sancto plenus fuit, quia audita voce exultauit in utero matris, & mox repleta est spiritu sancto Beata Elisabeth. Itaque quanuis sacratissimæ Virginis vox prius per aures matris transfluit, operationem tamen prius in eius filio fecit. Et non est mirum, quia radij solares similes,

prius per medium aerem transeunt, quam terram pertingant, sed prius calorem in terra producunt, quam in aere, quia in terra terminantur, & fistunt, postea vero per reflexionem calorem in aere producunt. Sic in hodierna sacra Visitatione contigit. Christus verus Sol emisit virtutem sanctificatiuam

24 per os matris suæ in Ioannem transeuntem per aures Beatae Elisabeth: & hæc virtus fecit reflexionem in anima Beati Ioannis, & inde in anima matris transfluit. Et cognoscens puer Deum suum vultum ad eum convertit. Nam, vt naturales aiunt, foetus in ventre faciem versus matris tergum habet, & Ioannes vertit se, vt Deum, quem nouerat adoraret: & hæc adoratio meritoria fuit, quia facta fuit in gratia, & cum diuino amore. Itaque hic sanctus puer ab utero matris suæ cœpit mereri. Nectantum mundi salvatorem ibi adoravit, sed etiam laudavit, & prædicavit, ad hoc tanquam instrumento matris suæ lingua utens. Et ita munus suum hodie exercere cœpit, quod quidem erat, sicut

Diuus

Ioan. 1.

Diuus Ioannes Euangelista ait: Hic venit in testimonium, vt te ²⁵ testimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum. Hæc est magna, & peculiaris laus, & prærogatiua Sancti Ioannis, qui post sanctissimam virginem dominam nostrâ primus fuit, qui verbum diuinum incarnatum nouit, & prior, qui hoc in carnationis sacratissimum mysterium promulgavit. Et postquam ille cognouit, & promulgauit, secundò Sancta Elisabeth, deinde pater eius Zacharias: deinde Sanctus Ioseph, deinde pastores, deinde Reges, & etiam bestiæ illum cognouerunt.

Et repletæ est spiritu sancto Elisabeth, & exclamauit voce magna.
 Nuaquid sancta foemina, hæc tua autoritas, grauitas, & serenitas vultus tui est, quia, vt amens clamas? Ah, quando alicuius dominus ardet, nunquid ille poterit se continere, quin vociferetur? Beatae Elisabeth viscera comburebantur, & quomodo non magnos cl²⁶ mores ederet? Musicus, qui organa pulsat, facit fistulas resonare, secundum quod intrinsecus in corde sentit. Hæc sancta foemina organum erat, & eius filius musicus, qui viscera eius pulsabat, & sic eam resonare faciebat secundum quod ipse in corde habebat. Vnde exclamans Beata Elisabeth ait: *Benedicta tu inter mulieres.* In duplii statu mulierum genus diuisum est, scilicet, in non virgines, & virgines. Primus status à mundi initio fuit maledictus, vt in Genesi patet, vbi foeminæ Deus dixit: In dolore paries filios tuos. Et etiam secundus status virginum infelix reputabatur. Vnde communiter inter Hebræos dici solebat: Male dicta sterilis, & quæ non parit. Itaque omnes maledictæ erant, illæ, quia in dolore filios pariebant, hæc verò, quia fructum non reddebant. Veruntamen per Hieremiam dicit Deus: Si separa- ²⁷ ueris pretiosum à vili, qualis os meum eris. Quasi diceret: Omne pretiosum manebit, quod factum cernimus in hac sacratissima foemina. Sublatum est enim à matribus, quod eas maledictas efficit, nēpe in dolore parere, & etiam à virginibus maledictū ablatum est, scilicet, fructum non dare, & quod pretiosum est, remansit puritas, scilicet, & maternitas. Et hæc dux excellentiae in illa conuenerunt, vnde benedicta inter mulieres remansit. Nam omne bonum, quod in eis est, in ea simul inuenitur, quæ sola mater & virgo est. Etiam hæc verba significant hanc sanctissimam virginem, omnium aliarum mulierum tam veteris, quam nouæ legis benedictionem habuisse. Nam in veteri lege matres benedi-

simile.

Gene. 3

Hier. 15

ctæ

28 Et erant in noua verò lege virgines benedicuntur. Et cum hæc cœlestis regina, & mater, & virgo sit, utrumpque benedictione habuit. Ideo dicit ei, Benedicta tu inter mulieres & benedictus fructus ventris tui. Quando Angelus salutavit eam dixit: Benedicta tu in mulieribus, & non amplius dixit. At vero Sancta Elisabeth addidit: E benedictus fructus ventris tui. Quando primo vere arborem florib[us] plenam cernitis, dicere soletis: Benedictus qui te creauit, quæ tam speciosa es. Cæterum quando autumni tempore fructu onustam eam videtis, dicitis: Benedicta sit arbor, quæ talem fructum assert. Quando Gabriel Angelus sanctissimam virginem salutavit, quasi primum ver erat, quam ut arborem floribus plenam vidit gratia, scilicet, donis, & virtutibus, & ideo ait: Ave gratia plena, Benedicta tu in mulieribus. At vero Sancta Elisabeth hanc sanctam 29 arborem fructu onustam vidit, erat enim sanctissima virgo prægnans, & ideo ei dixit: Benedictus fructus ventris tui.

Dicit præterea: Et unde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me? Hæc claus excellior est, quam huic sanctissimæ virginis referre possumus, & quod ei magis placet, nempe, Dei matrem illam nuncupare. Nestorius hereticus miratur, quare mater Dei appelletur. Et ait ille non debere appellari, nisi matrem hominis. Et reddit ratione, quia cum Christus duas naturas habeat humanam, scilicet, & diuinam, à matre non nisi humanam accepit: igitur non debet dici, nisi mater hominis. Cui Sanctus Ignatius aduersus heres respondebat dicens: Ego tibi probare volo, ô Nestori, hanc sanctissimam foeminam Dei matrem esse. Dicito mihi, mulier, quæ te peperit est mater tua, nec ne? Etiam. Et hæc mater tua 30 nonne corpus tantum tibi dedit? Maximè: nam animam Deus creauit. Ergo quemadmodum, quæ te peperit mater tua dicitur, quia corpus tibi dedit, in quo anima continetur; ita Maria sanctissima Dei mater est, quia corpus ei dedit, sub quo natura diuina continetur. Omnis misericordia gratiam, & excellenciam, ut una pura mulier vere affirmare dicereque possit, Ego mater Dei sum. Et in hac dignitate, & titulo matris Dei significatur Deum in alveo introiisse (*Que Dios entra en madre.*) Quando fluvius extra aliueum currit solus eius aspectus terrorem assert: nam turbidus est, rapido cursu defluit, arbores eradicit, sata euellit, & destruit, & alias complures strages facit: at vero postquam in alveum intrat, tranquille, & placide fluit, perspicuus, & lucidus est, ad eum acceditis.

ditis, & suauiter eius dulcem aquā degustatis. Similiter ; ante quā 31
 Deus homo fieret quasi fluuius extra alueum erat : & ita Moyses illum appellabat: Deus magnus, & potens, & terribilis: & Sanctus David: Tu terribilis es, & quis resistet tibi? Et tanquam rapi-
 dus fluuius extra alueum magnas strages faciebat , rigide homi-
 nes puniens, vt in diluio, & in ciuitatibus Sodomæ , & Gomor-
 rhæ patuit, & in multitudine hominum , quos propter idolola-
 trias, quas in deserto commiserunt, vt interficerentur præcepit, &
 in alijs quam plurimis supplicijs ab eo illatis, quæ sacra scriptura
 commemorat. Tandem hominibus tam terribilis erat vt aspectū
 eius horrerent & Moysi dicerent: Loquere tu nobis, & audiemus,
 non loquatur nobis Dominus, nè forte moriamur . At postquam
 fluuius hic in alueum introiuit, scilicet, in purissima virginis visce-
 ra, factus homo, vt fluuius liquidus splendidusque mansit, tran- 32
 quillus, & hominibus suavis, vt ad ipsum cū spe viua accedamus,
 & eius dulcissimas diuinasp̄q; aquas bibamus ad sitim concupiscē-
 tiæ nostræ extinguendā, & iræ ardores mitigandos. Vnde Diuus
 Ioannes refert, eundem Dominum iam hominem factum , & in
 medio multitudinis hominum in die magno festivitatis clamaſſe: Si quis sit in veniat ad me, & bibat. O foeciles illos, qui affectio-
 ne accedunt, vt ex hoc trāquillo flumine bibāt, & eius aqua pecca-
 torum suorum maculas lauent . Quoties ergo dilectissimi deinceps aliquem dicere audieritis : Mater Dei , recordamini huius
 ineffabilis beneficij, quod Deus nobis contulit, fluuum intra alueum se faciens ad animarum nostrarum remedium, & hunc flu-
 uium esse, de quo Sanctus David præcinit dicens: Flumen Dei re-
 pletum est aquis, scilicet, gratiarum & beneficiorum . Et ita vbi 33
 nos legimus: Benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in
 virtutem, alij transtulerunt. Benedictiones dabit legislator. Et sic
 est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica, & sic etiam le-
 git Beatus Hieronymus. Vbi innumeræ gratiæ benedictiones de-
 notantur, quæ filius Dei humanatus mundo attulit, vt eis nos
 dantes effecti eamus de virtute in virtutem proficientes quoisque
 Deum in gloria cernamus.

Et cum venerabilis matrona Elisabeth reveretur nè forte ca-
 stissima virgo valtu confunderetur quod eam mater appellasset
 excusat se reddens rationem, ob quam id dicat, & ait: Ecce enim,
 facta est vox salutationis tue in aribus meis exultavit in gaudio insans in
Xter.

Deut. 10.

Psalms. 75.

Exod. 20.

Ioan. 7.

Psalms. 64.

Psalms. 83.

34 *Nero meo.* Quasi diceret. O domina statim, vt locuta es, tua te verba manifestarunt; tui met signa dederunt: nam statim ab ore tuo odorem Dei dedisti. Nè mireris Beata Elisabeth, nam mox, vt quis odoriferum cibum aliquod comedit si os aperiat, odor, qui exit suavitatis, & fragratiæ, quæ intus in pectore est, testimonium reddit: & ita hæc cœlestis virgo, quæ te salutat, ô Elisabeth Deum olet, quia paulò ante eius viscera introiuit; intra se cibum odoriferum portat Deum humanatum nempe. Ità credo (inquit illa) nā puer, quem in utero meo porto sensit, & hoc reuelauit arcanum. Res mira videtur id quod Sancta Ecclesia circa hoc canit dicens: Hinc parens nati meritis uterq; abdita pādit, scilicet, quod ambo pueri parentes eius meritis prophetarunt: sicut olim Deus de spī ritu Moy si accipiens septuaginta illis viris coadiutoribus eius dedit: sic de spiritu Beati Ioannis accepit, & parentibus eius dedit: Moyses enim, & Sanctus Ioannes tanti ponderis, & estimatio-
 nis virtutis apud Deum fuerunt, vt spiritum alijs mererentur. Etiam hic Beata mater Elisabeth confitetur Domini præsentia infan-
 tem in utero eius exultasse in gaudio. Peccatores etiam lætan-
 tur sed non Dei præsentia. Vnde in Proverbijs dicitur: *Qui lætantur cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis.* Lætantur in vindicta, quia quod intendebant adipiscuntur, sed hoc non est in gaudio, est gaudium vanum, quia ex rebus externis,
 & temporalibus depender, nec pertingit usque ad interiora spi-
 ritus. Imò quod lætentur de hoc miratur Sanctus Job dicens: sic *Iob. 24.*
 in tenebris, quasi in luce ambulant. Sacra scriptura vitæ prospe-
 ritatem lucem, & aduersitatem tenebras appellare consuevit:
 36 Et de hoc non intelligitur, quod Sanctus Job hic inquit: nam id potius laude, quam reprehensione dignum est, nempē tam pro-
 spero, quam aduerso euentui & quam mentem obseruare, eundē-
 que vultum ostendere: id nanque iustorum potius est, qui tan-
 quam scopuli in mari tam firmi tempestari, ac tranquillitati per-
 stant. Alio modo lux significat vitam studiosam, & tenebra vi-
 tiosam. Vnde Diuus Paulus ait: *Abijciamus ergo opera tenebra-* *Roma. 3.*
 rum, & in duamur arma lucis. Et vñ illis, qui tam securi lætique
 vivunt in obscuritate peccati, & in mala vita sicut si essent in gra-
 tia Dei. De his Sapiens ait: *Sunt impij, qui ita securi sunt, quasi Ecol. 5. 8.*
 iustorum facta habeant, sed & hoc vanissimum iudico. Et de his loquitur Sanctus Job dicens, quod sic in tenebris, quasi in luce
 611
 Ee 2 ambu-

ambulant auerterat à nobis Deus dilectissimi talem lætitiam. Sit³⁷
 fratres mei lætitia, & gaudium nostrum in rebus tantum diuini
 seruitij occupatos esse, & coram eius diuino aspectu incedere. Et
 hoc modo huic diuino Domino seruitum exhibentes gaudio, &
 lætitia cordis in virtute crescemus & in gratia, cum qua cœlestis
 gloria impertratur, ad quā nos perducat Iesus Marię filius. Amen.

In eodem Feste Visitationis sa- cratissimæ Virginis Mariæ Con- cio Secunda.

Exurgens Maria abiit in montanacum festinatio-
ne. Luc. 1.

Arist. li. i.
 de Gene.

I*sai. 55.*

Ristoteles in lib. de Generatione ait: Cessante
 motu cœlesti cessat omnis generatio, & corrup-
 ptio. Nam nisi cœlum moueretur, solem secum
 non afferset, qui est tanquam terræ maritus, cu-
 ius calore, & influentijs, terra fœcundatur, & fer-
 tilizatur. Vnus ex titulis, qui iure optimo sacra-
 tissimæ virgini Mariæ Dei matri aptatur est cœlum eam appelle-
 lare. Vnde verba illa quæ Deus per Isaiam dixit. Mystice de ea
 possunt intelligi: Sicut exaltantur cœli à terra, sic exaltatae sunt
 viæ meæ à avijs vestris. Viæ quibus in hunc mundum venimus
 matres nostræ sunt. Et viæ, quibus Deus in hunc mundum venit,
 corpus, & anima purissimæ virginis sunt, quia ad verbi diuini ad
 mirabilem incarnationem concurrit anima intellectu credens, &
 voluntate consentiens, & corpus materiæ purissimæ administrans,
 ex qua sanctissimum Redemptoris nostri corpus cōpactum est. Et
 inter alia vnum discrimen, quod inter matres nostras, & Dei ma-
 trem versatur est, quod inter cœlum, & terram versatur. De cœlo
 Arist. 2. de inquit Philosophus, quod non recipit peregrinas impressiones,
 cœlo tex. 36. & sic virgo sanctissima tanquam cœlum eas non recepit. Nulla
 impressio magis peregrina, & contraria homini est, quam pecca-
 tum. Nihil est, quod naturali rationi, qua homo insignitus est
 ita.

Ita contrarietur (vt Augustinus ait) ac vitium & peccatum & proinde nihil ita rationi naturali consentaneum est, quam virtus. Virtus 3. de libero arbit. c. 13. que ostendit Diuus Dionysius dicens, Bonum hominis est secundum rationem viuere, malum vero praeter rationem esse. paulo ante

Et hinc intelligetis id, quod Diuus Hieronymus ad Demetriad. fin. tom. 1. etiadem scribit de virginitate seruanda. Quam excellens, inquit, est natura, quam Deus nobis communicavit, quod aliquod peccatum perpetrantes naturaliter molesti, & tristes manemus, nec alii. D. Th. 1. 2. q. cui omnino innotescere vellemus. Nam peccantes contra nostram 71. art. 2. naturam imus, & aliquod bonum operantes naturaliter letamur, D. Hier. ad & vt omnibus innotesceret vellemus: nam tunc secundum ingenium naturamque nostram operamur. Et hec est lex (inquit Diuus Hieronymus) de qua Paulus loquens ait: gentes, quae legem non habent naturaliter ea, quae legis sunt, faciunt. Eiusmodi legem non habentes ipsis sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis testimonium reddente illis conscientia ipsorum & inter se inuicem cogitationum accusantium, aut etiam defendenti. Et alia translatio id magis explicat, quae habet. Cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus, & sic legit etiam B. Ambrosius. In quibus verbis D. Paulus manifestat, etiam Gentiles sine lege, & fide naturaliter gaudere cum bene operantur, & naturaliter etiam tristari, cum inique agunt. His ergo peregrinis impressionibus sanctissima virgo minimè subiacuit in star coeli, quas omnes matres nostrae receperunt, sicut terra: quae peregrinas impressiones solet recipere. Caelum, ut inquit Aristoteles, natura sua non est incorruptibile, nisi quia non habet contrarium: similiter hec coelestis regina non fuit impeccabilis natura sua; sed, quia Deus per misericordiam suam eam præuenit, ne restaret contraria, & in qua quale est peccatum ad eam accederet. Et quia peccatum ita ter malum est sapientissimus vir Eleazarus dixit: Præmitti se velle in infernum, potius quam leges Dei transgredi. Nec solum actuale peccatum magnum malum est, sed etiam originale deterius est cum estis in inferni tormentis: quapropter placuit Deo virginem sanctissimam ab eo immunitem liberamque facere. Et ita Spiritus sanctus de illa in canticis inquit: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. A filio haec verba de ea dici, quia secundum doctrinam Beati Thomæ, omne quod in communi de Ecclesia sancto dicitur, de aliqua persona particulari debet verificari. Et siquidem

hoc de sancta Ecclesia dicitur, de nulla persona in particulari 6
 æquius est, vt id verificetur, quam de illa, quæ electa fuit, vt Dei
 mater esset. Quod si quis dicat, verificatum fuisse in ea illud: To-
 ta pulchra es amica mea, & inaculæ non est in te, postquam san-
 ctificata fuit, id profecto parum est. Nam Sancta Ecclesia semper
 fuit tota pulchra, & sine macula: ergo etiam sanctissima virgo (de
 qua, vt diximus æquius est, vt hoc in particulari verificetur sem-
 per immaculata fuit.) Hoc ergo cœlū, quod solem iustitiae Iesum
 Christum in se continebat, hodie motum est, vt generatio, & cor-
 ruptio fieret, vel, vt proprius loquamur corruptio & productio.
 Nam eius diuino aduentu in domum Zacharie peccatum ori-
 gionale animæ Sancti Ioannis annihilatum fuit, & etiam diuina
 gratia creata & in ea infusa.

Vnde Sanctum Euangelium inquit: Exurgens Maria abiit in mon-
 itana cum festinatione. Tanquam cœlum, quod mouetur ad fecundan-
 dum, & fertilizandum terram. Quod, si hoc purissimum cœlū no-
 stri non misereretur, & compateretur, quid nobis miseris esset? O
 virgo sacrata, quantum opus nobis est, te semper deprecası, vt no-
 bis succurras, nostriq; miserearis, & nunc potiori iure id facere te-
 nemur, cum videamus te hodierna die tam solicitam te ostendis-
 se egenis subueniendo, siquidem tam longum iter agebas cum
 festinatione. Naturalium philosophorum sententia communis
 est, & certa, tunc potentiarum vnamquamque ad suam operatio-
 nem magis moueri, quando propria obiecta præsentia habent. Et
 ita experimur, gustum amplius excitari, quando cibos præsentes
 habet. Idem etiam experimur in potentia visuua: tunc enim ocu-
 li imagis displicantur, & aperiuntur: quando rem pulchram præ-
 sentem habent. Aures etiam tunc viuaciores, & attentiores se præ-
 bent, cum suauem concentum, & dulcem harmoniam audiunt. Et
 ita contingit, vt aliqua potentia per sui obiecta præsentia, quod
 ei delectat, ita absorpta, & alienata sit vt efficiat, vt reliqua poten-
 tia suarum operationum obliuiscantur, vt edendi, dormiendi, &
 aliarum naturalium operationum. Hęc cum vera sint, & cum pau-
 peris miseria, diuitis liberalitatem, & misericordiam habeat pro
 obiecto, tunc amplius excitatur pauper ad postulandum, cum di-
 uitum operibus liberalitatis, & misericordiæ vacantem videt. Et
 cum hodierna die coelestem imperatricē oculis mentis conspicia-
 mus, cum tanto seruore & solitudine spirituali animę necessaria-

9. tibi Ioannis incubere, hec liberalitas, & misericordia miseriā nostrā hodie excitat, ut maiori affectu remedii sibi depositat. Nam si cessate cœli motu, omnis generatio, & corruptio in his inferioribus cessat, vnde absq; hoc motu terra sterilis esset, sterilior multo vita nostra esset absque huius cœlestis virginis pio motu.

Sed scitu dignū est, siquidē Sanctum Euangeliū inquit: *surgens Atria*. Vnde exurrexit? Huic dubio verba Ecclesiastici respondet, quibus Sancta Ecclesia hāc gloriosam Angelorū reginā glorificare, & laudare cōsuevit, scilicet: Ego sicut aquæductus exiui de paradyso, dixi, rigabo hortū meū plantationum & inebriabo partus mei fructū. O virgo benedicta, nondum paradiſum intraueras, quando hanc visitationem fecisti, & iam à paradiſo exististi? De quo paradiſo Domina mea exististi? Emēa paupercula domo, ab illo la quiete, & contemplatione, cui ibi incubebam. Illā recollectionē, illam orationem, illā paupertatē, illam assiduā meditationem, in quibus sanctissima virgo ibi se exercebat, paradiſum appellat, & inde hodie exiuit. O dilectissimi mihi, si hāc experimento probare velletis, re vera compreseris nullum paradiſum præter hūc interra esse. Veritas infallibilis est, quam Dominus afferit. Beatus vir, qui in sapientia morabitur, & qui in iustitia sua meditabitur, & in sensu cogitat circumspectionē Dei. Et de hoc ipso inferius inquit: Iucunditatem & exultationem thesaurizabit super illum. Ad horum verborum intelligentiam notandum vobis est duplēcē rerum cognitionē esse. Aliqua enim cognoscimus, quia vim & virtutem eorum experti sumus. A liter enim dolores partus mulier, quę peperit nouit, & aliter qui eos dicere audiuit: & aliter mel, qui illud degustauit, cognoscit, aliter vero, qui eius proprietates tantum audiuit aut perlegit. His duobus modis in hac vita Deus cognoscitur: nam lectio, siue auditu venit homo in Dei cognitionem, & aliarum perfectionum eius. Secūdo modo Deum cognoscimus familiariter cum eo agentes, toto corde illūamantes, & assidue perfectionum eius profundæ contemplationi vacantes: sic enim aliqualiter eius dulcedinē experimur, & degustamus. Et hēc notitia, quę Spiritus sancti virtute, & magisterio adipiscitur, est illa diuina sapientia, quę ex præcipuis spiritus sancti donis unum est. Et nomen hoc sortitur deriuatum à sapore, id est, saporosa sapientia, & quia donum Dei est. Propheta Baruch

Baruch. 3.

de ea loquens ait: Non est qui possit scire vias eius, nec qui exquirat semitas eius ex se, sed qui scit vniuersa nouit eam, adiuuenit eam prudentia sua. Idest, Deus solus ex se, & à nullo doctus adiuuenit eam, & secum habet, & cui ei placuerit reuelabit illam. Et donum hoc sapientiae non solum fidei donum presupponit, sed etiam donum spei, & charitatis. Nam hæc, sicut Diuus Thomas inquit, sunt principia scientiae Dei, & doctrinæ, & religionis Christianæ. Huius sapientiae opus & munus est bonitatis & pulchritudinis diuinæ quædam altissima contemplatio: vnde iusti nonnunquam ita in hac contemplatione delectantur, ut absorpi, & pene alienati à se maneant. Et ita Diuus Bernardus q 62. art. 3. ait: In hoc genere contemplationis interdum exceditur & seceditur, etiam à corporis sensibus, ut se mens non sentiat, quæ verbum sentit. Hæc sapientia omne, quod terrenum sapit, facit contemne 13.

D. Bern sup.

Cant. serm.

re. Demus hominem, quem Deus à vili forte, & infimo statu in sublimem prouehat, omnium imperiorum dominum illum constitutus, & hic post partum temporis ab illo fœlici statu, prosperitate, & dominatu deiecitum se videat, quæ Deus in summo pauperatis statu collocet, hac tamen conditione, ut illo superno domino eius animam imbuat, sicut sanctorum animas imbuit, & res fecit, ita ut in eo hæc verba adimpleantur: iucunditatem, & exultationem thesaurizabit super illū, cui Deus dicat, Fili ad vitam æternam præordinatus es, in quocunque statu viuas, siue dives, siue pauperis, optio tibi datur, utram malueris fortem elige. Nū fœlicitatem temporalem, quam anteā habebas eligis, an spiritualem quam modo habes? Præsupposito, ut dixi, quod vtrouis horū statuum tam differentium saluaberis, siquidem ambo diebus 14 quamplurimis expertus es, dico sine dubio illū potius in illa paupertate, penuria, indigentia, & nuditate velle vivere cum illo, in quam spiritus gustu, quam hoc priuari, & in maxima illa prosperitate voluptate, & honore vitam degere. Quis hoc nō mirabitur, & obstapescet? Hoc vero ita esse sacra scriptura, quæ errare non potest testatur: Sapientiae 7. his verbis: Et proposui illâ regnis, & sedibus, & diuitias nihil esse doxi in comparatione illius. Nec cōparauit illi lapidem pretiosum? quia omne aurum in comparatione illius arena est exigua, & tanquam lutum aestimabitur argentum in conspectu illius. Super salutem & speciem dilexi illam, & proposui pro luce habere illam, quoniam inextinguibile est lumen illius.

Sap. 7.

15 illius. In his verbis Spiritus sanctus omnium bonorum, & rerum temporalium genera comprehendit, quæ seculi hominestā enī exē appetere, & tam ardenter, & affectuose solent amplecti. Argentū, & aurū, lapides preciosos, diuitias, dignitates, regna, imperia, & tandem salutem corporalem, pulchritudinē, & reliqua, quæ sub his nominibus continentur, hæc omnia, inquit Spiritus sanctus, sapientem contempſisse, & tanquam lutum, & arenam in comparatione illius estimasse. Quod ergo testimonium lucidius hoc esse potest? Quis huic diuinæ bonitati cōtradicere audebit? Hoc autē, quod diuina sapientia hic asserit, Regum plurimotū, principum, & magnatum exempla confirmant, qui postquā hoc diuinū donū degustarūt, cuncta, quæ possidebant Dei amore reliquerunt. Sacram Diui Benedicti religionē, centum & duodecim Imperatores, & Reges vnum & viginti intrasse legitur, qui relictis imperijs, diadematibus, & sceptris propter pauperculā cucullam illa commutauerunt, maiorem gloriam, & celitudinem in Christi paupertate inclusam inuenientes, quām in regijs sceptris. Inter quos duo maximi nominis viri exiterunt, alter Bamba Hispaniæ Rex, qui anno Domini sexcentesimo quinquagesimo vivit, alter verò Ramitus Rex Aragoniæ, qui anno redēptionis nostræ millesimo cētesimo quadragesimo septimo floruit. Innumeræ sunt stellæ, & astra, quæ noctis tenebras expellunt, sicut Deus Abrahæ dixit: Numerā stellas cœli si potes. Et cū tot tamq; innumeræ sint vnum (dntaxat) sol plus omnibus illuminat. Si ergo inter creaturas vna alias ita excellit, quid Deus super omnes creaturas efficiet, & quātō plus ad letificandū, & solādū homines presta-

17bit, siquidē cunctæ creature respetu Dei nihil sunt? Existimo fratres nullū vestrū erga res diuinas ita remissū esse, qui hæc audiēs tātē felicitatis desiderio nō exardescat, & quibus vijs tātū bonū adipiscitur non scire cupiat. Huic S. Iob respondet. Qui postquā *Iob. 28.* dixit quomodò Deus singulis quibusq; rebus locū constituit, interrogat: Sapientia, vbi inuenitur. Et postquā dixit, non inueniri in terra suauiter viventiū, & quod abyssus, & mare dicunt: Non est mecum, & quod volucres cœli latet, (vbi volucres cœli mundi sapientes superbosq; appellat) concludit dicens: Deus intelligit viā eius, & ipse novit locum illius. Et inferius: ecce timor Domini ipsa est sapientia, & recedere à malo intelligentia. In quo docet non solum vbi sit, verū etiam iter, quo illuc peruenitur, scili-

Philip. 2.

D. Aug.
Cant. 5.

I. Ioh. 4.

Sep. 7.

Isa. 56.

D. Amb.

cet, ut ante à diximus, virtute puritate, & charitate. Unde Diuus Paulus ait: Hoc ergo, ut caritas vestra magis, ac magis abundet, in omnisciencia, & in omni sensu, ut probetis potiora. In his verbis sanctus Apostolus significat, cognitionem & intellectum ad eligendum potiora à charitate dimanare, ideo Diuus Augustinus ait: Qui vult cognoscere amet. Et in Canticis adolescentulæ sponsam interrogauerunt, qualis, & quam pulcher esset sponsus: in hoc quasi significantes, quod qui illum plus diligit melius illum cognoscit: & quod sponsa quem illum nimis diligit, nimis illum cognoscit. De hac Dei notitia dulci, & delectabili intelligitur illud, quod Diuus Ioannes in sua canonica inquit: Qui non diligit non novit Deum: quia, et si peccatores non diligunt Deum attenuent fide cognoscunt non tamen illa notitia affectiva & delectabili. Hinc sciens quam ob causam de Spiritu sancto confitemur: Qui locutus est per prophetas, quamvis opera Trinitatis ad extra sunt indiuisa: & loqui filio potius conuenire videtur, qui est verbum patris, & etiam patris sapientia, ad quem docere potius pertinere videtur, quam ad Spiritum sanctum. Et ratio est, quia Spiritus sanctus est amor, & quia amor efficacissimus, & perspicacissimus est ad intelligendum, & loquendum res diuinæ. Etiam ad hanc sapientiam impetrandum magno eius desiderio, & oratione assidua opus est. Et ideo sapiens ait: Optaui, & datus est mihiensus, invocaui, & venit in me spiritus sapientie. Et per Isam Deus inquit: Lætificabo eos in domo orationis. Haec sunt dilectissimi viræ, quibus hoc tam singulare bonum adipiscitur, quod paradisus in terra dicitur. Et de hoc paradiſo intelliguntur verba, quæ amictio, nomine sacratissimæ virginis diximus: Ego sicut aquædus exiui de paradiſo. Inde quippe hodie exiuit, sicut aquædus est ad rigidum hortum plantationum. Hortus hic est Beata Elisabeth, & plantæ eius sunt potentiae animæ Sancti Ioannis, & eos hodie irrigatus mansit, quia Beata Elisabeth repleta est Spiritu sancto, & sancti pueri intellectus fide, & cognitione Dei illustratus est, & voluntas gratia, & amore plena & memoria gratitudine referita. Et id, quod inquit: Inebriabo partus mei fructum, est quædam mirifica exaggeratio: in qua Beatissima virgo denotatur ipsam filium suum virginatum inebriasse, & extra se exire fecisse, ut hanc sanctificationem operaretur. Ergo fratres ab hac sanctissima virginie discamus, quia, ut Diuus Ambrosius ait: Maria vita

21 vita omnium nostrum exemplar est, & disciplina. Et siquidem ab illa
 profunda contemplatione exurrexit, ut pietatis officio vacaret, si
 militer nos faciamus. Bonum est receptaculum, & solitudo, & quā
 tum in nobis est hanc animi quietē debemus inquirere, nostrā fra-
 gilitatem agnoscentes. Sed cum Deus vocat, & charitatis, mune-
 risq; debitum postulat, proximorum necessitatibus tamen corpora-
 libus, quam spiritualibus succurrentum nobis est. Vt enim mihi
 est, dicebat Diuus Paulus, si non euangelizauero. Ecce tu a ^{1. Cor. 9.}
 Christo in eius Apostolum hæc dicebat? Mihi credite, vnum ex
 præcipuis, & certioribus signis, quod, scilicet, Deus alicuius ani-
 mæ insit, est feruidissimum utilitat̄ proximorū desiderium ha-
 bere. Quandò iussit Deus illas ciuitates refugij ædificari, vt ad eas ^{Deut. 19.}
 homicidae confugerent, simul præcipiebat maximam curam ad
 22 hiberi, vt viæ, quibus malefactores illitiuri erant planæ, & mun-
 datæ essent, dicens: Sternentes diligenter viam. Et hoc præcepit,
 ne illi miseri afflitti, dum quærerent refugium, & vitæ saluti con-
 sulerent aliquod offendiculum ne curterent eis impedimento es-
 set. Quis te Dominus ædilem constituit, & vt viarum curam geras?
 His Dominus docere volavit, qualem oporteat animum eorum es-
 se, qui timent Deum erga proximorū labores, & necessitudines:
 quæ non secus, ac si propriæ essent debent sentiri, nec minori stu-
 dio succurri. Quod si ad subueniendum corporalibus necessitudi-
 nibus, tantam curam, & solicitudinem, vt adhibeamus nobis
 opus est, multò magis circa spirituales proximorum necessitates
 sollicitos nos præbere debemus. Sanctissimum quippe, & maximè
 meritorium est pro peccatorum cōuersione orare, & hoc magnos
 23 effectus corā Deo solet operari. Et ita, vbi nos legimus: Deficiant
 peccatores à terra, & iniqui, ita, vt non sint, scilicet, peccatores, alia
 translatio habet: Deficiant peccatores à terra: & sic est in paraphra-
 si Chaldaica. In quo denotatur, non solum hæc verba deprecatio
 nem esse, sed etiam prophetiam, quæ denotat futurum esse, vt san-
 ctorum desideria, & orationes Deus adimpleat, quorum preci-
 bus peccatores conuertet. Ideo sanctissimum est orare, vt pecca-
 tores conuertantur: hoc enim plurimum iuuat, vt eos Deus con-
 uertat. Ergo orate, vt deficiant peccatores à terra, & deficiant. Cæ-
 terum hoc tantum non satis nobis debet esse, sed insuper opor-
 tet, vt quando opus fuerit à quiete spiritus exurgamus, & verbis
 curisq; nostris pro viribus studeamus, vt à suis peccatis exeat

^{Psalms. 103.}

& cor-

& cohuertantur. Plariq; sunt, qui à contemplationis studio exur-²⁴gunt, non vt pietatis operibus incumbant, sed tantum, vt inutilibus rebus vacent, & diuertantur. Itaq;, & Deo vacare volunt, & suis voluptatibus, & corporis delicijs operam dare, & suis deambulationibus, & colloquijs frui. Tandem Deum gustare volunt, & seculi vanitates non relinquere. Hi sacratissimæ virginis hu-

Leuit. 2.

ius veri imitatores non sunt. In Leuitico præcipiebat Deus, vt aues, quæ simul natant & volant, vt immundæ, & reprobz ad sacrificium haberentur: quibus existimo figurari illos, qui diuī nā contemplationi vacare volunt, & simul sub voluptatum, & illecebrarum aquis immergi. O virgo sacrata tuum vnigenitum filium deprecare, homines illuminate dignetur, vt vere discant diuinæ eius celstudini vacare, mundo, pompis, ac vo-

D. Amb. l. luptatibus eius terga dantes. *Abiit in montana cum festinatione.* Su-¹⁵

2. sup. Lncā. per hoc Diuus Ambrosius inquit: Discite virgines non demo-

rari in plateis, non aliquos in publico miscere sermones. Maria in domo sera, festina in publico mansit apud cognatam suam tribus mensibus. Ego verò non tantum virginibus hæc commendō, sed omnibus in communi: nam ingentia sunt damna, quæ anima recipit ob ea, quæ per aures, & oculos intrant in vijs & plateis. Diuus Petrus in sua canonica inquit, Iustum Loth oppressum à nefandorum iniuria ac luxuriosa conuersatione eripuit aspectu enim, & auditu iustus erat, habitans apud eos, qui de die in diem animam iustum inquis operibus cruciabant. Vbi Sanctus Apostolus docet, quod ex eo quod oculis & auribus castus erat Loth fugiens illorū cōsortia, ne eorum turpitudines cerneret, aut audiret, eripuit illum Deus, ne cum eis contaminaretur. Eccè quā² 6

ti interest mundi mala non intueri, aut attentè audire.

Et intravit in domum Zacharie, & salutavit Elisabeth. Quandocunq; spiritus Domini malus arripiebat Saul: David tollebat cithara, & percutiebat manu sua, & refocillabatur Saul, & levius se habebat; recedebat enim ab eo spiritus malus. Hic spiritus malus, Dñi spiritus dicitur, quia iustitiae diuinæ instrumentum est, nec potest in aliquo hominibus nocere absq; eiusdēmet Dei licentia. In hoc figuratum est quod hodie est adimplatum. Christus enim Redēptor noster tanquā alter David tollēs instrumentū musicū, & citharam matrem, scilicet, eius sanctissimā, illius labia mouebat, & dulci melodia resonare fecit, quæ fuit illa sanctissimæ virgi-

1. Reg. 16.

27 virginis salutatio: cum qua fugatus est dæmon, qui animæ Beati
 Ioannis dominabatur, cuius spiritus gratia sanctificationis cæpit
 refocillari & Domini præsentia lætari. Vnde Sanctus Euange-
 list a inquit: Et factum est, vt audiuit salutationem Mariae Elisabeth exul-
 tauit infans in utero eius. In toto sacro Euangelio nullibi legitur Sá-
 ctum Ioannem exultasse, nisi in ventre matris inclusum. O quā
 mirifica doctrina hæc Ecclesiasticis est. Sacerdos enim extra cubi-
 culum, & receptaculū non debet exultare, nec monachus extra
 suum conuentum, & Monialis similiter. Vilitas, & abiectione mag- simile.
 na esset, vt cum Rex aliquem in cubicularium suum, & à secretis
 eligeret, hic vt verneret in catabulū bestiarum abiret, & vt equos
 stringeret, & curam eorum ageret. Quis hunc non irridet, sub-
 sannaretque, & vt amentē reputaret? Major ergo vilitas; & abie-
 28 ctio, & irrisione, vel, vt melius dicam res ploratu digna, quod Ec-
 clesiastici, qui in cubicularios, & à secretis Dei sunt electi, vt præ-
 cipuam vitæ partem orationi, & contemplationi vacantes insu-
 mant, hæc sacra exercitia omittant, & alijs secularibus, & parum
 utilibus curis se immitceant. Hoc maximo animi dolore prophe-
 ta Hieremias deplorabat dicens: Qui nutriebantur in croceis am Thren. 4.
 plexati sunt stercore. O res sanguineis lechrymis deploranda:
 quam plurimos Ecclesiasticos videre, qui in suis primordijs, in
 magna virtute enutriti, sanctissimis exercitijs operam dederunt
 (hoc enim significat: Nutriebantur in croceis, nempè in tapetibus,
 & in auro & serico, hoc est in maximis virtutibus) post hæc huius
 mundi vilia, & abjecta toto animo amplexati sunt. Hoc enim sig-
 nificat: amplexati sunt stercore. In materni ventris cubili inclu-
 29 sus Sanctus Ioannes exultat, & mundi Redemptoris præsentia
 lætatur: quia, nisi ubi Deus est, nullibi verum gaudium inueni-
 tur, & in eius absentia omnis lætitia est vana. Vanum quippè est simile.
 gaudium, quo aues exultant, dum in retibus aucupum grana pa-
 scunt: & pisces similiter vane exultant, qui esca ab hamo penden-
 ti delectantur, siquidem tam propinquū mortis dolorem habent.
 Multò magis vana est lætitia, quā in humanis voluptatibus ma-
 li recipiunt, siquidem quando non putabunt æternis supplicijs
 soluent. Nam, vt Diuus Paulus inquit cum dixerint, pax, & secu- 1. Thes. 5.
 ritas repentinus eis superueniet interitus. O miseri peccatores,
 quam decepti, illusiq; manebitis, cùm vos videatis propter tam
 breves voluptates æternis tormentis puniri. Nolite paruuli effici
 sensi-

2. Cor. 14. sensibus, idem Sanctus Apostolus dicebat. Plus estimat puer atū 36
dineum equum quam verum. Ergo dilectissimi, ne pueris similes
sit. Ne voluptates vanas, & mendaces pluris faciatis, quam ve-
ras, & solidas nempe spirituales.

Exultavit infans in utero eius. Apud Diuum Ioannem ait Domi-
nus: Abraham pater vester exultauit, vt videret diem meum,

Ioan. 8. vedit & gauisus est. Si tantum hoc scire Abraham: nempè ver-
bum diuinum fore incarnandum, sic præ gaudio tripudiauit,
quomodò Diuus Ioannes non exultaret, sentiens illum præsen-
tem esse, cuius diem videre ita Abraham concupierat? O Chri-
ste Angelorum gaudium, quomodò homines gaudio non exu-
berant, credentes te illa iam operasse propter eos, quæ tandem ab
antiquis patribus desiderata fuerunt? *Exultavit infans in utero eius.*
De aduentu creatori suo, iubilans gratulabatur, & gratum se præ
buit, diuinam celsitudinem glorificans, pro beneficijs diuina eius
præsentia sibi exhibitis. Vnam querelam, quam de nobis inter
alias Deus habet est, quia non saltamus secundum sonum, quem

Luc. 7. nobis facit. Vnde ipse ait: Cui ergo similes dicam homines gene-
rationis huius & cui similes sunt. Similes sunt pueris sedentibus
in foro, & loquentibus adiuvicem, & dicentibus: Cantauimus
vobis tibijs & non saltastis. Plurima sunt beneficia, quæ quoti-
die à magnifica manu Dei accipimus: in quo quasi sonum nobis
facit, vt laudibus, & gratitudine coram eius diuino conspectu

simile. saltemus, & tripudiemus sicut S. Ioannes exultans fecit. At nos
instar lapidum insensibiles sumus. Mola aquaria gyrat dū aqua
fluit, at statim, vt aqua fluere cessat, illa similiter sistit. Et quoniā
Deus nouit lucrī nos auidos esse, & quod non molimus, nec ver- 32
timur, nisi dum beneficiorum eius aquæ decurrant, quibus sisten-
tibus, solent etiam homines fistere, curat, vt quantum in se est hu-
iustmodi beneficiorum eius aquæ currere nunquam cesserent. At
enī hoc nostra ingratitudo manifestatur, quod cum beneficiorum
fluxum Deus nunquam detineat, quin assiduō currant, nos mis-
eripassim fistimus, tanquam molæ aquariae perturbatæ, nec moli-
mus, quanvis aquæ copia sit. O cœli Seraphines igniti, si huc des-
cenderetis, & vestris seraphicis linguis hanc magnam hominum
abominationem exaggeraretis, nam apud nos linguae, verbaque
deficiunt, quæ debitam ponderationem eis dare sufficient. O cu-
los vestros dilectissimi erigite & mentem locate assiduè meditan-
tes

33 res dona, quæ à diuina manu recepisti: quoniam huius considerationis defectu, idèò ingratos erga Deum ostenditis. In psalmo, vbi nos legimus: Virtutem operum suorum annuntiabit populo suo, in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur: Virtutem operum suorum annuntias it populo suo, de preterito. Psalm. 110: In quo significatur Deum velle, vt semper mira opera, quæ pro nobis operatus est corā oculis habeamus. Et ob id Regius David inquit quod non solum manifestabit, sed etiā iam manifestauit, ut semper eorum memoria habeatur.

Et replete est Spiritu sancto Elisabeth, & exclamauit voce magna, & dixit: Benedicta tu inter mulieres. Ecce quam mirificæ operationes Virginis sanctissimæ salutatione fiunt. Curate dilectissimi vos obsecro huic sacratissimæ matri filij Dei deuotum gerere obse-
34 quiū, & super omnes creatureas debitum honorem ei exhibete, tanquam inter omnes gratia, & sanctitate excellentissimæ. Eius opem in vestris angustijs, & necessitatibus implorate: unde enim verba & orationes eius coram diuina celsitudine efficaciſſimæ. Salomon dixit matri sue: Pete mater mea, nec enim fas est, vt auertam faciem tuam. Quanto ergo potiori iure supernus Rex Regum Iesus Christus hæc sacratissimæ matri sue dicet, & eius intercessione communicabit nobis suam abundantissimam gratiam? Cum qua gloria perfruamur, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eodem Feste Visitationis ſacratissimæ Virginis Mariæ Concio Tertia.

Exurgens Maria abiit in montanacum festinatione. LUC. I.

Vandò sacratissimam virginem Angelus salutauit, & sacratissimæ incarnationis verbi diuini cœleste mysterium ei communicauit, inter alia, quæ illi nuntiauit dixit; Ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua, quod sacrae scripturæ aduersari videtur, Nam cum olim Deus terram promisso

missionis forte Hebreis diuulit, ne forte pars, quæ vni tribu con-
tigerat ad alia transire, & ita quod diuulsum erat confunderetur,
Dent. 36. præcepit eis, vt omnes viri ducerent uxores de tribu sua, & de co-
natione sua; & cum æc fœminæ de eadē tribu maritos acciperent,
nec sibi misceretur tribus. Et siquidem sanctissima virgo è rega-
li progenie tribus Iuda descendebat, sancta verò Elisabeth è tri-
bu sacerdotali Leui, quomodo ergò cognata eius erat? Venerabi-
Beda. lis Beda super hunc locum ait, hoc Angeli dictum ad honorem
Christi Redemptoris nostri pertinuisse. Nam cum Deus præcepis-
set, nec tribus per matrimonium miscerentur ratione supra dicta,
diuinus legislator dispensauit in lege, nam decebat honorem vni
geniti filij sui, & ita permisit, vt illi de tribu Iuda, & de tribu Leui
inuicem possent nubere: quia Christus verus mundi Redemptor
etia quatenus homo & Rex, & sacerdos futurus erat. Et ita inue-
nimus Aaron summum sacerdotem uxorem duxisse virginem

D. Aug. ser. quandam Elisabeth nomine de tribu Iuda, & Diuus August. ait:
mo. 25. ad Sanctam Ismaram matrem fuisse Beatæ Elisabeth sanctæ An-
fratres in ere næ sororem, vnde sanctissima virgo & Beata Elisabeth erant so-
mo. rores amitæ. Sancta Ismara vxor fuit Aphrani de tribu Leui, &
Sancta Anna nupsit Ioachim de tribu Iuda. Hi beati parétes has
sanctissimas filias genuerunt. Cum ergo sanctissima virgo An-
gelum dicentem sibi audiret Beatam Elisabeth cognatam eius

D. Amb. l. grauidam esse inquit Sanctus Ambrosius hic: Non quasi incre-
2. sup. Lucā. dubia de oraculo, nec quasi incerta de nuntio, nec quasi dubitans
de exemplo, sed quasi laeta pro voto, religiosa pro officio festi-
na præ gaudio, in montana perrexit. Et ita Sanctum Euange-
lium inquit: *Exurgens Maria abiit in montana cum festinatione.* Ut sic
seruaret secretum, quod Deus in ea fuerat operatus. Res maximi
momenti ex se obligant, vt eis secretum seruetur. Et vobis fami-
iliaris quidam cui cordis secretum aperitis; non est opus, vt in re-
bus magni ponderis ei commendetis, vt seruet secretum: nam pla-
num est ipso facto illum ad hoc obligari: imo pro ignominia re-
putat sibi dici, vt secretum seruet. Sacro sanctæ incarnationis fi-
lij Dei mysterium restanti ponderis fuit, quod totius mundi re-
medium interierat: tunc verò sanctissimæ virginis duntaxat reue-
latum erat, vnde secretum seruare debebat, vt re vera fecit. Et ita
verba illa, Mel, & lac sub lingua eius, optime ei quadrant: nam
diuinitatis mel, & humanitatis lac, quæ in eius purissimis visceri-
bus

bus conuenerunt, quando Deus ex ea carnem assumpit, haec nō
 habuit in lingua vt diuulgaret; sed sub lingua, vt secerum serua-
 ret. Et etiam vt audiuit dicere Beata Elizabeth cōcepisse secum
 cōpīt considerare, & intra se dicere. Si eo visere illam meā fecū
 ditas nota erit, & ita reuelabitur mysteriū: si non viso illam, hoc
 pietatis opus erga meā cognatam omitto. Scio quid faciam:
 Volo festina statim abire, & mox redibo antequam fecundi-
 tas mea manifestetur. Et ita abiit cum festinatione. Quæ post-
 quam in domum Zachariæ peruenit, & mysterium reuelatum
 vedit, mansitibi per aliquot dies pietatis operibus vacans, vene-
 rabili matronæ prægnantigratum gerens obsequium. Etiam
 abiit cum festinatione: nam mos iustis est opera pietatis, & san-
 cta exercitia, quibus operam dant maximo studio & cura per-
 ficer. De quibus Regius Psalterus ait: Sicut sagittæ in manu po- Psal. 126.
 tentis, ita filij excusorum. Filij excusorum Hebraico more sig-
 nificat homines, qui maxima cum efficacia & dexteritate à se
 expellunt illa, quæ à Dei seruitio illos dimouere possunt, & im-
 pedimento esse. Et huiusmodi homines in suis exercitijs tam
 veloces se ostendunt: sicut sagittæ in manu potenteris. Et ubi nos
 legimus inferius: Non confundetur cum loquetur inimicis suis
 in porta; alij transculerunt ex Hebræo: Non confundentur, cum
 loquentur inimicis suis in porta. Et sic legit Beatus Hilarius;
 & etiam in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica sic ha-
 betur. Et secundum hanc translationem versus hic debet referri
 ad illud: Filij excusorum. In quo denotatur, quod sollicite in vir-
 tute non confundentur cum loquentur inimicis suis in porta, sci-
 licet, huius vitæ, quæ est mors: ubi hostes infernales maiores vi-
 res sumunt, vt iustos confundant, & opprimant. Et quoniam hu-
 iusmodi sollicitudine operari, est diuinæ celstudini maximè gra-
 tum: addidit Sanctus Propheta dicens: Beatus vir, qui impleuit
 desiderium suum ex ipsis, scilicet, exemplis eorum. Hoc est: Bea-
 tus, qui imitari eos deliderant, & bonum hoc desiderium adiu-
 plēt: cuius studij, & sollicitudinis defectus, ita animæ nocet, sicut Apoc. 3:
 in Apocalypsi Deus ostendit, dicens: Quia tepidus es incipiam
 te euomere ex ore meo. O terribile verbum, in quo denotatur
 tepiditatem viam esse ad perdendam charitatem, & amicitiam
 Dei: Et tante quā hanc sententiam profert, ait: Hæc dicit Amœ-
 badius fideliſ. & eius id est: Hæc dicit verbum, qui est testis fi-
 uidoniæ. Sanct. j. pars. Ff delis

delis & verax. Hæc omnia dixit, ut sententiæ huius necessitatent amplius ponderaret. Etiam ob diligentia, & festinationis defœtum plurimi temporis sit iactura, quod est vnum ex maximis vitæ huius detrimentis. Propter hoc Diuus Paulus inquit: Vide itaque fratres, quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed, ut sapientes, redimentes tempus, quoniā dies mali sunt. Eos, qui tempus male consumunt, hic Sanctus Apostolus insipientes appellat, & eos, qui bene vt tempore scūt, sapientes vocat: nam hoc sapientia magna est. Pensate verbum illud: Caute, in quo denotatur cura & solicitude, quam circa hoc adhibere debemus, vt circa rei maximè nobis conducibilem. Sartor pannū optimum bene potest scindere, vt tunicam ex eo faciat: at verò postquam tunica scissa, & formata fuerit, non facilè pallium ex ea facere potest absque panni detimento, & insuper segmenta & repetia insuendo. Ideò antequam forcipes mittat caute sapone lineas dicit, & in mente fabricat vestem, quam debet scindere. Similiter tempus in diuersis studijs possumus inservire: sed operè pretium est, antequam illud conteramus, inspiciamus caute qualiter scindamus, aut in quibus illud collocemus: nam post quam semel in aliquo studio collatum fuerit neutiquā, vel etiam repetijs, aut segmentis recuperari potest, vt aliquid aliud ex eo formare possimus. Nec tantum oportet in bonis, & honestis exercitijs tempus collocare, sed etiam, vt hæc bona opera festiniant. De malis dicitur: Pedes illorum ad malum currunt, & festinant, vt effundant sanguinem. Et de carnali alibi dicitur: Quod tanta aviditate currit, vt suos carnales appetitus compleat, velut si aus festinet ad laqueum, vbi vitam necessariò debet amittere. Quæ ergo confusio hæc est, quod festinent homines, vt in infernum abeant; & ita pigri, & desides sint, vt iter in cælum faciant. O miseri cæci filii Adam, qui veloci cursu, & festino gressu in infernum properatis. Cursor equestris, dum currit, secunda quæque hora equū mittat, vt agilius decurrat. Sic vos statim, vt peccatum commisistis, mox aliud committere incipitis, nocte ludo incumbentes, manet turpitudinibus vacantes, meridie ventri indulgentes, serò deambulationibus, vanis colloquijs, & alijs diabolis commercijs operā dantes, & ita cursu velocissimo ad infernum properatis. Hoc est enim habere pedes veloces ad effundendū sanguinem, id est, ad perpetrandā cuncta peccata. Auerat

Ephes. 5.

simile.

simile.

Prov. 1

Proth. 7.

simile.

8

10

anobis

¶ Nobis Deus dilectissimi tam magnam depravationem. Erubescant ergo qui in cælum iter facere parant, videntes iniquorum sedulitatem & festinationem in sceleribus perpetrandis, & suā negligentiam & desidiam, qua virtutibus student, & huius cælestis Virginis veri imitatores se praebant,

¶ *Et intravit in domum Zacharie.* In libris Regū legitur: Quod habuit Arca Domini in domo Obededō tribus mēsibus, & benedixit Dominus Obededō, & omnem domum eius. Profecto multo magis benedicta domus Zacharie remansit ob sanctissimam Virginis mansionem in ea, siquidem in hac Arca fecederis, diuinum manna reconditum erat, ex quo salus nostra dimanauit. Nā si in eius ingressu tot mirabilia Deus operatus est quid in toto illo temporis spatio esset? In Genesi legitur Jacob dixisse La-

¶ *ban: Modicum habuisti antequam venirem, & nunc diues esse* Gene. 30.¹

¶ Et utes, benedixitq; tibi Deus ad introitum meum. Omnis multiplicatio, & benedictio domus Laban ob ingressum Jacob rērum temporalium fuit. Cæterū multiplicatio & benedictio domus Zacharie ex Virginis ingressu, fuit de rebus spiritualibus, quæ maioriis pretijs sunt. Iure optimo coniugati consolari debent audientes, quod priores, quos visitat Deus factus homo boni coniugati fuerunt, qui erant ambo iusti, & sine querela. Ex quo fit manifestum, non solum celibes donis Dei, & eius visitationibus frui, sed etiā bonos coniuges, qui in pace, iustitia, & fidelitate vivunt.

¶ In vitiis Patrum legitur Sanctū Macharium vnum ex celeberrimis patribus & monachis illius temporis, audiuisse aliquando vocem dicentē sibi: Non dum o Machari duarum foeminarū coniugatarum, quæ circiter in quadam vrbe habitant perfectionem at-

¶ tigisti. Quo auditio Sanctus vir, vt eas inquireret perrexit. Et factum est, vt diuino ductu domum, in qua illæ sanctæ foeminae cohabitabant, offendit: & ingressus domum, inuenit duas mulieres, quæ duobus fratribus matrimonio copulatae erāt. A quibus cùm sciscitaretur ille, & importunis precibus efflagitaret, vt vitæ suæ discursum ei vellent enarrare, tandem precibus eius obtulerat: Undecim annis in eadem domo cohabitasse, in summa pace & concordia inter se, & viros suos, à quibus saepè enixè postulauerant, vt vitam calibem agere vellent, quod cum impetrare minimè possent cordis puritatē (quod poterant) Deo obtulerūt: & insuper quod summo studio

iuuigilabant, ne verbo saltim, aut opere Deum offendenter. ¹⁴
 Quod cùm Sanctus vir audiret, exclamare cœpit, dicens: In quo-
 cunque statu cordis puritas Deo placet. Ita ut quandoque puri-
 tas coniugatorum, virginum & monachorum puritatem excel-
 lat, credibile profectò est, hanc cordis puritatem, gloriosi Bapti-
 stæ parentes obseruasse. Et vos fratres, qui in hoc statu constituti
 estis, curate hos beatos coniuges imitari, quia eundem hospitem
 quem illi habuerunt, Dominum, scilicet, & vos habebitis.

Et salutauit Elisabeth. Quando homines, aut animatia rabie la-
 borant, aut infecta sunt, solet adduci psyllus (*Vn saludador que los*
salude.) Erat anima Beati Ioannis rabie originalis culpe infecta,
 (*Vino este saludador de la salud,*) huic malo remediu adhibere: (*T*
an si en saludando ala madre,) filius, qui in visceribus eiuserat, ab ori-
 ginalis culpæ rabie liber mäsit. O cælestis domina (*Pues soy's ver-*
dadera saludadora, saludad nos a nosotros.) Nam passiones nostre, ita
 animas nostras mordent, quod omnes quasi infecti, & rabie con-
 sumpti incedimus. Quod si tu ô Virgo sacra coram diuino con-
 spectu nobis opem fers, confidimus in tanta necessitate remediu
 animabus nostris adepturos: Et factum est, ut audiuit salutatione ora-
 rie Elisabeth, exultauit infans in utero eius, & repleta est spiritu sancto
 Elisabeth, & exclamauit voce magna, & dixit: Benedicta in mulie-
 ribus, & benedictus fructus ventris tui. E tali spiritu talia verba prodi-
 re debebat. Vnusquisque in sermone ostendit quod intrinsecus
 latet. Si horologium, rotas, & artificium intrinsecus rectè com-
 positum habet, & ordinatum cymbalum, extra rectè ordinate-
 que sonat, & è contra. Similiter homo in verbis compositis, &
 proximorum ædificatione plenis, & laudibus Dei ornatis, quod ¹⁵
 intus latet, ostendit. At verò quando verba incomposita loqui-
 tur, signum est conscientiam, & quæ intus latet perturbata esse.

Sinule

Pro. 16.

Vnde in Proverbijs, vbi nos legimus: Qui recta loquitur, dirige-
 tur, alia trâslatio habet: Qui recta loquitur, diligeretur; & sic est in
 contextu Graeco, & in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur,
 quod siquidem ille, qui recta loquitur, à Deo diligitur: hoc non
 tantum prouenit ex eo, quod recta loquitur, sed etiam propter
 virtutem & charitatem interiorum, ex qua verba illa incomposita
 dimananter. In eo verò, quod Sanctus Evangelista Sanctana Elisab-
 eth voce magna exclamasse, ait: spiritus illius sanctæ foeminae
 fortitudinem denotat, quæ res diuina. Maiestati valde est grata. De
 hoc

17 hoc gloriabitur Regius David dicens: Ad ipsum ore meo clamaui, & exultaui sub lingua mea. Vbi alia translatio habet: Ad ipsum ore meo clamauit, & laus eius sub lingua, in quo fero, & spiritus denotatur, quo sanctus vir Deum benedicebat, si quidem clamare illum compellebat. Et in contextu Graeco, vbi nos legimus: Et exultaui sub lingua mea, habetur, & exaltaui sub lingua mea: & sic legit Beatus Hilarius, & Diaus Augustus: Vbi significatur exaltationem, & laudem Dei exteriorem, quae ex spiritu fero, & manat, causari ex singulari luctitia interiori illius, qui has laudes decantat. Etiam concionatoris clamores signum sunt fero, spiritus, & desiderij, quod habet gloriae Dei, & conversionis animarum. Et dum vocem eleuat & exclamat, hoc facit, ut melius eius desiderium adimpleatur. Ideo Isaiae dixit Deus: 14.40

18 Exalta in fortitudine vocem tuam, qui euangelizas Hierusalē, exalta, & noli timere. O quanta confusio hoc illis est, qui quandam terribilem frigiditatem in se continuo sentiunt dum Deum laudant, & glorificant, & etiam verbi Dei præconibus, qui tanta desidia, & tepiditate populo prædicant, quo plane ostendunt, quam parum gloriae Dei, & animarum salutis desiderio flagrant. Et in modo, & stylo dicendi, quasi dicerevidentur: Hoc facite, si vobis placet, sin minus omittite.

19 Et dicit: Benedicatu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Solus Christus Redemptor noster inter homines suictus proprii dicipotest: nam fructus è flore, & in eodem flore nascitur. Quod frumento tempore decidit arboris flos, non nascitur fructus, ut experimento comprobatum est, cum gelu & pruina florem aduertit, aut ventus siue procella, aut aqua illum tollunt. Itaque pyrum, malum, prunum, amygdalum, & alia, ut patet in illo flosculo inclusa pascentur. Omnes autem homines, prius quam nascamur, aut esse habeamus, iam matrum nostrarum flos virginitatis cecidit: solus Christus Redemptor noster ex flore natus est, hoc est, ex matre purissima, & virgine, & in virginitatis eius flore absque eo, quod caderet. Et, quia sic natus est in flore, hoc est, matre eius, sanctissima Virgine permanente, & cum tota eius integritate, & puritate, ideo propriè fructus dicitur. Et etiam conuenienter fructus dicitur: nam fructus cibis est, qui ante, & post prandium apponitur: & hic celestis Dominus est totius bonorum fons & origo, & etiam finis ultimus, in quo beatificari confundit.

ap. 22. dimus. Vnde ipse de se inquit: Ego sum alpha, & omega, principium & finis. O fructus dulcisime, beatus ille qui te degustat, & beati illi, qui in principio operationum suarum te constituit, & in fine earum te collocant. Dilectissimi mihi, vobis consilium do, sicut vestra desiderio flagrans, ut quotiescumque opus, siue corporale, siue spirituale vobis est aggrediendum, prius conscientias vestras per confessionem purari, & simpliciter preparantes, hunc celestem fructum in ineffabili altaris sacramento recipiatis, ut quidcumque facere intenditis amplius ad gloriam constitutinis eius, & ad uitatem animarum vestiarum fiat. Siquidem ille est fructus, qui, ut diximus, ante, & post operationem apponi debet.

ap. 23. Et dñe hoc mihi. Te dñia mea Domini mei ad me. Quinino, o venerabilis mulier, clero abste, vnde nos habemus sanctissimam Virginem matrem Dei esse? In quo iudicisti? Nunquid in habitu regio, quo induit a cedratis in famulatu, & magno comitatu, quem secum asserti aut in pompa, & regio cultu, & apparatus equorum, aut civitatum, quibus vobis vobis? Non equidem pani pedes incedit, vili jundia veste, & pauperibus comitata, pedestris, quas secum dormi habebat, & honestis moribus instruebat. Nam Sanctus Iosephus ac illam non comitabatur. Quia siccum illa venisset, & audiret quod haec benedicta semina, plena Spiritu sancto, in laudem sanctissima sponsæ eius exclamans dixit in illam ambiguitatem & animi perplexitatem non incidenter, cum vellet dimittere eam, prægnante illam videns. In quo ergo nouisti eam Dei matrem esse? et salutem tuam salutationis tue in auribus meis, confidit infans in frando in terrore. Quasi dicat: Tu o domina id mihi dixisti, etiam nolens. Quia verba loquenter illa, quæ verbū Dei in utero suo gestabantur, siquidem talē esse etiū cum eis in filio, & in matre Deus operatus est? O qualiter notat Deus in filiorum futura consilia: ita, ut eorum merita creuant, & eius diuina voluntas in eis adiungatur. In suis virtutes suas, valorem, & dignitatē celant, & manifestat illos Deus ad utilitatem proximorum. Habet sanctissima Virgo festina ad visentem cognitam suam, & festina incedit, ut dignitatem, in qua illā Deus collocauerat, celaret, & puerilis, qui adhuc in matris ventre includens erat, illam manifestauit. Quis in quantum posset cogitare? Nemo virtutes suas mundo manifestare satagit: nam, si id emovere Deo videbitur, quia via homo non purat ipsellas mali

simile.

Si nifestabit. Quānūs enim árbor fructus folijs operat; si fructus
odorifer est, eius odore & se, & arborem manifestat. Vnde à lon-
gè transmontes fragrantia sentientes coniectare solent, & dicere:
talis arbōr, aut fructus in hoc horto est, quia odore id noui. Cale-
stis domina, folijs humilitatis fructuum, quem in viscerebus por-
tabat, operire studebat. Sed, vt fructus odorifer erat, se & arbō-
rem manifestauit: vnde Beata Elisabeth cognouit illam matrem
Dei esse. Aduertite etiā huius sancte matronae humilitatem, &
quomodo tāzī beneficij indignā se p̄adūcet, dicens. Et vnde hoc
michi, vt veniat mater Domini mei ad me? Vis scire, o sancta mu-
lier, vnde tantū bonū ibi prouenit? quia te illius indignā repu-
cas. Nam si te eo dignā esse presumeres, profectō ad te non veni-
ret. Nam dona Dei ad eos ire solent, qui se illis indignos esse re-
putant. Saulēm, qui refugiebat honōrem, in Regem Deus elegit: 1. Reg. 15.

vnde postea Samuel dixit ei: Nonne cum partulus es in oculis
tuis caput in tribibus Israel factus es? Et quando St. Petrus di-
xit: Exiā me Dñe, quia homo peccator sum, tu te illum Deus in
sui Euāgeliū p̄xcomē confirmat, dicens. Noli timere, ex hoc
iam crīs homines capiens. O quām meritō sapiens ait: Quanto
magnum es, humiliate in omnibus & corā Dep̄ impenies gratia:
quoniam magna potētia Dei solius, & ab humiliis honorā-
tur. Quid planities sit in vallibus non ita delectat, sicut si plani-
ties illa in excelsorum montium cacuminib⁹ sit: nam in mon-
tis planities aquæ detinentur, & prata viridia & venusta fiunt.
Quod si montis cacumen, quasi celi cuspidē terminetur, nec pla-
nities habet, aquæ ibi non detinentur, sed protinus terram ver-
sus decūlant, & crepidines per rupes efficiunt, & montem de-
vulsant & foedant. Similiter, quantus humilitas & planities in
hominibus plebeis, & vilibus pulchra videatur, at verò pal-
chrior in illis apparet, qui propter p̄fōrum dignitates nobilita-
tem, & sapientiam possunt montes excelsi nuncupari: & hac
planities, sive humilitas efficit, vt diuinā donā reflexionem in
se faciant. Et ad id, quod ait: Quonimodo mater Dei cum sic ve-
nit ad te: ad hoc respōdeo: Quoniam propterea quod mater Dei
est magna, & potens: idē venit ad te, quæ annus, ægra, & nien-
dica es.

Triplēcēm cītūrārum ordīnē condidit Deus, & in omnibus
illis statuit; vt maiores in iugib⁹ favent. Quardam cītū-
rēm docēbēs

raturum sunt pure spirituales, ut Angeli: quædam corporeæ ut cœli & elementa: quædam verò semicorporeæ, & semi spirituales, ut homines. De illis, quæ sunt pure spirituales, Angelis, scilicet, inquit Sanctus Dionysius de cælesti Hierarchia, quod maiores illuminant, purgant, & perficiunt minores, nempe reuelationibus, quæ à Deo recipiunt. Inter corporeas præstantior est Sol: parum ante nam quantum hæc creatura alijs profit, plane cōstat. Nam si forte hic Sol abscondetur, nec mundum illuminaret, aut vertendo se illū lustraret, quid nobis esset? De hominibus verò, qui semi spirituales, & corporei sunt, id, quod maius & præcipuum est, minori fauet. Vnde Diuus Bernardus inquit: Compositio animæ, & corporis charitatem nobis commendat. Nam cum anima sit spiritualis ad imaginem Dei facta, & tam excellens, corpori vili, & terreno iuncta, non illud destruit, imo vivificat, & perficit: ita, ut omne bonum, quod possidet, ab anima sibi proueniat, & illa separata statim corpus corruptitur. In his ergo omnibus docemur, quod maiores, & sapientiores, & potentiores hoc debent in mente fabricari, nempe mundi solem ipsos esse, & animam corporis Reipublicæ ad illuminandum, fauendum, & opitulandum minoribus, pauperibus, & egenis. Quorum singulos allocuitur Deus dicens: Declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & responde illi pacifice in mansuetudine: libera eum, qui iniuriam patitur de manu superbi, & non accide feras in anima tua. In iudicando esto pupillis misericors, vt pater, & pro viro matris illorum, & eris tu velut filius altissimi obediens, & miserebitur tui magis quam mater. O dulcissima, & misifica verba, eadilectissimi cordibus vestris! Deus impri-
 mat. Pensate amore Dei singula eorum: ponderatione equippè maxima digna sunt; præcipue illud: Redde debitum tuum: ubi Deus inquit, debitum esse, quod pauperi debet in eius necessitatibus ei openferre. Et illud etiam: Libera eum qui iniuria patitur. Attendite quantis favoribus hic pauperes afficiant, quibus non assignat iudicem. Vult enim Deus, vt quotiescumque pauperi iniuria aliqua inseratur, quicunque aderit illum defendat iudicem, & patronum eius se ostendat. Nouerat enim Dominus pauperum impossibilitatem ad hoc, vt de tribunal in tribunal committant, & quia in vili apud homines aestimantur. Ideo cum eorum committunt ei, qui magis ad manum aderit, vt à manu potentis,

29 potentis, & superbi cum maximo studio illos eripiat. Et etiam precepit ne lenite, seu remisse id fiat, sed festinete. O quanta, heu dolor, hic lachrymandi se offerebat occasio, & loquendi materia, cum hæc omnia è contra fieri videamus. Videtur enim re vera magnos, & potentes Deum non fecisse, nisi, ut minores tanquam panem comedenter. Ne ita sit fratres, & Domini mei per viscera Dei p̄fissima, sed omni pietate, & misericordia, quod hic vobis à Deo precipitur operi mandate, ut vos recipiat, sicut filios charissimos, & vestri plus quam pia mater misereatur, sicut hic promittit, & eius gratia vos impleat, cum qua adipiscitur gloria: ad quā nos perducat Iesus Mariae filius, Amen.

In eodem Festo Visitationis sanctissimæ Virginis Mariæ Concio Quarta.

Exurges Maria abyit in montana cum festinatione.

Luc. i.

E G I V S Propheta cum maxima spiritu efficiaciam ad Deum orabat, dicens: Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam. In quo sicut in precedentibus carminibus peccatorū suorum veniam precatur. In quibus dixit: Misere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam. Amplius laua me ab iniuitate mea, & à peccato meo munda me. Ita postulans ut eius labia Deus aperiat, & os ad loquendum, in hoc etiam deprecatur sibi peccata remitti, & ut eius anima sanctificetur. Nam inter ea, quæ Dei magnitudine ostendunt, & quis hic Dominis quatusque sit, demollant, & utrilibet laudent, animam mouent, unum est conscientia puritas, & a peccatis, quæ ante a homo committere solitus erat, se libertum creptimque cernere. Forte vobis contigit aliquodd insperatum pertulimus petrassisse, & postea eius recordatos tremuisse hor-

psal. 50..

simile..

quisque non secus ac si præteritum periculum praesens habere
vis: Huiusmodi se habet anima, quam Deus illuminat, ut resipiscat, & peccitateat. Dum in peccatis est, sicut ea non estimat, ita
minime sentit leuiter ea pertransit & cum eis dormit, tanquam
cum amicis & familiaribus. At postquam Deus eius oculos aperit, & maximum periculum, quod pertransit considerat, ita tremit, & horret, quod Deum benedicere, & glorificare nunquam
cessat, qui eam a tanto malo eripuit. Vnde in Canticis, ubi nos
legimus: Tempus putationis aduenit, ex Hebreo aliqui transstu-
lerunt: Tempus cantationis aduenit: Vtrumque enim verbum
Hebreum denotat. Nam eo tempore propter neuum Solis ac-
cessum sanguis animalium feruet, & crescit & eorum corda qua-
dam lœtitia superfundit, & implet, ex quo canendi desiderium
in hominibus nascitur. Hæc omnia significant in primo vere
gratia, & conversionis peccatoris quedam desideriorum nouel-
la germina in dehu cōuerso pullulare, dum contemplatur pe-
ticolum, & dirum statum, à quo illum Deus eripuit. Hoc etiam
Deus per prophetam Isaiam significauit dicens: Propter nomen
meum longè faciam furorem meum, & laude mea infranabo
te, ne interreas. Vbi septuaginta interpretes translulerunt:
Propter nomen meum ostendam tibi furorem meum, & glo-
riosa mea inferam superte, vt non te interficiam. Vbi Deus ma-
nifeste ostendit, quod in peccatoris conuersione iram, & furo-
rem, quibus propter eius delicta dignus erat, illi demonstrat, &
etiam ostendit desiderium, quod ex hac Dei misericordia in co-
nascitur ad hoc ut ipse peccator Deum benedicat, & glorificet,
& quomodo cum hac gratitudine conseruatur, ne iterum in pec-
catum incida. Et hoc significat, Ostendam tibi furorem meum,
& laude mea infranabote, ne interreas, vel, vt non te interficiam,
scilicet puniendo xternaliter. In hodierno sacro Euangelio hoc
satis apparet. Postquam enim beatus Ioannes sanctificatus fuit,
scrutoris vix prætensus, & postquam fauores quos à Deo ac-
cepserat sensit, per matris suæ linguam illum glorificare, & lau-
dere coepit, & etiam matrem sanctissimam, quæ illum gesta-
bat, & genuit dicens: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fui
etus venies in. Est valde notandum, quod ad hoc, ut Dominus hanc
sanctificationem operaretur, matrem suam sanctissimam mo-
vit, vt Beatam Elisabeth viseret. Et quanujs verbum Dei in-

Cant. 2.

Vbi. 48.

.or. 152

6 carnatum poterat absens gloriosum Baptis tam sanctificare, abi
ret tamen voluit, ut illum sanctificaret, & honoraret. Et ita sanctum
Euangelium ait, quod cum sanctissima virgo verbum divinum
concepisset, & eum esset praegnans. *Exurgens ab ijs in monte cum se-
fiatione.* Animarum praequantum duo sunt genera. Quodam sunt
praequantantes a damnatione: quodam vero praequantantes a Deo. Devia
quaq[ue] praequantum a damnatione in particulari dicit S. David: *Pecce
parturit iniustitia, concepit dolore, & peperit iniuriam.* In his
verbis spiritus sanctus denotat afflictiones, & amaritudines, quas
peccator patitur, ut suos turpes appetitus compleat. Hoc enim ini-
niuat parturire iniustitia, scilicet, afflictione, angustia, & dolore
parere. Et quemadmodum nonnulla praequantantes sunt comedentes
di terra, testas, & carbones desiderio flagrantes: ita huius maledi-
Sal. 7.

7 etiam praequantum desideria omnia sunt de rebus terrenis, & in
mundis, a quibus instar carbonum fuligine inficiuntur, & denigra-
tur, quibus etiam desiderijs, & anxietatibus perpetuo torturantur.
Vnde quidam doctor ait: hominem non impetrare quod est terra
desiderat (*res alyana manet in arabal del inferno*). Non in inferno
praeter alia tormenta, cruciat etiam maximum desiderium re-
suum earum, quia ardenti amore in hac vita prosequuntur, &
earum appetitus in summum gradum vigent, absque illa spe com-
plendi eos. Ethiustypum gerit ille, qui post res terreas fertur
absque illa spe obtinendi eas, quia ex eis nihil aliud habet,
praterquam desiderium, quod miserum torquet. *Quod si plura
ex his, quae desiderat adipiscitur, non ob id magis contentus
vixit: nam quo plura obtinet, eo plura amplius exceptat.* Vehementer
Simile.

8 qui sat comedens sibi vellet sedare, aut oleo ignem extingue-
re studeret, vnde sapiens ait: Avarus non impletbitur pecunia,
& qui amat diuitias fructum non capiet ex eis, quibus idem
quod cani venatio contingit, qui nimio labore, & laetitudine
inter tribulos, & spinas piedam lectans, postquam leporis
venatus est dum ea vesci existimat, ab eius ore tollitur, ex cui
in labore & defatigatione nihil aliud, quam pili leporis in ore
eius relinquitur: similiter avarus lassatus, & defatigatus per spi-
nas, & tribulos, per saxa, per ignes, mille difficultibus, &
periculis se exponens tandem res mundi adipiscitur, quibus
cuiusvis sperat, & ecce mors venit, & cunctas ab eo tollit, cui
nihil relinquitur, prater quam pili in ore, peccata, scilicet,

Quae

que cum illis rebus admissit, que semper in voluntate manent, quasi in ore, O miseras prægnantes inordinatis desiderijs plenas, & quomodo æternis tormentis id soluetis, nisi citò remedium adhibeatis. Quædam vero animæ sunt prægnantes à Deo, quales illæ, de quibus Isaias inquit: A facie tua Domine concepi-⁹

I I a. 26.

mus, & peperimus spiritum salutis. Et vñ ex signis magis mani festis, quod anima à Deo conceperit est, si charitatis viscera erga proximos habeat, & singulari zelo dimouendi peccatores à suis peccatis astuet. Hoc desiderio & charitate D. Paulus flagrabat,

2. Cor. 12.

cū dicebat: Ego autem libentissimè impendam, & superimpender ipse pro animabus vestris licet plus vos diligens minus diligat. Omnia sancti viri efficacia, qui totus in sumi, & tabescere propter proximorum salutem exoptabat, quanvis rectè nouerat se non ita ardenter ab eis diligi. Et Sanctus Moys es a te quam

Exod. 4.

10 nimirum familiariter cum Deo ageret, cū maxima difficultate munus illud acceptauit, eundi, scilicet, in Ægyptum, vt fratres suos ē captiuitate & idolatria reuocaret. Et in illis verbis cum ait Deū alloquēs: Non sum eloquēs ab heri, & nudi us tertius, & ex quo locutus es ad seruum tuum, impeditioris, & tardioris linguae sum, significatur per triū dierū spatiū Deum ab eo efflagitasse, vt illud munus susciperet. Tantis se occasionibus, & argumentis excusabat, onus illud a se repellere studēs, quod ibi dicitur: Iratus fuit Dñs in Moysen. At postquam familiariter cum Deo agere coepit, inde similius Deo efficiebatur: & tandem tāto populiflagrabat amore, vt quantūcunq; populus ille rebellis esset, & Dei beneficijs ingratus se ostenderet, etiā admonitus à Deo nunquam induci potuerit, (Nunc uero Dñs acerbar coet) (i sic dicas est) ut illum populum rebellem omittaret, & alterius præcipui curam susciperet. Quinimò dicete illi Deo: Dimitte me, vt irascatur furor meus cōtra eos, & deleam eos, faciamq; te in gentem magnā, illum Sanctus Moyses coepit deprecari, dicens: Cur Dñe irascitur furor tuus contra populum tuum? Cum in illō minere principatus propriam gloriam non intenderet, sed populi duntaxat remedium, non elegit maiorem gerere dominatum, dummodo populus ille, quem ita diligebat, non periret. Vnde inferius dixit: Aut dimitte eis hancnoxam, aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti. Quasi diceret, (Eo quæ fuere deßlos fœde-¹¹rii,) Aut illos Domine mecum libera, aut dele me cū illis. Quæ
verba

¶ verba dixit, vt eximij amoris sui erga proximos signum daret.
 Quid ergo dicemus, de illis, qui vel punctum saltim, aut momen-
 tum quietis suæ, & gaudi spiritus amittere nolunt, etiam ob ma-
 ximam angustiam & necessitatem in qua proximos constitu-
 tos vident? O virgo sacrata (*Que bofet ada days*) quā plurimis huius
 temporis contemplatiuis, qui nec leuem saltim laborem pati vo-
 lunt, vt proximorum spiritualia vulnera curent. At tu o domina
 festina, pergis per montes & nemora, vt animam duntaxat vñā
 à peccato eripias? Ut fontem illum aquæ viuæ in suis visceribus
 sensit statim ducere eum voluit, vt plantula illa recenter insita ip-
 rigaretur. Discite fratres mei desiderare, vt omnes participant,
 & degustent ipsum Deum, quē vos gustatis, & huic studio ma-
 ximam curam adhibete: hi enim sunt verae charitatis effectus.

¶ Hoc Sanctus David faciebat cum dixit: Venite, audite, & narrabo omnes, quæ timetis Deum, quanta fecit anima mea. Etiam

Psal. 65.

dilectissimi ab hac sanctissima Virgine discamus, & per monta-
 na vitæ studiosæ eam festine sequamur. Quamvis Deus legem
 suam iugum appellauit quodquidem onus denotat, at statim
 subdidit: Sua est. Ita, eis virtutam studiosam montana vocemus
 via huius ardua, & acclive (*Las cuestas del*) non debent nos terre-
 re: nam in eis suauitas, & dulcedo maxima inuenitur. Si enim in
 via acclivi quarto quoque passu, planities, & ridentia prata, dul-
 cessimi fontes, umbræ delectabiles, vireta, & nemora grata, &
 spaciofa inuenirentur, hoc iter profecto plus delectationis, & so-
 latij afferret, quam lassitudinis. In via ergo virtutis quamvis ac-
 clivis, & ardua sit, quia contra carnis rebellionem & sensualitatis

Simile.

repugnantiam iter sit, tamen in vna quaquerentatione, quæ vin-
 citur, & in uno quoque bono opere quod sit statim incipit appa-
 rere diuinæ consolationis pratum, quo via suauis sit. Et quanvis
 aliud solarium non esset, nisi credere, & sperare, quod post accli-
 ue hoc, in eius summitate est illa superbia gloria ciuitas / hoc sa-
 tis esset ad hoc, vt eius ascensus facilis videatur quantumvis ar-
 duus esset. O si profundè mente euolueremus gaudium illud,
 coniunctio ab Angelis sumus excipiendi, & gardia illa, delectatio
 neque perennes, quibus coram diuina cellitudine in eorum so-
 cietate in uidebemus: vtique omnes labores suanas fierent. San-
 cus Chrysostomus homilia prima de diuite epulone, & Laza-
 ro super illud; Factum est, vt moretetur mendicus, & portaretur

D. Chrysostomus
ab

ab' Angelis, notat ibi quomodò cum vnu Angelus dicitur taxat, sufficeret ut illū portaret, voluit Deus, ut portaretur à plurimis? Inquit ille: Gaudet enim vnu quisq; Angelorum sanctum onus tangere, & libenter talibus oneribus non grauantur, vt adducat homines ad regna celorum. Sicut contingit in ingressu cuiusdā hospitis cognati desideratissimi, & cunctis expectatissimi, qui statim, vt ex equo descendit, in vlnis ab omnibus gestatur, omnes illum tangere, omnes ad illum accedere contendunt. Alter galorum ē manu, alter pallium ab humero, alter calcaria tollit, alter ocreas itinerarias soluit: alij mensam sternunt, alij vero cibos apponunt, & tandem omnes obsequium illi præstare ge-
flunt, & quadam vultus latitia faustum, felicem & omnibus gratum eius aduentum esse demonstrant: similiter omnes An-
geli iusti in celum ingressum totis viribus celebrant. Dilectissi-
mi mei, vos obsecro, vt hanc sanctam considerationem rumi-
netis, & vestris Christianis pectoribus euoluatis, quia lingua
deest, verba non sufficiunt: quæ debitam ponderationem ei pre-
bere posint.

Et intravit in domum Zacharie, & salutavit Elisabeth. Credibile est non tantum verbo illam salutasse, verum etiam suauissime amplexata fuisse. Nam haec sanctissimæ virginis visitatio fuit veluti cognatarum, & amicarum, quæ quo tempore cognatae parturiunt, si aliquas venerabiles ac preciosas Reliquias habent ad illas ferunt, vi minus in partu laborent. Et propter hunc effectum Reliquiæ aliquibus schedulis (quas vulgo nominas dicimus) inclusæ seruentur, & intrinsecus sericis velis inuolutæ è collo pè dentes illas reliquias ponunt. Similiter hæc ecclesiæ domina (Era como una nomina) quæ intus in sacratissimo vtero eius illam reliquiam valoris infiniti gestabat, nempe verbum diuinum ve-
lis humanitatis inuolutum, extendit vlnas suas sacratissimas super collum cognatae eius prægnantis, & ita piè credi potest propter contactum illum sanctissimum, beatam Elisabeth minus in partu laborasse.

Et repleta est spiritu sancto Elisabeth, & exclamauit voce magna. Et. Quæ dissimilis visitatio hæc visitationibus huius temporis erat. Quot mala visitationes hæ afferunt, & quot bona illa visi-
tatio intulit. O quantus, heu, dolor est cernere quod in hodier-
nis visitationibus contingit. Hę duę sanctissimę scormine in illa

Simile.

Simile.

C. C. 10

ds

illa visitatione de misericordijs Dei egerunt, vos autem in veris visitationibus de vita proximorum agitis, eorum honori, fidei, & nominis detrahentes. Et reuera ob nihil aliud vos visitare videmini, nisi quia vos delectat cum alijs detractoribus vestri similibus conuersari. De hoc grauius Dominus conqueritur dicens: Dilexisti omnia verba præcipitationis lingua dolosa. Vbi alij transtulerunt: Dilexisti omnia verba præcipitationis lingua in dolosam. Et sic est in contextu Greco. Et sic etiam legit B. Augustinus. Vbi significatur huiusmodi linguas peruersas, & iniquas non tantum delectari loquendo iniquas, sed etiam aliam linguam peruersam, & dolosam diligere ut verba iniqua audiant. Ne ita sit dilectissimi, vos obsecro per infinitam Dei charitatem: sed inuicem vos visitate, ut de diuinis misericordijs, quas vobiscum, & cum uniuerso mundo hic ecclesiis Dominus operatus est verba faciatis; secundum harum coelestium magistrorum exemplar, quas hodie sanctum Euangeliū nobis ob oculos ponit. Et discite à Virgine sanctissima gloriam beneficiorum, quæ à Deo accepistis ei referre. Attendite quemadmodum post quam Beata Elisabeth eam maximis encomijs, & clamoribus laudauit dicens: Benedicta tu inter mulieres, illa, ut Deum laudaret, se conuertit dicens: *Magnificat anima mea Dominum*. Quasi diceret: Si aliquid in me, est ô cognata, quod me magnam efficit donum Dei mei est, & magnificentia eius, quod velit creaturam ex se valem, & abiecat ita magnificare. Ideo, *Magnificat anima mea Dominum*. Nunquid (dicet aliquis) Deum magnificare aliquis potest, siue magnitudini eius admodum gentium: nam magnitudo infinita est. Quomodo ergo haec sanctissima domina inquit: *Magnificat anima mea dominum*? Dico Deum magnificare esse in intimo cordis quodam gaudio spiritus, immensitatē magnitudinis Dei in eius misticis operibus admirari. Regius David excitabat inuitabatque animam suam, ut Deum laudaret dicens: *Lauda anima mea Dominum*, & alibi: *Benedic anima mea Domino*. At sanctissima virgo non inuitat animam suam, sed ait: *Magnificat anima mea Dominum*: denotans promptitudinem, quam eius anima habebat ad benedicendum Deum, quoniam actualiter illum laudabat, magnificabat, & benedicebat. Unde ei non opus erat illam inuitare. O quanta confusio hoc nobis est, siquidem nec quis plurimis etiam

Psal. 51.

l. amea

l. amea

l. amea

l. amea

Psal. 145.

Psal. 102.

etiam exhortationibus moneretur ad hoc, ut sanctis his exercitijs
operam demus, non secus acsi bruta animantia essentis. Nec solum
harmilibus laudibus non laudamus illum, nec magnificamus,
sed quantum in nobis est illum vilipectimus, impropinquus,
& illud impudens & occasionem praebemus, vt sanctum nomen eius
ab alijs blasphemetur: sicut illi faciebant, de quibus Dicitus Paulus
Roma. 2. dixit: Nomen enim Dei per vos blasphematur inter gentes.
Q[uod] Deus maiestatis infinitae, protuia ineffabili clementia te obse-
cro, vt tanto malo succurras.

Et addidit sanctissima Virgo dices: Et exultauit spiritus meus in
Deo salutari meo. Non laudibus humanis spiritus meus exultat, &
laetatur. (Omnia enim, vt vilia reputans sub pedibus habebat)
sed in Deo salutari meo. Ipse enim solus est vera cordis exulta-
rio. O anima fidelis, que es aeterna, & Deus aeternus, & poten-
tias capaces Dei aeterni habes, & nullus praeter ipsum te adim-
plere, saturare, & perfectam consolationem donare potest. In-
troduce rusticum pauperculum in regium palatum, vt ibi
solus inhabitet, quasi nullus ibi esset, ita ei videbitur. Est anima
regium palatum aeterni Regis, & habet capacitatem infinitam
passuum ad recipiendum illum. Quanvis ergo totus mundus
in eam intrasset, minime illam satiarer neque adimplerer, sed
semper vacua, semper famelica, & desolata maneret. Ideo
Psalm. 71. Sanctus David dicebat: Quid mihi est in celo, & a te quid vo-
lui super terram? Que verba Dicitus Augustinus deuotè expli-
D. Aug. cat, dicens, Quandam admirationem haec verba esse, quam Re-
gius David secum loquens facit, dicens: Tu, o anima mea, bo-
num quod tibi est in celo non cognoscis? O Domine quid est il-
lud, quod habeo in celo, quantum est? quale est? quid est? Cum
ergo te habeam in celo, quid a te velim super terram? Nunquid
quod habent impi, scilicet, desiderare debeo? quod habent &
mali? quod habent & facinorosum: pecuniam, aurum, & argentum,
geminis, familias, quod habent & seclerati multi? quod habent
multæ feminæ turpes? multe viri turpes? & quos a te repellis?
Hæc desiderabo a Deo meo super terram, cum seruet se mihi
Deus meus in celo? Hic, & ibi Domine te desidero, vt volo. De-
fecit cor meum & caro mea pars mea Deus in aeternum. Id est,
hac consideratione cor meum & anima mea liquefiant, tanquam
bonum considerantes. Ne hinc, nec ibi aliud a te volo, si non in
aeternum.

24 æternum te debeo habere: volo, vt hoc in æternum à modo incipiat, vt nunquam finiatur. O Beata illa anima, quæ nihil præter Deum exoptat, & in nullo, nisi in Deo lætatur, qui est eius salus. Nam exultatio, quæ ex rebus terreis sumitur ægritudinem potius, quam salutem causatur: sicut qui acuto lateris dolore laborat qui vinum abunde bibit, & tunc populo delectatur, at postea miser id vita soluit, quia quod nullo modo decebat degustavit.

Ne exultes ergo frater, nisi in Deo, qui est salutua, ad imitationem huius sanctissimæ virginis, quæ sic ait: *Exultauit Spiritus meus in Deo salutari meo.* Exultet spiritus tuus, ô cœli regina quæ cito solues. Mos Dei est initio consolationes, & ineffabiles gaudiūs iustis communicare, cum quibus eos amore accedit, & confortat, vt onus, quod postea impositurus eis est libenter ferant, & æquo animo patientur. Vnde Sanctus David inquit: *Præuenisti eum in benedictionibus dulcedinis.* Præbeamus ergo dilectissimi corda nostra amore, & charitate, & puritate ad has consolationes diuinæ recipiendas, nec postea catum obliuiscamur in temptationibus, & aduersitatibus, quæ superuenient. Nam earum obliuisci plurimum efficit, vt non resistamus viriliter temptationibus, quin potius vincamur. Vnde D. Paulus inquit: *Nondū vñq; ad sanguinem restitistis, aduersus peccatum repugnantes,* & obliiti estis consolationis, scilicet, Dei. Ergo ô virgo sacrata exultet spiritus tuus in Deo salutari tuo. Tempus enim erit, quando id solues, scilicet, quando impius Herodes queret filium tuum, vt interficiat illū: & hac de causa fugias cū eo in terram alienigenarum gentiū, & cū eo tam longum labioris osumq; exiliū pertuleris: & quando in Hierusalem illum perdidieris, & quando coram oculis tuis spinis, clavis, & lancea corpus eius sacratissimum impij crucifixores ruperint. Ideo nunc exultationi, & lætitiae prouide, ad tantas crutes perforandas, vt cū venerint huius exultationis recordis. Exalte etiam puer Ioānes: *Exultauit infans in gaudio.* Qui etiam in deserto fame, siti, frigore, & caumatibus per multos dies id soluet: & quando Herodes illum apprehenderit, & in vinculis coniestatum, manicis, pedicis, & ferreis catenis circundatum tenuerit: & quando caput eius amputati iussit. In omnibus his tribulatiōnibus, & angustijs prioris solatij memoria valde proderit, & spes alterius (scilicet gloriæ) incomparabiliter maior.

Insuper pretiosissima virgo addidit. Quia respexit humilitatem ^{an 27} eilla sua. Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Ex his verbis sit manifestum vnam ex præcipuis huius sanctissimæ virginis virtutibus, quæ oculis diuinæ celsitudinis magis gratae extiterunt profundam eius humilitatem fuisse. Quod ante spousus in canticis significauerat dicens: Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, in uno crine colli tui. Et hec est humili cordis eius cogitatio, quæ cor Dei vulnerat, & amore eius inflamat. Tanti ponderis est apud Deum profunda & callificata humilitas, quod quantumvis magnus peccator quis sit, hoc tantum capillo, & crine colli placetur ira Dei, eiusque potentissimæ manus ligentur. Videte Regem impiū Achab, qui occidit Naboth, ut illius vineam sibi usurparet, & tot tantaque scelera perpetrauit, ut sacer textus dicat. Igitur non fuit alter talis sicut Achab, ²⁸ qui venundatus est, ut faceret malum in conspectu Domini. Perpendite qualis fuisse colligitur, siquidem cum plures Reges ini qui præcessissent, tyranni, & idololatræ, & præcipue Ieroboā, qui fecit idololatrare vniuersum Israhel. Nihilominus de Achab dicitur: Non fuit alter talis. Ad quem cum Sanctus Helias Dei nomine veniret, ut propter eius scelera ingentia mala, calamitates, & flagella illi comminaretur, inquit sacer textus: Cum audisset Achab sermones istos scidit vestimenta sua, & operuit cilio carnem suam, ieunauitque, & dormiuit in sacco & ambulauit demissio capite. Et factus est sermo Domini ad Heliam dicens: Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? O benedictus, & glorificatus sit talis Deus. Te omnes coelestes Hierarchiæ Domine collaudent, & omnes iusti terræ benedicant, ²⁹ propter hanc tantam pietatem, qui siccinci permittis uno crine, uno duntaxat humiliatis capillo, quem in homine, quantumvis maximo peccatore coniicias. Antiquus quippe Dei mos est dare se illi qui ei sedat & resistere illi qui sibi resistit. Vnde Sanctus David dicebat: Populum humilem saluum facies, & oculos superborum humiliabis. Quid esset Pharaonem cum eius numero exercitu tam potentem cernere, Dei voluntati resistenter, & in ictu oculi omnes consumi absque eo, quod vestigium eorum remanceret? Quid de illis factum est? Ille clypearum splendor, illa equestrium superba comitia, illi rotantium curruum strepitus? Submersi sunt in mari rubro; abyssi operuerunt

Cant. 4.

3. Reg. 21.

Salm. 17.

Exod. 15.

gorunt eos: descendenterunt in profundum quasi lapis. Hoc San-
ctus Moyses quodam iubilo cecinit. Ecce quantum lucri com-
paretur Dei voluntati resistendo. E contra mirum profecto
est cernere Deum sic contra Regem Achab ira percitum, &
tam breui temporis spatio ita placatum esse, vnde Heliam ac-
cessiuit, vt illius poenitentiam & humilitatem, qua placatus est
cerneret. Quando ergo o peccator cilicum induis, & in sacco
dormis, & carnem tuam ieunijs, & disciplinis maceras, & in
Angulo humili projectus iaces, vt, humiliiter peccata tua deplo-
res, scito Deum te intueri, & illum Angelos etiam inuitare,
quite aspiciant. Ideo in bono coepio persevera, & honestis exerci-
cijs incumbe, quibus coelesti curiaz places. Quia gaudium
est in celo super uno peccatore poenitentiam agente, ait sum.

3¹ ma veritas. Si ergo coram oculis Dei tam potens est humili-
tas, quid illa profundissima humilitas esset a tam puro, & sim-
plici corde procedens quale huius ecclestis reginæ erat? Ad hoc
Spiritus sanctus eius linguam mouebat, & fecit, vt eiusmodi
verba pronuntiaret, in quibus humilitatis eius excellentia mani-
festaretur. Et notate, vt quædam glossa inquit illam non di-
xisse: Quia aspexit humilitatem, sed, quia respexit humili-
tatem: nam Respicere est obiectum prius inspectum iterum
aspicere tanquam rem gratam nimis. Vnde sœpe illam Deum
respicere signum est maximè gratam sibi esse, & sapissimè au-
xilium ei præbere & singularissimis fauoribus eam visitare.
Nam respicere Dei est opitulari & fauere. Hanc ergo coele-
stem Dominam, quam Deus respexit etiam nos dilectissimi
3² respiciamus, & iterum, atque iterum oculos in eam colloce-
mus, vt eius heroicas virtutes imitemur, & vt deuotum
obsequium ei præbeamus, totis visceribus illam am-
plexentes, vt hac via copiosam gratiam obtinea-
mus, cum qua gloria comparatur ad quam
nos perducat Iesus Mariz si-
lius. Amen.

Gg 2 IN

IN FESTO SAN.

Etæ Mariæ Magdalenaæ Con-
cio Prima.

*Rogabat Iesum quidam Phariseus, ut manducaret
cum illo. Luc. 7.*

O C Sacrum Euangeliū hodiernū est veluti quædā descriptio vniuersi, veluti mappa mundi. Qui regnorū situs, & aliæ mundi plágas, & præcipua loca scire studet quādam mundi descriptiōnem intuetur, in qua exactè descriptum est, quod nosse desiderat. Si misericordiæ Dei immensæ, magnas singularitatis scire optatis, hodiernū sacrum Euangeliū diligenter scrutamini, & attētis oculis intuemini, est enim quasi mappa mundi, in qua maximæ illius excellentiæ describuntur, & ob oculos nobis ponuntur. In eo nanq; agitur quomodo Deus peccatores ad se trahat, & quanta benignitate eos recipiat, iustificet, & protegat. Res quidē mira videbitur, ut plurimos, quos Deus præordinatos habet ad gloriam permittat in hac vita in plura, & horrenda peccata prolabi. Hoc autem ob duplē rationē efficit. Primum, ut eum maiori humilitate, vigilantia, & cautione vivant. Et si quis dicat, videtur Sanctū Ioānem in sua canonica contrarium affirmare his verbis; Omnis qui natus est ex Deo peccatum non facit: & natus ex Deo est prædestinatus, ergo prædestinatus non facit peccatum, dico illum peccatum non facere propter quod condemnandus sit, quinimo id maioris commode ei occasio est. Nam Diuus Petrus erat natus ex Deo, & prædestinatus, & tamen peccauit, & Diuus Paulus, & Beata Magdalena, & alij complures: sed his omnibus peccata in commodum eorum redadarunt. Et ita super illa verba Diui Pauli: Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, inquit D. Augustinus: Sifas est dicens, etiam & ipsa peccata, quia ex illis peccatores humilitatem, vigilantiam, & cautionem deducunt, ne deinceps prolabantur.

Et

I. Iean. 3.

Roma. 8.

4 Et hic est legitimus sensus illorum verborum : Melior est ini- Ecl. 42.
 quitas viri, quam mulier benefaciens . Quod difficile apparet.
 Nam quomodo fieri potest iniquitatē viri , mulieris beneficēta
 præstare ? Ad huius dubij intelligentiam notate , hic mulieris
 nomine intelligi fragilem peccatorem , modo vir , modo fœmi-
 na sit . Nam sacra scriptura solet nonnunquam hoc nomen , mu-
 lier , rebus vilibus , & abiectis tribuere . Vnde Sanctus Isaias Ægypti 15.19.
 ptios minitans ait : In die illa erit Ægyptius quasi mulieres , & viri
 nomine hic iustus intelligitur , modo ille vir modo fœmina sit . Et
 vult Ecclesiasticus in his verbis dicere sæpe contingere iustum
 in peccatum aliquod incidere , & peccatorem bonum opus ope-
 rari , & iustum ab illo peccato exurgere tam profunda humili-
 tate , suimet cognitione , & tam terribili dolore animi effectus
 eo quod suum conditorem offendit , & deinceps tam vigilan-
 ter , & circunspecte viuit , ne iterum incidat , quod peccatum
 illud in maius bonum eius resultat , quam bonum opus pecca-
 tori , ex quo occasionem sumpli superbiendi , & præsumendi
 se bonum esse , cum minimè sit . Legitur de quodam Hebræo ,
 qui accedit ut Elephantem interficeret , & mortuus Elephas 1. Mach. 6.
 cecidit super illum & interfecit eum : itaque occisus ab occiso ,
 & victus à victo remansit . Similiter ille , qui vites sumit , & mu-
 nit se , ut bonum opus exequatur , & magnam temptationem deuin-
 cat , postea verò superbia , & vanitate inflat se , hic misere occum-
 bit , & vincitur à victo & occiditur à sibi occiso : & huic mulieris no-
 men optime quadrat , & melior est iniquitas viri , quam hæc mu-
 lier benefaciens . Secunda ratio , ob quam Deus permittit præde-
 stinatos in peccata prolabi est , ut diuina misericordia amplius re-
 luceat indulgendo eis , & ex magnis peccatoribus magnos san-
 ctos efficiens . Hoc Sanctus Iob nimium ponderabat dicens : Si Iob. 22.
 reuersus fueris ad omnipotentem ædificaberis , & longè facies ini-
 quitatem à tabernaculo tuo . Dabit pro terra silicem , & pro silice
 torrentes aureos . Idest , dabit pro infirmitate fortitudinem & pro
 ignorantia , & exortate dabit torrentes aquæ sapientiæ salutaris ,
 quæ pretiosior est auro . In his omnibus Spiritus sanctus significat
 effectus mirificos , quos diuina misericordia in peccatoris conuer-
 sione operatur . Antequā sacram Euangelium aggrediamur (Me
 quiero asegurar de una cosa) Quæ maxime est formidanda . Ea est . Ne
 forte hic adsit peccator tam audax , ut Dei misericordia abuta-

Simile. tur, qui cernens, qua facilitate Deus tam magna peccataricis deli- 7
ta remittit, ex hoc ansam peccandi sumat. Est in rosario, rosa, vt
pyropus rubicunda, ex it aranea, & illam comedens venenum de-
ducit. Similiter in supernæ deitatis rosario, vbi rosæ infinitæ
sunt, nempe eius attributa diuina, & perfectiones, & vna ha-
rum pulcherrimarum rosarum est eius ineffabilis misericordia,
& ex hac rosa tam pulchra aranea, qui est peccator, venenum
depromit dicens: Magna est Dei misericordia, libere peccare
possum, & sensualitati morem gerere. Non enim permitte Deus
me condemnari: sed sicut Magdalena, ita & mihi indulget.

Eccles. 5. O cæce, cæce, ne ita deceptus viuas. Audi eundemmet Deum
dicentem: Ne dicas: Miseratio Domini magna est, multitu-
dinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim, &
ira ab illo cito proximant. Hoc est: iustitia Dei tam magna est, 8
sicut eius misericordia, & tam cito peccatori supplicium adue-

Psalm. 100. nit, sicut iusto præmiis viarum virtutum. Vnde Regius Da-
uid canebat dicens: Misericordiam, & iudicium cantabo tibi
domine. Idest: si misericors es, ô Deus æterne, etiam es iustus, &

simile, ideo utrumque canere liber. Quemadmodum vna & simplici vo-
ce canere nullam efficit consonantiam, at canere in duo magis de-
lestat, quoniam concentus suavis fit: similiter cum sola Dei mi-
sericordia canere non dulcem harmoniam efficit proper occa-
sionem, quam miser homo ad peccandum desumit: vnde neces-
se est, canere ad duo, scilicet, diuinam misericordiam, & etiam
iustitiam præmeditando, & ita suavis concentus fit. Agens

Roma. 3. Diuus Paulus de singulari misericordia, quam Deus ostendit
dans nobis filium suum, statim iustitiae ejus mentionem facit di-
cens: Quem proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine
ipsius ad ostensionem iustitiae suæ. Et alia translatio clarius
habet: Quem proposuit Deus propitiationem. Itaque idem opus;
& misericordia, & iustitia opus fuit. Quod dæmon intendit
est, vt in alterum horum extreborum incidatis, scilicet, aut quod
nimium in diuina misericordia confidatis, vt mors in peccato
mortali vos rapiat, aut nimium diffidatis, & instar Iudei in des-
perationis barathrum incidatis, vt vtra harum viarum in infer-
num æternaliter cremandos vos ducat. Ideo dilectissimi, si
ab his malis liberari vultis, & sicut Magdalena, ita vobis Deus
remittat, siquidem sequuti estis errantem, sequimini etiam pœ- 9
nitentia

io nitenem. Diuus Paulus ad Galatas scribens dicebat: Estote sicut ego, quia & ego sicut vos fratres, obsecro vos. Quasi diceret, obsecro vos fratres, ut attendatis, quod aliquando tam magnus peccator extitit, sicut vos modo estis. Et siquidem quod eram estis, curate esse, quod modo sum. Imitatores mei estote fratres, in penitentia, & in virtute, quandoquidem in virtutibus me imitati estis: & ita sicut ego veniam impetrabitis. O quam ingens amentia est sperare cum sanctis gloria fuui, & eorum vestigia non sequi.

Ideo dilectissimi oculos vestros collocate in eo, quod Sanctum Euangelium reservat hanc sanctam peccatricem fecisse, ut cognoscatis, quid vos oporteat facere. Quod sic incipit: Regebat Iesum quidam Pharisæus, ut manducaret cum illo. Et ingressus in deum Pharisæi discubuit. Nonnunquam bonus Iesus manducabat cum Pharisæis, ut eorum superbiam reprimet, & cum publicanis quandoque manducabat, ut ad penitentiam eos prouocaret. Aliquando vero cum familiaribus manducabat, & amicis, ut cum Lazaro, & eius sororibus, ut amorem in eis conservaret, & augeret. Nonnunquam vero cum suis cognatis & propinquis manducabat, ut eorum necessitatibus faueret, scilicet, aquam in vinum conuertens. Benedictus sit talis hospes, qui semper ditat hospitium, in quod intrat, & felix conuiuum illum, cui hic bonus Iesus adest. Nam in huiusmodi conuiuio tam animæ, quam corpori refectio sumitur. Sed vobis, qui non solum illum non inuitamus, verum etiam, nec ullo modo patimur, ut in nostris conuiuijs aliqua eius honesta mentio fiat:

¹² Quæ conuinia Sathanas ita polluit, & infecit, nimijs intemperantibus, & ebrietatibus, susurrijs, & scurrilitatibus, ut Iesus Christus totius puritatis fons minime dignetur huiusmodi factoribus interesse. O dilectissimi amore Deivos obsecro, ut attendatis Christianos nos esse, & maximè obligari ab his omnibus abstinere. Nox præcessit (inquit Diuus Paulus) dies autem Rom. 13. appropinquauit: ab ijs iam us ergo opera tenebrarum, & induimus arma lucis, sicut in die honeste ambulemus, non in commissationibus, & ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitijs. Quasi diceret: Si adhuc in infidelitatis nocte versaremini, non mirum esset his abominationibus vos vti: at postquam lucem magnam acceperitis, qualis est fides, vivite tanquam ho-

Gala. 5.

mines , ita illostrati , & tam singulari Dei beneficio affecti .
 Et alibi operum carnis magnum catalogum texens , dicens-
 que : Manifesta sunt opera carnis , quæ sunt fornicatio , im-
 munditia , impudicitia , luxuria , idolorum seruitus , beneficia
 inimicitiæ , contentiones , emulationes , iræ , rixæ , dissensio-
 nes , sectæ , inuidiæ , homicidia , tandem statuit , ebrietates , &
 comedationes ! In quo significauit has duas res fontes , & ori-
 gines esse , à quibus reliqua ista mala oriri solent . Auertat à no-
 bis Deus dilectissimi pestem , quæ sic inficit , & corrumpit :
 Et posteā concludit dicens : Qui talia agunt regnum Dei non
 consequentur . O sententia tremenda , quod est saxum itz du-
 rum , quod te audit , & horrore non frangitur ? Confisus fra-
 tres , quod vos , qui in malis estis , & culpatos vos agnoscitis
 diuino auxilio , gratia & fauore adiuti emendabimini , pedibus 14
 vniuersiūsque prouolutus vos deprecor ultra hoc studeatis , qui ex
 vobis diuites estis Iesum Christum hospitem in mensa vestra ha-
 here . Et Iesum Christum hospitem tunc habebitis , si pauperem
 eius amore ad mensam vestram receperitis . O Deus maiesta-
 tis infinitæ , si nunc Domine his verbis meis efficaciam præbe-
 res , vt his fratribus meis hoc persuadere possem , quot necessi-
 tatis facilimè , & cum maximo merito succurretetur . Nam
 scriptum est ; facere misericordiam , & iudicium magis placet Do-
 mino , quam victimæ . Et in contextu Græco , & in paraphrasi Chal-
 daica habetur : Facere iustitiam , & iudicium magis placet Domi-
 no , quam victimæ . In quo denotatur , facere misericordiam esse fa-
 cere iustitiam , siquidem est rem adeo debitam & adeo nobis co-
 mendatam facere .
 15

Et ecce mulier , quæ erat in ciuitate peccatrix , ut cognouit , quod Iesus accen-
 buit in domo pharisei &c . De Christo Redemptore nostro sputis fa-
 dato , flagellato , alapis cæso , spinis transfixo , & eius sanctissimo
 corpore sanguine tincto Pilatus populo illam ostendens , ait : Ecce
 homo . Et de hac peccatrice foecina Sanctum Euangelium in-
 quirit : Ecce mulier . Et optime hæc inuicem connectuntur , Ecce
 mulier , & ecce homo . Nā merito dicere possumus : Ecce mulier
 peccatrix , & ecce homo qui hos labores , ignominias , & ludibria
 perpessus est , vt illam redimeret . Ecce , tali mulieri talis homo .
 Quæ erat in ciuitate peccatrix . Verbum hoc , in ciuitate forte Sancti
 Euangelista addidit , vt significaret causam , ob quam hæc mulier

in tan-

16 in tantam calamitatem & miseriam deuenit fuisse ex eo, quod in
 ciuitate habitaret, vbi, vt plurimum peccandi occasiones sese of-
 ferunt. Ideò Sanctus Hieremias dicebat: Fugite de medio Baby- Hier. 51.
 lonis, vt saluet vnuſquisque animam suam. Et cognoscens, quam
 pigri homines essent ad fugiendum incommoda, & occasiones
 iterum inferius ait: Siquidem murus Babylonis corruet egredi-
 mini de medio eius populus meus, vt saluet vnuſquisq; animam
 suam ab ira furoris Domini, & ne forte mollescat cor vestrum, &
 timeatis auditum, qui audietur in terra. O à quo quantisque ma-
 lis se ille eripit: qui mundum fugit & quam mirifice hoc sanctus
 Prophetæ hic exaggerat. Eripit se ab ira Dei, & ab æterna damna-
 tione. Et ne audiat verbum illud tremendum: Ite maledicti in Math. 5.
 ignem æternum. Et etiam se eripit à pusillanimitate, & cordis
 17 mollitie, quam mundani homines habent, vt omne malum in
 eis imprimatur. Quid enim vult Sathanas in cordibus eorum im-
 primere, quod exactam dispositionem ad id non inueniat? Si su-
 perbiam, cupiditatē, luxuriā, aut iram vult imprimere dispositio-
 nem congruam ad hoc ibi reperit. Igitur ne mollescat cor vestrū
 nec liquefiat, vt timeatis auditū, qui audietur in terra. Egredimi-
 ni de medio Babylonis. Ne timeatis (inquit) auditum. Nam in re
 surrectione vniuersali mali tantum timebunt expectantes quan-
 do æquissimus iudex rigidam illam & tremendam sententiam
 in eos pronuntiabit. Boni namque huiusmodi timore carebunt:
 nam quanvis sententiam audient nihil eis nocebit. O fratres in
 Christo dilectissimi, si modo hoc coeleste consilium velleris am-
 plecti, & eo vti, & angulum quæreretis, vbi quietè Deo famula-
 18 remini, & à tanto malo vos eriperetis, sicut hæc peccatrix fecit
 (quaæ in ciuitate peruersa, & depravata) vt sancta fieret in vastam
 solitudinem se contulit, vbi triginta annis cum maxima vitæ au-
 steritate vixit, cum Deo, & Angelis eius conuersans, & diuinis
 studijs assidue vacans. Corruptio morum in ciuitatibus tam mag-
 na semper fuit, vt ob hanc causam olim in portis publicis ciuitatibus
 tribunalia locarentur, vt auditiones fierent, & ibi populoru-
 causæ agerentur, vt pauperculis agricolis, qui è vicis & locis confi-
 nibus confluabant, opus non esset in ciuitates intrare, & forte cor-
 ruptis ciuium moribus inficerentur. Ecce zelus, qui illis temporis
 bushabebatur, ne homines se inuicem inficerent.

Veleriam dixit, In ciuitate peccatrix, Ut significaret illam pecca-

Gg 5 tri-

tricem esse , & infimæ notæ mulierem . Quædam peccata sunt ¹⁹
cordis, nonnulla domus, nonnulla verò ciuitatis, & ab omniis
liberet nos Deus . Peccata ciuitatis sunt peccata publica, quæ
signum sunt magnæ corruptionis , & depravationis . Quan-
do ciuitatis mala in ore omnium versantur, signum est, assidua
iterataque esse , quorum remedium nimis difficile esse solet. Et
Psalm. 40. ita ubi nos legimus: Cor eius congregauit iniquitatem sibi , alia
translatio habet: Cor eius congregabit iniquitatem sibi , & sic
est in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur, quod ille, qui plu-
res iniquitates congregauit sibi, id est, in damnum animæ sue fa-
cit (primus enim cui nocet peccator iniquitatibus suis ipse sibi
est.) Et non tantum hoc satis illi erit verum etiam in futurum con-
gregabit eas in malitia sua perseverans. Itaque, ut plurimum, qui
congregauit, congregabit iniquitatem sibi . Huius mulieris pec-
cata carnalia erant: quæ quanvis non sunt maioris culpæ , tamen
magnæ infamiae esse solent , & causa non parui scandali, quan-
do publica sunt. Adeò est nitida & splendida fama vnius perso-
næ nobilis , & singularis, quod quælibet etiam minima res eam
obscuret , & deformet. Vnica duntaxat leui dissolutione honor
notabilis personæ infectus & maculatus manet. Qualis ergo esset
mulieris illius infamia, quæ annis multis (*se empleo en hazer anatomia de corazones de hombres?*) & sensualitatis appetitis morem ge-
rens? Mulier iuuenis, diues, pulchra, & in libertate collocata,
quid non faceret? De sancto Iosephi sacra scriptura inquit: Erat
autem Ioseph, pulchra facie , & decoras aspectu. Et in hoc san-
cto iuuenie pulchritudo corporalis certè laudabilis erat: nam in
corpo pulchro & decoro, animam pulchram habebat. Cate-
rum confusio magna est, cum pulchritudine corporali, deformi-
tatem spiritualem habere. Socrates philosophus discipulis suis
circa hoc salubre consilium dabat dicens: quod si contingeret, vt
facies suas in speculo contemplantes se turpes , & deformes esse
inuenirent, studerent pulchritudine, & virtutibus animæ corpo-
ris defectum compensare: quod si pulchros se esse inuenirent,
studerent, ne in corpore pulchro anima turpis esset, quod valde
dissolum videretur. Et sic revera est, prudentem ex corporali
pulchritudine occasionem sumere , vt pulchritudinem spiritua-
lem acquirat: quanvis imprudens contrarium facit. Et ita in pro-
verbijis dicitur: circulus aureus in naribus suis, (id est porci) mu-
lier

*Gene. 39.**Socrates.**Prov. 2.*

simile.

22 Iler pulchra & fatua, id est, incontinentia. Nam si in naribus suis au-
tens circulus ponatur, ne rostro terram effodiat, ne quaquam se
continet, quinimo nares, & circulum aureum simul in luto, &
proluvio immergit, & omnia inficit. O miserabilis creatura,
Deus pulchritudine corporali te dotauit, vt cum ea viciat tua frē
naret, & magiste obligaret, vt ei obsequium præstares, tu autem
omnia in voluntabro turpitudinis, peccati luto illitis: & ex Dei
beneficijs occasionem sumis, ut illum magis offendas? Huius-
modi erat hæc mulier, & ideo in tantam calamitatem peruenit,
vt esset in ciuitate peccatrix. Antiqui Deam Venerem nuda-
tam, & Mineruam indutam pingebant, in hoc significantes
discrimen, quod inter carnalem, & prudentem studiosumque vi-
rum versatur. Nam qui desiderijs carneis flagrat id statim oculis

23 & verbis manifestat: asperetu ostendit carnalis, quod intus habet.
At iustus occultat iustitiā, sapientiamq; suam ne gloria inani ca-
piatur. Hæc igitur mulier ita peccatrix ad pedes Domini hodie ve-
nit: ab eius diuinis verbis attracta, quæ ex eius coelesti ore audie-
rat. Experimento compertum est animalia debilium capitum, ma-
xi mè perturbari, quando tonat: & ille sonus tonitruj ab speluncis
& receptaculis eorum attonita perturbata, & timore correpta illa
deducit. Et hæc est ratio, ob quam anguillæ, quæ sunt animalia
debilissimi capitis, tonitruum & fulgurum tempore facile capiun-
tur. Nam sonus ille eas deturbat, & facit eas supra cœnum enata-
re, & sic capiuntur. Idem serpentibus, & draconibus contingit,
qui, vt sunt debilissimi cerebri, tonitruj sono exterriti ab spelun-
cis, & cauernis exeunt, & sic facile apprehenduntur. Hæc anima-

Simile.

24 lia, debilium capitum sunt peccata nostra: Nam sicut huiusmodi
animalia, si in capite percutiantur intereūt: similiter si in suis pri-
mordijs peccata percutiantur, quæ initia sunt eorum capita faci-
lè intereunt, & à corde diuelluntur. Ideo Regius Dauid dicebat: *Psalm. 136,*
Beatus, qui allidet paruulos suos ad petram. Quasi diceret: Beatus,
qui malis suis in eorum primordijs remedium adhibuerit, quæ
sunt tanquam capita debilia, quæ leui iestu intereunt, & deficiunt.
Et alij transtulerunt: Beatus, qui allidet paruulos tuos ad petram,
Et sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica, & sic
legit etiam Beatus Augu. Et secundum hanc translationem de-
bet hæc verbare ferri ad illa, quæ immediate præcesserunt, scili-
cet, filia Babylonis misera, beatus qui allidet paruulos tuos ad

petram.

petram: id est, primos impetus, & sensualitatis motus, eos mortificat, ad imitationem laborum, & afflictionum, quas Christus Redemptor noster sacratissimum eius corpus pati permisit. Hæc enim est petra, ad quam hi parvuli debent allidi, & in ea confringi. Et, ut hæc animalia, scilicet, serpentes, & dracones, quæ sunt peccata intereant, & ab speluncis, & cubilibus conscientiarum exeant, necessarium est, ut intonet concionator, & ab eius ore fulgura, & tonitrua procedant, verborum, scilicet, terribilium, & minarum. Sed quemadmodum huius modi effectus in illis animalibus non sunt, nisi tonitruis, & fulgoribus, qui ex cœlo descendunt: similiter ad hoc, ut reprehenstiones, & concionatorum minæ in conscientijs peccatorum suum effectum operentur, & serpentes, quæ in eis sunt interficiantur, necessarium est, illos instar cœlorum esse, &, ut vitam coelestem agant. Nam huius defectu sit, ut quam plurimæ conciones, quæ in ciuitatibus, & populis predicantur tam parum fructus efficiant, sicut proprijs oculis cernimus. Ergo dilectissimi patrem misericordiarum assidue deprecemur, ut mitrat plures viros spirituales, qui instar cœlorum tonitrua mittant, & efficacia spirituque plena verborum coruscantium fulgura iaculaentur, ut tantis malis, remedium adhibeatur. Hoc ergo ad nostrum propositum applicantes, fingite hanc sanctam peccatiorem, instar maris esse, & quod in cordis sui cœno multa aquatilia immunda essent, quæ erant eius turpitudines, & quod etiam erat instar speluncæ serpentibus, & draconibus refert, & quod tonitruis, & fulgoribus reprehensionis, & minarum illius superni cœli Iesu Christi filij Dei cuncta interempta sunt, & ex corde eius, & conscientia, quasi receptaculo exierunt. Quia propter illa Regia

Psalms. 73.

Daudis verba dicere possumus: Tu confirmasti in virtute tua mare, contribulasti capita draconum in aquis. O Christe vere peccatorum justificator per illam immensam charitatem, ob quam tot mirabilia in maritam elato (qualis hæc mulier) operatus es cor eius tanto fecdere & pace tranquillans te obsecro eosdem, effectus in cordibus nostris operari digneris, ut secundum eius exemplar ad te conuertamur.

Cū ergo Dñs recubuisse, ecce mulier hæc ingreditur, conuisa a stat, habitu peregrino, & lugubri induita, non considerans, quod more hominum tunc lugendi opportunitas non erat. Sed verus animarum sponsus Christus secundum hominum libitum non ambu-

- 28 ambulans, quod illis rectum appetet, ei devium videtur. Non *Simile.*
 quidem importune venit, qui donum assert discubenti, quod
 gratum fore nouit, & gustui illius delectabile. Peccatorum dol-
 ris, & contriti cordis ferculum donum est quod hunc divinū Do-
 minū plurimum delectat. Vnde Sanctus David dicebat: *Cor con-* Psalm. 50.
tritum, & humiliatum Deus non despicies. Non ausa fuit ingre-
 di, quo ab uno Iesu videretur prae nimia verecundia, & pudore.
 Pudor optime in omnibus appetet, & præcipue in illis, qui, ut
 verecudentur causam habent quales sunt peccatores. *Et claus re-*
tro secus pedes eius, lachrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capit is fusi ter-
gebat &c. Sanctum Euangeliū, non quod hæc fœmina locuta
 est, sed quod fecit enarrat. Nam poenitentia potius in operibus,
 quam in verbis compositis consistit. Vainam dilectissimi cū tot
 29 verborū ambagibus peccata vestra confitemini, plus lachrymæ
 loquerentur. Non loquitur Maria, quia faceret os, cui confiteatur,
 corda penetrat. At vero nunc postquam in cœlum ascendit, & re-
 liquit ministros suos in terris, necessum est, ut morbum animæ
 vestræ manifestetis, ut sacerdos tanquam medicus, quam medici-
 nam debeat applicare cognoscat, & ut iudex, quam sententiam
 debeat inferre, & utrum absolutione digni sitis nec ne. Sed ne tot
 circumloquitis, ambagibus, & verbositate confiteamini, ut ma-
 gis excusat, quam accusati maneatis. Nā tanta cerusa, id est, (*Al-*
nnyalde) Æthiopissa illiniri potest, ut candida videatur. Similiter
 possibile est, ut tot verborum ambagibus, & excusationibus con-
 fiteamini, quod vix peccata appareant. Et satagit, ut verba ve-
 stra aliquibus lachrymis contineantur ad imitationem huius san-
 30. Et æ peccatricis, quæ tam abundantes erant, ut pedes Domini ri-
 gare sufficerent. (*Absi, assi, en hora bona.*) Peccata lugeri debent,
 & non sicut ego, & vos, qui tanquam lapides duri absque villa
 cordis te letitudine, aut dolore ad confessoris pedes accedimus.
 O magna confusio gentis ita peruersæ, ut iam mudi iacturæ ama-
 re lugeantur, & animæ damna, & ruinae, nec saltim sentiantur. Si
 quis mille aureos amittit nunquam à lachrymis cessat, semper id
 proluget. Quod si pro huiusmodi iactora atram vestem & lu-
 gubrem induere in vsu esset sic vestitus hic incederet: & passim
 amittitur Deus, & minime sentitur. Pudeat vos fratres talem
 amentiam in vobis regnare: sed potius sentire studeate, quanta ca-
 lamitas sit Deū amittere, & hanc iacturā lachrymis cordis vestri
de

deplorate, vi sic inueniatis illum per gratiam, postea vero per gloriam ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. A men.

In eodem Feste Sancte Marie Magdalenaæ Concio Secunda.

Rogabat Iesum quidam Pharisæus, ut manducaret cum illo. Luc. 7.

Rom. 9.

Ius Paulus de electis verba faciens inquit: Ostendit Deus diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam. Vbi ponderatione dignum est valde, quod appellat Sanctos, vasa misericordiæ. Et ratio est, quia omne illud, quod hominem ad vitam æternam dicit, est propter diuinam misericordiam. Prædestinatio, vocatio, conservatio, & reliqua alia media, vsque ad collationem gloriæ, omnia misericordia Dei proveniunt. Et ita idem Sanctus Apostolus alibi inquit: Non ex operibus iustitiae, quæ fecimus nos, sed secundum misericordiam suam saluos nos fecit. Non vult hic Sanctus Apostolus dicere, opera in gratia facta non esse meritoria gloriæ, sed, si eam homines merentur per misericordiam Dei eit, per quam etiam gratia eis collata est, cum qua operantur. Et per eam facta est promissio, ut operantes et tali præmio ipsa remunerarentur. Et hæc omnia diuitias gloriæ Dei Sanctus Apostolus vocat. Et quoniam animæ hæc omnia dona in se, tanquam in vasibus recipiunt, ideo vasa misericordiæ electos appellat. Et subdidit: quæ præparauit in gloriam. Id est, per diuitias gloriæ suæ vasa illa misericordiæ ad gloriam præparauit, sumpta metaphora ex præparatione vasorum. Nam sicut aurifex aurum examinans, & ab scoria mundans, & varijs instrumentis poliens, tandem vas pretiosissimum deducit: sic supernus artifex Deus varijs artificijs, & medijs disponit hominem, & tanquam vas apprime fabricatum polit, & ad suscipiendos pretiosos liquores, nempe eius diuina dona aptat. Et verbum hoc, præparauit, denotat curauit, studium

Simile

- 3 studium & Dei artificium, & diuersas vias, quas inquirit, ut nostram salutem operetur. Vnde Beatus Apostolus alibi fideles alloquens inquit: Dei ædificatio estis, Dei agricultura estis, denotans, quod, sicut illi, qui ædificant, aut terram colunt, maximas diligentias adhibent, & alia quam plurima operantur, quoisque hæc perficiant: sic se habet Deus erga hominum salutem, qui maximo studio plurima operatur, quoisque perficiunt, & sicut oportet. O Dei immensam bonitatem. Vtique his omnibus manifestat amorem, quem erga nos habet, & quanto studio salutem nostram operetur, & exoptet. Ad hæc postquam Beatus Apostolus vasa misericordiæ iustos appellavit, addidit: Præparata à Deo, quos & vocauit, non solum ex Iudeis, sed etiam ex Gentibus, sicut in Osea dicit: Vocabo non plementem meam, plebem meam, & non misericordiam consequutam, misericordiam consequutam. Hic sanctus Propheta de vocazione efficaci loquitur, cum qua Deus mollificat corda, & ad se inclinat. Sanctus Ezechiel de se ipso inquit: quod cum pronus in faciem suam cecidisset, venit vox de celo, quasi loquentis qui dixit ei: fili hominis sta super pedes tuos, & loquar tecum. Et ingressus est in me spiritus, postquam locutus est mihi, & statuit me supra pedes meos. Vbi Diuus Gregorius ait: Iacentes vox Domini consolatur, ut in opere surgamus, sed nostra virtute non surgimus sed spiritus nos implet & leuat, & supra pedes statuit. Vbi mysterij profunditas reuelatur: quod, scilicet, vocatione Dei etiam nouo, & peculiari Spiritus sancti auxilio nobis opus est, ut vocationi & locutioni diuinæ pareamus. Vnde post vocem quā
- 4 S. Propheta audiuit inquit. Et ingressus est in me spiritus. Vbi glossa interl. Sine quo spiritu adiuuante stare non poteramus. Ideo S. David ait: Eduxit me de lacu miseriae, & de luto factis & statuit supra petram pedes meos, & direxit gressus meos. Ad hæc omnia maxime opus est homini diuino auxilio. In illis verbis quos vocauit, non solum ex Iudeis, sed etiam ex gentibus, electio gratuita & vocatio Dei manifeste ostenditur: siquidem ex tam innumeris Iudeis, & Gentilibus tantum vocauit quos ei placuit. Ait enim Apostolus: quos vocauit ex Iudeis, & gentibus. Ex his omnibus dilectissimi deducitur quanta obligatione nos Christiani adstringamur diuinæ misericordiæ gretos esse, quandoquidem tot Iudeos, & Gentiles in suis incredulitatibus
- zelini
- 1 Cor. 3.
Osee. 1.
Ezech. 2.
Psalm. 39.

relinquens, nos in lucem ejus sancti Euangeliū traxit, & dono San-
ctissimæ fidei affectit. Quibus ergo supplicijs digni erimus, si cum
maxima fidelitate, amore, & studio huic tam liberali Dōmino,
& erga nos ita pio non obsequemur? O virtutam hæc consideratio
assidue in vestris Christianis pectoribus versaretur.

In hodierno sacro Euangelio rectè appetet, quām merito Di-
vus Paulus in his verbis vasa misericordiæ electos appelleat. In
eo namque agitur, quanta pietate, & misericordia Deus magnam
peccatricē ad se traxit, conuertit, & iustificauit. Vnde ait: *Quod*
cum Dominus in domo Pharisæi discubuisset, Mulier quæ erat in
civitate peccatrix, Ingressa est ubi Dominus erat, & stans retro se-
simile.

Psalm. 41. *Cœpus pedes eius lachrymis cœpit rigare pedes eius &c. Cœrus ve-*
nenata sagitta vulneratus præ cordis angustijs fontem inquirit,
& accedens in aquam se proiecit, & ibi euomit quod in stomacho
retinet, & statim moritur. Hoc modo Sanctus David vulneratus
erat cum dicebat. Quæadmodū desiderat cœrus ad fontes aqua-
rum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Sic etiam hæc sancta
peccatrix vulnerata erat: nam verbum diuinum, & eius inspira-
tio, quæ sunt sagittæ acutissimæ cor eius vulnerauerunt. Vnde
maxima anxietate Iesum Christum vitæ fontem quæsivit; ad
quem perueniens in eum se proiecit, ubi omnium suorum pecca-
torum venenū enomuit, & ibi etiam mundo, pompis, & vanita-
tibus eius mortua est. Vtinam verba sonantia, efficacia, plena, &
instar sagittarum acuta mihi Deus donare dignaretur, quibus
corda vestra dilectissimi nunc transfigerem, & hinc vulnerati di-
seederetis, & eiusmodi cordis angustijs affecti, ut in nulla omni-
no re mundi huius requiem haberetis, & ad fontem properantes, 8
ad pedes confessoris vicem Iesu Christi gerentis peccati vene-
num vomeretis, & lachrymis dissolueremini, ut sic omni malo
mortui soli Deo (ad imitationem huius sanctæ peccatricis) viue-
retis. Sicut ex mariello ascendunt vapores, & nubes sunt, quæ
in aquam dulcem, & terræ vtilem resoluuntur: sic è corde ama-
to, & tristis propter offenditam Deo illatam suspitionem, & gemi-
tum vapores ascendunt, & nubes exhalantur, & feruidæ orationes,
quæ in suauem lachrymarum pluviam resoluntur animæ ste-
rilii per quam vtilem & frugiferam: sicut Regio Dauidi contigit
*cum dixit: *Lassabo per singulas noctes lectum meum. Vbi Di-**

us Hieronymus veritatem, Hebreo: Natæ faciam lectum præ-

abun-

abundantia, videlicet, lachrymarum, ita ut lauari possit in lachrymis. Quod propter exaggerationem dixit: Sunt lachrymæ, quæ è corde contrito procedunt, ita efficaces, ut eis regno cælorum vis inferatur, & idem met Deus ab eis vincatur. Nam Dominus *Math. 11.* ait: Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Et alibi idem Dominus inquit: Nisi conuersi fueritis, & efficiamini *Matt. 13.* sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. O Christe veritas infinita, qualiter hæc duæ sententiae à tuo dinino ore prolatæ se compatijuntur? Si ad expugnandum, & rapiendum regnum cælo *simile.* rum vi, & violentia opus est, quomodo homines id efficere poterunt, si conuersi fuerint, & efficiantur sicut paruuli? Dico hanc sententiam secundam priori non aduersari: quinimò manifestat & docet, quomodo vis & violentia illa regno cælorum debet inferri: quæ debet esse instar paruolorum vim parentibus suis inferrantium. Quibus si patentes non concedunt quod ipsi postulant, vagiunt, & lachrymis resoluuntur, quo usq; illos vincunt, & compellunt, ut non solù quod ab eis illi petunt, concedant; sed quod etiam blanditijs & suauibus verbis illos leniant; & lachrymas ab eorum oculis abstergant; & dulces amplexus, & oscula eis dent. Benedic te ò æterne Salvator omnes cæli Hierarchiæ, qui talem viam miseris filios Adæ docuisti, & tales modum ad-inuenisti, quo tam facile ab eis vinci potes. O quantum anima deuota Deum in amorem conciliat, quæ assiduis lachrymis efflagitans sic petit: O Domine, cælum terramque qui implet, nunc quid Domine cor meum duntaxat *vacuum relinques?* Et siquidem lilia, & flores varijs coloribus vestis me solam nudam relinques? Cibum animalibus, escam auiculis paras, viles vermiculos pascis, & me solam fame cōfectam relinques? Ne quæso tale amore tuo permittas.

Lachrymis cœpit rigare pedes eius. Quando accesserunt Angeli, ut *Gene. 19.* ab incendio Sodomæ Loth eriperent pedes eis lauit, & quando bonum nuntium ad Abraham attulerunt de conceptu Iacob, & *Gen. 18.* de remedio sterilitatis vxoris suæ, etiam lauit pedes eorum. Et siquidem magni consilij Angelus Iesus Christus filius Dei hanc mulierem à peiori incendio, & magis diro, quam Sodomæ incendium eripuit, nam illud corpora comburebat hoc autem spiritum, & siquidem eius animam sterilem curat, & eam fecundam fertilemque reddit, æquum erit, ut suavi aqua pedes eius Sanct. i. pars. Hm lauet.

lauerit. Videntes autem phariseus, qui vocauerat eum, ait intra se, dicens: Hie si 12
esset Prophetas sciret utique quae & qualis esset mulier, que tangit eum quia pecten
atrix est. O terribilis calamitas & miseria, in qua ferem omnes immersi sumus. Nam cum oculos tam perspicuos habeamus, ut alie
na peccata videamus, tam etiam sumus, ut nostra contemplemus.

Psal. 68. Vnde Regius David postulabat, dicens: Obscurantur oculi eorum,
ne videant, & dorsum eorum semper incurva. Hoc est: Ex-
ecea illos Domine, ne aliorum defectus ita acute videant, sed po-
tius scipios cernant, & inclina eos versus se. Remedium optimum
profecto esset, ne manifestos aliorum defectus peruidiceremus ut
nostros occultos intuetemur. Sed heu dolor, quia tantum abest,
ut hoc faciamus, quinimò proprios defectus manifestos omitti-
mus, & ad scrutandum proximorum corda nos conferimus, arbitri-
trantes illos magnos peccatores esse, cum non sint, quemadmo- 13
dum hic Pharisæus fecit hanc mulierem iudicans. De qua San-
ctus Evangelista inquit, quod erat in ciuitate peccatrix. Non di-
cit, est, quia tunc peccatrix iam non erat. At Pharisæus inique iu-
dicans, ait: Quia peccatrix est, non dicit, erat; sed est. Quomodo o
Pharisæe peccatrixem appellas eam, quam talia operantem vi-
des? tales lachrymas fundentem, tam amare lugentem, & tam hu-
miliiter procidentem, & sic repente immitatam veniam impre-
cantem? O cæce, & amens, quam deceptus vivis. Obscro dilectis
sumi, ne in similem errorera incidatis. Nam postquam semel de
aliquo inique sentitis, quamvis heroica illum facientem videatis,
semper de eo male præsumitis.

Dominus autem ut verus Deus huius Pharisæi cogitationes
penetrans, ait illi: simon habeo tibi aliquid dicere, & e. v. q. intravi in do-
mum tuam, aquam pedibus meis non dedisti, &c. Diuinus magister in
hoc discursu significauit, quomodo Pharisæus, qui se iustum esse
existimabat, & peccatis non ita grauatum se esse ac mulierem il-
lam, sic non ita obligatum erga eundemmet Christum se sentie-
bat, nec proinde tantum illum diligebat, & ideo tanta siccitate il-
lum receperat, & erga illius obsequium tam inurbane se gesse-
rat. Cæterum haec mulier, cum maximam peccatrixem se esse, &
erga Dominum maxima obligatione adstrictam se agnosceret,
à quo suorum delictorum veniam sperabat: ideo multum illum
dilexit, & his, quæ operata fuit huius debiti signum manifestū de-
dit. Quod si Deus ita exprobrat obsequium, quod repide sibi pre-
stat.

23 statur; quid tecum faciet, ô diues epulo, auare, qui non solum Christi pauperes non sublevas, sed etiam fastidis nec solum pedes eorum non lauas, nec amplexibus illos recipis, quin immo fame peri te illos sis? O quam strictum te frater iudicium manet, nisi remedium adhibueris. Concludit Dominus dicens: Propter quod dico tibi, remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum... Et, sicut non nulli exponunt, ut hæc sententia parabolæ cohæreat, illud, quoniam, non causam hic denotat, sed effectum. Id est: Dimituntur ei peccata multa, idèòque dilexit multum. Sic sumitor psalm. 16. vbi S. David inquit: Ego clamaui, quoniam exaudiisti me, id est, Psalm. 16. idèò exaudiisti me, quia clamaui. Non clamaui, quia exaudiisti me, sed quia clamaui exaudiisti me. Vnde in contextu Graeco in hoc loco Beati Lucæ est quædam dictio, quæ significat, quæ obrem, 26 vel, quapropter, vel, idèòque.

Cui autem minus dimittitur, minus diligit. In hac sententia difficultas magna versatur. Nam sequitur ex ea, bonum latronem plus Deum diligere S. Ioanne Baptista, & sacratissima Virgine Maria ipsiusmet Dei matre: nam plus dimissum fuit latroni. Ad hoc respondeo, amorem quem erga aliquem habemus ex multis radicibus, & causis posse oiri. Hoc patet exemplo: Dernus quod chirurgus è lethali vulneri aliquem curat, & propriū filium à parua digitis fissura. Postea hi duo, qui vulnerati fuerant, contendunt verbis, uter eorum plus diligit chirurgum. Extraneus inquit: Ego plus te huc chirurgum diligo, quia me à crudeliori vulneri sanauit. Filius è contra respōdet: Quamvis verum sit, ut hac via plus diligas, & patrem meum diligere maiori obligatione tenearis, quam ego, attamen multo plura debita mihi sunt, & respectus quā plurimi, quibus illum plus diligere astringor. Nam me genuit, educavit, aluit, & alijs quam plurimi beneficijs me affecit, & insuper, quia vulnus hoc meum curauit. Ecce hic chirurgus plus diligitur ab extraneo, quia lethale vulnerum eius curauit: ceterum in quantum pater plus à filio diligitur. Similiter, qui maximi peccatores extiterunt, maiori obligatione tenentur Deum diligere, propterea quod in mortifera suorum peccatorum vulnera indulgendo eis sanauit. At sanctissima Virgo plus nimis dilexit illum, quia illam præseruauit ne caderet, & alia quamplurima & ineffabilia bene scot. 4. dificia illi contulit. Subtilissimus Scotus singularem expositionem fin. 22. q. 1. horum verborum notat, scilicet, cui plus dimittitur, plus diligit. art. 3. lte. 0.

Simile

Et quidam, verbi gratia, ab alta turri propè casurus. Adest alius, 18
 qui illum tenet dicens: (*Agrade sed me est*) Cui ille ait: Quā gratiam habeo? De casu. Nam et si non cecidisti, si te non tenuissest
 viisque cecidisses. Similiter, quia omnia peccata, quæ aliqui homines committunt, poterant etiam alij committere, nisi diuina manus tenerentur: ideo maxima obligatione ad stricti manent, Deū pro beneficio tam singulari diligere. Pro hoc Sanctus David in-
 gentes Deo gratias agebat, & maximo studio illi famulari pro-
 ponebat, dicens: Fortitudinem mēā ad te custodiam, quia Deus
Psalm. 59. susceptor meus es. Deus meus misericordia eius præueniet me.
 Omnia bona quæ possidebat propter hoc beneficium à Deo ac-
 ceptum in eius seruitio impendere volebat. De Socrate Philoso-
 pho dicitur, quod cum aliquando ab aliquo offendetur, & ma-
 ledictis impeteretur fur & adulter ab illo appellatus, & id eius 19
 discipuli audirent moleste ferentes, & magistris iniuriam vindica-
 re stuperent, illis Philosophus ait: Sinite illum, varicinatus est
 enim quid de me futurum esset, nisi philosophia me seruasset. In quo significavit, quod peccata illa, & alia quam plurima com-
 mississet, si philosophia, quam didicerat illum non adiuuisset,
 ut passiones suas deuinceret. Quod ergo Socrates philosophia
 dedit nos potiori iure, & verius infinitæ Dei misericordiae debe-
 mus tribuere.

Socrates.

Concludens Dominus sermonem cum Phariseo ad pecca-
 tricem, quæ pedibus eius prouoluta erat conuersus ait: Remittun-
 tur tibi peccata tua. O verbum dulce, ô nuntium felicissimum, ô
 Iesu piissime, fac me Domine verbum hoc ab ore tuo diuino au-
 dire. Regna sibi reges habeant, mundi optimates suos status pos-
 sideant (*Muchas enhorabuena*) & audiam ego ab ore tuo: Remittun-
 tur tibi peccata tua. Hoc mihi diuinitæ, hoc mihi regna, & impe-
 ria, hoc duntaxat omnibus sæculi monarchis præstabo. O felix
 mulier, quæ tale verbum audire meruisti, quod initium fuit alio-
 rum magnæ consolationis, quæ postea ei dixit. Quadruplicem
 ignorantiam in hac vita habemus, quæ nos torquet, & angit. Pri-
 ma est, quod nullus scit, an peccatorum suorum veniam impe-
 trauerit. Secunda, an in statu gratiæ sit. Tertia, vtrum obsequia
 Deo grata & accepta exhibeat. Quarta, quis eius finis sit. De his
 omnibus hanc mulierem Dominus certiore fecit. De prima
 dicens: Remittuntur tibi peccata tua. De secunda dicens: Fides tua se-
 fala nunc.

2 Saluam fecit, vade in pace. De tertia quando Phariseo dixit: Lachrymis rigauit pedes meos, & capillis suis tergit. Ex quo intravi, non cessauit osculari pedes meos, & unguento unxit pedes meos. Haec omnia specifi cavit, denotans sibi gratia illa esse. De quarta, cum dixit: Maria Lao. 14. optimam partem elegit, quae non auferetur ab ea. Et cum hanc quadruplicem securitatem ab ore summae veritatis haberet, tringinta annis in horrida solitudine vixit. Et tu miser peccator, qui ignoras, utrum peccata tua tibi dimissasint, vix ieiunij diem suum tenuere potes, vel leuem laborem tolerare, & causariste debilem & delicatum esse. Quis magis tener & delicatus, quam Maria Magdalena in voluptatibus & illecebris educata? O iners verendum, & vires assume, respira, & siquidem peccatricem in peccatis sequatus es, sequere poenitentem in penitentia, & dolore. Attende, ut quolibet instanti te vocet Deus. Finge illum te alloqui, & anima tua dicere, quod in Canticis sponsa: Reuertere reuertere Sunamitis, reuertere, reuertere, ut intueamur te. D. Hieronymus in tractatu, quem de nominibus Hebraicis composuit, inquit: Sunamitidem miserabilem, & captiuam significare. O quam bene nomen hoc anima tua quadrat, siquidem tam misera, & captiva in peccatis, quae commisit, iacet. Et est valde notandum, quomodo tam breui eloquio hanc miseram animam edoceat, moneatque, ut ad illum conuertatur. Nam certum est principium in conuersione peccatoris esse reuersionem ab eo, quod est, quando est in peccato, ad illud, quod Deus illum elevult, & hoc nobis intimat dum quater repetit, Reuertere: ut si primo illum non audierimus, eo quod in malis immersi, & 3 consepulti sumus, saltim alijs tribus vicibus illum audiamus. Et quod a nobis postulat, est, ut siquidem ob miseriam nostram illum non aspicimus, collocemus nos ubi ille nos intueatur. Et ideo inquit: Reuertere, ut intueamur te. O dulcissime animarum sponse Iesu Christe fili Dei, quanti nostra interest, ut intuearis nos. Tam potentes enim sunt oculi tui, ut si nos aspicias salus nostra certa sit. Quia si natuum est Soli, locum, in quem reflexionem facit, calefacere, & gelu pruinaque liquefacere, magis proprium tibi erit animam, in qua oculos tuos collocaueris, mollificare, & amoris calorem intensum ei donare. Ergo o anima te colloca, ubi hi diuini oculi te aspiciant. Nam postquam in peccatum incideris, tibi surgere impossibile erit,

Cant. 6.

D. Hieron.
de nomi.
Hebraicis.

Similit.

nisi prius hic cælestis sponsus te intueatur. Si imago, quæ in spe,²⁴culo apparet versus terram inclinetur, quia qui illam efficit, se inclinavit, nusquam imago illa resurget, quo usque ille, cuius imago est, se erigat, & oculos in ea collocet. Similiter anima, quæ imago Dei est, si per peccatum cadit, nequit resurgere, quo usque Deus oculis sua misericordiæ illam respiciat, illuminet, mo²⁵neat quæ, ut peccatum detestetur, & eius amore flagret. Et collo care se vbi Deus illum intuatur est se disponere, & ex parte sua aliquam diligentiam adhibere. Non existimet peccator Deum ipsam gratiam per vim in oseius esse immisurum: sed necessarium est, ut peccator concurrat faciendo quod in se est. Sicut nauigationi ventu' prosperum Deus dat, at soluere nauim, tollere anchoras, & dare vel a ventis, hoc ad nautas pertinet: similiter in hac spirituali nauigatione Deus inspirat, fauet, excitat, & mouet. Attibi peccator conuenit occasiones tollere, voluntatis ve^{la} pandere, dolore, affectione, & amore, & hoc modo diuini spiritus status recipiens, anima viuiscatur gratia Dei, cum qua acquiritur gloria, ad quam nos perducat Iesu^m Mariæ filius, Amæ.

De Festo Diuæ Magdalenaæ tres conciones reperies Feria quinta post quintam Dominicam quadragesimæ, in quadragesimali volumine.

INFESTO SAN-

ctilacobi Concio

Prima.

Accesit ad Iesum mater filiorum Zebedai cum filiis suis adorans, & petens aliquid a eo. Matth. 20.

AE P E diuina prouidentia ordinat, vt vbi sancti pallium suū a misericordia reperiāt, & lucrētur: hoc est, vt vbi ignominia affectus fuerūt, postea ibidē honorificētur. Locus, in quo D. Iacobus maiori ignominia fuit affectus, Hispania fuit. Ne existimetis gloriam, & honorem concionatoris in hoc consistere, videlicet, vt turba multa eos sequatur, & eorum cōciones summis laudibus ab omnibus efferātur. Nō vtiq; hæc eius felicitas est, sed, vt ex eius doctrina vberrimus fructus percipiatur. Quā maxima ignominia seruus Dei cōcionator afficitur, qui postquam per plurimum temporis spatiū in aliqua prouincia verbū Dei cū ingēti labore seminauerit, tādem parū, aut nihil fructus inde percipiat. Quāta contumelia sancto Ezechiel fuit, quod ille Deus dixit: *Fili populi tui, qui loquuntur de te iuxta muros, & in ostijs domoru, & dicūt unus ad alterū: Venite, & audiamus quis sit sermo egredies a Dño, & veniūt ad te, & audiūt sermones tuos, & nō faciūt eos, quia in canticum oris sui vertūt illes.*

Ezech. 3.

Hoc re vera hodie cōtingit. Post cōcionē enim in vestris sermonibus, & colloquijs dicitis: Nūquid similē huic cōcionatore vidi stis profectō mira loquitur. Nūquam sic loquutus est homo. At verō ex eius concione nullum omnino fructū percipitis, in quo magna contumelia illū afficitis. De hoc D. Paul. cōquerebatur dices: *Vellem autē esse apud vos modo & mutare vocē, quoniā cōfundor in' vobis. Id est, cōfusus & ignominia affectus sum, vt postquam tot conciones vobis p̄dicaui, tam parum fructus ex vobis percepērī. Et de illis, qui ex eius doctrina fructum capiebant, sanctus A postolus confitetur maxima lātitia affici, & consolatione nimia, & honoris coronam super caput eius ob hoc poni. Vnde ad Philippenses ait: Fratres mei dilectissimi, & Philip. 4.*

desideratissimi, gaudium meum & corona mea, sic state in Domin^o
mino charissimi, modestia vestra nota sit omnibus hominibus,
Dominus enim prope est.

Gloriosus Apostolus Sanctus Iacobus in Hispania plures conciones prædicauit, & tales, quales hominem Spiritu sancto plenum decebant, attamen modicum fructum in ea fecit, quod fecus illi evenit in alijs prouincijs, & locis, in quibus prædicavit. Nam Sancta Ecclesia de eo canit: Prædicante Apostolo iugiter, multitudo conuerta est populorum, dicentium, peccauimus, & impie gessimus. Propterea dico hunc Sanctum Apostolum apud nos ignominia maxima affectum fuisse. Et hic, vbi tanta contumelia fuit affectus, nunc est in maximo honore, habitus & festu hodie non gloriosum quod; eius martyriū, magna populoruī lātitia spī ituali & corporali celebratur: & in hac solenni festiuitate hoc sacrum Euangelium canitur, quod sic incipit? Accessit ad Iesum mater filiorum Lebedai, adorans & petens aliquid ab eo. In his verbis latus patet campus, & sufficiens materia lacrymarum, & doloris se offert, si consideremus cum quantum humilitate, & reverentia, quādō hominibus egemus, ab eis petitus nobis succurri, & ē contra quām modica humilitate, & reverentia ad Deum accedimus, vt remedium nostris necessitatibus imprecemur, cū Dominus maiestatis infinita sit, cui summus honor & reverentia debetur, & cuius ope ita indigemus. Vitis, & hedera cum plantae debiles sint, surgere nequeunt, nisi adiumento alicuius arboris, & magistra natura suggesteis vincula, & neruos, quibus naturaliter arboribus iunguntur, & ligantur, vt vires sumant, & crescant. Similiter homines tam miserabiles sumus, & versus terrā ita propensi, quod ad hoc, vt ascendamus arbori vita Iesu Christo debemus inniti, & neruivincula quod; cum quibus ei eligari, & hærere debemus, sunt orationes, & suspitia, & pī affectus. Si enim anima in tristitia, & amaritudine iacet, aut in quavis alia necessitate, surgere nequit, absq; eo, quod his vinculis huic cælesti arbori ligetur, & cohæreat. Vnde Prophetā Ionas inquit: Cū angustiaretur in me anima mea Domini recordatus sum, vt veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum. Et Anna Elcanz vxor, postquam maxima devotione orauit in domo Domini vultus illius non sunt amplius in diuersa mutati. Et hoc non tantum, quia sperabat ei Dominum concessum.

simile.

Ion. 2.

x. Reg. 1.

7 concessum quod ab eo ipsa postulauerat, verum etiam, quia eius diuina celsitudo post orationem quandam quietem, & tranquillitatem solet cordi communicare. Quia propter tanquam magnum beneficium per Zachariam promisit, dicens: Effundam super domum Daud, & super habitatores Hierusalem spiritum gratiae, & precum. Ex quo apparet, quod orandi spiritus, cum quo cetera dona a Deo postulamus non potest non inter eius dona principia enumerari. Cum ergo hoc ita sit nempe adhäsione, & fauore diuino maximopere nos egere, & assidue ab eo debere postulare, confusio magna est, ut id iam minima humilitate, & reverentia ab eo petamus. Quomodo non confundemur, o homo & verecundia adimpleris, ut si necessitate compulsus ad aliquem hominem te confers, ut tibi opem ferat, mille-

8 genuflexionibus, & totidem adorationibus, & urbanitatibus id ab eo depositis, & in domum Deiorationis domum veniens, quae est Ecclesia, ut ab eo quae plurimum te decent postules, vix coram diuina eius celsitudine te humiles, vix procidere, aut deuote genua flectere scias, sed uno dūtaxat genuflexo oculos in ea, quae non decent intentos habens, & cor varijs cogitationibus diuīsum, ore tantū profers: Pater noster, quies in cælis. O amens & cæce, cum hac reverentia loqueris, & ab illo magno Deo sic petis, ante cuius diuinum conspectum omnes cælestes potestates procubunt? De hoc cælesti Domino prædictis Sanctus Daud: Corā illo procidet AEthiopes, & inimici eius terrā lingent. Id est: Coram illo inimici eius terram osculabuntur,

Psalm. 71.
9 postquam ad eius diuinam obedientiam fuerint conuersi. Hoc modo dilectissimi, humiliter procumbentes Deum orare & adorare debet. Et est valde notandum, quod in eodem psalmo, ubi nos legimus: Et adorabunt de ipso semper: (de ipso, scilicet, munere virtutum: nam a Deo recipit homo dona, quibus illum adorare potest, sicut decet:) alia translatio habet; Orabunt de ipso semper: & sic legit Beatus Augustinus. In quibus verbis duo significantur. Alterum est orationem ita Deo gratam esse, quod loco adorationis eam acceptat, quae est maxima ponderatio. Nam unum ex principiis obsequijs, quae Deo in hoc mundo sunt, est adoratione latræ illâ colere: & adeo eum delectat dona hominibus impertire, & homines ab eo petere, ut ipsam orationem adorationē appellent. Secundum, quod ibi denotatur, est; deuota

& perfectam orationem adorationem debere comitari. Ideoque quod una translatio orationem, alia adorationem vocat. Accedit ergo haec sancta mulier & procidens ait. Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, & alius ad sinistram. Quare pia mater dexterā filio magis dilecto non petis? Prudenter quidem egit fauore illū non in particulari, sed in communi deposita. In hoc vellem, ut parentes hanc sanctam foeminae imitarētur, ut pacem sic in domibus suis conseruent, ne unum filium plus quam alios diligere significarent, nec in re familiari diuidenda alij alijs præponerentur, aut magis ditarentur, dummodo probi & obedientes omnes existant: nam ex contratio magnā discordia oriri solent. Attendite inuidias, & iurgia, quæ inter filios Jacob oborta sunt propter singularem fauorem, quem vir sanctus Iosepho præ alijs fratribus ostendit. Vnde in Genesi dicitur:

Gene. 37. Israel diligebat Ioseph super omnes filios, fecitque ei tunicam polomytam. Videntes autem fratres eius, quod a patre plus cunctis filiis amaretur, oderant eum, nec poterant ei quicquam pacifice loqui. Quapropter sanctus vir deinceps (*Como escarmetado*) quando mortis suæ tempore testamentum ordinavit aduocans filios suos, & unicuique tribui eorum futura prænuntians, singulos alloquens cum ad Iudam deuenisset dixit ei: Nō auferetur sceptrum de Iuda, & dux de nomine eius, donec veniat qui mittendus est. Noluit Sanctus senex verbis manifestis dicere de tribu Iuda reges descensuros, sed obscure, & verborū ambagibus id pronuntiavit, ne occasione malis fratribus daret, ut in fratrem suum Iudam indignarentur, sicut in fratrem Ioseph fecerunt. Similiter haec mulier hos fauores, & sedes in generali deposita, neutri dexteram seu sinistram assignans, ne discordia occasionem inter illos excitaret.

Gene. 49. Respondens autem Iesus dixit: Ne scitis quid petatis. O quibus hodie haec dici possit, qui afflictione & anxietate maxima viuūt, ut filii suis dignitates & sedes obtineant. In vita Neronis legitur Agrippinam Neronis ipsius matrem plurimū optasse, ut filius suus Imperij sedem impetraret, & quandam Astrologum vaticinatum fuisse ei, quod si filius eius imperij sedem obtineret, futurum erat, ut propriā matrē interficeret: illam q; Astrologo respō dif se fertur, Obtineat filius meus Imperiū, & matrē suā interficiat. Nec proinde à suo cœpto destitit, quinimo magnā diligētiā adhibuit,

¶ hibuit, ut filius suus Imperium impetraret, quā deniq; matrē, post quam Imperator creatus fuit, publice pugionū iestibus necari fecit. O ingentē amentiā. Ecce quem finē habeat filios in magnis dignitatibus cum ambitu collocare. Et quanvis in hac vita propter ipsos pugionis iestibus non intereat, æternaliter tamen in futura vita puniemini. At filiorū vestrorū amor, ita vos excæcatus habet, q; nihil horū curatis, dūmodo quod optatis ipsi obtingant. In Genesi habetur, q; cum Rebecca consuleret filio suo Jacob, vt benedictionē à fratre suo Esau fraudulenter surriperet timeret autē Jacob, ne si factū Patri eius innotesceret loco bendedictionis illū malediceret, illa respondit? *In me sit ista maledictio filii mi, tantum audi vocē meam.* Ita non nulli vestrum, quanuis non verbis, attamen operibus idem omnino facitis. Nam illi
 ¶ 14 citæ negotiationes, & inuentiones diabolicae, quas adhibetis, vt filij vestri, sedes officia & dignitates in hoc seculo obtineant, idē est ac si diceretis: filius meus Canonicatum obtineat, & ego in infernum abeam. O stupendam abominationem. O Domine, & luminum pater, illumina hos, vt à tanto malo resipiscant, & cito remedium adhibeant.

Gene. 27,

Sed notandum est, quod sola matre postulante filijs eius Dominus respondit dicens: *Nescitis quid petatis.* Nam illi matrē suggesterant, vt id postularet. Quod quidem vobis omnibus qui ad hæc & similia aspiratis dici poterat. Dicite, si cui viginti auri solidi talenta (*O veinte arrobas*) offerrentur, hac tamen conditio, vt quatuor millia passuum illa super humeros asportaret, nū quid illud auri pondus sibi tolleret? Minime. Nam quid mischi prodest aurum (diceret ille) cum quo crepere, & male periire debeo? (*Pues como*) bonum corporale propter onus corporis abiijcitis & non abiijcietis mille aureos præbendæ, & redditus, propter magnum pondus spirituale, quod animæ affert? Nunquid æquum non est, sicut & corporis, ita & animæ misereri: Gemit bestia, & incuruat se quando onere maximo premitur: at' miseri homines gaudio maximo afficiuntur, & lætantur quando maximis munerum oneribus premuntur. Ob bestiaz, & illis peiores, siquidem bestiaz oneribus oppressæ gemunt, & vos oneribus gaudetis. Optime sapiens Pro. 3. ait: Stultorum exultatio in ignominia. Et quod peius est nemo est, qui quantumvis minus idoneus existat non tamen maximus.

maxime sufficientem, & idoneum se existimet. Nam quis est, cui si Rex dicat: Accipe episcopatum, renuat dicens: Domine in dignus sum, & vires meæ non sufficiunt ad hoc munus exercendum? Pauci profecti sunt qui se excusat, & munus illud repellant. Dicite homini, ut è panni segmento, aut frusto tunica faciat statim se excusat, dicens: Nescio, quod si scindam, pannū perdā. Alteri dicentis, ut è frusto corij calceos faciat, si nescit similiter se excusat, & se nescire fatetur: non verecundamini dicere, tunica sive corium scindere nescire, & verecundamini dicere minus idoneos vos esse ad præsulatum suscipiendum, & tot animas perdere (cum sint tam preciosæ) non veremini? & cum eas regere restam difficilis sit, ut Diuus Gregorius in principio sui

D. Grego. ¹⁷ Pastorialis ait: Arsartium est regimen animalium? O miseras animas, quoniam cum Deus tanti vos aestimat, ut vitam suam pro vobis dederit modo minoris estis, quam frustum panis, aut corij. In eodem Pastorali Sanctus Doctor inquit: Pollens virtutibus inuitus, & coactus accedat ad regimen animalium: & ita re

Iud. 9. uera faciunt virtutibus pleni. Quod significavit Spiritus sanctus in illa parabola Iud. 9. vbi dicitur: erunt ligna, ut vnguent super se Regem: Oliua autem noluit regiam tenere, neque promoueri, nec ferculnea, nec vitis: at sceptrum suscepit rhamnus, quæ arbor est species rubi nodosa, & spinis plena, quamuis in principio suavis & tractabilis videatur. Per cæteras arbores iusti intelliguntur, qui ne virtutis suæ pinguedinem relinquant, timent dignitates suscipere & suscipit eas, ambitiosus quidam, qui in principio instar rubi mollis est, & fingit se humanum, trahabilem, & omnium amicum, omnium subditum esse: at postquam ad gradum, ad quem anhelabat, promotum se cernit, fit asper, rigidus, acerbus, inhumanus, tyrannus & crudelis, qui pungit, & insuper ex coriat oves. Ideo que, Nescitis quid petatis.

T. Tim. 3. Siquis dicat Diuum Paulum dicere? Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat: si ergo bonum est illum desiderari, iure optimo, & postulari, & inquiri poterit? Ad hoc respondeo, quod desiderare quod bonum est in prælato, & in præsulatu hoc bonum est desiderare. Et hoc Sanctus Apostolus significare voluit, quasi diceret: Ille qui idoneitatem, & sufficientiam ad munus optimie exercendum, nempe virtutes inquit, & optat, bonum opus desiderat. Et quod sanctus Apostolus hoc

29 hoc voluerit dicere, statim declarat rationem statuens, ob quam bonum opus desiderat, dicens: Oportet enim Episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, ornatum, prudentem, pudicum, hospitalis, doctorem, non violentum, non perculsum, sed modestum, non litigiosum, non cupidum. Hæc omnia desiderare est bonum opus desiderare. Notandum etiam hic est, quod si hæc pia mulier reprehensibilis fuit, quia sedem singulam, duntaxat singulis filiorum petebat, quid erit de illo, qui non dignitatem vnam, non munus unum tantum, verum etiam plura acceptat, & suscipit, & insatiabili ambitione, & superbia ad illa aspirat? O diabolicalm audaciam, quod audeat homo tam incompatibilia appetere? Eques vnam lanceam bene vibrare poterit, at verò tres, siue quatuor in manu habens, quomodo illis ladere poterit? Scri-

20 ba vnico duntaxat calamo graphicè scribit: at verò duobus, aut tribus simul scripturam obliniet. Vnde manifestè ostenditur, quantum damnum rebus publicis & regnis principes inferant, qui plures magistratus, & officia vni tantum commendant, & quam terribilis superbia & ambitio illorum est, qui huiusmodi munera suscipiunt. De quibus illud, quod Sanctus David præcinit dici potest: Accipient in vanitate ciuitates suas. Nam hos vanitas mouet, ut onera tam grauia, & periculosa super humeros suostollant. Et alij translulerunt ex Hebræo: Ciuitates tuas, & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Et Beatus Hilarius intelligit ciuitates Dei: in quo significatur, ciuitates, dignitates, & possessiones, quæ mali acquirunt, aut hæreditant Dei esse, & de illis stram rationem reddituros esse.

31 Nescitis quid petatis. Petere in hoc mundo summa dementia est, id quod damnationē vobis afferat, & postquam adeptum fuerit munus, aut potestas de ea gloriari, sicut infelix ille Pilatus, qui Domino ait: Nescis, quia potestatem habeo crucifigere te, & committere te? O te miserum, & infelicem, bonum profectò tibi es-
set, talem potestatem nunquam habuisse, siquidem tan horrendum peccatum cum illa commisisti. O quantis præstisit set potius in tritemibus remigasse, aut porcos in agro custodisse, frigore, fame, & nuditate, quam ad summos dignitatum gradus aspirasse, cum quibus magnas contra Deum offensas incurrerunt, sicut Pilatus. Etiam in his desiderijs horum Sanctorum manifestatur, quomodo nusquā homines rebus huius sæculi saturantur, siqui-

simili

Psalm. 13. 8.

Iohn. 19.

si quidem pauperculi, quos Deus è puluere suscitauit, & int̄ tam 22
 sublimem statum prouexit, ut ipsi et dicerent: Etiam dæmo-
 nia subiiciuntur nobis his non satisfacti, petunt modo præci-
 puas sedes in regno Dei. Ergo filij Adam, usquequo graui corde,
 ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium? Qui post-
 quam ingenti labore obtinetis quod intendebatis, tandem om-
 nia confusionem animabus vestris esse inuenitis. Pueri post pa-
 piliones id est, (*mariposas*) audi currunt, ut eos capiant, & pas-
 sim offendunt, hic, & illic procident: & postquam illos appre-
 hendunt nihil aliud in manu reperiūt, quam vermiculum & pul-
 uisculum deargentatum. Similiter hi bonorum temporalium cu-
 pidi, hic offendunt mendacijs, illic dolis: hic deierant: illic furan-
 tur, & denique lassati ad ostium mortis nihil aliud, nisi vermicu-
 lum, qui est remorsus conscientiae inueniunt: & tunc plane 23
 intuentur, quòd omne illud, quod amiebant, & affectabant
 puluis erat: & nihil inuenierunt omnes viri divitiarum in mani-
 bus suis. O Christe lux vera, quæ illuminas omnem hominem
 venientem in hunc mundum, illumina nos Domine te depreca-
 mur, & loquere intime cordibus nostris, & dicio. *Nescitis quid petatis.*
Dilectissimi mei, quare non discimus, videntes, quod nullus
in hac vita sua sorte contentus sit, quin immo omnes magis ac ma-
gis ascendere satagunt: non tantum ut res, quæ tam parum
cor adimplent contemnamus, verum etiam ut hanc famam
& futurum insatiabilem habeamus crescendi in virtute, & sanctitate.
O nos fœlices, terque quaterque beatos, si in alieno capite ex
perimentum sumeremus, & ex malis aliorum hoc bonum dedu-

Psalm. 118. ceremus. Hoc desiderio flagrabat Sanctus David cum dicebat: 24
Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni
tempore. Hoc est: Nusquam Domine saturatus sum desiderare
mandata tua nimis obseruare. Sæc[u]l[u]s Ambrosius super hunc ver-
sum ait: Veru[m] iustitiae, & sanitatis desiderium non existimare
præter illud quod odio habet diuinam celitudinem offendere:
& omne quod huius occasio est. Et ita mihi videtur carmen præ-
cedens, scilicet, incola ego sum in terra non abscondas à me man-
data tua, desiderij huius effectum esse. Quasi diceret: Nam ex
maximo desiderio, quo teneor ne diuinam celitudinem offen-
sdam (Deno desiderant a D[omi]n[u]s) ex hoc inquam huius vitæ inco-
latum, tanquam exilium, & peregrinationem reputo. Vnde

Luc. 10.

Simile.

D. Abr.

25 de videtur carmen illud, Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore, rationem esse, quam Sanctus Propheta reddit, ob quam se exulem in hac vita esse putat. Et etiam Sanctus I saias scribit canticum, quod iusti canunt beneficiorum Dei memores, & desiderio flagrantes, huic liberalissimo Domino fidelissime seruendi, & gratiam referendi his verbis: In die illa cantabitur canticum istud in terra Iuda. Vrbs fortitudinis nostræ Sion, saluator ponetur in ea, murus, & antemurale. Et paulo inferius addit: Nomen tuum, & memoriale tuum in desiderio animæ. Hoc est: Dum iusti memorantur Dei, & beneficiorum eius, desiderium maximum oritur in eis, illi usque quaque seruendi. Vnde subdidit: Anima mea desiderauit te in nocte, sed spiritu meo in præcordijs meis, de mane vigilabo ad te. O vehementissima verba, ardentissima iustorum desideria manifestantia: & quomodo die noctuque à diuinis laudibus, & obsequijs non cessant, & illum summis efferre encomijs non desistunt, qui est vrbis fortitudinis, & refugij eorum, & murus, & antemurale ad protegendum eos à dæmonis, mundi, & earnis potentia. O vtinam hæc feruidissima desideria semper in cordibus nostris regnarent, vtique sitim rerum terrenarum extinguerent.

Cum ergo Dominus discipulis non assentiretur, sed quas ab eo sedes postulabant eis denegaret, interrogavit eos: Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Dicunt ei, possumus. In quibus verbis ostenditur cor, & spiritus, quem honoris cupidus habet ad dignitates, & honores obtainendos. Nam cuncta facilia ei videntur: tringinta calices amaritudinis ille bibet propter minimi honoris respectum. Omnia suffert dummodo pluris estimetur. Ait illis: Calicem quidem meum biberis. Hic liberalissimus Dominus plus illis concessit, quam ab eo postulauerant. Nam si temporalem honorem quærebant, & sine meritis promittit eis fauorem & gratiam ad bibendum patientes martyrij calicem, vt honorem, & gloriam æternam possent mereri, sicut optimie Theophylactus pôderat, & siquidem glorioius est, per merita corona frui sicut probat Scotus in 3. sent. sequitur manifeste hoc, quod illis hic Dominus concessit altissimum Dei beneficiū esse. Et est valde ponderandum, quod eis dicit: Calicem meum biberis. Calicem suū appellat labores, quos hic iusti propter ipsum patiuntur. Nā suum est vnicui-

Scotus. 3. 2.
13. C. 18.

vniciisque illos diuidere, sicut oportet, & ei expedire videtur. 28

Psalm. 74. Et ita Regius David ait: Calix in manu Domini vini meri plenus mixto. Et inclinavit ex hoc in hoc: veruntamen fex eius non est exinanita; bibent omnes peccatores terræ. O quanti æstimare debeberemus hunc tribulationis calicem, quandoquidem in manu Dei est, & quoties nobis impertitur, ab eius potenti manu prouenit. Quando aliquid in manu vestra habetis libere poteritis ex eo facere quod vobis placuerit. At si tribulationis calix est in manu Domini, & ille vobis propinat ex illo, quomodo, & quando ei placet, vel inuiti ex eo debetis bibere. Ideo libenter bibite, ut vobis prospicit: nam id est, quod vos magis oportet. Dicetis vicina mea inuenit virum iuxta cor suum, cum quo vitam tranquillam, & latam ducit, ego vero maritum habeo (*Que me hæc 29
veras estrellas al medio dia.*) Non mirum, quia calix in manu Domini: Deus illi virum illum, tibi autem hunc dedit, quia sic verique expedire, Domino visum est. Deus etiam aliud pauperem & ægtotum esse permittit, aliud verò diuitem, & prospera valetudine frumentum, quia salutem vtriusque sic decebat. Et hoc est, quod Regius David hic ait: Hunc humiliat, & hunc exaltat, quia calix in manu Domini. Sed dicit præterea, calicem vini puri esse, & calicem etiā vinylimphati, his verbis: Vini meri, plenus mixto, id est, calix in manu Domini vini meri, & calix in manu Domini plenus mixto. Calicem purum & merum solus Christus Redemptor noster bibit: nam labores bibit, preferens eos in carne eius preciosa, absque mixtura consolationis. Et hoc est, quod in cruce significauit cum clamans, dixit: Deus, ut quid dereliquisti me? Nam taliter diuinitas humanitatem deseruit ab il- 30
lase non separans, quod reliquit illam carnem sanctissimam tam purè pati, & sine admixtione solatij, tanquam si illi unita non esset. At iusti calicem Domini bibunt, quamplurimis consolationibus, & auxilijs diuinis admistom, & cum vi & fortitudine, quæ ex calice mero Domini illis prouenit, quia inclinavit ex hoc in hoc. Vnde Sanctus Hilarius inquit, quod cum Dominus eravit ad Patrem dicens: Transeat à me calix iste, postulabat in hoc, ut merita passionis suæ ad fideles transirent, ad hoc, ut patienter calices suos biberent. Quemadmodum, cum quis potio- nem sibi ipsi ne illam euomat pulsi eius acetо tinguntur, aut magna citræ mordet, ut stomachus quiescat: similiter, ut cor

D. Hilar.

simile.

trans-

31 tranquillum, & quietum in laboribus habbatis, ne per impatiens
 tiam illos euomatis, siquidem salutifera potio animæ sunt, acetū,
 quo aspergi: & malum citrum, quod mordere debetis est domi-
 nicæ passionis consideratio. Nec ad hoc tantum, verum etiam ad
 cuiuscunq; exercitij sancti executionem utilis est. Vnde Sanctus
 David, postquam dixit: Calicem salutaris accipiam, & nomen Psalm. 115.
 Domini invocabo, addidit: Vota mea domino reddam coram omni
 ni populo eius. Vota, quæ quilibet Christianus in fonte bapti-
 matis fecit, sunt nostrum diuinum Redemptorem Iesum Chri-
 stum imitari, & dæmoni, mundo, & pompis eius renuntiare. Ad
 quæ vota obseruanda maximum & peculiare auxilium est me-
 moria passionis eius sacratissimæ. Et ideo inquit, vota se esse redi-
 diturum, postquam calice accepisset. Et in hoc quod dixit, Fæx
 32 cius non est exinanita, merita eius sacratissimæ passionis signifi-
 cantur, quæ nunquam evanescuntur. Ita Diuus Augustinus hunc
 locum explicat super illa verba psalmi: Infixus sum in limo pro Psalm. 68.
 fundi. Et quia merita eius evanescunt non possunt, bibent omnes
 peccatores terræ. Si enim illi voluerint omnibus satis est. Omnes
 peccatores terræ inquit: nam peccatores inferni iam de hoc calice
 bibere nequeunt. Quid inferni peccatores darent, ut libertatem
 haberent ad bibendum ex hoc calice, sicut peccatores terræ habent?
 Eia peccatores terræ, ne hanc bonam opportunitatem, præterire
 sinatis: bibite nunc calicem, quem dominus meritorū eius auxilijs
 mixtū propinat. Accipite illū & quo animo, cum vera peccatorū
 contritione, & triū satisfactio propœenis, quibus propter illa dig-
 ni eratis. Attendite, quod si simile ē mundo disceditis nusquam tam
 33 to bono vobis vti licebit. Dicens Dominus discipulis suis, quos
 tam singulari amore prosequebatur, dum sedes petebant: calicem
 quidem meum bibetis maxime nobis timetidi præbet occasio-
 nem, siquidem ipse & eius discipuli hunc amaritudiniscalicem bi-
 beront si forte ex suis sumus, quandoquidem labores nobis non
 adueniunt, immo in voluptatibus, & illecebris vitam agimus. Si Simile.
 Rex quidam potens eius seruo diceret: Procedamus ambo ad bel-
 lum, tu autem equum ascende, ego autem pedes incedam; tu au-
 tem victum opiparum, & abundantissimum tecum feres: ego ve-
 ro fame confessus, & mendicus abibo: cui subditus. Nunquid Do-
 mine ego equitando, & satur, tu vero pedes, & fame confessus
 ibis? minime patiar, at si rex instaret dicens: ita fieri oportere, &
 Sanct. i. pars. li vel

vel inuitum illum cogeret, ut obtemperaret, profecto hæc obediens
 tiarigida ei esset. Cum quanto dolore, & cordis amaritudine ille
 equitando, & satur incederet videns Dominum suum peditè las-
 fatum, & famelicum iter facientem? O vitaam dilectissimi hac
 saltim consideratione cognosceretis quanto dolore, & tristitia af-
 fici nos æquum erat, cum videamus vitam nostram prosperè, quie-
 te, honorifice, pompatice, & voluptuosè pertransiri, & quod iter
 facimus equitaudo, & lœti, & videamus Regem Regum Iesum
 Christum Redemptorem nostrum peditem iter fecisse, fatiga-
 tum fame confectum, & laboribus oppressum, usque ad crucem.
 Vere si tales, quos esse nos decet, essemus, labores in desiderio &
 delicia in patientia nobis esse deberent, & maxima tristitia debe-
 remus affici cum Deus calicem suum nobis non propinet. Si gau-
 dia spiritualia vult Deus, ut cum timore, & tremore accipiantur

Psalm. 2.

(vnde Sanctus David ait. Seruite Domino in timore, & exultate
 ei cum tremore) quanto timore, & tremore consolationes corpo-
 reas, & humanas debemus accipere, quæ vinum sunt, quod homi-
 nes inebriat, & alienat, & efficit, ut Dei obliuiscantur, & suimet
 non recordentur. Et è contra quotiescumque Deus calicem suum
 nobis dederit ad bibendum æquum est, ut latemur, cum videa-
 mus tunc se nobiscum gerere, sicut se gesit cum suis amicis. Vn-

Jacob. 1.

de Diuus Iacobus in sua canonica nos admonet dicens : Omne
 gaudium existimat fratres mei cum in tentationes varias incide-
 rit, scientes, quod probatio fidei vestræ patientiam operatur: pa-
 tientia autem opus perfectum habeat, ut sitis perfecti, & integri
 in nullo deficientes. Ecce quomodo hic Sanctus Apostolus nos
 docet æquum esse, ut perfectum gaudium habeamus hoc enim
 denotat omne gaudium: quando varijs temptationibus, & tribula-
 tionibus circundatos nos videbimus. Nam hac via proficiemus,
 & in vita spirituali perfecti erimus, ad imitationem huius glorio-
 si Apostoli Divi Iacobi, cui peculiarem amorem, & deuotio-
 nem debemus: nam neque in vita neque in morte nos deseruit,
 & hanc regionem sibi elegit, quam viuens visitauit, & post
 obitum eius sacro corpore honorificauit, ditauit, & ornauit. Et
 summum studium nobis adhibendum est ne ille, qui modò est pa-
 tronus coram Deo, propter nostra demerita, in finali iudicio sic
 noster aduersarius. Nā, sicut de Moyse dixit Dominus: Est Moy-
 se, qui accusat vos in quo vos speratis: sic sancti, qui modò pa-

Ioz. 5.

37eroni sunt; si eorum intercessionibus, & auxilijs uti nolumus,
& eorum mirifica exempla, quæ in hac vita nobis reliquerent
imitari, aduersarij nostri sient, & in tremendo Dei iudicio nos
accusabunt. Ideo studeamus eos imitari, & nobis Deus suam grā-
tiam conferet, qua gloria comparatur, ad quam nos perducat Ie-
sus Mariæ filius. Amen.

In eodem Festo Sancti Iacobi

Concio Secunda.

*Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedaei cum fi-
liis suis. Matth. 20.*

Ius Chrysostomus agens de petitione huius be*D. Chrysost.*
nedictæ foeminae inquit: Laudanda est mater, *in opere in-*
que non terrena, sed cœlestia filijs suis petebat. perfecto sup-
Quod confirmari videtur verbis, quæ idem Do-
*minus, à quo illa petebat inferius dixit, nempe, *Matthe. hor-**

mi. 35. 20. 2.

Sedere autem ad dexteram meam & ad sinistrā
non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo. In
quo denotatur illum de cœli sc̄ib⁹ loqui, quæ dare non ad Chri-
stum mundi Redemptorem quatenus hominem, sed ad æternum
patrem pertinet, per quæ beatissima Trinitas hic subintelligitor.

Hoc ipsum videtur Sanctum Euangelistam insinuare voluisse,

2 quando dixit: Accessit mater petens aliquid ab eo. Dicendo, ali-
quid, denotatur illam cœlestia petere. Nam quicquid in terra est
aliquid dici non potest, nec iure tale nomen ei debetur. Siquidem
omne terrenum nihil est. Hoc sapiens confirmat dicens: Idecirco *Eccles. 2.*
tradidit me vitæ meæ videntem mala vniuersa esse sub sole, & cū-
etia vanitatem, & afflictionem spiritus. Profectò mira verba hæc
sunt. Nonne Moyses dixit: Vedit Deus cuncta, quæ fecerat, & *Gene. 1.*
erant valde bona. Quomodo ergo Salomon cuncta, quæ sub cœ-
lo sunt, mala esse hic inquit. Divus Hieronymus ait, quod appellauit illa mala respectu diuinæ bonitatis. Raptus in ecstasis sa-
piens diuinam pulchritudinem contemplans immoratus est, &
tanquam ille, quis solem aspergit sine lumine manet, & repente

cubile intrāns nihil omnino videt; sic sapienti ex diuinæ bonitatis contemplatione luminae privato manēti cūcta mala visa sunt; & nihil respectu diuinæ pulchritudinis. O quomodo hoc experiremur, & omne, quod est in mundo nihil nobis appareret, si rerum diuinarum contemplationi incumberemus. Omnia subiecisti sub pedibus eius, Sanctus David ait; significans in hoc quam vili res huius seculi estimandæ sunt: siquidem illas nobis Deus dedit, ut sub pedibus habere mus, & ut abiectas calcaremus. Nos vero tanti facimus illas, ut super caput eas collocemus, & earum serui efficiamur, & etiam propter ipsas summum bonum qui est Deus relinquisimus. Quod prouenit ex hoc quod eius diuinæ bonitatis & pulchritudinis contemplationi non vacamus. Non sic gloriolum A postolus Paulus faciebat, sed per diuinarum rerum profundiissimam contemplationem, postquam pluvia in mundo enumeravit,

Psalm. 8.

de quibus gloriari posset, ad Philippenes scribens ait. Omnia arbitratus sum, ut stercora, ut Christum lucifaciam. Etiam Diuus

D. Hiero. in
Eccl. 5. c.

Hieronymus in Ecclesia stet inquit, quod ubi nos legimus, Vanitas textus Hebreus habet, vapor fumi: nam res huius mundi ex

Iſai. 6.

excant, & molestant sicut fumus. Et Sanctus Iſaias dicens: Vidi dominū sedente in super soliū extelsum, & eleuatum, & vidi duo Seraphim clamantia & dicentia: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Do-

minus Deus exercituū. Etdū hanc tam inrisicā sibi factā visionē contemplaretur, oculos versus domum inferiorem inclinavit, quā sumo repletri vidit. Et hoc idē significauit quod illud Salomo

nis, cui Deum contemplanti omnia nihil videbantur omnia fu-
mus sunt, qui molestat & cruciat. Hoc supposito dilectissimi pla-

cet mihi consiliū salutifertum vobis dare ad facile omnes mundi

machinas, & dæmonis fallacias deuincendas, nēpe quod sicut pru-
dens iudex non profert sententiā, nisi prius vtrīq; partium præ-

beat auditū, sic homo non debet diffinire, nec sententiam inferre

in suæ consciētiaz tribunali, quin prius vtrāq; partē aduersam con-

templetur, & attendat. Siquis in manu stateram habet, & in una

parte stateræ aliquā rem quantumvis leuem imponat, si in altera

parte nihil imponat, illud parum ponderis stateram post se feret: vnde oportet in vtraq; lance aliiquid imponi, ut stateræ æqui-

tas dignoscatur. Si dæmon, mundus, & caro, coram te statuant

diuitias, honores, & vindictas, & tibi suadent bonum esse, ut his

rebus te committas in alia stateræ cordis parte infinitam Dei hor-

nita.

Simile.

siderat

et 11

;

6 nisatem ; eius pulchritudinem infinitam ; & gloriam statue,
 haec omnia profunde considerans ; & quod frui illo in æternum
 amites propter breuem delectationem horum , quæ dæmon
 & mundus tibi offerunt . Et si hanc diligentiam , ad libenter
 quam vana tibi haec videbuntur conspicies . Quod si adhuc vim
 tibi inferent , & post se traxerint , statue in alia parte statere
 cordis tui tormentorum inferni : considerationem , quæ malis
 præparata sunt : ubi illud Apocalypsis adimplebitur : Quan- Apoc. 18.
 tum glorificauit se , & in delicijs fuit , date illi tormentum , & lu-
 stum . Et insuper adde illam per celebrem (& merito) senten-
 tiæ , quæ ait : Siquid feceris honestum cum labore , labor abiit
 & honestas manet . Siquidem turpe cum voluptate , voluptas
 abiit turpitudo manet . Utinam haec omnia Spiritus sanctus in
 7 cordibus vestris , & omnium mundi hominum imprimere dig-
 naretur : vtique omnia fumi vapor nobis apparetent , & à nulla
 re creata decipi patremur . Omnes etenim res mundi huius ni-
 hil sunt .

Et haec pia mulier accessit ad Iesum petens aliquid ab eo , se
 quitur illam non sedes huius mundi , sed cœlestes postulare , cœte-
 rum si hoc verum est , quare Dominus illis respondit ; Nescitis quid
 petatis ? Dico , quia has sedes absque meritis petebant , quod ex il-
 lis verbis apparet : Dico , ut sedeant hi duo filii mei , unus ad dexteram tuam
 & unus ad sinistram in regno tuo . Nunquid mulier benedicta mari-
 tuti tibi non est , quia de te solum rationem habes ? Nunquid filii
 nobilitatem & honorem à patre non accipiunt potius , quam à ma-
 tre ? Quare ergo non dicis : Dic , ut sedeant hi duo filii Zebedæi
 8 & thô , hi duo filii mei ? In hoc manifestum fit petitionem eius fun-
 dati in hoc , nempe quod illi duo Apostoli erant filii eius , & con-
 sobrini Christi Redemptoris nostri & propter hunc respectum
 primæ sedes illis deberentur in regno eius . Et ideo Dominus in-
 quirit : Nescitis quid petatis . Nam sicut Diuus Paulus ait : caro , & 1. Cor. 15.
 sanguis regnum Dei possidere non possunt . Ideo regnum cœlo-
 rum non obtinetur per cognationem , genealogiam , aut pro-
 pter stemata , sed per propria merita , super diuinum Saluatoris mei Tit. 3.
 rita fundata . Quomodo ergo idem Apostolus ait : Non ex ope-
 ribus iustitiae , quæ fecimus nos , sed secundum suam miseri-
 cordiam saluos nos fecit ? Dico hoc intelligentum esse de prin-
 cípio nostræ iustificationis , quæ est verbi diuini incarnatio-

De quaib[us] Apostolus sermonem facit dicens: Apparuit benignitas & humanitas Saluatoris nostri Dei non ex operibus iustitiae, quæ fecimus nos. Nam in celo nos collocari hoc propter meritam nostram debet esse. Hæc nos saluabunt super merita Redemptoris nostri fundata.

Et ideo illis dicit: Potestis bibere calicem, quem ego biberus sum? Quod perinde est ac si diceret: Ad imperandum sedes meas egestates oportet calicem meum bibi, & hoc vobis libenter concedo: calicem quidem meum biberis. Permerita siquidem mea dabitur vobis gratia, ut patienter illum bibatis: & hac via sedibus meis digni eritis, easque obtinebitis. Sed interrogō, quid sub tribulationibus latere Deus vidit, ad hoc, ut regni sui iter illas ficeret? Quis thesaurus sub re tam amara latere poterat? Imo videtur magnificentiam Dei plus decere, ut regnum suum gratuitis donaret, quam commutaret illud propter tot labores. Nam ex eo, quod hanc viam elegerit tam pauci eam sunt sequuti. Scio pro responsione satis esse, hoc velle Deum, & illum dixisse: Væ vobis diuitibus, qui habetis consolationem vestram. Væ vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis, & flebitis. Nihilominus aliquot rationes huies non defunt, quarum una est: quoniam tribulationes culpam destruunt, & animam ad obedientiam, & amorem Dei reducunt. Nam sicut in omni amore voluptas quietis est in re amata, tribulatio, quæ tollit quietem, tollit etiam vim amoris. Nam tribulatio, ut plurimum oriri solet ex rebus, quas inordinate diligimus. Inordinate quis diuitias, & pecuniam affectat, permittit Deus, quod una & eadem die illas amittat, tunc poena, & tribulatio illum docent illas veras diuitias non esse, siquidem vel inuito ab eo auferri potuerunt, & quod non debent diligere res quæ tanto labore acquiruntur, tanto timore feruantur, & tanto dolore perduntur. Alter suam carnem nimis amat, superuenit ægritudo, quæ eius pulchritudinem consumit, & deformat, tunc poena oculos eius aperit, ne cor suum in illa re collocet. Et idem dici potest de honore, & alijs rebus temporalibus. Unde manifeste apparet, quod tribulatio cor ab omnibus illis remouet, & efficit, ut anima ad Deum reuertatur, ostendens ei, quod extra Deum in omnibus vanitas & afflictio sit. Sicut columba quam dimisit Noe ex arca, de qua dicitur: Quod

Et cum non inuenisset, vbi requiesceret pes eius reuersa est ad eum ^{Gen. 8.}
 in arcam. Vnde Diuus Gregorius inquit: Mala, quæ nos hic ^{D. Greg.}
 premunt, ad Deum ire compellunt. Et quemadmodum cum ^{Simile.}
 clavum in tabula figitis, quo plus malleator fixior manet; simili-
 ter cor eo fixius in Deo manet, quo pluribus laboribus premitur,
 & impeditur. Et hæc est ratio, ob quam sancti persecutiones opta-
 baat, quia nimis formidabant à Deo separari, & desiderabant se
 fixos in illo firmosque esse. Ideo exoptabant tensionibus & pres-
 suris malleari. Sanctus David inter agendum de diuinis iudi- ^{Psalm. 118.}
 cijs, duo asserit, quæ contraria inter se apparent. Primum est:
 A iudicijs enim tuis timui. Secundum vero: In iudicijs tuis spe-
 ravi. Qualiter sancte vir se compatiuntur, tum dicere iudicia Dei
 tremenda esse, & ideo te illa timere, tum verò spem tuam sitam
 habere in iudicijs eius? Hoc Diuus Hieronymus exponens in-
 quirat, Deum duplex iudicium habere, alterum cum malis, al-
 terum verò cum bonis. Iudicium iniquorum est, quod permit-
 tit Deus, ut habeant lætitias, gaudiaque brevia in hac vita, & in
 alia tormenta æterna. Et quidem horrendum iudicium est hoc,
 scilicet, soluere tormentis æternis tā breues voluptates. Et quia
 ut in plurimum in hac vita sine laboribus illos Deus celinquit, in
 de occasionem sumunt, ut deteriores fiant. Et ita Sæc[u]lus David cū ^{Psalm. 72.}
 de peccatoribus dixisset: In labore hominum non sunt, addidit:
 Ideo tenuit eos superbia, operti sunt iniquitate, & impietate sua.
 Prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum. Amore Dei dilectissi-
 mi singula h[ab]ec verba perpendatis obsecro, ut formidetis, & in
 tantam calamitatem deuenire timeatis. Primum dicit: Tenuit
 eos superbia: id est, captiu[i] & serui superbiae remanserunt. Nul-
 lis enim seruus est, aut captiuus, qui ita domino suo obsequia-
 tur, sicut hi superbiae deseruent: siquidē diu noctuq[ue] semper inui-
 gilant, ut exequantur illa, ad quæ superbia eos inuitat. Secundo
 dicit: Operti sunt iniquitate, & impietate sua. Id est: Nihil in eis
 spectatur quod non sit iniquitas, & impietas. Nonnulli peccato-
 res sunt, in quibus aliquis bonus respectus apparet, ut pote qui
 verbum Dei audire gaudent eleemosynam pauperibus impen-
 dunt: & quanvis iniqui sint, ne alijs malum exemplum præbeat
 student. At verò hi undequaque cooperati sunt iniquitate sua.
 Bursus autem prodijt quasi ex adipe iniquitas, id est, ex dorum pul-
 cheitudine, salute, diuinijs, generis nobilitate, deniq[ue] scientia, ex

omnibus exprimitur, & prodit quasi ex adipe iniquitas. Nam ex r^{is}
 omnibus occasionem sumunt, ut iniquitatem operentur. Alterum iudicium habet Deus hinc valde contrarium, nempe,
 quod in hac vita breves labores, & ærumnas justis dat, in futura
 verò vita gaudia æterna. Ideo Sanctus David cum in prospe-
 ritate se cernebat honorificatus, & obtinperatus ab homini-
 bus, timebat ne forte Deus in hoc seculo illi retribueret, & secun-
 dum peccatorum iudicium illum däceret. Et ideo dicebat: A
 iudicij tuis timui. At verò cum eum Saul persequeretur, & in
 maxima angustia positum se cerneret, consolabatur, considé-
 rans, quod ducebat eum Dominus per iudicium iustorum, &
 hic breues labores illi dabat, ut in æternum gaudia æterna re-
 tribueret. Et ideo dicebat: In iudicij tuis speravi. Ex his manife-
 stè constat, quantum aberrent, qui omnem sollicitudinem adhi-
 bent, ut in hac vita quietem, lætitiam, & gaudium obtineant, si-
 quidem tam tremendum est dñnum, quod ex his prouenit. In

Gene. 3. Genesi habetur: Postquam Adam fuit à paradise expulsus propter inobedientiam collocavit Dominus ante paradise Volutatis Cherubim, & flammeum gladium, atque vestimentem ad eu-
 stodiendam viam lignivit. Quod revera hocitatem enearet de si-
 de est, siquidem sacerdos est. Veruntamen non satis adhuc
 constat, ad quid Angelus ibi fuerit collocatus. Nam si dunta-
 xat, ut paradise custodiat, non videtur admodum necessariū esse. Nam postquam protoparens Adam ab eo fuit electus,
 nullum hominem ad huc legitimus qui illuc proficiisci cogitaret;
 nec locus certus, ubi paradise sit, hactenus notus est. Ut quid er-
 go cum igneo gladio ibi à Deo est collocatus? Quid circa hoc mihi
 videatur dicam, scilicet, quod in illo voluerit Dominus significa-
 re, & ostendere hominibus, quam aliena eorum corda esse debe-
 rent à desiderio revertendi in paradise terrestrem post peccatum.
 Quid erat in paradise voluptatis? Quid frigore, fame, mætore, la-
 bore, dolore, deniq; takeret? Et ne letum revertereatur ad hoc in-
 quirendum, cum contrarium in peccatum nobis datum fue-
 rit, ideo tantam custodiā in paradise collocat, ut doceret nos ne
 paradise optemus, nec inquiramus in terra. Itaque voluntas Dei
 est, ut in hoc seculo in quadam continua & generali poenitentia
 vivamus. Hoc mihi significare videntur verba illas: Ad custodiē-
 dam viam lignivit. Hoc sanctus David cum cognosceret dice-
 bat:

18 bar: Ego autem in flagella paratus sum. Semper sanctus vir scapulas suas paratas habebat, ut Deus flagella ei impingeret. Domine, Saul, cui tam fideliter seruitia exhibui omnibus vijs me persequitor, flagellum tuum est; ecce ego Domine, veniat, ego in flagella paratus sum. Domine filius meus contra me est, in me conjurauit flagellum tuum est, veniat, ecce scapulas, ego in flagella paratus sum. Domine subditus quidam mens in me lapides iacit, & me maledictis lacescit & impoperat: flagellum tuum est, veniat, ego in flagella paratus sum. Domine, quidam filius meus alterum filium meum interfecit: flagellum tuum est, veniat, ego in flagella paratus sum. O glorificata sit infinita maiestas, quae tam singulare auxilium huic viro praestitit, ut ita patienter, & aequaliter calicem amarum ex eius manu biberet. Et quam-

19 uis hunc calicem bibere ad nos omnes attinet; ceterum Sapientos Apostolos plus decuit bibere ad hoc, ut eorum praedicatio maiorem fructum in nobis efficeret. Sanctus David aiebat: Super ea volucres coeli habitabunt, de medio petrarum dabunt voces. Quasi diceret: vidi Domine viretum tot plantis constitutum, tot floribus vestitum, tot fontibus aquaturn, & tanta pulchritudine ornatum, ut in magnam admirationem intuentes raperet. Hic coeli aues nidificant, & de medio petrarum dant voces. Per hoc viretum mystice Sancta Ecclesia universalis intelligitur, in qua tot sunt diuina sacramenta, quae sunt canales aquae viue, quae dividant ex vivo fonte Iesu Christo, & tot flores, & lilia, & plantae virtutum, & dona spiritualia. Hic coeli aues habitantes qui sunt viri ecclestes, & de medio petrarum dant voces.

20 Siquis cum plurimis rixatur, ab alta gleba, aut aggero (*De in simile: rem de terra*) non poterit illis nocere, aut percutere, sicut, si inter magnum lapidum aceruum esset, quibus potest illos percutere, & excerebrare, & sanguinem promere. Quidnam sunt lapides, nisi poenitentiae rigiditatem, ieumia, labores, & persecutio- nes a quo animo tolerare? Qui inter hos lapides sunt utique poterunt mundum lapidare, & verbis efficacibus corda hominum vulnerare, inter lapides tam sanctorum exemplorum pronun- tiata. Vnde maxime oportet, ut sacratissima, & perfectissima lex euangelica a viris studiosis, austerae vitae, poeniten- tibus, honorum, voluptatum, & huius seculi diuitiarum con- temptoribus prædicetur. Nam concionatores illi, qui pulue-

re sunt obfesi, & super aggerem collocati, & non in medio petrarum, hoc est, qui viuunt deliciose, in pompa, & cum rerum temporalium abundantia, quanuis exinde vociferentur, non ita percutient corda, sicut qui in medio harum petrarum sunt constituti. Ideò necessarium erat, ut sacri Apostoli inter lapides plurimorum laborum constituti sanguinem fundendo patientissime, sanctissimam Redemptoris nostri legem prædicarent, vt exhortarentur nos, & meliori exemplo adiscerent, & tandem maiorem fructum in cordibus nostris efficerent. O Christe vere animarum dilector, pro tua clementia te deprecemur tales modo concionatores mittere digneris in tuam Sanctam Ecclesiam, qui de medio petrarum dent voces, & corda nostra dura cum illis frangant. Inter omnes sacros Apostolos primus, qui accepta benedictione à virgine sacratissima Domina nostra, 22 exequutus est quod diuinus eorum magister præcepérat dicens. Ite in vniuersum mundum, prædicate Euangelium omni creaturæ, Sanctus Iacobus fuit. Nam statim post aduentum Spiritus sancti in diuersas mundi partes profectus est, & perueniens ad hanc occidentalem plagam, nostram Hispaniam in sponsam sibi accepit. Hic ponderatione valde dignum est, quanta obligatione adstringimur ad agendum gratias Deo, quoniam inter alias mundi nationes, nostræ prius auxiliatus est, & curam adhibuit nos certiores facere per hunc sanctum nuntium de ciuius sacro Euangelio, & de felicibus nuntijs eius, quomodo generishumani redemptio iam facta erat, ante quam cæteros Apostolos per reliquas mundi partes mitteret. Et quanuis in hac nostra Hispania paucos ad fidem Christi convertit ipsi 23 tamen diuinum seminarium fuerunt, ne postea in Hispania Euangelicæ doctrinæ panis deficeret. Postea verò rediens in Hierusalem postquam ingentem animarum copiam ad fidem Christi sanctissimam, & obedientiam conuertit, gloriosum martyrium pro eius amore complevit, in paschali solennitate eodem die, quo eius celestis magister passus est, quanuis non eodem anno, cum virgo sanctissima domina nostra adesset, & cæteri Sancti Apostoli, qui nondum discesserant, vt Euangelium sanctissimum per mundum disseminarent. Et in hoc singulari privilegio fuit insignitus, qui fuit tanquam aries sectarius, id est, {El manso} qui alios agnos apostolicos ad mortis carnificinam du-

24. sit, & primus omnibus alijs A postolicis calicem Domini babit;
 & primus fuit vocatus, & duxsus ad gloriam, ad quam nos perdu-
 cat Iesus Mariæ filius. Amen.
 C S V P E R Hoc Euangelium quatuor conciones reperies fer-
 4. post. 2. dominicam in Quadragesimali volumine.

IN FESTO SACRA- tissimæ Virginis Mariæ ad Niues Concio Prima.

¹ Loquente Iesu ad turbas extollens vocem quadam mu-
 lier de turba &c. Luc. ii.

E A T V S Apostolus Paulus Corinthijs 1. Cor. 6.
 scribens ait. An nescitis, quia iniqui regnum
 Dei nō possidebūt? Nolite errare, neq; forni-
 carij, neq; idolis seruientes, neq; adulteri, ne-
 que fures, neque maledici regnū Dei posside-
 būt. Vbi ostenditur, quā graue peccatū sic de-
 tractio, siquidē D. Paulus eam enumerat inter
 tā grauia peccata, turpissima, & nefandissima, quæ ibi cōmemo-
 rat. Detraetoris lingua est dæmonis pennicillus, quo proximorū
 fama denigratur, & prima, quæ denigratur ipsiusmet anima est.

² Vnde Ecclesiasticus ait: Lingua insipiens subuersio est ipsius. Et Eccles. 5.
 Vatablus hic transtulit: Lingua precipitat hominem, sicut equus
 effrenis à se projicit sessorem. E visceribus per os protrahit ver- simili.
 mis fila cum quibus se ligat, & incarcera, vt ibi ligatus, & incar-
 ceratus pereat. O infelix detraetor, qui è putridis tuis visceribus
 verba infamatoria depromis, cum quibus tuam animam ligas,
 & incarceras, & facis miseram mori in proprijs filiis, quæ per
 os emisisti. Ideo Cato ait: Virtutem primam esse puto compe-
 scere linguam. Magna quippe res est frēno linguam compesce-
 re, & tanquam mulam fallacem, & indomitam vinculis semper
 ligatam habere. Nonnullos castos esse videbitis, alios libera-
 les, & alios alijs virtutibus præditos, & qui recte illas acquirunt,
 pau-

S. Pamb.
Abb.

paucoſ tamen qui bene & composite loquantur. De Sancto Pá-
bo Abbate, qui fuit celebter & in silentij virtute insignis inter il-
lius ætatis monachos, legitur, quod cum aliquando episcopus
Theophilus ad illum se conculceret, ut aliquam sanctam doctri-
nam ab illo audiret, nec verbum quidem religiosus Abbas illi
dixit. Cum autem monachi conquererentur, eo quod nullum
ædificationis verbum ad Episcopum locutus fuisset, respondisse
fetur: Si meo silentio non fuit ædificatus, non inuenio qualiter
verbis ædificari possit. Hic sanctus vir cum morti propinquus es-
set dixit felictum proficiere ex hoc mundo, quia nūquam ab eius
ore verbum prodierat, propter quod sibi penitendum esset. O
fœlicem illum, qui tunc temporis quando rationi reddendæ in
illo tremendo Dei iudicio propinquus fuerit hoc testimonium
de se præbere poterit. Quantum vir ille sanctus lætus discedebat,
tantum nobis flendum est, qui forte in nihilo frequentius de-
linquimus, quam lingua. Nam cætera peccata non ita ad manum
sunt, sicut peccata linguae, ad furandum enim latrocinandum, adul-
terandum, &c. nō rata facilitas aut occasio est, sicut ad detrahendū,
& maledicendum. Et utinam, quam facilis est lingua ad detraherendū,
ita vulnus, quod facit facile curaretur. Cæterum non sic se ha-
bet res. Quod Ecclesiasticus affirmat dicens: Flagelli plaga liuore
facit, plaga autem linguae comminuet ossa. Multi ceciderunt in
ore gladij, sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam.
Auertat à nobis Deus tantam calamitatem. Ad curandum autem
morbum hunc est salubre remedium, quod diuinus spiritus ibi-
dem ponit dicens: Verbis tuis facito stateram, & frænum ori tuo

D. Greg. in & Diuus Gregorius in quodam dialogo inquit: Ponderet vnuſ-
quodam dia quisq; sermones suos, & quod sibi loqui non vult alteri non lo-
quatur. Vna ex differētis, quæ inter sapientes, & insipientes ver-
santur, est, quod cum omnibus nobis mille cogitationes sele offe-
rant, sapiens habet stateram inter phantasiam, & linguam, & omne,

quod dicendum sele offert, statuit in illa rationis statera, & ponde-
rat illud: quod si bonū est, & probatum, præbet illud lingue, si
minus, nō. Quia, vt Diuus Bernardus ait: lingua est aptissimum
instrumentum ad evacuandum cor, sicut pala, quæ foras om-
nia mittit. Et ideo nihil, nisi ponderis fuerit, in ea est collocan-
dū, & quod tale non est non proferatur, sed intus revertatur. Ex
toto hoc perlongo discursu infertur, quod si proximus detrahe-
ret tam

D. Bernar.

6 retam graue peccatum est, quid erit falsa testimonia contra proximos innocuos dicere? Magnas calamitates infortunia, & corruptiones temporum fututorum. Sanctus A postolus prænuntians inter alias, quæ retulit, vna fuit, scilicet, Erunt homines crimatores: hoc est, imponent falsa crimina proximis suis. De hoc conquerebatur Regius David dicens: Surgentes testes iniqui quæ ignorabant interrogabant me, id est, imposiebant mihi falso, quæ non feceram, & quæ penitus ignorabant. Et alia translatio habet: *Surgentes testes iniqui quæ ignorabant interrogabant me.* Et sic legit Beatus Hieronymus. Hoc est: Cum ipsi ignorarent mihi dicebant me ingentia mala contumelias, & de illis me accusabant. De quolibet istorum in Preuerbijs dicitur: Iaculum, & gladius, Proh. 25. & sagitta acuta homo, qui loquitur contra proximum suum falsum testimonium. O rem stupendam! Quæ nomina facerunt textus illi tribuit maximi damni significantia, quod si bimet, & proximo suo ille infert quæ nomina ei adscribit ad exaggerandum amplius malum ipsum. Et paulo ante dixerat: Quæ viderunt oculi tuine proferas in iurgio cito, ne poste a mendare non possis cum de honestaueris amicum tuum. Vbi sapiens notat, quam difficile fama restauratur cum quis proximum male facientem vidi, & alijs publicè reuelauit. Quod si Spiritus sanctus ita exagerat, & verbis extollit dicere hominem quod vidit, quid erit dicere quod non vidit? Super omnia ergo hæc mala habet indicium maioris depravationis, & malitia qui videt proximos suos bona operantes, & illis imponit, quod illa facientes grauia peccata committunt. Quemadmodum illi peruersi Pharisæi faciebant, qui videntes Christum Redemptorem nostrum dæmonia ejicientem dicebant: In Beelzebub principe dæmoniorum ejicit dæmonia. O diram malitiam; quis vñquam cogitare posset filios Adæ in tantam depravationem deuenturos, vi tanta pietatis, & misericordiae opera abominationes appellarent dicentes, qui talia operabatur patetum cum dænone habere? Et quo tempore hi dixi homines innocentissimum agnum ita dissimilabant?

7 8 Extollens vocem quedam mulier turbadixit illi: Beatus venter, qui te portavit et vbera, quæ suxisti, O servi Dei patientiam habete vos obsecro cum videatis, quod bona operantes de vobis alij murmurant. Si iniuriam remittitis, & vos timidos esse dicunt, si bona vestra pauperibus impeditis, & dicunt restitutions esse furorū,

quæ

Luc. 11.

quæ cōmisiſſis, ſi cū humili habitu induti incediſſis, miferos vos d
eſſe dicunt: Hoc ita permittit Deus propter commodum vestrū,
nam per malorum detractionem veftra bonitas perficitur. Nam
detractio eſt quaſi lima, qua ſuperfluum operis collimatur, & va-
nā gloriam, quam de bonis operibus ſumere poſſetis, à vobis
tollit. Et per patientiam iplſam singularibus beneficijs vos Deus
afficiet, ſicut Regius David significauit, dicens: Verba iniquo-
rum præualuerunt ſuper nos, & impietatibus noſtris tu propi-
ciaberis. Et quando non putatis Deus permittet, ut aliquis exur-
gat (velut hæc pia mulier coram Pharisæis ſurrexit) qui voce
publica veftra bona opera cum detractorum confuſione prædi-
cet. Et quando noſa fuerit, qui pro veftro honore propugnet,
ipſem et Deus vos defendet. Quando Beatæ Mariæ Magdale-
næ vnguento illo pretioso pedes Domini vnxit, vt Sanctus 10

Ioan. 12.

Ioannes ait: Domus impleta eſt ex odore vnguenti, & tamen
non defuit cui male oleret. Nam ibi Iudas ille perditus aderat,
(Voluerat & perduto) Vnde dixit: Ut quid perditio hæc? Quis-
nam putaret opus tam callificatum, & optimum tam pefsime
olendum eſſe? Sed nihil mirum: nam vinearum floridatium pre-
tiolus odor animalibus venenatis male olet, & etiam fugere illa
facit. Cæterum ſi Iudas Sanctæ Magdalena detraxit infami
prodigalitatis nota illam redarguens; Dominus pro illa respon-
dit, & eam laudauit, dicens: Sinite illam bonum opus operata
eſt in me. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus, qui ſic
protegit, ſicque honorat ſuos. In Numeris legitur; Mariam, &

Nume. 12. Aaron de Moysē murmurasse, dicentes: Num per ſolum Moy-
ſen locutus eſt Dominus? nonne, & nobis ſimiliter eſt locutus? 11
Quod cum audifſet Dominus iratus eſt, & subdit facer textus:
Erat enim Moysē vir mitiſſimus, ſuper omnes homines, qui mo-
tabantur in terra. Hoc ait ad exaggerandum, quām inique illi fe-
ciffent murmurantes de illo qui nullam murmuris occaſionem
eis prebuit. Et quoniam Moysē non ſe defendit, Deus causam,
vt propriam fuſcepit. Et ait facer textus: Et statim locutus eſt ad
Moyſen, & ad Aaron & Mariam; Egredimini vos tantum tres
ad tabernaculum foederis. Hoc illis Dominus præcepit, quia vo-
lebat ſumum ſacerdotem Aaron separati obiurgare, & no-
luit coram populo illum reprehendere propter muneriſ eius au-
toritatem. Et cum separati eſſent, dixit eis: At non talis seruus
meus

12 meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est: ore enim ad os loquor ei palam, & non per ænigmata, & figuratas Domini num videt. Quare ergo non timuistis detrahere seruo meo Moy-
si? I ratusque contra eos abiit. Ecce quam sibi utilitatem iusti de-
promant ex eo, quod illis alij detrahant, nempe, quod ore pro-
prio Deus eos collaudet. Nusquam legitur in tota sacra Scriptu-
ra, ita Dominum Moysem laudasse, sicut hic. Et est valde ponde-
randum, bis hic dici: Iratus est Dominus, ad denotandum, quam
grauius ferat Deus detractiones in seruos suos.

Extollens vocem quedam mulier. Quis diceret inter gentem tam
pessimam, & in quam Sathanas tantum virus diffuderat, tam viuæ,
integræ, & inflammatæ fidei animam reperiri posse? Solet pecca-
tor depravatus quando illum reprehendit, dicere: Ne miremini,
13 si hæc me facientem videatis, quia ab omnibus sic viuitur. Licet
verum sit nonnullos tam incautos esse, ut peccata sua in fronte
scripta habeant: alij vero sunt magis perspecti, & cautores, qui
nimio artificio peccant, & peccata sua ita palliant, ut solus Deus
eos dignoscere possit: ceterum improbos illos esse non est du-
biu[m]. Vult peruersus hic defendere, & aliquo colore iniquita-
tem suam, cum aliorum nota & ignominia texere. O dirum iu-
diciu[m]. Dicito qualiter mundum Deus pateretur, nisi inter ma-
los quamplurimi probi existerent? Ne fratres dicatis, vniuersum
mundum spinas esse: nam inter spinas has plurimas, & pulcher-
rimas rosas Deus insitas habet, quamvis saepè non appareant.
Est Sancta Ecclesia militans instar magni aceruitriticis paleis ad-
mixti, quem vulgo dicimus (Parva.) Qui cum in area est, vbi gra-
na paleis admixta sunt, grana non bene discernuntur: verun-
tamen, cum agricola accepto ventilabro purgat, areæ triticis, similes
grana hinc, paleæ inde secedunt. Similiter iusti modò sunt inter
peccatores committi, qui vix discernuntur: at vero cum dies ven-
tilandi aduenierit, nempe iudicij magni dies, tunc omnes iusti
in unum congregabuntur, ut tanquam grana in horreum reg-
ni calorum collocentur, & mali tanquam paleæ ibunt in ig-
nem æternum. Hac metaphora usus est gloriosus Baptista, de
Christo Redemptore nostro verba faciens. Cuius ventilabrum in Lys. 3.
manu eius, & purgabit aream suam, & congregabit triticum in
horreum suum, paleas autem comburet igne inextinguibili. O
trementa verba, quomodo fratres hæc audientes corda vestra
timen-

timore non franguntur, morum nostrorum corruptione confide- 15
 rindo? Quapropter existimare possumus paleas nos esse,
 quæ æternaliter igne inextinguibili sumus comburendæ nisi ci-
 tò remedium ad libebimus. Quondam Sanctus Helias Deo di-
 xit: Altaria tua destruxerunt, & prophetas tuos occiderunt gla-
 dio, & derelictus sum ego solus, & querunt animam meam, ut au-
 ferant eam. Et inter alia, quæ Dominus ei respondit dixit: Et de-
 relinquam mihi in Israël septem millia virorum, quorum genua
 non sunt incurvata ante Baal. Attendite quomodo in illo angulo
 tam angusto septem millia virorum sanctorum remanserant. Quis
 vñquam putaret inter tantam infidelitatem, & idolatriam, qualis
 tunc erat in Israël, tot iustos in sua puritate, & integritate cōserua-
 ri? In libro revelationum inquit Sanctus Ioannes: Vidi quatuor 16
 Angelos stantes super quatuor angulos terræ, & vidicalem Ange-
 lum, qui clamauit voce magna quatuor Angelis, quibus datū est no-
 cere terræ, & mari, dicens: Nolite nocere terra, & mari, neq; arbo-
 ribus, quoadusq; signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum.
 Omnia miranda res: nā cum mundus ita labefactatus esset, vt pene illū
 Deus solo & quare veller, nihilominus inter tot malos, quam plu-
 trimi boni erant, quos signare volebant Angelii, vt ab illo Dei fla-
 gello eriperentur. Ex his omnibus manifestè appareat, quam fal-
 sum sit malorum iudicium, existimantiū omnes, sicut & ipsos ma-
 los esse. *Mulier quædam.* Profecto confusio magna est, quod sapien-
 tes, potentes, & diuites omnes faceant, & quædam muliercula,
 cuius nulla ratio habebatur, ipsa sola pro honore Dei respondeat.
 Quando fidei nostræ & honoris nostri volumus testes adhibe-
 re, quærimus homines maximi honoris, & præcipios, qui inue- 17
 niri possunt. At vero vñigenitus Dei filius consolò gentem abie-
 citorem, & viliorē videtur querere, quæ pro eius honore re-
 spondeat. Quando ingressus est Hierusalē pueri & gens plebeia
 illum laudauerunt. Illum laudat in cruce latro, & per vniuersum
 mundum quidam simplices pescatores illum prædicauerunt, &
 hodierna die, quædam vulgaris, & plebeia mulier illum laudi-
 bus effert. *Mulier quædam.* Hoc fecit ad significandum, diuites &
 potentiores huius seculi tam fixas in terra misseradices; quod dif-
 ficiilius possunt disponi ad hoc, vt honori Dei consulant, & pro-
 eo respondeant. Peccatum efficit hominem ignavum, & quod
 timeat, vbi non est ratio timendi. Superuenit illis maledictio,
 quam

18 quā Dominus cōminatus est eis, qui legē eius nō obseruassent, vt in Leuitico habetur. Dabo (inquit) paucitē in cordibus eorum terribit eos sonitus folij volantis, cadent nullo per sequente. O quibus verbis peccatorū fragilitas, & pusillanimitas magis, quā his Domini verbis explicari poterat? In hac miseria miser illē Cain iacebat, cūm dixit: Ecce ejcīs me hodie a facie terre; omnis igitur qui inuenierit me occidet me. Tunc temporis in mundo, prater quam eius parentes, & ipse alij homines non erant; at parentes eius non erant eum interfecturi, quomodo ergo dicit: Omnis qui inuenierit me occidet me? Peccati effectū in his verbis in foelix ille manifestat, nē petimidiū, & ineficulōsum peccato rem reddere: vnde vires nō habet nec sp̄itū ad propugnandum pro Dei honore. E contra vero iustus tam securus viruit, vt pos-

19 sit cum Sancto David canere: Si consistant aduersum me casta, non timebit cor meū. Cuius rationē antea reddiderat dicens: Dominus minus illuminatio mea, & salus mea, quē timebo? Dominus protectōr vitæ meæ à quo trepidabo? Et ita vbi nolegimus: Sub umbra alarum tuarum protege me, alia translatio habet: Sub umbra alarū tuarū proteges me. Et sic est in contextu Græco, & in parphrasi Chaldaica. Vbi ostēditur securitas, & fiducia, cūm quā iustus à Deo postulat, vt eū protegat: siquidēni petens ab eo, protege me, & proteges me, perinde est ac si diceret: Deprecor te Domine, vt protegas me, & certus sum, quod me proteges. Et hoc est, quod in Proverbijs dicitur: Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter. O quā latus hic patet cāpus, & quā copiosa lugēdi materialē offert, cū tot iniurias, & contumelias diuinæ celstitudini horde inferri videamus, tot tāque diuersa peccata cōmitti & quod nēmo sit qui honori Dei consulat, non dico cūm vīte di spendio, verū etiā neque cūm minimo quoq; iacturæ periculo: quod signū est modici amoris quē erga Deū habemus. Hāc vero ignauiam, & timiditatem in cordibus nostris peccatum efficit.

At ille dixit: Quis nō beatus qui audiūt verbū Dei & custodiunt il-
lud. Nimiris gloriabantur Hebræi ex Abrahæ stirpe descendere. Vnde dicebant. Semen Abrahæ sumus. Itaque omnē nobilitate in carne collocabant. Et cum hēc mulier ex hoc genere esset, hinc prouenit, quod totā felicitatē, & gloriā in carne sanctissima Domine nostræ collocaret. Ceterum cūm hoc non ex mali-
tia, sed ex deuotione, & amore procederet, voluit Dominus ab-

Leu. 26.

Gen. 4.

Psal. 26.

Psal. 17.

Proth. 10.

Iean. 8.

hoc errore illā educere, vt cognosceret, vnde bonum est: ne, vnde beatitudo emanat. Et ita respōdit: *Quinimo beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Denotans in hoc, virginis sacratissime ventrem beatum esse ex eo prouenisse quod verbum Dei audi uisset, eique obtemperauisset. Vnde Beatus Augustinus ait: Bea

D. August. tior fuit virgo Deum mente concipiendō, quam ventre. Ethoc manifestum est. Nam cœlesti regint nihil prodesset Deum concipere, & in utero gestare, nisi credidisset, & fide amoreque in anima illum concepisset. Vnde Beata Elisabeth Sp̄itu fun-

Luc. 1:28 eto repleta non dixit ei, Beatus venter tuus, quia cōcepit D̄cum, sed dixit: Beata, quæ credidisti; quoniam perficiuntur in te ea, quæ dicta sunt tibi à Domino. *Quinimo beati qui audiunt verbum Dei.* Non assero ventrem, qui me portauit beatum non esse. Ex-

Gen. 12:17 terum venter beatus est, quia prius mente, & spiritu me concepit illa, cuius venter me portauit. Hinc planè constat, quam va-
Rem. 4:17 ni, & amentes sint, qui de generis ingenua prosapia gloriantur, sicut Hebræi quorū, si carnem solam attendamus, satis constat Abraham, quem patrem habere gloriabantur, Thare idololatræ, & gentilis filium fuisse. Quapropter illi Deus p̄cepit, vt egie deretur è Chaldaea. Vnde Abrahamo nobilitas non prouenit ex carne, sed ex fide, & obedientia. Et ita Divus Paulus ait: Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. Hæc fides, quam concepit, illum nobilitauit. Si ergò Abraham nobilitatem non habuit ex carne, quomodo eam ex carne Abra-
8. vni hæc tu habebis, si ille, cuius filium esse te iactas, non fuit inge- nuus per carnem suam, quia patris impiobi & idololatræ filius fuit, & prior ille extitit qui genus suum erexit, & nobilitauit ob nimiam eius virtutem? Quomodo ergo tu gloriaris de eo quod ille non est gloriatus, nec nobilem illum fecit? O amentes Hebræi, qui de carne Abrahæ tantum gloriabantur, eius fidem, obedientiam, & amorem non habentes, & amentes Christia-
8. vni ni, qui modò in lege gratiae omnem felicitatem, & beatitudinem in generis nobilitate, in diuinijs, & bonis temporalibus constituunt.

Ecce dilectissimi, in quo bonum, & hæc beatitudo consistat, eritte summae veritati dicenti: *Beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Humiliamini, & diuine voluntati obedite, & quod no-

mine eius vobis intimatur exequimini, & tunc beati eritis. Nam-

24 h[ab]eres t[em]porales, et iā ad gaudiū & felicitatē vītæ huius parū iu-
 tuāt. Cum in certā mīnīte quodam hominem procerū, & per longa
 brachia habentē quidam collaudarent, strenuus luctator, qui ade-
 rat respondit: iure optimo illum laudaretis, si brauium ab alto
 penderet, nam itā melius illud hic obtinere posset, quam alij.
 Idē, inquit Plutarchus, dicere possumus de illis, qui res huius se-
 culi pluris faciunt, quod beati foelicesque essent, si beatitudo, &
 gaudium vītæ præsentis in foro venialis haberetur, aut per gene-
 ris nobilitatem commutaretur; nam hoc pacto, qui plus his abun-
 daret maiorem beatitudinem obtinere posset, & ita beator es-
 set, quod minimē itā se haberet. Imo nobiliores, potentiores, & di-
 tiōres huius seculi, ut plurimū minus contenti vivunt. (*Pro oī fabe
de mundi*,) qui ignorat hos magis defatigatos, & plus cunctis las-
 25 fatos vivere. Et si generis nobilitatem non comitantur iagen-
 tes diuitiæ, & thesauri ad illam sustentandam, nullum in-
 felicitatis humanae deterius genus est. Nam cæteri mundi ho-
 mines nascuntur cum manib[us] ad alendum sc̄, & quos sibi so-
 cios vītæ Deus dederit. Hi verò impediti, & inutiles nascun-
 tur, & tanquam trunci per vanitatis leges, ad hoc, vt sine fa-
 stadio & molestia aliorum hunc breuem vītæ cursum transi-
 gant. Nam illud, quod Deus tanquam hominum diuitias or-
 dinavit (nempe laborem) & industriam manuum suarum illis
 dedecus & ignominia est, quæ naturales diuitiæ sunt. Vnde
 Sancto Iob ait: *Homo nascitur ad laborera.* Veruntamen hi,
 lob. 5.
 sunt velut fuci, qui volunt aliorum mel fugere, quod tanquam
 apes fabricati sunt. His miseris hominibus, tanquam paralyti-
 cis, cæcis, & mancīs, ut plurimum, qui eos magis diligunt, mor-
 tem quotidie exoptant, & imprecantur. Felix ille status, in
 quo vinea, & boum iugo ditantur homines, & eorum gaudium
 adimpletur absq[ue] eo, quod amplius exoptent. Et cum huiusmo-
 di miseria seculi magnatibus adueniant, Beatum dixerunt popu-
 lum, cui hæc sunt. Veruntamen ego assero, quod ibi Sanctus *psalm. 143.*
 David inquit: *Beatus populus, cuius Dominus Deus eius.* Hoc
 factum Euangelium hodie legitur, (in quo agitur de hac laude sa-
 cratissimæ virginis Mariæ; quæ dignitatem matris Dei obtinuit
 verbum diuinum in utero suo concipiens) in hac sacra solēnitate
 Niuium, quæ est commemoratio cuiusdam miraculi, quod Ro-
 mar[us] Deus fecit, scilicet, in hoc asti quo tempore, signans locū, ubi

templū in honorē cœlestis reginæ ædificaretur. Et congruenter ²⁷ nimis hoc sacrū Euangeliū in festiuitate niuiū canitū. Nam in niue figurata sunt dōna, propter quæ sanctissima virgo meruit tā singulare Dei templū esse, & quod Deus in eius sacratissimo ventre cohabitaret, & illa mater eius esset. Nix namque refrigerat, & in hoc gratiæ correspondet, & cū ea similitudinē gerit: nā gratiæ munus est concupiscentiæ refrigerare. Nix in montibus excelsis conseruatur, & in hoc virginitatī; & integratī correspondet, quæ non ita cōmodè in palatijs conseruatur, nec in visitationibus, sermonibus, & colloquijs, sed in oratione, contemplatione, & receptione, quæ sunt montes excelsi. A solis radijs liquatur nix, & descendit in valles: in hoc autem humilitati correspondet, quæ efficit, ut quo plures radios beneficiorum à sole iu stitx Iesu Christo homo recipit, plus humilietur, & vilior fiat.

*Aristo. 8.
Phys.* Hæc omnia perquā eminenter in hac gloriōsa cœlorū imperatricē reperta sunt. Cuius rei manifestum testimoniū reddidit colloquentiū, quod inter ipsam, & Angelum habitū est. Nā salutans illā dixit, Ame gratia plena. Aristoteles ait: quod quantō magis alii quid appropinquat principio, in quolibet genere, tantō magis participat excellentiā illius principij. Principiū calefaciendi est ignis. Principiū illuminandi est fax accensa. Quò magis ad ignē acceditis, eo magis calorē eius participabitis. Quanto magis faci appropinquabitis, tantō magis eius splendorē recipietis. Gratiæ principiū Deus est: ergo qui huic principio magis propinquus fuerit, amplius eius diuinā gratiā participabit. Vnde Sāctus Dionysius ait: Angeli, qui propinquiores sunt Deo, magis participant de bonitatibus diuinis. Quòd si aliqua creatura est, quæ omnibus Angelis, & hominibus propinquior sit Deo, eius diuina gratia, & bonitate plus omnibus illis participabit. Hæc est sacra tis alma virgo, quæ diuinæ voluntati, amore cunctis creaturis propinquior est: & ita plus illis omnibus diuinā gratiā participauit.

*Dion. l. 4. de
cœl. Hier.*

*D. Hieronymus
scr. assūm. v.*

Simile.

Et ita Diuus Hieronymus ait: Ceteris virginib[us] præstatur gratia per partes, Marie vero tota se infudit plenitudo gratiæ. Quoniam aliquis pater familias fruinetum vicinis dispergit, per mensuram dilibuit. At verò in domus suæ vñi non curat mensura, sed abūde accipit, quantū sibi opus est. Sic eternus pater ex horrore omnipotentiae suæ educens frumentum gratiæ, animabus iustorum in mensura impertit, at verò sacraficiis in virginis Mariæ quæ-

30 quæ Dñs eis erat, non in mensura dedit, sed potius in illa se in fudit tota plenitudo gratiæ: hoc est tanta, quanta necessaria fuit ad hoc ut mater Dei esset. Quando Rebecca Isaac patriarchæ despontata fuit nuptiarum tempore non existornata monilibus, quæ à patre suo Batuele accepterat, sed cum illis, quæ Abrahā patriarcha cum repono suo ad eam miserat. Ita hæc purissima virgo ad vinculam illud, & despontationem verbi æterni non existit cum aliquo monili patris eius Adæ, in hoc sensu; Non prodijt cum peccatis, & imperfectionibus, quas cæteri filii Adæ ab eo hereditauerunt, sed potius æterni patris monilibus, quæ sunt gratiæ, & virtutis in falsis, & acquisitiæ, quibꝫ ple na erat. Et ideo Angelus dixit ei: Ane gratia plena. Et quod etiā in illa esset secunda excellencia per niue significata; quæ est puritas & virginitas, etiam ostenditur per illud, quod diplopia dixit nempe, Quomodo hæc illud, quoniam virum non cognosco? Cuius tanta puritas, & virginitas cædor fuit, quod solum illam intueri (vt probat Gerson) carnis ardores, & concupiscentias aliquatenus sedabat: sicut presentia nimis vim, & efficaciam refrigerandi habet. Nam imaginatio facit easum. Et hoc experientur qui æstatis tempore montes niue coopertos intuentur, statim extinxit, quodam algore affici videntur. Eundem omnino effectū huius purissimæ niuis intuitus in cordibus intuentū efficiebat, & nunc efficit in cordibus contéplantium eam. Ex maximis miserijs, quibus creatura subiacet, una est ipsam ad malum concupisci & occasionem offendiculumque esse, ut alii Deum offendant. In gens calamitas profecto hæc est, & quæ vniuersumque Dei timor

31 tū affigere, & dolore nimio afflictire potest, quod Dei creatura ego sum, & pulchritudine aliaque dona corporaliam mihi Deus donaverit, ego vero cū donis corporeis animarum laqueus sum, & offendiculum eiusdem Dei occasio. Magna equidem miseria hæc est, & vt talem sentiebat illa sapiens cum dicebat: Creatura Dei factæ sunt in tentationem animabus hominum, & in miscipulam pedibus insipientium. O rem sanguinis lachrymis deplorandam ab illis, qui vero Dei amore flagrati. Quod bene ut ete aliquo donis, quibus illū Deus insignivit, & etiā ipso nolēte, veniat alter & offendat in illo eius dona inordinate affectas, & Deum, quæ ille diligit hic offendat. Magna profecto afflictio ex hoc iustis prouenit, ut gladio meo alij patre meum interficiant, & cum cingulo
timoh

Sapi. 14.

meo suffocetur ille, qui me à Turcis redemit. Ego id minimè fāz
 cō, verū non possum nō dolere, quod mea bona tanti dānni in
 strumentū alijs sīt. Hac miseria saceratissima Angelorū regita
 caruit. Nāquānus pulchrior fuit omni pura creatura, quā Deus
 formauit, nec in posterū creabit, eius tamē pulchritudo fuit or-
 nata, honorificata, & dignificata hoc rā singulari priuilegio, nē-
 pe, vt hāc miseria carceret, & nūquā carnaliter ab ullo posset cōcu-
 pisci. Reliquarū fēcē minarum pulchritudo (quānus alias sanctæ
 sīnt) in malū inducit insipiētes. Vnde Ecclesiasticus ait: Propter
 speciē mulieris multi perierūt, & ex hoc cōcupiscentia quasi ignis
 exarēscit. Ethoc, vt dixi, quāuis fēcē mina sanctissima sit, nā
 culpa eius non sīt, sed illius, qui incautē illā aspicit. S. Catharina,
 & Beata Cæcilia sanctæ erant, attamen earū pulchritudo plures
 angebat, & in offensam Dei trahebat, vt ex earū historijs cōstat: 34
 In hac vērō seraphicā virginē nō sic se rebūnit, cui⁹ pulchritū
 dō hoc malō caruit, & hoc bonū habuit, quod nūquā fuit scāda
 li occasio, vt aliquis offenderebat, quin potius carnalē libidinē in
 alijs intuētibus eam sedabat, vt optimē D. Bonaventura refert.

D. Bon. in.
4. d. 43. ar.

vlti.

Eccle. 24.

Vnde merito Sancta Ecclesia illā magnificat verbis illis: Quasi
 cedrus exaltata sum in Libano; & quasi myrrha electa de di suau-
 itatē odoris. Nam bedros suo odore fugat serpētes, & Myrrha
 odore suo extinguit vēmes. Similiter hāc gloriose domina, pe-
 culiari Dei prærogatiua infrā natoshominiū appetit⁹ sua purissi-
 ma pulchritudine extinguebat. O virgo sacra, quā merito tibi
 sancta mater Ecclesia canit, & clamat, dicens: Etia ergo aduocata
 nostra, illō tuos misericordes oculos ad nos cōuerte, vt tuo auxi-
 lionostras passiones deuincamus, quē sunt vermes, qui viscera no-
 strā rodūt, & serpētes venenati, qui animas nostras inficiūt. Etia
 oltēdit singulariter humilitatis virtutē habere, quē in niue repre-
 sentatur, dicens, quo tēpore in Dei matrē electa fuit: Ecce ancil-
 la Dñi siat mihi secundū verbum tuū. Ecce quomodo diuinis ra-
 dijs solaribus liquefit, & in valles humilitatis, & abiectionis pro-
 priae descēdit. Sed dicit aliquis, Videtur superbia dixisse, Ecce
 ancilla Dñi, & tantam dignitatē, & honorem statim acceptasse;
 Nam Moyses, vt humili erat, quando Deus ad Pharaonē illū
 mittebat, & ducem populi sui illum faciebat sēpissime se excu-
 sauit, vt patet in sacro textu, dicens: **Quis sum ego,** vt vadam ad
 Pharaonē & educā filios Israel de Agypto? Et alibi: **Obsecro**
 osm. 2. 2. 2. .216. 2. 3. 3. 6. **domini.**

Exod. 3.

Exod. 4.

36 domine, nō sum eloquēs. Et inferi?: Obsc̄ro Dñe mitte quē mis-
furus es. Et cū Hierem̄ proph̄ta Dñs dixisset: Prophetam in
gētibus dedi te, ille respōdit: A, a, a, Dñe Deus, ecce h̄es̄cio lo-
qui, qui a puer ego sum. Et glorioſus Baptista, quādō Dñs, vt ba-
ptizaretur ad illū ſe cōtulit, excusabat ſe dicēs: Ego à te debeo
baptizari, & tu venis ad me: Bonūtia eſſet, quod h̄e chumillima
virgo priuſe excusaret, & nō statim acceptaret dicēs: Ecce an-
cilla Dñi. O heroicā humilitatē: nouerat h̄e ſapientiſſima vir-
go perfectā humilitatē, in perfecta obediētia fundari, & in exe-
quendo proptiſſime Dei volūtati, & cognoscēs illā eius volū-
tatiſſe eſſe noluit cōtraire. Nā ſeruſtāto gratiō eſt Dño ſuo, quā
to magis obediēs illi eſt, tā in rebus laborioſis, quām honorifi-
cis. Et cū illa eſſet ancilla humillima, & obedientiſſima Dño, to-
37 ta ſe ſubdiſit diuīne volūtati, quāuis recte nouerat h̄ac ſupremā
dignitatē, ſelicit, matrē Dei eſſe (L eauia de costar muy caro) & ob
h̄ac cauſam omnibus mulieribus magis afflīcta fore: quia omne
quod prophetatū fuerat Mēſiam paſſurū, ipsa ſciebat. Caterū
hiſ oīnibus caput libēter ſubmiſit, tā honori, quā vituperio, &
dolori, quā paſſura erat. Hę ergo fuerūt virtutes, quās D̄eūs in
illareperit, propter quas, vt tē plū, & matrē ſibi illam accepit.
Et ſiquidem haec ſanctissima Dōmina maiestati diuīne tam gra-
ta exitit, omnibus virib⁹ noſtriſ ſtudeamus h̄ac vnicam patro-
nam, & aduocatam in oīnibus neceſſitatib⁹ habere, vt eius in-
terceſſione, & auxilio accipiamus gratiam, cum quā gloria im-
petratur. Ad quam nos perdueat Iēſus Maria filius. Amen.

In eodem Fēſto ſacratiſſimæ

Virginis Marię ad Niues Concio

Secunda.

Loquente Iēſu ad turbas extollens vocem quādam
mulier Œ. Luc. 11.

Vm Redēptorēnoſtrū Iēſum Christū, quidā inter-
rogaret: Dñe, ſi pauci ſuāt q̄ ſalvātur? ille respōdit:
Cōtē dite intrare per angustā portā. Et quidē videt
respōlū ſecundū propositū non eſſe. Nā interroga-

Luc. 3.

tus nō fuit quicnā op̄ p̄fessus ad intrādū in regnū cœlorū; sed quod saluādi esset. Ceterū, si recte cōsidere ut res p̄fatio, patet sapientia sime (ut q̄ ille erat) respōdile. Et voluit dicere in hoc: Porta cœli angusta est, scilicet, p̄cūnitētia, & sece omnes homines, p̄ opam ab ūndātiā, ille cœbra, voluptatē, deniq̄ vīndictā diligūt. Hinc cōiectare licet an pauci, multi ve sint, qui saluatūrū. Hac respōsione Dñs in duplice fīne tēdit, scilicet, questionis satisfacere, nempe, q̄i pauci sunt qui saluantur, & etiā docere quid debetāt homines facere, vt saluatūrū, dicens: Cōtendite intrate per angustā portā. Quādō vir quidā animosus, & fortis aliquid locū int̄tare ex optat & sunt plures, quie iūs introitū impediāt omnē viam, & industrīa adhibet, ut illos expugnet, & violentia maxima per mediū illo rum rumpit quousq; ad locum optatū perueniat. Ita Dominus inquit: Attendite, quod mūdus, q̄mō, & caro, cœli int̄roitū vobis impedit res aguntiā, & cōtendite, & omne ūndū adhibete hōs hostes debellare, & ex eis victoriā reportare. Et quoniā paucissimi sunt, qui int̄rare cōtendunt, idēo pauci sunt, qui saluatūrū. Magister quidā Parisiensis (vt legitar) diuinā ordinatione post obitū eiusdem urbis Episcopo apparuit. Cuidixit: Scio me in inferno esse. Episcopus vero illū interrogavit, si adhuc scientia illā tā magna haberet, quā in seculo habebat. Ille respondit: Ne scio plus, quā tria. Primum ēternaliter me dānatū esse. Secundū sen tētiā in me illata irrevocabile ēsse. Tertiū, quod p̄pter carnis voluptates, & seculi honores priuatus sum diuinā visione in perpetuū. Et interrogavit episcopū, nunquā mūdus, & tanta persecutio raret, aut forte finitus esset? Cui episcopus cū diceret, quare illud scilicet ratione, ille respondit: Ut alime his dieb̄ in infernū derentur, vt vix crederē tot homines in mūdo ēsse posse. Quod si tot sunt, quicōndēnantur, & tā pauci qui saluantur, admiror valde, quomodo hoc tā cōmuhe periculu nō pertimescam. Dato quod cœli, & inferi portae cōquales essent, & tot saluatētur, quot dāmantur, salutē maximā tūc dierat occasio. Verū quid dico portae cōquales? Dato, quod vñus dūtaxat et cōdēndās, tā in gēs malū est visione Dei beatifica carere, & in infernū perpetuo, torqueri, quod hoc scire nempe vñcum tantum fore damnandū, maximū tremorem nobis in inferre deberet. Si magnus hominū exercitus in capo esset, & omnibus diuinā reuelatione innotuisset salutē casurū, & vñnum ex eis interficietur, & quis ille

Simile.

Simile.

¶ ille esset omnes ignorarent, non dubium, quin singuli propriū
periculū pertinecerent. Quid si renelatum eis fuisset fulmen il-
lud maiorē eorum partem fore necaturū qua tristitia, & amari-
tudine omnes afficerentur? Cur ergo dilectissimi non formida-
mus, cum summa veritas (quae mentiri non potest) dixerit: An-
gusta porta, & arcta via est, quæ dueit ad vitā, & paucis sunt, qui
intenueant eam? Nisi forte perperā dicamus minus malū esse in-
fernū perpetuū, quam fulmen, quod ē cœlo cadit, & vñū ho-
minem interficit. Nostri nēminē adhuc securū Deus reddidit;
nec testimonium aut chirographū eius habet aliquis, quod sit sal-
vandus, opera nostra secundum presentem iustitiam nos condē-
nant: quomodo ergo tam magnū tamq; perpetuum malū
non formidamus? (Quis nos assugro) dilectissimi, ut quorū operā
imitamini, nō quo illi, sitis poruēturi? O cœci, & miseri hec vobis
calamitas reliquis superaddenda erat, vt cū in periculo maximo
versemini, id minimē formidetis? In eū statū homines deuenie-
rant, quando mundū Deus aqua delevit, quod inquit sacer-
textus: Omnis quippe caro corruerat viam suam. Et in Nume-
ris (quando Deus puniuit Hebreos ne intrā ab eo promissā, &
tādiū ab eis optata in trātent,) dicitur: Murmurati sunt contra
Moysen cuncti filii Israel. Et paulo inferius: Cum clamaret om-
nis multitudo, & lapidibus eos vellet opprimere, apparuit glo-
ria Dñi, & tūc dixit eis: Omnes homines, qui viderūt signa, quæ
feci in Agypto, & in solitudine, & tētanerūt me perdece vices
neq; obedierūt voce mee, nō videbunt terrā pro qua in rauis pa-
tribus eorū. Deniq; in diebus Hieremīe intanta corruptionē

7 morū omnes deuenerāt, vt diceret Deus: Circuite vias Hierula-
le, & aspice, & considerate, & querite in plateis eius an inuenia-
tis virū facientē iudiciū, & querentē fidē. Ex quo apparet, neq;
iustū quidē vñū iitter tantā in altitudinem esse. Et quidē ingēs
calamitas erat, quod hæc tā viue salis malitia diebus illis in ho-
minib; regnaret. Ceterū multo maior calamitas est, vt in lege
gratia, in qua nūc sumus, quād tota singularia dona à Deo accepi-
mus, tā generaliter hæc malitia regnet. De his nō iste p̄poribus
procedit S. David: Deus noster ante sc̄ola, id est, Deus noster
eternus: operatus est salutem in medio terræ, Vbi alia trāslatio
habet: Operatus est talates in medio orientis: & sic est in paraphrasi
Chaldaica, In quo significatur plura esse beneficia, quibus nō

Matth. 7.

Gene. 6.

Num. 14.

Hier. 5.

Psal. 73.

Deus donauit, nec tantum plura, verum etiam perspicua, & admodum manifesta. Hoc enim significat: In medio terræ. Et quod modo tanta corruptio in omnibus statibus sit: tanta remissio in prælatis: tanta inobedientia in subditis, tanta infidelitas inter coniuges, tanta parvus poteris, & gravitatis in senibus, nulla disciplina aut modestia apud iuvenes, hæc calamitas deploranda maxime est: siquidem maiori obligatione adstringimur meliores nunc esse illis, qui in seculis præteritis fuerunt. Merito ergo Dominus dixit: paucos esse, qui salvantur, & hi pauci, ut in plurimum non sunt ex optimatibus, & præcipuis populi. Quemadmodum enim luna patitur eclipsim quando est plena per interpositionem terræ inter ipsam & solem: sic homo malitia sua tunc eclipsari, & exercitari solet quando autoritate, & dominio plenus est, & tunc terra, & eius affectio inter animam & rationem magis interponitur. Quando mundi gloria plenior est homo, tunc, ut plurimum contingit, gratia & lumine diuino vacuum esse. Vnde sit, quod tam corruptus manet, ut indigneatur, & molestetur, si quis salubre consilium aliquando ei præbet. Ideo Sanctus Hieremias animi angustia dicebat: In abscondito plorabit anima mea à facie superbie. Tam probi illisibi videbantur, cum reuera maximi peccatores existarent, ut iniuriam sibi inferri à sancto Propheta putarent, cum super eos flebat, quod illis poueniebat ex nimia superbia. Nam cum magni, & potentes seculi à cunctis stimari, & pluris haberi se cernant, ita sibi videretur apud Deum pluris heri & honorari. O vani, vani, vani, quæ deceptos in hora mortis vos inuenietis. O Christe lux beatissima, siquidem sol infinitæ lucis pro tua clemètate deprecor hos nunc illuminare digneris, ut cognoscant, quod quanto in bonis fortunæ maiores sunt, tanto plus in bonis gratiæ maiores debent esse, & ut remedium cito adhibeant. Huius totius veræ doctrinæ hodiernum sacrum Euangelium planum testimonium reddit. In quo agitur quomodo populi magnates scribæ, & Pharisei innocentissimo agno Iesu Christo Dei filio detrahentes, & cuius miracula diffamantes virtuti Beelzebub illa tribuebant. Quædam muliercula, infirma, & pauper, fide tamen plena, & amore flagrans inter omnem illam copiosam turbam pro Dei honore propugnauit, & extollens vocem dixit: Beatus venter, qui te portans, & vera que suscepisti.

Ait

Simile.

Actre. 13

xlii

¹ Ait ergo sacru Euāgeliū: Loquente Iesu ad turbas, &c. Antiqua mundi cosuetudo fuit & erit, gentē rudē, & populi turbā diuinū verbū plus frequentare, & audire, quā nobiles, & seculi mag- nates. Vnde in sancti Euāngeliū discursu sāpe inuenitur, quod summus mundi magister p̄dicas loquebatur ad turbas, & turba significat multitudinē gentis minuta. Profecto res mira fuit, q̄ tā singularis, & egregiū concionatoris fama qualis erat Verbum diuinū humana natū. (De quo S. Lucas ait, Mirabātur in verbis gra- tiæ, quæ procedebant de ore ipsius) magni, & seculi potentes nō mouerentur, ut eius coelestē doctrinā audirent. De Elephan- te Plinius refert, q̄ formidat valde per aquā transire. Et ratio est, quia cōtēplatur in aqua imaginē, & vmbra sui corporis, qui cū sit bestiata immanis horret vmbra suæ molis, & ita transire for-

Luc. 4.

Plinius. de
natur. hist.

¹ ² midat. O mundi Elephantes, vtq; hoc de vobis verisicatur: qui cū bestiæ tā immanes sitis, & in aqua diuinę doctrinę vestrā for- ma, & vmbra appareat, ibi sit manifestū, quinā vos sitis, & quā bestialis vita vestrā sit. Ideo tantū recusatis ad concionē venire, ne forte hanc vestrā molē, imaginē, & vmbra contēplantes, vos ipsos horreatis. Cū Annas dominum interrogaret de eius doctri- na, Dominus respondit: Quid me interrogas? Interroga eos, qui audierunt, quid locutus sim ipsis. Ecce hisciunt, quæ dixerim ego. Ex quibus verbis colligitur, hūc infelicē Pontificē, Annā cū expr̄cipiūs populi esset, diuinū concionatorē Iesum Chri- stum, postquā tot conciones habuerat in Hierusalē, nunquā au- diuisse. Et rursus quādō bon⁹ Iesu in domū Herodis ductus fuit ait B. Lucas, q̄ grauius est valde Herodes: erat enim cupiēs ex

Ioan. 18.

Luc. 23.

¹ ³ multo tempore videre eum. Ex quo etiam patet, quod quan- uis sāpe Dominus in Galilæa p̄dicatorerat, vbi hic impius Herodes regnabat, neque verbū quidē ab eo audierat, nec eū vi- derat. Et huc vsq; (heu dolor) hic maledictus mos peruenit. Nā vt in plurimū turba plebis Ecclesiæ implentur, magni vero & potētes invtranq; aurē sopiti dormiūt, & turpiter in lecto iacēt hoc, duntaxat contenti in diebus festis rem sacram sero & hanc perbreuē audire. Tantus est horror, & acerbitas, quam erga res diuinās habent. O homines infelices: equidem vos Annæ, & Herodis socios in alia vita futuros esse credo, si quidē in hac vita eorum imitatores estis. Loquente ergo Domino ad tur- bas, & efficacissimis rationibus, comprobante falsissimum esse

illorum

illorū iudicium, dicentium illū in Beelzebū ejere dæmonia.

Ex tollēs vocem quādā mulier deturba (id est, de infima plebe) Dixit illi: Beatus venter, qui te portauit. Hac muliercula mouit spiritus sanctus, ut hæc verba proferret, & satrapas illos cōfunderet. Nam

1. Cor. 10

Ludith. 16.

vt D. Paulus ait: Infirma huius mudi elegit Deus, vt fortia quæ cōfundat. Et ita sancta illa Ludith post quā ab Holoferne victoria reportauit, dixit: Nō excellit Gigates imposuerū scilli, sciliacet, infideli, sed Ludith filia Merari dissoluit eū. Magna cōfusio, magnis, & feculi potētibus est, vt quo tempore Deū, quā plurimis & horrēdis sceleribus offendunt (qui eos magnos & potētes effecit) tūc paupercula, & pauperculus illū collaudent. Quē admodū hic cōtigit, quia dū satrapæ Dominū blasphemabāt, mulier paupercula ingēti clamore illum benedicit. Vnus, ex prēcipuis esse cubus animarum sanctorum hic est. Et ita vbinos legimus:

Psalm. 32:

Rectos de cœt collaudatio, alia trāflatio habet: Rectos decet laudatio, Et sic est in contextu Græco, & sic legit etiam Beatus Augustinus. In quo significatur, nō tantū iustos in congregatiōne Deo debitas gratiarum actiones referre, vrum etiam vnuquisque in particula studet illā laudare, quia diuinus amor ad hoc illos inuitat. Ideo dilectissimi, qui maximam tepiditatem, & ignauiam in vobis sentitis, & nullam affectionem, aut promptitudinem ad debitā gratias Deo persoluendas, timete, ne forte hoc vobis proueniat, scilicet, quod in animabus vestris non sit rectitudo iustitiae, & gratia diuinæ, quandoquidē hic Spiritus sanctus inquit: Rectos decet laudatio & collaudatio, & in media te dixerat: Exultate iusti in Domino! Et ad significandum quod iusti ipsam lætitia, & gaudium debebant recipere in laudibus Dei subdidit: Rectos decet collaudatio. Itaq; hac secunda particula est prioris expositiua.

Quod autem hæc pia mulier exclamās dixit est: Beatus venter, qui te portauit. Quod si vēter benedict⁹ erat, quid es et anima? Si domū regiā intrātes videtis vasā insimi ministerij argētea, & aurea esse, inde iuditū sumitis, quid erit, quid in regis ministeriū deputatum est? Forcipes, caudelabra, & clavi portarū tēpli ex purissimo auro erant cofecta. Quod si hæc, quæ tam parū conducebant aurea erant, quid es et altare in sancta sanctorum, Cherubim, & propitiatoriū? Et in Paralipomenone, vbi de diuītij⁹, & potentia Regis Salomonis agitur, scabellū pedum eius aureum esse

3. Reg. 7.

2. Paral. 9.

17 esse commemoratur, & alias etiam res minutissimas. Quid ergo
 de præcipuis ad cultum regium signatis esset? Hoc ipsum argu-
 mentum hic formamus. Si venter purissimus virginis sacratissi-
 mæ beatus erat, quanto beator eius anima esset? In canticis il-
 lam laudans sponsus inquit: Quam pulchra es amica mea, quam
 pulchra es absq; eo, quod intrinsecus latet. Quasi dicere t: Quod
 in te, o amica mea foris splendet, aliqualiter possunt homines in
 tueri & de eo loqui: at vero, quod intus absconditum est ego so-
 lus qui sum Deus cognosco. Solus donorum impertitor nouit
 absconditos thesauros, quos in illa anima virginis sanctissima
 collocavit. Et ut significaret hoc idem Dominus respondit: *Quin
 imo beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Illamulier lau-
 davit virginem sanctissimam de matris dignitate, Dominus ve-
 18 rò illam laudat de virtute, obedientia, & gratia, quæ maiora sunt
 & pluris habenda quam quælibet dignitas. Vnde Diuus Paulus *Roma. I.*
 ait: Per quem accepimus gratiam, & apostolatum. Vbi prius gra-
 tie quam Apostolatus mentionem facit: quia plus estimabat gra-
 tiam Dei habere, quam Apostoli eius esse. *Beati qui audiunt ver-
 bum Dei.* Non ibi sicut, sed ulterius addit: *Et custodiunt illud.* Quo-
 niam non satis est verbum Dei audire, nisi exequaris, quod in ip-
 so præcipitur. Cum Samuel quondam Dominus vocaret il-
 le ad Heli secerdotem se conferebat. Sic multi sunt: qui vocem
 Dei audiunt in concionibus, & mundo respondent, qui inde
 exeunt quæcunque eis mundus præcipit exequuntur. Ideo *I. Reg. 3.*
 per I saiam conqueritur Dominus: *Vocaui, & non erat qui audi-
 ret.* Vbi septuaginta interpres transtulerunt: *Vocaui, & non*
 19 *erat, qui obediret.* Vbi audire & non obtemperare appellat Do-
 minus non audire. Ideo dilectissimi per immensam Dei carita-
 tem vos deprecor, ut deinceps studeatis, quæ vobis prædicantur,
 & quæ in libris deuotis legitur, & audire & perficere. Ob id enim
 Diuus Iohannes postquam dixit: *Beatus qui legit, & audit verba*
prophetarum huius subdidit: Et seruat ea, quæ in ea scripta sunt. Et
 idem Dominus ait: *O omnis, qui audit verba mea hæc & facit ea*
assimilabitur viro sapienti, qui ædificauit domū suam super pe-
trā, & descendit pluia, & venerunt flumina, & flauerunt venti,
& irruerunt in domū illā & non eccecidit: fundata enim erat super
petrā. Et omnis qui audit verba mea hæc & nō facit ea similis erit
 viro stulto, qui ædificauit domū suā super arenam, & descendit
 pluia,

*Apoc. 1.
Matth. 7.*

pluvia, & venerint flumina & flauerunt venti, & irruerunt in 20
 domum illam, & cecidit. Hac admirabili similitudine docet Do-
 minus quantam firmitatem obseruatio doctrinæ Euangelicæ in
 cordé humano efficit. Et est valde notandum, non dixisse Do-
 minum: Qui audiuit verba mea, & fecit ea, sed, dixit: Qui audie-
 verba mea, & facit ea. Sicut hic non dixit: Beati qui audierunt,
 & custodierunt, sed ait: Qui audiunt, & eustodiunt: vt intelliga-
 mus non satis esse audiuisse, & fecisse, nisi perseverabimus in au-
 diendo & operando, vsque in finem. Et ideo vnum ex præci-
 puis iustorum studijs debet esse maxima instantia à Deo postu-
 lare, vt eis auxilium præstet ad perseverandum in bono coepio,
 & ne dæmones victoriam reportent, qui iustorum perseveran-
 tia maximè inuident, & omnibus viribus, vt illam iusti perdant
 student. Propterea Sanctus David Deum precabatur: Exurge, 25
 intende iudicio meo, Deus meus, & Dominus meus in causam
 meam, ne dicant deuorabimus eum. Vbi alij translulerunt, Ne
 dicant deuorauimus eum. Et sic est in contextu Graco, & in
 paraphrasi Chaldaica, & sic etiā legit Beatus Augustinus. Qua-
 si diceret in hoc sanctus Propheta: Ne concedas eis Domine fa-
 cultatem obsecro, vt possint dicere, iam deuorauimus eum. Ne
 proinde videntes fauorem quo me protegis sperent, quod me
 deuorabunt. Vbi ponderatione valde dignum est verbum hoc,
 deuorare. In quo significatur quomodo dæmones exoptant pe-
 nitus hominem deltruere, ita vt nullum omnino boni vestigium
 in eo relinquantur.

Et dicit: *Beati qui audiūt Verbum Dei.* Quia quemadmodum po-
 sum virtualiter est in semine: ita beatitudō virtualiter in audi- 22
 tione verbi diuini continetur. Vnde dæmones tantam solicitudi-
 nem adhibent, vt homines illud non audiant, ne audientes hanc
 beatitudinem obtineant. Etiam beati dicuntur, quia iam in cor-
 dibus suis quosdam gustus coelestes, & diuinæ consolations in-
 sitas habent, propter quas beati aliquo modo dici possunt. Cel-
 sus & Iulianus Christianæ religionis maximi hostes dicebant:
 Nihil infelicius in hac vita posse homini evenire, quam esse
 Christianum & leges Euangeliū sequi. Sed vñ, vñ, vñ, quot Iu-
 lianos & Celsos modo inter Christianos reperiens, qui quatuor
 hanc blasphemiam ore non proferant, operibus tamen & viuendi
 modo id dicunt. *Quia siquidē, huius cælestisdoctrinæ obseruan-*
tiana

23 tiam ita abhorrent, in hoc quasi significare volunt illā obseruare maximā infelicitatē esse. Hi miseri propter sua demerita huius diuinī iugū suauitatē interiorē non degustauerunt. In simili erro reverfabantur Pharisei, quando dixerunt Christo Redemptori nostro: Quandō regnū Dei venturū est? Quibus Dominus re *luc. 17.* spondit: Regnū Dei non venit cū obseruatione, (id est, nō veniet sicut vos putatis & speratis.) Nec dicent: Ecce hic, aut, ecce illic. Regnū Dei intra vos est. Pharisei, vt carnales regnū Dei in rebus carnēis expeſtabant, scilicet, in diuitijs, in seculi honoribus, &c. Dominus autem nos & illos ab hoc errore educit dicens: Regnū Dei non consistere in his rebus temporalibus, sed in charitate & virtute, quibus Deus possidetur, qui spiritui quietem tribuit, & harum rerum temporalium fidem extinguit. Vnde D. Paulus dice *celoff. 3.*

24 bat: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Illi, de quibus Sanctus A postolus loquebatur mortui erant mundi concupiscentijs, & fruebantur gaudijs atque diuitijs spiritualibus in Deo. Nam, vt inquit Diuus Bernardus: cui Deus incipit dulcescere necesse est, vt mundus amarus sit. Ceterum hoc carnalibus res inaudita & noua videtur. Quia carnis homo nō percipit ea, que spiritus Dei sunt: stultitia enim est illi. Vigilate ergo dilectissimi, & sumnum studiū adhibete spirituales fieri, & in obseruatione diuinī verbī vos exercere, & experiri incipientis, quā meritō Dominus dicat. *Beati, qui audirent verbum Dei, & custodiunt illud.* Hoc sacrū Euangeliū nobis alma mater Ecclesia proponit in hodierna solēnitate, quæ Sancte Marie ad Niues dicitur: propter Niuis miraculū, quod in honore huius 45 sacratissimæ Dominae Romæ Deus fecit. Et quoniam in sancto Euangelio dignitas matris Dei commendatur, & in Niue figuratur pulchritudo & puritas eius, ob quam Deo grata extitit, ad hoc, vt illam in matrem sibi acciperet optime quadrat hoc sacram Euangeliū cū præfenti festiuitate Niuis. *Ecclesiastici. 43.* dicitur: Aspergit Niue pulchritudinē candoris eius admirabitur oculus. *Quæ verba conuenientissime huic gloriose Reginæ aptari possunt: quia spendorē pulchritudinis eius mirantur, nō solum homines, sed etiam Angeli.* Nō hic de pulchritudine corporali loquimur. Nam etsi cupressi proceræ sint, & lauri perpetuo virides, platani umbrosæ, eedii pulcherrimæ, attamen eas in frugiferas, & steriles videmus. Similiter homines non propter

Ecclesiastici. 43.

pterea

pteræ quod perfectæ statuæ sint, & pulchritudine corporali
emineant, ob id magis studiosi sunt. Quin potius, vt in plurimū
videmus sub gelu crystallino periculofissim cœnū latere, & in in-
teriori dentis albi vermē putidum esse. Sic sub elegantibus cor-
poribus, & pulchris aspectibus, quam plurima, & horrenda pec-
cata latere solēt. Vnde assero pulchritudinē corporeā in impru-
dentibus plurimorum vitiorū matrem esse. In imprudentibus
inquit, nam prudentes, & verè sapientes ex corporali pulchritu-
dine occasionē sumunt, vt meliores fiant. Nam sicut homo pru-
dens, quanto preciosior est vestis, qua indutus incedit, tanto ma-
gis à puluere & alijs innunditijs illā seruat, ne maculetur, & in-
ficiatur: ita quanto pulchrius est corpus, quod animæ indumen-
tum est tanto magis illud iustus obseruat, ne huius seculi turpitu-
dinib[us] inficiatur. De hac corporali pulchritudine hic nobis non

Psal. 44.

est sermo, sed de spirituali, de qua Regius David cecinit dicens:

x. Io. n. 3.

Omnis gloria eius filia regis ab intus. Hæc verba magnā admi-
rationem inducere evidenter quod Sanctus Propheta dicat: Om-

Cant. 4.

nis gloria eius ab intus. Nunquid in rebus exterioribus pulchritu-
do non est? Maxime. Siquidē, vt Diuus Iohannes in sua canonicaait, non solum intrinsecus charitatē habere debemus, verum etiam
externis pietatis operibus illam ostendamus necessum est. Ait enim:Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem
suum necesse habere & clauserit viscera sua ab eo quomodo cha-ritas Dei in eo manet? Et sponsus laudans dilectam ait: Emissio
nestu[m] paradisus malorū punicorum. Hoc est. Nouella tua ger-
mina sponsa (son como pimpollos de granados) scilicet, opera,qua ex corde tuo diminant. Quare, o sponsa malis granatis illa
comparas? Nunquid alię arbores, aut plantæ magis deliciose, &
delectabiles non sunt, quam mala punica? Sunt certe vireta rosa-
rum, albæ violæ, & alij quam plurimi flores odoriferi, & fructusqui magis grati malis punicis videntur. Dico quod iure optimo
malo punico comparatur sponsa, quod extra rubicundum ap-
paret, & intus multò magis rubet, cuius grana in uno ordine sunt
disposita. In quo significatur animam sanctam cogitationes, &desideria sua diuini amoris igne sic combusta habere, quod ex
trinsecus interioris charitatis signa dat manifesta. Et hæc etiam
estratio, ob quā Deus præcepit arcam foederis tot pavimentis,
tanque depictis tegere, vt patet in Exodo ad denotandum ne-

Exod. 26.

cessas

cessari as esse in hac vita virtutes exteriores, ut arca interior, quæ est anima seruetur. Vnde in Canticis sponsa de te loquens, ait, Nigra sum, sed formosa, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. Tabernacula nanque, & pelles ab imbris, & tempestate, aqua frigore, & alijs iniurijs protegunt eos, qui sub ipsis se recipiunt. Similiter virtutes exteriores pulchritudinis interioris protectione sunt. Quapropter illud Iohannes Prophetæ vaticiniū possumus dicere, nō sine lachrymis: Ficum meam decorticavit, nudans expoliatit eam, & projecit, albi fasti sunt rami eius. O tempora calamitosa, in quibus gens crudelis nempe heretici sancta Ecclesiam à sanctis ceremonijs, & ab omnibus bonis exterioribus denudare nisi sunt. Cortices, quantumvis teneri & delitati sunt plurimum irriuant ad conseruandam virtutem arboris. Sic

quamvis sanctæ Ecclesiastice ceremoniae res parva videantur, ad virtutum tamen interiorum conseruationem plurimum conducunt. Ergo si hoc veritas infallibilis est, quomodo inquit David: Omnis gloria eius filia Regis ab intus? Vult dicere valore, & pulchritudinem exteriorum operum, ex interiori animæ procedere. Nam in ea liberi arbitrij bonus unus adest diuinæ tam gratiæ & charitatis auxilio adiutus: unde opera externa diuina maiestati grata fiunt. Et ideo postquam dixit: Omnis gloria eius ab intus, addidit: In simbris aureis circumambita varietate. Vbi manifestè docetur iustos gloriam, & decreta non solum ab intus, sed etiam ab exterioribus operibus habere. Quamvis, ut dixi, opera exteriora ab interioribus vitam accipient. De hac ergo pulchritudine hic loquimur (non autem de pulchritudine corporali) que elegantissime candor appellatur. Vnde Alexander

Avensis ait: Diuinam gratiam, quæ anima pulchram efficit candorem lucis æternæ esse, qui intellectum clarificat, & voluntatem inflamat. Et quemadmodum radius solaris in speculo reuerberans videtur, secum solis imaginem trahere, quam in speculo imprimit, ita, ut in eodem speculo solis effigies appareat. Sic diuina gratia in anima reuerberans taliter Dei imaginem in ea format, tamq; Deificatam illam relinquit, ut plus Deus, quam anima videatur. De Beata Catharina Senensi legitur gratiam à Deo imperasse, ut intueri posset pulchritudinem animarum, quæ cum illa conuersabatur. Et confessori suo dicebat: O Pater, quod huius duntaxat, animæ pulchritudinem cerneres, non dubito,

Cant. 1.

Ioh. 1.

Alexan.

Avensis. 3.

p. q. 6y.

s. Cathar.

na Senen.

Cant. 6.

qui propter illius salutem plures mortales pati eligeres. Hanc igitur 32
 eius pulchritudinem mirantur Angeli. Vnde illud Canticorum
 dicebant: Quæ est ista, quæ ascendit sicut aurora, consurgens pul-
 chra, ut Luna, electa, ut Sol. Hæc nomina rerum corporalium, que
 nimis pulchra sunt, ei tribuunt ad eius pulchritudinem, & de-
 corem amplius explicandum. Et inter omnes creaturas, de qua
 potiori iure hoc mirari dicere potuerunt, sacrissima Virgo Ma-
 ria mater Dei fuit. Vnde convenientissime dicere possumus.
 Aspergit (scilicet Deus) niuem, hoc est, hanc purissimam Virgi-
 nem, & pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus. Nam
 talam iliam Deus fecit, quod tam Angelos, quam homines in
 admirationem rapit. Qui niuem intuetur, firem aliam postea
 intueatur, quantus sit candida, nigra tamen ei apparer. Sic pul-
 chritudinem, & sanctitatem sanctissimæ Virginis, deinde sancti 33
 tatem, & pulchritudinem aliorum sanctorum contemplatibus,
 in comparatione illius hæc minima apparer. Nix vndequeque
 pulchra, & candida est. Similiter hæc sanctissima Virgo ex omni
 parte pulchra & candida fuit, grataq; Deo extitit. Ethoc signifi-
 cavit Angelus, quando dixit ei: Dominus tecum. Quando ali
 quem vobis attentum esse vultis, &, vt verbis vestris attentum
 præbeat auditum, vulgo dicere consuevit: (*et ad comigo.*) Et
 tuncille vobiscum est, hoc est, maximam attentionem præstat,
 quando id, quod ei dicitur nimium sibi placet. Et ita Dominus
 tecum vult dicere: ô Virgo sacrata rebus tuis Deus nimis at-
 tentus est. Hoc est, quicquid in te est Deo placet. Cogita-
 tiones tuæ, desideria tua, opera tua, lachrymæ tuæ, suspi-
 riæ tua denique orationes tuæ omnia Deo grata sunt. Nix 34
 præterea plurimum terram foecundat, Vnde vulgo dici solet,
 (*Año de nienes año de bienes.*) Sichæc piissima virgo scis auxilijs
 foecundat animas sibi deuotas, impetrans eis à diuina misericor-
 dia plura dona. De ipsa illud Proverbiorum dici potest: sic ut fri-
 gus niuis in die messis ita legatus fidelis ei, qui misit eum, anima
 illius quiescere facit. Hic legatus fidelis est mater misericordiæ;
 quæ fidelissimè orationes nostras ad Deum defert. Vnde Di-
 uus Bernardus ait: Nihil nos Deus habere voluit, quod per Ma-
 rizem manus non transferit, & nihil ex operibus nostris sibi esse
 gratum nisi per manus Mariæ offeratur. Ideo modicum illud,
 quod Deo offere desideras gratissimis Mariæ manibus cura tra-
 dere.

Simile.

pron. 25.

D. Berna.

35. dere si repulsam non vis habere. Hæc ille. Nusquam nisi algita refecit animos eorum, qui in æstuantibus diebus lastati sunt, sicut huius legati fidelis pia memoria eius deuotos resocillat. Nix herbam viridem desuper cooperit, quæ animalium pabulum esse solet; unde niuis tempore illam pacere nequeunt. Herba viridis sunt homines carnales, qui, vt tales bestiarum inscenaliū pabulum sunt. Hos piissima Virgo eius intercessione solet protegere, vt conuersi dæmonum pabulum non sint. Niue vestigia ferarum reuelantur: unde niuis tempore facile capiuntur. Huius etiam gloriose Regine auxilio, dæmonis astutie, & insidiæ manifestantur: unde facile vincitur. Niue sterquilinia operiuntur, & pulchra apparent. Sterquilinia sunt peccatores abominationibus, & peccatis pleni, sed Regius David inquit: Niue dealba.

Psal. 67.

36 buntur in Selmon. Selmon secundum Beatum Hieronymum virtutis obumbraculum significat. Quod nomen optimè quadrat huic clementissimæ Reginæ matri Dei, cuius auxilio, & intercessione conuertuntur peccatores, & ex sterquilinijs sicut niue dealbati manent, & in oculis Dei grati & pulchri. Eia peccatores, qui tanquam sterquilinia Deo, & Angelis male oletis ad hoc virtutis & niuei candoris receptaculum confugite. Hanc clementissimam cælorum terreque Imperatricem, vt singularem aduocatam habete: vt operti sicut niue, & per veram poenitentiam conuersi pulchri, & candidi per diuinam gratiam maneatis, cum qua gloria obtinetur: ad quam nos perducat Iesus Mariz filius, Amen.

37 **C**ONCIO IN Festo sanctissime Transfigurationis sex integras conciones reperies Dominica secunda in quadragesima, & sabbatho precedenti in quadragesimali volumine.

LI 2 **IN**

IN FESTO ASSVM-

ptionis Sacratissimæ Vir-
ginis Mariæ Con-
cio Prime.

*Intrauit Iesus in quoddam castellum, & mulier qua-
dam Martha nomine exceptit illum in domum
suam. Luc. 10.*

L M A mater Ecclesia Spiritu sancto illu-
strata, hoc sacrum Euangelium in hodierna
celeberrima festiuitate nobis proponit: in
quo Martha, & Mariæ sororum obsequia
Christo Redēptori nostro exhibita referū-
tur, propter quæ fratris sui Lazari resurrec-
tionem meruerunt. In quibus obsequijs

singularia seruitia significantur, quæ sacratissima Virgo Maria
domina nostra Deo exhibuit, propter quæ sui purissimi corpo-
ris resurrectionem, & glorificationem meruit. Statim in exor-
dio Euangeli singularē beneficium, quod filius Dei hominibus
contulit, ostenditur, scilicet, (*Auerse puello de manera,*) ut ei pos-
sent homines famulari. In regio palatio duplex famulorum or-
do est: alij domui regiae deseruunt; alij vero eiusdem Regis per-
sonæ adstant. Seruitio domus Regiae signati sunt, qui domui ne-
cessaria suppeditant, & qui eam iuandant, & ornant. Qui vero
Regi adstant, sunt cubicularius, structor, & economist, chironomo,
id est, (*Eltrinchante,*) à scypho, & à ferculis, &c. Maximum vero
discrimen versatur iater eos, qui domui regiae deseruunt, & eos,
qui Regi adstant. Nam hi plurimum illos excellunt, quia apud
Regem plus illis valent, & potiora beneficia ab eo recipiunt, ma-
joraque dona expectant. Multum quidem distat inter Regis vil-
licum, cui magna merces exhibetur, & illum, qui aquam, & li-
gna in domum regiam portat, cui post annum quinquaginta au-
reos pro mercede laboris soluuntur. Hoc discrimen aliqualiter
versari

Simile.

versari videtur inter homines legis antiquę, & legis gratię. Quoniam cum filius Dei homo factus sit, & sicut propheta Baruch inquit, In terris visus est, & cum hominibus conuersatus est, potuerunt homines eius diuinę personę seruitia exhibere. Qui quanuis eam ascendit, nobiscum remansit in ineffabili altaris sacramento, & sic occasio nobis relicta fuit, ut singulari modo eius diuinę personę seruitia exhiberemus. O supremum beneficium, cui ad debitam exaggerationem tribuenda lingua hōminum, & Angelorum non sufficiunt, ut vilissimi teretē vermiculi dicere possumus, & affirmare, quod personae filij Dei seruitus, cum admirabili occasione multo plures diuitias, & dona impetrandi, quam illi, qui in veteri legē illi seruitia exhibuerunt.

Hoc ergo significat: *Mulier quædam Martha nomine exceptis illis in domum suam.* Nunc ergo dilectissimi attentione maxima cōderetis obsecro, illum pōtentissimum Deum, antecuius diuinū conspectum omnes cœlestes potestates procedunt, qualiter venit pauper, æstuosus, lassatus, fatigatus, & humilibus pauperculisque socijs comitatus, & sic per cuiusdam nobilis fœminæ ianuas se ingerit. Ecce quid amor filiis Adæ tribuat. Olim, *Quando Deus no era mas que Deus:* per quam familiariter eius Moysi in deserto in medio rubi spinosi, & igniti apparuit, vt patet in Exodo. Et cum Moyses Deo appropinquaret, dixit illi Deus: Ne appropies huc, tene retro, ne huc accedas, fidelis serius meus es, & mihi maxima cōfamiliaris; attamen huc accedere ne audeas. Cōsidera interim, quis ego sum, & quistu. Solue calciamēta de pedibus tuis: locus enim in quo stas, terra sancta est. Ego sum Deus patris tui, Deus abrahā, Deus Isaac, & Deus Iacob. Attendite cum quanta maiestate Deus appareat duplīcī vallo obsealus: altero ignis, spinarum altero. Hodierna verò die idem Deus homo factus amoris, & charitatis infinitę igne flagrans, & laborum miseriarumque spinis nostrę humanę naturę vallatus, quantitate cum humilitate accedit. Nec dicit, vt homines ab eo retrocedant, sed potius per eorum ianuas se intromittit, vt cum eis conuersetur, & singularibus beneficijs illos afficiat. O quantum hospitium in votis erat, cum deprecabatur: *Quis milii det te fratrem meum,* vt inueniam te solum solis & deosculeret, & iam nemo me despiciat. O eterne Deus, quis milii te fratrem meum daret. Hac

Cant. 8.

sponsa est fidelium congregatio, quæ in mundo est. Et in his verbis incarnationis mysterium postulabat, nempe ut Deus homo fieret. Diebatque: *Quis mihi dedit, non autem, Qui mihi venderet, quoniam beneficium tam singulare neque enim poterat, nec de iustitia mereri.* Et petebat, vi frater eius esset, ut ipsa illius coheres fieret. Et sic exclamabat: *O utinam forsitan hoc anno illum inuenirem, extra illam inuisibilitatem solum absque illo Angelorum vallo solum, in praesepio solum, pauperibus discipulis comitatum, solum in cruce à Patre derelictum, ut me protegeret.* O dilecte mi, si sicut inueniam, ad te appropinquare non verebor. Labijs meis te tangam intellectu, scilicet, & voluntate, ut deosculer te. Intellectu, in tecredam, & voluntate diligam (que animæ meæ labia sunt) & iam nemo me despiciat. **Ab Angelis** enim pluris estimabor, & a monibus formido ero, cum videant te fratrem meum esse, & quod tantum auxiliū mihi præbes, quod nō solum speras ut ad te me conferam, verum etiam tu ad me venis. Iam non sicut Moysi mihi dicis: Ne appropies huc, quinimò tu mihi appropinas, & per ianuas meas te ingeris, ut de meis seruitijs accipias. Hæc sanctæ Ecclesiæ desideria iam sunt adimplita, siquidem iam Deus homo factus est. Et ipse venit ut redimeret, & consolaretur nos. Vnde Diuus Paulus amore languens de hoc ineffabili Dei beneficio verba facies, ait: *Fidelis sermo, & omni acceptione dignus quod Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere.* Et statim gratitudine plenus subdidit: *Regi autem seculorum immortali, invisiibili, soli Deo honor, & gloria in secula seculorum,* Amen. Ergo dilectissimi charitatis visceribus hoc tam lætuniantium suscipite, & diu noctuq; propter beneficium tam singulare à diuinis laudibus non supersedeatis.

Mulier quæd' exceptit illum in domum suam. Multi sunt, qui exceptant, & volunt, ut hic diuinus hospes excipiatur hac tam enlege, vt sit in domo aliena, non autem in propria eorum. Volunt in quaam, vt alii ieunient, vt abstineant, vt se recipiant, & penitentiam agant, & super proximorum salutem, & morum reformationem inuigilent: ipsi vero ne dum in porticum domus suæ Christum Redemptorem nostrum excipere volūt. O miseram cæcitatem, o inauditam amentiam, vt homines alijs coelum exceptent, sibi autem infernum eligant? Quantum curæ secularibus est,

10 est, ut Ecclesiasticorum mores reformatiur, & quomodo Ecclesiastici de secularium dissolutionibus, & abominationi businum murant, cum, ut plurimi in neutri eorum de propriæ conscientiæ reformatione curam habeant. Beata Martha exceptit Dominum in domum suam. Auertite, auertite iam fratres oculos vestros à vita, & conscientiis alienis, & in proprijs collocate, & vniusquisque propriæ reformationi tam exteriori, quam interiori incumbat, & suam quisque domum Deo preparet, & ornet, semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes. B. Apostolus dicebat: in corpore nostro quoniam præcipuum, cui incumbere debemus, propria mortificatio debet esse. Et Gal. 5. inquit: Qui Christi sunt carnem suam crucifixerunt cū vitijs. Nō dicit alienam, sed suam. Et alibi: Castigo corpus meum, & in servitutem redigo. O vtinam vniusquisque nostrum proprium cor pus castigare studeret. O quo mala excusarentur, & quo seruitia Deo grata fierent. Reseat B. Ioannes in Apocalypsi se audiuisse vocem, sicut citharcedorum, citharizatiū, in citharis suis. Et cantabant, inquit, quasi canticum nouū ante fēdem agni. In quo significatum fuit gratum valde esse Deo, vt vniusquisq; sui corporis cithara, cordis, conscientiæ, pullet. Reprehensibilis quidem esset ille, qui in domū suam aliquē nobilem, & insignē virū esset excepturus: & quo tempore illū venturū esse speraret, à domo sua discederet, & absens fieret. Et siquidem quolibet tēpore in momēto hunc diuinū animarū nostrarū sponsum venturum speramus, sicut idem Dns promisit cum Patre, scilicet, & sancto Spiritu ad eū, qui illum diligit vētūrum his verbis, Ad cū venies tuus: & mansio nē apud eū faciemus, ne extra nos ipsos exeamus, sed cum maxima vigilātia illū expectemus. Hunc caelestē Regem scitote dilectissimi, nō esse sicut alios Reges terræ. Nam Reges terræ quando in domos alienas excipiuntur, volunt, vt prius earum habitatores ab eis exēant. At vero hic supremus Rex domum conscientiæ vestræ non intrabit, nisi vñsmet in ipsis sitis. Ideo vniusquisq; studeat intra seipsum esse, & seipsum respicere, non extra vagando, & proximorum vitam inquirendo.

Et huic erat soror nomine Maria, quæ etiā sedens secus pedes Domini audiebat Verbum illius. Duo notabilia sanctū Euangelium de hac sancta foemina hic commemorat, quæ valde necessaria sunt ad hoc, vt verbum diuinum in corib[us] audiētum operationē efficiat,

ciat. Primum est, quod hinc sancta scemina verbum Dei sedens ¹³ cum maxima animi quiete audiebat. Nunc ferè omnes verbum Dei stantes auditis, cordibus elatis, & inquietis exoptantes, ut citò concionator concioni finem imponat. Vnde dulcius concionis verbum vobis est, Ad quam nos perducat. An ignoratis fratres Spiritum sanctum dixisse: Verba sapientium, sicut stimuli, & sicut clavi in altum desixi? Stimulos illa appellat, nam sicut stimulis animalia excitantur, renuiuscunt, exiliunt, & torporem amittunt, sic diuina verba sopitos excitant, & à mala vita profilire, & torporem pigritiamque spiritus amittere faciunt, & sunt tanquam clavi, quae corda à terra eleuant & suspendunt. Quemadmodum ergo non sufficit semel animal remissum, & lentum stimulo pungere, sed iterum atque iterum debet pungi, ut illam ignauiam, & torporem amittat, & sicut non ¹⁴ sufficit ad hoc, ut clavis parieti fixus maneat, unicus ictus, sed pluribus opus est: Similiter ad hoc, ut Dei verba pungant, & stimulent animam lentam, & desiderium opus est saepe illarepetere, & inculcare, & spirituale eloquium quam plurimis, copiosis, & sanctis verbis, rationibus, considerationibusque in longum protrahere. Et tamen in anima tanquam clavi fixa adhaerent, opus est plures ictus impingere, ut pote exclamations facere & acerbis, severisque in crepitationibus peccatores argere & terrere. Ad quod requiritur temporis mora, & in auditoribus patientia. Vnde nonnulli verba illa Divi Pauli: Insta opportune, importune, sic exponunt, non quod velit dicere, ut predicet (*Confessiones*) sed quod opportunitatem cum inuenierit, sit importunus & prolixus in sermone. Id est, insta importune, quando opportunitatem inuenieris, ut hac importunitate verbum diuinum operationem faciat. Ad quod, ut dixi, necessarium est, ut auditores sedentes, quiete & tranquille, & longanimitate quadam audiant. Et quoniam pia affectio nem diuinæ doctrinæ habere oportet, & haec pia affectio domini Dei est, necessarium est fratres, ut cum maxima efficacia illam à Deo postuletis, sicut Sanctus David efficaciter petebat. Vbi pro eo, quod nos legimus: dirige in conspectu tuo viam meam. In contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur: dirige in conspectu meo viam tuam. Vbi Sanctus David non solum postulat, ut vita sua grata sit Deo secundum nostram transla-

2. Tim. 4.

psalm. 5.

83

16 translationem, sed etiam deprecatur, ut eius diuina lex, & doctrina sibi grata sit. Dirige in conspectu meo viam tuam. Hoc est, deprecor te Domine, ut lex tua mihi dulcis appareat, & erga illam valde affectus ego sim. O quanti interest hoc donum a diuina manu impetrare. Ego vobis affirmo dilectissimi, quod si illud haberetis, nusquam cum tanta afflictione, suspensione, & acerbitate concionibus adfuissestis, exoptates perbreues esse, & statim finiri. Etiam dico vobis hanc piam affectionem erga diuinam doctrinam, signum valde manifestum esse diuinæ prædestinationis. Nam sicut inter alia discrimina, quæ inter aues, & bestias versantur, unum est, quod si nocte coram oculis auiū lucerna accensa ponatur, omnes ad illam lucem protinus conficiunt, & contra bestijs si lucerna contra ponatur fugiunt, & vultum abscondunt, quia lucerna splendorema pati nequeunt: similiter inter predestinatos & prescritos hoc discrimen inuenientur.

Nam lucerna accensa & lucens, est diuinum verbum in media huius seculi nocte, sicut Regius David inquit: *Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis.* Et aies scilicet, predestinati, videntes hanc lucem, quam ob oculos suos concionatores ponunt post illum gustu, affectione, & devotione currunt. Peccatores vero bestijs timiles, hanc lucem pati non valentes, statim terga vertunt, & fugiunt. De quorum quolibet inquit Sanctus David: *Noluit intellegere ut bene ageret. Iniquitatem meditatus est in cubili suo, astigit omni via non bonæ.* Perpendite plurimum hæc verba obsecro: *Iniquitatem meditatus est in cubili suo, & sequentia: Astigit omni via non bonæ:*

18 in quibus significatur, quam de proposito peccator occupatur, cogitans iniquitates, & sedet, ut operetur eas. Si autem per dimidiae horæ spatium concioni adsit, maximè defatigatur. Etiam circa hoc notetis velim id, quod Diuus Augustinus ait, scilicet, Concionatoris auditorium esse tanquam mensam, cui tam iuuenes, quam senes accumbunt. Vbi iuuenes breuiter quæ eis apponuntur, glutient, & amplius sibi apponi vellent. At vero senes, ut edentuli sunt, parum comedunt, & paulatim masti cant: unde equum est, ut iuuenes senes expectent. Ita in auditorio multi sunt ingenij perspicacissimi, qui quam priuatum concionator verbum proferre incipit mox callent, & illius mentem, penetrant, & vellent, vterius procederet, & noua diceret.

Psal. 118.

Psal. 35.

D. Aug.

338 In Feste Assumptionis B. Mariæ

Non sic dilectissimi debet esse, sed potius æquum est, ut qui ex vobis, iuniores estis, & dentati, senes edentulos expectetis. Hoc est, vos, qui ingenij acumine præualetis, sed eatis oportet, & æquo animo expectetis, ut quæ dicuntur explicitentur (quoniam illa recte intellexeritis) quo usque hebetes ingenij, & rudes intelligent. Alterum quod notari oportet est, quod hæc benedicta mulier diuinum verbum sedens secus pedes Domini humiliiter, & tanquam vera discipula, quæ doceri exoptabat audiens. Modò verò multi ad concionem veniunt, qui non secus pedes, sed secus caput sedent, quia non veniunt tanquam discipuli discendi audi, sed tanquam censores, & magistri, ad iudicandum quod concionator dicit. Vnde non sententias utiles, quas prædicat notant, sed si forte aliquo verbo lapsus est, aut incaute aliquid protulit, quæ ingens amentia est, & summa peruersitas. Vnde de quolibet horum ait Ecclesiasticus:

Eccle. 21.
Sinale.

Cor fatui quasi vas confractum, & omnem sapientiam non tenebit. Si vinum preciosum in rupta, aut scissa cuppula funditis totum vinum effunditur, & tantum fæces in fundo manent. Si humiliter hi optimas considerationes, que tanquam vinum amaras in amorem inebriant à memoria labi sinunt, & retinent fæces, quæ sunt verba quædam non ita limata, & curiosa, aut alias sententias minus doctas, aut profundas ut concionatorem postea subsannent. Quod si aliquid ex concione ab illis quadratur, iam memoria excidisse respondent, quam labilem habere dicunt. Misericordabilem memoriam habes, quomodo memoria retines verbum incutum, quod abhinc retro quatuor annis concionator protulit? Ecce quomodo non propter memoriam defectum hoc prouenit, sed potius propter affectionis, & amoris Dei penuriam, & etiam ob malitiæ abundantiam. Per imensam Dei charitatem semel, & nullies vos obsecro fratres, ut humiliiter ad audiendum verbum diuinum properetis, & tanquam veri discipuli secus pedes concionatoris vos collocetis. Et fingite secus pedes eiusdem Iesu Christi filij, Dei vos esse, & memoramini sententiarum illius, quam ipse Dominus ait: Qui vos audit me audit, & qui vos spernit me spernit.

*Martha autem sat agebat circa frequens ministerium, qua stetit & ait:
Domine nō estibi cura quod soror mea reliquit me sola ministrare? Die ergo illi, ut me adiuvet, Hæc verba, velut quidam pīj zeli fuerūt,
qui*

Luc. 10.

22 qui etiam inter sanctos oriri solent. Et ita crediderim ego potius
hæc verba fœminæ curialis, & urbanæ fuisse, quam querelæ.
Nam recte Beata Martha nouerat id ita futurū, & quod equum
erat, ut earum altera cum domino esset quousque mensa neces-
saria alia pararet. Ceterum defatigata, & lassata voluit suum sub-
leuare laborem cum illius intuitu, & aspectu, quem duntaxat
intueri absque inuidia, & dolo, omnes molestias auferebat, &
corda à laboribus, & cunctis seculi molestijs sublenabat. Et ideo
perinde est ac si verbis urbanis, & festiuis diceret: Ita ne Domi-
ne, quod laboremi ego, & sudem imperans, & faciens quacun-
que ad tuum obsequium pertinent, idque proprijs oculis cer-
nas, & patiaris sororem meam sedere? Sic tibi sum curæ? Vel for-
tè hoc illa dixit quadam sancta inuidia tacta, quod solum Mariæ
concio fieret, & diceretur aliquid, quo ipsa propter occupatio-

23 nem stui non posset, & obstat voluit, ne illud vni duntaxat di-
ceretur. Vt postea ambæ eo frueretur: quasi sapientiæ fonti quid
deinde diceret foret defuturæ. O quam exactè hic multorū que-
runtionis depinguntur, qui existimat se à Deo derelictos esse, &
quod Deo curæ ipsis non sint, & hoc ita putant, quia vident se so-
los esse, & laboribus iustiūris circumseptos. Et quasi dicere vi-
dentur: Domine, non est tibi curæ, quod hys angustijs affligi-
mur? Has querimonias Sanctus David nomine iustorum pro. *Psal. 9.*
posuit dicens: Vt quid Domine recessisti longè despicias in op-
portunitatibus, in tribulatione? Id est, quando tuis magis ne-
cessarius es, eos contemnis, & solos relinquis? Et in Hebreo, &
in paraphasi Caldaica habetur: Despicies in opportunitati-
bus in tribulatione. In hoc, despicias, & despicies denotatur tem-
poris diuturnitas, in qua Deus permittit seruos suos pati, qui-
bus proinde videtur se à Deo derelictos esse. Veruntamen spiri-
tus sanctus mox rationem reddit, ob quam sic eos pati permittit
dicens: Dum superbit impius inceditur pauper. Hoc est: Propte-
re à illos Deus pati permittit, quia persecutionibus, & contra-
dictiōnibus amplius in diuino amore exardescit iuslīs, qui est
pauper spiritu. Ideo dilectissimi ne existimetis à Deo vos dere-
lictos esse, quanvis per longum temporis spacium quam pluri-
mis angustijs, & laboribus circundatos vos videatis. In tatis labo-
ribus, tamque assiduis D. Paulus se, suoque socios immersos co-
siderabat ut diceret: Propter ipsos scriptū eis. Propter te morti-

psal. 43.
ficiamur

§40 In festo Assumptionis B. Matiae

Rom. 8.

ficanatur tota die æstimati sumus, sicut oves occisionis. Vbi pon-²⁵derandum est, tota die totius vitæ spatium significare. Attamen non ob id se derelictum putabat: quinimo ibidem affirmat, dicens: Certus sum, quòd neque mors, neque vita, nec alia creatura poterit nos separare à charitate Dei. Et mihi credite fratres, quod Diuus Paulus pericula formidabat. Nam licet Paulus esset, homo nihilominus erat. Vnde Diuus Chrysostomus illa verba Diui Pauli dilucidans: Ego in infirmitate, & timore, & tremore multo fui apud vos, ait: Quamobrem qui dicunt quòd plagas nō timuit, nō modo nullo cum honore prosequuntur, sed multum ex illius laudibus auferunt: nam si non timueret, quę fortitudo, aut quę philosophia fuisset perferre pericula? Quid audax metu tolerando facit, aut insensibilis labores perferendo? Hęc ille.

Dorsine non est tibi cura, quòd soror mea reliquit me sola ministrare? ²⁶ Vnde Martha benedicta colligis, quòd nō es cura Deo? an quia adiutorium ad te non mittit? Tanti auxilium æstimas, vt si sociana in laboribus tibi Deus tribuat, maioris meriti occasio minuatur? Falleris ingenue. Quondam Moyses moleste ferens laborem, quem in populi gubernatione sustinebat conquerebatur, dicens: Cur affixisti feruum tuum, & eur imposuisti pondus vniuersi populi huius super me? Ut autem Deus pondus illius subleuaret septuaginta venerabiles viros coadiutores illi dedit. Veruntamen sacer textus ait ibi Dominum dixisse: Auferā de spiritu tuo, tradamque eis. Et inferius dicitur: Auferens Dominus de spiritu, qui erat in Moysē dedit septuaginta viris. In quo significatur, auxilium in rebus exterioribus sępe occasio nem esse iacturę interioris. Ideo dilectissimi mihi credite, quòd ²⁷ ille, qui laborem subterfugit, meritum suum defraudat. Non nulli religiosi conqueri solent, quòd eis plus, quam alijs pręcipiatur, & quòd alijs non tantum sicut & ipsi laborant. Dicito frater ipsius laboris lucrum cuius est? nonne tuum? Quare ergo moleste fers, quòd maioris coronę occasionem tibi præbeant alijs? quinimō ingentes Deo gratias agere deberes, protam singulare beneficio,

Et respōdes dixit ei Dominus: Martha, Martha sollicita es, & turbaris erga plurima; porro vnu est necessariū. Placuit Spiritui sancto, vt hęc Beatę Marthę querela, & Domini responsum literis mandaretur, vt hac via cognoscerent homines, quòd nimius vagi
ti, &c.

D. Chrys.

I. Cor. 2.

Nu. 2.

28. ii, & sollicitos turbatosque esse erga res temporales, quāuis aliās
 hēc sollicitudo in commodum, & vtilitatem proximorum redū-
 det, hēc nimia sollicitudo est occasio, vt spiritus perturbetur, &
 interiores potentiae videntur, si ibi tantum omnis rei sollicitudo
 & eura fīsat. Ideō necessarium est tali circino, (*Contal compas*) vt
 ita dicam, & ordine operibus charitatis externis hominē incum-
 bere, vt signatum temporis spatiū super sit ad vacandū illi vni
 necessario, quae est diuina meditatio, consideratio, & contempla-
 tio. Si artifices, vt fabriferrarij, & aurifices, & huius fortis ceteri
 semper, sine intermissione eisdemmet instrumentis, vt potē, fer-
 ra, lime, ferreo scalpro fabricarent, quāuis hēc ferrea sunt, ni
 hilo animus si semper eis vterentur, vtiarentur, & hebetarentur.
 Vnde necessarium est, vt non nunquam in fornacē mittantur,
 29 reficiantur, & acuantur. Sic anima potentia, quae sunt instru-
 menta, quibus homo laborat, & operatur: si tamen per longum
 temporis spatiū operibus externis, & corporeis vacet, quan-
 uis pietatis opera sunt; vtiariantur tamen, & liebetantur. Ideo non
 nunquam opus est, vt hēc instrumenta quiescant, & in fornacē
 diuinæ contemplationis mittantur, vbi diuinī amoris ignefor-
 mentur, & reficiantur ab incommodis, & obtusionibus, quā ab
 exercitijs corporeis accipiunt. Mercator, qui tabernam suam, id *Sinale*
 est, (*sutinda*,) varijs mercibus refertam vult habere, & copiosas
 diuitias lucrari: hinc inde suos exercitores per diuersa prouincia-
 rum loca mittit. Quosdam in Flandriam, nonnullos in Italiā,
 alios verò ad Indos, ex quibus omnibus locis illi preciosissimas
 merces affrunt maximi lucri, & vtilitatis. Sic homo, qui vult
 30 animam suam ditare, & conscientiæ suā tabernam diuinis mer-
 cibus refertam habere, necessarium habet mittere exercitores suos
 per diuersas prouinciarum partes, vt merees spirituales ad se affe-
 rant. Hi anima exercitores, sunt cogitationes, & consideratio-
 nes. Mitte ergo frater quandam cogitationem in Indianā caele-
 stem, vt lustraret, & completeret illam gloriam, delicias, diui-
 tias, denique gaudia perennia, quibz beat in aeternum fru-
 tur. Nam et si diuitiae, quae ibi sunt incomparabiles, sunt, tamen ex-
 ercitornon veniet vacuus, quia quāuis exinde non amplius re-
 portet, quam nouum earum desiderium, id dūtaxat plurimum
 valet, illudque seruidis sūmum afferet, si celestia rectè contem-
 pletur. Mitte deinde aliam cogitationem in prouincia inferni,

quæ

Matt. 12.

quæ optime consideret tormenta, quæ ibi mali patiuntur, quo³³
 man exinde merces ad te afferet, scilicet, horrorem & odium peccati, & periculum capitis alieni, quæ res maximi pretij sunt. Mitte aliam cogitationem in prouinciam purgatorij, vt attente consideret, quæ ibi aguntur, & quomodo illi, qui ibi patiuntur amici Dei sunt, & eius diuinam gratiam, & charitatem habent, & nihilominus terribilia tormenta ibi illos pati permittit. O quam stupenda hæc res est licet amicus Dei quis sit, si ab hac tamē vita discedat absque eo quod de verbo saltem ocioso poeniteat in horribilem purgatorij ignem illummittit. Si ergo de verbo saltim ocioso tantam rationem Deus habet, quod ipsi summa veritas dicit: Dico autem vobis, quia de omni verbo ocioso quod locutis fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicij, quomodo passim tot verba perdere non veremur? Ideo dico non tantum utilissimum esse exercitores hos in coelum & in infernum mittere, sed etiam in purgatorium. Nam exinde merces potissimas pretiosissimasque adducent quibus opulens & reserta conscientia manet tanquam diuitis institoris tabernaculum. Hoc ergo est illud unum necessarium, ubi anima querit modos, & vias, quibus per amorem perfectius vniatur Deo. Ut autem huic uno operari demus opus est, vt cum necessario contentissimus. Nam si ad prouidendum necessarium ad vitæ sustentationem oportet nos inquietari, nec possumus tanta interiori animi tranquillitate illud inquirere, quin aliquando in alias perturbationes incurramus, quid erit si super necessarium tantum superfluum ad damus, quod necessarium cum superfluo collatum, est tanquam si non esset? O filiorum Adam miseram exercitatem, qui turbamur erga plurima, vt illa acquiramus, ac si plura nobis opus esset. Quod falsum est: nam paucis viiimur, quanvis plura possideamus. Si plures domos habetis, vna non duntaxat habitatis. Si plures vestes possidetis, vna non solū ascenditis, & vias lustatis. Quare ergo miseris defatigamini, & turbamini plura inquirendo, quibus tam modice indigetis, vt tandem propter hæc unum illud vestre felicitati, per quam necessarium omittatis? Præterea, cum experientia vobis compertum sit, quod illa quæ tanta sollicitudine, & perturbatione inquiritis, postquam ea adepti fueritis, fastidium vobis maximum

34 minū generant, & illa odio habentes alia denuo inquiritis, & ex optatis, vnde illud sapientis, dicitū, quod de fluminibus affirmat, in vobis adimpletur: scilicet: Ad locum, vnde excunt flumina reuertuntur, vt iterum fluant, hęc flumina vestra desideria dici possunt, Videamus modo, vnde hęc flumina exeunt? Et quā fluunt? Quis eorum terminus sit, & quā via ad ipsorum originem reuertuntur? Fons & origo, vnde tot tamque diuersa desideria oriuntur, est necessitas. Quare diuitias concupiscit? quia male nos habemus cum paupertate. Quare honores ambitis? quia ab ieiuniis sumus. Quare amicos queritis? quia inopie & fragilitati nostrae auxiliantur, & in aduersis nos consolantur. Quare cibos optatis? vt appetitui morem geramus, aut famē sedemus. Videamus modo, quō hęc omnia tendant, quis eorum finis & meta sit?

Ecclesiastes

35 satisfactio. Ideo hęc omnia inquiero (dicit quis), vt sim satisatus. Cæterum cum in hac vita etiā minimae nostrarum necessitudinū plena satisfactio dari non possit, nam videntes, quod post quā diuitiae sunt adepti, magnū labore in seculū afferunt, & quod honor alitu grauis est, & amici molesti, denique ciborum varietas plurimas egritudines generant, & instar lapidum graues vos reddunt, tandem hęc omnia fastiditis, & horretis. Ecce quomodo omnia ad locum vnde excunt reuertuntur. Necesitas in causa fuit, vt hęc omnia concupiseretis. Illa fons, & origo fuit, vnde hęc omnia flumina emanauerunt, & ipsam et causa est, vt hęc omnia odio habeatis. Hic tamen necesitas non sistit: nam iterum efficit, vt quod modo odio habetis ruinum inquiratis. Quapropter dico, in vobis adimpleri illud: Ad locum, vnde excunt

36 flumina reuertuntur, vt iterum fluant. Et siquidem dilectissimi, ita se se res habet, his omnibus terga date, & ea contemnите, & vnu hoc amplectimini, quod est pars, quā Maria sibi elegit. Ceterū haec lege id fiat, vt temporibus opportunis, & dum necesitas postulat, proximorū pietatis operibus cū Martha studeatis. Nulla creaturarū magis egens est, quam homo. Eget enim sole, igne, aqua, aere, & terra. Eget præterea avibus, & piscibus, & animalibus, & omnes creature, ei auxiliū præbēt. Exemplum ergo sumite vobis, homines, ex omnibꝫ creaturis, quas Deꝫ cōdidit: oēs enim vos docēt proximorū vestrorū misereri, & in necessitatibus illos adiuvare. Attendite quomodo oēs illæ, ex quo Deus eas creauit ysc; hodie alienis necessitatibꝫ succurrere nusquam finē fecerūt. S.

Dionysius

§ 44 In Feste Assumptionis B. Mariæ

Dionysius de diuina nra. c. 4. circa p. 1. Dionysius ait; quod bonum est sui diffusuum, & summum bonum summè communicatum. Et quoniam omnes creature sunt quedam bonitas à Deo participata, operam dant alienis necessitatibus succurrendo; ut experimento comperimus in cælis, & elementis, & in alijs creaturis. Et siquidem omnes illæ facient homini, quanto æquius est, vt unus homo alteri auxilium praestet. Aristoteles appellat hominem Microcosmon, hoc est, mundum abbreviatum, in quo totius naturæ summa, & epilogus continetur. Et quandoquidem ita se res habet, quod homo virtualiter & eminenter continet in se omnes creature (Vnde sapiens de eo verba faciens, ait: Hoc quod continet omnia) quare non sicut illa operabitur? Si contines, ô homo in te Solē, fac sicut Sol, cuius munus est necessitatibus alienis opitulari; fac sicut terra, quæ omnes alit. Tandem has omnes creature conspice, & sint tibi omnes magistræ. Et siquidem, vt dixi, omnes illas in te habes, stude, sicut & illæ operari. Memorare scriptum esse: Clemētia præparat vitam, sectatio malorum mortem. Et alia translatio habet: Clementia præparauit vitam. Et alia translatio habet: Clementia præparabit vitam. In quibus significatur clementiam in omni tempore prodesse, tam in præterito, præsenti, quam in futuro. Ideo in omni tempore illa debemus vti. E contra vero se statio malorum in mortem, quoniam sunt crudeles, tyranni, & proximorū vastatores. Sed vix, vix, & millies vix, quod vix reperiatur, qui vtatur clementia, & proximitate in suis necessitatibus subueniat: multi vero reperiuntur, qui eos persequantur, & perdant.

Innocent. PP.

D. Chrysostomus. sup. Matth. c. 8.

Hæc duo exercitia corporale, & spirituale harum duarum sortitorum, significat obsequia corporalia, & spiritualia, quæ sacra-tissima Virgo domina nostra Deo exhibuit: quapropter ineruit, vt eius sacratis, immo corporis resurrectio gloriofa acceleraretur. Iurisperitorum regula per celebris est, & est Innocentij de constitutionibus, c. i. vt quando delicta sunt exorbitantia non coactentur iudices regulas iuris communis sequi. Et merito id sanctum est, quia siquidem delictum, quod talis committit, à via communii delinquētiū prætergreditur, etiam, vt iudex metas suppliciorum à iure communii signatas transcendat æquum est. Vnde Diuus Chrysostomus ait: Quod arbitrabantur demones propter exorbitantia scelera, quæ admiserant non expectanturum

40 turum Dominum commodius punitionis tempus, sed acerbitate, & magnitudine peccatorum commotum, tunc vltimis suppli-
cij punituram. Et ideo deprecabantur, rogabant, & obtestabantur dicentes: Ut quid venisti ante tempus perdere nos? Quoniam optime norunt diem illam plenam tormentorum mensuram il-
lis allatarum esse, quam adhuc plenam non acceperunt. Et Diuus Augustinus, & Diuus Gregorius aiunt, quod grauitas peccatorum Sodomitarum (*H. Zofalina Dis de pacientia*) (si sic dicas est) & ita iratum non expectare diem iudicij, ut illos puniret, sed quod ex nefanda eorum iniquitate occasionem sumpsit, ut ultimas poenas, & finale iudicium in eis acceleraret, omnia igni comburendo. Si ergo secundum horum sanctorum sententiam, sufficiens causa fuit vitiorum excessus, ut Deus iudicij diem in illa turpissima natione 41 acceleraret, multo magis sufficere debuerunt virtutes heroicæ, & suprema merita ad hoc, ut Deus præmium aliquibus iustis accele-
raret: de quo iure optimo dicitur ad præmiandum magis primum esse quam ad puniendum. Et siquidem huius cœlestis regnæ, & matris misericordia virtutes non fuerunt communes, quin potius admirabiles, & excellentes, quid mirum si in præmiando il-
lam viam communem transcederit? Et quia quidem finale iudicium in Sodomitis abbreviavit, quid miru si accelerauerit Deus huius sanctissimæ virginis resurrectionem, præcipue cum multo rum sanctorum res Deus præuenierit, quæ alterius vitæ propriæ sunt? Certitudo glorie nouo solet dari in hac vita, sed potius benefi-
cium est, quod plus ad præmium vitæ futuræ spectat, quam ad huius vitæ merita, quod ita magnum est, ut nusquam etiam A. 42 geli boni illud adepti sint, nec securi aut certi fuerunt de gloria, quo usque illam possederunt. Et nihilominus sanctorum nonnulli in hac vita illud impetraverunt. Inter alias enim Diu Ioannis Baptista excellentias, una cœmemoratur, quod ceteri sancti post mortem in numerum diuorum redacti fueront: at vero Diuus Ioannes ore summi ac cœlestis pontificis Iesu Christi adhuc viuens in sanctorum numerum relatus fuit cum dixit, Non surrexit inter natos mulierum maior Ioanne Baptista. Vnde in eius canoniza-
tione, ut ita dicam, prædicauit Dominus dicens: Quid existis vi-
dere in desertum? &c. Et Diuus Paulus de se confessus est dicens: Matth. 11.
Reposita est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi iustus iu-
dex. Et de Magdalena hic Dominus assuerauit: Maria optimam 2 Timo. 4.

partem elegit, quæ non auferetur ab ea. In quibus verbis etiam viuens⁴³ in numerum diuorum redacta fuit. Et siquidem res futuræ vitæ in his sanctis Deus præuenit in hac vita, æquum erat profecto, ut hanc in eius sanctissima matre præueniret: præcipue, quod vna ex prærogatiis huius singularissimæ reginæ, est facere, ut Deus acceleraret, quæ ad illam pertinebant. Alios sanctos solet Deus iustificare, postquam in lucem mundi huius prodeunt, & sanctorum Ioannis, & Hieremij sanctificationem in utero materno præuenit. At verò huius cœlestis dominæ iustificationem magis præuenit, quia in eius conceptione illam præseruavit, etiam liberi arbitrij usum eius accelerauit

D. Augu. in epis. ad Dar. Deus, ut in utero matris illo ueteretur, sicut Diuus Augustinus, & Diuus Bernardus affirmant. Et quanuis verbi diuini in 44 dan. *D. Ber.* carnationem sancti non meruerunt, tamen eius accelerationem

Apoc. 12. sic: & præ omnibus illam accelerationem meruit huius Seraphi & virginis flagrans amor. Et siquidem Deus eius res ita accelerauit pè etiam credi potest, quod etiam eius resurrectionem præuenit, & abbreviavit. Hoc illa Beati Ioannis visio denotauit, quando vidit illam sanctam mulierem, quæ erat amicta sole, & luna sub pedibus eius. De priscis quibusdam legitur quod lunatos calceos afferebant, quibus videbatur lunam efficaciam habere ad reddendum pedes velocias. Nam cæteri planetæ sunt lenti, & pigri in suis motibus, respectu lunæ, quæ cursum suum velocius peragit, videlicet, per viginti septem circiter dierum spatium. Igitur cursus Dominus hanc mirificam formam habentem lunam sub pedibus Diuo Ioanni ostendit significare voluit, velocius, citiusque eius ultimum finem⁴³ in corpore, & anima fuisse consecutam, quam cæterorum sanctorum; quemadmodum luna alijs astris velocius cursum peragit, & finem suum adiungit. Vnde meritò confitemur hodie gloriosam in corpore, & anima in cœlum ascendisse, ut cum eius filio regnaret in illa coelesti patria, & perenni gloria. Ad quam nos perducat Iesus Matris filius:

Amen.

In

anno Domini M.D.LXVIII. In die 15. Augusti. In

**In eodem Feste Assumptionis
sacratissimæ Virginis Mariæ Con-
cio Secunda.**

*Intrauit Iesus in quoddam castellum, & mulier
quædam Martha nomine exceptit illum in do-
mum suam. &c. Luc. 10.*

X Causis, quæ assignatur, ob quas Limbus Abra-
hæ sinus dicitur, una est: quoniam voluit Deus
magnum Abrahæ patriarchæ misericordia, & pie-
tate honorificare. Nam mos Dei est pro singulis qui
busque obsequijs sibi exhibitis, singulares hono-
res, & dona conferre. Et quoniā S. Abrahā tā soli
cite operā dedit in excipiendis peregrinis, & protegendis pauperi-
bus, & tanquam pater erga filios, ita erga illos se gerens in sinum &
viscera sua illos ingerere exoptans, eius pietatē, & misericordiam
voluit Dñs hoc honore afficere, videlicet, ut ille locus, qui sanctis
patribus in requie signatus erat, cognomē acciperet illius sinus, &
cordis pij Abrahæ, quod semper tribulatis, & egenis patuit. O mi-
sticū mysteriū quod vnius hominis misericordia tā apud Deū
esset, ut idem Dominus volens amplificate charitatem qua die
bus illis iustos excipiebat, postquam labores, & erumnas pro eius
nomine tolerauerant, voluerit, ut locus, in quē illos apricabat, si-
nus Abrahæ diceretur. Quasi diceret in hoc: Sic illos aprico, &
excipio, sicut Abraham pauperes, & peregrinos excipiebat, &
apricabat. Quæ tam magna ponderatio est, ut profundè id consi-
derantes in admirationem, & ecclasticim rapiat. De hoc venerabili
patriarcha Abraham legitur quod peculiarē gratiā, & singulare
beneficiū existimabat, si peregrini, & pauperes aliqua obse-
quia ab eo illis exhibita dignarentur accipere. Qui cum alias cete-
narius esset, idem ad gregē ibat, & quibus illos reficeret afferebat,
& cibos proprijs manibus ministrabat. Et cum tanta urbanitate,
& modestia coram illis erat, stansque tanquam, si in unoquoq; il-
lorum Deū reciperet. Et ita in Genesi legitur, quod cū tres illos

iuuenes vidit dixit eis. Si inueni gratiam in oculis tuis ne trāscas seruum tuum. Et dicens: Si inueni gratiam, denotat sibi ipsi beneficium fieri, quod illi vellent aliquod refrigerium ab eo accipere. Et inferius dicitur: ipse vero ad amentum cucurrit, & tulit inde vitulum tenerimū, & optimum. Et paulo inferius: Tulerit quoq; baturum, & lac, & vitulum, quem coxerat, & posuit coram eis. Ecce quomodo proprijs manibus sancta seruitia exhibebat, & reuerentia, qua illis ministrabat, ostenditur in eo, quod sacer textus statim subdit dicens: Ipse vero stabat iuxta eos sub arbore. O quam

Ipsai. 57. meritò Sanctus Isaías viros misericordiae iustos appellat, hoc est seruos, captiuos, & vincitos misericordiarum, qua ita induiti, vnitique sunt, vt sacra scriptura eodem vocabulo, quo illos sanctos appellat, etiam pios, & misericordes vocet. Et ita Diuus Hieronymus

Psalm. 144 pro eo, quod nos legimus. Sancti tui benedicant tibi, ex Hebreo 5 verit: Misericordes benedicant tibi. Vbi manifestè ostenditur idem esse, dicere sanctos, quod misericordes.

In hodierno sacro Euangelio exactè conspicitur, scilicet, Beatam Martham veram Abrahæ filiam esse, siquidem de illa inquit, quod postquam coelestem peregrinum in domum suam excepérat, satagebat circafrequens ministerium. Quamuis diues erat, & potens, & famulas complures domi habebat, tamen circa Domini ministerium ipsamet solicitam se gerebat. O quanta confusio huius temporis hominibus hæc sanctorum Abrahæ, & Marthæ exempla sunt, qui quam primū duplex dipondium habent per manus alienas volunt omnia operi mandare, quod magnæ superbie, & vanitatis signum est. Fratres, vt bonum opus efficiatis vicarios sumitis, vt autem nialum operemini proprijs manibus faciatis. Si quidem corde vestro, lingua, oculis deniq; toto vescro corpore Deum offenditis, quare eisdem instrumentis illi non obsequiunini? De illa sancta muliere, quam Spiritus sanctus in Proverbijs commendat, dicitur. Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pauperem. Vt illi, qui animæ suæ proprijs manib[us] salutem non comparat. Ideoq; Martha satagebat circa frequens ministerium. Discite fratres ab hac sancta magistra, vt quam primum ante domus vestræ ianuas pauperem videritis, singite eundem Iesum Christum Dei filium vos cernere: & quod sicut Diuus Paulus præponderat dicens: Scitis enim gratiam Dominii nostri Iesu Christi, quoniam propter vos egenus factus

Pru. 31.

2. Cor. 8.

7 factus est, cum esset diues, ut illius inopia vos diuites essetis, etiam singulare donum Dei fuit, ut cum posset omnes homines diuites facere plurimos tamen eorum pauperes fecit, ut erga quos diuites suam pietatem, & misericordiam exercearent sibi essent.
 O Christe coeli, & terræ vere Domine, optime quidem posset tu Deus meus cibis per manus Angelorum allatis cibari, attamen noluisti, nisi, ut te Martha cibaret, & hoc magis propter Marthæ commodum, quam propter tuam necessitatem. Sic coeli rore pauperes tuos alere posset: ceterum ad ianuas diutum illos mittis, ut eisdem diuitibus beneficias. Hanc ergo fratres gratiam aestimate, & illa vñscitote. Quando sanctum prophetam Heliam fame confectum in domum viduæ Sareptanae Deus misit, ut benefaceret viduæ: hoc dispositus, siquidem per ipsum Heliam in illa magna sterilitate, & fame illam pavuit. Sic existimare debetis, quod propter velutrum commodum pauperem a deo mittit. Dicit Deus Caino: Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Si sanguis Abel tam immaniter fuisse ad Dominum ita clamabat, vindictam de imperfectore depositens, multò magis clamabit misericordia erga pauperes exercita, & in auribus Dei plus sonabit, siquidem prior est ad misericordiam, quam ad iustitiam. Ideo Ecclesiasticus inquit: Pone Eccles. 29. thelaurum tuum in præceptis altissimi, & proderit tibi magis, quam aurum. Conclude eleemosynam in corde pauperis, & hæc prote exorabit ab omni malo. Ecce quos clamores à sinu pauperis eleemosynam mitteret (inquit Spiritus sanctus) nempe, quod coelos penetrabunt, & salutem tham coram diuina celitudine imperrabunt. Optime hanc coelestem doctrinam princeps quidam Amadeus nomine seruabat. De quo legitur, quod à quibusdam oratoribus aliquando quæsitus nunquid venaticos canes haberet, illos duxit in aulam, ubi plures pauperes erant, quos alebat, & dixit: Hi sunt canes, quibus gloriam venati spero. Et de Sancto Lodouico Francorum rege etiam legitur, quod cum mundus prelijs & seditionibus perturbatus esset, suum ipse regnum in summa pace regebat. Et cum mutata veste aliquando noctu incederet eleemosynam pauperibus erogando (erat quippe erga pauperes pisi simus) illum cum seruis quidam agnosceret, dixit illi: His sunt milites, qui regnum meum a summo fodere, summaque pace sustentant; & nunc stipendium eis soluo. O egregium, ac

pium regem. Utique nouerat quantum coram oculis Dei valeat in pauperes, & egenos misericordia: Utinam dilectissimi hanc coelestem doctrinam in cordibus vestris hodie Spiritus sanctus dignaretur imprimere, ut omnes, qui possibilitatem habetis Iesu Christi hospites essetis, & huic sancto, ac pio ministerio vobis met incumberetis.

Ait ergo Sanctum Euangeliū: Ingressus Iesus in quoddam castellum. Diuinus concionator omnia lustrabat. Vnde Sanctus Matthæus ait: Circuibat ciuitates, & castella prædicans regnum Dei. Modo ex concionatoribus multi dedignantur in vicis, & pagis concionati, solum prædicare intendunt in præcipuis, & magnis ciuitatibus: & hoc magis propter ostentationem, & autoritatem, quam propter animarum salutem. Et ita Diuus Paulus dicebat: Quidam quidem, & propter inuidiam, & contentiōnem, quidam autem propter bonam voluntatem Christum prædicant. O dulcissime Iesu Christe animarum dilector, & amor, certe flagrans zelus tuus ostendebat, ut omnes salvarentur te optare: siquidem disealciatus, pedes, fatigatus, & lassatus, magna & minima loca circuibus, tam magnis, quam parvulis summa charitate prædicans. O patres concionatores discamus obsecro ab hoc diuino præceptore animas pauperum estimare; siquidem coram eius oculis magni sunt. Ne simus, sicut organoruſi fistulae quæ nisi vento plenæ sint, nec resonant, nec vllā melodiam faciunt. Miserum illum concionatorem, qui ad prædicandum nec os, neque affectionem habet, nisi dum aura vanitatis, & superbia flat, & proinde in locis humilibus, & genti ignobili, & rudi prædicare non dignatur, eo quod humana gloria ibi non acquiritur.

Et mulier quedam Martha nomine exceptit illum in domum suam. Hac benedicta mulier non expectauit, ut dominus dominum suum intraret, sed potius illi occurrit. Hoc idem facere ad nos omnes spectat. Invitare Dominum est nos disponere, auferendo impedimenta, fundendo lachrymas copiosas, & suspiria crebra mittendo, Deum deprecantes, ut in cordibus nostris per gratiam hospitari dignetur. Nos autem in eius aduentu ne dormiamus, sicut virgines fatuae, sed potius, sicut Sanctus David, sic nos faciamus: qui de se dicebat. Psallam, & intelligam in via immaculata quando venies ad me. Cantis, & ramis preparamus viam, qua ad nos veniat. Et huic erat seru nomine Matris,

Matth. 9.

Philipp. 1.

Simile.

Psalm. 110.

q̄ue

13 que etiam sedens secus pedes Domini audiebat verbum illius. Non dicit, quod loquebatur, sed quod audiebat. In quo reuelatur modus singularis, quo quam plurime animarum coram Deo nimium valent, & lucrantur. Videlicet, si fingant secus pedes huius coelestis sponsi se esse, & diuina verba ab eius sancto ore audire. Ad hoc vnam quamque eorum Regius David inuitat dicens: Psalm. 44.
 Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam. Non dicit: Loquere nimirum coram tuo diuino sposo: nam plus intendit Deus ad cordis affectionem quam ad verbositatem. Beata Catharina Senensis Deum aliquando interrogavit: Quare domine nunc scrulis tuis tot mysteria sicut in transactis saeculis non reuelas? Cui dominus respondit: O Catharina, quia nunc animæ non accedunt, ut me tanquam magistrum audiant, sed potius, ut loquantur, &
 24 adeo loquentur ut locum mihī non concedant, quò eas alloquar. Ideo inquit David: Audi filia & vide. Ergo ô anima secus pedes Psalm. 44:
 Iesa Christi te constitue, non, ut meltū loquaris, sed dicito cum Sancto Davide: Audiam quid loquatur in me Dominus Deus: quoniam loquetur pacem in plebem suam. Audi in silentio & finge, quod dulcissimi verbis alloquitur dicens: Veni sponsa mea. Et quod tecum loquitur segregatim, & dicit quod in Euā gelio omnibus lassatis dicit. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiā vos. Discite à me quia misericordia sum, & humiliis corde, & reliqua omnia quæ in eius sancta lege dixit, quæ ad tuum statum pertinent. Tu autem ô anima id audiens refocillare, & ut illud exequaris affectum tuum in illo colloca opere complere proponens. O Deus infinitæ maiestatis, si nunc his verbis
 15 meis efficaciam dares, ut his fratribus meis persuaderem, quod postquam aliquas vocales preces fudissent, silentium sibi impoñerent, & cum maxima devotione, & reverentia secus pedestros federent, ut tibi qualiter eos ego hic docui auditum præberent. O quantum commodum spirituale ab hoc sancto exercitio depromicerent. Etiam in hac Mariæ sessione tranquillitas, & mansuetudo significatur, qua verbum Dei debet audiri. Ita Ecclesiasticus exhortatur dicens: Esto mansuetus ad audiendum verbum Dei, ut intelligas. Ne illa audias (Comoquen està de caminu) & calcaribus politis, ut aiunt: nam hoc modo non intelleges. Offert se alicui verbi gratia, iter agendum, & coatingit negotiosus incedere, quem notus aliquis videntis illum vocat, ut simile.]

rem aliquam peragendam ei commendet. Qui respondet: (*se-16
ñor por ay me yre de camino con las espuelas calzadas*) posteaverò inquietissimus, & anhelus ad illum se confert, & sic non satis attendit ad ea, quæ sibi mandantur. Quod si ab eo queratur, quid animus dixerit? respondet, non animaduerti, quare e^t veniebam calciatus, commotus, (*y todo metido en camino*) hac aure introiuit, hac vero exiit. Sic nos, ut plurimum Deum audimus, tanquam ad iter agendum parati, seculi calcari posito; vt pote negotijs pleni, & ideo tam parum percipimus de eo, quod nobis prædicator. Et quemadmodum aquæductus antlia: qui continuo moto gyrant, aquam omnem, quam suscipiunt statim dimittunt: sic verbum diuinum una aure in nos intrat, alia vero exit propter maximam inquietem, qua illud audimus, ideo non turbulentis, & commotis, sed potius quietis & tranquillitis auribus.¹⁷ Deus vult audiri.

Quo tempore secus pedes Domini Maria sedebat audiens verbum illius: Martha satagebat circa frequens ministerium, quæ stetit et ait: Domine non est tibi curæ, quod soror mea reliquit me solam ministrare? Notabile quidem est quotiescumque haec Sancta fœmina domino appropinquauit, non defuit qui ei detraheret. Quando conuersa est ad pedes eius, sacratissimos properauit in domum Pharisæi; ut fleret, & ibi pharisæus illi detraxit dicens: Quia peccatrix est. Postea vbi Dominus discubuerat cum discipulis se contulit, & ibi aliqui ex discubentibus detraherunt ei dicentes: Ut quid perditio haec? de prodigalitatis nota illam redargentes, Quæ merito dicere poterat? Quo me conferam dominus, vbi me homines persequi desinat? Volo in domum sororis meæ me conferre, ibi secura ero, vt quando veneris te possim alloqui: ibi inter nos communicabimus. Etiam ibi ab eius sorore arguitur, ut ociosa. Quanuis subtilis terram vos obrutatis, qui de vobis murmuraret nusquam deerit, aut qui labem obijciat vestris operibus. Iusto contradic^{tio} non deest, nec deerit: Quia hac via itur in cœlum. Et Dominus apud Matthæum ait: Regnum cœlorum vici patitur. Ne mirenis serue Dei, si homines murmurarent de tuis assiduis confessionibus, & crebris communionibus, & de alijs pijs exercitijs, quibus incumbis, siquidem de Maria murmurauerunt, quæ secus pedes Iesu Christi Redemptoris nostri erat. Dolenda res est; quod de quadam fœmina, quæ nisi

Lyc. 7.

Math. 26.

Math. 11.

19 quotannis non confitebatur, & hoc timore magis quam deuotio-
ne nemo de ea male loquebatur. Postea verò videndo eam mu-
tamat, & recollectam, quæ iam non delectatur visitationibus,
& colloquijs, nec gaudet ludis, & spectaculis, quin imo sanctis
exercitijs vacat, tunc serpentinæ linguae solauuntur, & dicunt,
atque dicunt, & nunquam murmurationi finem imponunt.
Quid dicere habetis pessimi? Quando hæc vana, & profana erat,
& dissoluta de ea nihil mali dicebatis, & nunc, quia rem sa-
cram attente quotidie audit, & in angulum se recipit paululum
orans propterea excessus illam facere dicitis? Quare cum ad lus-
dos, & theatrorum spectacula ibat, & quando horis quatuor
ad fenestram ornata erat, id ipsum de ea non dicebatis? O vi-
peræ, quæ aliud quam venenum vomere nescitis. Erat Anna

20 Elchanæ vxor orans in domo Dei in Silo, & eam Heli sacerdos
temulentam esse putabat, dixit quæ ei: Vsq[ue] quo ebria eris? Dige-
re paulisper vinum quo mades. O quam ingens malum est bono
detrahere. Dixit Moyses illis, qui de se, & fratre eius Aaron mur-
mabant: Nos quid sumus, quia contra nos murmuratis? Nec
contra nos est murmur vestrum, sed contra dominum. Ille enim
est, qui operatur in nobis hæc omnia, de quibus murmuratis. O
quàm potens, & tremendum verbum hoc, si recte illud pensare
vellemus: vt i[er]i ab hoc malo nos abstineremus. In eo namque no-
bis ostenditur, quomodo detrahere bono est detrahere autori-
boni ipsius, qui est Deus, & qui bona illa in servis suis operatur.
Veruntamen nonnulli sunt, qui non tantum servis Dei detrahunt,
sed etiam eos subsannant, quod tyronibus in virtute maxime no-

21 cere solet. Ideò Spiritus sanctus vnumque eorum admonet di-
cens: Nedespicias hominem auertentem se à peccato, nec impro-
peres ei. Hominum improperium & subsannatio est quasi pru-
ina, quæ adurit nouella germina sanctorum desideriorum, & ini-
tiabona denuo conuersi, qui cum recens, & tener in servitio Dei
sit, & adhuc in flore, ut ita dicam, vel levius cachinnus hominis
profani illi nocet. Pruina contra arborem, quæ fortes radices
emisit vim non habet, patumque ei nocet. Ceterum si nouella
planta est illam marcescere facit, & ne crescat efficit. Ideò fra-
ter, ne illum subsannas obsecro, qui denuo incipit poenitere, ne
improperes ei, quoniam iugulas illum, & tenetos ramorum eius
aduris. Sed potius illum adiuua, vim ei adde, sanctis consi-
gadat.

Iijs illum exhortare ut vires sumens crescat in arbore. Ne illifru²²
 Etum adimas: considera, quod nondum perfectus est, quod si es-
 set parum tua subsannatio ei noceret. Hoc tanquam maximeti-
 bi conueniens te docet Spiritus Sanctus his verbis: Ne despicias
 hominem auertentem se à peccato. Auertentem se(ait) videlicet,
 quando est in actu conuersationis, aut paulò post eius conuersio-
 nem, ad denotandum tunc illum maiori periculo adiacere. Et
 vos serui Dei, ne ægrè feratis, si alij vobis detrahant, sed potius,
 vt singulare donum id suscipite, cum contrarium in maledicio-
 nem comminatus fuerit Dominus dicens: Væ cum benedixe-
 rint vobis homines. Tam scelerati sunt aliqui homines, vt si de
 vobis bene loquuntur, vñ vobis, & si male de vobis loquuntur
 fœlices vos. Vna ex virtutibus, quæ in sacris literis plurimum
 nobis commendantur, est patientia, quam Diuus Paulus maxi-
 mopere effert dicens: Induite vos sicut electi Dei sancti, & dile-
 eti viscera misericordie. Benignitatem, humilitatem, modestiam,
 patientiam, supportantes invicem, & donantes vobis metipls,
 si quis aduersus aliquem habet querelam, sicut Dominus donauit
 vobis, ita & vos. In his verbis duo ut consideretis vellem. Primū,
 quomodo Sanctus Apostolus in hac virtutem serie, patientiam in
 fine constituit, tanquam reliquarum omnium sigillum. Secundò
 notare libet, quod appellat hic Sanctus Apostolus patientiam
 indumentum, & vestem decretam, idest (Libra) electorum, & di-
 lectorum Dei, cum dicit. Induite vos, sicut electi Dei, & dilecti pa-
 tientiam. In quo docet diuinus Apostolus, quod sicut veste totus
 homo potest operiri, sic totus etiam debet operiri patientia. Itaq;
 non solum debet habere patientiam in corde, sed etiam in mani-
 bus, & pedibus & in toto corporis aspectu peculiariter in ore, vi-
 delicet, tacendo, & illatis iniurijs non respondendo. Vnde qui-
 dam venerabilis vir dicebat patientiam mutam esse, & loqui
 nescire. O beatum virum illum, qui hoc peruenierit, & cum iniuri-
 ijs tacessitus fuerit, os claudere, & tacere didicerit. Inter Gentili-
 um deos, duas colebant deas, Volapiam alteram, quæ volupta-
 tis dea dicebatur, alteram vero Angeronam, & hæc dea angoris,
 siue tribulationis vocabatur, statua dea Angeronæ tanquam pre-
 Plinius. li. 3. ful silentij os sera obsignatum habebat, sicut Plinius refert. Et
 Macro. i. li. hæc dea angoris erat in templo Volupiæ voluptatis & lætitiae
 Satur. dea, ut refert Macrobias. Et ratio ob quam sigillum, aut seram
 habebat,

Lue. 6.

Colos. 3.

25 habebat in ore, erat ad denotandum, quod ille, qui in iurijs sibi illa
tistacet voluptatem, & gaudium impetrabit, propter patientie
beneficium, & tristitia in laetitiam conuertetur. Hanc rationem
ibi reddit Macrobius. Et ideo, ut dixi, de am tristitia in templo
deæ laetitiae priisci habebant. Quod si Gentiles illi tanti faciebant
silentium erga iniurias illatas, quanto æquius est, ut nos Christia-
ni pluti hanc virtutem æstimemus, & habere studeamus, siquidē
discipuli sumus illius magistri, & agni patientissimi, de quo san-
ctus David cecinit. Ego autem tanquam surdus non audiebam; *Psalm. 37.*

& sicut inutus non aperiens os suum. O sapientia muta, o lingua
coelestis, quæ tuis dulcissimis verbis tot, tatosque consolata es, &
quæ erga iniurias acceptas tantum silentium feruasti, doce Do-
mine ora nostra mutescere. Vultis ergo dilectissimi hanc virtutem
26 impetrare, secus pedes huius coelestis magistri vos collocate, non
nunquam eius profundissimam patientiam premeditantes, & co-
templationi eius vacantes & deuota oratione, & deprecatione au-
xiliu[m] ab eo depositentes: non nunquam vero eius diuinam do-
ctrinam ab ore concionatorum eius audiendo: quoniam ibi sicut
Beata Magdalena tacere discetis. Ecce quomodo tacebat secus
Domini pedes sedens, detrahentium verbis non respondens. Nec
Pharisæo detrahenti sibi, nec discipulis murmurantibus, nec mo-
do sorori conquerenti respondet. Enfractus, qui percipitur ex se
mine, quod seminatur secus pedes Iesu Christi veræ patientia
magistri. Ait sapiens. Mane semen tuum, & vespere ne-
cesset manus tua. O quam bonum est semen, quod mane semina-
tur, & vespere colligitur. O quantam vim oratio, & contempla-
27 tio, & verbum Dei habent.

Ne prætermittatis obsecro in his vos exercere, quoniam sia-
tim ex hoc labore, & semine uberrimum fructum percipietis, quæ
doquidem Beata Magdalena secus pedes Domini sedens inde
patientia, silentijque fructum colligebat, & quanvis illa tacuit
Dominus tamen pro illa respondit dicens: *Martha Martha solici-
taes;* & turbaris erga plurima, porro num est necessarium. O Christe
fons misericordia, quomodo Martham reprehendis, quia solicite
tam pio operi vacat, quale est tibi lassato, & defatigato cibos pre-
parare? Evidem magnum mysterium hic latet. Nam Diuus *D. Tho. 2.2.*
Thomas postquam probauit vitam contemplatiuam præstan- *q. 1 82. art. 8.*
tiorem actiuam esse, inquirit, utra earum majoris meriti sit. Et *¶ 2.*
quoniam

quauis diffinit, quantum est ex parte vitæ contemplatiæ hæc 28
 maioris meriti esse, quam actiuam: nam amor Dei in æquali gra-
 du cum proximi amore positus, est maioris meriti, quia me-
 lioris obiecti, & cum vita contemplatiua Deum pro obiecto ha-
 beat, & eius amore in, actiuam verò proximi dilectionem, sequit-
 tur illam magis meritoriam esse, quam hanc. Nihilominus con-
 tingere potest, quod dilectio proximi propter amorem Dei ad
 tantum gradum perueniat, ut vita actiuam, quæ hoc amore exerce-
 tur, sit magis meritoria, quam contemplatiua illius, qui tepi-
 de & remisse in ea sese exercet. Sanctus David ait: Dormitaue-
 runt qui ascenderunt equos. Et, ut colligitur ex doctrina Beati
 Gregorij, equi sunt suprema seruorum Dei contemplationis
 exercitia, quos ascendunt ut velocius percurrant ad videndum
 oculis mentis Deum deorum in Sion. Cæterum multi eorum, 29
 qui hos equos ascendunt dormitant propter nimiam tepidi-
 tatem, qua illos exerceant. Et sicut periculum nimis est equi-
 tantem dormitare, vel quia inde potest cadere, vel quia con-
 tingit ipso non attendente ad locum unde exiuit reuerti: sicut
 tepiditas, & remissio efficere solet, ut homo à sancto exercitio de-
 cidas; aut si non cadit, saltim ad easdem imperfectiones & mi-
 serias reuertatur, quas in principio ipsius exercitij habebat.
 Cum ergo hoc ita sit, videlicet, vitam actiuam (si feroce, & di-
 ligentia exerceatur) vita contemplatiua tepide exercepta præ-
 stantiorum esse, quomodo tu o superne mundi reparator, hanc
 benedictam formam, tam seruide vitæ actiuæ vacante re-
 priehendis? Dico in hoc dominum significare voluisse quam
 eximia res sit spiritualis quies, & quam nociva sollicitudo & per-
 turbatio erga huius mundi res. Etenim aliqualiter per exag-
 gerationem reprehendere videtur sollicitudinem & perturbatio-
 nem erga res pias. In lege veteri erant quidam, qui vocabantur
 Nazaræi. Hi statutis temporibus Deo consecabantur, & tem-
 pore separationis eorum præcipiebatur eis, ne ferrum, seu noua
 cula per eorum caput transiret. Et in paraphrasi Chaldaica habe-
 tur: Terror non ascendet super caput eorum. In quo significa-
 tur illos, qui Deo consecrandi sunt, ab omni perturbatione, &
 terrore nimio expeditos esse debere, ut superflua sollicitudine re-
 mota possint Deo quiete famulati. Diuus tamen Clary sollo-
 mus ait, huius domini reprobationis causam in hoc consistere,
 quia

Psalm. 75.

D.Greg.

Num. 6

D.Chrysost.

asup

31 quia quo tempore, & opportunitate Martha verbo Dei, & contemplationi vacare deberet, & tanta cibi dulcedine, & suavitate frui, nimia cura, & sollicitudine alijs corporeis exercitijs vacabat. Et idem est ac si diceret Dominus: Quid Martha; Ialem medicum, talemque doctrinam, denique Dominum omnium domi tuæ habens, in hister exerceat? Non quia illud, cui vacabat malum esset, sed voluit Dominus significare, quanto plus homines in omnibus animarum remediorum debent inquirere potius, quam corporum. In his duarum harum fororum studijs, significantur studia, in quibus sacratissima domina nostra se exercevit, & obsequia, quæ vñigenito filio suo per totius vitæ curriculum exhibuit. Quæ lingua sufficiens erit explicare, quo amoris fervore studuit, ut maxima cum humilitate, & reverentia illud sacratissimum Redeni-

32 ptoris nostri corpus tractaret, ex quo in portico Betleemitico illum peperit, quo usque illum sepeliuit, illum, qui coelum, terram que alit pascens, & proptijs manibus victimum comparans corpori necessaria illi suggerens? Et difficilius multò esset altissimos coetemplationis gradus expendere, quam eius anima sanctissima in illa intima, & diurna conuersatione, habuit cum digno mundi redemptore quando puer, quando iuuenis, denique quando vir, quæ verba, quæ colloquia, quæ quæstiones, quæ responsa, quæ mysteria, quæ denique secreta vltro citroque habitavunt? O felicem scholam, in qua Deus est magister, & mater eius virgo discipula, in tam longo temporis spatio, & in tam frequenti magisterio, quid à tali magistro talis discipula non disce- ret? Quid illa sacratissima cœli Regina, à suo filio non obtine-

34 ret? Vere existimo, nec falli puto, nisi per auxilium maxime peculiare Dei esset quod illud tenerimum corpus & illa anima feruentissima non posset sustinere tantæ suavitatis torrentes, qui ex illo pereani fonte manabant. Cui propter eius singularem eruditionem, & sapientiam cœlestis ille magister, transiturus de hoc mundo ad patrem, à quo exiuit, suam scholam, & cathedralm commendauit, non, vt eius oves pasceret (sicut Diu Petro) sed, vt eas instrueret, & doceret cum illa superna ac cœlesti sapientia, quam ab eo didicerat. Vnde post domini ascensionem, (vt fertur) duodecim annis fuit in Hierusalem, vt magistra omnium Sanctorum Apostolorum, discipulorum, & credentium. Et hæc vna ex præcipuis rationibus fuit, ob quas eius amantissimus filius illam secum

D. Ansel.

cum non tulit cum in cœlum ascendit. Sanctus Anselmus aliam³⁴
 rationem assignat dicens, quod non tulit illam secum Dominus, ut dies peculiaris assignaretur, in qua celebraretur eius sa-
 cratissima assumptionio, & omnium oculi occuparentur illam intue-
 do. Quoniam sicut contingit in sacratissimâ Eucharistiæ die festo
 quâuis alia sanctorum reliquiaz portentur, omnes tamen, qui
 optime considerant relictis omnibus tantum in illo summo bo-
 no oculos fixos ferunt, ita, si felicissima cœlorum imperatrix
 cum supremo triumphatore Iesu Christo eius filio simul in cœ-
 lum ascendisset omnium contemplantium oculi in præcipuum
 raperentur. Quapropter voluit Deus, ut signatus dies eius assump-
 tioni esset, & totum festum ei attribueretur. In quo agitur
 de gloria eius in cœlum assumptione in corpore & anima.
 Et merito quidem, quia manus, quæ nusquam erectæ sunt, ni-³⁵
 si ad benedicendum suum conditorem non æquum erat, ut ver-
 terentur in terram. Oculi qui nunquam se exercuerunt, nec aper-
 ti sunt, nisi ad laudandum illum, qui eos formauit indecens erat,
 ut in terram verterentur. Pedes, qui nunquam gressum dederunt,
 nisi ad seruitium Dei, & utilitatem proximorum, non decuit, ut
 eorum particeps terra esset. Os, quod nusquam apertum est, ni-
 si ad debitas gratiarum actiones Deo exoluendas, cur Deus per-
 mitteret, ut in cineres verteretur? Caro, quæ nusquam carnem
 sapuit, quinimo purior fuit omni sanctorum spiritu, etiam purissimo, non æquum erat, ut terram saperet, nec in terra maneret,
 sed potius ascenderet, ut præmium simul cum anima acciperet, &
 tale præmium ut neque hominum, neq; Angelorum linguae ad
 illud explicandum satis sint. In Genesilegitur quod multipli-³⁶
 uit Dominus rem familiarem Laban, eo quod secum habebat vi-
 rum probum Iacob. Et ita confessus est idem Laban dicens: Ex-
 perimēto didici, quod benedixerit mihi Dominus proptere te. Et
 idem Iacob dixit ei: Modicum habuisti antequam venirem, &
 nunc diues effectus es, benedix itq; tibi Deus ad introitum meū.
 Si ergo diuina liberalitas tanta est, & tantus amor, quem erga
 suos fideles habet, ut impijs idololatriis benefaciat, propterea
 quod in domibus suis viros iustos habuerint, quibus donis, & be-
 nedictionibus ditaret illam, quæ non Iacob in domum suam, sed
 ipsum Deum in ventre suscepit, & habuit, & postea illi tot an-
 nis in dome sua tam singulari amore seruauit: Et quibus præmijs
 illam

Gene. 3.

37 illam donaret in domum illius hodie intrans? equidem ineffabilis est corona, qua hodie coronata fuit in gloria. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In Feste Assumptionis sacra-tissimæ Virginis Mariæ Concio Tertia.

Intravit Iesus in quoddam castellum, & mulier quædam Martha nomine excepit illum in dominum suam. LUC.10.

Equum profectò est, vt secundum celsitudinem festiuitatum, quas colimus, sic etiam deuotio, qua illas celebramus excelsa fit. Et planum est inter sacratissimæ Virginis Mariæ festiuitates hanc primum locum tenere, quoniam in hac die ab exilio reuocata est, & libera, vt filium eius unigenitum absque vlla tristitia missione cerneret. Hæc gloriofa domina plures dies lætos, & festiuos habuit, videlicet, diem, in quo matrem Dei effectam se vidit, & cum mundi redemptorem natum in vlnis suis tenuit, & cum postquam illum perdidit inter doctores in templo differentem inuenit, & quando illum resuscitatum vidit, & cum postea illum cum admirabili trophœo in coelum ascendentem aspexit, at nullus horum dierum parus fuit, sicut hodierna dies. Omnes sibi aduenerunt cum alicuius tristitia missione. Nam etsi magnam consolationem accepit matrem Dei se cernens, & etiam verbum incarnatum in vlnis suis videns, tamen, vt sapientissima erat, & nouerat quid denique in cruce ille passurus esset, huius recordatio amaritudinem magnam in eius corde sanctissimo efficiebat. Et quanuis maximo solatio affecta est, videns illum resuscitatum, & in coelum gloriofa maiestate ascendentem, vt pia mater tam dulciconversatione priuarise videns, tanti filij absentiam non sentire nō potuit. Et ita credibile est hanc solitudinem nimis illam an-

Iob. 29.

xisse diebus omnibus, quibus posteā vixit. Et sicut Beatus Iob, cùm priuatum se cerneret illa felicitate, in qua anteā se colloca tum viderat, dicebat: *Quis mihi tribuat, vt sim iuxta menses pri stinos, quando splendebat lucerna Dei super caput meum, & ad lumen eius ambulabam?* Quando lauabam pedes meos buty ro, & petrā fundebat mihi riuos olei? Ita hæc p̄iissima mater, suspiria dabat, & copiosas lachrymas fundebat, quoties recordabatur illius dulcissimæ conuersationis, quam in tempore tam diuti no cum suo dilectissimo filio habuit, & suavitatis illius, qua tunc spiritus eius refocillabatur. At verò dies hodierna fuit pura abs que alicuius tristitiae missione. Cū iam se vidit non genu flexo coram Bethlehemitico pr̄sepio cū tanta paupertate, nec cum il lis timoribus (*I. sobresaltos*) ob memoriam illius, quod Sanctus Si meon de dilecto filio eius prophetauerat, nec cū lachrymis quæ rendo puerū inter vicinos, & notos, sed potius cum gloria inestimabili, & securitate nimia sedens ad dexteram filij sui, absq; vilo timore, vsquam thesaurum illum amittendi. O virgo sacrata, gaudie, & lætate nunc domina mea, quia iam non fugientem in Agyptū, nec iuxta crucem guttas sanguinis ab alto cadentes suscipiente, te cernis. Iā amplius à dulcissimi filij tui aspectu non se paraberis, sicut illum sepultum relinquens te separasti: iam siquidem hæc omnia finem acceperunt. Et tu, o gloria regina, quæ in hac præsentि vita plus omnibus creaturis afflictam te vidisti, nunc super omnem creaturam exaltatam, & glorificatam te cer nis. Vbi quod sponsa de se dicebat, singulariter tu dicere potes: Inueni quem diligit anima mea, tenui eum nec dimittam. Et hoc fratres absq; nostri iactura factum fuit, quia quanuis hodie mundus eius aspectu sanctissimo priuatus est, attamen curam re spiciendi in nos illa non amisit: quin imo Beatissimæ Trinitatis tribunal hodie ascendit, vt rem nostram ageret, ac salutem nobis imprecaretur & vt perpetuo aduocata nostra esset. Quapropter illud D. Pauli dicere possumus: Nunc enim propior est nostra salus, quam cū credidimus. Propinquorem enim nostram salutem habemus, siquidem sanctissimam Dei matrem, ante supremū iudicem filii eius aduocatam habemus. Et est valde notan dū, quod sicut tribus diuersis diebus Christi Redemptoris nostri sacratissinam mortem, & glorioſissimam resurrectionem, & per quam admirabilem ascensionē celebramus sic hodierna die simul

Cant. 3.

Roma. 13.

- ¶ simul celebramus sanctam mortem, & gloriosam resurrectionem, & in celum mirificam assumptionem huius caelestis Reginæ. In primis eius mortem sanctissimam celebramus, quia quis pie confitemur illam peccato originali, & actuali caruisse: placuit tamē Deo, ut per mortis ianuas transiret, ut notum esset hominibus, quam infallibile eius diuinum verbum sit; & quam vera illa sententia, & iudicium, quod diuini Paulus eius nomine *Hebr. 9.* promulgauit, dicens: Statutum est hominibus semel mori, quamvis eius mors sanctissima, ab aliorum hominum morte nimis dissimilis suit. Nam aliorum mors cum dolore est, at verò eius mors cum lætitia. Quando aliquis iniquus, & abominabilis malefactor in carcere dicitur quatuor, aut quinque iustitiae ministri, manus in eum iniicientes, vi & impulsibus tanquam vilem apprehensum trahunt. At verò si quis nobilis in carcерem ducitur, nō sic fertur, sed sub eius fide, & verbo, nec iustitiae ministri illum tangunt, sed spontaneè illum ire permittunt. Nostā quam diuinæ maiestatis proditores, capti ducimur in mortem à ministris iustitiae Dei, qui sunt dolores. & ægritudines, & molestiae cum quibus morimur. At sanctissima Virgo, vt nobilissima, & fidelissima Deo ducta fuit ad mortem absque eo, quod horum ministrorum aliquis eam tangeret. Non illā dolores, non tristitia tetigerunt, quæ cæteros à dæ filios rapere solent. Quando *simile.* res aliqua dura scinditur, non potest fieri scissio absque violentia, & crepitū: at verores molles, vt gossypium, id est, (*Algodon*) & lana carmenata, & exacta absque violentia, & crepitū scinduntur. Sic nos quoniā duri, rebelles, & inobedientes sumus in morte cum maxima violentia & crepitū scindimur. At verò hac piissima Regina, de qua canit Ecclesia: Virgo singularis inter omnes mitis, quia tenera, & lenis erat per admirabilem charitatem, diuisa est per mortem absque ullo doloris strepiti, aut violentia tentationum dæmonum. Etiam solent homines ab hac vita discedere cum maxima tristitia, amaritudine, & anxietate propter dæmonum tentationes. Nam in illa hora, peccata, quæ quo tempore illa admittebatis nihil esse vobis dicebant, & etiam representabant magnam Dei misericordiam esse, ad indulgendū vobis: tūc inquam illa representant magna esse, & maiora quā, ut veniam mereamini. Vnde Regius David inquirens: *Curti-* *Psal. 48.* mebo in die mala? id est, in die laboriosa, quæ est dies mortis: re-

Sanct.j.pars.

Nn

spōdet

§ 62 In festo Assumptionis B. Mariæ

simile.

spondet: Iniquitas calcanei mei circundabit me. Quando creditores vident, debitorem suum velle discedere, omnes in eum irruunt. Sic dæmones tempore mortis obsident homines & peccata obijcendo eos affligunt, quasi, quod circundatos illos cum eis habent, & quod non possint subterfugere illis representant, vt in desperationis baratrum incidant. His omnibus angustijs purissima Virgo caruit. Sancti aiunt illam obijisse ex nimio desiderio videndi Deum. Ad Philippenses Diuus Paulus ait: Coarctor desiderium habens dissolui, & esse cum Christo. Sicut accipiter, qui in altū volans ardēam prædauit, & ligurienti carnificatoque in ea, mox capitum ei auceps impunit, & pedicis ligat, & in pertica illum ponit, cui pennæ erectæ manent, & rostro pedes pungit, vt pedicas soluat, & capitum excutit, alisque quatit perticam, nec vlo modo quietari potest. Sic gloriosus hic Apostolus, tam altum petierat, vt in diuina essentia prædam faciens illam degustauerit. Postea cum canis capitio se videns, & in pertica corporis ligatus, quietari non poterat, & quasi omnia frangere velle videbatur. Et non tantum Diuus Paulus, de quo Diuus Augustinus ait: In illo raptu diuinam essentiam vidisse, verum etiam alij iusti, qui quantis tantam gratiam, & donum non obtinuerunt, ita tamen ardenti amore Deum prosequuti sunt, quod præ nimio desiderio vident illum plures lachrymas fuderunt. Canis, qui dominum suum odoratur, si forte catena ligatus est, & cubiculo inclusus, gemit, & latrat, & vnguisbus ostium radit, & totus dilacerari videtur, vt dominum suum adeat. Quod si brutum animal hæc facit, quid faciet iustus corporis custodia inclusus? Horum unus erat Sanctus David, siquidem suspiria emittens, dicebat: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est. O quam malum signum est dilectissimi hoc desiderium videndi Deum in nobis non sentire. Timeamus & quum est, cum videamus nos huic vita mortali tam affectos, & angustia affici quoties recordainur, quod sumus morituri, quod ex minimo erga Deum amore procedit. Quod si D. Paulus, & alij iusti adeò exoptauerunt ab hoc mundo exire, & esse cum Christo, qualia huius seraphicæ Virginis desideria essent, cuius cor tam tenero, & flagranti Dei amore vulneratum erat? Vnde possumus considerare, quod altissime contemplationi dedita, & coram diuina celsitudine prona dicebat:

9

10

11

12

13

14

15

16

*philip. I.**simile.**D. Augu.**I. de Vidēn**de Denuo.**Simile.**Fsal. 119.*

2 Iam Domine tot annos in hac vita duxi postquam in exilium
 ô fili mi dulcissime, ascendisti. Nunc in uno quoque tuorum
 fidelium morior, quia te in uno quoque illorum interficiunt.
 Iam dissecor, & langueo ut tecum me videam, concupiscit
 & deficit anima mea in atria tua, sancti tui, & Angelorum
 exercitus, qui tecum sunt me desiderant propter amorem,
 quo me prosequuntur. Ideò educ de custodia animam meam
 ad confitendum nomini tuo, me expectant iusti, donec retri-
 buas mihi. Et mox piissimus Dns sanctissimæ matris eius iu-
 sta desideria, & pia vota compleuit. Et quāuis mors Virgini san-
 ctissimæ dulcissima fuit, sanctis tamen Apostolis molestani mis,
 & amara extitit, qui ibi adfuerunt, vt S. Dionysius refert, Timo-
 theum alloquens. Quia etsi diuini magistri sui absentiam egre-
 ni mistulerunt; præsentia tamen, & protectione gloriose matris

Psal. 141.

eius consolabantur, & eistantum aspectu confortabantur. At
 verò nunc à sanctissimo filio, & eius glorioissima matre orpha-
 ni relicti quid sentirent? Etiam pie credere possumus desolato-
 rum, & tristium consolatorem Iesum Christum, solatum eis
 præstuisse, mœrorum leuasse, denique dolorem minuisse, qui
 iure optimo voluit amantissimæ matris eius morti adesse. Nam
 si discellurus è mundo discipulis suis dixit: Iterum veniam ad
 vos, & accipiam vos ad me ipsum, vt ubi sum ego, & vos sitis,
 ex quo Doctores colligunt illum morti cuiuscunq; Aposto-
 lorum ad fuisse, ergo æquius erat, vt sanctissimæ matris eius
 morti adesset, siquidem cum mulier mortalis & passibilis esset,
 cum tanto sui discrimine & periculo se opposuit, vt per medium

Iacob. 141.

14 Iudæorum turbam furentem irrupe it, quod morti dulcissi-
 mi filij sui adesset, quo tempore ab omnibus derelictus fuit.
 Quis ergo cogitare poterit hæc et cetera considerans, & quæ mater
 cum eius filio fecerit, & cum idem filius tam facile adesse potue-
 rit, quod pro eius sanctissimæ matris solatio non adfuerit? In di-
 uino officio, quod illi sancti sacerdotes in hoc pretioso Virginis
 transitu celebrauerunt, in uitatorium profecto non esset: Cir-
 cundederunt me dolores mortis, siquidem sanctissima defuncta
 illis caruit. Nec responsoria essent: Peccantem me quotidie, siqui
 de nunquā peccauit. Nec unctiones essent, Parce mihi Domine,
 quandoquidem, quid illi Deus remitteret non habuit. Quin-
 imo Domini præsentia consolati cum maximo iubilo dicerent:

S. Dionys. I.
de diuin.
nom. c. 3.

Venite exultemus. Et lectiones essent: In omnibus requie^c quæ 15
sunt, & in hereditate Domini morabor. Quā plena meritum eius
anima sanctissima ab hac vita discesserit, non hominum nō An-
gelorum linguē id explicare sufficiunt, quandoquidem certum
est per totum vitæ spatiū, videlicet, sexaginta, & plus annis,
nusquam fecit, aut quicquam cogitauit, in quo prioris gratiæ augmen-
tum non reciperet. Quod si Diuus Paulus inquit: Quod oculus
non vidit, nec auris audiuīt, nec in cor hominis ascēdit, quæ p̄e
parauit Deus diligentibus sc̄, quid pr̄paratum haberet ei, quæ
cum tanta puritate illum peperit, & cum tanta fidelitate, & amo-
re seruuit? Et credibile est, quod post eius felicissimum transi-
tum, cum eius gloriōsa anima in cælo esset, & corpus sacratissi-
mum mortuum in sepulchro iaceret, Sanctos Apostolos cū ma-
gna instantia à Deo postulasse, vt illud suscitaret, & glorificaret. 16

Ad hoc afferendum nimium me mouet, quod cum Christus Re-
demptor noster his sacris Apostolis euersionem Hierosolymæ
ciuitatis reuelaret, & quod lapis super lapide relinquentus non
erat. Dicit ibi sacer textus, quod accesserunt discipuli eius, vt
ostenderent ei ædificationem templi. Vbi Origenes notat, hoc
illos fecisse (Quāvis Dominus melius illis nouerat quid in tem-
plo esset) quia videbatur eis hoc modo in pietatem illum posse
ducere, ne pateretur, vt ædificium tam primum destrueretur.
Quasi dicerent: Attende Domine, & tam illustre, & egregium
ædificium conspice, ne patiaris rem tam egregiam, & preciosam
deuastari. Si ergo discipuli tam pios, tamque studiosos se ostendebant propter illius templi materialis conseruationē, quid illos
imprecatos esse putandum est, ne illud virginæum corpus corrū-
peretur? Quam pijs verbis, quantavi & efficacia dicerent: O
xterne Deus, & Pater infinita misericordiæ, ne permittas Do-
mine, vt corpus tam sanctum, tam purum, tam piūm, & rationi
parens, quod tanta promptitudine tot annis in tuo sanctissimo
famulatu se exercuit, modo in corruptionem incidat, sicut cetera
corpora filiorum Adam. Quod ita Deū fecisse pie creditimus,
respiciens ad obsequia, quæ hæc cælestis domina ei exhibuit.
De Augusto Cæsare legitur, quod Alexandria ciuitatem vasta
renoluit, propter eiusdem vrbis magnitudinem: & etiam, quia
maximus eius amicus & familiaris in ea habitabat: & etiam se-
cuadum Plutarchum, quia Alexander Magnus illam funda-
uerat.

1. Cor. 2.

Matt. 24.
Origenes.August.
Cæsar.

ig uerat. Igitur, si quidam Gentilis, & tyranus hos respectus ha-
buit, ne urbem illam solo æquaret, nunquid non satis esset ad
hoc, ut sanctissimum illud Virginis corpus in corruptione non
deueniret, hanc cælestem dominam quandam ciuitatem esse su-
orum prelatorum: ac singularium edificiorum fabricatam, non, ut fami-
liaris Dei in ea habitaret, sed, ut totius beatissimæ Trinitatis rece-
ptaculum esset? Plura pie credimus de hac cælesti Regina, quorū
apud sacram Scripturam testimonium non extat. Propter quod
in Canticis de ea dicitur: Hortus cœlus soror mea, sponsa, hor-
tus conclusus, fons signatus. In quo significatur, res & mysteria,
qua Deus in illa operatus est nimirum occulta esse. Et ubi apud Isa-
iam legimus: Ecce Virgo cōcipiet, & pariet filium, Doctores Hę-
brei dicunt id de quadam Virginie secreta, & nimis occulta intelli-
ligi. Etiam Sanctus Ezechiel in spiritu propheticō illam uidit,
quādo ad literā secundum Diuum Hieronymū dixit illi Deus:
Porta hæc clausa erit, & non aperietur, & vir non transiet per eā,
quoniā Dominus Deus Israel ingressus est per eam, eritque clau-
sa principi. In quo etiam denotatur, quod solus Deus, eius ex-
cellentias cognoscit, cui placuit illas ei communicare. Vnde
Diuis Bernardus ait, ob id Angelum ei dixisse: Virtus altissimi
obumbrabit tibi, quia, multa, quæ in illa operatus est, sic ope-
ravit, ut solus ipse cognosceret. Et vnum ex præcipuis, quæ ex
hac cælesti Regina pie confitemur, de quibus (ut dixi) in sacra
Scriptura planum testimonium non habemus, est eius resur-
rextio glorioſa, & admirabilis assumptio in cælum in corpore, &
anima. Sanctus Ioannes in Apocalypſe refert se septem tonitrua
audiuisse, & cum voces eorum literis mandare vellet, quidam
Angelus dixit ei: Signa, quæ locuta sunt septem tonitrua, &
noli ea scribere. Et forte aliquod ex illis mysterijs, erat huius cæ-
lestis Reginæ gloriose assumptionis arcanum quod signare illi
iussit, ut pīj, & fideles huius sanctissimæ Virginis deiotti, humi-
liter, & pie sanctæ Ecclesiæ fidem adhiberent, quæ congruis du-
cta rationibus, pie conficitur, & solenniter cum ingenti gau-
dio spirituali celebrat, & canit, dicens: Exaltata est sancta Dei
genitrix super choros Angelorum ad cælestia regna. Nam sicut
Beatus Bernardus præpouderat, siquidem quando Deus in mu-
ndum uenit, illum sanctissimam hęc dominam in loco honorificati-
onis, qui in eo reperiebatur, suscepit, & quum erat profecto,

Cant. 4.

15.7.

Ecc. 44.

B. Bernari.

8. iii. 3

Apoc. 10.

D. Bernari.

Apoc. 12.

quod ascendenter illam in celum in loco præcipuo, & ante 23
 omnes puras creaturas ipse illam collocaret. Et hoc significat
 quod Diuus Iohannes deinde vidit, dicens: Signum magnum ap-
 paruit in celo, mulier amicta sole, Hæc mulier sanctissima Vir-
 go est: & eam sole amictam esse, est ita Deo coniunctam esse, ut
 inter ipsam, & Deum alia pura creatura non mediet. ibi sanctissima
 Virgo planè cognovit quanta dignitas erat matrem Dei esse,
 at nulquam intellexit huius admirabilis dignitatis celitudinem,
 quo usque in celum assumpta est, cum quid Deus esset, cognovit.
 Et etiam tunc sicut plene Deum comprehendere non pos-
 tur, sic etiam huius dignitatis matris Dei omnem altitudinem
 comprehendere nequuit. Quo gaudio tunc afficeretur matrem
 tam incomprehensibilis Dei se certens. Et quo etiam gaudiosi sa-
 cerdotes afficiuntur, quod cælum intrauerint, & infinitam Dei
 maiestatem viderint, & cum quanta cordis lætitia dicent: Ecce
 Dominus, quem in manibus meis, et si indignis quotidiis habe-
 bam. O glorificata sit talis liberalitas, & misericordia tanti Dei
 qui à talibus manibus tractari patiebatur. Et Angeli obstupefa-
 ci videntes celitudinem, quam hæc cælestis Regina pertingit,

Cant. 8.

illud Canticorum elogium protulerunt: Quæ est ista, quæ ascen-
 dit de deserto deliqs affluens, innixa super dilectum suum? Mi-
 rum fuit, aiebât, quod è cæli diuitijs ad mundi pauperiem Deus
 descenderet. Et etiam mirarunt, quod è terræ paupertate ad tam
 supremum cælestium diuitiarum culmen hæc sacratissima fe-
 mina sit elevata. Et cum mulier sit nobis omnibus, qui cælestes
 spiritus sumus antecellat & omniū dominasi. Deniq; cum sit ter-
 ra absq; eo, quod vertatur in terrā, ascendit, vt super omnes calo-
 rū principatus regnet: hodie magnam admirationem nos rapit.
 Sed vte, vte, & nullies vte dilectissimi! quid nobis prodest de ali-
 mirabilis gloria huius cælestis Imperatricis agere, si tamē propter
 nostra demerita abeins confortio in perpetuum separandi sumus?
 Ideo fratres studeamus eius gloriam considerantes, cū maxima
 affectione illam in his, quibus tantā gloria inieruit, vt eius
 dulcis confortio coram diuino conspectu in ævum perfruamur.

In hac sacratissima solennitate sancta mæter Ecclesia hoc no-
 bis Euangeliū proponit, in quo agitur de duplice vita, nempe
 aeterna, & contemplativa, quibus tranquani duabus alijs perno-
 bant

24 plant animæ usque ad gloriam impetrandam. Quod sic incipit:
*Intrauit Iesus in quoddam castellum, & mulier quoddam multo
 minore excepta illam in dominum suum. Vbi prius maxime consi-
 derandum occurrit, quod ille magnus Dominus, qui omnium
 rerum universalis conditor est, voluit pro nobis in hoc mundo
 peregrinus fieri. & de domo in dominum transire non habens
 propriam, ut ipse testificatus est de se, dicens: Vulpes soucas
 habent, filius autem hominis non habet ubi caput suum re-
 clinet. O quanta confusio filii huius seculi hinc est, qui om-
 nia occupare, & usurpare sibi volunt, nec proximos viuere
 sinunt. De his conqueritur idem Dominus per Iсаiam, di-
 cens: Vx qui coniungitis dominum ad dominum, & agrum agro
 copulatis usque ad terminum loci. Nunc quid habitatis vos soli*

25 in medio terra? In auribus meis sunt hæc, dicit Dominus
 exercituum, nisi domus multæ deserta fuerint grandes, & pul-
 chrae, absque habitatore. O terriblem communationem! At-
 tendite seculi amatores, quid hic Dominus vobis dicat. Quod
 siquidem vestros proximos vinere non sinitis, & vos omnia
 suggerere, omniaque ambire vultis, & ut magnas fabricas con-
 struatis, pauperes compellitis, ut vestris suas vicinas, & con-
 iunctas vobis vendant, propterea vos Dominus vita mulcta-
 bit, & domos vestras à vobis tollet. Et hoc parum est: nam il-
 lud, vñ, amplius denotat, videlicet, quod in infernum vos cre-
 mandos in perpetuum detrudet. Quondam dixit Deus: Cōgre

Gene. 14

gentur aqua, quæ sub celo sunt in locu vnū, & appareat arida, &
 factu est ita. Vnde sit manifestum, quod nisi hoc ita Deus præce-
 pisset, tota terra aqua cooptita esset, nec fructu proinde reddere
 posset. O quæ esse ea argumentū hinc deduci potest in eos, qui
 volunt in hoc mundo nimium se protrahere, & exponere. Si
 Deus præcepit aquis, ut propriū locū deserterent ad hoc, ut terra
 fructificaret, cur volet, ut tunc multa ambias, & aquis tuæ cupidita-
 tis omnia operias, ut nemo preter te vivere possit? Sit satis tibi
 frater, quod tibi Deus non præcepit, ut quod tuum est relinques,
 sicut præcepit aquis, ut locum suum descrecent, sed tantum præ-
 cipit, ne aliena rapias, & cum in mediocri contentus viuas. Ingens
 profecto in ianua est tantam curam adlibere in regis & opulen-
 tis domibus construendis, & non reminisci ubi in alia vita ha-
 bitandum sit. Figitur dilectissimi oculos vestros in hoc eæ esti-

magistro. & discite ab illo peregrini esse in hoc mundo.

²⁷ Et hinc erat soror nomine Maria, quæ ei a sedes secus pedes Domini, andiebat verbum illius. Intrat Dominus fatigatus ex itinere, & fame confessus. Maria autem de necessariis ad victimum diuini Magistri non curans, secus pedes illius sedet, ut verbum eius audiat. Magna quippe res est animam sui, & mundi rerum obliuisci coronam Deo. Sic mulier illa Samaritana juxta fontem eloquio Domini absorpta hydriæ, & aquæ obliterata est, sed magis absorpta erat Maria, siquidem Dei coram ipso Deo obliterata est. O quam bona Maria, quæ Christi coram Christo obliniscitur: hoc est, quæ cibationis, & deliciarum ipsius Christi obliniscitur coram eodem Christo. Aspice sancta mulier, quod ille, qui Angelos gloria reficit, fame perit. Piercat ille famic, ut saluer ego. Ecce quantum curva sit Diuina Magdalena anima sua, quod videns diuinum Redemptorem lassatum ex itinere, ne buccellam quidem illi administrat. Quasi diceret: Sinite illum, nolo ut manducet, reparetur anima mea, quanvis ipse famem patiatur. Quid Maria, anima tua tantum valet tantum, quandoquidem propter illam in cruce siti peribit. O benedictus sit talis Deus, & glorificata sit talis charitas. Adeò exoptat Deus salutem animarum nostrarum, quod yult, ut illam inquiramus, quanvis (Eusebe a sophia) famis, fatis, & lassitudinis eius, quando passibilis erat. Hoc est primum, & præcipuum, in quo misericordiarum pater vult, ut nos exercemus.

²⁸ Ergo Maria se sceleret, Marchia statigabit circa freques ministerium, quæ tecum te, vsque dic ergo illi, ut me adiuue. In quo significatur vita actiua exercitia, absque orationis & contemplationis auxilio cum debita utilitate, & fini cui non bene posse sustentari & conseruari. Vnde Diuus Paulus ait: Orationi instantes necessitatibus sanctorum comunicantes. Enim uero si orationi instet, hoc studio plurimum subuenienti, ut aliorum iustorum necessitatibus, & meritorie efficiunt, ne in exercitiis acceptis lassentur, sed potius perseverent. Et alibi idem Sanctus Apostolus ait: Rogo te germane compar adiuua illas, quæ metum laborauerunt in Euangelio, & alibi maxima instantia, & verbis efficacissimis ait: Obsorbo vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christum, & per charitatem sancti Spiritus, ut adiuuetis me in orationibus vestris pro me ad Deum. O quam manifestum ex hoc.

²⁹ Rom. 12.

³⁰ Philip. 4.

³¹ Rom. 15.

30 hoc sit quātum iustorum pro alijs iustis oratio valeat, siquidem Sanctus Apostolus verbis tam efficacibus ab illa adiuuare deposit. Et est valde notandum, quod propterea quod Beata Maria (ut idem Dominus dixit) turbata erat erga plurima, ideo de sorore sua conquesta est, & forte eius exercitium non approbavit: in quo significatum est, id quod re ipsa hodie in mundo contingit. Multi enim sunt, qui plura, quae a proximis suis fiunt, non probant, & de illis murmurant, quia ipsi metu turbati incedunt, cuius negotiisque secularibus inuoluti. His evenit idem, quod illi, qui ē mari exiit, cui, quia caput perturbatum affert omnia in gyrum verti videntur. Sic mali in inferno facentur, dicentes: Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinē improperiū. Nos insensati, vitā illorū æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. Est alius, verbi gratia, in campo tripudians, & saltans ad suauis instrumenti sonum, quem alius facit, & secundum diuersitatem sonorum sic ille diuersas motiones tam pedibus, quam corpore facit. Et ille, qui à longe illū speculatur, & nec tibicine in videt, nec sonum audit, putat illum sine sono tripudiare, aut quod amens alius sit, & insanias faciat. Sic mundani, quia vident seruos Dei in eius sancto seruitio inusitata, extraneaque, facere, & non cernunt impulsus Spiritus sancti, quibus mouentur, omnia illa amentiam, & insaniam esse putant: vnde murmurationes, & detractiones oriuntur, videlicet, ex nimio ieunio, oratione, & plurimis humiliationibus, alijsq; sanctis operibus. Qui Sanctum Heliam cerneret senem, & annosum, coram Rege Achab eum maxima agilitate currentem, sicut tantū ex-
31 terius intueretur non amentiam existimaret? Id tamen ex proprio decreto non fecit: nam ibi sacer textus inquit. Et manus Domini facta est super Heliam, accinctisque lumbis currebat ante Achab donec veniret in Iezrael. In quo voluit Deus ostendere vim, & virtutē, quā seruis suis solet præbere, ut etiā senes, & annos in executione munera suorum possint agiliter currere.

Et respondeo dixit ei Dominus: Martha, martha sollicitus es: turbata erga plurima: pro rō tuū est necessariū. Maria optimam partē elegit, que non conferetur ab ea. In hoc Dominus significauit, quomodo, et si Marthę exercitium sibi gratum erat, Mariae tamen studium multo magis. Et est notandum non dixisse Dominum: Optimum elegit Maria, sed optimam partem. Nam harum partium

sap. 50.

simile.

3 Reg. 18.

570 In Festo Assumptionis B. Mariæ

præstat contéplatiua quam actiuæ: & ambe simul portiores sunt,
quam quælibet per se sola. Ideo utramq; partem nobis sanctus
Dauid commendat dicens, In die mādavit Dominus misericor-
diam suā, & nocte canticum eius. Hoc est, die, quando maior di-
spositio, & opportunitas adest, mandauit nobis Deus, vt vita
actiuæ exercitijs, & operibus pietatis incumberemus. Nocte ve-
rò quando maior est quies orationis studio & cōtemplationi ya-
caremus. Et alibi sanctus Rex de se ipso ait: Paratum cor meum
Deus, paratum cor meum. Bis repetit, paratum cor meum, deno
tanquam ad vitæ actiuæ quam ad contéplatiua exercitia se esse
paratum. Circa hoc Domini responsum etiam hic est adueren-
dū nōnullos literæ nimis adhaerentes dixisse: quia Martha diues
erat, propterea in præparandis varijs ferculis sollicitam curari ge-
tebat, quasi ei videretur tanto hospiti cuncta parum esse. At ve- 34
ro Christus R. noster quia hos excessus & apparatus nimium ab
horrebat dixit ei, quid turbaris erga plurima? quid in plurimis ci-
bis præparandis turbaris, quandoquidem unus eorum mihi suf-
ficit. Et hunc huius loci literalem sensum esse asserunt. Et cum
dixit: Porro unum est necessarium (aiunt) cibum intellexisse.
At si attinet id, de quo ibi præcipue agebatur, consideremus, in
ueniamus, unum necessarium esse illud, cui Maria incumbe-
bat, scilicet, per quandam cognitionem, & quoddam mirifico
charitatis vinculo appropinquare Deo. Si quis dicat: Num
id, cui Martha incumbebat, videlicet, pietatis exercitium ne-
cessarium non erat? Maxime. Veruntamen Dominus ait, hoc
unum præcipue esse necessarium, quia hoc acquisito, vt præci-
puo facile alterum acquiritur. Nam illa anima, quæ hoc perue- 35
nit scilicet, vt perfecte Deo unita sit per hunc mirificum nexum
postea facilè se exerceat in hischaritatis operibus, quæ a Deo ei præ-
cipiuntur. Cum ergo hoc ita sit, nempe, unum illud necessarium
hoc esse, quid terribilius, dicite obsecro in hac vita potest eueni-
re, quā cernere fidet, qui hęc omnia, vt certissima firmiter credit
& q̄ nihil ei magis in obliuione sit, quā hoc necessarium? Omnes
mundi res, voluptates, honores deniq; diuitias quæsq; fidelis re-
linquere deberet, & continentere, vt hoc unum necessarium inqui-
ret. At verò cōtra facit, nā hoc unum necessarium relinquit, & alias
omnia cū in maxima auditate, & nimia cordis anxietate inquirit.
Hoc est, quod propijs oculis quotidie cērb, & quod mihi ma-

Psal. 41.

Psal. 107.

quam

36 giam admirationem infert. De hoc conqueritur Dominus per
 Isaian dicens: Quare appendistis argentum, non in panibus, &
 labore vestrum non in saturitate? Quasi dicat: quare laborastis
 propter illud, quod vos saturare minime potest? Ut autem vos fra-
 tres haec intelligatis, & miremini perpendite etiam Aристotele di-
 xisse: Sumus nos quodammodo finis omnium. Igitur ad quem finem ho-
 minem Deus creauit? Ut summum bonum intelligeret, & intelli-
 gendo amaret, ut B. Augustinus inquit: Nihil hoc rationabilius,
 aut virius, nec pluribus titulis magis debitum. Quomodo ergo
 eccliam, & terra non terrentur, & nos non obstupescimus, videtes,
 quod illud, cui minus homo incumbit est id, propter quod fuit
 conditus? Si aliqua gens inter mortales tam feria, & immanis ali-
 cubi esset, in qua nulla amicitia, nulla denique fidelitas seruaretur
 37 etiam inter parentes, & natos, sed omnes inuicem se mordiebat conser-
 verent, & mutuam se extraneis viliprecio veniundarent, quis tan-
 tam immanitatem audiens non obstupesceret? Quanto plus er-
 gò nos Deo debitores sumus, quam nullus filius sit patri, & etiam,
 quam omnes simul qui fuerunt & erunt? Et cum huic ineffabili
 patri tantum debeamus, non solum illum non diligimus, quin
 imo, quantum in nobis est, illum occidimus, & vilibus huius mu-
 dinariis vendimus. O sumiam peruersitatem aeterna dampna-
 tione dignam. Quo animi dolore Sanctus Moses dicebat: Ge Deut. 32.
 neratio prava, atque peruersa haecce in reddis Domino popule D. Augu-
 stulte, & insipiens? Nuaquid non ipse est pater natus, qui posse in l. contra
 dit te, & fecit te & creauit te? Nec minus, quia potius multo ma- Manicheos
 gis ingratos erga Deum nos ostendimus, quam illi, siquidem & de l.
 38 potiora quam illi beneficia accepimus. Rebus stupendam notetis ve arbitrio
 lim, nempe ex hominum peruersitate Manichaeorum errorem & in l. 2.
 ortu esse aiserentiū, duos esse Deos, bonū alterū rerū bonarū con- de moribus
 ditorē, alterū verò malū, qui iniqua creat: Nam induci non pote- ecclesiæ. &
 rant, ut crederent, quod unus Deus bonarē tam detestabiles, l. 5. conf. c.
 quales sunt homines iniqui, cōderet. In quo errore D. Augusti. 10. lib. 1. nico
 nouē annis versatus est. Sed postquam ad fidem est conuersus acce- de duabus
 mē contra eos disputavit. Ecce quā abominabilis malorum de- animabus.
 prauatio sit, quando quidem illi infeliciissimi homines ex illa oc e. 10. & l. 3.
 casionem desumpserunt in tam magnum errorem incidendi. Tā contra Iuli.
 dem ultimam huic rei manum impoam cum alia considera- Pelag. c. 5.
 tione, quæ etiam terrorem vobis iacutet, videlicet, cuncta ani-
 mā.

Job. 7.

malia irrationabilia, sic à suo conditore formata esse; quod nihil ³⁹
 omittunt eorum, quæ ad vitæ suæ conseruationem conducent.
 Solus homo è contra facit, qui non tantum contra Deum est,
 sed etiam contra seipsum. Vnde Sanctus Job dicebat: Quare
 posuisti me contrarium tibi, & factus sum mihi metipsi grauius?
 Magna querela, & miseria hæc est. Nam, cùm summa humanæ
 perfectionis consistat in imitatione perfectionis, & bonitatis di-
 uinæ, quæ maior miseria hac exequitari potest, ut non solum
 homo Deo similis esse nolit, sed etiā omnino ei contrarius sit? Si-
 quidē quod ille vult ego nolo, & quod illi displaceat, mihi placet;
 & quod ille diligit, ego odi; & quod ille odio prosequitur, ego
 amo. Ex quo lequitur, quod cum hominis fœlicitas, & eius ta-
 lus coniuncta sint cum diuino cultu, quod ille, qui rebellis, &
 contrarius est Deo, necessariō sibi metipsi grauius, molestus, & ⁴⁰
 nocius sit. Itaque cetera animalia in suis operationibus pro-
 priam conseruationem querunt: tantum miser homo in omni-
 bus, quæ agit, cogitat, exoptat, & loquitur propriam mortem,
 & destructionem, querit. Cum igitur proprijs oculis hæc pas-
 sim intueamur, & palpemus, nescio cur in lachrymarum mare
 non enatamus. O Christe lux beatissima, qui cum tam ineffabi-
 li charitate docuisti homines, quod te sequi, te diligere, & tecum
 in vinculo charitatis perfecto vniri est illis præcipuum & ne-
 cessarium, nunc dulcissime Domine per viscera misericordiæ
 tuę nos illumina & à somno peccati excita, ut relictis om-
 nibus huius caduci mūdi rebus, in hoc præcipuo,

& necessario nos exerceamus, quousq;

gratia insigniti tecum gloria

perfruamur, Amē.

(:)

In

In eodē Festo Assumptionis
sacratissimæ Virginis Mariæ
Concio Quarta.

*Intrauit Iesus in quoddam castellū, & mulier qua-
dam Martha nomine excepit illum in domum
suam. Luc. 10.*

¶ Exponatur litera Euangelij in principio.

V A N V I S ab re videatur, quod sancta ma-
ter Ecclesia in hodierna sanctissima festivitate hoc
sacrum Euangelium recitet: si tamen recte conside-
retur ad rem maximè facere videbitur. Quando similes
alicui Reginæ, aut Imperatrici indumenta fiunt, de
decens est, ut sartor illis appropinquet, vt mensuram desumat:
cæteruni adsunt aliquæ dominae similis staturæ à quibus men-
sura desumitur, & sic regia indumenta fiunt. Simili urbanitate
hodie sancta Ecclesia vtitur, quæ huius cælestis imperatricis cel-
stitudinem agnoscens vestimenta illi facere volens, eius solenni-
tatem celebrando vix illam tangere audet: & ob id duæ famulæ
eius Martha, & Maria hic proponuntur, quæ, vt cunque similis
staturæ sunt, cuius animam sacratissimam, & purissimum cor-
pus repræsentant. Et ita de his duabus sororibus verba faciens,
occasionem nobis præbet, ut de hac sanctissima Virgine, & de
eius sanctissimæ festivitatis mysterio non nihil loquamur. Itaque
hoc sacru Euangelium, si profunde consideretur, est velut quæ-
dam effigies, in qua huius gloriose Reginæ mirabilis assumpcio,
quam hodie celebramus, mystice repræsentatur. Et hanc vnam
ex præcipuis rationibus esse puto, ob quas sancta Ecclesia nobis
illud proponit. *Quod sic incipit: Intrauit Iesus in quoddam castellū.*
Ex titulis quos sacra Scriptura conuenientissimè Virgini sacra-
tissimæ adscribit, vnum est castellum illam appellare. Vnde spon-
sus in Canticis sponsam alloquens, ait: Sicut turris David collū
tuum, quæ ædificata est cum propugnaculis: mille Clypei pen-
dent.

Cant. 4.

dent ex ea, omnis armatura fortium. Hæc sponsa in sensu literali sancta ecclesia catholica est. Et collum huius cœlestis sponsæ, ut B. Bernardus expónit, est sanctissima virgo domina nostra, quæ idèo collum dicitur. Nam sicut collum inter cetera membra præter ea put sublimius est, ita inter ceteros sanctos, excepto Christo, R. nostro, qui est caput illa sublimior est. Et sicut caput versus corpus me diante collo inclinatur: ita hoc diuinum caput ad huius mystici corporis miserendum per huius clementissimæ virginis intercessionem inclinatur. Et sicut collum est canalis, quo influentia à capite in corpus descendunt, & quo etiam humores à corpore in caput ascendunt: sic virgo immaculata est canalis, per quem Redemptoris nostri dona ad nos descendunt, & quo etiam suspitia, & orationes nostræ ad illum perueniunt. Et collum hoc inquit sponsus esse sicut turris David, quæ edificata est cum propugnaculis, cuius fabricatio eius purissima cōceptio fuit. Et ibi Deus propugnacula posuit, videlicet spiritus sancti dona, ne in labem culpæ originalis, sicut, & nos incideret. Omnis armatura fortium, quæ in hac turri sita est, omnes virtutes sunt per ceteros sanctos dispersæ, quas omnes simul illa habuit. Et mille clypei, qui ex ea pendent sunt variæ protectiones, & auxilia, quæ miseri apud eam reperiuntur: nā hæc turris peccatorum refugium est. Quapropter, ô peccator, tibi consulo, ut in quaunque tribulatione constitutum te videris ad hanc turrim cōfugias, nam cōtra omnia pericula clypeos reperies. Modo à peccatis persecutū te cernas, aut varijs periculis afflictum, aut temptationibus confessum, aut quolibet alio infortunio singulis quibusq; malis clypeum reperies: Tribulationi lætitiam, persecutioni patientiam, culpæ lachrymas, Tentationi fortitudinem, quia mille clypei pendent ex ea, murus fortissimus, qui hoc castellum ambit idem mundi Salvator fuit, ut mystice Sæc[u]lus I[er]emia prophetauit dicens: Salvator poneatur in ea murus & antemurale. Et sicut murus iaculorum istus suscipit ne forte castellum ipsum pertingat, quapropter sepe contingit, quod manet ruptus, & vndeque discilius, ut castellum illæsum maneat: sic Christus R. Noster in cruce tanquam murus discilius vndeque mansit, ne eius mater sanctissima alicuius peccati istu peteretur. Quia si à peccati labore mansit libera, hoc fuit virtute passionis preciosissimi filij sui in diuino cōspectu præuisæ. In illo castello quod Dominus intravit duæ sorores commorabantur,

- 7 bantur; altera vitæ astiuæ, altera verò contemplatiuæ exercitio dedita. Et in hoc sacro castello etiam duę sorores sunt, videlicet, corpus sanctissimum, & anima purissima huius glorioſa domini nř. In nobis verò anima & corpus sorores dici non possunt: nam semper in continuo iungo versantur, & altera aduersus alteram insurgit, vt diuinus Apostolus affirmat dicens: Caro concupis- Gal.5.
cit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem. Hæc enim con-
tinuò sibi inuicem aduersantur: & tam ingens controuersia & di-
sceptatio inter hęc versatur, quod idem Apostolus alibi dicit: Si Rom.8.
enim secundum carnem vixeritis moriemini, si autem spiritu fa-
cta carnis mortificaueritis, viuetis. O quām ingens bellum est
hoc, quod si vultis, vt anima pacem, vitam, & libertatem habeat,
oportet captiuam, & mortificatam carnem habeatis, & perpe-
tuum bellum contra eam geratis, nempe, disciplinis, cilicijs, &
ieiunijs &c. Quòd si optatis, vt caro viuat, & quod pacē liberta-
temque habeat dicit sanctus Apostolus hoc per mortem animæ
esse debere. Videtur mihi inter animam, & corpus discriminari,
quod inter imaginem solidam (*Imagen de bullo*) & piętam.
Nam imago pięta perfectionem accipit, semper addendo ei, so-
lida vero è contra, si auferatur ab ea. Accipit. V. g. pietor tabu- simile.
lam leuigatam, & incipit imaginem delineare, & colores colori
bus superimponere, & umbram umbræ addere, quo usque per-
fectam imaginem depromit. E contra verò imago solida, si con-
tinuo dedoletur, & ab ea dematur aliquid tandem perfecta manet. Accipit excupitor rude lignum, seu truncum, & semper de-
dolat, quo usq; perfectam exculptam relinquit. Similis Aristo.3.
9 liter considerandam nobis est animam nostram à Deo creari, vt de anima
inquit Philosophus tāquā tabularasa, in qua nihil est depictum, text. com.
quam Deus in manibus nostris posuit, vt quam primum liberæ 12.14.
rationis vſu vti inciperemus illam paulatim perficeremus, sup-
posito quod per gratiam baptismatis nitida, idest, (*brunnea*)
nobis datur. Et hinc mysterium intelligetis, quid fuerit in causa
quòd postquam Deus cuncta creauit, vt in Genesi habetur, in- Genefi. I.
quid sacer textus, quod vedit illa, & vedit bona esse, vt de luce,
quam vt vedit bonam esse affirmauit. Et ex eo quod aquæ in lo-
co uno congregatae essent, & arida appareret dicit sacer textus:
Vedit quòd esset bonum. Et videns plantas fructificare, & her-
bas virescere dicitur: Vedit Deus quod esset bonum &c. At verò quando.

quando hominem Deus condidit, non memoratur, nec dicitur: 10
 Vedit Deus, quod esset bonus. O Deus maiestatis infinité, quid
 hoc Domine, lux, aqua, & terra bona tibi videntur, & homo nō
 item, cum sit ipse finis propter quem hæc omnia condita sunt?
 Dico Deum hominem non laudasse, quia omnem perfectionis
 plenitudinem, quam debebat habere, tunc nō habuit, quia ipse
 met paulatim animam suam (Dei auxilio) debebat perficere. Et

Ecclesiasticus 15.

hoc est quod Ecclesiasticus ait: Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui. Id est, creauit illum, &
 in proprijs manibus eum reliquit, vt si vellet se depingeret, atq;
 perficeret. Et modus quem debet obseruare est superimpose-
 re, & virtuti virtutem addere, & sanctitati sanctitatem iniunge-
 re. Et tot tamque perfectos virtutum colores poterit superimpo-
 nere, vt illam perficiat. At vero corpus è contra debet perfici
 tanquam imago solida, qui atrunco, & ligno rudi simile est, vn-
 de dedolari oportet, & ab illo auferri ex victu, somno, illecebris
 colloquijs & conuersationibus, vt tandem perfectum maneat.
 Itaque ad perficiendum corpus opus est, vt superfluum ab eo de-
 matur, &c, vt anima perficiatur ei superaddere opus est, ne forte
 (cum adeò sibi inuicem cōtrarientur) corpus suis inordinatis de-
 siderijs animam occidat, & anima virtutibus ornata vinci, & oc-
 cidi ab eo non patiatur. His omnibus contradictionibus sanctissi-
 ma Virgo domina nostra per admirabilem Dei virtutem, & dis-
 pensationem caruit. Interrogat Sanctum Iob Dominus. Nun
 quid gyrum Arcturi poteris dissipare? Arcturus septem stellis
 constat, cuius prima est sydus septentrimoniale, id est, (El norte), in
 buccinæ formâ arcuatus, qui semper sine quiete in gyrum versa
 tur: & quando tres stellæ supra sunt, aliæ quatuor infra, & è con-
 tra. Dicit modo Dominus ad Sanctū Iob: Quis poterit has stel-
 las detinere, quis ve clavum figet, ne in gyrum vertantur? Nullius
 vires, aut industria sufficiunt: solus Deus, qui cælum condi-
 dit, has stellas ne gyrent efficere potest. Scitote idem in homine,
 quod in cælo euenire, qui est tanquam Arcturus, cuius septem
 stellæ tres animæ potentiaz sunt, & quatuor corporis elementa,
 ex quibus potentiaz exteriore, & corporeaz componuntur. Quæ
 omnes stellæ taliter mouentur, quod aliquando tres animæ po-
 tentiaz infra sunt à corporeis potentijis oppressæ, aliquando vero
 animæ potentiaz supra sunt, & corporis potentiaz infrâ ab illis

Iob. 38.

oppressæ,

33 oppressæ, & eis subditæ. At in sanctissima virgine Domina nostra, Deus omnipotens suæ clavum posuit, quo eius potentias fixit, ne has inuersiones, & gyros facerent, sed semper quiete permanerent, videlicet, tres animæ potentia supra, corporis vero potentia infra, & perpetuo illis subiectæ. O rem mirabilem, nam cum virgineum corpus huius cœlestis dominæ alias humanæ esset, & via communis, qua cæteri filij Adæ genitum, & cum naturales appetitus, sicut &c cætera mortaliū corpora habebat, nihilominus ita rationi subdita essent. In Genesi legitur De *Gen. 6.* minū Noe præcepisse, ut cuncta animalia tā fera, quā mansuetā in arcam intromitteret, ut à diluvio seruarentur. Quid Dñe ad seruandū animalia iubet, ut in arcam includantur? Lupus cum 140ue, leo cū agno, canis cum fele, accipiter cum perdice, & vulpes cum gallina quomodo se habebunt? Nonne Dñe cernis, quod animalia fera mansueta vorabunt, & deniq; fera inuicem mortibus consumentur? Non recte (ait Dominus) mysterium nouis. Scitote hanc feritatem animalia habere in montibus, & sylvis, & in desertis vallibus, at vero intra ipsam arcam statim mansuerint. Tā mansuetus quippe leo erit sicut agnus, & lupus, ut quis: vulpes, ut gallina. O sacratissima virgo, & mater Dei, tu domina veri Noe Iesu Christi filij Dei arca es, & tua protec̄tio ne à peccati diluvio erepti sumus. Huius admirabilis arcæ animalia fera sunt sensus corporei, quæ perpetuo pacis foedere cum animalibus mansuetis, videlicet, cum animæ potentijs habitauerūt: Extra arcam in cæteris Adæ filijs verum est, quod sensus corpori solent vorare, & destruere tanquam fera animalia, animæ potestias, cæterū intra ipsam arcain non. Et ob hanc causam huius sanctissime virginis caro innocentissima, & anima pretiosissima iure optimo sorores dicuntur. Et in hoc castellū, in quo haec duæ sorores morabantur, intravit Christus mūdi Redemptor, sacratissimæ incarnationis eius tempore, ut ibi hospitaretur, & reficeretur.

Et, ut mysterium hoc plenius intelligatis, notetis oportet ex-principiis penurijs, & defectibus mundi huius, unum esse, vide-licet, quod in eo sedes non sit. Sæpe mecum cogito, quomodo illi, qui post huc mundum abeunt, & in eo omnem felicitatem collificant, non verecūdantur, siquidem in nulla ex eius creaturis sedē inuenire possunt. Solet quis verecūdari, & confundi aliquando *similes* mū frequentare, in qua ei sedes non conceditur, sed tanquam si

seruus esset stare iubetur. Et ita si vultis, vt dæmon à vobis rece-¹⁶
dat magnum remedium est sedem illi denegare. Cauete illum,
quoniam semel si sedeat, non facilè illum expelletis, idcirco
illum sedere ne patiamini; hoc est, ne immoremini ad conser-
randum mala, quæ vestræ phantasias offert, hoc enim est illi
non permittere, vt sedeat nec vt intret. Et cum eius super-
bia maxima sit, si hoc tamen modo illum stare facitis, statim
confusus abibit nec ibi immorabitur. Et tamen mundani non
verecundantur adeò res mundi diligere, quandoquidem omnes
simil non sufficiunt sedem illis dare. Sic enim Deus præordi-
nauit, videlicet, quod nulla earū in particulari, nec omnes simul
verum, & integrum gaudium, (qua propria hominis sedes est)
illi præbere possint. Vultis nosse, quisnam fuerit locus, vbi prius
homini in hoc mundo sedere permisum est? Virgineus vte-¹⁷
rus fuit reginæ Angelorum. Ibi enim anima sacratissima Re-
demptoris nostri in primo instati suæ creationis diuinam essen-
tiæ vidit, & fuit beata, & sic veram sedem habuit. Quod San-
tus Ezechiel prophetauit dicens: Porta hæc clausa erit, & non
aperietur, & vir non transiet per eam, quoniam Dominus Deus
Israel ingressus est per eam. Eritque clausa principi, princeps ip-
se sedebit in ea, vt comedat panem coram Domino. Diuus Hie-
ronymus, & alij sancti doctores asserunt hæc verba de sacratissi-
ma Dei matre intelligi. Et quanuis alia verba præter hæc de illa
scripta non essent, ingenui fateri possemus tot excellentijs illa
præstare, vt illas explicare nec hominū aut Angelorū lingue
sufficiat. Nam quis plures seras theœ superimponat, & magnam
custodiani adhibeat, nisi in ea multum habeat, quod furari quis-¹⁸
possit? Cum quis foras abit, & dicit ei amicus, attende, quod illa
arcæ reserata manet, cui ille parū refert, nihilibi est, quod eripi
possit, & siquidem hic dicitur tot seras, tantamque custodiæ huic
sacro castello Deum adhibuisse, sequitur ineffabiles thesauros in-
eo reconditos illum habere. Et hoc factum est ita, quia princeps
regum terræ Iesus Christus, quatenus homo in eo sedet, vt diuni-
na fruptionis pane in coram Domino comedet, hoc est, in visio-
ne Dei.

Merito ergo dicimus in hoc castellum hunc cœlestem hospi-
tem suis exceptum, & refocillatum, cui ha duæ sorores fidelis-
sime ministraverunt. Una earū videlicet, caro per triginta trium-

Ezech. 44.

Simile.

anno-

20 annorū spatium quibus in hoc mundo vixit servitia corporalia
 exhibuit: anima vero igneis diuini amoris actibus illi famula
 est. Et ideo de carne virginali dici potest, quod satagebat circa
 frequēs ministerium: & de anima eius sanctissima, quod sedebat
 secus pedes Domini. Sed dicet quis. Si haec duæ scrores huiusmo^{s. Dio. l. 2. c. 6.}
 di fraternitatis vinculo innatae erant, & tanto pacis feedere adiu-
 natæ quando adimpletum est id, quod Marthæ querela contra
 Mariam significauit, videlicet, quod caro de anima cōquesta di-
 ceret. Soror mea reliquit me solā, dic ergo illi, vt n̄ e adiuvet? Di-
 eo tempore mortis eius sacratissimæ hoc actum esse. Pro quo no-
 rāndum vobis est, quod cū Deo placuit, vt hoc sanctissimæ ma-
 tris suæ exilium terminaretur, omnes Sancti Apostoli ibi adfue-
 runt, vt Sanctus Dionysius refert. quos à diuersis mundi parti-
 bus, quibus peregrinabantur, verbum diuinum seminantes ^{dinin. nonis.}
 Deus congregauit. Et est credibile, quod inter ipsos, & piissimā
 matrem verba dulcissima, & amore plena haberentur, & etiam,
 quod dum illi prope diuino & spirituali eloquio operam da-
 rent, Christus mundi Saluator totus pulcher, & gloriosus illis
 apparuit. Cuius aspectu mater eius sanctissima verba illa la-
 cob patriarchæ iure dicere potuit, qui filium suum Ioseph, vi-
 dens summa lœtitia, & gaudio superflusus dixit: Iam lœtus mo-
 riari, quia vidi faciem tuam. Quæ linguis explicare sufficiet,
 quo sanctissimæ virginis huius lœtitia peruenit cum plenitudi-
 nem illius quod tandem exoptauerat appropinquare vidit, vi-
 delicet, ex hoc mundo transire, & perpetuo Deo vniri? San-
 ctus David huius miserae vitæ multa mala contemplans, & bo-
 21 na alterius, efficacissimis suspirijs dicebat: Quis deducet me in
 ciuitatem munitam? quis deducet me vsque in Idumæam? In
 ciuitatem munitam, id est, gloriam, ciuitatem fortem, securam,
 pacificam, & quietam vbi nullus timor, anxietas nulla, nec vil-
 lis horror inhabitat. In Idumæam, hoc est, rubicundam, (*Arrebo*
lada) cuius coloni, & cives omnes instar flammæ igneæ sunt.
 Ibi enim est, vbi Deus facit ministros suos ignem vrentem, amo-
 re accensos, nitore micantes, & pulchros. Hæc est dilectissi-
 mi ciuitas illa, versus quam tendimus. Nonne lœtitia, & gau-
 dio superflus liquefcit, sperantes inter cives tam speciosos
 collocari, ut in perpetuum cum Domino regnetis? O misera,
 & infelix anima, cur terrenas consolationes exoptas,

quare errabunda vagaris, tam anxie vilissimas huius seculi 22
 voluptates inquirendo, que tibi maximo impedimento sunt
 ne tanto bono perfueris? O si profunde illa æterna gaudia con-
 templaremur, quanta vi, & efficacia cum Regio Davide exclamaremus dicentes: Quis deducet me in ciuitatem munitam? Quis
deducet me usque in Idumam? O qualiter idem Sanctus Pro-
 pheta hoc desiderio flagrabat, quando cum lacrymis, & gemiti-
 bus inenarrabilibus illam iucundam societatem sitiens, iam pene
 luminibus deficientibus aspicioendo in cœlū quotidie illas cœle-
 stes mansiones salutans dicebat: Memento nostri Domine in be-
 neplacito populi tui, visita nos in salutari tuo, ad videndum in
 bonitate electorum tuorum, ad lætandum in lætitia gentis tuæ,
 ut lauderis cum hæreditatetua. O ignita verba à fœrudo corde
 prolata. Quid postulet hic sanctus attendite. Memento nostri 23
 Domine (ait) scilicet gratiam conferendo, ut simus in beneplaci-
 to populi tui, idest, in meritis sanctorum, qui tibi placent. Visi-
 ta nos, scilicet, ut saluemur in salutari tuo Iesu Christo, in quo
 peccata dimittuntur ad videndum, scilicet, te facie ad faciem, in
 bonitate & gratia electorum tuorum, ut participes simus beato-
 rum in cœlo. Ad lætandum in lætitia gentis tuæ, idest, ut connu-
 meremur in cœtu piorum, & ut lauderis à nobis cum hæreditate
 tua, qui sunt Angeli, & electi. Hoc, quod Sanctus David depre-
 cabatur etiam nos eodem affectu deberemus postulare, si quos
 decet esse mus. Cæterum in curia huius vitæ immersi in tam mor-
 tali obliuione gloriam habemus, quasi ea frui nusquam sperare
 mus. Ergo dilectissimi à Deo summis precibus contendamus
 ut illorum perénium gaudiorum viuam spem nobis donare di- 24
 gnetur, ut per illam ab huius vitæ rebus caducis corda nostra sub
 leuemus. Spem viuam appello illam, quæ per gratiam viuificatur,
 & in vitæ sanctitate fundatur. Hanc enim spem laudauit sponsus
 in sponsa dicens: Nas stuus, sicut turris Libani? Quisnam hic
 laudandi modus est? quid turri, & virginis naso: Nimirum si my-
 sterium quod hic latet attendatis. Per nasum siquidem spes signi-
 ficatur. Nam quemadmodum naribus olfacimus, & per fragran-
 tiæ etiam à longe res degustamus, & percipimus, similiter spes
 olfacimus, & degustamus res cœlestes, & hoc odore post illas cur-
 imus, sicut quondam sponsa promittebat dicens: Curremus in
 odorem vnguentorum tuorum. Vnde quanto magis probus quis
 est,

B. psalm. 55.

Cant. 7.

Cant. 2.

est, tanto agilis festinat, & maiori desiderio angitur morti appropinquandi: nam hinc cælum olfacit. Et peccator merui appropinquare formidat, quia hinc infernum odoratur. Et etiam spes animæ sanctæ turris dicitur propter eius firmitatem. Et ait in Libano fundatam esse, qui est mons odorifer, fertilis, & speciosus, in quo vita studiosa significatur: nam sancta & vita spes hoc fundamentum habere debet. Vnde in Proverbijs de illa muliere forti dicitur: Manum suam traxit ad forta, & digitum eius apprehenderunt fusum. O mirificum mysterium, quod antea sapiens de hac sancta foemina exclamauerat dicens: Mulierem fortem quis inueniet? Et denique de illa ait: Digitum eius apprehenderunt fusum. Quid? tanta fortitudo est fusum apprehendere? Utique. Non vos latet fusum

26 esse, & colum, id est, (*Larvæca*) in colu est, quod nondum est nem-
tum, in fuso verò quod iam est elaboratum. Et illa anima for-
tissimæ dicitur, quæ fuso innititur, & non colui, hoc est, quæ inniti-
tur illi, quod fabricatum, & elaboratum est, & non è contrâ, vi-
delicet, illi quod nondum est opere perfectum. Si hominem
quantumvis perditum interrogetis, si sperat gloria perfici? vos
irridebit, & dicet: Quid sperare debeo præter idipsum? Quid?
talem vitam agens in coelum ire speras? Ad hoc respondebit:
propositum habere deinceps pœnitendi, id quidem est colui
inniti. Scis ô miser, quod si hodie, aut cras in peccato immer-
sum mors te offendit in infernum perpetuo cremandus es
iturus.

Age ergo frater obsecro, & mox pœnitere stude, vt huic
27 pœnitentia in meritis Saluatoris nostri Iesu Christi possis in-
niti, & tunc de te dicetur: Digitum eius apprehenderunt fusum,
Quod si Davidis, & aliorum sanctorum cor ita desiderio fla-
grabat ab hoc mundo excundi, quale esset obsecro desiderium
terridissimum, quo huius tenerimæ, & amantissimæ virgi-
nis seraphicum cor flagrabat? Et cum quanta lætitia ejus ani-
ma sanctissima ab illa purissima carne discederet, in coeum
éque ascenderet cum eius diuino filio? Igitur anima glorio-
sa iam separata conquerebatur sanctum corpus quod soror
eius anima illud reliquisset. Et haec querela est quedam in-
clinatio, & naturalis appetitus, quem suæ perfectionis has-
bet corpus, videlicet, informandi ab ipsa anima. Deus au-

tem ad eius sanctissimæ matris merita respiciens , voluit huic ²⁸
naturali corporis inclinationi condescendere, quam , videlicet,
habebat ut animæ suæ vniuersitatem , & illa informaretur , & etiam
desiderio satisfacere , quo ipsa anima flagrabat , ut suæ gloriæ
particeps illud ficeret , qua ipsa fruebatur . Aequum est enim , ut
Regina eisdem exemptionibus , & priuilegijs gaudeat , quibus
Rex . Cum rex , & Regina quam plurimis equitibus , &
dominis stipati incedunt , quam primum ad fores palatij perueniunt ,
omnes ex equis descendunt , & pedites incedunt . Solus Rex & Regina equitant , & sic palatum intrant . Omnes
sancti , & sanctæ sunt tanquam equites superni Regis Iesu Christi , & Reginæ sacratissimæ matris eius . Per huius vitæ viam in-
cedunt animæ in corporibus tanquam in equis : cæterum , quam
primum ad fores celestis palatij perueniunt ex equo corporis ²⁹
descendunt , & pedites illud intrant . Solus Christus , tanquam
Rex , & eius mater purissima , tanquam Regina equitando intra-
uerunt in corporum suorum sacris equis . Præterea magnus ille
præliator David quondam dixit : Aequa pars erit descenden-
tis ad prælium , & remanentis ad sarcinas , & similiter diuident .
E statim sacer textus addidit : Et factum est hoc ex die illa , &
deinceps constitutum , & præfinitum , quasi lex in Israel usque
in diem hanc . Hanc legem magnus præliator Iesus cum san-
ctissima virgine eius matre hodie obseruare voluit . Nam cum
ille in campum certaminis contra hostes demones prodijt &
victoriæ exiliis reportauit (Ysiglio los alcances) usque ad inferos ,
tunc mater eius sanctissima iuxta crucem mansit , illud sanctissimum
corpus sanguinemque preciosissimum effusum custo-³⁰
diens , & alia opima spolia , quæ Dominus ibi reliquit . Ideo
equum erat , ut quantum ad hoc eque inter se diuiderent . Vi-
delicet , quod quemadmodum Dominus gloriam in corpo-
re reportauit , similiter illa . Etiam cum quis Iesu maiestatis cri-
men admisitius est , ut domus eius solo equetur , & sale asper-
gatur . Sic quia nos omnes maiestatis diuinæ rei sumus , equeum
est , ut corporum nostrorum domus solo equentur , & in pulue-
rem conuertantur , & sale , id est , verinibus qui ea rodant profe-
minentur . At hec fidelissima virgo , quæ nunquam crimen ,
neque ullum peccatum admisit , cur domus corporis sui solo
equa & in puluerem vertenda , aut sale verium serendat .

2. Reg. 30.

Simile .

Ex

- 51 Ex his omnibus rationibus planè constat, quam merito constemur in hac sacra die illam beatam animam coelestibus hierarchijs comitatum rediisse, ut eius sacro corpori infunderetur, & sic gloriam suam illi communicaret, vnde gloriosum, & immortale resurrexit. Tunc adimplatum mirabiliter est, quod Ecclesiastes ait: scilicet: Generatio præterit, & generatio aduenit, terra autem in æternum stat. Duplex est hominis generatio. Altera quando in utero matris gignitur altera vero quando homo resuscitauerit. Vnde Dominus apud Matthæum dixit: In rege generatione, cum sederit filius hominis, id est, in secunda generatione, & in sacratissima Dei matre præterit una, & aduenit altera, quando resuscitauit. Terra autem in aeternum stat, hoc est, eius sacrum corpus nusquam versum est, nec reuertetur in pulueres, quin immo gloriosum cum maximo tropheo assumptum est hodie in celum. In cuius ascensu glorioso obstupefacti Angelii interrogabant illud Canticorum: Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut virgula fumi? O Beati spiritus, quomodo hanc coelestem reginam fumum assimilatis? Potius in hoc videtur, quod illam contumelia afficitis. Nam apud nos de homine inquieto, & parum sensato dici solet fumo leuiorem esse, & de impatiens, & bilioso dicimus, illum in naribus fumum habere, & cum quis mundi diuitias collaudat, ad extenuandum eas dicimus: Omnia vanitas & fumus sunt. Vnde Sanctus David humiliter de se sentiens dicebat: Defecerunt, sicut fumus dies mei. Dico nihilominus hanc unam ex precipuis laudibus esse, quibus illam Angeli efferre potuerunt, & quandam admirabilem comparationem ad eius excellentiam explicandam. Nam fumus odorifer, & fragrans apud sacram scripturam placationem denotat. Vnde in Numeris legitur, iram Dei contra Hebreos exarsisse, & thura dante Aarō statim Deum fuisse placatum. In Genesi etiam habetur, sacrificio Noe odoratum esse Dominum suavitatis odorem. Et in Exodus præcipitur sacrificium fieri in oderem suauissimum, in conspectu Domini. In Numeris etiam dicitur: In calendis offeretis holocaustum suauissimum in oderem suavitatis Domino. Vnde dicentes Angeli quod ascenderat illa sicut virgula sumi ex aromatibus in hoc significare voluerunt, ad placandum iram Dei illam ascendere. O mirificam puræ rationalis creaturæ prærogativam, cuius munus est

Deum placare . Ideò dilectissimi exultemus omnes , & late 34
mur, siquidem coram divino conspectu talem aduocatam ha-
bemus , & in omnibus nostris necessitatibus ad illam pro-
remus , vt nobis opem ferat , & gratiam obtineat , cum qua
gloria meretur . Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius .
Amen.

IN FESTO SAN-

cti Bartholomæi Apostoli

Concio Prima.

*Fxist Iesu in monte orare, & erat pernoctans in
oratione Dei &c. Luc.6.*

Matt.6.

V M M V S Mundi magister Christus
Dei filius orandi modum homines docēs,
vt eorum oratio diuinæ celitudini grata es-
set , apud Matthæum de hoc orandi stylo
verba faciens inter alia multa hoc vnum di-
xit: Orantes nolite multum loqui sicut Eth-
nici faciunt : putant enim quod in multilo-
quio suo exaudiantur . Nolite ergo assimilari eis . Evidem hæc
Diui Matthei , & Diui Lucæ loca prima facie magnam admira-
tionem inducunt . Nam Sanctus Lucas ait: Quod erat Iesu
pernoctans in oratione Dei . Et Sanctus Matthæus ait eundem
Dominum dixisse: orantes nolite multum loqui . Quomodo er-
go hic diuinus magister docet , vt orationi vacantes breues si-
mus , siquidem ipse eidem studio tam prolixè incubebat , quod
a principio noctis , vsque ad mane ab orationis exercitio non dis-
cedebat ? Ad hoc respondeo , quod seo admirabili exemplo ille
nos docuit , quo pacto eius coelestem doctrinam deberemus in-
telligere , & quod in his verbis prolixas orationes , aut plures non
damnavit , sed illorum duntaxat orationes , qui omnem ratio-
nen de orationum numero habent , & ex eo tantum quod mul-
tas preces standunt exaudiiri putant . Et ideo Dominus dixit: Pa-

- 3 tant enim, quod in multiloquio suo audiantur absque eo, quod de conscientiae puritate aliquam curam gerant, & de attentione, affectione, & amore quibus orare debent. Vnde sancti ad imitationem diuini magistri dies, non esseque in hoc sancto exercitio insumebant. Ideoque sanctus David deprecabatur dicens: *Psal. 85.*
Miserere mei Domine, quoniam ad te clamaui tota die, laetifica animam serui tui. In quo est valde notandum, quod sanctus Rex ad hoc, ut Deus illum exaudiret, hoc allegabat, scilicet: Quoniam clamauerat tota die. Et alij interpretes hic transliterunt: Miserere mei Domine, quoniā ad te clamabo. Et sic est in contextu Graeco & in paraphrasi Chaldaica. In quo sancti viri perseuerantia denotatur, siquidem ait: Clamaui tota die, & clamabo, nunquam deficiam. His enim duobus temporibus verbum, quod hic habetur correspondet. Et alibi, vbi nos legimus Deum dicere: Clamauit ad me, & ego exaudiem eum, alia translatio habet: Clamabit ad me, & ego exaudiem eum: & sic est in contextu Graeco, & in paraphrasi Chaldaica. Vbi manifeste ostenditur, quam grata Deo sit perseuerantia in oratione: siquidem una ex causis principiis, ob quas promittit se ipsum erexitur, & glorificaturum est: quoniam clamauit, & clamabit ad me. Et ita Diuinus Apostolus inter Spiritus sancti dona connumerat perseuerantiam in oratione dicens: Orationi instantes. Id est, Deus est qui hoc donum tribuit, & hoc beneficio vos afficit, videlicet, ut litis orationi instantes, & ne statim deficiatis in re tam vobis necessaria. Ideoque in eadem oratione debemus postulare, ut Deus nobis hoc donum communicet.
- 4 *Psal. 90.*
 5 *Roma. 12.*

Ait ergo Sanctum Euangeliū: *Eregit Iesus in montem orare.* Gloriosus Ioannes Evangelista in Apocalypsi ait, sape dominum, qui ei apparuit dicente audiuisse: Qui habet aurem audiatur, in quo significatum est, quam sit necessarium ihs, quae illius nomine nobis prædicantur, attentionem præstare. Ceterum, quia non solum aures ad audiendum necessariae sunt, sed etiam oculi ad attentē intuendum mirifica exempla, quae idem Dominus de vita eius perfectissima nobis reliquit, Ideo Sanctus Isaías de his duabus rebus simul mentionem facit dicens: Erunt oculi tui videntes præceptorem tuum, & aurestuz audient vocem post tergum monens: Hac est via

Prover. 20.

Exod. 19.

I. Petri. 2.

ambulate in ea. Hoc est, in tuo cœlesti præceptore opera, quæ 6
 imiteris ve debis, & audies doctrinam, quam amplectaris, & se-
 quaris. Et ad utrumque horum aduertere donum peculiare Dci
 est, vt Sapiens affirms dicens: Oculum videntem, & aures
 audientem, Dominus fecit utrumque. Ergo dilectissimi oculos
 vestros aperite, & mirificum exemplum, quod unigenitus Dei
 filius vobis hic præbet, attendite. Ascendens in montem orare,
 solitudinem petens, & noctu priusquam suos sacros Apostolos
 eligeret, docens nos, quod in omnibus rebus gerendis primus gra-
 dus sit, ad Deum in oratione properare. Hoc multis retro secu-
 lis idem Dominus Moysi significauit in Exodo. Vbi ait: Haec
 dices domui Iacob, & annuntiabis filiis Israel. Vos ipsi vidistis,
 quæ fecerim Aegyptiis, quomodo portauerim vos super alas
 aquilarum, & aslumpserim mihi. Si ergo audieritis vocem
 meam, & custodieritis pætum meum critis mihi in peculium
 de cunctis populis (mea est enim omnis terra) & vos critis mi-
 hi in Regnum sacerdotale, & gens sancta. Res profecto mira.
Quid hic Dominus sibi vult? Nunquid omnes Hebrei sacer-
 dotes erant? Minime gentium. Cæterum in hoc significauit,
 quod discrimen inter suos, & reliquas mundi nationes futurum
 esset. Nam cæteri homines quia verum Deum non habent, nec
 ab illo aliquod auxilium impetrant, omne studium omnemque
 spem in terra & proprijs manibus, & industria sitam habent. At
 cum **vestra** vita, salus, dignitas, felicitas, denique omne bo-
 num à vero Deo dependeat præcipuum studium & cura **vestra**
 esse debet, videlicet, oculos vestros ad illum leuare: & sic in ora-
 tione & in spiritu subleuatione sacerdotibus similes eritis. Et 8
 vt magis ad hoc illos incitaret, & omnem spem in illo siti am ha-
 berent, in memoriam illis renocat magnum beneficium stupen-
 dorum operum, quibus illos eripuit, & quomodo portauit eos
 sicut aquila, quæ inter omnes aues super alas pullos suos portat.
Quod illis dictum est, & quum est, vt nobis dici putemus, siqui-
 dem eidem Deo ac Domino seruimus, & ab eius magnifica ma-
 nu potiora multò beneficia accepimus. Vnde Dominus Petrus ait:
 Vos autem genus electum regale sacerdotium, non propterea
 quod omnes Christiani sacerdotes sint, sed quia omnes tan-
 quam sacerdotes debent esse in spiritu eleuatione, & in assidua
 ad dominum deprecatione. Nam oratio est quoddam antido-
 tum

9 tum, & commune remedium & refugium contra omnia mala. Vnde Sanctus Theodoretus in historia religiosa refert illos sanctos eremiti patres solitos esse dicere: Medici diuersis ægritudinibus varia medicinarum genera, & pharmaca habent. At verò omnibus animæ ægritudinibus, & cunctis corporis infortunijs una est medicina communis, nempe oratio. Hæc nanque Deum attrahit, qui est virtus, & singulare remedium contra omnia mala. Sed oportet, ut feroore exerceatur, quali Regius Propheta David flagrabat, cum dicebat Psalmus sexagesimo septimo, In die tribulationis meæ Deum exquisiui manibus meis. Quem locum alij sic verterunt: In die tribulationis meæ Deum exquisiui, manus mea nocte extensa fuit, sine intermissione: Renuit consolari anima mea, memor fui Duci, &

20 vociferabar, loquebar, & deficiebat spiritus meus. (*O ralasme la beatissima Trinitas*) quo feroore, qua inflammatione, quibus verbis, quanto clamore, & instantia Sanctus Propheta à Deo efflagitabat, quoties periculis obsessum se videbat, & hunc orandi modum coram Domino proponebat (*y lo alegaua como titulo*) vt illum Deus exaudiret, & quod importunis precibus ab eo contendebat ei concederet. Et alibi dicebat: Clamaui in toto corde meo, exaudi me Domine. Ille in toto corde orat, qui ad id, quod loquitur attendit, nec alijs vanis, & terrenis cogitationibus diuertitur. Ideò orationes (*de tares*) reprehensibiles sunt in illis inquam, qui non amplius attendunt, quam, ut orationum numerum absoluant, nec magis advertunt quam si bruta animantia essent: quæ orationes vix ad aliud deseruiunt, quā ad

21 fictum solarium eorum: qui eas fundunt. Quibus videtur si quotidie Rosarium, & officium defunctorum, aut psalmos penitentiales recitent, securos esse de propria salute, cum illas preces ita fundant, vt potius veniam à Deo precari debeant propter irrementiam, qua Deum infinitæ maiestatis alloquuntur, quam ius habent, vt præmium pro illis depositar. Dilectissimi ne fallamini, existimantes orationes sacramenta esse, quæ & si indeuotè suscipiantur gratiam conferunt ex opere operato. Plus proderit vobis una oratio Dominica, paulatim, reuerenter, & devote pronuntiata, quam si centum turbulenter, confuse, & cursim recitentur, sine attentione & reuerentia. Quæ condizioni si dum oramus propter negligentiam nostram deficiunt saltem.

S. theodo.

Psal. 67.

Psal. 18.

salem à venialilabe non excusamur. O filiorum Adam ingen- 12
tem miseriam, quo in modo ut in plurimum incommodum dedu-
cunt, vnde utilitatem promere debebant. Super quos illa maledic-
tio cedit, quam Sanctus David, non ut maledictionem, sed
tāquam prophetiam comminatus est, dicens: Oratio eius fiat in
peccatum.

Psal. 108.

March. 14.

B. P. Aegi-
dius.

Ideoquē plurimum conduit loca solitaria querere ad orationi vacandum, ad huius cœlestis magistri imitationem. De quo dicitur hic quod, *Exiit in montem orare*. Et Sanctus Matthæus ait: Ascendit Iesus in montem solus, ut oraret. Et molestum es-
set relatu quoties in totius sacri Euangelij discursu dicitur, quod discessit solus, ut oraret. O Christe vere mundi præceptor, equi-
dē ita quiete in populo, sicut in solitudine orare poteras. Ceterū,
quia propter nos homines, & propter nostram salutem de coelo
descendisti, & homo factus es, voluisti omnia opera tua sacratissima
ad nostram instructionem disponere. Et ita opus fuit, nō ti-
bi, sed nobis, ut in locū semotum oraturus discederes, ut nos ita
faciamus, & orationis tempore ab omni humana cura nos expe-
diamus. Nam sicut vacuum aliam rem ad se trahit, quae illud
adimpleat, & eius defectum suppleat: ita cor à rebus terrenis
vacuum, & expeditum Deum ad se trahit, qui eius diuinis do-
nis illud adimpleat. Et in solitudine maior occasio suppetit,
ad hoc, ut cor euacueretur, & attente reuerenterque, ut oportet
orationis studio vacet. Beatus Aegidius nostri ordinis fra-
ter à quodam religioso interrogatus, cur in oratione plusquam
in alijs exercitijs tentaremur? Sanctus vir respondit: Dicito,
si litem ageres, & regem adires, ut protectionem, & auxi- 14
lium ab eo depositceres, nonne aduersarij tuus pro viribus con-
tenderet, ut iter tuum impeditret? Maxime. Cum igitur in ora-
tione contra Sathanæ astutias auxilium depositamus, versutus
ille omnibus vijs studet, hoc sanctum exercitium nobis impe-
dire. At verò, si in quietis solitudine constituti simus, instru-
menta pauciora sibi sunt, quibus nos expugnet, & orationem
nostram impeditat. Nam seculi tumultus, & strepitus vnum
ex efficacibus instrumentis est, quibus orationes nostras labefac-
tare solet,

et erat per noctans in oratione Dei. O bone Iesu, Angelorum de-
cis, & gloria, quis tam felix esset, qui ibi adesse mereretur, & tunc

fan-

15 sancta orationis seruorem cernere, & reuerentiam, qua ad patrem
orabas? Attendite dilectissimi, & vobiscum considerate, qualis hec
Domini oratio esset, quam feruida, quam pura, quam excelsa,
quam instans, & diutina, denique, quanto efficacie, & virtutis. San-
ctus Apostolus de hoc diuino Redemptore verba facies ait: Quia Heb. 5.
in diebus carnis sue preces supplicationesque; ad eum, qui possit illum
saluum facere a morte, cum clamore valido, & lachrymis offerens,
exauditus est pro sua reuerentia. Perpendite obsecro verba illa:
In diebus carnis sue, id est dum vixit. Unde constat, quod non solum
in cruce illum clamorem emisit ad patrem cum lachrymis: verum etiam per
totius vitam suam curriculum semper idem fecit quoniam non dicit, in die, sed,
in diebus. O quanto confusione nobis est haec omnia audire siquid
ab eorum imitatione taliter absimus, & hoc sancte orationis studiu-
16 in diebus carnis nostrae in tanta obliuione habemus, cum alias, ut di-
xiimus tam singulare remedium cum suis necessitatibus, & miseriis
nostris existat. Quod si aliquando illud aggredimur mox ab in-
cepto desistimus, & lassamur: & ob id tam parvum cum eo profici-
mus. Candelarius, non statim a prima, secunda, aut tertia vice can-
delas format, sed semper in balneo eas immittit, & paulatim oper-
cula suscipiunt, & sic perficiuntur. Similiter anima in orationis bal-
neo paulatim perficitur, & donorum opercula successivè recipi-
pit, cuius instantiae defacta tam parum proficit.

17 Et cum dies factus esset vocauit discipulos suos, & elegit duodecim ex
ipsis, quos & Apostolos nominavit. Aduertite, quomodo diuinus pre-
ceptor postquam pernoctauit orationi instantias, sacerdotum A postolorum
electione fecit. Etiam equum est, ut sciatis, quod, ut questionem il-
lam discipulis suis proponeret, videlicet? Quem dicunt homines
esse filium hominis? & ut miraculose D. Petrum assignaret tanquam
suum vicarium dicentes illi: Tu es Petrus, & super hanc petram aedifica-
bo Ecclesiam meam, & tibi dabo claves, prius ad patrem orauit
ut soli Petro hanc veritatem (videlicet quis ille esset) reuelaret,
& etiam, ut hanc fidem in corde eius figeret, ut postea constituit. Unde Lue. 9.
Sanctus Lucas ait: Et factus est, cum solus esset orans erant cum illo,
& discipuli. Et interrogauit illos dicens: Quem dicunt homines
esse? Itaque, sicut ad eligendum ex discipulis duodecim Apostolos
erat pernoctans in oratione Dei, eodem modo, ut ex duodecim ele-
ctis unum preficeret, qui eius vices gereret, & qui Ecclesiam cum il-
la admirabili confessione illustraret, etiam orauit Dominus,

390 In festo S. Bartholomæi. Apostoli

ut in electionibus prælatorum ecclesiam suam orationi insflare doceret. Pro quo notandum vobis est, sic se Deum habere erga Ecclesiam militantis administrationem, quemadmodum erga mundi gubernationem se gerit. Sanctus Dionysius ait, Deum non omnina per se solum facere, sed etiam per media preordinata. Disponit enim extrema per media, videlicet, per causas secundas, pluit mediantibus cœlis. Suggerit necessaria viæ tui humano, videlicet frumentum, vinum, & carnes mediante terra. Eodem modo ad fidem propagandam Christus R. noster hoc opus per se solum noluit perficere, sed suos sacros Apostolos elegit, & alios discipulos, ut eius gratia, & auxilio in conversione animarum sibi adiutores essent.

Corinth. 3. Vnde diuinus Apostolus agens quomodo fideles sunt Dei agricultura, & ædificatio, postquam dixit: Ego plantavi Apollo rigauit, Deus autem incrementum dedit, subdidit dicens: Dei enim adiutores sumus. Sic etiam modo Dominus hanc ecclesiam non per se solum gubernat, sed adiutores habet, videlicet, prælatos, & ministros earum. Aduertite ergo quales esse decet adiutores Dei in tali singulare, & prope diuinio ministerio, quale est animarum. In Genesi habetur, q[uod] postquam Ioseph interpretatus fuit somnium Pharaoni, & consilium ei praebuit, ut aliquem virum sapientem, & industrium universæ terræ Ægypti præficeret, ut in annis ubertatis frumentum colligeret, & seruaret. Et subdit sacer textus: Locutus est Rex ministris suis dicens: Num inuenire poterimus tamē virum, qui spiritu Dei plenus sit? Vbi ponderandum valde est, quod rex ille, cum alias Gentilis esset, & idololatra cognouit tamen ad optimam Reuplicæ gubernationem spiritum Dei opus esse. Vnde statim Ioseph dixit: Quia ostendit tibi Deus omnia quæ locutus es, nunquid sapientiorem, & consimilem tui, inuenire potero? Tu eris superdomum meam, & non solum domui suæ illū præfecit, ut illum regeret verū etiam, ut doctor, & magister eius esset sicut sanctus David affirmat dicens: Constituit eum Dominum dominus suæ, ut erudiret principes eius, sicut semetipsum, & senes eius prudètiā doceret. Hoc Deus intēdebat, ut per ministerium Iosephi in cognitionem suæ celsitudinis Ægyptij deuenirent. Si ergo ad illa terrena ministeria cognouit ille Gentilis necessariū esse ministrū spiritu Dei plenū, quanto magis ad ministerium spirituale & diuinū? Quod si hoc reuera ita se habet, ut vos patres, & Do-

Gene. 45:

Psal. 104.

mini

*S. Diony.
de cœlest.
Hierarc.*

21 mini in vestris electionibus scopū (vt aiūt) attingatis, ne hæc negotia carni, aut sanguini consultetis, quæ perperā vobis consulēt. Nec de cognatione, amicitia, aut alijs mūdi respectibus, seu lucris curetis, quia excætabimini. Verūtamen cū Deo illa deliberate, in oratione feruida, & efficaci ab eo summis precibus contendentes, vos illuminet, vt viros spiritu Dei plenos ad dignitates promouere noscatis. Artifex, qui domum ædificat, perpendicularum seu regulam ligneā in manu affert, qua norma dimetitur & regula lat lapides ædificij: & quæ prominere cernit mallei instrumentis intromittit, quo usq; in perpēdiculo cū alijs ponatur: etiā quæ intus absconditū videt extrahit, & manifestat. Sic maioris prælati munus est cū regula suæ religionis (si regularis est, alioquin si Episcopus aut summus Pōtifex cū lege Dei quæ est regula vniuersalis) subditorū vitas dimetiri, & subditū, quæ prominentē viderit, videbit et, honoris cupidū, ambitiosum, & imperādi audiū hunc, qui sic præminet recludat, & intus mittat humiliādo illū, & rationē de illo nō habēdo. At vèro illū, qui absconditus est, & recollectus, humili atque deuotus, & sine tumultu manifestet, publicet cligatq; dūmodo cæterā, quæ ad munus exercendū requirūtur habeat. Talis erat Saul, quando in Regē Israēl illū Deus elegit, qui quo tempore vngēdus erat se abscondit, quicq; imienire non poterant subditū, quo usq; dixit Deus: Ecce absconditus est domi. Vbi Samuel de illo dixit ad populum: certè videtis quem elegit Dominus, quoniā non sit similis illi in omni populo. Et anteā sacer textus ait: Nō erat vir de filiis Israēl melior illo. Et postea Samuel dixit ei. Cum paruulus es in oculis tuis, caput in tribubus Israēl factus es. Ecce quæ Deus populi sui in principē eligat, videlicet, optimū eiusdem populi virorum, & qui paruulus siue humili erat in oculis suis, non in alienis, sed in propriis, se vilipendendo. Ergo dilectissimi in vestris electionibus Deū imitamini. Ut autē quod hic vobis dixi sciatis perficere, diuinā celitudinē humiliiter deprecamini: vt vos illuminet. Nā nisi electiones feceritis, sicut oportet omnia dāna, quæ exinde prouenerint super vos incidēt, & eternis tormentis soluetis, quæ etiā in hac vita Deus punire solet. Quod in Oz̄ sacerdotis animadversione natuit. De quo legitur, q̄d cum arcā foederis educeret de domo Aminadab, imposuit eam super plaustrum nouum, vt eam duceret in Bethlehem ciuitatem David, & cum iter agerent, extendit Oz̄ magnum.

I. Reg. 10.

I. Reg. 9.

I. Reg. 15.

2. Reg. 6.

manū ad aream Dei, & tenuit eam, quoniam calcitabant boues: &
 & declinauerunt eam. Iratusq; est indignatione Dominus contra Ozā, & percussit eū super temeritate, qui mortuus est ibi iuxta arcam Dei, O Deus pietatis, & clementiae infinitæ, quid Domine hoc præmio donas illū, qui tibi obsequiū præstare existimat? Arca minabatur ruinam, & quoniam sacerdos accedit, vt te neat illam ne cadat, & detrimentū patiatur occidis illū? Ad hoc
Glo. ord. &
Nicol. Lyra-
nhs.
Num. 7.
1. Reg. 4.

Ozam, quia tetigit arcam, sed quoniam ciuiusculpa declinauerat. Preceperat enim Deus in Numeris, vt Leuitæ arcam super humeros asportarent. Vbi sacer textus inquit: Filijs autē Caath nō dedit plastra, & boues, quia in sanctuario seruunt, & onera proprijs portant humeris. Ille verò bestijs illam imposuit. Nam si humeris rationalium hominū illam imponeret, non vtiq; declinaret. Et ideo peccauit, & grauiter à Deo punitus est. Maius pecatum sine dubio admittunt illi, qui bestijs, videlicet, hominibus vita bestialis dignitates imponūt, turpibus, & sensualibus, cū rationalibus prudentibus, & studiosis viris deberent illas imponere, quam Ozā, qui animalibus arcam imposuit. Et si quidē occasionem præbēt, vt declinet arca, quæ est respublika, & quæ libet Christiana congregatio, quæ alias non declinaret, népt torqueretur nisi bestiarū humeris imposita esset, hi omnia damna soluent non solū in alia vita, sed forte in hac. O quam latus hic patet campus ad copiosas lachrymas fundendum, si cōsideremus, quam multi parum curant de his, & ingētia damna, quæ ob hāc causam Ecclesiæ Dei succedunt, & forsitan propter hoc tam assiduis laboribus affligimur, & tam duris flagellis percutimur. In libris Regum legitur, quod populus Israel egressus est obuiā Philistijm, & instruxerunt aciem contra Israel. Initio autem certamine ne terga vertit Israel Philistæis, & cæsa sunt in illo certamine quatuor millia virorū. Ut autem tantæ calamitati remediu adhiberent decreuerunt arcam Domini in exercitu adducere, & nihilominus à Philistæis victi fuerūt, & facta est plaga magnanimitis. Et reuera, vt sacer textus in præcedēti capite exp̄rescit, omnia illa calamitas illis prouenit, quia secū habebant quosdā diros sacerdotes, de quibus præcedenti capitulo dixerat: Filij Heli filij Belial, nefcientes dominum, nec officium sacerdotum ad populum. Itaque nec iuxta lapidem adiutorij castrametatos esse, nec

27 nec arcam foederis in campum adduxisse illis profuit, quo minus propter malorum sacerdotum peccata punirentur. O superne mundi Saluator Iesu Christe, merito Domine verus lapis adiutorij dici potes, & nos Christiani asseuerare possumus, quod castrametati sumus iuxta lapidem adiutorij, siquidem te ut auxiliatorem, & tanquam caput nostrum habemus, & tuum sacramissimum, & verum corpus in ineffabili altaris sacramento apud nos est: cuius umbra fuit illa arca foederis Hebraeorum. Cum ergo Domine hoc ita sit, quomodo ferè omnes mundi nationes ex nobis victoriam reportant? Non possumus fratres non ingenuè fateri tam terribilium flagellorum, ut quotidie recipimus nostra magna peccata in causa esse. Et etiam credi potest tam ingentia peccata in populo Christiano fortè esse propter negligentiam

28 prælatorum. Quapropter semel, & millies vos obsecro, & nomine sanctissimæ Trinitatis adiuro, ut omnes, quibus eligendi munus est, attendatis, ne brutis animantibus, hoc est, hominibus virtute ferinx, & bestialium morum iniquitas arcum imponatis, nec patiamini à passione, affectione, aut lucro excæctari. Sed potius promouere studete homines ratione vigentes, prudentia insignitos, & spiritu Dei plenos, super quorū humeros munus seu præsulatus optimè insidet, nec eius administratio torquebitur, aut declinabit.

In Numeris legitur, quod quia Phinees honorem Dei mirifico zelo propugnauit, de illo dixit Deus: Ecce do ei pacem foederis mei, & erit tam ipsi, quam semi*ne* eius pactum sacerdotij sempiternum, quia zelatus est pro Deo suo, & expiavit scelus filiorū Israel. In quo denotatur illum verè dignum esse sacer-

29 dotio, & dignitate, atque presulatu, qui amoris Dei zelo ardet, & qui magis zelatus dignior est, & quod magna contumelia honorem Dei afficiunt, qui promouent homines, in quibus hic zelus non relucet. Et in quibus hic zelus simul cum prudentia & sapientia inuenietur, licet generis nobilitas eis desit, nullum in conueniens erit si eligantur. Nam mortuo Moyse allocutus est Dominus Iosue filium Nun ministrumque Moysei, & dixit ei: Ios. 1. Moyses seruus meus mortuus est, surge & transi Iordanem, tu & omnis populus tecum, sicut fui cum Moyse, ita ero tecum: confortare, & esto robustus. Vbi ostenditur, quod nō errant principes, si homines humili generis promoueant ad supremas dignitates, si tamen sufficientes sint, siquidem Deus ducem sui ex

Nume. 25.

ercitus elegit seruum Moysis; nam generis nobilitas nō adeo est
attēdenda, sicut sufficiētia, & quod possit homo præire ante popu-
lum sibi commissum, ut hic Dominus Iosue dixit: Surge, & tran-
si Iordanem istum tu, & omnis populus tecum. Nam plurimum
conducit quod subditi prælatum præcedere videant in cunctis
arduis virtutis negotijs. Tales nobis Deus pro eius misericordia
donare dignet, ut eorum bonis exemplis animati proficiamus
in virtute, & copiosam gratiam acquiramus, cum qua gloria im-
petratur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Feste Sancti Bartho- lomæi Apostoli Concio Secunda.

*Exiit Iesu in montem orare, & erat pernoctans in
oratione Dei. LUC. 6.*

a. Para. 9.

V M Regina Saba gratia videndi Salomonem, &
prudentiam sapientiamque eius Hierosolymam
veniret tandem optimum regimen domus, & re-
gnai illius videns ultra non habuit spiritum, sed stu-
pens dixit: Beati serui tui hi, qui assistunt coram
te omni tempore, & audiant sapientiam tuam. Sit Dominus
Deus tuus benedictus, qui voluit te ordinare super thronum suū
regem Domini Dei tui, quia diligit Deus Israel, & vult seruare
eum in æternum. Idecō posuit te super eum regem, ut facias iu-
dicia atque iustitiam. Vbi ponderandum valde est illud: Quia
diligit Deus Israel, & vult seruare eum in æternum. Idecō po-
suit te super eum regem, quia in his verbis manifestatur, quanta
magnō beneficio Deus Republicam illam afficit, cui dominum
ac prælatum optimum dat. Vnde in libro Iosue dicitur: Seruuit
Israel Domino cunctis diebus Iosue. Vbi etiam ostēditur quantū
ad rē faciat bonitas prælati, & domini, ut inferiores Deo seruant.
Et in Exodo dicitur: Cū leuaret Moyses manus vicebat Israel,
sin autem paululum remisisset, superabat Amalech. Vbi etiam
ostenditur nimis conducere ad hoc, ut inferiores, & subditi vi-
to-

Iosue. 24.

Exod. 17.

3 res evadant, quod maiores, & prælati habeant manus suas ad Deum
 erextas. Hoc est, ut sint deuoti, spirituales, & sanctorum operum
 effectores. Ideoque maximè oportet electores prælatorum, & re-
 ctorum nimiam curam adhibere, ut semper quos meliores inuenire
 poterunt, promoueant. Ait Sanctus Apostolus: In Christo sorte Ephes. 1.
 vocati sumus, prædestinati secundum propositum eius, qui om-
 nia operatur secundum consilium voluntatis suæ, ut simus in lau-
 dem gloriae eius. Vbi docet, quod Apostolum, seu Christianum
 esse, doeam Dei est. Et, ut denotaret omnia opus Dei esse absque simile.
 hominum meritis, ait, se, cæterosq; Apostolorum sorte vocatos esse.
 In distributione, que sorte sit, nullus respectus habetur ad merita.
 Nam cum sortes mittuntur, euenire solet, quod equitis, & nobi-
 lis, & magni ponderis viri schedula alba exeat, & pauperculi ope-
 ratij schedula cum vase aureo, aut alio precioso monili prodeat.
 Et has vocationes (ait Sanctus Apostolus) sic disponi, ut Deus lau-
 detur, & seruiatur, & seruentiori amore diligatur, ut simus in lau-
 dem gloriae eius. In hodierno sacro Euangelio hoc planè constat,
 in quo narratur, quomodo elegit Dominus in Apostolorum quosdam
 homines abiectos, & nullius estimationis in oculis mortaliū, &
 absq; merito, & perfectione corā ipso. Quod si mihi obijciatis, di-
 centes: Cur Pater nobis præcipis, ut in nostris electionibus opti-
 mos præficiamus, siquidē Dei filius tam viles, & imperfectos homi-
 nes in prælatos, & monarchas mundi elegit. Et etiā Apostolus in
 præfatis verbis fatetur, quod operatur omnia secundū consilium vo-
 luntatis suæ; igitur etiā nos ad illius imitationem possumus elige-
 re secundū consilium voluntatis nostræ? Ad hoc respondeo, quod
 4 hæc verba: Qui operatur omnia secundū consilium voluntatis suæ
 in solo Deo denotant infinitā perfectionē. Nā in homine ex eo,
 quod vel aliquam rem secundum consilium voluntatis suæ, non
 proinde est bona. Similiter, si index sententiam inferat secundū
 consilium, & libitum voluntatis suæ non ex eo bona est, sed si fe-
 rat sententiā secundū regulā rectitudinem rationis. Nam voluntas ex se
 cæca est. Et ideo dedit illi Deus tanquam ducērationem ipsam, per
 quam debet duci, & gubernari. At vero in Deo non sicut res habet,
 quinimodo eius voluntas rectū facit esse quicquid vult. Et proinde
 bonum illud est, quia secundū consilium voluntatis suæ factum est.
 Et ob id Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis
 suæ: at vero homo, si consilium voluntatis suæ solum sequeretur

erraret utique. Et cum voluntas Dei infinita potentia sit, quan- 6
uis minus idoneos ministros eligat, illos idoneos efficit, unde
Sanctus Apostolus ait: Idoneos nos fecit ministros noui testa-
menti. Hoc est, idem Deus, qui ad ministerium tam singula-
re nos elegit, nobis dedit, ut digne illud exerceremus. Qui in ma-
ri piscari vult, prius vermiculos colligit, (*Vnos gusar apos*) qui in ri-
pa seu littore maris post refluxum remanent, cum quibus alios
piscatur, qui in aquarum profundo sunt. Sic diuinus pisca-
tor fecit, qui prius quosdam pauperculos homines collegit, qui ve-
lut vermiculi (*Tgusar apos*) iuxta maris littus deambulabant, ut hac
esca peccatores in profundo aquarum, voluptatum, infidelitatū,
& peccatorum maris mundi huius iacentes pescaretur, & suam 7
omnipotentiam in hoc ostenderet, quandoquidem tam vilibus
instrumentis opus tam mirificum perfecit, cuiusmodi fuit tantæ
gentium multitudo nisi cōuersio ad eius sacro sancti Euangelij pu-
ritatem. Sancto Ezechielis quondam dixit Deus: Fili hominis, mit-
to ego te ad filios Israel, ad gentes apostatrices, quæ recesserunt
à me. Et quoniam in secundo capite ingenii & mores Hebræo-
rum illi explicans dixerat: Domus Israel attrita fronte est, & du-
ro corde. Et Sanctus Propheta illam duritiem poterat pertime-
scere hominem debilem se reputans. Statim Dominus subdidit,
Ecce dedi faciem tuam valentiorem faciebus eorum, ut ada-
mantem, &, ut silicem dedi faciem tuam: ne timeas eos, neque
metuas à facie eorum. Ecce quomodo aliquem Dominus eligens
sufficientiam necessariam ei præbet: nam eius voluntas etiam ad
hoc potest est. Cæterum neque meus amor, nec mea affectio, nec
mea voluntas necessariam sufficientiam illi, quem elegit potest
donare. Vnde neminem debo eligere ratione amoris, quo illum
prosequor, aut alterius humani respectus, sed quoniam ratio di-
ctat illum virum probum, & optimè meritum esse. Et est valde
notandum, quod prius quam Dominus hanc electionem ficeret
tam prolixe orationi vacauit, quod dicit Sanctum Euangeliū:
Erat per noctans in oratione Dei. Non quia ipse ignoraret quid
sibi faciendum esset, sed, ut doceret nos ad orationem recurrere
in nostris electionibus, & cum maxima instantia à patre lumi-
num postulare, ut nos dignetur illuminare. Præcepit Deus Moy-
si, dicens: Mitte viros, qui considerent terram, quam datus sum
filii Israël, singulos de singulis tribubus ex principibus. Et se- 8
quitur.

z. Cor. 8.
simile.

Ezech. 2.

Num. 13.

9 quitur statim : Fecerat Moyses quod Dominus imperarat , id est , summo studio & diligentia elegit , qui sibi potiores ad hoc munus videbantur . Cæterum , cum non omne quod relucet (ut aiunt) aurum sit , quanvis iudicio suo meliores elegit , plures tamē eorum non euaserunt , sicut ille opinatus est , quinimō nimium Deo infideles extiterunt . Nam cum reuerterentur timore correpti dixerunt populo : Terra , quam lustrauimus deuorat habitatores suos . Vidimus monstra quædam filiorum Enach , de genere Gigantæo , quibus comparati quasi locustæ videbamus . Quibus verbis adeò perterritus est populus , quod cœpit murmurare contra Moysen , & Aaron . Ettandem propter illud peccatum de eis dicitur infra : Mortui sunt atque percussi in conspectu Domini . Num. 14. Quis ergo de suis electionibus confidet , siquidem Moysi electiones tam sancto zelo factæ euaserunt ? Quid denique de nostris erit sœpe infœlici intentione factis ? Ideò plurimum conducit nobis orare , & Dominum deprecari , vt si quas habemus erga homines inordinatas affectiones à nobis auferat , vt in nostris electionibus nihil aliud attendamus , quam ad illud , quod maiori sozæ celstitudinis seruitio sit . Et est valde ponderandum Sanctum Euangelistam dicere : quod erat pernoctans in oratione Dei . Nunquid oratio aliqua est , quæ Dei non sit , cum oratio sit elevatio mentis in Deum ? Dico nonnullas orationes esse , quæ potiori iure orationes diaboli , quam Dei dici possunt : nam plus illas diabolus participat quam Deus . Illi , qui tenaciter in corde electum habent in dignum , tantum quia amicus est , aut propter alios humanos respectus , & postea dicunt ? Veni Creator spiritus tuus in mentes tuorum visitas , tūm alias non decernant eligere secundum Deum , sed secundum propriam passionem . Hi non orant orationem Dei : siquidem Deum operari non sinunt , neque cum Dei voluntate se conformant , sed potius suas sequi passiones volunt . Quid si illas orationes faciunt , solum est propter vñam & ceteram . Avertat à nobis Deus patres mei tam ingentem calamitatem , ne tam magna iniuria diuinam eius celstitudinem offendamus , sed potius studeamus , vt nostræ orationes , orationes Dei sint , cum conscientiæ puritate eas facientes , & cum sancta intentione , & quodam efficacissimo desiderio attingendi scopum . Et præter orationes , quæ in communis facimus , alias in particula- sis faciamus et quæ in ellis , in quibus amplius dilatari licebit , &

psalm. 29.

prolixius illis instare. Et ita ubi nos legimus: In templo eius omnes dicent gloriam, alia translatio habet: In templo eius omnis dicit gloriam. Et sic legit Beatus Augustinus. Et alia translatio habet: In templo eius omnis dicit gloriā, & sic est in contextu Graeco. In quo significatur, quod iustis non satis est laudare Deum cum alijs in communi, sed unusquisque habet in his sanctis exercitio incumbit. Et dicens Sanctus Rex, dicit, & dicet, voluit denotare perseverantiam, quam unusquisque habet in his sanctis exercitijs. Et ne existimetis iustum dicere gloriam solum, quando Deus laudat, sed etiam quando reuerenter, & humiliter orat, & postulat ab eo sibi succurri. Quia idem Dominus ait: Inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me. Vbi ostēditur Deo gloria, & honori esse, ut homo in suis necessitatibus ad illum tanquam ad piōm Patrem recurrit. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus. O felices illos, qui tanto Domino famulantur, qui gloriā reputat illis benefacere. Etiam aequum est, ut perpendatis verbū hoc pernoctans. In quo duo significantur. Primum est, quietem, quam diuinus magister quæsivit, ut oraret: siquidem non tantum solus esse in monte, ut oraret contentus est, sed etiam noctem elegit, ut huic tam sancto exercitio vacaret. O quanti interest has opportunitates querere, ut cot liberum, & expeditum ab omnibus, quæ illi impedimento esse possunt Deo detur. Quando Deus præcepit Moysi ascendere in montem, ut illum alloqueretur, refertibi sacer textus ei dixisse: Solus Moses ascenderet ad Dominum, nec populus ascendet cum eo. Et inferius ait: Cumque ascensisset Moses operuit nubes montem, Itaque non satisfuit Moses solus esse, sed quod solitudini addidit Deus ingentem nebulam, & obscuritatem, quam postquam Moses intrasset illum alloquuturus erat. Et hoc sic Deus disposuit, ut illa nebula, & obscuritas omnium, quæ Deus non erant auferret aspectum, dum Moses cum eo ageret. Etiam cum venit Dominus, ut Eliam Prophetam alloqueretur, Sanctus vir operuit vultum suum pallio, ne creaturaram aspectus familiariter Dei consortio impedimento esset. Et in actibus Apostolorum, cum Diuum Paulum Deus cōuertit, volens plura ei reuelare, illum excœcauit. Et erat tribus diebus non videns, inquit sacer textus. Etiam ne creaturatum aspectus revelationi obstatet. Ex his omnibus mirabilibus exemplis docemus, ut studeamus accedere ad diuum confortium, & zuimorū

Exod. 24.

3. Reg. 17.

Acto. 9.

14
Solus Moses ascenderet ad Dominum, nec populus ascendet cum eo. Et inferius ait: Cumque ascensisset Moses operuit nubes montem, Itaque non satisfuit Moses solus esse, sed quod solitudini addidit Deus ingentem nebulam, & obscuritatem, quam postquam Moses intrasset illum alloquuturus erat. Et hoc sic Deus disposuit, ut illa nebula, & obscuritas omnium, quæ Deus non erant auferret aspectum, dum Moses cum eo ageret. Etiam cum venit Dominus, ut Eliam Prophetam alloqueretur, Sanctus vir operuit vultum suum pallio, ne creaturaram aspectus familiariter Dei consortio impedimento esset. Et in actibus Apostolorum, cum Diuum Paulum Deus cōuertit, volens plura ei reuelare, illum excœcauit. Et erat tribus diebus non videns, inquit sacer textus. Etiam ne creaturatum aspectus revelationi obstatet. Ex his omnibus mirabilibus exemplis docemus, ut studeamus accedere ad diuum confortium, & erat

15 orationem, cum corde ita solitatio, recollecto, & rerum terrena-
rum oblio, & in Deo absorpto, ut pro tunc alium præter ipsum,
& Deum nobis videatur in mundo non esse. Et quanuis humanae
conditioni hoc impossibile videatur, non tamen charitati, & gra-
tia diuinæ. Nam de illa in Canticis habetur: Fortis est, ut mors di-
lectio. Et comparatur mortis: nam sicut mors rapit animam, & à
corpo illam separat, sic caritas rapit spiritum, & à rebus terrenis
illum segregat, & intimè Deo coniungit. Alterum quod in hoc
verbo pernoctans significatur, est perseverantia, cum qua Domi-
nus orabat, totam noctem insulmens in oratione Dei. Nos vero
quatuor Dominicas orationes recitare satis esse putamus. Nolite
fratres decipi, quia hoc non satis est. Nam diuinus Magister pro-
pterea in oratione pernoctabat, ut nos doceret perseverare in il-
la, & quod sciamus ipsum ab hominibus efflagitari velle. Vnde

Ecclesiasticus de iusto ait: Qui diligit Deum exorabit pro pecca-
tis, & continebit se ab illis, & in oratione dierum exaudiatur. Eccles. 3.

Non inquit illum quod postulat adeptorum. (Hoc enim signifi-
cat, exaudiatur) per breuem orationem, sed per orationem dierū
plurimorum. Et ita Sanctus David dicebat: Tribulationem, & do-
lorem inueni, & nomen Domini inuocavi. Et quomodo, ô sancte
Rex, illud inuocasti? Illum inuocavi, dices: O Domine libera ani-
mam meam, misericors Dominus, & iustus. Et alia translatio habet:
Et nomen Domini inuocabo, & sic est in paraphrasi Chaldaica.
In quo ostenditur perseverantia, qua sanctus vir Deum inuocabat.
Si quidem ait: Inuocavi, & inuocabo. Quapropter dilectissimi ve-
stre saluti consulens vos obsecro, ut perseueretis in vestris oratio-
nibus. Et si quidem ad quanlibet mundi naniam impetranda non
lassamini quantu[m] plurimæ contradictiones vobis se offerant,
quousq[ue] metam, & finem optatum pertingitis, cur ergo defatiga-
bitim agere cum illo Deo bonitatis, ac nobilitatis infinitæ, de
quo dicitur: Non habet amaritudinem conuersatio illius, nec tæ-
diu conuictus illius, sed lætitia, & gaudium? O diuina verba illa sap. 8.
dilectissimi, vestris cordibus Deus imprimat, ut cum fiducia ma-
xima ea experiri studeatis. Etiam intelligatis plurimū exopto
præter electiones prælatorū, alias esse maxime conducibiles, in
quibus scopū attingere salus nostra versatur: quapropter oratio
h[is] valde necessaria est. Quotidie dæmō, mūdus, & caro ingentia
dāna nobis oculos ponunt, ut illa eligamus, & amplectamur,

Limp.

Pp 4 quibus

quibus Deum offendimus : Ex alia parte ipse Deus virtutem 18
 ob oculos nobis ponit, & suæ diuinæ legis obseruantiam. Vnde
 necessarium valde nobis est efficacissimè ab ipsomet Deo po-
 stulare, ut nobis auxilietur, ne malum eligamus, sed bonum, &
 quod virtutem amplectamur, non autem vitium; & etiam, ut
 nos illuminet, ut cognoscamus utilitatem, quæ ex virtute di-
 manat, & damnum, quod ex peccato prouenit. Nam etsi veri-
 tas infallibilis sit, id quod Diuus Paulus ait, videlicet: Ira, & in-
 dignatio, tribulatio, & angustia in omnem animam hominis ope-
 rantis malum: gloria autem, & honor, & pax omni operanti
 bonum; tamen à propria passione adeò solet homo exceari,
 quod omnium horum oblitus potius peccatum quam virtutem
 eligit. Hoc planè satis constitit in filiabus Loth, quæ non sunt
 recordatae beneficij magni, quod à Deo reçeperant; cum à So- 19
 domæ incendio illas eripuit. Nec attenderunt quomodo Deus
 coram eis tam terribili igne nefandum carnis peccatum pridie vi-
 tus fuisset, nec infoelicem & repentinam matris suæ mortem vi-
 disse. Non inquam satis illis hæc fuerunt, quæ lapides frange-
 res sufficiebant, quo minus enormitatem illam perpetrarent cum
 patre suo peccantes. Auertat à nobis Deus dilectissimi tales pas-
 sionem, & cætitatem. Libet fratres cuiusdam peccatoris vitam
 miseram vobis depingere, ut videatis, quid eligatis quando pec-
 catum amplectimini. Fingite hominem summa paupertate op-
 pressum filijs vndique circumscriptum, quorum necessitatibus nul-
 lo modo subuenire potest. Quo dolore, qua afflictione, dicite ob-
 fetio, hic miser afficietur, quoties cernit filios suos nudos, mendi-
 cos, discalciatos, frigore stridentes, & trementes, & fame con- 20
 fectos, & audit omnes simul clamare remedium ab eo depositen-
 tes, vnum panem petentem, alterum tunicam, alterum cal-
 ceos, alterum subuculam, & quod vnlusquisque cum lachry-
 mis, & singulis necessitate in propriam manifestat, non ha-
 bens quo, vel leuiori & minori saltem necessitatam charorum
 pignorum satisfaciat? Quid hic sentire? In quanta amaritudine,
 & angore constitutum se cerneret? Existimmo fratres, quod hac
 similitudine, vicinique intelligetis aliquantulum ex nimio,
 quod quisque miser peccator patitur, quem omnes carnis ap-
 petitus circumstant, & ingenti clamore tam diversa, & impos-
 sibilia ab eo efflagitant. Quid ô miser passum à te oculi petunt?
 quid.

Roma. 2.

Gene. 19.

Simile.

21 quid os? quid cor? quid dehique totum corpus? Quibus ô ins-
 fœlix his appetitibus satisfacieſ? Audi hoc paupercula, & ebria, Iſai.51.
 non à vino, ſed à tuis proprijs paſſionibus, ait Deus: Attendeſte,
 quibus duobus titulis animam peccatricem Deus appellat, videli-
 cet: Ebria, & paupercula. Hoc eſt cupida carniſ motibus ſugge-
 rendi (*Delleſoa de dar contento y ſatisfacion a los appetitos del cuerpo,*) &
 paupercula, cui poſſibilitas ad id exequendum non adefit. Tam
 ingens tormentum eſt hoc, quod per hoc argumentum voluit
 Deus populum Hebræorum ad ſe reducere, ut patet apud Oſea, oſe.2.
 vbi dicit: Sepiam viam tuam spinis, & ſepiam eam materia, & ſe-
 mitas suas non inueniet, & ſequetur amatores ſuos, & non ap-
 prehendet eos, & queret eos, & non inueniet. Et dicit: Vadam,
 & reuertar ad virum meum priorem, quia bene mihi erat tunc
 22 nagiſ quam nunc. O ineffabilem Dei clementiam, qui tam ad-
 mirabili prouidentia peccatoris vias amaritudinis, & afflictio-
 nis spinis ſepiuſit. Vnde Diuus Auguſtinus ait: Iuſſisti Do- D. Auguſt.
 mine, & verè ſic eſt, ut poena ſibi ipſi ſit animus inordinatus. Et
 quod amatores ſuos querendo, hoc eſt appetitus, inuenire,
 hoc eſt, completere illos non poſſit. Hoc revera ad Deum te de-
 beret reducere niſi iudicium ita peruersum haberet. Idem
 Beatus Auguſtinus, exponens verba illa Psalimi, Abyssus D. Auguſt.
 abyſſum inuocat, ait: Si male hic vixerint homines abyſſus Psalm.41.
 abyſſum inuocat, quia de poena ad poenam tranſeunt, de te-
 nebris ad tenebras, de ſupplicio ad ſupplicium, de ardore cu-
 piditatis ad flamas gehennæ. Quæ ergo maior amentia exco-
 gitari potheſt, quam per vnam inferni gehennam ad aliam per-
 23 transire? Igitur dilectissimi inſtanter in oratione deprecamini,
 ut vos Deus illuminet, & ſuccurrat, ne tam perperam eligatis,
 nec à dæmonе tam leuiter decipi patiamini. Hoc enim eſt for-
 tiſſimum telum ad illum expugnandum. Vnde postquam di-
 uinus Apostolus ad Ephesios ſcribens, vires hostis noſtri & ad- Ephes.6.
 uerſarij dæmonis exposuit, & interim verba faciens de multis
 protectionibus, & telis, quibus contra illum ſumus prælatu-
 ri orationem in ultimo loco ſtatuit, dicens: Per omnem oratio-
 nem, & obſecrationem, orantes omni tempore in ſpiritu, & in
 ipſo vigilantes in omni instantia, & obſecratione. In quibus
 verbiſ diuinus Apostolus adeò exaggerauit uitilitatem inſtan-
 tiā, & perſuerantiam orationis, tamque commendauit,

quod vix amplius esse non poterat. Idcirco fratres, ut quodlibet 24
 horum verborum pensatis velim, quia ponderatione digna sunt,
 vt per illa discatis, tanquam per breue compendium quomodo
 orandum vobis sit. Hoc remedio vtebatur sanctus David quando
 à Sathan persecutum se videbat, dicens : Domine præueni
Psalm. 16. eum, & supplantam eum, eripe animam meā ab impio. Frameam
 tuam ab inimicis manus tuæ. Idest : Domine exi obuiam dæmo-
 ni, quando videris illum properare ad tentandum me, & proster-
 ne illū. Eripe animā meā (quia mea est) ab impio. Quod si nolue-
 sis illam eripere, quia anima mea est saltem libera eam, quia fra-
 mea tua est. Eripe frameam tuam ab inimicis manus tuæ. Inde-
 cens est Domine, vt hostis tuus frameam tuam possideat. Anima
 sancta gladius acutus Dei est, cum quo profligat hostes. Non-
 ne gladius fuit acutus anima Beati Bartholomæi, & anima Diui 25
 Petri, & Pauli, &c. Siquidem cum illis vniuersum mundum pro-
 fligauit, solo æquauit, & sibi subiecit? O Domine, siquidem ani-
 ma mea framea tua est, qua poteris efficere quicquid cum anima
 bus aliorum iustorum operatus es, cum quibus corda peccatorū
 vulnerasti. Ideo Domine à manibus dæmonis hostis tui, eripe il-
 lam. Eccl ix ille, qui cum hac cordis puritate, & spiritus feroce ad
 Dominum orauerit: nam hic ingentes diuitias exhaustiet, ex the-
 sauris infinitæ misericordiæ.

Psalm. 44. Exurgens Dominus ab illa profunda oratione : Cum dies sa-
 etus esset vocauit discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis, quos Apo-
 stolos nominauit Simonem, quem cognominauit Petrum, &c. Hic adim-
 pletum est, quod Sanctus David spiritu propheticō dicebat lo-
 quens cum Messia his verbis : Pro patribus tuis nati sunt tibi 26
 filii; constitues eos principes super omnem terram. Vocat hic
 Sanctus Propheta patres Christi Redemptoris nostri Patriar-
 chas & Reges, ex quibus inquantum homo descendit. De his
Roma. 9. Diuus Paulus loquens de miserabili Hebræorum ruina com-
 passus & illam exaggerans his verbis ait. Ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia benedictus in sæcu-
 la, Amen. Nam reuera maximi doloris, & compassionis mate-
 ria est, quod cum aliqui Dei amici extiterint, & singularibus
 beneficijs affecti fuerint post hæc in ingentia peccata prolaban-
 tur, vt Hebreis contigit, (Que de tan grande priuança) quam
 apud Deum habuerunt, in tam horrendæ infidelitatis abyssum

27 prolapſi ſunt. Et loco illorum, qui ceciderunt, ait Sanctus David: Nati ſunt tibi filii, conſtitues eos principes ſuper omnem terram. Antiquorum patrum præſulatus, & principatus non eſt trāſgref- ſus finis Iudæi, quæ angulus Palæſtinæ eſt. Cæterum filii horū, ſeilicer, A poſtolis fuerunt principes vniuersitatis terre: ſiquidem eo rum iurisdictio per illam omnem extenſa eſt. Et tam ſingulare beneficium hoc mundo fuit, quod ſubdidit ſtatim Sanctus David dicens: Propterea populi conſitebuntur tibi in æternum, & in ſe- culum ſeculi. Vbi alij tranſtulerunt. Propterea memor ero tui in æternum, & in ſeculum ſeculi. Et ſic eſt in contextu Græco, & in paraphraſi Chaldaica. In quo denotatur quemlibet credentium in particulaſi magna obligatione ad stringi pro tam ſingulari be- neficio ad gratias Deo referendum.

28 Quos A poſtolas nominauit, inquit. A poſtolas humilitatis, obediē- rięq; nomen, eſt: nā ſignificat, miſſus. Et ita ſicut fideles nuntij à Deo delegati cū humilitate, & prōpta obedientia mundo nuntia- bant quæcunq; illis Deus præcipiebat, ſicut Beatus Lucas testifi- catur dicens: Loquebātur varijs linguis A poſtoli, ſcilicet, prout Spiritus Sanctus dabit eloqui illis. Non prædicabāt ſigmēta, aut noua dogmata, ſed vt nuntij fideles, quæ eis præcipiebantur. Hie *Actu. 2.* remie prophetę dixit Deus. Ecce dedi verba mea in ore tuo. Qua- ſi diceret: (*Mira que mis palabras no hag as cobardes*) quinimo ſpiritu, & efficacia illa prædica. Vel aliter: Deinceps nō eſt tibi lingua, nec os, vt tua verba loquaris, quæcūq; loqueris mea erūt futura, dī- cit Deus, & quæ mea nō fuerint oſ tuū non capiēt. Et ſtatim ſub- dit dicens: ecce cōſtitui te hodie ſupergētes, & ſuper regna, vt eu- *Hier. 1.*
 29 las, & deſtruas, & diſſipes, & ædifices, & plātes. (*Haz como eſatu simile,*
ya, todolo ſi deti.) Quidam aliquis exercitor vobis eſt, cui fidem adhi- betis (ac curga cerrada) rē veſtrā familiarem illi committitis. O ver- bi diuini præcones, ſi recte munus veſtrū agnoſceretis, & quomo- do rem familiarem præcipuam, quam Deus in hoc mundo poſſi- det, videlicet, animas vobis comiſſerit, & veſtris manibus tradi- derit, utiq; pernoſtaretis, & cum maxima vi, & efficacia, quæ vo- bis Deus præcipit, vt dicatis, & quæ literis mandata reliquit prædicaretis, non autem vanas rhetoricas, & frigida verba, quæ vobifcum excoſitatis. Attendite quid Dominus dicat. Ecce poſui verba mea in ore tuo, vt euellas, & deſtruas, & diſſipes, & ædifices & plātes. In quo denotatur eius diuina verba eſſe, *que*

quæ hos effectus in peccatoribus efficiant. Et quod illi concionatores, qui verba sua facta prædicant, vitia non destruent, nec profligabunt peccatores, nec eorum corda vulnerabunt ad hoc, ut Deo subditivere pœnitent. Et est valde ponderandum, quod referens Sanctus Euangelista nomina omnium Apostolorum, ultimo loco Iudam Iscariotum posuit, qui fuit proditor. Eiusmodi est enim, ut peruersi in hac vita ultimam sedem occupent, quandoquidem in futura tam miseram sedem sunt adepturi. E contrario mundus facit iniquos in præcipuis locis constituens, & plus honorificans.

Simile contingit Dominum è propria domo discedere, & mox serui incauti illam euertunt, & incompositam relinquunt: & ubi lectus debebat esse, ibi mensam collocant: & ubi mensa, ibi selam statuunt: at vero reuertens Dominus singula in proprio loco ponit. Hoc re vera in modo contingit. Nam cum Deus erga homines sic se habeat, quod relinquunt eos in manu consilij sui, ac si absens esset, ipsi tanta confusione omnia euertunt, & confundunt, quod tyrannum, crudellem, superbum, denique ambitionis in præcipuis gradibus constituunt, & ad dignitates altiores promouent; & viros iustos & benemeritos sub pedibus concutatos habent, vilipendos, & posthabitos. At vero cum venerit filius hominis in sede maiestatis suæ, congregabuntur ante eum omnes gentes, & statuet oves à dextris, hædos autem à sinistris,

Matth. 25. ut apud Mattheum ipsem et Dominus testatus est, tunc omnia summo ordine disponet, & unicuique proprium locum, qui sibi competit, tribuet. O diabolicam confusione, quod illi, qui propter demerita sua indigni sunt, ut in facie terræ vivant, hi iustis, & benemeritis præferantur, propter quos terram Deus sustentat.

Gene. 3. Peccante Adamo statim illi dixit Deus: Maledicta terra in opere tuo. O Deus iustitiae, & restitudinis infinitæ, quod peccatum terra admisit, quod illam maledicis? Execrabis illam, quia eam territis, qui meam celsitudinem offendit, quia vivit in ea peccator, ad ponderandum quam indigna res est, ut ille habitet, & commoretur in ea, siquidem quia solum in illa est, maledictam redi-

simile. dum capitulus in capite regio est in magno honore, & pretio ab omnibus habetur: at vero postquam tondeur, & à capite decidit calcatur, & tanquam stercus in sterquilinum portatur. Ita dum homo in hac vita unitus est per charitatem cum Christo, qui est caput eius, & caput regium, & diuinum, honori

ficitur

33 sicutur à sanctis , & formidatur à dæmonibus , vt Sanctus Dauid
 cecinit, dicens: Nimiris honorati sunt amici tui Deus . At verò si *psalm. 138.*
 ab hoc diuino capite radatur , & decidat per iniquitatem, de qua
 Ecclesiasticus ait : Quasi Romphæa bis acuta omnis iniquitas, *Eccles. 21.*
 mox peccator dignus est, vt conculcetur, & vilipendatur, & in
 sterquilinium inferni tanquam stercus mittatur. Et hunc hono-
 rat mundus, & præhabet , quia nescit honorem digno , & bene-
 merito tribuere. Et Sanctus Euangelista mentionem hic facit de
 huius miserrimi hominis proditione , postquā inter sacros Apo-
 stolos illum enumeravit, vt eius iniquitatem amplius exaggera-
 ret. Quasi diceret: Homo qui à Deo electus fuit ad ministerium
 tam admirabile , ita ingratus extitit, quod suum benefactorem
 prodidit. Hac etiam de causa peccata nostra Deo nimis exosa
 sunt, quia ab eius diuina manu maxima , & singularia beneficia
 accepimus. Postquam Sanctus Isaias cælum , & terram in testes *Isa. 1.*
 vocavit, cum ingenti ponderatione dixit: Israel autem non co-
 gnouit me. Res quidem stupenda, quod Israel , id est , qui videt
 Deum, Deum non videat? Quod cæcus non videat, nihil mi-
 rum: at oculos habentem non videre terrible est. Quod infide-
 lis non videat, & Deum offendat malum est. Cæterum, quod
 fideles Christiani, qui Deum cognoscunt , vt cæci viuant , &
 eum qui illos honorificavit, & amavit tanquam filios dilectos,
 offendant, ingens profecto malum est. Ideò dilectissimi omni-
 bus viribus nostris studeamus beneficijs, quæ ab hoc su-
 perno ac diuino patre accepimus, fidelibus seruitijs
 correspondere, vt sic gratia pleni gloria per-
 fruamur: ad quam nos perducat
 Iesus Mariæ filius,
 Amen.

IN

IN FESTO DECOL-

lationis S. Ioannis Baptistæ

Concio Vnica.

Misit Herodes, ac tenuit Ioannem, & vinxit eum in carcerem. Marc. 6.

Psalm. 17.

O Q V E N S Propheta Dauid de infinita
Dei misericordia dicit: Protector est omnium
sperantium in se. Quod cum ita sit, magnam
affert admirationem tales ac tantum virum
gloriosum Ioannem Baptistam in carcerem
detrudi, posteaq; tyranni cuiusdam imperio
crudelissima morte necari. Quomodo ò Deus

infinitæ probitatis protectorē in te sperantium te appellas, si qui
dem eos quasi diuini auxilij tui expertes perpeti sinis? Ad hoc re
spondetur, Deū non à corporalibus quidem, sed ab spiritualibus
plerunq; suos in commodis liberare: hæc enim solummodo dam-
na vocari possunt. Et ita dicebat D auid: Miserere mei Deus, mise-
tere mei, quoniam in te confidit anima mea, & in umbra alarum
tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Non te rogo, vt me à
laboribus protegas, siquidem tantum bonum afferunt animæ &

Psalm. 56.

Iudith. 8.

Psalm. xix.

sicut dixit sancta Iudith, Omnes, qui placuerunt Deo, per multas
tribulationes transferunt fideles, & qui hos fugit, maximā substā-
tiā fugit, qua in coelo celebrem, atq; heroicam gloriæ coronā lu-
crati posset. Nec te rogo, vt me ab infirmitate liberes: nam virtus
in infirmitate perficitur. Nec, vt me à morte vindices: nam pretio

sa in conspectu Domini mors sanctorum eius, sed, in umbra alarū
tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Hoc est, cum peccatorū
diluvies tanto impetu irruens, vt innumerabiles animas in inferni
mars deiciat, irruperit, tunc ego alarum tuarum umbra, atq; fau-
tar, donec transeat iniquitas. Ad hoc te Domine rogo, vt
meus, & singularem hanc in eum facias misericor-
ditias me nō deferat, neque pertingat. Hoc satis aper-

td

4 tè perspicitur in sancto Iob, ad quem persequendum cum Diabo
 lus à Deo peteret facultatē, ei concessit, vt eius diuitias tangearet,
 liberos interimeret, illum amicorum desertione propriæq; vxo-
 ris molestijs infestaretur. Hæc namq; omnia potius ad sancti vni
 gloriā, quam ad ipsius incōmodum fuerūt. Siquidem dicit illic sa-
 cratus cōtextus: In omnibus his non peccauit Iob in labijs suis, *Iob. 1.*
 neq; stultū quid contra Deū locutus est. Et valde notandum est,
 cū Diabolus adeò superbus sit, vt honorū diuisionē, quæ soli Deo
 cōperit, sibi arroget, sicut apparet *Lucr. 4.c.* cūm tentās Dominū *Luc. 4.*
 dixit ei: Tibi dabo potestatē hāc vniuersam, & gloriā illorū, quia
 mihi tradita sunt, & cui volo, do illa: hominibus tamen officere, si
 bi tribuere noluisse, sed se illis nocere non posse fassus eit dicens
 Deo: Extende paululum manum tuam, & tange cuncta, quæ pos-
 sident. Nec vero Dñs ei semel facultatem concessit, vt ei simul offi-
 ceret, sed paulatim ei permisit, prius, vt eum in diuitijs, deinde, vt
 in liberis, tertio, vt in valetudine: at nunquā, vt in anima tāgeret.
 Et sic ei dixit: Ecce in manu tua est: verū tamē animā illius serua. *Iob. 2.*
 Benedictus sis Domine in perpetuū, quia tā fidelē seruum tuum
 inimici tui manibus cōmittis. Arbitratur homo labores sibi casu
 venire. Veruntamen longē opinione fallitur: omnes enim diu-
 na dispensatione proueniant: neq; nullus labor à Deo hominibus
 immittitur, qui priùs in diuino iplius iudicio nō fuerit appensus.
 A deo, vt idcirco labor in diuinis literis Dei iudiciū nuncupetur,
 vt ait Diuus Petrus: Tempus est, vt incipiatur iudicium à domo *1. Petr. 4.*
 Dei, idest, vt amici Dei laboribus affligantur. Vbi iudicium labo-
 rem, tribulationemq; significat. Ideoq; etiam Dominus laborem,
 & afflictionem calicem, idest, potionem vocavit dicens: Cali- *Matth. 26.*
 cem quidē meum biberis. Hoc illum nomine appellat, quia nul-
 lus medicus diligentius ægri potionem assignat, neque vncias, ac
 drachmas accuratiū pensat, quām Deus hominum labores per-
 pendit. Vnde Beatus Paulus dicit: Fidelis Deus est, qui non *1. Cor. 10.*
 patietur ostentari supra id, quod potestis: sed faciet etiam cum
 tentatione prouentum, vt possitis sustinere. Nec etiam totum
 pondus, quod portare possumus, nobis imponit: sicut apparet in
 sancto Iob, qui quanuis magnoperè tribulatus est, plus etiam pon-
 deris posset portare, quandoquidem dicebat. Etiam si occiderit *Iob. 13.*
 me, in ipso sperabo. Ex his omnibus apparet quantum huic
 Sancto viro labores profecerint. Nam hoc expetebat Do-
 minus

minus facultatem dæmoni concedens, vt eum in corporalibus rebus persequeretur, dummodo eius animam non tangeret. Hu-
ius etiam veritatis testimonium prohibetur in Sapientiæ libro,
vbi dicitur: Iustorum animæ in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortis. Vbi alia translatio habet: Et non tanget illos tormentum malitiæ. O dulcissimum, ingentique amore plenum verbum. Ecquis est vel saxeus homo, qui illud audiens non mollescat, atque ad tantum tamque bonum Deum diligendum non moueat, qui tanti iustorum animas estimat, vt eas in manu sua retineat, neque ullo unquam tempore ab eis oculos amoueat. Hoc autem facit, ne illas peccatum tangat; quo tormenti genere terribiliter contorquentur. Ideoque dicitur: non tanget illas tormentum mortis, vel malitiæ. Ut autem noueritis fratre-s quantum sit malitiæ tormentum, considerate vos videre hominem per asperrium clivum præcipitari: in cuius clivi exitu profundus quidam, venenosisque serpentibus plenus est fluuius, qui apertis oribus miserum illum hominem deuorandum expectant. Contemplaminique illum teneram quandam inuenisse genistam, cui adhærens scit illa contracta statim se in ora serpentium esse prolapsurum. Considerate simul duos mures hinc inde teneram illam, ac debilem genistam rodere. Dicite fratres, homo hic, qui contracto illo ramo in fluuium se corrutum, atque ab atrocissimis illis serpentibus crudelissime se deuorandum esse cognoscit, quibus angustijs affligetur? quanto cor eius in oratore torquebitur? O quam metuendum est hoc di-
etu etiam, & consideratu. O utinam ex hoc fratres mei cognosceretis quantum sit tormentum hominis in lethali culpa existentis. Infelicissimus utique peccatoris status est acerrimum præcipitum, cuius exitus est profundum illud inferni pelagus, non aqua quidem, sed igni terribili plenum. Serpentesque sunt dæmones miserum illic peccatorem expectantes, qui de peccato in peccatum prolabitur, vt eum æterno interitu crucient. Ut enim dicit Diuus Paulus: Finis illorum mors est. Et inferius: stipendia (inquit) peccati mors. Quod si iam ad æternam illa tormenta non peruenit, hoc est, quia huius breuissimæ vitæ fragili genitæ adhæret: quam duo semper mures, dies, videlicet, & nox rodunt, qui semper illam comminuant, quæ vbi primum fuerit contracta nisi prius peccator remedium sibi curauerit adhiberi,

in

sapi.3.

simile.

Roma.6.

in illud æternū pelagus, incidet. Eia fratres, nunquid aliquis vestrū in lethali culpa commoratur? Anne est hic aliquis adulter, siue proximorum suorū honoris obtrectator? Est ne hic aliquis odio plenus? Dic infelix homo in tanto periculo constitutus, quomodo edere, quomodo ridere, quomodo dormire, quomodo requiescere potes? Quid te in hoc tanto discrimine consolatur? quæ spes animū tuum in hactanta re erigit? quid nunc animo voluis? quid cogitas? quid in hac causa solatij capis? Quid quæso, agit ratio? quid sensus? quid mens, atq; consiliū? Si igitur hoc ita est: si fides hoc credit, & confitetur, quomodo à tam infœlici statu diligentissime non curas exire? O Deus æterne, Deus æterne, Deus æterne, per infinitā clementiam tuā te deprecor, vt horū cœrorum oculos adaperias, quò mala sua cognoscant. Si

hominem illū, quem vobis hic depinximus debili inharentem genitæ, ridentem tamen, & volenti cuiquam eū illinc abstrahere redicentem se nolle, quia optimè illic erat, aspiceretis, nonne illū dementissimū diccretis? Sic vtiq; . Dementior autem est qui existens in lethali culparidet, & volente illū Domino à peccato abstrahere, atq; ad veniam inuitante non vult tantum fuscipe re beneficiū, sed in illo miserrimo statu persistere mauult. Nisi enim demens esset, malitia tormentum sentiret, atque illud effugeret. Quando Cain dixit: Ero profugus, & vagus, noluit tam significare se per vniuersum orbem profugum esse gressurum, quam perturbationem illam, & inquietem spiritus, quæ cordis malitia, atque peccato connexa est. In eo autem, quod dixit: Omnis, qui inuenerit me, interficiet me: significat peccatorem nullā re voluptatem penitus reperire, neque aliquid esse, quodlibi nō sit carnifex atrocissimus. Paraphrasis Chaldaica quā do vult dicere quenquam diuino cultui, atque ministerio esse dicandū, his verbis hoc dicit: Et terror non ascendet super caput eius. Quasi significans eos, qui à Deo recedunt, in continuis afflictionibus, ac terroribus commorari: quarū nullus est expers, nisi qui vni Deo placere curat. Vnde dicens Beatus Paulus: Radix omnium malorum est cupiditas, addit: Quam quidam appetentes errauerunt à fide, & inferuerunt se doloribus multis, idest, peccatis multis: iuxta Hebraicā phrasim peccata dolores appellātē.

Ab his ergo doloribus, atque tormentis protegit Deus suos. Ideoq; dicit Iapientia: Iustoru anime in manu Dei sunt: & non

tanget illos tormentū malitia. A corporalibus autē tormentis illos plerunq; non defendit, sed ad maiorē ipsorū gloriā, atque corona ipsos usque ad mortē permittit se penumero tribulari: sicut apparet in hoc glorioso viro, quē tantopere diligebat: de quo dicit Sanctū Euāgeliū: *Misit Herodes, ac tenuit Ioānem, & vinxit eum in carcere* &c. Carceres delinquentibus, quidē, non autem iustis constituti sunt: hic autē tyrannus iustū plurimis delinquentibus dimissis, qui carcerē, & mortē etiam merebantur, iussit apprehendi: Nimis antiquū, atq; usitatū est hoc malū in orbe terrarum: ut Spiritus sanctus affirmat. Sunt iusti, quibus mala proueniūt: quasi opera egerint impiorū: & sunt impij, qui ita securi sunt, idest, qui ita impunē vivunt, quasi iustorū facta habeant. Vbi alia translatio habet. Sunt iusti, quibus multa eueniūt, quasi opera egerint impiorū. Et in Hebræo, & Græco habetur: Sunt iusti quibus accedit, quasi opera egerint impiorū. In quibus omnibus verbis significat Spiritus sanctus omnia huius saeculi mala esse accidentia, quæ iustis extrinsecus eueniūt, solisq; ipsorum corporibus cum magno animorum emolumento nocere. Hactyrannide usus est impius Herodes propter Herodiaden vxorem Philippi fratris sui, qui a dduxerat eā. Quam turpitudinē ex incauta familiaritate, qua cū maledicta illa muliere, eō quod fratris sui vxor esset, conuersatus est, arbitror prouenisse. Maximæ in orbe inter consanguineos, laeviros, & affines abominationes admittuntur, quæ affinitatis occasione ex nimia conuersatione dimanāt. Qua propter siquidem fratres mei saluari cupitis non solū extraneorum, verū & affinium etiam nimias familiaritates diligenter effugite. Nouit virgo domi fratris aut materteræ suæ esse adolescentes, qui eam ad peccandum inuitent, atq; solicitēt, seque illuc conferre vult, suoque bono proposito innitens dicit: Custodi me Domine, neq; ē manu tua dimittas, tu nosti me nolle te offendere, nec tamen dubito quin illic mihi solicitatores desint. O infelix in ignē, atq; periculū te immittis. Scis quales ibi peccandi occasions habes, & tamen dicis: Custodi me Domine, me tibi cōmendo. Nūquid ignoras verbū esse Spiritus sancti, qui amat periculum in illo peribit? Fuis te exornas, ac vestimenta componis, vt te periculo exponas: & dicis: Libera me Domine. Istud est dicere Deo, vt mentiatur, eiusq; verbū mendax sit. Vis quasi papilio igne circundare, neq; in illo cremari? Longè opinione falleris. Per

Eccles. 9.

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

318

319

320

321

322

323

324

325

326

327

328

329

330

331

332

333

334

335

336

337

338

339

340

341

342

343

344

345

346

347

348

349

350

351

352

353

354

355

356

357

358

359

360

361

362

363

364

365

366

367

368

369

370

371

372

373

374

375

376

377

378

379

380

381

382

383

384

385

386

387

388

389

390

391

392

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

403

404

405

406

407

408

409

410

411

412

413

414

415

416

417

418

419

420

421

422

423

424

425

426

427

428

429

430

431

432

433

434

435

436

437

438

439

440

441

442

443

444

445

446

447

448

449

450

451

452

453

454

455

456

457

458

459

460

461

462

463

464

465

466

467

468

469

470

471

472

473

474

475

476

477

478

479

480

481

482

483

484

485

486

487

488

489

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521

522

523

524

525

526

527

528

529

530

531

532

533

534

535

536

537

538

539

540

541

542

543

544

545

546

547

548

549

550

551

552

553

554

555

556

557

558

559

560

561

562

563

564

565

566

567

568

569

570

571

572

573

574

575

576

577

578

579

580

581

582

583

584

585

586

587

588

589

590

591

592

593

594

595

596

597

598

599

600

601

602

603

604

605

606

607

608

609

610

611

612

613

614

615

616

617

618

619

620

621

622

623

624

625

626

627

628

629

630

631

632

633

634

635

636

637

638

639

640

641

642

643

644

645

646

647

648

649

650

651

652

653

654

655

656

657

658

659

660

661

662

663

664

665

666

667

668

669

670

671

672

673

674

675

676

677

678

679

680

681

682

683

684

685

686

687

688

689

690

691

692

693

694

695

696

697

698

699

700

701

702

703

704

705

706

707

708

709

710

711

712

713

714

715

716

717

718

719

720

721

722

723

724

725

726

727

728

729

730

731

732

733

734

735

736

737

738

739

740

741

742

743

744

745

746

747

748

749

750

751

752

753

754

755

756

757

758

759

760

761

762

763

764

765

766

767

768

769

770

771

772

773

774

775

776

777

778

779

780

781

782

783

784

785

786

787

788

789

790

791

792

793

794

795

796

797

798

799

800

801

802

803

804

805

806

807

808

809

810

811

812

813

814

815

816

817

818

819

820

821

822

823

824

825

826

827

828

829

830

831

8

16 reuerentiam Dei vos deprecor fratres, vt oculos aperiatis, sensu-
litatisque occasiones diligentius, quam ignem fugiatis: Quando
Saul abstulit à David filiā suam Michol, dicit sacer textus illam
dedisse Phalti filio Lais. Postea verò cum ei ablata fuit, vt David
restitueretur dicit. Misit Hisboseth, & tulit eam à viro suo Phal-
tiel filio Lais. Mirabile quidē, quando el Michol data est vxor,
dicebatur Phalti, quando verò ei ablata est, vt redderetur David,
vocabatur Phaltiel, quod significat: res Dei fortis. Hocque ei nō
men attribuitur, quia heroicū opus est fœminam iuuenē, atque
decoram intactam seruare, sicut eam ipse seruauit. Hoc vtique
opus fuit diuinæ fortitudinis, eo quod fuerit difficillimū, quod
nemini prorsus licet apprehendere, magnæ enim temeritatis fa-
ctum esset.

1. Reg. 25.

2. Reg. 3.

17 Dicebat autem Ioānes Herodi: Nō licet tibi habere uxore fratris tui.
Cū filij huius saeculi totam fœlicitatem in voluptatibus sitā esse
ducant, eis absq; inuersione frui vellent. Nollent, vt eas sibi quis-
quam molestijs, aut reprehensionibus commiseret, ideoq; eos, à
quibus reprehenduntur, odio habent. Sicut apparet in hac maledi-
cta muliere, quæ in tātū viri sancti odiū deuenit, vt ne molestiam
illā pateretur, eū vellet occidere. Hoc autem iniquum desideriū
opere complere non poterat, quia Herodes metuebat Ioannem,
sciens eū virū esse iustum, & sanctum, & custodiebat eū, & audi-
to eo multa faciebat, & libenter eum audiebat. O quot bona dicit
hic Spiritus sanctus de hoc homine, & tamen tantā immanitatē
admisit, & tandem condēnatus est. Quid ergo tibi accidet inferna-
lis homo, qui iustos non vereris, neq; eorum verba audis, quod si
18 aliquando audis, ne minimū quidem eorum exequaris, siquidē
& si Herodes iustum timebat, eiusq; conciones audiebat; & mul-
ta, quæ ab eo sibi præcipiebantur, faciebat, & tamen dānatus est?
O quām certa erit condēnatio tua, nisi opportunū tibi remediu-
curaueris adhiberi. Cura igitur, ô frater, diuina verba audire, illa-
que exequi. Animaduerte Deū dicere: Attende tibi ipsi, ne fiat
verbum occultum in corde tuo. Quod perinde est, ac si diceret:
Horrea non sunt constructa, vt triticum in eis inclusum in per-
petuum custodiatur, neque ab eis ullo vñquam tempore prodeat,
neq; arce factę sunt ad pecunias perpetuo conseruandas, sed vt il-
linc exeat, & dominus earū eis fruatur. Quid autē aliud est intel-
lectus, nisi horreū recipiēs granū, & arca, in qua diuini verbū the-

Deut. 4.

saurus includitur? Ne igitur istic abscodit⁹ maneat sed ad animū 19
reficiēdū proficiat: ne fiat verbū occultū in corde tuo . Nec verò
contentus sis aliquid, aut multū etiam eorum, quæ tibi præcipiū
tur, efficere, sed fac vniuersa. Nam infelix Herodes auditio Ioa-
ne multa faciebat: verū quia non omnia fecit, idcirco condem-
natus est. V nū nanque ex præcipuis prætermittet, videlicet,

Prou. 18.

Hiero. sup. il betur: Stultus est, & impius: & sic legit Diuus Hieronymus. Nō
lud Matt. 19 nimis dolet Diabolus, quod peccator aliqua bona opera faciat,
dūmodo ipsius cor aliquo vitio maneat alligatū: sic enim se illū
tutò tenere existimat. Contingit lanium indomitum bouem in
carnificinam deuinētūm fūne deducere: vtque eum alligatū de-
fert, huc, atque illuc digredi sinit. Quod si quis ei dicit: Nō vides 20
hunc bouem huc, atque illuc cursitare, & huc, atque illuc diuer-
ti: respondet, Nihil mea interest: cū enim hoc fūne deuinētūs sit,
satis securum eum defero . O infelix peccator cū Diabolus vo-
luntatis pedem sensuali amore, siue proximi odio deuinixerit,
aut effrānata pecuniae cupiditate ligarit, teque sic securum sibi es-
se ducat, nulla poena afficitur, et si aliquot bona opera facias, &
quolibet curras, dummodo peccato isto firmiter vinctus sis: sic
enim te in infernum deducet, sicut Herodem deduxit, qui audi-
to Ioanne licet multa, non tamen omnia faciebat.

Et cum dies opportunitus accidisset, Herodes natūlis sui canā fecit prin-
cipibus, & tribunis, & primis Galilæa. Diligenter, quælo perpēdi-
te, quomodo Sanctus Euangelista conuiuiū opportunū ad tan-
tū hoc malū perpetrandū appellari. Fecit hic infelix homo 21
primarijs, diuitib⁹que regni sui conuiuium: non verò pauperib⁹.
Hoc est ingenium diuitium, atq; potentiam huius ſaculi, di-
uitias suas cum diuitib⁹, qui eis non indigent, consumere, quæ
admodum fluuij totam, quam deferrunt aquam, in mare inimit-
tunt, vbi tanta illius est abundantia, ripas autem iuxta quas de-
fluūt, aridas, ſterilesq; relinquūt. Non vtq; hi consiliū obſeruant
Spiritus sancti dicentis: Fili eleemosynam pauperis ne defrau-
des, & animam eſurientē ne despicias. Quasi dicat: Animaduer-
te quod tibi ſupereſt, non eſſe tuū, ſed pauperis, ne illi ſua neges,
ſcitote illi iſta negantem eū despicerē. Diem, in quo natus eſt, ce-
lebrabat hic tyrānus, Nullus vtq; iustus in diuinis literis dicitur
diem,

Simile..

Eccles. 4.

²² dīc, in q̄to natis est, celebrare. Malū autē hos dies celebrant: dies
 natalis erat Pharaonis, qui faciens grande conuiuum pueris suis
 recordatus est inter epulas magistri pincernarum. Nam hi præ-
 sciti hoc sacerdolum beatitudinem suam esse ducunt: ideoque dīc
 illū, quo in eum ingressi sunt, celebrant. Iusti autem cum sa-
 ceralum hoc exilium esse ducant, tantū calamitatis, atque miseriæ
 introitum non celebrant.

Cūq̄ intrasset filia ipsius Herodis adīs, & saltasset, & placuisse Herodis,
 dixit ipse puella: Pete à me quod vis, & dabo tibi. Et iuravit illi, quia
 quicquid petieris dabo tibi, licet dimidiū regni mei. O quā vītarū est
 profanos homines in eos se se liberales ostendere, qui in suorū tor-
 piū appetituū executione sibi placent. O terribilem miseriæ
 etiā de conducto viuas, omnēque substātiā tuā venalē habeas

²³ non recordari te in dies in maiorem redigi paupertatem, si pau-
 ca ista bona, quæ possides, effrenate consumēs ijs, qui appetitū,
 sensualitatique tuæ placent, larga munera præbes. Si verò à te
 eleemosyna petitur, & duos obolos porrigit, cortibi astringitur,
 teque iam perditum remanere suspicaris. Hoc est signū, ex quo
 tanquam Herodes præscitus esse colligeris. Nam vnum ex præ-
 cipuis prædestinationis signis est, liberalitas in pauperes. Sicut
 enim diuina prædestination liberalissimum quoddam est benefi-
 cium, quod Deus in electos suos contulit, sic ex eo prouenit, il-
 los esse liberales. Ad hoc respexit bonus ille seruus Abrahæ, qui
 quærens vxorem patriarchæ Isaac cū inter alias plurimas illā
 miraculose cognoscere cuperet ardenti spiritus affectu Domi-
 num deprecatus est dicens: Puella, cui dixerō: Inclina hydriam

²⁴ tuam, vt bibam: & illa responderit: Bibe: quin & camelis tuis
 dabo pōtū, ipsa est, quā præparasti seruo tuo Isaac, & per hoc in-
 telligā quod feceris misericordiā cū Domino meo: Et sic ad lite-
 ram actū est, sicut illic sacro contextu refertur. In modicis serui
 Dei probantur, siquidem, vt hic perspicimus, Sancta Rebecca
 largitatem suam in modica aqua frigida demonstrauit, etiā cū
 iuxta puteū existeret. Et Diuinus Martinus eam ostendit in dinci-
 dio pallio, quod parui forsan estimabatur pauperi largiō: non
 enim Deus tā dona, quā quo præbentur corde considerat, Tā de
 corūque liberalitas iustū reddit. vt postquam Dauid loquens de
 Messia dixerat: Speciosus forma p̄filiis hominū: addiderit sta-
 tum dicens: Diffusa est gratia in latib⁹ tuis. Quasi significās ynu
 Psalm. 44.

ex ijs, quibus Christus Saluator mundi Speciosus fuit vnum suis fe quod quecumque egeni peccatores a se petebant, libentissime cōcedebat. Propter oblationē, quā ex maledictō illius puerū saltatione tyrannus iste percepit, iniquā hanc promissionē fecit: quā vt adimpleret, horribilem admisit immanitatem. Ex maledictō Cain processit inuentor musicæ Iubal, ad cuius sonū saltationes fiunt. Nam de illo dicitur: Ipse fuit pater cancentium cithara, & organo.

Gene. 4.

Augu.

Hieron. in
epi. ad Eu-
pho

Eccles. 9.

Ex his autē saltationibus quot mala procedat, nulla poterit sua declarare. Quocircā dicit B. Agustinus libro de vitæ honestate: Melius est, idest, minus malū est, in diebus festis arare, quā choræas ducere. Hoc dicit vir sanctus per exaggerationem: nam neutrū in die festo fieri oportet. Et D. Hieronymus dicit: Se sex penumerò fatigari representatio nibus saltationū, & choræarū, 26 quas Romæ perspicerat. Quod si tantū virū, ac tā sanctum sola harum profanitatum recordatio in solitudine perturbabat, quid peccatori earū aspectus in mūdo causabitur. Ideo ad monet Spiritus sanctus dicens: Cū saltatrice ne assiduus fueris: nec audias illā, ne forte pereas in efficacia illius. Quantū autē hæ sint exosæ Deo stupēdo quodā patet euētu. Guillerimus libro de apibus affirmat, foeminā quadā inanē atq; profanā omnibus fere festiis diebus cōsuetuisse virorū, ac foeminarum cōgregata caterua in his choreis, ac saltationibus se occupare, cumq; die quadā in campo saltaret cū alijs foeminis iuxta iuuenes scipionib⁹ ludētes, quoru⁹ viuis volēs globū scipione percutere, illum forte manu dimisit, saltatricemq; illam in capite percussit, & protinus eā mortuā humi proiecit. Cū autē qui adeat cum clero illā humare vellet, ec-

ce (inquit) apparuit nigerim⁹ taurus, seu potius Diabolus tauri figurā gerens, aerē terribilibus imigitibus replēs, qui cornibus loculū humi deiecit, cadaverq; in frusta dissecuit, quod tā abominabilē de se foetore emittēbat, vt illud dānatæ animæ corpus esse satis manifestè demonstraret: quæ fuerat instrumentū, atq; occasio, quō alij creatorē suū offenderent. Vt sciatis quantū malū sit vos profanitatibus istis intēdere. Vt puella regis promissionē audiuit, dixit matr̄ sue: Quid perā? At illa dixit ei. Caput Ioannis Baptis-
tæ. O maledictā matr̄, quæ filiæ sue tale cōsuluit. Caute ne ma-
lī cōscientiæ hominē consula: hic enim vos penitus perdet, li-
cet parens yester sit. Aliter quidem Sanctus Tobias filio suo con-

fale

28 sulebat dicens: Omnibus diebus vitæ tuæ in mente habeto Deum & tamen ne aliquando peccato consentias, & prætermittas præcepta Dei nostri. Hæc & ijs similia, quæ sanctus senex illum admonuit, opertet, vos parentes liberos vestros erudire atque exhortari, alijque amicos, ac socios vestros commonere debetis.

Maledicta vero puella quasi talis matris filia diligenter consilium hoc executa est, dix itaq; regi: *Nolo, ut protinus de mihi in disco caput Ioannis Baptiste.* Perpendite verbum: protinus: in quo significatur quanta cum sollicitudine, atq; anxietate mali: immanitates: enornitatemq; suas exequi curat. Veloce pedes eorum ad effundendum sanguinem dixit David. *Dam mihi in disco, ut. Quid nunquid necessario in disco tibi caput est offerendum: sic.* Veniat quasi pompa post prædiū, idest, (*Por fruta de postre*) Hoc cœlum cōpletat: hoc

29 matris meæ stomachum sedet: hoc deniq; ipsius appetitui satiat. At maledictus rex, *Missispiculatore præcepit offeriri caput Ioannis in disco.* Credibileq; est cum carnifex ad carcere accederet, virum sanctum humi prostratum, altissimumq; diuinarum rerum contemplationi intendentem reperisse. In quo valde pensanda est mansuetudo, qua carnifices ex regis iusso illi caput ablatum se venire nunciantem audiuit, & quam ardenti spiritus affectu diuinæ maiestati gratias agere coepit, quia tam fortunatum se faciebat, ut propter ipsum Dei honorē moreretur, & quomodo prōptissimo animo responderet: non solum hanc, sed etiā mille etiā vitas haberet pro eius gloria, atq; honore libertissimè dare. Sicq; summa animi alacritate sacram collum ab atrocissimo carnifice iugulandum extendit. O quam merito gloriosus hic vir dicere posset illud.

Hic remizit: *Hier. 3.*

30 centis: Posuit me quasi signum ad sagittam. Deus enim illum posuit in album in quod fideles aspicerent, & per eum in Iesu Christi cognitionem deuenirent. Cum sagittarij volunt sagittas suas in scopum infigere: albam papyrum ponunt, quæ scopum in terra latentem demonstrat. Scopus est verbum diuinum humanitatis nostræ terra cooperatum. & ex paupere matre in praeseptinatu. Et Beati Ioannis Baptiste persona, vita, religio, austeras, in solitudine conuersatio, fuit albū, in quod homines, intedentes, eiusque prædicationes aspicientes in diuini Salvatoris sui cognitione deuenirent. Sed postquam sagittarij sagittas suas in scopum emiserunt, papyru adimunt, atq; disrūpunt. Sic factum est Diuus Joanni. Etenim postquam tam aperta de filio Dei humanato per

hibuit restimonium, ab hoc s^eculo sublatu^s, & cum despectu iu³¹
gulatus est. Abscissum igitur gloriose viri caput attulit carnifex
in disco, & dedit illud puellæ, & puella dedit matri suæ. O sacra
tissimum gloriose Baptista caput, quomodo sacrilegi hi, te qua-
si pila ludunt. Denique tanquam optimus, ac primarius vir in
Dei tui ministerio, & veritatis defensione moreris iugulatus. O
tale caput, quo melius in puri viri humeris aliud non extiterit,
neque prudentius, neque sapientius: caput à Deo promissum,
ab Angelo nunciatum, miraculose conceptum, cum alacritate
& multorum gaudio natum, caput, in quo erat lingua, qua Ie-
sus Christus verus Deus fuit præconio nunciatus: & qua dulcis-
simum illud verbum prolatum est: Ecce agnus Dei, ecce qui tol-
lit peccata mundi. Ecce quomodo sacrilegi illius conuiuij exi-
tus fuit mors gloriose Baptista. Aduertite finem festorum, ac
deliciarum s^ecularium. Qualis autem alias futurus erat earum
finis, nisi crudelitas, peccatum, ac maledictio? O si Deus filijs hu-
ijs s^eculi oculos aperiret, quò serpentem cauda apprehenden-
tes, id est, peccati, eiusque voluptatis exitum aduertentes, ipsam
metamorphiam in virgam conuerterent, qua inferni caput infrin-
gerent, sicut Moyses Pharaonis confregit. Plantam pedis Esau
apprehendit patriarcha Jacob, non autem caput: sed pedem,
qui & patris benedictionem adeptus est. Et sic ego credo eum,
qui æternas benedictiones adepturus, sanguissimumque inuita-
torium: Venite benedicti patris mei, audiurus est, nō caput qui-
dem, neque faciem peccatorum s^eculariumque voluptatum,
quæ sunt eorum initia: sed pedes potius aspicere debere, illo-
rum, videlicet, exitus considerando, & quomodo hæc omnia in 33
æterna maledictione infoeliciter finiuntur. Sicque illa diligenter
fugiet, ac in virtute, diuinaque gratia, conseruabitur, qua co-
lestis gloria beatitudo comparatur. Ad quam nos perducat Ie-
sus Marie filius. Amen.

¶ PRO Hac festiuitate quatuor conciones reperies Domini-
ca secunda aduentus Domini super illud Euangeliū: Cùm au-
disset Ioannes in vinculis opera Christi: quæ omnes paucis dem-
ptis huius glorioſissimi Sancti decollationi facile poterunt ada-
ptari.

IN

INFESTO NATIONI

uitatis sacratissimæ Virginis Mariæ Concio Prima.

Liber generationis Iesu Christi filij David filij Abraham. Matth. i.

I B R O S, Ac scripturas in orbe terrarum esse necessarias ex hominū malitia dimanavit. Etenim pristinis quondam temporibus non erant scripturæ tanta quippe inter homines veritas florebat, vt vincius lapis eorum promissiones, & cōtractus stabiliret. Iacob, Gene. 31. atque Laban in mutuam fidem seruandam

lapidum acerium circumlaurunt: quoniam vocavit Laban tumulum testis: & Jacob aceruum testimonij, uterque iuxta proprietatem linguae suæ. Et patriarcha Abraham fundū emit: solumque vendens verbum pro firmissima subscriptione, contra etiique suffecit. Nunc autem adeò humana malitia accreuit, ut etiam firmissimas quasq; syngraphas cōpluribus testibus comprobatas abnegent, atq; defraudent: ad rectam quarum executionem litibus aciudi cijs opus est. Quid igitur eslet, si soli verbo fides haberetur? Vix enim homines vera loqui norunt: quod manifestum est signum interioris depravationis conscientiarum ipsorum. Nam vt dicitur.

Qui quod nouit, loquitur, index iustitiae est: qui autē mentitur, testis est fraudulētus ubi alia trāslatio habet: Qui quod nouit, loquitur, index iustitiae est: & sic habet Gr̄ecus cōtextus & Paraphasis Chaldaica. In quo significatur quęquā veritatē loqui, in dicīū esse, ex quo elici potest eu iustitia interioris esse prēditū: contra verò qui mēdaciōnē loquitur satis apeitē se iustitia carere significat. Cumq; olim homines syceritate illa essent, quādo Deus circuncisionis legē Abram̄ dedit, solo verbo non autē scripture vñs est, ex illoq; de manu in matrem usq; ad Moysen descēdit: patres namq; illa liberos suos eridiebant. Postea vero cum Deus adeò inter homines malitiam accreuisse per spiceret, neq; contra eū, aut testes sufficere videret præ dolis, quos homines ad veritatem

Gene. 23.

Prou. 12.

tatem celandam repererunt, intelligens si diuinam legem suam hominum oribus committeret, etiam in eam fraudes, ac mendacia eos inserturos esse, præcepit Moysi, vt legem, quam illi ad Hebræos dedit, literis mandaret. Posteaq[ue] hanc reuocans præcepit sanctis Euangelistis, ut libri in conficerent, gratia & que legem scriberent. Et quanuis literis mandata, & ab ipsis etiam declarata est (alius enim locos aliorum expositionem esse perspicimus) nihilominus tamen Diabolus homines filios perditionis, Sathanicoq[ue] spiritu repletos excitauit, qui lucidam Euāgelij aquam audeant conturbare, ne diuini pastoris Iesu Christi oves illam bibant varios errores, atq[ue] hereses ex cogitantes. Quid autem hi facerent, si hoc sacro sanctum Euangelium non fuisset scriptum?

Exod. 4.

Lxx. 9.

Prover. 8. 2.

Incipit igitur sanctum Euangelium dicens: *Liber generationis Iesu Christi.* Quando Deus misit Moysem in Aegyptū, virgam manu deferebat, ut populū Israel à seruitute, qua premebatur eriperet. Mittēsq[ue] ipse Dns sanctos Apostolos ad prædicandum, anima-
massq[ue] à cui p[ro]p[ter]e seruitute liberandas, dixit eis: Nihil tulcris in via neq[ue] virgā. In quo illā timoris, atq[ue] rigoris legē esse significavit, in qua plurimis afflicti verberibus homines ad bonum ducebantur. H[ec] autem gratiae, atque amoris est lex, & per amorem homines ad illius obseruantiam aliciendi sunt. Ideoq[ue] statim à dulcissimis quibusdam verbis exorditur, singulare atque supernum referens beneficium, quod Deus nostri amore captus naturam humanaam assumens in nos contulit. Quod mirifice in proverbijs declaratur, declaravit enim recensens verbum diuinum plurima opera, quæ cū aeterno Patre in mundi cōstitutione cōfecit his verbis: Quando præparabat ccelos, aderam: quando certa lege, & gyro vallabat abyssos, quādo ethera firmabat sursum, & librabat fontes aquarū, &c. cum eo eram cuncta componens. In fine tandem conclusit dicens: Et deliciæ meæ esse cum filijs hominum. Quasi diceret: Nec verò gustus, suauitasque mea in his omnibus existebat: nam delicia meæ esse cum filijs hominū. O admirabile mysterium. Hic quippe Dominus quodammodo significat, naturam humanam assumere sibi dulcius fuisse inter cetera omnia opera, quæ ad extra operatus est. Hocque, quo tanto p[ro]p[ter]e delectatus est, vult in initio sui sancti Euangelij memorari. Ideoq[ue] incipit: *Liber generationis Iesu Christi.* Et subsequitur statim: Filii David, filii Abraham. Ut peccatores ad agendam penitentiam,

7 tentia, atque ad exposcendā veniam excitaret prius Davidis, quā
Abrahā filius voluit nuncupari. Accidit pauperes ostiatim ele-
emosynas mendicare. Ingredientesque in aliquod atrium alium
pauperem ad pedem scālē panem in saccūlūna, pecuniasque in
crumenā includere vident: protinusque dicunt: Hic oportet nos
eleemosynam petere: nam vbi tam larga eleemosyna huic pau-
peri data est, nobis etiam magna donabitur: nam pius quis
Dominus ac liberalis in hac domo commoratur. Quia paupe-
rem eleemosynam accepisse viderint, petendi & ipsi confiden-
tiam conceperunt. Idcirco voluit aeternus Deus, ut sanctus Euān-
gelista peccatoreni Dāuid in initio scāle genealogiæ filij sui Ie-
su Christi collocaret, atque tantum hoc beneficium, & eleemo-
synam coram nobis recipere, qualis est eum sanctis Patriarchis

8 Abrahā, Isaac, & Iacob anteponi: quōd hinc nobis misericors, &
egre-
nisque peccatoribus confidentia oriatur, quōd siquidem tantus
hic peccator tantam, tamque supernam accipit eleemosynam,
etiam nos eam recipiemus, si sicut oportet, petierimus. Nam Do-
minus hic, vt dixit Moyses cognominatur: misericors, & clementis
patiens & multæ miserationis qui aufert iniquitatem, & sele-
ra, atque peccata. Et Dāuid ingenter superni Regis Iesu Chri-
sti gloriam non in armis quidem, neque cohortibus, sed in ani-
mis ad se alliciēdis atque à sceleribus semouēdis sitam esse signi-
ficat his verbis: Coram illo prōcedent Äthiopes, & iniuncti eius
terram lingent, idest, terram deosculabuntur. Quod perinde est,
ac si diceret: Sua luce, & pietate adducet eos, vt adorent eū. Mos
est enim Asia, vt cūm corā regibus suis apparent, terrā deosculē-

9 tur in signum reuerentiae. Quis igitur, o fratres mei, quāuis du-
rus hec audiēs non mollescit, & tanti, rāque boni Dei amore non
tabescit, qui peccata dimittere, atq; in homines beneficia cōfere
gloriam maiestatemq; suā esse educit? Quis quantumcumq; pec-
cator sit, non confortatur, vt ad huius clementissimi patris ostiū
accedat? Nam licet verum sit, cum dixisse: Si auerterit se iustus à
iustitia sua, & fecerit iniquitatem, omnes iustitie eius, quas fece-
rat, non recordabuntur, etiā in eodē capite dixit: Si impius egent
penitentiam ab omnibus peccatis suis quas operatus est, omniū
iniquitatum eius, quas operatus est, nō recordabor: in iustitia sua,
quam operatus est, viuet.

Iaq, tāta est Dei pbitas, & misericordia, vt quāuis homo pro-
pter

simile.

Exod. 34.

Psal. 71.

Ezechiel. 13

Iocel. 2.

Lent. 25.

I. Matth. I.

Isaï. 42.

Roma. 7.

pter vñū peccatū mortale vniuersa opera bona, quæ fecit, amittat, si tamē posteā verā illius egerit pœnitentiā illa ipsi omnia restituat. Et sic dixit per Iocelē: Reddam vobis annos, quos comedit locusta, bruch⁹, & rübigo, & eruca: Valde notadū est Dñm dicere parua hęc animalia tot annorū fruct⁹ comedisse, vt nos doceret, quā modicis rebus homo quā plurimū honorū operū fructū amittit. Miserabile vtiq; est hominē propter bestiale voluptatē, a propter vñū honoris punctū, ac deniq; propter minimā quanq; utilitatē lethale peccatū admittere, & propter hoc cōplurium au morū fructus, ac misera perdere. Verum, vt hic significat Dñs in hac promissione, quā facit, postquam dixit: Cōuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu, & plāctu, efficax ad illos recuperaridos remediu habet. Si agricola, cuius omnes fructus, ac sata tēpestas furibūda disperdidit, sciret se lachrymis illos omnes esse recuperaturū, quot lachrymas effunderet? Tu igitur, o peccator, qui per lachrymas, atq; pœnitentiā peccatorū tuorum inicommodare resarciri credis, quę nullatenus corporis damnis comparari possunt, quare tanta tāq; opportuna occasione nō vteris? Præcipiebat Deus, vt quinquagesim⁹ quisq; annus esset indulgētī, in quo vna ex libertatibus, ac beneficijs, que in Hebreos vtebatur, erat, quod homo, qui in seruū venūdatus fuerat, in pristinā libertatē rediret, & funditus vēditus priori domino restitueretur. Hoc in illa lege quinquagesimo quoq; anno siebat: nunc autē in lege gratiē per merita sacratissimę passionis Christi. Saluatoris nostri fit idē, quotiescūq; homo verā vult agere pœnitentiā. De peccatoribus dicitur. Venūdati sunt, vt facerēt malū. Et Isaïas Propheta dicit: Quis cæcus, nisi, qui venundatus est? Et D. Paulus peccatoris nomine dicit: Ego autē carnalis sum venūdat⁹ sub peccato. Ex his omnibus locis manifeste appetitib⁹ faciat, seipsum, cœlestēq; hereditē vendit, & Sathanę seruus efficitur. Eia fratres, nunquid hic alii quis alienatus, & vēditus adest? Est nē hic aliquis, qui actualiter in peccato persistat? Animaduerte peccator, tibi non opus esse quinquagesimū indulgētī annū expectare, statim quippe te redimere potes, statim pœnitentiā age, ad ostium patris misericordiarum protinus confuge, diuinęque ipsius gratiā eleemosynam recipies, qua redemptus, in libertatem maneas restitutus. O filij David filij Abrahā! Reges ac principes alienigenę semper sunt

¶ 3 sunt subditis suis exosi, Reges autem propriæ nationis semper magis diliguntur. Vnde qui Dauidem in regem vñcturi conuerterunt in Hebron, dixerunt ei: Ecce nos os tuum, & caro tua sumus. Quasi dicerent: Rationi consentaneum est, vt nos cum amore gubernes: nosque tibi libenter obediamus, atque seruiamus, si quidem tanta est inter nos, & te affinitas, & tu nos has es. Sic gloriatus Euangelista Matthæus, vt Hebreos ad Iesu Christi vniuersalis calorum, terraque regis amorem (quibus peculiariter hoc Euangelium scripsit) alliceret, statim in initio dicit: *Filius David, filius Abraham.* Quod perinde est, ac si diceret: Attendite me vobis non suadere, vt aduenam in regem ac Mesiām recipiatis, qui vos tyrannicè tractabit: sed principem vestram, consanguineum, fratremque vestrum, filium Dauidis, & Abramæ, sicut &

¶ 4 vos. Et tamen infideles illi, atque ingratū recipere noluerūt: gētes autē atq; exteræ nationes ad illorū cōfusionē eū receperūt.

De quo multō antea ipse Deus querebatur per Prophetā dicēs: Populus, quē nō cognoui seruiuit mihi, in auditu auris obediuit mihi: filii alieni mētiti sunt mihi, filii alieni inueterati sunt, & claudicauerūt à semitis suis. Hebreos vocat filios quia sicut pater clementissimus præstantiora in eos, quām in alias mudi nationes contulerat beneficia. Alienos autē illos appellat ob ingratiudinem, ac rebellionem, qua à sanctissima ipsius obediētia alienati sunt.

Filius David, filius Abraham. O quām dispara nomina assumit Deus in nouo testamento ab iis, quē in veteri lege capiebat. Tūc quippe plerūque vocabatur Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob. Deus hominū iustorū, quos sicut Dauid peccasse nescimus. Nūc autem filius Dauid maximi peccatoris filius est; Abramæ iusti dicitur. Tunc iustorū Deus ac peccatorū hostis appellabatur: postquam autem homo factus est, Deus Dauid, & Deus Abramæ, Deus iustorum, & Deus peccatorum esse dicitur, qui non iustos modò sed peccatores etiam recipit, amplectitur, atque ad plurimas cum eis misericordias faciendas inuitat. Fidelis sermo (inquit Apostolus) & omni acceptatione dignus. O verbum omni dulcore, ac suavitate replerum. Ecquod est marmor, quod audiens tenet non confingitur? Ecquis te amoris visceribus non recipit? Ecquod est verbum isaud, o Sancte Apostole, quod tantopere exaggerat? Quia Christus Iesus (inquit) venit in hūc mundū peccatores saluos facere. Hos igitur fratres in Chri-

Psalm. 17.

1. Tim. 1.

Christo Iesu fœlicissimos nuncios libentissimè suscipite , siquidem omnibus necessarij sunt . O Angelorum , omniumque beatorum spirituum gloria corona , Iesu Christe fili Dei , quam aptissimè Domine tibi quadrant signa , quæ sponsa de terrefert . Vbi interrogata : Qualis est dilectus tuus o pulcherrima mulierum ? inter alia complura respondit dicens : Caput eius aurum optimum , comæ eius sicut elata palmarum nigrae quasi coruus . Hoc est comæ eius , quæ sunt ipsius cogitationes , & affectiones partim palmæ , partim vero coru nigro similes sunt . Palmæ , & coru spoli capillos comparat . Per palmam utique iustus , per coruum autem significatur peccator . Et ita vult dicesponsa eius cogitationes & affectiones & in iustis , & in peccatoribus esse sitas : non autem in omnibus peccatoribus , sed in similibus Dauid , qui cum Nathan Prophetam a Deo missum se reprehendentem audiret , statim culpam suam cognovit , & illius poenitentiam egit , dicens : Peccavi Domino . Quapropter frater peccator animaduerte quid tibi dicatur . Ne tardes conuersti ad Dominum , & ne differas de die in diem : subito enim venit ira illius , & in tempore vindictæ disperdet te . Qui riuum crescere , nubesque densissimas , & plurimis imbribus emittendis aptissimas intuetur , quare protinus eum non præterit , priusquam multum exuberet , & quasi mare efficiatur , quod nequeat pertransiri ? Fratres siquidem peccasti , occasionsque saepius peccandi videtis , vosque adeò male propensos appetitus habere videtis , qui sunt tanquam nubes magnis imbribus imminidis dispositæ : antequam plura vitia pluant , & in vobis peccatorum mare efficiatur , velociter salite & veram agite penitentiam , ne expectetis quoad usque eneruati sitis ut vix vobis remedium possitis adhibere . Et erit Deus vester , nam peccatorum filius fieri , & vocari voluit , quod noueritis , nullū unquam filii tanto cum amore patris suo fauisse , sicut Deus cōuerso peccatori indulget , & auxiliatur . Ne sis ex illis , de quibus dicitur : Iniquitates suæ capiunt impiū , & funibus peccatorū suorū constringitur . Et alia translatio habet : Iniquitates suæ capiēt impiū , & funibus peccatorū suorū cōstringetur . In quibus significatur , peccatores , qui se sceleribus suis quasi funibus vinciri patiuntur , nō solùm in praefenti illa esse cōmissuros , sed adeò in eis esse perleueraturos tāq; depravatos se esse experturos , mala cōsuetudinæ ut quasi impotē

Cantic. 5.

2. Reg. 12.

Ecclesiast. 5.
Simile.

Proph. 5.

tes.

19 tes, in eis vſq; admortē se perfistere patientur: quorū Iesu Christus nō vult filius appellari. Et hēc est vna ex rationibus, ob quas cūm Dñs se Dauidis tāti peccatoris filiū nominaret, noluit, vt in sua genealogia alij reges scriberētur, à quibus ipſe linea recta originē ducebat: sicut adnotat B. Hieronymus: quia sic peccatores fuerunt, vt vſq; ad vitā terminū in malis suis perſeueraſcere voluerint. Et hēc etiā fuit cauſa, quare cūm mētio fieret de Iacob, & mil. sup. hec quomodo genuit Iudam, illic voluerit addi, Et fratres eius. Et cur Euang. cum sanctus Euāgelista de Abrahā meminerit, cuius gemini fuerūt liberi Isaac, scilicet, & Ismael, Isaac autē duos habuerit filios Iacob, & Esau, neq; de Ismaele, neq; de Esau mētionē faceret, cū tamen de omnibus filiis Iacob meminerit. Quod si quis diceret: Nō est facta mētio de Ismaele, neq; de Esau, quia ad Christi Re 20 dēptoris nostri genealogiā nō pertinet, ad hoc respōdeo, neq; etiā vndecim Patriarchas prēter Iudā ad Dñm generationem spe etasse, quos tamē voluit spiritus sanctus illici ascribi. Cuius ratio est, quia Ismael, & Esau itā mali fuerunt, vt derelicta fide idola adorauerint: & Esau ex fide tenetur vſq; ad mortē fuisse peruerſū. De Ismaele etiā iuxta cōmuniōrē opinionē idē tenetur. At reliqui vndecim Patriarchaz licet peccatores fuerint, fidē tamen nō reliquerūt, sed in veri Dei cognitione permāserūt: & credibili est eos verā egisse pœnitētiā, & saluos factos fuisse. Et quia fidē non deseruerūt, voluit Dñs, vt honorarentur, & fidelissimi serui sui Iacob filiū nomirarentur. Conuertere igitur, ô frater peccator, nunc, cūm tempus habes opportunum, antequam cor tuum magis deprauetur, & suauissimis indulgentijs perfrueris, quibus 21 Deus peccatoribus conuersis indulgere, ac fauere consuescit. Attende quid Hieremias conuerso cuīdam peccatori dicat: Audiēs audiuī Ephraim transmigrantem, scilicet, & dicentem: Castigaſti me Domine, & eruditus sum quasi iuuençulus indomitus, cōuerte inē, & conuerter, quia tu Dñs Deus meus. Et quia eū cum hac cognitione perspexit, dicit ei, Si filius honorabilis mihi Ephraim, idest, profecto es, Si puer delicateſt, idest, certe es mihi, ſicut puer delicateſt: quia ex quo locutus sum de eo, adhuc recor dabor eius. Idecirco conturbata ſunt viſcera mea ſuper eum, miſeras miſerabor eius, ait Dñs. O verba dulcis, ima. Ecquis est adeo rebellis, qui ad tantæ clementiæ Deum non conuerterit, qui pecatorem conuerſum tam pijs viſceribus recipit?

Prosequitur Sanctus Euangelista vniuersos hos memorans
 patriarchas, duces, ac reges, quo adusque ad. *Josephum virum Mariæ accedit.* Et valde notandum est, cū tot coniugalū virorū meminiret, nullū tamē vxoris suæ virū appellasse. Non dixit Abraham virum Sarę, neq; Isaac virū Rebeccā, nec Iacob virum Lia: neq; Dauidem virū Bethsabee: solum autem Ioseph, qui nunquam ad sacratissimam sponsam suam accessit, nec cū ea vir fuit, siqui dem simul vsq; ad mortem virgo permanst, virū Mariæ vocat. Notabile profecto est hoc. *Quod ut intelligatis, notandum vobis est sēpenumero Eli: seū prophetam virum Dei vocari: & sēpenumero etiam seruum Dei ibidem appellari.* In quo significatur vir ille Dei ministerio suis deditiissimū, eiusq; diuino amori nimium submissus. Ita hic vocans Sanctus Euangelista Beatum Ioseph virū Mariæ significat cœlestem hunc virum magis dicatum suis reuerentia, purissimoq; amori sanctissimæ virginis, sponsa suæ, quam alij patriarchæ vxores suas dilexerunt. Nam admirabilis pietas, honestas, ac māsuetudo huius purissimæ virginis eum ad hoc faciēdum inuitabat. *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.* Cum sacer Euangelista vniuersos hos sanctos reges, prophetas, ac deniq; patriarchas retulisset, in fine tandem huius glorioſissimæ reginæ meminit significans eam esse quasi pretiolissimum quændam liquorē ex illis omnibus destillatum. Sicut ex multis diuersis roſis, herbis, ac floribus odoriferis in sublimatorio deſtillatis aqua pretiosissimi odoris, atq; fragrantiae ſolet exire, quæ Angelorum aqua vocatur, in qua omnis illarū herbarum virtus videtur exire: ſic ex omnibus his roſis, ac floribus, quos hic Sanctus Euangelista recensuit, processit hæc beatissima virgo vniuersis virtutum, cœleſtiumq; gratiarum floribus exornata, quæ per omnes illos diuīſe fuerunt: ſicut aqua saluberrima quæ deuotorum fuorum corda fulciret, atque recrearet. Dixit ſponsus. Quæ eſt iſta, quæ aſcēdit per defertum, ſicut virgula fumi ex aromatibus myrræ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij? Hi storaces, myrræ, diuersaq; aromata ſunt omnes hi Domini progenitores, quorum hæc ſacra historia meminuit. Fumus autem odorifer qui ex illis omnibus ad Deum placandum exiuit, fuit ſuperna hæc cœlorum imperatrix. In illa patriarcharum pietas, in illa prophetarum zelus, in illa ſacerdotū pius affectus, atque deuotio, in illa denique regum magnanimitas, ac

4. Reg. 4.

Gant. 3.

pre-

25 præstantissima virtus exiuit: De quanatus est Iesus, qui vocatur Christus. Ex his verbis infertur, ineffabiles esse gratias, quas Deus in hanc beatissimam virginem contulit, siquidem illam, ut de ea nasceretur, elegit. Aedes, quæ regibus potentibusque imperatoribus construuntur, et si ex lapidibus, ac lignis, sicut & aliæ fiant, semper tamen opere, pulchritudine, atq; amplitudine aliarum sunt longè dissimiles. Sic quanuis gloriosa hæc domina ossibus, & carne, hicut & reliqui filii Adæ constet, quia tamen domus est diuinæ fabricata maiestati, nulla hominum, aut Angelorum lingua explicari possunt opera, pulchritudo, perfectiones, gratiarum denique genera, quibus eam Dominus exornauit. Caro pro pinquier ossi suauior, ac delicior est reliqua. O Christe dulcissime animarum nostrarum amor, tu domine es os medulla, exi-

Simile.

26 mia quæ suavitate repletum. Curate fratres hoc os rodere, sacratissima eius vulnera fugite, misericordia que consolationis liquorem animabus vestris haerietis. Et illud rodentes rogate cum Propheta dicentes: Sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea, & labijs exultationis laudabit os meum. Relinquette ista sæcularia ossa, quæ sunt arida, neque medullam habent. Attendite honores, diuitias, dignitates, & omnia, quæ vobis mundus dare potest, ossa esse amaritudine plena, ne illa rodere solicii sitis. Per meditationem assiduamq; diuinarum rerum contemplationem sacratissimum hoc os rodite, vbi animabus vestris solatum, ac remedium inuenietis. Caro autem huic ossi propinquior est sacratissima virgo Maria mater ipsius. Quod si permagni Abraham æstimamus, quia (ut inter alia ei Dominus reuelauit) quadragesimus Iesu Chri-

Psalm. 62.

27 sti filij eius auus futurus erat quanti ergo æstimari oportet, atque laudari illam adeò ei coniunctam, vt ipsius Iesu Christi fuerit genitrix? Et sic fuit dulcissima, suauissima, tenerima, clementissima, sanctissima denique pura creatura omnium, quæ sunt, fuerunt, ac futuræ sunt. Si quidem igitur, & consanguinitate, & virtutum similitudine tam coniuncta est sacratissimo filio suo, diligentissime curemus eam valde diligere, atq; ipsius esse deuoti, & in omnibus necessitatibus nostris eam in diuino Dei conspectu auxiliari tecum, atq; aduocatam constituuamus. Super omnia autem eam deprecemur, vt nobis diuinâ illius gratiâ consequatur, qua locupletati æterna beatitudine fruituri ad ætherea regna migremus. Quod nobis præstare dignetur idem Jesus Mariæ filius. Amen.

adloc.

Sanct. j. pars.

Rr.

In

In eodem Feste Natiuitatis sa- cratissimæ Virginis Mariæ Con- cio Secunda.

*Liber generationis Iesu Christi filij David, filij
Abraham. &c. Matth. i.*

Aldenotandū est, quarè cùm sacrum Euangeliū admirabilibus Christi Salvatoris nostri operib⁹ sit plenum, in eoq; cœlestis ipſias doctrina continetur, & de sacratissima eius vita, & morte agatur, S. Euangelista illud appellari librum generationis Iesu Christi, siquidē non solum generationis eius, sed & omniū etiam istorum est liber? Dico euam, librum generationis Iesu Christi illud inscripsisse, quia ipſius generatio, & incarnatio cæterorum omnium mirabilium actuum, quæ propter nos gessit, extitit fundamentum. Vnde antiqui patres hoc magnopere cupiebant, hoc cum lachrymis, ac suspirijs postulabant, scilicet, ut verbum diuinum hominam factum viderent: & beneficia, quibus indigebant, eius nomine postulabant. Et ita Daud precabatur dicens: Respice vineam istam, quam plantauit dextera tua, idest, potentia tua, & super filium hominis, quem confirmasti tibi, idest, fac hoc, quia filius tuus id persoluet. Hoc super eius terga cadat. Vnde paraphrasis Chaldaica in hoc loco dicit: Et super Regem Christum sicut vulgo dicente solemus: Da mihi cētum aureos super Petrum, idest, (Acuenta de Pedro): ille namque fidei iussor erit mihi, & eos pro me tibi soluet. Ideoque sancti illi patres Deum citò hominem fieri cupiebant. Nam postquam humanam naturam assumpſisset, quodcumque opus efficeret, & quoconque actu voluntatis eius, uniuersum mundum redimere posset. Vnde loquens Diuus Paulus de verbi diuini incarnatione dicit: Ingrediens mundum (scilicet Christus Iesus in sanctissima conceptione sua) dicit: Quia hostias, & oblationes, & holocausta & pro peccato nolueristi, nec placita sunt tibi. Tunc dixi: Ecce venio, vt faciam Deus volunt-

Psalm. 79.

Hebr. 10.

4 voluntatem tuam. Additque Sanctus Apostolus: In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Christi Iesu semel. Hic actus illius sanctissimæ voluntatis Christi Salvatoris nostri, eo quod infinitæ esset personæ, per se infiniti erat meriti. & quantum ex se ad nostram redemptionem, ac sanctificationem sufficiens. Verum non est contentus optimus Iesus hoc uno actu, sed statim illic in purissimæ genitricis suæ visceribus sacratissimum corpus suum vniuersis laboribus, crudelissimæ que morti, quam passurus erat, obtulit. Et hæc est causa, quare redempti vocamur: sicut dicit Beatus Paulus, Christus nos redemit. Et alibi: Dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate. Beatus Ioannes ait: se vidisse beatos spiritus immaculatum agnum laudantes, atque dicentes: Redemisti nos Deo in sanguine tuo. Etenim redempti idem est quod iterum empti. Dicimus autem sæpenumero empti, quia singula Christi Redemptoris nostri opera nos emere sufficerent. At verò propter nostrum exemplum, atque ut exactissimum suum erga nos amorem ostenderet, tot opera perficere, totque labores perpeti voluit, ut nositerum, atque iterum emeret. Præcepit Deus Moysi dicens: Tolle vitulum de armento, & mastabis eum in conspectu Domini iuxta ostium tabernaculi testimonij, & carnes eius combures foris extra castra, eo quod pro peccato sit. Notabile quidem est quod cum vitulus hic pro peccato immolatus Christi Reparatoris nostri figura fuerit, deprecans postea David mundi redempcionem dixit: Benigne fac Domine in bona voluntate tua Si, ut ædificant muri Hierusalem. Tunc acceptabis sacrificium iustitiae, oblationes, & holocausta: tunc imponent super altare rium vitulos. Quomodo vnum alteri consonat? Illic præcipit Deus vnum offerri vitulum: hic autem dicit David, ad vacuas sedes restaurandas plurimos vitulos esse offerendos. Ad hoc respondeo: quanquam Christus vnum est, plurimos tamen fuisse propter plurima sacrificia, in quibus se obtulit, videlicet in Nativitate frigus patiens, in circuncisione sanguinem effundens, in purificatione serum emptum, se efficiens, in prædicationibus frigora, & calores sustinens, denique in sacratissima passione suâ crudelissimos labores ac tormenta perpetiens. O si hæc attentis animis consideraremus quantopere confunderemur, videntes quæ arti, ac parci sumus in ministerijs ei exhibendis, qui tot pronosticavit Gal. 3.
Titu. 2.
Apoc. 5.
Exod. 29.
Psalm. 50.

bis opera perfecit, totq; labores, ac tormenta tolerauit. Ex hac consideratione dimanabat, quod quantum uis multa, & magna iusti in huius liberalissimi Domini obsequio fecissent, temper tamē se nihil fecisse iudicabant; semperque se illi alia maiora ministeria exhibitoris esse proponebant. Ut legitur de Seraphico Patre nostro Francisco, qui plenus optimis operibus paulò ante mortem suam magna se facturū esse proponebat: fratribusq; suis dicebat: Eia fratres acceleremus, festinanterq; laboremus: nam hucusque parum, aut nihil fecimus. Et de Abate Arsenio dicitur, quod cūm prope obitum esset, eius facies quasi sol splendebat. Et labia mouentem quasi aliquid loqueretur eum discipuli eius intēros garunt, quid nām diceret. Quibus ille, Venerant, inquit, hūc angelī ut me viserent: quos ego rogabam, ut aliquid vitæ spatiū mihi à Domino Iesa Christo ad agendam pœnitentiam impenetrarent. O beatum virum, qui post multos annos, quos in diuino ministerio perseveranter consumperat, sibi nihil fecisse videbatur. Eundem spiritum habebat Propheta David ex tunc intelligens, quam plurima verbum diuinum incarnatum sui causa esset facturum. Et ita postquam plurimos annos sanctis exercitationibus consumperat, dicebat. Et dixi, nunc cēpi, scilicet, Deo

Psalm. 76. seruite. O miseri nos quām vice verla facimus: nam vix duos dies ieūnamus, vix duas horas in oratione consumimus, vix duos obolos propter Deūm pauperibus erogamus, & iam nos sanctissimos arbitramur, atque ad perfectionis fastigium peruenisse putamus. Quod est modici amoris Dei signum: nosque in eius liberalitate oculos nostra coniuncte est manifestum indicium: quæ tanta est, ut plurima, quæ in nos beneficia confert, vnicum appellat. Et sic ubi nos legimus, Confitentur Domino misericordiae eius, & mirabilia eius filiis hominum, id est, quæ fecit filiis hominū: quos tñescunq; hæc verba in hoc psalmo repetuntur (et enim s̄æpe dicuntur) alia translatio habet: Confitentur Domino misericordiae eius, & mirabilia eius. In quo adnotatur tam ineffabilem esse Dei charitatem, & tantopere nobis benefacere delectari, ut misericordias omnes, quibus nobiscum vritur, unam esse ducat, ac vocet. Si hido alterita animi consideratione volueremus, nullis operibus, quæ in huins optimi, ac munificentissimi Domini ministerio faceremus, esse mus contenti.

Psalm. 106. Cū nōigit p̄cipiu, quod mādus exoptabat, quoq; indigeret

10 bat, esset, ut Deus homo fieret, ex hoc voluit Sanctus Euangeli-
 sta sacrum Euangelium suum inscribere dicens: Liber generationis
 Iesu Christi. Cum Sanctus Iob laboribus, atque afflictionibus, qui-
 bus eum Deus tradidit, circunseptus existeret eum allocutus est
 dicens: An extrahere potes leviathan hamo? Et ibidem affirma- *Ieb. 40.*
 tive dicit: in oculis suis quasi hamo capiet eum. In his verbis fig-
 nificat Spiritus Sanctus eadem astutia, quam pescator ad pescem
 apprehendendum exquirit, Deum ad Diabolum expiscandum
 vsum fuisse. Pescator quippe acceptam arundinem humeris de- *Simile.*
 fert, atque ad flumen se confert, quo ubi peruenit, setam suam,
 idest, (*su sedal*) explicat, quo usque hamum detegit, quem cibo te-
 git, & in flumen immittit, accedensque pescis cibum esturus de-
 litenti hamo fauibus adhæret. Sic Deus Diabolum pescatus est.
 11 Huius quippe pescationis feta est genealogia diuini Salvatoris
 nostri Iesu Christi. Hanc setam explicavit Beatus Matthæus di-
 cens: Liber generationis Iesu Christi filij David, filij Abraham.
 Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Iacob. Et sic paulatim
 processit quousque hamum detexit, quem quidem discouperuit,
 cum dixit: *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.* Hic est hamus
 cibo coopertus: nam Diaboli cibus est humana natura. Hoc autem
 verum esse probature ex eo, quod Iob dixit: Foenum quasi bos co- *Ieb. 40.*
 medet. Et Isaías dicit: Omnis caro foenum. Ergo caro est diaboli *Isai. 40.*
 cibus. Alter etiā hoc probatur: Iniecit Deus homini maledictio- *Gene. 3.*
 nem dicens: Puluis es, & in puluerem reueteris. Serpenti autem
 dixit: Terram comedes cunctis diebus vita tua. Si ergo omnis ho-
 mo est terra, & Diabolus terram comedit, sequitur, hominē cibū
 12 esse Diaboli. O infelicem miserorū hominū calamitatem. Ani-
 maduertite qualem eorum superbia, atque elatio habuerit ex-
 tum, cum Sathan cibus fuerint effecti. Et quandiu terrenus ho-
 mo, atque peccator in hoc orbe versatur, contemplamini eum in-
 ter Diaboli dentes volutari, quasi eius cibus, quem ipse mandit.
 Causa autem ò infelix ne te semel in inferni stomachum deglu-
 tiat: in quem si semel fueris ingressus in aeternum ibi manebis, ne-
 que ullo unquam tempore valebis exire. Nunc quandiu te inter
 dentes versat, & in hoc mundo commoraris, si voles, remedium ti-
 bi poteris adhibere, atque a tam infelici statu erumpere. Atque
 hinc intelligetis quid significet, baculus, quem episcopus manu
 gerit, qui est similis dentiscalpio, idest, (*Escaradientes*) ut diaboli

dentes scalpat atq; ab eius ore , & potestate peccatores subtrahat. 13
 Itaq; baculus ille significat vnum ex præcipuis muneribus ac exercitationibus prælati esse debere, sancta doctrina , pio exemplo, paternis admonitionibus, asperis reprehensionibus, grauibus denique supplicijs peccatores à diaboli dentibus , hoc est, à peccato curare abstrahere, atq; ad veram reducere pœnitentiam.

Cum igitur hoc ita sit, quod hamus est verbū diuinū, cibusque humana natura, tunc hamus cibo fuit opertus, cū verbū caro factū est: tuncq; arundini fuit alligatus, cū cruci fuit affixus. Accedensq; Sathanas hunc cibū morsurus videns eum hominē, sicut & reliquos, quando in cruce expiravit, arbitratus est se illū, sicut & alios in infernū esse deducuntū, verūm quasi piscis hamo diuinitatis adhæsit, apprehēsusq; ac captiuus remansit . Idcirco dicit Iob: in oculis suis, idest, realiter, & vere , quasi hamo capie et. 14
 Et quia aduentus filij Dei in mundum erat ad homines à peccato liberandos , eosq; ad veram pœnitentiam agendam invitandos, voluit in initio Euangeliū sui de Davide mentionem fieri, eumq; patriarchis omnibus ac regibus anteponi . Notum vobis esse credo fratres mei David pauperculum fuisse pastorem, atq; ex illo infimo statu à Domino fuisse erectum, & populi Israel regem constitutum, & prophetā dono, alijsq; singularibus beneficijs, tam corporalibus, quam spiritualibus fuisse affectum . Quorum omnium immemor minima quadam occasione cōmotus turpissimū cōmittens adulteriū diuinam maiestatē offendit. O quantopere nos à leuissima quaq; peccati occasione cauere oportet . Parū prodest arborē diligenter excolare, nisi illius custodiendā sit cura: nā in momento rodere potest iumentum quod in decennio non crescit, & parua scintilla breui comburit & disficiunt, quod longo tempore fuit erectum: sic minima quaq; occasione pretiosissima castitatis gema deperditur. Nam licet flos pulcherrimus sit, est tamen tenerimus, & minimo quoq; aquilonis flatu marcescit, & quacunque leuissima pruina arescit. Nunquam infelix Thamar arbitrata fuit se pretiosam margaritā, quā toto vitæ suæ tempore obseruata, tam leui occasione esse amissuram, qualis fuit, scilicet, fratrem suum Amon conuenire, & cubiculum in quo infirmus iacebat intrare, ibi q; absq; testibus cum solo solam manere . Adeō debilis, atque enruatus homo ex peccato remansit , vt ipse suam concupiscentiā inuitatus, cū à nullo alio prouocetur exteriū, in peccata

Simile.

16 cata prolabatur. Quid igitur faciet, si eum occasio, delectabilis
rei præsentia, & peccati opportunitas inuitat? Si homo ex graui
morbo conualescens præsumma fragilitate, atque imbecillicitate
vix stare potest, & huc, atque illuc decidit, quid faciet, si ab alijs
violenter impellatur? Certus vtique erit eius casus. Neque verò
bonis propolitis confidendum est: cùm vir tam sanctus, sicut
Dauid, qui dixit: Non mouebor in æternum, oblata occasione
tanta ruina prolapsus est. Ideo dicit Beatus Bernardus: O homo Berni
vis in periculo esse securus? time securitatem. Vis à Dæmonioli
berari? time & Angelos de cælo. Nec verò in adulterio Dauidis
malitia constitit, sed inde etiam in horrendum, atque immanc
concidit homicidium. Idcirco primum peccatum maximè time
re debemus: illud enim alijs, atque alijs aditum patefacit. Super
17 quo mysterium quoddam sanctæ scripturæ vobis recensere volo.
Quando Saul se contulit ad Pythonissam volens ab ea discere suc
cessum belli, quod aggredi conabatur, eiique apparuit Samuelis
imago, clademq; ac euersionem totius familiæ suæ crastina die fu
turam esse declaravit, etiam huius tantæ calamitatis, atque suppli
cij causam illi explicuit dicens: Quia non obedisti voci Domini,
neque fecisti itam furoris eius in Amalech, idcirco quod pateris,
fecit tibi Dominus hodie. Mirabile vtique est, quod cùm Saul
tantas immanitates, totque peccata perpetrasset qui ira excan
descens septuaginta Domini sacerdotes sacrosanctis paramen
tis induitos iussit occidi, urbemque sacerdotalem Nobe igni suc
cendit insontem, bouesque, oves, camelos, atque asinos gladio
interemit, quod nunquam crudelissimus ille hominum Nero
18 effecit: nam ille de hominibus vlciscens in iumenta non conci
tabatur, neque de illis supplicium sumebat. Et hanc atrocissi
mam crudelitatem, aliaque complura peccata silentio prætermis
tens, illam vnam insipientem clementiam causam euersionis
eius assignat. Quare arbitramini vmbram illam Samuelis huius
solius inobedientiæ meminisse, cùm tamen ex se non fuerit
tantum peccatum, sicut &cætera? Huius vtique rei causa fuit,
quia propter illam primam inobedientiam meruit, vt eum
Deus è manu sua dimitteret: & sic eius anima diuina gratia,
atque virtute spoliata remansit. Hęcque fuit cæterorum omnium
causa malorum. O vtinam æterna maiestas fratres charissimi men
tes vestras illuminet, vt ex hoc stupendo exemplo discatis primū
Rr 4 pec-

peccatum magnopere timere, siquidem istud alijs compluibus 19
malis ianuam aperit. Hic peccator David, qui diuinam mai-
starem tam graniter offendit, tantam postea pœnitentiam egit,
vt non solum peccatorum veniam impetrarit, verum quām
maxima ab ipso Deo beneficia, indulgentiasque perceperit. Sta-
timque ei Dominus filium ex ipsamet Bethsabee concessit, ius-
sitque per Nathan Prophetam, vt amabilis Dominu vocaretur,
eo quod Dominus diligeret eum. Attendite dissidentiam. Prius
quām David pœnitentiam ageret, ne vitam quidem puero ex
adultera nato concedere voluit: post aetam vero pœnitentiam
non vitam modò, sed & regnum, gloriam, honorem ac sapien-
tiam tribuit. Et quod plus est, filio peccatoris conuersi dilecti sibi
nomen imposuit. Super illa verba, quæ Diuus Petrus Domino di-
xit: Domine hic autem quid? notat Beatus Chrysostomus quam 20

potens sit vera pœnitentia. Nam prius quām Diuus Petrus in il-
lam trinam negationem incideret, non est ausus Christum Rede-
ptorem nostrum in ultima cœna interrogare quis nam eum tra-
diturus esset, sicque Beatum Ioannem tanquam Christo magis fa-
miliarem intercessorem adhibuit. Postquam autem peccauit, acer-
rimamque egit pœnitentiam tantam cum diuino Redemptore fa-
miliaritatē fuit adeptus, vt iam ausus fuerit eum de Beato Ioā-
ne percontari, cum eum de propria ipsius morte certiore fecis-
set. Satis apertè in hoc pœnitentiæ excellentia splendet, quæ non
solum peccatorem in pristinum diuinæ necessitudinis statum re-
stituit, sed & pœnitus etiam ad architorem Dei familiaritatem

Baruch. 4. euchit. Et ita dicit Baruch Propheta: Sicut enim fuit sensus ve-
ster, vt erraretis à Deo, decies tantum iterum conuerentes requi- 21
retis eum: qui enim induxit vobis mala, ipse rursus adducet vo-
bis sempiternam iucunditatem cum salute vestra. Talem Domi-
nus virtutem huic salubri medicaminipœnitentiæ contulit. Opti-

Psalm. 38. mè hoc norat sanctus ille rex, qui dixit: Eripuisti animam meam,
vt non periret, proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea.
O admirabilem exaggerationem. Proiecisti (inquit) post tergū
tuum omnia peccata mea: quasi Deus peccatorum omnium veri
pœnitentis extiterit immemor.

Considera igitur obſtinate, atque obdurate peccator quām
bonus, atque benignus est Deus, & quot indulgentijs in con-
uersos peccatores utitur, quæ omnia prosunt ad durum istud;
atque

22 atque marmoreum pectus tuum mollesciendum , atque ut te
 his indulgentijs , & blanditijs ad sui amorem alliciat : siquidem
 in principio genealogiæ suæ , atque in cornu (vt aiunt) lunæ tan-
 tum peccatorem sicut Davidem conuersum collocat , atque su-
 blimat . Quem tanta probitas non obstupefaciet ? Ecquod ô Do-
 mine vel saxeum cor tanta clementia non liquefiet ? maximè
 sciens omnes peccatores quantumcunque abominabiles ad te
 conuersos pietatis tuæ ianuas apertas reperire , misericordiæque
 tuæ mensam illis esse præparatam , vt tecum ad edendum cum
 tanta familiaritate confideat , quasi totatibi vita seruissentur : Quod
 nam maius aliud testimonium huius veritatis exquirimus , quâm
 quod tu Domine dedisti dicens : Gaudium erit in cœlo super
 vno peccatore pœnitentiam agente , quâm super nonaginta noue
 23 iustis , qui non indigent pœnitentia ? Quando in domo Magna-
 tis arietes , aut vituli , sive alia domestica occiduntur animalia , eo
 quod hoc nimis vestitatum sit , nullum festum agitur , neque de eo
 ratio habetur . Si autem dominus in venationem se conferens ima-
 manem interficit belluam , aprum , sive ceruū , aut aliquam aliam
 feram , tunc omnes domestici eius delectantur , in equis cursi-
 tant , tubis canunt , aprum ramis , ac floribus circundant , omnes
 denique hilari animorum alacritate proclaimant . Iusti animalia
 sunt domestica in domo Dei habitantia : quorum mortificatio ,
 spiritualisque prouentus non tantæ laxitiæ materia est Angelis , eo
 quod nimis vestitus est . Quando autem supernus princeps Iesus
 Christus diuinæ inspirationis cœlestisque verbi sui venabulo
 peccatorem , quasi immanem belluam vitiorum suorum nemori-
 24 bus inclusum , suisque bestialibus appetitis indulgetem trans-
 fixo ipsius corde , mundo , culpæque occidit : quænam lingua sa-
 tis poterit explicare , quanta hilaritate venationem , conuersio-
 nemque istam Angeli in cœlestibus mansionibus celebrantur ?
 Quomodo aprum ramis , ac floribus circundant , siquidem qui
 prius feras , atque obsecrus sicut aper erat , iam nunc Spiritus san-
 eti donis , quasi ramis manet exornatus ? & qui prius in diuino
 conspectu erat informis , iam nunc formosus efficitur ? Et quanta
 cum exultatione dicit Deus ministris , idest , Angelis suis : Eia An-
 geli mei præ alacritate proclamate , omnes exultemus , atque
 huius peccatoris conuersione gaudeamus . O Deus infinitæ
 pietatis , si hodie verbis meis conferres efficaciam , vt acutissi-

Lyc. 15.

Simile.

mæ essent sagittæ, & complurium peccatorum, qui forsitan hic ²⁵ adsunt, corda transfigerent, qui quasi bruta animantia in huius sæculi pratisæculares voluptates carpere non cessant, quò illis percussi ad pedes tuos prosternerentur, atque per veram poenitentiam, amorem, & obedientiam domesticitui, ac familiares redderentur.

Cfilij David, filij Abraham. Totam hanc Domini genealogiam Sanctus Evangelista in triplicem quartam decimam (idest, *en tres eatorzenas*) diuidit, sicut inferius repetit dicens: Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad Dauid, generationes quatuor decim: à Dauid usque ad transmigrationem Babylonis generationes quatuordecim: à transmigratione Babylonis usque ad Christum generationes quatuordecim. Est autem valde notandum in hactriplici temporum diuisione mundum semper propter malos Sacerdotes perditum, per bonos autem fuisse restauratum. In prima temporum diuisione, quæ terminatur in Dauid, iam credo vos audisse quot calamitates Hebreis acciderint propter malos Sacerdotes Heli, & filios eius, & quomodo illos Deus restaurauit propter bonum sacerdotem, atque Prophetam Samuelem, qui eos magno cum amore gubernauit, docuitque quomodo ab hostibus suis victoriam possent adipisci, scilicet, veram poenitentiam agentes, seque ex animo ad Deum conuertentes, ut pater ex Regum libris. Vbi dixit eis. Si in toto corde vestro conuertimini ad Dominum, auferte Deos alienos de medio vestri, & præparate corda vestra Domino, & seruite ei soli, & eruet vos de manu Philistijm. Ipsiq; ita facientes statim à Domino adiuti sunt. In tempore Dauid usq; ad transmigrationem Babylonis etiam plurimos labores, ac captiuitates, quas populus ille pertulit, sacra pagina refert. Et longum utique esset iniquitates, atq; abominationes complurium sacerdotum, falsorumq; prophetarum, qui populum seducebant, Deique furem concitabant recensere, sicuti sancti prophetæ Isaias, Hieremias, atq; Ezechiel lamentantur. Postea vero restauratus est populus per illum sanctum sacerdotem Neheimian, siue Esdran qui cum alijs probis sacerdotibus Babylone venit, qui templū redificare, sancta q; sacrificia celebrarūt, sicut in primo Esdræ apparet. In ultima ætate usq; ad legem gratiæ, iam sepe audistis quales Dominus sacerdotes, Pontifices, atq; Pharisæos inuenierit, quæ aſſerē

28 per illorum ambitiones, cupiditates, iniquitates, hypocrisim de-
 niq; reprehenderit, quoad vsq; eis dixit: Publicani, & meretrices
 præcedent vos in regno Dei. Denique tales fuerunt vt & in suum
 met Deum violentas imposuerint manus, eumq; in humana mor-
 te necarint. Propter quod peccatum adeò seuerè populus ille pu-
 nitus est, sicut ipse Dominus annunciauit, cùm plorans dixit: Cir-
 cundabunt te inimici tui vallo, & ad terram prosteruent te, & non
 relinquunt in te lapidem super lapidem. Quòd si tot tantaque po-
 pulo illi detrimenta venerunt propter pessimos sacerdotes, ijs,
 qui conuerti voluerunt, per summum sacerdotem Iesum Christū
 filium Dei, magna commoda, spiritalesque, ac corporales prouen-
 tis euenerunt, qui alios longè dispare sacerdotes reliquit, qui fue-
 runt sacrosancti ipsius Apostoli, atq; discipuli, qui eos illustrarūt,
 29 atque in viam veritatis induxerunt. Ex his omnibus infertur quā
 tum mali officiunt, quantum autem boni sacerdotes mundo pro-
 ficiunt. Etsi Deus plurimas abominationes Ezechieli prophetæ
 demonstrauit, quæ in populo suo siebant abominationem tamen
 viginti quinque sacerdotum inter vestibulum, & altare, commo-
 rantium, dorsaque contra templum Domini habentium, faciesq;
 ad orientem, & ad ortum solis adorantium longè maximā, ac pef-
 simam esse dixit. Sicque hodie hoc est Deo nimis exosum, cùm
 fortè accidit, quòd sacerdotes creatori suo terga vertentes, san-
 ctumque, quod offerunt sacrificium non respicientes, neque ad
 diuinum ministerium, quod exequuntur, attendentes ad orien-
 tem, ad ortum solis aspiciunt, & adorant, & oculos, atque affectū
 suum in prosperitatibus, bonis, & voluptatibus terrestribus cōsti-
 30 tuunt. Nam sœulares homines in plateis, vijs, ac tribunalibus ido-
 lolatrias istas admittere, magnum vtique malum est. Ecclesiasti-
 cos autem viros Deo dicatos profanitatibus suis ministeria diuina,
 locaque sacra inficere, hoc longè pessimum est. Hoc autem
 magis illic de illis sacerdotibus Dominus perpendit dicens: & ap-
 plicant ramum ad nares suas, significans in hoc quantopere diu-
 na ipsius maiestas oderit, non solum se ab Ecclesiasticis viris pro-
 pter temporalem honorem, atque utilitatem deserit, verum
 turpitudines etiam, ac voluptates, quæ ex sensualitatis virore
 procedunt, eis bene olere, eosque illis quasi turpisimos quo-
 quæ ac perditissimos sœulares homines oblectari. Ideoque
 statim subdidit dicens: Ergo, ego faciam, in furore non par-
 cer

cet oculus meus, nec miserebor, & cum clamauerint ad aures 31
 meas voce magna, non exaudiam eos. O patres, & domini Ecole
 siastici oculos aperite, per immensam Dei charitatem vos de-
 precor: cauetene in præcipitum, in quod illi inciderunt, & vos
 incidatis ad vestram condemnationem, totiusq; populi detrimen-
 tum. Nam si vos, quorum est iram Dei placare in maiori indigna-
 tione persistitis, quis nobis in necessitatibus nostris remedium im-
 petrabit? Cum Deus in populum Israel esset iratus, magnam que
Numc. 16. in eo ederet stragem, ac plurimos interficeret dicitur, Moysen ad
 fratrem suum Aarón sese contulisse, eique dixisse: Tolle thuribu-
 lū, & hausto igne de altari mitte incensum desuper, pergens citò
 ad populū, vt roges pro eis. Perrexit ergo sanctus sacerdos, & me-
 dius inter mortuos, & viuos existens adeò efficacem ad Deum im-
 misis orationem, vt eum voluntati suæ subiecerit, neque enim 32
 plures interfecit. O monde, monde, nunquid non vides Deum
 terribilia de his regnis supplicia sumere? Est nè hic aliquis Aa-
 ron, qui diuinum hunc Dominum thuribulo suo mitigare inten-
 dat? O patres sacerdotes optimè nostis vos quando sacratissimam
 hostiam erigitis, æternum Patrē infiniti pretij thuribulo suffire.
 Nam illic est deificata, gloriosaque caro Iesu Christi filij eius, que
 quasi thuribulum sacratissimiis plagiis est perforata, ipsa eadem,
 quæ fuit flagellis cæsa, crucifixa, & denique mortua: quæ omnia
 illic repræsentantur. Et per hoc altissimum sacrificium plurima
 Deus in mundum beneficia confert. Si autem Aarón eisdem pec-
 catis, quibus populus grauaretur, quomodo Dei furorē placarer?
 Ergo si vos, sicut & alij sæculares sceleribus estis infecti, verendū
 est, vos non solum diuinam iram orationibus vestris non esse pla-
 caturos, sed vestris etiam peccatis eam esse accensuros. O Deus
 æterne, Deus æterne per tuam diuinam clementiam te deprecor,
 vt eos illumines, vt quām boni esse teneantur, intelligent, atque
 in tanta puritate ac sanctitate perseverent, vt inter diuinam maie-
 statem tuam, populumque sint intercessores, atque patroni.

simile. Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Iacob. Et sic Sanctus Euā
 gelista de patre in patrem progreditur, quousq; ad sacratissimam
 virginem Mariam peruenit: de qua natus est Iesus, qui vocatur
 Christus. Aqua ex terra, per quam præterit, saporem elicit. Si
 per venas argenteas, aut aureas transit, dulcissima est, sapidissi-
 ma, atque utilissima. Sic etiam Beatissima hæc virgo, quasi
 aqua

34 aqua sancta sancta à sanctorum patriarcharum, regum, atque prophetarum virtutibus saporem assumpsit, à quibus originem duxit. Ex his verbis, *De qua natus est Iesus*, Apparet fundamentum virtutum huius ecclœsiæ fœminæ, & immaculatæ conceptionis puritas, atque integerimæ ipsius vitæ sanctitas illucescit. Quando *t. Mach. 4.*
 Iudas templam Domini à Chaldæis eversum redificauit, cogitauit de altari holocaustoruim, quod profanatum erat, quid de eo faceret: & incidit illi, inquit sacer textus, consilium bonum, ut destrueret illud, ne forte illis esset in opprobrium: quia contaminaverunt illud gentes, & demoliti sunt illud. Quoniam licet eam purisfarent, dicere tamen possent gentes. In hoc altari prius fuit idolum nostrum. Ne igitur contumelia illa afficerentur, illud euerit. Sic etiam cum purissima virgo Maria in mente diuina in matrem Dei esset electa, si in originale peccatum corrugeret, licet ab eo sanctificaretur, nihilominus tamen dicere posset Sathanas: Prius ego illius possessionem habui. Ne autem sacratissima eius mater hanc ignominiam pateretur, eam Dominus preservavit. Valde notandum est Christum Redemptorem nostrum in hoc Sancti Euangelij capite matrem quidem, non autem patrem habere dicendum tamen Diuus Ioannes ei patrem, non autem matrem assignarit dicens: In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. At Beatus Paulus patrem simul, & matrem ei assignat dicens: Misit Deus filium suum factum ex muliere. O rem mirabilem. In omnibus epistolis Sancti Pauli non reperitur, eum sacratissimæ virginis, nisi in hoc loco meminisse: quam nunc tam siccè nominat dicens: factum ex muliere: quod
 35 magnam assert admirationem. E quid est hoc A postole sanctæ? Hoc honore afficis, quam uniuersæ Beatorum spirituum Hierarchiæ, omnesque terræ sancti, ut imperatricem honorant? A litera quidem eam Diuus Ioannes de illa loquens honorauit, cum dixit: *Iean. 1.*
Gala. 4.
 Signum magnum apparuit in celo, mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim. Ecce quanta cum maiestate de hac ecclœsti regina loquitur. Quomodo igitur ovis sancte illam tam siccè mulierem appellas? Dico Beatum Paulum eam magis hic, quam Beatom Ioannem illic commendasse: siquidem hic eam Deigenitricem appellat, quæ cum mulier esset, Deum hominem fecit, scilicet humanum corpus illi ministrans: quæ est suprema dignitas, in quam pura creatura

simile:

tura euchi potest: & quod de ea dicatur: De qua natus est Iesus. 37
 Quando quicquam peritissimo artifici faciendum commendas,
 dicas ei: Domine fac istud quasi tibi faceres. In quo dicere vis, Do-
 mine omnem, qua polles peritia, in hoc faciendo adhibe, fac istud,
 sicut melius poteris. O Deus infinitæ magnitudinis, quia sacra-
 tissimam hanc virginem, sicut tibi fecisti, idcirco eam talem per-
 fecisti, ut vniuersæ intellectuali creaturæ admirationem afferat
 maximam. Quam siquidem tanto Deus afferat honore, nos etiā
 cotis viribus, totoq; conatu veneremur, eiusq; deuotissimi simus
 ipsius virtutes, præstantissimaq; opera curantes imitari, quorum
 sedula, diligentiaq; executione abundantem gratiæ coelestis am-
 plitudinem consequamur, postque huius arctissimæ vitæ cur-
 sum in sacro sancta illius societate æterna gloriæ beatitudine per-
 frui mereamur. Ad quam nos perducat idem Iesus Mariæ fi- 38
 lius, Amen.

In eodem Feste Nativitatis

Beatissimæ Virginis Mariæ
 Concio Tertia,

Liber generationis Iesu Christi Filij David, Filij
 Abraham. Matthæi. i.

I V I N V S Ille ac Regius Psaltes David, in
 Psalmo septuagesimo, in quo iuxta Hebreo-
 rum, Christianorumque interpretum senten-
 tiā de Messia loquitur, dicit: Suscipient mon-
 tes pacem populo, & colles iustitiam. Vbi per
 montes, & colles, sancti Domini Apostoli, atque discipuli
 significantur, qui sacrum Euangeliū suscepérunt (quod ab ef-
 fectu pax, & iustitia nuncupatur, eo quod veram animorum pa-
 cem, atque iustitiam homines docet) ut illud humano generi cō-
 municarent, sicut eis Dominus ipse præcepit dicens: Euntes in
 mundum vniuersum prædicare Euangeliū omni creature. Idcirco eis necessarium fuit illud præsentes verbo docere; absentibus

*Psalm. 70.**Marc. xl.**ETIUS*

bus autem in monumentis relinquere. Ideoque librum genera-
 tionis, operum, doctrinæque Iesu Christi scripserunt. Etenim
 hæc omnia hoc nomen, generatio, significat iuxta sententiam
 Beati Chrysostomi qui ait: Generatio non est sola cuiusque Na
 tiuitas, sed tota negotijs cœconomia, idest, rerum administratio. Et sic dicitur Ecclesiasti, 24. c. à generationibus meis adimplemini, idest, ab operibus, &c fructibus meis. Et Genesis, 6. c. de Noe dicitur quod fuit vir iustus in generatione sua, hoc est, in vita sua. Et sic incipit Sanctum Euangeliū. Liber generationis Iesu Christi filij David, filij Abraham. Vbi valde notandum est, referentem San-
 ctum Euangelistam progenitores Christi Iesu filij Dei quatenus hominis tam de bonis, quam de malis meminisse quales fuerunt Thamar, Bethsabee, Salomon, & Acaz, aliquæ hu-
 iuscemodi. Deus enim filium suum quatenus hominem nihil
 perdere duxit, si tam de malis, quam de bonis patribus nasce-
 retur. In hoc nos voluit erudire, neminem, eo quod à malis paren-
 tibus oriatur, condemnandum, neque quod ab optimis maio-
 ribus originem ducat, esse saluandum. Nam, ut ait Philoso-
 phus, per ea, quæ insunt nobis à natura, neque laudamur, neque vituperamur. Cùm ego parentes meos non elegerim, qua-
 si qui pyra eligit in emporio, neque eorum iniquitas, neque pro-
 bitas mihi decori, siue honori esse deberet, nisi quatenus ipso-
 rum virtus, aut virtutes imitarer. Verum est, me bono plusquam
 malo parenti debere, quia non solum mihi corpus dedit, sed
 animum etiam meum sua sancta doctrina, optimoque pietatis
 exemplo virtutibus imbutit: filij quippe naturali quadam prop-
 4 fione parentes imitantur. Ideoq; filij sapientia, & probitas in pa-
 rentishonorem, & gloriam redundat, sicut affirmat Ecclesiasti-
 cus dicens: Gloria patris est filius sapiens. Si duobus pectoribus singulas imagines depingendas commendatis, iisque artis sue pe-
 ritia sunt & quales, perspicuum est, eum, cui melius exemplar de-
 distis, perfectius opus facere teneri. Sic boni parentis filius melior,
 quam aliis esse tenetur, quia meliorem, perfectioremq; imaginem
 & exemplar habet, quo gubernari possit. Atque hinc elicimus
 quantum Deo vniuersali omniū patri debeamus. Sic exaggerat Hebr. 12.
 Diuus Paulus dicens: Patres quidem carnis nostre habuimus eru-
 ditores quibus & reuerbamur, quanto magis patri spiritu ob-
 tem-

temperabimus, ut viuamus? Patres carnis nostræ appellat eos, qui nos genererunt. Vnde infertur quæm vanum, ac stultum sit quenquam de solo carnali genere gloriari. Dic infelix, ab ijs, de quibus gloriari, quid aliud, præter bestiale istud, minorisq; perfectionis, quæm brutorum corpus accepisti? Profectò si de corporis rebus gloriatur esse animus, multò plura habent bruta animantia, de quibus gloriatur, quam homines. Nam si magnum corpore te iactas, maior est elephas. Si de perspicaci visu gloriari, perspicacioris intuitus est lynx & aquila, si de velocitate, velocior est cœrus, si de fortitudine fortior est Ieo: si de valetudine, cuncta animantia rationis expertia non tot laborant morbis, quot vnum hominis corpus. Quæ cùm ita sint, ò inanis homo cur de parentibus tuis gloriari, qui nihil aliud, nisi miserum istud, atque corruptibile corpus tibi dederunt? Etenim idcirco Diuus Paulus parentes nostros patres carnis nostræ vocat: atque inde conficit argumentum dicens: Si ijs, qui nobis vilem hanc, grauidamque carnem dederunt, magnam obedientiam, ac feuerentiam debemus exhibere: quanto maiorem reverentiam, atque honorè præstare tenebimus patri spiritum, quibus similes Angelis sumus? Ideoq; si naturali inclinatione liberi parentes imitauntur, siquidem noster verus pater, qui animas nostras creauit, est Deus: totis viribus, totoque conatu eum sequamur, atque imitemur. Sic nos admonet idem Sanctus Apostolus dicens: Sicut portauimus imaginem terreni, portemus imaginem cœlestis. Hoc similitudine, quam adhibet Rubertus Abbas, intelligitis. Dicit quippe: Sol bifariam his inferioribus rebus illucescit. Nam in opacis, densisque corporibus eorum perfectiones, aut imperfectiones tantummodo manifestat. Si solis radius parietem illum illustrauerit, videbitis utrum sit rectus, an reflexus, aliasq; perfectiones, aut imperfectiones in eo perspicietis. Si autem corpus, in quod reverberat, est perpolitum, tenuum sive diaphatum, non solum illum demonstrat, sed aliud etiā perfectius in eo opus efficit, scilicet, in eo imaginem suam repræsentat. Sic Deus in hunc mundum veniens, & cum hominibus conuersans in duris, atq; obstinatis, tanquam in opacis corporibus nullam aliam effecit operationem, nisi eorum imperfectiones ostendere: sicut apparuit in Pharisæis, alijsque præscitissimis peccatoribus. At bene affecti ad plura illi profuerunt:

1. Cor. 15.

Rubertus.
simile.

nam

nam in eis quasi in lucidissimis speculis representatus est. Tales igitur (ait D. Paulus) nos omnes esse oportet, ut coelestis patris nostri Iesu Christi imago in nobis appareat, ita ut qui nos videbit, Iesum Christum quodammodo in nobis perspiciat. O beatos nos, si vita, humilitas, patientia, ac deniq; mansuetudo nostra fuerit imago in terra cœlestis patris nostri, qui est in cœlis.

Notandum est etiam in hoc sacro Euangelo non solum intendisse spiritum diuinum prædecessores Christi Salvatoris nostri recensere: verum virtutes etiam sacrissimæ virginis Mariæ Dominæ nostræ in eis depingere voluisse, quò nobis innotesceret, diuinum reparatorem ortu fuisse ex matre nobilissimæ просapię quantū ad corpus, & egregiarū virtutū quantū ad animam: quæ quidem virtutes in his sanctis patriarchis, atque propheticis, quos hic annumerat, in sculptæ fuerunt. Dissentaneū namq; esset filio dissimillimo omnium, qui in orbe fuerūt, matrem etiā alijs non esse dissimilem, talemq; vt, nisi filius in se sanctissimus esset, eo quod ex tam præclara radice natus fuerit, ipsa mater eū sanctū efficere quodammodo sufficeret, siquidem virtutum omnium præstantissimum fuit exemplar. Vnde satendū nobis est, eam secundū spiritum filio suo propinquiore fuisse, quam alias creaturas. Et quāmuī maximum sit eam tam propinqua cognatione sacrissimæ Iesu Christi filij sui humanitati fuisse coniunctam, multò tam en maius fuisse arctissima affinitate diuinitati ciuius esse propinquam præ admirabili virtutum iphius imitatione, & præ cœlestibus donis, que illi communicata sunt. Alloquens

sponsus singularem hanc virginem dicit ei: Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. A liaque translatio dicit: Imagines aureas faciemus tibi cum stigmatibus argenteis. Faciemus tibi ò sponsa charissima, imagines, exemplaria, siue figuræ aureas cum signis argenteis. Quasi diceret: laudes tuæ ò virgo præclarissima vix recenseri possunt, sicut meritorum tuorum postulat magnitudo, sed faciemus tibi imagines aureas: hoc est, incorruptibilibus figuris, sicut auro virtutes, atq; excellentias tuas depingemus. Haec figuræ, & exemplaria sunt hi sancti patriarchæ, & prophetæ in perpetuū duraturi. Et quemadmodū argentum nimis sonat, sic etiam virtutes, laudesq; tuæ nimirū resonabunt. Habet se quodammodo sacra pagina cū hac gloria Domina, sicut beatorū spiritus cū Deo in cœlestibus mansionibus se habet.

Canticz.

De quo dicit David: Te decet hymnus Deus in Sion. Vbi D. Hieronymus trastulit: Te decet silentium laudis Deus in Sion. Quomodo arbitramini Deum à sanctis in cælo collaudari? Nunquid illic musicæ cœcentus esse putatis? Hic qui a rudes, tardiq; sumus excitatoribus indigemus. Idecirco dicit David laudate Dominum in sono tubæ, laudate eum in psalterio, & cithara, laudate eum in cymbalis bene sonantibus. Organa, cantica, & cymbala tepiditatem nostram vrgent, quod ardenti spiritus affectu, atque feruore Deum laudemus in cœlo autem nihil horum est necessarium, ideo Deus noster illic in silentio collaudatur. Sic igitur sacra scriptura eximias huius sanctissimæ virginis laudes quasi silentio præterit: Has aureas imagines, atque exemplaria nobis ante oculos proponit, unum Abraham, unum Isaac, unum Iacob &c. nobis adducit; tacensque reliqua silentio præterit. Dicitum quippe (ut aiunt) sapienti sat est, id est, (*Abuen ente de dor pocas pa labras*). Primum exemplar, atque imago pretiosissimæ huius virginis est Abrahæ. Cui dixit Dominus. Egredere de terra tua, & de cōg natione tua, & de domo patris tui, & veni in terram, quam mon strauerot tibi. In quo singularis eius puritas figurata est. Terra, domusq; nostra est peccatum & sic dixit David. Ecce enim in ini q uitatibus cōceptus sum. Tāque procul ab hac terra immaculata hæc columba commorata fuit, ut illam nunquam tetigerit: sicut ipsa dicit in illis verbis, quibus hodie sancta mater Ecclesia illam glorificat, scilicet, Ab initio, & ante secula creata sum. O virgo singularis, quomodo dicis: Ab initio creata sum? Numquid tu non es filia Diue Annæ? nonne multò post mundi creati onem nata es? Verum est: sed dico me ab initio fuisse creatam, quia Deus me creauit, sicut quos ab initio creauit. Si Lusitanus Rex drachmas similes drachinis Castellæ facere iuberet, diceret Lusitani: Hæ drachmæ sunt Castellæ. Quomodo illas Castellanas appellas, siquidē in Lusitania factæ sunt? Dico illas esse Castellanas, quia Castellæ cuneis munitæ sunt, sicut & drachmæ Castellanæ. Sic dicit sacratissima virgo Maria: Non me latet me Diue Anne filiam esse: sed creauit me Deus in starum Angelorum, quos ab initio creauit. Nam, ut Beatus Augustinus & med. Tom. 3. Diuus Thomas affirmant: omnes Angeli in gratia creati fuerunt. Atque etiā illam Beatus Hilarius alloquens dicit: O virgo benedicta, quæ omnes Angelos vincis puritate. Dicit Angelos ab ea,

*psalm. 64.**psalm. 148.**Genes. 12.**psalm. 50.**Eccles. 24.**Similes.**Augn. libr.**12. de ciuit.**Dei. cap. 9. à**med. Tom. 3.**D. Tho. 1. p.**q. 62. art. 3.*

¶ ab ea, puritate superari, quia Angeli quamuis in gratia fuerint
creati, ab ea excidere potuerunt, sicuti reuera multi corruerunt.
At verò sanctissima virgo ita fuit in gratia creata, vt statim in
illa fuerit confirmata. Aedificatione excelsam profundo oportet
inniti fundamento. Cūq; purissima hæc virgo à Deo fucrit crea-
ta, vt defensionis nostræ altissimus, atque firmissimus murus exi-
steret (sicut ipsa affirmat dicens: Ego quasi murus, ex quo facta
sum corā eo, quasi pacē repetiēs) rationi consentaneū fuit cā tam
firmū, atq; profundū habuisse fundamētū. O fratres mei si maxi-
mum, in quo versamur, discrimen intelligeremus, quā velociter
ad huius muri protectionē consugeremus. Sicui rex pretiosi cu-
iusdā thesauri custodiam cōmendaret, quē si amitteret, morte so-
luturus eset, illumq; in lutea domo locaret, quæ rimis, ac forami-
nibus vndiq; pateret: quanto cum timore homo ille persisteret?

Nunquid igitur ignoratis Diuū Paulum dicere. Habemus the-
saurum absconditū in vasis fistilibus? Hic thesaurus est animus

2. Cor. 4.

noster, quē in huius miseri corporis custodia habem⁹ inclusum:
de quo dicit Iob. Nec caro mea ænea est. Adeò debile est corpus

Iob. 6.

nostrū, vt minimo quoq; iectu prosternatur. Præterea est dominus
plurimi patēs ianuas, quæ sunt quinq; sensus, per quēlibet quo-

rū thesaur⁹ hic surripi potest. Quod si vulgō dicitur: Dom⁹ bipa-
tēs difficilis est custoditu, quid erit dominus quinq; ianuas habēs?

Præterea eius expugnatores, scilicet, Diaboli fortis: mihi sunt.
Aduersus iram regiā non est villa domus fortis, dici solet vulgō.

Diabolus autem rex est super omnes filios superbiciæ, ait Iob. Si-
quidem igitur imbecillitas nostratanta est, tamque terribilibus

Icb. 14.

16 iectibus op̄pugnamur, thesaurusque pretiosissimus, poena verō,
qua, si eum amiseritis, afficiemur, æterna, quid nobis agen-
dum erit in tanto discrimine constitutis? Ad hoc nobis cœlestis

hæc imperatrix respondet dicens. Ego quasi murus, videlicet,
ad fragilitatem vestram à Sathanis iectibus protegandam. Foe-

lices illi, qui in omnibus temptationibus, ac tribulationibus suis,
statim ad hunc murum conſigunt, eius auxilium, interv-

entumque expertentes. Hi namque remediura ad resistēndum
inuenient, neque à diabolis congressibus deuinceantur, nec

Pretiosissimum hunc thesaurum deperdent. Qui a autem tam

fortis murus futura erat, idcirco eā Deus cum fundamentis de-

eb initio, quæ est gratia, creauit: sicque peccati terra eam nulla-

simile.

Cant. 8.

simile.

tenus tetigit. Et quomodo istud, ò sacra virgo probabis? Probationem negatiuam dicunt iuris consulti difficillimam esse peractu: sit autem per vnam indirectam affirmatiuam. Occidus est homo in hac via: omnes hac prætereentes suspicisci habentur, & in omnes culpa confertur. Vult igitur quisquam probare, se illū non occidisse, probandum est ei, se, quando homo ille interemptus fuit, ab illinc procul absuisse. Mortuus est Adam per venenosū serpētis malitiam, atque in nos omnes huius mortis culpa collata fuit. Et sic dicit D. Paulus: Omnes peccaverūt, & egēt gloria Dei. Probat autem sanctissima virgo se multò antea, quā Adam interficeretur, in mente, voluntateq; diuina fuisse præseruatam, dicente sancta matre Ecclesia eius nomine illud Prouer.

*Roma. 3.**Prouer. 3.**Hiero.**Hebr. 13.**Gen. 24.**Eccles. 24.**Lxx. 14.*

Nondū erant Abyssi, & ego iam cōcepta eram. Prius quam peccatum nominaretur, aut quid esset, cognosceretur, iam Deus illam in mente sua sanctam futuram esse decreuerat. Exiit etiā Beataissima hæc virgo de cognitione sua perfectissimam virginitatē vouens, atq; obseruans. Etenim hoc est hominū cognitione reliqua Angelorū propinquitatem suscipere. Ut enim B. Hieronymus ait, Angelis est cognata virginitas. Etiam Abraham hujus cœlestis reginæ præclarū in misericordia fuit exemplar. Adeo quippe misericors erat hic sanctus, vt in feruore diei in ostio domus suæ pauperes peregrinos reficiendos expectaret. Quamobrem, vt ait B. Paulus, Angelos hospitio excipere meruit. Quis igitur clementior, atq; misericordior illa, quæ per antonomasiā misericordię mater appellatur? In pietate ac liberalitate probata est quæ futura erat sponsa Sancti Isaac. Quod si ad nubendum Isaac sponsa liberalis, ac misericors requirebatur: quantò liberalior, ac misericordior esse deberet, quæ Deo esset nuptura, & ipsius filiū genitura? Vnde illam sancta mater ecclesia verbis illis glorificat: dicēs: Quasi oliua speciosa in campis. Non eam appellat oliuam horti conclusi, ad quam difficilē potest accedi, sed caporū, quia omnes ad eius misericordia perfruendū facile accedere possunt. In omnibus his virtutibus oportet nos cœlestem hæc virginem imitari, castos misericordesq; esse curantes. Ad quarū alteram consequendam magnopere altera fauet: ad interiorē puritatem, corporisq; castitatem impetrādam misericordia valde conductit. Præcipiebat Deus ad purificandū leprosum in sinistra manu oleū effundi. Parum intererat ad leprosi purificatio-

nem,

zōnē, quōd oleū in dextera, siue in sinistra manu funderetur. Sic ta-
mē Deus praecepit, vt significaret, ad spiritualem cordis purifica-
tionem multum conducere; oleum in manu sinistra effundi, per
quam misera hæc vita designatur, in qua misericordiam nos
oportet exercere. Nam in dextera manu, quæ coelestem gloriam
significat, non erit opus oleum effundi: nulla enim ibi miseria
erit, cui necesse sit remedium adhiberi. Non opus erit nudum
operiri, neque esurientem satiari, vbi omnes beatonum spiri-
tus refectissimi, præstantissimoque splendore illustrati erunt.
Nec necesse erit argos curari, aut mortuos sepeliri, vbi in
perpetuum perfectissima valetudine viuunt. Nec necesse erit
ignaros doceri, vbi minimus quisque beatorum omnibus huius
sæculi sapientibus est sapientior. Ideoque Deus præcipit in si-
nistra huius vitæ manu oleum effundi, vbi magna miseria vi-

get. Pauperes corporalibus premuntur arumnis: ideoque cor-
poralibus eleemosynis eis subueniri necesse est. In diuitiis ve-
rò spirituales sunt miseriæ, & idcirco spiritualibus subsidijs eis o-
portet occurri. Diutes spiritualibus miserijs esse repletos vel ex-
eo colligi potest, quod tanta cum solitudine terrestria querunt,
atque custodiunt. Si quis tibi aulam medicaminibus plenam,
hic vasa vnguentis referta, illic ampullas salubribus liquoribus
repletas ostenderet, tibi que diceret: Hæc omnia sunt ad m̄hi me-
dendum, eis namque omnibus indigeo, nunquid illius miseri-
cordia motus ei non dices: O frater Deu stibi valetudinem cō-
ferat; plurimis te credo morbis laborare, siquidem tot indiges
medicamentis. Eequid arbitramini fratres esse diuitias, & secu-
laria bona? Beatus Gregorius hoc explicat dicens: Bona tempo-

simile.

ralia medicamenta sunt instituta ad nostram necessitatem suble-
uaniam. Introducit te diues in domum suam diuitiasq; suas tibi
ostendit dicens: Vide Dñe horrea mea plena frumento, cellaria
mea vino repleta, thecas meas vessibus abundantes, casas deniq;
meas nubes exuberantes aspicio. Merito quidē cū miseriari po-
tes: nam ex eo quod tot medicamenta quæsuerit, plurimis mor-
bis laborare colliguntur. Nimiū te esurire credo frater mi (ei dicere
potes) siquidē quindecim modi tritici vni homini quotānis suf-
ficiunt tibi vero quatuor mille vix sufficiunt. Multū te sitire sus-
picor siquidē bisbacissimo cuiq; patua quedam cuppa vini suf-
ficit tibi verò vix virginis sufficiunt. Et sic de alijs. Ecce quomo-

*D. Greg. li.**8. mōra. ca.**20.*

do locupletior est egenior, & miserior. Et ex hoc colligi etiam
potest sensuales eius appetitus vniuersiores, virgentioresque esse,
siquidem enim ad tot querenda, quibus sibi satisfaciat, commo-
uent. Quia propter spirituali sanctæ admonitionis, salubrisque
consilij eleemosyna indiget. Quia igitur tot in hoc sæculo corpo-
rales, spiritualesque miseræ vigent, ideo nos oportet hic duplex
hoc misericordiarum genus sacratissimam, clementissimamque
hanc virginem imitantes exercere.

Abraham genuit Isaac. Hic Sanctus Patriarcha est secundum
sanctissimæ huius virginis exemplar, atque figura. In eo nam-
que illius patientia, & obedientia delineata est. Legitur enim
de Abraham: Tulit ligna holocausti, & imposuit super Isaac fi-
lium suum: qui opus illud æ quo animo suscepit. Hanc etiam
gloriosissimæ virginem plurius Dei laboribus onerauit, quæ
omnia libertissimè, ac patiètissimè tolerauit. Et ita eam sacrosan-

*Gene. 22.**Prov. 8.**Simeoni.**Bern.*

cta mater Ecclesia verbis illis glorificat, quæ in sancta hodiernæ
epistole lectione decat dicens: Quando præparabat cœlos, ad-
eram: quando certa lege, & gyro valiabat abyssos, quando æthe-
ras firmabat sursum, & librabat fontes aquarum, quando circu-
dabat mari terminum suum: & legem ponebat aquis, ne transi-
rent fines suos quādo appendebat fundamenta terræ cum eo er-
cuncta coinponens. Hæc omnia ad literam de diuina sapientia
intelliguntur, quæ cum æterno patre cuncta creauit. At vero Sæ-
cta Ecclesia illa sacratissimæ virgini Mariæ Domine nostræ at-
tribuit, quæ reparationis nostræ operibus assuit magnosque labo-
res in eis simul cum pretiosissimo filio eius compassæ est. Cœlos,
hoc est in istos diuinis hic Dominus in cruce præparauit, sicuti la-
tomus in uno loco lapides præparat, & in alio illos construit. Sic
Dominos sanctos in cruce præparauit, gratiam, scilicet, qua iusti-
ficarentur, illis promerens ut illos in cœlestis gloriae constructio-
ne collocaret. Tuncque certa lege vallabat abyssos. Ante sacra-
tissimam ipsius mortem bonos, & malos infernii deuorabat aby-
sus, et si diuersis eos locis reponebat: in cruce vero legem eis Do-
minus sanxit, ut malos tantummodo deglutiret. Ilic etiam æthe-
ras firmabat sursum, qui sunt Angeli. Nam, ut dicit Beatus Ber-
nardus, Angeli per metita Dominicæ passionis in gratia perfsti-
terunt: & sic firmitatem illâ eis in cruce promeruit. Ibidemq; libra-
bat fontes aquarum: nam in cruce lachrymis, pijs operibus, poenit-
tentia-

26tentia que nostræ pondus contulit, & valorem. Illic appendebat fundamenta terræ. Fundamenta terræ quibus terrestres filii huius sæculi innituntur, sunt diuitia, honores, voluptates, ac cætera huiuscmodi: quæ omnia quasi latrones superius iudex Jesus Christus in cruce suspendit. Cùm enim illic nudus, contumelijs, atque opprobrijs affectus, tormentisque crudelissimis vndeque circumseptus existeret, nihil terrestre quicquam apud nos valere debere nos docuit. Et sicut homines oculos, ac nates occludunt, ne longo ex tempore suspensa hominum caducera perspiciant, aut eorum fatorem percipiāt, quia nauseam, & horrorem gignunt, ita etiam nos secularia omnia fugituros, atque execratoros esse demonstrauit. Dicit igitur sancta Ecclesia sacra tissime virginis nomine: Quando filius meus in cruce pendebat
 27 omnes illos labores perferens, atque hæc incessabilia beneficia in homines conferens, cum eo eram cuncta componens. Nam corpus illud sanctissimum, in quo verbum diuinum illa omnia operabatur, meū corpus erat, illud enim à purissimis visceribus meis suscepit, ego illic cum eo afflictionibus, atque angustijs onusta morabar. Sanctissimus filius meus illic corpore, ego vero anima crucifixus eram. Illius caput spinis coronatum erat, rictum autem cor doloribus circumseptum. Et quanquam hoc grauissimum fuit onus, maiori tamē illud patientia tolerauit, quam Isaac onus sibi à patre impositum pertulit.

Isaac autem genuit Jacob. Sanctus hic patriarcha aliud etiam exemplar, atque figura fuit excellentiarum huius gloriose reginæ. Dicitur sanctus hic vir tota nocte cum Domino suis,
 28 se colluctatum, cui adueniente aurora dixit Dominus, Dimitte me, iam enim ascendit aurora. Vnum ex nominibus, quæ diuinæ literæ sanctissimæ virginis imponunt, est: aurora. Et sic dicitur: Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens? Aurora dicitur quasi aura rorans. Mane enim excidit ros, quo herbae, ac flores in virore, ac pulchritudine sua conseruantur, & plurimi flores, qui nimio solis æstu marcuerant, auroram distillantis rore reuirescunt. Hæc omnia speciosissimæ huius auroram rores spiritualiter efficiunt, quæ sunt coelestes ipsius fauores, & auxilia, quibus persuasi iusti tanquam flores in gratia pulchritudine, ac virore conseruantur. Qui vero præ concupiscentia calore marcuerant, gratiæq; perdiderant, his coelestibus roribus

Gen. 32.

Cantic. 6.

irrigati convertuntur eamq; recuperant. Somnus in aurora percep-
tus est dulcissimus: ita etiam somnus contemplationis myste-
riorū, quæ Deus in hac admirabili virgine fuit operatus, est de-
uotis pīsque animis suauissimas. Manū ardita quæque ac mag-
ni ponderis negotia optimè peraguntur. Sic, si cum Deo aliquid
agere vultis in hac aurora fieri oportet, id est, sacratissimam hanc
virginē mediaticem constitutere debetis. Antequā hæc aurora
mūdo illuc esceret, luctamina, & contentio inter D̄ū, & homines
erat. In tota legis veteris nocte homines Deo peccatis suis bellū
inferebāt: Deus autē eos grauissimis supplicijs impugnabat. Vn-
de dicit Propheta. Exacerbauerunt eū in cōsilio suo, & humilia-
ti sunt in iniuitatibus suis. Hoc est, tribulati, & afflīcti sunt pro-
pter peccata sua. Adueniente autē hæc splendidissima aurora di-
cit Deus humano generi: Dimitte me, iam enim secedit aurora. 30
Hoc est, rationi diligenterū est plures inter me, & vos esse conte-
tiones, & luctamina, cū talem habeatis aduocatā. Ex hac aurora
procedet sol iustitiae Christus Iesus, filius meus, qui vos in mei
amore inflābit: sicuti reuera fecit, quātū est ex se, sanctissimo
rū explorū, ecclēstisq; doctrinæ suæ radios immittēt. Hic S. Pa-
triarcha Iacob humillimus fuit, atq; summississimus: de illo nan-
quere fert scriptura: Prospicēs fratrem suū Esau ipse progrediēs
adoravit pronus in terram septies donec appropinquaret frater
eius. O admirabile viri sancti humilitatem, qui ante pedes homi-
nis peccatoris septies fuit consternatus. Posteaq; cum eū Pharaon
interrogaret dicens: Quot sunt dies annorū vitæ tuæ? respondit:
Dies peregrinationis vitæ meæ centū trigesima annorū sunt parui,
& mali. Vbi etiam eius humilitas illuxit: siquidem annos, quos
optimè in diuino ministerio cōsumperat, paruos appellavit, &
malos. In his omnibus profunda sacratissimæ virginis humilitas,
& mira submissio satis delineata est. Quod apparent in eo, quod
Dei mater electa dixit: Ecce ancilla Dñi, Et in suo cantico dixit:
Quia respexit humilitatē ancillē suę: ecce enim ex hoc beatā me
dicent omnes generationes. Vbi reuera confessa est, cū ipsa esset
ex se vilissima, atq; abieciissima, eō q; Deus infinitæ clementiæ
suæ oculos in eā iniccerit, sic beatā illā effecisse. At, quæret quis.
piam. Vnde gloriōsæ huic Dominiæ tā perfecta humilitas adue-
nit. Etenim humilitas, atq; animi submissio ex vno triū fontium
dimanare cōfuerit. Non nullis quippe ex plurimis, grauissimisq;
ſce-

Gene. 33.

Genes. 47.

Lac. 1.

Ibid.

32 sceleribus admissis aduenit. Ideoq; aliquando permittit Deus nō nullos superbos in grauia peccata corruere. & propter ea ignomina affici, vt pudori confusi humilientur. Vnde David ait: Prius quā in humiliarer, ego deliqui. Videamus ergo, nunquid humilitas huic sacratissimē Dñe aduenit, eo quod peccatum aliquod ad miserit? Non vtiq; nō ex hoc illi fonte dimanauit, abiecta quippe, & evilis est humilitas ex peccato dimanās. Alijs aduenit humilitas nō ex grauibus peccatis, quæ admiserint: sed ex timore, quo se illa committere posse cognoscunt. & hoc admonet B. Paulus dicens. Qui stat, videat ne cadat. Ecquis adeò erit elatus, qui assida offendicula, quæ sunt in humana vita perspiciens, nō humilietur? Si cleemos nam facis inani gloria oppugnaris. Si illā negas impietatis, & avaritiae argueris. Si inferiores tuis punis, irare pleris: si eos impunes dimitris, in omissionis, ac remissionis cul

33 pā incidis. Si nimiū comedis, incidis in gulam: si nō comedis, pigritia repleris. Si tibi beneficia conferuntur, in ingratitudinē laboris, nisi illa accipias, proximorū tuorum famam obtrectas. O Deus infinita potētia (quæ tua est pietas) nos tot, actantis periculis libera. Ex horū periculorū consideratione magna prudentibus oritur humilitas, considerantibus, se, si nō cadunt, cadere posse. Verum neque ex hoc fonte sanctissimæ huius virginis humilitas dimanauit: nam noa solū non peccauit, sed confirmatio-
nis suæ conscientia fuit, seque peccare non posse certè cognovit. Et sic dixit: Beatā me dicēt omnes generationes: intelligebat enim se in eternū fore beatā. Alijs prouenit humilitas ex plurimis be-
neficijs, quæ ab alijs percepérunt. Et sic semper humiles incedūt;

34 & vt Hispaniē dicimus (*pecho por tierra*): quietanta se beneficio-
rum multitudine deuinētos animaduertunt, vt nullatenus se il-
lis satisfacere posse cognoscant. Ex quo fonte huius gloriose
virginis humilitas mira profluxit. Et sic iure optimo dicere pos-
sumus, illam iuxta hoc humiliam purarunt omnium creature-
rum esse oportere, quia maiora beneficia, quam omnes à diuina
manu percepit. Et tanquam gratissima cognoscens quanto bene-
ficij numero esset astricta, seque nullatenus tot tantisque be-
neficijs satisfacere posse perspiciens semper in diuino cōspectu
profundiissimè humiliata fuit. Et propter hanc humilitatem di-
posita est, vt à diuina maiestate in dies beneficia maiora percipi-
peret. Hanc igitur fratres charissimi submisissimā, atque humili-

limā virginem diuino gratissimam cōspectui suppliciter depre-
cēmur, vt nobis auxilium cōsequatur, quōd hīc humiliemur. Quā
to cōim profundius in hoc sēculo humiliati fuerimus, tanto cel-
sūs nos diuina maiestas per gratiam, & in futuro per gloriā subli-
mabit. Ad quā nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo Natiuitatis sa- cratissimæ Virginis Mariæ Con- cio Quarta.

*Liber generationis Iesu Christi filij David, filij
Abraham. Matthæi. i.*

Roman. 4.

Eatus Paulus Apostolus in ea, quā scripsit ad Ro-
manos ministrā Patriarchę Abraham fidem valde
commendat dicens: Qui contra spē in spem cre-
didit. Et Paulo inferius addidit: Plenissimè sciens
quia quæcumq; promisit Deus, potens est facere.
Ideo & reputatum est illi ad iustitiam. Hęc omnia dicit Sanctus
Apostolus, quia hęc quę illi Deus promisit, humano videri, im-
possibilita videbantur: videlicet, senem centenarium in longe-
ua, & sterili vxore filiū esse genituru: deinde iubens illi filiū sa-
crificare adhuc in illo omnes gētes esse benedicēdas, credidit. Nō
solum autē in diuinis literis hęc fides, verū & profunda ipsius
humilitas, atq; obediētia maximè cōmendatur. Nam cūm Deus
eū bis alloqueretur, pronus in facie cecidit. Pr̄cipienteque ei
Dōmino, vt ipse se, filiumq; suū Isinælem, ac vniuersam fami-
liā circūcideret, cūm iā nonagenarius esset, dicit sacer text. Cūm
que finitus esset sermo loquentis, omnia opere compleuit in
ipsa die sicut pr̄ceperat ei Dōminus. Posteaq; promittens
ipse Deus se in Patriarcham Isaac singulāria beneficia esse col-
laturum ei causam assignauit dicens: Eo quōd obedierit Abra-
ham voci meę, & custodierit pr̄cepta, & mandata mea. Quā
diceret: Non pr̄pter iustitiam tuam hęc in te beneficia consero,
ideo nō superbias; sed quia patris tui obedientia singularis hęc,

Genes. 17.

Gēnes. 22.

&

3 & plura promeruit. In quo quantum Deus operum iustorum hominum meminerit; quāmq; tenaci ea memoriam teneat, demonstratur, & per aliorum merita alijs benefacere declaratur. Et in hoc admonemur, vt etiam obedientes simus, siquidem Deus obtemperantibus sibi tam abundantia dona retribuit, sicut Hieremias Propheta docet dicens: Non ccesset manus tua: est enim merces operitū. Optime hoc vniusquisque iustorum intelligit: siquidem in proverbijs dicitur: Mens iusti meditabitur obedientiam, id est, meditabitur, quomodo debeat obedire. Et alia Prover. 5. translatio habet: Mens iusti meditatur obedientiam. In quo de-notatur perseverantia, qua iustus considerat quomodo obediturus sit: siquidē in praesenti in eo meditatur, idemq; in futuro tempore faciet. Vbi etiam alijs trāslulerunt: Mens iusti meditabitur sapientiam. In quo Deo parere singularem sapientiani esse significatur. Deniq; adeò sanctus hic Patriarcha Dei timens erat, cognoscēs cōtinuitē poralium honorū successum maximū reprobationis signū esse, vt cū sibi Deus aduersus quatuor reges viatoria cōcessisset veritus fuerit, nē forte Deus hoc ipsum præmio Genes. 14. donas se ab æterno excludere vellet. Cūm autē Deus illū tātopēre diligeret, statim voluit cū ab illo timore liberare certiore faciēs, se illū ab æterno præmio nō exclusisse, vepatet inferius, dicens ei: Nōl timere Abrahā: Ego protectortuus, & merces tua magna nimis: Quasi diceret: Ne tim eas: nā præmiū tuū præcipuū, nō tē porale quidē, sed æternū erit. O si timor hic homiū cordibus dominaretur, quanto magis prosperis, quām aduersis eventibus cōtristaretur. Cūm vero non futura quidem, sed præsentia solū cōsiderent, calamitatibus contrastantur, & patientiam amittunt, diuinamq; maiestatē sape offendunt: prosperitatibus autem delestantur. Longū quidē esset, si nū huius sancti Patriarchæ Abrahā, filijq; eius Isaiae, & nepotis Iacob virtutes recēdere vellenuis. Quod cūm ita sit, valde mirādū est, quare spiritus sanctus David his sanctis Patriarchis præferre voluerit, illūq; prius commemorauerit dicens: Liber generationis Iesu Christi filij David filij Abrahā. Cuius triplex assignatur ratio. Prima est: q; quēadmodū peccata, quē ex pura malitia sine occasione cōmittuntur, Deo sunt nimis execrabilia: sic virtutes, sine occasione peractæ gratissimæ sunt diuinæ maiestati. Dicit Deus: Tres species odiuit anima mea & aggrauor valde animæ illorum: pauperem superbum Hierem. 31. Prover. 5. Genes. 14. Genes. 15. Eccles. 25.

bum diuitem mendacem: & senem insensatum. Dignavtique
 sunt hæc verba pensatu. Quid Domine? nunquid alia peccata
 non sunt, quæ tibi magis aduersentur, maioremq; malitiā præse-
 ferant? Sunt vtq; : nā pauperem superbire, inanitas magis. & amē-
 tia, quām peccatū esse videtur. Diuitem mentiri, negligētia po-
 tius, & mala consuetudo, quām graue facinus dici potest. Senem
 que foeminas adamare, & sonalia ex canis suspendere deliri, ca-
 duciq; potius hominis, quāpeccatoris factū esse videtur. Dico, si
 hæc peccata in superficie, atq; vt in litera sonat, cōsideretur, alia
 cōplura grauiora esse peccata, Deoq; execrabiliora, quæq; homi-
 ni maius afferūt detrimentū. Si autē attēdatur, quod sub hoc cor-
 tice Spiritus sanctus significat, & quid in his rebus expetit, ea di-
 uinę maiestati nimis odibilia esse cognoscētur. Vnde hoc dicere
 perinde est, ac si diceret: Ihs grauissimè peccatis offendor, quæ fa-
 ciendi nullā alia homo occasiō habet, præter suāmetipius ma-
 litiā. Et sic dico pauperem superbū mihi esse odibilem. Pauperem
 metiri non est mirū: necessitas enim sæper a numero hominē ea di-
 cere, atq; aliquando facere imitat, quæ ipse minimè vellet. Diuitē
 superbire, nō est mirandū. Cū enim domū suā rebus omnibus
 adeo refertā, se tā preiosis vestibus induitū, tāta auri, argentiq; co-
 piā, tantū simulatū, nihil deniq; tēporale sibi deesse perspiciat,
 quid mirū si superbiat, ac inani arrogantia effuderat? Diuitē autē
 metiri pauperēq; superbire, hoc magnā malitiā præsupponit, si
 quidēline occasione fit. Iuuētq; imprudentē errare, operaq; in
 cōsiderate peragere, nō est mirandū: aliquod enim excusationis
 genuis habere videtur. Senē autē, qui iā prope est, vt ab hac vita
 discedat, insanire, qua potest excusatione subleuari? Quia hæc
 peccata eius sunt cōditionis, vt homo ad iānū illis aperiātā nul-
 lā habeat occasiōne, neq; facti huius excusationē, sed illa expura
 malitia perpetrari: idcirco apud Deum adeo sunt execrabilia.
 Quēadmodū igitur hæc peccata, quia ex pura malitia & sine oc-
 casione committuntur, diuinę maiestati odibilia esse dicūtur: sic
 vice versa bonū opus, quodēline occasione perficitur, ipsi gratissi-
 mum est. Status diuitū, atq; potentiū huius seculi p̄urimas ha-
 bet malorum occasiones. Vnde reddēs Ezechiel Propheta ratio-
 nē, quare Sodomitæ, atq; Gomorrhai adeo mali fuerunt dicit:
 Hæc sunt iniurias Sodomeæ sororis tuae superbia, suritas panis,
 & abundātia, & otiū ipsius & filiarū eius. Et vbi primū diuina scri-
 ptura

9. pturare tulit abundantiam vallis Sodoma, vbi quinque ille nefandæ vrbes sitæ erant dicens illam esse quasi paradisum Dei, statim addidit dicens: Homines autem Sodomites pessimi erant, & peccatores coram Domino nimis. Causamque vniuersalis diuinij dicit fuisse; quia filij magnatum, atq; eorum, qui, quia Dei loco alijs præerant, diij vocabantur, ob parentum suorum potentiam filias hominum, id est, alienas vxores alijsque viris matrimonij, vinculo alligatas tyrannicè usurpabant, eisque tanquam proprij utebantur: solummodo quia earū illis pulchritudo placet. Et hoc significant verba illa: Videntes filij Dei filias hominum quod essent pulchræ, acceperunt sibi uxores ex omnibus, quas elegerant. Cum igitur diuitium magnatumque conditioni tot malorum adhærent occasioes, necessariumque fuisset quenam illorum magnam sibi inferre violentiam, vt aliquid Deo gratum, æternaque beatitudinis dignum efficiat. Maximi Deus aestimabat David, quia cùm rex potens esset, tamque liber, atq; omnibus rebus abundaret, adeò humilis fuit, vt dixit: Ego autem mendicus sum, & pauper. Quasi dicaret: omnia mea ita possideo: quasi ostiati ea fuisse in medicari. Et sic diuitijs illis, atq; potentia usus est, vt oximia illa in Dei seruitute consumeret: sicut ipse fatebatur dicens: Fortitudinem meam ad te custodiā. Si quidem igitur Deus diuitium, potentumque virtutes tanti æfliimat, eo quod inter multas malorum occasioes fiant, curate fratres charismij, qui in isto statu constituti estis, vobis violentiam inferre occasioes istas superantes, pijsque operibus intendentis, siquidem diuinæ maiestati adeò grata sunt. Qui autem pauperes estis, Deum glorificate, qui vos in ea conditione collocauit, vbi plurimæ vobis sunt bonorum occasioes, dummodo labores eius & quo animo toleretis. Secundò voluit David ceteris patribus anteponi, vt nos doceret in aliquare oculos consti-tuere, quæ nobis causa sit humilitatis. Spiritus sanctus ait: Quantum magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam. Preciosæ margaritæ aurocælari solent, quod illarū splendoris est valde contrarium. Et quia si immedietè super aurum construuntur, splendorem amittunt, idcirco aurifices inter eas, & aurum parum luti collocare consuescunt, vt ita gemme nitorem suum conseruent. Magnates, atque potentes viri dicuntur illustres, quia inter ceteros plebeios homines sunt tamen magaritæ.

Gene. 6.

psalm. 39.

psalm. 58.

Ecclesi. 3.

simile.

garitatem pretiosam. Hi tanquam gemmæ statuum suorum auro sunt 12
cælati. Alij quippe quinque, alij decem, alij deniq; viginti quot-
annis mille aurei redduntur. Hoc autem aurum animi splendori,
atq; virtuti vehementer aduersatur. Idecirco inter aurum istud & gema-
mas lutum, idest, humanæ fragilitatis, festinæq; mortis aduentus af-
fiduam considerationem oportet imponi: & cum hoc luto pretiosæ
margarite in virtutis, diuinisq; timoris splendore conseruabuntur.
Ideo dicit spiritus diuinus: Quātō magnus es, humiliatus in om-
nibus. Ut autem profundius humiliatus in ea, quæ te ad humilitatem,
tuiq; ipsius abiectionem prouocent, oculos coniace, sicut infragili-
tates, defectusq; tuos, & in aliquæ, si forte in genere tuo vilius frie-
rit, & abiectus. Hoc quippe nos hic Dominus erudit. Qui cùm
filius verus esset Dei, & sanctissimæ virginis Mariæ, plerumq; filii
hominis, nō autem Dei vocabatur, quia hic est humiliator titulus: 13
Sic etiā cùm quatenus homo hos duos inter ceteros haberet pro-
genitores, Abrahā, scilicet, sanctum, & David peccatorē prius in
hac sancti Euangelij lectione Davidis, quam Abrahā filius vo-
luit nuncupari: quod ob maiorem fecit humilitatem.

Tertio hanc sanctorum Patrum seriem ita disposuit, ut nos do-
ceret, talem sedem nobis in domo Domini esse concedendam, qua
Iēsus opera nostra in diuino ipsius favore, & gratia nobis dederint.
Itaque si peccator penitentiā agere volet, & plurima virtutis ef-
fecerit opera, in diuino conspectu multis iustis poterit anteponi.
Et sic dicebat D. Ioannes. Quod vidi misericordiam, & audivimus, annun-
ciamus vobis, ut & vos societatem habeatis nobiscum, & societas
nostra sit cū Patre, & cū filio eius Iesu Christo. In quibus verbis
manifestat B. Apostolus ad quantam sublimitatem peccatores peruen-
ire possint, si voluerint: siquidem sanctorum Apostolorum in Apo-
stolica vita, quam gesserunt, comites esse posseunt. Quod cùm ita
sit fratres dilectissimi, tanto, tāque salubri penitentiæ remedio
vti curate, siquidem ad tantam sublimitatem animos erigit. Merito
etiam hic queri potest, quomodo diuinus humilitatis magister
Christus Salvator mundi tam curiosus fuerit, ut sic minutim genea-
logiam suam voluerit scribi, in quo visus est secularium homi-
num, & de generis potius nobilitate, ac splendore se ostentantium
quam bonorum oporum claritate nitere curantium, fatuæ va-
nitati favere. Videturque voluisse, ut hic nobilitatis suæ testi-
monium à maioribus suis illestitum (idest,) Vna Executaria de
hidalgo

15 *hiduria*) scriberetur: cūm tamen ipse dixerit: Cl̄ritatem ab ho
 manib⁹ non accipio. Non ego (inquit) honorē ab hominib⁹
 capio: imo potius eis gloriam, ac splendorem imp̄tior. Dico
 relictis alijs rationib⁹, quas super hoc Euangelium superiū af-
 signauī dominum in hoc non curiosum quidem videri, sed occa-
 sionem potius pr̄b̄ere voluisse, quo sanctissimā genitricis suā
 p̄eclarissima pietas, atq; eximia sanctitas clarius illuc cesceret. So-
 lā sacerdotalē nobilitatē in ea constituit: omnia alia bona huius taz-
 culi ab ea separauit. Neque enim eā diuitijs locupletauit, neq; ad
 sublimes sacerdotalē dignitatū gradus illā euexit: sola generis no-
 bilitate illuſtrauit. Nā quēadmodū literarū scientia super gene-
 ris nobilitate constituta magis appetet: ita vt par in duobus viris,
 altero nobili, altero insimā conditionis sapientia magis in illo,
 16 quām in hoc splendeat: sic etiam virtus in nobili, quām in igno-
 bili genere clariū illucescit. Idcirco non solū D̄ns sacratissimā
 genitricem suam plurimis virtutibus voluit exornare, sed illud
 etiam, quod eas rutilantiū ficeret splendere, in illa voluit collo-
 care. Quia p̄eclarissimā huius cœlestis reginā virtutes vniuer-
 so mundo heroico pietatis exemplo futurā erant, vt sublimiū
 efferrentur, atque omnibus apertiū innotescerent, tanta eam re-
 gij sanguinis nobilitate decorauit. Voluit etiam genus suum scri-
 bi, vt quod innocentissima hæc Domina passa est, intelligere-
 tur. Circa quod oportet vos animaduertere, in humana vita di-
 uersa martyriorum incruentorum esse genera. Quenquam esse
 iuuenem sanū, & speciosum, & castitatē obseruare genus est mar-
 tyrij. Hic etenim stimulū, & tortorem carnis suā habet, à quo
 17 passim colaphizatur, & assiduo contorquetur. Quenquam esse
 diuitem, & simul sobrium certum est etiam martyrij genus.
 Quenquam rebus omnibus abundare, & tamen non lautē, sed
 parce comedere, ac ieunare, martyrij genus esse videtur. Quen-
 quam Deum non offendere, sed quoad potest ei seruire curare,
 seque pauperē, infirmū tribulationibus concussum & ab omni-
 bus abiectum malos autem diuites, prosperos, atque potentes ad
 uertere, magnum est martyrij genus.

At inter hæc omnia tornamentorum genera vnum mihi marty-
 rium peculiarius esse videtur, scilicet, virginē nobilissimā, queq;
 at tot regibus originē ducebat, adeò pauperē esse, vt victū sibi ne-
 cessariū manib⁹ cōpararet. Hoc martyrio voluit D̄s sacratissimā
 geni-

genitricē suā cruciari, quod cū inter filias hominum esset nobilis;
fīma, tā pauper esset vt p̄ae summa in opia in stabulo pareret. O
virgo singularis, quæ neq; primā simile visa es, nec habere sequē
tē. O martyris incōparabilis quis à modo, o Domina mea pauper-
tatē oderit, siquidē Deuste, quā maximē diligebat, pauperrimā
esse voluit? In hac etiā Sancti Euangeliū lectione docemur, quā
parui Deus nobiles testimat, nisi virtutibus illucescant: quando-

4. Reg. 8. quidem in hac sacra Domini genealogia plurimi reges intexun-
tar, qui nunc gehennalibus ignibus cōburuntur: Ioram Rex fuit
4. Reg. 18. filius Iosaphat, & annus Salvatoris, & tamen in inferno nūc pro-
pter tyrāides, quibus v̄sus fuit, ardet. Achaz rex fuit & filius re-
4. Reg. 21. gis, & pater regis, & annus Iesu Christi filij Dei, & tamen inferni
nūc cruciatibus contorquetur. Et Amon rex etiā fuit paterq; san-
ctissimi Regis Iosiae, filiusq; Manassis, qui magnā dicitur regis se-
poenitentiā: annusq; fuit filij Dei, & propter iplius abominationes in inferno cōmoratur. Idcirco nemo arbitretur, eō quōd no-
bilis, aut etiā filius sanctorū sit, se esse saluandum. O sancte

Hieron. in
epist. ad. Ce-
lan.

Deus si per diuinā dispensationē inferni carceres hodie viscre-
tis quōd reges, duces, atque magnates illic perpetuis cruciatibus
torqueri videretis. Idcirco iure optimo dicit B. Hieronymus:
Nobilitas vera est clarū esse virtutibus. Dignū est etiā scitu qua-
re Sanctus Euangelista tres reges Ocozian, Ioan, & Amasias ab
hac Domini genealogia sustulerit. Nā Ioram genuit Ocozian:
Ocozias autē genuit Ioan, Ioas autem genuit Amasias: quibus
omnibus pr̄terminis ad Osiam migravit, qui fuit filius Amasiae,
Si quis dicat, eos fuisse silentio pr̄ter missos, quia maxiimi pec-
catores fuerunt, non h̄ec vtiq; causa fuisse videtur, alij enim tot
tantaq; peccata cōmiserunt, quos tamē Sanctus Euangelista re-
censuit, sicut apparet in idololatrijs, atq; abominationibus Salo-
monis, qui tot à Deo perceperat beneficia. Quare igitur hoc me-
morato alios pr̄termisit? Dico eū sic fecisse, vt diuini verbi ex-
cellentiā, eiq;, atque ipsius ministris debitā reverentiā demon-
straret. Etenim hos tres reges diuino verbo restitisse, Deiq; mini-
stros immāniter tractasse legimus. Dicitur Iosias occidisse Zacha-
riā, quia ei vera dicebat. Et dixit Rex Amasias prophetæ cuidam

24. Paralip.
25. ipsum Dei nomine reprehēdenti: Nū consiliarius regis es? Quic-
ke, ne interficiam te. Eximia est diuini verbi laus quōd quia il-
lud contēpserunt eius derisores Deus à genealogia sua tolat, &
dicat

21 dicat: Nolo pātrem meū, nōcum ēsse patrem, quia verbum meū spreuit. Vnde infertur, quām graibus supplicijs puniendi sunt sanctissimi Euangelij contemprores, quod diuino ipsius ore p̄ē dicatum fuit. Quando Hierusalem destruta fuit, destructionis illius Deus causam assignans dixit, Quia subsannabāt nuncios, Dei, & parui pendebarū sermones eius, illudebantque Prophētis, donec ascenderet furor Domini in populum eius, & esset nulla curatio. O rem dictu atque auditu metuendam. Quod suppli cium fratres mei vos à diuina maiestate percepturos speratis, qui nunc Euangelice doctrinæ prædicatorum verba tanq; parui & sti matis, eorumq; sermonibus illuditis, & eos obtrectatis? Deus mentes vestras illuminet, quò tantum malum cognoscentes, ab eo resipiscatis.

2. Paral. 36.

22 Progreditur Sanctus Euangelista Patriarchas hos recensens quo adusque ad sacratissimam virginem Mariam peruenit. *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.* In his verbis includitur causa perfectionum singulariū sanctissimi huius Domini. Etenim quæ species, quæ virtus quæ gratia, quæ denique gloria Dei genitricem dedecebat? Laxis habenis contemplamini, mente diffusissimè extendite, virginemq; cogitatione depingite purissimā, prudētissimam, speciosissimam, deuotissimam, humillimā, mansuetissimam, omnibus denique gratijs, omnibus perfectiōibus, atque virtutibus refertissimam: & tamen quicquid mente concipere poteritis si cum innumeris huius cœlestis Imperatricis excellentijs conferatur, quasi nihil esse videbitur. Diuus Paulus dicit de Abraham: *Noa per legem promissio Abrahæ,* Rom. 4. vt hæres esset mundi, sed per iustitiam fidei. Admirabilis promissio fuit hæc Abrahæ facta, vt totius mundi esset hæres. At, vbi

Roma. 4.

tanta promissio legitur adimplēta? In Christo yisque reparatore nostro, de quo dixit ipse Sanctus Apostolus, quem constituit hæredem vniuersorū. Et ipse Dominus dixit: Data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra. Quia vero Abrahæ eius auus fuit, idēc totius mundi hæres dicitur esse, cum Christus Redemptor noster illius hæres extiterit. Vnde infertur quanto maiori ratione gloria hæc Domina cœlorum terræq; vocetur Imperatrix, cùm ipsa sit genitrix, de qua natus est Iesus. Noluit Spiritus sanctus eius virtutes scribi, neque aliud quicquam de illa in hoc sancto Euangeliō dici, nisi: *De qua natus est Iesus, quia tibi quo per-*

Sanct. j. pars.

Tt

fectio-

Hebr. 1.

March. 25.

fectiorem poteris, mente contemplandam reliquit. Vbi enim totum, quod est illam Dei genitricem esse, possum est, non opus erat pluribus. Nam si qua remuneret virtus, quin scriberetur, existimares illam in sacro sancta Dei genitricie non fuisse ideoque omnia voluit pretermitti. Nam si tales effecit Deus alias virgines, quae sanctissima genitricis suæ ancillæ fuerunt, qualem eā oportuit effecisse? Ideo dixit David: Adducentur Regi virginis post eam: quia omnes sunt illi inferiores, neque tanta perfectione pollent. Ex his etiam verbis. De qua natus est Iesus: una peculiaris excellentia denotatur amoris, quo coelestis haec Domina Deum amavit. Amor quippe est sicut aqua, quae naturaliter descendit, & non sine artificio ascendit: si quod autem est artificium, ascendit quousque origini suæ adæquatitur. Beatus Jacobus dixit: Omne datum optimum defusum est descendens à patre luminum. Inter dona vero optima vnum peculia-25re nimis est amor: qui à Deo ad homines, & inter homines à parentibus ad liberos descendit. Ut autem hic amor velut aqua ad suum fontem iterum ascendat, vsus est Deus artibus suis diuina illipræmia constituens cum dixit: Ego diligentes me diligo. Et alibi ait: Si quis diligit me, Pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Si autem duplex amoris terminus ita connexus daretur, ut alter esset alterius principium, & è contra, absque arte, sed naturali cursu amor ad alterutrum terminum suaviter duceretur. Hoc solummodo inter Christum Salvatorem nostrum, & sanctissimam Virginem matrem eius fuit inuentum. Nam ille, quia est Deus, est sua matris initium: ipsa vero, quia mater, causa est filij quatenus hominis. Itaque mater à filio procedit, & sic naturali cursu amor à filio ad matrem desluit. Et quia filius à genitrice dimanat, naturali etiam fluxu amor matris ad filium descendit. Ideoque singulariter ipsa dicere potest illud Cantorum: Dilectus meus mihi, & ego illi.

Psalm. 14. 4. De qua natus est Iesus qui vocatur Christus, id est, unus non materialibus quidem oleiunctionibus, sicut reges ac sacerdotes viagi consueuerant: sed oleo latitiae, gratiae, ac misericordiae. Ad lanam comedam, id est: (para cardarla) atque ex ea pannum efficiendum, quo homines induantur, opus est eam oleo conspergi, & sic facilis est adaptatu. *Si podemos dezir que no vno modo para labrar*

Jacob. 3.

Prover. 4.

Ioan. 14.

Cant. 2.

Simile.

*De qua natus est Iesus qui vocatur Christus, id est, unus non materialibus quidem oleiunctionibus, sicut reges ac sacerdotes viagi consueuerant: sed oleo latitiae, gratiae, ac misericordiae. Ad lanam comedam, id est: (para cardarla) atque ex ea pannum efficiendum, quo homines induantur, opus est eam oleo conspergi, & sic facilis est adaptatu. *Si podemos dezir que no vno modo para labrar**

27 labrar y cardar al hijo de Dios para que se difiessse nuestra deſtude. Y haſta que fue Christo vngido y humanoado.) Sicque tam mitis, atq; sua-
uis mansit, vt inestabili patientia sacratissimam carnem sua plu-
rimis verberibus, sacratissimum caput acutissimis spinis, diui-
nosque pedes, ac manus suas crudelissimis clavis, (enfrescer carda-
dos y labrados.) O benedictus, & glorificatus talis Deus, qui ta-
les modos exquisiuit, quibus, furorem suum, quo propter sce-
lera nostra in nos erat concitatus, mitigaret, nosque misericordiae
sue visceribus indueret. Tullius dicit: Furor viri nusquam me *Tullius.*
lius mansuetus, quam per prudentem mulierem. Nec verò mirū
est viros à feminis domari, ac mitigari, siquidem ipsa bruta etiā
animantia domare consuescunt. Nam naturales Philosophi di-
cunt, vnicornem animal esse ferocissimum, quod nulla potest ar-
28 te domari: cui si offeratur Virgo, statim in eius sinum immittit-
ur, ibique se vinciri patitur. Dicit David: Dilectus quemadmo- *Psal. 18.*
dum filius vnicornium. Quæ verba Deo nostro aptè applicari
possunt: qui cùm esset quasi vnicornis adeò ferox, atque terribi-
lis, vt nullis vñquam orationum, suspriorum, atque lachryma-
rum artibus sancti Patres eum vincere, aut domare potuerint,
vbi primum purissima illa Virgo Maria in conspectu eius di-
xit: Ecce Ancilla Domini: statim quasi mansuetissimus agnus *Luc. 1.*
mitigatus est, & in purissimorum ipsius viscerum sinu se huma-
nitatis nostræ vinculis alligari passus est. Et glossa super Job di- *Gloss. sup.*
cit, vnicornem vt primum vincitur, statim mori. Sic vñgenitus *Irb. 19.*
filius Dei vbi primum incarnatus est, statim per voluntatem, ac
votum obiit se se in illo instanti morti offerens. Diues coram
29 egenis de diuitijs se se iactare non solet; nam se coram illis de
substantia multitudine iactare, esset dicere: Petite, petite à me.
Sic Rex quantumvis sit clemens gaudet seuerus ab omnibus
estimari. Noster autem diuinus Saluator Iesus Christus inter-
tot pauperes, atque peccatores, quot in hac sancti Euangeliū le-
ctione recensentur, vult vocari Christus, hoc est, gratia, ac
misericordia diues, mansuetissimus, clementissimusque, vt om-
nibus innotescat se magnopere desiderare, vt homines ab ipso
beneficia petant, & confidenter ad se accedant, atque ex clemen-
tia sua fructum percipiant.

*De qua natus est Iesus qui vocatur Christus. Hoc sigillū humanū
esse perfecit. Cū Deus aliqua minus perfecta, sicut aquā & terrā*

T t 2 creasset,

creasset illa perspexit, bonaque esse vidit. Quando autem desirato
mamento locutus est, et si grandis, atque mirifica machina est, non
tamen dicitur: Vedit Deus quod esset bonum. Et haec ratio hu-
ijs disparitatis assignatur, scilicet, quia creatus erat solem, qui
firmamentum illud erat illustrans, quod est calum stellatum,
ut omnes illas stellas in eo sitas decoraret, atque radiaret. Sic etiam
non dicitur de homine: Vedit Deus quod esset bonum, quia etiam
vacuus mansit quoique formatus est sol iustitiæ Iesu Christus,
qui humanaam naturam illustravit, ac decorauit. Annulus Aureus
exactissimè fabrefactus, in quo vacuum aliquod remanet, non
dicitur perfectus, etiam si sit aureus, quoique in eo pretiosa mar-
garita cælestur. Sic natura humana, licet rationalis sit, non fuit
prospera perfecta, quoique diuinitas in ea cœlata fuit Deo illam
assumente. Hoc ipse promiserat per Michaniam. Nam vbi nos le-

Mich. 1. gimus: In domo pulueris, puluere vos conspergit; alia transla-
tio habet: In domo pulueris, puluere me conspergi. Id est, in ven-
tre beatissime Virginis Marie, ibi ego (ait Dominus) cooperiar
luto, ut lutum vestrum perfici. Ex eo quod purissima hæc Vir-
go domus Dei fuit, vbi Deus puluere cooperatus est, & tam len-
ter habitavit, inter alianobis virtute commodum peculiare pro-
uenit. Quando plurimorum expensis domus instruitur, rationi
consentaneum est, omnes, quorunt expensis erigitur, quotan-
niorum reddituum eius esse particeps. Hæc autem sanctissi-
ma Virgo domus est Dei, quodammodo nostris expensis instru-

D. Augu. in Æta. Nam nisi Adam peccasset, (vt ait Beatus Augustinus, & D.
ser. 36. & Thomas) nunquam illa Dei genitrix fuisset: ideo huius dignita-
verbis apost. tis occasio peccatum extitit. Itaque illam Dei esse genitricem (*Nos 32*
sermo. 8. & confessio nostra in officia originali) modo explicato. Tot igitur nostris
9. tomo. 10. expensis Dei domus, & mater fuit electa: rationi consentaneum
D. Th. 3. p. 9. est, ut diuinarum, quæ tam admirabili dignitate lucrata est, nos
1. articul. 3. partipes faciat in diuino semper conspectu pro nobis interce-
dens. In hac die sancta mater Ecclesia canit, dicens: Nativitas tua
Deigenitrix Virgo gaudiū annuntiavit vniuerso mundo. Est quis
quam carcere vincitus vociferans, & dicens: Quando iam tandem
ē carcere exibo? Hic enim & catenis, & ærumnis circunseptus
teneor. Cui dicit quispiam: Lætare frater Rex enim te isthinc se-
ablaturum esse promisit. Iterum venitalius, & dicit illi: Certo
scio Regem velle te isthinc abstrahere, ac libertate donare. Ali-

simile.

qua

33 qua hi nuntij vinclum consolatione permulcent. Si vero venit
alius, & dicit: Frateriam papyrus in mensa posita est, in qua
Rex libertatis tuae syngrapham scripturus est: hoc audiens meri-
tò lœtitia exultat. O Virgo sacra quām meritò dicimus: nat-
uitas tua gaudium annuntiavit vniuerso mundo. Nam et si Pro-
phetæ Deum nos à culpæ carcere abstracturum esse prædice-
runt, huius tamen beneficij tempus non ita aperte assignabant.
Hodie vero nobis nuntiatur virginalem, candidamque papy-
rum, quæ estu, in qua Pater æternus suum diuinum, infinitum-
que verbum erat scripturus, quod est salutis nostræ chirographū
Iesus Christus, iam in huius sæculi mensa esse collocatum. Et ma-
iori etiam iure nunc gaudere possumus, quām cum nata es, si qui
dem iam hæc omnia in hominēs sunt collata beneficia. Hocque
34 vnum superest, ut ex illis fructum percipiamus, ut per ea diuinæ
gratiæ compotes effecti ad eternæ beatitudinis gloriam perue-
nire mereamur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amē.

C S V P E R hoc Euangelium, liber generationis, quatuor
conclaves reperies in Festo Conceptionis Virginis Ma-
riæ in aduentuali volumine.

IN FESTO EXAL- tationis Sancte Crucis

Concio Prima.

Nunc iudicium est mundi, Cœ. Ioan. 12.

APIENTISSIME utiq; Beatus Au-
gustinus super illam primam creaturarum in
strucionem adnotauit, Deum cùm singula que-
que priuatim crearet, dixisse, omnia bona esse:
postquam autem totam orbis molem cōfecit, Gene. 1.
non solum illa omnia bona, sed valde bona vo-
casse. Et sic illie dicitur. Videlicet cuncta, quæ fecerat, & erant
valde bona. Nam præter probitatem, quia res in se priuatim sunt
Sancti j. pars T t 3 prædictæ,

*Aug. super
Gene.*

simile.

preditæ, ex ipsarum coniunctione alia illis accidentalis probitas exoritur. Experientia quippe comperimus quanvis singulæ voces suauiter ac dulciter priuatim sonent; ex ijs tamen aggregatis longè suauissimum, ac præstantissimum exoriri concentum. Et rōsæ, ac flores licet singuli sint odoriferi, atque decori, ex illo rum tamen congregatione fit suauissimus, & longè pulcherrimus fasciculus. Sic eti in singulis creaturis peculiaris quædam erat probitas, cunctis tamen consideratis earum probitas perspicacius illucebat. Idem de mundi reparatione dicere possumus. Licet quippe singula opera, quæ Christus Salvator noster efficit, superna sint admiratione dignissima; ex ijs tamen cunctis consideratis alia multò mirabilior, atque sublimior resultat admiratio. Quis peculiariter attenta animi consideratione cogitat quomodo Deus homo factus est, quomodo in stabulo natus est, quomodo ē celo Angelos, ē Iudea pastores, deniq; ab Orientibus adduxit qui eum in stabulo adorarent, quomodo circumcisus, quomodo in templo oblatus, quomodo Herodis persecutionem fugiens in Aegyptum se contulit, quomodo quadraginta dies in solitudine ieiunavit, quam ineffabili charitate predicavit, quam præstantia, & singularia miracula operatus, quomodo solo hominum amore vincitus in cruce mortuus est, cuius corpus singulare harum rerum consideratione, amore ac teneritudine non liquefatur; si vero hæc cuncta, quæ Deus in homines præstans tissima contulit beneficia sumul considerauerit, non obstupefatur. Idecirca Sanctus Isaías Prophetæ de diuino Salvatore nostro dicit: Et vocabitur nomen eius admirabilis. Nam si vnum quodque eorum, quæ ob salutem nostram operatus est, magnam affert admirationē, quanto maiori admirationi cuncta nobis erunt? Quanto maiora beneficia David à Domino percipiebat, tanto diligentius se Deum laudatum esse fatebatur, dicens: Ego enim semper sperabo, & adiiciam super omnem laudem tuam: quoniam non cognoui literaturam. Vbi alij verterunt: quoniam non agnoui numerum. Hoc est, quia tot sunt beneficia tua Domine, ut nequeant numerari. Ideo os meum tota die annuntiabit iustitiam, & bonitatem, & misericordiam, & laudem tuam. Et quanvis cunctorum recordatio beneficiorum maiorem affert admirationem, atque efficaciam mouet, quam singulorum consideratio, tamen, ut hæc coniuncta, & uniuersalis celestium beneficiorum.

I. 45. 9.

B. Psalm. 70.

beneficiorum recordatio hanc efficiat operationem ; opus est
 singula quæque lentissimè ruminari : inter quæ ineffabile sa-
 craissimum Redemptoris nostri mortis mysterium , atque be-
 neficium ad maiorem teneritudinem solet hominum animos
 commouere . Seneca refert , cùm in ciuili quodam bello vir no-
 b̄ilis domi sua ab hostibus occidendus quereretur , fidelissi-
 sum atque amantissimum eius famulum velociter se se illius
 vestibus induisse , annulosque digitis iuxposuisse , vt hostes il-
 lum esse , quem quarebant , existimantes eum interimerent ,
 sicque virili , atque præstanti animo mori voluit , vt Domi-
 nus suus remanceret in columis . O humanus amor , atque fide-
 litas , quo peruenire potes . Dicite , quæso , quid Dominus iste
 superstes tanto se famuli beneficio deuinatum animaduertens
 6 faceretenebatur ? Quanto fidelissimi illius serui amore cape-
 retur ? quātū benevolē illius liberos , si qui fortè remanserant ,
 pertraetaret ? Quanta igitur teneritudine corda nostra molle-
 fieri deberent recordantibus nobis non seruum quidem , sed
 Deum , ac Dominum nostrum infinito nostri amore deuin-
 atum mori voluisse , vt nos in perpetuum viueremus ? Seruus
 ille heroicum illum amoris actum effecit , ingenti beneficio-
 rum , quæ à Domino acceperat multitudine astrictus : Deus
 autem noster hoc longè præstantissimum charitatis opus per-
 fecit , non ministerijs quidem nostris inductus , sed varijs potissimum
 sceleribus nostris offensus . O immensam Dei probitatem , at-
 que clementiam , quibus verbis satis dignè poterit recenscri? nul-
 lis vtique . Eò beneficium hoc altero præstantius est , quò infi-
 nita Dei Maiestas est humili atque abiecta serui conditione
 sublimior . Quo igitur amore , qua gratiarum actione , quibus
 laudibus tanto huic beneficio satisfieri oportet ? Quod si quis
 dicat , non Deum quidem , sed humanitatem fuisse perpetuam ,
 verum est , cura non quatenus Deum , sed quatenus hominem
 mortuum fuisse . At die milii , quid debes filio Dei , qui sacra-
 tissimam illam humanitatent indissolubili vnione , admirabi-
 lique hypostatico vinculo sibi coniunctam , cui suum esse per-
 sonale comunicauit , ineffabilique charitate dilectari tui causa
 tot tormentis , tamque atroci morti libenter exposuit ? O cælum ,
 ò terra , ò creature etiam insensibiles , nature vestre limites transgre-
 dientes nebis cum tantū hoc beneficiū collaudate , meritasq; Deo

Pro illo gratias agite. Hoc adeò Prophetam commouelat, vt di- 8
xerit: Benedic anima mea Domino, & omnia, quæ intra me

Psalm. 102. sunt nomini sancto eius. Rationēq; reddēs addidit: Qui redimit de interiu vitam tuam. Super quo notandum est, vt vera reddē
ptio esse dicatur, duplīcem venditionem fieri oportere, alteram in qua venditur, quod alienatur, alteram verò, in qua prior ven-
ditio dissoluitur, & res alienata redimitur. Per primum peccatū
facta est prior vēditio, in qua se se homo diabolo vendidit, sicut
& nos omnes facimus, cum peccamus. De hac venditione di-

*Isai. 50.**Roman. 7.**Isai. 62.*

xit Apostolus humani generis nomine (ad illud Isaiæ alludens: Eccè enim in iniquitatibus vestris venditi estis.) Ego autem car-
nalis sum venundatus sub peccato. Hanc autem venditionem
dissolui nosq; Deo restitui oportet. Et de hoc sic prædictit Isaias
Propheta: Gratis venundati estis, & sine argento redimemi-
ni. Quomodo à sancte Prophetā illos gratis venundatos fuis- 9
se testaris. Quomodo venditum dici potest, quod pro nihilo
datur? Quandoquid pretiosum vili venundamus, illud nos gra-
tis dare affirmamus. Quomodo autem fuit redemptio, siquidē
nihil datum fuit: Quomodo illam redemptionem dicis, si fuit
sine argento? Hoc vtiique dicit, quia totum, quod homo ad redē-
ptionem suam adhibet, est parum: præcipuum enim Deus ad-
hibuit, siquidem sacratissimum vitam suam proposuit, eamque
morti atrocissime tradidit. Deum igitur dilectissimi fratres in-
tentis animis collaudate, quia tot expensis suis vos redimere di-
gnatus est. Nec verò gratissimi esse cessetis: siquidem hæc bene-
ficia tam recentia sunt hodie in diuino conspectu, quam ipsa dic
qua in nos collata fuerunt. Et hoc significat David dicens: Exal- 10

Psalm. 148.

tavit cornu populi sui, vbi alij transtulerunt: Exaltabit cornu
populi sui. Et sic est in contextu Græco: & sic etiam legit Diuus
Hilarius. In qua interpretum varietate significantur opera, quæ
vnigenitus Filius Dei ad populum suum extollendum perfe-
cit, ita illum pristinis quondam temporibus à peccati lapsu
erigere potuisse, vt semper idem facere possint, & vsque ad
nouissimum sæculi consummationem effectura sint. Ideoquè
dicit Propheta: Exaltavit, & exaltabit cornua populi sui.
Et siquidem semper sunt recentia beneficia, semper etiam gra-
titudinem recentem esse oportet: sin minus ipsamet bene-
ficia ob ingratitude nostram in iudicium nobis, & condem-
natione

¹¹ nationem conuertentur.

Hoc nos diuinus Magister in hodierna sancti Euangelij lectio mirabiliter erudit. Vbi de sacratissima ipsius morte sermonem faciens dicit: *Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eijectur foras.* Hoc est, nūc pro mundo sententia proferetur: nūc mundus tyrannica Diaboli seruitute liberabitur. O Christe potentissime ccelorum, terreque imperator, spirituumque diuinarum liberalissime largitor, quare Domine singulare hoc, quod in mundum beneficium confers, mundi iudicium appellas? Nonne melius dices: Nunc singulare quodam in mundum confertur beneficium, quod neque humanis, neq; Angelicis linguis valet explicari? Dico Dominum Redemptorem in his verbis significasse singulare hoc beneficium ijs,

¹² qui ex eo fructum recipere voluerint, esse iudicium. O rem dietu, audituque timēdam: quod maiora Dei beneficia nobis sunt maiora iudicia, nisi ex illis fructum percipere voluerimus. Quādo Dominus filium viduæ suscitauit, omnes timor dicitur accēpisse, & quandō dixit Paralytico: Tolle grabatum tuum, & vade in donum tuam & surrexit: videntes turbæ timuerunt. Et in actibus dicitur: Multa prodigia, & signa per Apostolos in Hierusalem siebant, & metus erat magnus in vniuersis. Mirabile quidem, quia filium Dei sacrosanctosque eius A postolos mortuos suscitare videtis, timore comprehendimini? Si illi viuōs occiderent, & terram aperiū iuberent, quā illos deglutiret, aliqua timendi ratio esse videbatur: at quia eos tot pia ope-

¹³ ra facientes cernitis idcirco timetis? sic vtique; quia hæ misericordie sunt terribilia iudicia ingratiss. Quapropter fratres charissimi quando Deus aliqua in vos contulerit beneficia, & quando accepta consideraueritis, valde timete, ne vobis in iudicium, & condemnationem conuertantur. Et sic dicit D. Gregorius:

Cum enim augmentur dona, rationes etiam crescunt donorum. Tantō ergo esse humilior, atque ad seruendum Deo prōptior quisquam esse debet ex munere, quanto se obligatiorem esse cōspicit in reddenda ratione. Vnde in Apocalypsi dixit quidā Angelus Dino Ioanni: Beati qui lauant stolas suas in sanguine Agni, Id est, beati, qui ex pretiosissimo sanguine, ac sacratissima morte immaculati Agni Iesu Christi fructum percipiunt: ut sit potestas eorum in ligno vita, id est, in cruce, & per portas intrēt

Luc. 7.

Matth. 9.

Act. 2.

Grego. hom.
9. sup Matt.

Apoca. 22.

civitatem. Hæ portæ sunt illa sacratissima Domini vulnera.
 Per has portas ingrediuntur in cælestem civitatem omnes iusti,
 qui conscientiarum maculas sanguine, qui ab eis defluxit, lauare
 curant. Statimque addit dicens: Foris canes, & venefici, & impu-
 dici, & homicidæ, & idolis seruientes, & omnis, qui amat, & facit
 mendacium. O terribilia verba. Quod est vel marmoreum cor,
 quod hæc audiens timore non infringitur? Extra civitatem Dei
 in profundo inferni remanserunt hi omnes, quorum hic men-
 tio fit: non solum quia peccarunt, sed etiam quia post adnuissimum
 peccatum in cœlesti, atq; salubri immaculati agni sanguinis lau-
 cro maculas suas abluere noluerunt. Eia canes, qui proximorum
 vestrorum famam obrectationis dentibus laceratis: eia carnales
 qui sensualium voluptatum aquis estis submersi: eia idololatræ,
 qui pecuniam, honorem, ventremq; tâquam Deos adoratis, quo
 modo obstupendam hanc comminationem non pertinetescitis?
 Quid expectatis? quoniam detinemini? Quare modò non curritis,
 cum opportunum tempus habetis, ut diuinis sacramentis cū im-
 maculati agni Iesu Christi virtute lauerni? Animaduertite, ve-
 nū ex ijs, ob quæ diuinus hic reparator de vobis conqueri potest,
 esse, quia sic fructus ipsius merita desperdi sinitis, neq; eis vt vul-
 tis. Vnde in colloquio quodam, quod cum æterno patre suo ha-
 buit, postquam posuit eum, sicut sagittam electam, vt reserf Isaias
 propheta, vt quantam vim, atq; efficaciam opera, & verba sua ad
 durissima quæq; corda redigenda habeant, manifestet, addidit
 dicens: Invacuum laborau: line causa, & vanæ fortitudinem meæ
 consurapsi. Ego iudicium meum cum Dño, & opus meum cum
 Deo meo. Hoc est, frustra omnes vires, diligentiamq; meæ in ho-
 minibus saluandis adhibuit: sed Deus sit iudex, qui nouit, me ni-
 hil intentatum reliquisse, nihilq; subtraxisse quominus eorum
 saluti conferrem: optimèq; scit, omnes, qui percūt, non mea qui
 dema, sed ipsorum cui pa perire. O inferam hominum pertinaciæ,
 atq; duritie, ad quos à malis suis coercendos omnia, quæ Deus
 fecit (remanente in eis libero arbitrio) non sufficerunt. Beatus
 Bernardus verbum illud: Sitio, exponens dicit: Quid Dñe nun-
 quid crudelius siti, quam clavis, ac cruce torqueris? Omibus
 omnia quæ hucusq; tulisti, & quo animo tacuisti: & solummodò
 de siti conquereris: Ad hoc respondet: cum omnia, quæ Dñs di-
 xit, atq; perfecit, ad salutem nostram dirigetur, nunquam conque-
 sum

*Isaia. 49.**Bernardus.*

37 sum fuisse de ijs, quæ in ipso erat, sed ob ea, quæ ex parte nostra deficiebant: nam hoc solum eius intentionem poterat impedire. Amorē vtiq; humilitatem, p̄cōnitentiā, dispositionē deniq; nostrā sitiebat: solus namq; harum rerum defectus, eorum quæ propter nos fecit, effectum poterat impedire. Et sic ob ea tantū suspirat, quæ ad saluationē nostrā ex nostra metipsorū parte deficiunt. Ioh. 19.

Atq; hinc pendet solutio maximi cuiusdā dubij, quod inest verbis illis Beati Ioannis dicentis: Scies Iesum, quia omnia cōsummata sunt ut consumimaretur scriptura dixit: Sitio. Quomodo oī sancte Euangelista omnia iam consuminata esse dicas, siquidē in tot adhuc mysteria adimplenda supererant? Nondū enim mortuus fuerat: nondū atrociissimus ille mucro sacrosanctum eius latus transfixerat: nondū ē mortuis resurrexerat: nondū discipulos 38 suos diuini spiritus gratia fultos in vniuersum mūndum sanctum Euangelium prēdicatiros miserat? Respondeo cōstellē saluatorem nostrū tantum iam sui erga nos amoris ostendisse, vt quęcūq; fatali nostrae ex ipsius parte deerant, iam perfecta putari possent. Nihil cōficiendū manebat, in quo aliquod dubiu, aut difficultas inesset, nisi quod nobis faciendū supererat. Beatus etiam Augustinus verbū illud valde perpendit, vbi dicitur: Vnus miliū lanccalatus eius aperuit. Non vtiq; dicit sanctus Euāgelista eius latu fuisse percussum, sed apertum, vt significet nihil esse in Iesu Christo Saluatore nostro, quod nobis non p̄teat. Corpus eius vndiq; patet. Hoc solū supereft, vt disponamur, & ad ineffabilia illa beneficia colligēda ingrediamur. O infālices, ac miseri peccatores quoniodo vniuersitē harationes durissima ista corda vobis non cōpungunt! Quomodo tot, tāq; p̄ficiātia beneficia p̄mittere non confundimini? Adeò deuincti iniquitatibus vestris à Satana detinemini, vt ne pedē quidem ad ea consequenda mouere velitis. Meritò quidem dixit David de peccatoribus loquens: Declinantes autem in obligationes. Vbi alia translatio habet: Declinantes autem in obliquationes. In quo apparet peccata non solum obligationes, & vincula vocari. (Mas tambié se llaman enriedos y marañas) Itaque adeò illis animis deuincitur, obliquatur, intricatusque remanet, vt sibi sa pēnumero nullum modum, quo ab eis se explicet, atque resoluat, reperi posse videatur.

His igitur sacraissima Iesu Christi mors iudicium est, & cōdēstatio 39 Angust.
Psal. 124.

Hic igitur sacraissima Iesu Christi mors iudicium est, & cōdēstatio

tio. Ideoque dicit: *Nunc iudicium est mundi.* Et statim addit: 20
Nunc princeps huius mundi rejectetur foras. Diabolum huius mundi
 principem vocat, quia mundanis hominibus tanquam manci-
 pijs dominatur: ipsique eius voluntate promptissime exequuntur.
 Si eis præcipit de aliorum moribus obtrectare, obtrectat, si
 carnalibus voluptatibus indulgere, indulgent; & quamuis aliam
 abominationem statim ipsius imperio admittunt. Nec vero con-
 tentus est diabolus quod illi sua sint mancipia, sed vult etiam, ut
 2. Petr. 2.

ip[s]is, quas committut, abominationibus deseruant. Vnde Bea-
 tus Petrus de peccatoribus quibusdam alios in peccata inducen-
 tibus, eisque flagitia persuadentibus dicit: *Libertatem illis pro-
 mittentes cum ipsis serui sit corruptionis:* à quo enim quis su-
 peratus est, huius & sernis est. Idecirco Dianus Paulus discipulum

2. Tim. 2.

suum Timotheum diligenter hortatur, ut curet quod peccato- 21
 res à diaboli laqueis resipiscant, à quo captivi tenentur ad ipsius
 voluntatem. O miseris homines, qui maledictæ diaboli volun-
 tati obediunt. In cruce igitur supernus dux Iesus Christus ma-
 ledictum hunc principem superauit: & ad hoc in illam ascendit,
 ut simul illo deuicto nos ab eius tyrannica potestate redimeret,
 atque ad diuinam sui obedientiam redigeret. Quod si quis di-
 cat: *Dianus Ioannes de hoc diuino Redemptore loquens dicit:*

Et baiulans sibi crucem exiuit in eum, qui dicitur Caluaria;
 locum: si eam sibi baiulabat, quomodo dicas illum ad salutem
 nostram in eam ascendisse? Sic vtique verum est, quod nobis
 eam tulit, sibi enim neque gratiam, neque gloriam essentia-
 lem per illam meritus es. Accidentalis autem gloria mini-
 ma fuit tot, tantorumque merces laborum. At tamen ineffabili
 charitate nos diligit, ut utilitatem nostram suam ipsem est
 ducat. Ideoque cum Dianus Ioannes dicere posset: *Exiuit baiu-
 lans nobis crucem:* dixit: *Exiuit baiulans sibi crucem:* cum non
 ob sua quidem, sed ob nostra scelera pateretur, ut significa-
 uit David, dicens ipsius nomine: *Infixus sum in limo pro-
 fundi, & non est substantia.* Substantia hic pro fundamen-
 to accipitur, sicut cum Dianus Paulus dixit: *Estatim fides spe-
 randarum substantia rerum.* Quomodo ò Sancte Apostole si-
 dem substantia appellas, si qui dem hoc prius cetera inter Dei
 nostrasq; virtutes interest, videlicet, quod nostræ sunt accidentia,
 quæ possunt abesse & adeisse absque corruptione subiecta: Dei

psalm. 68.

Hebr. 2.

autem

23 autem sunt cum ipsius essentia identificata, iuxta quod fides non substantia quidem sed accidentis est. Ad hoc respondeo, hic substantiam idem esse, quod fundamentum. Et sic vult dicere gloriosus Apostolus, fidem omnium Theologicarum fundamentum esse virtutum. Sicut enim accidentia substantiae innituntur, sic spei, & charitatis fides est fundamentum, atque substantia totum que spiritale edificium, quo coelestis beatitudo comparatur, illi innititur. Ideoque dicit Beatus Paulus eam esse sperandam rem substantiam. Ita etiam hic: Et non est substantia idem est quod; & non est fundamentum. Omnia utique compertum est, nisi peccatum fuisset admissum, labores, afflictiones, atque dolores futuros non fuisset. Itaque si labores in mundo sunt, hi per peccatum ingressi sunt: quamobrem penae, merito culpae dici-
24 tur fundamentalium. Unde: Infixus sum in limo profundi, & non est substantia significat: In summo penarum, atque laborum, o Pater aeternus, & in angustiis, afflictionis, ac doloris profundo peccato submersus demoror, nec vero in me fundamentalium, hoc est, culpa reperitur. Innocens, ac totius sceleris expers tormenta perpetior. O benedictus, & glorificatus talis Redemptor, & benedicta haec charitas; quippe cum propter aliena peccata, & ob praedestinatorum gloriam promiscendam patiatur, de se tamen dici vult: Exhibuit batuans sibi crux. Ecquis haec attente considerans non ardenter amoris ignibus inflammatu?

Idecirco de hac sacratissima morte sermonem faciens, statim hic subdit, dicens: et ego si exaltatus fuerom a terra, omnia traham ad me ipsum. O Angelorum gloria Iesu Christe fili D ei, quomodo summa veritas cum sis, & omnia, quae hic dicas sufficienter expluiris, siquidem iam in crucem sublatus, eius suffixus fuisti, omnia tanien ad te non attraxisti? Quomodo tot, tamquam obstinatos peccatores in orbe reliquisti? Dico Dominum hic dicere, quod omnes homines postquam tot beneficia percepserunt, tamquam infabilis charitatis signa viderunt facere oportet. Ecquis ergo rotundum medicinam ac valetudinem fugitum esse putaret? Aut quis sibi persuaderet captiuum redemptionem, atque libertatem esse negligeturum? Profecto postquam unigenitus Dei filius crucifixus fuit, peccata nobis impossibilia admissa esse deberent. Hoc significavit Isaia Propheta, dicens: Quomodo cessavit exactor, Isai. 14. qui enierat tributum? Contrivit Dominus baculum impiorum: conque-

670 In Feste Exaltationis S. Crucis

cōquieuit, & siluit omnis terra: gauisa est & exultauit. Hæc omnia preciosissima Domini, mors operata est. Atque hi effectus in hominibus, nisi quodammodo lapidibus duriores, ac Dæmonibus essent peiores, cerni deberent. Idem prædixit Michæas Propheta his verbis: Miserebitur nostri Deus noster: deponet iniquitates nostras, & projicit in profundum maris omnia peccata nostra, videlicet, ut iam amplius nō memoretur in orbe peccatum. Iam peccata, & Dæmones Iesu Christi Reparatoris nostri passionis mari submersi fuerunt: Eia igitur dilectissimi fratres sursum corda, sursum corda. Quomodo cœlestem hunc Dominum, ac sponsum vestrum in quo fidem spem, charitatemque vestram vos oportet statuere, non sequimini? Attentis animis considerate cœlestem Redemptorem vestrum in illa cruce eleuatum, lachrymis, ac cruore conspersum à vobis cerni: qui 27 vos dulcissimis verbis alloquitur dicens: Animaduertite omnes me vestri amore deuictum huc ascendisse. Diuus Marcus dicit, quod Dominus Iesu in cruce pendenti summi sacerdotes illudentes ad alterutrum cum scribis dicebant: Christus Rex Israel descendat nunc de cruce, ut videamus, & credamus. Arbitrabantur quippe infelixes Dominum clavis in cruce sustineri. Verum longe opinione fallabantur: præcipue namque summa clementia, & pietate tenebatur. Absalon cum patre suo certamen iniuit. Cumque in bello versaretur, propter nimium calorem (quo torquebat forte fortuna caput galea denudauit), Ut autem longis erat crinibus eo sub queru prætereunte adhuc ferunt arboris ramis, & suspensus mansit: quo sic pendente accessit eius aduersarius, triplicique hasta eius cor transfixit. O speciosissime A 28 bsa. Iesu Christe fili Dei, de quo dixit David: Speciosus forma præ filiis hominum. Passionis Domine certamen aggressus es aduersus æternum Patrem tuum. Ipse enim per Ezechiem Prophetam dixerat: Quæsiui de eis virum, qui interponeret seipsum & staret oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam, & non inueni. Nunquam hic vir in mundo fuit inuentus, qui pro nobis staret aduersus Deum, donec tu ô bone Iesu è cœlo in terram descendisti. Tu aduersus iram, atque furorem æterni Patris tui ut eum mitigares, constantissimè dimicasti: & in hoc conflictu præ ardentissima charitatis calore, quo excandescebas, caput galea detexisti: sic enim te ab hominibus omnibus viribus tuis

Mich. 7.

Marc. 15.

2. Reg. 18.

psal. 44.

Ezech. 22.

¶ tuis exutum tractari passus es , quasi omnipotentia non polles . Et sic dicit Abachuch Propheta : Cornua in manibus eius , ibi abscondita est fortitudo eius . Manibus enim crucis cornibus affixus nullam prorsus fortitudinem habere videbaris . Et ita dicit Diuus Paulus : Crucifixus , est infirmitate , scilicet , humanitatis , abscondita diuinitatis potentia . Illicque verè tuis pulcherrimis capillis , quæ sunt tua diuina attributa , pendebas . Clementia utique , pietas , ac misericordia tua te in cruce tenebant . Et sicut Abalon tribus lanceis transfixus est , sic etiam tu tribus clavis es crucifixus ; at non ijs quidem , sed tuis speciosissimis capillis in cruce tenebaris . Ideoque iure optimo dixisti : Si exaltatus fuero a terra , omnia traham ad me ipsum . Quid igitur fratres respondetis huic vocationi , qua vos diuinus sponsus , ac Dominus vester è cruce accersit ? Quomodo fieri potest , quin vos ad eum conferatis ? Quomodo fieri potest , quin deuictis omnibus passionibus , disruptisque vinculis , quibus detinemini , ad hunc diuinum Deum , cuius tot , tantisque beneficijs deuincti estis , ardentissimo spiritus affectu properetis ? Per ineffabilem huius altissimi Domini clementiam vos deprecor fratres charissimi , ne obsecno secularium rerum luto demersi maneatis , sed potius ex toto corde vestro diuinæ obedientiæ , atque amori vos submittatis : quò ipsius allecti gratia cum eo coelesti gloria fruuntur ad ætherea regna descendere valeatis .

Amen .

In

In eodem Festo exaltationis Sanctæ Crucis Concio Secunda.

*Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius
mundi ejicitur foras, &c. Ioan. 12.*

O D I E solennis sacrosancta Crucis exaltatio ab alma matre Ecclesia celebratur. Et quanuis gladium, quo sp̄sus est occisus, ab sponsa custodiri, ac reuerenter honorari, inhumani, atque abominabile videretur: sanctam tamen Ecclesiam festū Crucis celebrare, quæ fuit instrumentum, quo sacratissimo sp̄so eius mors illata est, nec inhumanum est, necesse videtur. Illa enim non instrumenta quidem passionis filij Dei, sed amorem eius mortis ipsius causam esse dicit: sicque illa veneratur, non quatenus Domino poenam intulerunt, sed quatenus illis diuinus Redemptor tantam à diabolis, atque peccatis, quæ subuerit victoriā reportauit, mundumque qua premebat Sathanica tyrannide, ac seruitute liberavit. O portet autem vos scire fratres in Christo Iesu hoc signum Crucis apud complures orbis nationes multò ante mundi redemptionem permagni fuisse aestimatum. Nam Arabes, qui maximi fuerunt Astrologi inter alias figuræ, atque imagines, quas in lapidibus, & ære insculpebant, crucis signum pluris aestimabant, alijsque omnibus præferebant, ut refert Marsilius Ficinus libro de triplici vita. Ab Aegyptijs etiam antiquis magni siebat: qui priusquam characteres ad scribendum inueniarent, diuersarum rerum, sicut arborum, animaliumque figuris vtebantur: iater quas figuras signum etiam crucis habebant: quo futuræ vitæ aut salutis spem significabat. Sicque ab eis pluris aestimabatur, & ideo illud in Dei sui Serapis pectora depingebant. Hoc narrat Russinius, quod refert Petrus Eremita. His omnibus præfigurari visa est singularis reverentia, quæ in sancta Ecclesia vniuersali sacrosancta cruci erat exhibenda, eo quod mundi reparacionis, ac redēptionis fuerit instrumentum.

Marsili.

Rufin. lib. 2.

Eccle. histo.

Petrus Ere.

lib. 8. de ho-

nesta discipli-

na.

4 strumentum. D. Paulus in ea, quā scripta ad Ephesios, dicit: Be-
neditus Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, qui gratifi-
cauit nos in dilecto filio suo, in quo habemus redēptionē per
sanguinem eius in remissionem peccatorum. Vt autem quodam
modo intelligatis quale fuerit hoc redēptionis beneficiū, quæ
diuini Redemptoris sanguine in cruce perfecta fuit, consideran-
dum vobis est genus humanum utriusque mali, culpe, scilicet, &
poenæ, captiuitate fuisse detinētum. Contemplamini modò ge-
neris humani redēptionem nondum esse peractam, vniuersos
que homines fame, siti, doloribus, atq; angustijs oppressos frigo-
ri, æstuiq; expositos in hoc mundo, velut in atrio inclusos com-
morari, quos quidam è sublimi loco prospiciens miraretur: ac
miseraretur: cui Deus diceret: Quindecim dies ibi commorare,
videbisq; quā merito isti hæc omnia pariantur. O quot mala
videret. Quosdam etenim in se inuicem digladiantes, quosdam
aliorum bona diripientes, quosdam alios decipientes, quosdam
alienis vxoribus tanquam proprijs vtentes: alios denique mor-
tem sibi inuicem inferentes aspiceret. Hic alios falso iurantes,
illuc blasphemantes, illuc denique proximorum famam mur-
murationibus obtrectantes intueretur. Profecto iam tandem tot
insultationes perspiciens deficeret: illisque obstupefactus dice-
ret: O homines infernales, o peruersa, & maledicta gens, qua
leū vitam ducitis? qua captiuitate tenemini? Nunc dico, quæ ve-
stra sunt scelera, vobiscum satis misericorditer, agi. Dicite quæ-
so, ecquis vobis vitam concedit, quò tam tyrannicè, atq; iniquè
viuatis? Ecquis vos cibat, potat, ac vestit? Ecquis vobis terram cæ-
lū, solemque largitur, cum tamen inferno dignissimi sitis? Si au-
tem huic obstupefacto diceret Deus: His ita corruptis, omnique
bono indignissimis volo remedium adhibere, vniogenitumq; fi-
lium meum concedere, qui humanam assumens naturam eoru-
que causa sanguinem suum in cruce diffundens mortem acerbis-
simā patiatur, vt illos à culpis suis liberet; ac poenæ, quas poste à
perpessi fuerit, eis ad æternam glorie coronam impetrandam
conducant. O quantam illius animo infinita hec pietas, atq; cle-
mentia admirationem afferret; & quām indefesso spiritus feruore
immensam Dei probitatem, ac misericordiam commendaret.

Hoc vtq; in mundi redēptione actum est. Et præ tam inef-
fabilis beneficij consideratione gratitudine plenus Sanctus Apo-

stolus dicit, *Benedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, qui gratificauit nos in dilecto filio suo. Quia verò hæc redemptio in cruce facta fuit, idcirco cā venerari, atque in cœlū usque saudibus debemus extollere.* Loquens Salomon de arca Noe dicit: *Benedictū est lignū, per quod fit iustitia.* Quæ verba maiori ratione de sancta cruce dicere possumus: siquidem in ea singularis iustitia facta est, cū genus humanū à Diaboli seruitute, qui illud tyrannicē usurpabat, fuerit vindicatum. Et ita dixit summa veritas, cùm iam morti appropinquaret: *Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi ejcietur foras.* Idest, nunc de mundo iudicio contendendum est, & Dño suo est restituendus: princepsq;, qui eum iniustè possidebat, ejcietur foras; vt verus, ac legitimus eius Dominus Deus illi dominetur: quod iudicium, atq; iustitia in benedicto crucis ligno perfectum est. Vnde David vniuersum mundū inuitat, vt propter hanc iustitiam, & redemptionem exultet dicens. *Dñs regnauit, exultet terra, latentur insulae multitudinib. lib. 3. t. 2.* Vbi Hugo cardinalis alijqué doctores legunt: *Dominus aduer. Mart. regnauit à ligno, exultet terra: hoc est, Dominus regnum suum*

D. Ambr. eruce redemit. Et sic Tertullianus & D. Ambrosius & Sanctus in ep. 1. ad Augustinus & Iustinus martyr dicunt Iudeos verbū hoc: à ligno: quod erat in hoc psalmo à Biblio deleuisse, vt sacratissimum crucis naysterium obscurarēt. Et ita recipit sancta mater Ecclesia. *Cor. 2. Au-* *96. et Iusti.* in suo hymno dicens: Impleta sunt quæ concinit David fidelis *Martyr. in* carmine dicens: In nationibus regnauit à ligno Deus: O admirabilem, atq; inauditum regnandi modum. In libro iudicium di- *Diabo. Con-* *tra Tripho.* cuntur Debora, & Barach, quim Dominus Hebreos à tyrannica *Iud. 5.* Sisaræ seruitute liberauit canere cæpisse, atq; inter alia dixisse: Noua bella elegit Dominus: quia, scilicet, tyrannū illum debilis fœminę Lahelis manibus interfecerat. O quāmeritō nunc etiā cuncti dicere possumus: Noua bella elegit Dominus: siquidē tubarum clangore moenia Hierico fecit excidere quasi fortissimis queisq; machinis oppugnarentur: siquidem una virga Pharaonis potentiam dissipauit: siquidem asina mandibula per manus Samson inumeros Philistæos occidit: siquidem per manus imbecillæ Judith Olophernem interemit: siquidem deniq; per manus pastoris David funda procerum, atq; horribilem Philistæum Goliath humili proiecit, & capite mulctauit. Hęc omnia Dæmonem debili, atq; ignominioso crucis instrumento à Re-

dem-

10 de morte nostro superandum esse figurabant, ut animaduertit
 D. Paulus dicens: Ut per mortem destrueret eum, qui habebat
 mortis imperium, id est, Diabolum, & liberaret eos, qui timore
 mortis per totam vitam obnoxij erant seruituti. Aduertit enim
 hil secundum naturę cursum sine semine nasci ut manifeste appa-
 ret in plantis, in bratis, atq; in hominibus. At diabolus suo sub-
 tili ingenio semen, quod est peccatum, unde mors oriretur, inue-
 nit. Ex quo tanquam ex semine in hominis corde seminato,
 mors est exorta, sicut ipse Apostolus affirmat dicens: Per unum Roma. 5.
 hominem in hunc mundū intravit, scilicet, peccatum, & per pec-
 catū mors. Et quia D̄ mon maledictum hoc semen in hominis
 corde sevit, dicit Sanctus Apostolus, quod habebat mortis impe-
 rium. Venit autem Christus supernus mundi reparator, illumq;
 11 qui mortis habebat imperium, destruxit mortis suę merita, gra-
 tiām q; vnde vita eterna dimanat, in cordibus seminando. Et
 sic grande quoddam mysterium reperietis, quod referunt Sancti
 simi doctores Cyprianus, Epiphanius, Augustinus, Hierony-
 mus, & Chrysostomus. Horum omnium doctorum sententia est Cyprianus
sermone de
 sanctam crucem admirabili diuini spiritus prouidentia super resurrect.
 Ad sepulchrum fuisse collocatam, ideoq; in monte illum calua Epiph. lib. 2.
 ria nuncupari, quia caput humani generis ibi iacebat: vt vnde Hærs. c. 1.
 mors oriebatur inde vita resurgeret. Et vt siquidem caput illud time. Aug.
 veritate arbori inhærendo, & ex eius fructu comedendo nos om serm. 71. de
 nes inficerat, atq; in peccatum induxerat: hoc alterū sacratissimum immolatione
 caput, scilicet, Christus Iesus, crucis instrumentū assumēs omnes Isaac Vbi D.
 nos ad se attraheret, atq; à peccati nexib; liberaret. Ethoc est quod Hier. citat:
 dicit D. Paulus: Et de peccato damnauit peccatum in carne, vt ¶ id est senti
 iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem re affirms.
 ambulamus, sed secundum spiritum. De peccato damnauit pec Chrys. Hom.
 catū significat, (*Que a costa del mismo peccado lo destruyo.*) Sicuti vul 83. in Ioann.
 go dici solet: suis proprijs copijs illo principi bellū infertur, ipsijs c. 19. Tom. 2.
 que absque dubio destruetur. Ecquæ sunt copiæ peccati? labo- Roma.
 res virtuē, ac mors. Destruensque Christus Saluator noster pec-
 catū laboribus, & morte ipsummet suis copijs euertit. Que om-
 nia fecit, vt iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secun-
 dum carnem ambulamus, scilicet, eius effrenatis appetitis fa-
 tis facientes, sed secundum spiritum, id est, ea quæ spiritui nostro
 valde conducunt operamur.

Ideoque postquam dixerat: *Nūc princeps mūdi huius ejicitur fo-
rū: Addidit dicens: Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia trahā ad me
ipsum.* Dicitque Sanctus Euangelista: *Hoc autem dicebat significans
qua morte esset moriturus. Scilicet, morte crucis.* Plurima hic nota-
da occurunt. Primò posset quispiam dicere: *Siquidem prin-
ceps mundi huius Sathanas iam ab eo fuit expulsus, nil iam est,
cur eum timeamus, iam ad libitum nostrum vivere possumus.* Ad hoc respondeo, quamuis Dæmon à mundo quatenus prin-
ceps fuerit expulsus, non tamen quatenus Sathanam fuisse reie-
ctum. Sathanas quippe idem est, quod calumniator, tentator, per-
secutor, & accusator. Quapropter fratres solite vigilemus: ad
nostrum enim exercitium illum Dominus, ut Sathanam in mū-
do reliquit. Mysteriose dixit Dominus. Videbam Sathanam si-
cūt fulgur de cœlo cadētem. Nam quemadmodum cū fulguri
corruīt, quicunque reperit, comburit, destruit, ac foetore coinqui-
nat: sic Sathanas homines vitijs inflammare, fætoreq; ac corrup-
tionē replere conatur. Et sicut qui aduersarium suum deince-
re vult, eum non patitur requiescere, sed semper cum eo dimi-
cat, ne denuō vires, ac spiritum recipiat: sic vos oportet semper
Sathanæ resistere, donec eum supereritis, ac pedibus submittatis
sicuti faciebat David, qui dicebat: Persequar inimicos meos, &
comprehendam illos, & non conuertar, donec deficiant. Quan-
do Sanctus Eliseus præcepit Regi Ioā, vt arcum contenderet
dicens: *Pone manum tuam super arcum: & cū posuisset ille
manum suam, posuit Eliseus manus suas super manibus regis:*
nisi Ioas defeciseretur, sed diu perseveraret, sicut eum Eliseus
admonebat, siquidem tale ab eius manibus percipiebat auxiliū,

Syrios penitus euerteret, integrumque ab eis victoriam reporta-
ret. In quo significatum est, quod siquidem homo in hoc spirita
li confliktu Dei habet auxilium, quo aduersus Dæmonem dimi-
care potest, nisi defatigaretur, sed plurima in eum tela coniuge-
ret; integrum ab eo victoriam compararet. Quapropter fratres si
quidem tam præstanti auxilio adiuuamini, vnuſquisq; virili, ac
præstanti pectore dicat: Persequar inimicos meos, & compre-
hendam illos, & non conuertar, donec deficiant. Secundò super
hæc verba notandum est, vbi nostra translatio dicit: *Omnia tra-
ham ad me ipsa: in contextu Græco haberi: Omnes traham
ad me ipsum, id est, omnes electos.* Ex quo colligitur signum re-
proba-

*Luc. 10.
Simile.*

Psal. 17.

4. Reg. 13.

probationis eorum, qui diuinum hunc Redemptorem non sequuntur. Quo circa fratres charissimi lamentamini, & cum magna cordis vestri afflictione singuli dicite. O Christe superne mundi Saluator, cordiumq; dulcissime depraedator, quam malum est signum me per affectionem, atq; amorem a te procul abesse. Quando accipiter aucupem fugit, solet aucepis in arborē ascendere, & inde recentes, rubrasq; carnes, & cruentum per fusas manū tenens, eiq; demonstrans ad eum proclamat. Oteas dicit: Ephraim quasi avis euolauit. Vbi mysticè per Ephraim intelligitur omnīs homo, qui præ ceteris mundi creaturis ratione, consilio, iudicio, liberiq; arbitrij, vsu locupletatus est, at ve- lut avis per peccatum à diuina Dei obedientia recessit. Quem, ut ad se reduceret diuinus auceps Iesus Christus in arborem crucis ascēdit: illincq; sacratissimam carnem suam cruento perfusam ei ostendens illum accersit. Vulnera quippe, quibus illic trāfōsus fuit coelestia quædam sunt ora, quæ peccatorem vocant, ut ad Dominum conuertatur. Sanguis etiam ibi profusus ad eum clamat: de quo dicit D. Paulus, quod est melius loquens, quam sanguis Abel. O Christe vere animarum amator, qualinqua poterit explicari quanta cum charitate peccatores ē cruce vocaueris? nec verō nunc desinis ad eorum corda interius propulsare, ut ad te conuertantur. Adeò autem sunt surdi atq; insensati, ut voces tuas nolint audire. O quam meritò ad confusione nostram dicere possumus illud Isaiae dicentis: Eleuabit signum in nationibus procul, & sibilabit ad eum de finibus terræ, & ecce festinus velociter veniet. Hoc dixit Sanctus Propheta de Chal-

18 dæis, qui, vbi primum Deus permisit, velocissimè ad tyrannides suas exercendas perrexerunt. Nos autem, quibus ipse Dominus in cruce efficacissimè proclamavit, suauissimisque vocationibus accersiuit, ut nos ad eum per amorem obedientiam, atque imitationem conferamus, ne quaquam ei volumus obediere. Accipiter saturatus, aut cum carnes, quas in monte reperit, comedendo moratur, aucupis vocationibus non occurrit. Hæc est etiam ratio, ob quam nos Dei vocibus non respondemus, quia, scilicet, huius saeculi carnalitatibus, ac turpitudinibus, vehementer intendimus. Incrastatus est dilectus, & recalcitrauit, incrastatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum factorem suum, & recessit a Deo salutari suo: inquit Moses de plebe Israhiti-

cā Idemque de Christiano populo dici potest: grandique cordis miseratione superadditū. Hic autem populus sic à Domino sceleribus elongatus ne tanto quidem tamque ineffabili Dominicæ mortis beneficio ad Deiamorem atque obedientiam vult reduci. O fratres in Christo Iesu per immensam ipsius probitatem vos deprecor, ut erubescatis vos adeò ingratos esse, nec tam ineffabili beneficio debitam gratiam referre.

Tertio super illa sancti Euangelij verba notandum est Dominum, siquidem dicit, se in cruce pendentem omnes suos ad esse allecturū, in hoc significare voluisse se omnes electos suos ad crucē, ut simul cū ipso cruci configatur, aeducere. Et ita dicit D. Paulus. Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vi tuis, & concupiscentiis. Vbi maximè verba hæc: Qui sunt Christi, à vobis vellem adnotari. Nam licet qui non sunt Christi carnem suam crucifigunt, siquidem maximos labores perpetiūt, vt secularia consequantur: virtus tamen, & concupiscentias suas non crucifigunt: imo potius eas viuidiores indies relinquunt. O quot labores patitur avarus, libidinosus, & ambitiosus: hos autē labores non ob crucifigenda quidem, sed ob augenda, & conservanda virtutē perferunt. Qui vero Christi sunt, vtrūq; carnē, scilicet, cū virtutis crucifigunt. Quemadmodum qui crucifixus est nec pedē, nec manū commouere potest, sed omni motui est fixus: sic qui est Christi carnem, cupiditatē, ac desideria sua crucifigit, ne ad quicquā faciendū, aut cupiēndū, quod diuinaz legi dissonet, moueat. Et ita dicit Deus per Baruch Prophétā: Delicati mei ambulant vias asperas. Tunc iusti animē indulgent, cum corpus aspere tractant. Ideoq; Dicit Dns eos, qui animā delicata, suaibusq; indulgentijs circūseptam habere volunt, vias asperas ambulare, id est, poenalibus, ac laboriosis operibus intēdere. In quanto Regū volumine legitur incole Jericho Eliseo prophete dixisse: Ecce habitatio ciuitatis huius optima est, sicut tu Dñe prospiciis, sed aquæ pessimæ sunt, & terra sterilis. Ipse autē petiit vas salē plenū, illudq; in quas immisit dicens: Hæc dicit Dns: sanauit aquas has, & non erit in eis vltro mors, neq; sterilitas. Aptissimè mundū huc Jericho, quod rē inuicibilē significat, possimus appellare, siquidē tā instabilis est, tantaq; ac tā crebra passim vestiū, & morū comutatio in eo est. Et habitatio huius mundi optima est: in ea enim æternam vitā possumus promereri. Aquæ vero sunt pessimæ,

Galat. 6.

Baruch. 4.

4. Reg. 2.

se pessimæ ; quæ sunt carnis desideria & frangantique appetitus. Hæ aquæ huius mundi incolas affligunt, efficiuntq; ut terra, quæ est vita humana, sterilis, atq; infuscata sit. Nā se per numero carnales appetitus efficiunt, vt bonoru operu, quæ facimus, meritū amittamus: propter illas enim bona opera nō diuino quidē, sed nos sī potius amore duci efficiuntur. Ad harum igitur aquarū salubre remedium nobis præcipit maximus Eliseus Christus Iesus filius Dei, vt vas crucis cum sale prudenter in eis immittamus, vt sanetur, vitaque nostra fertilis, & meritoria efficiatur. Tunc autē hoc facimus cum penitentibus, ac laboriosis exortationibus carnem nostram mortificamus.

Alius sensus horum verborum est: *Omnia traham ad me ipsam*
 hoc est, hoc beneficio illos omnes deuinciam, vt per amorem se-
 sed me conferat, neque per obedientiam, imitationemque se-
 quantur. Omnes (inquit) :quia beneficium in omnes collatum fuit.
 In libro Exodi dixit Deus nroy si: *Primogenitū hominis pretio redimes.* Quasi diceret: Volo, vt filius regis quinque siclis, filius autem pastoris non quatuor, sed quinq; etiam redimatur. O grāde mysterium. Quippe cum in populo illo tātum inter diuites, & pauperes, inter reges, & subditos discrimē futurū esset, omnes pari quinq; siclorū pretio vult redimi. Hoc fecit, vt significaret, nos omnem tam pauperes quā diuites quinque sacratissimis Sal-
 uatoris nostri vulneribus esse redimendos: sicque omnes pari fi-
 de, amore atque obedientia ei seruire debere. Nec verò te potes
 excusare dicens te debilem esse, cum omnibus ex una eademq;
 cruce, & dominica morte robur, ac fortitudo dimanari. Cūm nu-
 trix Miphiboseth filij Ionathæ infantem brachijs deferret, cum
 eo cecidit, vt autem tener erat, crus ei confractum fuit, & claudus
 effectus est. Sic excidente primo parente nostro Adam per cul-
 pam cum omnes seminariè, & originaliter in illo essemus omnes
 claudi, atque ad in coelum iter faciendum inhabiles fuimus effe-
 sti. At quemadmodum clando pes ligneus apponitur, vt possit
 incedere: sic Deus nostri misertus lignum nobis pedem tribuit,
 quæ est crux, passio, ac mors unigeniti filij sui: cuius meritis clau-
 ditate liberamur, vt apti, atque expediti per hanc spiritalem
 viam possimus incedere. Hoc igitur ligneo pede charissimi
 fratres utimini, & per modum, ac viam, quam vos do-
 cuimus, ad vestrum diuinum caput tendere incipite, vt

Exod. 13.

2. Rg. 4.

in vobis sententia illa impleatur : *omnia traham ad me ipsum.* 25
 Et si obscurissimis verbis Dominus hic de morte, & cruce sua
 locutus est : illa tam en Hebrezi, qui aderant, optimè intellexerunt.
 Et respondit ei turba, Nos audiuimus ex lege quia Christus manet in aeternum, quomodo tu dicas : Oportet exaltari filium hominis? Mirabile quidem est, quod cum hic de Dominicâ morte mentio fiat, dicatur: Oportet exaltari filium hominis
Quem hoc oportebat, o suauissime animarum nostrarum amator nos vtiq; propter prædictos effectus. Pastores montibus ignem applicare, eosq; comburere solent quod postea foenum, herbaq; abundantia ad armenta pecudesq; pascendas nascatur. Sic nos oportebat, ut hic diuinus mons complurium tribulationum ignibus vreretur, quo nobis tanta spiritualium pastuum sacramentorum, donorum, virtutum, gratia, ac deniq; gloria abundanter nasceretur. O felices animi, qui uberrimi huius montis pastibus depasci curant. Nobis etiam necessarium erat filium hominis exaltari, vt scutum quoddam haberemus, quo nos ab hostibus protegeremus. Vnde Hieremias Propheta dicebat: Da bis scutum cordis labore tuum. Labor per antonomasiam sacratissimam Christi Redemptoris nostri mortem, atq; passionem significat. Quod scutum siquidem iam nobis pater aeternus concessit quando Diabolus te, o frater tentationis, tu percutere conabitur, illo te protege: hoc enim ipse sp̄s sponsum in canticis exhortatur dicens: Surge, propria amica mea, & veni columba mea in foraminibus petre. Columba cu se ab accipitribus nimis afflcam, & insectata in aduertit, in cauernis petrae se includit, ibique secura moratur. O Christiana anima hunc Diabolis, aut carnalibus temptationibus persecutam experiris: ad petræ foramina, quæ sunt dulcissimi Redemptoris tui vulnera, cōfuge. Nam ut ait Diuus Bernardus, vbi firma, tutaque requies, nisi in vulneribus Iesu Christi? O Benedictum tale refugium, vbi non à Diabolo, & mundo solùm, sed à metuenda ipsius Dei ira se homo tueretur. Caeve autem ne adeo sis infidelis, vt scutum istud accipias, quoniam in peccatis tuis defendas cum charitatis zelo à proximis tuis corriperis. Non nulli sunt ita peruersi, atq; corrupti, quibus si dixeris: Quare tot peccata comittitis? Quare Deum non timetis, & à vijs vestris pessimiis conuertimini, an requiri à divino furore demoramini? respondet: Maxima

*simile.**Thren. 3.**Cant. 2.**Bernardus.*

est

28 est Dei misericordia, ingentiaq; Iesu Christi filij eius merita, hec
 nobis proderunt, ne condemnamur. O cæci, ac miseri quomodo
 vos à Sathanā decipi sinitis? quia ex tanto sacratissimæ Domini
 ni Iesu Christi mortis beneficio ansam assumitis in sceleribus,
 atq; abominationibus vestris perseuerandi. De hoc ipse Dominus per David Prophetam queritur dicens: Supra dorsum meū
 fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suam.
 Hic dorsum significat paſſionem, ac tormenta Domini. Et ita
 vbi nos legimus. Corpus meum dedi percutientibus, & genas
 meas dedi vellentibus, Septuaginta interpretes transtulerunt:
 Dorsum meum dedi ad flagella, & genas meas ad alapas. Tunc
 q; peccatores super optimi Iesu dorsum fabricat, cùm ipsius paſſionis
 fidentes turpiter, flagitioseq; viuere, ac peccata peccatis su-
 peraddere audent. Caveamus fratres charifissimi à tam maledi-
 cta fabricatione, ac ædificatione. Oportebat etiam filium homi-
 nis ad doctrinam, eruditionemq; nostram exaltari. In libro Ge-
 nesis dicitur Patriarcha Jacob se deuinxiſſe pecudes Laban
 custodire, dummodo ei agnoscibueret, qui diuersis coloribus
 nascerentur. Quo sibi à Laban concessio, Jacob hoc artificio uti-
 batur. In canalibus virides, excoriatasque virgas ante oculū ocu-
 los proponebat, quò cùm oves conciperent, virgas illas multico-
 lores contemplantes diuersis coloribus agnos producerent. Om-
 nes nos complures pecudes habemus, quę sunt animæ potentiae
 corporalesq; sensus: quod pecus ne amittatur, Dei custodia indi-
 get. Ut enim ait David: Niſi Dominus custodierit ciuitatem,
 fruſtra vigilat qui custodit eam. Et propter hoc beneficiū, quod
 30 in nos confert, vult vt ei diuersorum colorum agnos præbeamus
 per quos diuersa virtutum genera designantur. Albus quippe co-
 lor puritatē, niger humilitatē, viridis spem, rubicundus denique
 charitatē, & miram in laboribus patientiam significat. Ut autem
 Deo placeatur, nō sufficit quenquā una harū virtute fulgere, sed
 omnibus eum præditum esse oportet. Parū prodest homini ca-
 stitas cū superbia, & minus humilitas cum luxuria. Vnde Be-
 tus Gregorius in Homilia super euāgeliū: Sint lumbi vestri p̄c
 cin. Et sic dicit: Nec castitas magna est sine bono opere, nec bonū
 opus quicquā est sine castitate. Atq; vt animæ efficacissimam
 sanitatum virtutum conciperent desideriū, illasque exequentes
 gloriosos pareret foetus, hac singulare industria viſus est aeternus

Psal. 128.

Iſai. 51.

Genes. 30.

Pſalm. 126.

Gregor.

Deus: videlicet, viridē, & excoriatā virgam in crucis canale loca-
uit, vbi sanctorū animæ reficiuntur. Hæc viridis virga est Iesus
Christus Saluator noster: ipse etenim dixit cùm ad morte perge-
ret: Si in ligno viridi hæc faciūt, in arido quid fieri? Hancq; viridē
Euseb. 23:
& excorticatā plurimisq; verberibus excoriatam, vibicibusque
ac cicatricibus consitā virgā posuit aeternus Pater, quād in cru-
cis canale locari permisit, vt oves, quæ sunt fideliū animæ coele-
stem sponsum suum tot coloribus circunspersum, verberumque
diluicio in cruce perfusum contēplantes feruida diuersarū virtu-
tū concipient desideria, illaq; opere exequantur, quibus Deo,
cui tanta est earum cura, cōplacent, atq; deseruant. Sicque diu-
nā gratiam promereātur, qua cœlestis beatitudinis gloria compa-
ratur. Ad quā nos perducat id ī Iesu Mariz filius, Amen.

CSUPER Hoc Euangelium duplicem concessionem in Sabba-
to ante Dominicanū Palmarum in volumine quadragesima-
li reperies.

IN FESTO S. MAT- thæi Apostoli Con- cio Prima.

Vidit Iesus hominem sedētem in telonio Matthaeum
nomine, &c. Matth. 9.

Eus in principio domum suam ex Angelis
construxit, qui omnes iusti fuerunt, atq; in
gratia creati. Verūm sicut dicit Iob: In ange-
lis reperit prauitatem, & ita cecidit huiusfan-
eti ædificij pars maxima per peccatum, & ima-
lorum Angelorum ruinam. Volensq; ipse
Deus hūc casum reficere, domūque suā re-
ædificare, ab hominibus etiam iustis exorsus est, qui fuerunt pri-
mi parentes, vterque in originali iustitia creati: at illico defece-
runt, siquidem protinus peccauerunt. Dicit igitur Deus: Scio
quid faciam: siquidem Angelico quod adeo donis meis locuple-
tatos

5 statos se se viderunt superbiendi occasionem sumpserunt: homi nesque tanto affecti beneficio ingrati, atque inobedientes fuerunt. Ego peccatores accersiam, Ecclesia que mea illos funda menta locabo, quod miserum, atque abiectum statum, unde illos sustuli, perspicentes humiliantur, perseuerent, & non excidant.

Et sic peccatores inuenit, peccatores vocat, iustosque eos red dit ac iustos in Ecclesia sua constituit. Sicuti latomus, qui rudes lapides demolitur, insculptosque in ædificatione constituit: sic Deus diuum Petrum, Paulum, atque Matthæum perfecit, aliosque sacros Apostolos cœlauit, eosque Ecclesia sue fundamen ta supposuit. Et sicut faber cedrum inter rubos, ac spinas videns eam illinc aufert, & dolat, atq; optimè paratam ædificij columnam eam constituit, sic maximus artifex Iesus Christus videt ho

4 minem Matthæum nomine sedentem in thelonio, quasi cedrum inter spinas, illicq; eū sustulit dicens: Sequere me. Et à cupidita tibus, sacerularibusq; negotijs circumscripsi, absolutum, atq; do

latum una ex quatuor Ecclesiæ sunt sanctæ columnæ illum con stituit, qui sunt sacro sancti quatuor Euægelistæ. Quod peritis si mus quispiam medicus in ciuitatem deniō ingreditur, siquem inuenit ægrum ab alijs medicis desperatum, atq; depositum, maximam in eo curando, ac sanando adhibet diligentiam ut fama sibi, celebre mque opinionem comparet, atque alij infirmi eum ad sibi medendum accersiant. De Christo Redemptore nostro dicit Beatus Augustinus: Magnus de cœlo venit medicus, quia magnus in terra iacebat ægrotus. Et quanquam omnes peccato res dicuntur, & sunt infirmi, Diuina tamen Matthæum ægrotu

5 à terrestribus medicis desperatum, atque depositum fuisse dice re possumus. Nam infirmitas, in quam publicani, vestigiumq; conductores incidere solent, est auaritia, atque cupiditas, quam nisi Deus potentia sue dextera tangat, est penitus incurabilis. Diuina nos misericordia, custodiat, ne in tantu malum cor ruamus. De quo dixit Beatus Paulus: Radix orationis malorum est cupiditas: quam quidam appetentes errauerunt à fide, & inferuerunt se doloribus multis. Hæc est saceruli anima, ac spiritus, qua homines ad mille iniustias, ac peccata perpetranda mouetur. Hæc etiam est diaboli stimulus, quo suos compungit, ut ne una quidem tranquillitatis horas fruantur: ex hac etiæ idolatria di manat. Hebrei ex auro, & argento, quod ex Ægypto subtraxerunt

Simile.

simile.

Aug. de Ver
bis A post.
ser. 8. tom.

10.

1. T. 11. m. 6.

vitulum

Exod. 32.

vitulum, quem adorauere, conflareunt. Cumque vnuſ eſſet, dixerunt tamen ut habeatur in Exodo: Hi ſunt Diſ tui Iſrael, qui te eduxerunt de terra Aegypti. Erua multos, cum vnuſ eſſet, appellauant; quia ſinguli aurum, diuitiasque ſuas, quas attulerant, ut vitulus conflaretur, adorabat. Sic modō auari aurum, diuitiasque ſuas adorant, ſiquidera in eis amorem, affeſtumque ſuum conſtituant, & earum cauſa Dei obliuifcuntur, illique inobedientiunt. Hæc etiam tyrannos atque crudeles homines reddit. Et ita vbi nos legimus in Psalmitis: Diuites eguerunt, & eſurierunt, in Hebreo contextu habetur: Leones eguerunt, & eſurierunt.

Pſal. 33.

Itaque ideiñ eſt diues auarus, ac leo crudelis, hominumque deſtructoſ.

Math. 19.

Demum tam graue peccatum eſt, ut Christus Iesuſ Saluator noſter dixerit: Facilius eſt camelum per foramen acuſ intrare, quam diuitem intrare in regnum cœlorum. Quod noſ de libidinoſo quidem, neq; de inuido, aut de ſuperbo dixit: Ex quo quantum quamque nociuum ſit hoc vitium aperte colligitur.

Ezech. 12.

Sicque Deus ſe de illo ſupplicium ſumpturum promittit dicēs per Ezechielem Prophetam: Ecce comploſi manus meas ſuper auaritiam tuam, quam feciſti. Ideſt: Ego manum meam reſtringam, & contraſto pugno auaritiam tuam percutiam.

Quare autem o Domine auaritiam contraſto pugno percuties? Utique, ut maius ſit ſupplicium, quando grauiſſimum eſt peccatum. Et ſiquidem tu pugnum tuum contraxiſti, neque manum tuam pauperum neceſſitatibus aperiſſe voluisti: ego manum meam complodam, & coarctabo, ut te dirius cruciem.

O terribilia verba: quomodo illa auari audient eſtoto corpore non contremiſcant? Quia utique præ auaritia quodammodo iſenſibiles redduntur. Ouidius fluuium eſſe teſtatur, in quein quicquid ingreditur, in lapidem protinus conuertitur. Et quamuis illud eſt mendum, ac fabula: de auaritia tamen hoc iure optimo dicere poſſumus. Ipla etenim eſt flumen, in quod vbi primū homo ingreditur, durus quasi lapis efficitur, diuinisq; coniunctionibus redditur iſenſibilis. Infuper hæc omnia dico, auaritia eſſe incurabilē morbi. Luxuria quippe tēpus, & etas lōgēta refrenat: at hic morbus nūquid ſeneſtute curatur? Nō utiq; imō tūc vehementius dominatur, ut appetit in maledicto Saule, qui in ſeneſtute cupidus, & auarus fuit effectus, ut dicitur in libro primo Regū: & ppter hoc peccatum à Deo repulſus eſt, ſicut ibide ei

ouid.

annuncia-

x. Reg. 15.

9 annunciat Samuel propheta dicens: Quia proiecisti sermonē
 Domini proiecit te Dominus. Hoc autem fecit quādo pepercit
 optimis gregibus ouium, & armentorum, & vestibus, & arieti-
 bus, & vniuersis, quæ pulchra erāt regis Agag, nec voluit disper-
 dere, ea videlicet, cupiditate deuinētus. O quot sunt hodie in or-
 be Saules, qui iuuenes cum essent liberales, atq; amici Dei erāt,
 postquam autem senuerunt, auari, ac cupidi redditū sunt. Quid
 autem erit eis, qui à iuuentute auaritiam didicerunt? Quando igit
 tur morbus hic senectute non curatur, quo nam medicamento fa-
 nabitur? nunquid calamitatibus? Superbiæ labores, ærumnæ, ac
 pressuræ mederi consuescunt: cupiditas verò eis magis accrescit.
 Nam necessitas est velut pondus horologij, quod rotas attrahit,
 neque eas requiescere sinit: sic necessitas cupidum, atque auarū
 10 apprehendit, atque solicitat, ne vñquam quiescat, sed semper in
 quietus satagat, & in cupiditate magis accrescat. Nec verò mor-
 bus hic abundantia curatur: siquidem experientia comperitur,
 quòd Crescit amor numi quantum ipsa pecunia crescit. Et qui
 diuitias ad cupiditatem extingueādam perquirit, similis est oleū
 in ignem, ad illum extinguēdum projicienti, qui eum magis ac-
 cedit. O fratres in Christo Iesu per viscera misericordiæ Dei
 nostri vos deprecor, vt vallo cor vestrum circumdetis, ne auari-
 tia vltérius progrediatur: nam etiam & mare limitibus, & littori-
 bus est obſessum, vos autem nunquam saturamini. De inferno
 dixit Isaías Propheta: Dilatauit infernus aniinam suam, & ape-
 ruit os suum absque vlo termino. Idem vtique de singulorum
 vestrum corde dicere possumus: siquidem nullo termino cupi-
 ditatem vestram circundatis. Quòd si quis querat quomodo ter-
 minus hic sit cordibus imponēdus, respondeo, illum sanctis con-
 siderationibus imponi posse, recordando vitam cras esse finien-
 dam, omniaq; terrestria in hoc sæculo esse relinquenda, sicuti
 dominus dixit diuiti arbitrant se diuitijs suis diu esse fruiturum,
 his verbis: Stulte hac nocte animam tuam repetunt à te: quæ au-
 tem parasti cuius erunt? Addiditq; vltérius dicens: Sic est qui
 sibi thesaurizat, & non est in Deum diues. Etiam valde merito-
 rum fore sentio, si quemadmodum iustus paupertatē vouet,
 sic etiam diues, cui omnia necessaria suppetunt, se nihil amplius
 acquisiturum esse promitteret. Quod siquidem nullus diuitum
 facere vult, neque diuitiarum acquisitionem taxi moderatur,
 sentio

simile.

simile.

Isai. 5.

Ihe. 12.

sentio reges optimè facturos, si leges sancirent, ne quis post-¹²
 quam triginta mille aureos haberet, aut aliam maiorem, sine mi-
 norem pecuniaæ quantitatem obtineret, amplius emptioni-
 bus, & venditionibus intenderet, sed vestigalia emeret, & ex il-
 lorum redditibus viueret. Nam cùm homo centum millia au-
 reorum possidet, propter bonam ipsius opinionem omnes ei fi-
 duat, sicque omnia sibi comparat lucra, alijs verò mercatores in
 dubijs tantū negotiationibus, paruiq; lucri carius ementes & vi-
 lius vendentes versantur. Itaque omnia, ex quibus pingue lucru
 elici potest, diuites emunt, os autē abrosum, atq; inurile pauperi-
 bus derelinquent. Quando aquila venatum exit, nulla aliarum
 avium pinguem prædam potest aucupari, omnia ipsa compre-
 hendit viles tantummodo, & debiles relinquens aues. Sic locu-
 pletissimi quique mercatores optima quæque, & maximis lucri-¹³
 sibi comparant. Regesq; taxim istam eis constituentes optimè
 esse facturos, patet. Nam diuinæ literæ etiam diuitijs regis limi-
 tes, taximque in veteri lege constituerunt dicentes: Cum fuerit
 rex constitutus, non multiplicabit sibi equos, neque habebit ar-
 genti, & auri immensa pondera. Si autem rex auri, & argenti,
 quæ ad reipublicæ utilitatem, defensionemque subordinat, ta-
 xim debet habere: quanto maiori ratione priuati hominis auro,
 & argento taxim debet statuere, qui nihil aliud expetit, nisi se
 locupletare, licet cum aliorum notabili detimento ditetur? Hic
 igitur erat morbus incurabilis, quo Beatus Matthæus labora-
 bat. Venitque peritissimus medicus Iesus Christus, & illum mi-
 rabiliter uno verbo curauit dicens: Sequere me. Sicque alios,
 qui eodem morbo laborabant, vt simul cum eo curarentur, ex-¹⁴
 citauit.

Dicit igitur Sanctum Euangelium: *Vidit Iesus hominem se-
 dentem in thelonio: Sedens orbem suis negotijs reueluebat. Heu,
 heu & milies heu, quād ad literam hoc idem in orbe terrarum
 agitur. Sedens quippe malus mercator in sede alienum san-
 guinem fugit, illincque hamos emitit, quibus in Flandria, Ve-
 netijs, & vbique terrarum numos expiscetur. Iurisque peritus
 in sella sua sedens, librosque reueluens maioratus instituit, mo-
 dicoque labore innumeram acquirit humorum multitudinem.
 Pauper autem agricola terram cum sudore vultus sui à solis
 ortu, usque ad occasum maximo cum labore perfodiens vix*
se alit;

simile.

Dent. 17.

15 se alit: tu vero in avaritiæ cathedra sedens amplas, sumptuosasq;
 ædes cōstruis. Audi ergo ô peccator, quid tibi Habacuc Propheta
 Dei nomine dicat: Væ qui congregat avaritiam magnam do
 mui suæ, vt sit in excelsø nidus eius, & liberari se putat de manu
 mali. Congregasti confusionem domui tuæ: cōscidiſti populos
 multos, & peccauit anima tua. Quia lapis de pariete clamabit,
 & lignum, quod est inter iuncturas ædificiorum, respondebit,
 Væ illi(ait Dominus)qui diuitias cum avaritia domui suæ con-
 gregat: væ qui terram deprædat, vt nidum suum in sublime
 ferat, nomenq; suum in excelsum tollat. Dicite mihi, in quem
 scopum tendit mercator? qualis est eius finis, & intentio,
 cum alios decipit? ad quid respicit iuris consultus, qui heri
 à gymnasij venit, & iam terræ dominatur, amplasque do-
 mos ædificat, & pingues maioratus instituit? Videlicet, vt
 sit in excelsø nidus eius. O infelix si statu, in quo Deus te lo-
 cauit, contentus viueres, neque te alijs præponere, nomenque
 nouum illustris viri velles acquirere, in conditione tua tranquil-
 lis cum bona conscientia tu, & filij tui viueretis. At cum super-
 bias, inaniq; gloria efferaris, & generis tui principem te velis ef-
 ficerem omnia tibi in perniciem, & temporalem, & æternam con-
 uertutur, miser autem liberari te putas de manu mali. Animad-
 uertite amentiam: arbitratur quippe miser hic sibi non esse præ-
 paratum infernum. Cogitasti confusionem domui tuæ. Malam
 telam confusionemque domui tuæ orsus es: nam tu, & filij tui
 mala ista persoluetis. Etenim etiam & ipsi parietum lapides ad
 uersum te conclamabunt: trabesque & postes ipsi miroartificio
 17 perpoliti, atq; insculpti, qui domicilium tuum fulciunt vireta-
 querebus, ac sudoribus alienis consita, thronus tuus sedeq; q
 heroicæ maiestatis omnia hæc aduersum te proclamabunt.
 Quid ergo respondebis ô infelix quando hæc, & tuam
 plius conscientia, atq; Dæmones te in diuino conspectu accusa-
 uerint? Nunc igitur, ô frater, siquidem tempus tibi suspetit,
 opportuuum tibi remedium adhibe: & animaduertat unusquisque
 que in qua sede illū Sathanas collocarit, & in quanto inferni pe-
 riculo veretur. Et siquidem omnes Deus passim diuinis inspira-
 tionibus accersit, velociter surgant, tantumque discrimen eu-
 tent. Hoc est unum malum qd Deus inter alia de homini
 bus maximè queritur: scilicet, quod postquam peccauimus, ab
 ipso

Hab 4.2.

I*sai. 65.*

ipso reuocati nolimus ad eum conuersti. Et sic dicit per Isaïä Pro 18
phetam: Et vos, qui dereliquistis Dominum, qui obliiti estis mō
tem sanctum meum, id est, Ecclesiam eorum, videlicet, quæ in
sacro baptiſmate promissiſtis, obliuſcentes: qui poniſtis fortunæ
mensam, & libatis ſuper eam. Glossa ſuper hoc dicit, Deam for
tunæ temporalis eſſe honoris diuitiarum, atque autoritatis incre
mentum, ad quæ augenda omnia, quæcunque peraguntur, ſunt
quædam ſacrificia, quæ Deę fortunæ immolantur. Et qui hęc fa
ciunt, tanquam idololatræ mensam, atque altare huic Deę cri
gunt, quos hic Deus vehementer comminatur dicens: Numerab
eo vos in gladio, & omnes in cæde corruetiſ, id eſt, in peccato ve
ftro moriemini. O quām dura comininatio, quo modo iij, qui ſe
tantō ſcelere comprehenſos ſentiuſt, non trepidant, & mero
te conficiuntur. Et valdē notandum eſt Dominum hic abſolute
non dicere, ſe propter hęc peccata illos eſſe puniturum. Sed pro 19
eo (inquit) quòd vocauī, & non respondiſtis, locutus ſum, & non
audiſtis, ſed pertinaciter faciebatiſ malum in oculiſ meis. Vbi
apparet Dominum magis conqueri, quòd homo poſt peccatum
ad eum nolit conuerſi, quām quod iſpsum peccatum admiferit.
Hoc etiam eſt valde penſandum, quod dicit: & faciebatiſ mala
in oculiſ meis. In quo peccatorum impudentia detegitur, qui cū
ſe à Deo perſpici cognoscant à malis tamē ſuis non ceſſant. Mit
tit Dominus puerum ſuum aliquò, qui pergens cum alijs pueris
in via ludit. Accedit dominus ad ianuam, eumq; proſpicit. A til
lè cū ſe à Domino ſuo videri aduertit, ſtatiſ à ludo deſiſtit, &
currens domini ſui mandatum exequitur. Magnæ enim impuden
tiae genus eſſet, cum ſcientem ſe à domino videri, in ludo, at 20
quę inobedientia perſeuerare. Omnes nos à Domino Deo no
stro cum diuersis mandatis mittimur. Viris coniugatis quæda,
clericis alia, religioſis alia, ſingulis denique iuxta conditionem
ſuam ſingula præcipiuntur. Plerique autem ſecularibus nanijs
intenti Dei præcepta exequi negliſimus. At ſi attente conſide
ramus, nos à Deo perſpici, hęc conſideratio nos debet ab omni
bus iſtis ludicris impedimentis reuocare. Quod ſi hęc conſidera
tes nihilominus tamen in eisdem peccatis pertinaciter commo
ramur, hoc maximæ impudentiæ, ac depravationis eſt ſignum.
Ideoque magno cum affeſtu dicit hęc Dominus: Et facieba
tiſ malum in oculiſ meis.

Simile.

Non

21 Non utique sic fecit Beatus Matthæus: sed ubi primum bonus
 Iesus in eum oculos coniecit, & dixit: Sequere me, protinus surgens se
 catus est eum. O fratres mei quoties à Deo vocati fuistis, semper au-
 tem eius vocationibus obsurdescitis sursum, deorsum, interius,
 exteriusque vos accersiuit, sursum gloriam vobis promittēs, deor-
 sum vos inferno comminans, interius conscientiæ moribus, ex-
 terius denique calamitatibus, ac morbis deterrens. Habet se in
 hoc sicut veterinarior calceator, Hispanè (*Herrador.*) Præterit via *simile.*
 tor pulcherrimum deferens equum, quem vendere non vult, tūc
 veterinarior vngulam equi clavo transfigit, quò viator cernens
 equum claudum, quem ultra vendere noluit, vendat inuitus. O
 ineffabilem Dei probitatem, quot peccatorum corpora morbis
 transfigit, alijsque laboribus premit, vt siquidē se sponte sua divi-
 22 næ Maiestati committere nolunt, saltem laboribus, morbisque
 compulsa se scilli tradant. Et sic dicit David cum ipso Deo lo- *psalm. 9.*
 quens: Contere brachium peccatoris, & maligni: quæretur pecca-
 tum illius, & non inuenietur. Quod si hucusque omnes hæ voca-
 tiones non profuerunt, aduertite, quæso, fratres, nam viam etiam
 vos erudit, qua ad eum ire possitis: non etenim in salutis vestræ
 expetitione defeciscitur. Et ita ubi nos legimus in libro Prover- *pron. 4.*
 biorum: Viam sapientiæ monstrabo tibi, educam te per semita-
 tas æquitatis: alia translatio habet: Viam sapientiæ monstraui ti-
 bi, eduxi te per semitas æquitatis: & sic est etiam in paraphrasi
 Chaldaica. In qua translationū varietate denotatur assidua per-
 seueratia, qua Deus nos vocat, ducit, salutemque nostram curat: si
 quidem dicit: Monstrabo, & monstrau. O benedictus, & glori-
 23 catus sit talis Deus. O infelices, quia tantæ clementiæ sunt rebel-
 les. Quomodo fieri potest, quin huius ineffabilis probitatis Dei
 consideratione moueamini, quia tam amorosis visceribus vobis
 dicit idem quod Diuo Matthæo: Sequere me? Quasi dicat: Hucus-
 que laborasti, diuitias, honorem, voluptatemque sequens: nunc
 autem, ecce ego adsum, quem paucioribus passibus, minorique
 difficultate consequere. Hoc dicit per Iсаiam Prophetam his ver *Iса. 57.*
 bis: In multitudine viæ tuæ laborasti, nec dixisti, quiescam; vitæ
 manus tuæ inuenisti, propterea non rogasti me. O verba perpe-
 tua recordatione dignissima. In multitudine (inquit) viæ tuæ la-
 borasti: quia totum hominis malum in eo consistit, quod quam
 libet viam amplectitur, voluntatemque suam Dei benepla-
 Sanct. j. pars.   Xx   cito

cito derelicto, atque neglecto vult exequi. Etenim si es avarus car²⁴
 nalis, superbusque talis es, quia tu is esse vis. Diciturque viarum
 multitudo, quia homo est multicipidus (*hoc est antojadizo*), & ex
 uno in aliud præcipitum deuenit semper condemnationem suam
 perquirens. Nequit enim homo per has vias, ad quas à depraua
 tis appetitis suis cōmouetur, sine magnō labore, ac cordis affli-
 ctione procedere. Et non dixisti, quiescam. Obstupēdum est ut
 que quod cū peccator aduertat laborem, ac defatigationem,
 quam in scelerum suorum executione perpetitur, non tamen di-
 cit. Nunc tandem volo requiescere, atque à tanto labore, & agone
 liberari. Volo hanc malam foemina m derelinquere, in cuius socie-
 tate tot sunt anni, ex quo creatorem meum offendō. Volo ab iniu-
 sta hac lite desistere, domumque meam redire. Nolo iam amplius
 pauperes insectari, nolo, vt mei causa iurisconsulti animas suas in 25
 infernum detrudant, iniustum litem meam tractantes. Non dixi
Si: Quiescam. Et quare? Quia vitam manus tuæ inuenisti: Vulgo
 dicere consuectis: Hic homo ex manibus suis viuit. Ita dicit hic
 Deus: tuis pessimis operibus, ac negotiationibus, quæ sunt ma-
 nus tuæ, honorem, diuitias, autoritatē deniq; inuenisti. Et quanvis
 hoc te ex parte molestia afficiat, in laboremque inducat, ex altera
 tamen parte delestat, & ita illud sequeris. Propterea (inquit) non
 rogasti me. Quandiu vos mundus oblectat, resque vobis prospe-
 re succedunt, Dei non recordamini: tunc solummodo ad Deum
 conuertimini, quando vobis mundus est omnino contrarius.
 Tunc, vt paulo ante dicebamus necessitate compulsi Deum de-
 precamini, vt vos deducat, atque ad suam misericordiam recipiat.
 Non nulli autem adeò duri, atque proterui sunt, vt ne laboribus 26
 quidem oppresi ad Dominum conuertantur.

Etiā per Euāgelicos prædicatores vos & fratres charissimi Deus
 passim accersit, qui assiduò vobis in pulpitib; Dei nomine dicunt:
Sequere me. O patres prædicatores perimensam Dei clemen-
 tiā vos rogo vt vnuſquisq; vocationē suā cōſideret, ſciatque diui-
 num hunc Dominum velle concionatores suos eos esse, qui, ſicut
 dixit Christus ſummus prædicator Matthæo, dicere poſſint po-
 pulo: *Sequere me.* Sic faciebat D. Paulus, qui Corint. hortabatur
 dicens: Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Christi: Ego mundum
 negligo, ego ieuvno, ego labores patior propter gloriam Dei: ſic vos
 etiam facite, O Domine per infinitam tuam clementiam te quæ-
 sumus,

27 sumus, ut eos in orbem concionatores mittas, qui in merito in pulpi
 tis vniuersae plebi dicere possint: Sequete me. Et, imitatores mei
 estote, sicut & ego Christi. Hoc fratres charissimi in orationibus
 vestris assiduo Deum efficacissime vos oportet rogare, ut vobis
 prædicatores concedat, qui tam opere, quam verbo vos recte, pieque
 viuere doceant. Simulque eum rogate, ut prius mentes vestras il-
 luminet, atque clarificet, quod ea, quæ ipsius concionatores prædi-
 cauerint, animis vestris confideant, in eisque imprimantur. Do- Iean. 6.
 minus enim dixit: Scriptum est in prophetis: Erunt omnes doci-
 biles Dei. Omnis, qui audit à patre, & didicit, venit ad me. In quo 4. Reg. 17.
2. Para. 30.
 significavit prius oportere mentes nostras à coelesti Patre diuini-
 tus illustrari, ut sic tamen ministrorum eius verba cordis aure per-
 cipiamus. Quarto Regum volumine, & secundo Paralipo. dicitur,
 28 Sanctus rex Ezechias, cum res diuini ministerij reficeret, ac restau-
 rare vellet in vniuersum Israel nuncios misisse, ut omnes ad festi
 celebrationem vndique conuenirent. Profecti sunt igitur tabella-
 riū literas deferentes, in quibus sic scriptum erat: filii Israel conuer-
 timini ad Dominum Deum Abraham, Isaac, & Iacob, & reuerte-
 tur ad reliquias, quæ fugerunt manus regis Assyriorum. Et sequi-
 tur ibi: Igitur cursori pergebant velociter de ciuitate in ciuitatem
 illis irridentibus & subsannatis eis. In Iudaea vero facta est ma-
 nus Domini, ut daret eis cor unum, ut facerent iuxta præceptū re-
 gis, & principium verbum Domini. Eccè quam manifeste patet
 in hoc exemplo, Dei manum, atque impulsū esse necessarium,
 ut cum nostro emolumēto verba diuina audiamus. Et præsuppo-
 sito, quod diuino commoti auxilio, qui usque adhuc in peccato
 29 morabamini, hunc publicanum imitantes ad Dominum conuer-
 ti vultis, veramque agere pœnitentiam, scitote in hoc sancto ope-
 re duo concurrere oportere: misericordiam, scilicet, & iustitiam,
 quarum alteram Deus, alteram vero peccator debet adhibere,
 quod cum ita sit, te vellem oī peccator interrogare, utram harum
 ponere velis? misericordiam ne, an iustitiam? Dices tu: Misericor-
 diam posuire volo. Ego autem licet maior fortasse peccator sim
 quam tu, non misericordiam quidem, sed iustitiam potius adhibe-
 re volo. Et ratio est, quia si ego misericordiam pono, Deus iusti-
 tiā adhibebit. Si autem Deus iustitiam adhibet, quid mihi erit? Si
 quidē dicebat David: Nō intres in iudiciū cū seruo tuo Psalms. 142
 quia nō iustificabitur in cōspectu tuo omnis viuens. Quod si ego

iustitiam adhibuero, Deus misericordiam ponet. Sic affirmat 30
1. Cor. 11. Diuus Paulus ad Corinthios, dicens: Si nos metipsoſ dijudicare-
 mus, nō vtique iudicaremur. Ne tu ô peccator misericordiam po-
 nas corpori tuo immoderatè indulgens, illudque leniter, ac delica-
 tè tractans: sic enim Deus iustitiam ponet, teque in perpetuum
 condemnabit. Sed iustitiam potius adhibe, scelera tua in iudiciū
 coram ratione adducito, teque metipſum pro tuorum qualitate
 delictorum condemnā, illa veræ contritionis, atque doloris ense
 trucida, pœnalsque tantorum scelerum dignas in te quò melius
 poteris, exequere, sicque Deus misericordiam ponet, malisque
 tuis remedium adhibebit. Quando Dauid dixit: Misere mei
 Deus secundum magnam misericordiam tuam: addidit, dicens:
Quoniam peccatum meum contra me est semper. Quasi diceret:
Domine iuxta probitatem, legemq; tuam mihi parcere debes: 31
nam ego iustitiam pono, peccatumque meum punio, illudque ca-
pitalem hostem, atque contrarium semper esse duco.

Conuersus Beatus Matthæus grande, splendidumque Domi-
 no conuiuum fecit, ad quod alios plurimos Publicanos inuita-
 uit, & peccatores. Et sic dicit sanctum Euangelium, *Et factum est,*
discumbente eo in domo, ecce multi Publicani, & peccatores venientes dis-
cumbebant cum Iesu, & discipulis eius. Hoc fecit vir sanctus, vt om-
nnes, velut ipse, conuerterentur. Etenim hoc est seruorum Dei in-
genium, desiderant quippè omnes Deo seruire, illumque dilige-
re. Et sic ubi primum Dauid dixit: Benedicam Dominum in om-
ni tempore, semper laus eius in ore meo, statim addidit: Magnifi-
cate Dominum mecum, & exalteamus nomen eius in idiplum.
Statim omnes inuitat, vt secum ipsum Deum collaudent. Et vi- 32
dentes Pharisæi dicebant discipulis eius: Quare cum Publicanis, & peccato-
ribus manducat Magister vester? Liberet nos Deus ab hominibus
ad eo malignantibus, qui etiam in innocentissima immaculati
Agredi Iesu Christi vita maculam esse duxerunt. Gaudete, &
exultate qui moerore afficimini, eo quod absque culpa ve-
stra de vobis malignantes detrahunt. Etenim quando purissi-
mam Iesu Christi vitam mormurationis nouacula tetigerunt,
quid mirum si de vobis, qui estis quasi formicæ etiam detrahaant?
Totius sanctitatis atque virtutis Magistrum dicunt deprava-
tis conuersationib; delectari: tu vero vis opera tua ab omni-
bis collaudari? longe profecto opinione falleris. A quo animo
frater:

33 frater illa patere Deumque glorifica, quia ad maiorem gloriae coronam te illa via ducit, quam ipse currevit. Vos autem obtristatores, atque homines peruersi indicantes diuinæ iustitiae rigorem timete: malitiam enim istam accerrime punire consuefit. Ut autem quām graue sit peccatum vestrum apertius cognoscatis, illudque cum vera correctione maiorī odio habeatis, metueenda illa sapientiæ verba nota; ubi dicitur: Benignus est enim spiritus sapientiæ, & non liberabit maledictū à labijs suis, quoniam rerum illius testis est Deus, & cordis illius scrutator est verus, & lingua eius auditor. Horum, quæ so, verborum modum, vimque accuratè perpendite: diligenter enim ea consideranti ad mirationem afferunt maximam: quorum sensus est. Etsi spiritus diuinus benignissimus, & clementissimus est, nihilominus tamen

Sap. I.

34 maledicuum hominem à peccatis, quæ verbo suo committit, minime liberabit: nouit enim quanta cum malitia peccat. Vbi verbū illud, nō liberabit, significat quā indignus sit venia malitiosus homo, qui corruptis viceribus de proximis suis detrahit, atq; illos infamiat, huncq; illius peccati difficultate dignam penitentiam actuorum esse designat: seroq; se ab hoc detractionis vitio esse liberatus. Vellem etiam à vobis aduerti hinc, vobinos legimus: Spiritus sapientiæ non liberabit maledictū à labijs suis; alia translationem sic habere: Spiritus sapientiæ benignus est, & non liberabit maledicuum à labijs suis: & sic est etiā in contextu Græco, ubi apparet id ē esse maledictus, & maledicus. Ut sciat is hominem murinurato ē in diuinis literis per antonomasiā maledictum appellari. Quod cū ita sit fratres in Christo Iesu tam pestilens vitium execrmini,

35 veramque illius, & cæteroru agite poenitentiam, gratiamque suam vobis Dominus largietur, quae celestis nos perducat Iesu Mariæ filius, Amen.

Sancti patr.

Xxv

In

In eodem Festo Sancti Mat-
thæi Apostoli Concio
Secunda.

Vidit Iesus hominem sedentem in telenio Matthæum nomine, &c. Matth. 9.

N V M Ex ijs, quæ peccatores ad agendam posnitentiam maximè commouent, est eis sanctorum, qui prius peccatores fuere ante oculos exempla proponi. In prophetia Hieremias dicitur Rex Sedechias iussisse Sanctum Prophetam in puteum injici, in quo non erat aqua, sed lutum: quia ea prædicabat, quæ sibi, suisque displicebant. Quod cum vir nobilis eius amicus audiret, ad Regem ingressus est, petitque ne Hieremiam tam misera morte in illo horrendo loco interice permitteret: Rex que illius precibus exoratus Hieremiam à puteo præcepit auferri. Impetrata facultate abierunt quidam eiique funes, quibus se vinciret, atque à puteo exiret, immiserunt, simulque veteres pannos, quibus circundaretur, insecerunt dicentes: Pone veteres pannos sub cubito manuum tuarum, & super funes, ne ei à puteo exceunti asperi funes officerent.

Psalm. 68. Singuli peccatores dicere possunt quod dixit David. Infixus sum in limbo profundi, & non est substantia, id est, fundamen-
tum. Nam postquam infelix homo in profundo peccati pelago iacet, nullum in se habet fundamentum, cui innitatur, nisi Deus pro sua misericordia eum illinc abstrahat. Hoc autem plerunque modo Deus peccatores à peccati puteo abstrahit. Mitit, scilicet, concionatores, qui eis funes immissant, quibus adhærentes ab eo exceant: hi vero funes sunt variæ Sancti Euangeli promissiones, & minæ, ut illud: Pœnitentiam agite: appropinquant enim regnum cælorum: & alibi: Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. Hi autem funes asperrimi sunt: nam peccata lamentari, occasiones fugere, iejunare, corpus flagellare, ceterisque sanctis exercitationibus intendere, aspe-

Hier. 39.

Psalm. 68.

Mark. 3.

Mat. 13,

4 rum est sensualitati. Ne igitur peccatorem ferire, hisque funibus aliquantulum facilibus, atque suauibus possit adhuc rere, veteres illi pannos immittunt, quæ sunt priscorum exempla sanctoru*m*, qui peccatores, sicut ipsi cum fuerint, ad Dominum tandem conuersi sunt, aspergitamque poenitentiam egerunt. Non solum autem veteres, sed nouos etiam pannos ei debet immittere, quæ sunt ex*empla* plurimorum virorum, qui nunc maximam, ac saluberrimam poenitentiam faciunt. Non enim Deus Ecclesiam suam deferuit, ut plurimi in ea sancti non sint nunc, sicut & olim. *Quemadmodum* frumentum aliij verni, aliij autem hyberni sunt: pisciumque aliij in uno, aliij verò in alio tempore sunt gratiore*s*, autemq; & animalium alia in uno, alia in alio tempore sunt suauiora, quæ omnia diuina prouidentia sunt instituta, non solum ad hominum alimoniam, sed ad ipsorum etiam indulgentiam, ac voluptatem, qui autem corporum voluptatem tam diligenter curauit, quomodo animarum similitudini prouidere negligeret? *Principes*, qui se magnos venatores esse iactant, ostia sua capitibus, pedibus, cornibusq; feratū, & aquilatum, aliarumq; aiui rapinæ rostris exornata habere consuescunt. *Quod si quis querat*, unde tot animalium capita, pedes, ac cornua dimanarent, totque avium rostra processerint? respondetur ei, ne mireris: nam Dominus huius domus est venator insignis, & omnia haec animantia venatus est. Sic Deus ostia sua peccatoribus peccato mortuis, quos quasi magnus venator in huius saeculi nemore occidit, qui tanquam fere prat*s*, sensualibusque voluptibus pascebantur, habet exornata. *Quo* tu o peccator contemplans quod Deus alij peccatoribus effecit, venia fiduciam concipi, teq; acutissimis diuini ipsius amoris sagittis percuti, ac transfigi pati*r*is. *Admirans* Iob naturæ vires dicebat: Ferrum de terra tollitur, & lapis calore solitus in æs vertitur. Mirabile utique est, parum terræ adeo cōdensari, vt lapis, ferrum, & æs fiat, ex quo gladius conficitur, & ex lapide conficiatur æs, ex quo cymbalum efficitur. Mirabilius autem est, Deum ex terrenis, carnalibus, acturibus peccatoribus admirabiliter charitatis suæ calore acutissimos gladios confitare, quibus aliorum peccatorum corda concidat, & ad se alliciat, cymbalaq; perficere, quibus alios ad sui ministerium convocet. *Equid est Beatus Matthæus?* *Equid sancta Magdalene?* *Equid Diuus Paulus?* *Equid sunt hodie plurimi, quos nos* oculis multa peccata committere vidimus, nunc autem

Siuides Simila Iob. 28:1

pœnitentiam maximam agere, plurimasq; virtutes operari per-
spicimus? Ecquid (inquam) aliud sunt, nisi acutissimi quidam gla-
dij, ad corda nostra diuino amore ferienda, & cymbala, quæ nos
ad diuinam obedientiam accersunt?

Eia peccatores, quid facitis? quis vos in peccatis vestris deti-
nens? Quare aliorum exemplis commoti, qui tam debiles, atque
imbecilles sunt, ac vos à sceleribus vestris non exitis, veramque
illorum agitis pœnitentiam? O corda adamantibus duriora, quæ
talibus gladijs se percuti non patientur, nec ex sanctæ Ecclesiæ
artificijs, fructuā percipiunt, quæ ad eos yhshoc faciant, com-
vendos, nxc sancta illis exempla proponit. Inter quæ vnum ef-
ficacissimum est, quod in hodierna sancti Euangeliū lectione re-
fertur ubi dicitur: *Vidit Iesus hominem sedentem in telonio.* Referunt
Ethnicorum historiæ postquam insignis ille pictor Apellesima
ginaem Helenæ mirabiliter depinxerat, suam met effigiem in ea
dem tabula depinxisse, quo tam insignis illius operis, quam ad-
mirabilis illius autoris memoria posteris remaneret. Hoc quo-
dammodo Euangelista fecisse videtur: qui cum imaginem, to-
tamque Salvatoris nostri vitam mirabilibus coloribus tanquam
in tabula ad salutem, doctrinamque nostram depinxisset, scip-
sum etiam inculpsit, id est, suam admirabilem conuersionem
descripsit: non ad gloriam quidem suam, (siquidem suam vilē
viuendi rationem narrans, nomen suum retulit, quod alij Euan-
gelistæ noluerant explicare) sed ad gloriam Dei, qui tam clemen-
ter eum à periculosa illa publicanorum conditione liberavit.
Quæ ita corrupta, depravataque erat, ut volens Dominus perdi-
tissimum hominem significare, dixerit: *Sit tibi tanquam Ethni-
cus, & publicanus.* Et dicit, quod vidit eum sedentem in telonio.
In hoc verbo, sedentem, bonum aliquod, quo publicanus hic præ-
dictus erat, fortè significatur. Nam quando munus est pericu-
lum, sicut argentiorum, mercatorum, vestigialium exactorum,
& ministrorum iustitiaz, si hi munera sua velociter, & inaduerter-
ter exequuntur, magna inde inconuenientia dimanabunt, pluri-
mos in eis defectus admittent. Si autem sedentes, pacatique illa
exercuerint, ad illaque diligenter aduertent, eti munera hac
periculosa sint, illatenus inculpabiliter poterunt exercere. Un-
de colligitur, quantum errant qui tempus vanè frustraque consu-
munt: postea vero res magni pondetis, quæque ad officia sua
spectant,

ro spectant, velociter, & perturbate, quasi sineulla attentione faciunt. Propter hoc aspernitur Christus Saluator noster Hebreos reprehendit dicens: Facto vespere dicitis: Serenum erit rubicundum est enim cælum, & mane, hodie tempestas, rutilat enim triste cælum. Faciem ergo cœli dijudicare nos sis, signa autem temporum non potestis? Quasi diceret, rerum inutilium magnam curam habetis, in illisque tempus vanè consumitis, signa vero, & miracula, quæ ego perfeci, & quotidie facio, non consideratis, quæ si considerassetis, utique me mundo promissum Messiam iuxta legem Moy si esse cognosceretis. Leones, & aquilæ, quæ vnguisibus similes, aucupantur, semper eos contractos habent, ne quid eis officiat, tammodo in necessitatibus tempore illos relaxant, quando venatrices sunt. Sic prudentes viri sapientia, ingenio, viribus ac denique in tempore tunc solùm vtuntur, cum eis maximè necessaria sunt. Et sic dicebat David: Fortitudinem meam ad te custodiam. Et forsitan sessio illa Beati Matthæi significat curam, & animaduersiōnem, qua munus suum exercebat, et si periculorum erat: quæ aliqua dispositio fuit, ut Deus in eum oculos immitteret, cumque conuerteret. Quanvis communiter dicitur, in hoc verbo, sedentem, ineffabilem Dei misericordiam reuelari. Etenim quemadmodum cum Diuus Paulus leonino illo furore inflammatus Damascum properabat, ut Iesu Christi Salvatoris nostri sequaces disperderet, atque deuoraret, milleque infernis dignissimus erat, tunc vocatus est, ut in cœlum diuinitus raperetur: sic cuin Beatus Matthæus negotia Diuinæ maiestatis offensiva sedens, & tranquillus exerceret, tunc eum accersivit, ac iustificauit.

⁴² Tres peccatorum gradus refert David: quorum alij per scelerum viam gradintur, alij in ea stant: alij autem sedent, quorum ultimi sunt pessimi. Ideoque virum, qui nullo horum modorum peccat, laudat dicens: Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, & qui in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiali non sedet: sed in lege Domini voluntas eius. In cathedra peccatorum sedebat Beatus Matthæus; & quod (credo) minus cogitabat, erat haec misericordia, quam Dominus cum illo fecit. O ineffabilis Deus, & quam incomprehensibilia sunt iudicia tua, & quam indignis nobis singularia passim beneficia confers. Ec quis de diuinam misericordia desperabit, siquidem tantum peccato

Sinalle.

rem ad misericordiam Dominus recipit? Si qua ciuitas regem i³
offendisset, unus autem præcipue ciuiis inter omnes peculiaris
esset offensor, rex autem non solum huic ignosceret, sed præmi-
nentia cuidam domi suæ muneri eum præficeret: merito vniuersa
ciuitas veniam sibi ab ipso rege concedendam posset sperare. Si-
quidem igitur Deus corruptissimo huic Publicano non solum
ignoscit, sed duobus præcipuis domisuz Apostolatus, scilicet,
& Euangelij muneribus cum præficit, merito nos possumus spe-
rare, quantumcunq; magnis, corruptisque peccatoribus ad ipsum
tamen verè atque ex animo conuersis veniam nobis esse conce-
dendam.

simile.

Et ait illi: sequere me. In hoc ei præcepit, vt diuitias derelin-
queret, ante quam ab eis desereretur. Sunt enim diuites quasi
neogamæ, Hispaniæ (Nonias) pauperes, quibus vestes, virtus, at-¹⁴
que monilia, quibus exornentur, solummodo in diem matrimo-
nij contrahendi commodantur: quo finito, domino suo cuncta red-
duntur, ipsaque rudibus, tritisque vestibus domi suæ manent. Sic
diues tantiū diuitias suas possidet, quandiu huius vitæ nuptiæ du-
rant: quibus peractis corpus veteri inuolutum sindone manet in
sepulchro. Hoc dicuntur mali in inferno confiteri dicentes: Diui-
tiarum iactantia quid contulit nobis? Transferunt omnia illa tan-
quam umbra.

Sap. 5.

Et surgens secutus est eum. Illic videretis eum usuraria chiro-
grapha diligentissimè disruptum: illic illicitos contractus
dissoluentem: illic pignora dominis reddentem: illic debita di-
mittentem, illic usuras restituentem: illic denique eleemosynas
liberalissimè largientem. Itaque breuissimè se rebus omnibus sa-¹⁵
cularibus expedituit. O efficacissimum verbum: Sequere me.
Quasi diceret: diuitias solitus, atque anxius quæris? Ego tibi
locupletissinam venam ostendam, ex qua plurimas brevitem
pote diuitias abstrahas. Diues esse vis? Ego te diuitem esse vo-
lo. Verum vera diuitiæ non ibi sunt, ubi tu quæris. Sequere
igitur me, & ego illas tibi ostendam. Suadeo tibi (dixit Diui-
nus hic Dominus in Apocalysi) emere à me aurum probatum,
vt lecuples fias. Quo autem pretio aurum istud emitur,
nisi Dominum ipsum sequendo, perfectissimæque illius virtu-
tes imitando? O admirabilem Dei potentiam, quæ tam paucis
ver-

Apoc. 5.

16 verbis tantum peccatorem mollefecit, atque conuerit. Ecce adimpletum quod hæc famula veritas dixit per ipsum Beatum Matthæum, vbi postquam exaggerauit, quām difficilis sit diuini auaro ingressus in cœlum, addidit dicens: Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibilia sunt. Videbitis rupem, quæ nullis malleis poterit infringi, fulgur autem è cœlo corrueens in instanti eam medianam dissecat. Idem obdurato peccatori accidit: ad quem mollefaciendum cūm humana non sufficiant artificia, diuina vocatio in momento molleficit, atque conuerit. O quanta est hæc confusio nobis, qui toties ab ipso Domino vocamur, sicuti in Proverbij signifatur, vbi dicitur: Sapientia foris prædicat: in plateis dat vocem suam: in capite turbarum clamitat: in foribus portarum 17 vrbis profert verba sua dicens: Usque quò parvuli diligitis infantiam? Et quanuis nostoties, & tam diuersis in locis vocat: immobiles tamen quasi lapides in sceleribus nostris manemus. O quām meritò dicitur in eodem libro Proverbiorum: Iter pigrorum quasi sepes spinaram: via iustorum absque offendiculo. O admirabilem metaphoram. Contemplamini hominem vnde crudelissimis, & acutissimis verbis circumseptum, qui sic se animaduertens, ne ab illis compungatur, in eodem loco quietas commoretur. Talem dicit Spiritus Sanctus esse peccatorem, cui penitentia, iejunium, disciplina, sanctæ exercitationes, alienæ substantiaz restitutio, peccati, occasionis que eius deserio, hæc omnia sentum, spinarum que murus altissimus esse videntur, per quæ ne pætereat, in peccatis quietus manet. Hæc autem, quæ 18 malis spinarum valla videntur, sunt iustis via plana, & sine offendiculo. O servi Dei, quām optimi huius veritatis testes estis, si quidem per omnes sanctas exercitationes tam velociter curritis, illasque tam planas, atque suaves reperitis. Et notandum est, quod hic, vbi nos legimus: Iter pigrorum quasi sepes spinarum: alia translatio habet: Iter impiorum. Ex quo apparet idem esse dicere, pigrum, atque impium: pigrumque impium, & crudelēm esse animæ suæ. Daniel Propheta dicit: Indiebus Dan. 10. illis: ego Daniel lugebam tritum hebdomadarum diebus. Panem desiderabilem non comedisti: & caro, & vinum non introieront in os meum. Super hæc verba dicit sapientissimus pater Nicolaus Lyra-

Lyranus.

Lyranus Hebræis Babylone sub seruitute commorantibus Sy-19
 rum primo anno, quo regnare cœpit, facultatem concessisse re-
 deundi in Iudeam. Quia verò nonnulli eorum diutinas iam Ba-
 bylone possidebant, terram quæ nouerant, in qua plurimos an-
 nos vixerant, & ei affecti erant, à seruitute exire noluissent, sicque
 quasi duos annos in eadem captiuitate commoratos fuisse, quo-
 adusque Sanctus Daniel diurnam hanc perfecit orationem,
 Deumque abundantibus lachrymis, atque suspirijs deprecatus
 est, ut illam Babylonis affectionē ab eorum cordibus euelleret.
 Cuius oratio tertio anno regni Cyri exaudita est, Hebræique ab
 illa seruitute prodierunt. O vitam Deus nunc plurimos nobis
 concederet Danieles, qui Deum lachrymis, ieunijs, prolixisque
 orationibus precarentur, ut maledictas has affectiones ab homi-
 nibus, qui tantopere captiuitate delectantur, auferret, eosque ab 20
 huic sæculi amore euelleret, ac misera, qua premuntur, seruitu-
 te liberaret. Hoc fratres mei quotidie in orationibus vestris Deū
 rogate, quando vistra maximi resert. Et factum est discubiente
 eo in domo, scilicet, Matthæi, &c. Plerumque in peccatoris con-
 uersione sanctos Euangelistas de conuiujs meminisse compe-
 rietis. Magdalena ad Salvatoris pedes in conuiuio accessit. Quan-
 do Zachæum vocauit, celebratum est conuiuum. Quo die filius
 prodigus in domum patris sui rediit, factum est conuiuum: &
 quo die Dominus Diuum Matthæum vocauit, atque conuertit,
 etiam dicitur celebratum fuisse conuiuum. Ex hoc apparet, quām
 suavis est Deo conuersio peccatoris. Quoniam die homines con-
 uicia sua celebrare consuescant? In illis vixique quos solemnores
 maiorisque latitudine ac voluptatis habent. In paschis, in liberorum 21
 matrimonij, &c. O fratres quam suavis est Deo, quamque de-
 lectabilis dies, quamq; solenne pascha, in quo anima perdita ad
 ipsum conuerit, siquidem statim curat habere conuiuum. Cre-
 do etiam hoc conuiuum à B. Matthæo fuisse præparatum, ad læ-
 titiam significandam, qua plenus erat, eo quod a tempo malo se
 liberum matim aduertebat, quasi qui a crudelissima immanis ty-
 ranni seruitute se videt ereptum. Sic Diuus Augustinus in libro
 suarum confessionum canere cœpit, ac dicere cum se peccati vi-
 det immunit: Dirupisti Domine vincula mea, tibi sacrificabo
 hostiam laudis. Dicitque ibidem: Quām saue mihi subito fa-

D. Augustinus
lib. confis.

Actus

22 Etum est carere suavitatibus nugarum : & quas amittere metus erat , tunc dimittere gaudium fuit . Vnde comparans Isaías Propheta lætitiam hanc gaudio , quo afficiuntur iij , qui plura ē superatis hostibus spolia colligunt , his verbis : Lætabun *Isai.9.*

tur eoram te , sicut exultant victores capta præda , quando diuidunt spolia : rationem subdidit , dicens : Ingum enim oneris eius , & virgam humeri eius , & sceptrum exactoris eius superasti . O quam suave , ac dulce est hominibus ambitionum , cupiditatum , atque libidinum , se immunes experiri , securaque conscientia esse , quod est beatitudinis quoddam celestis exemplar . Et sic in Actibus Apostolorum de conuerso Eunicho dicitur : Ibat per viam suam gaudens . O Matthæ , Matthæ , quām meritò conuiuim facis , & quām aptè dicere potes : Congratulamini *Act.8.*

23 mihi , quia inueni non ouem , sed animam meam , me ipsum , qui perieram . Fecit etiam conuiuim , vt illa occasione alios Publicanos amicos suos accersiret , quō cum vitæ autore conuersantes & comedentes ad eum conuerterentur . Non quippe contentus est iustus peccatum deserere , & ad Deum accedere , sed cū ipse per amorem ad Deum veniat , vellit , vt omnes etiam venirent ; hocque omnibus modis expetit . Hoc sponsæ desideria significabant , quæ non contenta erat dilectum suum videre , sed omnes etiam inuitabat , vt ad illum accederent , illo fuerentur , & eius pulchritudinis admirabilis , sicut & ipsa , amore caperentur , dicens in libro Canticorum : Egredimini filiæ Sion , & videte Regem *Cant.3.*
Salomonem in diadema , quo coronauit illum mater sua in die despensationis illius , & in die lætitiae cordis eius . Quid non
24 ne tibi sufficit illum solam videre , eoque perfrui ? Nunquid non veteris ne forte aliae foeminæ tam decorum , ac desiderabilem eum videntes concupiscant ? Hæ vtique sunt terrestres , ac rusti ex huius sæculi cogitationes . Non est , inquit , sponsus meus sicut homines huius sæculi , qui ut vnam diligant , alias odio habere consuecant . Sponsus meus omnes sine ullo detimento meo diligit : omnes summopere diligit , cùm tamen ego eius dilectissima esse non desinam : Ideoque volo omnes illum amare , illo que frui . Hoc desiderio ardebat Diuus Augustinus , qui dicebat : Vbi gustaueram Domine lumentum , frendebam , quod alijs indicare non possem . Et ipse Deus hoc præcipit in Apoc.22. *Augustus.*
calypsi , dicens : Qui audit , dicat : veni . In tertio Regum volume

3. Reg. 19.

mine dicitur Deus Eliam Prophetam ē monte , in quo erat, 25
descendere , Eliseumque in Prophetam vngere , & ad sui mini-
sterium accersire iussisse . Dicitque sacer textus : Profectus inde
Elias reperit Eliseum arantem . Cumque venisset Elias ad eum,
misit pallium suum super eum . Qui statim relictis bobus cucurrit
post Eliam , & ait : Oscular , oro te , patrem meum , & matrem
meam , & sic sequar te . Cui dixit Sanctus Elias : Vade , & reuer-
tere , quod enim tecum erat , feci tibi . Sicque vir sanctus mun-
dum relinques , vltimum tandem ei vale dicens tulit par boū ,
& mactauit illud , & aratro boum coxit carnes , & dedit po-
pulo , & comedierunt . Ecce quomodo Eliseus cum mundum re-
linqueret , Deoque vellet ex animo seruire , ciuibus suis in sig-
num l̄titiae cordis sui fecit conuiuum : Considerate fratres
Deum concionatores suos nunc mittere , qui vos ad eius mi- 26
sterium accersiant , & à terrestri amore , atque affectione auel-
lant : terram nanque , sicut Eliseus aratis , animæ potentij , cor-
porisque sensibus terrenis bonis , ac delicijs intendentes . Ut tigi-
tur vos ab his terrenis exercitationibus reuocemus , vobis præ-
dicamus , diuinæque misericordiæ pallium super vos immitti-
mus , vos ad veniam , Deique amorem , & gratiam inuitantes .
Nonnulli autem vestrum diuino verbo tacti post concionato-
rem , sicut Eliseus post Eliam pergitis dicentes : O Pater con-
cione tua cor meum vulnerasti . Vellem vtique salvari , mun-
dumque hunc , à quo tot ab hinc annis decipior , derelinquere .
At de oscular patrem meum , & matrem meam . Vellem certè
monachus esse , verùm parentes , & fratres habeo , quos maxi-
mè diligo . Litem nunc ago ; negotijs quibusdam magni pon- 27
deris intendo . Hæc expediam , & poste a tempus mihi remane-
bit , in quo quæ mihi consulis , faciam . Fratres feci quod meum
erat . Nemo velit excusari dicens , se plurimis esse negotijs im-
plicatum . Siquidem hæc res vestra pluris interest , nunc , cùm
tempus habetis , illam peragite . Ego hoc vos admonens facio
quod meum est . Iam vos ad diuinam misericordiam inuitavi .
Hoc diuino pallio operimini , quando Dominus illud vobis li-
beralissimè concedit . Cessate iam arare , atque per terram sensi-
bus , ac potentij serpere . Diuini amoris igne animalia ista , simili
& iugum seruitutis , quo illa opprimitis , concremate : & hoc erit
ciuibus vestris solenne conuiuum facere . Nam heroicum pietas ,

28:is, & conuersio nis exemplum, quod eis in hoc perhibebitis, magis eorum animis, quam cibi optimè conditi corporibus proredunt. O quantoperē vnius peccatoris conuersio alios peccatores eius familiares commouet, & quam diligenter illius pio concitati exemplo idem facere curant. Et sic adimpletur illud: Qui audiat, dicat: veni. Eia peccatores, nunquid adest aliquis, qui Deo gloriam reddere velit? Est ne aliquis, qui velit cessare iam terram arare? Est ne qui charitatis pallio velit operiri? O utinam Deus nunc efficaciam his meis sermonibus conferret, quō viscera vestra penetrarent, & ad Deum conueiteremini, siquidem vestra tanti refert,

Animaduertite autem quomodo huius sancti viti desiderium fuerit adimpletum, siquidem hic sacer contextus dicit: Ecce ²⁹ mul publicani, & peccatores venientes discumbebant cum Iesu, & discipulis eius. O ineffabilem Dei probitatem. Ecquis potentissimum Dominum, ante cuius conspectum cælestes potestates consternantur, adeò propter hominum salutem humiliatum, vt cum infamibus, immundisque peccatoribus ad mensam federit, contemplans non obstupescet? Murmurantibus autem de hoc Pharisæis immanibus, ac misericordia totius expertibus respondit summa misericordia, dicens: Non est opus valetibus medico, sed malehabentibus. O verba terra, & cælo locupletiora. O verba suauitate, miraque consolatione repleta, in quibus se se Dominus medicum appellavit, significauitque se tanquam medicum cum ægrotis conuersari oportere. Quid enim faceret æger, si à medico rejiceretur? Benedicant tibi sancti, cunctæque beatorum spirituum Hierarchiæ, ô Christe dulcissime hominum amator, qui tantum nobis animum addis, quō te confidenter appellemus, & quantumcumque grauibus sceleribus vulnerati simus, ad te tanquam ad cælestem salutis nostræ medicum accedamus. Nam quanuis corruptissima quæque vulnera, grauissimique morbi sint ægro nocui: medico tamen eis peritè medenti sunt honorabiles. At, rationi dissentaneum est hominem debilem, atque imperfectum ex his Domini verbis occasionem assumere cum peccatoribus conuersandi: hoc enim solis perfectis licet. Ideò Beatus Paulus ait: Scripti vobis in Epistola, ne commisceamini fornicarijs, aut avaris, aut idolis seruientibus. Si is, qui frater nominatur inter vos,

1. Cor. 15.

Aggæus. 2.

Prov. 7.

Hebr. 12.

est fornicator, aut auarus, aut idolis seruiens, aut maledicu^s, aut ebriosus, aut rapax, cum huiusmodi nec cibum sumere. Et inferius dicit: Corrumptunt enim bonos mores colloquia prava. Hoc misericordia in Aggæo propheta significatur. Vbi præcepit illi Dominus, ut sacerdotes interrogaret: Si tulerit homo carnem sacrificatam in ora vestimenti sui, & tetigerit de summitate eius panem, aut omnem cibum: nunquid sanctificabitur? Et dixerunt, non. Et dixit Aggæus: Si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his, nunquid contaminabitur? Et dixerunt: contaminabitur. Et respondit Aggæus, & dixit: Sic populus iste, & sic gens ista ante faciem meam, dicit Dominus. In his omnibus significatur, virtutem eius esse qualitatis, quæ non nisi magno labore valeat comparari: vitia verò facillimè quasi ignemarentibus stipulis adhaerere. Non enim sanctificatur homo, eo quod sancta tetigerit: immundus autem ad immunda accedens, immundior redditur, hoc est, homo debilis, & imperfectus ad ea accedens, à quibus contaminari potest, redditur imperfectior, magisque pervertitur. Idcirco dicit Sapiens: Discede ab iniquo, & deficient mala abs te. Et alia translatio habet. Discede ab iniquo, & discedent mala abs te. Et in hac translatione clarius ostenditur, quantum prodest homini ab iniquo recedere. Dicit enim: Si tu ab iniquo discesseris, mala quasi fugientia à te proficiuntur, neque in te requiescerent poterunt.

Addiditque ulterius Dominus, dicens: Euntes discite, quid est, misericordiam vole, & non sacrificium. O admirabilem sententiam, & Deo utique dignam, quæ infinitam eius charitatem, probatatemque manifestat. Nam cum sacrificiorum religio ad diuinam ipsius maiestatis gloriam spectet: misericordia verò ad hominum miseras sublevandas dirigatur, tanta est Dei pietas, vt quasi gloria sua immemor nos proximorum nostrorum necessitatibus diligenter subuenire, maximè velit: sicq; sibi sacrificium offerri vult, vt cum misericordia sit coniunctum: & ipsum etiam misericordiæ opus sacrificium appellat. Nam Beatus Paulus dicit: Beneficentia, & communionis nolite obliuisci: talibus enim hostijs promeretur Deus. Estque valde notandum Dominum propter illorum malorum hominum murmurationem ab incepto bono opere non destitisse, quod veri eius imitatores facere debet. Signum quippe imperfectionis, nimisque imbecillitatis est

¶ est propter murrurationes malignantium ab incepto bono de-
sistere. Nam ut ait David. Sagittæ parvulorum factæ sunt pla-
gæ eorum. Pueri balistas cum sagitis scirpi afferre consuescunt,
quibus vix muscas ferire possunt. Et satis imbecillus puer esset,
qui harum sagittarum ictus timeret. Tales quidem sunt, qui ob
cauillatorum, atq; obtrectatorum verba bonum definunt opera
ri. Vniuersa gentium contradictione templi ædificationem Israe-
litis non poterat impedire: altera namq; manu ædificabant, alte-
ra vero gladijs dimicabant, vt patet in libro secundo Esdræ,
Multò quidem minori impedimentoa esse debent malignantium,
corruptorumque hominum cauillationes solidis, verisque Dei
seruis, quoniam incepta bona protendant: nec calijs quantumvis
acribus contradictionibus oportet eos à sancto proposito reuoca-
ri. Sic enim merita magis, magisque in dies accrescunt gratiaq;
cœlestis augetur, qua aeternæ beatitudinis gloria comparatur.
Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

Psal. 63.

2. Esdræ. 4.

CON aduentuali volumine quatuor habes conciones in festo
Sancti Andræ, in quibus complura reperies, quæ huic san-
cto Euangeliō poteris applicare: præcipuè vero de diuini vi-
sus effectibus, deq; cœlesti Dei vocatione.

In festo dedicationis Sancti Michaelis Archangeli Con- cio Prima.

*Accesserunt discipuli ad Iesum dicentes: Quis pu-
ras maior est in regno cœlorum, &c. Matth. 18.*

H Odie gloriose cœlestis nobilitatis principi B. Mi-
chaeli Archangelo festum sancta mater ecclesia cele-
brat in memoriam, scilicet, egregij illius triumphi,
quem à Diabolicis copijs reportavit illius callidissi-
mi serpentis vexilla humili prosternens, instorumque insignia in
cœlestibus sedibus stabiliens. Itaque in illius gloriose victoriæ
recordationem sancta Ecclesia militans quasi assiduis improbi-
Sanct. j. pars.   Yy   huius

huius antiqui hostis concussibus fatigata, ne ab illo supereretur,
 hunc sacrum diem huius heroici principis laudibus dedicauit,
 quod eius semper auxilio muniatur. In quo bellica quadam arte
 vfa est. Soleant quippe reges in nouis praelijs veteranis, armo-
 rumque peritissimis ducibus vti, eorumque auxilio fulciri, &
 sapientia, ac experientia gubernari, qui alias iam ab hostibus vi-
 etorias reportarint. Cumque potentissimi huius principis au-
 xilio coelestis Ecclesia triumpharit, Ecclesia militans, quae hu-
 meris arma semper asportat, etiam triumphare desiderans in sui
 auxilium veteranum hunc ducem accersit, ne solùm contentus
 sit, Dæmones è coelestibus mansionibus eieciisse, sed illos etiam
 ex animis nostris expellat, qui sunt alij cœli maioris pretij, at-
 que valoris. Certissimum vtiq[ue] est, Dæmones magnopere
 desiderare aditum ad gloriam, quam ipsi amiserunt, nobis im-
 pedire. Et siquidē Beatus Michael nobis sedes, quas ipsi possi-
 debant, expediuit, iustum est, quod eum rogemus, vt iter etiam,
 quo ad illas properemus, expediat. Et quando glorioſus hic prin-
 ceps, ceterique coelestes spiritus in peccatoris conuersione læta-
 tur, sicut summa veritas affirmat dicens: Gaudium erit corā An-
 gelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente; rationi con-
 tentaneum est eius festum à nobis summa cum alacritate, & gau-
 dio celebrari.

In hac sacra solennitate Euangeliū hoc nobis proponitur, in
 quo de humilitate agitur, quia primus ille Angelus, qui malorū
 omnium fuit dux, per superbiam corruit, cum à Deo perfectio-
 nibus illis prædictis quibus pura creatura poterat exornari fue-
 rit creatus. Et sic eū appellauit S. Iob principiū viarū Dei. Deus
 non iter facit, quia semper immobilis manet. Eius viæ non sunt,
 quibus ille ad nos, sed quibus nos vadimus ad eum. Hę autē sunt
 creature, per quarū considerationē ad eius cognitionē, atq[ue] amo-
 re accedimus. Illumq[ue] principiū viarum Dei appellari, est pri-
 matum Dei creaturam in perfectionis primatu vocari. Ex quo hu-
 ius miseri, atq[ue] infelicis Angeli perfectio declaratur, siquidē sa-
 cræ pagina eum principium viarū Dei nominat. Homines non
 ad libitum suum primogenitos suos gignunt, sed, sicut Deus
 disponit, sicque aliquando sunt debiliores, & insipientiores vni-
 versitatis domus. Deus autē quod voluerit, esse, perfectionēq[ue]
 creaturis suis concedere potest. Ergo huic primogenito (vt ita dicā)
 plures

plures perfectiones erat datus, quam alijs puris creaturis. Ille autem animaduertens se decorum, & præ ceteris exornatum, nō fuit hoc contentus. Nunquam quippe superbia, & ambitio ijs, quæ posident, sunt contentæ, sed statim omnia, quæ superbus consecutus est eius oculis vilescunt, & parua videntur, ideoq; plura desiderat. Hic infelix Angelus se ipso noluit contineri, sed super ea, quæ à Deo acceperat, ascendere conatus est. At attende superbia eius finem. Ei quippe dicit Isaia: Detracta est ad *Isai. 14* inferos superbia tua. Et quemadmodum sancta scriptura nobis hunc Angelum superbiorum ducē depingit, eumq; cum ipsius se quacibus coelum per superbiam amississe tellatur: sic etiam alterum Angelum humilium ducem representat B. Michalem, qui cuius eius sedatoribus eternam beatitudinem humilitate mereuerunt. Et hæc est causa præcipua, ob quam sancta mater ecclesia hoc nobis Euangelium in huius heroici principis, cæterorum que Angelorum solennitate proponit: ut scilicet, cognoscamus eternum Dei esse decretum neminem proorsus ad gloriam, quam illi possident, ascensurum, nisi per humilitatis viam, quam ipsi prius ambularunt. Nam sic etiam Christus saluator noster corporis sui gloriam comparauit, ut affirmat Diuus Paulus dicens: Humiliauit semetipsum factus obediens usque ad mortem: propter quod & Deus exaltauit illum. Monstruosumque esset corpus, (qui sunt credentes,) alia ianua, quam caput ingredi.

Dicit igitur sanctum Euangeliū. *Accesserunt discipuli ad Iesum.* Cum Deus sit pater misericordiarum, gaudet, nos ad ipsum cum dubijs, ac difficultatibus nostris accedere. Tuncque ad eum configimus cum, & eum deprecamur, ut in negotijs nostris nos illuminet, & erudiat, atq; eorum mentes clarificet, quos nobis in Ecclesia sua præceptores reliquit: & ad ipsos viros sanctos, atq; eruditos configimus, qui eius nomine nos doceant, dubijs, nostris respondeant. Et quia hoc Hebrei non fecerunt, idcirco de illis conquestus est Deus per Isaian prophetam dicens: *Eos meum non interrogasti.* Vbi iustos, sapientesq; viros, quos habet in terra, os suū appellat. At, non debet is Deus curiosus interrogare, sicut hodie Apostoli fecerūt dicentes: *Quis putas maior es in regno coelorum?* Quid vestra interest nosse utrum Sanctus Ioannes Baptista sanctior sit Euangelista? Quid, & his similia querere? De *Y 2* *vestra*

vestra spirituali salute agite, & curiositates istas inutiles præter- 8
mittite. Principium perditionis mundi fuit curiositas. Hæc Euā
enierit: quippe cui cūm diceret Dæmon, Eritis sicut dij scientes
bonum, & malum: illa curiositate fuit excæcata, seque supera-
ri passa est. Ideo dicit Sapiens: In pluribus operibus eius, scili-
cket, Dei, ne fueris curiosus: sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogi-
ta semper: O admirabilem sententiam. Felix qui eam custo-
dierit. Quærite fratres, quomodo celestis beatitudine compara-
tur, & quomodo Sancti ad gloriam, quam possidēt, peruenérūt,
& denique quomodo vos illos oportet imitari: quis autē maior
sit Sanctus, nolite perscrutari. Proponitur puella duplex labor,
qao illorum exemplo alios faciat, illa verò totum tempus consu-
mit perscrutando vter sit melior. Filia bonum est te exemplar
istud contemplari, atque laudare: præcipue tamen idcirco tibi
proponitur, vt alios labores istorum exemplo perficias. Quid
prodest, me de Sanctorum meritis perscrutari, eosque lauda-
re, si nullum eorum exemplum imitari volo? Præcipua ratio,
ob quam nobis Dominus illos ante oculos proposuit, fuit, vt eos
imitaremur.

Veruntamen hic dicere meritō possumus Sanctos Apostolos
non curiositate quidem, sed potius ambitione commotos Domi-
num hoc interrogasse. Eorum enim intentio erat sciendi quisnā
eorum huic Ecclesiæ militati præfuturus esset. Sed ambitionem
istam celarunt querentes, quisnam in triumphanti maior esset
futurus, ex uno alterum elicere prætententes. Ambitiosorum
enim hominum est ingenium, bonorum desideriorum colore
ambitionem suam operire. Similant enim se propter pro- 10
ximorum utilitatem prælaturas, ac dignitates expetere. Ab-
salon maxima regnandi, patremque suum è regali sede detur-
bandi cupiditate flagrabat. Videte autem quomodo iniquum
hoc desiderium pīj zeli persona simulabat. In secundo namque

2. Regn. 15. Regum volume de illo dicitur: Manè consurgens Absalon
stabat iuxta introitum portæ in via, & omnem virum, qui ha-
bebat negotium, vt veniret ad Regis iudicium, vocabat Ab-
salon ad se, & dicebat: De qua ciuitate es tu? Qui dicebat:
Ex una tribu Israhel ego sum sermestus tuus. Sum ex hoc, aut illo
populo, & apud Regem litem ago. Respondebatq; ei Absalon:
Videntur mihi sermones tui boni, & iusti, sed non est qui audiat
constitu-

11 constitutus à Rege. Dicebatq; : Quis me constitutus iudicem super terram, ut ad me veniant omnes, qui habent negotium, & iuste iudicem? Hæcq; dicens, & illos maximo amore complectes solicitabat corda filiorum Israel. Nihil minus infelix hic, quam populorum commodum expetebat: ambitionem tamen suam iustitiae zeli colore induebat, etiam & Apostoli quamuis simplices erant, ambitionem tamen suam deuotionis pallio superinduunt, significantes se desiderare cognoscere, quis maior sanctus esset in celo. Si milites essent, non vtiq; mirum esset in eos ambitionem ingredi: aut si Alexandri Magni, sive Iulij Cæsaris sive essent, non mirarer illos ambitione scatere. At Iesu Christi veri totius humilitatis magistri, atque exempli discipuli cum essent, in eostam pestiferam honorum cupiditatem, mortificarent que pestem introisse, maximam affert admirationem. O quam merito dixit David: Veruntamen vniuersa vanitas omnis homo viuens. Exiit Loth Sodomis, ut patet in Genesi. Cum autem *psal. 38.* filias suas secum tulisset, ipsæ eum inebriarunt, maximasq; abominationes admittere fecerunt. Nemo securum se esse ducat, *Genes. 19.* quia est in religione dicens, hic securus sum: extra Sodomæ, mundique immundicias sum. Nam quamuis quis Sodomis exierit, secum tamen passiones suas filias carnis sue desert, quæ illum inebriabunt, atque peruertent, ut Deum offendat, nisi sollicitus, & cum timore viuat. Ideò dicitur in Ecclesiastico: Homo sapiens in omnibus metuit, & in diebus delictorum atten-*Eccle. 18.* dit ad inertia. Hoc est, quandiu in hoc mundo viuit, non se securum esse ducit. Dies delictorum sunt hi praesentis vitae, siqui-

12 dem in ijs omnibus homo peccare potest. In illisque attendit sapiens ad inertia, vt fugiat illa. Vbi alia translatio habet: Homo sapiens in omnibus metuet. In quo significatur, quam assiduus sit timor in sapiente, siquidem metuit, & metuet. Ecquis talem in viris ab ipso Deo edoctis misericordiam perspiciens non timebit? Quamuis pineum simulacrum diuersis coloribus sit depictingum, semper tamen pinum redolet. Sic etiam, quamuis homo compluribus sit virtutibus exornatus, semper tamen hominem redolat. Ideò David dixit in Psalmo: Dominus scit cogitationes hominum, quoniam vanæ sunt. Quapropter iustos etiam cum magna vigilantia viuere oportet. Hoc Dominus in discipulos suos permisit, nuncq; in multis iustos permittit incidere ad *psalm. 93.*

*Psal. 1.
Roma. 8.*

maius ipsorum bonum, & emolumentum. Nam de singulis iustis dicit David: Omnia quæcunque faciet, prosperabuntur. Et Diuus Paulus dicit: diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Etenim etiam ex peccatis iustus commodum abstrahere solet: quia ex illis, quam parum valeat, experitur, sicque humiliatur, ac diligenter euigilat. Mirificè hoc Diuus Chrysostomus perpendit factum Davidis combinans, qui intuens Bethsabee, concupiuit, & peccauit, adulterioque coniunxit homicidium. Postea verò cum in castris existeret aduersus Philisteos, qui Bethlehem obsidione premebant, siti perstictus, quia tempus messis erat, ut dicitur in libro secundo Regum, dicit: O si quis miliū daret potum aquæ de cisterna, quæ est in Bethlehem. Allataque est illi aqua. Et postquam vas in manus habuit, scupulum sensit bibendi eam, & sic humi diffundens Domino sacrificauit. Dic Rex sancte, quare aquam effundis, qua tantopere indiges? Ecquid mali faceres illam bibens? Ex hoc cognoscetur (ait Beatus Chrysostomus) quantum emolumenti iusti ex ruinis elicunt, quippe qui prius illi cito assentiens appetitu corrut alienamque concupiuit, ac usurpauit uxorem, nunc tamen expertus, ac prævigilans euadit, ut licito si tis appetitu nolit assentiri.

2. Regn. 23.
3. Act. 10.
Minim.
12. ad Cor. 9.

Et aduocans Iesum parvulum statuit eum in medio eorum, & dicit: Amen dico vobis, nisi conuerteritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Voluit utique diuinus Magister his verbis sumum in discipulorum suorum pectoribus elatum comprimere: sicque extra quod illi fuerant percontati, eis respondit. Illi solùm quæsierunt: Quis putas maior est in regno cœlorum? Diuinus autem Magister significans eos non solum à maioratu, sed ab ingressu etiam illius procul abesse, respondit, etiam ad ius habendum ingrediendi in regnum cœlorum eis necessariam decessit conditionem, videlicet, quod in pueros essent conuertendi. Statimque questionem eis soluit dicens: Quicunque ergo humiliauerit se, sicut parvulus isti, hic maior est in regno cœlorum. Ac si in his omnibus diceret: Ad ingrediendum in regnum cœlorum necessarium est, vos parvulos effici. Et quo magis in hac sancta pueritia profeceritis, eos maiores eritis in illo beatissimo regno. Non loquitur hic Dominus de parvulis illis, de quibus in Proverbis dicitur: Vnde

17 que quo parvuli diligitis infantiam, & suatu ea, quæ sunt noxia
cuperant? Nam hi sunt peccatores insensati. Quemadmodum
enim quicquid pueris datur, et si venenum, aut culter acutissi-
mus sit ad os deferre, seque illo interimiere consuecant: sic pecca-
tor insipiens quicquid videt, licet mortiferum sit, statim ad ani-
mum os, quæ est affectione, atque consensus, adducit, seque illo inter-
ficit. Sed de illis loquitur qui sunt pueri per amabilem, suauium-
que rerum, quæ in eis sunt, imitationem, quales sunt, sinceras,
puritas, atq; simplicitas gratissima, & alienatio quædam totius
superbitæ, vanitatis, & ambitionis: quæ in vero humili reperi
solent. Vera namq; humilitas in quatuor rebus consistit. Prima
est, quod humili se ipsum nihil estimat, sed præ propriæ vi-
litatis cognitione pro nihilo dicit. Secunda est, quod neminem ne-

18 gligit. Tertia, quod mundum contemnit. Quarta, & ultima,
quod contemptum negligit, & nihil estimat: ita quod cum con-
temnitur, contemptum illum pro nihilo habet. Hæc est mag-
na perfectio, & fastigium humilitatis. Illarum quadraginta
duarum mansionum, quas sacra pagina reseruavit filios Israel feci-
se, ex quo egressi sunt Aegypto, quo usque terram promissionis
intrarunt, quadragesima fuit in Helmon-deblathaim, ut dicitur
in libro Numerorum. Mansiones illæ figuræ fuerunt graduum
coeli, quæ est veraterra quietis iustis promissa. Postquam illi
Hebrei Aegypto exierunt, rubrum mare transferunt, ad palmas
que venerunt, ubi aquas dulces repererunt, mansionesque suas
postea facientes ad Helmon-deblathaim, accesserunt. Sic etiam
primus humilitatis passus est, cum homo ab Aegypto, hoc est à

19 lui ipsius ignorantia exit, cognoscens vilitatem suam, & mala,
qua commisit: illumque oportet mare rubrum præterire, corpo-
ralibus, scilicet afflictionibus, cilicijs, disciplinis, atq; iejunij de
passionibus suis vindictara sumendo usq; etiam ad sanguinis ef-
fusionem, si opus fuerit. Et inde ad palmas veniet, ubi dulces aquas
è fontibus hauriet: hoc est de seipso victoriæ reportabit: ibique
suavitatem, ac spiritualern consolationem biberet, quam victoria de
nobis metiplus comparatæ tripli successus afferit. Verum nec ideo
in terram promissionis adhuc introibit: sed virili constantique
animo illū iter facere oportet, quoad usq; perueniat ad Helmon-
deblathaim, qui iuxta Beatum Hieronymum, significat iniuria
rum conceptum.

Num. 35.

D. Hiero. in
tract. mans.
filii. Israels.

Cumq; iam ad hanc perfectionem peruerterimus, vt iniurias 20
 nobis illatas minimè sentiamus, sed potius cōtemni gaudeamus
 in tam sublimem statum ascēdemus vt in ultimo iam huius glo-
 rioso scalę gradu pedibus persistentes manibus cælestibus man-
 sionibus hæreamus, cum coelestis illius Hierusalem ciuibus con-
 uersantes. O fratres in Christo Iesu summa animi contentione
 per hanc scalam ascendere incipite, quò singularem hanc per-
 fectionem consequamini: siquidem dicit Dominus: *Nisi conuerse-
 fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorū.*
 Magnæ vtique senibus est confusio, quod volens Dominus
 exemplum humilitatis, & sinceritatis adducere, non senem qui-
 dem, sed parvulum aduocavit: cùm tamen ipsi summopere te-
 neantur alijs præbere pietatis exemplum. Nam quamuis in iu-
 uentute aliquantulum fuerint negligentes, in senectute tamen 21
 ob diuturnam, qua sacerdularium vanitatum experientia pollent,
 illas iam odisse deberent, diligenterque curare, vt quod in iuue-
 nitate perdidérunt, in senectute recuperarent. Nullus est, qui no-
 natis crepusculo aduentante ianuas domus suę non claudat, illius-
 que angulos diligenter consideret. Tunc enim fures aliena diri-
 pere solent. In Apocalypsi dicit B. Ioannes se vocem audisse di-
 centem. Vx terra, & mari: quia descendit Diabolus ad vos ha-
 bens iram magnam sciens, quod modicum tempus habet. Qua-
 si diceret: Vx sacerdularibus, & Ecclesiasticis, vñ diuitiis, & pau-
 peribus, vñ magistris, & parvulis. Diabolus enim sciens se modicū
 temporis habere, in quo vos superare possit, diligentissimè laborat
 multosq;, ac varios tentādi modos excogitat: quibus vos euertat,
 antequam tempus finiatur. Quia vero scit, naturaliter senes mi-
 nus quam iuuenes esse viucturos, idcirco in senectute illos diligē-
 tius insecatur. Hoc etiā Dauid significauit dicens: Ipsi calcaneū
 meū obseruabunt. Calcaneū, id est, senectutem, & posteritatem.
 Ideo diligenter eos animi ostia, id est, sensus claudere oportet;
 atq; etiā propter exemplū, quod adolescentibus prohibere tenē-
 tur. In Ecclesiastico dicit Spiritus sanctus: Presbytero (hoc est
 seniori) humilia animā tuā, & magnati humilia caput tuum. In
 quibus verbis docemur plus honoris ætati, quā diuitijs esse per-
 hindendū: siquidē longe tuo animā, diuiti verò, atq; potenti solū
 caput iubet inclinari. Et siquidē iuuenes hanc senibus reuerentia
 debent: senes multò magis bonū exēplū adolescentibus exhibe-

*simile.**Apocal. 12.**Eccles. 4.*

23 retenentur. Indecorūq; est capitī canitīe sensus canitīe nō esse
cōiunctā, cuius causa longāuis reverentia debetur. Nam in libro
Sapientiae dicitur: Senectus venerabilis non diurna, neq; anno
rum numero cōputata. Cani autē sunt sensus hominis, & cetas
senectutis vita immaculata. Verū, heu, heu, & millies heu quātā
est circa hoc lacrymāndū si corruptio, morūq; depravatio consi-
deretur, quē in hac misera tēpestate senes invasit, cūm eostā cupi-
dos, ambitiosos, ac vanos, sicut iuuenes experimur, & fortē mul-
tō peiores. O cæcos, ac miseris vos, quos in peccāta dissolutionū,
scelerūq;, quē in iuuentute cōmisisti, Deus ē manu sua dimisit,
quō malis assuefacti ab eis recedere nesciatis: quod ad maiore ve-
stri cōdēnationē fiet. Vt autē cognoscatis quām execrabilia sunt
diuinæ Maiestati scelera senectutis, animaduertite, vbi nos legi-

Sapien. 4.

24 mus in Ecclesiastico. O diuit anima mea senē fatū, & insensatum,
& aggrauor valde animæ illius, in contextu Græco haberi. Odi
uit anima mea senē adulterū. In quo significantur seruum pecca-
ta adeò diuinæ Maiestati esse odibilia, quasi quodāmodo essent
adulteria: quod est maximum genus exaggerationis. Pudeat ergo
nunc vos Fratres mei turpissimæ vitæ vestræ, cūm caput, &
barbas canis insitas habeatis. Et scitote etiā Ægyptios quamvis
Ethnicos senē per cygnū significare consueuisse, qui quo senior
est, eō suauius concinit. Sic vos quo seniores estis, eō sanctius vir-
tutis, ac pietatis exēplum perhibere tenemini. Quod nisi ita sit,
non est cur de canis gloriemini. Vt enim dicitur in Ecclesiastico,
Melior est puer sapiens rege senē, & stulto. Sicuti melius est py-
rum licet viride melle, saccarouè conditum, quam maturum, & simile.

Eccles. 25.

25 putridum: sic plus valet puer virtute prædictus, quam senex vitijs
putrefactus. Et quia senes tales erant, non aduocavit Iesus senē,
sed parvulura.

Etiam suspicor, quod si nunc diuinus Magister puerum ad-
uocaret, vix eum cum illa puritate, ac innocentia reperiret, vt
de illo dicere posset: Nisi efficiamini, sicut parvulus iste, nō intrabitis
in regnum cælorum. Vix enim rationis vsum attingunt, cūm iam
compluribus sceleribus corrupuntur: cuius causa est paren-
tum negligentia. Nam in Proverbijs dicitur: Virga, atque cor-
reptio tribuit sapientiam, puer autem, qui dimittitur voluntati
sue, confundit matrem suam: Vbi alij transfluerunt: Correctio
tribuit sapientiam. In quo significatur, solam correctionem in

Prover. 9.

Yy 5 pueris

pueris esse sapientiae causam. Quid autem erit, si verborum cor-²⁶
reptioni virga, & supplicium misceatur? Hoc utique maioris
est efficacia. At, carnalis amor, quo liberos vestros diligitis, ef-
ficit, vt nec verberibus nec reprehensionibus in illos utramque:
Gregorius. 4. vnde à prima infantia quodammodo Diaboli esse incipient. Di-
lib. Dialog. uis Gregorius in dialogis rem obstupendam de puer quodam
refert. Scilicet, quod Romæ homo quidam filius qui inque anno
rum charissimum habebat: qui patris negligentia de Deo in illa
tenera etate blasphemabat. Cumque die quadam in matris bra-
chijs existeret, vociferari coepit dicens: Tolle, tolle eos pater. Quid
vides puer? dixit pater. O pater, ait puer, video Mauros. Et hoc
in agone, ac furore persistens de Deo blasphemare coepit, sicuti,
consueverat: & in illo instanti expiravit, ductusque est à Diabolis
in infernum. O quam horrendum, ac eterna memoria dignum²⁷
est hoc. Ego vos deprecor fratres per infinitam Dei prebitatem, ne
in liberis vestris pijs moribus instruendis negligentes sitis dicer-
tes eos adhuc pueros esse, & cum maiores fuerint a vobis esse do-
cendos siquidem infelix puer ille, cum quinq; esset annorum ta-
ta potuit latere malitia, ut à Diabolis corpore, atque anima in
infernum aripi mereretur. Ideo admonens nos Dominus Petrus,
ut tanquam pueri essemus, visus est non audere nobis consule-
re, ut essemus, quasi pueri aliquotiam annos agentes, sed dixit:
Sicut modo geniti infantes rationabiles, & sine deo lac cōcupi-
scite, ut in eo crescatis in salutem.

Additq; hic Dñs dicens, Quidquid boni vni ex minimis illis
factis fuerit, sibi fieri, sequi illud esse soluturu: qui autem eos scā-
dalizauerit, aternis esse supplicijs afficiendum. O quam horren-²⁸
dum esse deberet homini considerare animam proximi sui per-
petuis inferni tormentis sua causa esse cruciandam. Si sanguis
Abel sic ad Deum vociferabatur aduersus eum, qui illius cor-
pus occidit: quanto magis clamabit infelix anima contra illum
a quo fuit occisa, & cuius causa gratia vitam perdidit? O quo-
modo conqueruntur, o quomodo vociferantur, o quomodo in
perpetuum damnati ijs in inferno maledicunt, qui condemna-
tionis sunt causa fuerunt. Ut autem hoc vos magis deterreat, au-
Jeremias. 2. dite quid dicat Deus per Hieremiam Prophetam, quæ sunt ex
terribilioribus verbis totius sancte scripturae. Quid niteris (aie
Dominus) bonam ostendere viam tuam ad quærendum dilectio-

29 nē, quæ insuper & malitias tuas docuisti vias tuas, & in alistuis
 inventus est sanguis animarum pauperum, & innocentium. O ani-
 ma sanguinolenta, quæ tot animas occidisti non pudet te fami-
 liarem meam te ostendere, postquam tot immanitates admisi-
 sti. Non erubescis amicitiam, amoremque meum querere? quæ
 non es contenta tot scelerum maculis infici sed maledictas vias
 tuas alios docuisti? & in alistuis inventus est sanguis animarum pau-
 perum, & innocentium. Hoc est in operibus, malisq; exēplis, quibus
 quasi alis infamia tua ad omnium aures peruolat: ibi inventus est
 sanguis nō mortaliū quidē corporū, sed immortalium animorū
 pauperū innocentium, quos tuo scādalo, quasi gladio acutissimo iu-
 gulasti, quo xternis supplicijs cruciarētur. Et posthac omnia cū
 anima illa tua causa in inferno patiātur, mecum, in cœlesti gloria
 30 regnaturam, eternisque delicijs fruituram speras? O quam
 metuenda sunt hæc. Quomodo ea audientes non obstupefcim-
 us? O lusores, ô libidinosi, ô lenones, ô tyranni, ô vñfurarij,
 qui alios persuasionibus vestris ad creatorem suum offendendū
 concitatis non obstupecitis hæc, quæ Dominus hic dicit,
 audientes? Etenim vos omnino ab amore, atque gratia sua vi-
 detur ejcere, vt absque ullo remedio in perpetuum mancatis,
 cum vnicuique vestrū dicit: Curniteris bonam ostendere viā
 tuam ad querendā dilectionem? Quod si quis dicat: Ego nemini
 sermonibus persuadeo, vt Deū offendat. Ideo Dominus sub-
 didit dicens. Et in alistuis inventus est sanguis animarum paupe-
 rum. Ut significaret homines dupliciter solere proximos suos ad
 peccandū inducere: uno modo illos inuitādo, verbisq; cōmouen-
 do: altero modo malis exēplis suis eos prouocādo. Et illi, qui ho-
 rū alterū facit dicit hic pater misericordiarū: Curniteris bonam
 ostendere viam tuā, ad querendā dilectionem? Quid? Anne Dñs
 hic infinitæ clemētia suę nobis ostia claudit, quod de illa penitus
 desperemus? Nō vtiq;. Sed his exaggerationib⁹ vtitur, quotāto
 rū scelerū grauitatē clarius cognoscatis: atq; vt significet, qđ si ea,
 quib⁹ digni estis vobis esset supplicia infictur⁹, vbi primū quis
 vñā animā perderet, protinus eum absq; ullo remedio in perpe-
 tuum dimissurus esset. Quod cum ita sit fratres charissimi, qui
 vos in hoc deliquisse cognoscitis, acerimam poenitentiam
 agite, & vsque ad profundum abyssum submississima cordis
 humilitate cōsternimini venia vos semper indignissimos esse in
 dican-

dicantes, tamque horrendas inumanitates, & abominationes cō- 32
 tinnis lachrymis lamentantes, & omnibus possibilibus rationi-
 bus eos ad Dei ministerium, quos peruerstis, reducere curate.
 Ex ijs quæ dicta sunt, oportet vos intellexisse, quā merito dixit
 Dominus: *v. a homini ille, per quem scādalu[m] venerit.* Statimq[ue] nos
 moneret, vt hæc scandalia fugiamus, dicens: *si manus tua, vel pes tuus*
scandalizat te, abscede eā, et proce[re] abs te. Per manū, pedē, atq[ue] oculū
 intelligit hic diuinus Magister quidquid quanuis nobis vti-
 lissimum sit, quod à nobis præcipit amoueri, si nobis peccandi oc-
 casioni fuerit diuinæ gratiæ suæ conseruatione pluris æstimanti-
 bus, quā quodlibet aliud emolumētu[m], quod nobis à creaturis pro-
 uenire posset. Additq[ue]: Dñs dicēs: *Bonū est tibi ad vitam ingredi de-*
bile, vel claudū, quām duas manus, vel duos pedes habentē mitti in gehē
nā ignis. Nemo in vitâ æternâ, nisi integer omniūq[ue] defectu im- 33
 munis ingredietur. Sed vult dicere, q[uod] si cum aliquo defectu in eā
 esse ingressurus, melius esset te aliqua corporis tui parte carente
 in vitam æternam ingredi quam integrum gehennalibus crucia-
 tibus cōtorqueri. Vbi, quo integror esset, cō plus ignis ille quid
 torquere posset, haberet.

Denique concludit Dominus dicens: *Videte ne contēnatis vnu[m]*
ex pusillis. Dico enim vobis, quia Angelicæ eorum semper vident faciem
patris mei, qui in cœlis est. O Domiae infinitæ pietatis, benedi-
 cat tibi anima mea, & vniuersus iustorum chorus te glorificet?
 qui adeò vilissimos hos terræ vermiculos æstimas, vt Angelos
 gloria coronatos nobis concedas, qui summa cum diligentia, &
 amore in nostri ministerio occupentur. Verum quid miramur,
 quod nobis Angelos in predagogos dederis, siquidem vni- 34
 genitum filium tuum nostra causa in cruce moriturum nobis
 dedisti? In his verbis nos admonet Dominus, ne proximos no-
 stros contemnamus, quantumcunque viles, & abiecti nobis es-
 se videantur: siquidem eos tanti æstimat, vt eorum ministros An-

Hieros. c. 18. gelos faciat. Et ita dicit B. Hieronymus, Magna dignitas ani-
 marum, vt vnaquaque habeat ab ortu natuitatis in custodiam
 D. Ths. 1.p. sui Angelum deputatum. Ab ortu natuitatis, inquit, Quia, quē-
 g. 113. art. 5. admodum cum poma sunt in horto vnu[m] & idem custos hortū
 simul, & poma custodit: at postquam poma ex horto abstrahū-
 tur, alter ad hortū, alter ad poma custodiēda requiritur custos: sic
 quādiu infans in genitricis vtero cōmoratur, idē Angelus matris
 custos

35 custos matrem, filiumque custodit. Sed postquam est matris vulnera profertur, protinus Deus in eius custodiam Angelum mittit. Quibus igitur ministerijs tantum Domino beneficium personuemus, qui tales nobis paedagogos, magistrosque concessit? Et enim unus Angelus plura nos docere potest, quam multi concionatores. Et ita de illo Angelo, qui apparuit Danieli dicitur: Vox sermonum eius, ut vox multititudinis. Et si unus erat, qui loquebatur, complures tamē voces sonare videbantur. In quo significatū est unū Angelū plusquam multos homines docere posse. In hoc autem ministerio nihil aliud expetuit, quam nos sibi ipsis similes reddere. Nam quemadmodum, nisi per imitationem Dæmones fuerimus, non condemnabimur, sic nisi per imitationem Angeli fuerimus, non saluabimur. Et licet Angeli tā portentes sint, aliquādō non cōtentus est Deus nobis ordinariū Angelū ministrare, sed iustis etiā in corū auxiliū Angelorū mittit exercit⁹. Quādō quippè Iacob fratre suū ē Mesopotamia veniens timebat, fuerūt ei obuiā Angeli Dei. Vbi notaē est, sanctā scripturā nō dicere, illos missos fuisse, ut significet amorē, ac prōptitudinē, qua in auxiliū nostrū veniūt. Et si reuera missi fuerūt, venisse tamē libēter, & vlt̄ō dicūtur, quia summa cū charitate venerūt; non autē unus, sed tot, ut eos perspiciēt sanctus Patriarcha dixerit: Castra Dei sunt hæc. Attendite, quot Angelos Dñs in auxiliū iusti mittit, siquidē eos Iacob, Exercit⁹ Dei, & castra vocavit. Præ cæteris Angelis gloriosum Archangelū Michaelē peculiari deuotione, ac reuerentia sancta ecclesia veneratur: cuius unus ex p̄cipiuis munus est, animas à corporis ergastulo exēsttes in cōuenientib⁹ gloriæ māsionibus collocare. Cūm enim animæ iuxta merita, quibus ab hoc saeculo exierint exornatae, inter Angelorū choros cōstituentur sint: B. Michael cas in loco ipsarū meritis debito collocat. Sicq; sancta mater ecclesia illū Dei nomine laudās decantat: Archāgle Michael cōstitut⁹ te principe super omnes animas suscipiēdas. In cuius lignū eū animas in statu perpēdentē sancta mater ecclesia representat. Quid princeps gloriose p̄pendis? Merita utiq; appēdo, ut animas in supernis māsionibus debito ordine collocē. O quātoper tūc optimis operibus onerati esse gauderemus, quæ cū Dei charitate perfecta tantū valent, ut in chroa icis ordinis Minorū. 2. p. li. 4. dicatur quod cū maximus quidā peccator, qui multi erāt anni, ex quo peccata

Dani. 10.

Genes. 32:

cata sua non confitebatur, nocte quadam duos fratres huius san- 38
 ctissime Religionis in dominum suam excepisset, quorum sanctis
 admonitionibus, nocte illa conuersus est: cūque eadem nocte al-
 teri eorum peccata sua confiteri vellet, ille respondebat, se tunc ex
 itinere fatigatum esse cumq; admonuit, vt illa nocte bene p̄-
 pararetur cumq; crastina dies illucesceret, confiteretur. Idemq;
 vir nobilis maxima cum deuotione, p̄o que affectu stipulas ma-
 nibus suis detulit, quibus lectulus conficeretur, in quo seru Dei
 nocte illa requiescerent. Eademq; nocte in somnis revelatum est
 eidem sancto fratri virum illum esse defunctum: cuius animam
 cū Diaboli deferre vellent, sanctum Angelum eis obstitisse
 dicentem, illam iam non esse eorum. Dicentibusq; Diabolis ea
 nullis meritis esse munitam, ob quæ ipsorum manus euaderet,
 dixit Angelus eius custos iudici. Adducantur paleæ, quas mani
 bus suis noctu deculit, vt pauperum fratrum lectulus sternetur. 39
 Paleæq; illæ in altera lance constituta, quas homo peccator cū
 peccatoru suorū dolore diuini Redemptoris nostri meritis inni-
 tens adhibuit, grauius appenderunt, quā vniuersa scelera, quæ in
 tota vita sua commiserat. Sicque anima illa à Diabolis liberata
 fuit, & à sancto Angelo in saluationis locu deducta. Exurgensq;
 frater cū socio suo ad viri nobilis cubiculum se contulit, eumque
 reuera defanctum inuenit. O immensam Dei probitatem, atq;
 clementiam. Si ergo modicæ paleæ cum charitate concessæ tan-
 tum valuerunt, quid plurima bona opera valebunt, quæ iusti
 cum diuino amore facere solent? Curate ergo fratres charissi-
 mi diligentissimè pijs vos exercitationibus exercere, vt illa
 hora vos sanctus Michael cum magno pondere inueniat, in- 40
 effabilique hilaritate æterna premia percipiatis. Verum heu
 quam terribili pauro deterrabitur anima, quæ tunc se adul-
 terijs, homicidijs, furtisque oneratam, auri autem charitatis
 vacuam inuenierit. Daniel Propheta explicans Balthassari sen-
 sum scripturæ, quā in pariete viderat, dixit ei. Mane, numerauit
 Dominus regnum tuum: & compleuit. Appensus es in statera,
 & inuentus es minus habens. O verba terribilia. Quantumcun-
 que potentes simus, quantumcumq; diuinarum habeamus qui-
 buscumq; regnis, ac nationib⁹ dominemur, manè vita nostra finie-
 tur, meritaq; ac demerita nostra perpeditur. At, vñ illi cui B. Mi-
 chael dixerit, Appensus es in statera, & inuentus es minus habens.

4. Frater inuenio te non habentem pondus amoris, neq; bonorum operum: quapropter abi in infernum, vbi sempiterno tormentorum pondere cōprimaris. O terribilem stateram. Ecquis adeo insensatus nunc est, qui bonorum operum diuino amore ornatorum accruum maximum cumulare non curat, ne in illa ultima hora tam horribilem audiat sententiam. O Christe vere mundi Saluator per infinitam clementiam tuā te supplices exoramus, oculos nunc nobis ad perias, quō inuenti à Beato Archangelo Michaelē meritis gratiaq; repleti, eius manibus in cœlesti gloria collocemur. Ad quam nos perducat Iesu Mariae filius, Amen.

In eodem festo dedicationis sancti Michaelis Archangeli Concio Secunda.

Accesserūt Discipuli ad Iesum dicētes; &c. Mat. 18

Odie sancta Mater Ecclesia divini spiritus lumine gubernata sancti Archageli Michaelis, vnaq; omnium Angelorum festum dignissimum celebrat. Nā siquidem, vt dicit A postolus, Omnes sunt ad ministratoriū spiritus in ministerium missi propter eos, qui hereditatē capiūt salutis, rationi consentaneū est nos omnes venerari, omniumq; festum lātis animis celebrare. Et quan-
uis Spiritus sublimiorum Hierarchiarum in terram mitti non so-
lent vt affirmat. B. Dionysius his verbis: meritò igitur illa prima
cœlestis fruitio ab altissimis spiritibus agitur, cùm sit ordo omnibus celsior. atq; sacratior: vt ante conspectū diuinæ maiestatis cōtinuò satisfaciat, perpetuoq; locata sit, hæc tenus ille, spiritus tamē sublimioris Hierarchiæ ad spiritus inferioris chori, & hi ad alios inferiores Angelos cum salutis nostræ negotijs mittuntur. Et sic quasi (*post as de correō*) quorum alter in unum locum peruenit, alter vero inde ad alterum proficiscitur, aut sicuti, qui ludit (*All night to day*) diuinę reuelationes, atq; mysteria de ore ad os veniūt, quousq; ad nos accedunt. In hoc autem festo sacram hoc nobis proponitur

Hebr. 1.

*Dion. lib. de
cœlesti Hie-
rarchia. §. 7.*

720 In Feste dedicationis S. Michaelis

Luc. 9.

Marc. 9.

proponitur Euangeliū in quo dicitur: Accesserunt discipuli ad Iesum. Diuus Lucas hanc historiam referens sic dicit: Intravit autem cogitatio in eos, quis eorum maior esset. Et Beatus Marcus dicit: In via inter se disputauerant, quis eorum maior esset. Hic autem sanctus Matthæus dicit, eos non solum in illa cogitatione, quam D. Lucas, neque in disceptatione, quam sanctus Marcus recenset, stetisse: sed vterius progressos fuisse, & cū hac quæstionie, ac difficultate ad Dominum accessisse. Hic humanæ misericordiae caususque discursus, atq; processus manifestatur: & quomodo peccatum ad executionē peruenit, manifestè declaratur. Etenim priùs intra hominis cor secreto celebratur: deinde inordinatis, pessimisque verbis ore profertur: vltimò tandem ad executionem peruenit: Sicut accidit in his sanctis viris, qui priùs hoc cogitauerunt, deinde inter se disceptauerunt, vltimò deniq; negotium ad sanctissimum magistrum suum detulerunt. Hinc igitur elicimus, quod nisi mala nostra vterius progrederetur, statim eorum caput in cogitatione scindamus. Et ita dicit Diuus Hieronymus: Focilix, qui, vt ait David, alludit parvulos suos ad petram. Singulare remedium est in vita Christiana ad sceleribus obuiandū illa sanctissimæ Petræ iētu statim, cum accrescere incipiuit, confringere, scilicet, cogitationem protinus diuertendo ad Iesum Christum crucifixum, proprioq; cruento perfusum, lacrymisque cōspersum, & in profundo quodam tormentorum pelago submersum, vt nos à peccato liberaret, contemplandum. Et de illo, qui hoc non facit, dicit David: Concepit dolorem, & peperit iniquitatem. Maximè hic est etiā adnotanda dulcissima, suauissimaq; Dei prouidentia, qui ad nostram ædificationē, & consolationem homines electissimos in hanc imbecillitatem, non semel quidem, sed sibi permisit incidere. Diuus enim Lucas dicit, quod in ultima cena facta est contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Et Beatus Matthæus refert filios Zebedæi ambitione commotos primas sedes in regno cœlorum expetiisse, aliosque discipulos hoc intelligentes indignatos fuisse. Itaque in tota Euāgeliica historia nullum aliud vitium in sanctos Apostolos, dū Christo conuersabantur in vita mortali, preter hanc maledictam Christianæ vitæ tineat dicitur ita inuaſisse. Et sic vtiq; est, quod ambitione, atque superbia est faniliarius vitium hominibus Deo dicatis, ac religiosis. Plurimiq; ferè sine la-

*Hiero. lib. de
cuf. Virgi.*

Psal. 7.

Inc. 22.

Matth. 20.

bore

6 bore gulam comprimunt, carnem suam castigant; & in spiritus seruitutem redigunt: & non solum eleemosynas largiuntur, sed omnibus etiam, quæ possident, abrenunciant, sc̄q; sanctissimæ religionis iugo vtrō submittunt, alijs denique sanctis exercitationibus intendunt: de quibus tan dem vana quædam alijs domini nandi cupiditas sepe triumphat cum ceteris in omnibus anteponi desiderent. Ac s̄penuero sanctiores viri inanum laudū desiderio apprehendi consuecant, omnesque eorum actus illis placent, ac spirituali quadam superbìa euaneant, & prope sunt ut dicant cum Dñno Paulo: Bonum certamen certavi, cursum consummaui, fidem seruavi: in reliquo reposita est mihi corona iustitiae. De quibus dici potest illud Apocalypsis: Dicis, quod dī ues sum, & locupletatus, & nullius egeo, & nescis, qui tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cecus, & nudus. Ideo s̄penu me rō Deus electos suos in præsenti vita aliquibus minoribus vitijs tentari, atque aliquando permittit incidere, quò vilitatem suam cognoscant, neque in hoc abominabile vanitatis, superbiaeq; spiritualis vitium corruant. De sefatetur Beatus Paulus, dicens: Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ. Vilissimum, valdeque ignominiosum erat altissimæ huius sancti Apostoli perfectioni, eū turpibus propriæ carnis stimulus cruciani. Verum hoc ad profundæ ipsius humilitatis conseruationem ita necessarium fuit. Corpora, quæ prospera semper valetudine perficiuntur, & nimia sunt carnerefecta, quæ à medicis plethorica nūc cùpantur, iuxta Hippocratis aliorumq; in medicorum communem sententiam, nimium periculosa, gravissimisque morbis propinquæ sunt. Ideoq; satius dueunt, h. p. r. na quadam infirmitate laborent. Sic spiritus virtutibus, meritis, que repleti, quique nullam in se imperfectionem, imbecillitatem ve sentiunt, pestifero spiritualis elationis vitio sunt valde peripnici, videlicet ob ipsorum imbecillitatem. Ideoque Deo bonū videtur illos aliquibus imbecillitatibus humiliare, ne in maiora, & periculosis peccata prolabantur. Permisitque Dominus sanctos Apostolos in hoc vitium ambitionis incidere, cùm, vt in nullo quantumvis perfecto statu securitatem esse nouerimus: sicque timidi semper, atque solertes viuere curarent: astutiam ad nostram consolationem, vt cognoscamus, atque speremus. Domum, siquidē has in suis miserias tolerauit, etiam in

2. Tim. 4.

Apocal. 3.

simile.

nobis quandoquidem imbecilliores sumus, his, & alias esse latum. In hoc etiam loco illud consideratione dignissimum est, sci licet, quantum inter iustorum, aliorumque peccatorum, qui à veritate cognitionis suæ lumine derelicti sunt tentationes interfit. Nimirum, quia iusti cum temptationibus oppugnatur, eas Iesu Christo vero salutis, virtusque magistro reuelant, eiusque consilijs libenter obediunt, sicut hic sacrosancti Apostoli fecerunt. Et qui in temptationibus suis hunc diuinum magistrum consulit, valde propinquas est sahit. Peccatores in temptationibus suis præter carnem, utilitatem, dignitatemque suam consulunt neminem: quas etiam alijs sibi similibus reuelant, ideoque tam certa est eorum ruina. Et sic, ubi nos legimus: Consilium malignantium obsessit me: alijs transtulerunt: Concilium malignantium obsessit me. Et sic est in contextu Graeco, & in paraphraesi Chaldaica, & sic etiam legit Beatus Hieronymus. In qua dictio varietate significatur, ex malorum congregatione consilium proficiunt, quod illud recipienti maximè obest. Quapropter charissimi in Christo fratres cautele, ne in temptationibus vestis, aut in alijs negotijs malignantantes, peruersaque conscientia homines consulatis: hi enim vos perdere. Sed ad diuinæ sapientiae fontem Iesum Christum confugite, illosque qui sunt eius loco consulite.

Et aducens Iesus parvulū, statuit eum in medio eorū, & dixit: Amet deo vobis: nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum celorum. O quam metuenda sententia. Profectò, si eius vim penitus intelligeremus, corda praet dolore, ac misericordie nobis confringerentur. In qua nobis summa, infallibilisque veritas dicit, tantum nobis ad ingrediendum in celum deesse, quam procul à puerorum innocentia, & puritate distare. O Deus infinitæ maiestatis, quid facias? Quomodo tam difficile opus apprehendam, quale est, hominem, sicut me peccatis assidue factum ad puerilem innocentiam, synceritatemque redire? Ne contristemini fratres. Non enim hic Dominus dicit: Nisi efficiatis vos sicut parvulos: sed, nisi efficiamini sicut parvuli. Aliud namque nobis haec ad puerilem innocentiam conuersio prouentura est. Nos enim hoc nequinamus efficere. Haec, inquit Prophetæ, mutatio dexteræ excelsi. Non utique manus nostra, hoc est opus, sed diuinæ gratiæ, cui nihil est impossibile. Bonum liberi arbitrij usum ex nostra parte ponamus, efficaciam

¶ quid desiderio , ac toto animi conatu diuinam misericordiam deprecemur , ut quod fragilitas nostra non obtinet , id in nobis ipsa perficiat . Dicit Dominus : Nisi conuersi fueritis , quia omnia peccata sunt auersio à Deo , & conuersio ad creaturas . Oportetque nos à creaturis auerti , faciemque , id est , amorem , & affectionem ad Deum conuertere . Sicque homo ad puerilem innocentiam attingendam disponitur . Quaque deinceps præcellebat Saul , cum iam vir perfectus esset etatis quo tempore in Regem fuit electus , siquidem de illo dicit sacra Scriptura : Filius unius anni erat Saul , cum regnare coepisset . Quod significat eum in illa etate sicut puerum unius anni esse syncerum . At , quare quispiam : quare Dominus hic suos sanctos discipulos reprehendit , significans eis illos nullum ius habere

²³ ad regnum cœlorum possidendum , quia in eodem regno maiores esse volebant , cum tam uenient Christianis liceat exoptare cunctis beatis gloria præcellere ? In hac uisque una per teambitio non vitiosa quidem , neque culpabilis est , sed sancta potius , atque laudabilis . Vnde petitio Elisei Prophetæ ad sanctum Eliam merito laudatur . Ipse etenim in quarto Regum volumine dixit : Obscoiro , ut fiat in me duplex spiritus tuus . Quid vir sancte , nunquid tu magistro tuo melior esse vis ? Sic uisque : Deus enim vult , ut absque aliorum despectu alijs antecedere probitate cureamus . Sicque ei Elias Dei non sine dixit : Rem difficilem postulasti : attamen si videris me quandotollar à te , erit quod petisti . Sicque reuera , quod expetijt , impetravit . Multo autem melius est cupere hominem maius .

⁴ Item esse in regno cœlorum , quam exoptare duplice Elii spiritu pollere . Nam hominem desiderare maiorem esse in regno cœlorum est desiderare maiori gloria perfui . Hoc autem desiderium maiorem Dei charitatem eius animo inesse significat : quod enim non amamus , illo frui non optamus . Amor namque est requies centrumque desiderij , ut acutissime dicit Scotus . Ergo maior Dei est bonus , & adeò bonus , ut per eum cætera omnia ^{secundus in 4.} sancta efficiantur , quare illius auditas erit iniqua : Dicit ^{dist. 49. q. 3} idem subtilis doctor Scotus , nec sine Christianæ Theologiz ^{2. 4.} factore , beatitudinem in Deo amando , siue fruendo consistere . Aetus enim , inquit , anima , quem Theologi fruitionem vocant , nihil aliud est , quam illa voluntatis cum re dilecta connexio ,

id est ipse amor. Si igitur hominis gloria est Deum amare, & in
Dei amore omnibus Seraphim excellere cupere possumus, immo
sanctum est, quare increpandi erunt sancti Apostoli, quia in re-
gno celorum maioratum, sive præminetiam exoptabant? Ad
hoc respondeo, cœlestem magistrum hic non reprehendisse desi-
derium præcellendi alijs in regno celorum, sed mediū: quo pri-
matum hunc adipisci conabantur. Illi quippe in hoc sæculo alijs
honoř, dignitateque præstatae in futuro sæculo maiores esse vo-
lebant. Arbitrabantur enim eum, qui maior hic esset, maiorem
etiam præstantioremque illic esse futurum. Ad quod eis respon-
dit Dominus, hanc non esse viam cœlestis primatus adipiscen-
di, sed profundam potius humilitatem, voluntariamque proprię
personæ abiectionem.

Ideoq; illis dicit: *Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut parvuli,*
non intrabitis in regnum celorum. Et quicunq; humiliauerit se, sicut parv- 16
*lus iste, hic maior est in regno celorum. Quid hoc est Domine? Nu-
quid sacra pagina iustos non appellat viros? Nonne dicit Da-
vid: Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum? Beatus
psal. 1. vir, qui timet Dominum? Et Ieremia Propheta eos misericordia
psalm. 111. viros appellat. Quomodo tu dicas, eos sicuti pueros esse debere?
Ierai, 57. Dico illos viros nuncupari in oppositionem aliquarum puer-
lium imperfectionum, quales sunt ignoratio, atque debilitas. Iu-
sti vero imbecilles non sunt, sicut pueri. Nam si à mundi primor-
dio, præfertimq; postquam filius Dei suum sacro sanctum Euā-
geliū prædicauit ad ueteris, in eis tam in yiris, quam in foc-
minis, tam in pueris, quam in senibus opera certeñis, quæ per se
sampta toti mundo stupori, ac paucis fuerunt, majorique pom-
pa, atque triumpho, quam Caesarum, Dariorum, Romanorum
que onanum Imperatorum victoriae celebrari interuerūt. Quid
virilius esse potuit, quam teneras, nobiles, diuites, omnibusq; de-
licijs, atque indulgentijs educatas virgines sæcularibus volupta-
tibus, fastuque dimisso, seque, atatem iuuenilem, pulchritudi-
nem admirabilem, libertatem inestimabilem, & denique vitam
super hæc omnia desiderabilem contemnentes, sponso suo Iesu
Christo eius causa moriendo omnia consecrassæ aliasque quam
plurimas id quotidie studiosissime exoptasse? Maxime cōmen-
dat Valerius Maximus heroicum P. Scipionis Africani factum,
quia cum Carthaginē in Hispania deuastasset, et allata est virgo
quædam.*

18 quædam deuincta: quam cum despontatam esse cognosceret,
sensualem appetitum, atq; libidinem vincens illam tangere no-
luit: quod factum omnium, quæ fecit, illustrissimum esse dici
tur. Quid igitur dicerent hi de illis, quæ corpus, & animam suā
non ad unum diem, sed ad totam vitam sub aliena volūtate Do-
mino consecrantes quotidie de mundo, diabolo, deq; semetipſis
summacuta hilaritate triumphant? Merito igitur iusti vocan-
tur viri, cum puerilibus imbecillitatibus careant. Vult autem Do-
minus eos sicut paruulos effici per imitationem rerum amabi-
lium: quæ illis insunt. Et ita dicit Beatus Petrus: Deponentes igi-
tur omnia malitia, & omniē dolum, & simulationes, & inui-
dias, & omnes detractiones sicut modo geniti infantes rationabi-
les, & sine dolo lac concupiscite, vt in eo crescat in salutem: si ta-
men gustatis, quoniam dulcis est Dominus. O admirabilem ex-
cellentis Apostoli doctrinam, quam praeſe nos docet, quas co-
ditiones viro iusto oportet inesse: videlicet, quod sit humilis, &
paruulus in Christo Iesu. Hæc omnia, quæ sanctus Aposto-
lus nobis hic præcipit derelinquere, sunt veteres Adæ reliquia.
Deus in hominis corde sanctam quandam simplicitatem, synce-
ritatemque seruerat: quam diabolus auellens eius loco malitiam,
dolum simulationem, inuidiam, ex qua obtreſatio tāquam ex
mortifero quodam fonte dimanat, odium, atque alia pleraq; ma-
la seminavit. Hæc igitur omnia, inquit Diuus Petrus, euellite:
& tanquam pueri lacte, quod est Euangelica doctrina aliti in om-
ni virtute, sanctitatemque in dies magis, ac magis accrescere cura-
te. Verum animaduertite quid dicat: scilicet, quod ita pueri si-
20 mus, vt simul rationabiles existamus, hoc est, ratione utamur.
Non vult nos in ignoratione, quæ ex peccato processit, sed in pu-
ritate pueros imitari. Et ita dicit D. Paulus: Fratres nolite pueri
effici sensibus, sed malitia paruuli estote, sensibus autem perse-
. At estote. Omiseros nos, quam vice versa hoc perficiimus, quod
hic a sancto Apostolo docemur: siquidem in malitiadimones,
in sensibus autem pueros imitamur. Habes accensam in mensa
lucernam, puerque quem in brachijs habes tanquam insipiens
vult lucem manu contrectare. Tu vero dicis: Cau puer, nam cre-
mat. Nec dum hæc dixeras, cum ille iterum lucem amipeat ten-
tat. Tu vero secundo dicis: Cau, cremat. At licet sa pius eum
moncas: quam minus arbitris, lucem apprehendit, et manibus

1. Petr. 2.

1. Cor. 14.

simile.

vistus vociferari incipit. Quousque combustus est , tibi non credidit , quia puer est . Forte fortuna praterit viam homo cum cymbalo eleemosynam sancto Antonio petens , id est , (p: diendo para fane Anton) Puer autem obstupefactus in domum velociter currit . Quid fugis puer? Mater (inquit) quia venit sanctus Antonius . Vidistis ne? Lumen comburens eum non terret , nec matri credere vult , quo ad usque crematur : Beatus autem Antonius , sanctus tam benedictus illum obstupefactus . Est puer , non est mirum ei isthac accidere . O homines , quam insipientes pueri sensibus redditi estis? Exis tu o peccator domo tua ad peccandum . Dicit tibi conscientia tua : Subsistit homo , quia cremaberis : nam ista , quam alloqui vis , non est mulier , sed diabolus conscientia tua : Et negotium illud , quod confidere niteris , non diuitias tuas augebit , sed te in infernum potius derrudet . Tu vero pertinax iterum , atque iterum ad peccatum redis . Quosque peccatores vruntur , conscientijs suis credere nolunt , nec diuinæ legis vocibus fidem adhibere volunt . Diuus Lucas dicit de illo diuite epulone : Mortuus est autem diues , & sepulcus est , & in inferno . Sic enim legit Beatus Augustinus , & sic est in contextu Graco . Eleuans autem oculos , cum esset in tormentis illic miser ille diues oculos adaperuit , qui sic clausos habuit in hac vita , ad ea facienda , quæ sibi magis necessaria erant , & ad illa timenda , quæ sibi conueniebant . Aduenit morbus , sine labor , qui est coelestis eleemosynarius , admonitio , quam tibi Deus mittit , ut cordis tui crumenam aperias , & in onerata contritionis proferas , atque a tua mala viuendi ratione resipicas , tu vero in labore reincipis lamentari . Quid ploras puer? (Quo viene fane Anton) Quia me pauperem agrum , ignominij affectum experior . Ideo ploras? Dicere potius deberes : O benedicta talis pauperitas , ac talis infirmitas , siquidem Dominus his medijs stete a gehennalibus cruciatibus liberare conatur . Ne timeas infelix , non enim Diuus Antonius pueros edit , immo potius illos servat . Non tibi labores isti eueniunt , ut percas , sed ut salueris . Ecce quomodo sensibus pueri sumus , cum ea , quæ timere non debemus , maximè timeamus ; illa vero quæ meritò timenda sunt , non horrenus . Idecō nos admonet Diuus Petrus . ut sumus , quasi modo geniti infantes rationabiles . Et Diuus Paulus

Euse. 16.

D. Augusti .
A. Aug. 2. de
diuers.

luss

24 Ius: Nolite (inquit) effici parvuli sensibus, sed malitia parvuli estore. At, attendite sanctum vniuersae Ecclesiae pastorem concludere dicentem: Si tamen gustatis quoniam dulcis est Dominus. Hoc opus, hic labor est: hic tota res est. Si Deum gustatis illoque delectamini, vniuersa, quæ hic docemur, vobis facillima videbuntur. Verum quomodo Deum gustabis, si nunquam cum illo conuersamini? O æterne Deus, o perennis infinitæ suavitatis, ac dulcedinis fons, quomodo homineste gustabunt, si nec die, nec nocte unam horam expediti sunt, quæ diuinæ istas aquas bibituri accedant?

Fratres in Christo Iesu pro salute, remedioque vestro vos deprecor, ut quotidie modico aliquo tempore vos curetis scularibus negotijs expedire: in quo ad suauissimum celorum Do-
25 minum paulisper alloquendum accedatis, quo eius suavitatem gustetis. Hoc enim modo vobis via patesiet, qua id, quod nos hic sanctus Apostolus erudit, exequamini. Hochumilitatis Euā gelium in Angelorum celebritate decantatur, quia ipsi humiliati, ac submississimi sunt. Eorumque submissio ex hoc satis aper-
te colligitur, quod nos maximo cum amore ac diligentia comitantur, nobisque ministrant cum vilissimi, turpissimi, atq; abiec-
tissimi sumus terræ vermiculi: illi vero adeo nobiles, vt filij Dei in sacris literis nuncupentur. Ut patet in libro Job, ubi dicit *Iob. 38.*
Deus: Quis dimisit lapidem angularem eius, cum melaudarent simul astra matutina, & iubilarent omnes filij Dei? Vbi glossa,
Astra (inquit) matutina, & filij Dei, idest Angeli. Amor autem exi-
mius, quo nobis deseruiunt, in illa mirabili visione, quam san-
26 ctus Eliseus Propheta perspexit, seruoque suo Giezi ostendit, declaratus est. Vedit quippe montem equis, curribusque flammi-
feris plenū, qui omnes eorum custodiæ paratissimi erat. Hiq; erat
fæcili Angeli, qui in figura ignis apparuerunt, vt significaret, amo-
rē, & diligentiam, qua ministeriū illud executuri concenerat. Vnde
per ignominiam, & abiectionem dicit Ezechiel propheta cū Lu-
cifero loquens, Et tu Cherub extensus posui te in monte sancto
Dei, in medio lapidū ignitorū ambulasti. Quasi diceret: Cū in
medio excellentiū, diuinoque amore carentiū creaturarū existe-
res, frigescastus, &c in carbonem algidum conuersus es. Vbi val-
de notandum est, cū Lucifer Seraph esset, hictamen Cherub appellari: nam Cherub scientiam, seraph autem significat chari-

*4. Reg. 6.**Ezech. 28.*

tatem. Et quia scientia peccato non repugnat, charitas autem cum eo esse non potest, ideo Lucifer, post ruinam Cherub, non verò Seraph, nuncipatur. Hæc etiam omnia maxima sunt nobis confusione. Si enim Deus ad unum iustum, scilicet, Eliseum custodiendum tantam Angelorum multitudinem misit, quā innumerabiles erunt, quos in suæ protectionem Ecclesia mittit? Quod si omnes sunt quasi ignei currus, quomodo cuncti amore non excedimus, & non hoc diuino igne cremamur? quomodo tam algidi in tam boni Dei ministerio incedimus? Maxima utique est miseria nostra, siquidem tanto bono non utimur. Præsertim cum, ut dicit Origenes super Lucam, post Christum natum efficacius Angeli nos custodianter. Quod hoc exemplo clarius apparebit. Si pauperculo iter facienti iumentum, quod oneratum ducebat in terram procideret, & forte²⁷

origine boni.

10. C. 13.

super Luca.

simile.

fortuna tunc Rex illa præteriret, qui ex equo descenderet, pauculumque iuuaret, ac diceret: Frater ne moeras, ego enim te a sium leuare iuuabo: tu isthinc, & ego hinc eum apprehendamus: sicque alium utrinque tenentes eterra leuarent: quid, quæso, Duces, Comites, ac Marchiones efficerent, cum Regem hoc facere, aut saltē intentare perspicerent? Absque dubio ex equis velocissime descenderent, & ad Regem concurserent, dicerentque. Sistat, sistat regia maiestas, hoc enim nos faciemus. Quod si Rex nollet ab illius pauperis adiutorio desistere, nec illi profecto desisterent, sicque omnes illum efficacissime adiuwarent. Ita postquam coelestes ciues Regem præcessa maiestatis humi prostratum, hominemque factum viderant, ut lapsum hominem erigeret, cuncti efficacius illum modo iuuant. Et sic, quamvis antea coadiutores Dei vocarentur, nūc tam nomen hoc eis aptius quadrat. Atque hinc intelligetis verba illa, quæ Angelus Raphael dixit Tobiae: Ego sum, inquit, Azarias magni Ananias filius de filijs Israel. Quæ verba difficillima sunt. Nani hic re vera erat Angelus Raphael: Angelus autem nullius erat filius. Angeli quippe non alij ab alijs, sicut animalia gigantur: quomodo igitur dixit: Sum Ananias filius? Dico illum, ut se Angelum esse celaret, metaphorice fuisse loquutum, quo res, quasperacturus venerat, cum maiori Tobiae merito perficerentur. Verumque erat, cum esse de filijs Israel: nam pro filiis Israel, non autem pro idololatriis

modo iuuant.

Tob. 50.

stabat,

³⁰ stabant. Eratque Azarias, id est, coadiutor Dei in animarum salute. Ananiasque significat filium gratiae Dei: & ipse filius erat gratia Dei in gratia creatus, & confirmatus. Estque validè notandum, quam in promptu inuenierit Tobias hunc Angelum, & quomodo eum fuerit comitatus, & ad plura, quam Tobias petebat, se se astrinxit, ut videre est in ipsa historia, cap. 5. Ex quo frater intelliges quām in promptu sit Angelus tuus, & quomodo te in pluribus ducit, quam tu ab eo petere nosti. Idemque Angelus postea dixit Tobiæ seniori: Quan-

Tob. 12.

do orabas cum lachrymis, ego obtuli orationem tuam Domino. Non utique deferunt Angeli orationes nostras, ut à Deo intelligantur, siquidem, ut ait Apostolus, omnia nuda, & aper- ta sunt oculis eius: sed ut eum deprecentur, ut sibi reuelet, quæ propter illas orationes, ac bona opera nobis vult conferre be-

Hebr. 4.

³¹ neficia, quorum ministros se se Angelii offerunt, ut perpendit Lyra super Tobiam. Sicque in eodem Tobia contingebat. Nam ipse met Angelus, qui eius preces in conspectu diuinæ maiestatis obrulerat, venit minister beneficiorum, quæ Deus illi fecit. cùm ei visum restituit, filium custodiuīt, aliaque illi bona dedit, quæ in eodem capite recensentur. Cum Ioseph fratre suos quereret, inuenit eum vir errantem in agro, ut patet in Genesi. Meritoque dicere possumus hunc Angelum fuisse. Nam dicent Ioseph se fratres suos exquirere, cùm vir eum de ipso, i.e. que de fratribus eius percontatus non fuisset, statim ei dixit, ubi eos inueniret: quod si homo esset, nequaquam facere posset. Ex quo etiam apparet, quām in promptu sunt

Gene. 37.

³² Angeli ministerio seruorum Dei. Quod etiam in Daniele per-spicitur, quem absque dubio leones devorarent, nisi Angelus Domini eorum ora obthiraret. Et sic ipse dixit: Deus meus misit Angelum suum, & obthirauit ora leonum, & non no-cuerunt mihi. At, attendite illum viterius dicere: Quia coram Deo iustitia inuenta est in me: sed & coram te Rex deli-ctum non feci. Quali diceret: Ideo me Angelus tanto hoc per-riculo liberauit; quia nec Deum, nec proximum offendit. Quod si Angeli nostri nos à plurimis laboribus, atque infortunijs, quibus premimur, non eripiunt: huius causa forsitan est, quia sumus maximi peccatores: vultque Deus, ut hac ratione purifcemur. Quia Angeli in nostri ministerio tam diligentes se

Danie. 6.

præbent, ideo eos sacra Scriptura cum alijs depingere confuerit: quia ad bonū nostrum perficiendum volant. Et sic eos vidit Isaías Propheta, qui affirmat se perspexisse quosdam Seraphim.

I. sat. 6. Et erant, inquit, sex alæ vni, & sex alæ alteri: duabus velabant faciem eius, & duabus velabant pedes eius, & duabus volabant. Illos in capite, medio, & pedibus alas habere, significat diligentiam, qua nos in initio, medio, ac fine operum, virtutem nostræ libertissime innuant. Et sic dicit David: Angelis suis Deus mandauit de te, ut custodiant te in omnibus vijs tuis. Vbi alij verte-

Psal. 90. runt: Angelis suis Deus mandabit de te: & sic est in contextu Græco, & in Paraphrasi Chaldaica. In qua translationum varietate quam assidua de nobis Deo sit cura, significatur: quia iterum, atque iterum Angelis præcipit, atque præcipiet, ut nos ubique custodiant. Et quanquam illi obedientes sunt valde: dicit tamen sanctus Propheta, Deum illis mandasse, atque mandatum, ut significet, quam in merito singuli iusti dicere possint. Dominus sollicitus est mei. Dicitque: In omnibus vijs tuis. Prima quippe hominis via est, ex quo in matris suæ ventre generatur, quoadusque in lucem prodit: atque illuc eum diabolus suffocaret, nisi ab Angelo custodiretur. Secunda via est vita discursus, qui totus est properatio ad mortem. Tertia tandem, & ultima via est, ex quo anima à corpore segregatur, quoadusq; ad locum, quem ejus opera meruerunt, deducitur. Ut dicitur in Evangelio D. Lucæ de paupere Lazaro: Factū est, ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinū A brahe. O quot hinc adestis, qui ante multum temporis mortis agone prememini, vbi ab invierto mundo deseremini. Tempus adueniet, in quo queretur: Vbi est vxor huius defuncti? & respōdebitur: Foris est more re contracta, peneque exanimata. Vbi sunt eius liberi? etiam foris lamentantur. Ecquis cum comitatur? clerici tantum, ac religiosi. Et quid dicunt? Subuenite, aiunt, sancti Dei: occurrite Angeli Dñi fuscipientes animam eius, offerentes eam in conspectu altissimi. Eia Angeli Dei hic in hac via ei fauete, hic eum contamini, vbi ab amicis liberis atq; ab ipsa vxore deseritur. Quod illi fidelissimè, & diligentissimè faciunt dominicum exequentes præceptū, quod illis iubet, ut nos in omnibus vijs nostris custodiānt. Et quia hoc diligentissimè faciūt, idcirco in capite medio, ac pedibus alas habere dicuntur.

Psal. 39.

Eze. 16.

Tan-

Tantusque est zelus, quo salutem nostram expetunt, vt dicant sacræ literæ illos inter se contendere, non quod se odio habent, cum eorum voluntates sint charitate confirmatae, diuinæque voluntati conformes. Dicuntur autem nostri respectu accidentia liter contendere: unusquisque enim pro clientibus suis, quos sub sua protectione suscepit, exorat; & aliquando etiam ante quam Dei voluntatem nouerint, contraria deprecantur. Et ob hanc petitionum diuersitatem alij aduersus alios contendere dicuntur: ut dicitur in prophetia Danielis. Vbi dicitur sanctus Propheta *Dan.* 10.
 Dominum fuisse deprecatum, ut populum Israeliticum, Persarum seruitute detentum liberaret, Angelusque eorum custos Prophetæ preces offerebat: Angelus autem custos Persarum resistebat. Unde Angelus Hebreorum dixit Danieli: Ego veni propter sermones tuos: princeps autem regni Persarum restituit mihi viginti, & uno diebus: & ecce Michael unus de principiis primis venit in adiutorium meum. Hunc principem regni Persarum dicunt sancti Doctores Hieronymus, & Gregorius *Hiero. Super esse Angelum, qui uniuersa Persia curam gerebat.* Et hic curabat Hebreos ab illo regno non exire, quod Ethnicieorum conuersatione, sanctoque pietatis exemplo in Dei cognitionem deuenirent, atque ad eum conuerteretur. Angelus autem Hebreorum expetebat, ut ab illis idololatriis proficerentur, ne ipsorum consilio peruerteretur. Sicque hoc iniuc expetentes aduersabantur: quo ad usque, venit B. Michael, qui in Iudea praerat synagogæ, Angelumque Israelis adiunxit, & a Domino impetravit, ut populu suu à seruitute liberaret, Diuinaque voluntate perspecta duo illi Angeli non amplius contederunt. Hoc fratres dilectissimi à gloriose Principe sancto Michaeli instantissime vos oportet exposcere: ut quoadmodum Hebreis auxiliatus es, quod ab infidelib[us] illis proficeretur, sic etiam vobis faveat. Idololatre sunt hisores, qui pluriimas heras in illis chartarum imaginibus adoradis consumunt. Quod si ab aliquo reprehenditur, respondet. Quidigitur facturi sumus, nisi luxuriam? Attende Christianorum hominum responsionem, quasi nihil aliud esset, cui possent intendere, cum in tato breuissime cœlum amittendi, atque in infernum in perpetuum prolabendi periculo versentur. O infelices vos. Nam ignis infernae fornacis est accessus, in quem nullum est, ut ob scelerata vestra detrudamini, vosque terribiles illi cruciatus expectant, & tamen absque ullo timore parum *hoc*

hoc temporis, quod vobis in hoc saeculo superest, in quo tanto 39
 malo remedium possitis adhibere, ludendo vultis amittere? Va-
 de, queso, hi in tantam insensibilitatem, atq; in semetipso sum-
 manitatem deueniunt, nisi, quia illos comprehendit maledictio
Psalm. 113. Prophetæ. Qui postquam de idolis dixerat: Os habent, & non
 loquentur, oculos habent, & non videbunt, &c. addidit, dicens: Si
 miles illis siant, qui faciunt ea, & omnes, qui confidunt in eis.
 Hoc est, Idololatras similes siant ipsis rebus, quas adorant. Siquidem
 insensibilia venterantur, in eisque confidunt, insensibiles
 etiam sicut ipsa reddantur, ne malum, in quo morantur, intelli-
 git. Liberet nos Deus a tam terribili maledictione. In hac suspi-
 cor vos, o lusores, incidisse, siquidem tam insensibiles quodam-
 modo estis, quam ipse chartarum, quas adoratis imagines. Etiā
 libidinosi amatores, auari ac cupidi sunt idololatras: sicut affir-
Ephes. 5. mat ⁴⁰ Apostolus, dicens: Hoc enim scitote intelligentes, quia om-
 nis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod est idolorum ser-
 uitus, non habet hereditatem in regno Christi & Dei. Vbi alia trā-
 latio habet: Qui est idolorum seruus, & sic est in contextu Gra-
 co: Quod relatiuum singulis membris oportet referri, hoc modo:
 Omnis fornicator, qui est idolorum seruus, aut immundus, qui
 est idolorum seruus, & sic de alijs, non habet hereditatem in re-
 gno Christi & Dei. Ecce miseria, in quam infelices hi deueniunt,
 cum tam abominabilium idolorum sint serui. Gloriosum igitur
 Archangelum Michaelē, fratres charissimi, deprecamini, ut
 siquidē Hebreis fuit, quō ab idololatria illis exiret, vobis etiam
 auxilietur, ut à mala horum idololatrarū societate recedatis, ne
 vos suis depravatis exemplis, ac conuersatione corruptant:

⁴¹ sed puri mundiq; in diuina gratia conseruemini,

qua cælestis gloria beatitudo compara-
 tur: ad quam nos perducat

Iesus Mariæ filius,

Amen.

In

In eodem Feste dedicationis
Sancti Michaelis Archangeli
Concio Tertia.

Accesserunt discipuli ad Iesum, &c. Matth. 18.

V. M. Deus infinitè sit bonus, ab æterno se se in diuinarum personarum productione infinitè cōmunicauit: ita quod nulla Patri insit perfectio, quam Filio non cōmunicet, & nulla Patri Filioque perfectio insit, quam non Spiritui sancto vterque cōmunicet. Cumque se interius ita communicaret, externis etiā communicari voluit. Sicque sua admirabili potentia ingenitam hanc orbis molem construxit: quæ tanta creaturarum diversitate nitescit, ut eam Propheta contemplans in admirationem raptus dixerit: Quam magnifica sunt opera tua Domine: omnia in sapientia fecisti. In hac autem speciosa machina cœlū empyreum peculiari quadam pulchritudine exornauit, illud Angelis replevis. Non dicimus Deum Angelis illud impleuisse, coquod Angelii locum occupent; nam omnia millia millium Angelorum, quæ sunt in coelo in minima quaue vnguis parte poterunt communotari, cum nullum occupent locum. Experientia comperimus certum mille lucernarum flamas paruum quoddam domicilium capere posse, nec alias ab alijs impediri, nisi lucernarum materialia corpora eis impedimento essent. Si autem in materiali luce, quæ aliquid habet corporis, hoc est, quanto magis erit in Angelis spiritualibus, qui corporibus carent? Dicimus autem cœlum empyreum à Deo Angelis fuisse repletum, quia omnes, quos voluit, creauit, & in hoc diuina eius voluntas fuit impleta. Hos hominibus longè præstantiores subtilibus intellectibus, efficacibusque voluntatibus creauit. Vnde illos alloquens David, dicit: Benedicite Domino omnes Angeli eius, potentes virtute, facientes verbi illius ad audiendā vocem sermonā eius. Benedicite, inquit, Deo, quia vos tam potentes, atque ad diuinā ipsius voluntatem exequendam expeditos creauit. Non solum autem eos tam excellentes natura creauit, verum, vt ait Diuinus

psalm. 13.

D.Tho. 1. p.

q. 61. art. 4.

D.Tho. 1. p.

q. 52. art. 1.

c. 2.

psal. 102.

Augusti:

- Aug. lib. 12.** Augustinus & B. Tho. eos omnes in gratia creauit. Sicq; verba
de ciuit. e. 9. illa Eccl. declarari solent: Ab initio, & ante secula creati sum:
à medio. quibus sancta mater Ecclesia sacratissimā virginē Mariā Domini-
Tom. 3. nā nostrā glorificat: quia fuit in gratia creata, sicut Deus Ange-
D. Tho. 1. p. los creauit ab initio. Sicuti piator, qui in Hispania secundum R.
q. 62. art. 3. manā consuetudinē pingit, Romanū pinxit dicitur (*que pingit*)
Eccl. 24. *In Romano*) Tantamq; nonnullis sacratissimam virginē in gratia
creatam fuisse videtur, ut hoc coadcedere nolint. Quid non mira-
mini Deura in gratia creasse illos, qui Diaboli futuri erant, & ter-
nisq; inferni cruciatibus condēnandi: maximum vero, atque in-
credibile ducitis, illam in gratia, suaq; amicitia creasse, quā ec-
cli, terraeq; imperatricem prædestinavit, atq; in matrem suam pre-
elegit? Et siquidē Angelī in gratia creati fuerunt, sequitur, quod
Roma. 6. in fide Christi Iesu creati sunt. Nam Beatus Paulus ait: *Gratia* 1
Dei vita eterna in Christo Iesu Domino nostro. Hoc est, per gra-
tiam Dei mediante Christo Iesu Domino nostro æternæ beatitudinis vita comparatur. Vnde sequitur Angelos, qui in gratia
creati sunt, in fide Iesu Christi filij Dei, scilicet, quod humanam
naturam esset assumpturus fuisse creatos. Et sic apparet iuxta do-
ctrinam sanctorum patrum Cypriani, Bernardi, Cyrilli, Theo-
Cypr. tratt. doreti, & Occumerij, omnes Angelos in fide viua, quod filius
de celo, & Dei homo faciens erat, fuisse creatos, quo Deo parentes, fidē-
labore. que sibi ab ipso intimata credētes æternam beatitudinē, finē-
ber. sap. cat. que, ob quem creati fuerunt, mererentur. Et præterea ad Tit. di-
Cyril. sap. citur: Paulus seruus Dei Apostolus autē Iesu Christi secundum
tsa. fidem electorum Dei: & agnitionem veritatis, quæ secundum
Theod. & pietatem est in spem vitæ æternæ, quam promisit, qui non men-
occum super titur, Deus ante tempora secularia: hoc est, in illo primo instanti,
epist. Hebr. antequā cœli mouerentur. Tunc autē nulla aderat creatura, cui
2. 1. cap. supernum illud beneficium posset promitti, nisi Angelis. Et P. Pe-
s. Petri. 1a trus dicit Angelos bonos exoptasse mysterium Christi tāquam
Cels. 2. commune Angelorum, atq; hominum bonum adimpletum vi-
dere, his verbis: *In quæ desiderant Angelii prospicere. Greci autē*
legunt: In quæ desiderant Angelii prospicere, referentes relatiū,
qui, ad diuinī saluatoris mysteria, quæ ipsi īā expleta videre cu-
piebāt. Et D. Paul dicit: Et estis in illo repleti, qui est caput oce-
nis principatus, & potestatis. Repleti intelligitur de gratia, qua
vultus quisq; indiget tanquā mēbrū corporis eius mystici, cuius m-
6
caput

7 caput ipse est. Quē etiā dicit Apostol⁹ omniū principatiū, ac p̄testatū esse caput, ac principē. Et sic Angeli virtutē, qua pollēt, à Christo Releptore nostro iāquā à proprio capite receperunt. Ia terhos autē Angelos p̄cipu⁹ fuit Lucifer. Hic cū se adeo specio sum gratijs querere fitū animaduerteret, in superbiā elatus aduersum creatorē suū peccauit: aliosq; angelos corrupit, vt Deo dñe licet ipsum sequerētur. Tantūq; illius malitia potuit efficere, vt breuissimo quodā īēporis spatio tot Angelos peruerterit, quot homines à mādi p̄inordio, vñq; ad ipsius consummationē salui erant: sicut ita etat B. Augu. & Magister sententiārū. O quā efficax concionator esset Lucifer. O quā cito auditorū animos sermone cōuerteret. O r̄ sanguineis lacrymis deplorādā. Tota qua drageſima, acto etiā anno cōcionator vociferatur, & viscera ip-

*Aug. in En
charid.
Mag. in. 2.
Sen. d. 9.*

8 sa cū voce p̄fundit, vt vnā animā Diaboli ancillā cōuertat, nec dū cōficerere potest, vt à peccato recedat: Lucifer autē nō in vna quidē vrbe, sed in toto coelo enīp̄ re cōcionat⁹ breuissimē tot Angelos peruerterit. Quale peccatū infelices ilii Angeli admiserint, scitu est diffīcillimū. Ratioq; huius difficultatis est, quia omnes peccatū, quod per volētatis assensum admittitur, error alij quis in tellectus pr̄cedere solet: eo qđ omnis peccās sit ignorās, vt Aristoteles affirmat: in Angelorū vero intellexu error aliquis esse nō potuit. Cū enim error sit alijcū⁹ culpe poena, vbi nulla culpa pr̄cessit, nulla potuit esse poena. Quapropter qui melius, veri⁹ que de hac materia loquūtur, dicūt, hoc peccatū nō cōmissionis quidē, sed omissionis fuisse. Nā hoc peccati gen⁹ cōmitti potest absq; eo qđ in intellexu error p̄cedat, cū, scilicet, nō aduerti⁹ qđ

9 diligēter aduertere tenemur. Malū aut̄ Angeli in primo suā operationis instāti, qñ eximiā dignitatē, & oīa, que à Deo acceperat, cognoverūt, statim in secūdo instāti oīm autorē venerari, eiq; p̄tot beneficij s gratias agere, sumaq; tāq; sumū bonū charitate diligere, seq; totos ipsius obediēt, ac ministerio tradere tenebātur. Quāq; qā cū debuerāt, nō fecerūt, hoc peccatū omissionis admis̄erūt. Se enim cū tāp̄stātes aspicerēt, in semetip̄si gloriati sunt, & corda sua extulerūt: sicq; Dei equalitatē exoptarūt, que est, àne mine dependere. Et in hoc statuit D. Tho., & qualitatē cū Deo: qđ arbitratus est Lucifer le per semetip̄sum fore beatū. Cūque Lucifer, & eius sequaces sanctes Angelos in suam opinionē adducere conarentur, exurrexit princeps gloriosus Michael tanquam

*Aristo. 3.
Et his. c. 3.*

*D. Tho. 1. p.
q. 93. art. 3.*

pr̄stan-

præstantissimus illorum omnium dux, & Dei, gloria honorem. 10
que propugnauit. Ideo quippe dicitur Michael, hoc est, quis si-

Apocal. 12. cut Deus? Et sic dicit Beatus Ioannes: Factum est prælium magna in celo: Michael & Angeli eius prelabantur cum draco ne; & draco pugnabat, & Angeli eius, & non valuerunt, nec locus inuentus est eorum amplius in celo. Merito quidem dicit prælium magnum siquidem de rem graui contendebant, vide huc, utrum Deo gloria, & honor reddendus esset, nec ne? Vel se

Bern. ser. 17. cundum Bernardum, ut declarat Alexander Alensis, & secundū super Cant. Laetantium, utrum sacratissima Christi Salvatoris humanitas Alex. Al. esset adoranda? Ut autem Diuus Ioannes Luciferi venenosam

3. p. 9. 74. rabiem significaret, eum draconem appellat. Certamen utrumq; non corporalibus quidem, sed spiritualibus iustibus, qui duriores

m. 4. Lactan. libr. sunt, rationibus pugnantes, sicut viri docti in gymnasij facere solent, aggressi sunt: & utriusque quō melius poterant, opinionem suam defendantes naturales vires vehementissimè applicuerunt.

Cumq; adhuc viatores, & peccati capaces essent, maiori afflitione, atque tormento affecti sunt boni, qui tantam diuino honori contumeliam inferri perspexerant, quam si materialibus vulneribus iceretur. Nullus unquam extitit Dux, qui tam viriliter regis sui ius propugnaret, tantumque in eo defendendo laboraret, quam benedicti Angeli Dei sui honorem, & gloriam protegendo dimicarunt. Et plurimi in illo confliktu maiori sunt affecti cruciatu, quam præstantissimus quisque Martyr: sicque magnō cum labore celestem beatiudinem compararunt. Et quāuis Lucifer maioribus naturalibus viribus pollebat, Sanctus tam Michael diuina gratia, sacrificisque Iesu Christi meritis adiutus illi præcelluit: quæ quidem merita iam æterno Patri erant accepta: sicut in feriis affirmat Beatus Ioannes, dicens: Ipsi vicerūt propter sanguinē Agni. Diuus Chrysostomus dicit: Quum Pharisæus, & Publicanus orabant in templo, duo pariter exercitus alter in alterum dimicabant. In Publicano peccatorū exercitus existebat, quorum dux erat humilitas: in Pharisæo autem virtutum castra morabantur, quarū dux erat superbia. At demū vicit humilitas. Quid igitur esset in celo, cum in B. Michael, atque Angelis eius virtutum exercitus dimicaret, quarum dux erat humilitas: in Lucifero autem, & angelis eius inobedientiarum, effrenatarumque affectionum copiae morarentur, quarum dux erat

*Chrys. hom.
de Saul &
David.*

13 erat superbia, quomodo fieri posset quin Angeli boni victoria reportarent? Hęc autem victoria non fuit parta illos retractando, aut falsa eorum sententiā arguendo, eosq; conuertendo. Nam Angeli, ut tenet B. Thomas & Enric⁹ de Gādauo ante electionē ^{D. Tho. 1. p.} sunt liberi: post electionem vero nullam habent libertatem. An ^{q. 64. art. 2.} gelica enim volūtas adeō efficax est, vt siue bonum siue malum ^{Enric. de} apprehendat, adeō illi adhucet, vt nequaquam illud dimittere pos ^{Gand. lib. 2.} sit. Quemadmodum gladius acutissimus manu præstantissimi ^{d. 6.} viri in corticeum impennis clypeum adeō fortiter illi adhucet, vt ^{simile.} ipsem vir, à quo fuit immisus eum non possit abstrahere, sic boni Angeli, qui bonum semel apprehenderunt, adeō illud penetrauerunt, vt in perpetuum ei in mentibus affixi remaneant: qui verò malitiam suscepereunt, adeō illi firmiter sunt infixi, vt in æternum pertinaces extiterint. Voluntas humana, cum non sit tam acuta, atque efficax, non sic apprehendit bonum, nec malum, ideoque facile vtrumque dimittit. Ideoque victoria, quam à Diabolis boni Angeli reportarunt, fuit illos à malis non fuisse deuictos, sed potius eos à coelestibus māisionibus, vbi creati fuerant, expulisse. Ideoque dicit Beatus Ioannes vbi supra, & projectus est draco ille magnus, & Angeli eius cum illo missi sunt, videlicet, vt æternis cruciatibus torqueantur. Vnde, Fratres dilectissimi, Diuus Petrus metuendum quoddam elicit argumentum in hunc modum. Si enim Deus Angelis peccatis non pepercit: sed detracitos in tartarum tradidit cruciandos: quid faciet tibi, o peccator? Et sanctus Iudas in sua canonica dicit: Angelos verò, qui non seruauerūt suū principatum, sed dereliquerunt suum domiciliū, in iudicium magni Dei vinculis æternis sub caligine reseruauit. Hic aduentunt doctores Graci, illud vocabulum, principatum in Graeco sermone dignitatē originemq; significare, id est, quia non seruarunt originalem dignitatem, in qua creati sunt, quae fuit vita fides, ob quam ad æternam felicitatem ius habebant. Et quia hunc principatum non custodierūt dicit sanctus Apostolus illos à Deo in magnum, & nouissimum tremēdi iudicij diē fuisse reseruatos, vt eos in æterna vincula sub caliginosi, infernaliſq; ignis potestate detruaderet. Hoc autē dicit: quia Deus igni illi potentiam conferet, qua eos illic semper detinet, vt quāuis velint, nullō possint exire, sicuti nūc exeunt: nec aliquid, quod eis tormento nō sit, valeat cogitare: nā eorū volūtas,

Sanct. j. pars.

Aaa atque

^{2. Petri. 2.}

Iudas.

atq; intellectus etiam in illo tetro igne tenebuntur. Si ergo 16
 maledictos hos Angelos Deus propter unicum voluntatis motū in æterna tormenta proiecit, quid faciet tibi tot quotidie scelerata perpetranti, quem diu ad peccatum expectat? Etenim An-
D. Tho. 1. p.
g. 64. art. 2.
Iob. 15.

gelis secundū D. Thom. sententiam nullū concessit peccatum
 tēpus, sed statim ad eā agēdam in epi remanserunt, neq; illā age-
 re potuerunt. Tu vero, qui cum illam faciēdī libertatē habeas, pe-
 ccatum agere non vis, quo supplicio dignus eris? Quomodo in
 fēlix hēc audiens non contremiscis? Verū adeò peccatis es dedi-
 t⁹, atq; submersus, ut merito de te dici possit illud Iob dicētis: Te
 tendit aduersus Deū manū suā, & contra omnipotentem robora-
 tus est. Cucurrit aduersus cū erecto collo. Mitte si fater manū in
 pectus, & conscientiam tuam, & hēc omnia tibi contingere co-
 gnoscet. Si quidem omnibus viribus totoque conatu sceleribus 17
 tuis quotidie omnipotentem Deum offendis: & tam erecto col-
 lo, tamque hilari vultu manes, quasi aduersus ligneum aliquē,
 aut marmoreum Deum, cui non est auditus, neque intellectus,

Ecclesi. 9.

peccasses: omnia quippe hēcijs, quē hic sanctus Iob dicit, signifi-
 cātur. Audi ergo quid spiritus sanctus de te, de que alijstui simili-
 bus dicat. Corda (inquit) filiorum hominum implebuntur malitiā,
 & contemptu in vita sua, & post hēc ad inferos deducuntur.
 Et alia translatio habet: Et post hēc ad inferos deducuntur. Et
 sic est in contextu Græco, & sic legit Beatus Hieronymus. O
 terribilia verba! Ecquod est marmor hēc audiens, quod timore
 non laceretur, in quibus certitudo condemnationis, actiomen-
 torum peccatoris malitiā, diuiniq; contemptus repleti, nisi in me-
 liorem frugem se recipiat, adeò infallibilis esse significatur, qua- 18

si iam actualiter in gehennales crucias iaceretur? Etenim hoc
 significant verba illa, deducuntur ad inferos. O æterne Pater lumi-
 nū per infinitā clementiā tuā te deprecor, vt thoru cæcorū mētes
 illumines, quo nunc, cū opportunū tēpus habent, per verā peccati
 tentiā ad te conuertantur, prius quā tuo tremendo furore glutian-
 tur. Super hanc Angelorū ruinā veliē fratres aduentatis, quod cū
 infelices se illo ecclō repulso perspiciant, infernali superbia
b. Greg. ho.
34. in Euag.

concitat in aliud multò præstantius ascēdere, quæ est anima no-
 stra, illiusq; contra Dei voluntatē dominari conatur. Super quo
 etiā in hoc saeculo inter Angelos bonos, & malos assiduū geritur
 certame. Nā vt aiunt D. Greg. B. Tho. & Magister, sicut singuli
 homi-

¶ homines singulos Angelos habent in custodiam: ita etiam singulos habent diabulos aduersarios ad virtutis exercitationem. Ita dicitur in Ecclesiastico. Omnia duplicita vnu contra vnu, & non fecit quicquam deesse. O admirabile Dei prouidentia, quorū rebus hominibus consuluit. Contra frigus quippe calorē, cōtra famē cibos, contra sitim aquā, & vinū nobis concessit: Et aduersus diabolū animā euertere conantem, Angelum, à quo protegatur, inuictus. Est autem valde lamentandum, cum in celo Empyreo Angeli sancti victoriā de Diabolis reportarint, in hoc seculo frequentius Diabolos superantes animarū p̄dām ap̄portare, siquidē multo plures à Demonij, quam ab Angelis deferuntur: non propter Angelorū negligentiā, sed ob culpā nostrā, & quia caro nostra pro Sathanā stat, estque instrumentum, quo à Diabolo superatur. Atque hic intelligitis quare illam Beatus Paulus An-

2. Cor. 12. angelum Sathanæ vocauerit dicens: Datus est mihi stimulus car.

nis meæ Angelus Sathanæ, qui me colaphizet. Quare o sancte Apostole Angelum Sathanæ carnem appellas? Nunquid caro spiritalis est. An non est caro? aut sicut Demones ē celo prola- pta est? Non vtique. Sed video carnem nictam intitata quadam Diabolo societate coniunctam, ita, vt eius artes, ac strategemata non carnis quidem, sed diaboli, & Angelii Sathanæ esse videantur. Quid cū ita sit, fratres dilectissimi, carnem vestram ieiunijs cilicijs, disciplinisque morificare curate, ne i illius causa vincamini. Hoc nos diuinus Magister noster erudiuit. Qui cū in deserto cū Diabolo dimicaturus esset, prius quadraginta dies ieiunavit. O Christe superne electorum dux, quid hoc est Dominus?

2. Quando quis certamen est aggressurus, prius comedit, ne in conflitu deficiat: tu vero ante pralium ieiunas? Si bellum esset corporale, merito posses mirari, quia in corporali conflitu corporalibus viribus opus est. At certamen hoc erat spiritale, ad quod aggrediendū insignia sunt arma ieiunia, aliæque penales exercitationes, quibus caro maceratur, & spiritus fulcitur. Nam, vt ait Paulus: Dum infirmor, fortior sum. Corporali namque ieiunio, & afflictione caro in spiritu seruitute redigitur, qui illi prius aduersabatur: sicque que ante Sathanæ fuerat instrumentum, ita spiritus redditur auxiliatrix. Ut igitur nos celestis Magister erudit, quomodo in spirituali pugnacilibus essemus, prius quā certamen aggrederetur, sacratissimum corpus suū ieiunijs, frigorib⁹, longisq;

2. Cor. 12.

Aaa 2 vigilijs

D. Thes. 1. po.

9. 1. 13. 4r. 2.

C. 9. 11. 4.

4r. 1. 8dag.

in. 2. d. 2.

Eccle. 4. 2.

vigilijs voluit macerare. Pro magno supplicio dixit Deus Hie-²²
Ezech. 26, iosolymæ per Ezechiēlē Prophetā: Lapi des tuos in medio aqua
 rū ponent. Quibus verbis mysticè significauit, quām necessariç
 sicut pœnales exerecitatiōes ad spiritalem vitam conseruandam.
Simile. Habet pauper agricola fundū iuxta agrū diuitiis, atq; potentis: di
 uesq; paulatim fulcos fundi pauperi subtrahit. Pauper verò, ne
 diues infundū suū se se immittat inter eū, & diuitiis agrum pro
 ceros erigit lapides: qui diuiti impedimento sunt, ne illud pauperi
 inferat detrimentum. Hæc vita est fundus, quem colimus,
 vt fructum in altera metamus. Est autem nobis teterimus ho-
 stis, qui quotannis, & quotidie etiam in fundum nostrum se se
 immittit. Quod si mihi fidem non vultis adhibere in vos metip-
 pos oculos coniuste, & animaduertetis quomodo magis, ac ma-
 gis in dies peccatis, ac petuertimini, & in sceleribus vestris ma-²³
 gis confirmamini. Quando verò minus arbitrii fueritis adeò
 vos Diabolus possidebit, vt in infernum detrudat. Ne igitur
 fundum vestrum sic surripiat, seque in eum fraudulenter im-
 mittat, inter vos, & illum limites lapidum constituite: qui sunt
 ieiumium, vestium asperitas, silentium, recollectio, atque ora-
 tio, &c. Ex iis intelligetis quantum sit Dei supplicium per-
 mittere, quod hi lapides carnarium illecebrarum aquis cuertan-
 tur: & quantum bonum sit eis animatum circundare carnem spi-
 ritui submittendo. Quod si fecerimus Angelī boni victoriā
 belli, quod prepter nos cum diabolis gerunt, nequaquam amit-
 tent. Ut autem fratres noueritis quantopere vos Angelorum
 ministerio diligentiaque oporteat uti, animaduertite, quid con-
 suluerit Deus populo Israël in libro Exodi dicens: Ecce ego mit²⁴
 tam Angelum meum, qui præcedat te, & custodiat in via, & per-
 ducat te in locum quem præparavi tibi. Obserua eum, & audi-
 vocem eius, ne contemnendum putes, quia non dimittet, cum
 peccaueris, & est nomen meum in illo. In quibus verbis mani-
 festè significat Dominus se aliquando Angelis facultatem con-
 cedere, vt nos corporalibus afflictionibus puniant: sicuti magi-
 ster, aut pedagogus, qui videns discipulum suum indulgentijs
 affectum bonum esse nolle, seueris verbis eum cædit. Et sic
Exod. 23. dicitur in secundo Regū volumine: Cum vidisset David Ange-
 lum cædente in populum magna, scilicet, peste, dixit: Ego sum,
 qui peccavi, vertatur obsecro manus tua contra me. Timeamus
2. Reg. 24. igitur

25 igitur dilectissimi fratres hæc verbera: credibile namque est ob
sclera nostra plurimas pestes, morbos, egestates, ac tempestates
per Angelorum ministeria nobis eueniare. Quod si nos in me-
liorem frugem non receperi inus, caueamus, ne in semper in a tor-
menta corruamus.

In hac sacra solennitate sacro sanctum hoc Euangelium de-
cantatur, quia in illius fine agitur de assistentia, & perseveran-
tia, qua Angeli custodes hominum salutem in diuinum cōspectu
impertrare conantur. Etenim hoc significant verba hæc. An-
gelorum semper vident faciem patris mei, qui in cælis est. In cuius ini-
tio recensetur infirmitas, in quam Sancti Apostoli inciderunt,
& medicamen, quod illi Dominus docuit adhibendum. Infir-
mitas verò erat ambitio. Hæc homines desertis patrijs profunda
maria nauigare, ultimæsq; orbis regiones solicitos peragrade co-
git. Hæc est tinea quæ viri secularis, clericis, monachi vestem &
rudem etiam rustici agricultæ saccum rodit. Hac pernicioſissima
peste Dominici discipuli contacti accesserunt, vt diuinum Ma-
gistrum suum interrogarent dicentes: Quis putas maior est in
regno cœlorum? Et aduocans Iesus parvulum statuit eum in me-
dio eorum: & quæ sequuntur, vsque ibi: Quicunque ergo humili-
liauerit se, sicut parvulus iste, hic maior est in regno cœlorum.
Notabile quidem est, quod cum tot, tamque eximiae sint virtu-
tes, dicat tamen Dominus iuxta humilitatis mensuram cœle-
stem beatitudinem concedi, & quanto quis humilior fuerit, tâ-
to maiori in cœlorum regno gloria afficietur. Cur non dixit:
Qui maiores egerit poenitentiam, qui largiores erogauerit elec-
mosynas, qui diutius ieiunauerit, qui plus temporis in oratione
consumpsit, hic maior est in regno cœlorum? Ad hoc posse-
mus respondere illud Matthæi. Ita pater, quia sic fuit placitum
ante te. At, dicere possimus Dominū hoc fecisse propter pristi-
nū odium, quo superbos execratur. Et sic dixit Diuus Iacobus:
Deus superbis relistit, humilibus autem dat gratiam. Nam vera
magnitudo sophisticam, & fictam naturaliter odit. Cumque
Deus verè sit maximus, eos execratur, qui parvuli cum sint, sicut
iudeuera omnes in eius comparatione sunt tanquam nihil, mag-
ni se estimant. Inter mirabilia opera, quæ in orbe fabricata sunt
vnum ex præstantioribus fuit templum Salomonis, in cuius
constructione infinita perè auti, atque argenti copia consump-

Matth. 11.

Iacob. 4.

ta est. Quo expleto adeo elati remanserunt Hebrei, ut magnum quoddam ministerium se Deo perhibuisse putarent. Quos, ut ab hac elatione tolleret, dixit eis Isaias propheta ipsius Dei nomine: Hæc dicit Dominus, Coelum sedes mea: terra autem scabellum pedum meorum. Quæ est ista domus, quam ædificabitis mihi? & quis iste locus quietis meæ? Id est quæ domus est hæc excelsæ, in gentiæ maiestati meæ? Quid mihi opus est illa? Si domum cõstru xistis, vobis utique construxistis, scilicet, ut me in ea deprecemini & delictorū venia consequamini. Si ergo o Domine hoc, quod humano videri tantum est, tibi tamen tam vile videtur: quid tibi poterit cõplacere? Etenim permagni nostra refert hoc scire. Qui apud reges plurimū valere desiderant, primū debent perscrutari quæ regi sint grata. Quatò igitur pluris nostra interest nosse quæ grata sint Deo? Ne autē hæc querendo fatigaremur, statim per ipsum Prophetā inferius explicat dices: Ad quæ respiciā, nisi ad pauperculum, & contritū spiritu, & tremente sermones meos? O ineffabilē Dei probitatē, in quo bonum, felicitatemq; nostrā constituit. Si diceret: Solum mihi sapientissimi nobilissimi, potentissimi, speciosissimi deniq; placent: quid facerent, qui rebus his carent? At, in retantum modo felicitatem nostram statuit, quam omnes facere poterunt, si ad illam faciendam se se dispone revoluerint: his enim Dei auxiliū non deerit. Pauperculum vocat hic humilē. Ille quippe verus est humilis, qui paupertatem, auditatemq; suam agnoscit: qui ex se nihil aliud, nisi peccata se habere cognoscit: qui quicquid boni habet, quicquid gratiarum sive naturæ, sive fortunæ, illud se à Deo accepisse nō dubitat: qui non iudicio, sapientiæ, consilio, nec viribus suis nititur, sed omni spem suā in Deo constituit: & quasi pauper locupletissimæ ipsius mensæ micas semper efflagitat. Hic cum Deum offendere maximè timeat, eius sermones tremit propter summum desiderium, quo ei placere studet. Et sic quum concionator Dei nomine ne cominatur, tremit, quum pollicetur, sperat: cum iubet, obtemperat: cum loquitur auscultat: cum vocat, presto est. Hunc, qui in oculis suis est nihil, amoris Deus oculis intuetur, & non solum semel in eum aspicit, sed iterum atq; iterum quasi rem sibi gratissimam cernit. Ideoque non dicit: Ad quem aspiciam? sed: Ad quem respiciam? Et qui sic minor est, hic in diuino conpectu maior erit. Hæc medicina ambitioni medetur,

31 Postea subdidit Dominus dicens: *Qui scandallum gerit vobis de pueris istis.* Extra rem videtur hic Dominus de scandalis agere, cum tamen de illis aptissime loquatur. Accesserunt Apostoli cum ambitione, atque peccato. Et ubi primum superius Magister in illis, qui totius Ecclesiae principes futuri erant, peccatum insperxit, statim de scando agit. Quasi dicere: Difficile est principi atque prelato inesse peccatum, absque eo quod in inferiori scandalum sit. Quamvis aliqui stet larum splendorem amitterent, alii tamen lucide perseveraret, at si sol lucem arnittit, omnes remaneant obscuri. Et sic dicit Oseas Propheta: Audite hoc Sacerdotes, & domus regis auctoritate, quia vobis iudicium est, quoniam laqueus facti estis speculationi, & sicuti rete expansum subter Thabor. O quam merito magnatibus, & principibus huius seculi, si male vivant dicere possimus: Vos estis laqueus, & rete, quo Diabolus plurimas animas auecupatur. Utitur Sathanas artificio, quo columbarum ancipes uti consuecant. Hi quippe columbam maiorem, quam auecupari possunt, accipiunt, quae a longinquo videantur, eique oculos auellunt, & iuxta illam retia tendunt. Quam cum aliis quietam aspiciant, ad eam se conferunt. Tunc auecups retia contrahit, & quinquaginta, aut centum coniunctim apprehendit. Sic Diabolus virum praelata famam, egregiaeque autoritatis apprehendit, eumque aliquo viro excusat: atque illa cæca columba alios complures, qui impius eius exemplo pervertuntur, auecupatur. Per Iсаiam Prophetam dicit Deus: Omnes bestie agri venite ad deuorandum. Statimque addit dicens: Speculatori eius cæci omnes. Et paulo inferni: Ipsi, inquit, pastores ignorauerunt intellectum gentium, omnes in viam suam declinauerunt. Quasi dicat: Omnia vita, quantumvis turpia, & bestialia sint ad euerendum populum securè poterunt introire: siquidem Diabolus principes eius, & gubernatores peccatorum caligine obsecravit, atque ita pervertit, ut singuli appetituum suo in viam sequatur. Si Angeli rebellaverint, huius rebellionis causa fuit, quia contra Deum præstantissimam, quam fecerat, creaturam insurrexisse viderunt, qui fuit Lucifer. Utinam soli impugnarent nos maligni spiritus ait, Beatus Bernardus, & nihil nocerent homines perniciosis exemplis. Nam plus mouent facta, quam dicta.

Diabolique nihil aliud faciunt, nisi nobis suadere malitiam verbi. At malum exemplum corruptam naturam ad malum vehementer inclinat. O fratres dilectissimi per immensam Dei charitatem vos deprecor, ne tantum humeris vestris onus imponatis, quale est unius animæ cōdemnatio. Animaduertite, vos quā tu est vobis, quando facitis, ut aliquis mortaliter peccet, adeò immanes esse, quasi cum protinus in perpetuos inferni cruciatus detruderetis, & quasi eum immittentes diceretis: illuc ita cum omnibus Diabolis passarus in sæcula sæculorum. Nam propter illud lethale peccatum iam peccator ille poenis illis manet astrictus, Quod si postea poenitentiam egerit, hoc per infinitam Dei misericordiam fiet: tu vero quantum est ex te, iam illud ei datum intuleras. Ecquis igitur haec intelligens deinceps diligenter non cauebit, ne tam gravior diuinam Maiestatem offendat, ne ve tantum proximo suo afferat detrimentum.

Væ mundo à scandalis. Idest, hi, qui in mundo versantur, in periculo sunt, infelices sunt ob scandalum, quæ in eo quotidie oriuntur. *At, ye homini illi, per quem scandalum venerit.* Quis dixit hoc vobis? Quis hoc suspirium edidit? Quis tam metuendum protulit verbum? Ille, qui hominū corda perscrutatur, ille, qui iudex nouissimus est futurus, ille, qui peccatorū qualitatem nouit appendere, hic dicit: Væ. In magno periculo versatur ægrotus, quando illū medicus lamentatur. Infelix reus, cuius iudex lecta sententia manus frontem percutit dicens, vae. Infelix tu, o scandalose homo. Iam enim supernus iudex sententiam aduersus te legens, te plorat, & dicit: Væ homini illi, per quem scandalum venit. Et Paulô antea dixerat: Qui scandalizatur, &c. Expedit ei, ut suspen-36 datur mola asinaria in collo eius, & mergatur in profundum maris. In quibus verbis videtur assignare remedium, quod potest adhiberi, ne scandalosus homo proximis suis officiat. Nam hominem, cuius collo alligata mola in profundum mergitur, ibi eum absconditis, ita ut nullo unquam tempore amplius videatur. Si gubernatores deberent publicum peccatorēm, scandalosum in aliquem locum includere, ubi nunquam amplius appareret, ne tantum proximis suis detrimentum afferret. O fratres, quibus regionum gubernatio incumbit, Deus vos illuminet, quo terram diligentissime ab omnibus scandalis mundare conueritis, publicosque peccatores ab ea relegatis, quorum causa

Deus

37 Deus vrbes punire consuescit. Ut sic cum puritate sanctitateq; viuentes diuinam gratiani mereamur, qua cœlestis gloriæ beatitudo comparatur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius,
Amen.

In eodem Feste dedicationis Sancti Michaelis Archangeli Concio Quarta.

Accesserunt discipuli ad Iesum dicentes, Ec.
Matthæi. 18.

V I De nauigandi arte præcepta tradunt periculosa loca diligenter aduertere solent, vbi sunt scopuli sub æquore delitentes, quos vbi prium nauies furibundis ductæ impulsibus pertingunt, lacerari consuescunt: & in chartis nauigationis illos insculpunt, quò nautæ ab eis recedant. Cunq; vita nostra sit continua quædam ad cœlestem portum nauigatio, charta ac norma nauigationis, quæ est sacra Scriptura nos pericula, quæ sunt in hac nauigatione, sapienter erudit. Inter quæ vnum ex præcipuis est superbia, & elatio, quam plurimi attigerunt, & perierunt, sicut apparet in Angelis, alijsque compluribus, qui eam attingentes ut sacra paginæ refert, infelicititer perierunt. Hæc etenim est spirituum incommodorum, ruinarumque fons. Et sic dicitur in libro Proverbiorum. Contritionem præcedit superbia, & *Prover. 16.* ante ruinam exaltabitur spiritus. Hæc infelicem Absalon impulit, vt, cùm tanti parentis esset filius, tamque bona doctrina educatus, tantam publicè impudentiam, & fœditatem ad Davidis patris sui contumeliam admitteret, cui similem barbarorum nemo legitur perpetrasse ut dicitur in libro secundo Regum. Tetenderunt Absalon tabernaculum iu solario, ingressusque est ad concubinas patris sui coram vniuerso Israele. Et prius quam tantam committeret abominationem, refert sacra-

¶ us textus causam huius fuisse , vt cum audiret omnis Israel , quod foedaret patrem suum , roboraretur cum illo manus erat . Et maledicta Athalia interfecit omne semen regium , vt , scilicet , se in ambitione sua sustineret , sicut habetur in quarto Regum volumine . Longinquaque esset recensere quot , quantasque ruinas homines fecerint , eo quod periculosum hunc tetigerint ambitionis scopulum . Hac optimam reipublicæ gubernationem perturbat . Nam ambitiosi , ne inferioribus displiceant , ut quod expertant , consequantur , complura eorum peccata consentiunt . Sicut aucupes , vt aues ad laqueos suos attrahant , carum cantus imitantur : auceps perdicum quasi perdix cacabat: aucepsque coturnicum tanquam co-
turnix garrit : sic qui alijs cupiunt domini vari , vt subditorum animos aucupentur , eorum se in ingenij , affectionibus , ac volun-
tatis accommodant . Et ita respubliæ Ecclesiasticae , ac
seculares congregations depravantur , ac subvertuntur propter
ambitionisorum præsidum , ac gubernatorum dissimulationem . Hec est simonie mater . Ambitiosus enim omnes vias aggreditur , vt experta consequatur : quod magna opere diuinam
iram prouocat , vt appareat in libro Regum tertio . Vbi dicitur : Quicunque volebat , implebat manum Ieroboam , & fie-
bat sacerdos excelsorum : & propter hanc causam eversa est
domus Ieroboam , & deleta de superficie terræ . At si sacer-
dotij idolorum venditio tam acri supplicio punita fuit : quid
supplicij de Ecclesiasticarum dignitatum , sublimiumque , ac
diuinorum sacramentorum administrationis venditione sum-
metur ? Quomodo igitur , qui grauibus his sceleribus se inse-
ctos aduentunt , teto corpore non contremiscunt , sed secu-
rè , quieteque viuunt ? Vbi nos legimus in Proverbijs : Qui
exaltat os suum , querit ruinam , alia translatio habet : Qui
exaltat ostium suum , querit ruinam . Et sic est in contextus
Greco , & in Paraphras Chaldaica . In quo significatur , su-
perbia in verbis , & in operibus , fastis , sumptuosisque æ-
diuum constructionibus grandium ruinarum , cœlestiumque
suppliciorum esse causam . Quid autem accidet ei , qui sacra
dignitatem pecuniae emens , per simonianum exaltat ostium suum ?
Si quidem Christiani es sis , & hæc firma fide tenatis , quo-

4. Reg. II.

simile,

3. Reg. 13.

Proverb. 17.

modo iij, qui huiusmodi sceleribus culpati estis, non trepidatis? quomodo seueram Dei iustitiam non timetis? Quis vos demeritauit, & syndes in rationis inuoluit, ut in tanto periculo tam securi quietique viuatis? O cæcos, ac miseros vos, quam cuidens est hoc vestræ condemnationis indicium. Philosophus quidam testamentum fecit, in quo magnam pecuniaē quantitatē homini insipientiori, qui reperiri posset, legauit huiusque testamenti executorem alterum philosophum statuit. Tunc temporis Romæ consulatus vacauit: consulem quippe suo munere abutentem senatus iussit occidi: statimque alter in illam dignitatem fuit electus, quam ille hilari animo suscepit. Quod cum Philosophus testamentarius cognouisset, statim se ad consulem denud electum contulit, ei que prædictam defuncti pecuniam obtulit. Quem cum consul interrogaret, cur haec sibi pecunia daretur, ille respondit, Hoc faciens impleo testamentum, in quo iussa est haec pecunia dari insipientiori, qui reperiri posset. Et iuxta hanc conditionem tu es huius pecuniaē legitimus haeres: siquidem prædecessoristui exitium miserrimum perspiciens idem munus libetissime suscepisti. Ex quo tu stultissimus totius urbis esse probaris.

Quod si Ethnici stultum esse ducebant, qui temporales dignitates sibi oblatas libenter accipiebat propter infelices eorum exitus, & quia ingentium ruinarum causa esse consuecunt: quomodo Christiani illos non insipientes iudicabimus, qui non solum Ecclesiasticas dignitates libenter accipiunt, sed cum magno etiam animi sui detramento illas aliquando pecunijs emunt? Sciens igitur celestis magister Iesus Christus Redemptor noster ambitionem non solum per se pessimam esse, verum aliorum etiam complurium malorum esse seminariū (ideo namque dixit David: Non veniat mihi pes superbię, significans superbiā, & ambitionē pedē esse, quo peccati machina sustinetur) accendentibus discipulis suis ad eū mortifera hac peste contactis, percontantibusque: *Quis putas maior est in regno cœlorum?* (sicut sacrosancti Euangeliū historia refert) *Ad vocans parvulum statuit eum in medio eorum,* & dixit, &c. usque ibi: *Hic maior est in regno cœlorum.* At querat quispiam: *Siquidem charitas*

Psalm. 35:

Iose. 20.

Hier. 19.

charitas est virtutum omnium præstantissima , quare dicit Dominus eum , qui plus humilitatis habuet , non autem qui maiori charitate præstiterit , fore maiorem ? Respondeo Dominum non ratione quidem solius humilitatis eum maiorem futurum affirmare , sed propter vires , quas humilior sua maiori humilitate comparabit . Huius questionis occasio ex eo processit , quod , cum tributum non à priuatis quidem , sed à patribus tantum familias exigeretur , Dominus pro se , & pro Diuo Petro illud exoluit , in quo eum uniuersorum caput futurum esse declarauit . Et quia cæteri ambitionis erant , ambitio verò est mater inuidie , efficitque ne ambitionis alios in honores , ac dignitates , quas ipsi expetunt efferrì patientur , hac rabie concitati ad Magistrum veræ humilitatis accesserunt . Qui , vt superbiam illam , ac ambitionem in eorum animis reprimere , aduocans parvulum statuit eum in medio eorum . Prophetæ quando aliquid in auditorum animis vehementer imprimere conabantur non contenti erant id solis verbis dicere , sed aliquibus exterioribus signis atque operibus illud significabant . Hoc autem Dei ius-
su faciebant . Sic Isaïas Propheta , vt significaret , quām nudi , omnibusque spoliati remansuri erant propter peccata sua habitatores Hierusalem , se vestibus exuit , vt patet in ipsius Prophétia . Et Sanctus Propheta Hieremias , vt significaret Hebræos ob ipsorum flagitia esse vincendos , & constringendos se se catenis circumcinxit , vrasque confregit . Sic , cum Dominus plurimas humilitatis normas verbo tradidisset , nunc , vt eam discipulorum suorum animis efficacius imprimere , illum eis puerum ante oculos propounit , quasi viuum quadam humilitatis exemplar . Tanquam præceptor , qui alios scribere vult docere , characteres in papyro scribebat , quo illorum exemplo discipuli alios eorum similes efficiant . Sic etiam Deus in illius pueri innocentia papyro humilitatis , puritatis , & sincéritatis characteres inscripsit , illosq; discipulorum suorū oculis proposuit , vt inde ipsi eos addiscerent . Qui infantes domini vestræ habetis , Deum laudate , qui tales vobis præceptores concessit , qui die noctuq; vobis prædicent , si corum ingénia attētis animis volueritis aduertere , quomodo sine cupiditate
septabia

12 superbia, & inuidia viuunt, nullius famam obtredant, nemis
nein vlciscuntur, & facile parcunt. Et dixit: *Nisi conuersi fueris
et efficiamini sicut parvulus iste, non intrabis in regnum cœlorum.*
O res obstupenda, quæque illam profundè consideranti mag-
nana assert admirationem: quod Dominus hominibus cum ip-
so tandem conuersantibus, & pariter in una, eademque mensa
edentibus dicat: *Nisi conuersi fueritis. In quibus verbis eis si-
gnificauit, ad æternam salutem eis non sufficere esse Aposto-
los, nec mundo relicto tritis vestibus, & sine calceamentis in
ipsius seftatione incedere, nisi tanquam pueri redderentur.*
*Quod si Sanctis Apostolis hoc erat necessarium, quantò ma-
gis illi hac conuersione indigebunt, qui laxis habenis mun-
dum sequentes, eum toto corde suo amplectuntur?* Quid ad

13 hoc dicitis fratres? Ecquis ipsum Deum audiens dicentem:
*Nisi quis conuertatur, & sicut parvulus efficiatur, in regnum
cœlorum ingredi non posse, sciensque quām procul ab hac
conditione abhorreat, non erubescit?* O quām meritò dixit
David: *Nolite extollere in altum cornu vestrum, id est, ne mu-
nere, dignitate, diuitijs, sapientia, viribus, generisque vestri no-
bilitate superbiatis.* Etenim hæc omnia per cornu significan-
tur: quandoquidem hoc modo in regnum cœlorum non in-
troibitis. Statimque subdit dicens: *Nolite loqui aduersus Deum
iniquitatem, Ne dicatis: Siquidem Deus nobis noctam diffi-
cile præcipit, è cœlo nos videtur expellere. Ne tantam inqui-
tatem, atque malitiam ore proferatis.* Præcepta quippe diffi-
cilia non desperantes quidem, sed humiles, Deumque timen-

14 tes homines reddunt. Nam et si hominem ad puerilem inno-
centiam redire difficile est, si tamen ille, quod in se est, fecerit,
Deus reliqua adhibebit. Ut autem quod in vos est facere no-
ueritis, notandum vobis est prius humilitatem à Diuino Ber-
nardo ita definiri. Humilitas est virtus, qua homo vilissima
sui cognitione sibi vilescit. Ad quod præstandum præte-
riorum recordatio peccatorum multum conducit: quorum cau-
sa homo Sathanæ seraus fuit, æternisque inferni cruciatibus
condemnatus. Multum etiam prodest consideratio cupiditi-
tatis, ac sollicitudinis, qua prius hec secularia, & vilissima
perquirebat. In Genesi dicitur Abimelech Saræ dixisse:
Ecce mille argenteos dedi fratri tuo hoc erit tibi in velamen,

Psalm. 74.

Genes. 20.

oculo-

oculorum, ad omnes, qui tecum sunt: & quocunque perrexeris, memento te deprehensam. Sic ego vos moneo fratres, ut cum diuitias, pecunias, domos, ac vineas vestras, oculis perspexeritis, memineritis, quam solcite ista omnia quæsieritis, quaque captiuum cor vestrum in horum appetitu duxeritis: hoc enim vos confundet, atque humiliabit. Gloriosus Paulus

*1. Timot. 1.**2. Cor. 15.*

postquam magnus fuerat electus Apostolus semper miseriari suam ante oculos deferebat. Et sic dicebat: Præius blasphemus fui, & persecutor, & contumeliosus. Et rursum: Ego sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei. Multum etiam ad humilitatem impetrandam conductit considerare quantum nobis deest ad hoc, ut Christianam perfectiōnem attingamus. Hac consideratione dicit Diuīs Ioānaes¹⁶

Climacus patrem quendam eremitam elatos superbiam impetus comprimere consueisse. Heroicarum quippe nomina virtutum in cubiculi parietibus habebat inscripta, perfectæ, scilicet, charitatis, Angelicæ castitatis, profundæ humilitatis mundissimæ denique orationis. Et quum ei aliqua sui ipsius præsumptio inanis obrepebat, dicere solebat: Ad experientiam nos conferamus. Virtutesque illas legebat, quas ut legerat, dicebat: Quando his omnibus virtutibus florueris, tunc intelliges quām procul absis à Deo: quas etsi haberes seruus tamen esse inutilis: quia quod debueras facere, fecisti. Has, & alias rationes oportet vos dilectissimi fratres exquirere, ut in vestri estimatione vilescatis. Simulque illud Ecclesiastici adimplere curate, ubi dicitur: Humilia valde Spiritum tuum, ut enim ibidem dicitur, Magna potentia Dei solius, & ab humiliis honoratur. Sicque dispositi, ac diuina opere adiuti ad hanc admirabilem conversionem, de qualibet Dominus loquitur, peruenietis. Et sicut pueri bona indolis se doceri, & corripi libertissimè patiuntur, sic vos pati, atque etiam desiderare debetis, sicuti faciebat Beatus Gregorius, qui in Epistola quadam dicit: Ab omnibus corripi, ab omnibus emendari paratus sum. Et solum mihi amicum amo, per cuius linguam ante apparitionem districti iudicis meæ maculas mentis tergo. Atque etiam Doctor ille Doctorum Beatus Augustinus dicebat: Ego & senex, & Episcopus paratus sum à pueris

*Eccles. 7.**Eccles. 3.**Gregor.**August.*

i8 ris doceri. O admirabilem viri sancti humilitatem , magnamq; superbitate nostræ confusione m, quia tantopere ab alijs doceri, ac corripere recusamus.

Præsupposito igitur dilectissimi fratres, vos amo & lo quasi pueros malitia viuere curaturos, alphabetum vos erudire volo, quod semper ante mentis oculos deferatis, iuxta quod bona opera faciatis. A. animam vobis esse significabit. B. bonam spiritalem natura esse designabit. C. animam istam pretiosissimam non quidem genitam suisse, sed creatam. D. Deum illam creasse. E. Deum istum à quo creatum fuit, eternum esse, animamque istam in æternum aut in celo gloriosam, aut in inferno supplicij cruciatam esse duraturam. F. hæc omnia nos à fide doceri, neque naturali ratione intelligi posse. G. significabit, quamuis fides sit donum Dei præstantissimum, sine gratia tamen parum prodesse. H. ad hanc gratiam conseruandam, humilitatem esse necessariam. I. humilitatem à iumentute incipere opertere. L. ad humilitatem à iumentute consequendam opus esse corpus suis imperfectionibus limare. M. hoc mortis recordatione faciendum esse designabit. N. etiam corporalium appetituum negationem esse necessariam . O. Sanctarum simul excitationum operationem requirit. P. denique in eis perseuerantiam necessariam esse significauit. Hoc A. B. C. fratres chrysostomi addiscite, illudque in cordibus vestris scribite, die, no-
et que perlegite, &c quæ per illud significantur, exequimini, quò sicut oportet in hac sancta, spiritualique pueritia proficiatis.

20 *Et qui suscepitis unum parvulum tales in nomine meo, me suscipite.*
 Hic suscipere non solum domo excipere, verum quodcumq; etiā aliud beneficium conferre significat. Et in hoc sensu locutus est Diuus Paulus in ea, quam scripsit ad Romanos, disceps: Suscipi-
 te inicem, sicut & Christus suscepit vos, id est, adiuuate vos in-
 uicem. Et quemadmodum beneficium, quod in pauperem co-
 fertur, sic & incommodum, quod eidem infertur, in se Dominus
 suscipit dicens : *Qui scandalizauerit, &c.* Quamobrem fratres
 mei ne parvulos inhumaniter tractetis. Nam quamvis illi nunc
 de vobis nequeant vleisci ; siquidem Dominus eorum per-
 secutionem, iniurianque suam esse dicit ; ipse de vobis vin-
 dictam sumet , quando vos minus arbitrii fueritis. Quando
Iezabel

Iezabel vineam, vitamque Nabeth abstulit, impunem se eu-

suram esse putauit. Deus autem tantam illam iniquitatem sa-
tis puniuit: siquidem eius cadaver canibus esca fuit, ut patet in
quarto Regum volumine. Hoc autem supplicium nihil est in

4. Regū. 9.

comparatione pecnarum, quibus in inferno in perpetuum cru-
ciabitur. Nunquam Dauid, et si potuit, Saulem occidere vo-
luit. Deus autem non est oblitus iniuriarum, quibus Dauid à
Saule fuit affectus, & sic eum vltus est, ut dicitur in libris Regū:
vbi tanta angustia dicitur afflatus, ut se ipsum interemerit, sicq;
ad inferos in æternum descendit. Scitote oppressi injurijsque
affecti quanvis offensoribus vestris ignoscatis, nihilominus ta-
men, nisi iuxta vires suas integrum egerint satisfactionem, diui-
nam iustitiam munere suo esse funeturam. Observandum est
etiam parulos ab illis scandalizari, qui eos persecuntur, illu-
dant, contemnunt, qui iniuste illos tristitia afficiunt: quoniam,
quantum est ex se illis sunt deserenda virtutis occasio. Eos
etiam scandalizant, qui mala illis perhibent exempla: & mul-
to etiam magis, qui eos largitionibus, aut verbis ad peccandum
inducunt.

Dicitque Dominus, ei, qui aliquo modo istorum prox-
imum suum scandalizat, Expedire, ne suspendatur mole asinaria in
collo eius. Super quo notat Diuus Hieronymus, Dominum
hic phrasij vsum suisse iuxta Palæstinæ consuetudinem: ij enim
peccatores grauissimis onustos sceleribus hac morte damna-
bant. Ut igitur adnotaret, quam graue peccatum admittit,
qui alium scandalizat maxima pecnam, quam tunc infli-
gebat, asaignauit. Timete igitur fratres charissimi diuini iu-
dicij severitatem. Attendite quantopere verebatur Aposto-
lus, ne in hoc peccati genus incidet, qui dicebat: Si esca

Hieronymi:

scandalizat fratrem meum, non manducabo carnes in eternum,
ne fratrem meum scandalizem. Et rursum: Bonum, inquit,
est mihi magis mori, quam, vt gloriam meam quis enacuet. Glo-

1. Cor. 8.

riam autem suam appellat, se Euangeli, quod prædicabat, nullum

2. Cor. 9.

pontre offendiculum. Et in ea, quam ad Romanos scripsit,

vt nobis persuaderet, vt ab hoc maledicto vitio abstineamus, di-
cit: Sic autem pescantes in fratres, & percutientes conscientiam
infirmā in Christum peccatis. Quō autem clarius huius mali ef-
festus intelligatis, euentum quendam metuendum vobis recēsbo,

quem

24 quēm refert Diuus Hieronymus, dicens: Prætextata nobilissima quondam foemina iubente viro Hyemetio, qui patruus Eu-^{Hiero. in epistola ad Letam.}
 stochij virginis fuit, habitum eius, cultumque mutauit, & negle-
 ctum crinem mundano more pexuit vincere cupiens, & virgi-
 nis propositum, & matris desiderium. Et ecce tibi eadem nocte
 cernit in somnis venisse ad se Angelum terribili voce minitan-
 tem poenas, & hæc verba frangentem: Tu ne ausa es viri impe-
 riū præferre Christo? Tu caput virginis Deituis sacrilegis at-
 trectare manibus? Quæ iam nunc arescent, ut sentias excruciatam
 quod feceris, & finito mense quinto ad inferna duceris. Sin autem
 perseueraueris in scelere, & marito simul orbaberis, & filijs. Omnia per ordinem expleta sunt: & seram miserae penitentiam ve-
 lox signauit interitus. Hæc ille. O quam obstupendus casus. Ec-
 25 quis hæc audiens, si quando simile scelus perpetrauit, toto corpo-
 re non contremiscit? Etenim hoc non ita contigisse credere ne-
 mo potest, præsertim cum idem scriptor, & testis oculatus Bea-
 tus Hieronymus extiterit. Quid igitur ad hoc dicitis corruptissimi
 homines, qui non estis contenti mali esse, verum proximos
 etiam vestros corrumpitis, atque perueritis? Mirabileq[ue] est ma-
 gnæque confusionis in omnibus ferè statibus maiores plerumq[ue];
 magis scandalizare. Vnde pro eo, quod nos legimus: In circuitu *Psalm. 11.*
 impij ambulant, secundum altitudinem tuam multiplicasti filios
 hominum, Beatus Hieronymus ex Hebræo vertit. In circuitu *Hieronymus.*
 impij ambulant, cum exaltati fuerint vilissimi filiorum homi-
 num. Id est, ex eo, quod inquisunt principes, prouenit multo
 rum malitia. Vbiique, quo curique vertaris, peccatores videbis.
 In circuitu impij ambulant. Quod si tot, tamque mali sunt pec-
 catores, hoc plerumque ex maiorum culpa dimanat.

Hoc humilitatis Euangelium in hac sacra Angelorum festiuitate decantatur: eo quod illi gloriam, qua fruuntur, profunda humilitate, qua Dominō seruierunt, illumine amarunt, atque adorarunt, quo tempore mereri potuerūt, sunt assecuti. In libro *Apocalypsis 23.*
 Apocalypsis refert Diuus Iohannes, se in spiritu in montem ex-
 celsum fuisse deductum, sibiique ciuitatem sanctam Hierusalem
 illuc fuisse ostensam, & Angelum, qui eum alloquebatur virga
 aurea, quam manu gerebat ciuitatem fuisse dimensum, homi-
 nisque mensuram Angeli esse reperisse. In quo significatu ho-
 mines etiam per eandem humilitatis viam ad hanc gloriam iter
 facere

facere oportere: siquidem una, eademque est hominis, atq; An-²⁷
geli mensura. Vnde nunquam inanes, atque superbos huius se-
culi tanta animi contentione honores, celebremque sui et simila-
tionem exquisiti esse compemimus, quam diligenter sancti sui ipso-
rum despectum expetebant: quia ut sanctis Angelis similes es-
sent, hanc humilitatis virtutem summopere exoptabant. Atque
hoc etiam magnopere sancti Angeli intendunt, videlicet nos si-
bi similes reddere ipsi enim vacuas coeli sedes Angelis iterum
adimplendas esse cognoscunt. Angeli vero alij ab alijs, quemad
modum homines non generantur, neque Deus plures angelos
vult creare. Quid ergo remedij est, quo sedes illae Angelis im-
pleantur, Remedium est, quod: quemadmodum qui aurum ha-
bere desiderant, neq; illud naturale possunt adipisci, artificiale fa-
cere curant secundū artis alchimiae normas: sic quando quidē ad ²⁸
sedes illas reficiendas naturales Angelii haberi nequeunt, artifi-
ciales eos facere curant. Alchimiste magnā metalli, argenti scili-
ctet, & stanni copiā liquefactā per aurī venas immittunt: sique
stanni, & argēti colorē amittens paulatim auri splendorē acqui-
rit. Sic etiam sancti Angeli curant, ut homines per poenitētia, la-
chrymariū, orationis, ieiuniorū, aliarūque sanctarū exercitationū
venas immittantur: sicut, paulatim hominū colore dimisso An-
geli orum nitorem acquirat. O admirabile sanctorum Angelorum
alchimiam, & artificium, qui talē in tam miseris creaturis, sicuti
peccatoribus, operationē faciunt, ut ad Angelorum humilita-
tem, diligentiam, amorem, charitatemque perueniant. Laudans
Deum sanctus Propheta David dicit ei: Domine Deus meus,
magnificatus es vehementer. Vnumque, in quo est magnifica-²⁹

tus assignat dicens: Qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros
tuos ignea vrente. Efficit eos ignem ab effectu per metapho-
ram: quia ignis illuminat, calefacit, & trāsimutat res, in quas ope-
ratur. Et haec sunt Angelorum exercitationes, nos ab hominibus
in Angelos comitare, nos illuminando, diuinoque amore infa-
mando, & cōpluribus imperfectionibus expurgando. Illecent
nobis intellectibus nostris adiuncti: sicut fax accessa alteri con-
iuncta maiore emittit splendorē. Et sic, ubi nos legimus in Psal.

Psal. 103. Emittit Angelus Domini in circuitu timentū eū. B. Hiero. ver-
tit ex Hebreo: Castrametatur Angelus Domini in circuitu timē-
tū eū. Quia Angelus in aūiam nequit introire, iuxta illanā
castra

30 castra sua constituit, & in ipsam operationes suas emitit. Vnde
 B. August. dicit: Sancti Angeli visionem suam miro quodam mo-
 do spiritui nostro infundat. Nam spirituale creature, qualis est An-
 gelus, & anima, sunt, ut ait sanctus Dionysius, similes speculo,
 quod si coram altero collocetur, vnius imagines in alterum reuer-
 berant, atq[ue] in eo imprimuntur. Sic Angelus coram anima nostra
 positus, eo quod sit speculum voluntarium, in ea, quas vult cogi-
 tationes imprimit. Et hinc est quod animi puri assiduaeque con-
 templationi deditissimi per Angelorum illustrationes myste-
 ria nimis profunda sepe numero consequuntur: simulque nos
 inflammant, diuinique amoris in nobis ignem accendunt. Ex-
 perientia namque comperimus, quod, si solis radij in cœcum,
 mundumque speculum reuerberant, & illi stupore applicantur,
 in illis ignis incenditur. Sic etiam, cum diuini amoris radij in
 31 Angelos reuerberent, qui sunt specula lucida, & præluzilita-
 te concava: si eis animæ nostræ quasi stupores arida, effrenatarum
 que passionum humore carentes fuerint coniunctæ, diuini amo-
 ris in eis ignem accendunt mirabilibus operationibus, quas in
 ipsis animalibus efficiunt, aut species earum transformantes, aut
 alias cogitationes ab eis subtrahentes, & alias adhibentes, aut ef-
 ficacissimas illas rationibus inducentes. Et ita iustorum animæ
 similes illis quatuor animalibus efficiuntur, de quibus dicitur in
 Prophetia Ezechielis: Et aspectus eorum, quasi carbonum ig-
 nis ardentium, & quasi aspectus lampadarum. Duo hic sanctus
 Propheta dicit. Scilicet, illa sancta animalia similia esse carbo-
 nibus igni accensiv, lampadibusque ardentibus: ut nos doceat iu-
 32 stum non solum accensum carbonem, sed ardorem etiam lam-
 pada esse oportere. Hoc quippe inter prunam, & lampada in-
 terest, quod pruna etiæ candens est, alij stamen lucere non potest:
 lampas autem potest. Iustum igitur sibi prunam, alijsque lampadæ
 per pium exemplum esse oportet. Amemus igitur fratres
 charissimi, atq[ue] veneremur sanctos Angelos, qui bonum nostrum
 tam ardenter exoptant. Nullus unquam extitit sponsus, qui ho-
 norem, bonumque sponsæ suæ adeò zelaretur, sicut Angelus
 animæ, quæ sibi custodienda committitur: qui ex spirituali eius pro-
 ventu singulariter accidet aliter percipit voluptatem. Quāto igitur
 amore, ac reuerētia tales, tatosq[ue] patronos debemus honorare, quo
 suauore tot, tantaq[ue] nobis bona proueniunt? Pudeat ergo nos

*Aug. sup. ge
ne. cap. 12.
Dionys. li. de
dusi. bonis.*

semile. 12

Ezech. 1:

coram eorum oculis, & multò magis coram Deo, qui nobis p̄-
sentior, quam Angeli ad est, vllum vnquam peccati genus ad-
mittere. Et ex diuinis, quæ in nos conferunt, beneficijs, fructum
percipere curemus, quo diuina gratia locupletati cum ipsis cœle-
sti beatitudine fruituri ad sydere regna descendere valeamus.
Quod nobis p̄fertare dignetur Iesu Mariæ filius, qui viuit, &
regnat in s̄ecula s̄eculorū, Amen.

IN FESTO SAN-

cti Patris nostri Francisci

Concio Prima.

Confiteor tibi Pater Domine cœli, & terra, &c,
Matthæi. 11.

Euc. 10.

BATVS Lucas causam assignat, quare Dominus hēc verba protulerit, dicens: Cum diuinus Magister ad Dei verbum predicā-
dū discipulos suos per diuersas vibes & ca-
stella misisset: illos eius p̄cepto peracto hi-
lares propter admirabile p̄dicationis suæ
operationē rediisse. Quos nuncios cū Chri-
stus Redemptor noster audiisse, in ipsa hora exultauit in Spi-
ritu sancto anima illa sanctissima, quæ semper Deum per claram
visionem contemplabatur, eoque perfecte fruebatur, noua qua-
dam, & accidentalē exultatione perfusa. Quod gaudium in infe-
riorem etiam animæ portionem, exterioreisque sensuum poten-
tias dispersum est. Atque hoc cœlesti gaudio sanctissima eius lin-
gua commota prorupit: *Confiteor tibi Pater.* Tantum est animas
ad Deum conueriti, vt non solum sit gaudiū coram Angelis Dei
super uno peccatore poenitentiā agente: sed ipse Deus, vt Isaías
Propheta dicit, exultet, Gaudebit, inquit, sponsus super spon-
sam, & gaudebit super te Dominus Deus tuus. O eximiam Spi-
ritus sancti similitudinem, qua alacritate afficitur nobilis adole-
scens cum virginem, quam diu adamauerat, & illius causa mole-
stii

Euc. 15.
I. au. 62.

3. stis afflictus, & perditus incedebat, in uxorem ducit. Huic utique gaudio comparat hic sanctus Propheta laetitiam, quam Dominus ex peccatoris conuersione percipit. In quo significat, quod si Deus Deum laetati posset propter hoc gaudium singulare perciperet. Atque etiam ex hoc Christus Redemptor noster quatenus homo laetatur, vt hic apparet, quia exultauit in Spiritu sancto. O quanta animi contentionem nos oportet curare conuersionem nostram, vt hoc gaudium Deo, ac cœlestibus ciuiibus afferamus. Et quia hoc emolumentum nostrum est: Confiteor tibi Pater, dicit verus animarum amator, Domine cœli, & terræ. O Pater æterne, o superne Pater luminum, maximè vellem cuncta membra mea in expeditissimas linguis conuerti, quibus tibi dignas agere gratias possem. Quia abs conditi hæc à sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea patulis. Ad horum verborum intelligentiam oportet nos scire quinam sint hi sapientes, atque prudentes, de quibus hic Dominus loquitur. Diuinus Thomas duplex virtutum statuit genus. Quorum alterum nos cum hominibus foedere coniungit, & à damno illis inferendo coeret, quas virtutes politicas vocat. Alterum vero nos ad diuinæ puritatis imitationem inducit, Deoque similes reddit. Et has virtutes purgatorias appellat, ex quibus prudentiam ita definit: Prudentia est omnia inmundana diuinorum contemplatione despicer, omnemque animæ cogitationem in diuina sola dirigere. Ex hac autem virtute temperantia proficiscitur. Quia sic ab ipso ibidem definitur: Temperantia est relinquere, in quantum natura patitur, quæ corporis usus requirit. Et hæc virtus prudentiam, ex qua ipsa processit, augmentat, atque corroborat. Quando enim rudi tunica, asperumque cilicium carnem mordet, quando modicus, insulsusque cibus, durusque lectus corpus molestia afficit, quando frigus urget, quando lapides nudos offendunt pedes, & quando tribuli eos compungunt, quid faciet tunc seruus Dei, qui sponte sua, atque vt Deo placeret, hæc elegit, nisi spiritum ad Deum suum propter ipsum, & propter eius exemplum in cruce pendentem erigere, & labores penitendo confirmari, nimiumque consolari? Maximè iuuat, vt spiritus ad Deum erigatur, tot intrat stimulos, atque excitatores habere, quibus spiritum ad Deum erigere assiduo conciteris. Idecirco perfectionis cupidus has duas sententias in corde suo scribere oportet, vt quod

D.Th. I. 2.
q. 61. art. 50.

ipse docent, quibusunque poterit, rationibus exequatur. Quod sicut nullum est tempus, in quo homo villo, aut vallis Dei beneficj non fruatur: ita etiam vix sit tempus, in quo Deum non laudet cognoscens se toties non esse respiraturum, quoties summa illius, atque infinita probitatis, ex qua tot bona proueniunt, membris debet. Ex quibus binis virtutibus oritur sapientia, ut Spiritus sanctus affirmat in Ecclesiastico, dicens: Sapientiam scribe in tempore vacuitatis, & qui minoratur actu, sapientiam percipiet: quia sapientia replebitur. Ecce quam aperiè dicit diuinus spiritus hominem pertemporalium rerum desertionem, & praecoelestium contemplatione sapientiam acquirere, illaque repleti. Hæc sapientia est, ut ait Diuus Bernardus, instar nominis sui, scilicet, sapida scientia. Unde sapientia intellectus simul, & voluntatis connorat actua. Etenim ex eo quod est sciœtia, est actus intellectus, & quatenus est sapida, atque delectabilis, est actus voluntatis. Hæc omnes virtutum exercitationes faciles, ac sapidas reddit, efficitque ut iustus quoddam cœlestis gloriae in animo ferat exemplar. Et sic ubi nos legimus: Quam speciosa veterani sapientia, & gloriosus intellectus, & consilium; alia translatio habet, quam speciosa veteranis sapientia, & gloriosus intellectus, & consilium. Et sic est in contextu Græco. Vbi qui hac diuina sapientia fruuntur, gloriosi vocantur: eō quod suauissimam atque dulcissimam, & cœlesti quodam modo gloriae similem uitam degant. Qui his virtutibus excellunt, veri sunt sapientes, atque prudentes. Quod cum ita sit, quomodo summa veritas aeternum Patrem suum mysteria sua à sapientibus, atque prudentibus dicit abscondere? Dico duplex esse genus sapientie. Et sic dicunt sapiens in Proverbijs: Sapientia hominum non est mecum, & noui scientiam Sanctorum. Sapientia hominum est scire, & gaudere proximos decipere, & omnibus rationibus, etiam cum peccato secularia querere. De hac dicit Beatus Iacobus: Non est enim ista sapientia desursum defensionis à patre luminum, sed rerrena, animalis, & diabolica. Liberet nos Deus à talis sapientia, quam talibus nominibus sanctus Apostolus vocat. Diabolici eam appellant, quia cathedrarij, & magistri, qui eam homines docent, sunt diaboli, qui sunt spiritus erroris, & sic eos nuncupat Beatus Paulus, dicens: Spiritus autem manifeste dicit, quia in nouissimis temporibus discedent quidam à fide

Eccl. 38.

Bernar. sup. Cantic. sermone. 85.

Eccl. 25.

Proverb. 30.

Iacob. 3.

Timot. 4.

6

7

atten-

3 Attendentes spiritibus erroris , & doctrinis dæmoniorum . Et
 Diuus Ioannes in Apocalypsi hos diaboli equos appellat, di-
 cens de illis: Potestas equorum in ore eorum : quibus, videlicet,
 nō nobis officiunt. Dicitque equos nobis officere, bellumque in-
 ferre, quia et si à diabolis coniungentur, ipsi tamen sunt qui suis
 corruptissimis verbis homines peruerunt. Quorum etiam do-
 ctrina diabolica , terrena , & animalis ab effectu nuncupatur,
 quia homines terrenos , diabolicos, & animales efficit : & his
 Deus sua iuina mysteria celat. At , valde miror, o Christe An-
 gelorum gloria, peccatorumque iustificator te , cùm summa sis
 misericordia , dicere : Confiteor tibi pater , quia abscondi-
 sti hæc à sapientibus , & prudentibus . Quia aeternus Pa-
 ter humilibus mysteria sua reuelat , te delectari , eique gra-
 tias agere bene mihi videtur , te autem gaudere , illumque lau-
 dare , quia illa à superib[us] abscondit , hoc mihi maximam affert
 admirationem . Quomodo rena tam metuendam audientes
 non obstupescimus ? videlicet , clementissimum Iesum de sup-
 plicio superbis infiicto gaudere scientes ? In hoc significatur
 Deus non solum quatenus Deus de malorum condemnatio-
 ne luctari , propter ordinem diuinæ iustitiae , qui illic seruatur
 sicut ipse dicit in Proverbij. Quia , inquit , vocavi , & renui-
 stis , extendi manum meam , & non fuit , qui aspiceret : despe-
 xistis omne consilium meum , & increpationes meas negle-
 xistis , ego quoque in interitu vestro ridebo . Diligenter atten-
 dite Dominum dicere , se omnes possibles rationes , & media
 quæsiisse , vt peccatores ad se conuerteret , videlicet , eosinte-
 riū sanctis inspirationibus , exteriusque concionatorum voci-
 bus accersiendo , plurima in eos beneficia conferendo , atque
 interdum illos severis supplicijs puniendo . Quia verò ex iis
 omnia fructum percipere noluerunt , dicit scilicet eorum inter-
 itu , & condemnatione risurum . Non solum , inquit , Deus
 quatenus Deus iniquorum , in quantum diuinæ legis sua trans-
 gressorum supplicijs gaudet , verum Christus etiam Salvator no-
 ster iisdem quatenus homo delectatur . Et ita dicit David: Læta-
 bitur iustus , cùm viderit vindictam , & manus suas lauabit in sa-
 guine peccatoris . Iustus per antonomasiā dicitur diuinus re-
 parator noster . Et hic iustus lætabitur , cùm viderit vindictam .
 Et dicit eum in hac ultione manus suæ esse lourum . Eum

Apoc. 9:1

Prover. 10:5

psalm. 57:1

manus lauare, est innocentiam suam ostendere, sc̄eque supplicij 12 illius, ac scelerum, quæ admiserunt, in sortem esse demonstrare. Sicut vulgo dici solet: Ego in hac re manus meas abluo, id est, nō sum huius rei culpatus, siue, nō sum huius criminis reus: sic Christus Salvator noster dicet. Si homines mali fuerunt, & in sceleribus perierunt, hoc non accidit, quia ego illos non monui, non, quia sufficiens illis auxilium denegauim: non, quia eis prædicatores, aut sacramenta defuerunt. Hoc erit Dominum Iesum Christum manus in eorum sanguine lauare, ostendere quām sit innocēs condemnationis eorum. Nec verò solus Christus filius Dei,

Doctoris in sed & cuncti etiam iusti malorum condemnatione lētabuntur.
a. d. 50. (Sicut tractant Doctores Theologi.) Non solum nō afficiuntur
s. Tho. ibidē in errore liberi videntes in die iudicij parentes suos. aternis cru-
g. 2. art. 4 q. ciatibus condemnatos, nec è conuerso, quia beatierunt; ideòque 13
1. C sequer. nulla poterunt affici molestia, verū ex illo diuina iustitiæ actu
scotus. q. 3. lētitiam percipient, non quatenus damnati sunt eorum liberi,
lit. d. C. e. siue parentes, nec quatenus sunt homines, sed in quantum sunt
Richar. cœlestium præceptorum transgressores. Eia filij Adæ diuitias di-
Durā. q. 3. ligenter acquirite, alienaqué bona fraudulenter arripite, vt libe-
 ros vestros locupletetis, & eorum causa in Tartara prolabimini,
 quò ipsi postea vestra condemnatione lētentur. O fulti, qui in
 aternum inferni ignē eorum causa descendere vultis, qui ne-
 vnam quidem horam in hoc seculo propter vos tormenta pate-
 rentur. Si aliquo vestrum gravi morbo laborante dicerent medi-
 ci: Nequaquam æger hic euadere potest mortem, nisi integra
 hora humanæ carnis sumo sufficiatur; nunquid vxor, siue liberi
 vestri manum, aut pedem in accenso prunario propter valetu-
 dinem tuam vna hora morari paterentur? Suspicio, vtique ne-
 minem eorum nō vnam quidem lioram, verū ne centesimam
 eius partem tormentum istud esse passurum. O cœci, cœci, quis
 vosita excœcauit, vt propter eos, qui si opus esset tam parva ve-
 stra causa paterentur, creatorem vestrum offendatis, atque in
 aeterna tormenta corruatis? Per immensam Dei clementiam vos
 deprecor charissimi fratres, ne adeō creaturas diligatis, vt ea-
 rum causa creatorem vestrum deseratis, in eiusque indignationem
 incidatis. Attendite quid dicat David ipsum Deum allo-
 quens: Perdidisti omnes, qui fornicantur abs te, id est, qui te de-
 ferunt sé iungendo se à te, creaturasque diligendo plus quam te.

psalm. 72.

Et

15 Et alia translatio habet: Perdidisti omnem, qui fornicatur abs te. Et sic est in contextu Græco, sic etiam legit Diuus Augustinus: Vbi adnotatur, quamvis plurimi sint peccatores, singulostamen ita peculiariter à Deo puniri, quasi unus esset in orbe puniendus. Inter quæ verbum illud, perdidisti, perpendi oportet. In quo significatur, nisi peccator se se in meliorem frugem recipiat, tam certam esse illius condemnationem, quasi iam esset in æterna tormenta proiectus. Quamobrem vnumquisque sibi opportunity consilat, & ad Deum conuertatur, ne in illud tempus deueniat, in quo mitissimus agnus Iesu Christus propter illius supplicium patri suo gratias agat, sicut hic fecit, dicens: Confiteor tibi Pater, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus. Additque vterius, dicens: Et reuelasti ea parvulis. O Deus

16 infinitæ sapientiæ, ut quid Domine parvulis mysteria tua reueles? Nam si sunt humiles, præ illorum cognitione superbient. Non est hæc veræ humilitatis excellentia, atque proprietas. Nā hæc virtus diuinis donis accrescit: quia verus humilis omnia bona, gratiasque sibi à Deo datas quasi onera suscipit. Non tam quod recipit, quam rationem; quam de illo redditurus est, & debitum sibi impositum considerat: & sic non effertur, sed subdorum pondere humiliatur, gemit atque suspirat: quemadmodum arbor, quò fructibus est onustior, eo propensiore est in terram. Estque valde notandum poma vana, & interius abrofa vermiculis, non arborem in terram declinare, sed solida potius, sana, atque interius plena. Hinc certum quoddam elicitur signum quo diuina dona ab ijs, quæ diabolus fingit, separantur. Etenim cum diuina dona sint solida, eos, à quibus possidentur, ad maiorem humilitatem propendunt, quā si eis non inessent. At quæ dona diabolus fingit, hominem inanem redditum, atque superbium. Nonnulli dicere solēt: Dei abstulit à me dona sua, ut me humiliaret. At forsitan melius dicerent Deum ab eis illa subtrahere, ut illos confundat proptereorum superbiam, negligentiā, atque ingratitudinem. Nam adhominem humiliandum, dona sua Deus conferre consuescit. Nouit quippe Deus ea esse dona sua, quæ hominem aliquo vitio non corruptum humiliant: sicuti bonum vinum, in quo infunditur, melius facit. At si vas est aliqua corruptione infectum, vinum corruptum. Et sic dixit Beata Elisabeth sacratissimæ Virgini Mariæ Dominae nostræ:

simile.

17 rem humilitatem propendunt, quā si eis non inessent. At quæ dona diabolus fingit, hominem inanem redditum, atque superbium. Nonnulli dicere solēt: Dei abstulit à me dona sua, ut me humiliaret. At forsitan melius dicerent Deum ab eis illa subtrahere, ut illos confundat proptereorum superbiam, negligentiā, atque ingratitudinem. Nam adhominem humiliandum, dona sua Deus conferre consuescit. Nouit quippe Deus ea esse dona sua, quæ hominem aliquo vitio non corruptum humiliant: sicuti bonum vinum, in quo infunditur, melius facit. At si vas est aliqua corruptione infectum, vinum corruptum. Et sic dixit Beata Elisabeth sacratissimæ Virgini Mariæ Dominae nostræ:

Inc. 11.

Psalme. 139.

Psal. 99.

Prover. 11.

Psalms. 18.

Prover. 9.

Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Quasi diceret. Siquidem tu adeò benedicta es, vt absque meis meritis tam sollicita ad me visendam veneris, tantaque animi submissione me salutaris, non dubito, quin is sit fructus ventris tui, qui hęc in te operetur, reque ad tam profundam humilitatem inclinet. Non solum autem qui plura à diuina largitate beneficia percipit humilior esse solet, quia ea quasi onera suscipit, & quia ipsa dona cum ad humilitatem inclinant: sed etiam humiliatur, quia cognoscit, se quo plura à Deo accepit beneficia, eò magis ad ipsorum conseruatiorem diuino auxilio indigere. In Psalmis dicit David: Tu formasti me, & posuisti super me manum tuam. In quo significat, sicut homo à Deo esse hominis accepit, sic Dei manus atque auxilio indigere ad hoc esse conseruandum. Esse autem hominēa sanctum, etiam ex diuina manu percepit. Nam si Deus te hominem formauit, tu verò te sanctum fecisti, plus quam Deus effecisti: plus enim est quenquam esse sanctum, quam esse solum hominem. Ergo si te hominem facere non potuisti, quia, vt ait Propheta, Ipse fecit nos & non ipsi nos, minus te sanctum facere potuisti. Et siquidem Dei manu ad hominis esse conseruandum indiges multo magis tibi opus est diuino auxilio ad sanctitatem custodiendam.

Et revelasti ea parvulis. Multò antea diuinus spiritus coelestem hanc doctrinam erudierat: siquidem in Proverbijs dicit: Vbi humilitas, ibi sapientia. Et in Psalmo: Testimonium, inquit Domini fidele, sapientiam præstans parvulis, id est, humiliibus. Et iterum in Proverbijs: Sapientia, ait, misit ancillas suas, vt vocarent ad arcem, & mœnia ciuitatis: si quis est parvulus, veniat ad me. Ancillæ sapientiæ sunt diuinæ inspirationes, & vocationes, quæ etiam in maioribus, & sublimioribus mundi statibus proclamant. Etenim hoc significat vocare, seu clamare ad arcem, & ad mœnia ciuitatis. Ex quo apparet etiam in excelsis statibus hos parvulos reperiri posse, sicuti requera inueniuntur? Nam isti sunt, qui diuinaluce collustrati animorum suorum inopiam, & nuditatem, cegnoscentes ad salvatoris suę gratiam tota aviditate configunt. Diues, & potens erat Patriarcha Abraham, cum in Mambre conuale mora-

return

21 *retur : siquidem ex seruis suis solummodo exercitum con-*
flare potuit, quo quatuor reges superauit. Ettamen adeo hu-
milis erat, vt diceret: Loquar ad Dominum meum, cum
sum puluis, & cinis. Non dicit se esse solam terram, quae ad
fornaceos parietes conficiendos prodest: neque solum cine-
rem, ex quo lixiuum fit: sed puluerem simul, & cinerem,
quod nihil prodest, se esse affirmauit. Quasi diceret: Et si mi-
fer, atque inutilis sum, nihilominus tamen loquar ad Domi-
nium meum. O quantum ad humilitatem impetrandam con-
duceret, nos in quolibet statu sumus, quam miseri, atque inu-
tilies sumus, considerare. Quanquam Beatus Paulus ad tan-

Gene. 18.

1.Cor. 15.
22 tam peruererat celsitudinem, vt dixerit: Abundantius illos
omnibus laborauit, non ego autem, sed gratia Dei mecum: in-
feriustamen subdit dicens: Cum autem mortale hoc induer-
it immortalitatem. Vbi alia translatio habet: Cum autem
corruptum hoc induerit incorruptionem. Et sic est etiam in
contextu Græco. Ex quo apparet sanctum Apostolum, quan-
tum in se, non solum mortalem, sed quid corruptum etiam
se iudicasse, quod ex se factorem emittit, & quicquid ad illud accedit corrumpt. O admirabilem viri Sancti cogni-
tionem, & humilitatem. O beatos illos, qui eum imitari
curant. Præcipue cum illud verbum, corruptum hoc de om-
nibus intelligatur. Per humiliem, parvamque portam ma-
gni nequeunt introire, nisi inclinentur. Portam vero cœli imā,
humile inque esse probatur ex eo, quod est arcta, & angusta si-
cū dixit Dominus: Contendite intrare per angustam por-

Similes.

Luc. 13.
23 tam. Ergo siquidem est angusta etiam estima. In libro nan-
que sapientiae dicitur: Omnia in mensura, & numero, & pen-
dere dispositisti: esetque enormis, & sine proportione por-
ta sublimis, & nimis angusta. Ergo si est arcta, & in propor-
tione constracta, necessario erit imā. Siquidem igitur imā, & hu-
milis est, super eam ingredi volumus, oportet nos inclinari, at-
que humiliari. Ad hanc etiam humilitatem impetrandam ma-
ximè prodest corporalis paupertas libenter, & cum spiri-
tus feruore suscepta. Haec sunt duas illæ alæ, de quibus dici-
tur in Apocalypsi: Datæ sunt mulieri alæ duas, vt vola-
ret in desertum. Mulier illa sideribus coronata, soleque amicta

*Sap. XI.**Apocaly. 12**binis*

binis alis cunctis diebus vita^e su^e volavit, & multum conduxerunt ad hoc, vt inter alios sanctos adeo singularis esset. Enim hoc significat duabus alis in desertum volare. Ideoq; hodie tam pauci sunt veri humiles, quia pauci sunt sancte paupertatis, temporaliumq; bonorum abnegationis amatores.

Has igitur dilectissimi fratres duas alas ad huius sacratissimae praeceptoris imitationem curemus adipisci. Verum animaduertite, autem quando sedet, alas sustinere, quando autem volat, ipsam ab eis lustrineri. Ideoq; anima Christiana si cum per mortem est terra surrexeris, ad gloriam aduolare, atque ab his duabus alis adiuuari, neenon, & usque illuc perduci volueris (summa namque veritas dixit: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum celorum) magnum te oportet nunc in eis sustinendis studium adhibere, quanuistib[us] aliquantulum videatur: postea enim ipsa te sustinebunt. O seraphice Pater noster Francisce quid de te, de tua profunda humilitate, quid admirabili paupertate profabor? Idcirco in tua sacra solennitate sanctum hoc Evangelium decantatur, quia in his duabus virtutibus singularis extitisti. Conradus refert Apelli celebri quondam pietori iussum fuisse, procerat statura Gigantem depingere. Cumque illi difficile videretur cum tantum, quantus a se petebatur, depingere, grandem in illa tabula manus pinxit, simulque duos Gigantes, qui oblongis quibusdam lignis unum illius manus digitum demetiebat, quo ex digitu magnitudine Gigantis proceritas innotesceret. Itaque quamuis Gigantem pingere nequiverit, digitum tamen illius depinxit, ex quo proportionabiliter, Gigantis, cuius ille digitus erat, magnitudo perspiceretur. Hic gloriosus pauperum Patriarcha in omni virtutum genere tantus extitit, vt non solum totam eius magnitudinem minimè valeam explicare; verum ne unam quidem eius virtutem possim penitus recensere. Nam si quanta, quamque excellens eius humilitas, aut paupertas, siue charitas fuerit, declarare possem: ex hoc quodammodo quasi per digitum proportionabiliter mirificæ perfectionis illius magnitudo peripici posset. Nullus unquam tam diuitiarum, quam ille sanctissime paupertatis cupidus extitit. Vnde reperiām necessarijs non, nisi cum facultate reddendi eas alij, si que pauperiorē inueniret, utrebatur. Quippè qui neminem pauperiem,

Conrad.

27 periorem, quam se esse, poterat tolerare: atque etiam quia vnguentiorem necessitatem iustæ possessionis titulum esse ducebat. Infernus facultatem habet recipiendi in se omnes ad eum descendentes, non tam licet ei quem quam dimittere. Talis mihi quodammodo esse videtur paupertas eorum, qui volunt petendi, & recipienti, non autem alijs pauperioribus se ea, quibus vntunt largienti habere facultatem: quæ quidem paupertas meritò potest auara vocari. Non talis erat huius sancti patris inopia. Profunda vero eiusdem humilitas, quibus poterit orationis viribus explicari? De Christo Redemptore nostro dicit Beatus Paulus: Humiliauit semetipsum. Nam, quæquam, cum ab omnibus contemnitur, humiliè esse, non est mirandum: quum autem à cunctis honoratur, permagnique aestimatur, tunc humilitate cloro-re seq. ipsum humiliare. hoc est præstantissimum, atque admirabile humilitatis genus.

In hoc sanctus hic vir cælestè veræ humilitatis magistrum vehementer fuit imitatus. Quippe qui quanto maiori honori ab alijs habebatur, tanto profundiùs se humiliabat, viliorque apud se erat. In libro Exodi legitur Deus Moysi dixisse: Veni, mittam te ad Pharaonem, vt educas populum meum filios Israel de Ægypto. Tantoque à Deo affectus honore, qualis erat eum tanto populo preferri, semetipsum humilians respondit, dicens: Quis sum ego, vt educam filios Israel de Ægypto? Quasi diceret: Ad nihil aliud prosum Domine, nisi ad modicas has oues custodiendas, quod etiam vix facere sufficio. Erat enim Moses valde humilis. Quod ex eo insertur, quia de illo dictum in libro Numerorum: Erat enim Moses vir mitissimus

29 per omnes homines, qui morabantur in terra. Quæ mansuetudo sine humilitate maxima nequaquam poterat possideri. Et quia tam humilis, mitisque erat, ei dixit Dominus ipse: Videbis posteriora mea. Nonnullique dicunt, Dominum huc ei promisisse illum sanctissimam, quam accepturus erat, humanitatem esse visurum, quæ dicitur posteriora, eo quod est res minus nobilis Iesu Christi filij Dei. Quæ promissio in monte Thabor fuit adimplita. Idem discursus inter Deum sanctissimumque hunc virum Franciscum fuisse videtur. Quem Deus in principio suæ conuersonis accersiuit, per os crucifixi eum alloquens, dixitque: Francisce vade, & prepara domum meam, quæ, vt cernis, labitur. Quasi dicit: Populum meum à culpæ seruitute cura subtrahere. Cuniq. subimi-

Philip. 1.

Exod. 3.

Num. 12.

Exod. 33.

submississimus esset, arbitratus est, Deum sibi præcipere materia; 30
 Ie illud templum restaurare. Hoc, inquit, mihi Deus præcipit, ut
 lapides humeris meis afferam, materialesque hos parietes refice-
 re curē: neq; enim ego ad plura proficio. In hoc ego tibi Domi-
 ne ministrabo, leproorum ulcerā iauabo, nudis pedibus, tritisq;
 vestibus incedā, egrisq; necessaria ministrabo: quod etiā vtiā
 facere profun. O, majoribus te volo Franciscē. Volo, vt exēple,
 doctrināq; tua complures homines ab huīus sc̄culi Ēgypto, ad
 sacram quādam religionē edicas, vbi Angelicam potius quām
 humanam vitam degant: quo maximē vniuersalis Ecclesia repa-
 rabitur. Et quia hēc sacro sancta religio ad magnū totius orbis re-
 mediū extribebatur, idcirco eam vir sanctus ita constituit, vt non
 solum sibi, sed alijs etiam eius fratres viuerent. In prælijs nō mili-
 tibus solum, tympanistis, ac tubicinibus opus est, qui bellatores
 instruētis suis fulciant, eisq; animum addant: sed speculatores 31
 etiam, qui præparatas perscrutentur insidias, & duces, qui sicut
 oportet, copias moderētur, sunt nimiū necessarij. Cumq; verum
 sit, saeptissimam hanc Ecclesiam militantē appellari, quia Chri-
 stiani in ea continuum aduersus mundum, diabolū, & carnem
 bellum gerunt, non solum religionibus indigebat, quæ oratione
 sua, & canticis spiritualibus diuinarumque rerum contempla-
 tionē, quasi tubicines, tympanistæque alios fideles incitarent;
 sed necesse etiam erat religiones esse, in quibus hēc omnia, &
 plura etiam fierent. In quibus viri doctissimi virtutibusque re-
 fertissimi essent, qui quasi speculatores Sathanæ insidias perscu-
 tentur, & que illis populum moneant, hosq; Dei exercitus tan-
 quam duces præstantissimi ducant, dœcentque quomodo eis 32
 præliandum sit, quo victoriam consequātur. Hoc sicut vnum ex
 mysterijs, quæ parvulo huic, humilique Francisco Dominus re-
 uelauit. Et quemadmodum postea dixit Dominus Moy si: Po-
 steriora mea videbis: sic etiam oranti huic seraphico viro in cu-
 iusdam montis fastigio Dominus apparuit, dixitque: O Fran-
 cisce, posteriora mea tibi ostendere volo, & quæ hominum cau-
 sa sum perpeſſus, demonstrare. Dolores, vulneraque mihi infli-
 eta videbis. Sicque illa in eius sanctissimo corpore impressit. O
 verē beatum virum, cuius carnem etiā carnifex non percussit, nō
 idcirco immolati agnifuit similitudine priuatus. Lex perfecτæ
 necessitudinis non patitur quenquam aliquid possidere, quod
amicō

33 amico suo non cōmunicet. Sicq; Christus Redemptor noster ei potestatem suam in tot miraculorum operatione cōmunicauit. Non solum autem hoc illi concessit, sed eum singulari quadam gloria insigniuit. Vulnera quippe illa, quibus mundum è tyranica diaboli servitute liberauit; quibus Sathanam, ac Tartara superauit, quibus cælestis paradisi ianuas reseruauit, quæ non in aureis, quidem, aut sericis tapetibus impressa, sed suomet sacratissimo corpori infixa reliquit, in sacro etiam fidelissimi amicis sui corpore imprimere dignatus est. Mirabile quidem, quod filius Petri Bernaldon, qui quondam à patre suo quasi insanus vinculis fuerat inclusus, propter eximiam Angelicæ vite puritatem ad tantam celitudinem perueniret, ut ipse unus cum Iesu Christo potentissimo cœlorum Imperatore post gloriosam corpo-

34 rium resurrectionem inter omnes sanctorum choros his diuinis charismatibus insignitus illicesceret. Neque enim illustrissimam hanc glorie prærogatiuam, quam ei Dominus in hoc sæculo cōmunicauit, ab eo postea volet auferre. Magnopere commendat sacra Scriptura amorem, quo Ionathas Dauidem ex bello venientem, Gygantisque Goliath caput deferentem dilexit. In cuius testimoniorum spoliauit se tunica sua, & dedit eam Dauid, & reliqua vestimenta sua usque ad gladium, & arcum, & baltheum. Insignis amicus, qui dedit omnia, quæ dare potuit, animamque ipsam si posset, utique daret. Et quia non potuit, eum suis armis, ac vestibus exornauit. Si ergo velliū armorumque largitionem sacra pagina, quasi magnum amoris signum cōmemorat, quale amoris signum fuit, non uestes quidem, quæ sunt extra corpus, sed sacratissima illa vulnera, quibus sanctissimum Domini corpus erat insignitum, fidelissimo amico suo conferre. Ecquiam nouum tamque admirabile, atque in sæculo inauditum beneficium non collaudet, & præ alacritate proclamat? Ecquis admirabilem fidelitatem, qua Deus amicos suo tractat, non admiretur? Ecquis tanto miraculo non obstupescat, illudque adoret?

Hunc igitur tamum, tamque bonum Deum fratres charissimi extoto corde diligamus, siquidem est amatu dignissimus. *et renelasti caparulis.* Ita Pater, quia sic fuit placitum antere. Hæc Domini sententia nos in omnibus laboribus nostris debet consolari. Hæc etenim Job in suis maiorib; afflictionibus permulcebat. Et sic

Iob. 1.

sic dicebat: Siem Domino placuit, ita factum est: si nomen Domini benedictum. O quanta cum serenitate conscientie inter tumidiores hujus saeculi fluctus, procellasque viueremus, si considerare vellemus nihil nobis sine diuina dispensatione continere. Sicuti Sanctus Iob faciebat, qui dicebat: Dominus dedit Dominus abstulit. Et quia Dominus quatenus homo, & aeterno Patre minor, illi gratias egerat, nunc seipsi aequaliter esse affirmat, dicens, Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Quanquam non nulli dicunt, eum hic de omnibus rebus, quae ad mundi redemptionem pertinent, loqui, quae ipsis manibus Pater aeternus commendauit. Sunt enim plerique fideles, qui contrastari solent, cum cogitant, salutem suam non tam in manibus suis, quam in diuina voluntate, ac dispositione sitam esse, quasi eam in manibus suis certiorem, securioremque, quam in Dei manibus habarent. Cui vanæ solicitudini, ut Dominus occurrat, aeternum Patrem illam manibus suis commissum declarat, qui quantum est ex se nequaquam ouem, quam tanto labore qua fuit, inuentaque super humeros collocauit, perire patietur: præcipue cum eius amio captus manus suas innocentissimas cruci affigendastam libenter extenderit. Quod cum David intelligeret, spiritus sui salutem his diuinis manibus commendabat, dicens: In manus tuas Domine commendabo spiritum meum. Statimque huius confiditiae causam assignans addit: Redemisti me Domine Deus veritatis. Quasi diceret: quibusnam manibus melius spiritum meum potero commendare, quam illis, quae pro me in cruce pependunt? Eia pusillanimes confidenter accedite, salutemque vestram potentissimi in his manibus propter vos in cruce pendebitis commendate. Et quanquam veritas sit infallibilis haec omnia in diuini huius Redemptoris manibus esse sita: at satis conformius literæ dicimus eum de æqualitate, qua aeterno Patri par est, loqui. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo, id est, omnem eius potestatem essentiam, sapientiam, & denique quicquid Pater est, mihi tradidit. Sicque protinus addit: Et nemo nouit Filium nisi Pater, nec patrem quis nouit, nisi Filius. Id est, nemo unam diuinam personam comprehendit, nisi alia, quia est etiam infinita, sicut & illa. Ne vero arbitramur eum diuitias, magnitudinemque hanc sibi soli velle, statim subdit: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. O benedictus, & glorificatus.

Psalm. 30.

37
38

Domine commendabo spiritum meum. Statimque huius confiditiae causam assignans addit: Redemisti me Domine Deus veritatis. Quasi diceret: quibusnam manibus melius spiritum meum potero commendare, quam illis, quae pro me in cruce pependunt? Eia pusillanimes confidenter accedite, salutemque vestram potentissimi in his manibus propter vos in cruce pendebitis commendate. Et quanquam veritas sit infallibilis haec omnia in diuini huius Redemptoris manibus esse sita: at satis conformius literæ dicimus eum de æqualitate, qua aeterno Patri par est, loqui. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo, id est, omnem eius potestatem essentiam, sapientiam, & denique quicquid Pater est, mihi tradidit. Sicque protinus addit: Et nemo nouit Filium nisi Pater, nec patrem quis nouit, nisi Filius. Id est, nemo unam diuinam personam comprehendit, nisi alia, quia est etiam infinita, sicut & illa. Ne vero arbitramur eum diuitias, magnitudinemque hanc sibi soli velle, statim subdit: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. O benedictus, & glorificatus.

¶ rificatus sit talis Deus. Benedicta sit, ô Christe reparator virtutum
 etissima lingua tua, qua tam sancta, gloriosaq; verba protulisti,
 quæ corda nostra magnopere consolantur. O diuites atq; po-
 tentes huius saeculi haec audientes confundimini, siquidem di-
 uitijs, potentiaq; vestra vos soli frui vultis. Ex quo colligitur
 diuina charitas in vobis non morari. Nam in Canticis dicitur de
 anima sancta : Quam pulchri sunt gressus tui filia principis.
 Verbum autem Hebraicum in hoc loco significat idem quod si-
 lia liberalis, atq; profusa. Sicq; illam sponsus liberalem, genera-
 fam, atq; magnanimam appellat secundum Hebraicam proprie-
 tatem, quæ quod in aliqua re præstantissimum est, filium illius
 rei appellare consuescit. Ne sitis fratres similes infelici illi diui-
 ti, de quo dicit Dominus, eum secum loquentem dixisse : Ani-
 ma habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, co-
 mede, bibe, & epulare. Omnia sibi volebat : ideoq; dixit illi
 Deus : Stulte hac nocte animam tuam repetunt à te : quæ au-
 tem parasti, cuius erunt ? O verba metuenda. Cauete fratres
 mei, ne illa Deus in vobis exequatur, ibidem namq; summa ve-
 ritas dicit : Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum diues.
 Quid ad hoc respondetis diuites, qui vobis omnia cumulatis ?
 Nunquid non auditis quid hic dicatur : Sic est, qui sibi thesauri-
 zat ? Quomodo non veremini, ne veniant diaboli, animasq; istas
 à corporibus vestris arripiant, quæ in perpetuum crucientur ?
 Discite fratres dilectissimi ab hoc superno Magistro. Attendi-
 te quomodo vniuersos accersit, vt diuitiarum suarum participes
 efficiendi ad eum accedant, dicens : Venite ad me omnes, qui la-
 boratis. Ad illum igitur cum perfecta obedientia properemus,
 ut diuina ipsius gratia refecti æterna beatitudine fruiri
 ad coelestia regna concendere mereamur.

Quod nobis præstatre dignetur

idem Iesus Mariae filius.

Ius. Amen.

(.)

Sancti. pax.

Cee IN

In eodem festo Sancti Patris nostrí Francisci Con- cio Secunda.

Confiteortibi Pater Domine cæli, & terra. Matt. 15.

O N vtique contentus erat altissimus hominum reparator, Iesus Christus filius Dei, quod sanctissima eius anima tanquam gloria Deum semper glorificabat, sed quotiescumque eternus eius pater aliquod in humanum genus beneficium conferrebat, statim coelestis Magister in gloriosam confessionem, gratiarum que actione prorumpiebat, sicut apparuit in illustrissimo parvum miraculo ut habetur in Evangelio B. Ioannis. Vbi dicitur: Cū gratias egisset, distribuit discubentibus. Eundemque stylum obseruauit, cum ab hac vita discessurus sacrosanctum Eucharistie sacramentum voluit instituere: vt patet in Epistola priori ad Corinthios. Vbi dicitur Gratias agens fregit, & dixit: Accipite, & manducate. Et in resurrectione Lazari gratias egit Patri, quia ipsum semper audiebat. Atque etiam hic pro animarum conversione gratias agit: ne consideratio hæc absque spirituali prout pretereat. Hic enim est fructus, quem ex diuini Salvatoris nostrivitæ, doctrinæque contrectatione recordationeque percipere debemus, scilicet, videre, atque animo perscrutari, quid nobis in ea sit imitandum. Inter cætera seruorum Dei studia unus ardentissimum fuit, vt in hoc sacratissimum caput suum instantissime imitaretur. Ex quibus admirabilis in hac re fuit spiritus feraphici Patris Nostrí Francisci, qui statim in initio conversionis suæ Deum laudare non cessabat: & rudi, trito quo capitulo cooperatus in nemore diuinæ laudes Gallicè decantabat. Interrogatusque à latronibus, quis nara esset, eximia spiritus ebrietate soporatus respondit, Præce sum magni Regis. Ad hanc sanctissimam exercitationem inuitabat vir Dei omnes sequaces suos. Gallus media nocte somno resurgens statim alas excutie, & canere incipit, statimque illis vocibus, exemplaque alij quam

Ioh. 6.

1. Cor. 11.
Ioh. 11.

Smile.

4 quam plurimi concitatis similiter quatunt, atque cucur-
 riunt. Sic seraphicus hic vir media nocte, dum medium silen-
 tium tenerent omnia, quando homines culpe tenebris in am-
 a Dei penitus obliuisci videbantur, novo quodam spiritus fer-
 uore surrexit: desideriorumque ac cupiditatum suarum alas
 temporalium omnium puluere excutientis creatori suo laudes
 canere coepit. Statimque eius exemplo alij multi viri à seculi so-
 port surrexerunt, alasque suas secularibus rebus excusserunt
 easdemque laudes cencinere cooperint. Quales fuerunt Bea-
 tus Antonius, sanctus Bernardinus, sanctus Ludouicus Caroli
 regis Siciliae filius, Seraphicus doctor Diuus Bonauentura, alij
 que complures viri sanctissimi, quales ex illius tempore usque
 adhuc semper in hac sacra religione floruerunt. Nec
 vero contentus erat, socios, filiosque tuos eridire, ut in se,
 5 omnibusque creaturis Deum laudarent, ad quod de sole, lu-
 na, & stellis cantica componebat, sed Sylvestres etiam bel-
 luas, aereas aues, aquoreosque pisces ad diuinas laudes ini-
 uitabat. Et sepius numerò ipse irrationales creature diuini-
 tuts excitatae in hoc glorioli sancti spiritui parebant. Hoc o-
 portet esse Christiani viri mutus, scilicet, creatorem, con-
 seruatoremque suum, ex cuius manibus tot quotidianus benefi-
 cia percipit, collaudare. Estque hoc mutus tanti emolumen-
 ti, ac meriti, ut cum Magnus Apostolus Paulus dixisset:
 Implemini spiritu sancto, statim medium ad hoc facien-
 dum explicat dicens. Loquentes vobis in ipsis in psalmis, hym-
 nis, & canticis spiritualibus cantantes, & psallentes in cordibus
 vestris, Domino gratias agentes semper pro omnibus in nomi-
 ne Domini nostri Iesu Christi Deo, & patri. O admirabi-
 le Doctrinam Deus corda nostra illuminet, quo eam intelli-
 gamus. Multa nos hic diuinus Apostolus docet. Primum admonet,
 ne contenti simus Deum in cordibus nostris laudare, sed cum lin-
 guis etiā nostris extollamus: quod laudis genus multū cōducit ad ani-
 mos ad maiorem deuotionē excitādos. Secundo noshortatur, hāc
 laude ex cordis intimō p̄ficiisci debere: ne sit oratio turdi, aut pi-
 ce dicētiū. Laudetur Chorus, &c. Deo gratias, cū quid dicāt, pror-
 sus ignorantē: ideo dicit, Carentes, & psallentes in cordibus ve-
 stris Dño. Estque valde inter cetera pensandū quomodo di-
 git. Loquentes vobis recipiātis. In quo nos docet non Dei quidē,

Ephes. 9

sed nostrum potius esse prouentum nos Domino gratias agere. Ex his namque laudibus Spiritus noster fructum percipit, quia eis noua beneficia comparamus. Dicit etiam has laudes, & gratiarum actiones pro omnibus esse referendas. Quod dupliciter intelligi potest. Primo modo, ut pro omnibus tam prosperis, quam aduersis euentibus gratias agamus, siquidem vtraque pari amore diuina ex manu profiscuntur. Pari amore, quo pater filium alit, quando perspicit opus esse, illum verberat. Et ita dicit idem Apostolus. Fili mi noli negligere disciplinam Domini, neque fatigeris, dum ab eo argueris: quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium, quem recipit. Ideoque etiam quando a Domino flagellamur, ei gratias agere tenemur. Altero modo intelligitur illud, pro omnibus: ut pro omnibus bonis, quae Deus iuxta proximos nostros confert, ei gratias agamus. Siquidem experientia comperimus, linguam pro calceis, qui pedibus, pro chirothecis, quae manibus, & denique pro vestibus, quae corpori dantur, gratias agere: & omnia membra congaudent refrigerio, quo aliquod eorum afficitur. Cumigitur omnes simus unius corporis membra, rationi consentaneum est, ut alij pro beneficiis, quae alij percipiunt, gratias agamus. Non solum autem debemus gratias agere pro omnibus hominibus, sed etiam pro omnibus creaturis irrationalibus, & insensibilibus. Sirex duobus pinguis commendatis, idest, (Encomiendas) Duos infantes donat, qui adhuc ratione non videntur, hoc autem facit propter eorum parentem, ille tenetur regi pro eis gratias agere. Nec vero vir nobilis, si gratitudine preeditus est, solum hoc facit, sed infantulos etiam secum defert, & eis dicit: Oculamini filii pedes regis maiestatis pro eo, quod in vos contulit beneficio. Quid Domine, nonne vides puerulos istos nec loqui scire, nec ratione vti, nec pro his beneficiis gratias agere posse, nec quae illis loqueris, intelligere? Ut quid eos ita profaris? Omnia, inquit, isti haec intelligo. Verum haec diligentia, & artibus vtor, ut gratitudinem beneficiorum, quae filii meis mea causa sunt collata, demonstrem. Sic cognoscens homo, vniuersas excellentias, quibus creature irrationales, atque insensibiles sunt exornatae, propter eum eis a Deo communicatas fuisse, pro illis omnibus illum laudare tenetur: illasque quantum est ex se ad Dei laudes debet inuita

Hebr. 12.

Simile.

re. Sic faciebat David, qui nullam prorsus creaturam in celo,
terraque pretermisit, quam ad diuinas laudes non invitaret, vs-
que etiam & abyssos, atque dracones dicens: Laudate Domini-
num de celis &c. Laudate eum sol, & luna. &c. Laudate Do-
minum de terra dracones, & omnes abyssi. O sancte rex nun-
quid ignoras istas irrationales, insensibilesque creaturem Deo
gratias agere nescire? Ut quid eas tam ardentis spiritus feruore
ad id faciendum, quod nesciunt invitas. Hoc utique facio, in-
quit, ut gratitudinem ostendam, quam habeo propter perfe-
ctiones, quibus illas mea causa dicitur. Etenim pulchritudo, qua
coelos exornauit claritas, quam soli concessit, influenter, quas
tribuit stellis, sapor, & odor, quo fructus, ac poma decorauit,
veritas, qua terram fecundauit, &c. haec omnia sunt commen-
data, quibus eas propter me donauit. Et sicut pater dicit pueris
rationis expertibus: Oculamini pedes regis pro eius in vos col-
latis beneficiis, sic ego vniuersas creaturem invito, ut creatorem
suum collaudent propter excellentias, quas in eis posuit. Etiam
vos super haec verba pro omnibus oportet aduertere, quod
quemadmodum in foro non omnia pari pretio venundantur,
sed singula singulis pretijs alia vilioribus, alia carioribus vendun-
tur, sic siquidem Deus in nos alia maiora, & alia minora con-
fert beneficia, quamvis considerato amore ex quo vtraque pro-
cedunt, ex infinita charitate diminant, & sic pro omnibus sum-
mo amore gratiae debentur, tamen ipsa in se alia maiori quam
alia sunt gratitudine digna, sive illis ad maiores Domini lau-
des oportet nos ardentius incitari. Dicitque, in nomine Domi-
ni nostri Iesu Christi vt nos doceat, Dominum illum, qui Deus,
paterque noster est, vt oportet, extollere, donum esse ipius, sic
que nos ab eo illud instantissime postulare debere per merita, sci-
licet, Iesu Christi Domini nostri. O vtinara celestem hanc
doctrinam Christianus populus exerceret. Per immensam illam
charitatem, qua pater misericordiarum tot in nos passim bene-
ficia confert, vos deprecor dilectissimi fratres, vt sanctae huic
exercitationi assidue atsiduo intendatis, quo linguae, cor-
daque vestra die noctuque non cessent tam debitum tributum,
tameque meritorium munus, sicut diuinas laudes exolute-

Psalms. 148.

Dicit ergo Dominus: Confiteor tibi Pater, &c. Vtque ibi,
Sabb. i. pars Ccc 3 & reuelata-

& reuelasti ea parvulis. Reuelatio soli intellectui sit. Ut autem noueritis quare Dominus prudentibus superbis mysteria sua re condit, & humilibus illa reuelat: notandum vobis est, voluntatis affectionem omnibus, quae in intellectu existunt, virtutem conferre: nam animi vires in voluntate sitae sunt, vt affirmat subtilis doctor Scotus. Sicque intellectus sine voluntate quamuis sit acutus debilis tamen, impotens, atque insufficiens est ad cogitationes suas exercendas, nisi voluntatis viribus adiuvetur. Hoc que usque adeò verum est, vt licet Deus infinitas habeat perfections, quarum unaquæque est infinita, quia diuinæ essentiae est identificata, nulli tamen eorum, nisi soli voluntati omnipotētia conuerit, quantum ad executionem effectuum. Infinita est Dei bonitas, quia est perennis bonorum omnium fons, infinita est eius sapientia, infinita misericordia, atque iustitia, verum nec eius sapientia, probitas, misericordia, siue iustitia quicquam aliud faciunt, quam diuina ipsius voluntas vult. Ea, quæ sunt, sive sunt, & futura sunt Deus intellectu ab æterno cognovit, eaque voluntati proposuit: ipsaque decrevit quomodo, & quando singula quæque facienda essent. Itaque diuinæ voluntati omnipotētia attribuitur. Sic in nobis animæ vires ex voluntate diminantur, ipsaque intellectus cogitationibus efficaciam confert. Nam per spicuum est ea, quæ sine affectione cogitantur, in intellectu consumi, atque deficere, neque ulterius progredi, quæ autem cum affectione cogitantur, nisi potestas deficiat, opere compleri. Atque hinc intelligitis vnum ex ijs, quæ inter bonos, & malos intersunt, utrisque etenim bona, maleque cogitationes adueniuntur. At ubi primum mala cogitatio boni intellectui obrepit, cum voluntas bona sit, beneque affecta, illi non inclinatur, nec ei vires addit, sicque in iusto mala cogitatio facile deficit. Cum vero in malum prava cogitatio ingreditur, vt voluntas depravata est, ad eam propendet, eq; vires confert, ita, vt ad desiderium perueniat, sicque anima perditur. Quando duo pilæ ludūt, si ubi primum pila per aera volans ad alterum peruenit, statim eam repellit, lucratur, si vero illam recipit, nec protinus pellit, statim ei dicitur, Defecisti, ludum amisisti. Prava cogitatio est pilla à Diabolo immissa, quam si, vt ad te accedit, protinus repellis, lucraris, & coram Deo mereris. Si vero aduertenter eam in animo esse pateris, nec illico rejicis, deficias, & pro tunctu ludum tuæ

saluatio.

scot. in. 2. d.

42. q. 1.

simile.

saluationis amittis, sic cogitatio eius rei erat, quæ desiderata, peccatum mortale esset. Quia cum illam in intellectu lente com-
morari passus fueris, te periculo exposuisti, ut voluntas eam
diligeret, eique vires tribueret, ita quod ad desiderium peruen-
niret. Ideoque Ecclesiasticus intellectum solem appellauit di-
cens: Homo sensatus in sapientia, scilicet, intellectus, manet Ecclesi. 27.
Sapi. 5.
ut sol. Et de malis dicitur in libro sapientiae: Sol intelligentiae
non est ortus eis. Quemadmodum enim sol radijs suis mun-
do illucescit, sic intellectus cogitationibus, notitijsque suis ani-
mam illustrat. Et sicut radij solis quoadusque in aliquo ob-
iecto sstant, ac reflectuntur, dispersi, debilesque procedunt,
ut in media aeris regione perspiciatur, qui quia illic non sstant,
sed velociter transeunt, nullum calorem gigant. Ut pri-
mum autem ad terram, aut ad quicquam aliud firmum perue-
niunt, calorem causantur, & aliquando usque adeo fulciuntur,
ut ignem accendant, præcipue si in lucidum & concavum spe-
culum (*de aëro*) reverberent. Sic cogitationes ex intellectu
quemadmodum radij ex sole prodeentes, priusquam in volu-
tate sstant, debiles, atque inbeciles excent. Adeo vero in ea si
stentes fulciuntur, ut si illa sit munda, & per humilitatem con-
caua, ignem divini amoris inflammat. Sic contigit David, Psalms. 38.
March. 17.
qui de se dicit: Dixi, custodiam vias meas, ut non delinquam
in lingua mea. Hoc est, cogitatione mea contemplatus sum
quomodo me à peccatis custodiem. Et quid inde subsecutum
est rex sancte? Concaluit cor meum intra me, & in medi-
tatione mea exarescet ignis. Ecce quomodo sancta cogita-
tio in recta voluntate ignem amoris incendit. Hoc est myste-
rium, quare Christus Redemptor noster fidem finapis gra-
no comparauit dicens: Si habueritis fidem, sicut granum fina-
pis, & dixeritis monti huic: Transi hinc, transfibit. Alia sunt se-
parativa grana tam parua, & minor etiam grano finapis, quibus
Dominus posset paruam fidem conferre, nisi ad aliud, quam ad
paruitatem respexisset. At eam finapis grano comparauit, quia
quantumcumque parvum est, si dentibus conteratur, statim cre-
scat, & ex eo ad nubes sumus ascendi. Ita etiam quantumcum-
que parua fides in intellectu commoretur, si voluntatis affectio-
ne conteritur, assiduoque ruminatur, statim ipsa voluntas
inflammatur, & ex ea sumi ad Deum devotionis ascendunt.

Atque, ut granum simapis nihil prodest, nisi teratur, ita fides in intellectu sine voluntatis affectione inutilis est. O infelices Christiani, qui nunc in inferno eruciamini, & sempiternis ignibus torquemini, qui auros, proaos, atanos que vestros Christianos veteres iactabatis, quid vobis fides vestra profuit? Nihil utique, nisi, ut sit nouus quidam tortor a quo affligamini. Dei furorem fratres charissimi valde timete, nec sola fide contenti sitis: sed illius mysteria ruminantes eam diligite: ad hoc enim illam Deus intellectibus vestris insuffit. Sicq; vos oportet intelligere verba illa Beati Pauli de illa loquentis, illudque Propheta Abacuc citantis, scilicet, iustus ex fide viuit. Hoc est, iustus ex fide tanquam ex principio iustificationem suam elicit: & per illam consequitur gratiam, qua viuit. Quod non facit peccator, qui ex fide, quam habet fructum non percipit, ut per eam conuertatur, diuinamque gratiam consequatur. Et nota nonnullos hic translusisse: Iustus ex fide viuet. Et sic est in contextu Graeco. In quo significatur iustus per fidem, qua nunc viget, gratiae vitam fuisse consecutum, gloriisque, quam sperat vitam esse consecuturum, quia ijs, quae a fide docetur, vti scit. Idcirco fides in intellectu sine charitate persistens, otiosa, mortuaque dicitur: Nam in translatione nostra in biblijs correctis legitimus apud Beatum Jacobum, Fides sine operibus otiosa est. Vbi alii transluxerunt: Fides sine operibus mortua est. Et sic est in contextu Graeco.

Hac igitur salubri, utique doctrina praesupposita intellegitis quare Deus super his prudentibusque huius saeculi mysteria sua non reuelat, scilicet, quia ex diuinis ipsis reuelationibus intellectui factis fructum non percipiunt, neque eas voluntatis affectione diligunt. Ipse enim dixit: Ne mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis. Cumque diuina eius mysteria sint margarites pretiosissimae, non vult eas illis ostendere, qui ex illis sicut non sunt percepturi. Sapientes enim, atque prudentes huius saeculi nolunt sapientiam ad se illius causa in meliorem frugem recipiendum, sed solummodo ad sciendum, ut cum illa in intellectu maneat, seque sapientes esse gloriantur. Una ex magnis temptationibus, quibus Diabolus multas animas venatus fuit, arque venatur, est hie sciendi appetitus, quo

Rom. 1.

Abac. 2.

Jacob. 2.

Matth. 2.

eis

²¹ eis suadet, ut in solis scientijs acquirendis totam vitam consumat.

Hoc telo mundum euerit dicens primis parentibus: Eritis si-
cūt dij scientes bonum, & malum. Et ita dicit Seraphicus Do-
ctor Bonaventura: Usque hodie arbor scientie complures pri-
uia arbore vitae. Pretiosior namque est drachma scientiae chari-
tate coniunctae, quam mille pondera sine divino amore.

*Genes. 3.
D. Bonav.*

Hos miseros tamquam porcos Deus margaritarum suarum in-
dignos dicit, eosque ipsorum culpa in cæcitate sua derelinquit.
Ideoq; dicit: *Confiteor tibi pater, quia abscondisti hæc à sapientibus, &*
prudentibus, & reuelasti ea parvulis: Scilicet, qui beneficijs a te sibi
factis vti sciunt. Tunc luna maiorem à sole recipit claritatem,
cum ab eo longius abest: tunc in sua plenitudinis perfectione
consistit, quamquam quām distantissime esse potest ab illo distat. Et
quanto alijs ascendens ad solem accedit, tanto remaneat obscu-
²³rior, ac solis splendore priuata. Sic anima eò magis à divino sole
illuminatur, quod longius per sui ipsius, propriæq; vilitatis cogni-
tionem in dignam se reputans, quæ ad eum possit accedere, ab
illo recedit. Tunc enim cum magis clarificat, & sua divina my-
steria abundantius docet. Si autem superbit, & in cogitatione
sua dignam seducens ad eum accedendi conatur ascendere, tunc
quasi luna ad solem accedens, obscura manet, & cæca. Estq; hic
valde notandum: cum Dominus æternum Patrem suum allo-
quatitur, prius eum patrem, quam Dominum nuncupare dicen-
do: *Confiteor tibi pater Domine coeli, & terræ.* In quo nos do-
cuit, ad hoc, quod quis bonus Dominus sit, prius eum bonum
patrem esse oportere: ut eius dominatio non Ethnica quidem,

²⁴ sed Christiana sit. De qua gentilica dominatione dixit Domi-
nus: *Principes gentium dominantur eorum, & qui maiores sunt,*
potestatem exercent in eos. O quam coelestis doctrina, Domi-
nus eam in cordibus eorum, qui alijs dominaminij dignetur im-
primere, quo inferiorum vestrorum patres, ac Domini esse no-
ueritis. Hoc credo pristinis quondam temporibus nimis vni-
tatum fuisse: David enī in primo Regum volumine Sau-
lē ipsum persequenter alloquens dixit ei: *Pater mi vide*
& cognosc orati chlamydistas in manu mea. Non solum au-
tem Reges, sed & diuites etiam patris nomine vocari consue-
uerant. Sequenti quippe capite hæc David Nabali de Carmi-
lo misit mandata: *Quæcumq;, inquit, in benebit in manus tua da si-*

Simile.

Matt. 20.

I. Reg. 24.

lio tuo David. Quod etiā apud Ethnicos seruabatur, vt patet in libris Regū vbi serui Naamā leprosi eū alloquētes, suadēt cōsq; vt S. Propheta Eliše iussa cōpleret, dixerūt: pater, & si rē grādē dixisset tibi Propheta certē facere debueras. Ecce quomodo Dñm suū hi serui patrē appellarūt. O quāta est nobis cōfusio vidētib⁹ quām p̄cūl ab hac clemētia & sinceritate distam⁹: siquidē in hac misera tēpestate cōplures principes, ac Dñi (quæ ipsorū est in inferiores ināmanitas) leones poti⁹ ac lupi rapaces, quā patres vocari possunt. Per infinitā Dei potentiam, ex qua omnis prouenit dominatio, vos deprecor o dñi, aduertatis vos quanto magis Dei potētiam imitamini tāto diligētius ipsius virtutē clementiā & pietatē imitari debere: quō sic dominū exerceatis, vt simul & patres possitis appellari. Etiā hic est valde notandū diuinū magistrū ea, quæ eternus iphius pater humilibus reuelat in hoc loco nō explicare, sed solū modo dicere: Abscondisti hęc à Sapientibus & reuelasti ea paruulis. Quæ sunt hęc o summe Doctor seculi? Quare ea, quæ eternus Pater tuus suis cōserit beneficia, & mysteria quæ illis reuelat peculiariter nō explicas? Tot tātaq; Deus iurēt quib⁹ se reuelare vult beneficia cōserit, vt ipsamē sapiētia Iesus Christ⁹ nomē, quod eis imponat inuenire nō posse videatur: Sūt etenim inexplicabilia Dei beneficia, præ iplorū magnitudine atq; excellētia. Et sic dicitur in lib. Sapiētia, Optimi, & datus est mihi sensus. Nō vtiq; explicat hic sapiēs, quid sibi datū fuerit: significās nullis prorsus verbis Dei dona explicari posse, sed dicit in inferius: Innumerabilis honestas per manus illius. Et paulo post, infinitus enim thesaurus est hominibus. O admirabile Dei liberalitatē. Etenim adeo se humilibus cōmunicat, vt eius dona innumerabilia, atq; infinita dicantur. In libro Genesis præcipit Deus Abrahę, vt sibi filiū suū immolaret. Et solūmodo quia hoc facere voluit ei dixit: Quia fecisti rē hanc. Ecquid est hoc Dñe: nullū ei nomē imponis? O benedictus sit talis Deus, qui tātu suis defert honorē, eorūq; sibi exhibita ministeria tanti æstimat, vt nullū eis nomē inuenire videatur. Quod si ministerijs hominū Deo exhibitis nomē nō reperitur, quomodo eius in homines collata beneficia, cū sint innumerabilia, satis apto vocabulo poterūt explicari? O fœlices, qui tanto tāq; liberali Domino seruāt, si quideam tam lautam mercedem accipiunt. Et reuelasti ea paruulis. Ecquis mysteria, quæ coelestis hic pater humili Franciscus re-

Sapientia. 7.

Genes. 22.

28 et elauit, satis dignè valeat explicare? Quāuis autem inexplicabili sint, de duobus tamē peculiariter sermonē faciā. Alterum est, quomodo Deus ei reuelauit, qua ratione posset Diabolū superare. Cū Gigas Goliath populū Israēl opprobrijs obiurgasset, nullus erat qui aduersus eū auderet exurgere. Apposuitq; Dñs in cor de David minoris filij Iſai à proprijs fratribus obiurgati atq; despecti, ut aduersus eū consurgeret. Cumq; Saulis armis esset minusneq; cū cōsposset incedere illa exuit, fundamq; cū lapidibus accepit, & ad Gigantē se cōtulit, quē superauit. Credibileq; est eū hēc omnia diuina in structū reuelatione fecisse, nā alioquin non diceret Regi tāta cū certitudine atq; fiducia: Nūc vadā & auferā opprobriū populi. Statimq; addidit dicēs: Dñs, q̄ eripuit me de manu leonis & de manu vrsi, ipse me liberabit de manu Philiſtai huius. Sic Deus huic glorioſo viro ſui estimatione parvulo

29 atq; à fratribus ſuis negleclō reuelauit quomodo Sathanā debet lapidibus in ſectari, qui iā illi ſtēporib⁹ hominū tyrānicē dominabatur, ipſiq; paſſionis ac mortis Iefi Christi iā penē immec mores Diaboli obediētiæ atq; volūtati ſubmiffi erāt. Cūq; cōceleſtis hic vir huius ſeculi diuiniſ ſe ſe induitū atq; implicatū cerne ret, quāid Saulis armis, diuina reuelatione illuſtratus eis reliquit, ſeq; cūcī ſecularibus extuit, fundāq; accepit, quā ſuit regula, quā in ſtruxit. Quā merito potest funda vocari. Nā quēad modū funda ex multis funib⁹ cōſicitur, ſic eius regula ex plurimiſ præceptis atq; cōſilijs cōp̄fita ſuit. Et hac funda durisq; lapidibus, id eft trib⁹ votis eſſentialib⁹ vſq; ad huc Sathanā per ſe per fectorūq; ac ſpiritualiū virorū multitudinē qui in ipſius religione

30 horuerāt & modo perſiftū crudelissimē in ſectatur. A lterā pecu liaris reuelatio fuit de ſacratissimā paſſionis ipſi⁹ myſterio quod ſic ei reuelauit, vt in ſacrolancto ipſius corpore illud impreflerit diuinis eū vulnerib⁹ exornans. Ad hominū corda Iefu Christi crucifixi amore in flāmāda pictores ligneos crucifixos depingere ſolent, quos qui abſq; cordis teneritudine aſpexerint ſatis duri cordis erunt. Quod ſi lignei crucifixi hominū manib⁹ fabrefacti hoc efficere poſſunt, quātō efficaciū hic Franciſcus imago via ſanctificata diuinisq; Iefu Christi manib⁹ elaborata ad cordis teneritudinē ipſiusq; Iefu Chri mortis cōpaſſionē durifſimū quēq; poſſet adducere? Per pphetā Zachariā percōtatur atern⁹ Pater vnigenitū ſiliū ſuum dicens: Quid ſunt plagi istae in Zach. 13: similes

medio manuum tuarum? Cui filius respondens dicit: His plaga-
tus sum in domo eorum, qui diligebat me. Hoc dicit, qui Syna-
goga illa, ubi crucifixus vulneratus est, domus erat, in qua con-
plures fideles Dei amici habitauerat, qui cum singulari charitate
diligebant. Inde autem, ubi eum diligentius amare deberent
exierunt, qui ei crudelissimam mortem intulerunt. Hic glorio-
sum hunc virum interrogare possumus dicentes: Quæ sunt pla-
gæ istæ, o beate Franciscus in medio manuum tuarum? Ipse que-
iure optimo potest respondere: Qui me magnopere dilexit ille
me vulnerauit: qui pro me mortuus est ille me sacris his stigma-
tibus insigniuit. O eximiam viri sancti prærogativam. Maxi-
mai quidem æstimaaretur linteum sacrostantæ Virginis Mariæ
Dominæ nostræ manibus elaboratum. Ecce igitur præstantis-
simum hoc opus, quod Deus consultò suis proprijs manibus
perficere voluit, ut corda nostra in sui ministerium inflamma-
ret. Quia propter meritò dicere potest verba illa Beati Pauli A-
postoli ad Galatas dicentis: De cetero nemo mihi molestus sit:
ego enim stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. Hoc est,
iam menomo despiciat: iam tue omnis homo diligit, & vene-
retrur siquidem diuini Salvatoris mei Iesu Christi vulneribus ela-
boratus illustratusque sum. Sacratissimæ virginis cælorum terræque
imperatrici dixit sanctus Simeon: Tanta ipsius anima dolori
gladius pertransibit. Adeoque benedicta eius anima teneri
mulaque eorū dolore fuit transfixum, ut teste Beato Hieronymo
plusquam martyre extiterit. Hoc autem fuit preciosissimæ huius
virginis priuilegium, quod à suomet filio martyrum accepit. 33
Noluit quippe diuinus Dominus priuilegium sanctissimæ ma-
tris suæ corpus à tortoribus contrectari. Quo priuilegio suum
etiam fidelissimum seruum Franciscum vti voluit: qui diu coele-
sti amore excandescens martyrum ab Ethniciis se accipere fla-
grabat. Vnde in eius laudem decantat ecclesia: O Martyr deuide
pro. Attamen non permisit eum Dominus hominum manibus
martyrio consecrari, sed ipse suis metu manibus eum martyrio de-
corauit: sicutque periculanter sacratissimæ passionis suæ illi my-
sterium reuelauit.

Post quam Dominus æterno Patri gratias egit, quia sua pa-
trialis atque humilibus mysteria reuelat & reuelauit præcipue-
que, ut in eum crederent & ut filium Dei naturalem acciperent;
quó ho-

Gala. 6.

Luc. 2.

34 quo homines intelligerent quātum eis hoc reuelans contulit beneficium, eiusque doctrinam diligentius sequerentur, statim ad dit dicas; Omnia mihi tradita sunt à patre meo: O nemo nouit filium, nisi pater; nec patrem quis nouit nisi filius? Quasi diceret: Cum me habeatis, omnia animarum vestrarum saluti necessaria habetis: quæcunque enim æternus Pater habet, mihi tradidit. Itaque potentia, probitate, sapientiaque pars sum Patri. Et siquidem vobis in omnibus subuenire possum, venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. O felices, qui diuinæ huic vocationi respondent: nam quātum diligentius ab huius saeculi oneribus se se explicuerint, & quātum expeditiores ad coelestem hunc sponsum accesserint, tanto vberius ab eo reficietur. Quod quām plurimi sancti religiosi, qui à primordijs ecclesiae in ea extiterunt perspicua experientia sentiunt, atq; senserunt. Et sic dicit Beatus Dionylius Sanctos Apostolorum reli-

Dionysi. de
eccl. Hierar.
cap. 6.

35 giosis sui temporis diuina nomina imposuisse. Nam modo illos Therapentos, id est, cultores propter diuinum cultum, cui continuò intendebant appellare consueuerant: modo verò eos monachos propter solitudinem desertumq; ipsorum viuendi modum, quo vni Deo ministrabant vocare solebant. Et Beatus Thomas huius dictioris, monachus, significationem extollit dicens: Monachum significare diuersis sensibus imparsibilem unitatem. Vir enim vxori astrictus (vt ait Apostolus) solitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuisus est. Vir autem religiosus integer atque vnissimus Domino custoditur. Complura dicit illic Diuus Dionylius de hacre; siveque statim in Apostolorum tempore religiosi fuisse probantur: qui gravissima huius saeculi onera, vt se Deo arctius coniungerent effugerunt. Ideoq; ab ipsis Apostolis, sicut ibidem gloriosus hic Doctor affirmat maximi aestimati fuerunt. Enim verò quanuis non omnes religiosi esse tenentur, omnes tamen huic diuinæ vocationi tenentur obedire suauissimum sancti Euagelij iugum humeris suscipientes, & ab hoc coelesti magistro, quæ nos hic docet addiscentes, videlicet, Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Non ytiq; contentus est Dominus, quod vestitu, loqua vultus deniq; aspectu humiles simus; sed vult etiam nos intrinsecus in corde humilitatē gerere. Etenim pleriq; vestitu sermones sunt humiles in corde autē latifera superbia extolluntur.

D.Tho.2.2.
q.88.art.11.
1.ad Cor.7.

Ad

simile.

simile.

Job. 42.

Ad hanc humilitatem atque animi submissionem consequendam fratres
 charissimi optimi est remedium vos semper cum maioribus dimen-
 tiri: Nam si cum minoribus vos dimetiamini statim superbietis. Et
 enim quantumcumque minima statura quis sit, si cum nano se in etiatur
 maximus sibi esse videbitur. Et quantumcumque procula corporis
 statura quis sit, si Gigantus conferatur, minimus apparebit. Virno
 bilis, qui in pago contumacatur, quantumcumque modicos habeat reddi-
 tus maiori superbia effertur magisque sibi presumit, quam Dux lo-
 cupletissimus. Quia cum vilibus ac rusticis hominibus conuersatur,
 & egenis illius pagi agricolis comparatur, inde ei tanta sui metu esti-
 matio, puenit: quod autem in urbe se confert, plurimosque magnates
 maximo vertente fastu cernit pudore confunditur, & inter eos
 humiliatur atque abiectus incedit. Idem accidit in spiritualibus. Nam si in
 adulteros, homicidas, usurarios, atque lusores, quis oculos coniijciat
 cum se illa peccata non admittere videat in eius corde inanis que-
 dam presumptio & superbia exoritur arbitratim se optimi esse.
 Si vero plurimos iustos virtutemque praeditos consideret eorum pa-
 ritatem assiduamque diuinam rerum contemplationem feruoremque ard-
 tissimum, quo ad diuina sacramenta frequenter accedunt, eximiam
 pietatem qua pauperibus elemosynas largiuntur, crebras disciplinas,
 cilicia, ieiuniaque, quibus corpora sua mortificant, ineffabilem
 patientiam ac misericordinem, inuictumque animi robur, quo
 durissimas quasque calamitates atque iniurias patiuntur considerans
 obstupefecit, pudore confundetur, atque magnopere humiliabitur,
 intelligens quam procul ab illa iustorum perfectione absit. Sanctus Iob, qui inter Ethnicos morabatur in eis oculos statuerent no-
 lebat, sed eos in unum Deum infinitam eius perfectionem con-
 siderans iaciebat, sicutque profundè humiliabatur, atque dicebat, Nec
 oculos meus videt se. Idcirco ipse mere reprehendo, & ago penitentiam in fauilla & cinere. Gloriosus etiam pater noster Franciscus
 hac assidua consideratione vtebatur, & dicebat. Ecce quis es tu Domine, & quis sum ego? Et prae assidua contemplatione immensa
 Dei probitatis, & summae puritatis, atque pietatis sacratissimae vni
 geniti filii eius humanitatis misericordia militare que suam cognoscet,
 sicut vitam suam profunda cum humilitate traducebat. Non solù autem
 sanctissimam Redemptoris mundi vita contemplatione cor eius tene-
 ritudine liquefiebat, sed, ut dicitur deo dicitur quod tanto homi-
 ne odio infectatur, ut non solù cum discerpere velit, verum & quaque

cuaque

secundū; eius similitudinē cernens in eam ferociissimā inueniatur;
atq; dilaniat. E contrario Sanctus hic pater tanta amoris teneritu-
dine diuinū mundi reparatorem diligebat, vt agnum, aut ovis
videns, illa parva Iesu Christi similitudine, quam in illis anima-
tibus perspiciebat, totus amore liqueceret: quia in eis quodam-
modo præstantissimē coelestis agni patientia & mansuetudinis
imago resulgebat. Alterius misericordiarū pater, qui admirabili
potentia sua debilē hominē sicut & nos ex osse & carne confla-
tū ad tantū perfectionis gradū fecit ascendere, ipse mētes nostras
illūrū sinet, & corda cōmoueat, vt illius exemplo ab vnigenito
filiō suo mansuetudinē, veramq; cordis humilitatem addiscamus,
sacrosanctumq; legis suæ iugum perfecta cum obedientia des-
ramus, quo coelesti gratia referti ad ætherea regna perpetua bea-
titudine fructuī concendere valeamus. Quod nobis præstare
adignetur idem Iesus Mariae filius, Amen.

In eodem Feste S. P. N. Fran- cisci Concio Tertia,

*Confiteor tibi pater Domine celi & terra, quia ab-
scendi hæc à sapientibus;* &c. Matth. ii.

Vnū in diuinis literis Saluatoris nostri Iesu Chri-
sti imitatio Christianis viris maximè cōmendetur
vnum ex ijs, in quibus fidelissimi quiq; eius ami-
ci illum conantur imitari, est assidua diuinarum
laudū frequētatio, quæ quidem diuinę maiestati
gratissima est, sicut ipse Deus per prophetā dicit in Psalmo, Sa-
crificiū laudis honorificabit me, & illic iter, quo ostendā illi salu-
tare Dei, id est, salutē magnā. Perpēdite, quæ so, verbū illud: Illic
iter. In quo significatur in laudū sacrificio iter pādi, per quod ho-
mo plurima spiritualia dona in diuino cōspectu solet adipisci. Nā
diuinæ laudes sunt præstantissimi quidam actus amoris. Cum
enim homo debita attentione, atque affectione Deum laudat,
& dicit: Benedicta sit tua maiestas, Benedicta sit tua bonitas
præque sapientia, &c. magis gaudet fibique complacet Deum
illis

Colos. 3.

illis excellētis esse præditū, quām si etē sibi inessent. Ad hanc sanctā exercitationē nos glōriosus Apostolus Paulus inuitat dicens: O mīne quodcūq; facit in verbo aut in opere, orānia in nomine Dñi Iesu Christi, scilicet facite, vt alia trāslatio habet) grātias agentes Dco. & patri per ipsum. Prius vtiq; dixit, Omne; & postea subdidit, Omnia. Quēadmodū enim ingrato hominivni uersa inter manus (vt aiūt) cōsumuntur, & euāescūt: sic enī illi qui pōmāibus Deo grātias agere nouit, omnia cōfūct & ad ocu lu adaugētur. Dicitq; Dco. & patri, vt nobis efficacius quod vult persuadeat. Quādū dicat, Tanto, tāq; bono Dño grātias agere ne cesseris, qui cū esset Deus omnīpotēs patrem vestrū levocare nūi nimē dēdignatur: vobisq; tanquā filijs charissimis subuenit. Dicitq; per ipsum, scilicet Christū: vt signifīcat tantū, tāq; excellēs esse hoc op̄, vt sine Iesu Christi Saluatoris nostri meritis nequa quā sicut oportet valeat exerceri. Et ad Philippēses nobis hoc māximē cōmēdat dicens: Nihil solliciti sitis, sed in omni obsecratione cū grātiarū actione petitiones vestrā innoteſcāt apud Deū. Quā diceret, Nulla secularis sollicitudo sufficiat vobis rē tā necessāriā impēdire: sed hāc omnibus huius seculi negotijs prāferatur. Inter omnia verō beneficia, ppter quā nos oportet Deū laudare, illiq; grātias agere, vñū ex p̄cipuis est, quia tot tāq; innumerabilib⁹ gentib⁹ in infidelitatē tenebris derelictis nobis quod credimus, reuelauit. Sic faciebat Dauid, qui dicit in Psalmo, Funēs ceciderūt mihi in p̄claris, Vel, vt vertit Felix, In iucūdis, & elegātibus, & amōnis. Vel, vt vertit B. Hiero. In pulcherrimis. Etenim hereditas mea p̄clara est mihi. Statinq; addit dicens: Benedicāt Dñm, qui tribuit mihi intellectum, insuper & vñq; ad noctē increpauerunt mātēnes māci. Sub metaphora loquitur hic Dauid de presentis vitē statibus. Quēadmodū, cū inter vñius substantiæ cohāredes partitiones & iura fiuat, & funib⁹ vinea seu fundūs diuiditur, posteāq; sortes mittuntur: tunc cui melior hāreditatis pars accidit, ille dicitur fortunator: sic iussit Deus filijs Israel, vt inter se terram promissionis diuiderēt, vt patet in libro Psalmorū, vbi dicitur: Et sorte diuisi eis terram in sūniculo distributionis. Notandūq; est, sicut Deus in sua æterna p̄desti- natione coelestēs hāreditatē electis suis diuisi, quibus singulos quōsq; gloriæ gradibus esset donatur? statuēs: sic eiā ex tūc p̄ficiens vitē status tanquā media ad hāc beatitudinē cōsequēdā ordinata

Psal. 15.

Psal. 77.

y ordinata decreuisse. Itaque non solum eos ad gloriam, sed ad me-
dia etiam atque opera, quibus est impetranda, Deus iustos pra-
destinavit. Et sic dixit ipse David Iesu Christi nomine: In capi-
te libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam. Deus
meus volui, & legem tuam in medio cordis mei. Hac verbacitat
Beatus Apostolus Paulus in ea, quam scripsit ad Hebreos, hoc
modo dicens: ingrediens mundum, scilicet Christus, dicit: Ho-
stiam & oblationem noluisti, corpus autem adaptasti mihi in ca-
pite libri scriptum est de me, ut faciam Deus voluntatem tuam.
Tunc Christus quatenus homo in mundum fuit ingressus, cura
in purissimis sacratissimæ Virginis genitricis suæ viceribus fuit
conceptus. Statimque beatissimæ eius anima intellectus, quod
etiam si ipsa glorioia atque beata erat, gloria illa inferiori portio
6 ni non erat communicanda, nec in sacratissimum eius corpus dif-
fundenda, quoadusque moriens in cruce æterni Patris volunta-
tem faceret. Sciensque hoc ita in capite libri diuinæ praedestina-
tionis scriptum statutum que esse: cœlestemque Patrem suum
hunc sacratissimi corporis sui glorificationis, mundique redem-
ptionis modum statuisse, protinus illum acceptauit. Quemadmo-
dum igitur in libro diuinæ praedestinationis scriptum erat, quod
Christus Redemptor noster perfecturus erat, mediaq;, quibus
purissimi corporis sui glorificationem erat adepturus: sic etiam
scriptum est iustos ad æternam beatitudinem consequendæ Dei
voluntatem esse facturos: scriptumque est quomodo, & in quo
statu vitam acturi sunt, ut hanc diuinam voluntatem adimpleat.
Hocque diuinæ voluntatis decretum David sortem diuisionis
7 appellat, sicuti quæ facta est in terra promissionis. Non verò di-
citur fors, eò quod ex parte Dei, cuius nutu sic omnia cœlestia
atque terrestria gubernantur, ut ne frondes quidem arboris abs-
que eo, quod sic ab æterno decreuerit, moueantur, casu eveniat:
sed dicitur, fors respectu nostri, quia nemo scit vtrum sibi talis,
aut talis fors sit eventura. Quia ut ecclesiastes dicit: Omnia in
futuro in seruatur incerta, scilicet, quo ad nos. Atque etiam quia
sicut ille, cui in sortibus hereditatis bona pars accidit, latatur: sic
homo debet exultate videns se à Deo in perfectiorē tutionē
que statum in terra eligi. Idecirco gaudebat David, gratiasq; Do-
mino referebat, eò quod eius fors in illo strissimum statum, quæ
Deus in terra habebat, inciderat. Illam nanque ad synagoge sta-
Sanct.i.pars. D dd tum

Psal.39.

Hebr. 10.

Eccl.9.

tum accecerisuit, id è quo dicebat: Benedicam Dominum, qui trahuit mihi intellectum. Quanto igitur maiori ratione Christiani viri, qui in lege gratiè vivimus, dicere debemus: Funes ceciderunt mihi in præclaris. Inter Christianos autem multo maiori iure religiosi viri hoc dicere possunt. Vnusquisque igitur singulari cor dis latitiae perfusus exclamat: Funes ceciderunt mihi in præclavis, in iucundis, in elegantibus, in amoenis, in pulcherrimis. Id est funes ac fortis ceciderunt mihi in sacro sancti Euangeliū luce, & in orthodoxyæ fidei lumine, siue in sanctæ religionis statu. O Deus infinitæ misericordiæ, utinam mihi cor esset vniuersis omnium Seraphim amoribus exuberans, quo te pro tanto quod in me contulisti beneficio satis dignè laudarem. Et enim hereditas mea præclara est mihi: ubi Beatus Hieronymus transfluit: Hereditas mea speciosissima est mihi. Et Chaldaica paraphrasis habet: Hereditas mea complacuit super me. Et iuxta utramque translationem i.e., qui religiosi sumus non solum gaudere, Deoq; gratias agere debemus, eo quod tam perfectum, tamque desiderabilem, nobisque iucundum statum elegerimus: verum etiam, quia ipsum statum super nos complacere videmus. Hereditas mea complacuit super me. Non est mirum statum tam perfectum. Totque, ac talium seruorum Dei Angelicam societatem, quot sub ista, quam tu professus es, regula militantur, tibi placere, nimumque iucundum esse. Hoc autem permagnum est, quod tam excellens præstantium virorum caterua super te complacuit in sui que societatem admittere non recusauit. Ex hoc autem quid sequitur? Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum. Deum laudare non cessabo eo quod mihi in tuis oculis aperierit, quod secularibus vanitatibus derelictis tam rectum, atque securum iter ad celum fuerim aggressus. Insuper & vsq; ad noctem increpant me renes mei. Hoc duplice expositione solet illustrari.

Altera est. Non contentus ero Deum ore laudare, sed tam ex animo diuinæ ipsius maiestati me tradam, tamq; asperam faciam pœnitentiam, ut semper totum corpus, atque vniuersa membra mea de me conqueratur. Etenim hoc significat, renes mei, id est potentiae corporales quinque sensuum. Quemadmodum munda omnia, quæcunque possunt, animæ subtrahunt, corpori verò vniuersa, quæ vult libentissime præbent, sicut faciebat ille, de quo dixit Ecclesiastes: Omnia, quæ desiderauerunt oculi mei, non negauit.

Et negauie is, neque prohibui cor meū, quin omni voluptate frue-
 tetur, animamque semper leadunt, atque iniurijs afficiunt, ita, v-
 de eis assiduo conqueratur: sic vice versa seruus Dei totus indul-
 gendo animæ debet intendere, atque ita corpus suum tractare,
 vt semper de illo queratur, quia nō sinit illud dormire, quando
 vellet, quia non loqui, quia non deambulare, quia non edere, ac
 bibere, sicut exoptat. Ita nos admonet Beatus Paulus, dicēs; De Ephes. 4:
 ponite vos secundum pristinam conuersationem veterem homi-
 nem, qui corruptitur secundum desideria erroris. Renouami-
 ni autem spiritu mentis vestræ & induite nouum hominem,
 qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate verita-
 tis. Ille iustitiam & sanctitatem veritatis operatur, qui a malis re-
 cedens, cum spiritus feruore ac diligentia bona perficit. Et sic di-
 cer solemus cum aliquem quidquam feruentissime facere vi-
 demus (Esto de Veras va) Quod si quid tepide ac remisse facit, di-
 cimus (Parece que haç eys esbo de burla.) Hæc autem omnia usque ad
 noctem, hoc est, usque ad mortem perseverare debet. Atque etiā
 valde necessarium est hæc à principio diei, hoc est, ab initio iuste-
 exordiri. Nā diuine maiestati pura & sancta inuenitus gratissima
 est. Et ita dicit Michæls Propheta: Preccolas sic⁹ desiderauit ani-
 ma mea, quæ statim ineunte vere dulces sunt atq; iucundæ, per
 quas intelliguntur illi, qui vbi primum ratione vti cœperut, vir-
 tutē incipiūt exercere. Altera expositio horū verborū, Insuper
 & usq; ad noctē increpauerūt me renes mei est: tata cū reuerētia
 genuflexus humiq; prostratus, tamq; perseveranter Deū lauda-
 bo, quo ad usq; præ defatigatione renibus laborem totumq; cor-
 pus meū de me conqueratur. Super quo notandum est, quādo San-
 ctus Propheta Esdras spirito propheticō vetus testamentū pro-
 phetasq; quos Chaldei cōbusserāt, scripsit, addidisse titulos Psal-
 mis: q; maximè authētici habētur, eo q; filios diuinō spiritu illi
 strat⁹ ad Psalmorū intelligētiā addiderit: quos semper nō in geni-
 tio quidē, sed in datiuo casu ponit, sicut ex Græco & Hebreo cō-
 textib⁹ apparet, vbi datini quidē casus, nō autē genitiui ponun-
 tur. Quos titulos in datiuo locauit, vt significaret aliū esse auto-
 rē Psalmi prætereū, à quo fuit prædictus. Et sic vult dicere: Psal-
 mus reuelatus ab Spiritu sancto Davidi. Notandumq; est plero-
 quū Psalmorū titulū esse Laminæ sc̄ach, quā dictionem Latini
 interpres vertere solent secundum Græcum idiomā in finein.

Dicuntque hunc titulum, in finem, præponi ad significandum: **Iesum Christum Salvatorem mundi.** De quo dicit Beatus Paulus: Finis legis Christus ad iustitiam omni credenti. Quiavix est Psalmus, in quo non agatur, aut de eius diuinitate, aut humanitate, siue de ijs, quæ instituit sacramentis; atque etiam ad Psalmorum cantores hoc titulo in finem exhortandos, ut corda ad Christum salutem nostram erigentes, illū pro omnibus, quæ in mundum contulit beneficijs, collaudarent. Venerantur Beatus Hieronymus verbum illud Hebraicum, quod alij transferunt in fine, transtulit ipse, viatori. Et Fœlix transtulit vicienti, quod idem est. Atque etiam dicit dictionem, lamna seach, significare danti æternitatem, & effundenti languinem, quæ omnia Christo Redemptori nostro, de quo David prophetabat, mirifice quadrant. At Nicolaus de Lyrat titulum ipsum elucidans, dicit,

Nicol. Lyrae

hostitulos ab ipsis Psalmorum cantoribus apponi consueuisse, quibus se inuicem ad eos feruentius, ac deuotius decantandos extitabant. Tanto enim conatu cantores illi Psalmorum dininas laudes dicebant, ut omnes vires suas in eis decantandi exhiberent. Et exhortantes se ad inuicem dicebant: In finem, hoc est, Deū usque adeò collaudemus, ut præ nimia defatigatione cessemus: in fine, id est, usque ad mortem Deum laudibus extollamus, hoc est, Hasta no poder mas, hasta morir. Sic faciebat David, si quidē dicebat: In crepauerunt me renes mei. Idemq; nos facere oportet. Ita nos admonet ecclesiasticus his verbis: Benedicentes Dominū exaltate illū, quantum potestis, maior est enim laude. Et sic ubi nos legimus in Psalmo: Te decet hymnus Deus in Siō in paraphasi Chaldaica habetur: Corāte reputatur, sicut filē¹⁶.

Eccl. 43.

Psal. 44.

Psal. 150.

tiū laus Deus in Siō. Tam infinita est Dei probitas, ut vniuersæ cunctorū laudes Angelorū, atq; Sanctorū, si cum ijs, quæ ei debentur, conferantur, silentiū esse reputentur. Quod cum ita sit, quomodo dicit David alio in loco: Laudate Dñm secundū mūltitudinē magnitudinis eius? Ecquis potest Deum iasinfite laudare? Vult dicere, ut cognoscamus Deum infinitis laudibus esse dignissimum, & cum hac consideratione quantumcunque illum laudemus, semper q; nos modicū fecisse putemus, curemusq; illum amplioribus laudibus semper efferre, laudantesq; eum dicamus, sicuti cœlestis magister noster: Cōfiteor tibi Pater Domine celi, & terra. Hæc duo vobis diligenter pensanda sunt, scilicet,

licet, eum esse Patrem, a quo diligimini, quique a vobis diligⁱ
 vult: ipsumque seuerum esse Dominum, qui vult, vt sibi cū tre-
 more ac reuerentia ieruiatis sicut pater gaudet, vt a se cum amo-
 re beneficia postulemus. Sicque postquam per Hieremias Pro-
 phetam Israeliticæ synagogæ, & eius nomine vniuersis, ac singu-
 lis quibusque peccatoribus dixerat: Tu autem fornicata es cum
 a matoribus multis, & inferius: Frons, inquit, malieris meretricis
 facta est tibi: noluisti erubescere, statim addidit: Ergo salte amo-
 do voca me: Pater meus, Dux virginitatis meæ es tu. O benedi-
 ctus sit talis Deus, Benedicant tibi, o Deus viscerum meorū vni-
 uersæ cœlestes Hierarchiæ, quia tam dulcibus verbistuum inef-
 fabilè erga nos amorem, desideriumq; ardenterissimum, quo no-
 bis subueniendi flagras manifestè demonstras. Attende pecca-
 tor, quid tibi Deus infinita maiestatis dicat: quamuis plurima,
 & grauissima quæque dissolutissime, atque impudentissime
 peccata commisisti: saltem amodo nouam viuendi rationem ag-
 gredere, id est, (Hæc libronneuo) meq; patrem appella, & tanquam
 filius mihi obedire incipe, maximaque cordis tui cōtritione me
 Ducem totumque bonum tuum esse fatere, cui primum iuuen-
 tutis amorem præstare deberes. Nunquid perseverabis in finē?
 Nunquid semper eris adulter? Nunquid superbia, auaritia, imma-
 nitas denique tua usque ad mortem erit duratura? Bonum erit
 te iam a vitijs relipiscere, salte amodo vocame, pater meus, Dux
 virginitatis meæ es tu. Quid ergo tā dulcibus sermonibus, o pec-
 eator respondes? Quomodo fieri potest, quin eos cōsideras cor
 istud marmoreum tibi confringatur, & tam clementipatri te re-
 bellem esse non pudeat? Verum animaduerte, licet Deus sit Pa-
 ter, Dominum etiam esse seuerum, qui te nisi ex infinita ipius
 clementia fructum perceperis, acerrimè puniet. Hæc omnia di-
 lectissimi fratres vobis dixi commotus occasione laudum, quas
 noster supernus magister Iesus Christus hic ēterno Patris suo agit
 dicens: Confiteor tibi Pater, &c. usque ibi: Et truelasticaparvulus.

Experientia compemus exeuntis solis radijs cerā liquefieri
 lumen vero obdurari. Vnde prouenit, quod unus & idem solis ra-
 dius tam dispares operetur esse etus: Ex diversa utiq; dispositio-
 ne materiarem, in quibus operatur. Sic accedit quotidie in spiriti
 talibus rebus: unus namque atq; idem sermo alios mollescit, &
 alios obdurat, non propter doctrinæ diuersitatem. Idem etiam

Simile,

Apostolorum tempore contingebat: etenim alij eorum conciōzib⁹
nibus conuertebantur, alij vero eosdem inseſtabantur. Ideo quē
dicit Dominus: confiteor tibi pater. O Christe totius clementiæ
magister, quomodo ferri potest, te propter proteruorū peccato
rū casus atq; supplicia Deo gratias agere? Vnus ex pricipiis
charitatiui amoris effectibus est alienarum calamitatū affe-

Pſal. 118. Et uita dicebat David: Exi⁹tus aquarū dedu-
xerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam. Nullus
est adamas adeo durus sicut charitas ad calamitatis tolerandas:
Cor. 13. siquidem dicit Apostolus: Charitas omnia suffert. Neque est
tam mollis cera, quæ tam facile liquefacit, sicut ipsa charitas
ad alienas ærumnas, atque labores sentiendos. Quomodo igitur,
ò clementissime Iesu cum spiritu exultatione dicens: Con-
fiteor tibi pater, quia ab conditi⁹ hac à sapienti⁹bus: Cum hæc Lachry-
marum potius, atque mœroris, quam gratiarum actionis & la-
titiae materia sit? Ad hoc respondet Beatus Chrysostomus di-
cens: Dominum non propter verba illa: Abscondisti hæc à sa-
pienti⁹bus: sed propter hæc: Reuelasti ea parvulis, & terno patri
gratias agere. Sicut Beatus Paulus dicit: Gratias ago Deo meo,
quoniam fui st̄ serui peccati, obedisti autē ex corde. Vbi pro
obedientia, quam Romani sancto Evangelio præstiterunt, gra-
tias agit: dolens tamen peccati captiuitatem. At, meo videri, ali-
ter huic dubio responderi potest, & quidem illi magis satisfacit,
videlicet: Dominum non solem propter beneficium in humi-
les collatum, sed etiam pro superborū supplicio, in quo diuinæ
potentiaz atq; iustitiaz splendor illucescit, Deo gratias agere.
Non enim minori laude dignus est iudex, cū de malo suppliciū
sumit, quam cū bonū præmijs afficit. Et ita quādo Deus Pharao
nē cū exercitu eius in mare demersit, plebs Israelitica Deū cāti-
bus collaudare cāpit dicēs. Cantemus Dño: gloriose enim mag-
nificatus est, equū, & ascēforē projecit in mare. Et in Apocalyp.
dicit B. Ioannes: Audiui, qualis vocē magnā tubarū multarum
in celo dicentiū. Alleluia. Laus & gloria Deo nostro est qui ave-
ra & iusta iudicia sunt eius: qui iudicauit de meretrice magna,
quæ corrupit terrā, & vindicauit sanguinē sanctorū suorū de ma-
nibus eius. Et iterū dixerūt: Alleluia. Ecce quomodo iusti malo
rū supplicio delectantur propter diuinaz iustitiaz splendorē, quā-
quaverū est cū hoc gaudieotiā cōpati, quod simul corū misercordia

Rom. 6.

Eze 14.
Apoc. 19.

¶ tū ipsorū calamitatē contēplantes, sicut tractant Doctores theologi in Quarto distinctione quinquagesima. Vbi dicunt, quod licet beati diuinæ iustitiae pulchritudinē spectantes, illa delectātur, dāminatorū tamen miseriā aduertentes maxima contristātur cōpassione, nisi gustu, quē ex Dei visione percipiunt, impen- direntur. Ecquī sunt hi sapientes, quos Deus ita punit? Illi utique, qui sapientiam non ad Dei quidem gloriam, sed ad ostenta- tionē, atque superbiam possident. Beatus Paulus in epistola ad Rōmānū

Dott. Tha.
4d. 50.

sic dicit: Reuelature enim ira Dei de cœlo super omnē impietatē, & iniustitiā hominū illorū, qui veritatē Dei in iniustitia detinent, Ethnicoſq; Philosophos adducit in exēplum, de quibus sic dicit: quia cū cognouissent Deū, non sicut Deū glori- ficatorū, aut gratias egerunt, sed euanuerunt in cogitationibus suis & obscuratū est insipiens cor eorū. Dicentes enim se esse sa- piētes, stulti facti sunt, & mutauerunt gloriā incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrū, & quadrupedū, & serpentū. O quā severū Deus de illis Philosophis suppliciū sumpsit. Quia sapientia sua superbierunt nec illa Deū gloriificaverūt, permisit illos in terribiles errorēs incidere. Sic plurimi theologi sapientesq; inter Christianos viros magnas faciūtrinas, atq; in ingētes incidūt errores, eo quod nō ad Dei quidē gloriā, sed ad inanē ipsorū ostentationē sapientia vñ sunt ideo obscuratū est insipiens cor eorū. Deus per immensam misericordiā suā nos tā terribili supplicio atq; etiā peccato, propter quod id solet immittere, liberet. O fratres charissimi ij, qui sapiētes estis, hæc tam digna timore timete: curateq; corda vestra hu-

miliare. Sic enim Deus indies magis ac magis mentibus vestris illucescit, cordaq; vestra diuini amorisigne ardentius inflammabit: siquidem hic dicit: Et reuictasti ea parvulis, quia sapientiā ad te diligendum volunt. In Apocalypsi dicit Deus: Ecce dedi corram te ostium apertum, quod nemo potest claudere: quia modi- cā habes virtutē, hoc est, ostium cœli & diuinorū mysteriō- rū cognitio. Dicitq; se illi hoc beneficiū contulisse, quia modicā inquit, habes virtutē, & obseruasti verbū meum, & nomē meū non negasti. O incōmutabilis Deus hāc modicā virtutē appellās: Si te permagni estimat verboque tuo diligenter obtem- perat, quid amplius cum vis facere? Modicā, inquit, in tua reputa- tionē virtutem habes, sed apud me magna est. O quis hoc

Apoc. 9.

vniuersis sanctæ ecclesiæ studiosis prædicaret . Fratres sapientiam studetis, sapientesque esse cupitis? Humiliamini, metesq; vestras purificate: diuina sacramenta frequente: Dei legem observate: sacrosanctum eius nomen veneramini, latissimumque vos ad sapientiam aditus patefiet.

Vt autem hoc facere sciatis, ad Iesum Christum filium Dei cōfugite, qui dicit: Omnia mihi tradita sunt à Patre meo: & nemo non nōt Filiū nisi Pater, nec Patrem quis nōn nōt, nisi Filius. In quo suam infinitā potentiam sapientiamque fatetur, sēque nobis fauere, nosq; illuminare atque docere, virtutibusque , ac spiritualibus donis exornare posse, demonstrat. Quod non solum scit, & potest, sed facere vult, cū nos tam suauibus sermonibus accersiat , dicens:

Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiā vos. Hic affirmat summa veritas peccatum esse pondus, pondus, in quā, tam graue, vt vnu veniale peccatum, si in altissimum quemque Seraphim incideret, cum illo gloria frui non posset.

Apoc. 21.

In Apocalypsi enim dicitur: Non intrabit in eam aliquid coquinatum. Quale igitur, quantumque pondus erit vnum lethale peccatum? Quā uis nullus aliud esset in inferno, nisi assidui conscientię mortis, molestiaque, quā peccatum secum habet, hoc solum deberet homines à sceleribus renocare. Hac ratione prudens Abigail Davidis furorem mitigauit, ne ex ingratō Nabal supplicium sumeret, dicens: Malitia Domine mi non inueniatur in te omnibus diebus vita tua. Cumque fecerit tibi Dominus Dño meo omnia bona, quæ loquutus est de te, & constituerit te ducem super Israel, nō erit tibi hoc in singultum, & in scrupulum cordis, quod sanguinem innoxium effuderis, aut ipse te &

3. Reg. 25.

vltus fueris. Quibus verbis adeò placatus est David, vt non solù vltius non fuerit progressus: verum ei maximas retulerit gratiarū actiones, dicens: Benedictus Dominus Deus Israel, qui misit te hodie in occursum meum, & benedictum eloquium tuum, & benedictatu, quæ prohibuisti me hodie ne irem ad sanguinē, & vltiscerer me manu mea. Quamuis in Isaia dicitur: Onus Babylonis, quod vidit Isaías filius Amos, qui Propheta in Hierusalem morabatur, & exinde Babylonis onus videbat. In quo significatum est peccatores, eo quod tanta confusione seculariumque rerum tumultu, ac sollicitudinum pelago sunt immersi vi peccatorum pōderasentire. Qui Hierosolymis commoratur, & in

Isa. 13:

29 in Spiritu sancti pace, & tranquillitate requiescit peccati grau-
tatem cognoscit: atque illam vere intelligit, si quando tanquam
debilis ac miser homo, peccat.

Siquidem igitur peccatum ex se grauissimum quoddam est
onus, & cum anima spiritualis sit ad profundum inferni pelagus
ea descendere facit, summa animi contentione fratres charissimi
ad potentissimum illum Dominum recurramus, qui nos tam cle-
menter accersit: ut nos illo exoneret, gratiamque conferat, quo
libentissime diuinæ ipsius legis iugo submittamur. De quo hic
dicit: Iugum meum suave est, & onus meum leue. Hoc nequaquam
dani credere volunt, videlicet, iugum Dei esse suave. Iugum equi
dem mundi, & diaboli suauissimum esse ducunt, quia illis late
voluptatibus frui concedit: iugum vero Dei grauissimum arbit-
ratur, quia via prohibet. Filii Israel in Aegypto Pharaoni, ope-
rumque præpositis, ac Latomis obediebant. Quiavero licet ab
eis opprimerentur, per eos tamen sibilicebat peccata committe-
re, hanc seruitutem non esse docebant: Moysi autem obtempera-
re, qui eis via tantummodo prohibebat, captiuitatem grauissi-
mam iudicabant. Et ita dicebant: Constituamus nobis ducem,
Num. 14.
& reuertamur in Aegyptum. In hac miseria plerique homines
sunt immersi, quod mundo, diabolo, seu carni seruire, captiuita-
tem esse non ducunt, quanuis in eorum seruitute complures cala-
mitates patiantur, scilicet, quia illis est peccandi libertas. Sola
Christianæ, & multò magis religiosæ vita illis seruitus esse vide-
tur, quia in illa suis turpibus appetitibus libere satisfacere ne-
queat. O frater religiose, si attente considerares, quā opere in hu-
3 rius sæculi Aegypto homines fatigantur, vt diuitias acquirat, fa-
miliamq; alant, quām apertè cognosceres, quām merito dixerit
Dominus: Iugum meum suave est, & quod antea dixerat: Transi-
te ad me omnes, qui concupiscitis me, & à generationibus meis
adimplemini: hoc est, à fructibus, & muneribus meis. Spiritus
enim meus super mel dulcis, & hereditas mea, super mel, & fa-
uū. Mellis, fauīq; nomine vniuersas sæculi voluptates, quæ ab
spiritualibus gustibus superantur, Dominus significauit. Quem
igitur haec tanta indulgentia, tāq; suauis vocatio nō mouet: Qua-
re illi ò dure peccator, nō respondes? Quare potius mōdo te ad
inaneshas volectates, quarū amarissimus est exitus, inuitanti,
quām Deo ad tantū te bonum vocanti credi? Etiam & Aristot-

Eccle. 24.

Aristote.
Ethic. 4.

Gene. 30.

Hester. 6.

Ecles intellectus tantum lumine ductus, dixit: Nullus est, qui non gaudeat bonis operibus, & studiosorū beatissima est vita. Quod licet Christianz, virtuosæ que vitæ non inesset, sola tamen cœlestis præmij spes eam nobis facilem, atque suauem deberet efficeret. Patriarcha Iacob dixit in Genesib: Cras respondebit mihi iustitia mea. Cras, id est, citò, bonorum operum mercedē accipiā. Quod si sanctus ille Patriarcha ad virtutē exercendam hac consideratione mouebatur, dicebat quē: Cras respōdebit mihi iustitia mea, cùm tamen præmium vique ad mundi redemptionem esset expectaturus, quare nos ad virtutem ardentius non ex citabimur, credentes si fuerimus quales esse debemus, illico post huius breuissimæ vitæ trālitum æternis delicijs esse fruituros? Per immensam Dei pietatem vos deprecor, dilectissimi fratres, ut mentis oculos aperiatis, atque ad hęc valde necessaria diligēter aduertatis. Atque amodo grauissimahęc onera, quibus a deo gravamini deponentes diuinum hunc ducem, tanto vos amore vocantem sequamini, gloriosum paupertatis Patriarchā Franciscum imitantes: qui maximo eum spiritus feroce sequutus est, quem diuina maiestas ingenti gloria sublimauit, cùm illum tam sanctæ, gloriose que religionis, & per vniuersum orbem propagata caput effecerit. In qua tot insignes viri, Episcopi, Cardinales, summi Pötifices, tot que clarissimi Doctores, egregij prædictatores, & quod plus est, tot inuicti roboris Martyres, sanctissimi confessores, purissimæ denique virginis floruerunt, qui omnes breuitempore mundum sanctitate repleuerunt. O admirabilis Deus in sanctis suis. Non solum autem illum hac gloria, sed mirifica illa sacerorum stigmatum impressione decorauit. Quantā vero gloria fuerit eum sacris armis, quibus diuinus mundi Saluator victoriā reportauit, insigniri patet ex ijs, quæ superbus Amandus dixit. Qui interrogatus a Rege: Quid debet fieri viro, quē Rex honorare desiderat? existimans se esse, quē Rex vellet honorare, respondit: Homo, quē Rex honorare cupit, debet in diuī vestibus regijs. Alia multa dixit, sed hoc primū loquuntur est. Nihil aliud elatus ille, honorisque cupidus animus ingentioris dignitatis excogitare potuit, quam quæ illic dixit: sibi enim illa omnia conferenda putabat, quod si tam illustre, atque tantū honoris erat quenquam mortalis cuiusdam regis vestibus ornari: quanto ingentior huius beatissimi Patris splendor erit.

355
gnum ab uniuersali rerum omnium Domino talem, tantamque
fauorem, ac indulgentiam suscepisse? Quid sanctissimus vir sen-
tiret, cum se sacris illis vulneribus viderit insignitum: qualis, quan-
to beneficio astridus, quamque ardenti amore inflammatus be-
nedictus illius animus remaneret, qui cum tanto munere exte-
rius insigniuit, quanto charitatis ardore, coelestiumque dono-
rum interius exornaret? Imperfectus esset artifex, qui donum
exterius perpolitam extrueret, quæ tamen interius decentia, &
bene constructa domicilia non haberet. Cum autem Deus sit ar-
tifex perfectissimus, ex ijs, quæ in sacro sancto eius corpore fa-
bricatus est, colligi possunt dona, gratiaeque, quibus animum lo-
cupletarit. O seraphice Pater, si effigies tua rufis artificis manu
depicta, sic animos ad se allicit, ut eos in Deum transferat, quam
admirabilis es visa tumet pse viui Dei manibus depictus?
Hunc igitur fratres charissimi, munificentissimum Dominum
ardentissime diligamus, qui amicos suos tanto afficit honore,
nosque etiam ab ipso honerandos speremus, si eorum virtutes
imitati fuerimus, quibus in hoc seculo diuinagratia, & in futu-
ro coelestis gloria comparatur: ad quam nos perducat idem Ies-
sus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo S.P.N. Fran- cisci Concio Quarta.

Confiteor tibi Pater Domine cœli, & terra, &c.

Matthæi. 11.

DIGNVM vtiique est scitu, quare quanto dili-
gentius homines humanis scientijs addiscēdis in-
tendunt, tanto tepidius plerūq; Deū diligent, si-
cuti quasi quotidiana experientia cōperimus: ete-
nima cū fortasse nunquam plures viri docti in orbe
extiterint, quam nunc nunquam forsitan pauciores sancti fue-
runt. Cuius ratio est, quia vt ait Aristoteles: V numquodque ens
sicut se habet ad esse, sic se habet ad virtutem & operationem. Met. N.
Sicque eum animus noster fitus, terminisq; obsignatus sit, ex
hoc

hoc sequitur, quod quanto plus virtutis suæ in una re consum-
pscrit: tanto minus ei remanebit quod in altera possit adhibere.

Simile. Habes cuppam optimo repletam vino duoque illi foramina, &
caniculas facis, certum est quāto plus vini per alteram fuerit effusum, tanto minus esse remansurum quod per alteram exeat.
Canti. 6. Duo animi nostri canales sunt intellectus, atque voluntas, & sic
quanto plus animus intellectu operatur, tanto minus potest vo-
luntate perficere: quo magis speculationi intendit eo minus vir-
tutis habet ad affectum. Idcirco dixit sponsus sponsæ: Auerte
oculos tuos à me quia ipsi me euolare fecerūt. O dulcissime ani-
marum nostrarum amator, quomodo nobis oculos à te auertere
iubes? in quem nisi inter debemus aspicere? in quem animus me-
lius poterit oculos coniscere, quam in totum bonum suum? Ad
hęc verba intelligenda notandum est, mentis oculos non esse, vt
aliqui dicunt intellectum & voluntatem: voluntas namque cœca
est, quid cœcius affectione? quomodo igitur cœca cum sit mentis
oculus esse potest? Ideò fatendum nobis est solum intellectum
esse intentis oculis. Quod si quis dicat, quomodo cum unus sit
intellectus mentis oculi appellantur? Ad hoc respondeo etiam
in corpore unam tantum esse potentiam visuam, quæ binis oculis
communicatur: sic in animo una est intellectua potentia,
cuius duplex est portio, superior, scilicet, & inferior. Superior,
est intellectus quatenus superiora, id est, spiritualia atq; cœlestia
cognoscit: siue quatenus eorum contemplationi ruminatioñ q;
intendit. Portio vero inferior, est idem intellectus, quatenus
terrestria intelligit: & ita, quia duplice habet portionem,
mentis oculi conuenienter appellatur. De his binis oculis di-

Eccle. 2.

sxit sapiens: Oculi sapientis in capite ipsius. Sententia hęc im-
pertinens appetet: vbi enim nisi in capite oculi esse debe-
rent? Nunquid aliquis oculos habet in calce? non utique, ve-
rum hic de alio capite loquitur sapiens, videlicet, de illo,
de quo dicit Apostolus: Ipsum dedit caput super omnem
Ecclesiam. Hoc militantis atque triumphantis Ecclesiae ca-
put est Christus, verus Deus & homo: dicitque Salomon sa-
pientem virum oculos, hoc est intellectum cogitationesque
suas in Deo statuere, qui est Iesus Christus ipsius caput. Stulti
quippe oculos intellectum, cogitationesque in calce, hoc est, in
terrenis rebus rebus sita habent. Hui enim aliquid prater seculares:

Ephes. 1.

nārias

6 nēnias cogitare nolunt: siquidem igitur Salomon dicit, sapientis oculos, id est, intellectum cogitationesq; in Deo sitas esse debere, sponsus autem ad monet animam ut a se oculos avertat, quomodo hoc intelligi oportet? sic vtique Salomon docet optimū esse intellectum nostrum Deum diuinaque mysteria eius contemplari. Sponsus autem dicit ne tanta sit hēc contemplatio, vt in ea sistatur: sed postquam intellectus diuina mysteria, sicut in præsenti vita intelligi possunt fuerit contemplatus protinus sisstat, locumq; cedat, quo voluntas ea possit amare. Contempla mini intellectum se habere cum volūtate, sicuti nutrix cum infante, quæ postquam cibum dentibus mandit in eius ore constituit vt illum puerulus gustet atque eo alatur. Si autē nutrix post quam cibos mādit eos deglutiret, puer noceret, illumq; sine-

7 ret esurire. Sic intellectus noster est nutrix, cuium est veritates spirituales consideratione ruminare: verum nō vt in hoc tota res sistat, sed vt postquam eas intellexerit, voluntati applicet quo eas gustet, illarumq; sensu & cognitione ad bonum ardentius inflammetur. Quod nisi sic fiat quamvis intellectus manet illius, voluntas tamen algida, tenuisque quasi puer alimento pri uatus manet. Ecce vnum ex fontibus, vnde multa mundi mala dimanant: sunt etenim plurimi, qui decem aut viginti annos in intellectu illustrando complures piissimas veritates addiscētes, conterunt, sicque illum acutissimum reddunt, vix autem vnam horam voluntati tradunt, quòd illarū amore atque affectione capiatur, atq; ita intellectus acutus, voluntas vero arida manet & hebes. Cum tonsores monachos tondent, sedet vnum in sella, lin-

Simile.

3 teo que collo circūdato & barbam madita tonsor nouaculam exacuit & in capsam includit, aliamq; quasi ferram curtationibus planam extrahit qua illum tondet, & penè excoriat. Itaque nouaculam exacuere, nihil aliud fuit quam monachum illudere. Sic plurimi sunt viri docti curiosi & mali, qui multos annos intellectum complurium scientiarum studijs exacuant, estque frater Christus (quia caro nostra & frater noster est) iuxta sanctę ecclesię representationē in crucis sella barba sacrofancio cruce madefacta, linteo que (quod fuit sacratissimæ genitricis eius velum) circundatus & supernus hic frater expeditat vt tu munustum exequaris (Que le hagas la barba) id est vt cum honore scientia quam didicisti ubi ministrasti vero ex literarum studijs

dij s venis & quando illi manus applicas & reipublicæ muneri-
bus fungi incipis non ijs quæ intellectus dicit, sed voluntatis
tuæ malitia vteris: non Domino intellectus sapientia ministras
sed potius depravata voluntate quasi nouacula curtationibus
plena & ferragine cooperta illum offendis.

Hæc sapientibus atque prudentibus & eis similibus mysteria
sua pater & teinus abscondit, & his sunt de quibus dicit hic Domi-
nus a confiteor tibi pater quia abscondisti hæc à sapientibus &
prudentibus. Hyperno tempore dicere solemus, absconditus
est sol quando illum non videmus, quia nebulæ inter nos &
eum se se inservierunt, verum ille ex se sicut antea patet. Sic sol
iustitiae Deus ex se nobis illuminandis promptissimus est: at
miseri peccatores tot ambitionum, passionum, elationum
que nebulæ interponunt ut diuinos radios ad se non finant
accedere. Sicque quantumcumque literatum addicerint cœ-
ci tamen manent ita ut in eis compleatur quod dixit Iob Pro-
pheta de Deo loquens, qui apprehendit sapientes in astutia co-
rum: per diem incident tenebras, & quasi in nocte sic palpa-
bunt in meridie, hoc est, iusto Dei iudicio sapientia repleti
eum sint vitæ, viam quasi ignorantes essent non inueniant.
Has igitur fratres mei passiones & peccata subtrahite quo di-
uini radij ad vos accedant. Ideo Prophetæ Deum precabatur
in Psalmo: Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doc me.
Hoc est, prius Domine me virtutem edoce, & super hoc funda-
mentum sapientiam mihi tribue: etenim sapientia sine probita-
te non solum eam possidenti, verum & universæ Republicæ
folet officere. Et de hac sapientia dicit Beatus Apostolus: scrip-
tum est: perdam sapientiam sapientium, & prudentiam pru-
dentium reprobabo, idcirco sponsus sponsæ dicit: mureulas au-
reas faciemus tibi vermiculatas argento. O cœlestis sponsæ, qua-
re in sponsæ tuæ ornamentis secularium hominum stylum non
obseruas (cas arracadas de plata) argento celari atque circundati so-
lent: aureæ vero argento non celantur, quemodo tu viceuersa
facis? Huius mysterium est quod per aurum charitas, per argen-
tum vero sapientia designatur: mureulaque quas Deus ani-
mat sponsæ suæ tribuit int̄ ecclesiæ diuinis spiritus dona chari-
tasque, & super hoc aurum optime sapientæ emblemata at-
que argentum assidet. O si Deus nobis plurimos viros sanctos

Simile.

Tib. 5.

Psal. 118.

I. Cor. I.

Cant. I.

spiritualisque ac coelestis sapientie gnatos concederet, quantam
in animabus nostris operationem ficerent. Vnus olim cōcologa-
tor vniuersum mundum conuertebat, nunc autem vix tot con-
cionatorum prouerbum expesimur. Seraphicus pater noster
Franciscus tanta spiritus efficacia dicitur prædicasse, vt aliquan-
do contigerit finita cōcione ad eum triginta viros habitum
eius petituros sese contulisse quibus omnibus ipse concessit. Et
in quodam capitulo, quod in sancta Maria de portuancula cele-
brauit, tanto tamque ferventi spiritu de mundi contemptu con-
cionatus est, vt illo sermone innumeris ad huius sancte religionis
habitum suscipiendum fuerint conuersi, peractaque cōcione ex
illis quingentos nouitios recepit. Ecce quomodo literarum igna-
ris diuino spiritu in se commorante afflatus hominū cordibus
dominabatur, cœlestis hic pater qui mysteria sua superbis absco-
dit humilibus illa revelat, & ideo in proverbijs dicitur: Vbi hu-
milis, ibi sapientia. Quemadmodum natura nihil patitur esse
vacuum, sed siquid vacuum esset terra ascenderet & illud adim-
pleret, sic etiam diuina gratia & cœlestis sapientia vbi primum
& cor superbice ac vanitatis est vacuum, illico descendit e cœlo &
illud adimpleret. Et quia sancti suimet ipsorum tam vacui erant
ideo diuinus spiritus illos cœlestibus donis impleuit. Hoc signi-
ficauit quod fecit Eliseus Propheta iubens vasā vacua oleo ad-
impleri, & sic dicit beatus Paulus de se suisq; socijs sanctis Apo-
stolis: Mente exceedimus Deo, & alia translatio habet, mente ex-
cidimus Deo, vbi Deo est in datiuo casu, qđ per inde est ac si dice-
ret, iam à nobis metipsis prosiliuimus iam affectionibus effrena-
tis que passionibus vacui sumus, vt Deus in nobis diuinæ sapien-
tiae suæ thesauros constituat, & translatio Syriaca habet, mente
insaniuimus Deo: idemque significat verbū Græcum quod est
in hoc loco, in quo declaratur quomodo iusti profunda humili-
tate commoti proprij amoris expertes insuinet ipsorum con-
temptum talia faciunt ad Dei gloriam vbi mundanis hominibus
insaniz videantur. Et sic dixit quidam ipsi Beato Paulo: insanis
Paule, multæ te literæ ad insaniam vertunt.

Ideo diuinus Redemptor æterno Patri gratias agit, di-
cens: Confiteor tibi pater &c. Usque ibi, & reuelasti ea parvulis. Ita pa-
ter quoniam sic placitum fuit ante te. Solam æterni Patris voluntatem
redit, unigenitus filius eius sufficientem causam, cur Deus
mystera

*Præm. 12.
Simile.*

*4. Reg. 4.
2. Cor. 5.*

Act. 2. 6.

mysteria suorum humilibus detegit, licet aliae sint quarum una est, ¹⁵
quod tam grata est humilitas Deo, ut illius etiam imago comple-
teat, & sic dicebat bonus Iesus: Sinite parvulos venire ad me, il-
losque magno cum amore complectebatur, quia in eis humilita-
tis imago relucet: sicut quia ei virginitas placet, voluit eius ima-
ginem aliquo honore astigi, ut apparuit in libro Numerorum, ubi

Luc. 18.

Num. 31.

Mich. 6.

Iob. 14.

Ioseph. 19.

cum nonnullas vrbes eruerit cum omnibus, quae in illis
erant, virgines tamen intactas atque indenes reliqui iulsit: non
quod infidelium sibi virginitas placebat, sed quia erat sibi place-
tis virginitatis imago, sicut etiam quia sumum sacrificii quod
Christus Redemptor noster aeterno Patri erat oblatus, tam gra-
tum ei futurum erat: idcirco veteris legis hostiae sibi placebant,
quia divini illius sacrificij erant imago. Sic puerorum humilitas
quia vere humilitatis sibi tantopere placentis, ut illa ex ornatis ¹⁶
inueniens animos eos coelestibus muneribus replete: est imago
ideo ei maximè placet. Nec verò necesse est in alieno horto her-
bas colligi, ex quibus emplastrum cōficiatur, quo superbia vul-
nere sauciatur cor curetur: sed merito dicere possumus, quod Pro-

pheta Michæas ad aliud propositū dixit: Humiliatio tua in me-
dio tui. Ille quidem his verbis significare voluit, tu o popule Is-
rael, si punitus atque humiliatus es, in medio tui est tui causa sup-
plicij. Verum ego dico tibi, o superbe peccator, quod ad tui hu-
miliationem in medio tui, in tuomet horto herbas colligere por-
tes, ex quibus efficax ad cor tuum humiliandum vnguentum con-
ficias. Attende quot medicamenta coniunxerit Iob, & hac om-
nia in te reperies, homo, inquit, natus de muliere, brevi viuens

tempore, repletur multis miseris, qui quasi flos egreditur & cō-
teritur, & fugit velut umbra, & nunquam in eodem statu perma-
net. Primam miseriam hominis assignat hic sanctus Propheta
esse ex muliere nasci. Est enim mulier res tam miserabilis, ut vo-
lens Isaías Propheta Dei nomine Aegyptum cōtemnere dixer-
it: Erit Aegyptus quasi mulieres. Dicite, quæso, ex musca, quid
nisi musca nasci potest? & ex aranea, quid nisi aranea potest ori-
ri? Natura quippe nec Gigantes ex musca, nec ex aranea leones
nasci patitur. Homo igitur natus de muliere (ait Iob) quasi di-
cat, vis humiliari: infimum principium, ex quo prodisti consi-
dera: non equidem eris Elephas siquidem ex musca ortus fuisti.
Nec verò hoc solum, sed brevi viuens tempore: vix miser homo

natus

3. Quatus est cum iam est vita discedit. In hac autem breuivita repletur multis miserijs. Dic o homo, si cum esuris Deus cibos suostibl substrahet, quale tormentum sentires? quatriduana fames te sufficeret interimere: quod si Deus te mori non permitteret ista tibi fames acerimum es settormentum. Quid autem es et tu hebdomadarum, & quid trium annorum fames? Esset vtiq; imago inferni, & si sitires, Deusque tibi multos dies aquam denegaret, vtique siti perires, quod si Deus te illa siti morti non sineret, tormentum tuum semper accresceret, & ita in omnibus corpora libus appetitibus considerare potes, quos nisi Deus temperaret, cuncti te ita torquerent, vt in temetipso reperi res infernum. Quomodo igitur potes o vilissima creatura superbire cum sis aeternum abysmus, & poenarum infernus? O inestabile Dei sapientiam, qua tam admirabili prouidentia hominem tot miserijs obfudisti, quo in semetipso res quibus se humiliaret, posset inuenire. Dicit ultius sanctus Propheta: Qui quasi flos egreditur & conteritur. Hominem vtique flori confert propter pericula, qui bus est expositus. Oritur flos in campo, & quantumvis decorus sit primum frigus adueniens illum ex siccat, flat ventus & illum deiecit, ingruit hymber eum que suffocat, viget etsius & cum are facit: venit bos, & eum terit: accedit inumentum, & illum carpit: aduenit homo, & tandem euellit. O flos agri quo periculis est expositus. O humana vita quanto maioribus es oppugnata periculis, siquidem vas aquae frigidæ, tenuis ventus, tegula excidens ex teesto hominem quantumvis fortem atque decorum sufficit interimere. Quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut umbra. In hoc continuum rapidum que eius defectum significat, ipsiusque vitam semper minui demonstrat. Hoc etiam proprium est umbra, in quo ei similis est homo, videlicet, quod umbra tam longa est vesperi, quam manè: sic infelix homo in senectute, in fine diei vita, tandem longam viuendi spem habet, quam cum iuvenis in initio vita erat. (O sancta Maria Senora) quanta est haec contumelias, quod hominem longatum canis conspersum, atque annis onustum tam vanum, cupidum, ambitiosum, sicut iuvenem viaganti quinque annorum, & magis fortasse videamus. Vide hoc prouenit ex eo vtique quod vix sibi persuadere potest se citare esse moriturum. Est velut umbra, qua in occasu solis tam longa est, quam in ipsius ortu. O carce, carce, quam longe opinione falsa.

Ieris Attende quæso, per immensam Dei charitatem, frater
 charissime quod ibi singularis que nobis gloriōsus Apostolus Pe-
 trus dicit: Vt uant secundum Deum in spiritu, scilicet homines,
 & protinus addit ratione in redēs: Omnia autem finis appro-
 pinquabit. Vbi alia trāslatio habet: Omnia autem finis appro-
 pinquauit; & sic est in contextu Greco. In quo significatur om-
 nium finis adeo esse propinquus, ut iam aduenisse possit existi-
 mari. Dicit tandem Sanctus Job: Et nunquam in eodem statu per-
 manet. Tanquam Tritonem eorum qui omnibus ventis immu-
 tatur, atque etiam infelix homo mutabilior est, quia vento &
 sine vento, tentatione, & sine tentatione mutatur: nulla quippe
 eius propositis firmitas inest: maxime vero si est peccator, & ita
 in libro sapientia dicitur: Adulteria plantationes non dabunt
 radices salas. Ecce ergo fratres, materiā, ex qua curādē super²²
 bīa medicamentum conficerē debetis. Osi ex quo horis die no-
 strū que in iūtilib⁹ rebus per traçā apud consumitis, vnam sal-
 tem horam quotidie h̄c attente consideraretis, quantū animis
 vestris emolumentū afferretis. Verum heu, heu, & millies heu,
 ita vos terrestrium amatores perspicio, vt si vnam quotidie horā
 huic p̄iæ exercitationi intendaretis, quotidianam vobis ali-
 monia defuturā crederetis, hivero qui studiis estis scientiam
 prorsus memor, a fugitura esse putaretis, cum tamen longe fal-
 lamini, & vice versatim, si quidem dicithic Dominus & reuelasti
 ea parabolis. O seraphice Pater noster Franciscus, quam merito in
 tua sacra solennitate sacro laudum hoc Euangelium decantatur
 siquidem in oculistis ta parvulus extitisti. O quot horas, dies,
 & annos sanctis cōfiderationibus consumpsisti, modos ex qui²³
 tens, quibus te profundas humiliares, & coram omnibus vilifi-
 ceres! Atque ita sacrām hanc religionem instituit super profun-
 dam humilitatē illam stabiliens sed coq̄ voluit fratres suos mino-
 res appellari, quo in te, & in nomine sanctip̄ se adspiceret. Mira
 bilis est, quod si faciliiter dicūt De duob⁹ filijs & tā Cain maior
 natu reprob⁹ fuit: ex duob⁹ filijs Abramāl, maior natu Isaiāl, de
 muner creditur. De duob⁹ reprobatis, ex duob⁹ filijs Iacob⁹
 Esau primogenit⁹ reprob⁹ fuit: ex filijs Iacob⁹, maiores nisi deles
 fuerint patri suo, fratrisque sui proditores ex filijs Isaiāl, maiores
 proprii fratris sui Dauid contēptores & exp̄r̄bratores fūerunt
 Hęc omnia significant majoratus: in ultorū majorū occaſio-
 nes

24 nes esse. Quapropter homines quasi mortiferā pestem eos fuge
 re oportet. Ideoq; sanctissimus hic pater filij suis paupertatē
 maxime cōmendavit, seculareq; voluptates diligenter effuge
 re docuit, atq; cū in omnibus terrestribus bonis minores essent:
 in laboribus & p̄enitentijs maiores esse admonuit. Hæc enim
 omnia ad humilitatē passionūq; mortificationē Valde cōducunt.
 Significansq; hanc humilitatem & mortificationē quæ in filijs
 suis esse oportet, voluit exteriorem habitum cinericij esse colo
 ris. In libro Leuitici p̄ceptiebat Deus sacrificium in cunctitate in
 interiori templi parte offerri, cineres vero extra ciuitatem projic
 ti: in quo exterius interioris signum esse debere significauit. Vi
 dētes quippe Hebrei cineres extra castram per eos sacrificiū lar
 molatū, animaliaq; ī mortua atq; cōbusta esse cognoscēbat: ita
 25 voluit gloriosus hic Pater exteriore habitu cinericij celotis sig
 niū esse, ex quo animalitas & sensualitatē in fratribus suis ī Deo
 immolata, diuiniq; animis igne cremata esse perspiceretur. Ex
 quo infertur mal⁹ frater quis sensualitatē suā pōndū cremauit, sed
 potius eam viā elationibus, passionibus, effrenatisq; affectioni
 bus seruat, hominū & multo magis sui ipsius siquidēm hoc eti
 nis sepplicij soluet, esse deceptor. In sacro Beniamin dicit sacra Gene. 44.
 Scriptura, vas Ioseph fuisse repertum. Beniamin minimus fra
 tri suorum, humillimū hunc virū minimum in sancta Ecclesiæ
 titulis satis aperte representauit. Et quemadmodum Beniamin
 quinq; portionibus super fratres suos in coniunctio Ioseph dona
 tus fuit, ut dicit in Genesi: Sic b. Franciscus super fratres suos
 religionū fundatores quinq; portionib⁹ donatus est. Pro quo no
 26 ta quod Tit⁹ Liii⁹ lib. 4, decā. 1, dicit in imperio Romano poni
 riu mūrū id est, (taronda) fuisse consecratū, ita vt nullus in eo
 posset arare, aut adūicare, verū si quis Romanus Imperator im
 perij terminos propagaret Senatū ei facultatem concedere con
 tueuisse, ut muros Romæ ampliaret, ac sublimaret. Cum sancti
 Patriarchæ religionū perspiceret quā arcu etiā in modo Dei
 imperij viriliter contraria dimicaret, fidei q; imperij temp̄er
 crucis vexillū secuētes profundus ampliaret, & taquā viris à qui
 bus Dei imperij in seculo fuit ampliatū, quasi singulare prīmū
 gū locellum est, ut alios sublimiores muros super vetera sanctę
 Ecclesię in coniunctio contrueret. Veteres nulli sunt, decē legis p̄cepta
 quibus in Dei obediēta contineantur: ipsi vero super hos muros

Lem. 6.

Gene. 43.

alios maiores erexerunt, multorum, videlicet, consiliorum obseruationem multò maioris perfectionis, quam præceptorū obseruantiam, super addentes, qualis est perpetua castitas, paupertas, & obedientia. Hifuerunt Diuus Basilius, Diuus Benedictus Beatus Augustinus, qui Spiritu sancto dueti viue in normas statuerunt, sub quibus innumerabiles serui Dei vixerunt & viuerunt, horum sublimium murorum astrictione circumsepti. Nunc que iam penè in fine saeculorum Beatus Dominicus, & Beatus Franciscus uno eodemque tempore consurrexerunt. Mirabile que est cum virorum sanctorum in mundo penuria frequentissima sit. Deum gemina hæc luminaria simul protulisse, quæ non solum Apostolica vita claruerunt, sed Apostolicetiā miraculis, morbis medebantur: mortuos suscitabant: demones expellebant: & hi sicut dij naturæ præcipientes, eam suo nutui submittebant.²³ Cum enim naturæ autor naturalia ordinibus & classibus disposerit & singulis classibus unum quasi caput præfecerit: sicut in ordine calidorum ignem calidissimum esse voluit, & in ordine rutilantium corporum solem præ cunctis fecit lucefcere: sic cù etiam gratia sit autor & Dominus, non est mirum si in spiritualibus idem, quod in naturalibus obseruarit. Atque ita sanctissimos hos viros, quasi duarum tantæ sanctitatis religionum capita constituit, à quibus omnes illarum religiosi longè maximè excederentur. Ex his sanctis Patriarchis dico minimum Beniamin, id est, Beatū Patrem nostrū Franciscū, præ omnibus quinque portiones accepisse. Cum enim in montis Aluernæ fastigio profundæ contemplationi deditus esset supernus Ioseph Iesus Christus ad eum descendens, splendidissimum ei convivium²⁴ fecit, vulnera sua, redemptionisque nostræ signa in sacro ipius corpore imprimens. Ardentissimo martyrij desiderio Sanctus hic flagrabat: cuius suscipiendi causa se in Syriam ad Ethnicos contulit, ubi maximos labores percessus est, diuinaque dispensatione quod expetebat, non fuit adeptus. Fidelissimus autem eius amicus Iesus Christus è cœlo in terram desiderio huic satisfactus, descendit, dicitque illi: Francilce ego meis manibus novo quedam martyrij generete afficere volo. O mirabilem inter caeteros martyrem. Alij martyres ex tyranorum manibus martyriu pertulerunt. Beatum Laurentium, Decius: Beatos Petrum & Paulum, Nero: aliosque sanctos martyres, Iulianus & alij martyrio.

3 omartyrio cōrōnarunt: Diuō autem Franciscō ipfemēt Christus Simili
 Iesas manib⁹ suis martyriū contulit. Prudentes viri, qui in alie
 nis domib⁹ habitant, nihil ornamenti illis adhibēt, sed illas Do
 minis suis reficiēdas relinquūt: quidquid enim illis facerent hoc
 vtique perderent. Hæc in quibus vitimus, corporaſent, domus
 in vitam ſolam conduceā. Et ita de hominib⁹ dicit Iob: Qui ha
 bitant domos luteas. Haſque domus mūdani exornāt, indulge
 tiſque & preciōſis cibis ad maiorem conſuſionem incoſmodū
 que ipſorum fulciunt. Beatus verò Franciscus ſicut prudens no
 luit corpus ſuum exornare, neq; in ordinatē fulcire, ſed totū Do
 mino ſuo dimiſi: quod ipſe Dominus tanquam ſuum venit ex
 ornarem, ſuaque regia trophēia eo locauit: ſicut reges in domi
 bus ſuis facere ſolent, ſignificantes ſe ſolos, & non aliū eis do
 minari. O Franciſce, ait bonus Iesu, totus es meus, nullus preter
 me tui dominatur: cogitationes, dēſideria, verba, opera, eorū, ani
 mus, corpus denique tuum totum eſt meum: idcirco te regali
 buſtrophai inſignire volo.

Ecce quinq; partes, quib⁹ p̄f atribus ſuis donatus fuit, ideo
 que nōmen Beniamini illi optimē quadrat. Et ſicut in ſacco Ben
 iamini vas Ioseph fuit inuētum, ita in habitu ſancti Franciſci, ſa
 crum Iesu Christi paſſionis, afflictionum, atq; dolorum calicem
 oportet inueniri. O infelicem fratrem, qui ſub hoc ſacco ſuper
 biā, ambitionem, humanaq; voluptates abſcondit: liberet nos
 Deus à tanta abominatione, quod ſub tantæ ſanctitatis habitu
 quisquā profanè, ac turpiter viuere velit. Curemus patres mei,
 vt ſub hoc habitu & ſacco omnis mortificatio & poenitētia inue
 niatur. Etenim hoc glorioſus Pater noster intēdit, ſcilicet, vt no
 mine, requie, humanaq; voluptate miiores laboribus verò, pau
 peritate, ac poenitentia maiores eſſemus. In libro Iudicum dicitur
 Deus Gedeoni iuſſiſe exercitum contra Madianitas conſla
 re, coquē conſlato quod ſequitur publici p̄aſconis voce declara
 ri iuſſit: Qui, inquit, formidolosus & timidus eſt, reuertatur. At
 q; etiam iuſſit, vt illos ſecū deferret ad bellū, qui lingualambe
 rēt aquas, ſed qui curuatis genib⁹ biberēt, illuc ire prohiberet.
 Iuſſit præterea, vt omnes ſcīiles vīnas in manib⁹ deportarent,
 ac candelaſ incensam in vīnaquaque ipſarū, & cum primum
 aduersus hostes irruerent, ipſas ſimul defrauerent vīnas, & ſic
 detectis luminarib⁹ deterrendo ſuperarent: p̄cepitque Ge
 deonum

deonem tanquam principem suam vnam prius infringere dicē; 33
 tem, quod me videritis facere, hoc facite. Sic p̄cepit D̄cus vali-
 do huic duei Francisco, vt ad diabolum superandum, nō pusilla
 nimes quidem, qui minimo quoque strepitu deterretur, qui nō
 ieiunio nocturnaq; vigilia deficiunt, qui vna oratione hora affli-
 guntur, sed fortes, magnanimosque milites eligeret, qui nullo la-
 bore deficiant, & nunquam terga vertat: vt enim ipse Dominus
 dicit: Nemo mittens manus ad aratru, & aspiciens retro, aptus
 est regno Dei. Qui arans, faciem retro cōvertit sulcos sicut ope-
 rat, nō faciet: quapropter in hoc significatur eum, qui bonis ope-
 ribus intendens ad terrena simul affectuose respicit Deo nō pla-
 cere. Quid igitur erit illi, qui non solum retro aspicit, verum san-
 ctis exercitationibus relictis secularem atque profanam vitā de-
 git? Quia vxor Loth retro aspexit, versa est in statuā salis: idem 34
 que malis religiosis accidet: in salis enim statuam in inferno con-
 vertentur in hoc sensu, quod sicut sal in ignem proiectus, strepi-
 tum edit, & circumstantibus admirationem affert: sic mali reli-
 giosi alij damnatis in inferno admirationē afferent, dicentibus:
Quid? hic ne erat ille, qui in monasterio p̄enitētiae habitu ami-
 citus viuebat? qui ieiunabat? qui noctū dieque in choro decanta-
 bat? quomodo in tam miserū locum deuenit? Regem, Ducem,
 Magnatem, & denique dinites sacerduli condemnari, non est mi-
 rum, quia temporalibus bonis ac voluptatibus fruentes, multas
 peccandi occasiones habebant: pauperem verò monachum, tot
 miserijs ac paupertate circū septum in infernum detrudi, nimis
 obstupendum erit. Idcirco patres mei, constanti animo per om-
 nes calamitates præterire, nec aliqua occasione ab incepto desi- 35
 stere nos oportet: nec flexis genibus aquam secularium bonorū
 bibere: sed corporibus nostris dominates (etenim hoc significat
 fustiles yrnas manibus deportare) animis ianterius diuina gratia
 inflammati ieiunijs, disciplinis, cilicijsque in hostium cōgres-
 su, id est, tempore temptationis nos curemus infringere, sicque in
 hunc gloriosum ducem oculos coriaciētes victores euademus:
 qui quidem corpus suum acri p̄enitētia prius confregit, qua-
 propter meritō dicere potuit quod dixit Gedeō; quod me face
 te videritis, hoc facite. Nec verò contentus est Deus ad milites
 suos animados, quod gloriosus hic pater corpus suū vitæ asperita-
 te confringeret, sed ipse met illud amplius fregit sacrī vulneri-
 bus.

38bus saucians. Quis igitur tali exēplo nō fulcietur & in virtutev^l terius progeditur in dies augmentū gratiæ promerēs qua cœlestis gloria cōparat ad quā nos perducat Iesus Mariæ fili^o, Amē.

CIN FESTO Sancti Mathiæ super hoc Euangeliū vnam concionem reperies, secundam scilicet illius festi, &c.

IN FESTO OMNIS SANCTORUM CONCIO PRIMA.

Videns Iesū turbas ascendit in montem, &c.

Matthæi. 5.

IN GVLARE Dei beneficij fuit legem nobis eū tribuere, qua gubernemur. Cum enim homovilitatē tuam consideraret, infinitamq; Dei maiestatē cōtemplaretur, non vtique auderet Deo seruire, si Deus illi absolute p̄ciperebat, serui mihi: nec quæ sibi placerent, ministeria declarata res: sibi enim videretur se tāto Dño nequaquam posse ministrare. Deus autē nobis legē sanctiēs, & in quibus sibi à nobis seruiri vellet, assignās hac nos cōfusionē liberavit. Vnde tantū hoc beneficij Propheta considerans, dicit: Propter legē tuam sustinui te Dñe: hoc est, nisi ministerium Domini ne quod tibi à me exhiberi vis, certo limite statuisses, & nisi mihi legem dedisses, obstupecerem, & deficerem cogitans, quomodo vilitas mea tantæ maiestati posset ministrare, legemque mihi stabiliens animum addidisti, quo intelligam rem hanc à me facile posse comprehendendi. Ne hoc fratres parui cōsideretis, nec falsa statera pendatis: supernum enim diuinæ clementiæ dominum est vos credere, si illa quæ Deus vobis in lege sua proposuit seruaueritis, vitā & ternā adepturos esse. Non solū autē beneficiū fuit Deum nobis legē statuere, quia illa nobis animum addidit, sed etiam quia ipsa nobis viam ostendit, qua debemus

Psal. x29

Ecc 4 inc.

Psal. 18.

incedere. Hęc omnia comprehēdit ipse David, dicens: Lex Dñi
immaculata conuertens animas, testimonium Dñi fidele sapientiam
præstans parvulis, iustitia Dñi recte lētificātes corda, præceptum
Dominilucidum illuminans oculos. Hoc primum dicit Propheta legē Dei in suis obseruatoribus efficere, quod animas
conuerit: prius enim peccatores exanimes extra se incedebant,
& hoc fecit illos illuminans. Praecepta q; Dei testimonia vocat,
quia fideles veri; testes sunt voluntatis Dei, explicantq; quid
Deus amet, quid ve oderit, & quid nos amare, quidue odijſſeve
lit. Dicuntur q; iustitia Domini, quia Deus illis iustificatur, ma
nifeste que probat quantum salutem nostram ex optet, cum tam
facili a nobis præcipiat. Ideo lētificātes corda, atq; etiā hoc am
plius ipse David exaggerauit, dicens: Declaratio sermonū tuorū
illuminat. Vbi alii legunt: Ostium sermonum tuorum illumi
nat, id est, non solum qui in adata tua perscrutatur, verum & qui
solummodo ad ostium, hoc est, ad res claras eorum peruenit, illumi
natur. Non solum verborum tuorum medulla, sed cortex etiam
hominem illustrat, quo hilariter viam, quia ambulat, perspiciat.

Non autem contentus est Deus singulare hoc in nos legis be
neficiū contulisse, sed ipsem et suō ore sacratissimo illam pro
ferre voluit, & ita dicit sanctū Euangelium: Videns Iesu turbas
et c. vsq; ibi: Et aperiens os suum docebat eos. Ex his verbis appet
quam suauiter quamque hilari animo sanctum Euangelium de
bemus accipere. Quæcunque in veteri testamento scripta

Simile.

sunt, sacra Scriptura est, sicut & quæ in novo: verum quæ admodum si quis ad fontem bibiturus accederet, qui duplice canale al
tero aureo, altero ferreo prorumperet, quamvis valde sit taret, & ali
quis in aureo canale biberet, expectaret donet ille bibendi finē
faceret, vt in illo biberet, quamvis una, eademq; est aqua, & ex
eodem fonte dimanans: quia peculiaris quidam gustus ex aqua
per aureum canalem transeunte percipitur. Ita sacra Scriptura
quamvis tota est aqua divina, & ex uno, qui est Deus, fonte pro
cessit, multo tamen dulcior est quæ per aureum canalem, id est,
sacratissimum Iesu Christi os p̄terit quam quæ per ferreos cana
les, id est, antiquos Prophetas exiuit. At, licet verbum hoc, apes
xiens os suū, partim magna sit consolacionis, sicut exaggerat B.
Paulus, dicens: Multifariā, multisq; modis olim Deus loquens
Patribus in Prophetis nouissimè diebus illis loqueatus est nobis

Hebr. 1.

in

in filio, quem constituit heredem vniuersorum, per quem fecit
 & secula: hoc est, aduertite quanti nos Deus estimat, & quanto-
 perè nos diligit, quia iam nos per Prophetas, sed per os Filii sui
 nos alloquitur; talis, inquam, Filii, qui dinitijs atque potentia
 & qualis est illi, siquidē unus est Deus cū ipso) partim tamen me-
 tuendum nobis est, in eo enim ostenditur, quanto magis diuinā
 legem seruare teneamur: maiorq; transgressio & condēnatio vi-
 latorū eius futura esse declaratus. Sic affirmat B. Paulus ubi su-
 pra, postquam supernum hoc beneficium exaggerauit, qui vbi
 primū eximias huius diuini legislatoris excellentias retulit: sub
 didit, dicens sequenti capite: Propterea abundantius oportet ob-
 seruare nos ea quæ audiuiimus, nō forte pereffluamus. Si enim q;
 per Angelos dictus est sermo, factus est firmus, & omnis præua-
 ricatio & inobedientia accepit justam mercedis retributionem,
 quomodo nos effugiemus, si tantā neglexerimus salutem? Quæ
 cum initium accepisset enarrandi per Dominum ab eis qui au-
 dierunt, in nos confirmata est & contestante Deo signis & porten-
 tis, & varijs virtutibus, & spiritu sancti distributionibus secun-
 dum suam voluntatem. O quam efficax argumentum: si lex
 vetus, inquit Apostolus, quæ per Angelos data est Moysi,
 tanta fuit maiestatis, ut illius transgressor extra civitatem la-
 pidandus publice duceretur: quam pœnam expecta: trans-
 gressor legis gratia ipsius Dei ore prolate, & per sacros eius
 Apostolos prædicata: totque ac tantis miraculis confirmata?
 Vtrum decretum vellet Rex à subditis suis firmius adimpleti,
 quod præconis voce simpliciter proterri iuberet, an quod ipse-
 met ore suo in curia præmulgaret, dicens: Nolo legem hanc præ-
 conibus cōmittere, sed egomet quasi præto illam in curia mea
 proferam, voloque duces meos atque magnates, tanquam præ-
 cones per vniuersum regnum meū illā proprijs vocibus declara-
 re: Dicite, quæ so, quā macrītē legis huius ita præmulga: trans-
 gressores puniri iuberet? Diuitus spiritus nos illuminet, ut ex
 his intelligamus quanto maiori diligentia, atque obedientia le-
 gemore suo prolatam, ipsiusque iussu magnatum, principamq;
 regni ipsius sanctorum Apostolorū iugis explicitam a nobis
 velito seruati, quām quæ per Angelos data est Moysi. Vulgo
 dicit solet, nūc est misericordie tempus, Iesu nostra est amore &
 misericordia plena: jam Deus iniurias sibi illatas ex rigore, quo in

Hebr. 2.

Ecc 5

lege

Iob. 13.

Rom. 1.

Legi veteri nō vlciscitur. Scitote autem oꝝ peccatores quod quāto Deus magis tacet & diutius dissimulat tāto maior vobis erit condemnatio, nisi ex eius misericordia fructū perceperitis. Plerabat Iob dicens, Scribis enim cōtra me amaritudines. O magne Deus qui peccatorum meorum amaritudines scribis, non vt eoꝝ rū obliuiscaris, sed vt illa suo tēpore punias, nisi veram eorū feceris p̄c̄nitentiā. Hoc vos oportet cogitare fratres hanc q̄j misericordiæ legi volentibus illā obsernare, nolentibus autē maioris esse rigoris quam veterem vt ex p̄dicto arguento intellexis se debuistis. Atque etiā super hāc verba aperiens os suū aliud effūcaciū & terribilius potest cōfici argumētū deductū scilicet, ex alijs ipsius Apostoli verbis dicentis, Reuelatur enim ira Dei de cœlo super omnē impietatē, & iniustitiam hominum eorū, qui veritatem Dei in iniustitia detinēt, id est, Deus mihi reuelauit iram, magnumque supplicium suum ē cœlo esse descensum super homines, qui crudelitatem iniustiamque magnam admiserunt, Dei veritate, quam intellexerunt, non vt ētes. Quā fuit hāc veritas? quia (inquit) quod notum est Dei manifestum est illis. Hi sunt gentiles qui Dei omnipotentiam, probitatem, ac sapientiam (etenim hoc est notum Dei) intellexerunt, quomodo hoc intellexerunt? statim inferius dicit: Deus enim illis manifestauit. Quomodo autem manifestauit? hoc etiam dicit: invisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quā facta sunt intellecta conspicuntur: sempiterna quoque eius virtus, & diuinitas, ita, vt sint inexcusabiles, quia cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt. O nimis severam sententiam. Deus nobis spiritū cōferat, quo eius vim intelligamus.

Coutemplamini totum hunc mundum esse scripturam quādam, cuius characteres sunt sol, luna, stellæ, ceteraque omnes creature, cunctosque hos characteres nos semper omnipotentiā, bonitatem, sapientiam, ac denique pulchritudinem universalis eorum creatoris docere: qui vno verbo cuncta creavit, eorumque esse sua infinita prouidentia conseruat. Itaque dicit hic sanctus Apostolus nos sic à creaturis Deum, eiusque attributa doceri, vt nullus sit adeo barbarus, qui, nisi tantam maiestatem dilexerit, atque coluerit, iniuste cōdemnetur. Hoc quippe significant verba illa, ita, vt sint inexcusabiles. Quod si super eos ira Dei descendit, qui à sole, luna, stellis, alijsque creaturis addū-

scantes

2 scentes etiam non coluerunt: quanto terribilis super nos corrueret
 nisi eū coluerimus, & amauerimus, cum non solum per insensi-
 biles creaturas, per prophetas, atque per Angelos, sed per sacra
 sanctum met ipsius os fuerimus edocti? Siquid rex per coquos
 suos aliquibus præciperebat, quod illi facere contemnentes ab ip-
 so rege crudeli morte punirentur, ex quo ipse idem alijs ore suo
 iuberet, illique hoc facere nollent, nonne illos multo maiori sup-
 plicio dignos esse iudicaretis? O utinam ex ijs scelerum nostro
 rum grauitatem, cognosceremus. Præcepit Deus coquis suis,
 id est, soli, lunæ, atque elementis, qua quicquid est ursumus, co-
 diunt, vt gentibus Deum diligendum, atque honorandum esse
 nunciascent: quia vero ei obedire noluerunt, in grauissimas, vt
 hic ait Apostolus, poenas, & abominationes, inciderunt, & per
 3 eas in æterna supplicia detinerent, deque illis dicit gloriosus
 Apostolus quod sunt inexcusabiles. Nobisq; etiā præcepit pro-
 prio ore aperiens os suum vt teū diligemus & coleremus: quod
 nisi fecerimus quid nobis erit? qualē excusationem afferemus,
 si illi inexcusabiles sunt: quomodo Dei iram fugiemus qui legē
 sanguinemque eius postquam talia documenta percepimus pe-
 dibus conculcamus? Quis igitur tam ferreus est qui hęc audiens
 non expuescat? Quis tam amens qui his argumentis non refi-
 pscat? & si hęc ipsa nihil apud vos efficiunt quid agam? quo me
 vertam? quid ultra dicam si vos non religio non Dñi timor, nō
 Christi crux, non clavi, non alape, non flagella, ceteraque; eius tor-
 mēta & beneficia tāgūt tāgāt saltē vel amor vestri, malorumq; vo-
 bis impēdētiū metus ne hęc tēporis opportunitatē quæ vobis
 4 diuino beneficio cōtingit vacuā abire sinatis, sed eā in pietatis &
 iustitiae operibus expēdētes diuinisq; legibus & præceptis obtē-
 perātes, & ab æternis cruciatib; liberari, & ad coelestē gloriā ipso
 donāte peruenire valeatis. Et aperiēs os suū decebat eos dicens:
 beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. In Mac-
 donia fons esse dicit ex quo quæ biberint oves si nigrae sine albæ
 reddūtur. Quod vtrūverūsit, neene parū nostra inter est perscrutari,
 at qđegovt verū affirmo, est qđ Zacharias, ppheta prædictus
 his verbis: In die illa erit fons patēs domui David & habitatibus
 Ierusalē in ablutionē peccatorū, & mēstruata. O Christe dulcis
 simile animarum nostrarum amor tu vere es fons hic multo an-
 tē promissus. Hęcque; coelestis doctrina, quā ore tuō docuisti, est
 aqua

Zacha. 13.

qua salubris, quam bibens anima quantumvis nigra sit, superis
nuem dealbatur. Quapropter fratres accedite, hæcque vitalem
aquam bibite, cœlestē hanc doctrinam amoris visceribus susci-
pite, ita tamen, ut protinus illam non euomatis. Quod autem
erit remedium, ut in sto machore retineatur, digeratur, & in spiritu
operatione inficiat? Beatus Paulus illud assignat, dicens: Cal-
ciari pedes in præparationem Euangelij pacis, qui præ imbecil-
itate stomachi nihil in eo retinere potest, pedes calceare debet,
ne terram tangant, quod calceis operti calefaciat, & in stomachum
calorem emittant, ut quæ recipit, valeat retinere. Tolle frater
peccator (tibi quippe dico) affectiones tuas à terra, appropinquā
tis mortis memoria illas operi terrestres vtilitates, quas filii hu-
ius saeculi anxii querunt, abiice, & nihil estimā, haec namque
eoh, quod est stomachus animi, frigesciūt, impediuntq; ne tibi
diuina consilia prospici. Per viscera Iesu Christi crucifixi vos de-
precor, siquidem assiduo verbum Dei audire gaudetis, ut illud
conseruare atque opere exercere curetis, & hac sancta Beati Pauli
doctrina vitaminī, quod animi pedes, id est, affectiones cale-
scant, & cor inflammat, & sic ex aqua vita ab hoc diuino son-
te simante fructum percipiatis. Mirabile visu est, unde Do-
minus hic initium sumit. O mirabile exordium, non vti que
sapientissimus magister rhetoricae ambages exquisuit, ut ad
quod volebat dicere perueniret: sed statim in principio sum-
mam totius Euangelicae legis ostendit, dicens: Beati pauperes
spiritu. Prior de spiritu paupertate loquitur est, quia cupiditas
fuit initium mali. Statim in principio mundi curauit Satha-
nas dominib[us] persuadere cupiditatem quiddam esse diuinum.¹⁷

Gene. 3.

Deumque cupidum esse, & sic eis dixit in Genesi ratione in red-
dens, quare illis Dominus prohibuerit, ne ex arbore in medio pa-
radisi cistete comedenter. Scit enim, inquit Deus, quod in qua-
cunq; die comedieritis ex eo, aperientur oculi vestri, & eritis si-
c ut Di, scientes bonum & malum. Quasi diceret: Scitote Deum
cupidis, immo esse aliquidq; super vos habere velle, nevere essetis
similes illi vobis vetuit, ne ex hac arbore comedederitis, scit enim
vos ubi primum ex ea comedieritis, sibi similes esse futuros. Mu-
lierq; hoc credens Deo similis esse cōcupiscēs, comedit, viroq;
suo ut comedet et per se asit, atq; ita probat Iustin⁹ Martyr libro
contra Gentiles, q; ex eccl hi omnes cogitarēt, in Deo cupidita-
tem

18 rem fuisse, & quod possent homines dij esse, ac ne essent Deum curasse, idolatria manauit. Et ita dixit Diuus Paulus: Radix omnium malorum est cupiditas, & post primorum parentum cupiditatem Cain primus filius, qui ex eis ortus est cupidus & avarus temporalium bonorum fuit. Idcirco cum scriptura te-
statur, agricolam fuisse. Et Iosephus, inquit, eum pre cupiditate terram coluisse. Et ubi nos legimus, Cain fuit agricola, alia translatio habet, fuit vir acquisitionis, atque haec cupiditas ipsum, vt peiora offerret, excusauit atque eclipsauit. Eclipsis ex interposi-
tione terrae inter solem & lunam efficitur: cumque terra sit opa-
ca in ea solis radij detinentur, nec ulterius progredi possunt. Sic in homine (qui mundus est abbreviatus) temporalium rerum cupiditas in voluntate sita impedit, quo minus rationis, & intellectus ra-

1. Tim. 6.

Gene. 4.

Similis.

19 dij animam clariscent, & ita ex camanet infoelix. Sicque tenet Hebrei cupiditatem adeo Cain ex casse, vt nullam aliam praeter hanc vitam esse crediderit, & ob hanc causam fratrem suum Abel occidisse dicunt. Abelmanque futuram vitam premissis, bonis, & supplicium malis esse tuebatur, quae omnia Cain negabat, super qua contentionem illum intererat. Et quia cupiditas in hominibus malorum omnium fuit initium, incipit diuinus ma-
gister ab eius contrario, dicens: Beati pauperes spiritu. Haec ver-
bafriam declarantur. Primo modo, quod beatissunt, qui temporalibus bonis affluent in eis affectionem suam non statuunt. Et ita dicit Ecclesiasticus: Beatus diues, qui inuentus est sine ma-
culâ, & qui post aurum non abiit, nec sperauit in pecunia & the-
sauris: quis est hic, & laudabimus eum: fecit enim mirabilia in vi-

Eccles. 31.

20 sua. O quam fœlices nuntij sunt hi dimitibus, quod deis Dei no-
mine dicatur eos in vita miracula facere posse. Si quemque com-
pedibus, catenisque vincitum tam celeriter quam aliud absolu-
tum atque expeditum currere videretis, non illud miraculum esse diceretis: Hoc utique facit diues virtute praeditus. Dimitiz
quippe sunt compedes atque catenæ, quibus homo vincitur, ne in spirituali via progreedi possit. Hominem vero temporalibus bo-
nis obsecrum per virtutem pariter cum paupere currere, nec di-
mitijs inquinari, aut fiduciam in eis statuere, miraculum est. Et ita
suffit de illo dici potest: Fecit miracula in vita sua. Et ita Beatus Chrysostomus dicit, temporalium bonorum contemptum alijs mihi. 27. in-
miraculis esse mirabiliorum. Nam in alijs miraculis totū Deus 2. Cor.
faciat.

Similis.

facit, hominem in eorum instrumentum assumens. Deū visum
 homini tribuere & mortuum suscitare, non mirum est, quando-
 quidem ipse est, qui totum facit, nec ex tua parte illa felicitas
 est: at in hac spiritus paupertate, non solum Deus operator,
 sed tu ipse etiam, qui tuam voluntatem & affectionem cogis ea
 nempe a bonis temporalibus extrahendo. Secunda horum ver-
 borū significatio est, quod iij, nempe, beati sunt spiritu, qui non
 solu ea possident, spiritum, & affectionem in illis collatam
 non habent: vero etiam, qui ea profus relinquunt, cū intelligat
 quantum viam spiritualem impedian: sicut faciunt iij, qui in sa-
 cris religionibus recipiunt, & semetipsum spiritu & voluntate
 pauperes efficiunt. Quāquam sanctus Iob, ignem, aerem, homi-
 nes, ac Dēmones aduersus eum prālium contulisse, intellexit,
 ac cunctis eum bonis priuatis, quia tamē illōs hæc omnia Deo
 permittente fecisse, sciebat, cœpit exclamare dicens: Nudus
 egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Do-
 minus dedit Dominus abstulit: sicut Domino placuit ita factū
 est, sit nomen Domini benedictum. O mirificam consideratio-
 nem. Nudus egressus sum. Nihil mihi subtrahitur: siquidem ni-
 hil, mecum in sepulchrum sum delatus. Et siquidem nihil ab-
 straxi de ventre matris meæ, & nihil est meum, cum Deus mihi
 omnia dederit, & ipse, quæ suarant abstulerit, sit nomē eius be-
 nedictum. Religiosus autem potest exclamare dicens: Tu Do-
 mine Iob bona dedisti, & tu ipse illa misericordiis Diabolis,
 igne atque hostibus subtraxisti: verum ego mei ipsius carifex
 esse volo, non expectabo, ut ignis aut Damon bona, quæ mihi
 dedisti à me auferat, sed ego propter te me illis abdicabo. Deus
 misditavit, & ego propter eum, & ut illi efficacius seruam diui-
 tis mespoliabo. O beatos, qui ut se totos Deo tradant sic secul-
 laribus rebus se expediunt. Beatus enim Augustinus dicit: Quæ
 delectat vera libertas ab amore mutabilium rerum liber esse ap-
 petat, ut ad vestru confusionem. Seneca dictum, licet Ethnici,
 yobis referam. Dicit ille ad Lucillum fatens se hanc libertate as-
 se lequitur r�uisse: Vaco mihi Lucille, vaco, & vobisq; sum, meus
 sum: celus enim nō metrabo sed cōmodo. Profecto quot hic ver-
 ba, tot sunt sententiae. legat̄ ait, non me trado, sed cōmodo.
 Quia tradere est semetipsum alienare verumq; mancipiū effice-
 re: cōmodare vero est tantum negotijs intendere, quantum p̄f-
 cisa

Iob. 1.

Seneca ad
Lucillum.

cisa necessitas postulat: & statim ad se reuersti. Verum quid, mi-
serabilius esse potest, quam cum filius Dei ad nos libertate do-
nandos in mundum venerit: quod in Ethnico reperitur id Chri-
stiano viro deesse? B. Paul. exclaimat dicens: Fratres non sumus. Gal. 4.
ancillæ filij, sed libere, qualibet libertate Christus nos liberavit. Vos
autem, o fratres, miserrima temporaliū bonorum seruitute nihili
Iominus detineri vultis? Maxima pfectio est vilitas vestra. Etia
in hoc secundo sensu, quibus Deus temporalia bona nō dedit, aut
qui possidebant abstatuit, & paupertate contenti sunt euq; toto
corde glorificant: quia eos in illo statu constituit, quem in mun-
do prædicauit, ad quē ipsi fortasse nunquam accederent, nisi à
Deo pauperes facti fuissent, pauperes spiritu vocantur. Felices
certe sunt, qui in hoc magnum se à Deo beneficium accepisse co-
gnoscunt. Gloriosus Apostolus Petrus dicit: Charissimi obsecro 1. Petri. 2.
vos, tāquā aduenas, & peregrinos abstinere vos à carnalibus de-
siderijs, quē militat aduersus animā. Et B. Pau. dicit: Nō habem⁹
hic manētē ciuitatē, sed futurā inquirimus. Ergo Deū in hac vita Hebr. 13.
Christiano diuitias, nobilitatē, & magnitudinē denegare, signū
est eu hęc oia illi in cōclō reseruare Deuq; nolle illū hic laborare,
isthac in cōclū deferēdo, siquidē peregrinatur. Magnū R ex illi
faceret beneficium, cui nō solū diuitias daret, sed etiā in ipsius do- Similes.
mo collocaret. Si ergo domus nostra est cōclū, magnū Deus illi
beneficium confert, cui requiem, & diuitias in cōclō reseruat.

Fratres, qui pauperes ęstis oculos aperite, discrimēq; cognos-
cite, quod in vita Christiana inter pauperes, atq; potētes ęstis, vos
quippe à Deo in eo statu collocati ęstis, vbi paſsim multe merē
26 di occasioneſ offerūtur ſi modo patiētiā habetis. Dives autē in
statu tāto remotiori à Christiana perfectione ſiti ſunt: quāto pro-
pter eorū superbiā mūdo, & pōpis ei⁹ ſunt magis deuinicti. Vna
ex grauiorib⁹ tētationib⁹ quib⁹ in hoc mūdo pauperes oppug-
natur, est q̄ cogitat ſi diuities eſſent multa misericordiæ opera
ab ūdatisq; gratiæ dignitate eſſe facturos. O benedicta ſit diuina
maiestas, quē ſumma liberalitate huius tētationis occaſionē ade-
mit: non enim plus à nobis pro gloria petit, quam habemus. Et
ita dicit Beatus Paulus: Si enim voluntas prompta ęſt, ſecun-
dum id quod habet accepta ęſt, non ſecundum id quod non
habet. Cumque Deus diuitias, & paupertatem ſingulis det, 5. Cor. 8.
in iuſtus utique eſſet, ſi ab aliquo quod nō illi dedit, expoſceret.

Itaque etiam rebus illis, quibus bona fortunæ prodesse possunt, non sunt necessaria; siquidem sine illis propter solam voluntatè Deus idem præmium, & gloriæ gradum tribuit. Tertia significa²⁹ti³⁰ horum verborum est, quod beatip³¹ pauperes spiritu sunt, qui propter Deum, nō solum te omnibus temporalibus bonis exuerunt: sed etiam propriæ voluntatis, & spiritus sui domini esse nō iuerunt: & ita semetipso³² spoliantes prælatorum suorum voluntati, per perfectam obediētiam se se tradiderunt. Et ita dixit Di³³u^s Iohannes Climacus, perfectam obedientiam propriæ volunta³⁴tis esse sepulchrum, & humilitatis resurrectionem. Dicitq³⁵; hyd³⁶ drargyrone in Hispanice (A³⁷zogue) nobis perfectæ obedientiæ exemplo esse debere. Hic quipp³⁸ omnia metalla penetrat, quod usque se se illis submittit, & nulli commiscetur immundiciæ. Tam oportet esse seruum Dei sicut hydrargyronem, qui nunquā³⁹ fistat, sed Dei cunctorum que prælatorum voluntatem non solum maiorum, sed & inferiorum etiam faciat. Et ita dicitur: Filii sapientiæ Ecclesia iustorum, & natio illorum obedientia, & dile⁴⁰ctio. Sicut de generibus dicere solemus: Homines illius generis, omnes habiles, aut lèpidi, siue ingeniosi euadūt: sic dicithic Spiritus sanctus: Iusti omnes coeli quadam sapiētia sunt prudentes: omnesque adeò sunt obedientes, ut ipsa obedientia valens appellari. Atque hoc est eos pauperes esse spiritu.

Dicit ulterius Dominus: Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. In mundo mites appellantur, qui prompto sunt ingenio, ut quæcunque rogentur, omnibus conformentur. Itaque eos mundus paratos inuenit ad quæcunque in eis imprimere vult. Hique mites, & bene morati vocantur, quia nulla in eis resistentia repetitur. Hoc autem bonum ingenium est amplissima ianua, per quam animæ destruccióne ingreditur. Ideo Seneca nolebat iuuenies, & virginis amorosos & conuersatione dulces, sed potius insulso⁴¹s, atque insipidos acre⁴²sque esse, quod virtute prædicti essent. Nam sicut vinum, quod eum primū in cuppam iniicitur, aptū est bibitu, facile corrumpitur: quod autem serò coquitur, atq⁴³ in initio asperū est, postea perfectius est, & diutius conservatur: sic etiam virginis, & iuuenies conuersatione suaues atque amorosæ mundū facile corrumpuntur: asperi vero atque insipidi facilius in virtute conseruantur. Non de hac mansuetudine, quæ spiritui atque virtuti maxime officit, Dominus loquitur: sed de coeli quada⁴⁴m

Climachus
Simile.

Ecclesiast. 4.

Simile.

30 quadam virtute, qua vir in calamitatibus furori resistit. Vnde
 mansuetudo est dulcedo mentis, quia animū post acceptam ini-
 riā, tanta cum dulcedine remanere facit, ac si illam non accep-
 set. Etenim ex iniurijs nobis illatis, & calamitatibus aduenienti-
 bus nobis tristitia atque ira solet obrepere, mansuetudoq; nos ab
 hac tristitia liberat, sicut affirmat Beatus Augustinus, & Diuus Augus.^{lib.}
 Thomas: Patientia vero est, qua mala & quo animo toleramus, id de patientia
 est, sine perturbatione irāne animo iniquo bona deseramus, per c. 2. in prin.
 quā ad meliora perueniamus. Et de ijs, qui hac mansuetudine Tom. 4.
 pollut, dicit Dominus: Beati mites, quoniam ipsi possidebunt D. Thome.
 terram. At quae et quispiam, de qua terra loquatur hic Domi- 2. 2. q. 136.
 nus. Nunquid de hac materiali terra, quam pedibus conculea- art. 1.
 mus? Non credo: hæc enim mansuetudine non acquiritur, neque
 31 possidetur, sed cupiditate potius, superbia, armis, ac prælijs. Nū
 quam Alexander Magnus quæ comparauit, acquireret, nisi ci-
 vitates aerrimè expugnasset. Nec Iulius Caesar, Romano in-
 perio dominaretur, nisi tyrrannide, atq; artificijs viceret. Man-
 suetudine huius mundi terra potius amittitur, quam acquiritur.
 Ergo de alia terra loquitur Dominus. Meritoque dicere possu-
 mus, eum hic loqui de terra, de qua alibi dixit: In patientia ve-
 stra possidebitis animas vestras. Cūm enim mititas, atque patiē-
 tia tam propinquæ forores sint, idem, quod de una, etiam de al-
 tera dicitur. Et sic profectio mites sunt animæ tuæ domini, quod
 est maius, quam mundi totius imperium. Vt enim summa veri-
 tas dixit: Quid prodest homini, si vniuersum mundum lucretur Luc. 21.
 animæ vero sua detrimentum patiatur? Qui vero patientia, &
 32 mititate non pollet, anima sua nō dominatur. Ira enim, & ince-
 ror illam in laboribus, & calamitatibus possident. Vnde de ali-
 quo dicere solemus: Ille sui non dominabatur, quādo hoc fecit.
 Per has virtutes, ac cæteras, quas hic Dominus docet, quasi per
 amplissimas vias sancti ad gloriam, qua modò fruatur, iter fece-
 runt: quoruin vniuersale festum hodie taneta mater Ecclesia ce-
 lebrat. Hoc que sanctorum omnium esse festum maximæ est mi-
 seris peccatoribus consolationis, qui in hoc exilio vivimus. Si
 enim festiuitas de solis cælestibus Hierarchijs esset, aliquaterre-
 stibus hominibus difficultas esset occasio. Sique festum de so-
 lis Apostolis, & discipulis, qui in autoris vita Iesu Christi socie-
 tate lauati sunt, celebraretur, quid faceremus hi, quibus tantæ di-
Luc. 9.
Sancti. i. pars. Fff gnitatio.

guitatis fors nō contigie? Quod si de solis sanctis Martyribus est, scit, qui ob nostrā sanctissimā fidei testimonium sanguinē gloriosum effuderunt, quid faceremus, qui propter hanc infallibilē veritatem adhuc sanguinem nō effudimus? Quod si de solis Eremitis, qui asperrimam in cavernis terrae vitam egerunt, solennitas fieret, quid faceret, qui sine illo rigore in ciuitatibus commorantur? Si que festum de solis Sanctis virginibus fieret, quæ carnales voluptates contempserunt, quid facerent, qui virgines nō sunt? Ideo Sanctorum omnium festū celebratur, in quibus multi sunt, qui non fuerunt Apostoli, non Martyres, non Eremitæ, nec virgines, sed latrones, homicidiæ, usurarij, aut adulteri extiterunt: & veram pœnitentiā agentes talui facti sunt: quod nos quantum graues peccatores sumus, spem enī capiamus, eosq; imitantes veram ex puro corde pœnitentiam faciamus. Quod cūm fecerimus, diuinam gratiam impetrabimus, posteaque cœlesti beatitudine in eorum societate fruemur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo omnium Sanctorum Concio Secunda.

Videns Iesu turbas ascendit in montem. &c.

Matthæi. 5.

Rem. 15.

IGNISSIMA est ponderatione benedictio illa, quam Beatus Paulus Romanis in iicit, dices: Deus autem spei repleat vos omni gaudio, & pace in credendo, ut abundetis magis in spe, & virtute Spiritus sancti. Deum appellat Beatus Apostolus, Deum spei: ipse enim verus est autor, & largitor illius. Numquaque profecto, in quibus apertius Deus esse manifestatur, est, quod miserrimum hominis cor ita confortat, ut ad ea quæ sperat prop̄p̄sius, quam ad ea, quæ videt, inclinetur: & plus apud eum valent quæ credit, quam quæ proprijs manibus constat, ac sensibus percipit. Et in hoc ostenditur quantum Deus apud homines valet, & vtrum ab eis, ut Deus habeatur, an non.

Huiusq;

- 2 Huiusq; spei optat sanctus Apostolus nos abundantia repleti,
Quanto nanq; maior, atq; viuidior fuerit hominis spes, tanto fer-
uentius difficilioribus rebus offertur, faciliusq; praesentia negli-
git; hincque acerrimæ pœnitentiæ, deliciatumq; despectus erit
tur. Hæc fecit, vt D. Basilius coram iudice illum cōminante, sua
deteq; vt relicta orthodoxa fide principi sub poena mortis obe-
diret, memorabilia illa verba responderet: Vt in amaliquid mihi
esset digni muneris, quod offerrem ei, qui maturius Basiliū de
nodo follis huius absoluere. O admirabilem viri sancti fernore.
O quam ardenter in sacro eius pectori spes vigebat. Notandum
que est, eum corpus follem appellare: quod alij carcerem, alij vē-
rō sepulchrum vocāt. Hic autem vir sanctus hoc vocabulo illud
nūcupat, quia corporis stimuli sunt status, quibus auimus effræ-
natis cupiditatibus inflammatur. Diabolusq; illud quasi follem
assumit, quo cordis humani fornacē accendat. Et B. Paulus licet
diuino spiritu repletus dicit: Si secundum hominē ad bestias pu-
gnauit p̄hesi, quid mihi prodest, si mortuus non resurgūt? Ex quo *1. Cor. 15.*
apparet gloriosum Apostolum p̄mij spe commotum illū cō-
flictū aggressum fuisse. Deniq; tam pretiosa, tamq; efficax est
spes, vt ipse S. Apostolus dicat: Spe enim salvi facti sumus. Spes *Roms. 8.*
autē, quę videt, nō est spes: nā quod videt quis quid sperat? si au-
tem, quod nō videamus, speramus, per patientiam speramus. Ad
mirabilis est spei commendatio, sanctū Apostolum de illa dicere:
Spe salvi facti sumus: nō quia sola spe saluemur: sed quia cōplu-
riū bonorū est fons, quoruū vnu est patiētia: de qua hic S. Apo-
stolus meminit. Ut diuinus Magister Iesus Christus pr̄stantis-
simam hanc virtutem hominum animis imprimeret, tam glorio-
sam mercedē illis promisit, qui virtutes, quas in hodierna sancti
Euangelij lectione docemur, fuerint operati. Et sic aperient os suū
dicebar: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorū est regnum cœlorum. O
quā merito diuina lex, quā lupernus hic legislator mūdo fanci-
uit, vocatur Euangeliū. Sic quippe illam inscripsit B. Matthæus
quilegem gratiē primus scripsit. Euangeliū nanq; idē significat,
quod latus nūcius. Ecce quām apte illi nomē hoc quadrigat, si qui
dē tā hilari snuncius filijs Adḡ refertur, cum eis tā vili p̄recio res
tam inestimabilis, sicut cœlorū regnū promittatur. Quanquam
lex vetus grauissima, obseruatūq; difficultima erat, terrena pro-
tunc eius obseruatoribus Dñs promittebat, vt patet in Leuitico

Levit. 26. vbi eiis dicit: Si in præceptis meis ambulaueritis, dabo vobis pluvias temporibus suis: & terra germinabit germen suum, & pomis arbores replebuntur. Apprehendet melsium tritura vindimiam, & vendemia occupabit lementem: & comedetis panem vestrum in saturitate. Aliaque ibidem eiis temporalia bona pollicetur.

Ideò que quantus Deus tot Moysi fecerat beneficia, vt cū modicarum, earumque alienarum cuium pastor esset, cum tanti populi ducem, Pharaonisque Deum quodammodo effecerit, omnia pluraque mirabilia illi operada commiterit, nihilominus tamē ipse Deo disicit: si inueni gratiam in conspectu tuo, ostende mihi faciem tuam. Et infernus dicit: Ostende mihi gloriam tuam, quasi cætera omnia te pectu huius patui faceret: & ita verum est universa terrestria homini satisfacere non posse. Nunc autem iam maiora sunt præmia, & quod nobis præcipitur multo facilius. Est que valde notandum, cœlestem magistrum singulis virtutibus singula præmia stabilire, nouit enim tepiditati nostræ sic esse necelarium. Accidit Regem in venatione desperdi, atque in pastorum tugurium deuenire, vbi famelicus magnis præcibus cibum petit, quem cum pastores non cognoscant, arbitrætes eum esse illusorè, illius vocibus obsurdescent. Quos adeò duros Rex perspiciens, dicit eiis: Date mihi cibos, & ego illos vobis satis super que persoluam: ego enim sum Rex. Illaque promissione illos commouet, quo id sibi exhibeant ministerium. Cū vero in aula regia existens quicquam seruis suis præcipit, aliquid ne illis pollicetur? Non tique, sed absolute imperat: illic enim cognoscitur, illeq; fœlicē se dicit, cuius ministerio Rex vti velit. Sic maximus ille Rex infinitæ maiestatis in suo regno cœlestis gloriæ, vbi a Beatis cognoscitur, seruis Angelis suis præmia non promittit, sed præcipit ut in celos mouere, alijs homines custodire, alijsque alia diuerfa ministeria iubet exhibere. Nō vero dicit: Hoc mihi ministerium præstate, & ego vobis illud exoluam: illi enim se fœlicissimos ducunt, cū sibi quicquam ab eo præcipitur: nempe, quia illum cognoscunt. Nos vero, qui hanc diuinæ maiestatis cognitionem nō habemus, vt ad sui ministerium moueat, omnia hæc nobis præmia proponit. Non poterat efficiacior persuasio repetiri, vt notat Beatus Lucherius,

Exod. 33.

Simile.

quā homines honoris, consolationis, vitaq; cupidissimi ad Dei legem

8 legem obseruandam mouerentur, quām cœlestis regni, æternæ
vitæ, infinitæq; consolationis eis facta promissio. At dicet quis-
quam: Pater hoc vtq; credimus: verum præsentibus solum bo-
nis commouemur: ideoq; tam negligēter futura bona licet æter-
na, tamq; diligēter præsentia, licet temporalia expetimus. Ad
hoc sic respondeo: Si hanc regulam in omnibus à vobis obserua-
ri viderem, non adeò mirarer, sed eam nisi cum Deo seruari non
cerno. Nimis enim vstatum est homines præsentia, certaq; bo-
na pro futuris, & incertis mutare. Quod si mihi nō creditis, quot
quot in Indias nauigant, interrogate illique vobis dicent, se bo-
norum, quæ illinc reportare sperant, cōfidentia commoueri, vt
domus suæ requiem deserentes, coniugales voluptates spernen-
tes, liberorumque præsentiam, amicorum denique suauissimā
conuersationem relinquentes illuc iter faciant: seque tumētibus
maris fluctibus committentes vitæ periculo passim exponant.
Hæc igitur, quæ vos temporalium bonorum cupiditate cōmo-
tificatis, à vobis Dei nomine petimus, vt in eius ministerium fa-
ciatis: scilicet, vt bona temporalia incerta pro futuris certis, &
æternis contemnatis. Adhuc hi miserirespondebunt se illis fu-
turis, incertisq; bonis efficaciūs commoueri, quia corporalibus
oculis cernuntur. His vtique accedit sicut Hebreis cum manna.
Qui, cùm illud omnia saperet, vt patet in libro sapientiæ, vbi di-
citur: Deseruiens vniuscuiusq; voluntati ad quod quisque vo-
lebat, conuertebatur, coturnices tamen Aegyptiacasq; ollas ex
optabant, vt patet in Exodo: Si quiseos interrogaret: Vt quid
querimini, quia vobis deest, quod est in manu vestra? Si carniū
ollas, si que coturnices concupiscitis, in manu vestra est, manna,
hæc, & alia vobis sapere. Vt quid querimini, cùm coram oculis
semen habeatis, quod solovelutatis vestræ motu omnes fert fru-
ctus, cum tamen non seratur, nec ad hoc terra excolatur? Respo-
derent, hoc solum sibi in manna esse odiosum, atque pertusum,
licet enim eius effectus, & sapor eorum voluntati erat conformis:
oculis tamen semper vnum, atque idem esse videbatur: ho-
mines vero pluris rerum speciem, exterioremque apparentiam
quām earum essentiam estimant. Homines contenti sunt sa-
pientes, fortes, boni, diuites, nobilesque estimari, quanuis iñ nō
sint. Et quia hæc Dei præmia in hoc sæculo exterius non appa-
rent, ideo infœlices filii. Ad eis tam parum commouente. O

Sanct.i.pars.

Fff .3

diabo

Sap. 6.

Exod. 16.

diabolicam cæcitatem, sanguineisq; lachrymis ploratu dignissimā. Fratres mentis oculos aperite, illosq; in eternis præmis signe, quæ Deus per has virtutes iter facientibus præparauit: nec ea propter brevia, inaniamq; huius saeculi bona velitis amittere. Dignissimum est hic etiam scitu Dominum pauperes spiritu mites, atq; plorantes beatos appellare. In quo manifestatur spiritualis gaudens, atque suauitas, quam iusti in virtutum exercitatione persentiantur. Communiter rei nomen illius imaginis accommodare solemus. Quemadmodum, si quis papyrus manu tenet, in qua est depictum templum, quæ situs quid manu teneat, verè respondebit, si dicat se templum manu tenere, cum revera solam eius imaginem teneat, sanctorumque imagines assignantes dicimus: Hic est Diuus Petrus, siue Diuus Paulus, aut Beatus Frâciscus: sic etiam iusti hic, & alijs in locis sacræ Scripturæ 12 beati vocantur, quia quandâ coelestis beatitudinis imaginem in animis ferunt: illius bonis etiam in hac vita quodammodo incipiunt frui. Et hoc est mysterium, quod refert Beatus Ioannes in Apocalypsi, dicens: Angelus ostendit mihi ciuitatem sanctam Hierusalem descendenter de celo. Vbi notandum est, quod cum gratia, charitas, pax, Spiritus sancti suauitas, conscientia que securitas iustis communicatur, tunc quodammodo coelestis Hierusalem in terram descendere dicitur, ut in illis residat. Et hoc est quod in Dominica oratione postulamus, cum dicimus: Adueniat regnum tuum. Hoc est, dona, gustus, spiritalesque consolationes, quibus iusti in celo fruuntur, huc ad nos in terram aliqualiter descendant. Loquensque sanctus David de hac iustorum suauitate dixit: Memoriam abundantia suavitatis tue eructabunt, & iustitia tua exultabunt. Vbi verbum hoc, eructabunt, diligenter pensandum est. In quo tanta spiritualis iustorum gloria esse significatur, ut eorum corda totam capere nequeant. Et alia translatio habet: Et iustitiam tuam exultabunt: & sic legit Diuus Hilarius. Itaque verbum, quod in nostra translatione est neutrum, illa actuū facit.

Apos. 21.

Psalm. 144.

In quo diuina exaggeratione denotantur iusti Dei iustitiam lætiticare. Id est, si Deus lætitiam percipere posset, iustum hilarem perspiciens denuò lætaretur. Obenedicta talis probitas, atque amor. Fratres hæc audientes non stupetis? Nunquid in.

14 in cordibus vestris desiderium nouum non oritur tam bono Domino seruendi, qui seruos suos tot afficit indulgentijs, vt etiam in hoc s^eculo illos beatos efficiat? Nec verò nimis mirandum est iustos diuino spiritu replete (cuius fructus iecūdum B. Paulum est gaudium & pax) voluptatem ex virtutum exercitacione percipere, siquidem in virtute Ethnici voluptatem reperire fatebantur. Super quovnū vobis narrabo, quod vos maxime ob stupefaciet. Iam (credo) audistis hominē extitisse Epicurū nomine, qui voluptatem adeò dilexit, vt in ea beatitudinē sitā esse dixerit. Hic cum animorum imortalitatem, diuinam prouidentiam, præmīumq; bonis, ac supplicium malis esse non crederet, omnēsque vias ad voluptatem diligenter exquireret, subtilliter docuit hominē ad voluptatem impetrāndam vitia fugere,

15 virtutemque amplecti oportere. Quid hoc est, o Epicure? Quid tibi cum virtute, siquidē ei præmiū dandum esse non credis? Et quomodo via fugienda esse doces, cū ea nullo esse puniēda supplicio credas? maximeque cū secū afferant voluptatē? Responde: Cū voluptatem nimium diligam, eamque in omnibus rebus exquiram, nihilque delectabilius virtutis honestate & pulchritudine reperiam, ideo voluptatem inuenire volētem, vt illam sequatur; admoneo. Cumque in omnibus meroem, amaritudinemque voluptati contrariam fugiam, nihilque animum crudeliū torqueat, quam conscientia peccatorum, ideo illa fugienda esse doceo. In cuius confirmationē hanc veritatem protulit Philosophus ipse sententiam. Potest enim nocenti contingere, vt lateat, latendi fiducia non potest. Quam

16 sententiam sic Seneca declarat. Ideo, inquit, non prodeat latere peccantibus, quia latendi etiam si facultatem habent, fiduciam non habent. Ideoque à continuo metu, & angore animi tui esse non possunt. O res miranda, hominem voluptati deditissimum tale proferre: quod tamen tu cū Christianus sis, animique immortalitatem, & cœlestium bonorum, infernaliumque tormentorum æternitatem credas, minimè dicas. Hoc cœlum, hoc terra, hoc muta elementa, hoc saxa ipsa, atque marina, si id quidem fieri posset, lamentarentur, & obistupescerent. Et quemadmodum iusti, quia quandam cœlestis beatitudinis imaginem in conscientia gerunt, beati vocantur; sic mali, quia quoddam in animis inferni habent

Gala. 5.

Seneca.

exemplar, & iam in hoc saeculo quodammodo maledicti, atque ¹⁷ damnatis similes sunt, idcirco maledicti vocantur, ut in Psalmo: Maledicti, qui declinant a mandatis tuis, atq; in alijs compluribus sacrae paginae locis. Ideo que postquam Isaías Prophetæ dixerat: Dicite iusto, quoniam bene, quoniam fructum adiumentum suarum comedet: statim subdit, dicens: Vt impio in malum, retributio enim manuum eius sicut ei. Sicut mali ludos, voluptates, cibos, Dei que offendendi modos, sic iusti sanctas exercitationes, quibus ipsi magis placeant, diligenter exquirunt. Et trique etiam in hac vita inuentionum suarum fructus gustare incipiunt: sic que iusti cordis exultatione fruuntur: peccatores vero conscientia mortibus contorquentur. Unde verba illa Beati Pauli dicentis: Qui flent, tanquam non flentes sint, & qui gaudent, tanquam non gaudentes sint: de bonis, ac malis dici possunt. Qui enim diuina sunt gratia repleti, quanvis nudi sint, plurimisque erumanis obsideantur, quanvis fleant, tanquam non flentes sunt, quia in medio horum laborum spiritus gloria fruatur: vt dicitur in Proverb. Secura mens quasi iuge conuiuum. Peccatoresque licet temporalibus voluptatibus delectentur, si eorum corda patescerent, carbonibus nigriora, tristiora que reperirentur. Et ita, et si gaudent, sunt tanquam non gaudentes, sicut affirmat Ecclesiasticus, dicens: Præcordia fatui quasi rota carri. Rota carri non vnet semper stridet, talia sunt viscera peccatoris. Cum enim Spiritus sancti inunctione careant, semper strident, & inquietantur propter interiori conscientiae mortum, & obtestationem. Quod si quis dicat: Pater nonnulli peccatores scelerum pelago innatant, nec tamen ad eorum corda mœror accedit: quomodo tu dicas in eis quandam esse imaginem inferni? Hoc utique magna depravationis est signum. Tempore belli (*Quando disparany fueran los tiros del artilleria,*) & præ armorum strepitum mudus corruere videtur, si qui sunt illie ebrij rident, latique sunt, atque quieti, quasi omnia tranquilla, & pacifica essent. Quomodo hianto periculo expositi, rident, atque latentur? Sunt quippe ebrij, & insani, illumque armorum strepitum aliquem arundineum ludum, aut rem magnæ latitiae esse putant: ideoque cum eos lamentario porteret, rident, & exultant. Credite mihi fratres, vitia huius sæculi sunt vinum inebrians homines: quibus si nimis indulgent, tanquam ebrij, insensati, atque irrationabiles manent.

Psal. 118.

I.ai. 3.

I. Cor. 7.

Prov. 12.

Eccl. 33.

Simile.

20 manent. Contra hos exclamat Isaías , dicens: V & qui potentes estis ad bibendum vinum, & virifortes ad miscendam ebrietatem . Hiigitur sic inebrati non sentiunt in quanto discrimine versentur , & ita cum flere deberent, lètantur, & rident. Et cum prædicatores in pulpitis , siue illorum amici charitatue illos hortantur, & inferni cruciatibus comminantur: omnia illudunt, exaggerationesque ac dicendi modos esse arbitrantur: ac tam securi alacresque manent, quasi quæ fides, sanctumq; Euangelium prædicat, mendacia essent.

Dicitigitur diuinus Magister: Beatip pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum . Hunc locum grauissimi Doctores exponentes varias protulere sententias sanctitate, ac veritate conformes . Hoc autem nunc dicere mihi visum est, spiritus 21 paupertatem esse voluntariam quandam temporalium bonorum abdicationem, & renuntiationem, ita vt nihil terrenum, ac temporale hominis cordi dominetur: diciturque paupertas spiritus, quia maxima spiritus voluntate diligitur. Sicut quem quenquam magna spiritus affectione spiritalia videmus efficerre, dicimus: Ille est spiritu feruidus: sic commendans Diuus Paulus Lacedæmones dicit: Altissima paupertas eorum abundauit in diuitias simplicitatis eorum: quia secundum virtutem testimonium illis reddo, & supra virtutem voluntarij fuerunt. Quæ paupertas, quia nimis voluntaria, ideo altissima, & magni meriti erat: virtutum enim actus quo magis voluntarij sunt, eo magis sunt meritorij. Hanc paupertatem hic summus mundi Magister commendat, quæ effræ natam tem Ione. 4.

22 poralium bonorum cupiditatem, & affectionem conatur cunctare. Sedebat sanctus Ionas sub umbra viridis hederæ, & latitatus est super hedera latitia magna. Et parauit Deus vermem, & percussit hederam, & exaruit. Hic diuinæ huius sententiae doctrina coelestis delineata fuit. Per hederam temporalia bona significantur. Hedera enim, si arbori, aut alicui rei solidæ hæreat, nimis in altum tollitur: sin minus per humum serpit. Hoc etiam temporalibus rebus est proprium . Quæ si hospitali, carceri, pauperique adhærent, usque ad coelum ascendunt: quod si alicui pietatis operi non adhærent, per terram serpunt. Cum enim soli pompa, vanitatique deseruant,

ad cœlum non ascendunt. O quām eximia consideratio hæc.²³
 O fratres diuites, ne diuitias vestras in terra manere patiamini, thesaurizate vobis thesauros in cœlo, operibus misericordiæ illas impendite, & sic ascendent, vt eas in cœlo custoditas reperiatis, cum illuc iueritis. Sub huius hederæ umbra sedet homo gaudens, cum temporalibus fruitur bonis. At vermis quidam ore suo hederam hanc abrodit, & fecit arestere. O Christe vitæ reparator, & animarum nostrarum amor dulcissime, Tu es Dominus hic vermis. Et ita per Prophetam dixisti: Ego sum vermis, & non homo, quia non es homo superbus, & malus, sicut cæteri homines. Tu Domine viridem hanc hederam abrodisisti, cum sacratissimum os tuum aperiens dixisti: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.²⁴ Ex tunc æstimata sunt diuitiæ à iustis sicut res arida, & absque vera pulchritudine: multique ab eis affectionem abstractentes illas libentissime, ardentermoque spiritus ferore reliquerunt. Verum vœ, vœ vœ vobis, o Christiani, multos etenim vestrum alloquī volo. Dicite, si superni huius magistri discipuli estis, vnde vobis tantus diuitias possidendi agon aduenit? Vnde vobis tam detestabilis hæc auri famæ procelsit? Quo modo cū hedera à diuino hoc verme fuerit abroda, atque arefacta, vobis tamen viridis, ac decora videtur? Si Dominus dixisset: Beati diuites, quoniam ipsorum est regnum cœlorum, non esset mirum, si tanta sollicitudine diuitias quereretis. Cū autem dixerit: Beati pauperes: tam anxij illas exquiritis? Quæ amētia est ista fratres, quod cum Christianam religionem profiteamini Ethnice, barbarèque viuatis? Vos estis Christiani profissione, sed Ethnici conuersatione. Viuite, viuite secundum fidem, quam habetis, ne vos metipsos decipiatis. Hæc temporaliū bonorum abnegatio diuino amore corda maxime fulcit. Et ita vbi nos legimus in Isaia, Laudabit te populus fortis, septuaginta interpr. transtulerūt. Benedic tibi populus pauperū. In quo ostenditur in diuina phrasi idē esse, pauper & fortis. Hæc enim voluntaria paupertas est certissima quædam via ad fortitudinem consequendam.

Subditque diuinus Magister dicens: Beati mites: quoniam ipsos sudebunt terram. Hæc virtus ex superiori proficitur. Si enim quis

26 quis honorem, diuitiasque nō dilexit erit, quanuī eas amittat, aut aliquis subtrahat, non rapietur in iram: quia in amissione rerum (ait Diuīus Augustinus) tantus eportet quod sit dolor, quantus in illis erat amor. Et sic ubi nos legimus in Isaia, Conculcabit eam pes, pedes pauperis, gressus egenorum, Sept. interp. verterunt: Conculcabunt eam pedes, pedes mansuetorum. Itaque quos una translatio pauperes, hos alia mansuetos appellat. In quo significatur paupertas spiritus fons esse, ex quo mansuetudo dimanat. Et hæc virtus hominem inclinat, ut nocentibus sibi benefaciat. Te persequenti non officere, ex patientia prouenit, eidem verò proficere, ex mansuetudine proficiscitur. Superbia homines mouit, quò ferociter, atque tyrannice huius terræ dominarentur: at terra viuentium non ty- Prou. 32.

27 rannide quidem neque ferocitate sed patientia potius, & mansuetudine comparatur. Et sic dicitur in Proverbijs: Arma & gladij in via peruersi: custos autem animæ suæ longe recedit ab eis. Vbi alij transtulerunt: Arma, & gladij in via superbi: In quo ostenditur superbia peruersum hominem ad tyrannides exercendas, armisq; & gladijs vtendum commouere. At custos animæ suæ mansuete recedit ab eis: quia super omnia æternam beatitudinem nititur possidere. Aliquam in humano corde irā exurgere non est mirum: valde tamen mirandum est hominē rationalem eam sic accrescere pati ut eius mancipium efficiatur. Et sic dixit Patriarcha Iacob loquens de Simeon, & Levi, Qui in furore suo occiderunt virū, Maledictus furor eorum: Gene. 49. quia pertinax, & indignatio eorum, quia dura. Maledictum vocat furorem, quia pertinax. Moyses duos viros Hebræos, quise cundum nonnullorum sententiam, erant Dathan, & Abiron, Ex. 2: decertantes videntur. Et charitate cōmotus, dixit ei, qui faciebat in iuriā: Quare percutis proximū tuum? Qui iratus in eū respondit. Quis cōstituit te principem super nos? Num occidere me tu vis, si cutheri occidisti Aegyptiū? Cognoscensq; Moses homicidiū, quod fecerat, esse reuelatū, fugit ab Aegypto. Transactisq; postea quinquaginta, & pluribus annis reuertēs Moses in Aegyptū octogenarius, ut populū Israēl Pharaonis seruitute liberaret, et si tot fecit miracula, ubi primum ad solitudinem accesserunt, Dathan & Abirō quos ipse quondam rixantes separaverat, primi in eum similitates concitarunt. Ex quo apparet quam

quam altas ira, & odium in illorum maledictorum hominū animis radices egerat, siquidem adhuc post quinquagesimum annum durabat. Deus nos liberet odio cordi impresso: tot enim vires colligit, adeoque hominem excecat, ut eum alium hominem impellat occidere. Quā execrabile autē hoc Deo sit, patet ex ijs, quae dixit in Genes: Sanguinem, inquit, animarum vestiarum requiram de manu cunctarum bestiarum. Hoc est, etiam in brutis animalibus immanitatem hanc puniam. Quod si Deus promittit brutum animal, quod hominem occidit, à se esse puniendum: quale supplicium de homine sumet, qui rationalis cum sit, quasi immanis bellua furore se finit excæcari, fratremaque suum intermit? Ecquis audiens Deum animalia, quae nullam admittunt culpam, esse puniturum, non obstupescit? Ideò nos Beatus Paulus admonet, dicens: Ira scimini, & nolite peccare. Sol non occidat super iracundiam vestram: nolite locum dare diabolo. Dicens hic sanctus Apostolus: Ira scimini, non nobis permittit irasci, sed vult dicere: Si tanquam homines in abeclles ira concitati fueritis, statim eam comprimit, quod saltem ad lethale peccatum non perueniat. Quod si tanta fuerit miseria vestra, ut eam sinatis accendere, sol non occidat super illam. Hoc enim Sathanas maximè vult, scilicet, ut iram in vobis aliquantulum requiescere patiamini. Hic quippe fons erit, ex quo ipse multa mala elicet. Ideòque statim addit, dicens: Nolite locum dare diabolo. Quod si quis querat, quomodo ira superari possit, sensualitasque domari, haec ceteraque, sicut noua mula domabitur, quādiu compedibus deuinctam tenetis, nec eam soluitis, quousque dometur. Sic tu o frater sensualitatem tuam, quasi mulam indomitam compedibus alligasilendo, nec iniurijs respondendo, tibi que metipsi interius resistendo, ita, ut quanuis passio te sollicitet, ut vlciscaris, tunc conforteris assiduos charitatis actus exercens, Deumque rogans, ut cor tuum mitiget, tibique nocenti beneficiat. Atque etiam considera hominem sibi datum inferenti Dei esse ministrum, quo te propter scelerata tua punit. His compedibus bestiam hanc vincire debes, nec eam soluas quousque quietam, nimisque domitam experiaris.

Beati qui turgent, quoniam ipsi certabuntur. Valde notandum est primū iustū, qui in mundo natus est, luctū fuisse vocatum. Et hic fuit Abel, qui significat luctū. Et Seth natus est filius, quē vocavit

32. uit Enos: iste cœpit inuocare nomē Dñi. Et Enos significat ho-
minē afflītū. Itaq; primus iustus, & primus, qui cœpit inuoca-
re nomē Domini, hoc est, eum prædicare, alioq; docere, vt eū
inuocarent, atq; laudarent, nomina habuerūt, quibus significatū
est iustorū vitam super terram esse debere continuū luctū, & af-
flictionē pro abominationibus, quæ cōmittenda erant. Hic au-
tem fletus non requiritur in oculis, sed sufficit, si sit in corde. Nā
loquens Deus cum Samuele dixit ei: Quousq; tu luges Saul, cū 1. Reg. 17;
ego proiecerim eū, ne regnet super Israel? Non plorabat Samuel
vt puer, sed tristis erat. Et hoc vocat Dominus fletum. Sic dici-
mus eos, qui ob sua, aliena que peccata contristantur, lamentari,
quia vero lugent, consolabuntur. Perhas vias sancti ad Deū per
venerunt. Per spiritus paupertatem iter fecerunt sancti Aposto
33. li, faciuntque sancti, atque humiles religiosi. Per mansuetinē,
& patientiā gressi sunt glorioi Martyres, & per lachrymas pro-
cesserunt sancti sacerdotes, qui aliena peccata plorarūt, verique
pœnitentes, qui sua lamentantur. Per misericordiam ambula-
runt sancti confessores, plurimique sancti co-ingati. Per cordis
puritatem sanctæ virgines ad ætherea regna peruererunt. At
vos quotquot adeatis fratres, interrogo, per quam harum viarū
iter facitis? Timeo quidem, ne multi hic ad sint, qui per nullam
earum gradientur: qui nec pauperes spiritu, nec mites, nec mu-
di corde sunt, nec peccata sua slera norunt. Et tamen securi vi-
uunt, ridentque & delectantur, cū extra cœli vias ambulent,
quasi omnia, quæ sanctum hoc Euāgelium docet, fabulae essent.
Fratres mei. Veum timente, perditionem vestram lamentamini,
34. feruentissimeque per sanctas has vias iter facere incipite,
diuinamque gratiam cōsequemini, qua cœlestis
gloria comparatur: ad quam nos perdu-
cat Iesus Mariae filius,

Amen.

In

In eodem Festo omnium Sanctorum Concio Tertia.

*Videns Iesu turbas ascendit in montem, &c.
Matthæi. 5.*

Hier. 3.

NAgna cum exaggeratione dixit Hieremias Propheta: Bonū est viro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Sedebit solitarius, & tacebit: quia leuavit se super se. Quasi diceret: Hæc tria, scilicet, hominem sedere, idest, quiescere, & statu suo contentū viuere, solitariumq; esse, vt pec-
candi occasiones fugiat, Deoque impensis vacet, & tertium, sci-
licet tacere, nō impetrat, nisi, qui leuavit se super se, hoc est, qui
sui Dominatus est. Utq; facilius, & suauius ad tantam sublimita-
tem perueniatur, dicit hic sanctus propheta, multum conduce-
re, si cursus multo antea capiatur, idest, si homo ab adolescentia
sua diuino iugo se subiecerit. In quibus verbis ostenditur quam
pretiosum sit silentiū. Ideoq; illud magnopere D. Iacobus com-
mēdat dicens. Sit omnis homo velox ad audiendū, & tardus ad
loquendū. Ut enim sapiens ait, in multiloquio non deerit pecca-
tum: qui autem moderatur labia sua, prudentissimus est. Nam,
sicut ex interiori horologij ordine, aut perturbatione ipsius ex-
terior moderatio, aut inordinatio prouenit: sic ex interiori cor-
dis compositione exterior verborum, atque operum etiam mo-
deratio proficiuntur. Non solum autem inter viros divinę fidei
lumine illustratos, sed etiam inter eos, qui illa caruerunt, silentiū
maxime commendatur. Sicut enim nonnulli beneloquēdi artes,
qualis est rhetorica, faciunt: sic Socrates bene tacendi librū com-
posuit. Non enim minor est scientia, nec minus necessaria scire
bene tacere, quam bene loqui. Et ita discipulis suis primo quin-
quenio silentiū inbebat obseruare: dicebatq; . Loqui ignorabit,
qui tacere nescit. Et Plutarchus, Pauca, inquit, loquētibus pau-
cis legibus opus est. Dicitq; inferius, Sicut vas vacua magis, quā
plena sonant, sic stultos loquaciores esse sapiētibus. Et quē admo-
dū duæ cuppe, altera vacua, & altera plena solo sonitu differūt,

Iac. 2.

Prov. 10.

Simile.

Socrates.

Plut. de edu-
cati. liberor.

4 sic stultus tacēs à sapiente nō differt: eiusq; verba ipsius insipientia
 patefaciut. Hoc silentiū à diuinis literis adeo cōmendatū nos su-
 pern⁹ Magister Iesus Christus Dei filius suo diuino exēplo misi
 fice docuit. Nā quasi triginta annos tā diligēter silentiū custodi-
 uit, vt vſq; ad illud tēpus in sānto Euāgeliō nō dicatur fuisse lo-
 cutus, nisi cū sacratissimæ genitrici suæ dixit: Nesciebatis, quia Lue. 2. 12
 in his, quæ patris mei sunt, oportet me esse? Et quæ illic in tēplo
 in medio doctorū locutus fuit, quæ, vt ibi dē sāntus Euāgelistā
 refert, talia erāt, vt oēs, qui cū audiebāt obstupescerēt super pru-
 dētia, & respōlīs eius. Et postquā pertā ineffabilū miraculorū
 operationem se mundo manifestauit, parum etiam locutus est.
 Ideoq; dicit sāntus Euāgelistā. Aperiens os suum docebat eos.
 De homine semper loquēte nō est cur dicatur: aperniſſe ossuū
 5 siquidem fere semper illud habet apertum: quod nū aliquando ta-
 cuit, quāli miraculose illud clausissē dīcī potest. Qui verò tacens
 est & silentium obseruat, per exaggerationem os suum dicitur
 aperniſſe. Et ita dicit Sapiens: In ore fatuorum cor illorum, & in
 corde sapientium os illorum. Stulti cor habent in ore, quia sine Eccl. 2. 12
 prudentia, quicquid imaginantur, locuntur: sapientes vero os
 habent in corde, quia prius quam loquantur, diligenter consi-
 derant quid sint locuti, & vtrum deceat loqui nec ne. Disca-
 mus igitur fratres ab hoc diuino magistro ad tō silentium obser-
 uare, vt per admirationē de singulis nobis dici possit: Aperiens os
 suum. Dicit igitur sāntum Euāgeliū: Apoc. 7. 14 Idēns Iesu turbas ascen-
 dit in montem. Etiam B. Ioannes dicit: Vidi turbā magnam, quā
 dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus & tribubus, &
 6 linguis, & populis stantes ante thronū in conspectu agni ani-
 mi itolis albis, & palmæ in manib⁹ eorum, & cantabant vo-
 ce magna dicentes: Salus Deo nostro, qui sedet super thronum,
 & agno. Non est haec turba, sicut illa, de qua sāntum Euāgeliū
 loquitur. Hi, quorum meminit Euāgeliū, adhuc in periculo-
 so huius sc̄culi mari versabantur: illi vero iam in seculo por-
 tu morabantur. Illi candidis, isti vero maculosis vestibus indu-
 ti erant. Isti adhuc in campo vulneribus concisi dimicabant, nec
 quo modo sibi esset à prælio exeundum sciebant: illi vero pal-
 mas victoriæ partæ manu tenebant. Isti salutem exquire-
 bant: illi verò Deo & agno iam gratias agebant propter sa-
 lutem, quam per ipsius agni meritā fuerant affecuti. Denique
illæ

Iste sunt turbæ, quæ turbantur: illæ verò sunt turbæ totius turbæ
tionis immunes. O felicissime beatorum status, quando tandem
te perfuerimus! Hunc fratres diuinum Magistrium per vias, quas
nobis in hodierna sancti Euangeli lectione demonstrat, sequamur:
per has enim ad illam aeternam felicitatem peruenitur.

Videns ergo Iesus turbas, scilicet, intuitu miserationis, ascendit in
montem. Videbat, ut circiteremus ad spiritalia negotia tractanda que
tem, solitudinemque requiri. Et cum sedisset. Sedit utique; sicut do-
Matt. 17.
Ioel. 2.
ctor in cathedra (Que portale graduo eterno Padre) cum dixit: Ip-
sum audite. Et propheta Joel dicit: Filiæ Sion exultate, & laeta-
mini in Domino Deo vestro, quia dedit vobis doctorem iusti-
tiae, & descendere faciet ad vos imbre matutinum, & serotinum.
Suauiissimam supremi huius doctoris doctrinam animorum fœ-
cundatricem vocat sanctus Propheta opportunam pluiani. Et
qui prius, cum legem scripturæ dedit, cum fulgurum, tonitruo-
rumque strepitum, quo populum terruit, est loquutus: ipse nunc
sedens mansuetudine loquitur, & suauissimo sermone auditorū
corda permulcat. Sedit diuinus Magister, ut nos doceret præla-
tos (muy de assiento,) & cum tranquillitate ad animarum salutem
attendere debere: siquidem hoc est unum ex precipuis muneri-
bus, quæ tenentur exhibere. Vix autem illis, qui lautissime epu-
lantur, & bibunt, voluptatibusque lenter indulgent, quæ verò
ad animarum salutem pertinent, vel non faciunt, vel celerime,
& quasi per transennam faciunt. Isaías Propheta de prælatis &
Iai. 56.

Sy-
nagogæ querebatur, dicens: Speculatoriæ eius canes muti non va-
lentes latrare, videntes vana, dormientes, & amantes somnia. O
vitiani malum hoc in eis stetisset, neque ad nostra infelicitissima
tempora peruenisset: in quibus non defuntaliqui, qui sunt canes
muti, non valentes latrare. Cani latrati, si panis fragmentum im-
mittatur, stat in latrare cessabit. Multi prædicatores in monaste-
riis suis religiosi, aut in Ecclesiis suis canonici cum essent feruen-
ter concionabant, & vitia reprehendebant, qui, ut primi epis-
copatui præficiuntur, protinus tacent. Balaam dixit: Si dede-
Num. 24.

mihi Balac plenam dominum suam aurum, & argenti, non potero
præterire sermonem Domini Dei mei, ut vel boni, vel mali quid
proficerem ex corde meo: sed quicquid Dominus dixerit, hoc lo-
quar. Mirabile est, cum his homo barbarus, & malus esset, auto-
tamen & argento corrupti nequissime, quod veritatem taceret: te-

Verò, dō Christiane, quacunque re vinci. Verum est Deum aliquid permittere prēlatos canes mutos esse in poenam scelerū subditorum: sicut ob Alia peccata prohibuit, ne Beatus Paulus Apostolus, sanctique eius loci in ea prædicarent: ut dicitur in actis Apostolorum. Vt etati sunt à Spiritu sancto loqui verbum Dei in Asia.

Act. 16.6.

Et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius? Scilicet, qui cœlestē illā doctrinam audire ardenter cupiebant: ne quod verbum prætermitterent, atque ut diuinum illud semen, quod postea in mūdo satui erant, melius colligerent. Vt illis, qui sacerulares fabulas terrenasque res audire cupientes, diuinum verbum audire recusant. Et ecēas Ezechiel admirabilem illam visionem, quā vidit, ubi subditos rotas currus, quem sancta animalia vehūt, appellat, dicit, rota una iuxta Cherubynum, & rota alia iuxta Cherubynum. Vbi quos prius vocarat animalia, nunc Cherubim appellat. Animal enim aliquam ignorantem præseferre videatur: Cherub autem significat magnam scientiam, quæ prælatis per hæc sancta animalia, & Cherubim significatis nimis necessaria est. Vnde Beatus Paulus diuersa dona referens, quæ Deus in ministros suos diuisit, sic ait: Qui dedit quosdam pastores, & doctores. Vbi significavit, necesse esse animalium pastorem esse doctorem; id est, sapientia prædictum. Dicitque Ezechiel singulas rotas singulis Cherubim esse coniunctas: significans quam diligenter subditos prælatis suis inherere, eorumque sancta verba audire, & vestigia sequi oporteat. Et sic dicit: Cū eustibus ibant, & cum stantibus stabant. Ut que ostenderet se spiritualiter sub hac metaphorā loqui, subdidit: Quia spiritus vita erat in rotis, id est, quia viue rotæ erat, & spiritu, ac ratione ducebantur.

Ezech. 1.

C. 10.

Ephes. 4.

Tales erant sacri Domini discipuli. Ideoque, cum sedisset, accesserunt ad eum: & aperiens os suum docebat eos. Ecce completum quod ipse multò ante aperte Isaiam Prophetam promiserat, dicens: Ego Iai. 52. ipse qui loquebar, scilicet per Prophetas: Ecce adsum. Ecce ego ait Dominus, ad maiorem vestri consolationē vobis per quos meū loquor. Beati, qui ex diuino illo ore verba audire meruerint, & ex illis fructum perceperunt: & beati, qui nunc eis debitam reue tentiam obseruantes, illa adimplere curāt. Hunc supernū Dominum fratres exorate, vt siquidem vos ore proprio docere dignatus est, vobis spiritum conferat, quod sanctam eius doctrinā

Sanct.i.pars.

Ggg

exequa-

Eccle. 35. exequamini. Attendite sapientem dicere : Qui conseruat iesum, multiplicat orationem. Vbi alia translatio habet: Qui conseruat verbum, multiplicat orationem. In quo significatur ad unum tantum Dei verbum opere compleendum opus est se orationes multiplicari. Tanta quippe est cordis nostri debilitas, atque rebellio. Hic Dominus os suum aperiens docuit, quia semper tacens suo sancto docebat exemplo. Aperuit bonus Iesus os suum, ut cor reuelaret: nos autem ora nostra soleamus aperire, ut corda celemus. Aperuit Dominus illud os divinum & ex illa locupletissima lacri pectoris capsula (joyas) inseparabilis valoris abstraxit, nobisque dedit, quo vitam nostram ditaret. Deus os & cor aperuit: nos vero os aperimus, & cor claudimus. Cum lingua sit clavis ad aperiendum, malignantes eavuntur ad claudendum. A firmat quis, tibi se esse amicissimum, cum tibis sit inimicus: itaque oris verbis cordis odium legit: quem si mentiri dicas: magna se iniuria affici, ducit. Mentiri decorum, hoc tamen sibi dici, contumeliosum iudicat.

Psal. 61.

Fratres os aperite sicut Dominus suum aperuit, scilicet, ut singularis veritates loqueretur, utilissimamque doctrinam eruditiret dicens: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum celorum.* Pauperes spiritu recte sunt, qui relictis omnibus saecularibus, eorumque affectione nudum Christum nudati sequuntur: quae est apostolica virtus. Alij dicunt pauperes spiritu esse, qui quanvis bonis temporalibus affluent, eis tamen coronam apponunt. Implet enim quod David docet dicens: *Divitiæ si affluent, nolite cor apponere.* Alij affirmant pauperes spiritu esse, qui studiofissime omnia relinquere vellent, quia tamen liberi, ac familia sunt astricti, hoc facere non possunt. Ego vero hos non pauperes spiritu iudico, sed pauperes spiritu quoad desiderium: non enim ad sublimem hanc, Apostolicamque virtutem peruererunt. Sicut dicitur martyr desiderio qui efficacissime martyrum exoptat: nec tamen absolute martyr appellatur, nec a sancta Ecclesia, ut martyr honoratur: sic hi non sunt absolute pauperes spiritu, quousque omnia, maximeque semetipos relinquant. Haec est sublimis, & rara nimis virtus. Ideoque diuinus magister illam in initio quasi omnium caput locauit: quia complurium bonorum est fons: siquidem illa homo suometipius alienatus diuinæ prorsus voluntati subiicitur:

16tur. Ut autem, quāti hoc intererit, cognoscatis: aduertite, animū nostrum esse velut flammam ignis: quæ lucerna adhārens abs-
que requie sursum ascendit: sic anima corpori iuncta semper cu-
pit ascendere sursum. Itaque vna ex propensionibus animi est Proh. 8:
cupere esse beatam. Deus autem dicit: Mea est potentia, per me
reges regnant, & per me principes imperant. Quid igitur fiet,
vt hoc dominandi, & sursum ascendendi desiderium, quo ani-
ma flagrat, impleatur? Remedium est Dei voluntati parere, il-
lamque sibi benevolam reddere. At, quomodo Dei volunta-
tem nobis benevolam reddemus? Nostram vtique illi sub mit-
tendo. Si enim voluntas nostra fuerit Dei voluntati conformis,
erit utraque vna, & voluntas nostra nimis potens erit si tu nihil
aliud voles, quam quod Deus vult, Deus volet quod tu vis: si-
17cut affirmat David dicens: Voluntatē timentium se faciet. Etiam Psal. 144:
Lucifer, & eius sequaces sursum ascendere, & regnare cupie-
runt. Quia vero se se diuinæ voluntati subiçere noluerūt, mi-
serima quadam feruitate captivi remanserunt. Nulla huius se-
culi feruitus potest animæ operationes deuincire. Mancipium
enim delinquēs pedibus, manibusq; vincitis: at quanuis corpore
sit ligatus, animo tamē liber manet, & quilibet cogitare potest.
Dæmones verò diuinę voluntatis catena ligata habēt cogitatio-
nes, ita, vt nihil nisi molestum, quodque iplis cruciatui sit, cogi-
tare possint, neque ab hoc cogitationes diuertere possunt. Diui-
næ voluntati subiçti noluerunt, & libertatis appetitus eos in tā
infâelicē captiuitatem induxit. Quod cū ita sit fratres pauperes
spiritu esse curate, Dei voluntati vos prorsus submittetes quo il-
glud animi desiderium impleatur, ad quod corporalis paupertas
multum conduct: animam enim expedit, vt le vincendo, perfe-
cteque obedientiæ actus producendo intendat.

Quod quis dicat: Primis parētibus dixit Deus: Dominami
ni piscibus maris, & volatilibus cœli, & vniuersis animantibus,
quæ mouētū superterrā, in quibus verbis eos ditauit, tēporaliū
que rerū omniū Dominos fecit: vt quid ergo nunc dicit: Beati
pauperes spiritu? Quia vtiq; multū interest inter tēpus, & tempus
Quādo nauis per trāquillū mare nauigat, quō onustior, eo secul-
rior est: exorta vero tēpestate oportet illā exonerarīne submer-
gatur. Vnde procellæ tempore nautæ ne pereant pretiosissima
quæque in mare projiciunt. In statu innocentia huius mundi

Gene. 1:

Simile.

mare tranquillum erat. Ideò que quanuis homines temporalibus bonis onustissimi essent, tuti nauigare possent, nec ea illis impedimento, sed potius occasione essent Deum, à quo illa iaceperūt efficacius amandi atque laudandi. Ideò que Deus primos illos parentes diuitijs, &c dominatione tantoperè onerauit, videlicet, ut in humana vita tutius nauigarent. At postquam perpeccatū inhuius mundi mari procella exorta est, in magno periculo nauigant homines temporalibus rebus nimis onusti. Ideò que nos oportet eis expediti, atq; illa relinquere, ne pereamus, &c in perpetuum condeinamur. Quod si instes dicens, etiam post excitataā procellam Deum amiciissimos sibi Abraham, Isaac, & Iacob plurimis diuitijs locupletasse: & in lege veteri sāpe illas pro legi observatione promilisse, atque dedisse: respondeo cum Diuo Paulo dicēte: Hæc in figura facta sunt nostri. Dabat Deus patribus illis temporalia bona in figuram spiritualium diuitiarum, quas in lege gratiæ largitus erat. Sicuti, qui firmum ædificium constructi sunt ligneam prius machinā Hispanicē (Cimbris) astruunt, super qua illud instituunt, quo perfecto illā humili prosternunt: sic temporalia priscorum patrum bona fuerunt, quasi lignea machina, super quam ineffabiles legis gratiæ spiritales diuitiæ constructæ fuerunt. Siquidem igitur verum habemus ædificium, oportet nos ligneam strem humi projicere.

1. Cor. 10.

Similes.

Exod. 14.

Mast. 14.

Aperuit Deus mare, per quod Moyses cum exercitu suo pede sicco præteriit: ita, vt vtrinque, quasi parietes aquæ facti fuerint, quas Hebræi nō attingebant, neq; madescebant. Et Beatus Petrus Christo Redemptori nostro dixit: Dñe iube me venire ad te super aquas. At ipse ait: V eni. Et descendens Petrus de nauicula, ambulabat super aqua, vt veniret ad eū. Quæ rat quispiā: Si quidē Deus voluit B. Petrum super aquas maris ambulare, quare nō iussit Hebræis etiā super mare præterire, siquidē vtruncū miraculū erat? Aut cur nō diuisit aquas maris, sicut Hebræis, vt per eas D. Petrus sicco pede transiret? Dico Deum hæc omnia mysteriose perfecisse, videlicet, vt significaret, quid inter legis gratiæ, & veteris cultores interesset deberet. Moysi, & exercitui eius præcepit per medias aquas sicco pede præterire, significans illos à se temporalibus bonis esse ditados: velle tamē eos per mediū eorū sicco pede pertransire, neutro pariete maculari, id est, ne in eis bonorum, quæ nondum acquisierant, cupiditas, nec eo-

rum,

22 rum, quæ comparauerant, esset avaritia. Hi quippe sunt duo su
 etus, quibus temporalia bona homines submergerentur solent. Diu
 autem Petro imperat super aquas incedere, illas, scilicet, pedibus
 conculcando, ut significaret legis gratia obseruatorum, quorum
 fundimentum, & dux ipse est, omnia temporalia bona concul
 cantes per huius seculi mare transire debere. Ideo dominus ma
 gister coelestem concessionem suam exorditur, dicens: Beati pau
 peres spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Ipse Do
 minus te alibi regnum Dei appellavit, dicens: Si in dîgo Dei *Luc. 11.*
 ejusdem monia, profectio peruenit in vos regnum Dei. Hoc est,
 iam mundus possidet quod optabat. Et iterum: Regnū, inquit, *Luc. 17.*
 Dei intra vos est. Sic que hoc sensu verbahac possumus decla
 rare: Latentur pauperes, sequē fœlices ducant: ego enim aeterni
 23 Patris regnum, regnum ipsorum sum. Beatos se iudicent tales
 maioratum possidentes: ego me liberaliter pauperibus spiritu do
 nos: a modo me suū esse ducant. O benedictus sit tam liberalis
 Dominus. Omnes te coelestes Hierarchiq, cunctique huius seculi
 Iusti collaudent: quia sic pauperes magnificare voluisti. Iā nos
 magni æstimemus fratres, ne saecularibus immunditijs inquine
 mur, siquidem si volumus, tanti regni domini esse possumus. At
 dicet quispiam, si Christus, quatenus homo, est regnum Dei,
 quomodo est etiam regnum pauperum spiritu? Respōdeo eum
 Dei esse regnum quoad regimen: ipse enim dixit: Descendi de *Ioan. 6.*
 cœlo, non ut faciam voluntatem meā, sed eius, qui misit me. At
 que hinc intelligetur, quare diuus Iacobus diuinum hunc Salua
 torem insitum verbum appellari. Arbor quippe insita stirpem *Jacob. 2.*
 24 cui inseritur, in sui usum reducit, & iuxta naturam suam fructū
 ferre facit. Hoc que verbum diuinum faciatissimæ huius aitati
 sua fecit illam gubernans; inducentque opera facere secundum
 ipsius verbi naturam. Et quanuis regnum hoc, quoad gubernationem
 regnū Dei sit, quoad redditus tamen, & merita est pau
 perum. Quo si diuites frui volunt, à pauperibus illud emere de
 bent, operibus misericordia in eos utentes, siquidem regnum
 pauperum est.

Dicit vterius Dominus: Beati mites, queniam ipsi possidēbunt tur
 ram. Mundus beatos vocat, qui bona iuvantibus defendunt: mite
 rosq; ac pusillanimos iudicat eos, qui se ab alijs contēnti, & affli
 gi patiuntur. Coelestis vero magister mites commendat, qui ne
 Sanct. i. pars.

mini vim inferunt: qui iniurijs affecti facile parcunt: qui in per-²⁵
secutione ira, atque amaritudine non tumescunt: qui honorem,
potius, ac diuitias, quam conscientia tranquillitatē amittere vo-
lunt. Ad quam virtutem conseruandam multum conductit ho-
minem animo contemplari omnes calamitates à Dei manu pro-
Amos. 3. uenire: sicut affirmat Amos dicens: Si erit malum in ciuitate,
quod Dominus non fecerit. Vnde cū iustus Iob infortunio-
Iob. 1. rum suorum nuncios accepit, scidit vestimenta sua, & tonsor capi-
te corruens in terram adorauit. Et inter alia dixit: Dominus de-
dit, Dominus abstat: sit nomen Domini benedictū. Hæc om-
nia fecit, ut significaret se nō esse lapidem insensibilem, sed sicut
hominem illa infortunia sentire. Quæ licet senserit, patientiam
tamen, & cordis tranquillitatem non amisit, sed pro omnibus
Deum laudat æ quo animo bona, & mala ab eius manu recipiēs.²⁶
Super quo notat Origenes huius sancti viri prudentiā, nolentis
diabolo honorem illum tribuere, quia ei bona sustulerat. Licet
enim sacra pagina dicat eum à diabolo fuisse tentatum, illumq;
mala omnia orsum fuisse: vir tamē Dei dicit, Dominum hęc sibi
sustulisse. Nunquam enim diabolus, vel minimum capillum ei
auellere potuisset, nisi sibi per Dominum licuisset. O si hoc pro
funde consideraremus, cū nos aliqua calamitate oppressos ex-
perimus, quām sereni, atque tranquilli per eam transiremus. Hu-
ius altissimæ virtutis fuit māsuetissimus agnus exemplar. Et sic
dixit: Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.

Matt. 11.**Luc. 9.**

Cum Dominus ad vnam Samariae vibem cū discipulis suis
accessisset, eius incolæ illum domini excipere noluerunt. Quia in
manitate perspecta Iacobus, & Ioannes dixerunt: Dñe vis, di-²⁷
cimus, vt ignis descendat de cœlo, & consumat illos? Attendite,
quantā in hoc verbo, dicimus, impatientiā manifestant. Et enim
protinus vlcisci volebant. Quod significatur in verbo illo de præ
senti. Nisi forte hic accipiatur, dicimus, pro dicamus. Nam alia
translatio habet: Domine vis dicamus, vt ignis descendat de
cœlo, & cōsumat illos, sicut Elias fecit. Et sic est in cōtextu Græ
co, & in trānslatione Syriaca: vbi corū furor magis modificatur.
At mātissimus Dominus conuersus increpauit illos, dicens: Ne-
scitis cuius spiritus estis. Filius hominis non venit animas perde-
re, sed saluare. O bone Iesu, o Angelorum gloria, quam merito
dicis; Discite à me, quia mitis sum: si quidē in toto vitæ tua dis-
cursu

²⁸cursu hæc, & his similia in nobis mansuetudinis exempla præstisti. De his mitibus dicit Dominus: *Quoniam ipsi possidebunt terram.* His enim terrena bona sicut auris non dominantur: sed tanquam domini illa possident. *V*e aliter: Possidebunt terram, quia quāuis à propria patria & terra ejus ciatur, vniuersum orbem cōmuniter ad Deo seruendum suum esse ducunt, nec plus vñā, quam aliam diligunt. Et sic ubi nos legimus: Dei ciimur, sed non perimus, alia translatio habet: Humiliamur, sed non confundimur. In quo docemur, nullam iussorū persecutionem, neq; exilium, in ipsorum detrimentum resultare, sed potius omnes eorum labores, & angustias maiori eis gloriae coronæque esse.

Beati qui lugent: Non quidem ob incōmoda temporalia quia tristitia sc̄culi mortem operatur. Nam ut peccatores ea liberetur, ^{2. Cor. 4.} multa peccata cōmittere solent. At sancta tristitia ex spiritualidā no per peccatum illato proficiscitur. Quādo Deus diluuiō terrā purificare voluit, rupti sunt fontes abyssi magnæ, & cataractæ cœli apertæ sunt, & facta est pluvia super terram. Itaq; ex superiori, & inferiori, ex cœlo & terra processerūt aquæ, quibus purificatus est orbis. In quo significauit Deus, ad hoc, vt in nobis lachrymarum diluuium fiat, quo conscientiae nostræ purifcentur, opus esse consideratione amissæ gloriae, & promeriti inferni ob scelerā nostra. Et ex hoc metuendo principio procedit amor. O fratres mei, si ex quot horis vanè consumimur, vñā saltem horam æterna bona, quæ sceleribus nostris amissimus, & inferni tormenta, quibus digni facti fuimus, contempnare must quan tum uis duri essemus, lachrymarum mari natarcemus. *Beati qui lugent.* Signum quippe est in eis diuinū spiritum flare. De quo dicit David: *Flabit spiritus eius, & fluent aquæ.* Sicut cum flat aquæ ad eo omnia madefiunt, vt ipsi etiam parietes aquam distillent: sic etiā cum diuinus spiritus fauoribus suis flat durissimos quosque lapides, id est, obstinatos etiam peccatores conuertit, facit q; eos abūdanter lachrymas saltem interiores effundere. *Quoniam ipsi consolabuntur.* Hic, scilicet, per gratiam, & postea per gloriam: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

*2. Cor. 4.**2. Cor. 7.**Gene. 7.**Psal. 147.**Simile.*

In eodem Festo omnium Sanctorum Concio quarta.

Tidens Iesus turbas ascendit in montem, &c.

Matthæi. 5.

O Eccl.

Psal. 4.

Psal. 115.

Colos. 2.

Simile.

Psal. 126.

E C V M E N I V S Doctor Gratus, & antiquus super Epist. ad Rom. 2. c. inquit In illis verbis Psalmi quarti: Sacrificate sacrificiū iustitiae, & sperate in Dominō, illud, & esse declaratiū: ita, ut dicere velit, id est, sicut accipitur alibi: Sacrificabo hostiā laudis, & nomē Dñi inuocabo: id est, nomē Dñi inuocabo. Et alibi: Vide te ne quis vos decipiatur per Philosophiā, & inanem fallaciā, id est, per inanē fallaciā. Ex quo patet sanctum Prophetam in illis verbis spem appellare sacrificium iustitiae. Nam infinita Dei probitati, & veritati pes iure debetur: estq; sacrificiū diuinę maiestatigratisimū: si mulq; humanum cor ad virtutum exercitationē, laborumq; tolerantiā maximē fulcit. Lusoribus pilæ verno tempore nimis nec essariū est linteum ad ludores ex assiduis corporis motibus procedentes abstergēdos: maximeq; si unus pilas à duobus, vel tribus immisfas reiçere debet. Iusti in hoc saeculo similes sunt lusoribus pilæ. Et ita dicit David: Sicut sagittæ in manu potentis, ita filii ex custorum. Exculsores sunt rectores. Hoc vocabulo iustos, quoru filij, quasi velocissimæ sagittæ in virtute volant, sanctus Propheta nuncupat, quia semper pilas sibi à mundo, diabolo, & carne immisfas reiçiendo intendunt. Diabolus aereas pilas iustis injicit, eos superbia, inaniq; gloria tentans: mundus cupiditatis, & avaritiae: caro autem luxuriae, sensualisq; turpitudinis pilas immittit. Et sicut lusores pilam velociter non reiçentes, sed eā manus detinentes defectum admittunt, & ludum perdunt: sic iusti, si aduertenter malas cogitationes à mundo, diabolo, & carne oblatas retinent, Deum offendunt. Ne igitur hos defectus admittat, Deumq; offendat, diligenter curat a se portinushas pilas emittere. In his autem laboriōlisimis exercitationibus oportete eos in teo spei mercede precingi, quod est linteum vtrinq; perfectū, id est (Toulla labrada a dos hæc.) Est enim spes gloriæ animi, & corporis.

4 poris. Hoc linteo sudores & fatigatiōes, quas in spiritali vitā pa-
 tiuntur, abstergunt: hoc q; cor ad perleuerandū vſq; in finem ful-
 citur. Et sic vbi nos legimus in Psalmo: Credo videre bona Do-
 mini in terra viuentiū, alij verterūt: Nisi credidisse me visorū *Psal. 26.*
 bona Dñi in terra viuentium. Est hēc oratio more Hebraicę lin-
 gua præcisa: quæ ad nostrum propositum hunc tensum efficit.
 Cum multi aduersum me hostes consurgerēt, in tot angustias re-
 dactus fui, vt, nisi diuinam probitatē in terra viuentiū me visurū
 esse sperarē, iam pene deicerē. Ideo cum Dñs hu[m]illimū illud,
 simulq; laboriosum opus facturus, scilicet, discipulorū pedes lo-
 tar⁹ effet, prius linteo se præcinxit. Scilicet, vt nos doceret ad la-
 boriosa, humiliaq; operafacienda, nosq; mortificationis actibus
 exercendos spei æterni præmij, qui est ipse Deus, linteo nos præ-
 cingi oportere. Et cūm Dominus gloriose corpore surrexit, su-
 dariū in sepulchro plicatum reliquit, sicuti postea sancti Apo-
 stoli repererunt: vt significaret post vniuersalē corporū resurre-
 ctionem iam linteo spei non opus esse, siquidem, quod speraba-
 mus, iā possidebimus. Etiā vt sanctus Iob significaret quam ne-
 cessaria & utilis est spes præmij, prius humanam vitā militiā ap-
 pellauit, dicens: Militia est vita hominis super terrā: & sicut dies *Iob. 7.*
 mercenarij dies eius. Sicut seruus desiderat vmbra, & sicut mer-
 cenarius præstolatur finē operis sui: sic & ego habui menses va-
 cuos, & noctes laboriosas enumeraui mihi. Ecce quomodo vitā
 iusti, vernoſ, hybernoſq; menses quietis, saturitatis, & indulgen-
 tiæ expertes prætereuntis vitæ mercenarij confert, qui toto die
 laborat mercedis spe fultus, nocte q; propinquare desiderās, vt
 6 illā accipiat, atq; fruatur. Illā q; militis armis onus, noctu die q;
 magnos labores perferētis vitæ cōparat: qui hancna spe fulcitur
 scilicet, quod expugnata vrbe, quam obsidione premit, eius spo-
 lijs ditabitur. Sanctus David nobis omnibus dicit: Circundate *Psal. 47.*
 Sion, & complectimini eā, id est, quasi præstātes milites ecclēstē
 Hierusalē obsideamus, nec ab obsidione desistamus, quo usq; eā
 expugnemus. Vt enim summa veritas dixit: Regnum celorum
 vim patitur, & violenti rapiunt illud. Vt autem constātius dīni
 care cōcitemini: audite, quid de hac beatissima vrbe D. Ioannes
 dicat: Vidi, inquit, ciuitatē sanctā Hierusalē habentē claritatem
 Dei, & habebat murū altū, habentē portas duodecim. Ab Oriē *Apoc. 21.*
 te portæ tres, ab Occasu portæ tres, ab Aquilone portæ tres, ab

Austro porta tres: & muros ciuitatis ex lapide iaspide: ipsa vero ciuitas aurum purum simile vitro mundo. Dicit se vidisse sancta Hierusalem (no vtiue de peccatrice loquitur, quæ Dominum Deum suum occidit: sed de coelesti, vbi ei perfectissime obediatur) illamque ab omnibus quatuor orbis partibus portas habere, significat homines ex omnibus nationibus posse saluari, sicuti reuera plurimi saluabuntur. Illamq; ex singulis partibus tribus portis esse patentem significat, singulos in illam ingresfuros siue ex oriente, siue ex occasu per sanctissimæ Trinitatis fidem diuina gratia, & charitate viuificata in ingredi oportere. Et murus sublimis significat coelestium bonorum firmitatem, neque enim sunt vlo vnuquam tempore peritura. Ideo que ex viridi iaspide esse dicitur. Viridis autem color valde delectat. Sicque vnum ex ijs, quibus iusti in celo maximè delegantur, est scire bona, quibus fruuntur, firmissima esse, nunquamque finienda. Totaque ciuitas ex auro purissimo, & quasi vitro transparente dicitur esse. Per aurum charitas designatur.

Apoc. 3.

Et ita dixit Deus: Suadeo tibi emere à me aurum, quo locuples fias. Charitasque huius saeculi plerumque non est exacta, sed fœcibus infesta. Ideo nanque à Deo in tot laborum fornacem immittimus, ut charitas nostra purifetur. Et qui cū charitate satis exacta, & pura ex hac vita non discesserint, per purgatorij clibanum præteribunt. Et sic dicit Diuus Ioannes ibidē: Non intrabit in eam aliquid coinquinatum. Charitas enim coelestium spirituum est aurum exactissimum, omniisque facte carens. Diciturque tanquam vitrum esse transparens. In hoc saeculo quanuis charitate preditis simus, nescimus tamen, neque videamus, an nobis insit, at in celo charitas est aurum transparens. Norunt enim iusti se in charitate persistere, atque à Deo diligiri, Deūq; ab ipsis amari, intrinsecosq; amore alios ab alijs inuicem redamari. Ecce diuitias urbis, quæ nobis iubetur expugnari. Quid vobis videtur? Sitale est exterius, quale erit interius? Si audiretis copias conflari ad urbē expugnādā, in qua nihil est aliud, nisi aurum exactissimum, quam celeres, alacriq; animo illam oppugnatutri pergeretis, sperantes vos ab ærumnâ, atq; egestate exituros, quanto igitur diligentius ad tam splendida, & ternaque bona comparanda confortari debemus? Eia igitur fratres circundate Sion, & complectimini eam.

Apoc. 21.

Vna

Vna ex causis, ob quas hæc sancta Ecclesia, militans appella
tur, est, quia cum triumphante bellum gerit. In cuius signum
postquam Adam peccauit, collocavit Deus ante paradisum vo
luptatis Cherubim, & flamineum gladium ad custodiendam
viam ligni vitæ, ut significaret, nisi Adam peccasset, absque
prælio hominem in paradisum ingressurum fuisse: post pecca
tum vero necesse esse milites huius sanctæ Ecclesiæ cum illius
habitatoribus dimicare, quo usque illos supererent. Illi nobis as
siduo acutissimas immittunt sagittas, quæ sunt inspirationes,
illuminationes, & inflammationes, quas nobis sancti Angeli
a Deo impetrant, quibus corda nostra feriuntur. Nos etiam
hinc eis creberima debemus immittere tela. Oratio acutissi
ma est sagitta. Nam in Eccl. dicitur: Oratio humiliantis nu
- Gene. 3.
pibes penetrat. Cum flemus, gemimus, & suspiramus, sagittas
immittimus, quibus cœlos traiicimus, & Dei cor vulneramus.

Ipse enim dicit in canticis: Vulnerasti cor meum soror mea spō Canti. 4.
sa, in uno oculorum tuorum, & in uno crine collit tuo. Quod si
vna oculorum ad eum elevatione, vnaque sancta cogitatione
vulneratur, quid erit, si plurima suspiria, & lachrymæ profun
dantur? Et quemadmodū emissarius, id est (el artillero) ferreum
globum in vacuā fistulā. i. (arcabu^z) inicit, simulque posito sul
phureo puluere ignem applicans eum iacit, & quemlibet per
cutit: sic eleemosyna in paupere temporalium bonorum vacuo
quasi in fistula collocata sancte intentionis pulueri mista diu
ni amoris igne applicito tam velox erumpit, vt ad cœlos ascen
dens iphius Dei, atque Angelorum eius viscera feriat. Nec non
pœnitentia, cæteraque pietatis opera nostra sagitte sunt, quibus
totam cœli curiam vulneramus. Et quasi illa expugnata Dñs il
lius gubernator nobis facultatē cōcedit in eā tēpore à se statuto
ingrediendi, vt ineffabilibus illius diutijs perfruamur. Quādo
milites urbem expugnant, accidit aliquando ignauiores, & ti
midiores maiorem prædæ partem arripere. Et quantumcunque
quisque bonorum sibi capiat semper tamen secum queritur di
cēs: O si plus capere possem. In cœlo autē nō sic erit: neq; enim
ignauī plusquā fortē cōsequētur. Nā, vt D. Pau. ait, vnuſquisq;
ppriā mercedē accipiet secūdū suū laborē. Omnesq; cōtēti ma
nebunt. Singuli namque illud psalmi dicere poterunt. Imple
bis melætitia cū vulnus tuo, satiabor, cum apparuerit gloria tua
Eccl. 35. Psalm. 6.

Ecquis igitur tati boni spe fultus, quasi miles præstatiſſimus nō, §
incipiat dimicare? O miserū illū, qui hæc audiens nō magis cō-
mouetur, quām si ea nō auditet, aut rō crederet. Vt cœleſlis ma-
gister Iehuſ Christus hanc tā necessariā in cordibus nostris ſpei
virtutē imprimeret, tot in hoc ſancto Euangeliō præmiorū ge-
nera virtutum operarijs promiſit. Et in fine cōcluſiſ, dicēſ: Gau-
dete, & exultate, quoniā merces vefia copioſa eſt in cœliſ. Nō
ſpecificat quodnam ſit præmiū, tantū enim eſt, quod nullis ver-
biſ poſſit explicari. Maſtum quoddā ad hoc propositū in Can-
ticis myſteriū reperiſtis. Scilicet, cūm ſponſa dilectū ſuū quare-
ret, ei hī ſe Sion dixerūt: Qualis eſt dilectus tuus, o pulcherrima
mulierū? Ipsiq; eius perfeſtiones cœpit recenſere, dicens: Dile-
ctus meus candidus, & rubicundus, elecetus ex millibus. Caput
eius aurum optimum. CoMa eius, ſicut elata palmajum. Oculi
eius ſicut colubræ. Genæ eius ſicut areola aromatum. Labia il-
lius diſillātia myrrham primam. Manus illius tornatiles, aureæ
plena hyacinthis. Guttur illius ſuauissimū: totus deſiderabilis.
Mirabile eſt, quoſ res inuenit, quibus ſingula conſerat mēbra,
comparā auro caput, &c. Solum guttur nulli rei cōparauit, ſed
tantum dixit: Guttur eius ſuauissimū. In quo ſignificauit in hoc
ſeculo potentiā, miſericordiam, ſapienciā, ac liberalitatē eſſe, ex
quibus quodāmodo Dei potētia, ſapiētia, probitas, ac liberali-
tas poſſit inueſtiſari, que omnia per illa ſpōſi mēbra ſignifican-
tia: aliquāq; intervralq; ſi militudinē eſſe poſſe, licet omnia, que
in Deo ſunt, res huius ſæculi infinita preceſſellūt. At ſpōſi guttur,
qui ſunt gulfus, quibus in gloria beati ſi uuntur, nulli huius ſæculi
rei poſſe cōferri. Et quia ipſa nihil in ſi be reperiſt, cui illud meiſ
rito poſſet cōparare, ſolūmodo dixit. Guttur eius ſuauissimum.
Ecquis igitur fratres mei, hæc audiē nō expurgiſtit, ſæculari
buſiq; reliktis tā neceſſaria, & preeſtātia bona perquirit? O ſuper-
ne pater luminū, hos, queſo, caſos illumina, quō quid ipſorū ne
gligētia p̄termittat, aperte cognoscāt. Pervilceram iſericordię

August. li. tue, hiſ verbiſ meis efficiātia conſer, quō aliquid hodie in eorū
2. de ſerm. cordib⁹ operētur, vt per has via pergeſte feruēter incipiāt, quas
Dñi in mon. viigenitus filius tu⁹ diuinū os ſuū aperiēt in hodierna ſancti ſeuā
te homiſ. 5. gelij lectionē nos docuit. Quarū prima eſt: Beatiſ angeliſ ſpiritu, quo
Pſal. 148. nā ipſa ū eſ regnū cœleri. B. Aug probat aliquādo in ditinis literis
hoc nomen, ſpiritus, ventūt guificare. Vt in Psalmo: Ignis,
grando,

16 grando, nix, glacies, spiritus procellarum. Et in Act. Apost. Fa-
 cetus est repente de celo sonus, tanquam aduenientis spiritus ve-
 hementis. Quapropter, inquit, recte intelliguntur hic pauperes
 spiritu humiles, & timentes Deum, id est, non habentes inflan-
 tem spiritum. Vnde infertur superbos esse diuites venti, & sic
 pre superbia tumetes, vanos, vacuosq; incedere. Quatum autem
 facinus sit superbia, patet ex supplicio, quo Deus eam punire *Psalm. 30.*
 consuevit: quod maximum est ut affirmat David, dicens: Re-
 tribuet abundantiter facientibus superbiam. Vbi alii verte-
 runt: Retribuit abundantiter facientibus superbiam. Et sic est
 in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In qua trans-
 lationum varietate significatur, Deus non solum eos in inferno
 esse puniturus, sed in hac etiam vita magnis calamitatibus, & la-
 boribus illos affligere solere. Iusti autem sunt pauperes spiritu,
 id est, vento, atque superbia, quia humiles sunt. Hec virtus adeo
 grata est Deo, ut omnes poenas, quas Deus per peccatum homi-
 nibus infligit, fuerint ad eos humiliandos: & quasi salubri quo-
 dam medicamine à superbia sanandos. Miratur Beatus Augusti *August. lib.*
 nus, cur cum Euapostquam creata fuit, virago fuerit appellata, *11.c.37.su-*
 cum post peccatum morte damnaretur, vita nomen acceperit. *per Gene. ad*
 Tunc enim appellata fuit mater cunctorum viuentium, ut patet *litter.*
 in Genesi. Vbi postquam sacra Scriptura retulerat poenas, qui-
 bus Deus primos parentes puniit, immediate dicit: Et vocavit
 Adam nomen vxoris suæ, Èua, eo quod mater esset cunctorum
 viuentium. Melius illi nomen hoc conuenire videbatur, statim
 postquam formata fuit, cum immortalitatis & iustitiae donum
 acceperat: quam postquam in eam mortis fuit prolata sententia.
 Quomodo nomen vita cum mortis sententia quadrat? Respon-
 det idem Doctor, aptissime illi nomen vita tunc impositum fuisse,
 cum ei dona illa, quæ superbiendi occasioni fuerunt, subtra-
 sta sunt: & cum se tot miserijs subiectam vidi, quæ illi passum
 humilitatis occasioni futuræ erant. Quod æruminarum cognitio
 ne admonita coram Deo se humilians, vitam recuperaret, quæ
 cœlestium donorum abusione perdiderat, & in ea conseruaretur.
 O admirabile Dei artificium, quam aperte manifestat quanto-
 per nos humiles esse desideret: siquidem nos tot laboribus ob-
 sedit, qui semper quasi concionatores nos humilitatem admone-
 rent. Et sic ubi nos legimus in Psalmo: Non apponat ultra ma- *Psalm. 9.*
 gnificare.

gnificare se homo super terrā. Beatus Hieronymus ex Hēbræo 19
 vertit: Non apponat ultra magnificare se homo de terra. Id est,
 siquidem homo est terra vilissima ingentibus miserijs refertissi-
 ma, iam non est cur se magnificet, atque superbiat. Vbi illud, ul-
 tra, referendum est ad illud primum peccatum admissum, quan-
 do labores hi non erant, qui omnes humiliationes appellantur.
Quo vocabulo vtitur Diuus Paulus, dicens: Ne iterum cum ve-
 nero, humiliet me Deus apud vos, & lugeam multos ex his, qui
 ante peccauerunt, & non egerunt pœnitentiam. Vbi hanc affli-
 cionem appellat humiliationem.

Ex hac humilitate mansuetudo, & cordis tranquillitas profi-
 cisicitur, qua homo super terram pacifice viuit. Ideoque Domi-
 nus protinus addidit: Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Et
 quia sicut in lucida, quietaque aqua pescaciūs cernitur, quid 20
 in ea insit, quam in turbida, & reuoluta: sic etiam viri mites, atq;
 tranquilli mentem clariorem, aptiusq; dispositam habent ad sce-
 lera sua cognoscenda, quam ira, & passione turbati: cumq; ea co-
 gnoscant, protinus lamentantur. Ideoque postquam dixit: Bea-
 ti mites, illico subdidit: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.
 Hoc non de omnibus lugentibus intelligitur. Nonnulli enim tā
 faciles sunt ad plorandum, vt lachrymas in manicis gerere videā-
 tur. Vix calamitatem audiūt, cum lachrymarum imbr̄es immi-
 tut. Non loquitur hic Dominus de his lachrymis. Laus enim de
 morali opere debet esse, quod facere, aut prætermittere sit in ho-

Arist. li. 2. minis facultate. Nam, vt Aristoteles ait, per ea, quæ insunt nobis
Ethi. cap. 5. à natura, neque laudamur, neque vituperamur. Fateor tamē nō
 tomo. 5. nullos naturalibus passionibus vti meliūs, quam alios scire. Si- 21
 Simile.

cut unus & idem cibus ab uno coquo optimè condietur, & ab al-
 tero disperdetur: sic decor, vox, ingeniu, lachrymarū facilitas,
 ceteræq; naturales passiones, quibusdā sunt occasio boni, quia
 eis utisciūt, alijs vero mali propter eorum peruersitatem, atque
 malitiam. Ex quo infertur insipientis esse dicere cuiquam: Ne
 sis cholericus, ne sis tener corde: quia haec naturales passiones sunt.
 Dicere autem ei debetis: Ista cholera, cordis facilitate, ac lachry-
 mis vtere sapienter. Cum miserandam fabulam tibi audien-
 tilachrymas oculi desillant, confundere, quia propter ea la-
 chrymaris, cum peccata tuano plores. Nec immoditas hic Do-
 minus lachrymas, tristitiamque commendat, quam ex viri, aut
 filij

22 filij obitu percipis, qua ita excæcaris, ut ne rem diuinam
quidem velis audire, in quo Deum vlcisci velle videris. Diui-
na voluntati conformare, ò foror, attende que si viro orbata
fuisti, Deum tibi illius loco manere, qui viduarum sponsas,
& orphanorum pater appellatur. Audi Beatum Paulum di-
centem: Sæculi tristitia mortem operatur. Lachrymæ vero,
quæ hic diuinus magister laudat, sunt exacta quædam tristitia,
perfectusque dolor, qui Christiani cor disrumpat, recordan-
tis se Deum offendisse, quem super omnia diligere deberets.
Simulque considerantis huius clementissimi patris immen-
sam pietatem, qui eum ad veniam expectauit, atque adig-
noscendum facillimus est. Et hac consideratione cor tenerum
redditur, suspiriaque atque aliquando affluenter lachrymas de-

23 stillat. De hac dicit ibidem sanctus Apostolus: Quæ enim se-
cundum Deum tristitia est, poenitentiam in salutem stabilem
operatur. Lachrymæ etiam ob aliena peccata sanctissimæ sunt.
Ezechiel Propheta ministros iustitiæ Dei vidit, qui egressi sunt
& persecutiebant eos, qui erant in ciuitate, coepitque plorare,
dicens: Heu, heu heu Dñe Deus, ne disperdas omnes reli-
quias Israel. Et priusquam illi inciperent interficere, vidit
hominem deferentem atramentarium: cui dixit Deus: Signa
Thau super frontes virorum gementium, & dolentium su-
per cunctis abominationibus, quæ sunt in medio eius. So-
li, qui præ nimia charitate aliena peccata lamentabantur, interi-
tum euaserunt.

Eia fratres, nunquid horum aliqui adsunt? Vbinam sunt
24 cogni, semper in aquis mundissimis innatantes? Vbinam sunt
iusti, qui non suas tantum, sed proximorum etiam imperfe-
ctiones lamentantur? De his dicit Dominus: Beati qui lugent,
quoniam ipsi consolabuntur, De his, quæ ex Euangelica lectione su-
perfunt, cum tempus agendi non suppetat, aliquot saltem par-
tes breuiter percurram: quatum vna hæc est: Beati misericor-
des, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Misericordia duo con-
notat: alterum alienæ miseriae cognitionem: alterum vero ef-
ficacem voluntatem misero succurrenti: hocque posterius
quædam de proximal labore compassio comitatur. Quod si
virtutem hanc secundum duo illa priora considerauerimus, eam
in Deo perfectissimè reperiemus: ipse enim omnes homi-

2. Cor. 7:

Ezech. 9:

STABIL

num eternas manifeste cognoscit: eiusque cum sibi placet, libet eis
tissime subuenit. Tertia vero pars in eo non reperitur: est enim
totius doloris, ac passionis immunis. Unde huic diuinæ miseri-
cordiæ tanquam fonti perenni multos Dei effectus David attri-
buit. Et sic cum in Psalmo dixit: Miserator, & misericors Domi-

Psalm. 102 nus: longanimis, & multum misericors, illud, &, non est illic co-
pulatum, sed causale. Vultque sanctus Propheta dicere: Ideo
est longanimis, quia multum misericors. Et alibi: Quoniam tu Do-

Psalm. 85. minus iuavis, & mitis, & multæ misericordiæ omnibus inuocan-
tibus te, illud, &c, ultimum, etiam est causale, non vero copulati-
um. Et vult dicere: Quia tibi Domine infinita inest misericor-
dia, qua ex multis beneficijs, qua facis inuocantibus te, declara-
tor, ideo es iuavis, & mitis. Itaque Deum esse erga homines lon-
ganinem, mitem, atque suauem dicit D. uidex eo prouenire,
quod est multum misericors. Ex quo infertur, quod si singularis
hac misericordiæ virtus nobis inesset, in eaque Deum nostrum
imitaremur, qui singulari cognomine misericordiarum pater ap-
pellatur, ex illa mirabiles erga proximos nostros esse etus proce-
derent. Quia vero hæc nobis deest, ideo nos fratum nostrorum
necessitatibus passim desumus: quia vnuquisq; solus bonis suis
frui vult. Hortulanus, qui ex arbore nihil aliud vult, quam pul-
chritudinem amoenitatem, atque umbræ refrigerationem, non
superfluos eius ramos absindit, sed illos accrescere gaudet, quod
maiorem faciat umbram. Qui vero non umbram quidem, sed fru-
ctus expedit, diligenter superfluas virgas amputat, ut humor, quo
ille alendæ erant, in fluctuum vertatur. Sic, qui ex status sui arbo-
re nihil aliud, quam tranquillitatem, saturitatemque temporalē
expedit, hic non curat superflua absindere, quem animæ viorem
atque virtutem ad se aliciut, eleemosynas, scilicet, ex ijs largien-
do: sed potius vestigalia, honores, possessionesque suas creare
gaudet. Sibique sub earum umbra indulgens, dicit quod infor-
lix ille diues animæ sue dicebat: Anima, inquit, habes multa bo-
na posita in annos plurimos, requiesce, comedere, bibe, & epulare.
Qui autem ex statu suo, quasi ex arbore beatitudinis fructu pro-
duce curat, hic nonne superfluum ab illa extrahit, quod conscienc-
ia officit, illudque pauperibus elargitur: & aliquando etiam non
superflua solum, sed etiæ necessaria demit. Et de his omnibus di-
cit Dominus: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam

Simile.

Lac. 12.

28 cōsequentur. O diuites huius seculi gaudete. In his enim ver-
bis Dominus viam vobis aperit, qua ad cælum pergere, atque
ingredi possitis. Quod si hac nō introieritis, non (credo) videbi-
tis faciem Dei. Non enim ostium aliud video, quo in eius atriu
ingredi valeatis. Non intrabitis per spiritus paupertatē, siqui-
dem spiritu, & voluntate diuites estis? Nō per mansuetudinē,
cum tam solliciti diuitias acquiratis, atque serueritis. Non per la-
chrimas, cum una voluptate transacta statim aliam queratis.
Non per famem iustitiā: nam et si iustitiā cupitis, illam domi-
vestræ videre nolletis. Non per cordis puritatem: siquidem tot
illud cupiditatibus, atque immunditijs obsecrānum geritis. Nō
per pacē: siquidem tot quotidie lites agitis. Non per toleran-
tiām persecutionum, siquidem quivos in pallij pilo tāgit, ei vi-
19 tam, honorem que curatis admere. Quo igitur ostio ad cælestē
beatitudinem vultis introire? Vultis ne foris manere, vt æternis
inferni cruciatibus torqueamini? O cæci cæci oculos aperite di-
uinam maiestatem laudate, qui vos absque remedio relinquere
noluit. Audite quid ipse quibusdā dicat cum magna eorū pec-
cata retulisset: Veruntamē quod superest, date elemosynam, *Luc. 11.*
& ecce omnia munda sūt vobis. Idem vobis ego ipsius nomine
dico, Estote misericordes: de bonis vestris cū misericordia pau-
peribus subuenite, sique ad veram pœnitentiam agendam di-
sponemini, & misericordia vtentes illam à Domino conse-
quemini.

Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum vidibunt. Nō nulli grauissimi
doctores, nō absque probabilitate asserunt, beatitudinē in Dei *D.Thos. in.*
30 visione consistere. At probabilis valde mihi sententia videtur *4.d.49.*
dicientium nostram beatitudinē præcipue in Dei amore huius *art. 1. q. 1.*
que diuini amoris fruitione sit ēesse. Cuius ratio est, quia, sicut *Ex. 1.2. q.*
Deus peccatorem in terra iustificat: ita illum in cœlo glorificat *3.artic.4.*
Credimusque Deum ad peccatoris iustificationem fidei funda *Scot. n. 14.*
mētum proponere, cuius sedes est intellectus: cœlesteque hoc *d. 49. q. 4.*
adīscium per spem erigitur: sed præcipue in charitate cōsistit
cuius sedes est voluntas. Sic est in glorificatione. Illius quippe
principium est visio intellectui facta: præcipuum tamē illius in
voluntatis amore consistit. Et siquidem secūdum philosophū
experimur in humana generatione priora imperfectiora esse: *Arist. 9.*
sic oportet nos fateri in illa diuina regeneratione, non ex eo q̄ *met.*

Sancti. j. pars. Hhh intelle- *com. 15.*

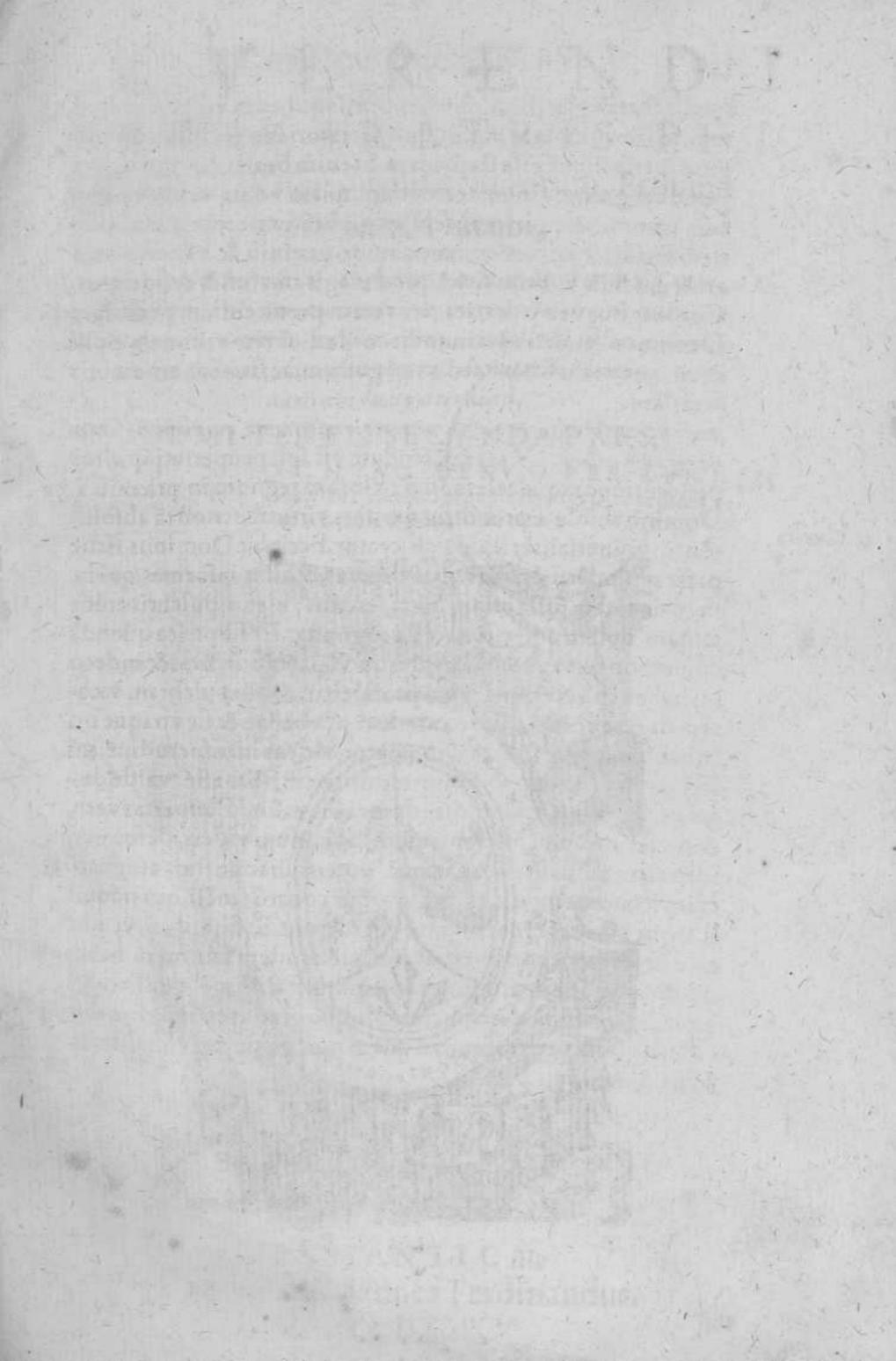
intellectus in glorificatione sit prior, sequi, eum esse perfectio- 32
rem: sed in voluntate potius, quæ Creatori suo perfectè coniungitur, perfectionē esse statuēdam. Si enim beatis daretur optio,
potius eligerent visionis carentiam, quam vnum veniale pecca-
tum committere: quamobrem magis beati amorem quam visio-
nem faciūt, & ex consequentia amor præmiū & ultimus finis
erit: cùm finis ultimus sit id, quod magis amatur, & desideratur,
Corda igitur vestra, fratres, per veram poenitentiam purificate
Deumque laudate, qui mundis corde divinam visionem polli-
cetur, non ut ibi sstant, sed ut ad gustum, ac fruitionem amoris
accedant.

Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: quoniam ipsorum est regnum cælorū. Valde pēsandum est soli paupertati spiritus
persecutionumque tolerantia cælorum regnum in præmiū à 32
Domino absolute promitti, cùm alijs virtutibus non tā absolu-
tē, atq; vniuersaliter illud policeatur. Fecit hic Dominus sicut
pater multas habēs filias, alias decoras, & alias informes, qui in
decoris totam sustantiam suam seruare videtur: pulchris enim
tantam dotem non esse necesse cognoscit. Et sic prisca quondā
cōsuetudo fuit apud Malagatas quod pater pulchras & indeco-
ras habens filias eas in forum proferebat: & qui pulchram uxo-
rem ducere volebat: indecora dotē præbebat: & sic vtraque nu-
bebat. Sic supernus mundi Saluator, videntis mansuetudinē, mi-
sericordiam & pacē, cordisque puritatem filias esse valde de-
coras, non illis tam absolutas dotes assignauit. Paupertas vero,
& persecutionum tolerantia sunt, hominum videri, deformes.
ideo clarioribus verbis maximā dotem illis oportuit assignari. 33
His virtutibus totis viribus, totoque conatu sancti, qui trāquil-
li, atque pacifici Deo fruuntur, intēderunt. Et siquidem, ut nos
ex osse, & carne constiterunt, nosque eundem fautorem habe-
mus, idemque expetimus, quod ipsi in stātissimā quæsierunt,
eos diligentissimē curemus imitari, quo gratia repleti cum illis
cælesti gloria perfruamur: ad quam nos perducat Iesus Marī
filius, Amen,

F I N I S.

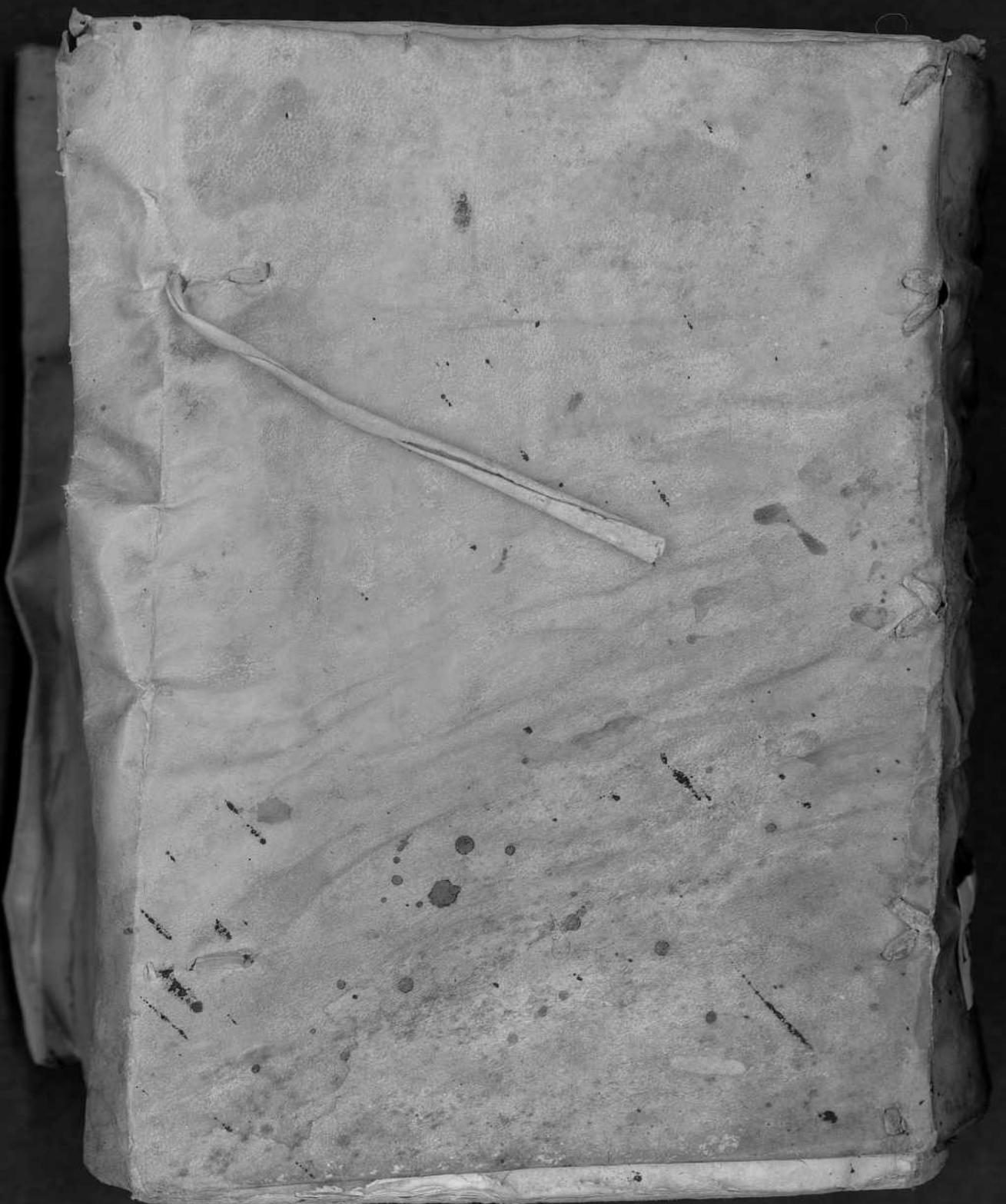
S A L M A N T I C A E,

Excudebat Ioannes Ferdinandus

1165 (I-II)